This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Harvard College Library
Lt6.206

J. Q. Loring.

Harvard College
Library

BIBLIOTHECA

CLASSICA LATINA

SIVE

COLLECTIO

AUCTORUM CLASSICORUM LATINORUM

CUM NOTIS ET INDICIBUS

On souscrit, à Paris,

CHEZ N. E. LEMAIRE, Éditeur, rue des Quatre Fils, n° 16, au Marais.
DEBURE frères, libraires du Roi, rue Serpente, n° 7.
TREUTTEL ET WURTZ, libraires, rue de Bourbon, n° 17.
F. DIDOT, imprimeur du Roi et de l'Institut, rue Jacob, n° 24.
BOSSANGE père, libraire, rue de Richelieu, n° 60.
DONDEY-DUPRÉ, impr.-lib. rue Richelieu, n° 47 *bis*.
BRUNOT-LABBE, libraire de l'Université, quai des Augustins, n° 33.
JUL. RENOUARD, libraire, rue de Tournon, n° 6.
MONGIE aîné, libraire, boulevard Italien, n° 10.
H. VERDIÈRE, libraire, quai des Augustins, n° 25.
ARTHUS-BERTRAND, libraire, rue Hautefeuille, n° 23.

Et chez tous les Libraires de France et des pays étrangers.

PUBLII TERENTII AFRI

COMOEDIAE

EXCUDEBAT FIRMINUS DIDOT,
REGIS ET GALLICARUM ACADEMIARUM TYPOGRAPHUS.

PUBLII TERENTII AFRI

COMŒDIAE

EX

OPTIMARUM EDITIONUM

TEXTU RECENSITÆ

QUAS ADNOTATIONE PERPETUA, VARIIS DISQUISITIONIBUS
ET INDICE RERUM LOCUPLETISSIMO ILLUSTRAVIT

N. E. LEMAIRE

VOLUMEN POSTERIUS

PARS PRIMA

PARISIIS
COLLIGEBAT NICOLAUS ELIGIUS LEMAIRE
POESEOS LATINÆ PROFESSOR

MDCCCXXVIII

Lt6.206

PUBLII TERENTII AFRI

ADELPHI.

ADELPHI TERENTII.*

ACTA[1] Ludis Funebribus[2] L. Æmilii Pauli[3], quos fecere Q. Fabius Maximus et P. Cornelius Africanus[4].

* ADELPHI. Hæc fabula in Mss. plurimis vocatur ADELPHOE. Quod itidem ex libb. antiquis laudat Mur. sicut dicebatur, animadvertente Dacieria, *oloe* pro *illi*, *Clerumenoe* pro *Clerumenoi*. — *Adelph. Terentii*. Sic pronuntiatam dicunt hanc fabulam, *Adelph. Terentii*, non *Terentii Adelph.* Quod adhuc magis de fabulæ nomine poeta, quam de poetæ nomine fabula commendabatur. *Donat.*

1. *Acta*, scilicet comœdia *Adelphi*. — In præfatione sua ad hanc comœdiam adnotat Donatus : « Hæc fabula palliata, ut ipsum indicat nomen, ex plurali numero, quum sit una : et masculino genere, quum sit comœdia : ex græca lingua, quum sit latina, censetur. Potuit eam Terentius FRATRES dicere : sed et græci nominis ὑφωνίαν perderet : et præterea togata videretur ; ad summam, non statim intelligeretur Menandri esse : quod Terentius in primis lectorem scire cupit, minus existumans laudis, proprias scribere, quam Græcas transferre. »

2. *Ludis funebribus*. Quas hucusque vidimus Terentii fabulæ, nonnisi *Megalensibus ludis* actæ inscribebantur. Sed ludi erant præterea tres alii, uti monet Lindenbrog. Apollinares, Apollini consecrati ; Plebeii, qui pro salute plebis edebantur ; *funebres* (de quibus hic agitur), ad retinendum populum instituti, dum pompa funeri decreta in honorem patricii viri plene institueretur. Sic Homerus memorat celebratos ab Achille in funere Patrocli ; et Virgilius refert ab Ænea celebratos in honorem Anchisæ parentis.

3. *L. Æmilii Pauli*. Plures omittunt *L*, aut legunt *Paulli*. Hic *L. Æmilius Paulus* Macedonicus ille dicitur esse, Africani minoris pater, et Macedonici nomine decoratus, quia Persea Macedoniæ regem devicit. Diem obiit ann. U. C. 593, ad id redactus inopiæ, ut necesse fuerit ipsius hæreditolum publicari, unde conjugi dos institueretur.

4. *Quos fecere Q. Fab. Maxim. et P. Corn. African.* Muretus commemorat antiquitus legi, *Q. Fabio Maximo, P. Corn. Africano ædilibus curulibus*. Quæ tamen nomina deleta sunt inde jam ab ætate Donati ;

Egerunt[5] L. Atilius Prænestinus et Minutius[6] Prothimus. Modos fecit Flaccus Claudii [filius][7] tibiis Serranis[8]. . . .

et restituit felicissime nostram hanc lectionem Muretus ex veteri codice manuscripto, quem Venetiis viderat. Felicissime, inquam, si quidem non ædilibus, ut adnotat Dacieria, committebatur ludorum funebrium cura, sed mortui natis aut parentibus; insuper, pergit doctissima mulier, constat P. Corn. Scipionem Africanum, Pauli Æmilii filium, nunquam ædilem fuisse; qui nempe *quum ædilitatem peteret, consul ante annos ultro factus est* (Aurel. Victor.), et hoc imo ei contigit duodecimo tantum anno post patris mortem, quum ipse sextum et vigesimum ætatis annum ageret. Hi autem duo, de quibus agitur, in alienas familias per adoptionem transivere. Priori ergo additum est Q. Fabii Maximi nomen, quia Fabius Maximus eum adoptaverat; posterior autem P. Corn. Scip. Afric. propterea quod a filio Scipionis Africani fuerat adoptatus. — Nonnulli tamen freti quibusdam locis, tum Vellei. II, 10; tum Plinii, XXXIII, 11, putant ambos Pauli nepotes fuisse, non filios; uti refert Livius, lib. XLIV, cap. 44, 45.

5. *Egerunt.* In ea actores principes fuere; vel eam locaverunt gregi suo agendam (Vid. Andriæ titul. vol. I.)

6. *Et Minut. Proth.* Quidam delent *et*. Legit Bothius *Prothymus*.

7. *Claud.* [*filius*]. De hac interpolatione vide quid dixerimus ad titulum Heautontimorumeni, n. 6 (vol. I, pag. 303.)

8. *Tibiis Serranis.* Alii, *Tib. Sarranis*. Proprium genus est *Serranarum* tibiarum, quæ inde appellantur, quoniam iis saltatores et proferre et referre pedem continuo juberentur, non secus atque sectores, qui *serra* adacta partiri ligna conantur. Siquidem Pompeius ait, *serram* id prælium dici, quo frequenter acies accedere et recedere soleret. *West.* — Magis placet cujusdam Guelferbyt. codic. schol. hoc, in quo cæterum *Sarranis* legitur: « *Sarra* piscis est de cujus ossibus tales fiebant tibiæ. » Et contendunt demum alii sic dictas a *Sarra* urbe, quæ Tyrus est. Confer Prolegomena, initio nostri primi voluminis. — Quum didascaliam hanc non modo corruptam esse, sed et mutilam arbitretur Dacieria, legendum esse censet, *acta primum tibiis Lydiis, deinde tibiis Serranis.* Nam *tibiás Lydias*, i. e. duas dextras, edidisse sonum gravem et lugubrem, qui adeo conveniret ludis funebribus; post primam vero editionem (*après la première représentation*), tibiis *Sarranis*, seu sinistris, quæ sonum acutum minusque tristem ederent, eamdem repetitam esse fabulam. Sane hæc emendatio magnam veri speciem accipit ex Donati auctoritate, scribentis in præfatione sua ad hanc fabulam: « Modulata est autem (fabula) tibiis dextris, id est Lydiis ob seriam gravitatem, etc... Sæpe tamen mutatis per scenam modis, cantica mutavit, quod significat titulus scenæ habens subjectas personis literas M. M. C. » *Zeun.*

Facta e Græca Menandru[9], L. Anicio, M. Cornelio Consulibus [10].

9. *Facta e Græca Menand.* Sic Nos cum Bent. Zeun. Both. Perl. Legunt alii *facta græca M.* Delph. pro his legit *græca est M.* — *Menandru* pro *Menandri*, græco genitivo, ut jam animadvertimus. Hæc intellige : « Latine facta ex græca fabula Menandri. »

10. *L. Anicio, M. Corn. Cons.* Delph. *Edita L. Anicio Gallo et M. Cornelio Cethego.* Cadit iste consulatus in annum ab U. C. 595. — Inscriptio sic Goveano videtur legenda : *Adelphi Terentii. Acta ludis funebribus L. Æmil. Paul. Q. Fab. Maxim. P. Cornelio Africano ædilibus Curulibus. Egere L. Attilius Prænestinus, L. Numidius Posthumus. Modos fecit Clau. Flaccus, Clau. filius, tibiis dextris. Facta latina est e Græca Menandru, L. Anicio Gallo, M. Cornelio Cethego coss.* Sic Br. legit : *Incipit Adelphe acta ludis funebribus Q. Fabii Maximi, P. Cornel. Afric. Æmilii Pauli ædilium Curul. quos fecere L. Attil. Prænestin. Minuc. Prothim. Modos fecit Flaccus Claudi tibiis Sarranis. Facta Græca Menandri, Anicio, M. Cornelio consulibus.*

DRAMATIS PERSONÆ.

MICIO, senex; frater Demeæ, pater adoptivus Æschini. Nomen græcum, a Μικίων.

DEMEA, senex, frater Micionis, pater Æschini et Ctesiphonis. Ἀπὸ τοῦ δήμου, *a plebe, quasi plebeius.* — Vel, (ut derivat Muret.) *homo antiquis moribus.*

SANNIO. Leno. A Σάννος, *fatuus.* Quod in hac comœdia populo risui esset. Vel potius ἀπὸ τοῦ σαννίου, *ab hasta*, qua valere a jocantibus dicebatur.

ÆSCHINUS, adolescens; filius Demeæ, sed adoptatus a patruo Micione. Ἀπὸ του αἴσχους, *a dedecore;* quod flagitiis esset infamis.

SYRUS, servus Æschini. A patria, gentile nomen.

CTESIPHO, adolescens, filius Demeæ, frater Æschini. Ἀπὸ τῆς κτήσεως, *prædio*, et φωτὸς, *viro*, id est *agricola.* — Vel, τὸ τῆς κτήσεως φῶς, patrimonii splendor.

SOSTRATA, mater Pamphilæ. A σώζειν, quod est *servare.*

CANTHARA, nutrix Pamphilæ, ἀπὸ τοῦ κανθάρου, a *poculo;* quod nutrix puero præberet potum.

GETA, servus Sostratæ. Gentile nomen, a *Getis.*

HEGIO, senex; propinquus Pamphilæ. Ἀπὸ τοῦ ἡγεῖσθαι, *ducere*, quia curam Sostratæ ejusque familiæ habet.

DROMO, servus Micionis. Ἀπὸ δρόμου, *cursus.*

PARMENO, servus Æschini. Παρὰ τῷ δεσπότῃ μένων, *manens* et adstans domino.

PERSONÆ MUTÆ.

CALLIDIA, serva ab Æschino rapta ἄπο τοῦ καλλοῦς, propter formæ pulchritudinem.

PAMPHILA, nurus; filia Sostratæ, amica Æschini. Quasi πᾶσι φίλη, omnibus cara.

STORAX, servus Micionis. Græce στόραξ est arboris lacryma odorata. Et ab odore ita servus nominatur.

C. SULPITII APOLLINARIS

PERIOCHA

IN

TERENTII ADELPHOS.

Duos quum haberet Demea adolescentulos,
Dat Micioni fratri adoptandum Æschinum,
Sed Ctesiphonem retinet: hunc, Citharistriæ
Lepore captum, sub duro ac tristi patre,
Frater celabat Æschinus; famam rei[1]
Amorisque[2] in se[3] transferebat: denique
Fidicinam lenoni eripit[4]. Vitiaverat
Idem Æschinus civem Atticam pauperculam;
Fidemque dederat, hanc sibi uxorem fore.
Demea jurgare, graviter ferre: mox tamen,
Ut veritas patefacta est, ducit Æschinus
Vitiatam, potitur Ctesipho Citharistriam[5].

1. Pro *rei* al. *quoque*; al. *famamque*.
2. Alii *Amoremque*.
3. Al. *in sese*.
4. Al. *eripuit*.
5. Al. libb. add. *Exorato suo patre duro Demea*. Hic vero verus superfluit, et summam rei describendam, et numerum duodecim linearum Apollinari consuetum.

PUBLII TERENTII AFRI

ADELPHI.

PROLOGUS.*

POSTQUAM Poeta sensit, scripturam suam
Ab iniquis observari, et adversarios
Rapere in pejorem partem, quam acturi sumus;
Indicio de se ipse erit. Vos eritis judices,
Laudin' an vitio duci factum id oporteat.
Synapothnescontes Diphili comœdia 'st.

1. *Postquam*, pro *quoniam*.—*Poeta*, Terentius. — *Scripturam suam*, scriptas a se comœdias.

2. *Ab iniquis observari*. Both. *Iniquos observare*. — *Ab iniquis observari*. Curiose observari, et notari ab improbis hominibus atque adversariis, obtrectandi gratia. — *Iniquis*, idem sonat ac *inimicis*, ut Æneid. VIII, 292 : « Fatis Junonis iniquæ. » — *Adversarios*. Scilic. Luscium Lanuvinum, aliosque. Vid. Andr. et Heautontim. in Prolog.

3. *Rapere in pejorem partem*. Both. *Pej. rap. in partem*. — *Rapere in pejorem partem*. Vitio dare, vituperare. Similiter Cic. Fam. X, 33 : « Pium meum consilium *raperent in contrariam partem* obtrectatores mei. » *Perl.* — *Quam acturi sum*. Eam fabulam, quam nos, comœdi, sumus exhibituri.

4. *Ind. de se ipse erit*. Variat ordo, *de se ipse ind. er.* vel, *ipse de se ind. er.* Pro *ipse* Barth. malebat *ipsa*, referend. ad *scripturam*. Legit Both. *Ind. de sese ipse erit erit, vos j.* — *Indicio de se ipse erit*. Ipsemet poeta indicabit quid a se factum fuerit; causam suam ad vos deferet ; erit ipse suî index et delâtor.—*Indicat*, is qui de se volens aliquid, et de aliis etiam prodit; *Confitetur*, qui de se tantum, et qui invitus. *Donat*.

5. *Factum id*. Al. *id fact*. Et etiam *id* abest a quibusdam.—*Laudin' an vitio*, etc. Similiter Andr. Prolog. fin. *spectandæ an exigendæ sint*. Perl. — *Id*, quod fecit.

6. *Synapothn*. Hæc exhibet græce

Eam Commorientes Plautus fecit fabulam.
In Græca adolescens est, qui lenoni eripit
Meretricem in prima fabula; eum Plautus locum
Reliquit integrum; eum hic locum sumpsit sibi
In Adelphos, verbum de verbo expressum extulit.
Eam nos acturi sumus novam. Pernoscite,

edit. Valp.—*Synapothnescont. comœdia' st.* Potuit cum plurali *synapothnescontes* singularem adhibere numerum, quia hic nec numeri, nec genera respicienda sunt, sed contra sententia resque ipsa. — *Diphili.* Hic poeta κωμικώτατος καὶ γνωμικώτατος fuisse dicitur tempore Menandri. Qui ita dictus videtur per crasin, pro Διόφιλος. *West.* Mentio ejus fit, ut Menandri ac Philemonis æqualis, Velleio, I, 17, et Strabon. qui hunc Sinopensem fuisse affirmat.

7. *Eam commorientes*, etc. Plautus eam latine composuit, et *Commorientes* nominavit. — Quale autem fuerit et Συναποθνησκόντων et *Commorientium* argumentum, non constat; quum neutra ex duobus comœdiis supersit. Hanc Plauti esse negat Varro comœdiam, et asserit auctorem esse M. Aquilium. Sed potior est fides Terentii. Inter eas quidem, quæ supersunt, Plauti fabulas illa non est. Potest ergo credi *Commorientes*, fratres significari una die eademque hora morte suppressos. Et etiam non absurde admitteretur, hic agi de amicorum quodam genere, *quorum* (ut ait Cæs. Bell. Gall. III, 22) *hæc est conditio, ut omnibus in vita commodis una cum his fruantur, quorum se amicitiæ dedideriint: si quid iis per vim accidat, aut eumdem casum una ferant, aut sibi mortem consciscant.* Et idem eos dicit *soldurios* appellari. Cf. etiam Athenæum, lib. VI.

8. *Eripit.* Sic in Mss. Fa. Par. et editt. probatiss. In aliis et præsert. Z. *eripuit.* — *In Græca.* In fabula a Græco Diphilo scripta. — *Adolesc. est.* i. e. inducitur.

9. Br. distinguit *meretricem. In prim. fabula, eum*, etc. Abest *eum* a Guelf. 2. — *In prima fabula.* I. e. in prima parte fabulæ; ut Virgil. Æneid. IX, 244: « Vidimus obscuris *primam* sub vallibus urbem. »

10. *Eum h. loc.* Abest *eum* a Mark. sed in Bœnd. additum secunda manu. Guy. locum hunc sollicitat, legens: *Hic vero sumpsit sibi.* — *Hic.* Ms. Lind. *hinc.* — *Integrum*, intactum. — *Hic*, Terentius. — *Eum locum sumpsit sibi in Adelphos.* Transtulit in suam comœdiam Adelphos inscriptam, quem latine verteret. — Adelphi igitur fabula est a Menandro tota sumpta, præter istum Diphili locum. *Juvenc.*

11. *Extulit.* Transtulit et latinitate sua donavit. *Farn.* Mire autem non dixit *transtulit*, sed *extulit*; ut ornasse græca videatur latino stylo. *Donat.*

12. *Eam.* Eugr. *eamdem.* — Versum hunc et duos qui sequuntur spurios vocat Guyetus et rejicit. — *Eam.* Scilic. Adelphos. — *Novam.* Dicit *novam*, quia *veterem* græcam esse intelligimus.

Furtumne factum existumetis, an locum
Reprehensum, qui præteritus negligentia 'st.
Nam quod isti dicunt malevoli, homines nobiles
Eum adjutare, assidueque una scribere,
Quod illi maledictum vehemens esse existumant,
Eam laudem hic ducit maxumam, quum illis placet,
Qui vobis universis et populo placent;
Quorum opera in bello, in otio, in negotio,
Suo quisque tempore usu 'st sine superbia.

13. *Furtumne factum existumetis.* An putetis Terentium furti vitio accusandum.—*An locum reprehensum.* Resumptum, de integro tractatum a poeta nostro locum, quem Plautus neglectum omiserat. *Farn.*

14. *Qui præteritus negligentia est.* In bonam partem sumatur hic vox *negligentia*, sicut in Andr. 20, « Quorum æmulari exoptat *negligentiam.* » — Necesse est, si quis hæc bene intellecta voluerit, sibi revocet in memoriam, hanc fuisse consuetudinem poetis latinis, ut crimini non imputarent aliquid de græco transferre in latinum: verum, ut adnotat Eugraph. illud esse criminis, id dicere, quod jam a latino fuisset expressum.

15. *Nam quod isti dicunt.* Intellige, *ut veniam ad illud quod*, etc. Habet *nam* incipiendi vim, ut Plaut. Mil. I, 1, 5, « *Nam ego*, hanc machæram meam dico. » *Don.* — *Homines nobiles.* Scipionem, Lælium, Furium Publium, *Sulpitium Gallum* et alios; de quibus cf. ad vitam Terentii, in primo volumine; et ad dissertationem, pag. xxx, et præsertim, pag. xxxiv.

16. *Eum adjutare, assidueque una*, etc. Non sic dicit adversarius; verum hic oratorie crimen non tangit. *Donat.*

17. *Esse.* Omittit Erasm. — *Maledictum vehemens.* Grave vituperium.

18. *Eam laudem.* Dicere *id laudem*, barbare esset; etsi *eam* spectat ad *quod*, vs. 17. Exemplum est de multis. Sallust. Catilin. II: « Idem velle atque idem nolle, *ea* demum firma amicitia est. » *Perl.* — *Quum illis placet*, etc. Modeste et de industria ita loquitur, quasi vellet dicere: « Quum ad familiaritatem eorum admittitur; quum talium virorum judicio in recensendis fabulis suis utitur. » *Bœcl.*

19. *Vobis.* Quidam vetust. codices legunt *nobis;* quasi sermo de grege histrionum. — *Vobis universis et populo.* Et vobis, quotquot hic estis, et universo populo.

20, 21. *Usu'st.* Both. omittit *est.* — *Quorum opera..... Suo quisque tempore usu'st sine superbia.* Quorum benevolentiam expertus est quisque civium, utcumque cui opus erat opera illorum, sine aliqua eorum superbia.—*In bello, in otio, in negotio.* Hæc singula singulis tribuuntur. Donatus τὸ *in bello* ad Scipionem Africanum, *in otio* ad Furium

Dehinc ne exspectetis argumentum fabulæ.
Senes qui primi venient, hi partem aperient,
In agendo partem ostendent. Facite æquanimitas
Poetæ ad scribendum augeat industriam.

Publium, *in negotio*, ad Lælium Sapientem refert. Eugraphius in primo nihil mutat; *in otio* ad Lælium, *in negotio* ad quemdam Philum, vel Servilium commodat. — Illustres autem illi homines ostenduntur et belli et pacis artium periti, necnon in officiis præstandis exprompti. Posset etiam accipi *negotium* de gubernanda republica, *otium* contra. Cf. Cic. Offic. III, 1, 2; ibique § 4. *Perl.*

22. *Dehinc.* Transeundi particula. Eun. 14. — *Ne exspect. argum. fab.* Itid. Plaut. Trin. Prol. 16; unde sumpsit hos duos versus Terentius. *Perl.* — *Argumentum fabulæ.* In quo enarrando alias Prologus versabatur. *Bip.*

23. *Hi partem aperient.* Mss. plurimi, *eam part. ap.* Bent. hic et in versu sequenti reponit *partim.* — *Senes qui venient*, etc. Denotantur hujus fabulæ senes, Micio et Demea, quos videmus in prima et secunda scena *primos venire.* Proinde, iidem *partem aperiunt*, priorem fabulæ, h. e. rem quasi prælibatam exponunt; *partem* alteram *in agendo* ostendunt, ita ut ante oculos actam rem videamus. *Perl.*

24. *Æquanimitas.* Favor et propitius animus. *Don.*

25. *Facite æquanimitas.* Don. dictionem *vestra*, Bentl. integrum versum deesse putant, quem refictum hic posterior interponit ita : *Bonitasque vestra adjutrix nostræ industriæ.* — Perlet. *Facile*, per errorem, ut videtur; quamvis id repetat in notis. — *Poetæ ad scribendum aug.* etc. Junge *Poetæ industriam.* — Ovid. Pont. III, IV, 35 : « Excitat auditor studium. » *Lind.*

ACTUS PRIMUS.

SCENA PRIMA.

MICIO.*

STORAX! . . . non rediit hac nocte a cœna Æschinus,
Neque servulorum quisquam, qui advorsum ierant.
Profecto hoc vere dicunt: si absis uspiam,
Aut ubi si cesses, evenire ea satius est,
Quæ in te uxor dicit, et quæ in animo cogitat
Irata, quam illa quæ parentes propitii.

* *Micio.* Alii scribunt *Mitio*, quod derivant a *mitis*.

26. *Storax!* Sublata voce Micio Storacem e servulis unum vocat; quo non respondente, intelligit nondum rediisse filium: Storacem enim huic ad cœnam eunti comitem dederat, et alios postea servos emiserat, qui obviam irent, et eum reducerent. Ergo se colligit, et secum quasi dicit ea quæ sequuntur: « *Non rediit*, etc. » — *A cœna*, a convivio cui adfuit cum sodalibus suis; vid. scen. seq. narrantem Demeam quomodo sese hæc cœna habuerit.

27. *Advorsum*, obviam. Sic dicitur de servis, qui veniunt, ut dominos statuto tempore et loco domum ducant; unde ipsi *advorsitores* appellantur, ut indicat Donatus.

28. *Dicunt.* C. G. m. sup. scrip. *vulgo.* — *Profecto hoc vere dicunt.* Junge *profecto*, cum *vere*; et *dicunt* intellige, pro *vulgo dicitur.*—*Si absis uspiam; aut ubi si cesses.* « Si absis, in quemdam locum profectus; aut si in quodam loco nimium diu moreris. » Illud ergo nobis inter hæc duo videtur interesse, quod in priori casu nesciatur ubi verseris, in posteriori autem, nesciatur quando sis rediturus.

29. *Aut ubi.* Donat. Br. legunt *ibi.* — *Evenire ea.* Edit. anonym. addit *tibi*; quæ videtur Perleto esse glossa. — *Satius.* Minus damnosum.

30. *In te*, scilic. absentem, aut cessantem.

31. *Par. propitii.* Ien. cod. addit *declarant*; subdititium videtur.

Uxor, si cesses, aut te amare cogitat,
Aut tete amari, aut potare, atque animo obsequi,
Et tibi bene esse soli, sibi quum sit male.
Ego, quia non rediit filius, quæ cogito!
Et quibus nunc sollicitor rebus! Ne aut ille alserit,
Aut uspiam ceciderit, aut præfregerit
Aliquid. Vah! Quemquamne hominem in animum instituere, aut

Perl. — *Parentes propitii.* Pii, filiorum studiosi; et subaudi, *cogitant evenire tibi.*

32. *Si cesses.* Quare non, *si absis?* An quia justius cessanti quam absenti succensemus? An quia irata uxor, si cesses? *Don.*—*Aut te amare, aut tete amari.* «Aut alius mulieris amore detineri te, aut aliam amore tui captam esse.» Phæd. II, II, 1, *ament, amentur.* — Minus peccati est amori proprio cedere, quam alieno amori obsequi, nullo impellente. Ergo αὔξησις est. *Donat.*

33. *Aut tete amari.* Al. *aut te am.* — *Atque animo obs.* Valp. *aut animo obs.* — *Animo obsequi*, ut dicitur, *genio indulgere*, i. e. voluptatibus se dedere.

34. *Sibi quum sit male.* Plures alii, *quum sibi sit male.* — *Tibi bene esse.* Omnia tibi deliciose, feliciter succedere.

35. *Ego.* Plus est quod dixit *Ego*, quam si diceret *Pater.* Donat. — *Quia non rediit filius*, etc., sqq. His quinque versibus, singulari ἐνεργείᾳ δεινοποιεῖ curam et affectum patris. «Neque enim patrius consistere mentem Passus amor.» Usque ad summum extulit τὸ πάθος illa inopinabili sententia: «Quemquamne hominem in animo instituere, aut Parare, quod sit carius, quam ipse est sibi?» *Bœcler.* — *Filius* adoptivus, nempe Æschinus. — *Quæ cogito! et quibus*, etc. Hoc sic pronuntiandum est, ut videatur horrere cogitationem suam.

36. *Et quib.* a tribus Bent. *Et* abest; item a Guelf. 2. — *Ne aut ille alserit.* Nove prorsus, et ingeniose restituit locum hunc, depravatum, ut putat, Bothius, legendo *ne aut illiserit.* — *Quibus rebus.* Hoc est, quam malis; non, ut uxor, quam bonis. — *Ne aut ille alserit.* Algore diriguerit.—Fatemur equidem fere nos Bothio assentire legenti *ne illiserit*, quod quidem rectius primo conspectu videtur. Sed tamen, ut animadvertit Donat. optime sic depingitur pater nimium amans, «qui hæc in juvene pertimescit, quæ circa infantulos caveri solent;» et idem ille patris metus occurrit apud Plautum, in Milite, III, 1, 124: «Pol, si habuissem, satis cepissem miseriarum liberis: Censerem emori, cecidissetne ebrius aut de equo uspiam; Metuerem, nec ubi *defregisset* crura, aut cervices sibi.»

37. *Præfregerit.* Sic Fa. at Erasm. *perfregerit.* Valp. *perfr.*

38. *In animum instituere.* Ms.

Parare, quod sit carius, quam ipse est sibi?
Atqui ex me hic non natus est, sed ex fratre. Is adeo
Dissimilis studio est, jam inde ab adolescentia.
Ego hanc clementem vitam urbanam, atque otium
Secutus sum, et quod fortunatum isti putant,

Lips. et ed. prim. habent *instituere in animo.* — *Aliquid.* Membrum aliquod. — *Vah! quemquamne hominem in animum instituere.* Hicce infinitivus nihil habet a quo pendeat; sed sic Veteres infinitivo uti solent in admirationibus et indignationibus, subintelligentes, *mirandum est, est credibile.* Ruhnkhen. — *In anim. instit. aut parare.* Particula *aut* disjunctiva, indicat duas res hic agi diversas; scilicet *in animum instituit,* qui sedem amicissimo cuidam suo servat in pectore; *parat* autem qui emit, ut ita dicam, et sumit aliunde; quum in adoptione, de qua hic sermo, genus quoddam emptionis intercederet.

39. *Parare.* Guyetus in scholiis Mss. *Parere,* id est τίκτειν defendit. Dat Bothius : *quam ipsus sibi! Ac Non ex me natus, fratris hic est. Adeo is est Dissimilis studio: nam inde ab adolescentia Ego,* etc.

40. *Atqui.* L. Bemb. *atque.* — *Hic non natus est.* In aliis *hic natus non est.* — *Atqui.* Hæc particula objectioni inservit. Ex me non natus est, non meus est. Quasi dicat : ex me non est, et sic afficior; quid paterer, si genuissem? *Donat.* — *Sed ex fratre. Is adeo,* etc. Argute hæc finguntur, nam per conjunctionem transitum facit ad narrationem. — *Is,* Demea frater. — *Adeo,* aut abundat, aut *nimium* significat; ut in Eunuch, 204. « Adolescentem *adeo* nobilem. » *Donat.* (Vid. vol. I, pag. 253.)

41. *Dissimilis stud.* Sic Veterr. cod. Bent. In aliis Mss et edd. *Dissimili.* Guy. hunc versum, ut sæpe alios, delevit immerito. — *Jam inde ab adolesc.* Ien. colloc. *jam ab adolesc.* Cacophonia. *Perl.* — *Dissimilis studio.* Dissimilis in instituenda vita.

42. *Vitam urbanam atque otium.* Vide an legendum sit, *vitam urbanumque otium.* Cic. Ep. Fam XII, 1 : « Ut ego quidem et urbi et otio diffiderem urbano. » — *Hanc clementem vitam urbanam.* Hanc comem elegi vitam, urbanam atque tranquillam. *Clemens* enim hic idem sonat quod *placidus, quietus.* Sic Plaut. Stich. IV, 1. « Hodiene exoneramus navem, frater. PA. *Clementer* volo. » Minus autem probaremus Donatum explicantem *vita clemens,* quæ clementes facit. — *Otium.* Subaudi hic etiam *urbanum.*

43. *Quod fortun.*, etc. Guelf. 2, *quo . . . fortunatum.* Guyetus conjecit *infortunatum;* inepte, ut putat Bip. edit. — *Et quod fortunatum isti putant, uxorem nunq.*, etc. Et fui semper cælebs, quod quidem isti homines, qui habitant mecum in urbe, putant esse felicissimum. — Ea est textus ambiguitas quæ plures ad id impulit ut intelligerent : « Et nunquam duxi uxorem, quamvis isti (per contemptum quasi dictum)

Uxorem nunquam habui. Ille contra hæc omnia :
Ruri agere vitam; semper parce ac duriter 45

quamvis homines alii judicent hoc felicissimum. » — Sed *isti* non concinnius explicari potest quam si intelligatur de urbanis incolis, quia congruit sane vox illa, cum *vitam urbanam*, versus præcedentis. Insuper non decuit Micionem fateri mancam sibi in re aliqua, (ut hic esset vita cælebs) fuisse felicitatem; conditionem enim suam velut omnino placidam et sincere tranquillam depingit, dum dissimilem prorsus fratris sui statum subinde enarrat. — Cæterum affatim apud scriptores suppetunt loca (si modo in talire scriptoribus vox debeat esse decretoria), quibus probare gaudent *fortunatum semper visum fuisse non ducere uxorem*. Menand. ὦ μακαρίον με! γυναῖκα οὐ λαμβάνω. Idem ap Stob. Τὸ γυναῖκ' ἔχειν, εἶναί τε παίδων, ὦ φίλε, Πατέρα, μερίμνας τῷ βίῳ πολλὰς φέρει. Et illud alterum : Ὅστις γενόμενος βούλεται ζῆν ἡδέως, Ἑτέρων γαμούντων, αὐτὸς ἀπεχέσθω γάμων. Id quod plane ad mentionem Micionis facit. — Cic. Att. XIV, 13 : « A ducenda uxore sic abhorret, ut libero lectulo neget quidquam esse jucundius. » Horat. Epist. I, 1, 88 : « Melius nil cælibe vita. » Et Donat. adnotat, « Romani *cælibem* quasi *cælitem* dicunt. » Apud Nostrates quid de conjugio sentierint lepidissime et forsam amarius expresserunt La Fontaine, *Belphegor*, et alibi, in Fabell. lib. XI, fable III, *le Fermier*, *le Chien et le Renard* :

Toi donc qui que tu sois, *ô père de famille*,
(Et je ne t'ai jamais envié *ce bonheur*);

Et præsertim Boileau, *Sat. des Femmes*, ubi citat, quam multi materiem illam tractaverint:

J'ai trop bien profité pour n'être pas instruit
A quels discours malins *le mariage* expose :
Je sais que c'est un texte où chacun fait sa glose;
Que de maris trompés tout rit dans l'univers,
Epigrammes, chansons, rondeaux, fables en vers,
Satire, *comédie*; et, sur cette matière,
J'ai vu tout ce qu'ont fait La Fontaine et Molière;
J'ai lu tout ce qu'ont dit Villon et Saint-Gelais,
Arioste, Marot, Bocace, Rabelais,
Et tous ces vieux recueils de satires naïves,
Des malices du sexe immortelles archives.

— Quod autem melius litem dirimere debet, offert ipse Terentius hæc, infra vs. 871 : « Duxi uxorem : quam ibi miseriam vidi! » — Sententiam nostram comprobat Donati auctoritas; sed dormitare hunc dicere ausim, quum *istis* censet dici de Romanis; quasi in fabula omnino Græca, ut est Adelphorum, ageretur de Romanis.

44. Distinguunt alii post *uxorem*, perperam; nec minus commode quidam post *contra*. — *Ille contra hæc omnia*. Subaud. *fecit*. Nempe, uxorem ducit, rus coluit.

45. *Ruri agere vitam; semper*, etc. Edit. Anonym. *R. a. semper vitam*. Both. *R. a. vitam semper, parce*, etc. — *Ruri agere vitam*. Suffecerat dixisse *contra hæc omnia*, si brevitate uti voluisset; sed subjunxit fratris descriptionem, ut verbis ipsis malam vitæ conditionem ostenderet. *Donat.* (*Ex Emend. Zeun.*)

Se habere. Uxorem duxit: nati filii
Duo; inde ego hunc majorem adoptavi mihi,
Eduxi a parvulo; habui, amavi pro meo.
In eo me oblecto; solum id est carum mihi.
Ille ut item contra me habeat, facio sedulo:
Do, prætermitto; non necesse habeo omnia
Pro meo jure agere. Postremo alii clanculum
Patres quæ faciunt, quæ fert adolescentia,

46. *Uxorem duxit.* Recte *duxit*, non *Ducere;* semel enim hoc fecit Demea. *Don.* — Et nempe infinitivo utuntur, nonnisi quum rem sæpius iterari volunt innuere.

47. *Duo.* Guelf. 2, *Duo sunt.* — *Inde*, ex quibus. — *Hunc*, eum scilicet quem *ego* adoptavi. — *Adopt. mihi.* Abundat quidem *mihi*, ut indicat Donatus, si ad sensum respicias; minime vero si ad sermonis leporem et amorem.

48. *Eduxi a parvulo*, etc. Nota frequentationem sententiarum: *adoptavi mihi* (non sine affectu), *eduxi a parvulo* (labore et sollicitudine haud exigua), *habui, amavi pro meo* (animo vere patrio), *in eo me oblecto* (ἐμπαθῶς loquitur), *solum id est carum mihi*, αὐξητικῶς, ne quid superesse possit, ad dilectionis vim ostendendam. *Bœcler.* — *Eduxi*, vetus, pro *educavi.* — *Habui*, credidi, duxi, existimavi, ut Andr. 811, «semper ejus dicta est hæc atque habita soror.» Ergo *pro meo* subaudiendum est bis: et *habui pro meo* et *amavi pro meo.* Donat.

49. *In eo me oblecto;* quasi *in ea re;* et nove dictum pro, *eo me oblecto.* — *Id*, sensus idem ac si dixisset, *is adolescens.* Nolimus autem cum Westerhovio intelligere *id*, «sc. adoptasse mihi hunc majorem, eduxisse.»

50. *Item.* Mss. plusculi et editi *itidem.* Alii *idem.* — *Item*, similiter. — *Contra*, vicissim. — *Me habeat*, me tractet, mecum agat. — Hic quoque inprimis πιθανώτατα Noster agit: et de disciplina patria meras sententias, si spectentur in θέσει, loquitur; sed in ὑποθέσει meros colores reperias. *Bœcler.*

51. *Do* sumptus. — *Prætermitto* delicta, et dissimulo. — *Non necesse habeo.* Non credo necessum esse.

52. *Omnia pro meo jure agere.* Uti erga illum in omnibus potestate patria per adoptionem mihi concessa, quæ est peccata filiorum corrigendi. — *Pro meo jure*, secundum jus meum. — Adnotat hic exquisite Donatus: «Inter *jus* et æquitatem hoc interest: *Jus* est quod omnia recta et inflexibilia exigit: *Æquitas* est, quæ in jure multum remittit.» — *Postremo*, ut paucis absolvam. — *Alii.* Non *alii patres*, sed *alii adolescentes* clanculum patres suos. *Don.*

53. *Clanc. patres.* Nesciis patribus. Nam *clanculum*, ut *clam*, vim habet præpositionis; etsi Perizonius ad Sanct. Minerv. multa contra di-

Ea ne me celet, consuefeci filium.
Nam qui mentiri, aut fallere insuerit patrem,
Aut audebit, tanto magis audebit cæteros.
Pudore et liberalitate liberos
Retinere satius esse credo, quam metu.
Hæc fratri mecum non conveniunt neque placent.
Venit ad me sæpe, clamans : « quid agis, Micio?

sputat. *Perlet.* — *Quæ fert adolescentia.* Veniam addidit statim, peccata ab adolescentibus ad ætatem removendo (Zeun. *ob.*). Et vide quam breviter, quam pudice, quam ignoscenter locutus sit. *Donat.*

55. *Insuerit.* C. G. m. *insueverit.* Al. *insuevit.* Be. vero diversis temporibus *insuerit, audebit* merito offensus, mihi tamen mutationem suam, ita ut fit, quod quasi in universum diceretur, non probavit. Idcirco equidem pro *insuerit*, legere ausim *ut suerit*, sensu ac metro servato. Itid. fere Cic. Fam. XV, 8 : « Quod *suesti* peto, etc. » Ut sensus autem arriperetur facilius, verba collocanda ita censerem : *Nam qui aut ment. aut fallere, ut suerit, patrem Audebit, tanto m. aud. cæt.* Perlet. — *Mentiri.* Separatim subaudiendum est, *insuerit* πρὸς τὸ *mentiri.* Donat. — *Consuerit aut audebit.* Duplex scilicet hic malum, *audere* primum; dein nefariam audaciam vertere in consuetudinem. Potuit autem confundere Terentius. — *Cæteros.* Quia jam deceperit patrem.

56. *Aut audeb.* Particulam *Aut* al. huic versui præponunt, al. annectunt priori. Totum illud legit Both. *aut fall. institerit patrem Audere, tanto m. aut. cæt.* — *Pudore et liberalitate.* Retulit *pudore* ad filios; *liberalitate* ad patres. *Pudor* est metus displicendi parentibus, reverentia : *liberalitas*, bonitas parentum, et indulgentia. *Juvenc.* — Nimis autem exquisite, ne plus dicam, videtur explicare Donatus, dum addit : « *Liberalitate*, inquit, regendi sunt, propter quod *liberi* dicuntur. » Nempe *liberi* nihil aliud h. l. sonat, nisi *filii, pueri.*

57. *Retinere.* Bene *retinere* : a vitiis scilicet. Nam vitia filios *tenent:* quos *retinent* patres a vitiis scilicet. Nam *retinet*, qui adversum aliquem tenet. *Donat.* — *Quam metu.* Themist. Euphrada Orat. V : ἀιδοῖ μᾶλλον ᾤοντο δεῖν καὶ εὐνοίᾳ πλέον, ἢ φόβῳ κατέχειν τοὺς ὑπηκόους. Idem Orat. XI : Ἀιδοῖ μᾶλλον ἢ φόβῳ χρώμενον. Afranius, apud Gellium, Noct. Att. XV, 13 : « Hem isto parentum est vita vilis liberis; ubi malunt metui quam vereri ab suis. » *Lind.* In una ex suis fabellis nostras Lafontaine, *Phébus et Borée :*

« Plus fait douceur que violence. »

59. *Hæc fratri mecum non conveniunt.* Nova locutio est. *Non conveniunt*, pro *non congruunt.* Ac per hoc, *in his ego et frater dissentimus*, id est, dissimiles sumus. *Donat.* — *Hæc.* Ea scilicet, quæ huc usque probata sibi laudavit. *Perl.*

60. *Venit ad me sæpe*, etc. Colloc. Alii *venit sæpe ad me.* — *Clamans.*

Cur perdis adolescentem nobis? Cur amat?
Cur potat? Cur tu his rebus sumptum suggeris?
Vestitu nimio indulges; nimium ineptus es.»
Nimium ipse est durus præter æquumque et bonum:
Et errat longe, mea quidem sententia,

Plures legunt *clamitans*. — *Venit ad me sæpe, clamans*. Et importunitatem odiosam ostendit, *ad me* dicendo; et inconditam assiduitatem, addendo *sæpe*. Locum hunc laudat Cicer. de Invent. I: «Illa autem narratio, quæ versatur in personis, ejusmodi est, ut in ea simul cum rebus ipsis personarum sermones, et animi perspici possint, hoc modo: «*Venit ad me*, etc.» cum quatuor sq. versibus.

61. *Cur perdis adolescent. nobis*. Recte *nobis* additum est, et ἠθικῶς, ut infra, Adelph. 477: «*Nobis* psaltriam, si Dis placet, Paravit.» *Don.*

62. *Sumptum*. Mss. We. *sumptus*. Both. *sumptum rebus*. — *Cur amat? Cur potat? Cur tu his reb.* etc. Vide quemadmodum (ut durum objurgatorem ostendat Demeam), ab eo dicantur in crimen vocari, quæ aut ætatis sunt: ut, *cur amat?* aut naturæ, ut, *cur potat?* aut pietatis, ut, *cur tu in his rebus sumptum suggeris?* etc. Donat.

63. *Vestitu*. Bœcler. ex uno C. *vestitui*. — *Nimio indulg*. Mur. cum Guyet. *nimium* defendunt, et admittunt Both. Delph. — *Vestitu nimio indulges*. «Vestimenta splendidiora et plus æquo pretiosa largiris.» Pro *vestitui nimio*. Ut Virg. Æn. I, 257: «Parce *metu* Cytherea;» et Georg. IV, 108: «Quod neque *concubitu* indulgent.» — *Ineptus*, imprudens, inconsideratus. Utrumque dure, ut ait Donat. et *nimium*, et *ineptus es*.

64. *Æquumque et bonum*. Bodl. et Ed. prim. cum Ed. An. *æquum et bonum*. — *Nimium ipse est durus*, etc. Vivide et ad naturam repetit Micio. Gallice verteres: «... Et vous êtes trop facile. *C'est lui qui est trop dur*, etc.» — *Præter æquumque et bonum*. Supra modum juris et æquitatis. Agit de hoc loco Cic. de Senect. cap. 18. *Perlet.*

65. Guelf. 1, *Et errat quid. m. longe sententia*. — *Longe*. Donatus putat melius esse *longe* simpliciter accipi, ut locale sit, quam *valde*. — Adnotat Bœclerus: «Duodecim istis versibus magnifica ῥῆσις continetur de imperio patrio, seu disciplina patria. Quo, tanquam specioso colore, Micio suam indulgentiam et lenitatem obducit: magno ætatis et sapientiæ prætextu γνωμολογῶν. Quanta asseveratione ἀνασκευῆς: «Et errat longe, mea quidem sententia, qui, etc.» Nec minor auctoritas κατασκευῆς: «Mea sic est ratio, et sic animum induco meum, etc.» Tum illatio ἐν ἤθει τοῦ δογματοποιοῦντος. «Hoc patrium est, potius consuefacere filium, etc.» Et conclusio fidentius arrogantiusque, nec sine contumelia in fratrem, ut pondus et summa dictorum, epiphonematis ritu subjecta: «Hoc qui nequit, fateatur nescire imperare liberis.» Sententias autem probabili

Qui imperium credat gravius esse, aut stabilius,
Vi quod fit, quam illud, quod amicitia adjungitur.
Mea sic est ratio, et sic animum induco meum:
Malo coactus qui suum officium facit,
Dum id rescitum iri credit, tantisper cavet;
Si sperat fore clam, rursum ad ingenium redit.
Ille, quem beneficio adjungas, ex animo facit;
Studet par referre; præsens absensque idem erit.
Hoc patrium est, potius consuefacere filium,
Sua sponte recte facere, quam alieno metu.

civilitate conspicuas in hac ῥήσει et explevit liberaliter, et decore vinxit. » *Bæclerus.*

66. *Qui.* Utrum quilibet, an Demea tantum ? Proponit Donatus. Hæc universaliter dici malimus; sic etiam Dacieria. Intelligit de Demea Gallicus alter interpres, *Lemonnier.* — *Gravius* ad vim refertur; *stabilius* ad tempus. *Donat.*

67. *Vi quod fit*, etc. Illud *fit*, quod *vi*: hoc *adjungitur*, quod amicitia. *Donat.* Sallust. Jug. X : « Non exercitus, neque thesauri, præsidia regni sunt : verum amici, quos neque armis cogere, neque auro parare queas. » *Eugr.*

68. *Mea sic est.* Z. *Mea est sic.* — *Mea sic est ratio.* Ad superiora pertinet confirmanda.—*Sic animum induco meum.* Ad ea pertinet, quæ dicturus est. *Don.* — *Ratio*, sc. agendi consuetudo, institutum.

69. *Malo*, vi aut necessitate. Huc putat Perletus Ciceronem respexisse dicentem in Verr. V. « Tu nisi *malo coactus* recte facere nescis. »

70. *Id*, quod facit. — *Tantisper* junge τῷ *dum : tandisper dum*, tamdiu. — *Cavet*, peccare.

71. *Si sperat fore clam*, sub. quod faciet. — *Ad ingenium redit.* Hecyr. 113; Cic. in Cæcil. 17 : « *Redit* ad se atque ad mores suos. » Itid. Juvenal. Sat. XIII, 239 : « Ad mores natura recurrit Damnatos. » *Perl.*

72 sq. *Ille, quem ben.* Both. *Is, quem.* Bip. et multi post Mur. *quem b. a. ille.* — *Quem beneficio adjungas.* Quem potueris beneficio adjungere. Non dicit *benef. adjunctus*, ut supra malo *coactus.* Omnia autem sibi h. l. adversantur. Ille malo, hic beneficio. Ille coactus, hic adjunctus. Ille, dum id rescitum iri credit, tantisper cavet : hic, præsens absensque idem erit. Et τὸ *præsens* et *absens*, non ad aliquem locum, sed ad custodem retulit et monitorem. *Donat.*

73. *Studet par referre.* Guelf. 1, 3, *st. par pari referre. Præsens absensque.* Editi quidam *præsens, absens.* Item Both. qui legit, *studet referre, præsens, absens id. erit.*

74. *Hoc patrium est*, Mss. We. *patrum.* — *Hoc patrium est.* Hoc patrem decet. — *Consuefacere*, non *cogere.*

75. *Recte.* C. G. m. *recta*, minus latine. — *Quam alieno metu.* Quam metu alius hominis.

Hoc pater ac dominus interest. Hoc qui nequit,
Fateatur nescire imperare liberis.
Sed estne hic ipsus, de quo agebam? Et certe is est.
Nescio quid tristem video. Credo jam, ut solet,
Jurgabit. Salvum te advenire, Demea,
Gaudemus.

SCENA SECUNDA.

DEMEA. MICIO.

De. Ehem! opportune : te ipsum quærito.
Mi. Quid tristis es? De. Rogas me, ubi nobis Æschinus

76. *Nequit.* Maleb. Guy. *nescit.* In Tr. erat scriptum *nescivit.*—*Hoc.* Absolutivus est, pro *in hoc.*—*Interest.* Distat, differt. — *Qui nequit.* Longe melius *nequit*, quam si diceret, non *vult.* Don.

77. *Fateatur nescire.* Mss. We. *fat. se nescire.* Alii omnes omittunt. —*Imperare liberis*, regere liberorum ingenia.

78. *Agebam.* Al. *aiebam.* — *Hic ipsus*, Demea. — *De quo agebam*, de quo loquebar. — *Et certe is est.* Bene nunc confirmat ipsum esse eum, quem e longinquo propter senilem visum, non bene forsan prospiciebat.

79. *Nescio quid tristem.* Bothius. *tristem nescio quid.* — *Credo jam.* Guelf. 3, *credo id.* — *Ut solet.* Br. *ut assolet.* — *Nescio quid tristem video.* Video eum esse nescio propter quid tristem.

80. *Jurgabit.* Donat. infra, vs. 84, *objurgabit.* West. — *Salvum te advenire.* Edit. 1469, *salvo te adveniente.* Ab his verbis, *M. salv. te,* etc. Bi. incip. scenam 2.—*Salvum te advenire, Demea, gaudemus.* Ut asperior ostendatur Demea, etiam salutatur ab eo, quem objurgaturus est. — De tota hac scena adnotat *Lemonnier :* «Cette scène est un monologue bien long. Comme il commence la pièce, comme l'action ne marche point encore, qu'il est bien écrit, qu'il sert, pour ainsi dire, de prologue, il n'est point déplacé, et doit plaire. »

82. *Ehem.* Alii *hem.* Sed notat Fa. magis convenire *ehem* actibus repentinis, ut est subitus ejus, quem quis quærit, aspectus. — *Ehem! opportune : te ipsum quærito.* Morosus homo ad jurgium promptior est, quam ad resalutandum.

83. *Rogas me.* Br. et alii *rogitas me.* Alii *rogites.* Quidam duplicem faciunt interrogationem *rogas me? ubi*, etc. — *Rogas me, ubi nobis Æschinus Siet, quid tristis ego sim?* Triplex hic, et quidem non absurde, potest adhiberi sensus; seu : «Quum filium habeamus Æschinum, adeo

Siet, quid tristis ego sim? Mi. Dixin' hoc fore?
Quid fecit? De. Quid ille fecerit? Quem neque pudet
Quidquam, nec metuit quemquam, nec legem putat

dissolutum. » Et *ubi*, sumetur pro *quum*, *quoniam ;* seu : « Rogas quid tristis sim, tu (*ubi*) apud quem vivit Æschinus, apud quem corrumpitur ? » Seu, ut vult Bœclerus, agnoscenda hic est ἔλλειψις indignanti familiaris. *Rogas me, ubi nobis Æschinus siet.* Sc. id quæro potius, id tu nunc afferre debebas ; et ita *nobis* abundaret. Priorem tuentur sensum Guyet. Muret. Donat. Juv. Perl. Stant pro secundo Faber et Dacieria ; et is est, quem prætulerimus priori, quia, ut adnotat Bœclerus, non satis latine diceretur *ubi Æschinus nobis siet*, i. e. quum Æschinum habeamus filium. Certe exemplum (addit vir doctissimus) frustra quæsieris in tota Antiquitate. Sed Bœclerus ipse ἔλλειψιν minime necessariam videtur nobis imploravisse.

84. *Quid trist. ego sim.* Both. *quid ego sim tr.* — Ante *quid*, Guelf. 3 dat *nescis.* — *Dixin' hoc fore.* Abest *hoc* a Guelf. 2. — *Dixin' hoc fore.* Hæc Micio conversus ad spectatores. Vs. 79, 80 : *Credo jam, ut solet, jurgabit.* — *Quid ille fecerit ?* Stomachantis affectu : ut rogitas *etiam quid ille fecerit ?* Et jam non statim describit factum, sed animum facientis corruptum ostendit, atque a pudore (qui homines regit, et ne obliviscantur honestatis admonet), a metu eorum quibus auctoritas est (ut parentibus in filios), a reverentia legum (quæ civitatis mores continet) alienum, atque ultro effrenum. Ut ἐμπαθέστερον mox raptio citharistriæ ex domo lenonis, οὐκ ἄνευ γοργότητος, non sine expedita celeritate, accusetur. *Fores effregit.* Subjicitur accusatio totius populi, et vox famæ publica, quæ in talibus vim singularem obtinet. Nam actio de vi ad omnes pertinet : neque tam figura, quam ratio est, quæ infra ab ipso Sannione inducitur, act. II, sc. 1 : « Obsecro populares. » Hinc etiam est, quod quiritatio pleno et optimo jure nititur : ad quam Demea hic alludit efficaci figura, « Clamant omnes, indignissime factum esse. » Sannioni scilicet quiritanti succlamantes. Igitur ad summum exaggerationis hæc procedunt. Qua consumpta (quod probe hic notandum), ad minora revolvi necesse erat Demeam. Neque aliter debuit Poeta ἠθοποιεῖν hoc jurgium. Exemplum ergo fratris, ab accusatione ad emendationem degressus, comparat, μᾶλλα οἰκονομικῶς. Ut major fieret perturbatio ex Ctesiphonis amore, quo minus aliquid tale suspicari Demea potuerat. Denique ab Æschino, in cujus nomen effuderat illum indignationis impetum, Micionem aggreditur : « Hæc quum illi, Micio, dico, tibi dico, » ut contentioni et occasio, et via quæreretur. *Bœclerus.*

85. *Quid fecit ?* Complur. Mss. *is*, quod Fa. ex auctorit. Bemb. delevit. *Perl.* — *Quem neque pudet quidquam.* Contra illud, 647, *erubuit, salva res est.*

86. *Nec metuit.* Alii *neque metuit.*

Tenere se ullam. Nam illa, quæ antehac facta sunt,
Omitto; modo quid designavit? Mi. Quidnam id est?
De. Fores effregit, atque in ædes irruit
Alienas; ipsum dominum atque omnem familiam
Mulcavit usque ad mortem; eripuit mulierem,
Quam amabat. Clamant omnes, indignissime
Factum esse. Hoc advenienti quot mihi, Micio,
Dixere! In ore 'st omni populo. Denique
Si conferendum exemplum est, non fratrem videt

87. *Nec legem putat tenere se ullam.* Similiter Horat. de Achille, A. Poet. «Jura neget sibi nata.» — *Quæ antehac facta sunt Omitto;* i. e. alia ejus flagitia.

88. *Omitto.* Guelf. 3, *dimitto.* — *Designavit.* Engr. *dissignavit.* *Modo quid designavit?* Nuper, quæ nefanda in ore omnium et oculis patravit, quasi *sublato signo?* Eodem sensu Horat. «Quid non ebrietas *designat?*»

89. *Fores effregit, atque in ædes irruit Alienas.* Hæc singula considerauda sunt. Et bene dicit *alienas*, quia si *lenonis* diceret, parva res videretur. *Don.*

90. *Omnem famil.* Omittit Bip. *omnem* forte per incogitantiam. — *Ipsum, dominum.* Iterum suppressa est infamis persona. *Don.*—*Atque omnem familiam.* Aut *familiam* pro servis lenonis dicit, aut pro meretricibus. *Idem.*

91. *Mulcavit.* Sic lib. omn. antiq. In C. G. m. et Hal. *multav.* sed P. Victorius censet, ubi *mulctare*, aut *multare* in hac significatione legatur, tunc legendum esse *mulcare.* Vid. Taubm. ad Plaut. Mostell. IV, II, 23. *Perl.* — *Mulcavit.* Laceravit, mutilavit. — *Usque ad mortem.* Magna invidia cædis et mortis mentione, quæ tamen nulli accidit. *Don.* — *Eripuit mulierem quam amabat.* Omnia magno colore et accusatorie dicta sunt, et ex hoc maxime, quod lenonem et meretricem non dixit, contentus facti atrocitate, personarumque vilitatem reticens. Et *eripuit*, non *abduxit.* Idem.—Hæc est ereptio meretricis quam indicat Noster in prologo, ubi vide.

93. *Factum esse. Hoc adv.* In Ms. Lips. et Ed. prim. junctim legitur, *factum esse hoc.* Guelf. 2, quoque pungit post *hoc*, non post *esse.* Et sic Br. qui dat *quod* pro *quot.* — *Hoc.* Istam rem. Volunt aliqui esse adverbium loci, pro *huc.* Firmant auctoritate Servii in versum 423 lib. VIII Æneidos: «*Hoc* tunc ignipotens cælo descendit ab alto;» quo in versu *hoc* pro *huc* ponitur. *Juv.* — *Advenienti* e rure.

94. *Dixere!* Interrogant Bent. Z. Bip. — *Omni populo.* Bodl. non agnoscit τὸ *omni.* — *In ore est omni populo.* Factus est totius populi fabula et querela. Itidem Sallust. «*In ore gentibus* agens, populo, civitati.»

95. *Non fratrem videt.* Mss. et editi quidam vetusti *patrem.* West.

Rei operam dare, ruri esse parcum ac sobrium?
Nullum hujus factum simile. Hæc quum illi, Micio,
Dico, tibi dico. Tu illum corrumpi sinis.
Mi. Homine imperito nunquam quidquam injustiu 'st,
Qui, nisi quod ipse fecit, nil rectum putat.
De. Quorsum istuc? Mi. Quia tu, Demea, hæc male judicas.
Non est flagitium, mihi crede, adolescentulum

— *Si conferendum exemplum est.* Si utile est proponere exemplum. — *Non fratrem videt*, etc. Satis comice hoc infertur. Nam magis in culpa ille ipse est, quem laudat. *Don.*

96. *Rei operam dare.* Sic vetustiores Bentl. magno numero, et post eum Perletus. Alii, *rei dare operam.* Dat Br. *ruri esse, parc. ac sobr.* Dat Both. *operam ruri, parc. ac sob.* — *Rei operam dare.* In re familiari augenda omne studium ponere. — *Ruri esse*, non in urbe; *parcum*, non prodigum; *sobrium*, non insanum. Contra illud, *cur amat? Cur potat?*

97. *Fact. simile.* Alii *simile fact.* Post hæc alii interrogant, alii etiam majus adhibent comma. — *Nullum hujus factum simile!* Hoc cum admiratione indignantis pronuntiandum est, et ardentibus in Micionem oculis. Et subaudiendum est *esse*, aut *inveniri.* Donat. — *Hujus*, Ctesiphonis. — *Hæc quum illi dico*, sc. dicta volo. — *Tibi dico*, tibi dicta volo. I. e. quum ita loquor, ut ad Æschinum pertinere illique dici videantur, tu satis intelligere debes, ad te quoque pertinere, tibique dici. *Bœcler.*

98. *Corrumpi*, depravari. Nunc mitius dicit, *sinis corrumpi.* Mox vehementius dicet, «An laudi putat fore, si *perdiderit* gnatum.» *Don.*

99. *Nunquam quidquam.* Ms. Bodl. Bœnd. et Lips. cum Ed. Anonym. et Ed. prim. *nihil quidquam.* — *Injustiu'st.* Alii verbum *est* omittunt. — *Imperito*, inique et inscite res æstimante, verum inexperto. — Miro stomacho apud ipsum de ipso tanquam apud alienum loquitur; et insuper nota Micionis σόφισμα. Ut homo urbanus et peritior, adversus fratrem agrestem, prudentiæ sibi arrogat aliquid, et sententia καθολικῇ ad prætexendas, quas subinfert, fraudes orationis abutitur. *Bœcler.*

100. *Qui.* Bodl: *quia.* — *Fecit.* Guelf. 1, Bip. Delph. *facit.* — *Nihil.* Contrahitur in quibusd. *nil.*

101. *Quorsum istuc?* Quare hæc dicis? Ita Demea, qui oblique dicta Micionis non percepit. *Perl.* — *Quia tu, Demea.* Id est, homo imperitus. — *Hæc male judicas.* Pari virtute hæc leniter dicta sunt, qua superiora vehementer. *Donat.*

102. Both. *crede mi.* — *Non est flagitium, mihi crede*, etc. Non peccatum negat esse: sed flagitium non esse contendit, et ideo subindignanter pronuntiandum est: quasi dicat, scortari quidem adolescentulum, delictum est, sed non

Scortari, neque potare, non est; neque fores
Effringere. Hæc si neque ego, neque tu fecimus,
Non sivit egestas facere nos. Tu nunc tibi
Id laudi duces, quod tum fecisti inopia.
Injurium 'st: nam si esset, unde fieret,
Faceremus. Et illum tu tuum, si esses homo,
Sineres nunc facere, dum per ætatem licet;
Potius quam, ubi te exspectatum ejecisset foras,

est flagitium; et veniæ locus non tam in facto, quam in persona constitutus est. *Donat.* — *Mihi crede.* Forsan nimis subtiliter adnotat hic Donatus: « Quasi imperito dicit, *mihi crede*, non enim *me intellige*. Hic et auctoritas dicentis, et contemptus ostenditur audientis. » — *Adolescentulum scortari, neque potare, neque fores effringere,* Mire respondit et oratorie, ad hæc quæ invidiose dicta sunt. Nam quod ait ille, «Eripuit mulierem quam amabat» hic *scortum* dicit. Quod, « irruit in ædes alienas » quasi ex vino furens, *potare*: quod cum aliis grave propositum est, hoc solum dicendo, leve reddit, id est, *fores effringere. Donat.*

103. *Non est.* Hæc absunt a Mark. Dat Both. *potare*... Dr. *Non est?* Mr. *Neque fores*, etc.

104. *Neque ego, neque tu.* Bœnd. Edd. Anon. prim. *neque tu, neque ego.* Guelf. 2, *id si neque fecimus, neque ego.* — *Hæc si neque ego, neque tu fec.* Quia dixit, vs. 100: «Qui nisi quod ipse fecit, nihil rectum putat. »

105. *Non sivit.* Sic lib. antiq. In Bemb. *siit.* Par. p. var. *sinit.* — *Egestas facere.* Both. *facere egest.*

106. *Ducis.* Sic Be. ex uno Reg. bene. Vulgo *ducis.* Perl. — *Quod tum. Tu*, sine *tum* Guelf. 2. — *Id quod fecisti inopia.* Id est, abstinuisse a scortis, a vino.

107. *Unde fieret.* Delemus *id* cum Perleto. — *Injurium 'st.* Hoc est injuste judicare. — *Si esset*, pro *fuisset.* « Si nobis tum fuisset, unde potaremus. »

108. *Tu illum.* Nos ex Bent. et Perl. *illum tu.* Both. *illunc.* — *Faceremus*, pro *fecissemus.* Enallage temporis. Ad hoc videamus, quanta facetia in usu verbi sit *facere* tam sæpe repetiti, ac modo *committere*, modo *omittere* significantis. *Perlet.* — *Et illum tu tuum.* Ctesiphonem, quem apud te ruri habes. — Recriminatio autem est ad superius, vs. 98, *tu illum*, etc.; et multum progressus est, accusans accusantem. — *Si esses homo.* H. e. humanus, non tyrannus, non erroribus juvenum, ceu flagitiis, irascens. *We.*

109. *Licet.* Par. p. var. *Decet.*

110. Both. *Exspect. ubi te ejecisset.* Palmerius legit *elegisset.* — *Exspectatum* hic est, cujus mors in dies singulos exspectabitur. — *Te ejecisset foras.* Mortui, apud Romanos, ubi animam egerant, lecto extracti, humi deponebantur, deinde lavabantur, ungebantur,

Alieniore ætate post faceret tamen.
De. Pro Jupiter! tu homo adigis me ad insaniam.
Non est flagitium, facere hæc adolescentulum? Mi. Ah!
Ausculta, ne me obtundas de hac re sæpius.
Tuum filium dedisti adoptandum mihi:
Is meus est factus. Si quid peccat, Demea,
Mihi peccat; ego illi maxumam partem feram.
Obsonat? Potat? Olet unguenta? De meo;

lecto funebri aptabantur; tum ad ostium domus cadaver admovebatur, versis in portam pedibus. Quod Micio verbis suis significat. Hæc Persius indicat, Satir. III, his versibus :

Hinc tuba, candelæ, *tandemque* beatulus alto
Compositus lecto, crassisque lutatus amomis,
In portam rigidos calces extendit : at illum
Externi, capite induto, subiere Quirites.

111. *Alieniore*. Lib. antiq. *alieniori*. — *Alieniore*. Minus tempestivâ. Sic Plaut. more suo, plenius : « Cano capite, *ætate aliena*. » Cas. III, I, 4. *Perl.*

112. *Adigis*. Al. *adiges*. Donat. leg. *rediges*. Codd. Bent. *redigis*. — *Pro Jupiter*. Tragica exclamatio est. Et *tu homo* dicens, negat illi familiaritatem. *Donat*. Melius, ut nobis videtur, sensit *Lemonnier*, qui aliquid ironiæ credit esse in repetita hac voce *tu homo*, quam mox dixit Micio, et vertit : « Grands dieux! *avec votre humanité* vous me ferez devenir fou. »

113. *Ah!* Both. *At*.

114. *Ausculta, ne me obt*. Hic fuse admodum explicat Bœclerus quomodo jurgium ad disputationem conferatur, et statuit varia disputationis argumenta; paulo autem extraneam disquisitionem non operæ pretium videtur hunc retulisse. Sit satis indicavisse. — *De hac re*. De hac flagitii objurgatione.

115. *Adoptandum*. MSS. We. *adoptatum*.

116. *Is meus factus est*. Sub. *filius*.

117. *Illi*. Par. in marg. *illic*. — *Mihi peccat*. In meum delinquit damnum. — *Ego illi maxumam partem feram*. Vult Donatus vocem *illi* non esse pronomen, sed adverbium loci, pro *ibi*, hac sententia : « Ubi peccabit Æschinus, quando genio largius indulgebit, ego tunc maximam partem sumptus et impensæ feram, tu leviorem et minimam. » Potest etiam *illi* esse genitivus, prisco more, pro *illius :* feram maximam partem illius sumptus et peccati videlicet. *Juvenc.*

118. Varro, L. L. lib. VI, hoc loco citato, vocem *obsonat*, haud dubie memoria fallente, omisit; pro qua hab. *Scortatur? Potat?* Par. in marg. « Sic MSS. omnes. At sunt qui totum locum reformare conentur. » — *De meo*. C. G. m. addit *fa-*

Amat? Dabitur a me argentum, dum erit commodum:
Ubi non erit, fortasse excludetur foras.
Fores effregit? Restituentur; discidit
Vestem? Resarcietur. Est, Dîs gratia,
Et unde hæc fiant, et adhuc non molesta sunt.
Postremo aut desine, aut cedo quemvis arbitrum:
Te plura in hac re peccare ostendam. DE. Hei mihi!
Pater esse disce ab illis, qui vere sciunt.
MI. Natura tu illi pater es, consiliis ego.

cit. — *Obsonat?* Laute epulatur. — *Olet unguenta?* Unguentorum odoribus fragrat. — *De meo.* Impensis meis hæc facit, non vero tuis.

119. *Amat?* Non interrogant Br. Bent. post *amat*, neque post *effregit*, nec post *vestem*. Both. delet *a me*, pro quo dat B. *ei*. — *Amat?* Amicas habet. — *Dum erit commodum.* Quamdiu mihi facultas dandi erit.

120. *Ubi non erit.* Quando deficiet pecunia. — *Fortasse excludetur foras.* Ab amica, seu meretrice. Donatus bene agnoscit mores Micionis in voce fortasse. Nam hæc dicit ut pater indulgens, et credens adolescentem posse etiam gratis ab amica amari.

121. *Fores effregit? restituentur; discid.* etc. Hunc locum Cicero citat pro Cælio, XVI, sub persona mitioris patris. *Farnab.*

122. *Est et unde hæc fiant.* Non deest nobis pecunia ex qua isti sumptus fiant.

123. *Et unde.* Quidam libri non agnoscunt τὸ *et*. Dat. Bip. *Est Diis gratia, quum est unde hæc fiant: et adhuc non*, etc. — *Et adhuc non molesta sunt.* Scilicet si quæ damna fuerint, ob Æschinum, mihi resarcienda. *Perl.*

124. *Postremo aut desine, aut cedo*, etc. Aut desine mecum altercari, aut offer quem tu cumque volueris judicem istius inter nos controversiæ. Vincam quocumque judice, et in pluribus peccare te ostendam, te esse iniquiorem, quam ego sim. *Juv.*

125. *Te plura in hac re.* Ita plerique libri. Quidam *in hanc rem.* West. Br. *et te.* — *Hei mihi!* Bent. Br. *Ei mihi.*

126. *Ab illis.* Alii, *ab aliis.*—*Qui vere sciunt.* Bent. ed. *qui veri sient.* Nam τὸ *sient* conjecturavit jam ante Palmerius. — *Pater esse disce.* Disce te patrem gerere.—*Ab illis qui vere sciunt*, supple, patriam potestatem exercere. Et innuit, patres ipsos.

127. *Natura tu illi pater es, consiliis ego.* Intellige *consiliis*, « recta institutione. » — Hoc totum est, quasi diceret: « Tu quidem, Demea, Æschino pater es, atque hoc fortuitum est. Sed ego qui destinato proposito ac deliberato animo personam patris in adoptatum indui, nihil prætermitto, quin ita ei consulam, sicut liberis consuli

DE. Tun' consulis quidquam? MI. Ah, si pergis, abiero.
DE. Siccine agis? MI. An ego toties de eadem re audiam?
DE. Curæ est mihi. MI. Et mihi curæ est. Verum, Demea,
Curemus æquam uterque partem; tu alterum,
Ego item alterum. Nam curare ambos, propemodum
Reposcere illum est, quem dedisti. DE. Ah, Micio!
MI. Mihi sic videtur. DE. Quid istic? Tibi si istuc placet,
Profundat, perdat, pereat! Nihil ad me attinet.
Jam si verbum ullum posthac... MI. Rursum, Demea,

æquum est. » Patris enim proprium est liberis consulere. *Bœcler.*

128. *Consulis.* Bemb. *consiliis.* — *Tun' consulis quidquam?* Supple: « Qui nimia indulgentia illum perdis. » Totum hoc ironice dicit et acerbius Demea, quia ille dixerat: *Consiliis ego*, etc. vs 127.—*Si pergis, abiero.* Ἀρχαϊσμὸς pro *abibo*; et hoc, gestu abeuntis, vel abituri pronunciatur. *Donat.*

129. *Siccine agis?* Codices omnes Bœcleri, *siccine ais?* — *Toties.* C. G. m. *totiens.*—*Re.* Ienens. Cod. *te.* — *Siccine agis?* Itane discedis vere. Quasi revocantis correptio est. — *De eadem re.* De Æschino male, ut contendis, a me educato. — *Audiam.* Cogar audire.

130. *Curæ est mihi.* Excusatio est paterna : « Non possum non habere curam filii. » — *Et*, quoque.

131. *Curemus æquam uterque partem.* Æqualiter partiamur curas filiorum tuorum.

132. *Curare ambos.* Alii, *ambos curare.*—Supra *curare* in MS. Bodl. scriptum legitur *te.* West. — *Curare.* Quasi esset, τὸ *te curare ambos.*

133. *Ah, Micio?* Bem. *a* sine aspiratione. Bœnd. Ed. anon. Ed. prim. *ah! ah! Micio.* Bas. *aha.* Post hunc versum collocat Both. vs. 137, et sic legit : DE. *Ah! Micio, Irascere? an non credo? repetonne quem dedi?* MI. *Mihi sic*, etc.—*Ah! Micio.* Demea, religiose commotus, eo quod perfidiæ incusationem in hac exprobratione inesse cerneret, exclamat, *Ah Micio*, quid dixisti! *Bœcler.*

134. *Quid istic?* Alii *quid istuc.* — *Tib. si istuc.* Both. post Bent. *si istuc tibi.* — *Mihi sic videtur.* Quod jam dixi, ex omni parte verum esse censeo. — *Quid istic?* Quid plura verba perdam? — Deest *loquor*, aut *resisto :* Nam propria significatio est de sententia sua decedentis. *Donat.*

135. *Perdat.* Vox illa desideratur in Bodl. — *Profundat, perdat, pereat!* Permissio ironica irati; et eadem omnino sententia Dido Æneam compellat, *Æneid.* IV, 380 : « I, sequere Italiam ventis, pete regna per undas. »

136. *Verbum ullum.* Lib. antiq. *unum.* Sic et Valp. — *Jam si verbum ullum posthac....* Aposiopesis; supple, *tibi fecero*, aut aliquid tale.

Irascere. De. An non credis? Repeton', quem dedi?
Ægre 'st : alienus non sum. Si obsto. . . Hem! Desino.
Unum vis curem; curo. Et est Dîs gratia,
Quum ita, ut volo, est. Iste tuus ipse sentiet
Posterius. . . Nolo in illum gravius dicere.

SCENA TERTIA.*

MICIO.

Mi. Nec nil, neque omnia hæc sunt, quæ dicit; tamen

137. Vide quid dixerimus in vs. 133, de Bothii lectione. — *An non credis?* An dubitas, quin vere irascar, et merito. — *Repeton' quem dedi? Ægre 'st*, etc. Totum hoc sic digerere velis et intelligere : « An repetere et abducere a te Æschinum volo? neutiquam : habe illum et perde, si lubet. Ego id quidem ægre feram, quia pater sum; non obstabo tamen, quominus tu cum illo agas, ut libuerit; desino plura dicere de ea re. »

138. *Hem! desino.* Bœnd. Gu. 2. *jam desino.* Dat. Bent. *em.* Omittunt Br. Guelf. 3. — *Alienus non sum.* Quasi timeat dicere, *sum pater*, ne iterum displiceat Micioni, qui Æschinum adoptavit; sed *se non alienum* indicat; quasi diceret : « Non vis me illius agendi rationem pensi habere; et tamen non sum ego alienus. » — *Si obsto;* aposiopesis est, et supple, « Si obsto, facio id affectu paterno. » — *Hem.* Se colligit ab ira.

139. MSS. quidam, *et est Diis habenda gratia;* quæ glossa est. *West.* — *Unum*, filium. — *Est Dis gratia.* Diis gratias habeo. Eadem fratris locutione, vs. 122, consulto fortasse per amaritudinem utitur.

140. *Iste tuus.* Guelf. 2, præponit *et.* Both. *tuus istic.* — *Iste tuus.* Æschinus; *tuus*, adoptione. — *Ipse sentiet posterius* .... Comminandi formula h. l. et subaudi, « quantum mali nimia tua facilitas et indulgentia ipsi attulerit. »

141. *Nolo in illum gravius dicere.* Edit. Bip. ex vet. ed. *nolo in ill. grav. quidquam dic.* — *Nolo in illum gravius dicere*, nempe, iri perditum, evasurum sceleratissimum. Hæc ubi dixit Demea, discedit. Novam hic constituimus scenam, ex Dacieria, quam laudat super ea re Zeunius.

142. *Nec nil, neque omnia hæc sunt, quæ dicit.* Sensus nobis videtur esse : hæc quæ dicit non sunt nihil, non sunt nullius auctoritatis, i. e. habent aliquam auctoritatem; et simul, non sunt omnia, non excludunt alias quasdam de eadem re sententias. Gallice verteremus : « Si les réflexions de mon frère ne sont pas tout à fait à dédaigner, elles ne sont pas non plus de nature à être

Non nil molesta hæc sunt mihi; sed ostendere,
Me ægre pati, illi nolui. Nam ita 'st homo:
Quum placo, advorsor sedulo, et deterreo.
Tamen vix humane patitur: verum si augeam,
Aut etiam adjutor sim ejus iracundiæ,
Insaniam profecto cum illo; etsi Æschinus
Non nullam in hac re nobis facit injuriam.
Quam hic non amavit meretricem? Aut cui non dedit
Aliquid? Postremo nuper (credo, jam omnium
Tædebat), dixit velle uxorem ducere.

admises sans aucune restriction. » Minus autem placent in interpretando qui subaudiunt *verum;* et præcipue Donatus, qui explicat: « Nec contemnenda sunt quæ dicit, nec omnia dicit tamen. Hoc est, non sola sunt quæ dicit, sed multa alia. »

143. *Tamen non nil molesta hæc*, etc. Dacieria hic adnotat ingeniose: « Térence fait ainsi parler Micion, pour satisfaire les spectateurs, qui auraient trouvé mauvais qu'il eût dit des choses qui pouvaient faire un très-méchant effet dans l'esprit des jeunes gens, s'il n'eût ajouté ce correctif. »

144. *Me ægre pati.* Constat ergo *ægre pati;* nam aliter non erat parens. *Donat.* — *Nam ita est homo.* De Demea loquitur.

145. *Quum placo, advorsor sedulo.* Both. *quum plane adv.* — *Quum placo.* Pro, *quum placare volo.* Sensus: quum placare volo, ei ex industria repugno, et per vim ac metum ab ira revoco.

146. *Tamen*, et tamen, etiam tum. — *Humane*, leniter. — *Patitur*, se placari.

147. *Aut etiam adjutor.* Guelf. 2, *jam ante adj.* Both. rejicit *aut* in versum 146, et hunc versum ita scribit: *Adj. etiam sim e. i.* — *Adjutor sim ejus iracundiæ.* Dum nempe illi objurganti assentirem, et sic habenas permitterem.

148. *Insaniam profecto cum illo.* Ambo fieremus insani; ego hominem accendendo; ille supra modum irascendo.

149. *Facit.* Guelf. 1, *faciat.* — *In hac re.* Cf. supra, 89, 90. — Quam autem mitis sit reprehensio, et hoc ipso gravis, animadvertit exquisite Donatus; nam *etsi*, et *non nullam nobis*, temperamento sunt posita.

150. *Quam hic non amavit meretricem?* Etiam quum accusat pater, cum venia facit et defensione. Nam colere meretricem non est flagitium; et simul etiam vitiatæ virginis adhuc ignarus ostenditur Micio. *Donat.* — *Cui non dedit aliquid.* Dicendo *cui* et *aliquid*, paterne prætermisit, vel meretricem, vel numerum. *Donat.*

151. *Omnium* meretricum; sicut in Eunuch. 297 sqq. « Tædet quotidianarum harum formarum. »

152. *Dixit velle.* Guelf. 1, 2,

Sperabam jam defervisse adolescentiam,
Gaudebam. Ecce autem de integro, . . . Nisi, quidquid est,
Volo scire, atque hominem convenire, si apud forum est.

dixit se velle. — *Dixit velle uxorem ducere.* « Ce mariage, dont Micion ne dit qu'un mot, fera le dénouement de la pièce. » *Lemonnier.*

153. *Defervisse.* Quidam libri *deferbuisse.* Alii *desævisse.* — *Sperabam jam deferv. adolesc.* Servat propositum circa ætatis veniam. *Don.*

154. *Ecce autem.* In Bodl. τὸ *autem* est a secunda manu. — *Sed* pro *nisi* Guelf. 2. — *Gaudebam.* Itid. Simo pater, in Andr. 60. — *Ecce autem de integro*, subaudi, vitam priorem vivere, amare. — *Nisi*, pro *sed*, ut sæpius videre est.

155. *Hominem.* Æschinum.

ACTUS SECUNDUS.

SCENA PRIMA.

SANNIO. ÆSCHINUS. — PARMENO, PSALTRIA, PERSONÆ MUTÆ.

SA. Obsecro, populares! Ferte misero atque innocenti auxilium;
Subvenite inopi. Æs. Otiose nunc jam ilico hic consiste.

Act. II. Sc. 1. Ne cui forte, putanti Demeam in superiore scena Micioni narrare ea, quæ inducuntur hic fieri, ordo rerum præposterus esse videatur, animadverti debet, bis Æschinum cum lenone esse rixatum : prius quidem, quum ex domo lenonis fidicinam abduxit, cujus rei sparso statim per urbem rumore, ad Demeamque delato, mox ad id Micioni nuntiandum Demeam cucurrisse. Interim Æschinum fidicinam deducentem, insequente eum lenone, domum suam, id est Micionis, pervenisse; quo quum introducere eam vellet, tum lenone id prohibente, secundam rixam exstitisse. Hæc ita esse clarissime ostendit, quum de priore quidem rixa dictum sit, vs. 89, *Fores effregit*, nimirum lenonis; et vs. 91, *eripuit mulierem quam amabat;* in posteriore autem, servo quidem dicatur, vs. 168, *Abi præ strenue*, ac *fores aperi*, fores scilicet ædium Micionis, patris Æschini : ipsi vero fidicinæ, 169, *i intro nunc jam*. Faernus.

156. *Populares*, cives. Popularitas in omnis rei consortium sumitur. Nunc autem populares cives dicit. Et hoc est, quod veteres *quiritari* dicebant, Quirites conclamare. *Donat.*

157. *Otiose nunc jam*, etc. Libri quidam : *otiose jam illico hic consiste nunc.* Varius autem verborum ordo est in variis MSS. et editis vetustis. *West.* — *Inopi.* Omnium ope privato. — *Otiose.* Mane hic otiose et

Quid respectas? Nil pericli 'st : nunquam, dum ego adero, hic te tanget.

Sa. Ego istam invitis omnibus...

Æs. Quamquam est scelestus, non committet hodie unquam, iterum ut vapulet.

Sa. Æschine, audi; ne te ignarum fuisse dicas meorum morum :

Leno ego sum. Æs. Scio. Sa. At ita, ut usquam fuit fide quisquam optuma.

secure, sine metu. Nam nisi qui securus est, otiosus non est. *Donat.* — *Ilico hic.* In hoc loco. Emphatice utrumque binis synonymis expressum. — *Consiste.* Est *consistere* audacter et constanter stare.

158. *Numquam, dum ego adero, hic te tang.* MSS. quidam : *numquam ego dum adero, hic tanget te.* Alii : *nunq. dum eg. adero hic, tang. te.* Alii aliter. In edit. Bip. τὸ *tanget* vs. sequentem incipit. — *Quid respectas?* Sic loquitur Æschinus, dum meretrix timide lenonem respectat.

159. Both. pro *istam* legit *illam.* — *Istam.* Deest *abducam.* Bona autem est βλαισφις. Nemo enim plene loquitur, qui luctatur. *Donat.*

160. *Quamquam est.* Alii, *quamquam sit.* — *Non committet.* Ien. cod. *committat.* — *Non committet unquam hodie.* Pro simplici *non hodie committat.* — *Iterum vapulet.* Supra enim, quum meretrix raperetur, leno vapulavit. *Eugr.*

161. *Meorum.* Guy. ob metrum, legit *meum.* — *Morum.* Guelf. 2, *modorum.* — *Meorum morum.* Instituti vitæ meæ.

162. *Usquam.* Guelf. 3, *unquam.* — *Leno ego sum.* Postulat jus lenonium, quod, ob reditus ex eorum quamvis infami quæstu publicos, tantum erat, ut qui illis vim fecissent, exheredes fierent. *Bip.* — Addit Dacieria exemplum e Luciano depromptum, ubi juvenis, se a patre injuste exheredatum querens, exclamat : « τίς πορνοβοσκὸς ὕβρισται; » Quis a me leno fuit mulctatus? — Hæc non ad terrorem, ut Donatus; sed ad contemptum retulit Eugraphius, laudante Bœclero, qui subjicit : « Hoc vult Sannio dicere : nolo te meæ conditionis ignarum esse; leno sum, fateor; sed ut in hoc genere, homo cætera non pessimus. Nihil autem tibi hoc proderit, quominus ereptæ mulieris nomine reus peragi possis. Tam mihi jus dicetur, quam alii. » — *Scio.* « Lorsqu'Eschinus dit *je le sais*, il ne veut pas dire à Sannion qu'il respectera sa profession; il lui fait entendre, au contraire, qu'il lui connaît tous les vices des gens de son métier. Sannion comprend bien la pensée d'Eschinus; c'est pourquoi il réplique : *At ita, ut usquam*, etc. » *Lemonnier.* — *Ut usquam quisquam*, etc. Non minus quam is quilibet, quem optima commendat fides.

Tu quod te posterius purges, hanc injuriam mihi nolle
Factam esse, hujus non faciam. Crede hoc, ego meum jus persequar;
Neque tu verbis solves unquam, quod mi re malefeceris.
Novi ego vestra hæc : « Nollem factum; » jusjurandum dabitur, te esse
Indignum indignis; indignis quum egomet sim acceptus modis.
Æs. Abi præ strenue, ac fores aperi. Sa. Cæterum hoc nil facies.

163. *Tu quod te posterius.* Volunt quidam interpolatum, *tum quod te.* Both. ordinat, *nolle mi hanc injuriam.* — *Tu quod te posterius*, etc. Nihili ducam excusationem, per quam te purgare postea conaberis, dicendo nempe te noluisse inique erga me, lenonem, agere; dicendo te sic egisse, conditionis meæ inscium. Hoc nempe e solemni satisfactionis more apud Romanos : ubi jurejurando agnoscebat quis, indigno se contumeliam intulisse, et nolle factum.

164. *Hujus non faciam.* Bodl. *hujus ego non f.* — Ed. Anon. et ed. Tarv. *crede*, omisso *hoc.* — — *Hujus non faciam.* Parvi pendam. Hoc autem, *hujus*, dicitur, ostendendo floccum, aut stipulam, vel inserendo dentes anteriores ungui extremo pollicis, eumque cum sonitu retrahendo, vel pollicem ac medium digitum in talitrum explodendo. *Juvenc.* — *Meum jus.* Actionem quæ mihi competit.

165. *Malefeceris.* Ien. *malaf.* perperam. *Perl.* — *Neque unquam*, pro *non.* — *Verbis*, inani excusatione. — *Re*, facto; opponitur τῷ *verbis.*

166. *Vestra hæc.* Par. Ms. *jura hæc.*—*Novi ego vestra hæc*, sc. quæ juvenes facere solent in tali rerum articulo. Et convenienter hoc dictum; quum semper versetur inter juvenes leno.

167. *Indignum indignis.* Sic nos post Perlet. ex Both. Uterque vulgarem lectionem *injuria hac*, habendam esse judicat pro glossa vocis *indigni*, a simili sequente sine dubio absorptæ; præsertim quum Donat. comice scriptum moneat *indignum*, *indignis.*—*Te esse indignum indignis. Indignus*, h. e. non dignus. *Indignis*, sc. rebus. *Indigna* autem habentur, quæ in liberum, aut honestum hominem minime cadant. *Perlet.* — *Acceptus*, tractatus.

168. *Abi præ strenue.* Ad Parmenonem sermo est; et agnoscitur magna contemptio minarum lenonis, non respondisse Æschinum ad ea quæ dixerat. *D.* — *Abi præ.* Aut *abi prior*, aut *præi*, aut, *abi præstrenuo.* Triplicem nempe proponit sensum Donatus. — *Fores*, Micionis patris. — *Cæterum.* Quasi diceret, *quidquid coneris.* — *Hoc nil facis.* Frustra id conaris. Obsistit enim leno, ut mox, vs. sq. *at*

Æs. I intro nunc jam. Sa. At enim non sinam. Æs. Accede illuc, Parmeno :

Nimium istoc abisti. Hic propter hunc adsiste. Hem, sic volo.

Cave nunc jam oculos a meis oculis quoquam demoveas tuos.

Ne mora sit, si innuero, quin pugnus continuo in mala hæreat.

Sa. Istuc volo ergo ipsum experiri. Æs. Hem, serva. Pa. Omitte mulierem.

Sa. O miserum facinus! Æs. Geminabit, nisi caves. Sa. Hei miseriam!

enim non sinam, dum rei suæ possessionem sibi vindicat.

169. *I intro nunc jam.* Mss. quid. *I intro jam nunc tu.* Ita et Both. Rejicimus autem *tu* cum pluribus. — *At en.* Don. videtur non legisse *at. West.* — *I intro n. j.* Psaltriam alloquitur. Scilicet foribus Micionis a Parmenone apertis, Æschinus fidicinam ire intro jubet. — *At enim non sinam.* Sub. *illam intrare.* Hæc Sannio, retinens psaltriam.— *Illuc*, prope locum ubi est Sannio.

170. *Nimium istoc abisti.* Nimium longe abiisti, quum abiisti in locum ubi tu nunc es; (vel) quum abiisti a loco ubi tu eras.—*Nimium.* Quasi ex contumacia lenonis rursus erumpente appareat, quod multum abierit servus a quo vapulabat. *Hic.* Locum digito indicat. — *Propter hunc.* Juxta Sannionem.—*Hem.* Vox est hic approbantis, quasi diceret: Bene est; adsistis, ut volo.

171. *Qu.* Ut alio visum conjicias.

172. *Si innuero.* Plures, *si innuerim.*—*Si innuero.* Si nutu capitis verberandum lenonem significavero. — *Pugnus*, tuus. — *In mala*, in ejus gena. Et intellige : quin pugnis tuis genæ lenonis contundantur.

173. *Istuc ipsum.* Sc. an minas adeo iniquas efficere ausurus sis. Et animadverte, ex Donato, miseri hominis contumaciam, ipsa inter verbera loquacem. — *Hem, serva!* Mulierem adversus lenonis conatus retine. Hæc Parmenoni. — *Omitte mulierem.* Noli eam retinere. Hæc Sannioni. Aliter τὸ *serva* intelligunt *Juvenc.* et *Lemonnier:* quasi diceret hoc Æschinus Sannioni quem percussit Parmeno: « Habes, accepisti colaphum quem mereris, serva illum tibi. »

174. *O miserum facinus!* Sic Bentl. Codd. In lib. antiq. *indignum.* — *Hei miseriam!* Sic Bentl. libb. vulg. *Hei misero mihi!* — *O miserum facinus!* Ejulat Sannio, pugnum servi expertus. — *Geminabit*, sub. ictum Parmeno. — *Nisi caves*, nisi te contineas. — *Hei miseriam!* O me miserum! Denuo percutitur.

SA. Quam rem? Quo redeam? Æs. Jamne me vis dicere
id quod ad te attinet?
SA. Cupio, æqui modo aliquid. Æs. Vah, leno iniqua me
non vult loqui.
SA. Leno sum, fateor, pernicies communis adolescentium,
Perjurus, pestis; tamen tibi a me nulla 'st orta injuria.
Æs. Nam hercle etiam hoc restat. SA. Illuc quæso redi,
quo cœpisti, Æschine.
Æs. Minis viginti tu illam emisti; quæ res tibi vortat
male!
Argenti tantum dabitur. SA. Quid? Si ego tibi illam nolo
vendere,
Coges me? Æs. Minime. SA. Namque id metui. Æs. Ne-
que vendundam censeo,
Quæ libera 'st: nam ego liberali illam assero causa
manu.

187. *Quod ad te attinet.* Quod tibi prodesse debet et esse commodum.

188. *Æqui modo aliquid.* Sc. dicas. — *Vah*, indignantis. — *Leno*, religiosus scilicet! et hoc amare dictum per ironiam.

189. *Leno sum, fat. pernicies*, etc. Non aliter Plaut. de lenone, Asin. I, II, 7; sed Noster versum Diphili transtulisse videtur hunc: Οὐκ ἔστιν οὐδὲ τεχνίον ἐξωλέστερον τοῦ πορνοβόσκου, Non est ulla ars pestilentior quam lenonis. *Perl.* — *Orta*, cœpta.

191. *Nam hercle etiam hoc restat*, sub. a te faciendum. Et est εἰρωνικῶς dictum. — *Quo cœpisti*, a quo cœpisti. Refertur ad superius, vs. 187, *quod ad te attinet*. Et bene memor hæc servavit avarus leno.

192. *Minis viginti.* Fere libras trecentas quinquaginta. Vide cæterum, tabulam Martiali nostræ æditionis subjectam. — *Quæ res tibi vortat male!* Imprecandi formula qua invehitur in impudicum ingenuæ virginis emptorem.

193. *Argenti tantum.* Lindenbr. *tibi*, nescio unde. *Perl.* — *Ego tibi illam.* Ien. cod. *ego illam*, omisso *tibi*. — *Tantum*, tantumdem. — *Quid?* mirantis et indignantis. — *Si ego tibi illam nolo vendere.* Nititur jure, quo nemo cogitur invitus rem suam vendere.

194. *Minime*, εἰρωνεία. — *Namque id metui.* Quasi vero id metuam. Εἰρωνείᾳ pariter respondit Sannio, et quidem ridicula in eo, quod jam amisit id de quo dixit se cogi non posse. *Don.*

195. *Neque vend. cens. quæ libera est.* Liberum hominem vel civem vendere legibus et Romanorum, et Græcorum maxime probibitum es-

Nunc vide, utrum vis, argentum accipere, an causam
meditari tuam.
Delibera hoc, dum ego redeo, leno!

SCENA SECUNDA.*

SANNIO.

SA. Proh supreme Jupiter!
Minime miror, qui insanire occipiunt ex injuria.
Domo me eripuit, verberavit, me invito abduxit meam,
Homini misero plus quingentos colaphos infregit mihi.
Ob malefacta hæc tantidem emptam postulat sibi tradier.

se, constat inter omnes. Sed plura vide apud Bœcler. qui fusius tractat legitimam hanc quæstionem, nimis forsan consultus juris in explanando Comico. — *Num ego liberali illam assero causa manu.* Ordo est : Ego illam assero manu, causa liberali, id est in judicio in quo de libertate agitur, lege et actione quæ est de libertate. Porro *manu asserere*, est injecta alicui manu, eum liberum pronuntiare et affirmare. Solebant enim manu apprehendere apud judices quem liberum esse dicerent, et petebant vindicias secundum libertatem, id est, ut in possessione libertatis maneret, interea dum de causa cognosceret. De hac re vid. Liv. III, 44 sqq.

196. *Argentum*, viginti minas, quibus tibi puella constitit. — *Causam meditari.* Ad causam dicendam te præparare. Item Bruto Cicer. *causam meditari.*

* Quum Æschinus abierit, inde a verbis *Proh supreme Jupiter* novam scenam cum Dacieria esse instituendam nobis visum est. — *Proh supr. Jup.* Adverte vigilantem poetam, ut ubicumque in Comœdia vocem tragicam extulerit, statim personam insanam dicere faciat. Sic et supra, vs. 112 : « *Pro Jupiter! tu homo* adigis me ad insaniam. » *Don.*

198. *Qui* pro *quo;* nam *qui* pronom. est. —*Minime miror*, sub. *eos qui*, etc. Et supple, quum ego prope insaniam ex injuria quam accepi. Menander, quem citat Farnabius : Οἴμοι, τὸ γὰρ ἄρνα δυστυχεῖν μανίαν ποιεῖ.

199. *Domo me eripuit.* Quia nempe, erepta mihi puella, eam huc sequi coactus sum. — *Meam.* Decora locutio est per ἔλλειψιν. Non enim addidit *puellam* aut quid tale. *Donat.*

200. Hunc versum qui vulgo sequitur, anteire jussit Muretus. — *Homini misero*, i. e. mihi. — *Plus quing. col.* supple, *quam.* — *Colaph. infregit.* Inflixit. Plin. VIII, 36, de ursis : « Sæpe in arena *colapho infracto* exanimantur. » *Perl.*

201. *Ob malefacta hæc.* Quum me tam male tractaverit. — *Tanti-*

Verum enim quando bene promeruit, fiat : suum jus postulat.
Age, jam cupio, modo si argentum reddat. Sed ego hoc hariolor :
Ubi me dixero dare tanti, testes faciet ilico,
Vendidisse me ; de argento somnium. « Mox, cras redi. »
Id quoque possum ferre, si modo reddat ; quamquam injurium 'st.
Verum cogito id quod res est, quando eum quæstum occeperis,

dem emptam. I.e. postulat hanc tradi, emptam a se tanto pretio, quanto est a me empta. Hoc autem inique ferunt mercatores qui suas merces pluris volunt vendere, quam quanti emerunt ipsi. Et huc pertinet Cic. in Verr. III, 192, citante Perl. « Mercatores, inquiens, non *tantidem* vendunt, *quanti* emerunt. » — *Postulat.* Bene dicitur hic verbum forense, quum Æschinus non recusaverit ire in jus.

202. *Verum enim.* Quamquam ironice hæc dicit Sannio, mitescere tamen videtur, et de suo jure concedere. *West.* — *Quando bene promeruit.* Quoniam adeo meruit ut illi, a quo vapulavi, morem gererem. — *Fiat*, quod vult. — *Suum jus postulat.* Reposcit quod ipsi, secundum jus, debet tribui. Ironice.

203. L. antiq. invert. *si modo.* C. G. m. *ariolor.* Sup. script. *divino.* Item Erasm. sine *h* aspirante. — *Modo si.* Dummodo. — *Hoc*, quod jam dicet. — *Hariolor.* Vaticinor, divino.

204, sqq. *Ubi me dixero dare tanti.* Duo veniunt in deliberationem. Primum reputat Sannio, si transigat cum Æschino de pretio, cæteram actionem de foribus effractis, de verberibus ac tot injuriis, quas paulo ante exaggeravit, hac ipsa transactione exstingui : deinde metuit, si semel fidem emptori habuerit, difficulter se accepturum, quod debeatur : Æschinum enim singula dicturum quæ morosi debitores solent : *mox*, solvam ; *cras redi*, ut accipias ; donec per tales moras evanescat denique forsan res tota. Hoc enim vult, quum dicit, vs. 205, *De argento somnium*, i. e. nihil accipiam, quasi quis diceret : « Argentum non videbo, nisi per somnium. » Moras equidem ferre possum, dummodo reddat denique pecuniam. *Quamquam injurium 'st*, scilicet, adigi ut vendas quod nolis. *Bæcler.*

205. *Somnium.* Comice ; idem quod vana res ; Ph. 873 ; Lucian. in Harmonide : Ὀνείρατά φασι, καὶ ἐπῶν σκιαί. *Perl.*

206. *Si modo reddat.* Jubet Bentl. legi *modo si redd.* ut vers. 203. Et citat vs. 29, Adelph. in quo legit *sicubi* pro *ubi si*, vulg.

207. *Quod res est.* Quod verum est. — *Quando*, si quidem. — *Eum quæstum*, sc. ut leno sis.

Accipiunda et mussitanda injuria adolescentium 'st.
Sed nemo dabit: frustra has egomet mecum rationes puto.

SCENA TERTIA.

SYRUS. SANNIO.

Syr. Tace, egomet conveniam ipsum: cupide accipiat faxo, atque etiam
Bene dicat secum esse actum. Quid istuc, Sannio, est, quod te audio
Nescio quid concertasse cum hero? Sa. Nunquam vidi iniquius
Certationem comparatam, quam hæc quæ hodie inter nos fuit:

208. *Mussitanda*, tacenda et mimo continenda. *Mussitare* enim proprie est, *dissimulandi causa tacere*; dictum, vel a *muto*, vel ab M, quæ littera est nimium presse vocis ac pæne nullius, adeo ut sola omnium, quum inter vocales inciderit, atteratur atque subsidat. Hinc Virgil. Æneid. XII, 657: « *Mussat* rex ipse Latinus. » *Don.*

209. L. antiq. *deputo*. Elegantissimus hic versus Guyeto supposititius audit.—Revolvitur ad deteriora timenda: *Sed nemo dabit*, sc. argentum a me flagitatum.— *Frustra has egomet mecum rationes puto*. Præparationis simul est genus ad accipiendas viginti minas: et totius summæ desperatio. *Don.* — *Puto*, supputo, subduco.

210. Al. *jam*, ante *ipsum*.—*Tace*. Hæc Syrus Æschino intus manenti respondet. Hic nempe servo concertatam cum Sannione rixam aperuerat: « Intelligo, inquit ille, rem totam, o Æschine, plura dicere mihi desine. » — Et quietum esse jubet herum, qui de eo, quod cum irato lenone pacto conveniretur, maxime sollicitus est. *West.*

211. *Bene dicat secum esse actum*. Recte *actum* addidit: nam multa etiam cupide accipimus, ita tamen ut male nobiscum esse dicamus actum. *D.*

212. *Nescio quid*. Argute hoc positum. Callide namque dissimulat se scire quid rei actum sit, ut ita familiariter eliciat omnia ex ipso lenone. *West.* — *Concertasse*. In eo versatur hujus loci venustas quod adhibuit verbum *concertasse*; quo quidem statuit æquali jure frui et Æschinum, et lenonem. Ad id autem Sannionis responsio pertinet: *nunquam vidi iniquius Certationem comparatam*, etc.

213. *Comparatam*. Respicit cer-

Ego vapulando, ille verberando, usque ambo defessi sumus.

Syr. Tua culpa. Sa. Quid facerem? Syr. Adolescenti morem gestum oportuit.

Sa. Quî potui melius, qui hodie usque os præbui? Syr. Age, scis quid loquar?

Pecuniam in loco negligere, maxumum interdum 'st lucrum. Sa. Hui!

Syr. Metuisti, si nunc de tuo jure concessisses paululum, atque

Adolescenti esses morigeratus, hominum homo stultissime, Ne non tibi istuc fœneraret. Sa. Ego spem pretio non emo.

tamen gladiatorum, qui comparari proprie dicebantur. *West.*

214. Post *usque* distinguit Zeun. *verber. usque, ambo.* — *Ego vapulando, ille verberando*, etc. Item Juvenal. sat. III, 289: « Si rixa est, ubi tu pulsas, *ego vapulo* tantum. » *Perl.* — *Usque*, diu, multum.

215. Lind. We. al. ed. *Q. agerem.* — *Tua culpa.* Sub. *est*, si nominativum; *factum est*, si ablativum admiseris. — *Adolescenti.* Scilicet quem facilius assentatione capere potuisses.

216. Sa. *Quî potui melius, qui*, etc. Junt. *quid pot. melius? usque os præbui.* Legend. monet Bentl. *qui hod. ei usq. os.* Ita et Both. — *Quî potui melius.* Scilicet morem gerere. — *Os præbui*, assidue percutiendum.—*Age, scis quid loquar?* I. e. quid velim dicere? Pronuntiatione blandiori et familiari exprimenda est horum verborum sententia. Ut subinde, 224: « Age, novi tuum animum. »

217. Multi libb. τὸ *hui* Syro adscribunt, sed lib. antiq. Sannioni. — *Pecun. in loco neglig.* etc. Bene additum est, *in loco*, et *interdum*; non enim semper. Vult dicere, opportuno loco et tempore. Similis sententia, Plaut. Capt. act. II, sc. II: « *Est etiam ubi* damnum præstet facere quam lucrum. » Liv. II, 47: « Spreta *in tempore* gloria, *interdum* cumulatior redit. » Hor. Od. IV, 224: « Dulce est desipere *in loco*. » Perl. Menand. Βέλτιστον οὐ τὸ κέρδος ἐν πᾶσι σκοπεῖν.

218. *De tuo jure concessisses.* Remisisses. Sup. 194, *nolo vendere.*

220. *Ne non fœneraret.* Ne non cum ingenti fœnore reponeret. — *Istuc*, h. e. paululum, quod tu concessisses.—*Ego spem pretio non emo.* Ego spem lucri pecunia præsenti minime commuto. Non novum est, etiam *spem vendi* et *emi* recte posse. L. 73 ad L. Falcid. Veluti quum quis jactum retis, aut capturam avium vel ferarum, aut futuros partus, fœtusve arboreos præstinat. *Lind.*

SYR. Nunquam rem facies: abi, nescis inescare homines, Sannio.

SA. Credo istuc melius esse, verum ego nunquam adeo astutus fui,

Quin quidquid possem, mallem auferre potius in præsentia.

SYR. Age, novi tuum animum : quasi jam usquam tibi sint viginti minæ,

Dum huic obsequare: præterea autem te aiunt proficisci Cyprum. SA. Hem! 225

SYR. Coemisse, hinc quæ illuc veheres, multa; navem conductam, hoc scio.

221. *Nunquam rem facies*, ditesces.—*Abi.* Non vox est hominem jubentis exire, sed quasi respuentis et despicientis, ut stultum. Idem apud nos reperias : « Va, mon pauvre Sannion, tu ne feras jamais rien ; tu ne sais pas amorcer ton monde. » — *Inescare.* Sicut aucupes qui avibus capiendis offundunt escam.

222. *Istuc*, quod sentis. Vid. vs. 217. — *Credo melius esse.* Non quod bona fide errorem, si quis est, leno fateatur ; sed inire timet disceptationem, et semper ad rem, i. e. ad pecuniam suam tentat advenire.—*Astutus*, ironice dictum, quum in animo habeat, *stultus.*

223. *In præsentia.* Mark. addit, *quam in futurum.* Edit. Tarvis. *quam in futuro.* Utrumque ex glossa. *West.* — *In præs.* statim, sine delatione.

224. Multæ ed. *quidquam* pro *jam usqu.* — *Age.* Vox est prope amica et vividius hortantis, quia jam prope est Sannio, ut consentiat persuadenti.—*Novi tuum animum*, sub. *liberalem*, ex Donato; melius quam, *præsentis lucri avidum*, cum Farnab. — *Quasi usquam tibi sint.* Quasi numero in aliquo ducas, et in aliqua æstimatione constituas, quum sis huic obsecuturus.

225. Mss. Pall. *in Cypr.* Infra II, vs. 279, p. 49, *aiunt.*—*Te aiunt proficisci.* Et eum non *profecturum* dixit, sed jam *proficisci ;* et non ab uno dicit se audivisse, ne negaret : sed *aiunt*, inquit. *Don.* — *Cyprum.* Uti meretrices eo vehat, aut inde advehat : quod Cyprus Veneri sit dicata. *Eugr.*

226. *Coemisse, hinc quæ*, etc. Nullam distinctionem ponunt Bent. Both. Zeun. Sed Bipont. distinguit post *hinc*, non post *coemisse.*—*Coemisse*, puellas. Sed neutro potius genere, *quæ multa*, utitur, ut pedetentim ad illum decipiendum accedat. Atque huc refer, quod ipse loquitur leno, *hinc alia quæ porto Cyp.* vs. 231. *Perl.*—*Nav. conduct.* Ergo res non moram patitur. *P.*— *Hoc scio.* Ita dixit, ut Ph. vs. 952. Id vero ubi dixerit Syrus, leno meditabundus tacet. *Perl.*

Animus tibi pendet. Ubi illinc, spero, redieris tamen, hoc ages.

Sa. Nusquam pedem. Perii, hercle! Hac illi spe hoc inceperunt. Syr. Timet.

Injeci scrupulum homini. Sa. O scelera! illud vide,

Ut in ipso articulo oppressit. Emptæ mulieres

Complures, et item hinc alia, quæ porto Cyprum.

Nisi eo ad mercatum venio, damnum maximum 'st.

Nunc si hoc omitto, actum agam; ubi illinc rediero,

227. Variant in distinguendo editt. Interrogant nonnulli post *pendet*, alii post *redieris*. — *Animus tibi pendet.* Incertus es ac dubius quid agas, an scilicet omittere debeas illam pecuniam, an iter. — *Tamen.* Id est, quamvis videaris incertus. — *Spero, hoc ages.* Non mihi dubium est quin tunc solummodo debitum exigas, postquam illinc redieris.

228. *Nusquam pedem.* C. G. m. sup. script. *feram.* — *Nusquam pedem.* Sub. *effero.* Id est, non abeo in Cyprum.— *Perii, hercle!* Hæc secum leno. — *Hac spe.* Me confestim esse profecturum. — *Hoc inceperunt.* Id est, promiserunt se reddituros viginti minas. — Bœcl. de hoc artificio, conferre jubet ad Arist. Rhet. I.

229. *Injeci scrupul. homini.* Scrupuli sunt minuti lapilli, qui inter ambulandum in calceos incidunt, ac pedem torquent : unde *injicere scrupulum* dicitur, qui alicui sollicitudinem et dubitationem affert; *scrupulum eximit*, qui cura liberat. *Juvenc.* — *O scelera!* Id est, o scelestos! — *Illud vide.* Loquitur, quasi adstaret alter, apud quem indignationem exprimeret suam; et est usitata in tali re formula.

230. *Ut in ipso articulo oppressit.* Sub. *me.* Id est, ut me inopinum invadit ipso tempore, quo minime paratum esse me sensit. Pergit in metaphora, ut animadvertit Donatus; scrupulus enim in calceos incidens, pedum articulos oblædit.— Quum autem hæc exquisitius fortasse videantur explicata, revocari licet momentum temporis dici *articulum*, sive quia præteritum et futurum quasi conjungit, ut articuli committunt partes pedum; sive quia est minima pars temporis, ut *articulus*, membri pars minima. — *Oppressit*, pendere potest ab *illud*, seu ab *Æschinus*, quod prætulerimus, ex Perleto, ob vs. 239, in quo hoc idem verbum de juvene dicitur.

231. *Hinc alia.* Addit *multa* Guelf. 3.

232. *Venio.* L. antiq. *veniam.* — *Actum.* Disjung. Be. *ac tum.* — *Damnum maximum 'st.* Intellige *erit;* præsens pro futuro. — *Nunc.* Ex altera autem parte, de qua hic agitur. — *Hoc omitto*, id est, negotium cum Æschino exigendum. — *Actum agam.* Videbor velle rem confectam et transactam iterum ordiri; litem decisam rursum intendere; opem lusero. *Juv.* — *Illinc.* E Cypro.

Nihil est, refrixerit res. « Nunc demum venis?
Cur passus? ubi eras? » Ut sit satius perdere,
Quam aut hic nunc manere tam diu, aut tum persequi.
Syr. Jamne enumerasti, id quod ad te rediturum putes?
Sa. Hoccine illo dignum 'st? Hoccine incipere Æschinum?
Per oppressionem ut hanc mî eripere postulet?
Syr. Labascit. Unum hoc habeo, vide si satis placet:
Potius quam venias in periculum, Sannio,
Servesne an perdas totum, dividuum face.

234. *Nihil est.* Nulla spes est. — *Refrixerit res.* Voluntas debitoris imminuta erit.

235. *Nunc dem. venis? Cur passus? ubi eras?* Quasi mimesis est eorum, quæ aliquando ab Æschino vel quovis alio objici poterunt lenoni. *West.* — *Cur passus?* Sub. cur pass. es te tanto tempore absentem esse? vel, cur pass. es tibi debitum eripi? — *Ut*, particula, concludendi. Gall. *de telle sorte, en résumé, que*, etc.

236. *Aut hic nunc manere.* Alii τὸ *hic*, alii τὸ *nunc* delent. — *Tam diu*, dum iter non facio Cyprum. — *Tum*, quum rediero.

237. *Jamne enumerasti*, etc. Reliquerat Syrus, veluti per dissimulationem, Sannioni spatium deliberandi; postquam is negaverat se peregre iturum. Nunc, post interpositam moram Syrus: « jamne enumerasti, inquit, et rationem satis subduxisti quid sit, i. e. quantum sit, quod ad te redibit, sive, quantum lucri sis facturus, Cyprium mercatum negotio Æschini, aut hoc illi præferendo? » Hæc enim dubitatione animum lenonis diverse trahere volebat. Sequentia clare id ostendunt, quando Sannio simulat, Cyprium iter se posthabiturum. *Bœcler.* — Non tam vere, ut nobis videtur, intelligunt, qui explicant, « Jamne tecum computasti, quod recipere debes argenti. » — *Ad te.* Bru. c. e. *a te*, vitiose. Nisi litera *d* a simili sequente est absorpta.

238. *Hoccine.* Contendit Bentl. scribendum *hocine.* — *Hoccine.* Talis agendi modus. — *Illo*, Æschino. — *Incipere*, aggredi.

239. Versum hunc Guy. exsulare jubet. — *Per oppressionem.* Per vim me cogendo. Sc. quum Æschinus Sannionem in domo ipsius de puella eripienda opprimeret. *Perl.* — *Postulet*, pro *velit*, aut *sperat*; sed tamen vim majorem habet.

240. *Unum hoc habeo.* Palmerius *virum hoc habeo.* — *Labascit.* Nutat animo. Hæc secum Syrus. Vs. 228, 239, dixerat, *timet*, *injeci scrupulum homini.* Nunc, *labascit*; ut gradus ostenderentur, quibus servilis astutia, lenonis invicem Syrum captantis calliditatem superavit. *Bœcl.* — *Unum hoc habeo*, sub. quod tibi dicam. — *Si satis placet*, sc. consilium quod præbebo tibi.

242. *Dividuum.* Mss. quid. *dimidium.* — *Dividuum face.* Divide summam in duas partes. Tu petis viginti minas, decem cape. Mart.

Minas decem corradet alicunde. SA. Hei mihi!
Etiam de sorte nunc venio in dubium miser.
Pudet nihil. Omnes dentes labefecit mihi;
Præterea colaphis tuber est totum caput;
Etiam insuper defrudet? Nusquam abeo. SYR. Ut lubet.
Numquid vis, quin abeam? SA. Immo hercle hoc quæso, Syre:
Utut hæc sunt acta, potius quam lites sequar,
Meum mihi reddatur, saltem quanti empta 'st, Syre.
Scio te non usum antehac amicitia mea:
Memorem me dices esse et gratum. SYR. Sedulo

epigr. I, 75 : « Dimidium donare Lino quam credere totum Qui mavult, mavult perdere dimidium. » *F.*

243. *Minas dec.* etc. In quibusdam Mss. ita ordinantur voces : *Min. corrad. alicund. dec.* Both. *dec. min.* — *Corradet.* Inveniet, extricabit. — *Alicunde*, dictum de eo cui minæ non sunt in promptu.

244. Post *miser* interrogant Bent. Both. Zeun. — *De sorte. Sors* vocatur summa cui extrinsecus acquiritur fœnus. Ergo *sortem* dicit de pretio quo empta est, i. e. viginti minis. *Don.*

245. *Pudet nihil.* Interrog. Bent. Both. Zeun. et Delph. qui non fecerat in versu præced.—*Pudet nihil.* Sub. Æschinum. — *Omnes dentes labef.* etc. Injuria lenoni tunc dolet, quum adjuncta damno est.

247. *Defrudet.* Sic vet. Be. codd. In C. G. m. *defraudat.* Al. *defrudat.* —*Defrudet?* Per *fraudem* mihi puellam eripere audebit? — *Nusquam abeo.* Nec Cyprum, nec in quemvis alium locum ibo. — *Ut lubet.* Frigide et cum contemptu respondit Syrus.

248. *Immo hercle hoc quæso.* Mss. Lips. *Immo hercle quæs.* omisso *hoc.* — *Numquid vis, quin abeam?* Nihilne habes præterea, quod mihi dicas; quominus a te discedam?— Nobis autem nimium ingeniosus videtur Perletus, dum adnotat : « Servili facetia addit Syrus, *quin abeam;* quia clamaverat ille, *nusquam abeo.* » — *Hoc quæso.* Scilic. *meum mihi redd.* etc. vs. 250.

249. *Acta.* Sic Fa. In plerisque Be. *facta.* — *Utut hæc sunt acta.* Omissa satisfactione quam meo possem jure reposcere. —*Potius quam lites sequar.* Quia dixerat Æschinus supra, vs. 196: « nunc vide utrum vis, etc. »

250. *Reddatur.* Bi. leg. *reddat*, ex auctoritate quorumd. codd. — *Meum, quanti empta'st.* Hæc mea pecunia qua illam emi. — *Saltem.* Τὸ ἴσχατον. Natum est autem a captivis *saltem*, qui nihil aliud præter *salutem* a victore petunt. *Donat.*

251. *Scio te non usum.* Mss. Lindenbr. *te non esse usum.*

252. *Memorem*, etc. Legit Both. *M. me esse atque gr. dic.*—*Memorem me dices esse et gratum.* Ante hæc præmitte, *nihilominus, attamen.* —

Faciam. Sed Ctesiphonem video. Lætus est
De amica. Sa. Quid? quod te oro. Syr. Paulisper mane.

SCENA QUARTA.

CTESIPHO. SYRUS.

Ct. Abs quivis homine, quum est opus, beneficium accipere gaudeas;
Verum enim vero id demum juvat, si quem æquum 'st facere, is bene facit.
O frater, frater! quid ego nunc te laudem? Satis certo scio :
Nunquam ita magnifice quidquam dicam, id virtus quin superet tua.
Itaque unam hanc rem me habere præter alias præcipuam arbitror,

Memor est qui beneficii meminit; *gratus*, qui vicem etiam reddit.

253. Bi. adscribit huic versu *De amica*, quas voces in sequenti versu reponimus. — *Sedulo faciam.* Sincere et *sine dolo* consulam tuis commodis.

254. Guy. integrum hunc versum hominis indocti fœtum dicit: sed merito vapulat a Bœclero. *West.* — *Lætus est de amica*, quam nunc possidet. — *Quod? quod te oro.* Id est, quid? agesne quod te precor. — *Paulisper mane.* Adde, *seorsum.*

255. *Abs quivis.* A quolibet.

256. *Is bene facit.* Don. *bene* omisisse aut potius non legisse apparet ex verbis ejus : « *bene* subaudiendum est bis numero. » Mss. quidd. *benefacere*, *benefacit*, alii contra, *faeere*, *benefacit*. — *Id demum juvat.* Ostendit plus esse quod *juvat*, quam *gaudium*. Don. — *Quem æquum 'st facere*, ex necessitate nempe propinquitatis.

257. *Quid ego nunc te.* Br. *qui ego te nunc.* — *O frater, frater!* Ctesipho maxima lætitia affectus geminat vocationem *frater*; contra Cicero, summa calamitate exsilii oppressus, fratri suo scribit, ter item posita hacce vocatione, *mi frater, mi frat. mi frat.* Ep. ad Q. Fr. I, 3. *Perl.* — *Quid*, propter quid, cui bono?

258. *Dicam.* C. G. m. sup. script. *de tuis laudibus.*

259. *Alias.* Sic a Bent. correctum recepit Perlet. Vulg. *alios*. — *Præter alias.* Præ aliis rebus.

Fratrem homini nemini esse primarum artium magis principem.

SYR. O Ctesipho! CT. O Syre! Æschinus ubi est? SYR. Ellum, te exspectat domi. CT. Hem!

SYR. Quid est? CT. Quid sit? Illius opera, Syre, nunc vivo, festivum caput!

Qui omnia sibi post putavit esse præ meo commodo.

Maledicta, famam, meum amorem, et peccatum in se transtulit.

Nil pote supra. Sed quisnam? Foris crepuit? SYR. Mane, mane: ipse exit foras.

260. *Homini nemini.* Sic l. Bemb. Vulg. *homini neminem.* Sunt qui *hominem neminem*, ex libb. antiq. legunt. — *Homini nemini*, pro simplici *homini.* — *Primarum artium magis principem.* Qui sit magis anteferendus primis artibus, humanitate, beneficentia.

261. Post *ellum*, alii interrogant, alii exclamant. — *Æschinus ubi est?* Bene statim de illo, cui agebat gratias, loqui cœpit. — *Ellum*, ecce illum; et ostendit domum ubi nunc est Æschinus. — *Hem!* Interjectio est lætantis.

262. *Festivum caput.* Edd. plur. et Heinsius hæc Syro tribuunt. — *Quid est?* cur sic exclamas? — *Quid sit?* Rogas quid sit? admirantis hæc sunt, magis quam rogantis. — *Illius opera nunc vivo.* Mira est amplificatio beneficii. Non dixit, « illius opera amicam habeo, » sed quod satis grave, et satis amatorium, *illius opera nunc vivo*, inquit. *Don.* — *Festivum caput!* O hominem cui mea gaudia debeo!

263. *Qui omnia.* Sic lib. antiq. At Don. *quin.* Al. *quine* per interrogat. perperam. *Perlet.* — *Putavit*, lib. ant. *putavit.* — *Præ meo commodo.* Præ comparatione mei commodi.

264. *Amorem.* In quibusdam reperitur *laborem.* — *Maledicta.* Id est, aut lenonis, aut Demeæ, aut Micionis. — *Famam.* Scil. populi. — *Meum amorem et peccatum.* De raptu amatæ mulieris.

265. *Nil pote supra.* Lib. Bentl. omn. *Nil supra potest.* — *Quisnam.* Par. *quidnam.* Be. *namquid*, pro *sed quisnam.* — *Nil pote.* Pro *nil potest*, et sub. esse supra hoc beneficium fratris mei. — *Crepuit.* Strepuit intus, ab eo pulsata qui cavit ne repente in viam protrusa, prætereuntes læderet foris. — *Mane, mane.* Gaudentis est sic geminare. — *Ipse.* Æschinus.

SCENA QUINTA.

ÆSCHINUS. SANNIO. CTESIPHO. SYRUS.

Æs. Ubi ille est sacrilegus? Sa. Me quærit. Num quidnam effert? Occidi!
Nihil video. Æs. Ehem! Opportune, te ipsum quæro. Quid fit, Ctesipho?
In tuto est omnis res: omitte vero tristitiam tuam.
Ct. Ego illam hercle vero omitto, qui quidem te habeam fratrem. O mi Æschine,
O mi germane! ah, vereor coram in os te laudare amplius,
Ne id assentandi magis, quam quo habeam gratum, facere existumes.

266. *Me quærit.* Vulg. *men' quærit?* — *Effert.* Var. Mss. *effertur, affert.* — *Ubi ille est sacrilegus.* Mire Æschinus servat adversus lenonem superbiam, qua ostenditur tanto esse alienior ab amoribus meretricis, quanto audacior in lenonem. *Don.* — *Me quærit.* Hæc Sannio secum. Facete est, si legas sine interrogatione, ait Faber; ubi scilicet *sacrilegum* nominari audet, de se sermonem esse putat; se videlicet noverat Sannio. Et vide quanti faciat præ lucro injuriam; cum quadam enim gesticulatione et subsultatione sperantis loquitur. — *Num quidnam effert?* Sc. argenti. Leno videlicet spe pretii accipiendi incitatus, Æschino nihil efferente, misere exclamat: *occidi! nihil video.*

267. *Quæro.* Admittunt quid. *quæsito.* — *Te ipsum,* o Ctesipho. — *Quid fit?* Scisne quo res tua loco sit? quid agatur? qui vales. Blandum est et amice solliciti initium.

268. *Tristitiam.* L. Bemb. *tristitiem.* — *In tuto est omnis res.* Quasi amatori, omne dixit negotium de amica. Melius hac interpretatione τὸ *omnis res* explicat Donat. quam quum idem proponit his vocibus alludi ad lenonis jurgium, et suspicionem Demeæ. — *Vero* abundat: aut correptivum est, contra jamdudum non omittentem.

269. *Hercle.* Mur. ed. *facile.*

270. *Ah, vereor.* Both. *at vereor.* Br. *coram* omittit. — *Coram.* Ad ipsum pertinet qui laudat, et ad eos qui audiunt: *in os* ad ipsum qui laudatur. Hic congruum est, quod Aristotel. dicit, Rhet. II, ἐπαινεῖν παρόντα κολακείας ἐστί.

271. *Ne id ass.* Ien. non hab. *id.* — *Quam quo.* Al. *quod.* — *Id.* Sc. quod te laudem. — *Assentandi magis,* sub. *causa.* Græca locutio per el-

Æs. Age, inepte! Quasi nunc non norimus nos inter nos, Ctesipho.
Hoc mihi dolet, nos pæne sero scisse, et pæne in eum locum
Redisse, ut si omnes cuperent, tibi nil possent auxiliarier.
Ct. Pudebat. Æs. Ah, stultitia 'st istæc, non pudor, tam ob parvulam
Rem, pæne ex patria...Turpe dictu. Deos quæso, ut istæc prohibeant.
Ct. Peccavi. Æs. Quid ait tandem nobis Sannio? Syr. Jam mitis est.

lipsin; Sall. exercitum *opprimendæ libertatis* habet.—*Quam quo habeam gratum.* Quam ut eo me beneficii memorem præbeam.

272. *Nunc non.* Hoc *non* We. omitt. et *nunc* explicat emphatice esse *nunc* demum. — *Inepte.* Non est injuria, quia et major frater est, et blanda dicturus. — *Quasi nunc.* Quasi nulla jam inter nos esset notitia, amicitia.

273. *Hoc mihi dol.* Al. præmitt. *Sed.* — *In eum locum.* Be. ing. in eum rem locum. — *Pæne sero.* Id est, pæne nimis sero. — *Scisse.* Puellam Cyprum esse deportandam, et pro mancipio vendendam.

274. *Redisse.* C. G. m. sup. script. *tuum amorem.*—*Redisse.* Sub. *nos;* i. e. nos redactos fuisse. — *Si omnes cuperent,* etiam si non ego solus, sed omnes simul homines.

275. *Ah, stultitia.* Br. Alia *stultitia.* — *Pudebat.* Supplet West. « Amorem meum aperire fratri. » Malimus: « Pudebat te admonere ita rem urgere. » —*Stultitia 'st istæc, non pudor.* Malus hic pudor atque inutilis, qui egentes impediat a poscenda amicorum ope et benignitate. Hesiod. Αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει. Homer. Odyss. P. Αἰδὼ δ' οὐκ ἀγαθήν φασ' ἔμμεναι ἀνδρὶ προίκτῃ. *Farnab.* — *Tam ob parvulam Rem.* Id est, meretricem, ex Donato; vel forsan melius, ob rem cui tam facile erat medicinam admovere, ut ego feci.

276. *Ex patria.* C. G. m. *excepisse.* Glossæ speciem habet. — *Ut istæc.* Z. *et istæc.*—*Pæne ex patria...* Subaud. profugisse. — *Turpe dictu.* Recte: quippe quum libero homini patria cæteris rebus omnibus, ne dicam meretrice, carior esse debet. *Perl.* — *Istæc.* Nempe fugam patriæ præ desperatione in amore.— Menander (ut dicit Donatus), vel Diphilus (ut rescribendum putat P. Nannius, ex Prolog. vs. 6), mori juvenem voluisse fingit. Quum autem id nimis tragicum esset, merito illud Terentius mutavit; unde satis liquide judicare possimus qua ratione græcas Noster Latinus verteret.

277. *Peccavi.* Qui consilia mea non communicaverim cum tali fratre. — *Nobis,* τῷ ἰδιωτισμῷ additum est, pro *mihi.* Non enim *nobis* intelligendum est. — *Tandem.* Cui tam

Æs. Ego ad forum ibo, ut hunc absolvam; tu intro ad illam, Ctesipho.

Sa. Syre, insta. Syr. Eamus: namque hic properat in Cyprum. Sa. Ne tam quidem;

Quamvis etiam maneo otiosus hic. Syr. Reddetur: ne time.

Sa. At ut omne reddat. Syr. Omne reddet: tace modo, ac sequere hac. Sa. Sequor. 281

Cr. Heus, heus, Syre! Syr. Hem! quid est? Ct. Obsecro, hercle, hominem istum impurissimum

longum dedi tempus, ut secum reputet. Vide supra vs. 197. — *Jam mitis est.* Contra illud vs. 185: « si jam satis debacchatus es, leno. » Minime autem placet explicatio Perleti: *mitis*, i. e. colaphis contusus. Quamvis ad locum in Eunucho, non ita absimilem conferre jubeat. Vide Eunuch. vs. 1004.

278. *Ego ad forum.* C. G. m. *ego apud forum.* — *Ad forum.* Ubi scilicet tabernæ erant argentariæ, unde, pignore dato, sumere licebat, quantum opus esset argenti. Tunc enim, ut adnotat Donatus, in foro, et de mensæ scriptura magis, quam ex arca domoque, vel cista, pecunia numerabatur. Ita in Phorm. 920: « Sed transi sodes ad forum, atque illud mihi argentum rursum jube rescribi. » — *Hunc.* Sannionem. — *Absolvam.* Reddito illi pretio dimittam: nam veluti ligati sunt, quibus debetur aliquid. Est ergo *absolvam*, pro, *a me solvam.* An jocatur in tristitia Lenonis, qui illum cum barba lenonia et mœsto vultu sequitur, tanquam reus? *Donat.* — *Ad illam.* Ad amicam; et sub. ire propera.

279. *Ne tam.* In C. G. m. sup. script. *cito ibo.* — *Insta.* Urge Æschinum, ut mihi argentum renumeretur. — *Eamus: namque*, etc. Hæc Syrus pronuntiat, quibus mercatorem terreat. Is nempe timet ne velit Æschinus lucro apponere necessitatem proficiscendi in qua versatur ipse, et argentum neget: itaque subjicit: *Ne tam quidem*, sub. festino, propero.

280. *Quamvis.* Quantumvis, quamdiu tibi libuerit. — *Otiosus.* Sine negotio.

281. *At ut omn. redd.* Mark. *Ah, fac ut omne reddat.* — *At ut omne reddat.* Sub. *effice.* Alludit hoc ad ea quæ Syrus dixerat, *dividuum face.* Et probatum est, completumque quod ait: *cupide accipiat faxo.* Et hoc ipsum cum trepida et vultuosa supplicatione pronuntiandum. *Don.* — *Sequor.* Hoc verbo leno satis commitigatus ostenditur. *Id.*

282. *Obsecro, hercle.* Be. ex vet. addit, *te.* — *Heus, heus, Syre!* In domum introgressus fuerat Ctesipho, sed veritus ne debacchetur et clamet leno, exit iterum, ut eum absolvendum fratri suo commendet. — *Impurissimum.* Hoc est, avarum. Eodem significatu Cicer. pro Cluent. 25: « Quæ pecunia simul atque ad eum delata est, homo *impurissimus* statim cœpit, etc. » *Perlet.*

Quam primum absolvitote, ne, si magis irritatus siet,
Aliqua ad patrem hoc permanet, atque ego tum perpetuo perierim.
Syr. Non fiet, bono animo es : tu cum illa te intus oblecta interim,
Et lectulos jube sterni nobis, et parari cætera.
Ego jam transacta re convortam me domum cum obsonio.
Ct. Ita quæso, quando hoc bene successit, hilarem hunc sumamus diem.

283. *Absolvitote.* Debita pecunia donate. — *Ne, si magis irritatus siet.* Tanquam dicat : si clamet; et proprie de lenone, quem irritari dicit ut canem. Nam *irritari* proprie canes dicuntur. Lucilius de litera *R* : « Irritata canis quod homo quam plurima dictat. » Lenonem autem timet Ctesipho ut rusticus, ut sub patre duro, ut amator. *Donat.*

284. *Aliqua.* Quasi diceret per aliquam rimam. Sic et alibi de committendis secretis loquens : « Plenus rimarum sum : hac atque illac perfluo. » — *Hoc permanet.* Rumor hujus rei perveniat. — *Perpetuo.* Omnino. — *Perierim.* Timet abdicationem et exheredationem. Abdicandi autem filium causæ fuerunt : si filius noctu foris cubuisset; si comessaretur; si lenones pulsasset (ut jam supra vidimus); si paternæ voluntati repugnasset. Fab. lib. III, cap. 7, et lib. VII, cap. 4; Plinius, lib. VII, cap. 45; Cod. lib. VIII, 47, de Patr. potest. *Farnab.*

285. *Bono animo es.* C. G. m. *esto*, atque insuper *sis.* — *Non fiet, bono animo es.* Ut illi liberalis timor est, ita Syro servilis confidentia. *Don.* — *Cum illa te oblecta.* Honeste explicavit turpe dictu. *Id.*

286. *Lectulos.* Be. *lectos.* — *Lectulos.* Quibus ad mensam accumbamus. — *Nobis.* Servus ait *nobis;* quod bene comicum est; et vide ut totum superbe ac magnifice loquatur Syrus. *Don.*—*Et parari cætera.* Loquitur ex more servorum, quorum animus, heris vel gravissimis rebus districtis, semper in patinis erat. *West.*

287. *Ego jam.* Edit. anon. et Guelf. 3, *Ego autem jam.* —*Transacta re.* Cum hoc Sannione.—*Convortam me domum.* Dicitur magnifice *convortam.* Verbum est etiam magni moliminis et agminis ingentis. Nam *convertere se*, dicitur quum pompa præcedit; ut Imperator proprie convertit exercitum. *Don.* — *Cum obsonio.* Cum lautis dapibus.

288. *Hilarem hunc sum.* Correxit Palmer. *hilare sumam.* — *Ita quæso.* Sic fiat, quæso. — *Quando.* Si quidem. — *Hoc.* Raptus puellæ. — *Samamus.* Consumamus, ut Græcis usurpatur καταναλίσκειν. Volunt quidam, ut animadvertit Donat. et hunc versum Syri personæ adjungendum : sed Ctesiphonis verba esse ex subditis planum est, quum dicit, « hunc diem misere nimis cupio, ut cœpi, perpetuum in lætitia degere. » *Don.*

ACTUS TERTIUS.

SCENA PRIMA.

SOSTRATA. CANTHARA.

Sos. Obsecro, mea nutrix, quid nunc fiet? Ca. Quid fiat, rogas?
Recte ædepol spero. Sos. Modo dolores, mea tu, occipiunt primulum.
Ca. Jam nunc times, quasi nusquam adfueris, nunquam tute pepereris.
Sos. Miseram me! neminem habeo: solæ sumus. Geta autem hic non adest,
Nec quem ad obstetricem mittam, nec qui arcessat Æschinum.
Ca. Pol is quidem jam hic aderit: nam nunquam unum intermittit diem,

289. *Mea nutrix.* Alii, *mea tu nutrix.* — *Quid fiat.* In antiq. *fiet.* — *Rogas.* Alii, *rogitas.* — *Mea nutrix.* Hinc demonstratur quid sit maternus affectus: quam grata in dominos servorum fides sit; eumdemque laborem et dolorem ex falsis et veris malis. *Don.* — *Quid nunc fiet?* Imploratio est magis trepidantis, quam ignoratio et interrogatio. Namque illius nutrix est, sed non sapientior quam domina. *Don.*

290. *Modo dolores*, etc. Tan. Faber nutrici verba hæc assignat, non Sostratæ. — *Recte.* Sub. *fiet.* — *Modo.* Adverbium hic est præsentis temporis. — *Dolores.* Parturientis. — *Primulum.* Initium doloris diminutive demonstrat.

291. *Nusquam.* Sic Be. e cod. S. Petr. elegant. quam *nunquam* vulg. — *Tute.* Tu ipsa.

292. *Neminem habeo.* Qui opem ferat. — *Geta autem hic non adest.* Interfuit quippe Geta jam rixæ qua Æschinus meretricem rapuit, uti mox narrabit ipse, scena quæ sequitur. *Farn.*

293. *Nec quem.* Be. ing. *nec est quem.* — *Nec quem ad obstetricem mittam, nec qui arces.* etc. Subaudi *adest*, quod præcedit.

Quin semper veniat. Sos. Solus mearum est miseriarum remedium.

Ca. E re nata melius fieri haud potuit, quam factum 'st, hera,
Quando vitium oblatum est, quod ad illum attinet potissimum,
Talem, tali genere atque animo, natum ex tanta familia.
Sos. Ita pol est, ut dicis: salvus nobis, Deos quæso, ut siet.

295. *Mearum est miseriarum.* Alii dispon. *mearum miseriarum est.* — *Quin semper veniat.* Per πλεονασμὸν additur *semper*, quum dixerit *nunquam unum diem interm.* Sed de industria ponitur, quo melius Æschini assiduitatem significet. — Nec *semper* ad omne tempus referendum est, ut bene animadvertit Donat. verum ad omnes dies, nullo unquam deficiente.

296. *E re nata.* Codd. Bent. omn. *natæ.* Guelf. 3, *natæ tantæ.* — *E re nata melius fieri haud potuit, quam factum 'st.* Quandoquidem ista res, id est, filiæ tuæ graviditas, nata est, nihil ex hoc eventu melius contingere potuit, quàm contigit. — Sin legeris *e re natæ*, intelligendum erit cum Bentl. « ex commodo filiæ tuæ, » vel, cum Donato, « ex vitio virginis. »

297. *Quando vitium oblat.* Bip. *oblat. quando vitium.* — *Quando vitium oblatum est, quod ad illum attinet*, etc. Si quidem illud stuprum quod natæ tuæ per vim illatum est, ad illum, ad Æschinum, sc. auctorem attinet. — Eadem locutio *vitium oblatum* occurrit Hecyr. v. 383. — *Potissimum.* Felicissime, ita ut nihil sit potius. Et est adv. si bene noverimus, potiusquam superlativum ad Æschinum, ut vult Donat. referendum.

298. *Tali genere atque animo.* Delph. *tali genere, tali animo.* Pro *genere* Bent. fingit *ingenio.* Nihil enim interesse inter *genus* ac *familiam* fortiter contendit; ideo Don. qui in vulgata acquiescat lectione, satis laborare, quomodo *genus* ab *familia* distingnat. Atqui Donatus distinguit inter ea *genus* ad vivos referendo, *familiam* ad defunctos. Sunt qui *genus* pertinere existimant ad nobilitatem, *familiam* ad copias. Infra, 410, 412. *Perlet.* — *Talem.* A pulchritudine. — *Natum ex tanta familia.* Ex domo tam divite. Ergo *tali genere* ad nobilitatem refertur, et *familiam* ad copias. Nisi cum Bentl. hoc discrimen a Donato constitutum velis reponere inter « deliramenta Magistrorum, qui, quum emendare nesciant, quovis modo explicare audent, et pro *genere*, restituere *ingenio.* » — Hæc omnis παρέκτασις tragica est gaudiorum introductio ante funestissimum nuntium. Vid. scen. seq. *Don.*

299. *Salvus nobis.* Abest *nobis* Guelf. 3. — *Ita pol est, ut dicis.* Quam falso judicavisse Sostrata jam jam sibi videbitur! — *Salvus nobis ut siet.* Nobis servetur.

SCENA SECUNDA.

GETA. SOSTRATA. CANTHARA.

GET. Nunc illud est, quod, si omnia omnes sua consilia conferant,
Atque huic malo salutem quærant, auxili nil adferant,
Quod mihique heræque filiæque herili est; væ misero mihi!
Tot res repente circumvallant, unde emergi non potest,
Vis, egestas, injustitia, solitudo, infamia!
Hoccine sæclum! o scelera! o genera sacrilega! o hominem impium!

300. *Omnia omnes.* Sic Bent. ex Codd. suis numerosius, quam Fa. *omnes omnia.* Perlet. — Secum solus Geta loquitur, nec visa Sostrata. — *Nunc illud est, quod, si*, etc. Nunc rerum nostrarum conditio in hoc statu est, ut ad eam nihil omnes auxilii adferant, etiamsi conferant omnia consilia sua, et quærant huic malo salutem; tantum est infortunium quod evenit mihi, etc. Posterius *quod* intelligimus ut in locutionibus ejus modi : « *quæ* illorum est audacia, » id est, « tanta est ill. aud. »

301. *Nil.* Non contrahunt alii.— *Huic malo.* Perfidiæ Æschini, sibi compertæ, ut credit. Vid. infra.

302. *Mihique heræque.* Guelf. 3, *mihi*, omisso *que*. Expungit hunc versum probæ latinitatis et artificii Guyetus, sed πάθος currentis clamantisque Getæ valde imminuit. *West.*

303. *Tot res*, etc. Per exclamationem dictum. — *Repente circumvallant.* Velut inimica acies contra nos, et ideo addidit, *unde emergi non potest;* addit autem *repente*, quia hactenus nihil metuerant omnino aut præviderant periculi, quæ erat ipsorum confidentia.

304. Hæc singula a Don. explicantur : « *vis* illata; *egestas*, ipsius puellæ; *injustitia*, judicum illius temporis; *solitudo*, a defensoribus; *infamia*, ab iis qui credunt pretio vitiatam. » Omnia quidem recte, sed *injustitia* intelligi quoque potest, ex eo quod Æschinus, data fide, aliam amat, vel generaliter sumi pro injustitia erga miseros nimium usitata.

305. *Hoccine sæclum!* Lib. antiq. *sæculum*, versu repugnante. *Perlet.* —*Hom. impium!* Plerique *hom. impurum!* —*Hoccine sæclum! o scelera! o genera sacrilega!* Adeone sceleratos esse homines ejus ætatis. Itid. Cic. in Catil. I, 1, *o tempora, o mores!* et festivius nostras RACINE, *les Plaideurs*, act. I, sc. 6:

Le monde est devenu, sans mentir, bien méchant.

Sos. Me miseram! Quidnam est, quod sic video timidum et properantem Getam?
Get. Quem neque fides, neque jusjurandum, neque illum misericordia
Repressit, neque reflexit, neque quod partus instabat prope,
Cui miseræ indigne per vim vitium obtulerat. Sos. Non intelligo
Satis, quæ loquatur. Ca. Propius, obsecro, accedamus, Sostrata. Get. Ah,
Me miserum! vix sum compos animi, ita ardeo iracundia.
Nihil est quod malim, quam illam totam familiam mihi dari obviam,
Ut ego iram hanc in eos evomam omnem, dum ægritudo hæc est recens.

— *O hominem impium*! Æschinum scilicet.

306. *Quidnam est, quod.* Quidn. est propter quod. — *Timidum.* Perturbatum. Non enim timet, sed dolet. Sic Plautus in Bacchidibus, I, 1, 73 : « Nam ut ex navi vecta es, credo, timida es. » *Don.*

307. *Neque illum misericord.* Don. monet, *illum* abundare. Ms. Par. 3, *ulla.* Bip. *illiu' misericordia.* — *Quem neque fides.* Ordo est *hominem impium* (vs. 306) *quem*, etc. et pergit servus, non audita Sostrata. — *Neque fides, neque jusjurandum.* Promisit, imo et juravit, vid. vs. 332. — *Misericordia.* Quia vim intulit. — *Neque illum.* Venuste *illum* abundat. Sic Virgil. Æn. V, 447 : « Nunc dextra ingeminans ictus, nunc *ille* sinistra. » Itid. infr. vs. 316.

308. *Repressit.* Talia meditantem. — *Reflexit.* Jamjam facturum. — Tò *neque* sæpe repetitum exaggerat crimen. — *Quod partus instabat prope.* Αὐξητικῶς addidit non tantum mariti, sed etiam patris scelus. *Donat.*

309. *Indigne per vim.* Both. leg. *indigniter vi.* — *Cui miseræ.* Deest *ei.* — *Indigne.* Impie, crudeliter. — *Vitium.* Stuprum.

310. *Quæ loquatur.* Both. *quæ loquitur.* — *Non intell. sat. quæ loq.* Obstat enim ne plane intelligat Sostrata, et quod removeatur a Geta, et quod hujusmodi infortunium ne auderet quidem suspicari. Vide supra, vs. 295 : « Æschinus solus mearum est miser. remed. »

311. *Compos an.* Apud me. Cui opponitur *impos.*

312. *Illam totam.* Cod. reg. non habet *totam.* Both. legit *quam illanc t. f. dari obviam*, omisso *mihi.* — *Mihi dari.* Al. *dari mihi*, aut *dari mi.* — *Illam totam familiam.* Æschinum, Demeam, Micionem.

313. *Ut ego iram hanc.* A pleris-

Satis mi id habeam supplicii, dum illos ulciscar modo.
Seni animam primum exstinguerem ipsi, qui illud produxit scelus ;
Tum autem Syrum impulsorem, vah! quibus illum lacerarem modis?
Sublimem medium arriperem, et capite pronum in terram statuerem,
Ut cerebro dispergat viam ;
Adolescenti ipsi eriperem oculos, posthæc præcipitem darem ;

que Mss. *ego* abest. — *Ægritudo hæc est rec.* Unus e veter. *ægr. est hæc.* — *Iram hanc.* Iram meam. — *Ægritudo.* Dolor.

314. *Dum illos ulcisc. modo.* Both. *dum illos ulc. meo modo.* — *Satis mi id habeam supplicii*, etc. Pœnam, me judice, sufficientem subibunt, modo ipse ego agam vindicis partes; et statim explicat : *seni animam*, etc. Quin adnuamus doctissimæ Dacieriæ : *je souffrirais tel supplice que l'on voudrait*, obstant tum recta sermonis ratio, tum unanimis interpretum consensus, tum quia eadem fere locutio occurrat in Phorm. vs. 1828 eo sensu quem recepimus explicanda.

315. *Animam.* Br. *animum.* — *Seni.* Demeæ. — *Primum.* Quod ordinem significat. — *An. exstinguerem.* Bene exstinguerem, quia ignis est. *Donat.* — *Qui ill. prod. scel.* Hinc patet Demeam intelligi, non Micionem. Adnotat hoc loco Dacieria : « Quoique Déméa fût très-éloigné d'approuver ce que faisait son fils, Géta est si transporté de colère qu'il trouve que ce bon homme, en donnant le jour à Eschinus, a fait un assez grand mal pour mériter qu'on lui ôte la vie. » — *Scelus.* Scelestum juvenem, Æschinum.

316. *Impulsorem.* Improbum adolescentis magistrum.

317. *Et capite pronum.* Palmer. *pronum* restituit primus, quod vero vocabulum ob tantam similitudinem scripturæ facile corrumpebatur in *primum*. In C. G. m. quidem script. invenit Perlet. *pmu*, ut vix constet, utrum illorum verius legatur. Sed *primum* ex versu 315 huc migrasse verisimile est. — *In terr. statuerem.* Præcipitarem. Itid. Catull. XVII, 9, edit. nost. p. 77.

318. *Dispergat.* Alii, enallagen temporis non admittentes, *dispergeret* ediderunt. — *Dispergat*, pro *dispergeret*, quod vult omnino scribendum Faber: alioqui solœcismum fere contra tempus ; sed lectio potest retineri, et solœcismus in ore servi, ejusque irascentis, potest condonari.

319. *Post hæc.* Guelf. 1, *post hoc.* — *Eriper. oculos.* Frigide admodum et fatue, ni fallimur, adnotat Don. « Bene *oculos*, amoris indices adjutoresque flagitii. »

Cæteros ruerem, agerem, raperem, tunderem et prosternerem.
Sed cesso heram hoc malo impertiri propere? Sos. Revocemus. Geta! GET. Hem,
Quisquis es, sine me. Sos. Ego sum Sostrata. GET. Ubi ea est? te ipsam quærito,
Te exspecto: oppido opportune te obtulisti mi obviam,
Hera. Sos. Quid est? quid trepidas? GET. Hem mihi! Sos. Quid festinas, mi Geta?
Animam recipe. GET. Prorsus... Sos. Quid istuc prorsus ergo 'st? GET. Periimus,
Actum 'st. Sos. Loquere ergo, obsecro te, quid sit. GET. Jam... Sos. Quid jam, Geta?

320. *Tunderem.* Guy. reponit *funderem*, quod magis militare, sed nulla codicum auctoritate nititur.— Guelf. 4, *atque* pro *et;* quod quidem omittit Both. — *Ruerem.* Impellerem. In hoc versu et præcedenti dominatur litera *r*, quæ *rabiosa* dici potest. Persius, de optimatum facile irascentium domo ait : « sonat hic de nare canina Litera. » Revocant hæc verba celeberrimas Didonis imprecationes, Æn. IV, 604, sqq. ubi omnia verba simili modo desinunt, *implessem*, *extinxem*, *dedissem*.

321. *Revocemus. Geta!* Lib. quid. nomen repetunt sæpius, *Geta*, *Geta.*— *Impertiri.* Participem facere.

322. *Ubi ea est?* Bentl. corrig. *ubinam es?* Ita Both. *Quærito*, *et* Gu. 2. —*Sine* abire *me*. « Cette réponse de Géta est fondée sur ce qu'en Grèce le peuple prenait plaisir à arrêter les esclaves dans les rues, et à les amuser afin qu'ils fussent battus, quand ils seraient de retour chez leurs maîtres. » *Mad. Dacier.*

323. *Exspecto.* Be. *expeto* ex cod. Acad. Ita Both. — *Oppido.* Valde.

324. Sos. *Quid festinas, mi Geta?* Male, ut nobis videtur, vult Guyetus verba hæc Cantharæ nutrici, non Sostratæ tribui, utpote blandiora, quam pro matrona et servo dicta. Georg. autem Fabric. illa *hei mihi!* Cantharæ tribuit. — *Hera.* Vox illa ad finem sermonis rejecta aliquid habet mœsti et solemnis. — *Festinas.* Perturbaris, aut potius, ut vult Both. *festinas dicere;* quem indicant sequentia esse verum sensum.

325. *Animam recipe.* Sic. lib. Bent. In antiq. *animum.* — *Animam recipe.* Quia, præ anhelitu verba intermittens, uno spiritu continuare non posse videbatur. — *Prorsus.* Deficit in his servus, et anima exhausta singultim loquitur.

326. *Loquere.* Al. *eloquere.* — *Ergo.* Veteres fere omnes cod. Bentl. non habent *ergo.* — *Obsecro te.* Omittit Both. *te.*— GET. *Jam...* Exhausta anima nondum se colligit,

GET. Æschinus... Sos. Quid is ergo? GET. Alienus est ab nostra familia. Sos. Hem,
Perii! quare? GET. Amare occepit aliam. Sos. Væ miseræ mihi!
GET. Neque id occulte fert: ab lenone ipsus eripuit palam.
Sos. Satin' hoc certum 'st? GET. Certum; hisce oculis egomet vidi, Sostrata. Sos. Ah,
Me miseram! quid jam credas? aut cui credas? nostrumne Æschinum?
Nostram omnium vitam, in quo nostræ spes omnesque opes sitæ

— Sos. *Quid jam.* Repetit τὸ *jam*, ut supra; et *jam* signif. *nunc.*

327. *Quid is ergo.* Alii, *quid ergo is.* — *Ab nost. famil.* Alii, *ex nost. fam.* vel, *a nost. fam.* — *Hem.* Bip. *hei mihi.* — *Quid is ergo.* Sub. fecit. — *Alienus.* Bene *alienus*, inquit Donat. Siquidem Sostratæ jam gener et Pamphilæ maritus vocabatur.

328. *Amare occepit.* Ingeniose admodum ludit Donatus in hoc verbo *occepit* explicando; vult enim in eo quod dixit Geta, *occepit*, augmenta mali metuenda, propter novi amoris illecebras.

329. Palmerius subdistinguit, *a lenone: ipsus eripuit palam.* — *Occulte fert.* Celat. — *Ab l. ipsus erip. palam.* Omnia ad rei fœditatem componuntur. Nam Pamphilæ prætulit non honestam mulierem, sed meretricem, *ab lenone*; non per alium, sed *ipsus*; nec emit aut abduxit, sed ob impatientiam valde amantis, *eripuit*; neque id occulte, ut qui celaret factum, tanquam satisfacturus uxori videretur, sed *palam.*

330. *Satin' hoc certum 'st.* Variat lectio: *certum*, *certo*, *certe.* — *Satin' hoc certum 'st.* Magnis scilicet malis non statim creditur. — *Ah, me miseram!* Hæc dicit hera lacrymans; ut patet e versu 336.

331. *Nostrumne Æschinum?* Quidam delent *ne*, et *nostram* sequentis versus huic adscribunt. — *Quid jam credas?* Cui rei possis confidere posthac; et *credas* dictum pro *credamus.* Plaut. Bacchid. III, III, 87: «Satin' ut quem tu habeas fidelem tibi, aut cui credas, nescias.» — Quam autem singulari amplificatione implevit affectum mulier lacrymabunda: *nostrumne Æschinum?* (in utroque vocabulo vis est). *Nostrarum omnium vitam.* (Augetur veluti multitudo personarum, in quas infortunium competat.) *In quo nostræ spes omnesque opes sitæ erant.* (Præter quæ nihil dici potest.) *Qui sine hac jurabat se u. n. vict. d.* (et fides et affectus et religio ex parte Æschini rem aggravant.) *Qui se in sui gremio*, etc. Asseveratio familiarius facta, non sine ἐνδείξει, præsentis periculi comparatione absorbet verba, et in lacrymas orationem cogit. *Bœcler.*

332. *Nostram omnium vitam.* Aliæ editiones, bene multæ, *nostrarum*

Erant : qui sine hac jurabat se unum nunquam victurum diem :
Qui se in sui gremio positurum puerum dicebat patris,
Ita obsecraturum, ut liceret hanc sibi uxorem ducere.
GET. Hera, lacrumas mitte, ac potius, quod ad hanc rem opus est porro, consule.
Patiamurne? an narremus cuipiam? CA. Au, au, mi homo! sanus es?
An hoc proferendum tibi videtur usquam esse? GET. Mi quidem non placet.
Jam primum illum alieno animo a nobis esse, res ipsa indicat.
Nunc si hoc palam proferimus, ille infitias ibit, sat scio.
Tua fama et gnatæ vita in dubium veniet. Tum si maxume

vitam omnium. Nos Bip. Z. Perl. sequimur. — *Spes omnesque opes.* Bip. *spes opesque.* Both. *Nostrum omnium in quo vitæ spes opesque nostræ omnes sitæ, Qui se*, etc.

334. *Patris.* Lib. antiqui *patrem.* Alii, *patres.* — *Qui se in sui*, etc. Ordo est : *qui dicebat se positur. puer. in gremio pat. sui.* Micionis. — *Puerum*, qui nasceretur. Adnotat de hoc versu Dacieria : « C'était la coutume des Grecs; les enfants nouveaux-nés étaient mis par les pères dans le giron des grands-pères. Il y en a une preuve bien remarquable dans l'Iliade, liv. IX, v. 455, où Phœnix dit que son père fit plusieurs imprécations contre lui, et qu'il invoqua les Furies, pour les conjurer de faire en sorte que jamais aucun enfant né de lui ne fût mis sur ses genoux, c'est-à-dire, qu'il n'eût jamais d'enfants; et, quoique cette coutume ne fût pas à Rome, Térence n'avait garde, en traduisant une comédie grecque, de rien changer à un passage qui marquait une coutume. Ce sont des choses qu'il faut toujours conserver. »

335. *Hanc sibi.* Alii contra *sibi hanc.* Varie collocantur verba *ut lic. hanc*, etc.

336. *Consule.* L. Vatic. *prospice.* — *Ita*, postea; e græco scilicet, οὕτω. — *Hanc*, ex qua susceperet natum.

337. *Au, mi homo!* Hæc præter mentem Donati in Mss. quibusdam et edd. vetustis Sostratæ tribuuntur. — *Patiamurne.* Vult Bentl. demi *ne.* — *Patiamurne* talem injuriam.

338. *An hoc proferendum*, etc. Unus Reg. Be. non habet *esse.* — *Proferendum*, evulgandum.

339. *Jam primum.* Both. *nam pr. animo illum alieno.*

340. *Proferimus.* Br. et alii *proferemus.* — *Ille infitias ibit.* Gravidam a se esse Pamphilam.

341. *Fama, vita.* Gallice, *l'honneur, le repos.*

Fateatur, quum amet aliam, non est utile hanc illi dari.
Quapropter quoquo pacto tacito 'st opus. Sos. Ah, minume gentium;
Non faciam. GET. Quid ais? Sos. Proferam. CA. Hem, mea Sostrata, vide quam rem agas.
Sos. Pejore res loco non potest esse, quam in quo nunc sita 'st.
Primum indotata est; tum præterea, quæ secunda ei dos erat,
Periit: pro virgine dari nuptum non potest. Hoc reliquum est;
Si infitias ibit, testis mecum est annulus, quem ipse amiserat.
Postremo quando ego mihi sum conscia, a me culpam esse hanc procul,
Neque pretium, neque rem intercessisse illa aut me indignam, Geta,

342. *Amet.* Ien. *amat.*—*Dari.* C. G. m. *dare.* Sed *e* in fine mutatum apparet a manu imperita. Eadem lect. est Bruns. Cod. — *Fateatur.* Se vitiasse filiam. — *Hanc.* Sostratæ filiam.

343. *Pacto tacito.* Plures vetusti *celato.* — *Quoquo pacto.* Quovis modo agat. — *Tacito.* Scil. ut partus taceatur.

344. *Quid ais?* Alii, inter quos Valp. *quid agis?* Bembinus, *quidages?*

345. *Pejore.* Ms. Pal. 3, præmittit *in.* — *Non potest esse.* Both. Bip. Delph. *potis est.*

346. *Indotata est.* Probat Sostratæ illico quam malo sint res in loco. — *Secunda dos,* illibata pudicitia. Sic Plaut. Amph. II, 2, 209: «non ego illam dotem mihi duco esse quæ dos dicitur, Sed pudicitiam et pudorem, et sedatam cupidinem, etc.» *Farnab.*

347. *Pro virgine dari.* Both. invertit, *dari pro virgine.* — *Hoc reliquum est.* Pertinent hæc ad sequentia, et annulum innuit.

348. *Quem ipse.* Lib. antiq. non habet *ipse.* — *Testis mecum est.* Meum firmabit testimonium, Pamphilam ab Æschino esse vitiatam. — *Quem amiserat.* Quo se spoliaverat ut Pamphilæ daret.

349. *Mihi sum conscia.* Alii, *conscia mihi sum.* Both. *quando conscia ego.*—*Quando.* Quoniam.—*Culpam hanc.* Quæ spectat ad virginem vitiatam.

350. *Neque rem intercessisse.* C. G. m. *ullam,* ante *intercessisse.* — —*Illa aut.* Par. p. var. *illam autem.* Etiam C. G. m. habet *illam,* cui voci subscript. *culpa.* — *Neque pre-*

Experiar. GET. Quid istuc? accedo, ut melius dicas. SOS.
Tu, quantum potes,
Abi, atque Hegioni cognato hujus rem enarrato omnem
ordine :
Nam is nostro Simulo fuit summus, et nos coluit maxume.
GET. Nam hercle alius nemo respicit nos. SOS. Propera
tu, mea Canthara,
Curre, obstetricem arcesse; ut, quum opus sit, ne in mora
nobis siet. 355

SCENA TERTIA.

DEMEA. SYRUS.

DE. Disperii! Ctesiphonem audivi filium
Una adfuisse in raptione cum Æschino.

tium, etc. Stuprum non committi videbatur in eam, quæ pudoris profanandi causa pretium accepisset, suave aut matris pactione consenserit. Tale enim si quid factum esset, spem de eventu litis imminui haud obscure Sostrata indicat, *Bæcler.*

351. *Quid istuc.* L. Bemb. *istic.* — *Ut melius dicas.* In uno Ms. Leidens. We. teste sup. script. est *hanc causam.* — *Experiar.* Actionem intendam in judicio. Sic Cicer. pro Roscio, 9, « experiri judicio. » — *Quid istuc? accedo, ut melius dicas.* Varie capiunt sensum interpretes, et omnes tamen consentiunt per hæc indicari Getam de proferenda re persuasum, tandem accedere ad dominæ sententiam. Nos autem, nisi nimis ridicule videatur dictum, credimus hæc verba pendere ex τινὶ μιμήσει. Sostrata scilicet sese effundente in lacrymas, præsertim quum *experiri* decrevit, jam non liquido voces audiuntur, et ideo propiorem dicenti sese facere Getam credimus. — *Quantum potes*, quam citissime poteris.

352. *Rem enarrato omn. ord.* Pro *enarrato* alii *narrato*, et in disponendo variant. Both. *omne enarrato ordine.* — *Cognato hujus.* Id est, cognato puellæ.

353. *Nostro Simulo.* Conjugi meo. — *Summus*, sub. *amicus*, per ellipsim solitam.

354. *Propera tu.* Be. ed. *propere*, ut Andr. 981. — *Respicit.* Id est, providet, consulit nobis. Respicit vero potentior humiliorem. — Post hæc egreditur servus e scena.

355. *Quum opus sit.* C. G. m. colloc. *op. quum sit.* — *Ut ne in mora siet.* Animadvertendum est *ut*, quasi per pleonasmum huc intrudi, *ne* sufficiente.

357. *Adfuisse.* L. Bemb. *fuisse.* Sic Bip. Delph. — *Una adfuisse*, Sese dedisse participem.

Id misero restat mihi mali, si illum potest,
Qui alicui rei est, etiam eum ad nequitiem adducere.
Ubi ego illum quæram? credo abductum in ganeum
Aliquo. Persuasit ille impurus, sat scio.
Sed eccum Syrum ire video : hinc scibo jam, ubi siet.
Atque hercle hic de grege illo est : si me senserit
Eum quæritare, nunquam dicet carnufex.
Non ostendam id me velle. Syr. Omnem rem modo seni,
Quo pacto haberet, enarramus ordine.
Nil vidi quidquam lætius. De. Proh Jupiter!
Hominis stultitiam. Syr. Collaudavit filium;
Mihi, qui id dedissem consilium, egit gratias.

358. *Id restat mihi mali.* Bene *restat*, tanquam jam summum malum sit, Æschinum esse corruptum. *Don.* — *Potest.* Subaud. Æschinus.

359. *Alicui.* C. G. m. *alicujus.* Sap. script. *utilitatis.* — *Eum ad neq.* Lindenb. omittit *eum.* — *Qui alicui rei est.* Qui alicui rei utilis esse potest; de hoc supra dixit : « *non fratrem rei dare operam videt? rari esse parcum ac sobrium?* » Don.

360. *Abductum in ganeum.* Mss. quidam et impressi, *aliquo in ganeum. West.* — *In ganeum.* Lupanar aut popinam, ubi γάνυνται, et luxuriæ indulgent homines nequam. Nonnullis quasi ἀπὸ τῆς γᾶς, et ideo quasi γάνειον, crypta subterranea, fornix.

361. Guelf. 2 legit *Æschinus* post *persuasit.* — *Aliquo.* Adverbium loci.

362. *Hinc scibo jam.* Tò *jam* abest a quibusdam libris. — *Hinc.* Ex illo.

363. *Atque.* Both. *atqui.* — *De grege illo.* Ejusdem contubernii. — *Hic.* Syrus. — *Si me senserit.* Supple : « quærere ipsum avide et anxie. »

364. *Nunquam dicet.* Ubi sit Ctesipho.

365. *Omnem rem.* In quibusdam codd. hoc loco initium novæ scenæ statuitur. Sic Bip. Both. Guelf. 2. — *Id me velle.* Scilicet, scire ubi sit. — *Omnem rem.* Res gestas ab Æschino.

366. *Quo pacto haberet.* Plerique codd. *quo pacto se haberet*, refragante metro. *Perl.* — *Quo pacto haberet.* Pro *se haberet.* — *Enarramus*, pro *enarravimus*, quod aliq. manuscript. legunt.

367. *Nil lætius.* Usitata locutio, pro, nullum hominem lætiorem. Ergo indicatur Micionem non tulisse ægre raptionem fidicinæ factam ab Æschino.

368. *Hominis.* Micionis. — *Stultitiam.* Nempe qua indulgeat flagitiis Æschini. — *Collaudavit filium.* Æschinum scilicet, φιλάδελφον, qui fratris causa id fecerat, ut majus malum averteret. *Bip.*

369. *Qui id dediss. consil.* Varie

Pudet pigetque. Syr. Nimium inter vos, Demea (ac
Non quia ades præsens dico hoc), pernimium interest.
Tu, quantus quantu's, nil nisi sapientia es;
Ille somnium : sineres vero tu illum tuum
Facere hæc? De. Sinerem illum? an non sex totis mensibus
Prius olfecissem, quam ille quidquam cœperit?
Syr. Vigilantiam tuam tu mihi narras? De. Sic sit modo,
Ut nunc est, quæso. Syr. Ut quisque suum volt esse, ita 'st.
De. Quid? eum vidistin' hodie? Syr. Tuumne filium?
Abigam hunc rus. Jam dudum aliquid ruri agere arbitror.

393. *Pudet pigetque.* Verbum *pudere* ad turpia, *pigere* ad funesta convenit.

395. *Tu quantus quantu's.* Quantuscumque es. Sic gallice : *de la tête aux pieds;* ut in nostrate Molière, *le Misanthrope*, act. II, sc. 5 :

C'est, de la tête aux pieds, un homme tout mystère.

— *Nil nisi sapientia es.* Item vernacula lingua verteremus : *vous êtes la sagesse même, la sagesse en personne.*

396. *Ille somnium.* Mark. et Bænd. cum edit. anon. Ed. Tarvis. Venet. Ald. Junt. *Ille futilis somnium.*—*Ille somnium.* Id est, inane quoddam, in quo igitur nulla esse potest sapientia. — *Sineres vero tu illum tuum.* Non plus potest deridęri, quum nempe Ctesipho præcipuas in raptu agat partes.

398. *Cœperit.* In aliq. libb. scriptum est *cœperet*, quod assumunt Br. Both. — *Olfecissem.* Sensissem. It. Cicer. *odorari* usurpat, Attic. IV, 14.

399. *Vigilant. tuam*, etc. Legendum monet Bent. *V. t. tun' mihi? sic sit modo Ut nunc est, quæso.* — *Vigilantiam tuam narras.* Indicat, non opus esse, quam noverit, narratam. — *Sic sit modo.* « Talis Ctesipho esse pergat cupio. » Laudat suum filium; quo perductus est ironice a Syro, vs. 396.

400. *Ut quisque suum.* Aliq. Mss. ex glossa, *ut quisque filium suum.* — *Ut quisque suum volt esse, ita 'st.* Accedit ad hanc sententiam Molerius, quum senem ita delusum inducit in scenam, et qui suam ipse pariter jactitat prudentiam, *l'École des Maris*, act. II, sc. 4 :

Ma foi, les filles sont ce que l'on les fait être.

401. *Quid?* Formula interrogandi, ut sup. notatum. — *Eum*, Ctesiphonem.

402. *Abigam hunc rus.* Hæc Demeæ tribuunt Br. Both. legitque ille, *abiit hinc rus.* — *Abigam hunc rus.* Vertitur Syrus ad spectatores; et, ut pecudem dixit, *abigam*, non ut hominem. —*Jam dudum.* Loquitur nunc ad Demeam. — *Aliq. ruri ag.* Quem nempe collaudavit supra pater, « rei dare operam, ruri esse. »

DE. Satin' scis, ibi esse? SYR. Oh! qui egomet produxi.
DE. Optume 'st.
Metui, ne hæreret hic. SYR. Atque iratum admodum.
DE. Quid autem? SYR. Adortus jurgio est fratrem apud forum
De psaltria hac. DE. Ain' vero? SYR. Vah, nil reticuit.
Nam, ut numerabatur forte argentum, intervenit
Homo de improviso, cœpit clamare, « o Æschine!
Hæccine flagitia facere te? hæc te admittere
Indigna genere nostro? » DE. Oh! lacrumo gaudio.
SYR. « Non tu hoc argentum perdis, sed vitam tuam. »

403. *Ibi esse.* Lib. antiq. *ibi eum esse.* — *Oh! qui*, etc. Var. *quin*, *quem.* — *Satin' scis.* An certior es. — *Ibi*, rure. — *Qui egomet.* Scio, quoniam ego is sum qui, etc.

404. *Ne hær. hic.* Mss. quid. *huic*, pro *hic.* — *Hæreret.* Verb. de ave translatum, visco decipientis aucupis capta. — *Hic.* Id est, cum Æschino. — *Atque iratum admodum.* Accusat. est, propter *produxi*, vers. 403.—Item, in fabula citata, fingitur irasci alteri Æschino alter Ctesipho; et pro Ctesiphonte puella reponitur *Isabelle*, pro Æschino *Léonor.* Act. III, sc. 2 :

Isabelle à Sganarelle.

.....Elle aime cet amant
Que nous avons banni.....
.....

SGANARELLE.

Et tu trouves cela.....

ISABELLE.

Moi? j'en suis courroucée.

405. *Adortus jurg. est.* Plures tollunt *est;* quidam, *adort. est jurg.* — *Quid.* Propter quid.

406. *De psalt. hac.* Vulg. *istac.* — *Ain' vero.* Dicisne verum. — *Vah! Totum* illud est in gestu. — *Nil reticuit.* Eodem sensu gallice diceremus : « Il ne le lui a pas mâché. »

407. *Ut numerabatur forte argentum.* Pro pretio puellæ. Et vide quam oratorie narret gestionem rei. Nonne diceres Camillum esse, qui medios inter Quirites incedit, dum turpiter pretio libertatem redimunt? nec mirarer si fuisset mens Terentio ad illud alludere, quanquam tamen non suspicati fuerint interpretes.

409. *Hæccine flagitia facere te?* etc. Itid. MOLIÈRE, in loco supra citato :

Quoi! ma sœur, ai-je dit, êtes-vous insensée?
Ne rougissez-vous point d'avoir pris tant d'amour?

410. *Oh!* In pluscul. libr. *oh, oh!* — *Gaudio.* In aliis, *præ gaudio.* — DE. *Oh! lacrumo gaudio. École des Maris*, act. II, scen. 6, *Sganarelle*, alter Demea :

Dans quel ravissement est-ce que mon cœur nage,
Lorsque je vois en elle une fille si sage!

411. Pro *hoc*, Both. legit *hic.* — *Non tu hoc argent. perd. sed vit. t.* Simile quiddam in Heaut. vs. 474. — *Hoc argent.* Quod nunc numerat.

DE. Salvus sit, spero; est similis majorum suum. SYR. Hui!
DE. Syre, præceptorum plenus istorum ille. SYR. Phy!
Domi habuit unde disceret. DE. Fit sedulo.
Nil prætermitto, consuefacio; denique
Inspicere, tanquam in speculum, in vitas omnium
Jubeo; atque ex aliis sumere exemplum sibi:
« Hoc facito. » SYR. Recte sane. DE. « Hoc fugito ». SYR. Callide.

— *Vitam*, eodem sensu, quo supr. vs. 341, pag. 58.

412. *Salv. sit, spero; est simil.* Repon. monet Bent. *salvos sit; spero erit sim.* — *Majorum suum*, pro *maj. suorum*. — SYR. *Hui!* quasi admirantis.

413. Hunc versum expungit Guy. ut insititium. — *Phew* pro *phy* Both. — *Præceptorum istorum*. Quibus tu audiisti ab ipso fratrem supra moneri. MOLIÈRE, in eadem fabula, act. II, sc. v, inducit *Sganarelle* dicentem :

Va, ta vertu me charme, et ta prudence aussi;
Je vois que mes leçons ont germé dans ton âme.

— *Phy*. Gr. φῦ. Interjectio mirantis est.

414. *Unde*, de quo, id est, de Demea patre.

415. *Prætermitto*, negligo. — *Consuefacio*, absolute dictum : his eum exerceo studiis.

416. *In speculum*. Par. Ms. *in speculo*, male. *Perlet.* — *Inspicere tanquam in specul. in vitas omn.* Quemadmodum speculo utimur ad corrigenda vitia quæ a natura vel consuetudine accepimus, ut ad meliorem habitum corporis traducamur; ita, si cujusque privatim in vitam inspiciamus, quidquid in nobismet ipsis insit vitii emendare, exempla vitæ reperire poterimus. Namque non hic innuere potest Terentius, vitam nostram in aliorum vita, tanquam in speculo, fideliter repræsentari.

417. *Ex aliis sum. exemp. sibi.* Itid. Heautont. 200. Mire hunc locum tractavit Horatius, Sat. I, 4 : « ... insuevit pater optimus hoc me, Ut fugerem, exemplis vitiorum quæque notando..... Sic teneros animos aliena opprobria sæpe Absterrent vitiis. » *Bæcl.*

418. *Hoc facito... hoc fugito...* etc. Adnotat Dacieria : « Ce caractère de Déméa est fort naturel et fort bien suivi. Un homme comme lui ne peut pas instruire son fils en philosophe, qui rend raison des choses, et qui dit pourquoi elles sont bonnes ou mauvaises. Il ne peut et ne doit l'instruire que comme un simple bourgeois instruit son fils. » Similiter Horatii pater, loco supra citato : « ... sapiens, vitatu quidque petitu Sit melius, causas reddet tibi. Mi satis est, si Traditum ab antiquis morem servare, tuamque, Dum custodis eges, vitam famamque tueri Incolumem possim... » — *Callide*. Sapienter dicis, et ut est hominis multæ experientiæ, qui rerum *callum* usu sibi induxerit.

DE. « Hoc laudi est. » SYR. Istæc res est. DE. « Hoc vitio datur. »
SYR. Prohissume. DE. Porro autem... SYR. Non hercle otium 'st
Nunc mi auscultandi; pisces ex sententia
Nactus sum: hi mihi ne corrumpantur, cautio 'st;
Nam id nobis tam flagitium 'st, quam illa, o Demea,
Non facere vobis, quæ modo dixti; et, quod queo,
Conservis ad eumdem istunc præcipio modum:
« Hoc salsum 'st, hoc adustum 'st, hoc lautum 'st parum;
Illud recte: iterum sic memento! » sedulo
Moneo, quæ possum pro mea sapientia.
Postremo, tanquam in speculum, in patinas, Demea,
Inspicere jubeo, et moneo, quid facto usus sit.
Inepta hæc esse, nos quæ facimus, sentio;

419. *Istæc res est.* Istud quod tu dicis, est res, est veritas.

420. *Porro autem...* Quasi diceret: ut longius et amplius memorem.

421. *Pisces.* Cf. sup. 377. — *Ex sententia.* Ut optabam.

422. *Ne corrumpantur.* Ne computrescant, aut simile quiddam.

423. *O Demea.* Alii, *Demea.* — *Id.* Sinere corrumpi cibos. — *Nobis.* Qui sumus coqui. — *Flagitium.* Reddit veterator ille vocem *flagitium*, qua senex familiarissima sibi abutitur, ad quævis peccata juvenum, Æschini inprimis, designanda. *Perlet.*

424. *Quod queo.* Nonne nimis argute hic ludunt commentatores: « Non *quod possum*, dixit, sed *quod queo*. A *coquendo* enim sumpsit παρῳδίαν »? — *Quod queo*, sub. *secundum.*

425. *Istunc.* Quem tu adhibes.

427. *Memento.* Al. *mementote*; quia dixit se conservis præcipere.

428. *Sapientia.* Ms. Bodl. et Lips. *sententia.* — *Pro mea sapientia.* Διασυρτικῶς sapientia dixit, cum allusione ad artem coqui. Quantum ad παρῳδίαν hic expressam attinet, conferenda est illa altera, Ph. 247, ubi itidem servus sibi, contra herum, *sapientiam* tribuit. Id quod per se festivum est, nulla etiam exquisitiori figura accedente. *Bæcl.*

429. *In patin.* Jubet exsulare *in* Gnelf. 2. — *Postremo.* Ipsum *postremo* τῷ *denique* senis comice respondet. — *Tanquam in specul. in patin.* His alludit ad verba Demeæ, supr. vs. 416.

430. *Usus sit.* Tres e codd. Bentl. *opus siet*; etiam bene, ut ait. — *Quid facto usus sit.* Secundum quid utilitas potest esse in re facienda.

431. *Nos quæ facimus.* Non coqui, sed Micio, Æschinus, et familia. — *Sentio.* Cum dilatione et vultuose dicendum.

Verum quid facias? ut homo 'st, ita morem geras.
Numquid vis? De. Mentem vobis meliorem dari.
Syr. Tu rus hinc ibis? De. Recta. Syr. Nam quid tu hic agas,
Ubi, si quid bene præcipias, nemo obtemperet?
De. Ego vero hinc abeo, quando is, quamobrem huc veneram,
Rus abiit: illum curo unum, ille ad me attinet.
Quando ita volt frater, de istoc ipse viderit.
Sed quis illic est, procul quem video? Estne Hegio,
Tribulis noster? si satis cerno, is hercle, vah!
Homo amicus nobis jam inde a puero. Dii boni!

432. *Verum quid facias?* Pro, quid faciat unusquisque?—*Ut homo 'st, ita morem geras.* Ut hominum ingenia sunt, ita est illis obtemperandum. Locus ex Plaut. Mostell. III, 2, 34, desumptus.

433. *Numquid.* Br. *nunc quid.* — *Numquid vis?* Subaud. *mandare.* Formula discedentis. — *Mentem vobis meliorem dari.* Πρὸς τὸ *vis* respondet agresti feritate. Nam respondendum erat *recte*, aut, *valeas.* Sed hic, ne vel abiens blandus esset, pro salutationibus ipsis amara supponit. *Donat.*

434. *Ibis.* L. antiq. *abis.*—*Recta.* Sic lib. Bemb. solus, ut Fa. testatur. Cæteri omnes *recte.* — *Tu rus hinc ibis?* Magis admonitio quam interrogatio est. *Perlet.*

435. *Obtemperet.* Br. Guelf. 1, Zeun. Both. *obtemperat.*

436. *Ego vero.* Z. *ego vere.* — *Vero.* Reipsa.—*Is quamobrem.* Nova locutio pro, *is propter quem.* Et pro homine dicitur *res, negotium.* Sic et alibi, Adelph. vs. 49: «In eo me oblecto; solum id est carum mihi.» — *Is.* Ctesipho filius.

437. *Ill. curo unum, ille ad me att.* Alia est Bentl. lectio, atque ejus distinctio hæc, *illum curo: unum illud.* — *Unum.* Dicit *unum* cum exceptione: et tamen sic loquitur, ut appareat illum non posse imperare sibi oblivionem Æschini. Nam idcirco addit: «Quando ita volt frater, etc.»

439. *Procul.* Vox illa in plur. Mss. variam sedem habet. — *Quis illic est*, etc. Inventa causa est, cur non abeat Demea, propter reliquam fabulæ partem: et simul aliud additur, quo indignetur. Et bene dubitat, an familiarem videat civem, ipse multum absens a conspectu civium. *Donat.* (*ex emendat. Zeun.*)—*Estne Hegio.* Cf. sup. 352.

440. *Is hercle.* Al. *is hercle 'st.* — *Tribulis noster.* Qui ex eadem est tribu. Populus Atheniensis distributus fuit in tribus duodecim, ad mensium numerum, et rursus unaquæque tribus in triginta genera, quemadmodum vocant, ad dierum mensis numerum.

441. *Dii boni.* Hæc verba in Mark. junguntur versui seq. *West.*

Næ illiusmodi jam magna nobis civium
Penuria 'st ; homo antiqua virtute ac fide.
Haud cito mali quid ortum ex hoc sit publice.
Quam gaudeo ! ubi etiam hujus generis reliquias
Restare video. Vah! vivere etiam nunc lubet.
Opperiar hominem hic, ut salutem et conloquar.

SCENA QUARTA.

HEGIO. GETA. DEMEA. PAMPHILA.

Heg. Pro Di immortales! facinus indignum, Geta!
Quid narras? Get. Sic est factum. Heg. Ex illan' familia
Tam illiberale facinus esse ortum? O Æschine,
Pol haud paternum istuc dedisti. De. Videlicet
De psaltria hac audivit : id illi nunc dolet

442. *Magn. nob.* Sic colloc. Bent. In lib. antiq. *nob. magis.* — *Næ illius modi*, etc. Qui similes sint huic Hegioni ; et magna οἰκονομίᾳ senex laudatur, ut postulationi ejus statim adsit fides. *Donat.*

443. *Homo antiqua*, etc. Delph. *antiq. homo.* — *Antiqua.* Simplici, pura, ingenua. Cic. lib. II, de Leg. « antiquitas proxime ad Deos accedit. » Id. ad Attic. lib. IX, ep. XVIII: « vide quam sint antiquorum hominum. » — Γεροντικῶς, ait Bœcler. ταῦτα ἠθοποιοῦνται, μᾶλλα ἰδίως.

444. *Haud cito.* Guelf. 1, *haud scito.* Mss. quid. et impressi veteres, *haud scio.* Omittunt Junt. et Ald. — *Haud cito.* Non facile. — *Mali quid.* Aliquid damnum. — *Ortum sit.* Quasi, nasci posset, nasceretur. — *Publice*, contra rem publicam.

446. *Vah* abest Both. Bip. — *Vivere etiam nunc lubet.* Hæc opponit dolori quem sentit super Æschino.

Sc. IV. In Bipont. et Both. hic est Act. III, Scen. V. — Hæc scena fidem amici erga defunctum, maturitatem senilis orationis, et accusationem ejus quem lædere nolit ipse accusator, continet. *Don.*

448. Post *Geta*, admittit solummodo virgulam Both. ex Bip.

449. *Quid narras.* Guelf. 2, Bip. Both. *quod nar.* — *Quid narras?* Jam narravit Geta : et recte. Non enim apud spectatores iterum fuerunt dicenda quæ dicta sunt. — *Ex illan' familia.* Cf. vs. 298.

451. *Pol haud patern. ist. ded.* Haud parentum tuorum moribus conveniens id fecisti. Hæc dicuntur, Demea nondum viso. — *Videlicet.* Ut mihi videre licet. Loquitur secum Demea.

452. *De psalt. hac.* Un. ex Bent. Codd. *hic.* — *De psaltria hac audi-*

Alieno : pater is nihil pendit : hei mihi!
Utinam hic prope adesset alicubi, atque audiret hæc.
Heg. Nisi facient quæ illos æquum 'st, haud sic auferent.
Get. In te spes omnis, Hegio, nobis sita est.
Te solum habemus ; tu es patronus, tu parens.
Ille tibi moriens nos commendavit senex.
Si deseris tu, perimus. Heg. Cave dixeris :
Neque faciam, neque me satis pie posse arbitror.
De. Adibo : salvere Hegionem plurimum
Jubeo. Heg. Oh, te quærebam ipsum : salve, Demea.
De. Quid autem? Heg. Major filius tuus Æschinus,
Quem fratri adoptandum dedisti, neque boni,
Neque liberalis functus officium est viri.

vit. De citharistriæ hujus raptione.

453. *Pater is nihil pendit.* Guy. *pater id nihili pendit.* — *Illi alieno.* Illi, qui tamen non est propinquus genere. — *Pater is.* Micio, qui illum adoptavit.

454. *Prope* abest a Bothii editione. — *Hic.* Idem Micio. — *Audiret hæc.* Quæ Hegio loquitur.

455. *Nisi facient.* Eugr. *Ni faciant. Auferent.* Guelf. 2, *auferrent.* Br. *afferent.* — *Nisi facient.* Intellige, Æschinus, Micio et omnis familia. — *Quæ illos æquum est.* Sub. facere ad reparandam injuriam. — *Haud sic auferent.* Non subtrahent culpam, non sic impune habebunt.

456. *Nobis.* Sostratæ, Pamphilæ, et ipsarum servis.

457. *Tu parens.* Alii *tu es pater*, aut, *tu pater.* — *Tu es patronus, tu parens.* Bene hic illa elogia ad orbitatem et conditionem muliebrem retulit : ut matri patronum, filiæ patrem, imo domui toti patronum et patremfamiliæ assignaret. *Bœcler.*

458. *Ille.* Senex pater Pamphilæ, Simulus.

459. *Si deseris tu.* Ms. Traject. ap. West. *nos.*—*Cave dixeris : Neq. fac.* Vult Hegio Getam εὐφημεῖν, neque uti voce *deseris*, utpote malæ notæ et ominis. Unde ipse abstinet dicere, « non deseram, » sed dicit, *neq. faciam. Perlet.*

460. *Satis pie.* Pro simplici *pie.* — *Posse.* Sub. id facere, vos deserere. — Bene congruit τὸ *pie*, cum verbis Getæ, parentem eum vocantis ; *pietas* enim tum a pueris ad parentes, tum a parentibus ad pueros defertur. Hegio cæterum optime confirmat elogium quod de ipso habuit Demea, scen. præc.

461. *Adibo.* Prodit tunc in scenam Demea.

462. *Oh*, abest a plurib. editt.

463. *Quid autem?* Ob quid me quærebas?

464. *Dedisti.* Legit Both. *abdedisti.* — *Boni.* Probi.

465. *Officium.* Ms. Paris. *officio.* — *Liberalis.* Ingenui.

De. Quid istuc est? Heg. Nostrum amicum noras Simulum,
Atque æqualem? De. Quidni? Heg. Filiam ejus virginem
Vitiavit. De. Hem! Heg. Mane, nondum audisti, Demea,
Quod est gravissimum. De. An quid est etiam amplius?
Heg. Vero amplius: nam hoc quidem ferundum aliquo modo 'st:
Persuasit nox, amor, vinum, adolescentia:
Humanum 'st. Ubi scit factum, ad matrem virginis
Venit ipsus ultro, lacrumans, orans, obsecrans,
Fidem dans, jurans se illam ducturum domum.
Ignotum 'st, tacitum 'st, creditum 'st. Virgo ex eo
Compressu gravida facta est; mensis hic decimus est.

466. *Quid ist. est?* Al. *quid ist. rei est?*

467. *Atque æq.* Mur. et Bent. annectunt τὸ *atque* versui priori. — *Æqualem.* Qui eadem ætate erat nobiscum. — *Quidni?* « quare mihi notus non fuerit? » et plus est, quam si dixisset, *noveram.*

468. Dem. *Hem!* Interjectio nunc est irati vehementer: quippe qui aliud vitium audiebat, præter crimina quæ sciebat. *Donat.*

469. *An quid.* Sic l. Bemb. In antiq. *quidquam.* — *Amplius.* Majus, eo sensu quo, deterius.

470. *Vero amplius.* Mark. addit *est.* — *Vero.* Affirmantis. — *Hoc.* Illatum virgini stuprum. — *Aliquo modo.* Si rem sub certo quodam aspectu intueamur.

471. *Persuasit nox, amor,* etc. Demosth. κατὰ Μειδίου: Τρεῖς εἶχε προφάσεις, μέθην, ἔρωτα, ἄγνοιαν, διὰ τὸ σκότος καὶ νυκτὸς τὸ πρᾶγμα γενέσθαι. Menand. Ὦ νὺξ, σοὶ γὰρ δεῖ πλεῖστον Ἀφροδίτης. Callimach. epigr. XLIV: Ἄκρητος καὶ ἔρως μ' ἤναγκασεν. Itid. Plaut. Aul. IV, x, 15: « quia *vini* vitio atque amoris feci. » Hæc cuncta Ovidius comprehendit, nisi propositum sibi habuit Terentium, ita dicendo: « Nox et amor vinumque nihil moderabile suadent. » Amor. I, VI, 59. Itid. Propert. I, III, 13. *Perlet.*

472. *Humanum 'st.* Hæc in Br. versui superiori apponuntur. — *Ubi scit fact.* Both. *ubi istud factum.* — *Humanum est.* Hoc peccatum in hominem cadere potest. Itid. Micio quoque infra, vs. 691. — *Ubi scit factum.* I. e. ubi discussa nocte, discusso vino, agnoscit peccatum.

473. *Venit ipsus* etc. Brevitas elegans narrationis, in qua omnia apte admodum concinnantur.

474. *Se illam ducturum domum.* Ut fit de uxore legitima.

475. *Ignotum est.* Venia data fuit *lacrumanti.*—*Tacitum est.* Silentium orante, obsecrante Æschino. — *Creditum 'st.* Fidem danti, juranti.

476. *Mensis hic.* Bentl. omittit *hic,* male.—*Mensis hic decimus est.* Etiam alibi passim apparet, veteres *decem*

Ille bonus vir nobis psaltriam, si Dis placet,
Paravit, quicum vivat; illam deserit.
De. Pro certon' tu istæc dicis? Heg. Mater virginis
In medio 'st, ipsa virgo, res ipsa, hic Geta
Præterea, ut captus servulorum est, non malus,
Neque iners; alit illas, solus omnem familiam
Sustentat: hunc abduce, vinci, quære rem.
Get. Imo hercle extorque, nisi ita factum 'st, Demea.
Postremo non negabit; coram ipsum cedo.
De. Pudet; nec, quid agam, neque quid huic respondeam,
Scio. Pamph. Miseram me! differor doloribus.
Juno Lucina fer opem! serva me, obsecro! Heg. Hem!
Numnam illa, quæso, parturit? Get. Certe, Hegio. Heg.
Hem!

menses partui tempestivo tribuisse. Virg. Ecl. IV, 61: «Matri longa *decem* tulerunt fastidia *menses*.» Et decimum mensem innuit Hegio, quo major ostendatur Æschini culpa puellam in tali rerum articulo deserentis.

477. *Ille bonus vir.* Abest *ille* Both. — *Ille bonus vir.* Ironice. Andr. vs. 847, vol. I, pag. 109, et ibi Nos. — *Si Dis placet*, per quos juratum est. Verba odium majus concitatura.

478. *Illam deserit.* Mss. quid. *hanc deserat.* — *Paravit, quicum vivat.* Quæsivit, ut cum ea consuetudinem habeat.

480. *Hic Geta.* Τὸ *hic* abest Perl. — *In medio est.* In medium proditura est. — *Res ipsa.* Pondus uteri et instans partus.

481. *Servulorum.* Al. *servorum.* — *Ut captus servul. est, non mal.* etc. Transponenda sunt hæc, ut bene intelligantur: «Geta, qui non est malus et iners, ut sunt nimis sæpe servi, est præterea testis in medio.»

482. *Illas.* Ms. Lindenbr. *illam.* — *Solus omn. fam.* Vulgo distinguitur post *solus*, ab Erasmo melius ante. *Perlet.*

483. *Hunc abduce.* In locum ubi nemo possit intercedere.

484. *Imo hercl. extorq.* Hic vs. et seq. in Ms. Lips. etiam Hegioni tribuuntur. — *Extorque.* Ipse Geta de se plus et apertius, quam Hegio, largitur.

485. *Coram ipsum.* Alii *coram ipso.* — *Postremo.* Quod ultimum scilicet erit argumentum, confessio Æschini auctoris. — *Coram ipsum cedo.* Intellige *cedo* pro *da, admitte*: «hunc nobis præsentem hic statue.»

487. *Differor.* Guelf. 1, *deferor.* — *Miseram me!* Vox Pamphilæ intus clamantis; et vox parturientis pro testimonio succedit, ad inflammandum Demeam. — *Differor.* Discindor.

488. *Juno Lucina fer opem!* Vid. Andr. 474, quiddam omnino simile.

489. *Certe.* Vet. cod. ap. Lind. *certe parturit.* — *Illa.* De qua agitur.

Illæc fidem nunc vostram implorat, Demea:
Quod vos vis cogit, id voluntate impetret.
Hæc primum ut fiant, Deos quæso, ut vobis decet.
Sin aliter animus vester est, ego, Demea,
Summa vi defendam hanc atque illum mortuum.
Cognatus mi erat; una a pueris parvulis
Sumus educati; una semper militiæ et domi
Fuimus; paupertatem una pertulimus gravem.
Quapropter nitar, faciam, experiar, denique
Animam relinquam potius, quam illas deseram.
Quid mihi respondes? De. Fratrem conveniam, Hegio.
Is quod mihi de hac re dederit consilium, id sequar.
Heg. Sed, Demea, hoc tu facito cum animo cogites:
Quam vos facillime agitis, quam estis maxume

490. *Fidem vostram.* Id est, tui ipsius et tuæ familiæ.

491. *Vis.* We. leg. *jus.* Ex scriptura enim, inquit, vix internoscere queas, *ius* scripserit Poeta, an *uis.* — *Quod vos vis cogit.* Quod vis potest cogere vos ut faciatis. — *Voluntate.* Vobis volentibus.

492. *Vobis.* Ms. Lindenb. *vos.* — *Fiant ut vobis decet.* I. e. nemine cogente. — *Vobis decet.* Cum dativo etiam jungitur *decet.* Infra 932; Cic. de Or. Itid. A. Gell. IX, XV: *ætati ejus decebat.* Perl.

493. *Ego, Demea.* Apposite ad vim et minas hoc dicitur.

494. *Defend. hanc.* Al. *hanc defend.* Bent. *defendam has.* — *Atque illum mortuum.* Simulum patrem ejus defunctum.

495. *Parvulis.* In lib. antiq. *parvoli.* — *Cognatus mi erat.* Ita quidem Terentius; sed Menander Sostratæ fratrem facit. *West.*

496. *Educati.* Both. Bip. Delph. *educti.* — *Militiæ et domi.* In pace et in bello.

498. *Nitar.* Al. *enitar.*—*Experiar.* Litem intendam, judicio agam. Supra 351.

499. *Illas.* Alias *illam.* — *Illas.* Sostratam Pamphilamque.

501. Alii putant hunc versum, qui ex Ph. vs. 461, inculcatus sit, eliminandum. — *Is quod mihi*, etc. Hic versus totidem elementis habetur in Phormione, vs. 461; atque Muretus spurium putavit, quum de Æschini rebus nihil faceret Demea ex consilio Micionis. *Zeun.*

502. *Tu facito cum anim. cog.* Al. *tecum an. cogit.* — *Hoc facito cogites.* Tibi placeat illud reputare. — *Cum animo.* Apud te.

503. *Maxume.* Al. *maxumis.* — *Quam vos*, etc. Secunda pars est sententiæ, cujus initium est, e grammatice, in *tam max.* — *Facillime agitis.* Sub. *vitam*, i. e. in otio et opulentia vitam agitis laute; sicut

Potentes, dites, fortunati, nobiles,
Tam maxume vos æquo animo æqua noscere
Oportet, si vos vultis perhiberi probos.
DE. Redito : fient, fieri quæ æquum 'st, omnia.
HEG. Decet te facere. Geta, duc me intro ad Sostratam.
DE. Non me indicente hæc fiunt: utinam hoc sit modo
Defunctum! verum nimia illæc licentia
Profecto evadet in aliquod magnum malum.
Ibo, ac requiram fratrem, ut in eum hæc evomam.

SCENA QUINTA.

HEGIO.

Bono animo fac sis, Sostrata; et istam, quod potes,

apud Græcos ῥᾴα ζῶντες vocantur Dii.

504. *Nobiles*. Genere.

505. *Æquo animo æqua noscere*. Libenti animo æquitati obsequi.

506. *Si vos vultis perhib. prob.* Construe, *si vultis vos perhib. prob.*

507. *Fieri quæ æqu.* Al. *quæ fier. æq.* — *Redito : fient*, etc. Apparet stomachose loqui Hegionem dum abit, unde nunc Demea eum placaturus ait, *Redito*, *f.* etc.

508. *Intro* abest Br.

509. *Indicente*. Guy. *inticente*. — *Fiunt*. Quid. *fient*. — Demea solus loquitur, illis recedentibus. — *Me indicente*. Me non prænuntiante, non dicente. Vid. supra, 140, 141 : « Ipse sentiet posterius, etc. » — *Utinam hoc sit modo Defunctum!* Jungimus *hoc* cum *modo*, et *defunctum* pro impersonali sumimus, ut sit sensus : « utinam sit defunctum hoc modo, » id est, ne Æschinus alia committat.

510. *Nimia*. Quid. codd. *nimis*. — *Nimia illæc licentia*. Quam dat Micio.

512. *Ibo ac req.* Br. *Ibo et requir.* Both. Bip. *Ibo, req.* Mss. et edit. quid. *exquiram*. — *Hæc*. Ea quibus auditis gravatus sum. — *Evomam*. Rustice satis dictum, et ut nostrum hominem decet.

513. *Quod*. Cod. Ien. *quoad*. Al. *quam*. — Sc. v. Senex ingressus domum, videt parturientem puellam, ejus matrem consolatur, et cum ea redit in scenam, operam suam promittens.—*Bono animo fac sis, Sostrata*, etc. Hi sex versus in quibusdam non feruntur. In hac scena videtur jam locutæ Sostratæ Hegio respondere. Potest tamen et ipse incipere, tanquam qui et rem noverit, et mœrore ejus moveatur. *Donat.—Fac sis*. Honorifice *sis* additur verbo, ne quod imperativo modo pronuntiatur, superbum sit. Deductum est autem a senatusconsultis

Fac consolere : ego Micionem, si apud forum 'st,
Conveniam, atque, ut res gesta est, narrabo ordine.
Si est, facturus ut sit officium suum,
Faciat ; sin aliter de hac re est ejus sententia,
Respondeat mi, ut, quid agam, quam primum sciam.

sulti formula : ubi enim aliquid senatus consulibus injungit, addit : « *si eis* videatur. » *Donat.* — *Istam.* Tuam gnatam. — *Quod potes.* Secundum illud *quod potes*, quantum potes.

514. *Fac* abest Br. — *Ego Micionem.* Quia Demeam jam vidit.

516. *Si est.* Bent. vult legi *si ita est.* — *Si est, facturus ut sit.* Tò prius *est* impersonaliter dicitur, si *evenit* ut facturus sit *libenter*, etc.

518. *Sin aliter.* Servat suos mores ; ut antea dixerat, vs. 493 : « Sin aliter animus vester est, etc. » ; noluit enim vir optimus desperare, quin facturus esset officium Micio, ad quem Demea eum rejecerat ; sed si tamen præter opinionem tergiversaretur, animum patroni et defensoris ostendere debuit Hegio in his verbis : « ut quid agam, quam primum sciam », i. e. ut in jus vocem, causam ad judices deferam.

ACTUS QUARTUS.

SCENA PRIMA.

CTESIPHO. SYRUS.

CT. AIN', patrem hinc abisse rus? SYR. Jam dudum. CT. Dic sodes. SYR. Apud villam 'st.
Nunc quum maxume operis aliquid facere credo. CT. Utinam quidem
(Quod cum salute ejus fiat) ita se defatigarit velim,
Ut triduo hoc perpetuo prorsum e lecto nequeat surgere.
SYR. Ita fiat, et istoc si quid potis est rectius. CT. Ita : nam hunc diem

519. *Apud villam 'st.* Tà *villam 'st* adscribunt plures versui sequenti. — ACT. IV, Sc. 1. Hic ostenditur timiditas boni adolescentuli, et veriti, scil. ob peccatum, ex delicti conscientia et reverentia parentis. Apparet item mos verorum patrum circa filios, Syro Demeam describente. *Donat.* (*ex emend. Zeun.*)— *Ain'?* etc. Certone dicis? — *Patrem* meum, Demeam. — *Sodes.* Quæso. De hac voce, cf. And. 85, ed. huj. vol. I, pag. 21, in not.

520. *Quum maxume.* Sic l. Bemb. In antiq. *eum maxime*, per errorem manifestum.—*Quum maxume*, ὅτι μάλιστα, maximo cum ardore. — *Operis*, rustici.—*Utinam quidem.* Censet Donatus subaudiendum *apud villam sit*, et distinguendum, antequam inferatur quod sequitur. Malumus autem Nos, pleonasmum admittere cum *velim*, ut parenthesis non sententiam aliam incipiat.

521. *Defatigarit.* Z. Bent. Both. *defetigarit.* — *Quod cum sal.* etc. Correctio φιλόστοργος, ut ait Farnab. quam pietas expressit, ne durior imprecatio vitio non careret.

522. *Prorsum e lecto.* Delph. *e lecto prorsus.* — *Triduo hoc perpetuo*, continuo. Quantum sufficiat amori.

523. *Ita fiat, et ist.* etc. Utinam fiat ita ut optas, et quiddam melius, commodius hoc ipso tuo voto, si senex potest facere. Hæc ambigue dicta interpretamur esse a Syro optante, quod est servilis malitiæ, ut ille nunquam inde surgat, h. e. moriatur. Non autem intelligit Ctesipho, et ratus servum voto etiam vividius favere, respondet, *ita.*

Nimis miisere cupio, ut cœpi, perpetuum in lætitia degere.
Et illud rus nulla alia causa tam male odi, nisi quia prope 'st.
Quod si abesset longius,
Prius nox oppressisset illic, quam huc reverti posset iterum.
Nunc ubi me illic non videbit, jam huc recurret, sat scio;
Rogabit me, ubi fuerim : quem ego hodie toto non vidi die.
Quid dicam? SYR. Nihilne in mentem? CT. Nunquam quidquam. SYR. Tanto nequior.
Cliens, amicus, hospes, nemo 'st vobis? CT. Sunt : quid postea?
SYR. Hisce opera ut data sit. CT. Quæ non data sit? non potest fieri. SYR. Potest.
CT. Interdiu; sed si hic pernocto, causæ quid dicam, Syre?

524. *Nimis misere.* Ita un. ex Be. codd. Vulg. invert. *misere nimis.* — *Nimis misere.* Vehementer.—*Perpet. in læt. deg.* Cf. sup. 288.

525. *Nisi q. prope est.* Mss. et editi quid. *nisi q. tam prop. est. West.* — *Illud rus*, patris mei.

526. *Quod*, sc. rus.

527. *Posset iterum.* Faern. *possiet*, deleto *iterum.* — *Oppressisset.* Deprehendisset. — *Illic*, ruris, ubi nunc est.

528. *Videbit.* Ms. Lips. *viderit.* — *Illic... huc.* Eod. sensu, quo vers. præced. — *Recurret.* Mire de sene *recurret* dixit, ut ejus instantiam monstraret. *Donat.*

529. *Rogabit.* L. Bemb. *rogitabit.*

530. *In mentem.* Lib. Bemb. addit *est.* In antiq. lib. *nih. in mente est?* Ex eo autem, quod Don. notavit, omittendum *est* videtur. — *Nihilne in mentem*, sub. venit, quo te excuses? — *Nunquam*, pro *non*, *nihil.* — *Tanto nequior.* Tanto pejori loco es.

531. *Cliens, amicus, hospes*, etc. Vide magistrum ad nequitiam, ut simplici adolescenti mentiendi viam demonstret, et honestum tentet afferre argumentum ad mendacium, propter clientem, amicum, aut hospitem in urbe cessare visum : quod tamen nec sic intelligit rudis ac rusticus adolescens. *Donat.* — *Quid postea?* Quid hoc juvabit habere clientem, etc.

532. *Hisce opera ut data sit.* Bœnd. *hisc. op. dic ut data sit.* — *Hisce opera*, etc. A superiore subauditur, *veniat in mentem;* i. e. cogita dari potuisse, et datam dicito. *Don.*—*Potest.* Iterum subauditur *fieri*, ut data sit : vel ut credatur data. *Don.*

533. *Interdiu.* Potest quidem sic reddi ratio de commoratione diurna.

SYR. Vah, quam vellem etiam noctu amicis operam mos esset dari.
Quin tu otiosus es; ego illius sensum pulchre calleo.
Quum fervit maxume, tam placidum quam ovem reddo.
CT. Quo modo?
SYR. Laudarier te audit libenter : facio te apud illum Deum:
Virtutes narro. CT. Measne? SYR. Tuas. Homini ilico lacrumæ cadunt,
Quasi puero, gaudio. Hem tibi autem... CT. Quidnam est? SYR. Lupus in fabula.
CT. Pater est? SYR. Ipsu 'st. CT. Syre, quid agimus? SYR. Fuge modo intro; ego videro.
CT. Si quid rogabit, nusquam tu me... audistin'? SYR. Potin' ut desinas?

534. *Vellem etiam.* Mark. *vellem ut etiam.* — *Vah, quam vellem*, etc. Facete loquitur servus, et fingit optare se fieri, quæ non assolent. Gallice redderemus non ad litteram, sed satis vivide : « En vérité, il est malheureux qu'on n'ait pas, tout exprès pour vous, établi la mode d'obliger ses amis pendant la nuit. » Latet insuper ironia, qua luditur adolescentis simplicitas.

535. *Quin tu otiosus es.* Cur non es securo animo, id est, velis esse securo animo. — *Illius*, patris tui. — *Sensum*, animi habitum.

536. *Fervit.* C. G. m. et alii *fervet.* — *Ovem.* Bent. accusativo offensus corrigit, *quam ovis est.* Both. legit *oleum* pro *ovem.*

537. *Facio te apud illum Deum.* Laudibus te ad cælum usque extollo.

538. *Measne?* Alii simpliciter *meas.* — CT. *meas?* SYR. *tuas.* Cum gestu pronuntiare debemus, ut intelligatur irrisio. *Don.*

539. *Gaudio.* Quid. Mss. *præ gaud.* — *Gaudio*, præ gaudio. — *Hem tibi autem....* Supple, *adest ille;* nec absolvit sententiam servus, hero viso trepidans. — *Lupus in fabula.* Locutio proverbialis. Gallice, *quand on parle du loup, on en voit la queue.* Ridiculum censemus, si quis crediderit ad id alludi quod viso lupo repente obmutescant homines, terrore stupefacti. Melius est putare ex nutricum fabulis natum proverbium, quæ pueros ludificabant terrore lupi, paulatim e cavea venientis usque ad limen cubiculi.

540. *Fuge modo.* Tibi satis sit fugere. — *Ego videro.* Cf. infra 553.

541. *Potin'.* Alii, *potin' es* — *Nusquam tu me...* Supple, *vidisse respondeas.* — *Potin' ut desinas?* Potesne desinere loqui?

SCENA SECUNDA.

DEMEA. CTESIPHO. SYRUS.

De. Næ ego homo sum infelix! primum fratrem nusquam invenio gentium:
Præterea autem, dum illum quæro, a villa mercenarium
Vidi; negat is, filium esse ruri, nec quid agam scio.
Ct. Syre. Syr. Quid est? Ct. Men' quærit? Syr. Verum.
Ct. Perii. Syr. Quin tu bono animo es.
De. Quid hoc, malum! infelicitatis? nequeo satis decernere:
Nisi me credo huic esse natum rei, ferundis miseriis.
Primus sentio mala nostra, primus rescisco omnia,
Primus porro obnuntio; ægre solus, si quid fit, fero.
Syr. Rideo hunc: primum ait se scire: is solus nescit omnia.
De. Nunc redeo. Si forte frater redierit, viso. Ct. Syre,

542. *Homo sum.* Bent. omittit *sum.* —*Næ ego homo sum infelix.* Solenne Demeæ in scena carmen: quem sui mores vel iracundia exæstuantes, vel sollicitudine trepidantes, felicem esse non patiebantur. *Bœcl.*

543. *Mercenarium.* Par. Ms. addit *redeuntem.*—*Dum illum quæro.* Ergo Demea ab urbe non discessit, ut apparet; et a mercenario in urbe narratum ei fuit Ctesiphontem ruri non esse. — *A villa mercenarium.* Qui mercede in villa operatur; ut diceretur, *homo a cubiculo, vir a secretis.*

544. *Negat is fil.* Alii dispon. *is fil. negat.* — *Quid agam?* Fratremne an filium magis quæram.

545. *Quid est?* Bona pars Mss. et impress. atque in illis Edit. prim. *quid agis?* — Ct. *Syre.* Hæc juvenis a tergo dicit submisse. — *Verum.* Adverb. confirmantis, ut est *vero.*

546. *Satis.* Both. *sat.* — *Quid hoc, malum! infelicitatis?* Hic *malum* pro interjectione interpositum, *o malum!* — *Decernere*, constituere aliquid certum.

547. *Rei.* Both. legit *re.* — *Huic rei, ferund. miser.* Ἐπεξηγητικῶς, et comice. *Bœcl.*

548. *Primus sentio mala nostra.* Quid mali accidit in nostra familia. Ridiculus error Demeæ.

549. *Porro.* Par. p. var. *porto.* — *Obnuntio.* Qui bonam rem nuntiat, *annuntiat;* qui malam, *obnuntiat*, id est, contra nuntiat. Perquam cognitu digna dissimilitudo.

550. Distinguit Gu. *se scire, is solus nescit, omnia.* — *Se scire*, scilic. omnia.—*Is solus.* Bene *solus*, utpote de multis: quia quum sciat Micio, Syrus, Æschinus, Ctesipho, populus, hic solus fallitur. *Don.*

551. *Forte frater.* Both. *frater forte.*

Obsecro, vide, ne ille huc prorsus se irruat. Syr. Etiam taces?
Ego cavebo. Ct. Nunquam hercle hodie ego istuc committam tibi.
Nam me in cellulam aliquam cum illa concludam ; id tutissimum 'st.
Syr. Age, tamen ego hunc amovebo. De. Sed eccum sceleratum Syrum.
Syr. Non hercle hic quidem durare quisquam, si sic fit, potest.
Scire equidem volo, quot mihi sint domini. Quæ hæc est miseria?
De. Quid ille gannit? quid volt? quid ais, bone vir? est frater domi?
Syr. Quid, malum ! mihi bone vir narras ? equidem perii.
De. Quid tibi est?
Syr. Rogitas? Ctesipho me pugnis miserum, et istam psaltriam

552. *Etiam taces?* Guelf. 2, *non taces?* — *Obsecro, vide, ne*, etc. Patrem Ctesipho monstrat importunum, ipse forte in angulo quodam latens sedium Micionis. — *Se irruat.* Neutrum verbum, quasi activum posuit. — *Etiam taces?* Sic iterum monet, uti supra, 541.

553. *Nunquam*, pro *non*. —*Istuc*, negotium patris amovendi. Diffidit namque, Syrum id effecturum.

554. *Nam me in cell.* Vulg. *nam nec jam in cellul.* non est in Bent. codd. — *In cellulam aliquam.* Quasi diceret, in angulo quodam perobscuro.

555. *Age.* Fac ut tibi videtur. — *Tamen*, intellige : etsi tu diffidas me posse illum amovere. Et simul prodit Syrus ad Demeam. — *Hunc amovebo.* Supra, vs. 402, dixerat, *abigam hunc rus.*

556. *Durare.* Vult Bent. legi *perdurare*. — *Non hercle*, etc. Loquitur, quasi nemine viso; et consilium hoc sumpsit ad purgandum, quod in villa non erat filius. Fingit enim se verberatum a Ctesiphone, ceu raptæ virginis auctore. — *Hic*, in hac domo. —*Durare*, permanere. — *Si sic fit*, si ita consuefit agi.

557. *Quot mihi sint domini.* Hinc apparet non a legitimo domino eum verberatum esse.

558. *Gannit.* Alii *garrit.* — *Quid ais?* Par. Ms. *agis* pro *ais.* — *Quid ille gannit.* Quid veterator ille conqueritur gannitu? quod vulpium est. — *Bone vir.* Μιμητικῶς illud *bone vir* reddit Demeæ Syrus, in versu seq.

559. *Bone vir.* Both. dat *boni*, sine *vir.* — *Quid, malum !* etc. Sensus est : « Quid, malum, me contumeliæ causa appellas? Quid mihi illud tuum *bone vir* occinis? quasi non sim satis afflictus, satis miser injuria filii tui. »

Usque occidit. De. Hem, quid narras? Syr. Hem, vide ut discidit labrum!
De. Quamobrem? Syr. Me impulsore hanc emptam esse ait. De Non tu eum rus hinc modo
Produxe aibas? Syr. Factum; verum venit post insaniens.
Nil pepercit: non puduisse verberare hominem senem?
Quem ego modo puerum tantillum in manibus gestavi meis.
De. Laudo, Ctesipho, patrissas. Abi, virum te judico. 566
Syr. Laudas? Næ ille continebit posthac, si sapiet, manus.
De. Fortiter. Syr. Perquam, quia miseram mulierem et me servulum,
Qui referire non audebam, vicit, hui! perfortiter.

561. *Discidit labr.* In quibusdam libr. est *discid. mihi labr.* — *Usque occidit.* Pæne concidit. — *Vide ut d. labr.* Hæc dicens servus os sibi distorquet, et Demeam parum prospicere credit, neque adeo animadvertere fallaciam. *West.*

562. *Emptam.* Cod. Ien. *ereptam.* — *Me impulsore*, me suadente. — *Hanc*, fidicinam.—*Emptam*, a fratre suo.

563. *Produxe.* C. G. m. *produxisse.* — *Produxe*, pro *produxisse*, ad villam comitatum deduxisse. — *Aibas.* Memoriter ipsa reddit verba, quæ ipsi dixerat servus, supra, vs. 403. — *Factum.* Id est, equidem produxeram eum. — *Venit post*, pro *redit.* — *Insaniens*, præ furore.

564. *Non pudaisse.* Codices quid. *non puduit.* Alii barbare *non puduit se.* West. — *Nil pepercit.* Nullam rationem mei habuit. — *Hominem senem*, scil. *me.* Miserum fit ætate id, quod de conditione non poterat. *Donat.*

565. *Modo puerum.* Bent. Both. *puer. modo.* — *Quem ego modo*, etc. Addidit ætati invidiam et meritum recens; hoc enim est quod dicit *modo*, et *tantillum* δεικτικὸν est. Videtur enim manu fingere quam parvulum. *Don.*

566. *Laudo.* Cod. Ien. add. *te.* — *Laudo te*, etc. Absentem alloquitur. — *Patrissas.* Similis es majorum tuorum, vel potius, mei, patris tui. — *Abi*, age, vox laudantis, ut gallice diceretur: «Va, je te regarde comme un homme de cœur.» — *Virum*, supple: etiam si in hac sis adolescentuli ætate.

567. *Laudas? Næ*, etc. Mss. quid. *laudasne? ille*, etc. — *Si sapiet*, si prudenter agit; et his verbis illam innuit contumaciam, in speciem confidentis innocentiæ assumptam.

568. *Quia.* Mark. *nimis quia.* — *Fortiter*, scilic. egisti Ctesipho. — *Perquam.* Valde vero strenue egit. — *Miseram mulierem*, citharistriam ab lenone abreptam. — *Servulum.* Oratorie. Non *servum*, sed *servulum*, quum sit *senex.*

569. *Hui! perfortiter.* Hæc Guy. Demeæ tribuit.

DE. Non potuit melius: idem quod ego sensit, te esse huic rei caput.
Sed estne frater intus? SYR. Non est. DE. Ubi illum quæram, cogito.
SYR. Scio ubi sit, verum hodie nunquam monstrabo. DE. Hem, quid ais? SYR. Ita.
DE. Diminuetur tibi quidem jam cerebrum. SYR. At nomen nescio
Illius hominis, sed locum novi, ubi sit. DE. Dic ergo locum.
SYR. Nostin' porticum, apud macellum, hac deorsum? DE. Quidni noverim?
SYR. Præterito hac recta platea sursus: ubi eo veneris,
Clivus deorsum vorsus est; hac te præcipitato; postea
Est ad hanc manum sacellum; ibi angiportum propter est,
Illic ubi etiam caprificus magna est. DE. Novi. SYR. Hac pergito.

570. *Sensit.* Alii, *sentit.* — *Non potuit melius.* Supp. seu fieri, seu facere. — *Idem quod ego sensit*, sc. *te esse*, etc. — *Huic rei caput.* Harum turbarum auctorem.

571. *Quæram.* Lib. Bemb. *inveniam.* — *Cogito*, dubito.

572. *Ita.* Vocem hanc collocat Z. in vers. seq. — *Nunquam monstr.* non monstrabo. — *Ita*, id est, non monstrabo.

573. *Jam cerebr.* Br. omittit *jam.* — *At nomen nescio.* Flexu quodam, ἐπανόρθωσιν præferente, a contumacia ad obsequium redire se simulat: dolumque ex tempore arripit, quo iterum senem feriat, adeoque, ex consilio primum capto, amoveat hinc atque abigat. *Bæcl.*

574. *Illius hominis*, apud quem est nunc Micio.

575. *Hac deorsum.* Par. ed. *hanc.* — *Nostin' porticum, apud macellum*, etc. Falsum in locum mittit, et longe positum, ut circumeat civitatem. *Bugr.* — *Quidni noverim?* quasi simpliciter diceret, *novi.*

576. *Sursus.* Alii, *sursum.* Gnelf. 2, *rursum.* — *Hac recta platea.* Manu viam ostendere videtur. — *Sursus*, ascendens.

577. *Hac te præcipit.* In quibusd. codd. deest *te.* — *Clivus deorsum vorsus est.* Clivus est declinans ad inferiorem vici partem. — *Hac te præcipitato.* Cito descende.

578. *Ibi.* Cod. Ien. *ubi.* — *Ad hanc manum.* Pergit gestu verba adjuvare. — *Sacellum*, ut Varro ait, *sacra cella* est. Atqui *sacella*, Festo narrante, loca sunt sacrata sine tecto. — *Propter*, prope, et est adverbium.

579. *Magna est.* Post hæc verba, vulgo legitur *nostin'?* Abest ab uno cod. Bent. nec edid. Par. — *Illic*, in eodem ipso loco. — *Caprificus*, ficus silvestris.

DE. Id quidem angiportum non est pervium. SYR. Verum hercle, vah!
Censen' hominem me esse? erravi. In porticum rursum redi:
Sane hac multo propius ibis, et minor est erratio.
Scin' Cratini hujus ditis ædes? DE. Scio. SYR. Ubi eas præterieris,
Ad sinistram hac recta platea: ubi ad Dianæ veneris,
Ito ad dextram: priusquam ad portam venias, apud ipsum lacum
Est pistrilla, et exadvorsum fabrica: ibi est. DE. Quid ibi facit?
SYR. Lectulos in sole ilignis pedibus faciundos dedit.
DE. Ubi potetis vos? SYR. Bene sane. DE. Sed cesso ad eum pergere.

580. *Verum hercle*, subaud. dicis. calliditas est maxima, deprehensum mendacium non defendere, sed fateri. *Don.*

581. *Censen'*. Guy. *sentio.* — *Censen' hominem me esse*, id est, apud me esse, mentis compotem esse? quasi qui insanire occiperet ex injuria. — *In porticum*, quem scilicet jam indicavit, vs. 575.

582. Both. legit *sane multo prop. hac, et minor ibi est erratio.* — *Multo propius.* Via multo compendiosiori. — *Et minor est erratio.* Non minus comice rursus viam indicat servus. Senem nempe, ad sinistram modo, modo ad dextram mittit, quamvis minimam errationem itineris pollicitus fuerit.

584. *Ad Dianæ.* Addit *templum* Guelf. 3. — *Ad sinistram*, supple *ito.* — *Hac recta platea.* Per hanc rectam plateam. — *Ad Dianæ.* Ellipsis græca, sc. *templum.*

585. *Portam.* Guelf. 3, *portum.* — *Ad portam*, urbis. Et dicendo *portam*, ostendit usque ad muros finemque civitatis erraturum Demeam. *Don.* — *Lacum.* Lacus sunt receptacula aquæ, semper portis addita, ut docet Varro, scilicet ob usum jumentorum exeuntium: et præterea ut adversus hostilem ignem portis de proximo subveniretur. *Don.*

586. *Exadvorsum.* Addunt *est* Z. Delph. Bip. — *Pistrilla*, pistrinum parvum. — *Fabrica*, fabri lignarii officina.

587. *Ilignis pedibus.* L. Bemb. *illignis*, C. G. m. et Be. cod. *illigneis.* — Joannes Clericus emendabat, *lectul. illic salignis pedibus faciunt.* — *Lectulos*, discubitorios, ad cœnandum. — *In sole.* Locutio singularis, pro *in quibus sub sole cœnetur.* Quia Athenis vere interdum et æstate sub sole, et dio cœnare solebant. — *Ilignis pedibus*, cum fulcris acernis, durissimis, firmissimis.

588. Bent. totum hunc versum Demeæ tribuit: — *Ubi*, in quibus,

SYR. I sane : ego te exercebo hodie, ut dignus es, silicernium.
Æschinus odiose cessat; prandium corrumpitur;
Ctesipho autem in amore est totus : ego jam prospiciam mihi:
Nam jam adibo, atque unum quidquid, quod quidem erit bellissimum,
Carpam, et cyathos sorbilans paulatim hunc producam diem.

SCENA TERTIA.

MICIO. HEGIO.

MIC. Ego in hac re nil reperio, quamobrem lauder tantopere, Hegio.

ut in eis. — *Potetis*. Supra, vs. 62. — *Bene sane*. Hic εἰρωνεία est, ut notat Donatus, non approbatio.

589. *I sane*. Perge quidem. Hæc Syrus, profecto Demea. — *Exercebo*, fatigabo. *Silicernium*. Terentius sic vocat extremæ ætatis senem, a silicernio; et hoc est prandium funebre, quod conficiebatur circa silicem, id est, circa sepulcrum mortui. Est autem exsecratio servilis in senem, veluti morte dignissimum.

590. *Odiose*. Be. *odiosus*. Unus ex ejusdem codd. *otiosus*. — *Odiose*, moleste. — *Prandium*. Hoc est, quod ante meridiem capiebatur, ut vult Plutarchus in Probl. composit. ex πρὸ et ἔνδειον. *Perl.* — *Corrumpitur*. Idem illud prandium, cui apparando tantopere supra, vers. 378, sqq. intendebat.

591. *Jam prospiciam*. Both. *tam prosp.* — *Prospiciam mihi*. Tanquam dicat : illi sua agunt negotia; et ego, illorum exemplo, consulàm mihi.

592. *Adibo*. Guy. male *abibo*. — *Atque un. quidq.* alii, *atque unumquodque, quod quid.* etc. — *Jam adibo*, ad culinam. — *Bellissimum*, suavissimum.

593. *Sorbilans*. Alii, *sorbillans*. — *Cyathos*. Est cyathus, e Westerhov. ordinaria mensura, qua bibentes utebantur, uno fere haustu exsiccantes. — *Sorbilans*, sæpius exhauriens; nec *sorbebo* dicit, nec *ebibam*. — *Producam*, hoc est, sensim teram ac consumam, producta voluptate fruendi.

Sc. III. Quartam scenam hic incipit Bip. — Sc. III. Videbatur Hegio a foro rediens cum Micione multo gestu significare suum proluhium, eumque gratulando quasi obtundere. Cui igitur initio hujus scenæ respondet Micio. Et est scena plena sententiarum senilium ad officia demonstranda. *Westerh. Don.*

Meum officium facio; quod peccatum a nobis ortum 'st, corrigo;
Nisi si me in illo credidisti esse hominum numero, qui ita putant,
Sibi fieri injuriam ultro, si quam fecere ipsi, expostulant,
Et ultro accusant; id quia non est a me factum, agis gratias?
HEG. Ah, minume: nunquam te aliter atque es, in animum induxi meum.
Sed quæso, ut una mecum ad matrem virginis eas, Micio,
Atque istæc eadem, quæ mihi dixti, tute dicas mulieri,
Suspicionem hanc propter fratrem esse; ejus esse illam psaltriam.
MIC. Si ita æquum censes, aut si ita opus est facto, eamus.
HEG. Bene facis:
Nam et illi jam animum rellevaris, quæ dolore ac miseria

595. *A nobis.* Indulgenter dicit *a nobis*, quasi ipse in culpa sit.

596. *Qui ita putant.* Explicatur τὸ *ita*, versu seq. scilic. *sibi fieri inj.*

597. *Expostulant.* Volunt Faern. et Ruhnk. legi ex Bemb. *expostules;* quod nequaquam necessarium, ut infra liquet. — *Sibi fieri injur.* etc. In loco satis intricato construendum est: « qui putant sibi fieri injuriam, si *aliqui* expostulant eam injuriam (querantur de ea injuria) quam ipsi ultro fecere, et ultro accusant. » In hoc versatur difficultas quod verbis plurali numero positis, *expostulant, fecere, accusant* non idem est nominativus.

599. *Nunquam te aliter.* Guy. *nunquam esse aliter.* — *Ah, minume.* Intellige, *minume* te credo *esse* illorum *in numero*, vs. 596. — *Te*, supple *esse.*

600. *Ad matr. virg. eas.* Ien. omittit *eas.*

601. *Dixti.* Mss. We. *narrasti.* — *Quæ mihi dixti.* Ea autem iterum repræsentat in seq. versu. — *Tute*, tu ipse.

602. *Fratrem esse.* Illud *esse* Bent. intulit pro *et*, quod vulgo est. — *Suspicionem hanc*, de Æschino. — *Propter fratrem esse.* Accidisse propter fratrem ejus Ctesiphonem. — *Ejus*, Ctesiphonis.

603. *Si ita æquum*, etc. Quatuor hos versus expungit Guyet. — *Aut si ita.* Bip. Both. *aut ita.*

604. *Rellevaris.* Ien. *revelabis.* Al. *relevabis. Re*, autem in compositione fere duplicat consonantes, *redduco, repperio. Perl.* — *Illi.* Virgini. — *Relevaris*, recreaveris. — *Dolore* parturientis. — *Miseria*, injuria ab Æschino accepta.

Tabescit, et tuo officio fueris functus. Sed si aliter putas,
Egomet narrabo, quæ mihi dixti. MIC. Immo ego ibo. HEG. Bene facis.
Omnes, quibus res sunt minus secundæ, magis sunt, nescio quo modo,
Suspiciosi, ad contumeliam omnia accipiunt magis.
Propter suam impotentiam se semper credunt negligi.
Quapropter te ipsum purgare ipsi coram placabilius est.
MIC. Et recte, et verum dicis. HEG. Sequere me ergo hac intro. MIC. Maxume.

SCENA QUARTA.

ÆSCHINUS.

Discrucior animi,

605. *Tuo.* Delph. Bip. *tu.* — *Sed si aliter putas*, si tu non ipse eam convenire volueris.

606. *Immo ego ibo.* Interponit Bent. *Imm. quoque eg. ib.*

607. *Quibus.* Both. *queis.* Id. *mage* pro *magis.* — *Omnes, quibus*, etc. Videntur hæc expressa e Menandrianis, quæ a Stobæo laudantur : Πρὸς ἅπαντα δεινὸν ὁ πένης ἐστὶ πράγματα, Καὶ πάντας αὐτοῦ καταφρονεῖν ὑπολαμβάνει. *Westerh.* — *Res minus secundæ*, fortuna parum prospera.

609. *Negligi.* Pro *negligi* leg. lib. Bemb. *claudier;* unde Fa. formavit *calvier.* Bent. ed. *ludier*, et multa de his variantibus disseruit. — *Propter suam impotentiam.* Infirmitatem contra potentes. Item Cicero, pro Marcello : « valeant hæc omnia ad salutem innocentium, ad opem *impotentium*, ad auxilium calamitosorum. » — *Negligi*, contemni. Vid. cæter. in var. lect.

610. *Ipsi.* Sic lib. antiq. Alii *ipsis coram*, matre et virgine. — *Te ipsum purgare*, te excusare ipsi, apud illam, *coram*, Æschino præsente. — *Placabilius*, ad placandum aptius.

611. *Ergo.* Vox illa exsulat ab Ien. cod. — *Maxume.* Libenter.

Sc. IV. Æschinus hac scena ostenditur pro ingenii bonitate maxime sollicitus de suo amore, ob turbam quam faciebat psaltriæ raptio, indeque orta suspicio. Trepidus tandem accedit ad fores Sostratæ, se ipsum purgaturus, sed a patre redeunte ex ipsis ædibus excipitur, et compellatur.

612. — *Discruc. animi.* In veterr. cod. Br. hæc versus clausula est. — *Discrucior animi.* Græcorum syntaxis est genitivi.

Hoccine de improviso mali mi objici,
Tantum, ut neque quid me faciam, neque quid agam, certum siet?
Membra metu debilia sunt, animus timore
Obstipuit, pectore consistere nil consili quit. Vah,
Quomodo me ex hac expediam turba, nescio: tanta nunc
Suspicio de me incidit:
Neque ea immerito. Sostrata credit, mihi me psaltriam hanc emisse; id
Anus mi indicium fecit.
Nam ut hinc forte ea ad obstetricem erat missa, ubi eam vidi, illico
Accedo, rogito, Pamphila quid agat? jamne partus adsiet?
Eone obstetricem arcessat? illa exclamat: « abi, abi jam, Æschine.
Satis diu dedisti verba; sat adhuc tua nos frustrata 'st fides. »

613. *Hoccine mali*, pro *hoccine malum;* et id mali significatur, quod Æschinus propter raptum virginis opinionem excitarit, se sibi potius psaltriam rapuisse, non fratri. *Perl.*

614. *Quid me fac.* C. G. m. *de.* Itid. tres Be. codd. cum edd. vet. — *Quid me*, quid de me.

615. *Timore.* Bent. ingerit *pre tim.* — *Timore Obstipuit.* Attonitus est et torpet.

616. *Obstipuit.* C. G. m. et alii *Obstupuit.*

617. *Ex hac exp.* Quidam non habent *ex.* — *Ex hac turba.* Ex his difficultatibus.

618. *Suspicio.* Quæ fuerit ista *suspicio*, cf. sup. 613, not.

619. *Neque ea*, sub. *suspicio.* — *Immerito*, supple, orta est.

620. *Anus.* Canthara, illa anus, cui Sostrata dixerat, vs. 355 : « curre, obstetricem arcesse. » *Don.* — *Mi indicium fecit.* Id mihi indicavit, sc. me venisse in suspicionem.

621. Both. *Namque hinc ea ut er. miss. forte ubi vidi ego illanc illico.* — *Ubi eam.* Don. videtur non legisse τὸ *eam.* — *Hinc*, a Sostrata. — *Ubi eam vidi, il. Accedo.* Hæc Æschini narratio tam plana est, ut inde metus adolescentis et ejus afflictio animi facile cognoscatur. *Perlet.*

622. *Jamne.* In lib. antiq. abest abest *ne*, quod duo codd. Be. habent.—*Rogito*, multo vividius quam *rogo.*

623. *Eone.* An ea de causa.

624. *Dedist. verb.* C. G. m. *nobis.* Non habet Do. nec l. Bemb. — *Satis diu dedisti verba.* Satis diu nos verbis circumvenisti. — *Adhuc*, ad hoc tempus usque; gr. μέχρι τού-

Hem! quid istuc, obsecro, inquam, est? « valeas, habeas illam, quæ placet ».
Sensi illico id illas suspicari, sed me reprehendi tamen,
Ne quid de fratre garrulæ illi dicerem, ac fieret palam.
Nunc quid faciam? dicam fratris esse hanc? quod minume 'st opus
Usquam efferri. Age, mitto: fieri potis est, ut ne qua exeat.
Ipsum id metuo, ut credant: tot concurrunt verisimilia:
Egomet rapui; ipse egomet solvi argentum; ad me abducta est domum.
Hæc adeo mea culpa fateor fieri: non me hanc rem patri,
Ut ut erat gesta, indicasse? exorassem ut eam ducerem.
Cessatum usque adhuc est: nunc porro, Æschine, expergiscere!

rou. — *Fides*. H. e. quæ data est puellæ. Supr. 334.

625. *Hem* rejecit Both. in versum præcedentem. — *Hem!* Mirantis, immo obstupentis.—*Quid istuc est?* Quid significant verba quæ tu dicis? —*Habeas illam*. Fruere illa psaltria.

626. *Reprehendi*. Par. pro var. *repressi*. — *Id*, sc. me hanc fidicinam amare. — *Illas*, mulieres ad domum Sostratæ pertinentes. — *Me reprehendi*, me retinui.

627. *Ac fier. pal.* Both. *ut* pro *ac*. — *Garrulæ*. Anui illi loquaci. — *Ac fieret palam*, ac ne res fieret palam.

628. *Dicam*. Al. *dicamne*.— *Quod minume 'st opus*. Quod nullo modo oportet palam fieri.

629. *Age, mitto*. C. G. m. *age, omitto*. — *Age, mitto*. Omitto illud, sc. hunc metum ne res aliquo modo divulgetur, quod fieri potest. Restabit tamen mihi alia sollicitudinis causa. Vid. vs. sq.

630. *Concurrunt*. Al. *occurrunt*.— *Ut credant*. Me mihi nimirum rapuisse illam, non fratri. — *Tot concurr. verisim*. Suppleri potest, indicia, ut mea esse credatur.

631. *Ipse egomet solvi argentum*. Puta enim a Micione patre adnumeratum. Cf. vs. 370. — *Ad me abd. est dom*. Supra, 169.

632. *Fat. fieri*. Posuit hic Schmieder notam exclamandi. Sed placet punctum aliorum. *Perlet*. — *Hæc*, i. e. cur in hanc suspicionem inciderim. — *Hanc rem*. Vitium Pamphilæ oblatum. — *Patri*, Micioni, quem noveram satis indulgentem.

633. *Ut ut*. Mss. Pall. non geminant *ut*. — *Exorassem*. Duo codd. Bent. *exorasse*. — *Ut ut erat gesta*, i. e. sive male, sive bene gesta erat. — *Exorassem*, ab eo impetrassem.

634. *Nunc porro*. Al. *nunc jam porro*.— *Cessat. usq. adh. est*. Segnis et tardus fui hucusque.

Nunc hoc primum 'st : ad illas ibo, ut purgem me. Accedam ad fores.

Perii! horresco semper, ubi pultare hasce occipio miser.

Heus, heus! Æschinus ego sum : aperite aliquis actutum ostium.

Prodit nescio quis : concedam huc....

SCENA QUINTA.

MICIO. ÆSCHINUS.

Mic. Ita ut dixti, Sostrata,

Facito; ego Æschinum conveniam, ut, quomodo acta hæc sunt, sciat.

635. *Hoc primum est*, quod faciam.

636. *Pultare.* Alii, *pulsare.* — *Horresco semper.* Satis amatorie; ait Donatus, ut alibi, Eun. 84 : « Totus, Parmeno, tremo horreoque, postquam adspexi hanc. » Sed, secundum Bœclerum, nullus hic amori locus; omnia referuntur ad prudentiam. « Suberat nempe, inquit, perpetua sollicitudo, quomodo res posset aperiri patri, et nova hæc ex mulierum suspicione perturbatio. » Ut ut sit, τὸ *semper* valde firmat Donati sensum, quamvis judicet Bœclerus eum stare non posse. — *Hasce*, δεικτικῶς, sc. fores.

637. *Actutum*, ocyus. — *Aperite aliquis.* Figura est ἀρχαϊσμός, pro aliquis e vobis aperiat.

638. *Concedam huc*, quod facit in angulo theatri. — Scen. V. Adnotat hic gallicus interpres LEMONNIER : « Cette scène est pleine d'art, de naturel et de sentiment. L'art ne paraît point. Micion se moque d'Eschinus avec un ton si naturel, que le jeune homme s'y trompe. Le spectateur qui est dans la confidence, jouit de la frayeur de cet amant; mais le spectateur ne s'aperçoit pas que Térence, en l'amusant, l'intéresse en faveur d'Eschinus, et lui en donne une meilleure opinion que celle qu'il avait prise au commencement de la pièce. *Erubuit, salva res est... Abi, pater, tu potius Deos comprecare*, sont de la plus grande beauté de sentiment. Cette scène rachète bien la froideur du monologue qui la précède. »

639. *Dixti.* Ita quatuor codd. Bent. at duo ejusdem *dixisti.* Vulg. *dixi.* — *Ita ut dixti.* Hic apparet eos inter se jam multa dixisse.

640. *Facito.* Faern. ed. *facite.* — *Sunt.* L. antiq. *sint.* — *Ut, quomodo acta hæc*, etc. Scilicet, ut sciat, quod auctor his nuptiis factus sim, quod velim hodie apparari nuptias, eaque de re vobiscum omnia transegerim. *Bœcl.*

Sed quis ostium hoc pultavit? Æs. Pater hercle est, perii!
Mic. Æschine.
Æs. Quid huic hic negotî 'st? Mic. Tune has pepulisti fores?
Tacet. Cur non ludo hunc aliquantisper? melius est,
Quandoquidem hoc nunquam mihi ipse voluit credere.
Nil mihi respondes? Æs. Non equidem istas, quod sciam.
Mic. Ita: nam mirabar, quid hic negoti esset tibi.
Erubuit: salva res est. Æs. Dic, sodes, pater,
Tibi vero quid istic est rei? Mic. Nihil mihi quidem.
Amicus quidam me a foro abduxit modo
Huc advocatum sibi. Æs. Quid? Mic. Ego dicam tibi:
Habitant hic quædam mulieres, pauperculæ,

641. *Pater hercl.* Secum loquitur Æschinus.

642. *Quid huic hic*, etc. Both. delet *huic*. — *Quid huic hic negotî est.* Id est, in domo Sostratæ.

643. *Tacet.* Illud *tacet* rejiciunt in versu 642, Z. Bip. Delph. — *Tacet.* Hoc apud se loquitur Micio. — *Cur non ludo hunc aliquantisper?* Exquisite, ut nobis videtur, adnotat Bœclerus: «Spectatoribus indicat suum consilium Micio; imo Poeta, cujus ingenium egregie hic elucet. Pater, qualis Micio erat, objurgare non potuit filium: ergo deridet, sive deludit; non acerbo illo irrisionis genere, quod omni objurgatione et castigatione gravius est, sed lenissimo ac lepidissimo, et quasi ad hoc facto εἰρωνείας commento.»

644. *Hoc*, scilicet quod vitiavit virginem. — *Nunquam*, pro *non*. — *Credere*, committere, patefacere.

645. *Istas.* C. G. m. ut alii, *instas*. Non placet propter *equidem*. *Perl.* — *Non equidem istas*, scil. pepuli, pulsavi fores. — *Quod sciam*, quantum scio. Hæc dicit Æschinus perturbate ac sinistre.

646. *Ita.* Quidam *Itan'?* — *Ita.* Id est, non pulsasti. Accipit negationem Micio, ut ludere Æschinum possit. *Don.* — *Mirabar.* Revera autem nil miratur.

647. *Erubuit: salva res est.* Menand. Ἐρυθριῶν πᾶς χρηστὸς εἶναί μοι δοκεῖ. Verecundus iste color in adolescentiore ætate est tinctura virtutis, ut dicebat Diogenes.

648. *Quid ist. est rei.* Both. *re*. — *Istic.* In hac domo, unde tu egrederis.

649. *Me a foro.* C. G. m. colloc. *a foro me*, ut vitetur hiatus. — *Amicus quidam me*, etc. Cf. vs. 514.

650. *Advocatum sibi.* Hoc est, ut ei adessem, et consilio meo auxiliarer. — *Quid?* qua de re? — *Ego dicam tibi.* Nihil in his verbis senile est, ut bene notat Bœclerus contra Donatum, nihil ad moras aut ambages pertinens. Sed παραστατὴ actuosa, scenæ usitata, nec ab elegantiis latinis alienata.

651. *Pauperculæ*, nec pauperes

Ut opinor, has non nosse te; et certo scio;
Neque enim diu huc commigrarunt. Æs. Quid tum postea?
Mic. Virgo est cum matre. Æs. Perge. Mic. Hæc virgo orba 'st patre.
Hic meus amicus illi genere est proxumus :
Huic leges cogunt nubere hanc. Æs. Perii! Mic. Quid est?
Æs. Nil... recte... perge. Mic. Is venit, ut secum avehat :
Nam habitat Mileti. Æs. Hem, virginem ut secum avehat?
Mic. Sic est. Æs. Miletum usque? obsecro. Mic. Ita. Æs. animo male 'st.
Quid ipsæ? quid aiunt? Mic. Quid illas censes? nihil enim.
Commenta mater est, esse ex alio viro
Nescio quo puerum natum, neque eum nominat.

saltem; quod addit, ut magis desperet Æschinus impetrari posse has nuptias a patre. *Don.*

652. *Ut opinor.* Alii, *ut opiner.* — Quidam delent *ut.* — *Non nosse.* Vellet Westerhov. legi *non nosti.* — *Ut opinor.* Quum multi varie hunc locum explicent, simplicius fuerit illusio admittere cum Bentleio : « *Credendum est*, ut opinor, etc. » Quod præverit et supplevit, vultu affirmante propositum τὸ *et certo scio.* — Aut intellige cum Donato, adeo pauperculæ, ut opiner has non nosse te.

653. *Commigrarunt.* Both. *migrarunt.* — *Diu.* Ex longo tempore.

654. *Virgo est cum matre.* Both. delet *est.* — *Virgo.... hæc virgo.* Aliquid lepidi subest in vultu dicentis iterum *virgo*, de hac quam bene scit fuisse vitiatam.

655. *Hic meus amicus*, qui me advocatum adduxit de foro.

656. *Huic leg. e. nubere.* Lex Solonis est apud Demosthenem : « Orbæ qui sunt genere proximi, eis nubunto; aut iis orbis dotem dento. » Præterea animadverte non *permittunt*, dicere Micionem, nec *jubent*, sed *cogunt* ad perturbandum Æschinum. *Don.*

657. *Avehat.* Legit per aposiopesin Both. abjecto scilicet *avehat.* — *Recte*, quasi diceret iterum, *nihil est, omnia bene se habent*, voces perturbati et volentis suspicionem tamen amoliri.

658. *Mileti.* Urbs est Cariæ, nunc dicta *Melaxo.*

659. *Animo male 'st.* Animo linquor, præ dolore. Cf. Plaut. Amph. V, 1, 6 : « *Animo male 'st*, aquam velim. »

660. *Quid ipsæ? quid aiunt?* Alias, *quid ipsæ aiunt? — Aiunt.* Both. *agunt.* — *Illas.* Br. Z. *istas.* — *Quid ipsæ*, agunt? — *Quid ill. censes*, sub. *posse dicere.* — *Nihil enim*, nihil nempe dicunt.

661. *Commenta mater est.* Excogitavit fingere.

662. *Neque eum.* Both. *neque enim.* — *Nescio quo.* Scit autem apprime

Priorem esse illum, non oportere huic dari.
Æs. Eho, nonne hæc justa tibi videntur postea?
Mic. Non. Æs. Obsecro! non? an illam hinc abducet, pater?
Mic. Quid illam ni abducat? Æs. Factum a vobis duriter,
Immisericorditerque, atque etiam, si est, pater,
Dicendum magis aperte, illiberaliter.
Mic. Quamobrem? Æs. Rogas me? quid illi tandem creditis
Fore animi misero, qui cum illa consuevit prior,
Qui infelix haud scio an illam misere nunc amat,
Quum hanc sibi videbit præsens præsenti eripi,
Abduci ab oculis? Facinus indignum, pater.
Mic. Qua ratione istuc? quis despondit? quis dedit?

ex quo. — *Neque eum nominat*, ex quo natus est filius.

663. *Prior. esse ill.* sub. dicens, opponens. — *Priorem*, hoc est, præferendum non cognatione, sed tori et partus jure. — *Huic*, Milesio.

664. *Videntur postea?* Alii, *videntur? postea*... Both. *Eho, nonne hæc juste tibi videtur poscere?* — *Postea*, quum res ita se habeat. Nec adverbium illud abundare, ut multi volunt, censemus. Similem vim habet εἶτα apud Græcos.

665. *Hinc abducet.* Both. delet *hinc.* — *Non.* Id est, ille nescio quis non mihi prior videtur. — *Obsecro! non?* Num, quæso, dicis non ita tibi videri? — *Pater*, quasi hoc ad supplicandum.

666. *Quid illam ni.* Be. ex uno cod. *quidni illam.* — *Quid illam ni.* Tmesis, pro *quidni illam.*

668. *Illiberaliter.* C. G. m. colloc. *illib. aperte*, satis confuse. — *Magis aperte.* Dicit *magis*, quia jam *aperte* dixerat: *duriter* et *immisericorditer* Cæterum Æschinus bene præfatus est, ne contumax adversus patrem videretur. *Donat.*

669. *Rogas me.* Both. delet *me.* — *Quid animi*, quem animum, quos animi affectus. — *Tandem*, vox prope desperati.

670. *Cum illa.* Par. omitt. *cum*, male. — *Prior.* L. antiq. *prius.* — *Illi misero.* Quid de se plus diceret, si factum confiteretur? *Don.* — *Cum illa*, tanquam cum uxore sua.

671. *Amat.* Lib. antiq. *amet.* — *Haud scio an*, fortasse. Vult loqui, ut alienus.

672. *Præsens præsenti.* In libb. quibusdam est, *præsens præsentem.* Sic Both.

673. *Facinus indignum*, supp. admittetur, si hæc fient.

674. *Qua rat. ist.* supple *dicis.* — *Quis despondit? quis ded.* Estne pater qui illam uxorem promiserit, qui in manum tradiderit? Latenter ex obliquo perstringit Æschinum, qui sine patris consensu et auctoritate se nuptiis illaqueaverat, dicendis ob eam causam illegitimis. *Farn.*

Cui? quando nupsit? auctor his rebus quis est? 675
Cur duxit alienam? Æs. An sedere oportuit
Domi virginem tam grandem, dum cognatus hinc
Illinc veniret exspectantem? hæc, mi pater,
Te dicere æquum fuit, et id defendere.
Mic. Ridiculum : advorsumne illum causam dicerem, 680
Cui veneram advocatus? sed quid ista, Æschine,
Nostra? aut quid nobis cum illis? abeamus. Quid est?
Quid lacrumas? Æs. Pater, obsecro, ausculta. Mic. Æschine, audivi omnia,
Et scio : nam te amo, quo magis, quæ agis, curæ sunt mihi.

675. *Auctor.* Ien. cod. *actor.* — *Cui?* subaud. nupsit. — *Auctor his rebus quis est?* Cujusnam auctoritate celebratæ sunt nuptiæ?

676. *Cur duxit alienam?* Both. *condixit alieno?* — *Alienam*, alterius matrimonio debitam.—Donati nota est : « Utrum *alienam* filiam, an quæ possit aliena esse? nam omnes alienas filias ducunt. » Quæ quid significent plane non intelligo, nisi volnit, « Utrum... an quæ possit esse alterius, *aliena* sponsa? » Quare hic forte frustra est Bœclerus, qui lapsum et aberrantem a sensu Donatum vehementissime increpat: « Possetne, exclamat, aliquid ineptius adnotari quam quod in Donato hic legimus? Valde a Terentii lectione arcendus fuerit, qui non primo statim intuitu animadvertat, quis sit vere sensus. » Bene autem et Bœclero ipsi, et nobis præsertim, provisum est a Deo, quominus arceretur a Terentio excellentissima Donati investigatio, quam sine piaculo tacere non possemus. Ergo, quamvis Bœclero sæpissime laudes rependimus meritas, et in hac præsertim fabula; debuimus, ut est nobis gratus animus, Donatum acerbius, etiamsi graviter deliquisset, violatum ulcisci. Quod boni sit ominis, et huic operi proficiat. — *Sedere*, sic de virgine dicitur, quæ conditionem non reperit.

677. *Cognat. hinc.* Faern. ed. *huc.* — *Grandem*, ætate. — *Hinc Illinc*, proverbialiter pro, alicunde.

679. *Id defendere*, ne cognatus puellam abduceret.

680. *Ridiculum.* Alii bene multi, *ridicule.*

682. *Aut quid nob.* etc. Both. delet *aut.* — *Nostra*, sub. intersunt. — *Cum illis*, tum puella, tum Milesio.

683. *Quid est? Quid lacrumas?* Sic inquirit, quasi repente animadverterit flentem. — *Æschine, audivi omnia.* Victus animo patrio, non ultra ferre personam Micio potest.

684. Dat Both. *Ut sient : nam te amo; quo mage, quæ agis*, etc. — *Quo magis*, et propter illud mihi curæ majori sunt, etc.

Æs. Ita velim me promerentem ames, dum vivas, mi pater,
Ut me hoc delictum admisisse in me, id mihi vehementer dolet,
Et me tui pudet. Mic. Credo hercle : nam ingenium novi tuum
Liberale; sed vereor ne indiligens nimium sies.
In qua civitate tandem te arbitrare vivere?
Virginem vitiasti, quam te non jus fuerat tangere.
Jam id peccatum primum magnum; magnum, et humanum tamen :
Fecere alii sæpe, item boni : at postquam id evenit, cedo,
Numquid circumspexti? aut numquid tute prospexti tibi,

685. *Ames*. C. G. m. *ut ames*. — *Ita velim*, etc. Fac ut conjunctionem membrorum ab *ita* et *ut* incipientium observes. Sensus est : « Duo sunt quæ pari studio animum meum occupant, et mea cupido tuum amorem semper merendi, et dolor pudorque ex culpa. » — *Velim*, pro *volo*. — *Promerentem*. Quam pie additum est *promerentem!* tanquam illic sit votum Æschini, quum possit pater etiam immeritum amare. *Donat*.

686. *Hoc delictum*. Vitium virgini illatum, te non postea edocto. — *Admisisse in me*, pro simplici *commisisse*.

687. *Me tui pudet*, id est, me pudet propter te, quem offendi graviter.

688. *Liberale*, ut virum decet liberum et honestum. — *Ne indilig. nim. sies*. Non ergo *ingratus*, sed *negligens* Æschinus : nec *negligens*, sed *indiligens* : nec in alterum, sed in se deliquit. Mirse clementiæ genus est, aut omnino ignoscere, aut crimen in levius commutare. Nam tota objurgatio ita amica est, ut non multum a blandimento discrepet : magisque proficiat apud audientem, ut vult Terentius, quam illa aspera atque præfracta. *Don*.

689. *In qua civitate*. An utique oblitus es te Athenis esse, ubi vivitur legibus?

690. *Non jus fuerat*. Plures, *jus non erat*.

691. *Magn. et hum. tam*. Facrn. credebat *magnum* geminari debere, sed non audebat recipere duplum. Recepit Mur. velut neglectum a librariis. *Perl*. — *Magnum et humanum tam*. Cf. Plaut. Merc. II, 11 : « humanum amare est. »

692. *Fec. al*. etc. Cf. Plaut. Epid. I, 1, 30.

693. *Numquid circumsp*. Aliquodne remedium circumspiciendo, huic facto attulisti? Fere similiter dicimus nos Gallici : « Ne vous êtes-vous pas *retourné* de façon ou d'autre? » — *Prospexti*, in futurum. — *Quid fieret?* quid faciendum foret? — *Qua*,

Quid fieret? qua fieret? si te ipsum mihi puduit dicere,
Qua resciscerem? hæc dum dubitas, menses abierunt decem.
Prodidisti et te, et illam miseram, et gnatum, quod quidem in te fuit.
Quid? credebas, dormienti hæc tibi confecturos Deos?
Et illam sine tua opera in cubiculum iri deductum domum?
Nolim cæterarum rerum te socordem eodem modo.
Bono animo es, duces uxorem hanc. Æs. Hem! Mic. Bono animo es, inquam. Æs. Pater!
Obsecro, num ludis tu nunc me? Mic. Ego te? quamobrem? Æs. Nescio:
Nisi quia tam misere hoc esse cupio verum, eo vereor magis.
Mic. Abi domum, ac Deos comprecare, ut uxorem arcessas: abi.

quomodo, subaudi via, vel ratione.

694. *Quid fieret.* Ms. Par. addit *et.*

695. *Qua*, per quos? — *Hæc dum dubitas.* Dum hæres incius, quid inter hæc sit agendum.

696. *Prod. et te, et.* Both. delet *et te.* — *Prodidisti.* Misisti in periculum. — *Gnatum.* Ex animo amare jam videtur optimus senex venturam mox ad auras filiolum. — *Quod*, etc. quantum in te positum fuit.

697. *Dormienti*, id est, socordi et indiligenter rem agenti. — *Hæc confecturos*, res tuas peracturos.

698. *Deduct. dum.* Both. *tuam*, pro *domum.* — *In cubiculum*, in ædes tuas. — *Iri deductum*, fore deducendam, quod proprie verbum dicitur de virgine quæ viro conciliatur. Ovid. Ep. XVI, 313.

699. *Cæterarum rerum socordem*, negligentem in cæteris rebus. In Tacit. Hist. III, 31, legere est *socordem futuri.*

700. *Uxorem hanc.* Donatus non agnoscit *hanc.* — *Bono animo es.* Apparet flenti hæc omnia dicta esse. — *Hem!* Cum fletu et gaudio dixit.

701. *Num lud.* Alii, *non* pro *num.* — *Ludis*, ludificaris. — *Ego te?* Magna vis pronominum. — *Quamobrem* luderem?

702. *Eo.* Alii, *ideo.* — *Nisi.* Intellige, quasi reponeretur *sed.* — *Quia tam misere*, etc. Hoc modo Pamphilus, Andr. 959, 960. — *Eo*, ideo.

703. *Deos comprecare.* Quia ordinis fuerat prius rem divinam facere, et sic uxorem accersere. Et bene repetitum est *abi*, quasi hærenti morantique. *Don.*

Æs. Quid? jamne uxorem? Mic. Jam. Æs. Jam? Mic. Jam, quantum potest. Æs. Dî me, pater,
Omnes oderint, ni magis te, quam oculos nunc ego amo meos.
Mic. Quid? quam illam? Æs. Æque. Mic. Perbenigne. Æs. Quid? ille ubi est Milesius?
Mic. Abiit, periit, navem ascendit: sed cur cessas? Æs. Abi, pater,
Tu potius Deos comprecare: nam tibi eos certo scio,
Quo vir melior multo es quam ego, obtemperaturos magis.
Mic. Ego eo intro, ut, quæ opus sunt, parentur; tu fac ut dixi, si sapis.

704. *Jamne uxorem*. Ms. Paris. Par. *uxorem duc.* — *Quant. potest.* Veterr. Be. cod. *potest* sic, pro vulg. *potes*. — *Jamne uxorem*, supple, hanc mihi concedis? — Mic. *Jam.* Æsch. *Jam.* Mire affectus in hac scena commutavit et variavit Poeta. Post curam et sollicitudinem Æschini animo incussam, gaudendi materiam abunde suppeditat Micio, jocoque insuper et familiaritate commendat, vs. 706. *Bœcl.* — Accessit ad beneficium tempus. Et ideo *jam* quasi gestiens repetit adolescens. *Don.*

706. *Quid? quam illam?* Plene: «Me magis amas, *quam illam?*» Grate hoc et jocose.—*Perbenigne.* Multum putat, quia amator hoc dixit: ergo *benigne* significat large abundeque. — *Quid?* Formula interrogantis de alia re.

707. *Abiit, periit*, etc. Facete hæc Micio, ne diceret: Mentitus sum. Atque ita dixit, ut infantibus nutrices de terriculis dicere solent: quas quum ipsæ confinxerint, abolitas volunt, postquam puerulos vident nimium pavere. Et mihi videtur ridens hæc dixisse: ut intelligat Æschinus, Micionem joco fuisse mentitum. *Donat.* — Fere eumdem ad sensum omnino, et item ingeniose adnotat hic *Lemonnier*: «Micion répond rapidement à la question d'Eschinus. Térence aurait refroidi la scène, s'il eût expliqué plus longuement la fable de l'homme de Milet. Le spectateur était prévenu de cette fiction. Eschinus en est assez instruit par ce peu de mots.»

708. *Certo*. Brot. Delph. *certe*. — *Nam tibi eos certo scio*, etc. Mira sententia, Deos obsequi bonis, quasi bonis hominibus multum debeant. Et in excusationem precandi Deos, vide quæ facultas nata sit patrem sine assentatione laudandi. Credebant enim veteres, pietatem Deorum atque parentum auxilio liberis esse. Æneid. II, 717: «Tu genitor, cape sacra manu, patriosque penates.» Citat hic Dacieria versum Hesiodi: Ἔργα νέων, βουλαὶ δὲ μέσων, σὺχαὶ δὲ γερόντων.

709. *Quam ego*. Delph. *quam ego sum.*

710. Hic versus, ut Donatus ait,

Æs. Quid hoc est negotî? hoc est patrem esse? aut hoc est
filium esse?
Si frater aut sodalis esset, quî magis morem gereret?
Hic non amandus? hiccine non gestandus in sinu est? hem,
Itaque adeo magnam mi injicit sua commoditate curam,
Ne forte imprudens faciam quod nolit : sciens cavebo.
Sed cesso ire intro, ne moræ meis nuptiis egomet sim?

SCENA SEXTA.

DEMEA.

Defessus sum ambulando : ut, Syre, te cum tua
Monstratione magnus perdat Jupiter.

in quibusdam non invenitur. — *Eo intro.* Eo in meam domum. — *Quæ opus sunt.* Intellige, sacrificium, vasa, vestes candidas, obsonia, vocationem genere proximorum, coquorum conductionem, tibicinas, lampadas et similia, uno verbo, quæ turbam faciunt nuptiarum. Cf. Andr. 367. *West.*

711. *Quid hoc est neg.* Delph. Bip. *q. hoc neg.* — *Quid hoc est negotî?* Quænam hæc res est? Loquitur secum Æschinus; et mirantis est hæc et laudantis oratio. — *Hoc est*, etc. Estne vere hoc vices istiusmodi patris ac filii bene feliciterque experiri atque probare?

712. *Quî.* Quomodo, in qua re. — *Morem gereret*, mihi indulgeret.

713. *Hiccine.* Both. *hicce.* — *Non gestand. in sin. est?* Caritatis summæ locutio.

714. *Injicit.* Al. *injecit.* — *Itaque adeo*, etc. Non expedit bene sententiam Donatus. Hoc dicit Æschinus : Sibi nunc imprimis curæ fore, ut pro tantis beneficiis et summa indulgentia, patri contra referat gratiam, obsequio cultuque. Αὐξητικῶς dictum est, *injecit mihi magnam curam, ne quid imprudens faciam, quod nolit*, ut propositum studiumque obsequendi conspectius faceret, affectum demonstrando. *Bœcler.* — *Commoditate*, benignitate.

715. *Sciens cavebo.* Al. distinguunt post *sciens*, perperam. — *Sciens cavebo.* Inspiciam et providebo.

716. *Ne moræ.* Sic. l. Bemb. In antiq. *mora.* Al. *in mora.*

Sc. VI. In tempore reducit poeta Demeam : cui compositis jam, quarum causa fratrem volebat convenire, turbis, futurum sane erat, ut minueretur de Æschino quidem cura, ex Ctesiphone vero augeretur. *Bœcler.* — Hæc scena integra, ut adnotat Westerhovius, paucis mutatis, exscripta videtur ex Plauti Amphitruone, IV, 1.

717, 718. *Defessus.* Valde fatigatus. — *Ambulando.* Proprie magis h. l. ut

Perreptavi usque omne oppidum, ad portam, ad lacum :
Quo non ? neque ulla fabrica illic erat, nec fratrem homo
Vidisse se aibat quisquam : nunc vero domi
Certum obsidere est usque, donec redierit.

SCENA SEPTIMA.

MICIO. DEMEA.

Mic. Ibo, illis dicam, nullam esse in nobis moram.
De. Sed eccum ipsum. Te jam dudum quæro, o Micio !
Mic. Quidnam ? De. Fero alia flagitia ad te ingentia
Boni illius adolescentis. Mic. Ecce autem... De. Nova,
Capitalia. Mic. Ohe, jam... De. Ah ! nescis qui vir sit. Mic.
Scio.

animadvertit ingeniose Perletus, diceret : *errando totam per urbem.* — *Te cum tua monstratione.* Sup. 575, sqq.

719. *Usque.* Ed. Anon. *usque inde.* — *Perreptavi.* Aptus seni incessus.

720. *Ulla fabr. ill. er.* Varie hæc collocantur. — *Nec.* Lib. antiq. *neque.* — *Quo non ?* Supple *perreptavi.* — *Illic.* Quo me misit furcifer.

721. *Vidisse se.* Faern. in aliquot libb. non vidit *se.* — *Aibat.* Sic Bentl. ut alias, pro *aiebat.*

722. *Certum est.* Constitui. — *Obsidere* (producta media syllaba), diu sedere, assidue permanere.

Scen. VII. Scena hæc tota est ὀνειδιστική et ἐπιτιμητική, ex persona Demeæ : cujus tamen iracundia haud parum festive hebetatur compositis Micionis moribus et sermonibus. *Bæcl.*

723. *Ibo*, etc. Non viso Demea, loquitur Micio ad Æschinum qui est intra ædes. — *Illis dicam*, etc. Sostratæ et filiæ. — *In nobis.* Scil. me et te Æschino.

724. *O Micio !* Partic. *o* Bentl. ex codd. suis. Alii non habent.

725. *Quidnam ?* Supple, affers novi ? — *Fero alia flagitia*, etc. Molière, *l'École des maris*, act. III, sc. VI :

Sganarelle.

Venez, beau directeur, surnommé damoiseau,
On veut vous faire voir quelque chose de beau.

Ariste.

Comment ?

Sganarelle.

Je vous apporte une bonne nouvelle.

Ariste.

Quoi ?

Sganarelle.

Votre Léonor, où, je vous prie, est-elle ?

et quæ sequuntur.

726. *Boni.* Ironice. — *Ecce.* Vox funesti ominis, et supple : ea quæ solet objicere. — *Nova*, recentia.

727. *Ah !* Both. *at.* — *Capitalia.* Capitis pœna digna. — Mic. *Ohe*,

DE. O stulte! tu de psaltria me somnias
Agere: hoc peccatum in virginem est civem. MIC. Scio.
DE. Oho, scis? et patere? MIC. Quidni patiar? DE. Dic mihi,
Non clamas? non insanis? MIC. Non: malim quidem...
DE. Puer natu 'st. MIC. Dî bene vortant! DE. Virgo nihil habet.
MIC. Audivi. DE. Et ducenda indotata 'st. MIC. Scilicet.
DE. Quid nunc futurum 'st? MIC. Id enim quod res ipsa fert:
Illinc huc transferetur virgo. DE. O Jupiter!
Istoccine pacto oportet? M. Quid faciam amplius?
DE. Quid facias? si non ipsa re istuc tibi dolet,
Simulare certe est hominis. MIC. Quin jam virginem
Despondi; res composita est; fiunt nuptiæ;

jam..... Simili sensu, loco citato, *Ariste*:

Cessons de railler, je vous prie.

— *Ah! nescis qui vir sit.* Tuus Æschinus.— *Scio.* Supple, *quod egerit*, potius quam, *qui vir sit.*

728. *O stulte!* Pro *O* l. antiq. ac Be. codd. *ah!* C. G. M. *Ha.* — *O stulte!* Non urbane magis Molerii nostri *Sganarelle* ad fratrem suum, act. I, sc. II:

Allez, vous êtes un *vieux fou!*

— *Somnias*, per errorem existimas.

729. *In virgin. est civ.* Al. colloc. *est in virginem.* — *Agere*, velle loqui. — *Hoc peccatum*, novum quod fero ad te.—*Scio*, frigide pronuntiandum.

730. *Oho.* Lib. antiq. *eho.*

731. *Malim quid.* Hæc verba Demeæ tribuunt Z. Both. Rari codic. legunt, MI. *Non malum quid.*—*Non clamas? non insanis?* dicit, quippe qui *clamare*, *insanire* consuevit. — *Malim quidem.* Supple: si fieri posset, aliter esse; sed quando quod factum est, et infectum esse non potest, æquo animo fero.

732. *Puer natu 'st.* Both. *puer natus.*

733. *Et duc. indotata 'st.* Sustulimus cum Bent. et Perl. notam interrog. aliorum. — *Ducenda indotata 'st.* Ex lege Attica, si quis puellam devirginasset, aut eam ducere, aut mori cogebatur. — *Scilicet.* Nimirum talem ducet.

734. *Quod res ipsa fert*, i. e. suadet, poscit.

735. *Illinc*, e Sostrata. — *Huc*, in domum meam.

736. *Oportet.* Supple, *te agere.*

737. *Si non ipsa re.* Ante hæc L. antiq. inger. *rogitas?* Delet Fa.

738. *Simulare*, mœrorem.—*Hominis*, ratione aliqua præditi. — *Quin*, immo.

739. *Despondi* Æschino. — *Composita*, transacta. — *Fiunt nuptiæ.* Pactæ sunt nuptiæ.

Dempsi metum omnem : hæc mage sunt hominis. De. Ceterum,
Placet tibi factum, Micio? Mic. Non, si queam
Mutare; nunc, quum non queo, animo æquo fero.
Ita vita 'st hominum, quasi quum ludas tesseris.
Si illud, quod maxume opus est jactu, non cadit;
Illud quod cecidit forte, id arte ut corrigas.
De. Corrector! nempe tua arte viginti minæ
Pro psaltria periere, quæ, quantum potest,
Aliquo abjicienda est; si non pretio, gratiis.
Mic. Neque est, neque illam sane studeo vendere.
De. Quid illa igitur facias? Mic. Domi erit. De. Proh Divum fidem!

740. *Dempsi.* Par. Ms. *depressi.*— *Mage.* Ita Bent. ed. ubique locorum, pro *magis.*—*Dempsi metum omnem.* Omnem timoris causam ademi matri et virgini. — *Hæc mage sunt hominis.* Bene repetit *hominis*, quod Demea dixerat, vs. 737; sed liquet, quo sensu accipiat. Et revocatur animo pulcherrima quæ est in Heautontimorumeno sententia, vs. 77, vol. I, pag. 320 : « Homo sum : humani nihil a me alienum puto. »

741. *Non.* Supp. placeret.

742. *Non queo.* Ms. quid. *nequeo.*

743. *Quasi quum.* Bent. *quasi si.* — *Ita vita 'st homin.* etc. Plat. de Rep. X : ὥσπερ ἐν πτώσει κύβων πρὸς τὰ πεπτωκότα τίθεσθαι τὰ αὐτοῦ πράγματα. Pariter hac figura usi sunt Alexis apud Stobæum, Tzetzes Chiliad. X, cap. 341; Ambros. de Tobia, cap. 11; Plut. περὶ εὐθυμίας· Κυβείᾳ ὁ Πλάτων τὸν βίον ἀπείκασεν, ἐν ᾧ καὶ βαλεῖν δεῖ τὰ πρόσφορα, καὶ βαλόντα χρῆσθαι καλῶς τοῖς πεσοῦσι. *Farnab.*

745. *Id arte ut corrig.* Both. *ad artem ut corrig.* — *Forte, arte,* dicta per oppositionem.

746. *Corrector.* Initio virulenta, quia dixit, arte ut *corrigas.* — *Tua arte*, pergit irridendo. — *Viginti minæ*, scilic. quanti emerat Æschinus psaltriam, parata Micionis pecunia. Cf. supr. 370.

747. *Quantum potest*, quantum poterit fieri.

748. *Gratiis.* Lib. antiq. *at grat.* Mss. Pall. *vel grat.* Alii *gratis.* — *Abjicienda*, abigenda vili quovis pretio. Nondum scit Demea, amicam Ctesiphonis filii esse hanc psaltriam. — *Gratiis*, non accepta rursus pecunia.

749. *Neque est.* Subaudi ex sup. versu, *abjicienda.* — *Studeo*, in animo habeo.

750. *Quid illa.* Pronomen *illa*, quod vulg. abest, recepimus ex Bent. post Perlet. — *Facias.* Ita veterr. Be. codd. Vulg. *facies.* — *Domi erit.* Psaltria sc. quæ jam intus est cum Ctesiphone. Cf. 285. *Perlet.*

Meretrix et mater familias una in domo?
Mic. Cur non? De. Sanum credis te esse. Mic. Equidem arbitror.
De. Ita me Dî ament, ut video tuam ego ineptiam;
Facturum credo, ut habeas, quicum cantites.
Mic. Cur non? De. Et nova nupta eadem hæc discet. Mic. Scilicet.
De. Tu inter eas restim ductans saltabis. Mic. Probe.
De. Probe! Mic. Et tu nobiscum una, si opus sit. De. Hei mihi!
Non te hæc pudent? Mic. Jam vero omitte, o Demea,

751. *Una in domo.* Quid. lib. *erit ea. in dom.* — *Mater familias.* Sc. uxor. — *Una in domo?* in eadem domo commorabuntur?

752. *Sanum credis te esse.* Magna pars librorum, indicante West. legit *sanumne.* — *Cur non?* Posset dicere, non est Æschini amica; sed celanda est culpa Ctesiphonis. *Donat.*

753. *Ita me Dî ament, ut.* Formula affirmandi.

754. *Factur. cred.* Codic. quid. *factur. te credo.* — *Facturum credo.* Credo te facturum illud, ea mente ut, etc. — *Quicum*, quacum. — *Cantites*, amatoria cantica et meretricia.

755. *Hæc discet.* Alii in fine interrogant. — *Scilicet.* Erit ut dicis.

756. *Restim ductans salt.* Hoc est, saltationis genus, quo funem tenentes saltabant et in diversum se invicem trahebant. *Ruhnken.* — Et notat Minellius: Κόρδακα ἕλκων, *ductans* funem in saltatione comica, quam natam volunt ab eo fune, quo in Trojam introductus erat equus ligneus. Quæ vero Minellii notata ex ipso Aristoxeno auctore clarius cognosces. Cujus librum vide, Περὶ τραγικῆς ὀρχήσεως inscriptum. De ead. re cf. Schmied. ad Arrian. 7, 8. Atque notari insuper debet, impudicam haberi illam saltationem a veteribus, ut inde satis acerbe dictum pateat in senem. — *Tu i. eas*, etc. Neq. vero prætereundi sunt Horat. Ep. I, 10, 47, et Liv. XXVII, 37, «per manus, inquiens, *reste ducta* (vel *data*) virgines, etc.» Quo saltandi genere, We. narrante, etiam amatores studebant placere amicæ. Plura Lindenbr. Postremum moneo, id *restim ductare* etiam posse ad senis pueros imitantis ineptiam convenire vel importunitatem. *Perlet.* — *Probe.* Dictionem hanc Bent. omittit tanquam a glossatore. — Mic. *Probe.* Formula assentientis, ut gallice, *fort bien; d'accord.*

758. *Omitte, o Demea.* Alii *omitte, Demea*; alii, *mitte, o Dem.* — *Non te hæc pudent?* Item *pudeo* personali forma, Plaut. Cas. V, 11, 3. Est autem *hæc* casu nominandi sumendum. *Perl.* — *Jam vero.* Quasi innuentis et disputatum et lusum satis esse.

Tuam istanc iracundiam, atque ita uti decet,
Hilarum ac lubentem fac te gnati in nuptiis.
Ego hos conveniam; post huc redeo. DE. O Jupiter.
Hanccine vitam! hoscine mores! hanc dementiam!
Uxor sine dote veniet; intus psaltria est;
Domus sumptuosa; adolescens luxu perditus;
Senex delirans: ipsa si cupiat Salus,
Servare prorsus non potest hanc familiam.

759. *Omitt. Tuam ist. iracund.* MOLIÈRE, fabula citata, act. I, sc. 1:

ARISTE, *à Sganarelle.*

Cette farouche humeur dont la sévérité
Fait toutes les douceurs de la société,
A tous vos procédés inspire un air bizarre.

760. *Hilarum.* C. G. m. *hylarem.* — *Gnati in nupt.* Lib. ant. *in nati nupt.*

761. *Ego hos conveniam.* Referenda hæc sunt ad initium hujus scenæ, ubi Micio, in Demeam incidens, incepto suo erat prohibitus. *Perlet.* — *Huc*, ad meas ædes, ad te. Dicens hæc abit.

762. *Hanccine vitam!* etc. Totum illud expressit fere ad verbum nostras MOLIÈRE, fabula citata, et pro *Salute*, quæ Græcis ὑγίεια erat, substituit *Sapientiam.* Act. I, Sc. IV:

SGANARELLE.

Oh! que les voilà bien tous formés l'un pour l'autre.
Quelle belle famille! un *vieillard insensé*,
Qui fait le damoret dans un corps tout cassé!
Une fille maîtresse et coquette suprême!
Des valets impudents! Non, la *Sagesse même*
N'en viendrait pas à bout, perdrait sens et raison
A vouloir corriger une telle maison.

766. *Servare.* Ex Hel. Both. corrigit *salvare.*

ACTUS QUINTUS.

SCENA PRIMA.

SYRUS. DEMEA.

SYR. ÆDEPOL, Syrisce, te curasti molliter,
Lauteque munus administrasti tuum.
Abi. Sed postquam intus sum omnium rerum satur,
Prodeambulare huc libitum est. DE. Illuc sis vide
Exemplum disciplinæ. SYR. Ecce autem hic adest
Senex noster. Quid fit? quid tu es tristis? DE. Oh, scelus!

Sc. I. Bip. hic habet act. IV, sc. IX; Both. act. IV, Sc. VIII. — Hic exemplum inducitur licentiæ servorum sub miti domino. *Don.*

767. *Syrisce.* Adblanditur sibi madidus servus, diminutiva sui nominis formula. — *Te*, ventrem *tuum*. — *Molliter*, delicate.

768. *Munus tuum*, edendi et bibendi, ut sibi pollicitus fuerat, 592, 593.

769. *Sed postq.* Both. *sic postquam.* — *Abi.* Hoc verbum esse Donat. exponit vel sibi vel alteri cum laudatione blandientis. — *Intus.* Hoc adverb. pro vernili sermone est, ad plenissimam saturationem indicandam. *Perlet.*

770. *Prodeambulare.* Mss. We. *porro deamb.* Bru. C. e. disjunctim, *pro* (exclamatio) *deamb.* It. C. G. m. *prok.* — *Illuc.* L. antiq. *illud.* — *Prodeambulare.* Delicatorum est, ut ait West. En vero delicias servi, cui gemina opus est præpositione, *pro, de*; ut molliter sensa explicet atque ostendat. *Perlet.* — *Libitum est.* Est hominis genio omnino indulgentis. — *Illuc*, pro *illud.* Loquitur Demea visum intuens Syrum. — *Sis*, si vis. — *Vide.* Ita solent stomachantes. Vid. Phorm. 358. *Perl.*

771. *Adest.* Variat series verbor. in hoc versu. Plurimi enim finiunt ex Bemb. in *adest.* Alii in *senex* vers. sequent. — *Exemplum disciplinæ*, supple, herorum; i. e. vide servum hunc ebrium, qui specimen egregium offert disciplinæ vigentis apud heros quibus famulatur. — Minus apte creditur alludi ad id quod infra patet, vs. 967, Syrum fuisse pædagogum fratrum amborum Syri et Æschini.

772. *Oh, scelus!* alii, *oho!* alii *eho.* — *Senex noster.* Innuit, quem tam lepide lusimus. — *Quid fit? quid*, etc. Mire securitatem ebrii expressit. *Donat.*

SYR. Ohe, jam tu verba fundis hic sapientia!
DE. Tu si meus esses... SYR. Dis quidem esses, Demea,
Ac tuam rem constabilisses. DE. Exemplo omnibus
Curarem ut esses. SYR. Quamobrem? quid feci? DE. Rogitas?
In ipsa turba atque in peccato maxumo,
Quod vix sedatum satis est, potasti, scelus!
Quasi re bene gesta. SYR. Sane nollem huc exitum.

SCENA SECUNDA.

DROMO. SYRUS. DEMEA.

DR. Heus, Syre! rogat te Ctesipho, ut redeas. SYR. Abi.
DE. Quid Ctesiphonem hic narrat? SYR. Nil. DE. Eho, carnufex,
Est Ctesipho intus? SYR. Non est. DE. Cur hic nominat?
SYR. Est alius quidam, parasitaster paulus.

773. *Ohe.* Sic solent qui aspernantur plura audire. — *Fundis*, in abundantia. — *Verba sapientia*, præcepta sapientiæ. — Donat. explicat *tu, Sapientia;* sed, ut animadvertit Bœcler. poeta noster haud solet ex tam longinquo petere sententias.

774. *Tu si meus esses...* Al. *Tun'? si meus*, etc. — *Dis*, dives. Syrus pro calliditate sua, occupat Demeam triste aliquid vel minaciter dicturum; ac simul illudit avaritiam. *Perlet.*

775. *Constabilisses.* Al. *stabiliss.* — *Exemplo.* In l. Bemb. *exempla.* Vulg. ed. *exemplum.* — *Tuam rem* familiarem, tua bona.

776. *Rogitas.* Al. *rogas.*

777. *In ipsa turba.* De raptu psaltriæ loquitur. — *In peccato max.* de vitio Pamphilæ oblato.

778. *Potasti.* Don. *potastis*, et illud putat oratorie dictum.

779. *Noll. huc.* Al. *hunc.* — *Quasi re bene gesta.* Scilicet quia dixerat Syrus: *lauteque munus*, etc. vs. 768. — *Nollem huc exitum*, nollem huc de ædibus prodiisse.

780. *Heus.* C. G. m. geminat *heus.* — *Abi.* Supprimit addenda: *in malam rem*, tu qui Ctesiphonem nominas præsente Demea.

781. *Quid Ctesiph. hic narr.* sub. *velle.* — *Carnufex.* Syrum alloquitur.

782. *Intus*, in domo Micionis.

783. *Quidam.* Par. p. var. *quidem.* — *Paulus.* Faern. *parvolus.* — *Est alius quidam*, cui pariter nomen est Ctesipho. — *Parasitaster paulus.* H. e. parasiti imitator, ut monet L. Valla. — Syrus ne in ebrie-

Nostin'? De. Jam scibo. Syr. Quid agis? quo abis? De. Mitte me.
Syr. Noli inquam. De. Non manum abstines, mastigia?
An tibi jam mavis cerebrum dispergam hic? Syr. Abit.
Ædepol comissatorem haud sane commodum,
Præsertim Ctesiphoni. Quid ego nunc agam?
Nisi dum hæ silescunt turbæ, interea in angulum
Aliquo abeam, atque edormiscam hoc villi: sic agam.

SCENA TERTIA.

MICIO. DEMEA.

Mic. Parata a nobis sunt, ita ut dixi, Sostrata,
Ubi vis. Quisnam a me pepulit tam graviter fores?
De. Hei mihi! quid faciam? quid agam? quid clamem? aut querar?

tate quidem fallaciarum obliviscitur, ut agnoscere est.

784. *Jam scibo*, quis sit. Hæc cum stomacho dicit Demea, simul in ædes Micionis introrumpere parans. *West.* — Syr. *Quid agis?* Et simul retinet eum.

785. *Non man. abst.* Injecit, ut videtur, manum Syrus. — *Mastigia.* Gr. μαστιγίας, scilicet, tu flagellis dignus.

786. *Dispergam.* Mss. Pall. *dispergi.* — *An tib. mavis cerebrum disp. hic.* Ut apparet, baculo minatur. — *Abit.* Tristi vultu et desperanti pronuntiatum.

787. *Comissatorem.* C. G. m. scrib. *commessatorem.* Guy. vult nominativum *comessator.* — *Comissatorem.* Convivam. Et subaudi *ecce.* — *Haud sane commodum*, perquam ingratum.

788. *Præsert. Ctesiphoni.* Duo scilicet fratres sunt intus.

789. *Hæ silesc. turbæ.* Both. *hæc* pro *hæ.* — *Dum hæ silescunt turbæ.* Donec turbæ quæ patrem inter et filium orientur sedatæ fuerint.

790. *Hoc villi.* Mss. quidam et editi, *hoc vini.* — *Edormiscam hoc villi*, decoquam hoc vinum. Et *villi* diminut. pro *vini.* — *Sic agam.* Ita solent post deliberationem in re gravi, quod facere certum sit statuentes.

Sc. III. Bipontini abhinc, nescimus qua ratione inducti, cum Dacieria actum quintum ordiuntur. — *Ita.* Al. libb. non exhibent. — In hac scena collatio est personarum, mitis parentis ac severi.

791. *Parata a nobis*, etc. Hæc Micio ad Sostratam intus manentem. Et τὸ *parata*, alludit ad vs. 710 sup.

792. *Ubi vis*, sub. fient nuptiæ, aut adduci filium, vel tale quiddam. — *A me.* E domo mea. — *Fores*, meas.

793. *Quid agam?* Hæc absunt ab

O cælum! o terra! o maria Neptuni! Mic. Hem tibi!
Rescivit omnem rem; id nunc clamat scilicet.
Paratæ lites: succurrendum 'st. De. Eccum adest
Communis corruptela nostrûm liberûm.
Mic. Tandem reprime iracundiam, atque ad te redi.
De. Repressi, redii, mitto maledicta omnia:
Rem ipsam putemus. Dictum inter nos hoc fuit,
Ex te adeo est ortum, ne tu curares meum,
Neve ego tuum? responde. Mic. Factum 'st, non nego.
De. Cur nunc apud te potat? cur recipis meum?
Cur emis amicam, Micio? nam quî minus
Mihi idem jus æquum 'st esse, quod mecum 'st tibi?

editis nonnullis. — *Hei mihi!* Demea, hæc dicens, irrumpit furibundus. — *Quid faciam? quid agam?* Varro, de Lingua latina, distinguit *agere*, quod genus est, *facere*, species.

794. *Neptuni.* Edit. princ. *Neptunia.* — *O maria Neptuni.* Circa hæc Donatus suspicatur, velle Demeam diluvium et interitum rebus optare, ut omnia Neptunia fiant; nimis longe petitum est, ut ait Bœclerus, nec Terentiani moris. — *Hem tibi!* Fortasse innuit Ctesiphonem. «Cave, Ctesipho.»

795. *Scilicet.* Parm. edit. *ilicet.* — *Id clamat.* Propter illud.

796. *Paratæ lites*, jurgia contra me excogitata sunt. — *Succurrendum 'st.* Ctesiphoni.

797. *Nostrûm liberûm.* Br. *nostrorum.* Guelf. 2, *liberorum.* — *Eccum adest Communis corruptela*, etc. Item Molière, *Fourberies de Scapin*, act. I, scen. VI: «Ah! ah! vous voilà donc, sage gouverneur de famille, beau directeur de jeunes gens!»

799. *Mitto.* Ien. *omitto.* — *Repressi, redii, mitto maled.* etc. Notatum velis, non tam mitescere eum animo, quam destitui adversario. Quam enim parum moveretur Micio tali tumultu et jurgio, satis expertus erat. *Bœcler.*

800. *Inter nos hoc.* Colloc. l. Bemb. *hoc inter nos.* — *Putemus*, consideremus. — *Dictum int. n. hoc f.* Inter nos convenit.

801. *Ortum.* Guelf. 2, *exortum.* — *Ex te adeo est ort.* Et tute hoc dictavisti. Hæc per interrogationem dicuntur. — *Adeo* pro *etiam.*

802. *Neve ego tuum?* Non interrogat Br. — *Factum 'st.* Convenit inter nos, ut ais.

803. *Cur nunc.* Both. *cur meus nunc.*

804. *Nam quî.* Var. codd. *num qui*; al. *numquid.* Sed placet *nam*, particula probandi. — *Quî minus Mihi*, etc. Cur non æquum esset, id est, nonne æquum esset idem jus esse contra te, quod tibi est contra me.

805. *Idem jus.* Bothius *tecum* ex Bentl. addit, propter antithesim *mecum* sequentis.

Quando ego tuum non curo, ne cura meum.
Mic. Non æquum dicis. De. Non? Mic. Nam vetus verbum hoc quidem 'st,
Communia esse amicorum inter se omnia.
De. Facete! nunc demum istæc nata oratio est.
Mic. Ausculta paucis, nisi molestum 'st, Demea.
Principio, si id te mordet, sumptum filii,
Quem faciunt, quæso, hoc facito tecum cogites:
Tu illos duo olim pro re tollebas tua,
Quod satis putabas tua bona ambobus fore;
Et me tum uxorem credidisti scilicet
Ducturum. Eamdem illam rationem antiquam obtine;
Conserva, quære, parce, fac quam plurimum

806. *Quando ego*, etc. Versus hic rem sæpius repetitam ostendit, et parum ibi Terentio dignus videtur.

807. *Non?* Hoc *non* posterius Westerh. attribuit etiam Micioni, male ex Donat. ut putat Perlet. quem sequimur. — *Non æquum dicis...Nam*, etc. Verisimile est rem, sedato contendentium ardore, in jocum verti a Micione, qui scilicet, ut Don. opinatur, non habeat rationem quam subjiciat, nisi quod proverbii cujusdam recordetur.

808. *Communia esse.* Menand. item in Ἀδελφοῖς: τὰ τῶν φίλων κοίν', οὐ μόνον τὰ χρήματα.

809. *Facete!* sub. loqueris. Ironice dictum. — *Nunc demum*, etc. His Demea significat ridiculum esse, *nunc demum* ea afferre, quæ, si contra conventionem valere unquam debuissent, ab initio statim exprimenda fuissent. Contra vero hoc ipso mane Micio dixerat: «Nam ambos curare propemodum reposcere illum est quem dedisti.»

810. *Ausculta paucis.* Aurem præbe paucis verbis quæ sum dicturus.

811. *Si id te m. sumptum*, etc. Est hic attractio græca, substantivum regente verbo quod sequitur. *Id* autem fere abundat; construe: Si id mordet, vexat te, scilicet sumptus, quem filii tui faciunt. Itid. Eunuch. vs. 653, «Eunuchum quem dedisti nobis, quas turbas dedit!»

812. *Hoc.* C. G. m. *hæc.*

813. *Duo.* Alii, *duos* — *Tollebas.* Alii, *tolerabas.* — *Illos duo.* Virgil. Æneid. lib. XI, vers. 285: «Si *duo* præterea tales Idæa tulisset Terra viros.» — *Pro re tua*, prout facultates tuæ ferebant. — *Tollebas*, educabas.

814. *Quod*, quoniam. — Junge *satis fore.*

816. *Obtine.* Par. pro var. *retine.* — *Rationem*, computationem. — *Antiquam*, quam tunc tecum constituebas, quum putares ambos tibi soli esse alendos.

817. *Conserva.* Sc. parta. — *Quære*, nova bona. — *Parce* omnibus. — *Quam plurimum* bonum.

Illis relinquas ; gloriam tu istam obtine.
Mea, quæ præter spem evenere, utantur sine.
De summa nil decedet; quod hinc accesserit,
Id de lucro putato esse : omnia hæc si voles
In animo vere cogitare, Demea,
Et mihi et tibi, et illis dempseris molestiam.
DEM. Mitto rem; consuetudinem ipsorum... MIC. Mane :
Scio, istuc ibam. Multa in homine, Demea,
Signa insunt, ex quibus conjectura facile fit,
Duo quum idem faciunt, sæpe ut possis dicere :
Hoc licet impune facere huic, illi non licet ;
Non quo dissimilis res sit, sed quo is qui facit.

818. *Tu istam obtine.* Bentl. codd. et Edd. vett. *tu ist. tibi obtine.* — *Relinquas* hereditate.—*Obtine*, consequere.

819. Non interpungit Br. post *sine* in fine versus.— *Mea, quæ*, etc. Permitte ut utantur illi et fruantur bonis meis, quæ obvenere tibi et ipsis contra quam sperabant. — *Mea utantur*, pro *meis*. Archaice.

820. *De summa*, scilicet rei tuæ. —*Hinc*, δευτεροῦς, id est, a me.

821. *Omnia hæc.* Sic libb. antiqui. Bemb. *omne*, quod præfert pariter Bent. — *De lucro esse.* Tanquam inopinatum lucrum inventum fuisse.

822. *Vere.* Both. *vero.* — *Vere*, serio.

823. *Et illis.* Hoc tertium *et* tollit Both. — *Dempseris*, pro *demes*.

824. *Mitto rem.* Omitto pecuniam. Non loquor de fortunis meis. — *Consuetudinem ipsorum*, sub. attingamus loquendo. Et innuit consuetudinem duorum juvenum cum meretricibus. — *Mane*, adhortantis vox est ut audiat sequentia.

825. *Istuc ibam.* Hac de re dicere parabam.

826. *Ex quibus.* Bentleius colloc. *quib. ex.* — *Multa in hom. Signa insunt*, etc. Totum illud intellige : « Homini intelligenti facile est de vita et moribus adolescentium æstimare animum ipsorum et ingenium; adeo etiam, ut, quum duo idem facere videntur, dicat tamen peritus rerum æstimator: *Hoc licet huic impune facere*, etc. Qui sc. liberali ingenio præditus est, nec facile corrumpi potest. *Ille non potest*, quippe qui per naturæ improbitatem obsequio abutitur. » Sequitur hypothesis, *quæ ego in illis esse video.*

829. *Non quo..... sed quo.* Lib. antiq. utrobique *quod.* — *Sed quo is.* Sed quia ii qui faciunt sunt dissimiles. Oratio autem illa, etsi de ipsis verbis satis intelligenda, sententiam includit non adeo perspicuam. Quod ipsum artificiose potuit fingi, ut suspicatur gallicus interpres *Lemonnier* : « L'intention du poète était peut-être de mettre Déméa hors d'état de répliquer, en lui faisant débiter par son frère un verbiage imposant et dogmatique, auquel il ne pût rien comprendre.

Quæ ego in illis esse video, ut confidam fore
Ita ut volumus : video eos sapere, intelligere, in loco
Vereri, inter se amare : scire est liberum
Ingenium atque animum : quovis illos tu die
Reducas. At enim metuas, ne ab re sint tamen
Omissiores paulo. O noster Demea,
Ad omnia alia ætate sapimus rectius.
Solum hoc unùm vitium senectus adfert hominibus :
Attentiores sumus ad rem omnes, quam sat est ;
Quod illos sat ætas acuet. DEM. Ne nimium modo

Peut-être tout ce couplet répond-il au *voilà ce qui fait que votre fille est muette*, de Molière. »

830. *Quæ ego in illis*, etc. Quid verba hæc significent, aut quo referantur, id se West. confitetur latere. At vero nos non inepte referemus *quæ* ad *signa*, quæ *in homine* sc. *inesse* v. 826 dicuntur. Deinde pronom. *quæ* cum emphasi ac vi majore putamus sumendum pro, ea, talia, vel ejusmodi. Aut explenda est constructio verborum hoc modo : *Quæ* signa *ego in illis* filiis hujusmodi *esse video*, *ut*, etc. His ita verbis constructis sensus sane facilior prodibit et clarior. Itaque Micio ostendit, in filiis ambobus *signa* apparere, unde cognoscatur, non ita esse, ut, quod supra monuerit in universum, uni liceat facere impune, quod non alteri idem; sed contra utrique illorum pariter licere impune facere unum idemque. Ac Micio etiam in sequentibus docet, utrosque filios indole animi non esse dissimiles. *Perlet.*

831. *Eos.* Hæc dictio non est in Bemb. lib.—*Ita ut*, pro *tales quales.*

832. *In loco Vereri.* Quum tempus postulat, pudore affici.— *Inter se amare*, mutuo amore conjungi. *Scire est*, unde facile intelligere liceat. — *Liberum*, liberale, dignum viris liberis.

833. *Tu die.* C. G. m. pro *tu die*, exhib. *studio.* Singularis lectio. — *Quovis die*, quandocumque tibi libuerit.

834. *Illos Reducas.* Supple, ad sanam mentem ; vel in rectam vitæ viam. — *At enim metuas.* Quasi diceret, at fortasse objicies te metuere ne, etc. — *Ab re Omissiores.* Rei familiaris augendæ minus studiosi.

835. *O noster Demea.* Cum blanditie, et quasi dicat : « Multa te latent, Demea, simplex homo es. »

836. *Ætate*, scil. ingravescente.

837. *Hominibus.* Par. Mss. *omnibus.*

838. *Ad rem*, etc. Ad divitias accumulandas. Vide Horat. Art. Poetic. Item BOILEAU, Art. Poet. *ch.* III, vs. 383 :

La vieillesse chagrine incessamment amasse.

839. *Ne nimium.* Par. ed. *næ.* — *Quod*, ad quod. — *Acuet*, urgebit. — *Ne nimium modo.* Supple antea, *cavendum est.*

Bonæ tuæ istæ nos rationes, Micio,
Et tuus iste animus æquus subvortant. Mic. Tace,
Non fiet. Mitte jam istæc; da te hodie mihi;
Exporge frontem. Dem. Scilicet ita tempus fert,
Faciundum 'st. Ceterum rus cras cum filio
Cum primo lucu ibo hinc. Mic. Immo de nocte censeo.
Hodie modo hilarum te face. Dem. Et istam psaltriam
Una illuc mecum hinc abstraham. Mic. Pugnaveris.
Eo pacto prorsum illic alligaris filium.
Modo facito, ut illam serves. Dem. Ego istuc videro:
Atque illi, favillæ plena, fumi ac pollinis,
Coquendo sit faxo et molendo; præter hæc
Meridie ipso faciam ut stipulam colligat:

840. *Bonæ istæ tuæ ration.* ironia.

841. *Subvortant.* Varie legunt, *subvortat, subvertant, subvortit, evertant.* — *Animus æquus*, mitis et facilis. — *Nos s.* perdant nos et filios nostros.

842. *Mitte jam istæc*, id est, verba mali ominis. — *Da te hodie mihi.* Accommoda te ipsum voluntati meæ.

843. *Exporge*, explica, quod nempe est hilaritatis. — *Scil. ita temp. fert.* Ostendit se magis cogi necessitatibus.

844. *Cæterum*, etc. Hoc ideo facit, quasi gaudere interim non possit, nisi se vicinæ sævitiæ proximitate soletur.

845. *Cum primo lucu.* Bentl. libb. *cum prima luce.* Cod. Fabric. *luci.* — *Ibo hinc.* Hæc verba a Faern. sunt, sed in libb. quibusdam per aposiopesin omittuntur. — *Immo*, delet Faern. — *Cum primo lucu.* Veteres dicebant *lucus*, pro *luce*, pro *sole* ponentes. — *Ibo hinc*, tanquam de malo loco. — *De nocte*, per noctem; et abundat *de*.

846. *Te face.* Lib. antiq. exhibent *fac te.*

847. *Illuc*, ex hoc loco. — *Pugnaveris*, præclaram rem feceris. Sic Lucil. citante Donato: « Vicimus, o socii, magnam pugnavimu' pugnam. »

848. *Illic*, rure. — *Alligaris*, affixeris. Hæc cum risu dicit Micio.

849. *Modo facito*, etc. Vide ne forte illa tibi aufugiat, et filius una. — *Istuc videro.* Cavebo istud de quo tu loqueris.

850. *Atque* reponitur a Bentl. in fine versus præcedent. — *Illi.* Cod. Reg. Be. *ibi.* C. G. m. *illa.* — *Illi*, pro *illic*, ut mos est Terentianus. — *Pollinis*, is est pulvis farinæ subtilissimus.

851. *Coquendo et molendo.* Labores ejus modi ancillarum enumerat Plautus, Merc. II, III, 62. — *Faxo*, faciam.

852. *Stipulam.* Par. p. var. *stipulas.* — *Meridie ipso*, quum sol torrentior est.

Tam excoctam reddam atque atram, quam carbo 'st. MIC. Placet.
Nunc mihi videre sapere: atque equidem filium
Tum etiam, si nolit, cogam, ut cum illa una cubet.
DEM. Derides? fortunatus, qui isto animo sies;
Ego sentio. MIC. Ah, pergisne? DEM. Jam jam desino.
MIC. I ergo intro; et cui rei est, ei rei hunc sumamus diem.

SCENA QUARTA.

DEMEA.

Nunquam ita quisquam bene subducta ratione ad vitam fuit,

853. *Quam carbo'st.* Par. p. var. *quam carbonem*, non recte. — *Excoctam*, tostam. — *Placet*, id mihi jucundum est.

854. *Nunc.* Un. Mss. Pall. *tunc*, perperam. — *Atque equidem.* Hæc et quæ sequuntur C. G. m. et Hal. Demeæ dant, sed cæteri omnes melius Micioni. — *Filium.* Pauci codd. *tuum.* — *Videre*, pro *videris.*

855. *Cogam.* Lib. antiq. *cogas.* — *Tum etiam*, quum psaltriam effeceris talem. — *Si nolit*, etiam si renuat.

856. *Isto.* Lib. antiq. *istoc.* — *Derides?* Hæc dicens, me deludis. — *Fortunatus*, supple *es.* — *Qui isto animo sies.* Quasi diceret, qui miseriarum sensum abjecisti.

858. *Cui rei.* Alii addunt *opus est.* — *Ei rei.* Retinuimus *rei* post Bent. et Perl. ex lib. Bemb. Idem lib. non habet *hilarem*, quod vulgo sequitur. — *Intro*, in ædes meas. — *Cui rei, ei rei.* Simil. Cicer. Orat. p. Rosc. Amer. « qui de *ea re* posset dicere aliquid, in *qua re* nulla subesset suspicio. » De tali autem repetitione nominis, vide Sanct. Min. II, 9. *Perl.* — *Ei rei*, nuptiis Æschini faciendis. — *Sumamus*, consumamus, absumamus.

Sc. IV. Ab hac scena Schmieder incipit drama, quod secundarium appellat, ubi agendo ostendatur nihil homini melius esse, quam facilitatem vel comitatem morum. Sed quo jure ille vir ex parte comœdiæ faciat comœdiam veluti separatam, equidem vix scio. *Perlet.* — Demea cœpit, perpenso, quod vita fratris sit læta ac suavis, mutare suam tristem et ærumnosam; et quia re bene considerata necessitatem mutationis sibi invenerit, Terentius inde a crimine novæ conversionis Demeæ facile defenditur. Hactenus autem iracundia et ægritudo animi plerumque obstiterat philosophanti. Nunc, composita in novum quasi habitum mente, magnifica orditur ῥήσιν.

859. *Fuit.* Bent. *fuat.* — *Bene subducta ratione.* Considerata recte vivendi via, translatum a calculatoribus. *Farn.*

Quin res, ætas, usus semper aliquid adportet novi,
Aliquid moneat; ut illa quæ te scire credas, nescias,
Et quæ tibi putaris prima, in experiundo ut repudies:
Quod nunc mihi evenit: nam ego vitam duram, quam vixi usque adhuc,
Prope decurso spatio omitto: id quamobrem? re ipsa reperi,
Facilitate nihil esse homini melius, neque clementia.
Id esse verum, ex me atque ex fratre cuivis facile 'st noscere.
Ille suam semper egit vitam in otio, in conviviis,
Clemens, placidus, nulli lædere os, adridere omnibus,
Sibi vixit, sibi sumptum fecit; omnes benedicunt, amant.
Ego ille agrestis, sævus, tristis, parcus, truculentus, tenax,
Duxi uxorem: quam ibi miseriam vidi! nati filii,
Alia cura: heia autem, dum studeo illis ut quam plurimum
Facerem, contrivi in quærendo vitam atque ætatem meam.

860. *Quin res*, rerum occasiones.

862. *Ut repud.* Abest *ut* a multis. — *Prima*, primo loco ponenda, optima, ante alia eligenda.

864. *Decurso.* Lib. antiq. *jam excurso.* — *Prope decurso*, pæne jam confecto vitæ cursu. — *Omitto*, relinquere constitui.

865. *Facil. clem.* Inter *facilitatem* et *clementiam* hoc interest: *facilis* enim cujus ira cito solvitur, *clemens*, qui non irascitur. *Don.*

867. *Ille suam semp. egit*, etc. Hic jam quasi comparativa qualitas inducitur de utroque: et ut ille initio fabulæ collocutus est, sic in fine hic loquitur. *Donat.* — *In otio.* Opponitur hic *otium* labori seu operi rustico, cui Demea est addictus.

868. *Placidus*, ex oppos. *ferus.* — *N. l. os*, neminem coram offendere.

869. *Sibi vixit, sibi sumpt. fec.* Quia nec uxorem habet, nec liberos. — *Omnes bened. amant.* Juxta illud in Andria, vers. 68: « Obsequium amicos parit. »

870. *Ego ille.* Bene addidit *ille*, quasi jam notus, hoc ipso quod ferus est, et agrestis. — *Sævus* factis, *tristis* animo, *truculentus* vultu. — *Tenax*, avarus.

871. *Ibi*, in matrimonio. — *Quam miseriam vidi!* Menand. Τὸ γυναῖκα ἔχειν, εἶναί τε παίδων, Παρμένων, Πατέρα, μερίμνας τῷ βίῳ πολλὰς φέρει. — De hac materia vid. quid adnotaverimus init. Adelphor. vs. 43, in not. Huj. vol. pag. 14.

872. *Heia.* In ant. *porro* pro *heia*.

873. *Facerem*, compararem, corroderem. — *Contrivi*, misere consumpsi. — *In quærendo.* Cf. 817.

Nunc exacta ætate hoc fructi pro labore ab eis fero,
Odium. Ille alter sine labore patria potitur commoda:
Illum amant; me fugitant. Illi credunt consilia omnia,
Illum diligunt, apud illum sunt ambo; ego desertus sum.
Illum ut vivat optant; meam autem mortem exspectant scilicet.
Ita eos meo labore eductos maxumo, hic fecit suos
Paulo sumptu. Miseriam omnem ego capio; hic potitur gaudia.
Age, age nunc jam experiamur porro contra, ecquid ego possiem
Blande dicere aut benigne facere, quando huc provocat.
Ego quoque a meis me amari et magni pendi postulo.
Si id fit dando atque obsequendo, non posteriores feram.

874. *Hoc fructi.* Archaice, pro *fructus*.

875. *Odium.* Vox illa παθητικῶς admodum ponitur in versus initio, sola; et hominem indicat summopere afflictum. — Nonne hæc revocant propemodum in memoriam aliud hujusmodi ferum animal, lupum dico, qui sceleratæ vitæ pertæsus,

Fit un jour sur sa cruauté,
Quoiqu'il ne l'exerçât que par nécessité,
Une réflexion profonde.
« Je suis haï, dit-il, et de qui ? de chacun, » etc.

Vide Lafontaine, lib. X, fab. 6. — *Ille alter*, Micio. — *Patria commoda*, id est, commoda, quæ patres ex liberis percipere possunt. — Syntaxis autem est: *commoda* (pro *commodis*) potitur.

876. *Me fugitant*, semper vitant; plus est quam *fugiunt*. — *Credunt*, committunt.

877. *Illum diligunt.* Mss. Pal. 5, add. *porro*. — *Apud illum sunt a.* Nempe Micio etiam Ctesiphonem receperat; quod quidem Demea fratri exprobravit, supra vs. 803.

878. *Illum ut vivat optant.* Σύλληψις. Nam sic vett. dicebant. Nos vero diceremus, *ille optant*, vel *illi optant ut vivat*. Donat. — *Scilicet*, ut facile licet scire, agnoscere.

879. *Ita*, pro *itaque*. — *Fecit suos*, sibi obstrinxit, conciliavit.

880. *Paulo sumptu.* Contra idem dixerat, supra vs. 135.

881. *Age, age nunc jam.* Alii non agnoscunt *jam*. — *Experiamur.* Alii, *experiar*. — *Contra*, vicissim.

882. *Quando huc provocat.* Alii *hoc* pro *huc*. — *Quando*, si quidem. — *Huc*, ad hanc rem, sc. contentionem uter nostrum superior sit. — *Provocat*, Micio scilicet.

883. *Magni pendi.* Præcipuo in amoris loco reponi. — *Postulo*, volo.

884. *Posteriores.* Par. in marg. *posteriorem*. Alii, *posterioris*. — *Si*

Deerit: id mea minume refert, qui sum natu maxumus.

SCENA QUINTA.

SYRUS. DEMEA.

Syr. Heus, Demea, rogat frater, ne abeas longius.
De. Quis homo? o Syre noster! salve. Quid fit? quid agitur?
Syr. Recte. De. Optume 'st. Jam nunc hæc tria primum addidi
Præter naturam: o noster! quid fit? quid agitur?
Servum haud illiberalem præbes te; et tibi
Lubens benefaxim. Syr. Gratiam habeo. De. Atqui Syre,
Hoc verum 'st, et ipsa re experiere propediem.

SCENA SEXTA.

GETA. DEMEA.

Get. Hera, ego huc ad hos proviso, quam mox virginem.

id fit, si id comparatur. — *Non posteriores feram*, supp. partes. Id est, primus in his ero.

885. *Deerit.* Deficiet quidem res familiaris talia tam effuse largienti. — *Qui sum nat. maxum.* adeoque provecta ætate, nec longe a sepulcro.

Sc. V. Hic ostendit poeta, quam absurde blandus conetur esse, qui non soleat: et quam immodica sit repentina largitas, ubi animus a parcitate nimia in contrarium vitium profusionis excurrerit. *Don.*

886. *Heus, Demea*, etc. En Syrus, qui crapulam nunc demum edormivisse videtur; cf. supra vs. 790.

887. Dem. *quis homo?* Loquitur vultu ac voce quam potest blandissimis.

888. *Hæc tria*, subaud. *verba.* — *Primum addidi.* Adnotat Westerh. esse omnem scenæ elegantiam in iis quæ secum Demea loquitur.

891. *Tibi Lubens benefaxim.* Libentissime officia in te conferrem.

892. *Hoc verum 'st.* Ien. *h. verum esse.* — *Propediem*, brevi.

Sc. VI. Demea hac in scena memor personæ suæ laborat fidem facere, ut credi possit, quam bonus sit.

893. Bas. *hunc* pro *huc.* — *Proviso.* Lib. antiq. *provisam.* — *Hera.* Ad Sostratam, quæ intus est, loquitur extrema. — *Hæc ad hos*, ad Miciónem et Æschinum. — *Proviso*, eo ut visam, ut sciam. — *Quam mox*, quando.

Arcessant : sed eccum Demeam : salvus sies.
De. O! quî vocare? Get. Geta. De. Geta, hominem maxumi
Pretî te esse hodie judicavi animo meo :
Nam is mihi profecto est servus spectatus satis,
Cui dominus curæ 'st, ita uti tibi sensi, Geta.
Et tibi, ob eam rem, si quid usus venerit,
Lubens benefaxim. Meditor esse affabilis;
Et bene procedit. Get. Bonus es, quum hæc existumas.
De. Paulatim plebem primulum facio meam.

SCENA SEPTIMA.

ÆSCHINUS. DEMEA. SYRUS. GETA.

Æs. Occidunt me quidem, dum nimis sanctas nuptias
Student facere; in apparando consumunt diem.
De. Quid agitur, Æschine? Æs. Ehem, pater mi, tu hic eras?

894. *Sed eccum.* Ienens. omittit *sed.* — *Sed eccum Demeam.* Hoc apud se loquitur Geta.

895. *Quî vocare?* Quod tibi nomen est?

896. Verba hujus versus alii aliter collocant. — *Animo meo*, secundum animi mei sententiam.

897. *Spectatus.* Par. p. var. *spectandus*, perperam. — *Spectatus*, expertæ et comprobatæ fidei.

898. *Ita uti tibi sensi.* Scil. dominum seu dominam esse curæ.

899. *Si quid usus vener.* Ien. cod. *si quid usu ven.* — *Si quid usus venerit.* Si occasio se præbuerit in aliqua re arripienda.

900. *Lubens benefaxim.* Cf. sup. vs. 891. Propositi memor quidem repetit dicta, sed ut rusticus, sine gratia. — *Meditor esse affabilis.* Sibi gratulatur suam morum humanitatem, submissa voce. *Farn.*

901. *Et bene procedit.* Nec illud male mihi cedit.

902. *Primulum.* Par. Mss. *primum.* — *Paulatim*, sensim progrediendo. — *Plebem facio meam*, amorem infimorum mihi concilio.

903. *Quidem.* Lib. Bemb. *equidem.* — *Occidunt me quidem.* Enecant me certe tædio. Hæc secum adolescens cupidus nuptiarum, et volens ducere uxorem; contemnitque illam religionem in nuptiis suis. — *Nimis sanctas*, solemni nimis et religiosa pompa apparatas.

904. *In apparando.* In apparatu cærimoniarum.

905. *Quid agitur, Æsch.* Pergit Demea, blandimentorum suorum haud immemor.

De. Tuus hercle vero et animo et natura pater,
Qui te amat plus quam hosce oculos. Sed cur non domum
Uxorem arcessis? Æs. Cupio; verum hoc mihi moræ 'st
Tibicina, et hymenæum qui cantent. De. Eho!
Vin' tu huic seni auscultare? Æs. Quid? De. Missa hæc face,
Hymenæum, turbas, lampadas, tibicinas,
Atque hanc in horto maceriam jube dirui,
Quantum potest; hac transfer; unam fac domum,
Traduce et matrem et familiam omnem ad nos. Æs. Placet,
Pater lepidissime. De. Euge, jam lepidus vocor.
Fratri ædes fient perviæ: turbam domum
Adducet, sumptum admittet; multa: quid mea?
Ego lepidus ineo gratiam: jube nunc jam

906. *Tuus h. ver. et animo et nat. pat.* Totum eripuit Micioni, cui ne *animum* quidem reliquit. *Don.*

907. *Plus quam hosce oculos.* Cum gestu illud pronuntiatur.

908. Post *uxorem* C. G. m. add. *quæso.* — *Hoc mihi moræ 'st.* Mihi moram affert secundum hanc cupiditatem arcessendi uxorem.

909. *Cantent.* Var. *canat, cantitet.* — *Hymenæum*, sc. carmen.

910. *Huic seni.* Contempsit se ipsum, hæc dicendo; cæterum lætissimo vultu dicit. *Don.* — *Missa hæc face*, neglige.

911. *Turbas.* Lib. antiq. *turbam.* — *Hymenæum.* Hymen et Hymenæus, Veneris et Bacchi filius, nuptiarum præses, ideo apud Græcos invocabatur, ut apud Romanos Thalassio. — *Lampadas.* Faces quinque a pueris patrimis et matrimis (id est, qui patrem et matrem viventem habebant), ferebantur in ducenda sponsa ad domum mariti; et tibicina quoque canebat.

913. *Quantum potest*, quam celerrime fieri potest. — *Unam fac domum*, ex sponsæ tuæ domo et nostra fiat una dómus.

914. *Traduce.* Mur. ed. *transduce.*

915. *Euge, jam l. voc.* Hæc Demea ad spectatores.

916. *Fient perviæ*, diruta scilicet maceria. Hæc et quæ sequuntur usque ad, *Syre, cessas ire*, etc. vs. 920, dicit, versus ad spectatores. — *Turb. dom. Add.* Invidiose loquitur, significans Sostratam cum filia, et familiam omnem traducendam in ædes soceri.

917. *Admittet.* Lib. antiq. *amittet.* Mira est quam Schmieder edid. præpositio *ad*, ut sit, *ad sumpt. admitt.* — *Admittet*, concedet, sustinebit. — *Multa*, suppl. alia incommoda fient.

918. *Jub. n. j. Dinumeret ille Bab.* Versus ille ingenia sane interpretum varie et legentium et explicantium acuit atque vexavit. Si vera

Dinumeret ille Babylo viginti minas.
Syre, cessas ire ac facere? Syr. Quid ergo? De. Dirue.
Tu illas abi et traduce. Get. Dî tibi, Demea,
Benefaciant, quum te video nostræ familiæ
Tam ex animo factum velle. De. Dignos arbitror.
Quid ais tu? Æs. Sic opinor. De. Multo rectiu 'st,
Quam illam puerperam hac nunc duci per viam
Ægrotam. Æs. Nil enim vidi melius, mi pater.
De. Sic soleo: sed eccum, Micio egreditur foras.

SCENA OCTAVA.

MICIO. DEMEA. ÆSCHINUS.

Mic. Jubet frater? ubi is est? tune jubes hoc, Demea?
De. Ego vero jubeo, et hac re et aliis omnibus

invenimus, secum pergit loqui Demea, et de fratre suo jocatur, quem Babylonis, prodigi, scilicet ut sunt Medi et Persæ propter opulentiam, nomine innuit: « Restat tibi Demea (se ipsum alloquitur), ut jubeas fratrem tuum numerare viginti minas quæ pro psaltria debentur. » Vult nempe Demea neminem non contentum abire, modo nihil ipse sumptus impendat. — De minis autem, cf. supra vs. 746, 747.

919. *Ille*. In plerisque *illi*. — *Babylo*. C. G. m. *Babillo*.

920. *Quid ergo*. Var. *quid ego; quid ago; quid agam*. — *Dirue*, maceriam. Cf. supra vs. 912. — Syrus, ad hæc, abit.

921. *Illas*. Bip. *illac*, invitis codd. — *Tu illas abi et traduce*. Trajectio verborum pro *tu abi et illas*.

923. *Factum velle*. Supple, *bene* factum. — *Ex animo*, sincere. — *Dignos arbitror*, id est, vos his officiis dignos censeo. — Post hæc dimittit quoque Getam; inde ad filium se convertit.

924. *Sic opinor*, sup. ut tu ipse. — *Multo rectiu 'st*, id scilicet, puerperam, maceria diruta, in domum Micionis transferri.

925. *Hac nunc duci*. Vulg. *huc n. duci*.

926. *Nil vidi melius*. Nihil rectius fieri posse puto.

927. *Sic soleo*, sc. facere quæ meis placeant.

928. *Jubet frater?* Apparet Micionem dixisse: cur dirus? Syrum respondisse: quia hoc *jubet frater* tuus. *Donat*. — *Ubi is est*, frater meus.

929. *Et hac re*. Lib. antiq. *et in hac re*. — *Vero*, affirmantis. — *Hac re*, primum ut transferatur puerpera.

Quam maxume unam facere nos hanc familiam,
Colere, adjuvare, adjungere. Æs. Ita quæso, pater.
Mic. Haud aliter censeo. De. Immo hercle ita nobis decet.
Primum hujus uxori est mater. Mic. Est : quid postea?
De. Proba et modesta. Mic. Ita aiunt. De. Natu grandior.
Mic. Scio. De. Parere jam diu hæc per annos non potest;
Nec qui eam respiciat, quisquam est; sola est. Mic. Quam hic rem agit?
De. Hanc te æquum est ducere, et te operam, ut fiat, dare.
Mic. Me ducere autem? De. Te. Mic. Me? De. Te inquam. Mic. Ineptis. De Si tu sis homo,
Hic faciat. Æs. Mi pater. Mic. Quid? tu autem huic, asine, auscultas? De. Nihil agis :
Fieri aliter non potest. Mic. Deliras. Æs. Sine te exorem, mi pater.
Mic. Insanis? aufer. De. Age, da veniam filio. Mic. Satin' sanus es? ego

930. *Quam maxume*, quantum potest. — *Unam*, cum nostra. — — *Facere nos*, supp. jubeo.

931. *Colere*. Don. hoc refert ad nurum, *adjuvare* ad Hegionem, *adjungere* ad Sostratam. — *Ita quæso*, pater; vox Æschini blande Micionem rogantis.

932. *Nobis decet*. Sic supra vs. 492, *ut vobis decet*. Græcismus.

933. *Uxori*. Vulg. *uxoris*.—*Hujus uxori*, Pamphilæ uxori Æschini.

934. *Proba*, sibi; *modesta*, apud alios. *Donat*. — *Ita aiunt*. Quasi dicat : non eo inficias, sed quid mea? — *Natu grandior*, ætate provecta.

935. *Parere jam non potest*. Hoc addidit, ne contra filios videatur suadere nuptias, si illis cohæredes esse procreandos suadeat. — *Per annos*, propter ætatem provectam.

936. *Respiciat*. Mss. Pall. *recipiat*. —*Qui eam respiciat*. Qui ejus curam gerat. — *Quam hic rem agit?* Solus secum Micio de fratre suo loquitur.

937. *Et te*. Convertitur ad Æschinum. — *Ut fiat*, ut socrus tua Micioni nubat.

938. *Me ducere autem?* etc. Magna vis in pronominibus posita est. Nam *me* ille sic dicit, quasi quem minime deceat; *te* ille sic respondet, quasi quem maxime oporteat. *Donat*. — *Si tu sis homo*. Hæc ad Æschinum; et est formula leviter reprehendendi.

939. *Hic faciat*. Lib. antiq. *faciet*. —*Hic*, Micio.—*Asine*, aptum convicium grandi et fatuo. *Don*. — *Nihil agis*, recusando; i. e. frustra recusas. Loquitur Demea ad Micionem.

941. *Aufer*. C. G. m. et Bruns.

Novus maritus anno demum quinto et sexagesimo
Fiam, atque anum decrepitam ducam? idne estis auctores mihi?

Æs. Fac; promisi ego illis. Mic. Promisti autem? de te largitor, puer.

De. Age, quid, si quid te majus oret? Mic. Quasi non hoc sit maxumum.

De. Da veniam. Æs. Ne gravare. De. Fac, promitte. Mic. Non omittitis?

Æs. Non, nisi te exorem. Mic. Vis est hæc quidem. De. Age prolixe, Micio.

Mic. Etsi hoc mihi pravum, ineptum, absurdum, atque alienum a vita mea
Videtur, si vos tantopere vultis, fiat. Æs. Bene facis.
Merito te amo. De. Verum quid ego dicam, hoc quum fit quod volo?

Cod. non habent *aufer*. Alii add. *te*. — *Aufer*, sup. *te*, i. e. abi. — *Age, da ven. filio*. Exaudi preces filii tui.

942. *Ego Novus maritus*, etc. Apud Menandrum senex de nuptiis non gravatur. Ergo Terentius τὸ πρωτεῖον hic egit. *Don.*

943. *Id auctores*, secundum hanc rem suasores.

944. *De te largitor*. Al. *de te sis largitor*; sed, ut legimus, *largitor* imperativum est. — *Fac*. Uxorem hanc cape.

945. *Quid*, facturus, dicturus es? — *Si quid te maj. or.* formula persuadendi. Cujus quidem vestigium West. nusquam nisi a sacris litteris petivit, Reg. 2, 5, 13. *Perl.*

946. *Ne gravare*. Lib. antiq. *ne gravere*. — *Omittitis*. Lib. antiq. *omitis*. — *Ne gravare*. Ne te difficilem præbeas. Quia *gravem se* dicitur *præstare*, qui id facile non præstat in beneficio, quod potest. *Don.* — *Promitte*, te ducturum. — *Non omittitis*, suppl. Me obtundere, verbis enecare.

947. *Nisi te exorem*. Ien. cod. *nisi rem exorem*. — *Non*, sup. omittemus. — *Age prolixe*. Age benigne et large nobiscum.

948. *Hoc*, sc. ducere uxorem. — *Pravum*, etc. Hæc singula Donat. more suo distinxit.

949. *Videtur*. Lib. antiq. *videatur*. — *Fiat*. Cur non hic agitur de voluntate Sostratæ? An quia illam consentire necesse est, vel propter pauperiem, vel ob amorem filiæ suæ? *Donat.*

950. *Merito te amo*. Hæc verba Bentl. seni tribuit. — *Hoc quum fit*. Donat. legit *confit*; Bip. *confice*. — *Verum quid ego*, etc. Hæc Demea secum, de successu sibi plaudens, et ad pergendum se ipsum excitans. *Farnab.*

Mic. Quid nunc? quid restat? De. Hegio his est cognatus proxumus,
Adfinis nobis, pauper : bene nos aliquid facere illi decet.
Mic. Quid facere? De. Agelli est hic sub urbe paulum, quod locitas foras.
Huic demus, qui fruatur. Mic. Paulum id autem est? De. Si multum 'st, tamen
Faciundum est : pro patre huic est, bonus est, noster est, recte datur.
Postremo nunc meum illud verbum facio, quod tu, Micio,
Bene et sapienter dixti dudum : « vitium commune omnium est,
Quod nimium ad rem in senecta attenti sumus : » hanc maculam nos decet
Effugere : dictum est vere, et re ipsa fieri oportet.

951. *Quid rest.* Alii, *quod restat.* — *Cognatus.* Ien. *agnatus*, male. — Mic. *Quid nunc? quid restat?* Hæc, Perletum secuti, non Demeæ tribuimus, verum Micioni, qui, fratrem videns nunc etiam hæsitantem et secum loquentem, rogat num quid velit adhuc imponere.

952. *Adfinis nobis.* Recte *adfinis;* nam uxoris cognati marito et mariti propinquis affines sunt. — *Pauper.* Vid. sup. 497.

953. *Foras.* Alii *foris.* — *Quid facere*, supp. *decet?* — *Hic*, quasi diceret, *prope.* — *Sub urbe*, suburbani. — *Quod locitas foras.* Dixit *foras*, locum pro persona ponens, i. e. nescio cui alieno.

954. *Multum 'st.* Alii *multum sit.* — *Qui fr.* ut ille fruatur. — *Paulum id autem est?* Interrogatio, quæ negandi vim habet. — *Si multum 'st.* Pro *etiam si.*

955. *Faciundum est.* I. e. largiendum est munus. — *Huic*, Pamphilæ. — *Noster est*, utpote qui apud nurum tuam patris vices expleat. — *Recte datur*, bene, jure, collocatur donum.

956. *Nunc meum*, etc. Bentl. edit. *nunc*, pro *non* vulgato. — *Meum facio.* Mihi addico, quasi normam agendi, verbum tuum.

957. *Dixti dudum.* Vid. nempe supra, vs. 837, seq.

958. *Attenti.* Ms. Pal. 3, *avidi;* at vero glossam sapit. — *Ad rem* familiarem augendam.

959. *Dictum est vere, et re ipsa.* Perstringit molliter Micionem, ut quod dixerit vere, ipse etiam faciat, præsertim quum is, vs. 953, *quid facere?* mirabundus rogavit. *Perlet.* — Quæ hic dicit Demea ostendunt naturam hominis minime mutatam esse, et speciem solummodo liberalitatis eum præferre. Animo scilicet constituerat agere obsequiosum et prodigum. Obsequium quidem, et contra suam naturam, observat;

Mic. Quid istic? dabitur, quandoquidem hic vult. Æs. Mi pater.

De. Nunc tu mihi es germanus pariter animo ac corpore. Mic. Gaudeo.

De. Suo sibi hunc gladio jugulo.

SCENA NONA.

SYRUS. DEMEA. MICIO. ÆSCHINUS.

Syr. Factum est quod jussisti, Demea.

De. Frugi homo es, ego ædepol hodie mea quidem sententia
Judico Syrum fieri esse æquum liberum. Mic. Istunc liberum?
Quodnam ob factum? De. Multa. Syr. O noster Demea, ædepol vir bonus es.

prodigalitatem pariter, sed e fraternis bonis. Attamen proponet liberandam ære suo servam unam, *a me argentum, quanti est, sumito*, infr. vs. 982. Sed jam antea compertum habet non acceptum fore propositum illud. Est illud quod responderi possit Terentium incusantibus, et contendentibus peccare poetam adversus Horatianum præceptum, *Servetur ad imum qualis ab incœpto processerit;* nequaquam mutatur Demeæ indoles. Quum enim frater interrogat, vs. 990: «Quod prolubium? quæ istæc subita est largitas,» patet tunc liquido eum in hanc nimiam liberalitatem processisse, ut ostenderet Micioni quam ridicula agendi ratione utatur.

960. *Dab. quandoquid. hic v.* alii, *dabitur quidem, quando hic. Quid istic?* Quorsum tu tam longe disseris? — *Dabitur*, agellus suburbanus. — *Hic*, Æschinus; qui quasi hæres olim futurus, ægre id ferre potuisset.

961. *Animo ac corpore.* Sic nos post Perlet. ex Bentl. Vulg. *corpore et animo.*

962. *Suo sibi.* Abest *sibi* ab uno codd. Pall. — *Suo sibi hunc glad. jug.* Conjunctio pronominum talis, et accumulatio comicis frequentior est. — Proverbialiter autem hæc locutio dicitur in illum, qui dictis suis ipsius revincitur.

963. *Jussisti.* Alii, *justi.* — *Fact. est quod juss. Dem.* I. e. diruta est maceria.

964. *Ego.* C. G. m. *ergo.* — *Frugi es.* Utilis, ut fruges.

965. *Istunc liberum?* Interrogatio ægre ferentis, ut sup. 938, 944.

966. *Multa.* Ien. cod. *ob multa;* male. — *Bonus es.* Bent. notat, *es* abesse a vett. suis, atque scribend. esse *bonu's*, quod sono olim differret a simplici *bonus.* Etiam C. G. m. non hab. *es* in textu, sed supra

Ego istos vobis usque a pueris curavi ambos sedulo :
Docui, monui, bene præcepi semper, quæ potui, omnia.
De. Res apparet : et quidem porro hæc, obsonare cum fide,
Scortum adducere, apparare de die convivium :
Non mediocris hominis hæc sunt officia. Syr. O lepidum caput !
De. Postremo, hodie in psaltria hac emunda hic adjutor fuit,
Hic curavit : prodesse æquum 'st; alii meliores erunt.
Denique hic volt fieri. Mic. Vin' tu hoc fieri ? Æs. Cupio. Mic. Si quidem
Tu vis, Syre, eho accede huc ad me : liber esto. Syr. Bene facis.
Omnibus gratiam habeo, et seorsum tibi præterea, Demea.
De. Gaudeo. Æs. Et ego. Syr. Credo : utinam hoc perpetuum fiat gaudium :

scriptum. *Perlet.* — *Quodnam ob factum ?* Jure ; adscribi enim causas manumissionis in jure formula est. *Don.* — *Multa,* ob multa facta.

967. *Istos ambos.* Æschinum et Ctesiphonem. — *Vobis*, in vestram voluptatem.

969. *Res apparet.* Mire irridet Demea, sic tamen ut serio agere videatur. *Don.* — *Et quidem porro hæc.* Quæ sc. sequuntur. — *Obsonare cum fide*, empta in foro ac macello fideliter domum referre.

970. *De die.* Alii, *de die in diem.* — *Scortum adduc.* ut hic psaltriam. — *Apparare de die convivium.* Epulari, apparare convivium de die, semper apud antiquos Græcos et Romanos datum vitio fuit, ut intemperantiæ et luxus argumentum.

971. *Non m. hom. h. sunt o.* Repetitur fere per pleonasmum *hæc* ex versu 969. — *O lepidum caput !* Hæc verba Syri indicant subridentem hæc dixisse Demeam.

972. *Adjutor.* In re bona *adjutores*, in re mala *impulsores* dicuntur.

973. *Curavit.* Curam animi præbuit. — *Prodesse æquum'st.* Significat, *æquum* esse id quod operam Æschino navaverit, *prodesse* Syro. — *Alii meliores erunt.* Alii servi, ubi videbunt Syrum libertate donari, eadem spe ducti, *meliores erunt.*

974. *Hic.* Æschinus. — *Volt.* Qua re confirmata, liber conficitur.

975. *Eho acc. huc ad me.* Hæc audiens Syrus adsilit. Unde continuo Micio, *liber esto*, inquit. Ita autem solebat fieri : servus ab hero circumagebatur, manus capiti ejus imponebantur, colaphus ei impingebatur, et ipse manu emittebatur his verbis, *liber esto.*

977. De. *Gaudeo. Æs. Et ego.* Gratulantium Syro hæc verba sunt quibus de more ille *credo* respondet.

Phrygiam ut uxorem meam una mecum videam liberam.
De. Optumam quidem mulierem. Syr. Et quidem tuo nepoti hujus filio
Hodie prima mammam dedit hæc. De. Hercle vero serio,
Si quidem prima dedit, haud dubium, quin emitti æquum siet. 981
Mic. Ob eam rem? De. Ob eam: postremo a me argentum, quanti est, sumito.

— *Utinam hoc perpetuum fiat gaudium.* Quasi diceret, « Utinam istud mihi sit manumissionis concessum genus, quod me omnino securum a novo servitio præstet. » Scilicet plures erant apud Romanos modi quibus servi vindicarentur in libertatem, *modi solemnes* videlicet, et *modi minus solemnes;* ad hos posteriores pertinebat manumissio *inter amicos*, ut fit in hoc fabulæ loco. Quum autem ita vindicaretur servus in libertatem, licebat fere domino illud libertatis retrahere donum, nisi modo solemni postea consecraretur ac sanciretur, et ad id alludit servus, quum plenam manumissionem postulat, et qua *perpetuum* sibi possit sperare gaudium, propter perpetuam libertatem.

978. *Una mecum.* Alii omittunt *mecum*, contra morem Terentii. — *Phrygiam ut ux. me.* Ut ipse *Syrus*, ita uxor *Phrygia :* secundum veteres, qui servis nomina a nationibus imponebant. *Don.* — *Uxorem meam mecum videam liberam.* Servis apud Romanos legitimæ nuptiæ non poterant contingere, et concessum eis erat solummodo jus contubernii. Si libertate autem donarentur per *modos solemnes* (vid. sup. not. vs. præced.), legitimas poterant nuptias contrahere; quod iisdem erat vetitum, sin e contrario per modos minus solemnes fieret manumissio, ut hic est. Callide ergo Syrus Phrygiæ suæ dedit *uxoris* nomen, quasi prævertens novum domini sui beneficium. Sic nempe innuit eam sibi fuisse concessam libertatem, ut et *uxorem* sibi possit habere, et ut sit cum ipso libera; i. e. ut sit omnino et perfecte liber. Quod jam vidimus in vs. præcedenti. — Novam hanc interpretationem loci nondum bene explanati nobiscum humanissime communicavit vir doct. *Poncelet*, tum de scientia juris tum de literis latinis sæpissime meritus.

979. *Optum. quid. mul.* Subaud. dicit, nominat Syrus. Sic mutatus Demea, omnes, omnia laudat. — *Hujus*, Æschini.

980. *Prima mammam. ded.* Faern. *primam* ex aliquot lib. scriptis. — *Hodie pr. mammam dedit hæc.* Ridiculum meritum, quod præbuerit mammam jussa. — *Hercle vero serio.* Adverbia confirmantis.

981. *Emitti*, manu mitti, vindicari in libertatem.

982. *Ob eam.* Ien. cod. addit *rem*, imperite. — *Quanti est.* Quanti tibi

SYR. Dî tibi, Demea, omnia omnes semper optata offerant.
MIC. Syre, processisti hodie pulchre. DE. Si quidem porro, Micio,
Tu tuum officium facies, atque huic aliquid paulum præ manu
Dederis, unde utatur; reddet tibi cito. MIC. Istoc vilius.
ÆS. Frugi homo est. SYR. Reddam hercle, da modo. ÆS. Age, pater. MIC. Post consulam.
DE. Faciet. SYR. O vir optume. ÆS. O pater mi festivissime!
MIC. Quid istuc? quæ res tam repente mores mutavit tuos? Quod prolubium? quæ istæc subita est largitas? DE. Dicam tibi:
Ut id ostenderem, quod te isti facilem et festivum putant,

æstimatur Phrygia. — *Sumito*, accipito. De hoc versu, vid. quid dixerimus supra, vs. 961.

983. *Dî tibi, Demea.* Lib. antiq. addunt *oro*. Delemus, ex Faern. post Perletum.

984. *Processisti pulchre.* Scil. ex servo servæ marito, in liberum liberæ maritum. — *Si quidem*, etc. Supple ante hæc, « ut dicis, Syrus processerit pulchre, si modo tu aliquid dederis, etc.»

985. *Paulum.* Alii, *paululum.* — *Tu tuum off. facies.* Hoc est, officium patroni, ut libertum non deseras, sed alas manumissum. — *Præ manu*, quasi diceret, statim et homini ipsi.

986. *Vilius.* C. G. m. *levius.* — *Unde utatur*, supp. ad vivendum. — *Istoc vilius.* Isto flocco vilius erit quod reddet. Negatio est floccum ostendentis, aut quid tale, cum ὀλιγώρει.

987. *Post*, alio tempore. Formula est blande negantis.

988. *O pater mi.* Alii colloc. *o mi pater.* — *Faciet.* Syre, ne dubita, Micio faciet quod petis. — *O vir optume*, sc. Micio, quem una omnes aggrediuntur.

989. *Quid istuc?* Supp. genus est agendi, quo tu nunc uteris, Demea. — *Quæ res tam repente*, etc. Animadvertendum esse monet Donatus, qua calliditate Terentius quærens finem fabulæ, complere lætitiam per ipsum Demeam nitatur in universos, qui in tota comœdia tristis ac sævus interturbavit, et vociferatus est.

990. *Quod prolubium.* Lib. antiq. *q. proluvium.* — *Quod prolubium?* Qui animus promptus ad largiendum? — *Largitas.* Dacieria adnotat non idem sonare *largitas* et *largitio*; indicari τῷ *largitione* actum dantis; *largitate* autem, propensionem ad dandum.

991. *Quod te isti facil.* Ms. Parm. *quod tam te isti fac.* — *Ut id ostende-*

Id non fieri ex vera vita, neque adeo ex æquo et bono;
Sed ex assentando atque indulgendo et largiendo, Micio.
Nunc adeo si ob eam rem vobis mea vita invisa, Æschine, est,
Quia non justa injusta prorsus omnia omnino obsequor;
Missa facio : effundite, emite, facite quod vobis lubet.
Sed si id vultis potius, quæ vos propter adolescentiam
Minus videtis, magis impense cupitis, consulitis parum,
Hæc reprehendere et corrigere quem, obsecundare in loco;
Ecce me qui id faciam vobis. Æs. Tibi, pater, permittimus.
Plus scis, quid opus facto est : sed de fratre quid fiet? De. Sino.

rem. Supple initio *hæc feci*. — *Quod*, propter quod. — *Isti*, filii nostri ac servi.

992. *Ex vera vita*. Ex vera et laudabili facilitate naturæ tuæ. Conf. Heaut. 153, not.

993. *Ex assentando*. Alii omittunt *ex*. — *Et largiendo*, *Micio*. Severe additum est nomen verbis et fere jam stomachose.

994. *Vobis*. Apostrophe ad filios. Bene in postremo dignitas personæ hujus servata est, ut non perpetuo commutata videretur. *Donat.*

995. *Justa*. Bruns. cod. ed. *ista* pro *justa*.

996. *Emite*. Quidam manuscript. *emittite*. — *Missa facio*, negligo.

998. *Minus videtis*. Minus cavetis.

999. *Quem*, aliquem. Ita observanda constructio verborum hæc est : *Si vultis aliquem hæc reprehendere*, etc. *quæ vos*, etc. *ecce me* qui id faciam vobis. Adnotat hic Dacieria quod it optime ad rem, et bene Poetæ artificium declarat : « Les caractères opposés de ces deux frères, et les inconvénients qui en arrivent, montrent parfaitement aux pères le milieu qu'ils doivent tenir pour l'éducation de leurs enfants, entre la trop grande sévérité de l'un et la trop grande douceur de l'autre. C'est le parti que prend enfin Deméa, en prenant chez lui cette chanteuse dont son fils était amoureux. » — *Corrig. quem*. Sic Bentl. pro *me* vulgato. Probatur. Prius enim, inquit, *me* inepte hic ponitur, si alterum *me* sequatur. — *Obsecundare*. Donat. legit *secundare*.

1000. *Tibi*, *pater*, *permittimus*. Noluit Terentius ab amoribus filiorum perpetuo repulsum patrem. *Donat.*

1001. *Plus scis*, *quid*, etc. Sicut modo adolescentes descripserat rerum imperitos, ita senem nunc a peritia laudat, qui sciret *quo facto opus sit*. Bœcler. — Sic in Heaut. vs. 114, filius quidam putat patrem *plus scire* et providere quam se ipsum sibi. — *De fratre*. Ctesiphone.

Habeat: in istac finem faciat. Mic. Istuc recte. Plaudite. 1002

1002. *Istuc recte.* Hæc verba Micioni tribuenda sunt, ut Donat. adnotat, non Æschino. — *Plaudite.* Plusculi Mss. *valete et plaudite.* C. G. Ch. invertit *plaud. et val.* C. G. m. *plaudite*, omisso *et valete.* Sequitur et hic in utrisque Goth. *Calliopius recensui.* Vid. Andr. in fine vol. I, pag. 125. — *Habeat.* Potiatur fidicina. — *In istac finem faciat.* His innuit : « Ne posthac aliam amet. » — *Istuc recte.* Hoc ultimum Micio in Demea laudat. Nullus igitur superest, qui dissentiat ; sed omnes abeunt lætissimi et consentientes.

In interpretatione gallica Doct. Cl. vir. *Lemonnier* ad calcem Adelphorum una scena additur, qua significatur esse agnita Callidia Hegionis filia ; sed ejus patrem Hegionem esse ex nullo fabulæ hujus loco apparet, quod indicatum tamen, ex arte, oportuerat, ut fit in Andria. Satis igitur est si Demea ex mera liberalitate quamvis ignotam mulierculam Ctesiphoni condonet. Nec debuimus hanc scenam Terentio fere indignam, nec præterea a Terentii manu profectam ; hoc loco adjicere.

Exstat apud Nos fabula una, *l'École des Pères*, quam scripsit vir in scribendis comœdiis satis quidem laudandus, in repræsentandis vero multo magis, *Mich. Baron.* In qua etsi satis fideliter maximam Adelphorum partem auctor servaverit, placuit potius ad opus ipsum ablegare lectorem, quam excerpta hic referre.

PUBLII TERENTII AFRI

HECYRA.

HECYRA* TERENTII.

Acta[1] Ludis Megalensibus[2], Sex. Jul. Cæsare, Cn. Cornelio Dolabella Ædilibus curulibus. Non est peracta[3]. Modos fecit Flaccus Claudii [filius[4]] tibiis paribus[5]. Tota Græca Apollodoru[6] facta est[7]. Acta primo sine prologo. Data secundo, Cn. Octavio, T. Manlio Coss.[8] Relata est

*Hecyra. Ἑκυρὰ, Socrus, *la Belle-mère*. Cur sit hoc Fabulæ nomen inditum, vid. inf. Prol. vs. 1.

1. *Acta*. Scil. Hecyra. Quæ semel atque iterum exacta, tertio demum stetit.

2. *Megalensibus*. MSS. *Romanis*.— *Ludos* omnino vocabant spectacula, quæ a magistratibus in gratiam populi fieri solerent, diis plerumque post sacrificandum publice consecrata. De ludis autem Megalensibus peculiariter, cf. in titulo Andr. vol. I, pag. 2; et præcipue in proœmiis, vol. I, pag. xcii, seqq.

3. *Non est peracta*. Subaud. ad finem usque. Nam interrumpebatur funambuli spectatione. Vid. Prolog.

4. [*Filius*]. Vid. not. 7, in Didasc. Adelph. hujus volum. pag. 3.

5. *Tibiis paribus*. In Paris. MSS. *parilibus*.—*Paribus*, i. e. vel duabus dextris, vel duabus sinistris acta est. Ut indicetur eam actam fuisse modo tibiis dextris, modo tibiis sinistris, prout se dederit occasio.

6. *Apollodoru*. Faern. Bentl. *Menandru*. Qua auctoritate, nescimus. Græcum autem est Ἀπολλοδώρου, pro *Apollodori* latine.

7. *Facta est*. Hæc omittit Bothius.

8. *Cn. Octavio, T. Manlio Coss.* Hic annus est ab Urbe condita 588, ex Dacieria; 589, ex Petito; quem vide in Prolegomenis nostris, vol. I, pag. cxx. — Si autem bene supputaverit uterque, erroris arguatur Donatus necesse erit, qui in præfatione ad hanc comœdiam, dicit eam *factam et editam quinto loco*. « Atqui, dicit Petitus, loc. cit. si facta editaque est Cn. Octavio, T. Manlio coss. non igitur quinto loco: nam Cn. Octavius et T. Manlius consules fuerunt anno ab Urbe condita 589. Ergo facta est post Andriam, quam edidit Terentius anno proxime præcedenti. » Item Dacieria, verba quæ sequuntur, *L. Æmilio Paulo, Lud. funebr.* contendit non esse ex Donato, quum L. Æmilius Paulus quinto tantum anno, post Hecyram iterum actam, fuerit defunctus. Et quidem adversus certissima temporum argumenta resistere nemo audebit. Sed tamen, si Hecyra fuerit Terentii secunda, cur in Prologo dixisset auctor: « Alias cognostis ejus; quæso, nunc hanc noscite. » Melius

L. Æmilio Paulo, Ludis funebribus[9]. Non est placita. Tertio relata est, Q. Fulvio, L. Marcio Ædilib. Curulibus. Egit L. Ambivius Turpio. Placuit[10].

ergo est, ut nobis videtur, admittere, hanc fabulam secundo datam fuisse, post repræsentatos Adelphos; et ea est Vossii sententia.

9. *Rel. est L. Æm. Paul. Lud. fun.* Hæc verba Dacieria delet; vide supr. not. 6. — *L. Æmilio Paulo.* Alii, *L. Æmilii Pauli.* — *Funebribus.* Bemb. *funeralibus.* — *Relata est,* sc. Hecyra, hoc est, iterum data. — *L. Æmil. Paul.* Cf. Didasc. Adelph. in huj. volumin. initio. Sed quid *L. Æmilio Paulo* h. l. significet, utrum relativo an ablativo casu accipiendum sit, hoc tacent interpretes, neque Dacieria versione sua explanat. Verum ego suspicor, dativum esse honoris, vel inscriptionibus solemnem, ut *L. Æmilio Paulo* sit pro, *in honorem L. Æmilii Pauli.* Perl.

10. *Placuit.* Nonnisi in Hecyræ titulo reperire est hanc vocem, quam postulat ipse malus in prima et secunda editione fabulæ exitus.

Aliter hic titulus exhibetur in Lind. Bip. « Publii Terentii Hecyra. Acta ludis Romanis, Sex. Julio Cæs. Cn. Cornelio Dolabella Ædil. cur. Non est peracta tota. Modos fecit Flaccus Claudii, tibiis paribus, Cn. Octavio, T. Manlio coss. Relata est iterum ludis funebribus. Relata est tertio, Q. Fulvio, L. Marcio, Ædilibus curulibus ». Et sic Br. excepto *parilibus.* At legere vult Govean. « Terentii Hecyra. Tota græca est Apollodorou. Edita Cn. Octavio, T. Manlio Torquato coss. Acta primo ludis Romanis Sex. Jul. Cæsare, Cn. Corn. Dolabella Ædibus curulibus, sine Prologo. Non est placita. Relata est iterum ludis funebribus L. Æmilii Pauli; non est placita tota. Relata est tertio, Q. Ful. L. Martio ædilibus curulibus. Egit L. Ambivius Turpio. Modos fecit Claudius Flacc. Claud. filius, tibiis paribus. Placuit. »

DRAMATIS PERSONÆ.

PROLOGUS, Actor qui recitat prologum. A πρὸ et λέγειν.

LACHES, senex, pater PAMPHILI. Ab ἔλαχον, *sortitus sum;* quasi, *cui statuta est et definita sors.*

SOSTRATA, mater PAMPHILI. A σώζειν, *servare*, et στρατὸς, *exercitus.* Hæc est HECYRA.

PAMPHILUS, filius LACHETIS et SOSTRATÆ. A πᾶς et φῖλος, *omnibus carus.*

PHIDIPPUS, senex, pater PHILUMENÆ. A parsimonia equestri. A φειδὼ, *parsimonia*, et ἵππος, *equus; homo parcus et frugi* (1).

MYRRHINA, mater PHILUMENÆ. A μυρρίνη, *myrtus*. Quasi, *quæ amorem redolet.*

BACCHIS, meretrix, amica PAMPHILI. A Βάκχος, *vino dedita.* (In hac tamen fabula modestam agit et prope verecundam Bacchis; vid. 735 s.)

PHILOTIS. A φιλότης, *amicitia.* Vel, ut vult Perletus, ἀπὸ τοῦ φιλῶτας. In quo nomine, ait, videtur esse aurium significatio.

PARMENO, servus SOSTRATÆ. Παρὰ τῷ δεσπότῃ μένων, *apud dominum manens.*

SOSIA, servus PAMPHILI. A σώζεσθαι, *servari;* quod servi servantur in bello.

SYRA, anus, lena. *Syriaci* generis mulier.

PERSONÆ MUTÆ.

PHILUMENA, puella, PHIDIPPI filia et MYRRHINÆ, nupta Pamphilo. Quasi φιλουμένη, amata.

SCIRTUS, servulus PAMPHILI. Σκιρτὸς, saliens, a σκιρτᾶν, qui est expeditus et agilis. Fere similiter in nostra scena per jocum induceretur servulus, nomine *l'Éveillé.*

NUTRIX.

ANCILLÆ BACCHIDIS.

Scena est Athenis.

1. Gloria rei equestris ingens apud veteres, et sumptus magni fuerunt.

C. SULPITII[1] APOLLINARIS

PERIOCHA

IN

TERENTII HECYRAM.

Uxorem duxit Pamphilus Philumenam,
Cui quondam ignorans virgini vitium obtulit:
Cujusque[2] per vim quem detraxit annulum,
Dederat amicæ Bacchidi meretriculæ.
Dein profectus in Imbrum est: nuptam haud attigit.
Hanc mater utero gravidam, ne id sciat socrus,
Ut ægram ad se transfert: revertit Pamphilus:
Deprehendit partum: celat: uxorem tamen
Recipere non vult; pater incusat Bacchidis
Amorem. Dum se purgat Bacchis, annulum
Mater vitiatæ forte agnoscit Myrrhina.
Uxorem recipit Pamphilus cum filio.

1. Al. script. *Sulpicii.*
2. Br. *Ejusque.*

PUBLII TERENTII AFRI

HECYRA.

PROLOGUS I.*

HECYRA est huic nomen fabulæ : hæc quum data est
Nova, novum intervenit vitium et calamitas,
Ut neque spectari, neque cognosci potuerit.
Ita populus studio stupidus in funambulo

* Prologus I. Secundæ et tertiæ editionis prologos hic referimus. Guyetus utrumque suppositititium credit, male. *Hecyra* ter acta est, primo sine prologo ; unde prologi exstant duo, qui a quibusdam in unum parum commode continuantur. Totus autem prologus subtilem conquestionem continet, ob hoc, ait Donatus, ne aperte populum neglectæ fabulæ reum faciat, et facile revocet in favorem. Idem ille commentator pronuntiat prologum esse multiplicem, et rhetoricum nimis, propterea quod sæpe exclusa hæc comœdia diligentissima defensione indigebat.

1. *Hecyra.* Gothan. Mss. membranac. *Hechira.* — Bent. *fabulai*, pro *fabulæ.* — *Hæc quum*, etc. Pauci codd. non agnoscunt *hæc.* Laurent. legit *ea quum acta est.* — *Hecyra.* Sic dicitur, ideo quia per socrus et soceros in ea aguntur multa. Nam et ἑκυρὸς et ἑκυρὰ soceri nomen, socrusque significant. Interpres nescio quis vult *Æchiræ* nomen huic fabulæ esse ; et dictam esse *Æchiram*, a loco haud longe distante ab Athenis ubi hæc acta sunt. Merum, ni fallimur, somnium. — *Data.* Dicitur *dari* fabula, quum agitur; *stare*, quum placet. *Don.*

2. *Nova, novum.* Both. *Novæ novum.* Bent. *Nova, ei novum.* — *Nova*, primum. Et in *Nova, novum*, figura est παρονομασία ; sed ita ut nihil exquisiti subter latere meditatus fuerit auctor. — *Novum*, quod nunquam antea Nostro Poetæ acciderat. — *Vitium et calamitas.* Utrumque ab augurio deductum. Nam *vitio* sæpe creari consules dicuntur, si quid auspicia adversentur, h. e. si tonet, aut si tonet cum *calamitate*, seu grandinet simul. Cic. Phil. II, 32. *Perl.*

3. *Ut*, ita ut. — *Spectari*, ex scenæ apparatu. — *Cognosci*, ex personarum actione.

4. *Stupidus.* Both. *obstupidus.* — *Ita*, pro *adeo;* et est epiphonema.

Animum occuparat : nunc hæc plane est pro nova;
Et is qui scripsit hanc, ob eam rem noluit
Iterum referre, ut iterum posset vendere.
Alias cognostis ejus : quæso hanc noscite.

— *Studio stupidus*, præ admiratione hærens.—*In funambulo*, in contemplando σχοινοβάτῃ; hi enim ἐν θαυματοποιοῖς erant olim.

5. *Nunc hæc.* Both. *hæc nunc.* — *Plane.* Guelf. a *certe.* — *Nova.* Quæ non fuit acta.

6. *Et is qui scrips.* etc. Leg. Both. *Etsi is q. s. hanc ob causam n.* — *Ob eam rem.* Scilicet quia primo ob funambulum neglecta erat atque contempta.

7. *Posset.* Sic nos ex recta temporum ratione post Bent. Bip. Both. Perlet. Cæterum plerique omnes libri *possit.* — *Iterum*, denuo, post spectaculum funambuli. — *Noluit referre.* Noluit introducere in scenam. — *Ut iterum posset vendere*, supp. histrionibus. Ergo quum Terentius noluerit fabulam denuo introduci, ne desperatione favoris popularis videretur facere, avaritiam suam prætexit; maluitque se avarum induci, quam suo operi diffidentem.

8. *Cognostis.* Guelf. 1, *cognoscis.* Unus Ms. Argentor. *cognovistis.* — Deest *ejus* in Leid. 5. — *Hanc.* Leidd. quatuor *nunc hanc.* Alii, *hæc nunc;* sed nos delevimus τὸ *nunc.* — *Hanc noscite.* Ms. Mark. et Hul. *cognoscite.* — *Alias ejus*, scil. comœdias poetæ. Repugnare hæc videntur cum sententia Petiti Hecyram auctoris nostri secundam esse affirmantis; quod idem contendit quoque Dacieria, additque has *alias* usque ad nos non pervenisse. Si autem plures fabulas scripsisset Terentius quæ fuissent ita oblivio deletæ, probaretur inde non dignas fuisse eas quæ colligerentur; nec ergo commisisset Terentius ut talia scripta sibi laudi duceret. Ergo, ut diximus in titulo, not. 8, si Hecyra est secunda, τὸ *alias* non poteris explicare nisi, ut jam diximus, admiseris cum Vossio eam post *Adelphos*, i. e. post ultimam omnium, fuisse denuo repræsentatam. — *Cognostis*, pro *cognovistis.* Ultimam hanc offert Terentius, et ideo de præcedentibus argumentum sumit: *Alias cognostis.* At in Andria, quæ est prima omnium, aliter dixerat, et de futuris contra sumpserat argumentum : « ut pernoscatis... quas faciet de integro comœdias, spectandæ, an exigendæ sint vobis. » Dissimiliter in dissimilibus locis loquitur.

PROLOGUS II.

Orator ad vos venio ornatu Prologi :
Sinite, exorator sim, eodem ut jure uti senem
Liceat, quo jure sum usus adolescentior,
Novas qui exactas feci ut inveterascerent,
Ne cum Poeta scriptura evanesceret.

Prolog. II. Magna arte hic prologus scriptus est, nimis oratorie. Nam toties expressa fabula quomodo honeste revocari potuit in proscenium, nisi primo ipsa impudentia pro fiducia proferretur, deinde actor peritissimus, ipse Ambivius, probaret et poetam et comœdiam, cujus auctoritas elucet ex verbis, tum deinde subtiliter novo poetæ a vetusto et magnæ auctoritatis, Cæcilio, peteretur exemplum et peteretur ingeniosissime? Nam quod rudi Terentio contigit, accidisse memoratur veteri Cæcilio; quod huic in aliis nunquam, hoc illi fere in omnibus : quod huic præter Hecyram et actæ et probatæ sunt cæteræ, illi partim exactæ, partim vix probatæ. Itaque his omnibus argumentis id actum est, ut neque desperandum sit de Terentio, quod exclusus est, et nihilominus illi tantum tribuendum, ut aut par Cæcilio, magno tunc poetæ, aut ultro melior etiam esse possit. *Don.* (ex emendat. *Bothii*).

9. *Ornatu.* Bœcl. In Mss. *Cum ornorator.*—*Orat.* Sic præcipue vocatur, qui publica legatione fungitur, unde jure gentium orator est audiendus; ideo, ne expellatur, oratorem se incipiendo magnifice nominat, non prologum. — *Ornatu Prologi.* In vestitu, in apparatu prologi. *Prologus* hic est non sermo, sed vir; et *ornatu* intelligi debet de vestimento oratorio, si fas est dicere, et concionanti proprie addicto; quomodo fit in scena nostra Gallica, quum actor venit quædam expositum ad fabulas ipsas non pertinentia.

10. *Exorator sim.* R. Steph. Lind. West. *exor. ut sim.* — *Exorator.* Est *exorator*, quum impetraverit; *orator*, dum agit. *Don.* — *Ut*, ita ut.— *Eodem jure*, quo jure. Eadem repetitionis elegantia, Ad. 858.—*Senem*, sc. me.

11. *Quo jure sum.* Faern. *sim.*

12. *Inveterascerent.* Ms. unus, *veterascerent.* — *Novas qui exactas*, etc. Enallage casuum, pro, qui feci ut novæ comœdiæ (primum quidem) exactæ, (tamen) inveterascerent. — *Exactas*, expulsas. Eodem sensu verbum illud occurrit, And. 27, vol. I, pag. 21. — *Inveterascerent.* Hoc est, cognoscerentur, et totæ spectarentur, atque adeo fierent veteres comœdiæ et sæpius spectatæ. *We.* — Hoc autem versu innuitur quod accidit etiam Cæcilii (aut, ut quidam volunt, Acilii) optimis comœdiis, ut vides infra.

13. *Ne cum Poeta*, etc. Ne cum obitu ipsius poetæ etiam poema interiret. *West.*

In his, quas primum Cæcilii didici novas,
Partim sum earum exactus, partim vix steti.
Quia scibam dubiam fortunam esse scenicam,
Spe incerta, certum mihi laborem sustuli.
Easdem agere cœpi, ut ab eodem alias discerem
Novas, studiose, ne illum ab studio abducerem.
Perfeci ut spectarentur : ubi sunt cognitæ,
Placitæ sunt : ita Poetam restitui in locum,
Prope jam remotum injuria adversariûm

14. *In his quas*, etc. Constructio singularis; et sensus est : in comœdiis scriptis a Cæcilio, et quas ego didici primum, dum essent novæ.— *Cæcilii*, sc. veteris poetæ comici celeberrimi; de quo Gell. IV, 20. Vid. quoque in procemiis nostris scriptam de illo versibus elegantissimis narratiunculam, quam concinnavit inter nostrates maxime commendandus, *Andrieux*, vol. I, p. LXXII. — *Didici*, ut recitarem.

15. *Partim... partim*. C. G. m. repetit *partem;* et West. suspicatur *partim* dictum pro *partem*, ἀρχαϊκῶς. — *Partim earum*. Hic *partim* vere accusativo casu reponitur, et hellenismus est, ut Græcis κατὰ μέρος. — *Vix steti*, vix potui fabulam persagere. Quid igitur mirum, si Terentio poetæ in una accidit, quod Cæcilio in multis?

16. *Scenicam*. Bent. *scænicam;* quod antique scriptum defendit. Attamen constat aliunde, η Græcis a Latinis in *e* produci. *Perl.* — *Dubiam*, modo quidem turbulentam, modo autem magis placidam et melioris spei.

17. *Spe incerta*, etc. Etsi *incerta spe*, tamen *certum laborem* sustuli, subii. Sententiose et vere, ait Donatus. Nam ubi certa spes est, nihil opus est labore certo ac vehementi.

18. *Easdem*. Edit. Prim. *eas*. — *Discerem*. Malim, ait Wester. *et ab eod. al. discere*, vel in vers. 19, si quis tuebitur lectionem vulgatam, *non illum ab studio abducerem*. — *Easdem*, sc. exactas. — *Ut ab eodem*, etc. Ut sperare mihi liceret novas postea agendas fore; *ab eodem* est pro *ejusdem*.

19. *Ne ill*. Both. *nec*. — *Studiose*, refer ad *agere*.—*A studio*, scribendi. — *Abducerem*, deterrerem, removerem.

20. *Perfeci*. Plus est quam *feci*, et moles difficultatis ostenditur. — *Ut spectarentur*. Supple, *et ut probarentur*.—*Ubi sunt cognitæ, Placitæ sunt*. Elegans promissio et hanc placituram si cognoscatur. *Don*.

21. *In locum*. Guelf. 3, add. *suum*. — *Poetam*. Mire non Cæcilium, sed *poetam*. Ut hoc generaliter populo præstitisse, non uni homini videatur. *Donat*. — *Restitui in locum*. In pristinum statum et æstimationem reduxi.

22. *Adversarium*. Mss. duo *adversariorum*. — *Injuria*, iniquitate. — *Adversariûm*, pro *adversariorum*.

Ab studio, atque ab labore, atque arte musica.
Quod si scriptorem sprevissem in præsentia,
Et in deterrendo voluissem operam sumere,
Ut in otio esset potius quam in negotio;
Deterruissem facile, ne alias scriberet.
Nunc quid petam, mea causa æquo animo attendite.
Hecyram ad vos refero, quam mihi per silentium
Nunquam agere licitum est; ita eam oppressit calamitas.
Eam calamitatem vestra intelligentia
Sedabit, si erit adjutrix nostræ industriæ.
Quum primum eam agere cœpi, pugilum gloria,

23. *Atque arte mus.* Aliq. libb. *atque ab arte mus.* — *Ab stud. atq. ab lab. atq. arte mus.* Tria laudantur in poeta, *studium*, scil. ingenii propensio, *labor*, scil. exercitatio, *ars* ipsa scribendi. — *Musica.* Conf. Eunuch. vers. 477, ubi vid. not. vol. I, p. 194.

24. *Scriptorem.* Fere omnes alii *scripturam.* Nos autem post Perletum, secuti sumus Bentl. ingeniose corrigentem. — *Quod si scriptorem.* Intellige, quod si Cæcilii fabulas exclusas a scena agere iterum neglexissem. — *In præsentia.* Explicat de tempore, tunc quum primum editæ fuerunt.

25. *In deterr.* Magna pars Mss. et Ed. Pr. *id deterrendo.* — *In deterr.* scil. poetam a scriptura.

26. *In otio pot. q. in negotio.* Elegantia hæc est utriusque vocis latina. Est enim *negot.* i. q. *nec otium.* Et fabularum auctoribus id est negotii ut populo placeant quas fecerint fabulas. *Perl.*

27. *Scriberet.* Duo Mss. Bœcl. *scriberet.* — *Deterruissem.* Avertissem.

28. *Æquo animo.* Both. *anim. æq.* — *Mea causa*, mei gratia. — *Æquo*, favente et placido.

29. *Per silentium.* Adjuvante vestri silentii favore.

30. *Calamitas.* Exclusionem vocat calamitatem. Cf. supr. vs. 2.

31. *Vestra intelligentia.* Sc. quum cognoveritis actam comœdiam; et est hoc ab auditorum persona.

32. *Nostræ industriæ.* Rursus a sua persona. Notetur autem ex Donato, quæ insit verbis *vestra intelligentia, nostræ industriæ*, concinnitas elegans ac periphrasis, pro simpliciori, *vos, nobis.*

33. *Pug. gloria.* Guyet. *pug. grat.* Both. *gloriæ Funambuli etiam.* — *Pugilum gloria.* Περίφρασις, ait Don. ἀντὶ τοῦ, pugiles etiam gloriosi. — Potest quoque intelligi *pugilum gloria* pro simplici, *pugiles*; ut apud Græcos, βίη Πριάμοιο, i. e. Πριάμος, ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο, i. e. Alcinous, et id genus alia. *Mericus Casaubonus.**

* *Mericus Casaubonus*, Isaaco Casaubono natus, majorem vitæ partem degit in Anglia, ubi post mortem nostratis Henrici quarti pater benignissime fuerat exceptus; et ipse fuit singulari in loco apud Jacobum I et Carolum I. Celebriori viro, Oliv. *Cromwell*, præmium scripturæ pollicito si historiam horum temporum contexeret, renuere non dubitavit. Mortuus est Cantuariæ, mense julio, anni 1672, duo et septuaginta annos natus; vir multa doctrina, sed superiori sæpius stylo.

Funambuli eodem accessit exspectatio,
Comitum conventus, strepitus, clamor mulierum
Fecere, ut ante tempus exirem foras.
Vetere in nova cœpi uti consuetudine,
In experiundo ut essem : refero denuo.
Primo actu placeo, quum interea rumor venit,

34. *Accessit.* Bent. fingit *accedens.* — *Funambuli.* Qui per extensum sublime *funem ambulat.* — *Eodem accessit.* Conspiravit in eamdem calamitatem. — *Exspectatio*, desiderium. Horatius tractavit hunc locum, epist. II, 1; quem citat Bœcl. « Sæpe etiam audacem fugat hoc terretque poetam, Quod numero plures, virtute et honore minores, Indocti stolidique, et depugnare parati, Si discordet eques, media inter carmina poscunt *Aut ursum aut pugiles;* his nam plebecula gaudet. Verum equitis quoque jam migravit ab aure voluptas Omnis ad incertos oculos et gaudia vana, etc.»

35. *Comitum conventus.* Refingit si non vere, at saltem ingeniose Both. *hominum convent.* « Nempe, ait, vocis *hominum* prima syllaba quum forte vel tota, vel ex parte periisset, aut etiam omissa esset a librariis, sicut fieri solebat in literis versuum initialibus, minio postmodum appingendis, gliscere cœpit corruptio, capite truncata voce *ominum*, vel *cominum* degenerante paulatim in *omitum*, *comitum*». — *Strep.* Pleræque editt. pro hac voce, habent cum Donato, *studium.* — *Comitum conventus.* Non plane liquet quid significet *comitum.* Suspicatur Donatus agi de iis qui assectatores sunt pugilum, et amicos suos in locum certaminis comitantur. Alii interpretes explicant, *concursus eorum qui sunt in nostro comitatu;* quod fere malimus. Mer. Cas. proponit intelligi de servis, ut qui de plebe homines, et citat Horatium: « Arcta decet sanum comitem toga.» Nihil autem nobis melius placet, fortasse propter vocis ipsius difficultatem, quam nova lectio Bothio admissa, quum præsertim *hominum* hic opponatur τῷ *mulierum.* Vid. in var. lect. — *Strepitus*, certamen diversis faventium. *Don.* — *Clamor mulierum.* Importune hic, ut nobis videtur, quæstionem juris agitat Perletus, « quia, inquit, non licebat mulieribus interesse ludis scenicis, etc.» Satis, ex hoc ipso loco patet eas vere interfuisse.

36. *Ante tempus,* ante completam fabulæ actionem.

37. *Vetere in nova*, etc. Ordo est: *In* hac *nova* Terentii fabula, *cœpi* (aggressus sum), *uti vetere* mea *consuetudine*, qua eram olim usus in Cæcilii fabulis, nempe *ut essem* (ut insisterem) *in experiundo* (in periculo faciendo), in tentando an placitura esset Hecyra.

38. *In exp. ut essem.* Cf. simil. locut. Heaut. vs. 985 (vol. I, pag. 452), et ibi not. — *Refero denuo.* Iterum Hecyram comœdiam introduco in theatrum.

39. *Placeo*, vox consecrata, ut videmus in variis Didascaliis. — Mire, non diu, inquit, pependit judicium, sed statim placuit: ut

Datum iri gladiatores; populus convolat;
Tumultuantur, clamant, pugnant de loco;
Ego interea meum non potui tutari locum.
Nunc turba non est, otium et silentium est;
Agendi tempus mihi datum est, vobis datur
Potestas condecorandi ludos scenicos.
Nolite sinere per vos artem musicam
Recidere ad paucos : facite ut vestra auctoritas
Meæ auctoritati fautrix adjutrixque sit.

quod sequitur, non judicio, sed perturbatione factum sit. *Don.*

40. *Gladiatores*, pro, ipsum spectaculum gladiatorum.

41. *Tumultuantur.* Junt. ed. *Tumultuant.* — *Clamant.* C. G. m. *et clamant.* — *Pugnant.* Mark. *repugnant.* — *Pugnant de loco.* Quod nimirum in hoc spectaculo omnes promiscue sederent, quum in theatro distincta essent subsellia ordinum. *West.*—De hac re cf. Val. Max. II, 4, 2.

42. *Non potui tutari locum.* Facete repetit locum, vers. præcedentis; et est locus theatri in quo ipse actor agebat.

43. *Turba non est.* Vulg. *turba nulla est.* Sequimur nos Bentl.—*Turba*, græce θόρυβος. — *Turbam* animadvertit Donatus referri ad id quod supra dixit, *clamor mulierum; otium*, πρὸς τὸ *pugnant; silentium*, πρὸς τὸ *clamant.*

44. *Tempus.* Opportunitas, græce, εὐκαιρία. —*Mihi datum est.* His probatur tertiæ editionis hunc esse prologum.

45. *Potestas condecor. lud. scenic.* Jam non de Terentio, nec de populo quidem loquitur actor; verum ait interesse ludorum scenicorum ipsorum, quibus pulcherrima detrahentur ornamenta, si nimia acerbitate audientium excludantur poetarum fabulæ in his ludis edendæ. Locus magni ponderis, ut ait Dacieria, nec satis bene adhuc explanatus.

46. *Artem musicam.* Vid. supr. v. 23, et ibi not.

47. *Recidere ad paucos*, tractari a paucioribus.

48. Hunc versum et tres sequentes omittit Both. quos apte positos censet in Heautont. Prologo, hic minus. — *Facite ut vestra auctor. Meæ auctoritati*, etc. Duo sensus accipi possunt, ex duplici τοῦ *auctoritas* interpretatione. « Vos comœdias quum libenter audire cœperitis, erit studium scriptoribus maximum. Unde mea ad agendum crescet auctoritas; si quidem multi per me placebunt. » Gall. verteremus, *votre crédit soutiendra le mien.* Vel explica : « Vestra approbatio faveat approbationi quam ipse Terentio concessi, quum eum tutari et erigere in me susceperim. » Gall. *que votre jugement vienne confirmer le mien, que votre suffrage soit le garant du mien.* Quem quidem posteriorem sensum libentius amplecteremur.

Si nunquam avare pretium statui arti meæ,
Et eum esse quæstum, in animum induxi, maxumum,
Quam maxume servire vestris commodis:
Sinite impetrare me, qui in tutelam meam
Studium suum, et se in vestram commisit fidem,
Ne eum circumventum inique iniqui irrideant.
Mea causa causam accipite, et date silentium,
Ut lubeat scribere aliis, mihique ut discere
Novas expediat, posthac pretio emptas meo.

49. *Si nunquam*, etc. Hos versus et duos sequentes dat pariter Heaut. prologus; utrum repetente Terentio, an errore librariorum non liquet; et difficiliter judicaveris cuinam prologo male fuerint connexi. Vide cæter. in prol. citato, quod attinere potest ad interpretationem.

50. *In anim. induxi, maxumum.* Mss. quid. et editi, *in anim. induxi meum.*

52. *Qui in tutel. meam Stud. suum*, etc. Scilicet quum studium ejus labore meo excitarem. Ordo est: Sinite impetrare me, ne eum circumventum inique iniqui irrideant, qui in tutelam meam studium suum, et se in vestram commisit fidem.

54. *Circumventum.* Delusum, oppressum. Dicit Terentium.

55. *Causam accipite.* Plerique ed. dant *causam hanc accip.* Omittimus *hanc* ex Bentl. post Perletum. — *Mea causa.* Cf. vs. 28. Scit se optimi meriti esse, et quam frequenter populo placuerit; idcirco propter se dicit audientiam esse comœdiæ dandam. *Eugr.* — *Causam*, sc. poetæ. — *Accipite*, pro suscipite.

56. *Scribere aliis.* Bentl. *scr. alias*, sc. fabulas, ut vs. 27. Non admittimus. *Aliis*, sc. comœdiarum scriptoribus. — *Discere*, sc. agendas.

57. *Pretio meo.* Non, a me soluto, sed, a me statuto et indicato. Petebant ædiles ab histrione aliquo primario fabulam quæ in ludis publicis ageretur: simulque illum jubebant indicare pretium quo illam ipsis vellet vendere. Id pretium aut ejus pars certa persolvebatur poetæ. Quod si fabula explodereturn, Ædiles repetere poterant pecuniam a se datam, quod damnum histrionis erat. *Juv.* — At Pareus, et Mer. Casaubon. credunt Ædiles a poeta, histriones rursus ab Ædilibus emisse Hecyram.

ACTUS PRIMUS.

SCENA PRIMA.

PHILOTIS. SYRA.

PH. PER pol quam paucos reperias meretricibus
Fideles evenire amatores, Syra.
Vel hic Pamphilus jurabat quoties Bacchidi!
Quam sancte! ut quivis facile posset credere,
Nunquam illa viva ducturum uxorem domum.
Hem! duxit. SY. Ergo propterea te sedulo

Sc. 1. PHILOTIS. SYRA. Hæ personæ, Terentii more, extrinsecus assumuntur, ut sic argumenti obscuritatem spectator effugiat.

58. *Paucos.* Var. *paucis.* Utrum verius, ipse Donatus dubitat. Sed τὸ *paucis* certe græce dictis Apollodori respondet ὀλίγαις ἑταίραισι (vid. infr. not.) Nam ex Apollodoro Græcorum poeta transtulisse fertur Terentius Hecyram suam et Phormionem. *Perlatus.* — *Per pol quam.* Tmesis pro, *pol, perquam paucos reperias meretricibus Fid.*

59. *Evenire.* Bent. *evenisse.* Probat Both. — *Evenire.* Non *esse*, sed *evenire* dixit, ut non rationis, sed casus sit id, quod rarissimum est. *Don.* — *Fideles amatores.* Citat hic Donat. locum Apollodori, quem fœde corruptum et lacerum mira arte resarciverunt Faber et melius etiam Bentl. ἁλπαICHPAS THC reI IONHNC THRAICCI PAγγιbαιωc. Tan. Faber : οὐδέποτ' ἱρᾳστὴς ταῖς ἑταίραισι συνέβη βέβαιος. Bentl. Ὀλίγαις ἱραστὴς γέγον' ἑταίραισι, Σύρα, βέβαιος.

60. *Quoties.* Al. *quotiens.* — *Vel*, etiam. — *Jurabat quoties.* Cf. Ad. vs. 333.

61. *Quam sancte.* Vult. Guy. *tam sancte.* — *Quivis.* Codd. quid. *quis.* — *Quam sancte.* Proprie; *sanctum* enim est jusjurandum. — *Ut*, ita, adeo, tam vivide, ut. — *Quivis*, non modo Bacchis, quæ amica erat, sed etiam ignoti.

62. *Ductur. uxor.* Bent. ex codd. colloc. *uxor. duct.* — *Illa*, Bacchide. — *Ducturum*, supp. eum.

63. *Hem!* Donat. *En.* Lib. Vict. *Em.* — *Hem.* Indignantis vox et mirantis. Gallice, *eh bien, pourtant!* — *Duxit.* Breviori verbo immanitatem sceleris includit. *Le voilà marié!...*

Sed videon' ego Philotium? unde hæc advenit?
Philotis, salve multum. PH. O salve, Parmeno.
SY. Salve mecastor, Parmeno. PAR. Et tu ædepol, Syra.
Dic mihi, Philotis, ubi te oblectasti tam diu?
PH. Minume equidem me oblectavi, quæ cum milite
Corinthum hinc sum profecta inhumanissimo.
Biennium ibi perpetuum misera illum tuli.
PAR. Ædepol te desiderium Athenarum arbitror,
Philotium, cepisse sæpe, et te tuum
Consilium contempsisse. PH. Non dici potest,
Quam cupida eram huc redeundi, abeundi a milite,

81. *Sed videon' ego.* Duo Mss. Bœcler. omittunt *ego.* — *Sed videon' ego Philotium?* Exquisite hic Donatus: « Mire inventa est causa narrandi ideo, quia peregre venit meretrix: alioquin si Athenis esset, omnia sciret. » — *Philotium.* Sic blande per diminutivum compellat hanc quæ vocatur Philotis. Cæterum vidimus feminea nomina Græcorum neutro genere sæpius terminari, ut in Andria *Glycerium.* — *Unde hæc advenit?* En causam narrandi!

82. *Philotis.* Muretus olim *Philoti.*

83. SYR. *Salve, mecastor,* etc. Olim salutantes addebant jusjurandum, ut hoc sedulo facere viderentur. *Don.* — In *mecastor,* τὸ *me* aut adjectio est, aut abundat; aut positum pro μὰ syllaba: ut Græci μὰ τὸν Ἀπόλλωνα dicunt. *Don.*—Illud autem jusjurandum *mecastor* feminis tantum familiare, quum viri *me hercule* jurarent. A. Gell. XI, 6.—*Et tu ædepol, Syra.* Irrisit ad *mecastor,* addendo, *ædepol;* et quod illa *Parmeno,* ille hic addidit *Syra. Don.*

84. *Ubi te oblectasti?* Facete dictum meretrici, non, *ubi fuisti?* sed, *ubi te oblectasti? Don.*

85 seqq. *Minime equidem me obl.* Hæc argumenta sunt, an se oblectare potuerit: a persona, quia *miles inhumanissimus;* a loco, quod *hinc* (Athenis), profecta; a tempore, quod *biennium;* a re, i. e. ab injuria quam *tuli. Don.* — *Illum tuli.* Non cum illo fui, sed *tuli,* adeo non me oblectavi. Cf. infr. 610.

87. *Tuli.* Duo Mss. Bœcl. et quidam editi *pertuli.*

88. *Te desiderium.* Codd. quidam non agnoscunt *te.* — *Te desiderium cepisse.* Te captam fuisse desiderio; et est in verbis ἀμφιβολία.

90. *Te tuum Consil. contemps.* Te pœnituisse profectam.

91. *Redeundi, abeundi a mil.* Lib. antiq. *redeundi et abeund. a mil.* — *Quam cupide eram huc red. abeund. a mil.* Mirum valet ad significandos pravos mores istius militis, quod, quia cum eo vivendum esset, ideo mulieri ne Corinthus quidem placebat, regnum meretricum. Tantus enim, inquit Erasmus, Adagg. IV, 3, 68, illic honos habebatur meretricibus, ut, quemadmodum ex aucto-

Vosque hic videndi, antiqua ut consuetudine
Agitarem inter vos libere convivium :
Nam illi haud licebat nisi præfinito loqui,
Quæ illi placerent. PAR. Haud opinor, commode
Finem statuisse orationi militem.
PH. Sed quid hoc negotî est? modo quæ narravit mihi
Hic intus Bacchis? quod ego nunquam credidi
Fore, ut ille hac viva posset animum inducere
Uxorem habere. PAR. Habere autem? PH. Eho tu! an non habet?
PAR. Habet, sed firmæ hæc vereor ut sint nuptiæ.

ribus docet Athenæus, illic in templo Veneris prostarent, atque in solemnibus precibus illud adderetur, ut Dii augerent numerum meretricum. *Both.*

92. *Antiqua*, pristina.

93. *Agitarem convivium.* Plus valet frequentativum verbum, quam si diceret *agerem*. Cf. Plaut. Asin. V, 1, 7: «hoc *agitemus convivium* vino et sermone suavi.» *Perl.*

94. *Illi.* Sic legit Donat. pro *illic*, quod plures alii recipiunt. Nec stat aliter versus. *Faern.*

95. *Quæ illi pl.* Duo dixit, et *præfinito*, et *quæ illi plac.* ut neque quantum velles, neque quod velles diceres. *Don.* — *Haud opinor, commode*, etc. «Video sane non tibi placuisse, quod miles tuæ orationi et loquacitati modum poneret.» Egregie notavit Dacieria ingenia hominum a poeta perstringi diversorum, militis scilicet, qui non nisi certis terminis sermonem suum circumscribat, et feminæ loquacis, quæ omnes modestæ orationis fines excedat. *Perl.*

96. *Orationi.* Duo Mss. Bœcler. *orazione tua.* Mss. et editi nonnulli *orationi tuæ.*

97. *Sed quid.* Hel. *sed quod.* — *Sed quid hoc negotî est?* Hic ad argumentum nunc descendit; prælatis scilicet allocutionibus, et separatarum et permixtarum personarum: ne jejune ad argumentum veniens, non agere fabulam, sed narrare videretur. *Donat.* — *Quæ*, qualia et quanta.

98. *Quod ego nunquam*, etc. Supple: narravit mihi factum, negotium *quod* nunquam credidi fore, scilicet, ut, etc.

99. *Ille hac viva.* Plures *hac ille viva.* — *Hac viva.* Cf. supr. vers. 62. — *Posset animum inducere*, quasi in rem duram, ait Donatus, et immanem.

100. *Eho tu!* Deest *tu* in quibusd. — *Habere autem?* Particula autem est hic correptiva; et totum illud sic intellige: «Quid? ais eum uxorem habere? non habet potius quam habet; quia non diu stabunt, ut opinor, hæ nuptiæ.» — *Habere*, hoc in loco, significat aliquid proprium ac perpetuum possidere. *Juvenc.*

101. *Hæc.* Sic Bent. codd. antique pro *hæ.* — *Firmæ ut sint nuptiæ.* Cf. infr. 176, sqq.

PH. Ita Dî Deæque faxint, si in rem est Bacchidis.
Sed quî istuc credam ita esse, dic mihi, Parmeno.
PAR. Non est opus prolato : hoc percontarier
Desiste. PH. Nempe ea causa, ut ne id fiat palam.
Ita me Dî amabunt, haud propterea te rogo,
Ut hoc proferam, sed ut tacita mecum gaudeam.
PAR. Nunquam dices tam commode, ut tergum meum
Tuam in fidem committam. PH. Ah, noli, Parmeno.
Quasi tu non multo malis narrare hoc mihi,
Quam ego, quæ percontor, scire. PAR. Vera hæc prædicat,
Et illuc mihi vitium est maxumum : fidem mihi
Si das, te tacituram, dicam. PH. Ad ingenium redis.
Fidem do : loquere. PAR. Ausculta. PH. Istic sum. PAR. Hanc
Bacchidem

102. *In rem Bacch.* in utilitatem.

103. *Istuc ita esse.* Scil. nuptias esse infirmas.

104. *Non est opus prolato.* H. e. non opus est id declarare.

105. Br. interrogat post *palam.* — *Nempe ea causa*, etc. Supple antea, « vis me desistere percontarier, nempe ea causa, i. e. eo timore, ne, etc. » — *Ut ne id fiat palam*, intellige, ne per me aliis innotescat, quod mihi dixeris.

106. *Ita me Dî amabunt.* Lib. ant. *Ita m. D. ament.* Abest *bene* a Bemb. Et *amabunt* Faern. ex Donato, metri causa legendum præcepit. *Perl.* — *Ita me Dî amabunt.* Locutio sæpius explicata.

107. *Ut hoc prof.* Delet *hoc* Both. — *Ut tacita mecum.* Both. *mecum ut tacita.* — *Proferam*, prodam, Bacchidi scilicet, vel cuilibet.

108. *Dices tam.* Fa. Bent. *tam dices.* — *Tam commode*, tam idonee et apte ad persuadendum.

109. *Ah noli.* Both. mallet *ah, nolo.* Vel, ut putat, melius, *ah novi.* — *Ut terg. me. Tuam in fidem committam.* H. e. vernili sermone pro, ut, si tu fidem fallas, ego plectar pendens. — *Ah, noli, Parmeno.* Supp. dicere talia. Artificiose se fingit audire nolle, ut tacitura credatur, si audierit : quia curiositas signum est loquacitatis. Sic Horat. I, 18, 69 : « Percontatorem fugito, nam garrulus idem est. »

110. *Quasi tu non multo*, etc. Sensus est : « mavis tu dicere, quam ego percontari; » et nunc Philotis non est instantior hac calliditate, ut magis servum ad dicendum provocet.

111. *Percontor.* L. ant. *percenter.* — *Hæc*, Philotis.

113. *Illuc.* Lib. ant. *illud.* — *Et illuc mihi*, etc. Hæc ille secum, ut Philotis non audiat. — *Vitium*, scil. tacere non posse.

113. *Redis.* Cod. quid. *redit.* Alii *redi.* — *Ad ingenium redis.* Quia a se discesserat, si taceret.

114. *Fidem do*, me taciturum. —

Amabat, ut quum maxume, tum Pamphilus,
Quum pater, uxorem ut ducat, orare occipit,
Et hæc, communia omnium quæ sunt patrum,
Senem sese esse, dicere, illum autem esse unicum;
Præsidium velle se senectuti suæ.
Ille primo se negare; sed postquam acrius
Pater instat, fecit, animi ut incertus foret,
Pudorin', anne amori obsequeretur magis.
Tundendo atque odio denique effecit senex:
Despondit ei gnatam hujus vicini proxumi.
Usque illud visum est Pamphilo neutiquam grave;
Donec jam in ipsis nuptiis, postquam videt
Paratas; nec moram ullam, quin ducat, dari.

Istic sum. Parata sum, quæ te audiam.

115. *Ut quum.* Hæc omitt. Mss. unus Bœcler. alter pro *ut*, legit *et*. — *Amabat, ut quum maxime, tum Pamph.* Amabat tum, ut quum maxime amabat; i. e. numquam magis quam tum amaverat.

117. *Hæc, communia.* Quid. codd. *hæc omnia.*

118. Abest *esse* posterius a lib. Bemb. prius a C. G. m. — *Dicere.* Refer ad *occipit*, «et occipit dicere hæc, etc. »

119. *Præsidium senectuti.* Innuit sobolem et successorem.

120. *Primo se negare.* Bent. *se pr. neg.* — *Ille se negare.* Plenius: ille se ducturum uxorem negabat. — Accurate hunc locum tractavit Poeta, ut suspicio levitatis averteretur a Pamphilo, qui juraverat Bacchidi, ut ante dictum est.

121. *Fecit.* Ed. Pr. et quid. codd. *facit.* — *Fecit, animi ut incertus foret.* Effecit ut dubitaret Pamphilus, an obsequeretur patri ob ejus reverentiam, an potius ob amorem Bacchidis negare pergeret.

122. *Pudorin'.* Ed. Pr. et Junt. *Pudori.* — *Pudori*, reverentiæ, patris scilicet. — *Amori*, meretricis.

123. *Tundendo atque odio.* Sæpius eadem repetendo, atque importunitate. — *Effecit.* Absolute; subaudi, quod voluerat.

124. *Despondit.* Unus Ms. apud Bœcl. *respondet.* — *Ei gnatam hujus.* Both. *gnatam ei.* Mira lectio, et tacite admissa. — *Hujus vicini proxumi.* Nempe Phidippi; et *hujus* δειχτικῶς dicit. Nota proximas sibi invicem familias in fabulis Terentii plerumque induci.

125. *Neutiquam.* Bentl. divisim *ne utiquam.* — *Usque*, junge cum *donec*, vers. seq. — *Neutiquam*, non nimis.

126. *Donec jam in ipsis nuptiis.* Nota locutionem sensu magis quam verbis manifestam; et supple, « donec jam in ipsis nuptiis positus, constitutus fuit. »

127. *Quin ducat*, scilic. uxorem, quam illi designavit.

Ibi demum ita ægre tulit, ut ipsam Bacchidem,
Si adesset, credo, ibi ejus commiseresceret.
Ubicumque datum erat spatium solitudinis,
Ut colloqui mecum una posset : « Parmeno,
Perii, quid ego egi? in quod me conjeci malum?
Non potero ferre hoc, Parmeno : perii miser! »
PH. At te Dî Deæque cum tuo istoc odio, Laches.
PAR. Ut ad pauca redeam, uxorem deducit domum.
Nocte illa prima virginem non attigit.
Quæ consecuta est nox eam, nihilo magis.
PH. Quid ais? cum virgine una adolescens cubuerit

128. *Ibi demum.* Tunc temporis tandem. — *Tulit*, supple, necessitatem nuptiarum.

129. *Ibi*, nunc. — *Ejus commiseresceret.* Vim hujus verbi ex disciplina meretricum animadvertas, si quidem anus illa admonuerat, dicens : « ne te cujusquam *misereat*, » v. 84.

130. *Spatium solitudinis.* Facultas habendi se solum.

132. *In quod malum?* Dicitur hoc de nuptiis.

133. *Non potero ferre hoc.* Valp. et al. *non potero hoc ferre.* — *Parmeno.* Ἐν ἤθει repetit nomen. — *Perii miser!* Conferatur huic nostro ille Pamphilus in simili re, Andr. vs. 899, sq.

134. *Dî Deæque.* Vulg. additur *perduint*, alii, *perdant.* — *Cum tuo istoc.* L. Bemb. *isto.* — *At te Dî Deæque.* Hunc versum ejicit Guyetus. Sed magna est ratio Donati, et quæ merito eum tueatur. Bene enim consilium Poetæ videtur conjecisse, quum adnotat : « Obtinuit et persuasit servus ; nam jam meretrix seni irascitur, non Pamphilo. » Id voluerat tam diligens amplificatio narrationis. *Bæcl.* — *Cum tuo istoc odio.* Cum tua instantia ac molestia.

135. *Ut ad pauca.* Bip. Both. *ad pauca ut.* — *Ut ad pauca redeam.* Tanquam multa sint, quæ de Pamphili amore dici possint, et a quibus vult abstinere.

136. *Nocte illa pr. virg. non attig.* Pronuntiandum acutius *illa prima*, quasi dicat, plena desiderii, plena cupiditatis. Similiter addidit *virginem ;* et expresse, *non attigit.* Et argumentum hic est quanta fecerit Pamphilus erga amicam suam. *Donat.*

137. *Eam*, sc. eam primam noctem. — *Nihilo magis.* Supple, ut plena sit oratio, *ea nocte eam* nihilo magis *attigit.*

138 sqq. *Cubuerit.* Quid *concubuerit.* — *Quid ais?* Cum maxima admiratione. — *Cum virgine*, etc. Comice narratio distinguitur et eleganter, sermone ad meretricis ingenium apto. Nempe, *cum virgine* est a persona ; *una*, a loco ; *adolescens*, a persona ; *cubuerit*, ab habitu et occasione ; *plus potus*, ab impulsione, et ex accidentibus ; ut optime digerit et enucleat Donatus. — *Cubuerit, Potuerit.* Supple *quis credat factum fuisse ut*, etc.

Plus potus, sese illa abstinere ut potuerit?
Non verisimile dicis, nec verum arbitror.
PAR. Credo ita videri tibi : nam nemo ad te venit
Nisi cupiens tuî; ille invitus illam duxerat.
PH. Quid deinde fit? PAR. Diebus sane pauculis
Post, Pamphilus me solum seducit foras,
Narratque, ut virgo ab se integra etiam tum siet,
Seque ante, quam eam uxorem duxisset domum,
Sperasse, eas tolerare posse nuptias.
« Sed quam decrerim me non posse diutius
Habere, eam ludibrio haberi, Parmeno,
Quin integram itidem reddam, ut accepi ab suis,
Neque honestum mihi, neque utile ipsi virgini est. »
PH. Pium ac pudicum ingenium narras Pamphili.

139. *Potus*. C. G. m. et Br. cod. ed. *potis*, perperam. — *Plus potus*. Plenior locutio est, *plus solito potus*.

140. *Nec ver*. Omnes Bent. *neque verum*.

141. *Credo ita videri tibi*. Ex meretricis persona totum refellitur quod illa objicit.

143. *Deinde*. Ms. quidam et editi *inde*.

144. *Me solum seducit foras*. Familiaris in servo jactantia.

145. *Ut virgo ab se integr*. etc. Ut, quod ad se pertinet, virgo etiam tum incorrupta maneat.

146. *Seque*. Codd. quid. præferunt *sedque*.

147. *Tolerare*. Ms. Lips. *tollere*.

148. *Decrerim*. C. G. m. *decreverim*. — *Sed q. dec*. Sequitur constructio directa obliquam; quæ quidem Terentiani est elegantia sermonis.—Fuse admodum et doctissime totum hunc locum Bœclerus explicat et ad comicæ artis examen redigit, longius quam quod e re nostra est. — *Quam*, pronomen est. — *Decrerim*, constituerim. — *Me non posse diut. Hab*. Quasi diceret, quam constitui brevi a me dimittere.

149. *Eam lud*. Omittit *eam* unus ap. Bœcl. — *Eam lud. hab*. Ejus pudori illudere.

150. *Ab suis*. Alii, *a suis*; alii, *suis*. — *Quin*, quo minus. — *Ut accepi*, quomodo eam accepi.

152. *Ac pud*. Guelf. 1, 3, *et pud*. — *Pium*, *pudicum*. Donat. hic explicat : *pium*, erga meretricem; *pudicum*, erga virginem. Sed dissentit ab eo Bœclerus : « Ad virginem et ejus domum (ait ille), spectare utrumque vocabulum, orationis series, et poetæ consuetudo non longe arcessentis judicia de moribus, ostendunt. *Pietati*, honestatis et juris religio potenter inest. *Pium* ingenium idem hic est, quod in Andria Terent. dixerat *bonum*. Vid. ibi, vs. 488, sq. «Quando quidem ipse est *ingenio bono*, quumque huic veritus

PAR. « Hoc ego proferre, incommodum mî esse arbitror;
Reddi autem patri, cui tu nil dicas vitii,
Superbum est; sed illam spero, ubi cognoverit
Non posse se mecum esse, abituram denique. »
PH. Quid? interea ibatne ad Bacchidem? PAR. Quotidie.
Sed, ut fit, postquam hunc alienum ab sese videt,
Maligna multo et magis procax facta illico est.
PH. Non ædepol mirum. PAR. Atque ea res multo maxume
Disjunxit illum ab illa; postquam et ipse se,
Et illam, et hanc quæ domi erat, cognovit satis,
Ad exemplum ambarum mores earum existumans.

est optimæ adolescenti facere injuriam. » Non alia hic sententia. *Pudicum* autem, verecundiam illam notat, quam Pamphilus ipse sibi debuit, indignum se illud existimando, quod ab honestate tantum abiret. Qui enim abuti honesta femina, et postea dimittere eam in animum induceret, injuriam atrocem in illam, turpitudinem in se admitteret maximam. Injuriæ *pietas* obstat, turpitudini *pudor*. »

153. *Ego*. Br. *ergo*. — *Mî*. Alii, *mihi*. — *Proferre*. Patri meo renuntiare. Verba Pamphili sunt etiam nunc. — *Incommodum mî*. Scil. ob rumorem sinistrum et iram patris, qui auctor est harum nuptiarum.

154. *Cui tu*. Al. non agnoscunt *tu*. — *Patri*, proprio puellæ patri, Phidippo. — *Cui tu nil dicas vitii*. Quum nulla sit culpa filiæ quæ possit objici.—In usu autem secundæ hujus personæ *dicas*, inest aliquid difficultatis; quum posse referri videatur ad Parmenonem; *dicas* autem est pro *quis dicere possit*, et hic peculiariter, pro, *ego dicere possim*.

155. *Superbum*, fastuosum, contumeliosum.

156. *Mecum esse*. Mecum versari, uxoris loco.

157. *Quid? int. ibatne*. Sic distinguimus ex Bothio. — *Quid?* In prima interrogatione sic præponitur, nec a sententia cæterum pendet, ut bene animadvertit Bothius.

158. *Postquam*. Both. add. *illa*. — *Alienum ab sese*. Id est, ab alia per legitimas nuptias possideri, et sibi quasi ereptum.

159. *Multo*. Al. *multum*; al. *magis*; al. *mage*. — *Maligna*, difficultatem sui ostendens. — *Procax*, dispoliatrix et petax. *Procare* enim est petere. Virg. Æn. I, 538: « *procacibus austris* », i. e. impudentibus. Nam qui multum petit, impudens est et procax. Unde et *proci* dicti sunt, qui filias alienas in matrimonium petierunt. *Don*.

160. *Ædepol*. Al. *æpol*. — *Atque*. Don. *atqui*. — *Non ædepol mirum*. Ait Philotis non mirum esse, si quid in Pamphilum durius consuluisset Bacchis. — *Ea res*, talis malignitas.

161. *Ab illa*, Bacchide.

162. *Illam*, meretricem malam. — *Hanc*, uxorem modestam.

163. *Ad exempl*. Bent. *ad amus-*

Hæc, ita uti liberali esse ingenio decet,
Pudens, modesta; incommoda atque injurias
Viri omnes ferre, et tegere contumelias.
Hic, animus partim uxoris misericordia
Devinctus, partim victus hujus injuria,
Paulatim elapsu 'st Bacchidi, atque huc transtulit
Amorem, postquam par ingenium nactus est.
Interea in Imbro moritur cognatus senex
Horunc' : ad hos ea rediit lege hereditas.
Eo amantem invitum Pamphilum extrudit pater.

im. — *Ad ex. amb.* etc. Donatus : «Quasi ad imaginem et collationem et speciem comparationis.» Bœclerus autem invehitur in eos qui videntur (ut ait), sibi intelligere et interpretari hunc versum, dum nihil agunt interim. Ipse ergo dicit *exemplum*, quotidianæ vitæ consuetudinem esse, *mores* ad ingenium notandum pertinere. Ergo explicat : «Exigendo et comparando hujus consuetudinem ad illius consuetudinem quo ingenio utraque esset, facile judicare potuit ac reprehendere.»

164. *Hæc, ita uti lib. ess. ing.* etc. Egregie induxit hanc figuram poeta, ut quantum præstaret matronæ virtus meretriciis moribus, intelligendum daret. Cæterum, posterius membrum comparationis consulto omittit; seu, ex Casaubono, ne meretricem absentem insectando ostenderet; seu ex Donato, ne laudata uxore, repeteret vitia meretricis apud meretricem. Quod utrumque reverentia plenum est.

165. *Pudens, modesta.* Hæc contra vitia meretricia posuit. *Pudens* hæc, illa *procax; modesta* hæc, illa *maligna*.

166. *Tegere.* Plus dixit quam *celare;* ut non solum cuiquam non ediceret, sed et ne quis sciret. *Don.*

167. *Hic,* eleganter pro *tum.* — *Misericordia.* Recte, quia ex misericordia amor nascitur. Sic et in Phormione, vs. 99, sq. «Miseritum est. Virgo ipsa facie egregia.» Virg. Æneid. IV, 13 : «heu quibus ille Jactatus fatis!» *Don.*

168. *Devinctus.* Al. *devictus.* — *Injuria.* Faern. *injuriis.* — *Hujus inj.* Bacchidis contumelia.

169. *Huc.* C. G. m. *huic.* — *Elapsu' st.* Adeo est tardus amor Pamphili et magnus, ut etiam post injurias difficile discedat; et hic innuitur *animus,* non *Pamphilus.* — *Huc,* in suam uxorem.

170. *Par ing.* Suo congruens et conforme.

171. *In Imbro.* Maris Ægæi insula est, juxta Thraciam sita. Sophianus *Iambro* vocat.

172. *Horunc'.* Variat *horunce, horumce.* Lib. antiqui *horum.* — *Rediit.* Sic Bent. alii, *redibat.* Alii *rediebat.* — *Horunc'.* Dominorum meorum. — *Lege,* quando ab intestato illis obvenit.

173. *Amantem,* uxoris suæ amore captum. — *Extrudit,* ad eundum compulit.

Relinquit hic cum matre uxorem : nam senex
Rus abdidit se : huc raro in urbem commeat.
PH. Quid adhuc habent infirmitatis nuptiæ?
PAR. Nunc audies : primo hos dies complusculos
Bene conveniebat sane inter eas : interim
Miris modis odisse cœpit Sostratam;
Neque lites ullæ inter eas, postulatio
Nunquam. PH. Quid igitur? PAR. Si quando ad eam accesserat
Confabulatum, fugere e conspectu illico,
Videre nolle : denique, ubi non quit pati,
Simulat se ad matrem arcessi ad rem divinam : abiit.
Ubi illic dies est complures, arcessi jubet.
Dixere causam tum nescio quam : iterum jubet.

174. *Relinquit.* Codd. Bent. *reliquit.* — *Hic*, Pamphilus. — *Cum matre*, i. e. apud matrem. Præparatio ad futurum errorem.

175. *Se.* Bent. codd. *sese.* — *Huc raro in urb. commeat.* Mira est in dictis οἰκονομία. Fac enim præsentem; et nullus error in fabula est. *Donat.*

176. *Quid adh. inf. nupt.* Bene usque adhuc suspensa est narratio, et in hac interrogatione quasi substomachatur Philotis decepta, quod nihil videat infirmitatis in nuptiis, quod optaverit. *Don.*

177. *Primo.* Lib. Bemb. *primos.* — *Hos dies*, qui Pamphili discessum secuti sunt.

178. *Interim.* Repente, dum ita res se haberent.

179. *Miris mod. od.* Mire ad finem comœdiæ rerum explanatio reservatur; namque si rem diligentius introspicias, fallitur Parmeno, quum non odio socrus, sed pudore simultatem adversus socrum Philumena simulaverit. *Donat.*

180. *Postulatio*, expostulatio, querelæ, accusationes.

181. *Quid igitur?* Unde igitur de odio tibi constat? — *Ad eam*, Philumenam. — *Accesserat*, Sostrata.

182. *E consp.* Bene *e conspectu :* utpote quæ caveret gravida intelligi : sed tamen subjungit *videre nolle:* ut ignorantia Parmenonis appareat, qui argumentum odiorum credidit, quod Philumena neque videri vellet, neque videre. *Don.*

183. *Quit.* Al. *quivit.* — *Non quit*, non potest. — *Pati*, tolerare conspectum, aut consuetudinem. Intelligi illud debet de partu instante.

184. *Ad matr.* Al. *a matre.* — *Ad r. div.* Tum enim amici et familiares vocari solebant.

185. *Arcessi jubet*, socrus scilicet Sostrata.

186. *Tum.* Be. codd. *tunc.* Hic versus a Ms. Lips. abest. — *Dixere*, sc. Philumena et illius parentes. — *Causam*, prætextum. — *Nescio quam*, quasi diceret, falsam, aut nullius momenti.

Nemo remisit : postquam arcessit sæpius,
Ægram esse simulant mulierem : nostra illico
It visere ad eam : admisit nemo : hoc ubi senex
Rescivit, heri ea causa rure huc advenit,
Patrem continuo convenit Philumenæ.
Quid egerint inter se, nondum etiam scio;
Nisi sane curæ est, quorsum eventurum hoc siet.
Habes omnem rem : pergam quo cœpi hoc iter.
PH. Et quidem ego : nam constitui cum quodam hospite
Me esse illum conventuram. PAR. Dî vortant bene
Quod agas. PH. Vale. PAR. Et tu bene vale, Philotium.

187. *Arcessit.* Al. *arcessunt*, al. *arcessivit.* — *Nemo remisit*, scilicet in domo matris ad Sostratam; et, ut ait Donatus, hic jam apertius odium videtur, ubi nec jam fingitur causa.

189. *Visere*, officii est, videre quærentis. *Don.*

190. *Rescivit. Scimus* quæ ad nos deferuntur, *rescimus* celata. Aul. Gell. II, 19: « Qui factum aliquod occultius aut inopinatum insperatumque cognoscit, is dicitur proprie *rescire.* »

192. *Egerint*, duo patres. — *Nondum etiam.* Recte servavit reliquis partibus Fabulæ pendulum et attentum spectatorem. *Don.*

193. *Curæ.* Quid. codd. addunt *mihi.* In al. vidit West. *curæ scire mihi est.* — *Nisi sane*, explica simpliciter, quasi reponeretur *sed;* et est ellipsis quam supra sæpe supplevimus.

194. *Habes omn. rem.* Dixi omnia quæ pertinent ad hanc nuptiarum infirmitatem. Melius est, ni fallimur, sic explicare, quam supplere, « hab. omnem rem, quam audire expetisti, » ut vult Donatus. — *Quo cœpi*, scilicet ad portum. Cf. supr. vs. 77.

195. *Et quidem ego*, sc. pergam. — *Cum quodam hospite*, cum amatore advena.

196. *Me esse illum*, etc. Dicit causam cur in reliqua fabula non appareat persona hujus meretricis. *Donat.* — *Dî vortant bene.* Dii velint bene evenire, feliciter cedere.

ACTUS SECUNDUS.

SCENA PRIMA.

LACHES. SOSTRATA.

LA. PRO Deum atque hominum fidem! quod hoc genus est? quæ hæc est conjuratio?
Utin' omnes mulieres eadem æque studeant, nolintque omnia?
Neque declinatam quidquam ab aliarum ingenio ullam reperias?
Itaque adeo uno animo omnes socrus oderunt nurus.
Viris esse advorsas, æque studium est, similis pertinacia 'st.
In eodemque omnes mihi videntur ludo doctæ ad malitiam; et
Ei ludo, si ullus est, magistram hanc esse satis certo scio.

ACT. II, Sc. 1. In hac scena accusatio Socrus est: quæ se conjecturaliter defendit, dicens nihil a se factum in perniciem nurus. *Don.*

198. *Quod.* C. G. m. *quid. Quæ h. est.* In codd. aliquot *et quæ.* Both. *ecquæ.* — *Pro Deum atq. hom. fid.* Supple, invoco, testor. — *Quod hoc genus est*, scilic. mulierum. — *Conjuratio*, confederatio mulierum inter se.

199. *Utin'.* In ant. *ut.* — *Nolintque.* C. G. m. *velintque*, mire. Idem in marg. Al. *nolint.*—*Utin'.* Potestne fieri, ut. Ἐμπαθῶς ab exclamatione incipit senex difficilis et iratus. — *Omn. mulieres*, etc. Bono argumento utitur. Læsisti nurum, quia socrus es: et nulla socrus diligit nurum. *Don.* — *Studeant*, cupiant, velint.

200. *Neque decl. q. ab al.* etc. Sic Menander, Γυνὴ γυναικὸς πώποτ' οὐδὲν διαφέρει. — *Declinatam*, flexam, diversam. — *Quidquam*, i. e. in aliqua re.

201. Hunc versum Bentl. ponit in adulterinis.—*Socrus oder. nurus*, a socrubus detestantur.

203. *In eodem ludo*, in eadem schola.

204. *Hanc*, Sostratam, uxorem meam.

So. Me miseram! quæ nunc, quamobrem accuser, nescio.
La. Hem!
Tu nescis? So. Ita me Dî ament, mi Laches!
Itaque una inter nos agere ætatem liceat. La. Dî mala prohibeant!
So. Meque abs te immerito esse accusatam, postmodo rescisces. La. Scio.
Te immerito? an quidquam pro istis factis dignum te dici potest,
Quæ me et te et familiam dedecoras, filio luctum paras?
Tum autem, ex amicis inimici ut sint nobis adfines, facis.
Qui illum decrerunt dignum, suos cui liberos committerent.
Tu sola exorere, quæ perturbes hæc, tua impudentia.

206 sq. *Ita me*, etc. Vulg. *ita non me*. Quod West. in suis Mss. non vidit. — *Ita me Dî am. Lach. Itaq. una*, etc. Velim tam indubitanter me amatam a Diis, et tam indubitanter nos ætatem placidam inter nos acturos, quam verum est me nescire secundum quæ accuser.

207. *Dî mala proh.* Ut una inter nos agamus ætatem. Animadvertendum est secum hæc Lachetem in iracundia mussitare; non audiri ab uxore velle. Inter orationem enim Sostratæ murmuratur; quæ connectenda est: « Non, ita me Dii ament, mi Laches: itaque una inter nos agere ætatem liceat: meque abs te immerito essè accusatam postmodo rescisces. » *Bœcl.*

208. *Postmodo.* Al. *postmodum.* — *Scio.* Ironice.

209. *Te immerito?* Supple, *audesne contendere accusari te imm.* — *An quidquam pro istis*, etc. Nota ἐνέργειαν poetæ, et δεινότητα in augendo amplificandoque. Crimen erat: «offendisti nurum, atque ut abiret effecisti. » Hæc sunt facta ista, quæ nulla reprehensione satis exaggerari possunt: quæ *dedecus* et *luctum* in omnem familiam inferunt; quæ *inimicitias* in affines spargunt; quæ sacra necessitudinis exoptatæ violant ac perturbant. Considera singula verba, et exquire, si quid potuit comprehendi plenius, aut gravius incusari. *Bœcl.*

210. *Familiam.* Lib. Bemb. add. *omnem.* — *Dedecoras.* Donat. monet *dedecorari* quod honestum est in animo, *turpari* quod honestum est corporale. (*Emend. Zeun.*)

212. *Dignum.* Sic dixit *dignum*, ut honoris genus sit, accipere uxorem meruisse. Multum sonanter, et accusatorio strepitu, nec masculinum genus nec femininum posuit, nec unam, sed liberos. Sic Cicero, Famil. IV, 5: « En cui *tuos liberos* committas, » quum de uno ageret; et « habemus enim *liberos*, » de puella. *Don.*

213. *Exorere.* Var. apud West. *exhorrere*, *exorrere*, *exhorrore*. — *Impudentia.* Bent. *imprudentia.* — *Tu sola exorere*, pro emergeris, repere-

So. Egone? La. Tu, inquam, mulier, quæ me omnino lapidem, non hominem putas.
An, quia ruri esse crebro soleo, nescire arbitramini,
Quo quisque pacto hic vitam vestrorum exigat?
Multo melius hic quæ fiunt, quam illic ubi sum assidue, scio.
Ideo, quia, ut vos mihi domi eritis, proinde ego ero fama foris.
Jampridem equidem audivi, cepisse odium tui Philumenam;
Minimeque adeo mirum, et, ni id fecisset, magis mirum foret.
Sed non credidi adeo, ut etiam totam hanc odisset domum.
Quod si scissem, illa hic maneret potius, tu hinc isses foras.

ris, exsistis. Verbum hoc impudentiam ibi notat. Cicer. pro Dejot. I: « *Exortus* est servus, qui eum accuset, etc. » Declinatur, *orior*, *oreris*, et *oriris*, media semper producta. *Perl.* — De hoc verbo adnotat *Lemonnier*, « On avoue que ce mot se prend souvent en mauvaise part, et que les exemples en sont fréquents dans Cicéron. Mais on n'accorde pas à Donat que ce mot n'ait jamais une acception favorable. *Exoriare aliquis*, etc. n'est pas employé en mauvaise part dans Virgile, Én. IV, 625; encore moins dans ce passage de Cicéron, « et virtutes omnes, et honestum quod ex his virtutibus *exoritur*. » On n'aurait pas cherché à réfuter ainsi Donat, si madame Dacier n'avait adopté son sentiment sans réserve. Elle pouvait induire en erreur. »

214. *Lapidem*, significat stupidum hominem et hardum.

215. *Nescire*. C. G. m. addit *me*. — *Ruri esse crebro soleo*. Convenit cum superiori, *rus abdidit se*, vs. 175. — *Nescire*, supple *me*.

216. *Hic*, in urbe, domi. — *Quisque vestrorum*, pro *quisq. vestrum*. Sic veteres. *Don.*

217. *Multo melius*, etc. Pari fere ὑπερβολῇ utitur Demea, in Adelph. 397: « Annon prius totis sex, etc. »

218. *Ideo, quia*, etc. *Ideo*, idcirco diligenter et caute vitam vestram in urbe commorantium rogo atque pertracto, *quia, proinde ut vos domi eritis*, ita me opinio et fama populi sermone celebrabit. *Eugr.* — *Mihi*. Notanda est illa vox; quia commoditas familiæ ad dominum redundatura est. — *Ego ero fama*, tali fama et æstimatione fruar. — *Foris*, h. e. rure, ubi ipse habitat.

219. *Equidem*. Particulæ huic respondet τὸ *sed*, in vs. 221.

220. *Min. ad. mir.* Satis amare dicit in uxorem: simul excusat nurum, quæ oderit talem socrum. *Donat.*

221. *Sed non cr. adeo*. Supp. adeo magnum tui odium illam invasisse, ut, etc. — *Domum*, familiam.

222. *Quod si scissem*, etc. Senili jurgio, quo magis iniquam nurui

At vide, quam immerito ægritudo hæc oritur mi abs te, Sostrata.
Rus habitatum abii, concedens vobis, et rei serviens,
Sumtus vestros otiumque ut nostra res posset pati,
Meo labori haud parcens, præter æquum atque ætatem meam.
Non te pro his curasse rebus, ne quid ægre esset mihi?
So. Non mea opera, neque pol culpa evenit. La. Immo maxume.
Sola hic fuisti: in te omnis hæret culpa sola, Sostrata.
Quæ hic erant, curares; quum ego vos solvi curis cæteris.
Cum puella anum suscepisse inimicitias non pudet?
Illius dices culpa factum. So. Haud equidem dico, mi Laches.

socrum credit, tanto vehementius pro Philumena nititur; ut etiam officiorum ordinem pervertat. In quo suggeritur Sostratæ occasio ejus consilii, inf. vs. 557, sqq. simul, quod nimis a Lachete duriter hic dictum est, corrigitur a Poeta, tum statim, quando effuso iracundiæ impetu, ratiocinari incipit senex et honestius cum uxore loqui, tum accurata disputatione Pamphili, qua Sostrata vero officiorum ordine Philumenæ præfertur, vs. sup. citt. *Bœcler.*

224. *Concedens*, pro cedens, sc. locum. Melius est quam intelligere, «annuens, sinens, ut vos in urbe essetis», quod tamen sic explicat Donatus. — *Rei serviens.* Rei faciendæ et augendæ operam dans.

225. *Nostra res.* Facultates nostræ, quæ sunt mediocres.

226. *Præter æquum.* Quia fruimini, quum ego doluerim. — *Atque ætatem.* Quia sum senex et debilis.

227. *Pro his rebus.* Pro his meritis. Sensus est: nonne te oportuit, dum ego tantos labores sustinerem, curare saltem, *ne quid ægre*, etc. h. e. *ne quid* mihi doleret.

228. *Evenit.* Ed. Am. 1469, apud West. *venit.*—*Non mea opera*, etc. Explicat Donat. ut solet acute (et hic forsan nimis acute): «vellet dicere: Nurus culpa evenit; sed melius dixit, *non mea*, ne accusando confirmaret, quod dixit senex, *omnes socrus*, etc. vs. 201.» *Opera* differt a *culpa*, Donat. docente, hoc modo, ut illa scientis sit, hoc nescientis. — *Immo maxime.* Corrigentis, vel potius refutantis fortiter.

229. *Sol. hic f.* Supple, quæ familiam regeres.

230. *Curares.* Al. repetunt *sola.* — *Solvi curis.* Al. *solvi a curis.* — *Curares*, supple, oportebat.—*Curis cæteris*, quæ ad victum, vestitum aliave attinent.

231. *Cum puell.* etc. Blande *puellam* dixit: quasi concesserit Hecyram solam iniquam esse; cum amaritudine autem *anum.*

232. *Illius dices culp. fact.* Prævenit defensionem, et eam sic pro-

LA. Gaudeo, ita me Dî ament, gnati causa : nam de te quidem,
Satis scio, peccando detrimenti nil fieri potest.
SO. Quî scis, an ea causa, mi vir, me odisse assimulaverit
Ut cum matre plus una esset ? LA. Quid ais ? non signi hic sat est,
Quod heri nemo voluit visentem ad eam te intro admittere ?
SO. Enim lassam oppido tum esse aibant; eo ad eam non admissa sum.
LA. Tuos esse ego illi mores morbum magis, quam ullam aliam rem arbitror :
Et merito adeo; nam vostrarum nulla est, quin gnatum velit

nuntiavit ut crimen. *Don.* — *Mi Laches.* Non blandientis hæc esse vult Donat. sed quasi gravissimum accusatorem arguentis. Non item omnino Nos.

233. *Gaudeo*, quod filius eam habeat uxorem, quam nec inimica socrus accusare possit. — *Me Dî am.* Quasi diceret, ut verum dicam.

234. *De te peccando detrim.* etc. Intellige, quantumcumque peccaveris, nihil de tua existimatione (quæ scilicet nulla est) minuitur. Quod ad explanandum prosunt illa Ciceronis, ad Herenn. 4 : « ubi enim iste vidisset scurram exhausto rubore, qui se putaret nihil habere quod de existimatione perderet, *ut omnia sine famæ detrimento facere posset* ». — Hic rationem longius petit Dacieria : « Cette expression *de te detrimenti nihil fieri potest*, est prise des laines qu'on lave; quand elles ont été lavées jusqu'à un certain point, on a beau les relaver, il n'y a plus aucun déchet ».

235. *Odisse.* Ms. Reg. ap. Lindenbr. *se.*

236. *Plus una.* Lib. ant. *una plus.* — *Non signi hic sat est.* Abest *hic* a lib. antiq. — *Plus esset.* Diutius, amplius conversaretur. — *Non signi hic sat est.* Supple, odium illius non esse simulatum.

237. *Intro admittere.* Al. *intromittere.* — *Heri nemo voluit.* Cf. vs. 189. — *Visentem.* Refer ad *te.*

238. *Enim.* Sic est in Guelf. 1, et aliis. — *Aibant.* Al. *aiebant.* — *Lassam.* Ægritudine defatigatam. — *Oppido.* Valde. Translatio, ut mirifice explicat Donatus, a rusticis qui interrogati quemadmodum fruges provenissent, respondebant *oppido*, i. e. quæ sibi et oppido sufficere potuissent. — *Eo ad eam non adm.* ideo, propterea.

239. *Ego*, abest a nonnullis. — *Mores*, tua erga ipsam agendi ratio. — *Morbum*, causam morbi.

240. *Et merito adeo.* Supp. *arbitror esse ita.* — *Vostrarum* pro *vestrum.*

Ducere uxorem; et quæ vobis placita est conditio, datur:
Ubi duxere impulsu vestro, vestro impulsu easdem exigunt.

SCENA SECUNDA.

PHIDIPPUS. LACHES. SOSTRATA.

PH. Etsi scio ego, Philumena, meum jus esse, ut te cogam,
Quæ ego imperem facere; ego tamen patrio animo victus faciam,
Ut tibi concedam; neque tuæ libidini advorsabor.
LA. Atque eccum Phidippum optume video: ex hoc jam scibo, quid sit.
Phidippe, etsi ego meis me omnibus scio esse apprime obsequentem,

241. *Placita est conditio*, matrimonium, uxor.

242. *Duxere*, supple, filii. Enallage est personarum, ob iratum senis animum ferenda. Supra autem dixit *gnatum*. — *Impulsu*, hortatione. — *Easdem*, quas elegeritis. Hic pariter est enallage. — *Exigunt*. Expellunt domo.

Sc. II. In hac scena moralis allocutio Phidippi est ad filiam, mitissimi patris colorem ostendens: et pater, etsi ægre fert, filiam procul a marito domi suæ commorari, in suspicionem tamen et accusationem incidit, quod natam abduxerit viro absente, ac secum ægram esse patiatur. Patres disceptant. Sequitur Phidippi excusatio ac defensio. *Donat.* et *Perlet.*

243. *Etsi sc. ego, Phil.* Phidippus domo sua egrediens responsionem dat filiæ intus manenti mitiore animo patris. — *Meum jus esse*, etc. Hoc idem in Adelph. 51, 52: « Non necesse habeo omnia pro meo jure agere. » — *Ut te cogam*, scilic. redire ad socrum.

244. *Patr. an. victus.* Bene *victus*, quia non ratione facio.

245. *Faciam, Ut concedam*, pro simplici, *concedam*. — *Libidini*, voluntati. — *Libido* est quælibet voluntas temere suscepta. Et bene *libidini*: est enim non æquum domo mariti abesse nuptam. Etsi enim pro *voluntate* posuit *libidinem*, tamen subaccusavit hoc nomine. *Don.*

246. *Ex hoc.* Lib. Bemb. *hinc*. — *Quid sit.* Al. *quid siet*. — *Optime*, opportune. — *Scibo*, antique pro *sciam*. — *Quid sit*, supple quid sit rei, cur ejus filia a nobis discesserit.

247. *Etsi.* Bent. corrigit *et*, omisso *si*. — *Apprime.* Pierius vult legi

Sed non adeo, ut mea facilitas corrumpat illorum animos.
Quod tu si idem faceres, magis in rem et nostram et
vostram id esset.
Nunc video in illarum esse te potestate. PH. Heia vero!
LA. Adii te heri de filia : ut veni, itidem incertum amisti.
Haud ita decet, si perpetuam vis esse adfinitatem hanc,
Celare te iras : si quid est peccatum a nobis, profer :
Aut ea refellendo, aut purgando vobis corrigemus,
Te judice ipso : sin ea 'st retinendi causa apud vos,
Quia ægra est ; te mî injuriam facere arbitror, Phidippe,
Si metuis, satis ut meæ domi curetur diligenter.
At ita me Dî ament, haud tibi hoc concedo, etsi illi pater es,

ad prima. — *Meis omn.* Scilic. meæ conjugi et meis liberis. — *Apprime*, vehementissime. — *Obsequentem*, facilem.

248. *Sed non ad. ut*, non tamen adeo sum obsequens. — *Corrumpat*, praviores reddat.

249. *Vostram*, tuî, et tuæ familiæ.

250. *Nunc.* Lib. antiq. *nam.* — *Nunc vid. in ill.* etc. Emphasis est acerba in vocibus *illarum* et *te*. Exprobrat enim Laches Phidippo contrariam vivendi rationem ; quia absurdum est, patrem familias in potestate uxoris et filiæ esse, quæ contra debebant esse in potestate illius. *Perl.* — *Heia vero!* Formula corripientis, et fere per ironiam ; quasi diceret : « perge expostulare. » — Arbitratur Dacieria verba hæc dici a sene ad Philumenam, quasi diceret : « *Heia vero !* nonne optime prædixeram fore ut socer de discessu tuo conquestum veniret. » Parum simpliciter hæc nobis videntur explicata ; nec potuit præterea Philumena procul et a proscenio loquentem Phidippum audire.

251. *Amisti.* Var. apud West. *amisisti, dimisisti.* — *Ad. te heri*, etc. Cf. supra 190, sqq. — *Ut veni*, supp. *ad te*, *incertus.* — *Itidem*, æque. « Incertus, inquit, veni, incertus a te recessi. » De qua re sit incertus Laches, vid. vers. 246, in not. — *Amisti*, dimisisti.

252. *Perpetuam.* Bent. ex Plauto, *perpetem.* — *Perpet. esse*, persistere.

253, 254. *Si quid.* C. G. m. *si quod.* — *Iras*, causas iracundiæ. — *Profer*, edissere. — *Aut ea refell. aut purg. Refellit* qui negat : *purgat* qui fatetur, et sic defendit. — *Vobis*, in honorem familiæ tuæ ; et plus dixit *vobis* quam *tibi.*

255. *Retinendi causa.* Vulg. *causa retinendi.*

257. *Ut curetur*, ne non curetur. — *Satis*, junge cum *diligenter.* — *Meæ domi*, locutio, ait Perletus, Ciceroni familiaris. — *Curetur*, verb. medicorum.

258. *Ita me Dî ament.* Addidit jusjurandum : vix enim credibile est tantumdem amare socerum quam patrem. *Donat.* — *Haud tibi hoc concedo.* Hac in re non feram posteriores. *West.*

Ut tu illam salvam magis velis, quam ego; id adeo gnati causa,
Quem ego intellexi illam haud minus, quam se ipsum, magnificare.
Neque adeo clam me est, quam esse eum laturum graviter credam,
Hoc si rescierit: eo domum studeo hæc prius, quam ille, ut redeat.
PH. Laches, et diligentiam vestram et benignitatem
Novi, et quæ dicis, omnia esse ut dicis, animum induco.
Et te hoc mihi cupio credere; illam ad vos redire studeo,
Si facere possim ullo modo. LA. Quæ res te facere id prohibet?
Eho, num quidnam accusat virum? PH. Minume: nam postquam attendi

259. *Id adeo gnati causa.* Honeste amori nurus rationem subjecit piam. Nam non continuo rectum est, nimis amari a socero nurum, nisi propter filium diligatur.

260. *Magnificare.* Bent. solus *magni facere.*—*Magnificare.* Magni facere, magni æstimare, valde diligere.

261. *Clam me.* Bent. *clam te.* — *Adeo*, ideo, ergo. — *Quam* junge cum *credam.* — *Esse eum laturum graviter.* Ingeniosissime poeta jam præparat causam simulaturo ob hanc rem iracundiam Pamphilo. *Donat.*

262. *Rescierit.* Al. *resciverit.* — *Ut redeat.* Lib. antiq. *huc redeat.* — *Hoc si rescierit*, i. e. uxorem suam a nobis recessisse. — *Eo domum*, etc. construe: Eo (ideo, propterea) studeo (cupio) ut hæc redeat domum, priusquam ille.

263. *Laches.* Cum affectu quodam et gemitu dixit *Laches*, quod ille ait *Phidippe.* Don. — *Dil. vestr.* Quod ille ait: « Si metuis satis ut meæ domi, etc. » — Et *vestram*, melius quam *tuam*, quum ille dixerit de se tantum: *et benignitatem*, quod ait, sup. vs. 258, sq. « haud tibi hoc concedo, etsi illi pater es, Ut tu illam, etc. » *Don.*

264. *Animum induco*, mihi persuadeo.

265. *Hoc*, quod jam dicturus sum, scilicet: « studeo illam ad vos redire. »

266. *Si fac. poss. ullo modo.* Mollius dixit quam si: *nec facere possum* dixisset. Hoc enim vult intelligi: volo, at non possum facere. *Don.*

267. *Eho*, interjectio ponentis aurem propiorem. Nam illa quærit, quæ solent de maritis puellæ matribus queri. *Donat.* — *Virum*, maritum suum. — *Attendi*, institi, subaud. aut, animum, aut, oculos.

Magis, et vi cœpi cogere ut rediret, sancte adjurat,
Non posse apud vos Pamphilo se absente perdurare.
Aliud fortasse alii vitii est; ego sum animo leni natus.
Non possum advorsari meis. LA. Hem, Sostrata. SO. Heu me miseram!
LAC. Certumne est istuc? PH. Nunc quidem, ut videtur; sed num quid vis?
Nam est, quod me transire ad forum jam oportet. LA. Eo tecum una.

SCENA TERTIA.

SOSTRATA.

Ædepol næ nos sumus inique æque omnes invisæ viris,
Propter paucas, quæ omnes faciunt dignæ ut videamur malo.

268. *Sancte*, per quidquid sanctissimum est.

269. *Non posse apud vos*, etc. Hæc sunt verba ad quæ Phidippum vidimus respondentem, in scenæ initio, quum diceret: « Etsi scio, ego, Philumena, meum jus esse. »—*Perdurare*, permanere.

270. *Al. fort. alii.* In antiq. *al. fort. aliis.*—*Aliud fortasse*, etc. Aliis hominibus aliud vitium a natura insitum est. *Alii*, supple *homini*; et dativus est casus. — *Leni*, in vituperio magis est hic quam in laude.

271. *Non poss. adv. meis.* Hoc verum dicit. Cf. vs. 245. — *Hem! Sostrata.* Increpantis est, quasi diceret, « vide quid feceris. »

272. *Certumne est istuc*, quod tu dicis, scilicet, non redituram esse Philumenam ante adventum Pamphili? — *Nunc quidem*, supple certum est. — *Ut videtur*, quantum possum prospicere.—*Num quid vis?* Discedentis verbum.

273. *Oportet.* In Bemb. *oporteat.*—*Quod*, propter quod.

Sc. III. In hac scena est allocutio, qua inducitur secum loquens anus: per quam orationem mores ejus et animus mitis intelligi possint. *Donat.*

274. *Nos sumus.* Lib. ant. addunt *mulieres.* — *Inique.* C. G. m. non habet hanc vocem. — *Næ*, certe. —*Inique æque*, sc. nullo discrimine, sive bona adsit, sive mala causa.

275. *Quæ omn.* etc. Ordo est, *quæ fac. ut omnes*, etc. Adnotat Dacieria Apollodorum, Hecyræ græcæ auctorem, locum hunc desumpsisse ex Homero, apud quem Agamemnon dicit mulieres omnes, vel etiam sapientia morum specta-

Nam ita me Dî ament! quod me accusat nunc vir, sum extra noxiam.
Sed non facile est expurgatu : ita animum induxerunt, socrus
Omnes esse iniquas : haud pol me quidem : nam nunquam secus

tissimas, dedecore affici, si una so-lummodo turpe quiddam admiserit. —*Malo*, calamitatibus et infortuniis.

276. *Noxiam.* Mss. Pall. duo *noxam.* — *Nam ita me Dî ament!* Jurat iterum, et bene, si audias Donatum. Adnotat autem hic singulariter, vereor ut juste, *Lemonnier:* « Sostrata jure quatre fois dans ce monologue qui n'est pas long. Donat remarque qu'elle avait besoin de jurer pour persuader qu'elle est belle-mère tendre. Donat n'a pas fait attention que Sostrata n'a pour lors qui que ce soit à persuader, puisqu'elle est seule. Elle jure par habitude. Et d'ailleurs, il est facile de s'apercevoir que Térence fait jurer toutes les femmes qu'il met sur la scène. Il y a quelque apparence que les Romaines de son temps employaient leurs *pol*, *ædepol*, aussi fréquemment que nos femmes du commun font entrer le mot *parbleu*, et autres, dans leurs discours. » — *Quod me acc.* Pro, in eo secundum quod me accusat, etc. — *Extra noxiam*, culpæ expers.

277. *Expurgatu.* Mss. Pall. 5, *excusatu.* — *Non facile est.* Sume pro nominativo, *illud de quo me accusant.* Non possumus quin referamus iterum hic verba gallici interpretis *Lemonnier;* et absit exprobratio, si vernaculam scribentis linguam malimus retinere, quam adnotationes illius Terentiana, non dicam luciditate, sed saltem lingua exprimere : « Toutes les apparences sont contre Sostrata. Il n'est aucun, je ne dis pas des personnages de la pièce, mais encore des spectateurs, qui ne soit en droit de croire que sa mauvaise humeur a forcé Philumène à se retirer. Lorsqu'elles demeuraient ensemble, la jeune femme fuyait ses visites et sa compagnie. Depuis qu'elle est sortie de la maison de son époux, Sostrata n'a pas été admise à la voir. Philumène jure qu'elle ne peut rentrer chez sa belle-mère qu'après le retour de Pamphile. Térence a si bien conduit son intrigue, que le spectateur ne peut encore apercevoir le nœud. Il lui est aussi caché qu'à tous les personnages. Peut-être cette adresse de Térence a-t-elle causé la chute de sa pièce aux deux premières représentations. Le spectateur aime à jouir de l'embarras des personnages; il n'aime pas qu'on le tienne trop long-temps en suspens. L'auteur fait quelquefois très-sagement de le mettre dans la confidence, au moins en partie. » — *Ita*, dictum per epiphonema.

278. *Iniquas*, et hic est, *nuribus.* — *Haud pol me quidem.* Subaud. *scio esse*, aut, *novi esse*, aut tale quid, secundum Ἔλλειψιν, quæ familiaris est his, qui secum loquuntur. *Don.*

Habui illam, ac si ex me esset nata; nec, quî hoc mî eveniat, scio,
Nisi pol filium multimodis jam expeto, ut redeat domum.

279. *Eveniat.* Codd. quid. We. *eveniet.* Itidem C. G. m. — *Quî*, positum pro *unde.*

280. *Multimodis.* C. G. m. et al. plur. *multis modis.* — *Expeto.* Vulg. *exspecto.* Nos Bentl. sequimur. — *Nisi*, sed, ut vidimus sæpe.— *Multimodis jam expeto*, id est, propter plurimas rationes. Ista scilicet expetebat filium, et quia mater, et quia coram eo crimen objectum diluere cupiebat.

ACTUS TERTIUS.

SCENA PRIMA.

PAMPHILUS. PARMENO. MYRRHINA.

PAM. NEMINI plura ego acerba esse credo ex amore homini unquam oblata,
Quam mihi: heu me infelicem! hanccine ego vitam parsi perdere?
Haccine causa ego eram tantopere cupidus redeundi domum?
Cui quanto fuerat præstabilius ubivis gentium agere ætatem,
Quam huc redire, atque hæc ita esse, miserum me resciscere! 285

ACT. III. Sc. 1. Hic allocutio est per conquestionem. Et bene non se amatoribus modo, sed infelicibus amatoribus comparavit: et principium est a summa totius mali. *Donat.*

281. *Nemini.* Bentl. διὰ συλλαβῶς pronuntiari jubet, quasi sit *nemni.* — *Ex amore.* Scil. tum meretricis, in præterito, tum uxoris, in præsente, — *Homini*, cuilibet.

282. *Hanccine.* Alii *hancine*, non geminato *c.* — *Hanccine vitam.* Dicit *hanccine* quasi de re vili et contemnenda. — *Parsi perdere*, abstinui perdere. — *Parco* (conservo), *parsi* fecit: *parco* (veniam do), *peperci.*

283. Post *domum*, in fine versus, addit Bentl. *ah!* — *Haccine causa.* An propter hanc causam, sc. ut hæc experirer adversa. — *Redeundi*, sc. ab Imbro. Cf. supr. vs. 173.

284. *Cui quanto*, etc. Bent. tollit *cui.* — *Cui*, sc. mihi.

285. *Atque hæc.* Repete, *atque quam me miserum resc. hæc ita esse.* — Similiter inducitur Theseus, heros tragicus, quem servatæ vitæ pœnitet ubi advenienti nihil nisi mœstum occurrit. RACINE, *Phèdre*, act. III, sc. v:

Que vois-je? quelle horreur dans ces lieux répandue
Fait fuir devant mes yeux ma famille éperdue?
Si je reviens si craint et si peu desiré,
O ciel, de ma prison pourquoi m'as-tu tiré?
.....
.....
Je n'ai pour tout accueil que des frémissements
Tout fuit: tout se refuse à mes embrassements.

Nam omnibus nobis, quibus est alicunde aliquis objectus labos,
Omne quod est interea tempus, priusquam id rescitum 'st, lucro 'st.
PAR. At sic citius, quî te expedias his ærumnis, reperias.
Si non rediisses, hæ iræ factæ essent multo ampliores;
Sed nunc adventum tuum ambas, Pamphile, scio revelaturas.
Rem cognosces, iram expedies, rursum in gratiam restitues.

Et moi-même, éprouvant la terreur que j'inspire,
Je voudrais être encor dans les prisons d'Épire.

Non minus grandi fere stylo utitur amans juvenis, in comœdia. Et ideo dicit Donatus nimis *cothurnatos* et *tragicos* in hac scena dolores futuros esse, nisi adderetur *ex amore*. Quam quidem nolumus amplecti sententiam. In eo scilicet rerum articulo versatur Pamphilus, ut possit *vocem in comœdia tollere*, nulla etiam excusatione adhibita. Ex itinere quo pater ipsum extrusit, tandem redit, nec nisi post periculosam navigationem. Audit uxorem amatam discessisse ab hecyra, nec velle apud eam diutius durare. Satis hæc sunt, ut *vocem* hic *comœdia tollat;* et oportet non *dicentis fortunis* esse *absona dicta*, Horatiano præcepto.

286. *Nam omnibus nobis.* Sic Nos, Bentleium ex Perleto secuti. Vulgo, *nos omnes.* — *Nam omn. nob.* etc. Construe: nam omne tempus quod est interea priusquam id rescitum sit, est lucro omnibus nobis, quibus aliquis labor est objectus alicunde. — *Labos*, infortunium. — *Interea, priusquam*, pro simplici, *antequam.* — *Id*, scilicet, laborem objici. — *Lucro 'st.* Minuit infelicitatem ipsam. Gallice verteremus: *c'est autant de gagné.* — Totum hoc esse Apollodori adnotat Donatus; sed edax vetustas textum græcum fere abolevit: ΟΙΓΑΡ ΑCΙCΟΥΝΙΕCΤΟΝ ΧΡΩ CΝΟΥ ΔΙΕΝΚΙΤΙΚΗΚΟΤΗC. Locus vere deploratus! Restituendum proponit Zeu Οἱ πόνοι γὰρ μέλλοντες τὸ τοῦ χρόνου τοῦ νῦν κέρδος κομίζουσιν. Bothius, multo melius, et cum sagacitate non satis laudanda: Οἱ γὰρ ἀτυχοῦντες τὸν χρόνον δοκοῦσί τι Κέρδος κακότητος. «Nam qui laborant, miseriæ in lucro solent Tempus putare.» Usque ad δοκοῦσι, vera lectio redditur, ut arbitramur. Sed desiderari aliquid in reliquo versu putamus, frustraque tamen detegere quid desideretur, conati fuimus. Ignoscat fatentibus post irritum tentamen, lector.

288. *At.* Vim habet hic τοῦ *e contrario.* — *Sic*, hoc modo, sc. quia rediisti. — *Quî*, qua ratione. — *Reperias*, reperire poteris.

289. *Hæ iræ*, inter matrem et uxorem tuam.

290. *Revelaturas.* In respectu habituras.

291. *In gratiam restitues*, suppl. *eas ambas.* Τρίκωλος sententia, ait Donatus; et bono ordine usus est.

Levia sunt hæc, quæ tu pergravia esse in animum induxti tuum.

PAM. Quid consolare me? an quisquam usquam gentium 'st æque miser?

Prius quam hanc uxorem duxi, habebam alibi animum amori deditum;

Jam in hac re ut taceam, cuivis facile est scitu, quam fuerim miser.

Tamen nunquam ausus sum recusare eam, quam mî obtrudit pater.

Vix me illinc abstraxi, atque impeditum in ea expedivi animum meum,

Vixque huc contuleram, hem! nova res orta 'st, porro ab hac quæ me abstrahat.

Tum matrem ex ea re, aut uxorem in culpa inventurum, arbitror.

Quod quum ita esse invenero, quid restat, nisi porro ut fiam miser?

Nam matris ferre injurias me, Parmeno, pietas jubet.

Prius enim fit querela, deinde ponitur iracundia, postremo reditur in consilium.

293. *An quisq. usquam.* Abest *usquam* a C. G. m. et Hal. — *Quid*, cur. — *Consolare me.* Ut solet in vero angore, ipsa consolatione agrescit dolor. — *Æque*, ac ego.

294. *Hanc*, Philumenam. — *Alibi*, in alio amore.

295. *Facile est scitu.* In lib. antiq. *facile scitu*, omisso *est*. — *In hac re*, in eo scilicet, quod *alibi habebat animum*. seu in meretricio amore. — *Ut taceam*, quamvis ipse non dicam. — *Q. f. miser.* I. e. quam male meus erga Bacchidem amor verterit, quum aliam coactus fuerim ducere.

296. *Obtrudit.* Recte, quia invito.

297. *Vix.* Vel μόλις, ut proponit Donatus, vel *statim* significat. Posterius præstat. — *Illinc*, a Bacchide. — *Atque impeditum*, etc. Amatoris curæ vincula dicuntur. Virg. Æneid. IV, 479: « Quæ mihi reddat eum, vel eo me *solvat* amantem. »

298. *Vixque huc contuleram.* Sc. animum, i. e. amorem. — *Porro*, deinde. — *Ab hac*, a Philumena.

299. *Matrem*, sc. meam. — *Ex ea re*, ex ea dissensione.

300. *Quod.* Pro *quod* Exemp. Ven. Rivio teste, *quæ*. — *Porro*, postea.

301. *Matris ferre inj. me piet. jub.* Pia sententia, quæ pluribus a Platone tractatur in lib. IV de Legibus; Meric. Casaubonus fuse plura ipsius philosophi verba refert.

Tum uxori obnoxius sum : ita olim suo me ingenio pertulit,
Tot meas injurias, quæ nunquam nullo patefecit loco.
Sed magnum nescio quid necesse est evenisse, Parmeno,
Unde ira inter eas intercessit, quæ tam permansit diu.
PAR. Haud quidem hercle parvum; si vis vero veram rationem exsequi,
Non maxumas, quæ maxumæ sunt interdum iræ, injurias
Faciunt: nam sæpe, quibus in rebus alius ne iratus quidem est,
Quum de eadem causa est iracundus factus inimicissimus.
Pueri inter sese quas pro levibus noxiis iras gerunt!
Quapropter? quia enim qui eos gubernat animus infirmum gerunt.

302. *Obnoxius*, addictus, obligatus. — *Olim*, dum in alieno amore detinerer. — *Suo ingenio*, sua mansueta natura.

303. *Nullo patef. loco.* Lib. antiq. *in ullo*, pro *nullo.* — *Tot meas injurias.* Cf. sup. 136, sqq. — *Quæ*, intellige : « ea quæ nunquam patefecit meas injur. » Nec, cum Donato, perperam credas *quæ* regimen esse τοῦ *patefecit*, et ad *omnia* sub. referri.

306. *Haud.* Paris. ed. *At*, pro *Haud.* Bent. *Aut.* Al. script. *Haut.* Locum omnem mutat Bothius. — *Parvum.* Donat. *parum.* Al. addunt *est.* Quidam, pessime, *magnum.* — *Haud quidem hercle parvum.* « Equidem fateor necesse esse ut nescio quid magnum evenerit. » Hanc interpretationem loci tam diu et varie vexati pro omnibus aliis offerimus, quas ideo reticebimus. — *Vero*, autem. — *Rationem*, causam. — *Exsequi*, inquirere, pervestigare.

307. Bentleii et Bothii mire mutata præterimus. — *Non maxumas, quæ*, etc. Injuriæ faciunt iras, non iræ injurias; sed est hic hypallage. Restitue : « nam injuriæ quæ sunt maximæ non faciunt maximas iras. » Quum autem maximæ sint inter ambas iræ, facile admitti potest non maximas esse injurias. Junge hæc versui præcedenti.

308. *Faciunt*, gignunt, vel ex quibusdam, probant, ostendunt. — *Sæpe, quum*, sæpe accidit, ut. — *Iracundus*, homo natura ad iram propensus. Quatuor hos versus, ne quid desiderari possit, soluto sic sermone offerimus : « Ut dicis, here, haud parvum quiddam evenisse potest inter eas. Si tamen rectam rationem volueris consulere, animadvertes non eas esse maximas iras, quæ nascantur e maximis injuriis. Nam sæpe res quæ alium non offendunt, maximum furorem injiciunt homini iracundo. » Supplendum insuper, ut sententia absolvatur : « Ergo istud quod dicis : (necesse est quid magnum evenisse,) potest non esse verum ».

310. *Quas.* Sic nos ex Bentl. post Perlet. pro *quam* vulg. — *Levibus.* Perl. *livibus*, errore, ut liquet, typographico. — *Noxiis.* Al. *noxis.*

311. *Animus*, pro *animum*, per attractionem. — *Eos*, pueros.

Itidem illæ mulieres sunt, ferme ut pueri, levi sententia.
Fortasse unum aliquod verbum inter eas iram hanc conciverit.
PAM. Abi, Parmeno, intro, ac me venisse nuntia. PAR. Hem, quid hoc est? PAM. Tace.
Trepidari sentio, et cursari rursum prorsum. PAR. Agedum, ad fores
Accede propius: hem! sensistin'? PAM. Noli fabularier.
Pro Jupiter! clamorem audio. PAR. Tute loqueris, me vetas.
MYR. Tace, obsecro, mea gnata. PAM. Matris vox visa 'st Philumenæ.
Nullus sum. PAR. Quî dum? PAM. Perii! PAR. Quamobrem? PAM. Nescio quod magnum malum
Profecto, Parmeno, me celas. PAR. Uxorem Philumenam
Pavitare nescio quid dixerunt: id si forte est nescio.

312. *Levi sententia*, mutabili consilio.

313. *Conciverit.* Donat. monet legi quoque *conscivisse.* Addit in fine Bent. *ere* (here) quo versui consulere opinatur. — *Conciverit*, commoverit, excitaverit.

314. *Me venisse nuntia.* Peregre redeuntes uxori nuntios de suo adventu præmittebant. — *Quid hoc est*, quod audivi?

315. *Trepidari*, cum tumultu quodam pavitari ab iis qui sunt intro. — *Rursum prorsum*, retro et ante.

316. *Accede.* Lib. Bemb. et alii *accedo.* — *Sensistin'.* Audivistine? — *Fabularier*, garrire.

317. *Audio.* Lib. Bemb. *audivi.* — *Me vetas*, loqui. Mire expressus est mos auscultantium, et vivide adumbrantur personæ.

318. *Tace, obsecr.* etc. Hæc intus Myrrhina; et taceat monet, quia conceptum furtivum furtim convenit nasci.

319. *Perii.* C. G. m. et lib. antiq. *quia Perii.* — *Nullus sum.* Hæc sequentia explicant. — *Quî dum*, cur de te actum est?

320. *Me celas.* Ms. Lindenbr. *cælant.* Al. *cælat.*

321. *Pavitare.* Proprie, frigere ac febri jactari; id quod veteres ad corporis, sicut *timere* ad animi perturbationem referebant. Proponit Casaubon. ingeniosam satis et certe novam explicationem τοῦ *pavitare.* « Fortasse, inquit, audierat servus ancillas mussitantes Philumenam *paritare* parere: i. e. ad partum properare; quod ille per errorem *pavitare* retulit. » — *Dixerunt.* Significantur hæc forsitan, quæ supra, vs. 238, Sostrata Lacheti retulit: *lass. opp. esse aib.* et quæ ad aures servi quoque pervenerant. *Perlet.* — *Si*, an.

PAM. Interii! cur mihi id non dixti? PAR. Quia non poteram una omnia.
PAM. Quid morbi est? PAR. Nescio. PAM. Quid? nemon' medicum adduxit? PAR. Nescio.
PAM. Cesso hinc ire intro, ut hoc quam primum, quidquid est, certum sciam?
Quonam modo, Philumena mea, nunc te offendam adfectam?
Nam si periclum in te ullum inest, perisse me una haud dubium 'st.
PAR. Non usus facto est mihi nunc hunc intro sequi.
Nam invisos omnes nos esse illis sentio.
Heri nemo voluit Sostratam intromittere.
Si forte morbus amplior factus siet,
(Quod sane nolim, maxume heri causa mei;)
Servum illico introiisse dicent Sostratæ,
Aliquid tulisse comminiscentur mali,
Capiti atque ætati illorum morbus quî auctus sit.

322. *Non poteram*, scilic. dicere.

323. *Nemon'*. Lib. antiq. *Nemone*, expressius.

324. *Certum*. Alii *certo*.

325. *Quonam modo, Philumena mea*. Amatoria ἀποστροφή. — *Adfectam*, lassam possessamque morbo.

326. *In te ullum*. C. G. m. colloc. *ullum in te*. — *Inest*. Al. *est*. — *Perisse*, pro *periturum esse*.

327. *Non usus facto*. Opus facto; i. e. non expedit, non est ex re mea. Hæc Parmeno ante ostium remanens secum loquitur.

328. *Invisos omnes nos*. C. G. m. *omnes nos invisos*. — *Omnes nos*, qui sumus e familia Sostratæ. — *Illis*, Myrrhinæ ac filiæ ejus.

329. *Heri*. Mss. Pall. *here*, quod Festo placet, pro *heri*. — *Intromittere*. Vulg. *admittere*. — *Heri nemo voluit*, etc. Cf. supr. vs. 189.

330. *Fact. siet*. Bent. *f. sit*. — *Morbus*, Philumenæ.

332. *Introiisse*. Al. *introisse*. — *Illico*, statim.

333. *Comminiscentur*, confingent.

334. *Capiti atque ætati illorum*, etc. Sensus et ordo est: Comminiscentur, *Sostratæ servum introiisse* et *aliquid mali secum tulisse*, sive intulisse in domum, *quî*, seu unde, *morbus auctus siet capiti atque ætati illorum*, i. e. quare morbus Philumenæ major atque capitalior factus sit. Αὐξητικῶς *illorum*; quum de Philumena sermo sit, ad totam domum retulit. *Capiti* ejus augetur morbus, i. e. ipsi, eodem figuræ genere. Additur amplius *atque ætati*; non ineleganti increscendi

Hera in crimen veniet, ego vero in magnum malum. 335

SCENA SECUNDA.

SOSTRATA. PARMENO. PAMPHILUS.

So. Nescio quid jam dudum audio hic tumultuari misera.
Male metuo, ne Philumenæ magis morbus adgravescat;
Quod te, Æsculapi, et te Salus, ne quid sit hujus, oro.
Nunc ad eam visam. Par. Heus, Sostrata. So. Ehem! Par.
Iterum istinc excludere.
So. Ehem, Parmeno, tun' hic eras? perii! quid faciam misera? 340
Non visam uxorem Pamphili, quum in proximo hic sit ægra?
Par. Non visas; ne mittas quidem visendi causa quemquam.

mento... An malis, *Tulisse aliquid mali capiti atque ætati illorum*, i. e. intulisse aliquid veneficii, vel imprecationis in caput atque ætatem illorum, unde *morbus auctus siet*.— Ita non quidem imprecatio fuerit, sed imitatio tamen φράσεως imprecantibus usitatæ. *Bœcler.*

335. *Her. in crim. ven.* Sostrata veneficii accusabitur. — *Vero*, affirmantis. — *Magnum malum*, innuit tormenta quæstionis.

Sc. II. In hac scena quasi quædam deliberatio est, continens suasionis dissuasionisque partes, quas in subditis considerabimus. *Donat.*

336. *Audio hie.* Lib. antiq. *hic audio.* — *Hic*, in hac domo Phidippi. — *Misera.* Vocem explicat vs. sq.

337. *Male metuo*, pro simplici *metuo.*

338. *Quod te*, propter quod. — *Æsculapi.* Medicinæ præses, Apollinis filius. — *Salus*, dea sanitatis et incolumitatis præses. Invocat autem una et Æsculapium et Salutem, quia eorum semper jungebantur statuæ; ita ut qui uni Deo preces admovisset, alterum vero neglexisset, injurie in alterutrum egisset. De quibus statuis Lucianus loquitur in Hippia: Καὶ εἰκόνες ἐν αὐτῷ λίθου λευκοῦ τῆς ἀρχαίας ἐργασίας, ἡ μὲν Ὑγιείας, ἡ δὲ Ἀσκληπιοῦ. — *Ne quid sit hujus*, ne quid istius generis eveniat; i. e. ne morbus adgravescat.

339. *Ad eam.* C. G. m. *ad eam*, quasi unum esset verbum. — *Excludere.* Bentl. legit per interrogationem.—*Heus, Sostrata.* Admonitio Parmenonis, qui nihilo magis introire audet quam Sostrata. — *Iterum.* Cf. sup. vs. 189. — *Exeludere*, prohibeberis. Futur. temp.

341. *Pamphili*, emphatice, quasi diceret, filii mei.

342. *Non visas;* interrogat hic

Nam qui amat, cui odio ipsus est, bis facere stulte duco.
Laborem inanem ipsus capit, et illi molestiam adfert.
Tum filius tuus introiit videre, ut venit, quid agat.
So. Quid ais? an venit Pamphilus? PAR. Venit. So. Dîs gratiam habeo.
Hem, istoc verbo animus mi rediit, et cura ex corde excessit.
PAR. Jam ea de causa maxume nunc huc introire nolo.
Nam si remittent quippiam Philumenam dolores,
Omnem rem narrabit, scio, continuo sola soli,
Quæ inter vos intervenit, unde ortum est initium iræ.
Atque eccum video ipsum egredi: quam tristis est! So. O mi gnate!
PAM. Mea mater, salve. So. Gaudeo venisse salvum: salvan' Philumena est? PAM. Meliuscula est. So. Utinam istuc ita Dî faxint!
Quid tu igitur lacrumas? aut quid es tam tristis? PAM. Recte, mater.
So. Quid fuit tumulti? dic mihi, an dolor repente invasit?

Perl. non satis videmus qua ratione. — *Non* est ut *visas*. Interroganti respondet, utens eodem tempore.

343. *Duco*. C. G. m. et Pall. tres apud Par. *dico*. — *Qui amat*, adde, *eum* aut *eam*. — *Bis facere stulte*, dupliciter peccare; et explicat versus sequens.

344. *Illi*, quem amat.

345. *Tum*. Lib. antiq. *autem*. — *Tum*, præterea. — *Ut venit*, statim ut rediit.

346. *Gratiam*. Vulg. *gratias*.

347. *Istoc verbo*, quod tu dixisti.

348. *Introire*, supple *te*. Nec velis, ut primum apparet, intelligere, *nolo ipse introire*.

349. *Philumenam*. Donatus legit *Philumenæ*, juxta ac si *remittent* sit verbum neutrum. — *Remittent quippiam*. Respirare sinent.

350. *Omnem rem narrabit*. Illa narrabit cuncta, quæ vis iracundiæ fuerit inter eas, unde exordium lites inceperint. — *Sola soli*. Gall. *en tête-à-tête*.

351. *Intervenit*. Lib. Bemb. *intervenerit*.

354. *Meliuscula est*. Paulo melius se habet.

355. *Recte, mater*. Sic dicimus, quum sine injuria interrogantis reticemus aliquid.

356. *Quid fuit tum*. Cf. supra vs. 336. — *Tumulti*. Antiqui sic declinarunt, *tumulti, senati;* ut Sallust. « Decretum *senati* fit. » *Donat*. — *Invasit*, Philumenam.

PAM. Ita factum 'st. So. Quid morbi est? PAM. Febris. So. Quotidiana? PAM. Ita aiunt.
I, sodes, intro; consequar jam te, mea mater. So. Fiat.
PAM. Tu pueris curre, Parmeno, obviam, atque eis onera adjuta.
PAR. Quid? non sciunt ipsi viam, domum qua redeant? PAM. Cessas?

SCENA TERTIA.

PAMPHILUS.

Nequeo mearum rerum initium ullum invenire idoneum,
Unde exordiar narrare, quæ nec opinanti accidunt:
Partim quæ perspexi his oculis, partim quæ accepi auribus,
Qua me propter exanimatum citius eduxi foras.

357. *Quotidiana*. C. G. m. scribit *cotidiana*.

358. *I, sodes, intro*. Metuit ne ingrediatur mater ad *Philumenam*, et ideo dicit, *I, sodes, intro*; et apparet intro dicentem, manu innuere ut domum redeat. — *Consequar jam*, i. e. mox. — *Fiat*. Abiens dixit hoc mater.

359. *Tu pueris curre obviam*. Parmenonem jubet, simulata causa, discedere. — *Eis onera adjuta*. Locutio antiqua figurata. Et est hypallage pro ipsos onera portantes eis adjutare.

360. *Quid? non*, etc. Ægre fert, ut solet servus, jussum; et hæc ironice dicit, quia novæ rei cupidus mallet manere quam discedere. — *Cessas?* Stomachante Pamphilo abit demum servus.

Sc. III. In hac sc. conquestio est ad deliberationem descendens, an habeat Pamphilus, an excludat uxorem: in qua tota oratio Pamphili ad argumentum spectans, amatoria magis, quam maritalis est. Nam aliter non perveniretur ad ultimam cognitionem omnium rerum, nisi adolescens furtivum conceptum uxoris et partum, aliquanto lenius quam conjugalis dolor expetit, toleravisset. *Don*.

361. *Nequeo mear. rer. init.* etc. Hæc est illa διαπόρησις Homerica: Τί πρῶτον, τί δ' ἔπειτα, τί δ' ὑστάτιον καταλέξω; *Donat*. — Hic locus ipse est Odyss. IX, 14. — *Rerum*, serumnarum.

362. *Nec opinanti*. Supp. *mihi*.

363. *His*. Al. *hisce*. — *His oculis*, quasi simpliciter diceret, *meis ocul*.

364. *Citius*. Var. *ocius*. — *Qua me propter*. Restitue, *quapropter me*. — *Exanimatum*, perterritum et consternatum. — *Me eduxi*, me extuli.

Nam modo intro ut me corripui timidus, alio suspicans
Morbo me visurum adfectam ac sensi uxorem esse : hei mihi !
Postquam me adspexere ancillæ advenisse, illico omnes simul
Lætæ exclamant: « Venit; » id quod derepente adspexerant.
Sed continuo voltum earum sensi immutari omnium,
Quia tam incommode illis fors obtulerat adventum meum.
Una illarum interea propere præcurrit, nuntians
Me venisse; ego ejus videndi cupidus recta consequor.
Postquam intro adveni, extemplo ejus morbum cognovi miser.
Nam neque, ut celari posset, tempus spatium ullum dabat,
Neque voce alia, ac res monebat, ipsa poterat conqueri.
Postquam adspexi, « o facinus indignum! » inquam, et corripui illico
Me inde lacrumans, incredibili re atque atroci percitus.

365. *Intro ut me.* Sic Bent. codd. In lib. antiq. coll. *me intro ut.*— *Intro*, in domum uxoris. — *Ut*, postquam. — *Me corripui*, raptim ingressus sum. Cf. supr. 345. — *Timidus*, plenus timoris.

366. *Morbo me visurum*, etc. Ordo est: « suspicans me visurum uxorem affectam alio morbo ac sensi eam affectam esse. » Alium scilicet morbum suspicabatur quam partum. — *Hei mihi !* Interjectio dolentis est de re inopinata.

368. *Derepente.* Fa. ed. *me rep.*— *Id quod derep. adsp.* Causa cur lætæ exclamaverint. *Id* ergo, ob id. *Donat.*

369. *Sensi*, animadverti.

370. *Incommode*, intempestive.

371. *Una illarum.* Lib. ant. add. *forte.* — *Nuntians*, sc. Philumenæ.

372. *Ego.* Perlet. solus *ergo*, nescimus an consulto. *Ejus videndi.* Sc. Philumenæ. Notetur hic *videndi*, non participium esse, sed gerundium in *di;* quippe quod etiam Cicero frequenter jungit cum genitivo ipso plurali, ut *legendi librorum.* Nec minus genitivus singul. numer. in usu est. *Perl.*—*Recta*, non additur *via.*

373. *Adveni.* Bru. cod. *introii.* — *Intro*, in cubiculum. — *Cognovi.* Scilicet ex instantissimo partu, vs. 374, et ex gemitibus quos non poterat non edere, vs. 375.

374. *Ut celari posset.* Add. ejus partitudo. — *Spatium*, moram.

375. *Neque voce alia*, etc. Vox nempe parturientis prodit vitium.

376. *O facinus indignum.* Hoc ad semetipsum refert, vel ad auctorem vitii, non ad Philumenam.

Mater consequitur : jam ut limen exirem, ad genua accidit
Lacrumans misera : miseritum est : profecto hoc sic est, ut puto.
Omnibus nobis ut res dant sese, ita magni atque humiles sumus.
Hanc habere orationem mecum principio institit :
« O mi Pamphile, abs te quamobrem hæc abierit, causam vides.
Nam vitium est oblatum virgini olim ab nescio quo improbo.
Nunc huc confugit, te atque alios partum ut celaret suum. »
Sed quum orata ejus reminiscor, nequeo quin lacrumem miser.
« Quæque fors fortuna est, inquit, nobis quæ te hodie obtulit,
Per eam te obsecramus ambæ, si jus, si fas est, uti

378. *Mater*, Myrrhina scilicet. — *Jam ut l. ex.* Sententia absoluta est: «Jam in eo eram ut limen exirem.»

379. *Miseritum*. Alii, *misertum*. — *Miseritum est*. Ut recte supra dictum sit de illo, vs. 152 : «Pium et pudicum ingenium narras Pamphili. »

380. *Ut*, prout. — Apollodorus : οὕτως ἕκαστος διὰ τὰ πράγματα σεμνὸς ἦν καὶ ταπεινός. — *Magni*, elati. In eam autem cogitationem incidit hic, ex Myrrhinæ, nobilis matronæ, miseranda specie, quæ dignitatis suæ oblita, ad pedes ejus se abjecerat. *Casaub.* — Non male forsan intelligeretur de se ipso loqui juvenem. « Me qui *percitus* eram, *res* subito, miserescentem, *humilem*, placidum reddidit. »

381. *Principio*. Al. *a princ.* — *Institit*. Var. ap. We. *instituit*, *instruit*.

382. *Causam*. His partum innuit.

384. *Huc*, in domo ubi sum, apud me ipsius matrem.

385. *Nequeo*. C. G. m. addit *abstinere*. — *Orata*, preces. — *Nequeo*, deest *continere*. — *Quin lacrumem miser*. Videtur fletus detergere.

386. *Fortuna*. We. ex Mss. Leid. *pro illa*. — *Quæque fors fortuna*. Τυφών ; id est, habita fortuna. Et *fortuna*, in incerto : *fors fortuna*, in bono ponitur. Virg. IX, 41 : « Si qua in te fortuna fuisset, » et ipse : « o fors fortuna. » *Don.* — Cæterum sub hac utraque denominatione dea Romanis interdum putabatur, quæ templum trans Tiberim habebat, colebaturque ab iis qui sine arte aliqua vitam tolerabant, et ideo ab ea omnia exspectare malebant.

387. *Per eam*, scil. fortunam. — *Si jus*, ad humanum jus pertinet. — *Si fas*, ad divinum.

Advorsa ejus per te tecta tacitaque apud omnes sient.
Si unquam erga te animo esse amico sensti eam, mi Pamphile;
Sine labore hanc gratiam te, ut sibi des, illa nunc rogat.
Cæterum de reducenda id facias, quod in rem sit tuam.
Parturire eam, neque gravidam esse ex te solus conscius.
Nam aiunt tecum post duobus concubuisse eam mensibus.
Tum, postquam ad te venit, mensis agitur hic jam septimus;
Quod te scire, ipsa indicat res: nunc si potis est, Pamphile,
Maxume volo doque operam, ut clam eveniat partus patrem,
Atque adeo omnes: sed si id fieri non potest, quin sentiant,
Dicam, abortum esse; scio, nemini aliter suspectum fore,
Quin, quod verisimile est, ex te recte eum natum putent.
Continuo exponetur: hic tibi nihil est quidquam incommodi,

388. *Advorsa ejus.* Innuit stuprum virgini oblatum ac partum jam instantem. — *Tecta*, ne videantur; *tacita*, ne dicantur. *Don.*

389. *Si unquam erga te*, etc. Andr. vs. 293, sq. « sive hæc te solum semper fecit maximi. » *Don.*

390. *Sine labore*, quod facile fieri potest.

391. *De reducenda*, quod attinet ad receptionem aut exclusionem uxoris. Vide infra, vs. 654.—*Quod in rem sit tuam.* Quod tibi commodum videbitur.

392. *Parturire*, laborare dolore partus. — *Solus conscius*, supp. *tu es.* Per hæc dextere insinuat posse eum (si ita velit) uxorem sine mala fama retinere, ut qui solus id sciat.

393. *Aiunt.* Honestius dicit pro *ait*, sc. Philumena. — *Post duobus mensibus.* Est ἀντιστροφή, pro *duobus mensib. post*, et supple, *post nuptias.*

394. *Postquam ad te venit.* Ex quo tibi ducta est uxor.

395. *Quod te scire, ipsa indicat res.* Quia contristatus, corripuisti te foras. — *Si potis est.* Si fieri possit.

396. *Clam*, junge cum *patrem*. — *Partus*, Philumenæ.

397. *Atque adeo omnes*, et igitur clam omnes. — *Quin sentiant*, eam peperisse.

398. *Abortum esse.* Non est latinum *aborsa est*; sed *abortum fecit.* Deest loco *natum* vel *factum*; vel absolute. *Don.* — *Scio nemini*, etc. Construe, scio fore suspectum nemini aliter, quin (quam quod), putent eum nat. rect. ex te, quod est verisimile.

399. *Recte natum*, e legitimis nuptiis natum.

400. *Continuo exponetur*; ad mortem scilicet. De quo more apud Romanos usitato jam non semel loquendi occasionem fuimus nacti.

Et illi miseræ indigne factam injuriam contexeris. »
Pollicitus sum, et servare in eo certum 'st, quod dixi, fidem.
Nam de reducenda, id vero neutiquam honestum esse arbitror,
Nec faciam, etsi amor me graviter consuetudoque ejus tenet.
Lacrumo, quæ posthac futura 'st vita, quum in mentem venit,
Solitudoque: o fortuna, ut nunquam perpetua es data.
Sed jam prior amor me ad hanc rem exercitatum reddidit.
Quem ego tum consilio missum feci, idem nunc huic operam dabo.
Adest Parmeno cum pueris: hunc minime 'st opus

— *Hic*, in hac re celandi partus.— *Tibi nihil est quidq. incomm.* Quum scil. alienus exponitur, et non tollitur pro tuo. *Don.*

401. *Et illi miseræ.* Ms. We. *Ut* pro *Et.* — *Et illi miseræ*, et illi infelici, indignæ quæ injuriam factam acciperet, honorem integrum servaveris. — *Indigne fact. injuriam.* Cf. supr. 383. — *Contexeris.* Hoc verbo *contegere* monemur, Pamphilum par pari Philumenæ referre videri, quippe quæ contexerat contumelias mariti. Cf. vs. 166.

402. *Pollicitus sum.* Donatus vult esse plus quam *promisi.* — *Certum 'st*; stat fixum atque immotum mihi.

403. *De reducenda.* Quod attinere potest ad eam reducendam in domum patris. — *Neutiquam honestum*, non valde conveniens et decorum.

404. *Amor me.* In antiq. l. ordo est *me amor.* — *Nec faciam.* Non reducam eam. — *Amor consuetudoque ejus.* Videtur per ἓν διὰ δυοῖν dictum, pro *amor consuetus*, uti Andr. vs. 135. *West.*

405. *Futura 'st.* Lib. ant. *futura sit.* Don. *futura est.* — *Quæ posthac*, etc. Ordina: « quum venit in ment. quæ posth. f. est vita solitudoque. »

406. *Data.* Alii, *bona.* — *O fortuna*, etc. Horat. Sat. II, 8: « heu Fortuna, quis est crudelior in nos Te Deus? ut semper gaudes illudere rebus Humanis? »

407. *Sed jam prior amor*, etc. Id vult, didicisse se jam usu et exemplo Bacchidis, amorem a corde suo amovere, atque adeo facilius divortium cum Philumena esse laturum. *West.* — *Ad hanc rem*, scilicet ad deserendam mulierem quam amo.

408. *Idem.* Al. *eidem.* Al. *item.*— *Quem ego*, etc. Priorem amorem ratione et prudentia tunc dimisi; idem ille ego hodie, de amore meæ uxoris, parem operam, parem prudentiam adhibebo, ut ab eo vacem.

409. *Adest Parmeno cum pueris.* Vid. supr. vs. 359.

In hac re adesse: nam olim soli credidi,
Ea me abstinuisse in principio, quum data est.
Vereor, si clamorem ejus hic crebro exaudiat,
Ne parturire intelligat: aliquo mihi est
Hinc ablegandus, dum parit Philumena.

410. *In hac re.* In hoc Philumenæ partu. — *Soli*, huic uni. — *Credidi*, hoc arcanum commisi. Supra vs. 143, sq. « Diebus sane pauculis Post Pamphilus me solum seducit Foras, etc. »

411. *Q. d. est*, supp. *mihi in uxorem.*

412. *Exaudiat.* Lib. Bemb. *aud.* — *Hic*, pronomen est personæ, non adverbium temporis, etsi velit ita Perletus.

413. *Ne parturire intell.* Ne agnoscat eam partu laborare. — *Aliquo mihi est*, etc. In tota comœdia non cessabit, quum sit piger; nec resciscet aliquid, quum sit curiosus, Parmeno. *Don.*

414. *Ablegandus.* Ita solent de iis, quorum præsentia molesta est.

De tota hac scena adnotat *Lemonnier* : « Cette scène est le plus long de tous les monologues qui se trouvent dans Térence. Pamphile est dans une terrible situation. Il n'est pas contre la vraisemblance qu'il se livre aux réflexions qui naissent de son état; mais il est contre toute vraisemblance qu'agité de diverses passions qui se combattent dans son cœur, il fasse une histoire suivie de ses malheurs : qu'il répète mot à mot un long discours qui vient de lui être débité dans l'instant où il était le plus agité, et que ce discours bien raisonné soit celui d'une femme troublée. Il est inconcevable que Térence, qui peint si bien la nature dans toutes les circonstances, soit aussi froid dans ses monologues. Cela ne viendrait-il point de ce que, généralement parlant, les monologues sont contre nature; et que Térence était forcé d'en faire, parce qu'ils étaient d'usage. Plaute en avait fait. Il en était peut-être alors des monologues comme des stances sur notre théâtre dans le siècle dernier. Ce monologue-ci, malgré sa longueur, n'est pas ennuyeux, parce qu'il est le commencement de toute l'intrigue. Jusqu'à présent la pièce a roulé sur une tracasserie de ménage, qui n'est pas fort intéressante. Il s'agit seulement de savoir si l'on réconciliera ou non une belle-mère avec sa bru. Mais ici le spectateur commence à être mis dans la confidence. L'embarras augmente, la position cruelle de Pamphile est annoncée, la curiosité s'éveille, on veut et on ne peut prévoir le dénouement. »

SCENA QUARTA.

PARMENO. SOSIA. PAMPHILUS.

PAR. Ain' tu, tibi hoc incommodum evenisse iter?
So. Non hercle verbis, Parmeno, dici potest
Tantum, quam re ipsa navigare incommodum 'st.
PAR. Itane est? So. O fortunate! nescis quid mali
Prætereris, qui nunquam es ingressus mare.
Nam alias ut omittam miserias, unam hanc vide:
Dies triginta aut plus eo in navi fui,
Quum interea semper mortem exspectabam miser,
Ita usque advorsa tempestate usi sumus.
PAR. Odiosum! So. Haud clam me est: denique hercle aufugerim
Potius quam redeam, si eo mî redeundum sciam.
PAR. Olim quidem te causæ impellebant leves,

Sc. IV. In hac scena, donec perveniat ad Pamphilum Parmeno, hoc πρᾶγμα inducitur, ut scilicet fat mentio de periculo navigationis. «Alia enim, ait Donatus, ratio est currentis ad argumenta : alia actuum comicorum. Sed perfecti poetæ est ita servire argumento, ut tamen spectator novis delectationibus teneatur.»

415. *Ain' tu.* Pro *aisne tu.* Et sic jam aliquid dixisse magni in præcedenti oratione ex respondentis sermone demonstratur. *Don.*—*Iter*, navigationem.

417. *Tantum*, *quam.* Pro *tantum quantum.* — *Re ipsa*, opponitur τῷ *verbis*, vers. præced.

419. *Prætereris*, evitaveris. Sumptum illud, ut adnotat Dacieria, ex Posidippo: ὁ μὴ πεπλευκὼς οὐδὲν ἑώρακεν κακόν.

420. *Nam al. ut omitt. mis.* Παράλειψις oratoria. Et *miserias*, navigationis scilicet. *Don.*

421. *Plus eo.* Pro *eo* Prisc. citat *ego.* — *Plus eo*, scil. hoc spatio dierum.

422. *Ita*, pro *adeo*, et dictum per epiphonema.

424. *Odiosum!* Res hæc incommoda est et molesta.—So. *Haud clam me est.* Διτότης, pro ego maxime intelligo, si quis potest intelligere. — *Aufugerim*, pro simplici, *aufugiam.*

425. *Sciam.* Vulg. *siet.* — *Potius quam redeam*, sc. Imbrum.

Quod nunc minitare facere, ut faceres, Sosia.
Sed Pamphilum ipsum video stare ante ostium.
Ite intro; ego hunc adibo, si quid me velit.
Here, etiam tu nunc hic stas? PAM. Et quidem te exspecto.
PAR. Quid est?
PAM. In arcem transcurso opus est. PAR. Cui homini?
PAM. Tibi.
PAR. In arcem? quid eo? PAM. Callidemidem hospitem
Myconium, qui mecum una vectu 'st, conveni.
PAR. Perii! vovisse hunc dicam, si salvus domum
Redisset unquam, ut me ambulando rumperet.
PAM. Quid cessas? PAR. Quid vis dicam? an conveniam modo?
PAM. Immo, quod constitui me hodie conventurum eum,
Non posse, ne me frustra illi exspectet. Vola.

427. *Minitare.* C. G. m. expl. *minitaris.* — *Quod nunc minitare*, etc. Ordina, « ut faceres, quod minitare nunc facere gravioribus de causis. » Ita jocose ut servum nequam et fugitivum perstringit. — *Facere*, h. e. fugere. Dixerat enim *aufugerim*, vs. 424.

429. *Ite intro.* Guyet. *I tu intro.* Alii, *ito intro.* — *Si quid me velit.* Supp. *facere.*

430. *Etiam nunc*, pro *adhuc.*

431. *In arcem.* Videtur intelligere ἀκρόπολιν in medio urbis sitam. *West.* — *Transcurso*, pro *transcurrere.* Obvenit autem *opus esse* cum participio centies.

432. *Callidemidem.* Prisc. *Callimedem.* — *In arcem?* Hæc dicens Parmeno præ se fert ingenium servi imperatum ægre ferentis. — *Quid eo?* Cur in hunc locum oportet ascendam.

433. *Myconium.* Ex Mycone insula, Cycladum una in mari Ægæo.

434. *Vovisse hunc*, etc. Facete dixit. More enim hoc fit eorum, qui longis itineribus maris periclitati, vovent aliquid si pervenerint. Et convenit hoc Pamphilo, quem supra male navigasse audierat. *Don.*

435. *Rumperet*, enecaret.

436. *Quid vis dicam?* Mss. quid. *nunciem.* — *Quid vis dicam?* Non enim mandaverat quidquam, qui sine causa mittebat, oblitus bene dissimulare. Et sic pronuntiandum, *an conv. modo?* ut reprehendere dominum Parmeno videatur. *Don.*

437. *Immo.* Ne convenias solummodo, sed dicas insuper. — *Quod*, de ea re quod, etc.

438. *Non posse.* C. G. m. *me.* — *Illi.* Lib. ant. *illic.* Sed versum exigere *illi* pronuntiant Fa. Bentl. Both. Perl. intelligendum quidem pariter, pro adv. loci. Vict. *ille.*—*N. p.* Sup. *me.*—*Vola*, hyperbolice dictum.

PAR. At non novi hominis faciem. PAM. At faciam, ut noveris:
Magnus, rubicundus, crispus, crassus, cæsius,
Cadaverosa facie. PAR. Dî illum perduint!
Quid, si non veniet? maneamne usque ad vesperum?
PAM. Maneto; curre. PAR. Non queo: ita defessus sum.
PAM. Ille abiit: quid agam infelix? prorsus nescio,
Quo pacto hoc celem, quod me oravit Myrrhina,
Suæ gnatæ partum: nam me miseret mulieris.
Quod potero, faciam tamen, ut pietatem colam.
Nam me parenti potius, quam amori obsequi

439. *At non novi*, etc. Particula *at* in occupationibus et dubitationibus frequens est. Accedit pigritia servi ægre obsequentis. — *At fac. at*, etc. Stomachose repetit *at*.

440. *Crispus*. Quanquam Myconii ut plurimum fuissent calvi (unde proverbium Μυκώνιος φαλακρός, et unde arguebatur olim, teste Don. Terentius imperite *Myconium* illum fecisse *crispum*, quem Apollodorus fecerit calvum), nihil obstat tamen quin inter illos etiam crispi nonnulli potuissent reperiri. Aut fortasse poeta ita consulto maluit, ut Myconium istum non hominem verum, sed merum Pamphili commentum, ad eludendum servum intelligeremus. *Mer. Casaub.* — *Cæsius*, glaucis oculis.

441. *Facie*. In C. G. m. *facies*. — *Perduint*. Al. *perdant*. — *Cadaverosa facie*, vultu ad cadaveris similitudinem facto. Gallice sic dicimus, *avec la mine d'un déterré*. Non immorabimur in repræsentando quidquid de hac voce multipliciter et contradictorie congesserint interpretes. Cæterum cf. Thesaurus Rob. Stephani, ubi plura invenies. — *Dî illum perduint!* Hæc Parmeno murmurans; et *perduint* est pro *perdant*.

442. *Quid*, sup. faciam. — *Si non veniet*. Omnia dicit, ne eat.

443. *Maneto*, dum ille veniat. — *Ita defessus sum*. Abit tamen servus, sed non nisi mussitando.

444. *Ille abiit*. Quasi dicat: « licet jam loqui. »

445. *Quod me oravit... part.* Hæc Guy. pro spuriis habet. — *Quod me oravit*. Secundum illud quod, etc.

446. *Mulieris*. Agitur de Myrrhina.

447. *Quod potero, faciam*, etc. Totum illud ex Boeclero intellige, quasi diceret Pamphilus: « Licet amor ab incusanda Philumena me retineat, pietas tamen in matrem fortius urget; meritoque præferri a me debet. Igitur sic mihi versandum in hoc negotio esse intelligo, ut primam pietatis rationem habeam, et eatenus Philumenæ parcam, quatenus innocentia matris omnibus modis defendenda patitur. »

448. *Parenti*. Sostratæ videlicet matri.

Oportet: atat, eccum Phidippum et patrem
Video: horsum pergunt: quid dicam hisce, incertus sum.

SCENA QUINTA.

LACHES. PHIDIPPUS. PAMPHILUS.

LA. Dixtin' dudum, illam dixisse, se exspectare filium?
PH. Factum. LA. Venisse aiunt: redeat. PAM. Quam causam dicam patri,
Quamobrem non reducam, nescio. LA. Quem ego hic audivi loqui?
PAM. Certum, offirmare, est, viam me, quam decrevi persequi.
LA. Ipsus est, de quo hoc agebam tecum. PAM. Salve, mi pater.
LA. Gnate mi, salve. PH. Bene factum te advenisse, Pamphile,
Et adeo, quod maxumum 'st, salvum atque validum. PAM. Creditur.

449. *Atat.* Interjectio est conterriti et conturbati.

450. *Horsum.* Versus hanc partem.

Sc. v. Hæc scena utriusque parentis continet verba, quemadmodum cogunt Pamphilum reducere uxorem. Simplex hic oratio est. *Engraphius.*

451. *Se exspect.* In Mss. Reg. non est *se.* — *Dudum*, junge cum *exspectare.* — *Illam*, Philumenam. — *Filium*, meum.

452. *Quam causam.* Bent. *causæ quid.* — *Factum*, i. e. *dixi.* — *Redeat.* Ergo redeat Philumena ad nos. — *Quam causam.* Habet causam; sed non vult veram dicere. Hæc autem secum seorsumque loquitur.

454. *Offirmare viam.* Firmiter et pertinaciter insistere viam, i. e. rationem, consilium, quam mihi insistendam sive persequendam proposui: nempe, ut dimittam uxorem, et dimittendæ causam veram celem. *Casaub.*

455. *Agebam.* In C. G. m. *aiebam.* — *Ipsus est*, sc. Pamphilus.

456. *Bene factum.* Valet hæc formula, ut *gaudeo.*

457. *Creditur*, i. e. credo te id gaudere. Putat Guyetus hæc dici submisse a Pamphilo ad spectatores converso.

LA. Advenis modo? PAM. Admodum. LA. Cedo, quid reliquit Phania,
Consobrinus noster? PAM. Sane hercle homo voluptati obsequens
Fuit, dum vixit : et qui sic sunt, haud multum heredem juvant.
Sibi vero hanc laudem relinquunt : « vixit, dum vixit, bene. »
LA. Tum tu igitur nihil attulisti huc una plus sententia ?
PAM. Quidquid est, quod reliquit, profuit. LA. Immo obfuit.
Nam illum vivum et salvum vellem. PH. Impune optare istuc licet :
Ille reviviscet jam nunquam; et tamen, utrum malis, scio.
LA. Heri Philumenam ad se arcessi hic jussit : dic jussisse te.

458. *Admodum*, propemodum, nuperrime. Et excusatio est cur non adhuc viderit patrem.

460. *Qui sic sunt*. Id est, qui voluptatibus obsequuntur. — *Juvant*, locupletant, ditant.

461. *Relinquunt*. Lib. ant. *reliquit*. Id. lib. *relinquent*. Recte; nam ad univers. genus voluptariorum hoc refertur. — *Sibi vero*, etc. Bene et facete : nihil heredi relinquunt, sibi vero relinquunt.—Junge *bene vixit*. Diversa significatione utitur τῷ *vixit*. Est enim *bene vixit*, genio suo indulsit. Similiter nos diceremus : *ce fut*, *de son vivant*, *un bon vivant*.

462. *Tum tu igitur nih. at*. Sic enim avarus interrogat. — *Plus*, amplius. — *Una sententia*, illa sc. sententia, quæ continetur vs. præcedenti; et quæ est hortantis ad delicate vivendum.

463. *Profuit*. Al. *præfuit*, *obfuit*. Utriusque verbi syllaba *it* ob eumd. sonum producenda; siquidem Fa. contendit, postremas in *t* desinentes Veteribus produci. — *Quidquid est*, *quod*, etc. Quantulumcumque nobis reliquit utile nobis est, lucro apponendum est. — *Immo obfuit*, id est, attulit damnum, quia mortuus est.

464. *Nam illum viv. et salv.* etc. Lachetem non ex animo loqui patet ex v. 458, 462, ubi inhiare se ostendit hereditati.—*Impune*, jocatur hoc dicendo, quia heredi pœna esset mortuos reviviscere. Sed *impune optare licet*, quod tu optatum nunquam eventurum certo scis.

465. *Utrum malis*, *scio*. Mortuum illum magis, quam ut reviviscat denuo. *Don*.

466. *Heri Philumenam*, etc. Post

PH. Noli fodere : jussi. LA. Sed eam jam remittet. PH. Scilicet.

PAM. Omnem rem scio, ut sit gesta : adveniens audivi modo.
LA. At istos invidos Dî perdant, qui hæc libenter nuntiant.
PAM. Ego me scio cavisse, ne ulla merito contumelia
Fieri a vobis posset ; idque si nunc memorare hic velim,
Quam fideli animo et benigno in illam et clementi fui,
Vere possum, ni te ex ipsa hæc magis velim reseiscere.
Namque eo pacto maxume apud te meo erit ingenio fides,
Quum illa, quæ in me nunc iniqua est, æqua de me dixerit.
Neque mea culpa hoc discidium evenisse, id testor Deos.
Sed quando sese esse indignam deputat matri meæ
Quæ concedat, quæque ejus mores toleret sua modestia ;
Neque alio pacto componi potest inter eas gratia :
Segreganda aut mater a me est, Phidippe, aut Philumena.

ambages venit ad rem quam a principio intendebat. — *Ad se arcessi.* Hoc mendacio utitur, ut tegat uxorem sponte sua abiisse. — *Hic*, Phidippus. — *Dic jussisse te.* Dicit hoc, Phidippum fodiens, submissa voce.

467. *Noli fodere.* Videbatur vero Laches Phidippum durius tundere, seu digito, seu cubito, idque monendi gratia. *West.* — *Jussi.* Admonitus, clara voce hoc dicit. — *Scilicet*, certe ego remittam.

468. *Scio*, sc. ex Parmenone.

469. *At.* Hæc particula, initio sententiæ abrupte posita, indignationis et commoti animum signum est. — *Istos invidos*, qui scilicet matrimonio invideant.

470. *Ego me scio.* Hæc et quæ sequuntur ad Phidippum conversus dicit juvenis.

471. *Fieri*, suppl. *mihi.*

473. *Possum.* Alii, *possim*, male. — *Vere possum*, sc. memorare, ex vs. 471.

474. *Eo pacto*, eo modo. — *Maxume apud te meo erit*, etc. Magis credes me tali esse ingenio.

476. *Discidium.* Al. *dissid.*

477. *Sed quando sese esse.* Fa. ex omnibus libris suis, *esse.* Non hab. lib. antiq.

478. *Quæ... quæq. ejus.* Sic mutata Bentl. probantur et mihi. Vulg. *cui... cujusque.* L. Bemb. *Quæ conced.* a manu secunda, Gu. et Gron. probantibus. Altera mutatio Bentl. *Perl.* — *Quæque ejus*, æque mihi placet præ vulg. lectione, *cujusque.* Al. leg. *cujus* omisso *que.* Hoc modo Be. nodum solvit, quo vulgata lectio impeditur. *Perl.* — *Concedat*, se submittat. — *Ejus*, matris meæ. — *Mores.* Maluit hoc dicere, quam *injurias.* — *Modestia*, moderatione.

480. *Segreganda est.* Hic impletur deliberatio illa, scena superiore, vs.

Nunc me pietas matris potius commodum suadet sequi.
La. Pamphile, haud invito ad aures sermo mi accessit tuus,
Quum te postputasse omnes res præ parente intelligo.
Verum vide, ne impulsus ira prave insistas, Pamphile.
Pam. Quibus iris impulsus nunc in illam iniquus siem?
Quæ nunquam quidquam erga me commerita 'st, pater,
Quod nollem; et sæpe meritam quod vellem scio,
Amoque, et laudo, et vehementer desidero.
Nam fuisse erga me miro ingenio expertus sum;
Illique exopto, ut reliquam vitam exigat

447, 448. Accusando excusavit Philumenam, quod summæ humanitatis erat. Postea pietatis antiquiorem esse rationem duxit. *Bœcl.*

481. *Nunc me pietas*, etc. Cf. supr. 447, 448. — *Me suadet.* Verbum *suadere* cum infinitivo invenitur item apud Phædr. I, 15, 6, ubi vid. Nos, hujus edit. vol. I, pag. 389. — *Matris comm. seq.* Quam mollibus verbis repudium nuntiatum est a Pamphilo!

482. *Haud.* Par. *aut;* prave. — *Haud invito mihi.* Quia nimirum placet tua pietas erga parentem.— Adnotat Dacieria: « Il y a une bienséance merveilleuse dans cette réponse de Lachès. Il ne veut pas louer entièrement ce que son fils vient de dire, ni témoigner qu'il lui a fait un très-grand plaisir, de peur d'approuver par là le dessein qu'il a fait de quitter sa femme; il se contente donc de lui dire que cela ne lui a pas déplu. »

483. *Postputasse*, posthabuisse. — *Omnes res*, eleganter plus dixit *omnes res* quam si diceret *uxorem.*

484. *Vide*, cave. Et hoc leniter suadenterque dictum. — *Prave.* Contrarium *recte.* — *Insistas*, in tua sententia permaneas, in proposito perseveres.

485. *Quibus iris.* Quibus iræ causis. Placet eo sensu adhiberi *iris*, potiusquam credere cum Donato, Lachetem *iram* singulariter, hunc *iras* pluraliter, ne videretur unius iræ causa mittere uxorem.

486. *Commerita 'st.* Item *commereri* in malam partem accipitur, Andr. 139.

487. *Quod nollem*, etc. Antitheta vide, *quod nollem*, *quod vellem; commerita est* et *meritam.* Unde vero ornatus prodit orationis. *Perl.* — *Meritam*, sic bono sensu, Andr. 139.

488. *Amoque et laudo*, etc. Non statim qui amantur, iidem laudantur: nec qui laudantur etiam continuo desiderantur. Multa ergo dixit *amoque, et laudo, et vehem. des.* et vide quam amoris impulsus nimius hic sit circa uxorem: et quasi oblitus suæ matris, et vitiatæ loquitur. Sed tali opus est Pamphilo ad ejus modi argumentum, donec perveniat ad καταστροφήν, in qua uxorem reduci necesse est. *Don.*

489. *Fuisse*, supp. *eam.* — *Miro ingenio.* Singulari et mirifica ingenii mansuetudine.

Cum eo viro, me qui sit fortunatior:
Quandoquidem illam a me distrahit necessitas.
PH. Tibi in manu est, ne fiat. LA. Si sanus sies,
Jube illam redire. PAM. Non est consilium, pater.
Matris servibo commodis. LA. Quo abis? mane,
Mane, inquam: quo abis? PH. Quæ hæc est pertinacia!
LA. Dixin', Phidippe, hanc rem ægre laturum esse eum?
Quamobrem te orabam, filiam ut remitteres.
PH. Non credidi ædepol adeo inhumanum fore.
Ita nunc is sibi me supplicaturum putat?
Si est, ut velit reducere uxorem, licet;
Sin alio est animo, renumeret dotem huc, eat!
LA. Ecce autem tu quoque proterve iracundus es.

491. *Cum eo viro.* Non invidere, jam non est mariti. — *Me fortunatior.* Hæc versu seq. explicantur.

492. *Distrahit.* Perl. solus *distrahat*, tacite, et errore indubitanter typographico.—*Necessitas.* Excusatio in necessitate quæ est inexorabilis, et *necessitas*, partus scil. quam necessitatem domi offendit: quod ex alio scil. peperit. Sed modo vult necessitatem matris videri iracundiam, quæ a nuru offensa sit. *Don.*

493. *Si sanus.* Al. *satis.* — *Tibi in manu est*, etc. In tua potestate est ut non divellatur.

494. *Non est consilium.* Non sic mea stat sententia.

495. *Matris servibo comm.* Hoc verbo *necessitatem*, vers. 492, qua cogatur ostendit. — *Quo abis.* Abibat scilicet juvenis, ne ulterius præsente patre resisteret.

496. *Quæ hæc est pertinacia!* Sicut socerum decuit loquitur Phidippus; et subindignatur, quia coram sibi fit contumelia. *Don.*

497. *Dixin', Phidippe.* Dixerat enim supra, vers. 261: « neque adeo me clam est, quam esse eum graviter laturum credam. »

498. *Filiam ut rem.* Lib. ant. coll. *ut fil. remitt.* — *Quamobrem te*, etc. Fere cum invidia dictum adversus Phidippum, tanquam in illo sit unde se purget, et non accuset Pamphilum, quum Laches dicat id a se prædictum esse supra, vs. 261. Cf. loc. citat. — *Ut remitteres*, supp. ad nos, antequam Pamphilus rediisset.

499. *Adeo inh.* Acerbe addit *adeo*, quia iratus. — *Fore*, supple, generum meum.

500. *Ita*, pro *Itane.*

501. *Si est, ut velit.* Pro simplici, *si velit*.

502. *Sin alio est an.* Si nolit reducere. — *Renumeret dotem huc.* Terrorem dotis repetendæ ostendit; simul cum injuria *huc*, ubi nunc sum: et iracunde *eat*, valeat.

503. *Tu quoq.* eodem modo quo

PH. Percontumax redisti huc nobis, Pamphile.
LA. Decedet ira hæc; etsi merito iratus est.
PH. Quia paulum vobis accessit pecuniæ,
Sublati animi sunt. LA. Etiam mecum litigas?
PH. Deliberet, renuntietque hodie mihi,
Velitne, an non; ut alii, si huic non est, siet.
LA. Phidippe, ades, audi paucis: abiit: quid mea?
Postremo inter se transigant ipsi, ut lubet:
Quando nec gnatus, neque hic mihi quidquam obtemperant,
Quæ dico, parvi pendunt: porto hoc jurgium
Ad uxorem, cujus hæc fiunt consilio omnia,

Pamphilus. — *Proterve*, insolenter. —*Protervus* ideo significat *superbus*, ait Donat. quod *proterat* alium ille qui protervus est.

504. *Percontumax*. Proprie, contemptor potiorum. — Pergit ergo Phidippus in irascendo, quamvis moneat Laches. Et magnæ est indignationis absentes alloqui. Abiit enim Pamphilus inde a vs. 496. — *Nobis*. Τῷ ἀττικισμῷ. Nam aut abundat, aut significatu adjuvat pronuntiationem.

505. *Decedet*. Alii, *dec. jam*.

506. *Paulum*. Alii, *paululum*. — *Paulum pecuniæ*, quod scil. Phania reliquit. Cf. vs. 463, et inde innuere videtur: « quia habetis unde dotem reddatis. » Minus bene, « quia nullam causam habeatis repudii, sed ditiorem quæratis conjunctionem. »

507. *Sublati animi sunt*. Elatiores animo et ferociores facti estis. — *Etiam mecum*. Invidiose, quasi jam cum Pamphilo satis litigaverit. *Donat*.

508. *Deliberet, renuntietque*. Pergit Phidippus in instituta oratione, nec attendit ad verba Lachetis.

509. *Velitne, an non*, sc. reducere uxorem. Cf. vs. 501. — *Ut alii siet*. Subaudi, uxor viro, i. e. ut alium habeat maritum.

510. *Phidippe, ades*. Revocat abeuntem. — *Audi paucis*. Sententia plena esset, « *audi* me loquentem *paucis* verbis. » —*Abiit*. Subaud. Phidippus; non autem, filius, ut vult Perletus. — *Quid mea?* Sc. refert, et supp. tales inter eos esse discordias. Gallice diceremus: « après tout, que m'importe? qu'ils s'arrangent comme ils l'entendront. »

512. Hic versus et qui sequuntur Guyeto insititii videntur. *West*. — *Quando*, quoniam, siquidem. — *Neque hic*, Phidippus. —*Quidquam*, secundum quidquam, ullo modo. — *Obtemperant*, auscultare volunt.

513. *Porto hoc jurgium*. Eo nuntiatum hanc rixam uxori meæ.

514. *Cuj. hæc fiunt*. C. G. ch. miro ordine hoc, *hæc fiunt c.* — *Ad uxorem*, etc. Ita postulat οἰκονομία deferri jurgium ad uxorem, ut innocentis matronæ miseria ostendatur, in quam morosi senis suspicio et inhumanitas magnam turbarum

Atque in eam hoc omne, quod mihi ægre 'st, evomam. 515

partem rejicit. *Bœcler.* — *Hæc omnia*, sc. ut Pamphilus nolit uxorem reducere.

515. *Quod mihi ægre 'st.* Quo afflictus sum et exacerbatus. — *Evomam*, effundam. Et bene dictum, quia ægritudinem solet vomitus relevare.

ACTUS QUARTUS.

SCENA PRIMA.

MYRRHINA. PHIDIPPUS.

MY. PERII! quid agam? quo me vertam? quid viro meo respondebo
Misera? nam audivisse vocem pueri visu 'st vagientis:
Ita corripuit derepente tacitus sese ad filiam.
Quod si rescierit peperisse eam, id qua causa clam me habuisse
Dicam, non ædepol scio.

ACT. IV. Sc. I. « Mire in hac scena iterum rixa est senis atque anus: et tamen varie et alio modo, ut mores inter se diversos, et tamen notos possimus agnoscere. « Ita Do. Sed ab altera parte Eu. hæc: Ingressus Phidippus invenit filiam parturientem, primum adulterii crimen intendens. Sed hoc breviter frangit, quia ex illo parit, cui nuper data est. Post inducit crimen injuriarum, quod partum celaverit. Egressa igitur mulier, quærit consilium, quemadmodum respondeat; quod pater cognoverit partum. Et consilium utique ad hoc quærit. »— Adnotat Bœclerus: « In hac scena alteram matronam senex maritus jurgio adoritur: sed illa plus constantiæ habet quam Sostrata. Itaque patientiam Sostratæ cum Lachetis iracundia, Myrrhinæ fiduciam cum lenibus Phidippi moribus, apposite Poeta comparavit. »

516. *Agam.* C. G. m. *dicam.* — *Perii*, etc. Hæc proloqui oportet Myrrhinam, ut ex ejus persona reminiscatur spectator gestæ rei, simulque ex hujus personæ verbis, quid agat altera persona monstretur. Nam perscrutari Phidippum universa conclavia, et ire per totam domum cognito partu filiæ suæ, apparet ex præsentibus dictis. *Don.*

517. *Visu 'st.* Sic per apostroph. ed. Fa. Mu. Par. al. At Erasm. explicite, *visus est.*

518. *Ita*, dictum per epiphonema. Scil. quia *corr. tac. sese*, inde patet eum *audivisse vocem vagientis.*

519. *Quod si.* Vult Donat. *quod* esse pro *nam*, aut *itaque*. Sed male, ut ait Perl. *quod* est ad dictionem *resc. pep. eam* referendum; cui respondeat *id* proxime postpositum. *Quod si* sæpissime pro simpl. *si. Scimus* manifesta, *rescimus* occulta. *Don.*—*Id q. causa*, etc. Nescio quam

Sed ostium concrepuit: credo ipsum ad me exire: nulla sum.
PH. Uxor, ubi me ad filiam ire sensit, se duxit foras,
Atque eccam video : quid ais, Myrrhina ? heus, tibi dico.
MY. Mihine, mi vir ?
PH. Vir ego tuus sim ? tu virum me, aut hominem deputas adeo esse ?
Nam si utrumvis horum, mulier, unquam tibi visus forem,
Non sic ludibrio tuis factis habitus essem. MY. Quibus ?
PH. At rogitas?
Peperit filia : hem, taces? Ex quo ? MY. Istuc patrem rogare est æquum ?
Perii ! Ex quo censes, nisi ex illo, cui data est nuptum, obsecro ?
PH. Credo ; neque adeo arbitrari patris est aliter : sed demiror,

possim afferre causam, excusatura me quod hunc partum celaverim.

521. *Ad me.* Bene *ad me*, quasi litigaturum.—*Nulla sum*, perii. Hæc Myrrhina, viso Phidippo.

522. *Uxor*, etc. Hæc usque ad *quid ais*, secum loquitur Phidippus. — *Se duxit*, abiit.

523. *Ais.* Al. *agis* pro *ais*. Commode. Neque enim locuta esse videtur Myrrhina quidquam.— *Heus, tibi dico.* Heus, te ipsam appello. Ostendit Myrrhinam avertentem se; quasi nihil inveniat quod dicat de filia. *Don.*

524. *Sim.* Alii, *sum*, perperam. — *Vir ego tuus sim?* Per exprobrationem dictum. — *Virum*, *aut hominem.* Tune conjugem, immo hominem quemlibet existimas me esse. Aut *virum*, animo, voluntate; *hominem*, ratione, intelligentia.— *Adeo*, abundat.

525. *Nam si u. h.* Sc. vir aut homo.

526. *Ludibrio habitus*, derisus et delusus. — *Tuis factis*, per ea quæ fecisti. — *At rogitas?* at etiam quæris. Bene irascitur interroganti; nam interrogare quæ sciat, impudentiæ est. *Don.*

527. *Peperit filiæ.* Propositio criminis. — *Hem! taces?* Non *taces* nunc; sed *taces*, celas. *Don.* — *Ex quo*, scil. homine peperit? — *Istuc patrem*, etc. Ex sua interrogatione accusavit accusatorem. Quasi diceret: « Decetne te, patrem Philumenæ, suspicari castitatem filiæ, aut adulterium? »

528. *Perii!* Vox quasi omnino desperatæ mulieris, quod tam contumeliose percontari velit novæ nuptæ pater; et se satis callide fingit lædi Myrrhina.—*Nuptum*, cui nuberet. Et est supinum verbi *nubere.*

529. *Credo*, scil. filiam peperisse

Quid sit, quamobrem tantopere omnes nos celare volueris
Partum; præsertim quum et recte et tempore suo pepererit.
Adeon' pervicaci esse animo, ut puerum præoptares perire,
Ex quo firmiorem inter nos fore amicitiam posthac scires,
Potius, quam advorsum animi tui libidinem esset cum illo nupta.
Ego etiam illorum esse culpam hanc credidi, quæ te est penes.
Mr. Misera sum. Ph. Utinam sciam ita esse istuc: sed nunc mî in mentem venit,
Ex hac re quod locuta es olim, quum illum generum cepimus.
Nam negabas nuptam posse filiam tuam te pati
Cum eo, qui meretricem amaret, qui pernoctaret foris.

ex marito suo. De partu quidem maritali persuasus est Laches a muliere, sed aliud crimen intendit, quod ista celaverit partum. *Perl.* — *Neque adeo*, neque enim.

530. *Volueris.* Codd. quid. We. *volueritis.*

531. *Pepererit.* Lindenbr. C. Reg. *peperit.* — *Recte et tempore suo.* Hæc duo ad legitimum partus spatium placet referre, potiusquam *recte* intelligere, *quod non monstrum peperit.* — *Temp. suo.* Ergo tum apud Græcos partus septimestris tempestivus habitus est. Nam post nuptias hic mensis agebatur septimus.

532. *Adeone perv. esse an.* Adde *potuisti.*

533. *Ex quo,* sc. puero, tanquam pignore caro matrimonii.

534. *Advorsum.* Par. p. var. *advorsus.* — *Potius*, junge cum *præoptares*, id est, præoptares, potius quam. — *Esset*, Philumena. — *Cum illo*, Pamphilo.

535. *Illorum esse.* C. G. m. invertit *esse illo.* Sup. script. *Pamphili et Sostratæ.* — *Ego etiam illor. esse*, etc. « Ego etiam adhuc culpam in illis residere credidi, quæ apud te est. » Nunc ergo peccatum totum credit esse Myrrhinæ.

536. *Ita.* In Ms. Lindenbr. *ita* abest. — *Utinam sc. ita esse istuc.* Utinam persuasum habeam te esse miseram. Quasi diceret: « Utinam certo sciam penes te non esse culpam. » Nam *miseros* non nisi innocentes dicimus. *Donat.* — *Sed nunc mî*, etc. Ordina: « sed quod locuta es olim de hac re venit nunc in mentem, etc. »

537. *Ex.* Be. ed. *de*, Donatum secutus ad Hec. ita citantem, vs. 711. — *Ex hac re.* De hujus matrimonii consequentiis.

538. *Nuptam fil. pati.* Consentire ut filia tua nuptui collocaretur.

539. *Qui pernoct.* Propter illud quod dixerat, vs. 157: « quid interea? Ibatne ad Bacchidem? »

My. Quamvis causam hunc suspicari, quam ipsam veram, mavolo.
Ph. Multo prius, quam tu, illum scivi habere amicam, Myrrhina;
Verum id vitium nunquam decrevi esse ego adolescentiæ:
Nam id omnibus innatum 'st: at pol jam aderit, se quoque etiam quum oderit.
Sed ut olim te ostendisti, nil cessavisti eadem esse usque adhuc,
Ut filiam ab eo abduceres; neu, quod ego egissem, esset ratum.
Id nunc res indicium hæc facit, quo pacto factum volueris.
My. Adeon' me esse pervicacem censes, cui mater siem,

540. *Mavolo.* Hoc Plautin. verb. hab. aliq. Mss. Fa. ac Be. Cæteri *malo.*—*Quamvis*, pro, quamlibet.—*Ver. caus.* Cf. vs. 382, 383. Quod enim libere confessa erat Pamphilo, id celare conatur maritum. —*Mavolo.* Hoc ad spectatores versa dicit.

541. *Illum.* West. leg. *illam* post *illum.* — *Habere amicam.* Meretricio amore detineri.

542. *Id.* Scilicet, *amicam habere.* Caveas autem *id* jungere cum *vitium.* — *Decrevi*, censui.

543. *Jam aderit.* Ms. Lips. *tempus.* Itidem. C. G. m. et Bru. C. e. cum nota, *præ senectute.* —*Id.* Amare.— *Innatum 'st.* Revocant hæc quæ Voltarius noster Cupidinis signo cuidam inscribenda sic reddidit:

Qui que tu sois, voici ton maître,
Il l'est, le fut, ou le doit être.

—Exemplum disciplinæ atticæ non uno loco poeta ostendit. Quod propterea observandum est, quia ad rationem argumenti non raro inde aliqua petuntur. *Bæcl.* — *Quoque etiam.* Guyetus existimat *quoque* glossam esse, *etiam* genuinum. At utrumque hoc item est, inf. vs. 734. — *Jam aderit*, supple, tempus. — *Se etiam quum oderit.* Quasi dicat: « Non solum odio habebit alienas mulieres et uxorem, sed etiam se ipsum. »—Vult Casaubonus per *oderit*, innui facti sui, i. e. amoris meretricii, odium.

544. *Nil cess. eadem.* We. p. var. *eand.* Sic et Mu. qui ordinat, *te ost. eamd. esse, nihil cess. usque. adh.* — *Nil*, pro *non.*

545. *Neu.* C. G. m. et Hal. *ne*, idque verius videtur, quum *neu* non sequatur, nisi *ne* præcedente. Infra vs. 587. Nisi forte τὸ *nihil*, vs. 544, locum τοῦ *ne* obtinere putetur. — *Neu*, pro *neve*, quod ipsum, pro *et ne.*—*Quod ego egissem*, i. e. nuptiæ, quas instituerat.

546. *Id ind. facit.* Indicat.—*Hæc res*, quod celavisti partum. — *Quo pacto*, qua sententia. — *Id factum*, sc. ut filia ab illo abduceretur.

547. *Censes cui.* Ed. 1469, *ei* ante *cui.* — *Cui mat. siem, Ut eo essem an.*

Ut eo essem animo, si esset nostro ex usu hoc matrimonium ?

PH. Tun' prospicere aut judicare nostram in rem quod sit potes ?

Audisti ex aliquo fortasse, qui vidisse eum diceret
Exeuntem aut introeuntem ad amicam: quid tum postea?
Si modeste ac raro fecit, nonne ea dissimulare nos
Magis humanum est, quam dare operam, id scire, quî nos oderit ?
Nam si is posset ab ea sese derepente avellere,
Quacum tot consuesset annos, non eum hominem ducerem
Nec virum satis firmum gnatæ. MYR. Mitte adolescentem, obsecro,

Ut eum animum haberem adversus eam, cui mater sim.

548. *Ex usu.* Sic Be. ut *usu* in arsi esset, non in thesi. Vulg. *ex usu esset nost.* — *Esset nostro ex usu.* Utile esset nobis, et nostræ filiæ.

549. In C. G. m. et Hal. hunc versum Myrrhina continuat; sequens demum tribuitur Phidippo. — *Prospicere* futura. — *Judicare* præsentia. — *Nostram in rem*, in utilitatem nostram.

550. *Aliquo.* Non a certa persona. Bene *aliquo :* ademit indicibus auctoritatem. — *Qui vid. eum dicer.* Non *qui vidisset.*

551. *Exeuntem aut introeuntem.* Posterius quidem verbum bene quadrat cum his, *ad amicam.* Prius autem nequaquam; nempe non dicitur *exire ad aliquem.* Σύλληψις est ergo διανοίας, ut ait Donatus, et comparat cum illo Ph. vs. 86, « in ludum ducere et reducere. » Homericum est, ait Bœcl. σίτον καὶ οἶνον ἰδοντες. — *Quid tum postea?* quid inde conjiciendum est mali ?

552. *Nonne ea.* Be. *ea*, num. plurali offensus, ex auctoritate codd. suor. emittit. At vero item plurali poeta utitur infra vs. 561. *Perlet.* — *Modeste.* Adhibito modo: vel certe cum pudore et modestia, ut celatum voluerit. — *Dissimulare*, fingere ignorare.

553. *Quî nos oderit.* Sensus est, ut eo detecto magis odium Pamphili mereamus.

554. *Is.* C. G. m. *ipse.* — *Nam si is posset.* Oratorie. Non contentus defendisse Pamphilum, hoc ipso illum, quo accusatus est, laudat. *Donat.*

555. *Quacum.* Al. *quicum.* — *Non eum hom.* etc. Non solum, inquit, homo non esset, id quod forsitan nihil nostra intererat; sed quod nobis maximum est, vir stabilis filiæ esse non posset. *Don.*

556. *Mitte adol.* etc. Omitte, pre-

Et quæ me peccasse ais : abi, solum solus conveni.
Roga, velitne uxorem, an non : si est, ut dicat velle se,
Redde : sin est autem ut nolit, recte ego consului meæ.
PH. Si quidem ille ipse non volt, et tu sensti esse in eo, Myrrhina,
Peccatum; aderam, cujus consilio fuerat ea par prospici.
Quamobrem incendor ira, te ausam facere hæc injussu meo.
Interdico, ne extulisse extra ædes puerum usquam velis.
Sed ego stultior, meis dictis parere hanc qui postulem.
Ibo intro, atque edicam servis, ne quoquam efferri sinant.
MYR. Nullam pol credo mulierem me miseriorem vivere.
Nam ut hic laturus hoc sit, si ipsam rem, ut siet, resciverit,

cor, loqui de adolescente, et de iis in quibus ais me peccasse.

557. *Abi.* Be. ingerit *eum* frigide; cf. Eun. vs. 578. — *Conveni.* Imperativum est. « Sine arbitris cum Pamphilo colloquere. » Callide autem ablegat maritum ad Pamphilum, qui fidem dederat, se rem celaturum; adeoque solus, si reducere amplius nollet, culpam laturus erat.

558. *Si est ut dicat.* Periphrasis nostro familiaris, pro, quod si dicat. — *Vellet se*, sc. uxorem.

559. *Redde*, remitte eam. — *Recte ego cons. meæ*, fateberis recte a me prospectum esse filiæ nostræ.

560. *Sensti.* Ita legend. putab. Fa. Durum est quidem *sensti*, sed durius quod Cicero adfert, « extinxsti, » de Orat. II, 46. Vulg. *sensisti*, contra trochaici leges. — *Si quidem.* Si vere. Ne autem intellige, *quoniam.* — *Ille ipse.* Pamphilus, sua sponte. — *Non volt*, supp. uxorem recipere. — *Et tu sensti*, et si animadvertisti. — *Esse in eo peccatum.* Illum esse in culpa; in eo inhærere culpam divortii.

561. *Aderam*, etc. Ante hæc, supple, « Te etiam nocentem existimo; nam, *aderam*, etc. » — *Cujus*, ego cujus. — *Consilio*, sententia. — *Fuerat par*, decebat, æquum erat. — *Ea prospici*, omnia hæc provideri, disponi.

562. *Te.* Alii *esse.* — *Facere hæc*, abducere filiam, celare partum, exponere puerum.

563. *Ext. velis*, pro *efferas.*

564. *Stultior*, supp. sum. — *Hanc*, quasi, tam contumacem.

565. *Efferri*, sc. puerum. — His dictis, abit Phidippus.

567, 568. *Nam ut hic laturus hoc sit.* Junge, cum *non clam me est.* Vs. sq. — *Hic.* C. G. m. sup. script. *Pamphilus.* Errat interpres, et magis audiatur Bru. C. e. gl. *Phidippus.* — — *Ipsam rem*, *ut siet.* Si resciverit, ut sit ipsa res, id est, veritatem. Hoc nimirum, ex adulterio filiam peperisse. Supra, vers. 392. — *Levius.* Alii legunt, *leve.* — *Hoc*, *quod levius est.* Scilicet, partum celasse.

Non ædepol clam me est, quum hoc, quod levius est, tam animo iracundo tulit;
Nec, qua via sententia ejus possit mutari, scio.
Hoc mî unum ex plurimis miseriis reliquum fuerat malum,
Si puerum ut tollam cogit, cujus nos qui sit nescimus pater.
Nam quum compressa est gnata, forma in tenebris nosci non quita est,
Neque detractum ei est quidquam, quî posset post nosci, qui siet.
Ipse eripuit vi, in digito quem habuit, virgini abiens annulum.
Simul vereor Pamphilum, ne orata nostra nequeat diutius
Celare, quum sciet alienum puerum tolli pro suo.

569. *Sent. ejus.* De puero non exponendo.

570. *Reliquum.* Script. Be. *reliquum.* Par. *rolliq.* Mu. *relliquom.* — *Hoc tn. rel. fuc. malum.* Hoc mihi unum extremum malum restiterat.

571. *Si cogit.* Si vir meus me cogit. — *Puerum ut tollam,* i. e. ut educem. Infantes olim, simul ac nati erant, humi deponebantur. Ab humo vero pater tollebat, et in sinum recipiebat. Stat. «meus ille, meus; tellure cadentem Excepi.» Qui autem non tollebatur, pro abdicato, et abjectitio erat: quo respicit frequenter Terentius, ut sæpe adnotavimus.

572. *Non quita.* Quidam addunt, *ab ea.* — *Compressa,* vitiata. — *Forma,* compri mentis. — *Non quita est.* Ab activo *queo* passivum fecit, *queor,* retinendo participium *quita est,* sed antique dixit. *Don.*

573. *Detr. ei.* Lib. antiq. *tum.* — *Detractum ei est.* A Philumena reluctante contra vim stupri. — *Quidquam,* seu vestis, seu indicium certius. Lindembr. ex Pacuvio apud Fest. affert. « Repugnanti ego porro hunc vi detraxi annulum. » — *Qui,* ut. — *Nosci.* C. G. m. *noscier.*

574. *Annulum.* In libb. quos vidi fere omnibus script. est *anulus,* per unum *n,* non *annulus,* per duo. Duplum tamen, quod obvium fit ex consuetudine nostratium, cum pronuntiatione veterum potest conciliari; vid. Andr. vs. 123. — *Ipse erip.* E contrario, inquit, factum est, ipsa ut non eriperet, sed ipsi eriperetur. — Huic compara, quod Bacchis dicit infra, vs. 822. — *Annulum.* Hic ad exitum spectat παρασκευή, quia per annulum fiet cognitio. *Don.*

575. *Orata nostra,* quæ oravimus tacenda. Innuit sine dubio superiora. Cf. vs. 384, 385.

576. *Alienum puerum.* Proprie de notho. — Cum ratione timet Myrrhina eventum, quem virtus Pamphili discutit infra, vs. 649. — *Tolli,* educari.

SCENA SECUNDA.

SOSTRATA, PAMPHILUS.

So. Non clam me est, gnate mi, tibi me esse suspectam, uxorem tuam
Propter meos mores hinc abisse, etsi ea dissimulas sedulo.
Verum, ita me Dî ament! itaque obtingant ex te quæ exopto mihi,
Ut nunquam sciens commerui, merito ut caperet odium illam meî;
Teque ante quam me amare rebar, ei rei firmasti fidem.

Sc. II. Mater Sostrata comperit Pamphilum idcirco nolle reducere uxorem, quod vellet matris injurias vindicare. Credit enim jurgio matris puellam discessisse. Et hoc igitur proprie agit Sostrata, uti rus ipsa discedat, si propter præsentiam uxor redire non vult. (*Perl.*) Sed alia causa est, cur Pamphilus non reducit, qui parere puellam vidit, et suspicatur ex alio: verum hoc celat. (*Eugr.*) In hac ergo scena velut qualitas negotialis in disputationem venit: justumne sit repudiari conjugem causa matris, et omnino quid fieri debeat. *Don.*

577. *Gnate mi.* Lib. ant. *mignate.* Dac. hic demum facit initium act. IV, propterea quod scena vacua sit a personis. — *Tibi me esse susp.* I. e. me in suspicionem venisse.

578. *Propt. meos mores*, supp. si libet, forsitan injucundos. — *Mores* autem proprie senum dicuntur: unde senectus *morosa*. Don. — *Ea.* Neutro genere utitur pro, *eam rem.* — *Dissimulas.* Bonum et honestum ingenium Pamphili demonstrat mater hac sententia. *Bœcl.*

579. *Exopto.* L. Bemb. *exoptem.* — *Verum, ita me Dî ament*, etc. Hæc integra constructio verborum, *ita me Dî ament, et ita obtingant ex te mihi quæ exopto, ut nunquam commerui sciens ut odium meî caperet illam.*

580. *Illam.* Ita Fa. recte; cf. supra vs. 219. Vulg. *illa.*—*Sciens.* Bona exceptio: quia possumus aliquem inscienter lædere; quæ res ad veniam pertinet. *Don.*

581. *Quam.* Be. ex vett. *quod* pro *quam.* — *Teq. ante quam*, etc. Ordo et sensus hic est, « et quod ante rebar, ei rei firmasti fidem meam: neque me fefellit, quod ante rebar, me a te amari; nam ei rei hodie firmasti fidem, i. e. probationem attulisti. » *Don.* — *Quam*, accipiendum est pro *quantum.* Obscuritatis causa hunc versum ejecit Guyetus. Bœclerus duram locutionem pronuntiat, vel postquam ita expedivit Donatus. Non ita Nobis videtur.

Nam mî intus tuus pater narravit modo, quo pacto me habueris
Præpositam amori tuo : nunc tibi me certum est contra gratiam
Referre, ut apud me præmium esse positum pietati scias.
Mi Pamphile, hoc et vobis et meæ commodum famæ arbitror.
Ego rus abituram hinc cum tuo me esse certo decrevi patre,
Ne mea præsentia obstet, neu causa ulla restet reliqua,
Quin tua Philumena ad te redeat. PAM. Quæso, quid istuc consilî est?
Illius stultitia victa, ex urbe tu rus habitatum migres?
Non facies; neque sinam, ut, qui nobis, mater, maledictum velit,
Mea pertinacia esse dicat factum, haud tua modestia.
Tum tuas amicas te et cognatas deserere, et festos dies

582. *Nam mî intus*, etc. Innuit nimirum superiora, vs. 515; dixit enim Laches supra, « Atque in eam hoc omne quod mihi ægre est evomam. » Potuit enim evomendo narrasse, quod matrem filius præposuisset uxori. *Donat.*

583. *Am. tuo.* Plus dixit quam si, *uxori tuæ* diceret. — *Me certum est referre.* Stat mihi deliberatum et constitutum, etc.—*Contra*, vicissim. — *Gratiam*, beneficium.

584. *Pietati.* Sic l. Vict. In antiq. *pietatis.* — *Ut ap. me præm. esse*, etc. Locus fere expressus ex Plaut. Pœn. V, 4, 17. *Perl.*

585. *Mi Pamphile, hoc et vobis*, etc. Rem duram dictura, vide quantis præblandiatur verbis, remque præmolliat.

586. *Certo.* Al. *certe.*—*Certo decr.* Sic affirmat, ne sit dissuadendi locus. Ordo est : « Ego certe decrevi me esse abituram rus, ne mea, etc. »

589. *Illius*, Philumenæ. — *Stultitia*, imprudentia. — *Victa*, adacta.

590. *Non fac.* Blande dissuadentis. —*Qui nobis mal. vel.* quicumque nobis obtrectare cupiunt.

591. *Esse factum*, scilicet cur habitatum rus iveris. — *Modestia*, moderatione, facilitate.

592. *Tum tuas amic.* etc. In dissuadendo commiscuit et honestatem et utilitatem. — *Festos dies.* Vult Paris. in marg. dici hæc festa χαριστία, quibus præter cognatos et affines nemo interponebatur. Val. Max. II, 1, 8. — Fortius hanc φαντασίαν Catullus movet carmine LXIII, vs. 58 : « Egone a mea remota hæc ferar in nemora domo? Patria, bonis, amicis, genitoribus abero? Abero foro, palæstra, stadio et gymnasiis? » Vid. ed. nostr. Catull. pag. 220.

Mea causa nolo. So. Nil pol jam istæc mihi res voluptatis ferunt.
Dum ætatis tempus tulit, perfuncta satis sum: satias jam tenet
Studiorum istorum : hæc mihi nunc cura est maxuma, ut ne cui meæ
Longinquitas ætatis obstet, mortemve exspectet meam.
Hic video me esse invisam immerito : tempus est concedere.
Sic optume, ut ego opinor, omnes causas præcidam omnibus,
Et me hac suspicione exsolvam, et illis morem gessero.
Sine me, obsecro, hoc effugere, volgus quod male audit mulierum.
PAM. Quam fortunatus cæteris sum rebus, absque una hac foret,

593. *Pol.* Alii omittunt *pol.* — *Jam istæc.* Lib. antiq. *istæ;* quamvis et *istæc*, Fa. narrante, gen. fem. nominativo plur. efferebat antiquitas. — *Istæc res*, quas tu dicis, amicæ, cognatæ, dies festi.

594. *Ætat. tempus.* We. ed. *ætas, tempus*, nescio unde. Sed Par. *ætas*, exhib. pro glossa. — *Satias.* C. G. m. *satietas.* — Idem et al. *me.* — *Dum ætat. temp. tulit.* Cf. Andr. vs. 188. — *Ætatis*, adolescentiæ. — *Tulit*, permisit. — *Satias*, satietas. — *Jam tenet*, supp. *me.*

595. *Meæ.* Be. ed. ex antiq. *mea.* At minus latine videtur *mea Longinquitas*, quam *meæ Longinquitas ætatis.* — *Studiorum ist.* Harum amœnitatum.

596. *Exspectet.* Lib. ant. *exoptet.* — *Mort. exsp. meam.* Sub. *quis.* Per zeugma verborum.

597. *Immerito.* C. G. m. *immeritam.* — *Hic*, in hac domo. His conf. Menandr. πικρόν ἐστι θρέμμα γέρων ἐν οἰκίᾳ μένων. — *Invisam;* leniter non addit, cui se putet invisam esse. — *Temp. est conced.* Similiter, si tam discrepantia conferre licebit, *Tartuffe*, in comœdia cui titulus idem est, act. III, sc. VII:

Rompons, rompons le cours de ces fâcheux débats.
Je regarde céans quels grands troubles j'apporte,
Et crois qu'il est besoin, mon frère, que j'en sorte.

598. *Præcidam*, adimam. — *Omnibus.* Bene omnibus, ne specialiter lædat nurum.

599. *Hac suspic.* Cf. infr. 821. — *Morem gessero*, obsequens, indulgens fuero.

600. *Hoc quod.* Hoc propter quod. — *Male audit*, vituperatur. Et *hoc* est, a socrubus male tolerari nurus.

601. *Absque una hac.* Sic West. Par. Itid. in Ms. Lips. sc. *re*, adeo ut *absque* sit præpositio. At libb. s. et e. maxim. part. e. Do. hab. *hæc*, ut *absq.* adverb. valeat pro *absque foret*, i. e. abesset. — *Absq. una hac foret.* Si hæc una res abesset, si hæc una res extra foret, i. e. hac una re excepta, nempe injuria quæ illata est Philumenæ.

Hanc matrem habens talem, illam autem uxorem! So. Obsecro, mi Pamphile,
Non tute incommodam rem, ut quæque est, in animum induces pati.
Si cætera ita sunt, ut vis, itaque ut esse ego illa existumo,
Mi gnate, da veniam hanc mihi, reduc illam. PAM. Væ misero mihi! 605
So. Et mihi quidem! nam hæc res non minus me male habet quam te, gnate mi.

SCENA TERTIA.

LACHES. SOSTRATA. PAMPHILUS.

LA. Quem cum istoc sermonem habueris, procul hinc stans accepi, uxor.

602. Hunc versum Gu. male expungit. — *Obsecro, mi Pamph.* Adnotat *Lemonnier :* « Sostrata interrompt son fils, lorsqu'il veut parler de Philumène. Elle s'imagine qu'il va déclamer contre sa mauvaise humeur. Elle lui représente que ce défaut n'est rien en comparaison de la conduite des autres femmes, etc. Faute d'avoir fait attention que Sostrata et Pamphile ne s'entendent point, la plupart des commentateurs n'ont rien compris à ce passage. »

603. *Induces.* C. G. m. *inducas.* — *Non tute incomm. rem*, etc. Construe: « ut quæque uxor est, non tute inducas in animum te pati rem valde incommodam. » I. e. réputanti tibi quæ sit indoles vulgi uxorum, apparebit non intoleranda esse quæ deploras. Sententia autem verborum in eo vertitur, quod sæpe homines rebus ipsis multo minus vexentur, quam earum opinionibus.

604. *Ut vis.* Codd. Be. *tu.* — *Si cætera*, etc. Pamphilus scilicet cætera laudabat uxorem, ut optimam : hoc unum erat quod illi vitio verteret, quod ad mores socrus suæ mores suos componere non poterat. *Casaubon.*

605. *Reduc.* C. G. m. *reduce.* Itid. codd. Be. — *Da veniam hanc mihi.* Scilicet ut reducas illam. — *Væ misero mihi!* Exclamatio ingemiscentis Pamphili. Nec negat, nec promittit, ait Donatus. Sed intumescit, utpote qui penitus dolore commotus, æstum animi dissimulare jam non potest.

606. *Nam hæc res*, etc. Hic in lacrymas solvitur Sostrata, quæ orationem absorbent. *Bœcl.*

Sc. III. In hoc colloquio reconciliatio senum est post jurgium, mixta disputatione Pamphili de non reducenda uxore. *Don.*

607. *Hinc.* Codd. Be. *Hic.* — *Istoc.* Filio nostro Pamphilo. — *Procul.*

Istuc est sapere, quî ubicumque opus sit, animum possis flectere,
Quòd sit faciendum fortasse post, idem hoc nunc si feceris.
So. Fors fuat pol. La. Abi rus ergo hinc : ibi ego te, et tu me feres.
So. Spero ecastor. La. I ergo intro, et compone, quæ tecum simul
Ferantur. Dixi. So. Ita ut jubes, faciam. Pam. Pater.
La. Quid vis, Pamphile? Pam. Hinc abire matrem? minume.
La. Quid ita istuc vis?
Pam. Quia de uxore incertus sum etiam, quid sim facturus.
La. Quid est?
Quid vis facere, nisi reducere? Pam. Equidem cupio, et vix contineor.

Non ita longum spatium significatur, quin sermo alterius audiatur. De hoc sensu vero notabili notant grammatici. Vid. Perizon ad Sanct. Minerv. — *Accepi*, scil. auribus.

608. *Opus sit.* C. G. m. gl. interl. *aut ad manendum in urbe, aut commigrandum rus.* — *Ist. est sapere, quî ubicumq.* etc. *quî* sume pro *quomodo*, vel *ut*. Post *flectere* credimus cum Casaubono novam incipere sententiam. Duo enim videtur dicere, quæ tamen eodem recidunt : nempe in eo veram sapientiam versari præcipue, ut ubicumque opus sit, animum possis flectere, et quod faciendum tibi fortasse sit postea ingratiis, id si voluntate tua (ut alibi loquitur) prius quam cogat necessitas, feceris.

610. *Fors fuat.* C. G. m. *faveat*, sed a manu posteriore. Al. *fiat*. Ms. Par. itid. absque *fors ;* i. q. sin, sit, fiat. — *Fors fuat pol.* Si tantum fortuna æqua faveat, et *fuat* significat *sit* a gr. φύω, unde superest *fui* et *futurus*. — *Ibi ego te, et tu me feres.* Oblique hic senex nurum suam et Pamphilum objurgat, quasi diceret : quoniam hic nolunt nos pati, eamus rus, ubi nosmet invicem nos feremus.

611. *Spero ecastor*, scilicet fore ut tu me laturus sis, et ego te. — *Compone, quæ*, etc. Innuit vel mundum muliebrem, vel alias sarcinas.

612. *Dixi.* Cum vi asseverandi. — *Ita ut jubes, faciam.* Abit, modeste semper viro obsequens. — *Pater.* Vox supplicantis.

613. *Hinc abire matrem?* Subaud. *sinesne* — *Minume*, sc. hoc fiat.

615. *Contineor.* Lib. ant. *contineo.* — *Equid. cup.* Hæc Pamphilus seorsum. — *Cupio*, uxorem reducere. — *Vix contineor*, quin reducam, ex Donato; vel post Guyetum : vix contineo me, quin partum Philumenæ aperiam. Priorem sensum melius erit accipere, utpote qui Pamphilo sit honestior, et melius congruat cum indole nota juvenis.

Sed non minuam meum consilium : ex usu quod est, id persequar.
Credo ea gratia concordes magis, si non reducam, fore.
La. Nescias : verum id tua refert nihil, utrum illæ fuerint,
Quando hæc abierit : odiosa hæc est ætas adolescentulis.
E medio æquum excedere est : postremo nos jam fabulæ
Sumus, Pamphile, « Senex atque Anus. »
Sed video Phidippum egredi per tempus : accedamus.

616. *Minuam.* Mutabo. Gallice diceremus, *je n'en rabattrai rien.* — *Meum consilium*, non reducendi. — *Ex usu quod est*, id quod expedit et utile est.

617. *Magis.* Fa. *magis* delevit, quod Be. retinendum putat. — Nec Be. nec Bo. *non* eliminantibus assentior. Nam mihi quidem e sermone pensato Pamphilus videtur *non reducendam* satius putare, quam *reducend.* Philumenam ; cf. infra vs. 634. *Perl.* — *Cr. ea gr.* etc. Sententiose dixit, tunc posse inter se congruere et concordare mulieres, quum et illa esse desierit socrus, et illa nurus. Hæc enim inter alias est dissidiosa conjunctio. Et satis ingeniose dictum. Tolle enim inter mulieres proximitatem, et nulla causa discordiæ est. *Don.* — Aliter explicat Casaubon. « Credo si non ostendam me cupidum, et exspectem dum illa cupiat, et parentes offerant; eo magis in posterum fore obsequentem matri, etc. »

618. *Nescias.* C. G. u. et Hal. add. *nequeas.* Speciem glossæ habet. — *Nescias*, suppl. utrum eventurum sit, concordesne futuræ sint, an discordes. — *Utrum*, consentientes aut dissentientes.

619. *Abierit.* L. Bemb. *aberit.* — *Hæc abier.* mater tua. — *Od. hæc est ætas adol.* H. e. ætas senilis Sostratæ. Nunc mitigatior culpam discordiæ a persona ad ætatem transfert Sostratæ.

620. *Æq. exc. est.* Al. *æq. est exc.* — *E medio*, ex cœtu hominum.

621. *Postr.... « Senex atque Anus. »* Donatus putat alludi ad veterem fabulam, quam narraturi ut plurimum ab his verbis, « Senex atque Anus », incipiebant. Ita certe etiam in Plauto, nescio quis exordiatur apologum : « fuit olim quasi ego sum senex, etc. » *Mer. Casaub.* Vertit gallice in notis Faber : «Nous ne sommes plus tous deux bons qu'à faire la matière d'une fable, d'un conte : il y avait un jour un bon homme et une bonne femme. »

622. *Per tempus*, opportune.

SCENA QUARTA.

PHIDIPPUS. LACHES. PAMPHILUS.

PH. Tibi quoque ædepol iratus sum, Philumena,
Graviter quidem : nam hercle abs te est factum turpiter;
Etsi tibi causa est de hac re : mater te impulit;
Huic vero nulla est. LA. Opportune te mihi,
Phidippe, in ipso tempore ostendis. PH. Quid est ?
PAM. Quid respondebo his ? aut quo pacto hoc operiam ?
LA. Dic filiæ, rus concessuram hinc Sostratam,
Ne revereatur, minus jam quo redeat domum. PH. Ah,
Nullam de his rebus culpam commeruit tua.
A Myrrhina hæc sunt mea uxore exorta omnia.
PAM. Mutatio fit. PH. Ea nos perturbat, Lache.

Sc. IV. In hac scena ad remotionem ultimi erroris Bacchide advocanda acceditur, ac deinde, turbis cæterarum rerum sedatis, catastrophe paratur.

623. *Iratus sum.* Lib. ant. invert. *sum irat.* — *Tibi quoque.* Quasi dicat : « non solum matri tuæ, aut etiam socrui tuæ. Notandum est insuper, Phidippum a puerpera modo egressum, quo paulo ante vs. 563 intraverat. *Perl.*

624. *Est factum.* Sic codd. Be. Vulg. *fact. est.* — *Abs te fact. turp.* Scilicet quod abscesseris domo mariti.

625. *Mater.* Don. leg. pariter *mater;* at codd. Be. add. *quæ.* — *Mater te impulit.* Hæc parenthesi non male includerentur.

626. *Nulla est,* suppl. *causa,* i. e. defensio.

627. *In ipso temp.* Absolvi potest sententia : «quo optab. te ostendi. »

628. *Operiam.* Al. *aperiam.* Itid. C. G. m. c. gl. *propt. quod Phil. nolo reducere.* — *Quid resp. his.* Patri et socero. —*Hoc,* quod promisi me taciturum. — *Operiam,* celabo. — Si legis *aperiam*, intellige *hoc,* scilicet propter quod Philumenam nolo reducere.

629. *Rus concess.* Quod scil. jusserat Laches. Cf. supra vs. 610.

630. *Ne revereatur.* Quasi socrus meruerit non odium, sed reverentiam. — *Minus jam quo.* Τμῆσις cum ἀναστροφῇ, ut sit ordo, *quo minus redeat.*

631. *De his reb.* in eis quæ attinent ad hunc discessum. — *Tua,* uxor.

633. *Mutatio fit.* Guyet. dictiones *mut. fit* non capiens delevit. Rectius Be. tribuit Pamphilo, quod is secreti conscius a senib. se avertens loquatur. — PAM. *Mut. fit.* Scilicet criminis et culpæ. Hæc secum

PAM. Dum ne reducam, turbent porro, quam velint.
PH. Ego, Pamphile, esse inter nos, si fieri potest,
Adfinitatem hanc sane perpetuam volo;
Sin est, ut aliter tua siet sententia,
Accipias puerum. PAM. Sensit peperisse; occidi!
LA. Puerum? quem puerum? PH. Natus est nobis nepos:
Nam abducta a vobis prægnans fuerat filia,
Neque fuisse prægnantem unquam ante hunc scivi diem.
LA. Bene, ita me Dî ament! nuntias, et gaudeo
Natum illum, et illam salvam: sed quid mulieris
Uxorem habes? aut quibus moratam moribus?
Nosne hoc celatos tamdiu? nequeo satis,
Quam hoc mihi videtur factum prave, proloqui.
PH. Non tibi illud factum minus placet, quam mihi, Lache.

Pamphilus (ut legimus), qui gaudet primo ita dimoveri a matre suspicionem, tum sperat inde effugium sibi parari. — *Ea*, Myrrhina. —*Nos pert.* est causa perturbationis nostræ.

634. *Dum ne*, dummodo non. — *Reducam* Philumenam. — *Turbent, quam velint.* Tumultuentur, et contendant Laches et Phidippus, quantum eis placeat.

636. *Perpetuam.* Jam enim est confirmata: sed perpetuam cupit. *Donat.*

637. *Sin est, ut aliter tua siet*, etc. pro simplici, *sin aliter siet*, etc.

638. *Accip. puerum.* Jure, quia liberi patrem sequuntur. Et mire hoc maxime adjecit, quod maxime recusat Pamphilus: et propter quod uxor quoque non reducitur. Et *accipias* pro *accipe*. Donat. — *Sensit peperisse.* Comperit Phidippus Philumenam peperisse. — *Occidi.* Desperantis est. Nihil enim habet Pamphilus quod socero opponat. Scilicet ne dicat se recusari uxorem, Myrrhinæ data impedit fides. *Perl.*

639. *Puerum? quem puerum?* Bene cum consternatione animi: quod nunquam fando acceperat. — *Nobis*, utpote avis.

640. *Prægnans.* L. Bemb. et Vat. teste Fa. *prægnas.* — *Prægnans*, gravida.

642. *Bene nuntias.* Jucundam rem mihi nuntias. — *Ita me Dî ament!* Formula affirmandi.

643. *Illum*, nepotem. — *Illam*, Philumenam.

644. *Quid mulieris Uxor. h.* Cum contemptu quodam dicit, pro *quam* uxorem. — *Moratam*, instructam.

645. *Hoc.* C. G. *hic.* Ibidem gl. *decuit.* — *Nos ne hoc celat. tam diu?* Supple, *decebat*, vel quiddam simile. —*Nequeo satis*, junge cum *proloqui*, in vs. seq.

646. *Hoc*, celavisse partum.

647. Hunc locum apud Be. pro licentia ejus plane mutatum videbis. — *Lache.* Al. *Laches.* — *Non tibi il-*

PAM. Etiam si dudum fuerat ambiguum hoc mihi,
Nunc non est, quum eam sequitur alienus puer.
LA. Nulla tibi, Pamphile, hic jam consultatio 'st.
PAM. Perii. LA. Hunc videre sæpe optabamus diem,
Quum ex te esset aliquis, qui te appellaret patrem.
Evenit: habeo gratiam Dîs. PAM. Nullus sum.
LA. Reduc uxorem, ac noli advorsari mihi.
PAM. Pater, si ex me illa liberos vellet sibi,
Aut se esse mecum nuptam; satis certo scio,
Non clam me haberet, quod celasse intelligo.
Nunc, quum ejus alienum a me esse animum sentiam,
Nec conventurum inter nos posthac arbitror:
Quamobrem reducam? LA. Mater quod suasit sua,
Adolescens mulier fecit: mirandumne id est?

lud, etc. Tibi factum illud minus non placet quam mihi, æque ambobus displicet. Et *minus placet* facile accipi potest pro *magis displicet*.

648. *Hoc*, reducerem necne uxorem.

649. *Quum eam sequitur*. Metaphora a pecoribus, quæ ut mox nata fuerint, matres sequuntur. *Don.* — Est hoc seorsim dictum a Pamphilo: «quum Philumenæ sit natus ex alio filius, est cur abhorream magis ab ea reducenda.»

650. *Consultatio*, ratio objicienda.

651. *Sæpe*. Mss. quid. *semper*. — *Perii*. Hoc secum Pamphilus.

652. *Aliquis*. C. G. m. sup. script. *natus*.

654. *Reduc uxorem*. Hoc idem suaserat, immo jusserat mater, supr. vs. 605.

655. *Pater, si ex me illa*. Nactus est Pamphilus ex verbis senis aliam causam dissidii. — *Ex me*, scilicet natos.

657. *Quod*. Sic leg. Bemb. recte. Do. *quæ*. Alii demum legunt *quem*, scilicet partum. — *Non clam me haberet*, etc. Non mihi tacuisset partum quem sentio me ignoravisse.

659. *Arbitror*. Be. cum Mu. *arbitrer*, idque ob *sentiam*, et *nec* partic. copulativam subsequent. Recte. At hic quoque maxime Be. ut fere solet ubique, Terentium ex norma magis oratoris quam pro quotidiani sermonis licentia mutaturus mihi videtur; atque in eo mecum etiam We. consentit ad vs. 646 dicens, more comico indicativum usurpare Nostrum pro subjunctivo, quod idem Plauto sit familiare. Supra vero vs. 646 item erat dicend. *videatur* pro *videtur*. — *Conventurum*, impersonaliter dictum.

660. *Quamobrem red*. Firmior facta est conclusio per interrogationem. — *Sua*, pro ipsius, quod melius ad leges grammaticæ reponeretur.

661. *Fecit*, i. e. partum celavit. — Supra «Etsi tibi, Philumena, (ado-

Censen' te posse reperire ullam mulierem,
Quæ careat culpa ? an quia non delinquunt viri ?
PH. Vosmet videte jam, Lache, et tu Pamphile,
Remissan' opus sit vobis, reductan' domum.
Uxor quid faciat, in manu non est mea.
Neutra in re vobis difficultas a me erit.
Sed quid faciemus puero ? LA. Ridicule rogas.
Quidquid futurum 'st, huic suum reddas scilicet,
Ut alamus nostrum. PAM. Quem ipse neglexit pater,
Ego alam ? LA. Quid dixti ? eho, an non alemus, Pamphile ?
Prodemus quæso potius ? quæ hæc amentia est !
Enim vero prorsus jam tacere non queo.
Nam cogis ea, quæ nolo, ut præsente hoc loquar.
Ignarum censes tuarum lacrumarum esse me ?

lescenti mulieri) causa est de hac re, mater te impulit. »

662. *Ullam mulierem.* Quasi dicat, si hanc repudiaveris.

663. *An quia non del. vir.* Gallice ad litteram verteres : « est-ce à dire que les hommes n'ont jamais de torts? » Si autem nec ipsi viri sunt immunes a culpa, quanto magis ferendæ mulieres.

665. *Remissan'.* Lib. ant. *remissam.* — *Reductan'. Reductam.* In al. libb. per *n* in fine, ut sit, Do. narrante, *remissane, reductane.* Quod utrumque quidam edid. per apostroph. *remissan', reductan'.* — *Remissa,* ad suos. — *Reducta,* ad vos, supple, Philumena.

666. *Uxor q. faciat.* In quam nimirum omnem contulerat culpam. Cf. vs. 632.—*In manu,* in potestate.

667. *Neutra in re,* hoc est, sive remittatur, sive reducatur Philumena, promittit suam facilitatem.

668. *Ridicule,* sane per risum.

669. *Quidq. fut. est.* Sive nempe reducturus sit domum uxorem, sive non. — *Huic,* Pamphilo.

670. *Ipse.* Don. *ipse* et *ipsa* legit, quorum utrique suam add. explicationem.—*Nostrum.* Pamphili filium, nepotem meum, utrumque *nostrum.* — *Pater.* Is, nescimus quis, a quo Philumena fuerat compressa; vid. supr. 571. Hæc verba obmurmurat Pamphilus, scilicet vix ausus fidem silentii datam solvere.

671. *Ego alam ?* Hoc erumpit ex animo affectu fortius; et causæ est cur pater invehatur in Pamphilum.

674. *Ut præs. hoc loq.* Ostendit poeta, affectu ulterius, quam decet, provehi senem, sed cum confessione morata, quæ patris officium in tegendis apud alios filiorum erratis declararet. Add. vs. 712. *Bœcl.*

675. *Tuarum lacr.* quas non ipse, sed Sostrata deprehenderat. — Et ex his lacrymis conjicit amari meretricem a Pamphilo.

Præsertim in ea re quum sit mi adjutrix socrus.
La. Fugis? hem, nec quiquam certi respondes mihi?
Num tibi videtur esse apud sese? sine.
Puerum, Phidippe, mihi cedo, ego alam. Ph. Maxume.
Non mirum fecit uxor, si hoc ægre tulit.
Amaræ mulieres sunt, non facile hæc ferunt.
Propterea hæc ira 'st: nam ipsa narravit mihi.
Id ego hoc præsente tibi nolueram dicere,
Neque illi credebam primo; nunc verum palam est.
Nam omnino abhorrere animum huic video a nuptiis.
La. Quid ergo agam, Phidippe? quid das consilî?
Ph. Quid agas? meretricem hanc primum adeundam censeo.
Oremus, accusemus gravius; denique
Minitemur, si cum illo habuerit rem postea.
La. Faciam, ut mones: eho, curre, puer, ad Bacchidem hanc
Vicinam nostram, huc evoca verbis meis.

705. *Socrus*, quæ scilicet hunc exponendum censeat. — Post hæc, abit Pamphilus.

707. *Num tibi vid.* etc. Hæc loquitur Laches ad Phidippum, defugiente Pamphilo. — *Apud sese*, animi bene compos. — *Sine*, supp. *me facere*. Formula comminantis.

708. *Mihi cedo*, mihi trade. — *Maxume*, tradam libentissime.

709. *Uxor*. Al. *mea*. Quod alii omittunt. — *Non mir. fec. uxor*, etc. Non rem mirandam et vituperandam fecit uxor mea, Myrrhina, si a moribus Pamphili, ut sese habent, abhorruit.

710. *Amaræ*. Asperæ. — *Hæc*, pellicatum, et furtivos maritorum amores.

711. *Ipsa narr. mihi*, supr. vs. 538, 539.

712. *Hoc præsente*, scil. Pamphilo.

713. *Verum*. Lib. antiq. *vero*. — *Neq. illi cred. primo*. Neque ego uxori id narranti primo fidem habebam. — *Nunc ver. palam est*. Verum nunc res est in plano.

715. *Consilî*. C. G. m. et al. *consilii*. *Quid das cons*. Mire conturbatur pater.

716. *Hanc*, quasi dicat, quæ nos perturbat. — *Primum*. Bene *primum*, ut intelligamus deinde Pamphilum.

717. *Oremus*. Eloquamur. Potest intelligi et *rogemus*; sed non convenit personæ potiori, et causæ, et ipsi verborum ordini. *Don.*

718. *Rem*. Consuetudinem amatoriam.

720. *Verbis meis*, meo nomine.

At te oro porro in hac re adjutor sis mihi. PH. Ah,
Jamdudum dixi, itidemque nunc dico, Lache,
Manere adfinitatem hanc inter nos volo,
Si ullo modo est, ut possit; quod spero fore.
Sed vin' adesse me una, dum istam convenis?
LA. Immo vero abi, aliquam puero nutricem para.

721. *At.* Sic lib. Bemb. pro *Et* vulg. — *Porro*, deinde. — *In hac re.* In restituenda concordia.

722. *Itidemque.* C. G. m. *idemq.* — *Itid. nunc dico.* Idemque nunc verbis confirmo.

723. *Manere*, perpetuam esse. Supr. vs. 619.

724. *Si est ut possit*, pro simplici *si possit*; et subaudi, *manere.*

725. *Vin'.* C. G. m. et Hal. *visne.* — *Vin'.* Visne. — *Adesse una.* Tecum præsentem esse. — *Convenis*, alloqueris.

726. *Vero.* Abest *vero* a C. G. m. et Hal. — *Immo vero.* Quasi diceret, *potius.* — *Para*, quære, adducendam cura. — *Nutricem.* Paupertatis nota erat Athenis, si ipsæ matres alerent liberos.

ACTUS QUINTUS.

SCENA PRIMA.

BACCHIS. LACHES.

BAC. NON hoc de nihilo 'st, quod Laches me nunc conventam esse expetit;
Nec pol me multum fallit, quin, quod suspicor, sit, quod velit.
LA. Videndum est, ne minus propter iram hinc impetrem, quam possiem;
Aut ne quid faciam plus, quod post me minus fecisse satius sit.
Aggrediar. Bacchis, salve.

ACT. V. Sc. 1. Rarus vitæ color in hac locutione miscetur a Poeta. Nam meretrix loquitur, et senex; et quod est mirabilius, bona meretrix. Quæ cæterum de se, quod verum dicat, argumenta fidei proponit cujuscumque generis, imprimis jusjurandum, deinde fidem tormentorum. Nam servus promittitur in tormenta. Quibus rebus quum purgata meretrix fuerit, persuadetur ei, ut ad matrem pergat, jurandi gratia. Hæc secund. *Don.* et *Eugr.*

727. *Nunc conv.* Sic l. Bemb. et Vatic. *nunc me conv.* minus numerose. — *Non hoc*, etc. Construe: hoc, propter quod Laches expetit me conventam, non est de nihilo, non est sine causa.

728. *Nec pol me mult. fall. quin*, etc. Parum abest quin habeam pro comperto, causam esse hanc quam suspicor. Ordo est: *quin quod velit, sit quod susp.* Hæc Bacchis secum.

729. *Hinc.* Ita Be. pro *hunc* vulg. Est autem *hinc* Terent. more, et significat h. l. ab hac Bacchide. Ad. 363. — *Videndum*, cavendum. — *Propter iram*, si iracundius agam. — *Quam poss.* scilicet impetrare absque ira.

730. *Aut ne quid*, etc. Repete *videndum est*; et nota, *plus*, *minus*, opponi sibi invicem concinne. Illud

BAC. Salve, Lache. LA. Ædepol credo te non nil mirari, Bacchis,
Quid sit, quapropter te huc foras puerum evocare jussi.
BAC. Ego pol quoque etiam timida sum, quum venit mihi in mentem, quæ sim,
Ne nomen quæsti mî obsiet; nam mores facile tutor.
LA. Si vera dicis, nil tibi est a me péricli, mulier:
Nam jam ætate ea sum, ut non siet peccato mî ignosci æquum.
Quo magis omnes res cautius, ne temere faciam, adcuro.
Nam si id nunc facis facturave es, bonas quod par est facere,

intelligé: « Ne quid violentius fáciam, quod postea infectum esse melius sit. ».

731. *Aggrediar*, accedam.

732. *Ædepol.* C. G. m. scrib. *edepol.* — *Non nil.* Aliquantulum. — Ipsum autem procemium mollius et lenius est, ut ostendat, se non jurgaturum senex.

733. *Evocare.* C. G. m. *evocari.*

734. *Mihi.* Fa. putavit *mihi* esse additítium, sed non ausus est ejicere. Be. ejecit. Habent l. s. et edit.—*Quoque*, quod ad me attinet. — *Etiam*, non mirari solum, sed etiam timere se dicit. — *Quæ*, qua conditione.

735. *Quæsti.* Sic legit Bemb. vetusta declinatione. Vulg. *quæstus.* — *Mî obsiet.* Lib. ant. *obstet apud te.* — *Ne*, junge cum *timida sum*, vel *timeo.* — *Ne nom. quæsti mi obs.* Ne nomen meretricis, propter quæstum quem exerceo, mihi apud te nocéat.—*Nam mores f. tut.* Sensus: « etsi nomen meretricis fero, mores tamen publicos amo probare atque defendere.» Adnotat hoc loco Dacieria: « En notre langue, une courtisane qui dirait, *mores facile tutor*, nous paraîtrait ridicule; nous sommes accoutumés à prendre une femme débauchée pour une créature qui a toutes sortes de défauts. Dans ce caractère de Bacchis, Térence n'a pourtant rien fait contre la vraisemblance. Toutes les courtisanes ne sont pas également méchantes; et il peut y en avoir, etc.»

737. *Peco. mî.* De hac voce explicanda multi frustra sudarunt. Sunt qui putent adhiberi pro ἡμαρτηκότι, ut participium præteritum sit, significatione activa. Sic Heins. ad Prudent. Apoth. vers. 816, huc respiciens. Par. explic. « si quid peccatum fuerit. » Tunc enim *peccato* esset ablativus absolutus. Cujus exempla sunt Liv. IX, 30: «Impetrato, ut manerent.» Itidem Vell. Paterc. II, 107. — Sensus: ut, ubi ego peccaverim, non debeat mihi ignosci. *Schol.*

738. *Quo mag. caut.* abundat *magis* propter *cautius.* — *Omnes res ne tem. fac. acc.* Ne imprudenter et inconsiderate quidquam faciam.

739. *Fact. es.* Etiamsi non sit locus ut facias. — *Bonas.* Bene, ait

Inscitum offerre injuriam tibi immerenti, iniquum est.
Bac. Est magna ecastor gratia de istac re, quam tibi habeam.
Nam qui post factam injuriam se expurget, parum mî prosit.
Sed quid istuc est? La. Meum receptas filium ad te Pamphilum. Bac. Ah!
La. Sine dicam: uxorem hanc prius quam duxit, vestrum amorem pertuli.
Mane, nondum etiam dixi quod te volui: hic nunc uxorem habet.
Quære alium tibi firmiorem, dum tibi tempus consulendi est.

Perletus: ne odiose dicat meretrices, ne amicas quidem.

740. *Tibi*. Lib. ant. *me*. Non hab. Do. et l. Bemb. Distinctionem sequor vulgatam. Fa. jungit *immer*. cum *iniq*, *est*, colo posito ante. — *Inscitum*. Inelegans et inhonestum est; vel, me inelegantem.

741. *Est magna*, etc. Ordo est: ecastor gratia, quam habeam (debeo habere) t. de h. re, est magna. — Ad hunc versum adnotat Donatus: « Imitatur hic et senile et femineum tardiloquium. » Sed cur, refellit Bœclerus, ad sexum et ætatem referimus, quod habet propiores in ipsa οἰκονομίᾳ causas? Nam et Laches decreverat, accurate agere ac comiter; et Bacchis blandæ orationis subsidio ad senem, quem sibi adversum jam suspicabatur, uti constituerat. Unde postea senex, vs. 760: « facilem benevolumque lingua tua jam tibi me reddidit. »

742. *Mî prosit*. Mihi commodum attulerit. His innuit malle se excusationes ante injuriam quam post injuriam fieri.

743. *Sed q. ist. est?* supp. propter quod me compellatam voluisti? — *Receptas*, frequentius recipis. — *Ah*. Quod falsum est, reclamavit meretrix statim; et voluit contradicere, si permitteret senex. *Don.*

744. *Sine dicam*. Interpellat senex. — *Hanc*, quam nunc habet. — *Vestrum*. Non ipsius Pamphili. Ergo blande et honorifice. Non enim illius amorem et tuum quæstum; sed amorem vestrum. Nihil potuit dici familiarius. *Pertuli* autem, quantam vim patientiæ habet, quantumque ponderis, ne lædi mereatur ulterius! *Donat.*

745. *Mane, nond. etiam*, etc. Interpellabat enim Bacchis, non sustinens audire, quæ sibi falso objici sciebat. *Casaub.* — *Quod te volui*, supp. audire. — *Hic n. uxor. habet*. Cum denuntiatione pronuntiandum est: quasi dicat: « Alia res est. »

746. *Tibi*. Lib. ant. *amicum*. Alii non hab. — *Firmiorem*, stabiliorem amatorem. — *Dum tibi temp. cons. est*. Sensus, dum ætas in flore posita est, facies vendibilis etiam nunc est. Et est ordo: « *Dum temp. cons. est tibi*. » Don.

Nam neque ille hoc animo erit ætatem, neque pol tu eadem istac ætate.

BAC. Quis id ait? LA. Socrus. BAC. Mene? LA. Te ipsam: et filiam abduxit suam,

Puerumque ob eam rem clam voluit, natus qui est, exstinguere.

BAC. Aliud si scirem, quî firmare meam apud vos possem fidem,

Sanctius quam jusjurandum, id pollicerer tibi, Lache,

Me segregatum habuisse, uxorem ut duxit, a me Pamphilum.

LA. Lepida es: sed scin', quid volo potius, sodes, facias? BAC. Quid vis? cedo.

LA. Eas ad mulieres hinc intro, atque istuc jusjurandum idem

Polliceare illis; exple animum iis, teque hoc crimine expedi.

747. *Ætatem.* Abest *ætatem* a C. G. m. et libb. Be. Explic. Nonius *ætatem*. Eun. — *Ille*, Pamphilus. — *Hoc an. erit*, supp. erga te; i. e. eodem amore te prosequetur. — *Ætatem*, per integram ætatem. — *Neq. pol tu ead. ist. æt.* supp. florebis, vigebis; vel quiddam aliud. Eadem fere (licet in finem longe alium scribit), J. J. ROUSSEAU, *Nouvelle Héloïse*, part. 1, lett. 26: «Vois la rapidité de cet astre qui jamais n'arrête; il vole, et le temps fuit, l'occasion s'échappe: ta beauté, ta beauté même aura son terme; elle doit décliner et périr un jour, etc.»

748. *Quis id ait?* Scilicet me receptare tuum filium. — *Mene*, subaud. recept. fil. Vid. vs. 743. — *Abduxit.* Proprie. *Abduci* enim dicuntur, quæ a viris aut parentibus abstrahuntur, maxime tamen libidinis causa. *We.* — Sic item Suet. Aug. 69, et Just. 21, 2: «Virgines (Dionysius) ante nuptias abducebat.» *Perl.*

749. *Voluit... exsting.* Fingit hæc senex.

750. *Al. si scir.* etc. Ordo est, si scirem aliud sanctius quam jusjur. etc. — *Quî*, quomodo. — *Firmare fidem*, verbis auctoritatem dare.

751. *Lache.* C. G. m. *Laches.*

752. *Segr. hab.* pro *segregavisse.* — *Ut*, statim ac, quam primum.

753. *Vis.* Mu. ejecit τὸ *vis*, quo omisso faceret catalecticum ex acatalectico versum. — *Lep. es.* Amanda mihi es, quæ dicis talia. — *Potius*, amplius. — *Sodes*, si vis tu ipsa. — *Cedo*, dic.

754. *Eas.* Subjunct. ex *ire, eo.* — *Ad mulieres.* Philumenam et Myrrhinam. — *Istuc*, quod mihi pollicebaris.

755. *Iis.* C. G. m. *hiis.* — *Exple.* Hic *explere* accipiendum pro *satis-*

BAC. Faciam, quod pol, si esset alia ex quæstu hoc, haud faceret, scio,
Ut de tali causa nuptæ mulieri se ostenderet.
Sed nolo esse falsa fama gnatum suspectum tuum,
Nec leviorem vobis, quibus est minume æquum, viderier
Immerito: nam meritus de me est, quod queam, illi ut commodem.
LA. Facilem benevolumque lingua tua jam tibi me reddidit.
Nam non sunt solæ arbitratæ hæ; ego quoque etiam hoc credidi.
Nunc quum ego te esse præter nostram opinionem comperi,
Fac eadem ut sis porro; nostra utere amicitia, ut voles.
Aliter si facias..... sed reprimam me, ne ægre quidquam ex me audias.

facere; ut et Andr. vs. 188: « Sivi animum ut expleret suum.» Explicat West. « Exple mulieribus animum scire cupientibus receptesne etiam nunc Pamphilum, an minus. » — *Hoc cr.* Hujus criminis suspicione.

756. *Faciam q. pol.* etc. Ordina: faciam quod alia haud faceret, scio pol, si esset ex hoc quæstu quo sum, (i. e. hac conditione).

757. *Ut,* explicativum est τοῦ *faceret*, vs. præced. — *De tali causa*, propter talem causam, propter amorem mariti in pellicem.

758. *Falsa fama susp.* Venire in suspicionem culpæ, quæ falsa est, et ex qua falsus rumor differatur.

759. Var. ordo verborum in h. vs. — *Nec lev.* Supple *eum* et junge cum *viderier*. — *Leviorem*, minus constantem. — *Quibus est min. æq.* Sub. eum videri talem.

760. *Nam mer.* etc. Construe: *Nam mer. est de me ut commodem* (consulam) *illi*, secundum omne illud secundum *quod queam* commodare.

761. *Facilem benev.* Prius retulit Donatus ad peccatum, posterius ad iracundiam. Conf. supra, vs. 729, 738. — *Lingua tua*, h. e. oratio lepida mulieris. Notamus, quod comicum est, Bacchidem meretricem seni austero, etiam invito, placere atque probari. *Perl.*

762. *Hæ.* Tanaq. Fab. *hæc* ob metrum. Iuid. libb. Be. Andr. 657. — *Arbitr.* te receptare Pamphilum. — *Hæ*, Myrrhina et Philumena.

763. *Te esse*, tuos mores se habere. — *Præter*, contra.

764. *Eadem*, hoc est, purgata. — *Porro*, postea. — *Amicitia.* Non jam amplius amore filii, sed *amicitia nostra.* — *Ut voles*, quantum tibi libebit.

765. *Aliter si facias:..* Plura dicturus abrumpit sermonem. Bene: ne inscite agat cum scita et bona. — *Ægre quidq. aud.* Hoc est, ne quidq. aud. quod ægre tibi sit.

Verum te hoc moneo unum, qualis sim amicus, aut quid possiem,
Potius, quam inimicus, periclum facias.

SCENA SECUNDA.

PHIDIPPUS. LACHES. BACCHIS.

PH. Nil apud me tibi
Defieri patiar, quin, quod opus sit, benigne præbeatur.
Sed tu quum satura atque ebria eris, et puer ut satur sit, facito.
LA. Noster socer, video, venit; nutricem puero adducit.
Phidippe, Bacchis dejerat persancte. PH. Hæccine ea 'st?
LA. Hæc est.
PH. Nec pol istæ metuunt Deos, neque has respicere Deos opinor.

766. *Moneo*, junge cum *periclum facias*, vs. seq.

767. *Periclum fac.* Lib. ant. add. *B. faciam sedulo*. Sed hanc responsionem Bacchidis non hab. l. Bemb. nec est mihi in C. G. m. nec vidisse se in suis Be. testatur, nisi in uno. *Perl.* — *Quam inim.* Quam periclum facias (experiaris) qualis sim inimicus. Hoc genus commiserationis, ut ait Donatus, minus habet amaritudinis, sed plurimum gravitatis.

Sc. II. Verba nutricis fuisse Poeta demonstrat petentis longo ordine, quæ sibi præbenda sint. Unde quasi tædio singulorum generaliter hæc respondit. *D.* — Sequitur pars superioris controversiæ postrema, acrior. Pater enim puellæ negat juranti credi oportere meretrici. *Eugr.* — *Tibi*, nutricem alloquitur.

769. *Defieri*, deesse. — *Benigne*, large.

770. *Tu quum.* Sic veriorem Be. ordinem laudabis præ vulg. *quum tu;* siquidem ex adverso adspexeris *puer ut.* — *Et.* Be. *et* bene. — *Ebria*, affatim pasta. Ne autem vocem hanc vulgari sensu h. l. accipias.

771. *Adducit.* Lib. antiq. *addux.* — *Socer*, h. l. consocer. Proprie enim Pamphili quidem socer, Lachetis vero affinis erat Phidippus.

772. *Dejerat.* Si correpte *dejerat*, Deos jurat; si producte *dejerat*, valde jurat. *Don.* — *Persancte*, religiose. — *Hæccine ea est?* Quasi dicat: «hæc, quam uxori Pamphilus anteponit.»

773. *Istæ*, quarum in numero tu es. Dicit hæc Phidippus cum vultu despicientis. — *Has respicere*, harum respectum habere. Est in verbis

Bac. Ancillas dedo: quolubet cruciatu per me exquire.
Hæc res hic agitur: Pamphilo me facere ut redeat uxor
Oportet: quod si effecero, non pœnitet me famæ,
Solam fecisse id, quod aliæ meretrices facere fugitant.
La. Phidippe, nostras mulieres suspectas fuisse falso
Nobis, in re ipsa invenimus: porro hanc nunc experiamur.
Nam si compererit crimini tua se uxor credidisse,
Missam iram faciet; sin autem est ob eam rem iratus gnatus,
Quod peperit uxor clam, id leve 'st: cito ab eo hæc ira
abscedet.

ἀμφιβολία, quæ sensu manifesta est. —Ad hoc exquisite subjungit in notis Dacieria : « Il faut bien remarquer la différence qu'il y a entre le caractère de Laches et celui de Phidippe. Le père de la femme doit être plus emporté contre une courtisane que le père du mari. Térence connaissait parfaitement la nature.»

774. *Dedo.* In tuam potestatem trado. Dixit autem δεικτικῶς de ambabus ancillis ; infra, vs. 794.— *Per me*, h. e. me permittente. — *Exquire.* Hoc ad Phidippum loquitur, qui jusjurandum oblatum repudiavit. Cæterum dominis in causa sua licebat, de servis quæstionem habere. Cicer. p. Rosc. Am. 28. *Perl.*

775. Vulgo præmitt. *licet*, quod vero Fa. monente non est in l. Be. nec Vict. et a versu respuitur. — *Hæc res hic ag.* quam scilicet explicat statim, *oportet me facere ut*, etc. — *Pamphilo redeat*, reducatur ad Pamphilum.

776. *Effecero.* Ita Be. ex more Terent. In lib. ant. *perficio.* Do. in edd. vett. vid. *perfecero.* — *Non pœn. me fam. Sol. fecisse*, etc. Sensus est, « famam et æstimationem hanc me acquisivisse non pœnitebit, scilicet, solam sine exemplo fecisse, quod aliæ meretrices facere recusant, id est, reconciliare uxores maritis. —Hoc loco felicitatem Terentii felicissime etiam explicat Donat. « Multa Terentius feliciter ausus est, arte fretus : nam et socrus bonas, et meretrices honesti cupidas, præter quam pervulgatum est, facit: sed tanta vigilantia causarum et rationum momenta subjungit, ut ei soli merito videantur omnia licere. Nam hoc contra illud est, quod alibi ait, commune esse jam omnibus comicis bonas matronas facere, meretrices vero malas. »

778. *Nostr. mul. susp.* etc. Sensus: « Nos immerito suspectas habuisse mulieres nostras. » *West.* — *Suspectas*, scilicet ob id, quasi nove nuptis impedimento essent.

779. *In re ipsa.* In rei veritate. — *Porro*, postea. — *Hanc exp.* Hujus periculum faciamus.

780. Vulg. additur *falso* post *uxor*, quod delet Be. recte judicans, crimen per se habere notionem falsitatis. Et ego opinor, *falso* superius ex versu 778 huc aberrasse. — *Crimini*, nescio cui falsæ accusationi.

782. *Quod pep. ux. clam.* De clandestino tantum, sed de adulterino partu omnino nihil suspicatur pa-

Profecto in hac re nil mali est, quod sit discidio dignum.
PH. Velim quidem hercle. LA. Exquire: adest: quod satis sit, faciet ipsa.
PH. Quid mî istæc narras? an, quia non tute ipse dudum audisti,
De hac re animus meus ut sit, Laches? illis modo exple animum.
LA. Quæso ædepol, Bacchis, mihi quod es pollicita, tute ut serves.
BAC. Ob eam rem vin' ergo introeam? LA. I, atque exple iis animum, ut credant.
BAC. Eo, etsi scio pol his meum fore conspectum invisum hodie:
Nam nupta meretrici hostis est, a viro ubi segregata est.
LA. At hæ amicæ erunt, ubi, quamobrem adveneris, resciscent.
PH. At easdem amicas fore tibi promitto, rem ubi cognorint.

ter. — *Id leve 'st.* Non grave delictum est.

783. *Discidio.* Alii *dissid.* pro *disc.* — *In hac re*, in hac partus celatione.

784. *Faciet ipsa.* Lib. antiq. add. BA. *Faciam.* At not. Fa. « In contextu libri Bemb. non est hoc respons. Bacchidis, sed loco ejus pronom. *ipso.* »—*Velim quid. harole.* Ut nihil sit dignum: hoc est, non peccaverit Pamphilus. — *Exquire.* Subaud. a Bacchide. — *Quod satis sit.* Sub. ad purgationem.

785. *Quid mî ist, narras?* Reprehensio est, quasi longorum verborum Lachetis. *Donat.* — *An, quia*, exple, *an narras, quia*, etc.

786. *Exple.* Alii, *explete.* — *De hac re an. meus ut sit.* Correptio est, nam audivit: « Manere affinitatem hanc inter nos perpetuam volo. » — *Illis*, quasi dicat, quæ amaræ sunt et molestæ. — *Exple anim.* sc. hæc persuadendo.

787. *Quod es poll.* i. e. jusjurandum apud mulieres.

788. *Vin'.* Lib. antiqui exhibent *vis*, sine interrogatione.

790. *Nam nupta*, etc. Hoc est, in mutua mariti et uxoris societate non est mala suspicio; sed in eorum discessione aut hæc meretrix, aut ille adulter judicatur. *Eugr.*

791. *Hæ*, Myrrhina et Philumena. — *Amicæ*, tibi. — *Quamobrem adv.* Videlicet ut rem impeditam expedias.

792. *Cognorint.* Lib. ant. *cognoverint.*—*At easd.* etc. Vide quam consona hæc Phidippi oratio Lachetis videatur præcedenti. Unde apparet nunc esse animo eodem utrosque. *Perl.*

Nam illas errore, et te simul suspicione exsolves.
BAC. Perii! pudet Philumenæ : sequimini me huc intro ambæ.
LA. Quid est, quod mihi malim, quam quod huic intelligo evenire? 795
Ut gratiam ineat sine suo dispendio, et mihi prosit.
Nam si est, ut hæc nunc Pamphilum vere ab se segregarit,
Scit sibi nobilitatem ex eo, et rem natam et gloriam esse,
Referet gratiam ei, unaque nos sibi opera amicos junget.

793. *Nam*. C. G. m. et Hal. pro *Nam* exhib. *Nullam* referend. ad *rem* superius. — *Illas err. exsolv*. Cf. supra, vs.

794. C. G. m. et al. *me*. — *Sequimini*. Ibidem gl. *o ancillæ*. — *Pudet Philumenæ*. Seu conscientia communis viri et pellicatus; seu quia impura meretrix (sed in hoc pudica) pudicæ mulieris conspectum non sustinet. — *Sequimini*, etc. Ancillis dicit, quæ sunt κωφὰ πρόσωπα. Meretrices autem egredientes domo ancillas trahebant secum pedissequas. Supra Thais, in Eunuch. vs. 815: «Vos me sequimini.»

795. *Quid est, quod*, etc. Sic ordina atque intellige, *quid est quod mal. mihi even. quam quod huic int. event.* Hæc eadem vero absque interrogandi forma diceret, «nihil magis cupio quam, etc.» — Mirandum est enim evenire potuisse, ut idem et seni, et patri prosit, quod meretrici. *Don.* — *Et mihi prosit*. Lucide admodum Casaubonus adnotat hoc loco : «Gratulatur sibi senex ita rem commode cadere, ut, dum sibi studet, et suo ipsius obsequitur animo meretrix, eadem opera et quod seni et patri quoque gratissimum factura sit. Hoc autem dicens ideo inducitur a Poeta, ne alioquin præter morem et verisimilitudinem, bonam nimis et ingenuam meretricem fingeret, si totum hoc quod agit, studio commodandi aliis et gratificandi ageret. Quæ præcipua laus Terentii, et in quo palmam aliis comicis præcipue præripuit, quod nihil fingit, nisi quod credi facile possit, et ad naturam omnia solertissime exigat.»

797. *Si est, ut segreg*. pro simpliciori, *si segregavit*.

798. *Natam*. Be. ex uno c. *nactum*, recepit; et pro *sibi* reposuit *se*. — *Nobilitatem*, famam bonæ meretricis. — *Ex eo*, ex ea re. — *Rem natam*, rem familiarem tuam a me auctam iri.

799. *Referet*. Lib. ant. *Referetque*. Partic. *que* Fa. delevit, quam l. Bemb. non agnoscit. — *Referet grat. ei*. Pamphilo. Is enim in Bacchidem fecerat sumptus non exiguos. Supr. vs. 685. — *Una*, Pronomen est sexto casu, ad *opera* referendum.

SCENA TERTIA.

PARMENO. BACCHIS.

PAR. Ædepol næ meam herus esse operam deputat parvi pretii, 800

Sc. III. Nunc Parmeno redit, qui missus in arcem fuerat, ut amicum conveniret, qui nullus erat; sed vocem parturientis ne audiret. Videt autem de domo uxoris Pamphili meretricem exire. Quæ quum esset ingressa, ut se purgaret, in digito ejus annulus est cognitus, quem vitiator puellæ rapuerat, et meretrici dono dederat. Nunc igitur egressa, Parmenonem ad Pamphilum mittit. Ipsa autem quid actum sit ante menses decem narrat. Ex quo enim compressa est virgo, decem menses sunt; et jure hic partus factus sit decem mensium. *Eugr.* — Cæterum hoc soliloquium est gratia auditorum, ut inde comperiant renuntiata Parmenonis. Nota insuper in tota hac fabula servum pigrum et curiosum induci : neque quidquam illi evenire ex sententia sua. Etsi prolixiores forsan videantur adnotationes, liceat tamen per lectorem referre quas subjicit *Lemonnier* in notis luculentas, ut nobis videtur, animadversiones, et quæ reliquam fabulam peritissime explicant. «Parménon est curieux, inquit nempe, bavard, et paresseux; on lui cache tout, on ne l'écoute point, on le fait courir. Il n'arrive jamais que pour être envoyé en commission. Ce personnage ainsi ballotté est plaisant. Il est visible que Térence a voulu dans cette pièce s'écarter de la route ordinaire des poètes dramatiques, et ne pas se ressembler à lui-même. Tous ses personnages sont vertueux. Ils ont toujours des motifs honnêtes dans tout ce qu'ils font et disent. Nulle ruse du valet, qui n'est pas même au fait de l'intrigue. Cette intrigue n'est point double, comme dans les autres pièces. Un point encore dans lequel le Poète s'est éloigné de l'usage reçu, c'est que le dénouement reste caché à la plupart des personnages; et cette innovation, loin d'être un défaut, est d'une bienséance indispensable. On ne doit pas dissimuler que ce dénouement roule sur une combinaison d'événements qu'il est bien difficile de supposer réunis. Pamphile a épousé la même fille qu'il a insultée et volée (vol qui n'est pas trop vraisemblable); l'époque de cette insulte répond juste à l'arrivée de Pamphile, pour lui faire trouver sa femme en travail. Bacchis a conservé la bague volée, elle la porte à son doigt lorsqu'elle fait visite à Myrrhine et Philumène; ces deux femmes, qui ont tout autre chose à faire que d'examiner les joyaux de Bacchis, reconnaissent l'anneau, et l'intrigue finit. Il faut avouer que Térence a bien compté sur la crédulité complaisante du spectateur. Dans l'*Heautontimorumenos*, un anneau pareillement amène une reconnaissance; mais celle qui le porte, cet anneau, sa-

Qui ob rem nullam misit, frustra ubi totum desedi diem,
Myconium hospitem dum exspecto in arce Callidemidem.
Itaque ineptus hodie dum illi sedeo, ut quisquam venerat,
Accedebam : « adolescens ! dic dum quæso, tun' es Myconius ? » —
« Non sum. » — « At Callidemides? » — « Non. » — « Hospitem ecquem Pamphilum
Hic habes ? » Omnes negabant ; neque eum quemquam esse arbitror.
Denique hercle jam pudebat : abii. Sed quid Bacchidem
Ab nostro adfine exeuntem video ? quid huic hic est rei ?
BAC. Parmeno, opportune te offers : propere curre ad Pamphilum.

vait qu'il pouvait lui faire retrouver ses parents. Elle le donne à garder comme un effet précieux. Rien de cela ne se trouve dans l'*Hécyre*. Ce sont sans doute ces défauts de vraisemblance qui ont fait juger à Donat qu'elle était la plus faible des six comédies de Térence. En effet, à tous autres égards elle est admirable, et son peu d'action est bien racheté par le style et la conduite. »

800. *Meam*. C. G. *meus* in contextu. Id. *meam* sub. script. exhib. post *herus*. — *Pretii*. Sic lib. ant. Id. l. *preti*. « Sic et nostri, quod monet Anglus, *preti*, ut viti, gaudi, consili. » Andr. vs. 321.—*Meam op.* Meos labores. — *Esse parvi pretii*, in re nullius pretii consumendam.

801. *Ob rem null.* sine ulla utilitate. — *Ubi*. Deest ante hanc vocem *illuc*. — *Totum*, sub. *per*. — *Desedi*, otiosus fui.

802. *Myconium hospit.* etc. Cf. supra 432, 433.

803. *Illi*. C. G. m. *illic*.—*Quisquam* Lib. ant. *quisque*. Sed *quisquam* Be. ex codd. duob. præfert. — *Ineptus*, nulli rei seriæ utilis. — *Illi*, pro *illic*.

804. *Tun'es*. Sic Be. pro *es tu* vulg. Invertit autem ille, ne *quæso* synalœpham faciat cum *es*. — *Adolese. dic dum quæso*. Vernaliter et comice se ipsum servus imitatur. Et est μίμησις. *Don.*

805. *Non sum*, respondebat ille. — *Hosp. ecquem*, etc. Nonne hospitem in hac urbe habes, qui vocatur Pamphilus, et ad quem diversatum venis ?

806. *Eum*. Lib. antiq. *enim* pro *eum*. — *Eum*, personam illam Callidemidis, fictitiam sane. — *Quemq. esse*, esse in mundo.

807. *Denique pud.* Sedere et interrogare.

808. *Ab nostro adf.* E domo Phidippi, soceri Pamphili. — *Huic*, meretrici. — *Hic*, in tali domo, quæ ingenua est et pudica.

809. *Te*. In C. G. m. omiss. est *te*, per negligentiam, ut opinor, librariorum. — *Prop. curre*. Attenden-

PAR. Quid eo? BAC. Dic me orare, ut veniat. PAR. Ad te? BAC. Immo ad Philumenam.
PAR. Quid rei est? BAC. Tua quod nil refert, percontari desinas.
PAR. Nil aliud dicam? BAC. Etiam: cognosse annulum illum Myrrhinam
Gnatæ suæ fuisse, quem ipsus olim mî dederat. PAR. Scio.
Tantumne est? BAC. Tantum: aderit continuo, hoc ubi ex te audiverit.
Sed cessas? PAR. Minume equidem: nam hodie mihi potestas haud data 'st:
Ita cursando atque ambulando totum hunc contrivi diem.
BAC. Quantam obtuli adventu meo lætitiam Pamphilo hodie!
Quot commodas res attuli! quot autem ademi curas!
Gnatum ei restituo, qui pæne harum ipsiusque opera periit:
Uxorem, quam nunquam est ratus posthac se habiturum, reddo;
Qua re suspectus suo patri et Phidippo fuit, exsolvi.
Hic adeo his rebus annulus fuit initium inveniundis.

dum quod ab initio comœdiæ usque ad finem Parmeno mittitur ut curret: et celatur ut nesciat, quod curiose desiderat. *Don.*

810. *Quid*, propter quid. — *Eo'*, ad Pamphilum. Et *eo* dicit, pro *ibo*. — *Immo*, non vero ad me, sed ad Philumenam.

812. *Etiam: cogn.* etc. dic etiam Myrrhinam, etc.

813. *Olim mi.* Lib. antiq. *mihi ol.* — *Ipsus.* Pamphilus. — *Scio.* Audio te, intelligo, scio quid velis dicere.

814. *Tantumne est?* Solumne illud mandas mihi dicendum hero meo? — Anglica interpretatio exponit: "Tantine momenti hæc res est, ut statim veniat? " Quod satis ingeniose explicatur, pro pigritia et curiositate Parmenonis, manere peroptantis. — *Hoc.* Lib. ant. *hæc.* — *Audiverit.* C. G. m. *audierit.* Sup. scr. *de anullo cognito.*

815. *Cessas*, tardasne? — *Potestas*, cessandi.

816. *Cursando a. amb.* Cf. sup. vs. 436. Post hæc abit Parmeno, et Bacchis sola remanet; et reliqua pars argumenti per μονῳδίαν narratur.

819. *Harum*, διεκτικῶς. Significat enim mulieres in ædibus unde egressa erat. — *Pæne periit.* Vs. 400, 749.

821. *Qua re susp. fuit, exs.* Expedivi eum criminis ob quod suspectus erat.

822. *Hic annulus.* Hæc dicens,

Nam memini abhinc menses decem fere ad me nocte prima
Confugere anhelantem domum, sine comite, vini plenum,
Cum hoc annulo : extimui illico : « mi Pamphile, inquam, amabo.
Quid exanimatu 's ? obsecro ; aut unde annulum istum nactu 's ?
Dic mî : » ille alias res agere se simulare. Postquam video,
Nescio quid suspicarier magis cœpi ; instare ut dicat.
Homo se fatetur vi in via nescio quam compressisse,
Dicitque sese illi annulum, dum luctat, detraxisse.
Eum cognovit Myrrhina hæc, in digito modo me habente.
Rogat, unde sit : narro omnia hæc : inde 'st cognitio facta,
Philumenam compressam esse ab eo, et filium inde hunc natum.
Hæc tot propter me gaudia illi contigisse lætor ;
Etsi hoc meretrices aliæ nolunt (neque enim in rem est nostram,

ostendit ipsum annulum, quem in digito habet, neque Myrrhinæ reliquit.

823. *Menses decem.* Recte. Ut de hoc peperisse demonstret. *Don.* — *Nocte prima.* Ineunte nocte, vel noctis prima parte.

824. *Confugere anhel.* etc. Ex his argumentis potest colligi hunc esse qui virginem vitiaverit. *Don.*

825. *Amabo.* Blandimenta sunt muliebria, ut loquatur.

826. Sic script. Be. vult pro *Exan. es nact. es.*

827. Pauci codd. *id.* Delev. Fa. Nec est in C. G. m. et Be. libb. — *Alias res ag. se sim.* Alias res agentem, animo volventem, fingere.

829. *Via.* Lib. antiq. add. *virginem.* Abest a Bemb. Vat. Bas. Nec hab. C. G. m. — *Nescio quam.* Ex quo omnis error est natus.

830. *Dum luct.* illa.—*Luctat.* Antique, pro *luctatur.*

831. *Habente.* Sic a Be. recepi. Ante eum etiam We. suspicabatur legendum esse *habente.* Vulg. *habentem* inepte. Nisi forte cum Wielingio disting. ita, *in dig. modo me habentem rogat unde sit.* Sed non placet. — *Myrrh. hæc.* Ἀσυντυχῶς, hæc quæ in illisce habitat ædibus; et eas indicat digito.

834. *Propter me*, id est, propter meam declarationem. — *Illi*, Pamphilo.

835. *Hoc*, quod evenit hodie Pamphilo.

Ut quisquam amator nuptiis lætetur), verum ecastor,
Nunquam animum quæsti gratia ad malas adducam partes.
Ego, dum illo licitum 'st, usa sum benigno, et lepido et comi.
Incommode mihi nuptiis evenit: factum fateor.
At, pol, me fecisse arbitror, ne id merito mihi eveniret.
Multa ex quo fuerint commoda, ejus incommoda æquum 'st ferre.

SCENA QUARTA.

PAMPHILUS. PARMENO. BACCHIS.

PAM. Vide, mî Parmeno, etiam sodes, ut mî hæc certa et clara attuleris;
Ne me in breve conjicias tempus, gaudio hoc falso frui.
PAR. Visum est. PAM. Certen'? PAR. Certe. PAM. Deus sum, si hoc ita 'st. PAR. Verum reperies.

837. *Adducam.* Ita citat Priscian. In quibusd. libb. *induc.* — *Ad mal. add. partes*, ad malum applicabo.

838. *Dum illo licitum est, usa sum.* Ordo est, *dum lic. est, usa sum illo benigno.*

839. *Incommode evenit.* Quemadmodum dicitur *ei male evenit.* — *Nuptiis*, ex nuptiis. — *Factum fateor.* Confiteor id esse factum ita, scilic. ut has nuptias mihi sint molestæ.

840. *Id.* Abest *id* a C. G. m. Ibid. sup. script. *aliquid mali.* — *At pol me fec.* etc. Sed id nulla mea culpa factum arbitror, non puto me de Pamphilo male meritam fuisse.

841. *Incommoda ejus*, pro incommoda ex eo.

Sc. IV. Ea quæ vehementius cupimus parum credibilia videntur, dum metuimus. Sic se habet cum Pamphilo. Qui quum res confirmatas videt, quas ita fore vix speraverat, non solum ipse maximo gaudio afficitur, sed etiam cum aliis sibi occurrentibus lætitiam suam communicat.

842. *Vide*, cura, cave. — *Sodes*, quæso. — *Hæc.* Recordemur quæ supra Bacchis Parmenoni ad Pamphilum misso demandaverat denuntianda, vs. 812.

843. *Breve.* In lib. antiq. *hoc.* — *Conjicias.* Verb. *conj.* Terentianum Anglo non placet, qui *pellicias* præfert Plautinum. Heaut. 352. — *Ne me conjic. frui.* Mirificus verborum ordo, ut constructio. Ne me conjicias ad fruendum, ut fruar. — *Gaudio hoc falso*, hoc gaudio, si debet esse falsum.

844. *Visum est.* Qua voce respondet ad Pamphili illud *vide*, v. 842. — *Deus sum.* Hoc est, beatissimus et felicissimus sum, sicut datur Diis ipsis esse.

PAM. Mane dum sodes : timeo, ne aliud credam, atque aliud nunties.
PAR. Maneo. PAM. Sic te dixisse opinor, invenisse Myrrhinam,
Bacchidem annulum suum habere. PAR. Factum. PAM. Eum quem olim ei dedi;
Eaque hoc mihi te nuntiare jussit ? itane est factum ? PAM. Ita, inquam.
PAM. Quis me est fortunatior ? venustatisque adeo plenior ?
Egone pro hoc te nuntio quid donem ? quid ? quid ? nescio.
PAR. At ego scio. PAM. Quid ? PAR. Nihil enim.
Nam neque in nuntio, neque in me ipso tibi boni quid sit scio.
PAM. Egon' te, qui ab Orco mortuum me reducem in lucem feceris,
Sinam sine munere a me abire ? ah, nimium me ingratum putas.
Sed Bacchidem eccam video stare ante ostium.
Me exspectat, credo : adibo. BAC. Salve, Pamphile.
PAM. O Bacchis ! o mea Bacchis ! servatrix mea.
BAC. Bene factum, et volupe 'st. PAM. Factis ut credam, facis,

845. *Ne aliud cred. atq. aliud nunt.* Ne læter de una re, dum tu nuntias alteram.

846. *Invenisse*, cognovisse.

847. *Suum* dicit Myrrhina annulum, quem virgini Pamphilus eripuit. — *Factum*, id est, dixi. — *Eum quem*, etc. Quod idem Bacchis modo narravit. Supra, vs. 574.

849. *Quis*. Lib. antiq. *Qui*. — *Venustatis plenior*. Innigitur felicitati *venustas* ; idque merito, quum Venus Pamphilum beaverit amore. Contra, Andr. vs. 245 : « Adeon' hominem invenustum esse, aut infelicem quemquam ut ego sum ? » *Mer. Casaub.*

851. *At ego scio*. Hoc dicit, non secus ac si sibi quid in mentem venerit ; sed reprimit se dicens, *nihil enim*.

852. *Me*. Lindenbr. ms. Reg. *memet*. — *Nam neque in nuntio*, etc. Magis scire vult quam munus accipere. *Don.*

853. *Te*. Al. non hab. *te*, quod edid. We. Be. et vert. Da. — *Egon' te*. Supple committam ut non remunerem te.

858. *Volupe est*. Gaudeo ita evenisse ; et est *volupe* vox Plautina, pro *voluptas*. — *Factis ut credam, facis*. Ut credam tibi gratum id esse facis rebus ipsis non verbis tantum : *fa-*

Antiquamque adeo tuam venustatem obtines,
Ut voluptati obitus, sermo, adventus tuus, quocumque adveneris,
Semper sit. BAC. Ac tu ecastor morem antiquum atque ingenium obtines,
Ut unus hominum homo te vivat nusquam quisquam blandior.
PAM. Ha, ha, he, tun' mî istuc? BAC. Recte amasti, Pamphile, uxorem tuam.
Nam nunquam ante hunc diem meis oculis eam, quod nossem, videram.
Perliberalis visa 'st. PAM. Dic verum. BAC. Ita me Dî ament! Pamphile.
PAM. Dic mî, harum rerum numquid dixti jam patri? BAC. Nihil. PAM. Neque opus est;
Adeo mutito: placet non fieri hoc itidem ut in comœdiis,

cta, id quod dicis verum esse tibi, tibi esse *volupe*, arguunt.

859. *Venustatem*, elegantiam morum.

860. *Ut*, ita ut. — *Obitum* inter et *adventum* hoc interest: quod *obitus* est, quem casus offert: *adventus*, quem voluntas et destinatus locus.

862. *Hominum*. Fa. ed. *omnium* ex lib. Bemb. In cæteris est *hominum*. — *Ut*, ita ut.

863. *Tun' mî istuc?* Tune ista tam urbana dicis? — *Mihi*, jam alius mulieris marito. — *Recte*. Jure.

864. *Nunquam*. Alii *nusq.* — *Quod nossem*. Quod alias dicitur, *quantum scio*. Sed levior atticismus adeo inesse huic blandimento meretricio videtur, ut magis placeat, *quod meminissem*, quam *quod scirem*. *Don*.

865. *Perliberalis*. Fere quasi diceret, pulchra et honesta, καλοκἀγαθή. — *Dic verum*. Bene instanter ex meretrice quærit, quid de forma uxoris sentiat. Scit enim hanc judicem esse pulchritudinis; vel quod femina, vel quod æmula. *Don*.

866. *Harum rerum*. Plus est in gestu quam in verbis. *West*. — Annulum haud dubie intuetur in digito Bacchidis, cum quo cætera patrem celanda recordetur. — *Numquid*, num aliquid. — *Neq. op. est*. Scilicet te quidquam dicere.

867. *Adeo*, quapropter. — *Mutito*. Imperativus est *mutito*, non participium; ergo ne audiantur, qui *neque opus est mutito* jungunt. — *Ut in comœdiis*. Quasi hæc comœdia non sit. Constat enim in comœdiis in postrema parte personas plurimas poni. Est autem res valde comica, quod in comœdiis vera dissimuletur. « Lorsque Pamphile parle ainsi à Bacchis, c'est Térence qui se justifie avec adresse auprès du spectateur.

Omnia omnes ubi resciscunt : hic, quos fuerat par resciscere,
Sciunt; quos non autem æquum 'st scire, neque resciscent, neque scient.
BAC. Immo etiam, quî hoc occultari facilius credas, dabo.
Myrrhina ita Phidippo dixit, jurijurando meo
Se fidem habuisse, et propterea te sibi purgatum. PAM. Optume 'st,
Speroque hanc rem esse eventuram nobis ex sententia.
PAR. Here, licetne scire ex te, hodie quid sit, quod feci boni?
Aut quid istuc est, quod vos agitis? PAM. Non licet. PAR. Tamen suspicor.
« Egone hunc ab Orco mortuum? quo pacto? » PAM. Nescis, Parmeno,
Quantum hodie profueris mihi, et me ex quanta ærumna extraxeris.

Ce poète viole l'usage qui était devenu une règle, d'instruire tous les personnages du dénouement. Cette nouveauté aurait pu choquer. Un mot d'apologie détournée prévient la critique. » *Lemonnier.*

868. *Hic.* Sic lib. ant. In Mss. quibusdam *hi.* C. G. m. *hii;* sup. 755. —*Fuerat.* Perlet. *fuerant;* errore, ut liquet, typogr. In l. Bemb. *fuerit.* — *Resciscere.* C. G. m. *sciscere.*—*Sciunt.* Quidam *sciscunt* a manu posteriore.

869. *Resciscent.* L. ant. *resciscunt.* — *Neque resc. neque scient.* Nempe *resciscimus* ex aliis, *scimus* per nostram opinationem. *Don.*

870. *Occultari.* Lib. antiq. *posse.* Non hab. Bemb. — *Quî,* quomodo. — *Dabo,* efficiam.

871. *Jurijurando.* Sic l. Bemb. In libb. Fa. *jurejurando.* Itid. C. G. m. — *Ita,* scilicet se fid. habuisse. — *Jurijur. meo.* Cf. supr. 754, 755.

872. *Sibi,* apud se, suo judicio.

873. *Speroque hanc rem,* etc. Innuit enim Pamphilus de reducenda ac reconcilianda sibi uxore.

874. *Ne.* Lib. antiq. *me.* Nec l. Bemb. hab. nec Do.— PARM. *Here,* etc. Redit servus, qui parum proficit in expiscandis quæ ipsum scire non æquum erat.—*Quid sit, quod f. boni.* Cf. sup. vs. 852. Sic denuo ait servus, quum herus eum dono aliquo augere voluisset. *Perl.*

875. *Aut quid istuc est,* etc. Ridicule instat scire, ignoraturus. — *Non licet.* Non permitto te cognoscere. — *Tamen,* etsi non licet me scire.

876. *Egone.* Lib. Bemb. *Ego.* — *Egone hunc,* etc. Hic Parmeno repetit verba Pamphili, et secum, quasi hæc cogitans, loquitur.

PAR. Immo vero scio, neque hoc imprudens feci. PAM. Ego istuc satis scio.

PAR. An temere quidquam Parmeno prætereat, quod facto usus sit?

PAM. Sequere me intro, Parmeno. PAR. Sequor : equidem plus hodie boni

Feci imprudens, quam sciens ante hunc diem unquam : plaudite.

878. *Neque.* G. G. m. *nec.* — *Impr.* insciens. Cf. vs. 881. Recte dicit. Parvum enim beneficii meritum, si ab imprudente præstitum videatur. *Don.* — *Ego ist. sat. scio.* Pamphilus facete iisdem fere verbis Parmenoni respondet, quibus ille usus erat.

879. *Parmeno.* Lib. ant. *Parmenonem.* Sed in l. Bemb. vs. hic, ut Fa. ait, personæ Pamphili attribuitur, ubi etiam *Parmeno* legitur, non *Parmenonem.* — *Præt.* omittat. Sibi ipsi hoc dicit, more servorum. — *Quod facto us. sit.* Quod facere utile fuerit.

880. *Equidem plus hodie,* etc. Sententia Plautina ex Captivis Prolog. 44: « Plus *insciens* quis *fecit*, quam prudens, *boni.* » Egregie notat Farnab. « Bonum facere recte potest et imprudens. Bene facere nemo nisi prudens. »

881. *Plaudite.* C. G. ch. *vos valete.* Pro quibus dictionibus Bru. C. e. et C. G. m. exhibent signum ω. — C. G. m. in extremis, *Calliopius recensui.* Supra script. *recitavi.* — *Plaudite.* Plausum date. Vide Andr. fin.

PUBLII TERENTII AFRI

PHORMIO.

PHORMIO* TERENTII.

Acta ludis Romanis[1], L. Posthumio[2] Albino, L. Cornelio Merula, Ædilibus Curulibus. Egere[3] L. Ambivius[4] Turpio, L. Atilius Prænestinus. Modos[5] fecit Flaccus Claudi, tibiis imparibus[6]. Tota Græca Apollodoru Epidicazomenos[7]. Facta[8] est[9] IV[10], C. Fannio[11], M. Valerio Consulibus[12].

* Hæc comœdia vocatur Phormio, a Phormione parasito, qui primas in ea partes tenet, si non dignitate, at certe in agendis ac miscendis rebus.

1. *Lud. Rom.* Ludi Romani ab Anco rege instituti, celebrabantur mense septembri, Magnique appellati sunt, auctore Asconio Pediano in Actione prima in Verrem, quod magnis impensis (ut erant tempora) dati sunt : tunc enim primum ludis impensa sunt ducenta millia nummorum (hæc summa valet quindecim millia francarum librarum), ingentes pecuniæ tunc temporis. Quidam hic legendum censent, *ludis Megalensibus ;* et inter eos Donatus; errore admisso, ut ait Dacieria in notis.

2. *Posthumio.* Al. *Postumio*, sine *h.*

3. *Egere.* Delph. *egerunt.* De his qui egerunt hanc fabul. vide Inscript. Andr.

4. *Ambivius.* Gov. Bip. *Attilius.*

5. *Modos fecit.* Vult Gov. *M. f. Claud. Flaccus, Claud. filius, tibiis paribus. Tota Gr. est Apollodoros*, Ἐπιδικαζομένη. *Acta quarto est. Edita C. Fannio Strabone, M. Valerio Messala coss.*

6. *Tibiis imparibus.* Una scilicet dextra, altera sinistra : quæ tibiæ impares, vocatæ fuerunt Phrygiæ, quibus tunc canebatur, quum gravitas jocis miscebatur.

7. *Epidicazomenos.* Græca inscriptio est Ἐπιδικαζόμενος· quæ vox græca eum significat, qui in judicio cum altero contendit. Vide quæ fusius adnotantur infra, vs. 25.

8. *Facta.* Both. *Acta.*

9. Omittit Bip. *est.*

10. *IV* (*quarto*). Explicat Donat. *quarto loco*, quasi quarta omnium Terentii fuisset repræsentata. Refellit fusius Donatum Dacieria, et *facta* intelligit, pro *data, relata.* « *Elle fut représentée quatre fois.* »

11. *C. Fannio.* Farn. ex recens. Heinsii, add. *Strabone.*

12. *Consulibus.* Alii annum ab U. cond. 592 constituunt; alii 593, proxime sequentem.

C. SULPITII APOLLINARIS

PERIOCHA

IN

TERENTII PHORMIONEM.

Chremetis frater aberat peregre Demipho,
Relicto Athenis Antiphone filio.
Chremes clam habebat Lemni uxorem et[1] filiam,
Athenis aliam conjugem, et amantem unice
Gnatum fidicinam : mater e Lemno advenit
Athenas : moritur[2] : virgo sola (aberat Chremes)
Funus procurat : ibi eam visam Antipho
Quum amaret[3], opera parasiti uxorem accipit.
Pater et Chremes reversi fremere; dein minas
Triginta dant parasito, ut illam conjugem
Haberet ipse : argento hoc emitur fidicina.
Uxorem retinet Antipho, a patruo agnitam.

1. *Et.* Both. *Ac.*
2. *Athenas : moritur.* Br. *m. e L. advenit ; Athenis moritur.*
3. Dat Both. *quum Antipho amaret.*

DRAMATIS PERSONÆ.

PHORMIO, parasitus. A φορμὸς, quod est, corbis, storea, textum quid ex sparto, et junco, aut nexus vitilium. Vitile est omne lentum, ut flecti possit. Quasi diceretur *flexibili admodum ad obsequia mente* instrui parasitum (1).

DEMIPHO, senex, frater CHREMETIS. Quasi δήμου φῶς, id est, populi claritas.

CHREMES, senex, frater DEMIPHONIS. A χρέμπτεσθαι, quod est *enixe spuere*, ut est senum.

ANTIPHO, adolescens, filius DEMIPHONIS. Ἀπὸ τοῦ ἀντιφαίνομαι, contra appareo; quasi qui opponi possit Phædriæ, filio Chremetis.

PHÆDRIA, adolescens, filius CHREMETIS. A φαιδρὸς, hilaris.

GETA, servus DEMIPHONIS. Gentile nomen, a *Getis*.

DAVUS, servus incerti heri. Gentile nomen, a *Dacis*.

DORIO, leno, a *Doribus*. Gentile nomen.

SOPHRONA, nutrix PHANII. A σώφρων, casta, proba.

NAUSISTRATA, matrona, uxor CHREMETIS. Magnificum nomen a copiis navalibus, quarum gloria aliquando populus Atheniensis floruit.

CRATINUS, advocatus. A κράτος, robur. Qui valet in dicendo.

HEGIO, advocatus. Ab ἡγεῖσθαι, quod est ducere. Qui animos arbitrio suo regit et ducit.

CRITO, advocatus. A κριτὴς, judex; qui res severe et æqua lance judicat.

PERSONÆ MUTÆ.

PHANIUM, adolescentula, filia CHREMETIS. A φαίνομαι, apparèo. Quam facit forma conspicuam.

DORCIUM, ancilla, conserva, ut apparet, et uxor Getæ. Vid. vs. 152. A δορκὰς, dama. Velox in ministerio.

STILPHO, alias nomen CHREMETIS (2). Vid. vs. 389, sq. A στιλβω, fulgere. Qui inter suos fulget.

Scena est Athenis.

(1) Φόρμιον, tegiculum, dicunt Græci, quo insternitur pavimentum. Et ex Hesiodo in Etymol. magno: οἴσεις δὲ ἐν φορμῷ. Inde Phormio diminutivum servile nomen, quod tunc significaret fere servilem omnino supellectilem, et ideo vilissimæ conditionis hominem.

(2) Personam illam, quæ in editionibus Batavicis pariter ponitur, ex personis mutis auferendam censet Faber.

PUBLII TERENTII AFRI

PHORMIO.

PROLOGUS*.

POSTQUAM poeta vetus poetam non potest
Retrahere ab studio, et transdere hominem in otium;
Maledictis deterrere, ne scribat, parat.
Qui ita dictitat, quas antehac fecit fabulas,
Tenui esse oratione et scriptura levi,

* *Prologus.* Donati adnotationem in hunc prologum valde diligentem et eruditam proclamat Bœclerus; quam ergo totam fere desumimus.

1. *Poeta vetus.* C. G. m. invert. *vet. poeta.* Sup. script. *maledicens.* — *Postquam poeta vetus*, etc. Hoc initium a destructione personæ adversarii sumitur, conjunctum cum insinuatione personæ Terentianæ. Adde notatum, Terentium vix usum esse prologis, nisi quum habuerit adversarium. Vide vs. 13, 14. — *Poeta vetus.* Poeta senex; idem ille Luscius Lanuvinus. — *Poetam*, nostrum. Scilic. Terentium. — *Postq. non potest.* Nota *postquam* apud Veteres non præterito tantum, sed etiam præsenti tempori adjungi. Ut Virg. Eclog. I, 31: «Postquam nos Amaryllis habet, Galatea reliquit.»

2. *Ab studio.* Additur in c. Hal. *componendi.* Glossam sapit. — *Ab studio* poetices comicæ. — *Transdere*, sic Veteres sonantius, ait Donatus, quod nos lenius dicimus *tradere;* et intellige, transferre, traducere. — *In otium*, in otiosam cessationem.

3. *Maledictis.* A rebus scilicet exclusus, ad verba delapsus est. *Don.* — *Ne scribat*, comœdias.

4. *Antehac.* Sic Do. In l. antiq. *ante*, quod recte refertur ad Terentium. — *Qui ita dictitat*, etc. Tò *ita* indicat quæ sequuntur, *quas antehac*, etc. usque in finem sententiæ. — *Dictitat.* Impudentiam ostendit per frequentativum verbum.

5. *Oratio*, in sensu est; *scriptura*, in verbis, et in genere scribendi. Imperitum inducit criminatorem, qui hoc objiciat, quod propriam debet esse comici styli. Revera autem hoc deterior Menandro Terentius judicabatur, quod minus sublimi oratione uteretur. Quod ipsum nunc purgat, dicens in tragœdia altiora transire posse. *Donat.* — *Te-*

Quia nusquam insanum fecit adolescentulum
Cervam videre fugere, et sectari canes,
Et eam plorare, orare, ut subveniat sibi.
Quod si intelligeret, olim quum stetit nova,
Actoris opera magis stetisse quam sua;
Minus multo audacter, quam nunc lædit, læderet.
Nunc si quis est, qui hoc dicat, aut sic cogitet:
Vetus si poeta non lacessisset prior,

nui, infimo. — *Levi*, nimis humili.

6. *Nusquam*. Ien. et Venet. *nunquam*. — *Fecit*. Donat. ad loc. « *scripsit*. Legitur et *fecit*. » — *Quia nusquam*, etc. Hoc ab aliqua istius veteris poetæ comœdia sumit, et ut insulsum ac puerile Terentius irridet. — *Insanum*, ex amore insanientem.

7. *Cervam fugere*. Non est quod credas, *cervam* hic significare amicam ob quam multi depereant amatores. De fera simpliciter credimus mentionem fieri; ut fit, quum insani et furentes putant, se videre quod non vident, et sua arguunt deliria.

8. *Et eam plorare*, etc. De cerva quidem a canibus agitata, et auxilium hominum implorante memorat Ovid. ex Pont. II, 11, 39. Sed hæc omnis περίστασις tragica est, et ideo in comœdia vitiose inducitur. *Donat.*

9. *Olim quum stetit nova*. Recte *olim;* quasi dicat, quum adhuc Terentius non scriberet, penuria meliorum est probata. Deinde quod ait *nova*, hoc significat, omnia carmina novitate ipsa commendari, etiamsi nullius momenti sint. — Perletus hic, nescimus quo errore instinctus, vult sensum esse: «Quum Terentii admodum adolescentis nova placuit fabula. » Minime hic de Terentii, verum unice de Lanuvii fabula agitur.

10. *Actoris opera*, etc. Id magis factum esse, quia optimi erant actores, quam quod ipsa comœdia bona et bene scripta esset.—*Stetisse*. Dicitur *stare* fabula, quæ placet; *cadere*, quæ exploditur.

11. *Audacter*. Mu. ed. *audaciter*. Qui vulgo sequitur vs. *Et magis placerent quas fecisset fabulas* hunc Fa. probante Be. ejecit, ut nec a Don. positum, nec in tribus antiquiss. libb. Bembino, Vaticano et Victoriano scriptum, nec boni quidquam sensus afferentem. Petitus est, ut equidem opinor, ab Andr. Prol. 3. Etiam Lindenbr. observat, hunc v. a. plerisque Mss. abesse. *Perlet.* — *Minus multo audacter*. Transposit. est pro *multo min. aud.*

12. *Si quis est*. Scilic. de populo. — *Hoc dicat, aut sic cogitet*. Quod nempe continent tres versus qui sequuntur.

13. *Vetus si poeta*, etc. Hic sensus est: Nunc si quis est, qui hoc dicat aut censeat: « Improbus est Terentius, qui omnes prologos de maledictis facit »: habeat is hoc responsum sibi, adversarium coegisse, qui provocaverit. Nam quid faceret Terentius, quum de palma

Nullum invenire prologum posset novus,
Quem diceret, nisi haberet, cui malediceret.
Is sibi responsum hoc habeat: in medio omnibus
Palmam esse positam, qui artem tractant musicam.
Ille ad famem hunc ab studio studuit reicere;
Hic respondere voluit, non lacessere.
Benedictis si certasset, audisset bene.
Quod ab illo adlatum est, sibi esse id relatum putet.
De illo tum finem faciam dicundi mihi,
Peccandi quum ipse de se finem fecerit.

artis musicæ certandum videat esse sibi. *Donat.*

14. *Posset.* L. antiq. *potuisset.*

16. *In medio.* C. G. m. in marg. «in publico; quoniam poetæ boni indifferenter ducuntur, utrum laudentur an vituperentur.» Quam glossam fere eamdem Bru. cum suo cod. edidit. — *Is sibi resp. hoc habeat.* A me ille responsum hoc accipiat. — *In medio omnibus*, etc. Gloriam poeseos omnibus ex æquo propositam esse; omnes ad eam aspirare posse.

17. *Qui artem tractant mus.* Qui comœdias scribunt. Non vitium refellit hic aperte Terentius, quo se admittit impetitum; et concinne tamen admodum procedit, redactis ad silentium adversariis. Est nempe, quasi diceret: « Prologos equidem scriberem, unde noscerentur fabularum mearum argumenta; quum autem meam laudem apud vos deterere conetur semper veteris poetæ invidia, et sit hoc famæ nominisque propositum certamen, minime æquum est me ipsum a me defici; et necesse est obtrectatoribus respondeam. »

18. *Reicere.* C. G. m. et Bru. C. e. sicut antiquiss. libb. *reicere* per unum *i*. Andr. 383. Adde Drakenb. ad Liv. IV, 52, qui de lectione *adicere* pro *adjicere* testatur, hæc et similia verba in optimis codd. ita exarari solita fuisse. Etiam versus emissum *j* requirit, ut Virgil. Ecl. III, 96. — *Ad famem.* Ad inopiam redigere, abducendo illum a studio et poesi. Is ordo verborum est: « studuit rejicere ab studio ad famem. » Nempe, ut cessante studio et industria, fame periret et inopia.

19. *Hic.* Terentius.

20. *Benedictis si certasset.* Si vetus poeta humanis verbis certamen nobile iniisset. — *Audisset bene.* Dicta illi fuissent bona.

21. *Relatum.* In l. Bemb. *rellat.* ob primam, ut Be. opinatur, productam syllab. Vide Heautont. 339, not. — *Quod*, quæ maledicta. — *Putet*, agnoscat.

22. *Finem faciam mihi*, pro simplici *cessabo.*

23. *Finem.* Perl. *fidem;* rursus err. typ. — *Fecerit.* Vulg. *non facit.* C. G. m. *non faciat.* At Be. omisso *non*, repon. *finem fecerit* recte. Nam merito illi τὸ *non* suspectum est, ut a sententia exortum, quam Donati

Nunc quid velim, animum attendite : apporto novam
Epidicazomenon, quam vocant comœdiam
Græce; latine hic Phormionem nominat:
Quia primas partes qui aget, is erit Phormio
Parasitus, per quem res geretur maxume.
Voluntas vostra si ad poetam accesserit,
Date operam, adeste æquo animo per silentium;
Ne simili utamur fortuna, atque usi sumus,

esse prædicant dicentis, « Quoniam ille non desinit mihi maledicere, ego desinam ei maledicere. » Qua tamen sententia opinor nihil bono Christiano dignius. Improbabis autem illud *non*, si, quod supra est, respexeris, « adlatum est, relatum »; improbabis etiam ex Andr. Prolog. 22, 23, ubi similiter Poeta adversario lacessenti par pari referre minatur. *Perl.* — *De se.* Ἀφ' ἑαυτοῦ, propria voluntate et motu. Variant cæterum super hoc loco sensus et lectiones.

24, seq. *Apporto novam*, etc. Totum illud construe : « Apporto novam comœdiam, quam vocant græce Epidicazomenon, et quam hic nominat latine Phormionem. »

25. *Epidicazomenon*. Bentl. edit. *Epidicazomenen*, idq. ex Do. Is enim ad locum ita : Hic manifesto errat Terentius ; nam hæc fabula quam transtulit, Epidicazomene, seu Ἐπιδικαζομένη, dicta est a puella, de qua judicium est : quum sit alia Epidicazomenos ejusd. Apollodori. Debuit ergo dicere Epidicazomenen græce. Quo tamen crimine erroris Donatus Terentium gravat, hoc id. Be. a Poeta ad ipsius criminantis mendosum, quo is usus sit, retorquet exemplar. — *Epidicazomenon*. Ab Apollodoro vocatur ἐπιδικαζόμενος Antipho, quia illi fictam litem intendit Phormio, ut eum cogat Phanium uxorem ducere. Aut si græcum illud vocabulum Phormioni adscripseris, is erit ille qui jure aliquid obtinet ipsi adjudicatum ; secundum eum nempe fertur sententia.

26. *Gr. lat.* Vulg. *Græci*, *Latini*. Sed vetustiss. Bentl. Cod. *græce*, *latine*. Recte. At vero dubium restat, cur latine *Phormio ?* quum ipsa vox *Phormio* græca est. Quod quidem, prætermissis alior. commentis ita explicand. autumo, ut sit comœdia hæc *latine*, h. e. latino auctore composita ; si quidem suæ quisq. fabularum scriptor nomen indere solebat ipse, non *Græci*, non *Latini* homines. — *Nominat*. In l. antiq. « Græci, Latini Phorm. nominant. »

27. *Primas*. Hoc est, potissimas, primarias.

28. *Geretur*. Sic Be. Codd. Itid. C. G. m. et Hal. In antiq. *agetur*. — *Res*, fabula.

29. *Voluntas*, benignitas, favor. — *Ad poetam accesserit*. Poetam protexerit.

30. *Date operam*. Sedulo attendite. — *Per silentium*. Favor est nempe in comœdia silentium.

31. *Fortuna*. Ne populum læde-

Quum per tumultum noster grex motus loco 'st,
Quem actoris virtus nobis restituit locum
Bonitasque vostra adjutans atque æquanimitas.

ret, maluit fortunam accusare. *Don.*

32. *Per tumultum.* Videtur respicere fata Hecyræ, cujus vid. Prol. Atque hoc in causa est, cur in editt. non quidem omnibus postponatur huic fabulæ Phormio. Quod vero ita esse debere, hinc etiam Donat. præcipue conjiciebat. — *Per tumult.* Qui acciderat, quum spectatores de sedilibus disceptarent, aut aliam, ut fit, ejusmodi rixam movissent: id autem advenit quum exhiberetur Hecyra, et ista Phormio fortasse, quæ sæpius fuit facta, ut indicat titul. pag. 230, not. 10. Hic tamen agi de Hecyra repugnat Dacieria. — *Noster grex.* Actorum turma. — *Motus loco 'st.* Theatrum deserere coactus est.

33. *Actoris.* Qui exclusus toties, animum non abjecerit, sed perseveraverit agere; ideo virtus. — *Quem loc.* Bene repetivit locum, ut ἀμφιβολίαν vitaret: ne quem tumultum dicere videretur. *Don.*

34. *Bonitasque.* In omnibus generaliter rebus. — *Æquanimitas.* In spectando.

ACTUS PRIMUS.

SCENA PRIMA.

DAVUS.

Amicus summus meus et popularis Geta
Heri ad me venit : erat ei de ratiuncula
Jam pridem apud me reliquum pauxillulum
Nummorum, id ut conficerem : confeci : adfero.
Nam herilem filium ejus duxisse audio
Uxorem : ei, credo, munus hoc corraditur.
Quam inique comparatum est, hi qui minus habent,
Ut semper aliquid addant divitioribus!

Sc. I. In hac scena Davus pecuniam Getæ debitam afferens de servorum conditione misera conqueritur.

35. *Amicus sum. meus et pop.* etc. Insinuatio personæ ejus, quæ inducitur ad audiendum argumentum. Et vide servum ostendi Davum : et non ostendi cujus servus sit. — *Popularis.* Ne intelligas hîc, « ejusdem populi, oppidi, pagi », quod falso sic explicari indicat cujusque nomen; verum ejusdem conditionis et fortunæ. Sic Sallust. « Popularis sui sceleris. »

36. *Heri.* Apparet heri fuisse nuptias. — *De ratiuncula.* Opportuna diminutio in re servili, *ratiuncula* et *pauxillulum.* Et est *ratiuncula*, exigua pecuniæ summa Getæ a Davo debita.

37. *Pauxillulum.* Quartus casus diminutionis, « paulum, paululum, pauxillum, pauxillulum. »

38. *Id ut conficerem.* Suppl. rogans. Et *conficerem*, pro colligerem, mihi hanc summam alicunde reperirem.

39. *Heril. fil. ej.* Pro, heri ejus filiqm, scil. Antiphonem, Demiphonis filium. — *Dux. uxorem.* Is enim, absente patre, fictam sibi litem a Phormione intendi passus, Phanium ducere cogebatur; vid. inf. 135, 136. Et in hoc præcipue versatur fabula.

40. *Ei m. hoc corr.* Ei hæc pecunia in munus colligitur.

41. *Comp. est.* Institutum est.

42. *Divitioribus.* L. antiq. *ditioribus.* — *Addant.* Bene *addant*, scilic. acervo divitum.

Quod ille unciatim vix de demenso suo,
Suum defrudans genium, comparsit miser,
Id illa universum abripiet, haud existumans,
Quanto labore partum: porro autem Geta
Ferietur alio munere, ubi hera pepererit;
Porro autem alio, ubi erit puero natalis dies,
Ubi initiabunt: omne hoc mater auferet.

43. *Ille*, Geta.—*De demenso suo.* De quotidiano cibo, de mensura frumenti sibi per singulos menses ab hero dari solita. Servi scilicet quaternos modios frumenti accipiebant in mensem. *Demensum*, a demetior. — *Unciatim vix.* Vix potuit et unciatim conflari.

44. *Defrudans.* We. p. var. *defraudans.* — *Suum defrud. genium.* De victu quotidiano aliquid detrahens, necessitati et naturæ subducens. Genius apud Veteres erat vel anima cujusque hominis, vel Deus quidam, vitæ singulorum præses, qui cum ipsis gigneretur una et moreretur, quem voluptate et iis omnibus quibus alitur vita et fovetur, gaudere maxime putabant; hinc *indulgere genio* est, dulcia carpere, sectari voluptates; contra vero, *genium defrudare*, parce vesci ac duriter. *Juv.* — *Compars. miser.* A *comparco.* Multa parsimonia misere collegit, parcendo, et quidem diu, conservavit.

45. *Illa*, nupta scilicet. — *Universum*, contra *unciatim*, vs. 43. — *Haud existumans.* Nullam habens rationem: non considerans.

47. *Ferietur alio munere.* Quasi novo vulnere. Quia non accipiet, sed dabit munus. — *Ubi hera pepererit.* Quinto nimirum a partu die, qui dies ἀμφιδρόμια vulgo dicebatur et etiam *lustricus*, λειμπήλια mittebantur puerperis et obstetricibus; vid. Schol. ad Aristoph. Lys. vs. 758. Adi pariter Casaub. in Pers. Sat. XI, ubi varii circa infantes ritus, tum Græcorum, tum Romanorum.

48. *Autem alio.* L. antiq. *alio autem.* — *Porro*, postea. — *Alio.* Suppl. ferietur munere. — *Natalis dies.* Munera amici solebant mittere ad eum, cujus erat natalis dies, qui uxorem ducebat, cui etiam erant nati liberi. De celebratione dierum natalium, ac de muneribus ibi puero mittendis, vide Turneb. Advers. I, 6. Et Pers. Sat. I, 31, *natalia* dicit, h. e. quæ muneris loco dabantur. *Perl.*

49. *Initiabunt.* C. G. m. in marg. *consecrabunt diis.* Eu. leg. *initiabitur.* Eugraphio namque *initiare* est, ad cibum infantem instruere; qui et ipse natalis quodam modo *dies* est. — *Omne hoc.* Alii, *omnia hæc.* — *Ubi initiabunt. Initiare* proprie est consecrare. Pueros, quum ablactabantur, consecrari mos erat Deabus tribus; uni quæ cibo præerat, Eduliæ; alteri, quæ potui, Poticæ; tertiæ, quæ cunis, Cubæ. Aliis etiam mysteriis et numinibus, alio tempore et ætate initiabantur. *Juvenc.* — *Omne hoc*, scil. Getæ munus.— *Mater*, pueri, cujus natalia celebrabuntur.

Puer causa erit mittundi: sed videon' Getam?

SCENA SECUNDA.

GETA. DAVUS.

G. Si quis me quæret rufus.... Da. Præsto 'st, desine. G. Oh!
At ego obviam conabar tibi, Dave. Da. Accipe: hem!
Lectum 'st: conveniet numerus, quantum debui.
G. Amo te, et non neglexisse habeo gratiam.
Da. Præsertim ut nunc sunt mores, adeo res redit;
Si quis quid reddit, magna habenda 'st gratia.
Sed quid tu es tristis? G. Egone? nescis quo in metu, et
Quanto in periclo simus? Da. Quid istuc est? G. Scies,

50. *Mitt.* C. G. m. *amittundi*. Sup. script. *illud argentum*. — *Mittundi*. Cur hæc dona mittantur ad matrem.

Sc. II. Davus offert Getæ, quam debebat pecuniam: mox, ut fit, inter se fabulantes de Phædria et Antiphone, quæ ab auditoribus sciri opus erat pulchre narrant. *Juvenc.*

51. *Si quis me q. rufus...* Ad conservum loquitur, cui Davum comice *rufum* notavit; et plura illi mandaturus, adventu Davi ipsius cohibetur. — *Præsto 'st.* De se ipse loquitur Davus. — *Desine*, mandare hæc conservo tuo.

52. *Conabar*, id est, incipiebam, meditabar, et subaud. *ire*. — *Accipe*. Prævenit petitionem, dicendo *accipe*; et nummos offert, sup. enim dixerat, vs. 38, *confeci*, *adfero*.

53. *Lectum*. Integrum, non adulterinum, supp. argentum. — *Conveniet*, *quantum debui*. Congruet summæ debitæ.

54. *Neglexisse*. Al. addunt *te*. — *Amo te*, *et*, etc. Amat, quod reddiderit pecuniam: agit gratias, quod diligenter; et ostenditur vere necessariam fuisse pecuniam. *Don.*

55. *Ut nunc sunt mores*, pro morum præsenti corruptela. — *Adeo res redit*, devenimus ad id perversitatis, scil. *si quis quid reddit*, etc.

56. *Quid*, suppl. commodatum.— *Hab. est*, scil. *ei*... Citat hic Casaub. Juven. Sat. XIII, vs. 60, sq. « Nunc si depositum non inficietur amicus, Si reddat veterem cum tota ærugine follem, Prodigiosa fides. »

57. *Sed*, particula, transitum significat ad mentionem alterius rei. — *Quid tu es tristis?* Indicat his servus animadvertisse se ab initio satagentem et anxium esse Getam. Nam et: *Si quis me quæret*, et *Ast ego obviam tibi conabar*, *Dave*, et *Amo te*, *et non neglexisse habeo gratiam*, in se quoddam contractioris animi occupatique signum habent. *Donat.* — *Egone?* Potesne petere cur ego sim tristis?

58. *Simus*. Lib. Vict. *sumus*. Alii, *sim*. — *Simus*, ego, et heriles filii; quos scil. secum una intuetur. —

Modo ut tacere possis. DA. Abi, sis, insciens :
Cujus tu fidem in pecunia perspexeris,
Verere verba ei credere? ubi quid mihi lucri est
Te fallere? G. Ergo ausculta. DA. Hanc operam tibi dico.
G. Senis nostri, Dave, fratrem majorem Chremem
Nostin'? DA. Quidni? G. Quid? ejus gnatum Phædriam?
DA. Tam, quam te. G. Evenit senibus ambobus simul,
Iter illi in Lemnum ut esset, nostro in Ciliciam,
Ad hospitem antiquum; is senem per epistolas
Pellexit, modo non montes auri pollicens.
DA. Cui tanta erat res, et supererat? G. Desinas:

Quid istuc est? Quod vos periclitamini?

59. *Modo ut.* Quasi reponeretur, *dummodo;* et ita solebant cavere, secretum commissuri. — *Abi, insciens,* recede procul, stulte. — *Sis,* si vis; et est hæc formula leviter reprehendentis.

60 seq. *Perspexeris.* Par. p. var. *prospex.* male. — *Cujus tu fidem,* etc. Construe : Verere (aut *vereris*) credere verba ei, cujus tu perspexeris (expertus fueris) fidem in pecunia (commodanda). — *Ubi,* in ea re, in tali rerum articulo. — *Quid mihi lucri est.* Quasi diceret, nihil mihi lucri est.

62. *Dico.* Al. *dabo.* — *Te fallere.* Promissam silentii fidem violare. — *Hanc operam,* scil. auscultandi. — *Dico,* admoveo, consacro, ἀπὸ τοῦ *dicare, dico.* Ex Plauto expressum, Bacch. IV, 9, 72 : « Recita, aurium operam tibi dico. »

63. *Senis nostri,* sc. Demiphonis. — *Fratrem majorem Chremem.* Hæc singula nomina bene distinguit coram populo, ut sic jam magnam argumenti partem declaret.

64. *Quidni.* Id est, cur non novissem; quasi diceret, *novi.* — *Quid?* Inservit hic tantum interrogationi. — *Ejus gnatum,* etc. Adnotat Donatus : « non dixit, *quid? Phædriam?* sed addidit, *ejus gnatum;* ut magis *docere,* quam interrogare videretur. »

65. *Tam, quam.* Ita divisum a Be. Placet. Vulg. *tamquam,* conjunctive. — *Tam, quam te,* supp. *novi.*

66. *Illi,* Chremeti. — *In Lemnum.* Locus quidem quem petierit Chremes dicitur; non autem causa cur ierit; dum dicitur, cur Demipho. Utrumque, ait Donat. pro argumento est.

67. *Epistolas.* In trib. codd. Be. *epistolam.* — *Hospitem antiquum.* Jam pridem amicitia devinctum. Ut est in Virgilio, Æn. III, 82 : « *Veterem* Anchisen agnovit *amicum.* » Ne velis autem cum Perleto intelligere, *candidum, simplicem.*

68. *Pellexit.* Scilicet, induxit. — *Pellicere,* proprium quidem meretricum est; sed tamen h. l. formula est molliter reprehendentis. — *Modo non,* pro propemodum, pæne. — *Montes auri.* Sallust. Catil. cap. XXIII : « Maria montesque polliceri cœpit. »

69. *Cui tanta res,* etc. Explicat

Sic est ingenium. DA. Oh, regem me esse oportuit.
G. Abeuntes ambo hinc tum senes me filiis
Relinquunt quasi magistrum. DA. O Geta, provinciam
Cepisti duram. G. Mî usus venit, hoc scio.
Memini relinqui me Deo irato meo.
Cœpi adversari primo : quid verbis opu 'st?
Seni fidelis dum sum, scapulas perdidi.
Venere in mentem mî istæc : namque inscitia 'st,

bene Donatus : «Dominone tuo, inquit servus, pollicebatur hæc, cui tanta res erat? » — *Et supererat*, sc. ultra erat, quam usus postulabat. — *Desinas*, supp. mirari; vel de tam avaro homine loqui. Similiter admodum gallico sermone diceretur : «Ah! ne m'en parle pas! »

70. *Sic est ingenium.* Sic se habet illius natura, ut plura semper appetat. — *Regem.* West. notat homines opulentos *reges* dictos fuisse. — *Me.* Acue *me*, ut dicit Don. — *Oportuit*, quia scilicet, uti divitiis scirem, si eas haberem. Gallice : «j'étais fait pour être un monarque, moi! »

71. *Hinc.* Alii, *hic.* — *Hinc*, Athenis.

72. *Quasi.* Bene non complevit hoc ipsum, nec vult esse. *Don.* — *Provinciam.* Quia ad provincias prætores cum officio mittebantur, officia quoque *provinciæ* nominantur. *Donat.*

73. *Usus.* Lib. antiq. *usu.* Itid. C. G. m. Sed si *usu* legeretur, tunc distinguend. esset, *mihi usu venit hoc, scio.* — *Mî*, mihi. — *Usus venit*, facti experientia accidit. — *Hoc scio'*, non est quod possim ignorare hujus magisterii difficultatem.

74. *Memini.* Apprime novi. — *Relinqui me*, supp. quasi magistrum ab ambobus senibus. — *Deo irato meo.* Ablativo hæc absoluto reposita arbitramur. — *Deo meo.* Locutio hæc nobis recidere videtur ad ea quæ vernacula lingua dicimus, *mon bon ange.*

75. *Adversari*, juvenibus genio volentibus indulgere. — *Quid verbis opu 'st?* Pro præterito *erat*, reponit *est*; quod quidem vividius. Et intellige, « quid possunt, quid poterant proficere verba apud hos juvenes? » Perletus adnotat : « facete hinc dicuntur. *Verba* enim negligit, qui *verbera* sensit. »

76. *Seni.* Be. mavult *senibus*, propt. *senes*, vs. 72. — *Seni*, debet suppleri ad sensum, *utrique*; vel intelligatur de Antiphonis patre. — *Fidelis*, servi est, ut ait Don. *fidus* autem, amici. — *Dum*, quamdiu. — *Scapulas*, humeros. — *Perdidi*, male mulctari passus sum. Vel significatur, modo sequaris Perletum, « ita contusas servi scapulas, ut sensum omnem amiserint. » Melius autem interpretari nobis videmur; et gallice verteremus : « je compromettais mes épaules. »

77. *Istæc.* Lib. ant. *Ven. in ment. istæc mihi.* « Hoc dictum, ut Don. monet, et superioris personæ esse potest, et alterius. » Sed recte Be. vidit, tribuendum Getæ esse, non

Advorsum stimulum cálces : cœpi iis omnia
Facere, obsequi quæ vellent. Da. Scisti uti foro.
G. Noster mali nil quidquam primo; hic Phædria
Continuo quamdam nactus est puellulam
Citharistriam : hanc amare cœpit perdite.
Ea serviebat lenoni impurissimo;
Neque, quod daretur quidquam, id curarant patres.
Restabat aliud nil, nisi oculos pascere,
Sectari, in ludum ducere, et reducere.
Nos otiosi operam dabamus Phædriæ.
In quo hæc discebat ludo, exadvorsum ei loco

Davo. — *Istæc*, omnes hæ rationes. — Sic libb. Bentl. In Fa. script. et edit. *nam quæ*.

78. *Calces*. Vet. interp. *opponere*. Sed Guyeto τὸ *calces* est nominativus pluralis. — *Calces*, deest *jactare*, ut fit per ἐλλείψιν in proverbialibus sæpe locutionibus. Proverbium est etiam Græcorum : πρὸς κέντρα λακτίζειν ; et Nostri quoque, *regimber contre l'éperon*. — *Iis*, ad arbitrium eorum.

79. *Foro*. Vet. interp. *negotio*. — *Obsequi quæ*. I. e. *obsequi secundum ea quæ vellent*. — *Uti foro*, temporibus servire, occasionem arripere : exemplo negotiatorum, qui pro annonæ ratione, pretium mercibus suis statuunt. *Mor. Casaub*.

80. *Noster*. Antipho. — *Mali nil quidquam*, suppl. fecit, admisit. — *Primo;* bene additum *primo;* quia non *perpetuo*. Don. — *Hic*, vester.

81. *Continuo*. Quasi vix exspectaverit profectionem patris. *Don*.

82. *Puellul. Citharis*. Istis nominibus hic agitur, ut causa amoris et ex ætate, et ex arte puellæ videretur. Nam ideo *puellulam* dixit. *Don*. — *Perdite*, præter modum.

83. *Ea serv.* etc. Erat enim citharistria ancilla lenonis, non libera. Hinc, ait Don. magna præparatio ad rerum difficultatem imminentium : puellula, citharistria, avarus leno, amator perditus, inopia. — *Impurissimo*, fere, quasi diceret : qui nihil habebat sacrum.

84. *Neque*, etc. Ordina : et patres curaverant id, ut non quidquam daretur, i. e. dari posset. Si expungas, ut Zeun. *Neque, quod daretur, quidquam; id cur. pat.* ordine mutando nihil opus est. — *Curarant*. Gallice, *y avaient mis bon ordre*.

86. *Sectari*, frequenter sequi. — *In ludum*, ubi discebat citharistria.

87. *Nos*, ego et Antipho. Vel potius, Antipho solus : *notre jeune homme*. — *Otiosi*, quibus vacuum ab omni amore pectus. Et relatio est, ut adnotat solertissime Donat. ad illud quod mox otiosi non erunt. — *Operam dabamus*, amori illius favebamus.

88. *Exadv.* L. Bemb. *ex adverso*. — *In quo ludo, ei loco exadvorsum*. Videtur quiddam in his παρήχον ; et est locutio græca. — *Exadvorsum*, contra ipsum locum.

Tonstrina erat quædam : hic solebamus fere
Plerumque eam opperiri, dum inde iret domum.
Interea dum sedemus illic, intervenit
Adolescens quidam lacrumans : nos mirarier :
Rogamus quid sit? « Numquam æque, inquit, ac modo
Paupertas mihi onus visa est, et miserum et grave.
Modo quamdam vidi virginem hic viciniæ
Miseram, suam matrem lamentari mortuam.
Ea sita erat exadvorsum; neque illi benevolens,
Neque notus, neque cognatus extra unam aniculam

89. *Tonstrina*, scilic. domus tonsoris. — *Tonstrina*. Apta sedes otiosis. — *Fere*, junge cum *plerumque*, in vs. sq.

90. *Eam*, citharistriam. — *Iret*, pro *rediret*.

92. *Adolescens*. In C. G. ch. *Adolesc.* priori versui annexum. Cujus omnino codicis versuum distinctio a vulgata passim discedit. — *Adolescens quidam*. Apollodorus tonsorem ipsum nuntium facit, qui dicat se nuper puellæ comam ob luctum abstulisse : quod scio mutasse Terentium, ne externis moribus spectatorem romanum offenderet. *Don.* — *Mirarier*. Satis scilicet mirum in adolescentibus lacrymæ.

93. *Quid sit*, cur lacrymet. — *Æque*, *inquit*, *ac modo*. Tantum, quantum in hoc nuperrimo rerum articulo.

94. *Visa*. Sic un. C. Be. Vulgo *visum*. Par. in marg. « pro *visa est*. » — *Paupertas*. Statim fit mentio paupertatis, ut sit causa fallaciæ Phormionis. *Don.*

95. *Hic*. Var. *huic*, *hinc*, *hujus*. — *Modo quamdam*, etc. Vide sic agi, ut non tam morte mulieris, quam solitudine pulchræ virginis moveatur affectus. Simul et ea describi, quæ matronæ futuræ magis conveniant, quam quæ temere amanda sit. Nam hic obitus feminæ ad comicum exitum spectat : quando quidem plus ex ejus morte securitatis, quam molestiæ sentiat argumentum. *Don.*

96. *Miseram*. Adnotandum est hic distingui, ut ad virginem referatur. — *Mortuam*. Significatur mors ejus, quæ superducta Chremetis bigami uxor, et a Lemno Athenas profecta, ibi mortua est. *Perl.*

97. *Neque illi benevolens*. Perlet. *neque illi bonevolens*. — *Ea*. Hæc puella. Perlet. nescio quo auctore, intelligit : « corpus mortuæ positum erat. » Quia mortuos tantum *sitos* dici contendit, non *vivos*. Sed vetat ne sic intelligamus tum narrationis ipsius τὸ πάθος, tum ordo et constructio grammaticæ. — *Exadvorsum*, contra corpus mortuæ. — *Benevolens*, amicus.

98. *Neque not. neque cogn.* Hæc descriptio paupertatis adjuvat argumentum, ut et visere audeant adolescentes virginem, et amet Antipho.

Quisquam aderat, qui adjutaret funus : miseritum 'st.
Virgo ipsa facie egregia. » Quid verbis opu 'st?
Commorat nos omnes : ibi continuo Antipho :
« Voltisne eamus visere? » Alius : « censeo;
Eamus; dùc nos sodes. » Imus, venimus,
Videmus : virgo pulchra! et, quo magis dicerès,
Nihil aderat adjumenti ad pulchritudinem.
Capillus passus, nudus pes, ipsa horrida,
Lacrumæ, vestitus turpis; ut, ni vis boni
In ipsa inesset forma, hæc formam exstinguerent.
Ille qui illam amabat fidicinam : « tantummodo,
Satis, inquit, scita 'st : » Noster vero.... Da. Jam scio,

99. *Adjutaret funus.* Eam adjuvaret in curando funere. — *Miseritum 'st.* Verba sunt usque etiam, adolescentis, vs. 93.

100. *Virgo ipsa*, etc. A forma etiam nascitur indignatio; et bene, ut ait Donatus, *ipsa;* quia quæ supra dixit, non ad ipsam, sed ad eventum ejus pertinebant.

101. *N. omnes.* Bene *omnes;* quia res ad Antiphonem tantum spectat. — *Ibi cont. Ant.* Hic redditur nomen adolescentis; et est παραπαυσή. — *Antipho.* Sc. ait.

102. *Alius*, id est, alius quidam, et fortasse Phædria. Hæc omnia diversi dicunt. Et apparet tot esse homines, quot per μίμησιν δοὺνδετα demonstrantur. *Don.*

103. *Duc nos sodes.* Hoc dicatur ad nuntium adolescentem, vs. 92.

104. *Virgo pulchra!* Bene non dixit, videmus virginem pulchram, sed ὑπὸ τῆς καταπλήξεως, *virgo pulchra!* Illud enim frigidius, hoc concitatius; et hoc magis demonstratur δράματι, quam relatione. *Don.* — *Quo magis diceres.* Notandum hæc absolute dici, quasi reponeretur, *quo quis magis diceret;* illudque totum intellige: «et, ut quilibet fateatur meliori jure illam esse pulchram, addam nihil adfuisse adjumenti ad pulchritudinem.»

105. *Aderat.* Proprie dictum. *Adest* enim id quod adjuvat. *Don.*

106. *Capillus pass. n. pes*, etc. Huic locus est confinis Heaut. 286. — *Passus*, temere dispersus. — *Ipsa horrida.* Inculta.

107. *Ut*, adeo ut. — *Ni*, nisi. — *Vis boni.* Exsuperantia pulchritudinis. Fusius hic disserunt Donat. et Bœcler. sed omnino abs re, ut quidem nobis videtur.

108. *Hæc.* Sc. lugubria, sordida, horrida. — *Exstinguerent*, delerent. Bene autem *exstinguerent*, quasi de igne et calore; et eo melius, quod veteres ignem et calorem quemdam, quasi fervorem, dixerunt *formam. Don.*

109. *Ille qui*, etc. Agitur de Phædria; et cf. supra 80 sqq.

110. *Scita*, venusta. — *Noster.* De Antiphone sic loquitur Geta, quia ille ipsius domini filius est. — *Noster vero....* Aposiopesis est, et

Amare cœpit. G. Scin' quam? quo evadat, vide.
Postridie ad anum recta pergit; obsecrat,
Ut sibi ejus faciat copiam : illa enim se negat;
Neque eum æquum facere ait, illam civem esse Atticam,
Bonam, bonis prognatam : si uxorem velit
Lege, id licere facere; sin aliter, negat.
Noster, quid ageret, nescire; et illam ducere
Cupiebat, et metuebat absentem patrem.
Da. Non, si redisset, ei pater veniam daret?
G. Ille indotatam virginem atque ignobilem
Daret illi? numquam faceret. Da. Quid fit denique?
G. Quid fiat? est parasitus quidam Phormio,
Homo confidens, qui... illum Dî omnes perduint!

supple, si libet : admirationem poterat vix verbis exprimere. — *Jam*, priusquam loquaris.

111. *Amare cœpit.* Totam hanc narrationem vide quo modo imitatus fuerit Noster Comicus *Molière*. Cf. ad calcem hujus voluminis, ubi præterea alia retulimus quæ e Terentio fideliter expressit in comœdia, cui titulus : *les Fourberies de Scapin;* indicatis utrimque Latinis, et Gallicis sententiis.—*Scin' quam?* Scisne quantum amore exarserit? —*Vide*, inspice.—*Quo ev.* Quo perveniat, quo eum cupiditas abripiat.

112. *Postridie ad anum.* Ἐμφατικῶς, ad anum statim : ut qui posthabuerit omnia alia. *Don.* — *Recta.* Quia non per nuntium.

113. *Ut sibi ejus.* C. G. m. *ejus sibi.* — *Ejus*, sc. potiundæ. — *Copiam*, facultatem. — *Enim*, intellige, pro *vero*. — *Negat*, supp. se facturam ejus copiam.

114. *Neque eum.* Perl. *neque enim.* —*Æquum facere*, quod peteret.

115. *Bonam, bonis*, etc. Honestam, et honesto loco natam. Duplex commendatio, a parentibus et ipsius virginis ingenio. — *Si uxorem velit Lege.* Scilicet, ut uxorem ducat legitime. Distinguunt vulgo ante dictionem *lege*. At nos cum Perleto, ex Burmann. magis commode, post.

116. *Negat*, id ipsi licere.

117. *Illam.* Al. *eam.* — *Nescire.* Vividius dictum, quam *nesciebat*.

118. *Et metueb.* Perl. omitt. *et.*

119. *Non, si redisset*, etc. Bene interrogat, ut Geta etiam ingenium senis quam brevissime sed graphice notet. *Perlet.* — *Si redisset.* Quum rediisset. — *Veniam*, ductæ uxoris se inscio et absente; vel, ejus ducendæ facultatem.

120. *Ille.* Lib. antiq. *Illene.* — *Ille.* Magnus sensus in pronomine; scil. ille qui propter spem lucri navigaverat senex. — *Ignobilem.* Non dotem tantum, sed etiam splendorem familiæ respiciebant.

121. *Denique*, postremum.

122. *Quid fiat*, supp. rogas.

123. *Homo confidens.* Hic *confidens*, pro improbo, audaci, ac temerario posuit. Ut : « O ingen-

DA. Quid is fecit? G. Hoc consilium, quod dicam, dedit:
« Lex est, ut orbæ qui sint genere proxumi,
Iis nubant, et illos ducere eadem hæc lex jubet.
Ego te cognatum dicam, et tibi scribam dicam;
Paternum amicum me assimulabo virginis;
Ad judices veniemus; qui fuerit pater,
Quæ mater, quî cognata tibi sit, omnia hæc
Confingam; quod erit mihi bonum atque commodum.
Quum tu horum nil refelles, vincam scilicet.
Pater aderit; mihi paratæ lites : quid mea?
Illa quidem nostra erit. » DA. Jocularem audaciam!
G. Persuasit homini : factum 'st; ventum 'st; vincimur.

tem confidentiam! » *Donat.*—*Qui... illum*, etc. Optima est interpretatio, ut *qui* pronomen sit, quo incipiat Geta describere Phormionem; unde vero, exsecrandi formula *ill. D. omn. perd.* interposita, se ipse subito abrumpat.

124. *Quod dicam.* Quod tibi exponam.

125. *Lex est, ut*, etc. Cf. Adelph. 656.

126. *Nubant... ducere.* Nubit femina; ducit vir. — *Eadem hæc lex.* Non duas res jubet hæc una lex : sed puellis permittit nubere; cognatos cogit ducere. *Donat.*

127. *Ego te.* C. G. m. et Hal. Gl. add. *Antipho.* Ille plenius addit, *illi puellæ.* — *Te cognatum dicam.* Te virgini sanguine proximum esse asseverabo. — *Tib. scribam dicam.* Litem intendam. Græca phrasis, δίκην γράφεσθαι. *Dica* est actio qua pugnamus cum aliquo in judicio. Cave autem ne confundas; nam *dicam*, supra verbum est; et nunc, nomen est totidem litteris.

128. *Paternum amic. virg.* Hoc est, amicum patris virginis. A persona litigantis. Potuit enim opponi, personam ipsum non habere. *Donat.*

130. *Qui.* Quo modo, et qua ratione.

131. *Quod erit mihi*, etc. Quatenus mihi et causæ nostræ utile esse videbitur. Aliter Donat. qui autumat formulam esse bonum implorantis exitum.

132. *Refelles*, refutabis. — *Vincam*, causam in judicio obtinebo. — *Scilicet*, sine dubio; ut jam scire licet.

133, seq. *Pater aderit*, etc. Redibit pater tuus Demipho, sat scio, et mihi litem intendet; sed hoc parum curo, modo habeas uxorem illam. — *Quid mea.* Mire, quod maxime alius metueret, hoc pro ridicula re contempsit. *Donat.*

134. *Nostra.* Sic dixit, ut patronus, qui clientis causam appellat suam.—*Jocularem audaciam!* Supp. mihi narras, et intellige *Jocularem*, risu dignam; quæ joco et fabulæ similior sit, quam rei gestæ.

135. *Persuasit.* Lib. antiq. *persuasum 'st.* — *Homini*, sc. Antiphoni.—*Factum 'st.* Sc. scripta est dica.

Duxit. Da. Quid narras? G. Hoc quod audis. Da. O Geta,
Quid te futurum est! G. Nescio hercle : unum hoc scio,
Quod fors feret, feremus æquo animo. Da. Placet.
Hem! istuc viri 'st officium. G. In me omnis spes mihi est.
Da. Laudo. G. Ad precatorem adeam, credo, qui mihi
Sic oret : « nunc amitte, quæso, hunc; cæterum
Posthac, si quidquam, nil precor. » Tantummodo
Non addit : « ubi ego hinc abiero, vel occidito. »
Da. Quid pædagogus ille, qui citharistriam...?
Quid rei gerit? G. Sic, tenuiter. Da. Non multum habet,
Quod det, fortasse. G. Immo nihil, nisi spem meram.
Da. Pater ejus rediit, an non? G. Nondum. Da. Quid? senem
Quoad exspectatis vestrum? G. Non certum scio,

— *Ventum 'st*, ad judices. — *Vincimur*, sc. Geta et Antipho, qui quasi ex adverso steterint in judicio.

136. *Duxit.* Quam ingeniose in extrema sententia solemnem hanc et quasi decretoriam reposuit vocem : *Duxit!* — *Quid narras?* admirantis, non interrogantis. — *H. q. aud.* Quasi dicent, quæ vera sunt.

137. *Te.* Id est, de *te*.

138. *Fors.* L. antiq. *sors.* Quod ortum putat Bent. typographi errore. — *Quod fors feret*, etc. Hæ graves sententiæ, ex persona servorum quum dicuntur, ridiculæ sunt, et eo consilio interponuntur. — *Placet.* Mihi grata est hæc tua animi fortitudo.

139. *Istuc.* Fortiter quæ accidunt ferre.

140. *Adeam.* Al. *abeam.*—*Laudo.* Supp. animum tuum. — *Credo*, verbum ibi est irridentis et profitentis ad tale consilium se non convertendum esse. Totum autem illud sic intellige : « Egone confugerem ad aliquem deprecatorem, qui pro me sic herum oraret : Parce illi, quæso nunc. Si quid postea peccaverit, non deprecabor, quin pœnas det : modo etiam iste deprecator hoc non addat : Per me licet eum etiam occidas, ubi ego discessero. »

141. *Amitte.* Be. cod. *omitte.*

143. *Addit.* Var. *addat*, *addet.* — *Vel*, pro *etiam.*

144. *Quid pædagogus ille.* Supp. agebat interea, et loquitur hic de Phædria. Pædagogus autem nominatur, qui *puellam ducit*, neque abscedit ab ejus custodia, neque illam ipse contingit. *Donat.* — *Qui citharistriam.* Supp. sectatur, amat.

145. *Sic*, *tenuiter.* Διακτικῶς. *Sic* dicendum est, cum aliquo gestu. Gallice diceremus, *comme ça*, *pas trop bien.*

146. *Meram.* Ien. et Ven. *veram.* — *Fortasse.* Refer ad non *multum habet.* — *Immo.* Adverbium confirmantis. — *Meram*, solam.

147. *Quid? senem Quoad*, etc. Animadvertite, ait Donat. *quid?* secundum morem quotidianum tum dici, quum fit transitus a mentione alterius rei ad alteram.

Sed epistolam ab eo adlatam esse audivi modo,
Et ad portitores esse delatam : hanc petam.
Da. Numquid, Geta, aliud me vis ? G. Ut bene sit tibi.
Puer, heus! nemon' huc prodit? cape, da hoc Dorcio.

SCENA TERTIA.

ANTIPHO. PHÆDRIA.

A. Adeon'rem redisse, ut qui mî consultum optume velit esse,
Phædria, patrem ut extimescam, ubi in mentem ejus adventi venit?
Quod ni fuissem incogitans, ita eum exspectarem, ut par fuit.
Phæ. Quid istuc? A. Rogitas? qui tam audaciş facinoris mî conscius sis ?

149. *Ab eo adlatam*. Non, quam attulerit, sed quam scriptam miserit. Mire paratur inopinatus subito adventus senis : nam ipse veniet, cujus epistolam sperat. *Don.*

150. *Delatam*. Al. *latam*. — *Ad portitores*. Ad eos qui in portu sunt. More veterum magistri tributorum, id est, publicani, operam in portu dabant, inferendarum rerum et efferendarum vectigal exigentes. D. — *Hanc petam*. Hanc petitum eo.

151. *Sit tibi*. C. G. m. *tibi sit*. — *Numquid, Geta*, etc. Formula discessionis. — *Ut bene sit tibi*. Fere omnino est, quasi diceret : *Nihil*.

152. *Cape*. Hæc Geta prodeunti tandem servo cuipiam. — *Da hoc Dorcio*. Apparet hanc Dorcium conservam et uxorem Getæ esse ; ergo dat illi pecuniam servandam.

Sc. III. Hæc scena vitæ comparationem tenet Antiphonis et Phædriæ : ejus qui uxorem duxit, absente patre, eam quam diligebat, et ejus qui amat meretricem, et sumptus non habet. *Eugraph.*

153. *Adeone*, etc. Construe : eone me devenisse infelicitatis, o Phædria, ut extimescam patrem qui mihi velit optime consultum, i. e. qui me unice diligat, et omnia mihi bene evenire cupiat.

154. *Patrem ut*, etc. Alii non hab. *ut*. — *Adventi*. Ms. Paris. *adventus*. C. G. m. neutrum habet, nec *adventi*, nec *adventus*. — *In mentem ejus adventi venit*. Reponitur *adventi* antique pro *adventus ;* et dicitur aliquando *venit in mentem rei*, pro *venit res in mentem*. Cic. Verr. I, 17 : « fac tibi paternæ legis Aciliæ veniat in mentem. »

155. *Incogitans*. Temerarius, præceps. — *Ut par fuit*, patrem a bono filio exspectari.

156. *Quid istuc?* Vulgo additur *est*. — *Quid istuc ?* « Quorsum hoc tu dicis ? » Hæc interrogatio stomachosa est.

Quod utinam ne Phormioni id suadere in mentem incidisset,
Neu me cupidum eo impulisset, quod mî principium 'st mali.
Non potitus essem : fuisset tum illos mî ægre aliquot dies,
At non quotidiana cura hæc angeret animum. PHÆ. Audio.
A. Dum exspecto quam mox veniat, qui hanc mihi adimat consuetudinem.
PHÆ. Aliis, quia defit quod amant, ægre 'st; tibi, quia superest, dolet.
Amore abundas, Antipho.
Nam tua quidem hercle certo vita hæc expetenda optandaque est.
Ita me Dî bene ament! ut mihi liceat tam diu, quod amo, frui;
Jam depecisci morte cupio; tu conjicito cætera,

157. *Quod.* Hic expletivum est.— *Utinam ne*, pro *utinam non.* Vide ut custodiat poeta τὸ ἦθος personarum. Antea servus, vs. 122 : « Est parasitus quidam Phormio, qui... illum Dî omnes perduint! hoc consilium dedit. » At quanto honestius Antipho nihil mali imprecatur Phormioni, sed hoc tantum optat, ne in mentem venisset ei consilium dare et persuadere, quod cum tantis periculis esset conjunctum! Quæ sequuntur connectenda sunt in hunc modum : « At non quotidiana hæc cura angeret animum, dum exspecto quam mox veniat, qui hanc mihi adimat consuetudinem. » Nota auctam ipso verborum tractu sollicitam exspectationem. *Bœcler.*

158. *Neu*, ne ve. — *Cupidum*, cupidine obcæcatum. — *Eo impulisset, quod.* In eam rem impulisset, quæ, etc.

159. *Tum illos.* Lind. vetus cod. *tum illud.*—*Non potitus essem.* Non duxissem illam citharistriam — *Fuisset mí ægre.* Doluissem, in ægritudine animi versatus fuissem. — *Tum illos dies*, nec amplius. Supp. *per ill. dies.*

160. *Quotidiana.* Scribitur hic *cotidiana*, ibi *cottidiana.*— *Quotidiana cura hæc.* Explicat hæc versus, qui sequitur. — *Audio*, intelligo. Volunt interpretes, indignantis esse hoc verbum, et cum impatientia audientis.

161. *Hanc mihi adimat.* Al. *adimat hanc mihi.* — *Hanc consuetudinem.* Hujus puellæ possessionem.

162. *Quia superest.* Repete, quod amant.

163. *Amore abundas.* « Felix es in amore ; habes id abunde, quod amas. » His præterea innuit Phædria Antiphonem ex nimia satietate lascivire, delicias facere.

164. *Tua vita hæc.* Acuendum est *hæc.*

165. *Tam diu*, supple, quam tibi tuo amore frui datur.

166. *Depecisci.* Ed. 1449, *depacisci.* — *Cætera.* Bent. *cæterum.* — *Jam depecisci morte cupio.* Paratus sum mortis pactione transigere. I. e. vel mortis conditione, omnium scilicet durissima, paratus sum pa-

Quid ego hac ex inopia nunc capiam; et quid tu ex istac copia.
Ut ne addam, quod sine sumptu ingenuam, liberalem nactus es:
Quod habes ità ut voluisti, uxorem sine mala fama palam.
Beatus, ni unum hoc desit, animus qui modeste istæc ferat.
Quod si tibi res sit cum eo lenone, quocum mî est, tum sentias.
Ita plerique ingenio sumus omnes: nostri nosmet pœnitet.
A. At tu mihi contra nunc videre fortunatus, Phædria,
Cui de integro est potestas etiam consulendi, quid velis:
Retinere, amare, amittere: ego in eum incidi infelix locum,
Ut neque mî ejus sit amittendi, nec retinendi copia.

cisci, ut tandem perfruar amica. Est autem *depecisci morte* nihil aliud, quam contemnere ipsam mortem, dummodo rem gratam habere liceat. Virgil. Æn. XII, 49: « *Letumque* sinas pro laude *pacisci*. » — *Conjicito cætera.* Relinquo tibi conjicienda cætera; nempe, quid ego capiam molestiæ, quanto in dolore curaque sim, ex hac inopia; id est, difficultate ducendæ uxoris quam cupio; et quid tu commodi capias ex ea facilitate qua uxorem tibi comparasti. *Juvenc.*

167. *Ex istac cop.* Al. *ex hac c.*

168. *Sine sumptu ingenuam, liberalem nactus es.* Contra ea quæ patitur, ista posuit omnia. Hujus in amore copiam: suam inopiam; hujus desiderium nullo constitisse sumptu: sibi a lenone fuisse emendam puellam; hujus ingenuam: suam servam; hujus liberalem: suam citharistriam; hunc nactum esse: se sectari tantum; hujus uxorem: amicam suam; hujus amorem maritalem esse: suum velut prodigi, velut scortatoris. *Don.*

169. *Sine mala fama.* Integræ existimationis. — *Palam.* Nec occulte, ut in amoribus meretriciis.

170. *Hoc desit.* C. G. m. *hoc tibi desit.* — *Beatus, ni unum hoc desit.* Beatus es, si modo sit tibi is animus, qui felicitatem ferat modeste, non cum tædio et sollicitudine.

171. *Quod.* Pro *quod* Don. legit *et.* — *Tum sentias.* Alii *tu* pro *tum.* — *Tum sentias.* Quam male mecum agatur; et rursum, quam sis beatus.

172. *Plerique omnes.* Scilicet, nos omnino mortales. — *Nostri nosmet pœnitet.* Nostræ nos sortis piget, laudamus alienam. Horat. epist. I, 1, init. « Quî fit, Mæcenas, etc. » Eadem fere sententia, Cic. ad Div. VI, 1: « Etsi ea perturbatio omnium rerum, ut suæ quemque fortunæ maxime pœniteat. »

173. *Contra*, e contraria parte.

174 sq. *De integro.* Integris adhuc rebus, h. e. nuptiis quum nondum implicaris. — *Consulendi, quid velis: Retinere*, etc. Considerandi et deliberandi quid eligas, utrum tibi asserves tuam amicam, diligasque, utrum eam relinquas.

176. *Ejus.* Reperit Bc. in Regg.

Sed quid hoc est? videon' ego Getam currentem huc advenire?
Is est ipsus: hei timeo miser, quam hic nunc mihi nuntiet rem.

SCENA QUARTA.

GETA. ANTIPHO. PHÆDRIA.

G. Nullus es, Geta, nisi aliquod jam consilium celere repperis.
Ita nunc imparatum subito tanta in me impendent mala,
Quæ neque uti devitem scio, neque quo modo me inde extraham.
Nam non potest celari nostra diutius jam audacia.

et Acad. codd. quam magnopere laudant lectionem *jus* pro *ejus*. Sed vulgatam Servius defendit ad Virg. Æneid. XI, 675. *Perlet.* — *Ejus amittendi*, pro *amittendæ*. Conf. Hecyr. 372.

178. *Nuntiet.* Ien. *nuntiat.* — *Hei timeo miser.* Jam turbæ, quam epitasin dicunt comœdiæ, incipiunt a nuntio de patris adventu.

Sc. IV. In hac scena servi concurrentis officium est, tendens ad perturbationem Antiphonis, quem oportet abesse a conspectu patris, usque ad cognitionem rerum, et κατατροφὴν fabulæ. *Donat.*

179. *Jam consilium.* Lib. antiq. *jam tibi consil.* — *Reperis.* Al. *repereris.* — *Nullus es, Geta.* Loquitur ad semetipsum. — *Null. es.* Periisti. — *Jam*, brevi. — *Celere.* Refer ad *consilium*; neutrum vetus.

180. *In me.* Sic Bent. ex Acad. C. pro *te* vulg. Recte, ait Perlet. — *Ita*, dictum per epiphonema. — *Nunc imparat. subito tanta in me imp. mal.* Nota in uno versu quam potentia frequentium verborum momenta! *Ita* (statim exspectationis movendæ aptum est). *Nunc* (a tempore). *Imparatum* (a statu personæ). *Subito* (ab eventu). *Tanta* (a comparatione). *Te* (a demonstratione personæ). *Impendent* (a repræsentatione periculi). *Mala* (per cumulationem). Mirus ubique artifex est poeta noster, in attollendis aut repræsentandis, frequentatione quadam verborum, sententiis quæ affectum habent aut faciunt. *Bœcler.*

181. *Devitem*, antequam irruant. — *Inde extraham*, quum irruerint.

182. *Nostra aud.* Cf. vs. 122 seqq. Bene *nostra* dicit; quia ipse partem maximam sustinet culpæ, ut magister. — *Audacia.* Cf. sup. 134. Quippe quæ *audacia jocularis* illic videbatur, vera nunc serio sentitur.

Quæ si non astu providentur, me aut herum pessum dabunt.
A. Quidnam ille commotus venit?
G. Tum, temporis mihi punctum ad hanc rem est: herus adest. A. Quid istuc mali 'st?
G. Quod quum audierit, quod ejus remedium inveniam iracundiæ?
Loquar? incendam; taceam? instigem; purgem me? laterem lavem.
Eheu, me miserum! quum mihi paveo, tum Antipho me excruciat animi.
Ejus me miseret; ei nunc timeo; is nunc me retinet: nam absque eo esset,
Recte ego mihi vidissem, et senis essem ultus iracundiam;

183. *Quæ si non astu*, etc. Hic versus totidem elementis legitur in Andria, vs. 208.

184. *Quidnam*. De qua re? Hæc Antipho ad Phædriam.

185. *Temporis punctum*. Angustissimum spatium. — *Ad hanc rem*. Ad deliberandum de hac re. — *Herus adest*. Ecce herum. Vox timentis. — *Quid istuc*, sc. quod tu affers.

186. *Quod ejus*. Ien. omittit *quod*. — *Quod quum audierit*. Geta bene non respondit *quid*: secum enim loqui pergit, non audito Antipho-ne. — *Quod*, scilic. quod uxorem duxit Antipho. — *Ejus*, junge cum *iracundiæ*.

187. *Loquar*. Sic Bent. omissa partic. *ne*, elegantiæ causa majoris. Vulg. *Loquarne*. — *Loquar?* An interroganti de re tota hero respondeam? — *Taceam?* nihil respondendo. — *Purgem me?* A me culpam omnem et suspicionem amoliendo. Quibus tribus interrogationibus hic respondet, *incendam; instigem; lat. lavem*. — *Laterem lavem*. Quo proverbio inanis opera significatur. Itid. Græcor. πλίνθους πλύνειν.

188. *Quum*. Præterquam quod. — *Antipho me excruc. an*. Propter Antiphonem me excrucio.

189. *Ejus me mis. ei n. tim. is nunc*, etc. Figura πολύπτωτον, ait Donatus; *ejus, ei, is*. — *Is nunc me retinet*. I. e. Antiphonis gratia hic remaneo. — *Absque eo esset*. Si ad eum res non pertineret: i. e. si meum tantummodo peccatum esset hoc ipsum. *Donat.*

190. *Recte mihi vidissem*. Mihi utiliter consuluissem. — *Et senis essem ultus irac*. Et de senis iracundia ultionem sumpsissem. Facete servus occasionem melioris conditionis esse existimat fugæ causam, tanquam sibi per eam et libertatis genus præstare posset et prædam. *Don.* — His autem convenit quod supra dixerat Geta, *in me omn. spes m. est*, vs. 139. Ac vere sæpius servi et fugiebant et auferebant, simul quo utroque facile poterant herum ulcisci. Eunuch. 661. *Perlet.*

Aliquid convasissem, atque hinc me conjicerem protinus in pedes.

A. Quam hic fugam, aut furtum parat?

G. Sed ubi Antiphonem reperiam? aut qua quærere insistam via?

PHÆ. Te nominat. A. Nescio quod magnum hoc nuntio expecto malum. PHÆ. Ah,

Sanusne es? G. Domum ire pergam: ibi plurimum 'st. PHÆ. Revocemus hominem. A. Sta ilico. G. Hem! 195

Satis pro imperio, quisquis es. A. Geta. G. Ipse est, quem volui obviam.

A. Cedo, quid portas? obsecro; atque id, si potes, verbo expedi.

G. Faciam. A. Eloquere. G. Modo apud portum. A. Meumne? G. Intellexti. A. Occidi. PH. Hem!

191. *Convasissem.* Var. *convasassem*, *corrasissem*. — *Protinus.* Mur. Be. dat *protinam;* vocem Plautinam. — *Aliquid convasissem.* Aliquid clam subripuissem, et cum sarcinulis collegissem. Verbum illud Donatus ait figuratum a colligendis vasis. Videtur enim translatum a militibus castra moventibus. Est autem *convaso, convasis*, tertiæ conjugationis. *Perl.* — *Me conjicerem in pedes.* Fugerem.

192. *Quam hic fug.* Both. ex codd. *quam mihi hic fug.*

193. *Via.* L. Bemb. *viam.* — *Reperiam.* Sicubi cesset. — *Aut qua quærere insist. via.* Sicubi ambulet. Omnis enim qui quæritur, aut cessat, aut ambulat. — *Insistam*, incipiam.

194. *Te nominat.* Hæc Phædria ad Antiphonem. Auditur enim Geta ab adolescentibus, qui ipse secum loquens neminem audit. — *Nuntio*, accipe pro, qui rem nuntiat; et sensus est: Nescio quod magnum malum hunc mihi nuntiaturum arbitror.

195. Hunc versum e duobus factum a Bentl. recepimus cum Perleto. — *Sanusne es?* Vult dicere: Stultus es, Antipho, qui te excrucies antequam sciveris, quid eveniat mali. — *Ibi plurimum 'st.* Ibi sæpius morari solet Antipho noster. Scilicet propter amorem uxoris suæ. *Plurimum*, τὸ πλεῖστον.

196. *Satis pro imperio.* Satis imperiose loqueris. — *Quem volui obviam*, supp. *mihi fieri.*

197. *Verbo expedi.* Ms. Lindenb. add. *uno.* — *Quid portas?* Quem nuntium affers? — *Verbo*, deest *uno*, quod requirit sensus. — *Expedi*, expone.

198. Hunc versum Faernus fatetur unum se fecisse ex illis qui duo versus fuissent in omnibus libris. — *Modo apud portum.* Dicturus Geta: *Patrem vidi*, præventus est ab eo quem timor intelligentem fece-

A. Quid agam? PHÆ. Quid ais? G. Hujus patrem vidisse me, patruum tuum.
A. Nam quod ego huic nunc subito exitio remedium inveniam, miser?
Quod si eo meæ fortunæ redeunt, Phanium, abs te ut distrahar,
Nulla 'st mihi vita expetenda. G. Ergo istæc quum ita sint, Antipho,
Tanto magis te advigilare æquum 'st: fortes fortuna adjuvat.
A. Non sum apud me. G. Atqui opus est nunc quum maxume ut sis, Antipho.
Nam si senserit te timidum pater esse, arbitrabitur
Commeruisse culpam. PHÆ. Hoc verum 'st. A. Non possum immutarier.
G. Quid faceres, si aliud gravius tibi nunc faciundum foret?

rat. *Don.* — *Hem!* Propria et sua cuique personæ exhibuit: celeritatem ex præsagio metuenti Antiphoni: et tarditatem intellectus quieti pectoris securo Phædriæ. *Don.*

199. *Quid ais?* Hæc ad Getam.

200. *Nam quod.* Pro *quod nam*, per metathesin.

201. *Meæ fortunæ.* Tragice amator hoc negotium fortunas omnes dixit esse. *Don.* — *Phanium.* Amatoria προσφώνησις per ἀποστροφήν. — *Abs te ut distrahar.* Non dixit *a me distraharis;* et vide verbum vim colligerentis ostendere. *Don.*

202. *Nulla.* Intellige, vel pro *non;* vel pro *nullius conditionis.* Quasi dicat: Ne deorum quidem vita mihi dulcis esset sine te. *Don.*

203. *Advigilare.* Subaudi, ut pater tibi placetur, neque tu distraharis a Phanio. — *Fortes fortuna adjuvat.* Huc pertinet Cicero, Tusc. II, 4: «*Fortes* enim, inquit, non modo *fortuna adjuvat*, ut est in veteri proverbio, sed multo magis ratio.» Sallustius: «Vigilando, agendo, bene consulendo, prospere omnia cedunt.» Qualia qui amat, plerumque apud Joh. Weitzium diligenter congesta reperiet. Nostri autem instituti ratio illuc non pertinet; quod semel monendum est.

204. *Apud me*, mei compos. — *Nunc quum maxime.* Tam tui compos, quam quum es maxime. — *Ut sis.* Subaud. *apud te.*

205. *Timidum*, metuentem.

206. *Commeruisse*, pro *commisisse.* — *Culpam*, pro *pœnam*, ait Perlet. Nam *culpa* Tacitus ait, quam *pœna* est tempore prior. Ann. XV, 20. — *Hoc verum est.* Congrue fit, ut et Geta et Phædria audaciores sint, qui et absque amore sint: et hos oportet objici pro Antiphone seni irato. *Don.* — *Immutarier.* Naturam meam transmutare.

A. Quum hoc non possum, illud minus possem. G. Hoc nihil est, Phædria : ilicet.
Quid hic conterimus operam frustra? quin abeo? PHÆ. Et quidem ego. A. Obsecro,
Quid si adsimulo! satin' est? G. Garris. A. Voltum contemplamini, hem!
Satin' est sic? G. Non. A. Quid si sic? G. Propemodum. A. Quid si sic? G. Sat est.
Hem, istuc serva; et verbum verbo, par pari ut respondeas,
Ne te iratus suis sævidicis protelet. A. Scio.
G. Vi coactum te esse invitum, lege, judicio : tenes?

208. *Hoc.* Intellige : id, quod ei faciendum esset coram patre, ut maxime apud se esset. Cf. vs. 204. — *Illud*, quod majus est quam metum deponere. — *Hoc nihil est. Hoc*, id est, hic Antipho *nihil est;* nullius est animi et consilii. Neutro genere per contemptum utebantur pro masculino. Vel *hoc*, id est, quod ille dicit, et cogitat, leviculum est ac meticulosum. — *Ilicet*, ire licet, abeamus. Sic judices de consilio demittebantur, suprema dicta quum præco pronuntiasset, *ilicet.*

209. *Abeo.* C. G. m. *abeam.* —*Et quidem ego.* Ordo *et ego quidem.* Et deest *abeo.*

210. *Adsimulo.* Ald. et Erasm. cod. *adsimulabo.*—*Quid?* I. e. quid agetis? quid de me sentietis?—*Adsimulo*, me confidentem esse. — *Satin'est.* Voltum mutat, et ad confidentiam se componit Antipho, ut abeuntes aut abire simulantes retineat. *Mer. Casaub.* — *Garris*, nugaris.

211. *Satin' est sic?* Al. *satin' sic est.* — *Quid si sic.* Al. omitt. *si.*—*Satin' est sic?* Satisne videor hoc vultu compositus ad audaciam et constantiam? — GET. *Non.* ANT. *Quid si sic*, etc. Hæc forsan nostrati LAFONTAINE animo occurrebant, scribenti lepidam fabellam : *La grenouille qui veut se faire aussi grosse qu'un bœuf.*

212. *Hem, istuc serva.* Ita compositus mane et adsimulatus, ut nunc es.—*Ut respondeas.* Supple ante hæc, *fac* vel *cura.* — *Verbum verbo, par pari.* Scilicet magister adsimulandi, ait Perletus, vult, ut juvenis tiro et orationi et gestui parem etiam suam orationem et gestum, servato audaci vultu, opponat. — Quid autem hoc sit, non melius potest intelligi, quam ex contentione Demiphonis et Phædriæ, in scena seq. Quod enim Antipho subterfugit, Phædria probe implevit officium. *Bœcler.*

213. *Sævidicis.* Lib. antiq. *sævis dictis.* In omnib. libb. Fa. *sævidicis dictis.* Itidem C. G. m. et Bru. cod. In Be. codd. *sævidicis.* Al. *sævidictis.* — *Sævidicis.* Sæve et atrociter dictis. — *Protelet.* Hic Donatus : *Protelet* et *protelum* a πρὸ et ἐλᾶν dictum est, quod est *ante* et *trahere.* Alii ab assiduo telorum jactu existimant dici. Ut Lucretius : « Undique protelo plagarum continuato. » H. e. « tenore. » Cæterum intellige, *protrahat*, *exagitet.* — *Scio*, intelligo.

214. *Te esse;* etc. Subaudi, *ut*

Sed quis hic est senex, quem video in ultima platea? A. Ipsus est.
Non possum adesse. G. Ah, quid agis? quo abis, Antipho? mane,
Mane, inquam. A. Egomet me novi et peccatum meum.
Vobis commendo Phanium et vitam meam.
PHÆ. Geta, quid nunc fiet? G. Tu jam lites audies;
Ego plectar pendens, nisi quid me fefellerit.
Sed quod modo hic nos Antiphonem monuimus,
Id nosmetipsos facere oportet, Phædria.
PHÆ. Aufer mî: « oportet »; quin tu, quid faciam, impera.

respondeas, vs. 213. — *Vi coactum invitum.* Non ibi fit pleonasmus per vitium, Geta scilicet argumenta cum verbis exaggerante. — *Lege, judicio.* Oratorie divisit rem unam, ut major videretur. Necessitas legis intelligitur. *Jus* dicitur *cogere*, Adelph. 491 (legit enim hic *jus*, ubi Nos *vis.* ED.), et Phorm. 236; sententiis sc. judicum, secundum jus et leges pronuntiantium. Ita, vs. 226, defensionem facilem significare volens, partitione amplificavit et in majus audiri fecit. « Justam illam causam, facilem, vincibilem, optumam. » Prompta defensio et simplex: *Lex coegit.* Bœcler. — *Tenes?* Hoc admonet, ne perturbatus ille coram patre hæc obliviscatur.

215. *In ultima platea.* In ulteriore plateæ parte; ut Virg. Æn. II, 449, *imæ fores*, i. e. forium pars ima.

216. *Quid agis?* C. G. m. *ais*, pro *agis.* — *Adesse*, diutius.

217. *Mane.* Hoc posterius delet Faer. post eum Bentl. quoque; sed immerito. Nam *inquam* urgentis, postulat *mane.* Hoc modo, Hecyr. 495, 496. Habent *mane* poster. C. G. m. et Hal. Item Erasm. We. et al. *Perl.* — *Egomet me novi, et peccat. m.* Et natura, et ex conscientia criminis admissi (quod juvenem et ingenuum decebat) pavidus. *Casaub.*

218. *Phanium et vitam meam.* Animadverte quod amator prius ponit *Phanium* quam *vitam* suam. *Don.* — Hæc dicens, abit Antipho.

219. *Quid nunc fiet?* Quid nos faciemus? — *Tu jam lites aud.; Ego plect. pend.* Bene Donatus huc comparavit locum Heaut. 356: « Tibi erunt parata verba, huic homini verbera. » Ἐκ παροιμίου enim hæc dicuntur. — *Lites audies*, verbis acerbis objurgaberis.

220. *Plectar*, feriar, verberabor. — *Pendens.* Plures arbitrantur his alludi ad morem quo solebant alligari sublimes servi, et ita loris cædi; forsan jure crederes, *pendens* hic venire a *pendere*, *pendo*, pœnam debitam solvens.

221. *Sed quod modo.* C. G. m. *sed quo modo*, perperam. — *Sed.* Intellige, quasi esset, *sed tamen.*

223. *Quid fac.* C. G. m. *quod faciam.* — *Aufer mî « oportet. »* I. e. noli dicere: « oportet. » — *Quin tu;* quasi esset, potius.

G. Meministin' olim ut fuerit vostra oratio,
In re incipiunda ad defendendam noxiam,
Justam illam causam, facilem, vincibilem, optumam?
PHÆ. Memini. G. Hem, nunc ipsa 'st opus ea, aut, si quid potest,
Meliore et callidiore. PHÆ. Fiet sedulo.
G. Nunc prior adito tu; ego in subsidiis hic ero
Succenturiatus, si quid deficias. PHÆ. Age.

224. *Vostra.* Quatuor Be. codd. *nostra.* — *Meministin' ut fuerit.* Qualis fuerit. — *Vostra oratio.* Dicendo *vostra*, alludit haud dubie ad juvenum amborum non modo assensionem factam, sed ipsum auxilium promissum; quod utrumque conjici posse videatur ex verbis Getæ, *Persuasit homini*, etc. Supra vs. 135.

225. *Defendendam.* Al. *defendendum.* — *Noxiam.* Sic scriptum ait Donat. per epenthesin, pro *noxam*, propt. iambum. — *In re incipiunda ad*, etc. Quibus rationibus uti decrevistis, tum quum id incepistis facinus, ut illud, si veniret Demipho, purgaretis ac defenderetis; ut noxiam (i. e. culpam) ac pœnam a vobis amoveretis. Nempe statueratis hoc dicere, Phanii causam esse optimam, justam, quæ non posset non vinci a Phormione, etc. *Juvenc.*

226. *Causam.* Perlettus, *sausam*, errore, ut liquet, typographico. — *Vincibilem.* Ien. et Ven. *invincibilem.*

227. *Opus ea.* Abest *ea* a codd. Bent. ita C. G. m. — *Nunc ipsa 'st opus ea.* Causa scilicet. — *Si quid potest.* Supp. inveniri.

228. *Fiet sedulo.* Miror cum Perleto, qui Donatus τὸ *sedulo* abundare existimet, quippe quod vim addit dictione obsequentis.

229. *Hic ero.* C. G. m. *adero.* — *Nunc pr. adito tu.* Dicit *adito*, quasi ad prælium. Virg. Æn. V, 378: «nec quisquam ex agmine tanto Audet adire virum.» — *In subsidiis ero.* Subsidia sunt milites, qui primis deficientibus submittuntur; Cæs. B. G. II, 22. — *Hic ero*, pro *hic adero.*

230. *Deficias.* Al. *deficies.* — *Succenturiatus.* Tibi substitutus, ut quum deficies erisque defatigatus, ego recens et integer prodeam. — *Succenturiati*, proprie milites ii dicebantur qui ad replendam centuriam et ordinem parabantur, maxime in collocandis insidiis; ut in locum sauciorum aut cæsorum subirent. *Juvenc.* — *Age.* Verbum est, sæpius usitatum, quod vim hortantis maximam præbeat.

ACTUS SECUNDUS.

SCENA PRIMA.

DEMIPHO. GETA. PHÆDRIA.

DE. ITANE tandem uxorem duxit Antipho injussu meo?
Nec meum imperium, ac mitto imperium, non simultatem meam
Revereri saltem? non pudere? o facinus audax! o Geta
Monitor! G. Vix tandem. DE. Quid mihi dicent? aut quam causam reperient?

Act. II, sc. I. Hæc est Mureti scena quinta act. I; eadem Bip. tertia act. II. — In portu senex duxisse filium suum uxorem audivit. Secum ergo conqueritur satis admiratus, quod ille tantum facinus ausus sit implere. Hæc adeo scena continet accusationem et controversiam. *Eugraph.*

231. *Itane tandem.* Iracundiæ et stomacho inservit τὸ *tandem.*

232. *Ac mitto.* Lib. ant. *age, mitto*, ut in Bemb. est. — *Nec meum imperium, ac mitto*, etc. His dictis usus est Cicero, ad Att. II, 19, de Statio suo manumisso adhibitis.— *Ac mitto imperium.* Hæc quasi parenthesi includuntur. Ne dicam imperium, quippe quod levius forte inobediens filius existimarit. — *Simultatem*, indignationem.

234. *Reperient.* Solus omnium Perlètus, *reperierit.* — *O Geta Monitor!* Nihil verius quam senem hoc velle: *o Geta monitor:* id est, huic mandes, si quid recte curatum velis. Τὸ *monitor* duplicem vim habet, tum ex destinatione ad officium, tum ex prævaricatione ejus, qui destinatus erat. Geta igitur quum facta et virtutes suas in hoc vocabulo, non modo ut dicebantur sed ut erant, agnosceret, ad Phædriam, cum subrisu et εἰρωνείᾳ μιμητικῇ, *vix tandem* inquit. Quod est: «ego vero monitor.» Ut in Andria, 597, Davus simili μιμήσεως genere dixerat: «Ego vero solus.» Nam τὸ *tandem* hic ἐκ παραλλήλου significat *vero, equidem;* i. e. egregie cessit provincia quam cepi. Quasi vero illi adolescentes indiguissent hujus monitoris, qui libidinem animi ducem ad omnia et magistram haberent. Comicæ sunt hæ interruptiones et festivæ, quas inter conti-

Demiror. G. Atqui reperi jam : aliud cura. De. An hoc dicet mihi :

« Invitus feci ; lex coegit » ? audio, fateor. G. Places.

De. Verum sciëntem, tacitum, causam tradere adversariis,
Etiamne id lex coegit? Phæ. Illud durum. G. Ego expediam, sine.

D. Incertum 'st quid agam : quia præter spem atque incredibile hoc mî obtigit.
Ita sum irritatus, animum ut nequeam ad cogitandum instituere.

Quamobrem omnes, quum secundæ res sunt maxume, tum maxume

nuam senis orationem actoribus et theatro poeta gratificatur. *Bœcler.* — *Vix tandem.* Hæc Geta a tergo senis cum Phædria. — *Quid mihi dicent?* Vid. ad calcem hujus fabulæ, qua ratione scenam hanc partim imitatus fuerit nostras Molière.

235. *An.* Lib. antiq. *anne.* — *dicet.* C. G. m. Hal. et multi alii *dicent.* Non recte; nam sequitur, *invitus feci*, eadem persona singulari. — *Demiror.* Nescio. Nam admirationem ignorantia facit. *Donat.* — *Atqui reperi jam.* Hæc Geta domino aversus secum, et mox quæ sequuntur eodem modo. — *Aliud cura.* Ne sis sollicitus de nostra excusatione, parata est : alias res cura, o bone Demipho. *Juvenc.*

236. *Fateor.* Al. *et fateor.* — *Places.* C. G. m. *placet.* — *Audio*, approbantis invite. — *Places*, gratum est mihi quod dicis.

237. *Verum scientem*, etc. Construe : *Verum, etiamne lex coegit id*, scil. *scientem*, etc. — *Causam tradere.* Ita negligenter se apud judices defendere, ut causam adversariis facile obtinendam offerre videretur.

238. *Ego expediam.* Hæc Bent. tribuit Phædriæ. — *Illud durum.* Illud est in quo stat discrimen, et difficultas. — *Expediam ;* difficultates quas reformidas amovebo. Scilicet timet Phædria ne velit omnino senex nosse quid sit de his nuptiis; et suam ei operam Geta promittit, verba scilicet Demiphoni daturus.

239. *Incertum 'st*, etc. Quasi diceret, *incertus sum.* — Duos hos versus Dionis Cassii ista, ἐν μέρει παραφράσεως, explicent : ὅταν γάρ τι ἀπροσδοκήτως τινὶ καὶ μετὰ πλείστου παραλόγου προσπέσῃ, τό τε φρόνημα αὐτοῦ ταπεινοῖ, καὶ τὸ λογιζόμενον ἐκπλήσσει, ὥστ' αὐτὸν κάκιστόν τε καὶ ἀσθενέστατον τῶν πρακτέων κριτὴν γενέσθαι. *Bœclerus.*

240. *Instit.* intendere, adhibere.

241. *Quamobrem omnes*, etc. Ῥῆσις graviter incepta, subtiliter deducta, personæ senis et perturbationi rerum apta. Quam commode hoc dixerit Terentius a philosophia sumptum ostendit Cicero, Tuscul. III, 14, allato simili Euripidis loco.

Meditari secum oportet, quo pacto adversam ærumnam ferant,
Pericla, damna, exsilia : peregre rediens semper cogitet,
Aut filî peccatum, aut uxoris mortem, aut morbum filiæ;
Communia esse hæc; fieri posse; ut ne quid animo sit novum.
Quidquid præter spem eveniat, omne id deputare esse in lucro.
G. O Phædria, incredibile est, quantum herum anteeo sapientia.
Meditata mihi sunt omnia mea incommoda, herus si redierit,
Molendum usque in pistrino; vapulandum; habendum compedes;
Opus ruri faciundum; horum nihil quidquam accidet animo novum.
Quidquid præter spem eveniet, omne id deputabo esse in lucro.

243. *Exsilia.* Bene puto corrigi *exitia.* Si tamen alicui placeat *exsilia* retinere, quod codices præferunt, interpunctio et explicatio sic est constituenda : « Meditari secum oportet, quo pacto adversam ærumnam ferant Pericla, damna, exsilia. Peregre rediens semper cogitet, Aut filii peccatum, etc. » Ut *pericla*, *damna*, *exsilia*, tanquam exempla adversæ ærumnæ, quæ, ut sunt humana, frequenter accidunt, subjiciantur : inde demum ad ea, quæ sunt hujus loci, progressus fiat. *Bœcler.* — Nos autem *exsilia*, hac Bœcleri defensione tuti, admittimus. — *Peregre*, ex aliqua peregrinatione.

245. *Esse hæc, fieri.* Al. *esse et fieri.* — *Communia esse hæc.* Sc. cogitet. — *Hæc*, quæ jam enumeravit mala. — *Ut ne quid*, etc. Sic indicat quamobrem debeat peregre rediens talia cogitare.

246. *Deputare.* Supple *debet, oportet, necesse est.*

247. *Quantum.* Lib. ant. *quanto.*

248. *Meditata*, passive, pro *cogitata.*

249. *Usque.* Pro *usque*, L. Bemb. ac Vict. *esse.* Ms. We. *mihi esse.* — *Habendum.* C. G. m. *habendæ.* — *Molendum usque*, etc. Servorum supplicia enumerat non nulla.—*Usque*, assidue. — *Habendum compedes.* Volebat forsitan dicere poeta *habendum*, ut id prioribus consonaret *molendum, vapulandum.* Hæc syntaxis Varroni non inusitata; de R. R. 1, 21 : *canes habendum.*

250. *Quidquid*, etc. En vero comicam irrisionem senilis sapientiæ, et ipsius verborum mimesin. Cf. supra, vs. 246.

Sed quid cessas hominem adire, et blande in principio adloqui?
DE. Phædriam mei fratris video filium mî ire obviam.
PHÆ. Mî patrue, salve. DE. Salve: sed ubi est Antipho?
PHÆ. Salvum advenire... DE. Credo: hoc responde mihi.
PHÆ. Valet; hic est: sed satin' omnia ex sententia?
DE. Vellem quidem. PHÆ. Quid istuc? DE. Rogitas, Phædria?
Bonas, me absente, hic confecistis nuptias!
PHÆ. Eho, an id succenses nunc illi? G. O artificem probum!
DE. Egone illi non succenseam? ipsum gestio
Dari mî in conspectum, nunc sua culpa ut sciat
Lenem patrem illum factum me esse acerrimum.
PHÆ. Atqui nil fecit, patrue, quod succenseas.

252. *Adire.* Bene *adire*, quasi terribilem et pugnaturum. *Donat.* — His dictis, Phædria prodit.

254. *Salve.* Prærupta voce et severa loquitur senex.

255. *Advenire.* L. Bemb. *venire.* — *Salvum advenire...* Scil. *gaudeo;* ut mox, quum Geta salutat; sed interrumpit æstus Demiphonis ob filii peccatum. *Casaub.* — *Credo.* Breviter et aspere forsan respondet. — *Hoc responde*, sc. quod petii, ubi sit Antipho.

256. *Valet.* Hic oratorie dissimulat, atque ita respondet, quasi senex non iratus quærat, sed de salute sollicitus sit Antiphonis. *Don.* — *Hic est*, domi, non procul. — *Ex sententia.* Subaudi *procedunt.* Ex animo, ut vis; salutandi formula.

257. *Quidem.* Perlet. *equidem.* — *Quid istuc?* Al. add. *est.* — *Vellem quidem*, « supp. omnia evenire ex sentent. » — *Quid istuc*, scilic. est quod tu doles.

258. *Bon. me absente*, etc. Crimen in duobus esse demonstrat: quod *non bonas*, et quod *absente patre.* — *Confecistis.* Non quod loquatur hic de duplicibus Phædriæ et Antiphonis nuptiis; sed *confecistis* indicat, quam operam huic rei Phædria ipse adhibuerit.

259. *An id.* Lib. antiq. *an tu id.* — *Eho.* Attonitum simulat, hæc dicendo. — *Id*, propter *id.* — *O artificem probum!* Geta hæc a tergo dicit; et laudat Phædriam, quod defensionem patruelis eo astu inceptet, quod optabatur: fronte composita, verbis fidem asseverantibus. Conferri debent vers. 278, 285. *Bœcler.*

260. *Egone illi*, etc. Tenet arreptum senex, quod Phædria tetigerat. *Perl.* — *Gest.* vehementer cupio.

261. *Nunc sua culpa ut sciat*, etc. Ordo est, ut sciat nunc, culpa sua lenem, etc. Dicere etiam poterat, *ex leni acerrimum factum*, uti Andr. 37. — *Illum*, significantius.

263. *Atqui*, verumtamen. — *Quod*, propter quod.

DE. Ecce autem similia omnia! omnes congruunt.
Unum cognoris, omnes noris. PHÆ. Haud ita 'st.
DE. Hic in noxa est; ille ad defendendam causam adest.
Quum ille est, præsto hic est: tradunt operas mutuas.
G. Probe horum facta imprudens depinxit senex.
DE. Nam ni hæc ita essent, cum illo haud stares, Phædria.
PHÆ. Si est, patrue, culpam ut Antipho in se admiserit,
Ex qua re minus rei foret aut famæ temperans,
Non causam dico, quin, quod meritus sit, ferat.

264. *Ecce autem similia omnia!* Ecce quam sunt similes omnes! — *Congruunt*, inter se consentiunt.

265. *Unum cognoris.* Codd. Be. *unum quum noris — Unum cognor.* Præponendum erat *si.—Omnes*, sc. juvenes. Sic Virgil. Æneid. II, 65: « et crimine ab uno Disce omnes. »

266. *In noxa.* Al. *in noxia.—Hic*, Antipho. — *Νρxa*, culpa. — *Ille*, Phædria.

267. *Quum ille est.* C. G. m. *q. ill. abest.* Al. *deest.*—Guyetus plane expungit hos duos versus; nollem factum, satis enim probi et eruditi et Terentio digni videntur: quos Donat. bene interpretatur, et exemplo Ciceroniano, Verr. II, 12, plane huc convenienti illustrat; sicut invicem Asconius Pedianus cum loco Ciceroniano hos duos versus comparat. *Bœcler.* — *Quum ille est.* Quum Phædria est in noxa.—*Trad. oper. mut.* Sibi mutuo præstant opem atque operam. Apparet enim infra Antipho, mutuam Phædriæ amori operam navans libenter.

268. *Probe*, fideliter, ad naturam. — *Imprudens*, insciens; nescit enim in amore citharistriæ esse Phædriam.

269. *Ni hæc ita essent.* Nisi tu ipse esses in culpa. Vide quemadmodum jam præstruat poeta ad ea quæ futura sunt, ad adjuvandum amorem Phædriæ. *Don.* — *Cum illo haud stares.* Non defenderes Antiphonem.

270. *Si est ut Ant. admis.* Pro simpl. si Antipho admisit. — *In se.* Bono ornatu addidit *in se*. Quum et sine hoc plenum videri possit; et hic est, quem Cicero succum orationis appellat. *Don.*

271. *Ex qua re*, ex qua culpa, quamobrem. Haud venuste insertum *re*, quum præposuisset *culpam;* ait hic Donatus. Atqui ita Terentius, pergit Casaubon. haud dubie consulto maluit, ut orationi venustatem ex allusione in verbis, *re*, et *rei*, in diversa significatione positis, conciliaret. Notum est Atticos agnominationibus valde delectatos esse: quos imitatus Terentius, plenus est illis. Sed et extra πλοκὴν, τὸ *res* interdum eleganter repetitur: ut a Cicer. de Offic. « *Valetudo* sustentatur observatione earum rerum, *quæ res* aut prodesse soleant aut abesse. » Et ad Quint. Fratr. « Quæ res ad officium imperii pertinebant, de iis rebus ne attingat. » — *Minus rei foret aut famæ temperans.* Minus consuleret suæ famæ aut pecuniæ.

272. *Meritus sit.* Lib. ant. *Mer. est.*

Sed si quis forte, malitia fretus sua,
Insidias nostræ fecit adolescentiæ,
Ac vicit; nostran' culpa ea est? an judicum,
Qui sæpe propter invidiam adimunt diviti,
Aut propter misericordiam addunt pauperi?
G. Ni nossem causam, crederem vera hunc loqui.
De. An quisquam judex est, qui possit noscere
Tua justa, ubi tute verbum non respondeas,

— *Non causam dico.* Non excuso illum, nihil pugno quin, etc. — *Quod*, pœnam quam.

273. *Sed si quis forte.* Dicit *forte*, quasi non defensurus, sed simul causam cogniturus advenerit. Nec contendit esse verum quod dicit, ne sollicitum faciat ad credendum. Sic apud Virgilium Sinon, Æneid. II, 136: «Dum vela darent, si *forte* dedissent.» Perletus male, ut nobis videtur, bene dici existimat *forte*, de parasito, ut qui obviam daretur. — *Malitia fretus sua.* Præparat ad percipiendam fraudem Phormionis.

274. *Nostræ adolescentiæ.* Opportuna ætas, quæ decipiatur; unde facilior prodit defensio peccati.

275. *Culpa ea.* Al. *ea culpa.*—*Ac vicit*, in judicio.—*Nostran' culpa*, etc. Potentior ἡ ἐρώτησις. Et vide quam mire assurrexerit in fiduciam defensoris. Nam quum supra de Antiphone dixerit, nunc intulit *nostra*. *Don.* — *An judicum.* Donatus nimis hic timidus est, dum veretur ne judices indecore accusentur. Certe *culpam judicum*, citra ambages, incusari videmus, et partitione describi. Quin enim sæpe ad hunc modum Athenis judices peccarent, nemo rerum Atticarum peritus negaverit. Itaque color, quo adolescens hic usus est, nihil habuit a moribus temporum abhorrens; nec enim poeta tam rudem faceret causæ defensorem. Sed quia hac quidem in re frustra in judices culpa conferebatur, non reliquit eos indefensos, quum senex mox infert, vs. 279, 280: «An quisquam judex est, etc.» Nam justa causa etiam judici debet approbari; qui secundum ea quæ probata sunt, sententiam ferre tenetur. *Bœcler.*

276. *Propter invidiam adimunt.* Notum est alteri detrahere qui invident. *Don.* (*ex Em. Zeun.*) — *Diviti*, designat Antiphonem.

277. *Pauperi*, designat Phanium.

278. *Ni nossem causam.* Oblique poeta se laudavit, dum suavissime laudavit oratorem; qui omnia ad persuadendum idonea advocans, solum conscium non adduxit ad credendum. *Don.*

279. *An quisquam j. est*, etc. Apparet jam persuasum seni esse, verum exstitisse quemdam adversarium, non subjectum atque appositum sycophantam. Unde ad aliud transit, ut accuset segnitiem in respondendo, quæ levior culpa est. Ita, ut cedentibus mos est, paulatim seni singula extorquentur e manibus.

280. *Tua justa*, quod jure tuo aut postulare, aut denegare pos-

Ita ut ille fecit? PHÆ. Functus adolescentuli est
Officium liberalis : postquam ad judices
Ventum est, non potuit cogitata proloqui :
Ita eum tum timidum ibi obstupefecit pudor.
G. Laudo hunc : sed cesso adire quamprimum senem? 285
Here, salve: salvum te advenisse gaudeo. DE. Ho!
Bone custos, salve, columen vero familiæ,
Cui commendavi filium hinc abiens meum.
G. Jam dudum te omnes nos accusare audio
Immerito, et me horunc omnium immeritissimo. 290
Nam quid me in hac re facere voluisti tibi?
Servum hominem causam orare leges non sinunt;
Neque testimonii dictio est. DE. Mitto omnia.
Addo istuc: imprudens timuit adolescens : sino.
Tu servus : verum, si cognata est maxume, 295

sis. — *Tua, tute.* Hæc generaliter dicta accipe. — *Verbum*, ne unum quidem verbum.

281. *Ille.* Antipho. Perlet. *illi*, errore typogr. — *Functus ad. est Off. lib.* Ingeniose non negavit hoc crimen, occasionem laudis de confessione sumpturus.

282. *Officium.* Mss. quid. *officio.* — *Postquam ad judices.* Cf. supra 129.

283. *Cogitata*, quæ præparaverat.

284. *Ita*, in epiphonemate. — *Ibi*, coram judicibus.

285. *Laudo hunc.* Phædriam nempe laudat, bonum propinqui defensorem. — *Senem*, Demiphonem. — Hæc dicens prodit.

286. *Here, salve.* Pudorem simulat ac reverentiam.

287. *Bone custos.* Per ironiam acerbe dictum. — *Columen*, sustentaculum.

288. *Cui comm.* Supra. 71, 72.

289. *Jam dudum te omnes*, etc. Vultuose hæc dicit veterator.

290. *Me horunc.* Al. *horum me.* — *Immeritissimo.* Mss. We. *Immeritissimum.*—*Horum*, eorum quos accusas.

291. *Tibi.* Vox illa abundat ad sensum, non autem ad vim dictionis.

292. *Orare*, in judicio agere.

293. *Testimonii dictio.* H. e. jus et potestas testimonii dicendi. — *Mitto omnia.* Et jam hoc perdidit senex, quod videbatur validum ad accusationem. Ita gradatim illi singula subducuntur, et accusationis impetus evanescit. *Don.*

294. *Addo.* Al. *adde.*—*Addo*, concedo. — *Imprudens timuit.* Respice vs. 283, 284. — *Sino.* Concedentis est, contra voluntatem.

295. *Tu servus.* Audio quod dicis, te servum esse : subaudi, adeoque tibi non licuisse testimonium dicere; sit ita sane. Non videbantur Romanis servi satis idonei testes esse posse, quibus imperari scilicet

Non fuit necesse habere; sed, id quod lex jubet,
Dotem daretis, quæreret alium virum.
Qua ratione inopem potius ducebat domum?
G. Non ratio, verum argentum deerat. De. Sumeret
Alicunde. G. Alicunde? nihil est dictu facilius.
De. Postremo, si nullo alio pacto, fœnore.
G. Hui! dixti pulchre, si quidem quisquam crederet
Te vivo. De. Non, non sic futurum 'st; non potest.
Egon' illam cum illo ut patiar nuptam unum diem?
Nil suave meritum 'st. Hominem commonstrarier
Mî istum volo, aut, ubi habitet, demonstrarier.

potuerat ut essent testes. *Juvenc.*— *Si cogn. est maxume.* Etiam si esset gradus cognationis, vel summus.

296. *Necesse.* L. Be. *necessum.* — *Non fuit*, non erat.— *Habere*, scilic. uxorem.

297. *Daretis*, dare debueratis.

298. *Qua ratione*, propter quam rationem. — *Inop. pot. duceb.* Non *inopem potius;* sed *potius ducebat*, subdistinguendum est. *Don.*

299. *Non ratio*, non auctoritas legis. — *Sumeret*, supp. *mutuum*, et intellige rursus, sumere debuerat.

301. *Pacto*, *fœnore.* Al. *pacto vel fœn.*— *Postr.* etc. Ostendit se senex hæc perdere: quum ab his ad alia transcendit exclusus. — *Fœnore.* Animadvertendum, aliud esse, sumere mutuum, aliud sumere *fœnore.* Nam mutua quoque dabantur sine usuris.

302. *Dixti pulchre.* Ironice. — *Si quidem*, etc. Hic West. commemorat, vetus olim senatusconsultum fuisse, quod primum a Solone sancitum ad Romanos deductum sit; quo cautum fuerit, patre vivente, filio, qui sub patris potestate est, credi pecuniam non licere.

303. *Non, n. sic fut.* Hic jam palmæ locus est debitæ Terentio, siquidem et omnia objecerit Demipho, et omnia solverit Geta: quibus actis, sola irrationabilis exclamatio relinquetur seni. *Don.*

304. *Ut patiar.* Supple, *fierine poterit, ut.*

305. *Meritum 'st.* Bent. *meritu 'st.* Govean. et Guy. malebant *merita 'st.* — *Nil suave mer.* Magna hic difficultas, circa quam omnes plus minus infeliciter varii hæserunt adnotatores. Duplicem autem nos proponemus sensum, vel eum quem offert Donatus: ordo et sensus hic est: « nihil mihi mercedis suave est, ut ego illam cum illo nuptam feram.» *Suave meritum* enim suavem mercedem significat. Vel (quum hanc Donati adnotationem plane ineptam proclamet Bœclerus), intellige hæc acerbe dici in auctorem facinoris: « omnia mala meritus est ille a quo indicas in jus raptum fuisse Antiphonem.» Quem posteriorem sensum Nos anteponimus.

306. *Comm. Mî istum volo.* Bono ordine pervenit ad Phormionem, a quo magis confutabitur. *Don.*

G. Nempe Phormionem? De. Istum patronum mulieris.
G. Jam faxo hic aderit. De. Antipho ubi nunc est? G. Foris.
De. Abi, Phædria: eum require, atque adduce huc. Phæ. Eo
Recta via quidem illuc. G. Nempe ad Pamphilam.
De. At ego Deos Penates hinc salutatum domum
Devortar: inde ibo ad forum, atque aliquot mihi
Amicos advocabo, ad hanc rem qui adsient,
Ut ne imparatus sim, si adveniat Phormio.

SCENA SECUNDA.

PHORMIO. GETA.

Pho. Itane patris ais conspectum veritum hinc abiisse?
G. Admodum.
Pho. Phanium relictam solam? G. Sic. Pho. Et iratum senem?
G. Oppido. Pho. Ad te summa solum, Phormio, rerum redit.
Tute hoc intristi, tibi omne est exedendum: accingere.

308. G. *Foris.* Alii hoc tribuunt Phædriæ.—*Faxo hic ad.* Arcessam.

310. *Quidem.* Al. *equidem.*—*Illuc.* Ubi ille est. — *Nempe ad Pamph.* hæc submisse Geta.

311. *Deos Pen. sal.* Erant Dii familiæ unicuique urbi et loco proprii, qui in penitiore domo et interiore colebantur ab redeuntibus aut ab euntibus. *Juv.*

313. *Adsient.* Proprie dicuntur *adesse* advocati.

Sc. II. In hac scena de parasitis vilioribus Terentius proponit imaginem vitæ: ut in Eunucho de potioribus, et his, qui nuper processerint, id est, de assentatoribus. Animadvertendum autem, hujusmodi genus hominum magis a Terentio lacerari. *Don.*

314. *Si.* Alii, *quum.* — *Adv.* Var. *adveniet*, *advenerit.*

315. *Consp.* Al. *adventum.* — *Itane.* Verene? — *Veritum*, Antiphonem. — *Hinc*, e domo patris. — Adhuc narratur fabula de Terentio et Ambivio ebrio: qui acturus hanc fabulam, oscitans temulenter, atque aurem minimo inscalpens digitulo, hos Terentio pronuntiavit versus: quibus auditis exclamaverit poeta, se talem quum scriberet, cogitasse parasitum: et ex indignatione, quod eum saturum potumque deprehenderat, delinitus statim sit. *Don.*

316. *Phan. rel. sol.* sc. ais.

317. *Opp.* Admodum, valde. Non autem *ait*, sed *iratum* intellige. — *Ad te redit*, te spectat solum. — *Summa rerum*, tota hæc res.

318. *Intristi.* Par. *intrusisti*; inusitate. — *Tute h. intr.* Ex proverbio natum; quod est apud rusticos, quum male intritum cibum coactus

G. Obsecro te. PHO. Si rogabit? G. In te spes est. PHO. Eccere. Quid si reddet? G. Tu impulisti. PHO. Sic opinor. G. Subveni.
PHO. Cedo senem! jam instructa sunt mihi corde consilia omnia.
G. Quid ages? PHO. Quid vis, nisi uti maneat Phanium, atque ex crimine hoc
Antiphonem eripiam, atque in me omnem iram derivem senis?
G. O vir fortis, atque amicus! verum hoc sæpe, Phormio, Vereor, ne istæc fortitudo in nervum erumpat denique. PHO. Ah!

est sumere, qui intrivit. Et est sensus : A te confecta res est, quam debes absumere. —*Accingere*, appara te atque expedi.

319. *Obs. te*, subaudi, *ut nobis occurras :* sed parum attendens Phormio ad ea quæ Geta dicit, secum alia meditatur, et quemadmodum Demiphoni respondeat, exquirit; unde abrupta oratio est. *Juvenc.* —*Si rog.* Quid respondebo, inquit secum Phormio, si roget Demipho, quare Phanium sit cognata Antiphonis. — *Eccere*. Adverbium jurandi, pro *æcere*, id est, per ædem Cereris : ut *ædepol*, *æcastor*, etc. Plaut. « Jam enim eccere ibo ad forum, atque hæc facta Narrabo seni. » Atque alibi sæpius. Nisi tamen diversa sunt *eccere*, pro *ecce res*, jurantis; et *eccere*, pro *ecce res*, vel *ecce rem*, confirmantis adverbium : ut et vetus Gloss. videtur distinguere. *Mer. Casaub.*

320. *Quid si reddet?* At, inquit, rursum Phormio, si Demipho respondeat... non exponit quid sit illud quod ipse cogitat responsurum Demiphonem. —Scilicet, *reddo*, *refero*, interdum sumitur pro, respondeo. Sententia quoque esse potest hæc : quid si velit Demipho nobis Phanium reddere cum pecunia et dote, ut alii nubat, et ab Antiphone divellatur, quid faciemus? — *Tu impulisti*. Supp. ut fictam nobis intendi litem pateremur. — *Sic opinor*. Non respondet Phormio Getæ, sed sibi : sic, inquit, opinor, bene respondebo : ita me expediam, sic est. — *Subveni*, scil. mihi et Antiphoni.

321. *Corde*. Quid. Mss. *in corde*. — *Cedo senem*. Jam siste mihi Demiphonem, paratus sum congredi.

322. *Quid ages?* Non interrogantis, sed metuentis hoc dictum est. *Don.* — *Quid vis*, supp. *efficiam;* et cave ne jungas *quidvis*. — *Maneat*, sc. apud virum, apud Antiphonem.

323. *Senis*. Libb. quid. Bent. *patris*. — *Deriv*. conferam, convertam.

324. *O vir f. atque amicus!* Partic. *o*, cum nominativo, vid. Sanct. Minerv. IV, 5.—*Hoc*, aut pleonasmum est, aut ellipsis, ob, propter *hoc*.

325. *In nervum erumpat*. Hæc consuetudine romana dixit : quia sæpe in nervum conjiciebantur, ex aliquo maleficio in carcerem missi.

Non ita est : factum est periclum, jam pedum visa 'st via.
Quot me censes homines jam deverberasse usque ad necem,
Hospites, tum cives? quo magis novi, tanto sæpius.
Cedo dum, en! unquam injuriarum audisti mihi scriptam dicam?
G. Quî istuc? PHO. Quia non rete accipitri tenditur, neque milvo, 330
Qui male faciunt nobis ; illis, qui nil faciunt, tenditur.
Quia enim in illis fructus est; in istis opera luditur.
Aliis aliunde est periclum, unde aliquid abradi potest;

An, numquid proverbium a sagittariis natum est ; quod immoderatæ plerumque vires adducendo arcu non telum incitent, sed nervum rumpant? An ex eo, quod sæpe fortius ferientes, nervum sibi aliquem lædant? Ergo fortitudine nimia sæpe vinci, sæpe decipi contigit. *Don.*

326. *F. est per.* etc. Distinguunt non nulli, *fact. est per. j. pedum : visa 'st via*, inconsulte. Jungendum est *pedum via*. — *Fact. est periclum.* Alia similia sum jam expertus. — *Jam ped. visa 'st via.* Jam prospexi quæ via ineunda mihi sit, ubi ponenda sint singula vestigia. — Aliis *via pedum*, pro *vestigia pedum*, ut sit metaph. a venatoribus.

327. *Me hom. deverberasse.* Homines a me deverberatos fuisse.

328. *Quo mag. nov., tant. sæp.* Palmer. invert. *quo sæpius, t. nov. mag.* —*Quo magis nov. t. sæp.* Quo notior via, tanto plures quotidie perdo. Vel intellige, ut vult Perletus, parasitum de flagitiis gloriantem, gradatione uti : peregrinos, populares, etiam notissimos.

329. *Cedo dum.* Agedum — *En! unquam inj.* etc. Vividius est hæc per interrogationem intulisse. — *Mihi script. dic.* Scribere dicam (a dica, dicæ) alicui alicujus criminis, est litem alicui intendere, accusare de aliquo crimine : « an audivisti me in jus aliquando vocatum fuisse, quod injuriam alicui fecissem. »

330. *Milvo.* Bip. *Miluo.* — *Quî*, quo pacto. — *Quia non rete*, etc. Quia non retia tenduntur milvis et accipitribus qui nobis nocent, ac sunt aves rapaces, sed illis avibus quæ nihil nobis faciunt mali : in his enim capiendis est fructus, id est, utilitas aliqua, operæ pretium, sed in milvo et aliis id genus avibus capiendis opera et labor frustra ponitur ; non enim prosunt istæ aves ad cibum, et capi facile nequeunt. *Juv.*

331. *Illis, qui nil fac.* etc. Capitur sensus idem Juvenal. II, 63 : « Dat veniam corvis, vexat censura columbas. »

332. *Istis.* Var. *his ; illis.*

333. *Aliis al.* etc. Id est, hominibus mihi dissimilibus, non unum periculum affertur; nempe divitibus, quibus est aliquid quod auferatur. *Juv.* —*Aliunde*, variis e locis, hinc atque inde : hanc enim vim habet junctum cum voce *aliis*. Sic :

Mihi sciunt nihil esse. Dices : ducent damnatum domum.
Alere nolunt hominem edacem ; et sapiunt mea sententia,
Pro maleficio si beneficium summum nolunt reddere.
G. Non potest satis pro merito ab illo tibi referri gratia.
PHO. Immo enim nemo satis pro merito gratiam regi refert.
Ten' asymbolum venire, unctum atque lautum e balneis,
Otiosum ab animo ; quum ille et cura et sumptu absumitur.
Dum fit tibi quod placeat, ille ringitur; tu rideas;
Prior bibas, prior decumbas : cœna dubia apponitur.

aliis aliud placet ; alii aliunde veniunt; alii alunde periclitantur. Juv. — *Abradi*, per vim auferri.

334. *Mihi nihil esse.* Me esse inopem. — *Duc. domum.* Secundum jus scilicet, quo obærati, quum solvendo impares essent, ipsi manu capiebantur. — *Damn.* Vid. not. seq.

335. *Mea sentent.* Lib. ant. *mea quidem sent.* — *Alere.* Debitores enim creditoribus addicebantur in servitutem, donec solverent. Interea autem, nisi ipsi habebant unde viverent, alendi erant ab illis. Inde judicati, *damnati* (vs. 334), aut nexi dicebantur. *Perl.* — *Hom. edacem.* Scil. parasitum. — *Et sapiunt*, et sibi consulunt. Comice se significat parasitus, ac vere.

336. *Pro mal.* Nota sup. vs. 331. — *Beneficium summ.* scilic. ut me alant hominem edacem atque inopem. — *Reddere*, retribuere, reponere.

337. *Ab illo.* Scilicet Antiphone. Hujus enim causam Phormio egit.

338. *Immo enim*, e contrario. — *Satis pro merito*, dignam beneficio. — *Regi.* Homini diviti, qui parasitum alit.

339. *Asymbolum.* C. G. m. *ad symbolum.* Alii, *ad symbolam.* Hic Donat. sex versus Ennii adfert, unde Terentium, non ab Apollodoro hæc desumpsisse credit. — *Ten' venire.* Intellige, quasi esset : nonne hoc magnum beneficium est, quod tu parasitus venias ad cœnam asymbolus. — *Asymbolum.* Symbola est pecuniæ pars certa, quæ a convivis datur in sumptus cœnæ ; *asymbolus* ille est, qui non solvit suam illam ratam pecuniæ partem, pro quo alius solvit. — *Unctum atque laut. e baln.* Tangit morem et luxum veterum, quibus unctiones et lotiones erant quotidianæ, non sine maximis sumptibus. *Perl.*

340. *Otiosum ab an.* vacuum curis et sollicitudinibus. — *Ille*, rex tuus, dives apud quem cœnas. — *Cura*, in apparando. — *Sumptu*, in coemendo.

341. *Dum fit tibi.* Lib. antiq. *Dum tibi sit.* — *Dum fit*, dum elaboratur. — *Quod pl.* quod placere possit. — *Ille ringitur ; tu rideas.* Varie ; nam pronuntiativo conjunctivum miscuit. Non enim dixit, *ringatur.* Ringi, est stomachari tacitum : est enim translatio a canibus latraturis. *Don.*

342. *Decumbas*, accumbas mensæ. — *Cœna dubia.* Hujus vocis explicationem ipse dat Getæ interroganti peritissimus Phormio, dicens : *ubi tu dubites*, etc. Hinc eamdem locutio-

G. Quid istuc verbi est? Pho. Ubi tu dubites quid sumas potissimum.
Hæc, quum rationem ineas, quam sint suavia et quam cara sint;
Ea qui præbet, non tu hunc habeas plane præsentem Deum?
G. Senex adest: vide quid agas: prima coitio 'st acerrima.
Si eam sustinueris, post illa jam, ut lubet, ludas licet.

SCENA TERTIA.

DEMIPHO. GETA. PHORMIO.

De. En! unquam cuiquam contumeliosius
Audistis factam injuriam, quam hæc est mihi?

nem Horat. mutuasse videtur, Sermon. II, 2, 76. — Adnotat hic *Lemonnier:* « madame Dacier, pour éviter l'expression, un *repas douteux*, se sert du mot *ambigu*, qui, de son aveu, ne rend pas *cœna dubia*. Elle n'a pas senti qu'en se servant d'un mot usité et connu de Géta comme de Phormion, l'explication que demande Géta est ridicule et déplacée. »

344. *Rationem*. Lib. ant. *ratione*. — *Quum rationem ineas*, si modo tecum existimes, perpendas. — *Hæc*, quæ scilicet apposita sunt epularum. — *Cara*, magni pretii. — *Non tu hunc hab*. Possesne hunc non habere. — *Præsentem*, summum, propitium; qui enim præsentes sunt, maxime adjuvare possunt.

346. *Senex*, Demipho. — *Vide quid agas*. Non terrentis est, sed excitantis. — *Coitio*, congressus et impetus: sumptum a militia.

347. *Post illa*, postea, postmodum. — *Ut lubet, ludas licet*. Poteris senem arbitrio tuo ludificari. — *Licet*, a *licere*, imperson. dictum.

Sc. III. Hæc scena tenet controversiam talem: orba proxumo nubat; orbam proxumus ducat. Bis de eadem re actio ne sit. *Eugr.* — Ab altera parte Demipho pernegat filium proximum esse Phanio; ideoque illum non cogi posse ducere eam.

348. *En! unquam*, etc. Loquitur Demipho cum advocatis. — Hic fuse admodum et accurate Bœclerus: « Poetæ nostri δεινότητα ubivis observes licet: *en* (excitat ad considerandum rem magnam); *unquam* (a tempore); *cuiquam* (a persona); *contumeliosius* (a genere injuriæ); *audistis* (vel aliunde); *factam injuriam* (potentius jam infertur, ut et sequens particula, qua absolvitur conquestio indignitatis), *quam hæc est mihi?* ipsumque interrogationis σχῆμα rem attollit. Cui ἀποστροφὴ, ad similitudinem quiritationis facta, pondus adjicit: *adeste, quæso*. »

Adeste, quæso. G. Iratus est. PHO. Quin tu hoc age : st! 350
Jam ego hunc agitabo. Pro Deum immortalium!
Negat Phanium esse hanc sibi cognatam Demipho?
Hanc Demipho negat esse cognatam? G. Negat.
DE. Ipsum esse opinor, de quo agebam. Sequimini.
PHO. Neque ejus patrem se scire qui fuerit? G. Negat. 355
PHO. Nec Stilphonem ipsum scire qui fuerit? G. Negat.
PHO. Quia egens relicta est misera, ignoratur parens,
Negligitur ipsa : vide, avaritia quid facit!

350. *Hoc age.* C. G. m. *hoc ages.* — *St!* Abest nota hæc silentii a C. G. m. et Hal. — *Iratus est.* Hæc Geta Phormioni. — *Quin tu hoc age : st!* Attentionis et silentii formula. *St!* significat silentium.

351. *Pro De. immort.* C. G. m. add. *fidem.* — *Agitabo*, perturbabo, exercebo. — *Pro Deum immortalium!* Sub. *fidem.* Pugnat cum Geta Phormio, quasi nondum adspexisset Demiphonem : Geta heri partes tueri se simulat : et ideo clara voce Phormio pronuntiat versum qui sequitur : *Negat Phanium*, etc.

352. *Esse hanc sibi cognatam.* Magno ingenio Terentius impudentiam calumniatoris expressit. Nam et prior incipit, et prior accusat; et quia non potest dicere, « Expellit Phanium Demipho? » *negat cognatam*, inquit. *Donat.*

353. *Hanc.* Collocat in principio hoc pronomen, omni vi pronuntiandum, quo insigniorem reddat illam, velut rectissime cognatam. Est enim flagitatio invidiosa. *Perl.* — *Negat.* Etiam Geta particeps doli ac fraudis est, juvando Phormionem atque incitando.

354. *Ipsum esse opin.* Sc. Phormionem. — *Sequimini.* Apparet Demiphonem, ut patremfamilias, perturbari non mediocriter : quippe qui et advocatos conquisiverit adversus hominem sine advocatis agentem, et progredi non audeat, nisi illi sequantur. *Donat.*

355. Hunc versum veterrimi Bent. codd. non agnoscunt. Quem ille tamen in aliis vetustis eoque ordine invenit, quo supra est. Vulgo anteit hic versus priorem nostrum, quem vero sequitur commodius. *Perlet.* — *Neque.* Addendum *negat.* Hic duas negationes affirmare monet Westerhov. — *Ejus*, Phanii.

356. Hunc pariter versum nonnullæ edd. haud sine injuria eliminarunt. Sed Don. explicat eum; et Bent. ex veterrimis libris inventum reposuit. Facile autem τὰ ὁμοιοτέλευτα *negat, negat*, iu causa poterant esse, cur omitteretur. — *Stilphonem scire qui fuerit.* Locutio cognita, pro *scire qui Stilpho fuerit.* Hæc autem asseveratio mentientis est, imitata veritatem. Audisse enim parasitum nomen *Stilphonis* ab ipsa puella verisimile est. Ita vocari se finxerat Chremes in Lemno. Vide vs. 739, 741.

358. *Negligitur.* Par. Bent. ed. *nec legitur.*

G. Si herum insimulabis malitiæ, male audies.
De. O audaciam! etiam me ultro accusatum advenit?
Pho. Nam jam adolescenti nihil est quod succenseam,
Si illum minus norat: quippe homo jam grandior,
Pauper, cui in opere vita erat, ruri fere
Se continebat; ibi agrum de nostro patre
Colendum habebat: sæpe interea mihi senex
Narrabat, se hunc negligere cognatum suum.
At quem virum! quem ego viderim in vita optumum.
G. Videas te atque illum, ut narras. Pho. I in malam crucem!
Nam ni ita eum existumassem, nunquam tam graves
Ob hanc inimicitias caperem in nostram familiam,

359. *Malitiæ*. Un. ex codd. Bent. *avaritiæ*. — *Malitiæ*, improbitatis, avaritiæ. — *Male audies*, quasi diceret: calumniator et falsiloquus æstimaberis.

360. *Etiam me*. Al. *etiamne*. — *Advenit*, Al. *venit*.—*Ultro*, consulto.

361. *Adolescenti*. Antiphoni. — *Nihil est quod succens*. Nullam causam habeo, cur irascar. Veterator callidus hæc omnia fingit: et subtiliter filium, qui veluti invitus nuptias contraxerit, apud patrem purgat, sed ita, ut senex magis in invidiam adducatur. *Bip*.

362. *Illum*, patrem ductæ uxoris. — *Jam grandior*, scil. qui grandior fuit, quam ut illum adolescens optime nosse posset.

363. *Opere*. Lib. ant. *opera*, sexto casu. — *Cui in opere vita erat*. Ex græco expressum: ᾧ τὸ ἔργον ἦν ὁ βίος. Qui opus rusticum faciendo victum quærebat. — *Fere*, pæne semper.

364. *De nostro*. H. e. Phormionis, qui se etiam bonis ortum fingit parentibus.

365. *Senex*, pater Phanii.

366. *Se hunc negligere cogn. s.* Se negligi ab hoc Demiphone, cognato suo.

367. *At quem virum!* Formula laudandi. Quam vir probus erat ille Phanii pater! — *In vita*, vita et moribus.

368. *Videas te*, etc. Hunc locum non ita corruptum Bentl. et alii intactum, opinor, melius reliquissent. — *I*. Lib. antiq. *abi*. Al. codd. verbis et *abi*, et *i* omissis, hab. *in malam rem*, adverbialiter secundum Don. C. G. m. *abi hinc*. — *Videas te atque illum, ut narras*. Hunc vexatissimum locum, super quo nulli interpretum consentiunt, arbitramur esse aposiopesin, ita ut nonnisi Phormio Getæ sententiam absolvi. Gallice «On verrait que toi et lui, à t'entendre...» et supple si libet, *omnium optumos vixisse*, aut quiddam simile.

369. *Ita*, scil. in vita optimum.

370. *Nostram fam*. Libb. Fa. *vestram. fam*.—*Ob hanc*. Id est, causa filiæ ipsius.

Quam is aspernatur nunc tam illiberaliter.
G. Pergin' hero absenti male loqui, impurissime?
Pho. Dignum autem hoc illo est. G. Ain' tandem? Carcer!
De. Geta.
G. Bonorum extortor, legum contortor. De. Geta.
Pho. Responde. G. Quis homo est? ehem! De. Tace. G. Absenti tibi
Te indignas seque dignas contumelias
Nunquam cessavit dicere hodie. De. Ohe! desine.
Adolescens, primum abs te hoc bona venia expeto,
Si tibi placere potis est, mî ut respondeas.
Quem amicum tuum ais fuisse istum, explana mihi,
Et quî cognatum me sibi esse diceret.
Pho. Proinde expiscare, quasi non nosses. De. Nossem?
Pho. Ita.
De. Ego me nego; tu, qui ais, redige in memoriam.

371. *Quam.* Guy. *quem*, sub. *Stilphonem.* — *Is*, Demipho. — *Illiberaliter*, tali familia indigne.

372. *Absenti.* C. G. m. *absente.*— *Hero absenti.* Argute *absenti*, ut videatur fidelior, qui defendat absentem. Dissimulabat autem Geta se vidisse herum præsentem. *Perlet.*

373. *Dignum autem hoc illo est.* Hæc convicia in eum ingeruntur merentem. — *Ain' tandem?* Aisne illum his dignum esse maledictis. — *Carcer*, homo dignus carcere.

374. *Bonorum extortor*, per vim raptor. — *Legum contortor*, qui leges detorques in rem tuam, per scelus.

375. *Responde.* Tacitus hoc Getæ suggerit Phormio, et a Demiphone aversus. — *Tace.* Vellet senex, quantum potest, se non agnosci a Phormione.

377. *Ohe! desine.* Hac voce ostendit, plus justo pro se locutum videri Getam.

378. *Adolescens.* Ita compellat Phormionem senex; et *bona venia* addit, ut ejus benevolentiam magis sibi paret, quam iram. *Donat.*

379. *Si tibi placere*, etc. Metum senis, cui parum successerat prima de jure disputatio, intelligi vult poeta; quod commotior ingenio, et nunc ira non mediocri instigatus, tam placide adversarium alloquitur, veniamque præfatur. *Bœcler.*

380. *Explana*, expone.

381. *Quî*, quo jure.

382. *Proinde*, perinde. —*Expiscare*, expiscaris, a me rescire per dolum vis. *Expiscari* est diligentissime quærere, ubinam *pisces* lateant. *Don.* — *Ita*, profecto, novisti.

383. *In memor.* C. G. Ch. et Mur. *ad memoriam.* — *Nego*, sub. *nosse.* — *Ais*, me nosse. — *Redige*, revoca.

PH. Eho, tu sobrinum tuum non noras? DE. Enicas.
Dic nomen. PHO. Nomen? DE. Maxume: quid nunc taces?
PHO. Perii hercle! nomen perdidi. DE. Hem, quid ais? PHO. Geta,
Si meministi id quod olim dictum 'st, subjice: hem!
Non dico: quasi non noris, tentatum advenis.
DE. Egone autem tento? G. Stilpho. PHO. Atque adeo quid mea?
Stilpho 'st. DE. Quem dixti? PHO. Stilphonem inquam; noveras?
DE. Neque ego illum noram; neque mî cognatus fuit
Quisquam istoc nomine. PHO. Itane? non te horum pudet?
At si talentûm rem reliquisset decem.
DE. Dî tibi male faciant! PHO. Primus esses memoriter
Progeniem vostram usque ab avo atque atavo proferens.

384. *Enicas.* C. G. m. *enecas.* — *Tu sobrinum tuum*, etc. Scurriliter vexat hominem. Quem enim cognatum generatim dixerat, nunc sobrinum vocat. *West.* — *Enicas.* Obtundis me istis ambagibus.

385. *Maxume.* Hoc *maxume* tribuimus, auct. Bentl. et post Perlet. Demiphoni; aptius quam, ut vulgo fit, Phormioni.—*Quid nunc taces?* Urget senex: quia intelligit eum nomen nescire. *Don.*

386. *Perii hercle! nomen perdidi.* Egregia arte hic parasitus sycophanta partim seorsum cum servo de nomine quærit, partim aperte moram fiducia frontis et vulgari tergiversantium schemate prætexit. *Bœcler.* — *Geta, si memin.* etc. Hæc Phormio submisse.

387. *Subjice.* C. G. m. *subice.* — *Hem!* Al. *en.* — *Si meministi id quod*, etc. Suggere mihi nomen quod antea tibi dixi. Rogat id clam Getam.

388. *Non dico.* Quum Geta respondere cunctaretur, conversus Phormio ad Demiphonem, ait: «Hem non dico,» id est, «Nolo tibi nomen dicere, quia id a me tentandi causa quæritas, quod probe nosti.»

389. *Stilpho.* Vox Getæ suggerentis. — *Quid mea.* Parum curo velisne me tentare, nec ne.

390. *Noveras.* Annon probe noveras?

392. *Istoc nomine*, quod tu dicis. —*Horum*, talis istius mendacii.

393. *Talentûm rem decem.* Hereditatem decem talentorum. Quota sit hæc apud nos summa, conf. ad Martial. nost. ed. t. I, p. 497.

394. *Dî tibi male faciant!* Exsecrandi formula.

395. *Ab avo.* Perl. *ab ovo*, minus commode. — *Primus esses m. referens.* Absolvit Phormio sententiam quam inceperat, vs. 393, quamque interruperat indignabundus Demipho. Intellige: «Primus omnium, memoriter recitares.»

DE. Ita ut dicis : ego tum quum advenissem, quî mihi
Cognata ea esset, dicerem : itidem tu face.
Cedo, quî est cognata ? G. Eu noster! recte. Heus tu, cave.
PHO. Dilucide expedivi, quibus me oportuit
Judicibus; tum id si falsum fuerat, filius
Cur non refellit? DE. Filium narras mihi?
Cujus de stultitia dici, ut dignum 'st, non potest.
PHO. At tu, qui sapiens es, magistratus adi,
Judicium de eadem causa iterum ut reddant tibi;
Quandoquidem solus regnas, et soli licet
Hic de eadem causa bis judicium adipiscier.
DE. Etsi mihi facta injuria 'st, verum tamen
Potius, quam lites secter, aut quam te audiam,
Itidem ut cognata si sit, id quod lex jubet

396. *Quum advenis.* Al. *si advenissem.* — *Ita ut dicis*, etc. Esto, sicut tu dicis; de hereditate, quum ego advenissem, probanda mihi cognatio fuerat. *Bœcler.*

397. *Itidem tu face.* I. e. ostende quo pacto mea cognata sit.

398. *Heus tu !* Var. *eu; heu; euge; tu!* — *Eu noster ! recte.* Hæc alta voce. — *Heus tu!* Hæc conversus ad Phormionem; qui scilic. quum hactenus satis declinavisset senis disceptationem, nunc ita urgeri videtur, ut nec vitare æquitatem postulati, nec sine periclo respondere posse videatur. Ita adhortatione servi, conspectior fit extemporalis Phormionis calliditas, qui rem judicio definitam, iterum in disceptationem mitti, nec juris nec moris esse respondet. *Bœcler.*

399. *Quibus me oportuit.* Sub. expedire.

400. *Id si.* Lib. antiq. *si id.*

401. *Narras*, commemoras.

402. *Dignum.* Ms. Par. *justum.*

403. *Tu, qui sapiens es.* Ironice dictum.

404. *Reddant.* Tres Bent. codd. *reddatur.* — *Judic. de ead.* etc. Regula juris est : semel causa approbata, sive vera sit, sive falsa, ne retractetur.

405. *Regnas.* Potens, et extra leges communes positus es. Erat autem regis nomen, maxime Athenis invidiosum. Sic alibi, Ad. vs. 176 : « Regnumne hic, Æschine, possides? »

406. *Adipiscier.* Bent. *apiscier*, eodem omnino sensu.

407. *Etsi mihi facta*, etc. Senex confutatus a Phormione, quum parum in judicio spei reponeret, honesta ἐπιεικείας præscriptione, ad transactionem animum adjicit, quasi ex altera parte legis, de dotanda quam proximus non vult ducere orba. *Bœcler.*

409. *Itidem*, etc. Perinde quasi cognata esset. — *Id quod*, etc. *Id* pro *ob id*, *secundum id.*

Dotem dare, abduce hanc; minas quinque accipe.
PHO. Ha, ha, he! homo suavis. DE. Quid est? num iniquum postulo?
An ne hoc quidem ego adipiscar, quod jus publicum 'st?
PHO. Itane tandem quæso? item ut meretricem ubi abusus sis,
Mercedem dare lex jubet ei, atque amittere? an,
Ut ne quid turpe civis in se admitteret
Propter egestatem, proximo jussa 'st dari,
Ut cum uno ætatem degeret? quod tu vetas.
DE. Ita, proxumo quidem; at nos unde? aut quamobrem?
PHO. Ohe,
Actum, aiunt, ne agas. DE. Non agam? immo haud desinam,
Donec perfecero hoc. PHO. Ineptis. DE. Sine modo.
PHO. Postremo tecum nil rei nobis, Demipho, est.
Tuus est damnatus gnatus, non tu: nam tua
Præterierat jam ad ducendum ætas. DE. Omnia hæc

411. *Ha, ha, he!* Hic risu Phormio destruxit, quod serio intendebat senex. — *Homo suavis.* Ironice dictum. Similiter gallice diceremus: « *Vous êtes un homme délicieux.* »

412. *Quod jus publicum 'st.* Quod jure civili omnibus concessum est.

413 sq. *It. ut meretr.* Hæc omittit Muret. pro quibus ingerit *civem.* — *Itane*, etc. Construe: « Itane tandem, quæso, ubi abusus sis (ingenuam) item ut meretricem, lex jubet dare mercedem ei atque amittere? » — *Amittere*, dimittere. — *An*, junge cum *jussa est*, et intellige: annon jussum fuit, ut daretur?

414. *An.* Particulam hanc ex Lindenbrog. ac Mureto huic apponimus versui, cum Perleto. Vulgo infit ab illa sequens.

415. *Admitteret.* Vulgo post hoc verbum ponitur comma; quod, Pareum ex Perleto secuti, Nos delevimus, quo arctius jungeremus quæ sensus desideraret, *admitt. Propt. egestat.* — *Civis*, virgo ingenua et honesta. — *Quid turpe in se admitteret.* Quæstum corporis sui facere cogeretur.

417. *Cum uno.* Quid enim est pudicitia, ait Donatus, nisi unius scientia viri? — *Vetas*, quasi diceret: Vis evertere.

418. *Ohe.* C. G. m. *hoc.* — *Ita*, supp. lex jubet quidem — *Proxumo*, supp. eam dari in uxorem. — *Unde*, proximi ei sumus?

419. *Aiunt.* Sic dicimus, proverbium significantes. — *Agas*, vox forensis. — *Actum.* Res *acta* est, de qua sententia prolata sit.

420. *Donec p. hoc.* I. e. donec istas nuptias dirimam. — *Ineptis*, deliras. — *Sine modo*, suppl. me facere. Minantis verba. Gallice: « *Laissez faire.* »

422. *Gnatus.* C. G. m. *natus.*

423. *Ad ducendum.* Muret. ex Mss. *ducendi.*

Illum putato, quæ ego nunc dico, dicere;
Aut quidem cum uxore hac ipsum prohibebo domo.
G. Iratus est. PHO. Tute idem melius feceris.
DE. Itane es paratus facere me advorsum omnia,
Infelix? PHO. Metuit hic nos, tametsi sedulo
Dissimulat. G. Bene habent tibi principia. PHO. Quin, quod est
Ferendum, fers: tuis dignum factis feceris,
Ut amici inter nos simus. DE. Egon' tuam expetam
Amicitiam? aut te visum, aut auditum velim?
PHO. Si concordabis cum illa, habebis quæ tuam
Senectutem oblectet: respice ætatem tuam.
DE. Te oblectet! tibi habe. PHO. Minuè vero iram. DE. Hoc age:
Satis jam verborum 'st: nisi tu properas mulierem
Abducere, ego illam ejiciam. Dixi, Phormio.
PHO. Si tu illam attigeris secus quam dignum est liberam,
Dicam tibi impingam grandem. Dixi, Demipho.

424. *Illum.* Antiphonem.

425. *Prohibebo.* Al. *prohibeo.* — *Aut quidem.* Intellige, aut si evenire debet ut non sentiat eadem quæ ego super te. — *Hac,* melius refer τῷ *domo,* quam τῷ *uxore.* I. e. ex domo mea.

426. *Iratus est.* Hæc Geta Phormioni insusurrat. — *Tute idem,* etc. Sensus: «Tu ipse te melius prohiberes domo, ut solus esset filius cum uxore.» Aperte enim non vult dicere: «Melius decederes vita, vel moreresis.» *Perlet.*

427. *Me advorsum.* Transpone, *advorsum me.*

428. *Inf.* Palm. *Iulix* (sic Perl.); vox Plautina. — *M. nos.* Ms. Græv. *metuit me.* — *Infelix!* Improbus, ut apud Græcos κακοδαίμων. — *Metuit nos.* Hæc Geta ac Phormio inter se, ut Demipho non audiat. — *Hic,* senex.

429. *Bene habent,* etc. Hoc dicit Geta clam ad Phormionem. — *Principia,* in deterrendo senem a lite. — *Quin, quod est,* etc. Cur non, inquit, accommodas necessitati voluntatem?

430. *Fers.* Sic Faern. In lib. antiq. *feras.* Bemb. *feres.* Al. *fer.* — *Tuis factis,* si ut decet egeris. — *Feceris,* pro facies.

433. *Illa,* uxore filii tui.

435. *Minue.* Ien. *minùme;* depravate. — *Hoc age.* Sermonem hunc cessa.

436. *Properas.* Al. *properes.*

437. *Dixi, Phormio.* Sic solent dicere, perorata causa.

439. *Dicam impingam. Impingere dicam* est *litem intendere.* Nomen est

Si quid opus fuerit, heus! domo me. G. Intelligo.

SCENA QUARTA.

DEMIPHO. GETA. HEGIO. CRATINUS. CRITO.

De. Quanta me cura et sollicitudine afficit
Gnatus, qui me et se hisce impedivit nuptiis!
Neque mihi in conspectum prodit, ut saltem sciam,
Quid de hac re dicat, quidve sit sententiæ.
Abi, vise, redieritne jam, an nondum domum.
G. Eo. De. Videtis, quo in loco res hæc siet.
Quid ago? dic, Hegio. H. Ego? Cratinum censeo,
Si tibi videtur... De. Dic, Cratine. Cra. Mene vis?
De. Te. Cra. Ego quæ in rem tuam sint, ea velim facias : mihi
Sic hoc videtur : quod te absente hic filius
Egit, restitui in integrum, æquum ac bonum est;
Et id impetrabis : dixi. De. Dic nunc, Hegio.

latinum *dica*, *dicæ*, e græco δίκη, lis, causa. — *Dixi, Demipho.* Mire comminationem et ferocitatem ejus imitatus est simili verbo. *Don.*

440. *Si quid opus fuerit.* Hæc Getæ insusurrari a Phormione abeunte debent; quod aliter Donatus putavit. — *Domo me*, scil. evocabis, accerses.

Sc. IV. Hæc deliberativa est, in qua tres advocati sunt : quorum unus suadet, alter dissuadet, tertius, qui se alterutri addere debuisset, ejusmodi sententiam dicit, ut rursum deliberatione opus esse videatur.

441. *Afficit.* C. G. m. et Mss. We. *affecit.*

442. *Impedivit*, implicuit.

443. *Prodit.* Sub. hic filius meus.

445. *Abi, vise.* Al. *Abi tu, vise.*— *Abi, v.* etc. Hæc ad Getam dicuntur.

447. *Quid ago?* Quid mihi agendum est? Formula consilium petentium. — *Cratinum censeo*, scil. de sententia sua priorem interrogandum.

449. *Te.* Quidam extrusum volunt. — *Quæ in rem tuam sint.* Quæ tuis commodis possint favere.

450. *Si hoc videtur.* Explicat sententiam suam in eis quæ sequuntur. — *Quod hic egit filius.* Alludit ad nuptias.

451. *Bon. est.* We. par. *bonum esse.*—*Restitui in integrum.* Rescindi, et in eum reponi statum in quo erant antequam fierent, infecta et irrita declarari.

452. *Id*, sc. rem restitui in inte-

H. Ego sedulo hunc dixisse credo; verum ita est,
Quot homines, tot sententiæ: suus cuique mos.
Mihi non videtur, quod sit factum legibus,
Rescindi posse, et turpe inceptu est. De. Dic, Crito.
Cri. Ego amplius deliberandum censeo.
Res magna est. H. Numquid nos vis? De. Fecistis probe.
Incertior sum multo quam dudum. G. Negant
Redisse. De. Frater est exspectandus mihi.
Is quod mihi dederit de hac re consilium, id sequar.
Percontatum ibo ad portum, quoad se recipiat.
G. At ego Antiphonem quæram, ut quæ acta hic sint, sciat.
Sed eccum ipsum video in tempore huc se recipere.

grum. — *Dixi.* Hæc mea sententia est.

453. *Sedulo*, benevole, ex animi sententia.

454. *Cuique mos.* Codd. quid. West. add. *est.*

456. *Incept.* Ed. Anon. et Ed. pr. *inceptum.* — *Turpe inceptu est.* Non est honestum tentare id.

458. *Magna.* Magni momenti. — —*Numquid nos vis?* Abiturientium, ut ait Casaub., formula.

459. *Inc. sum multo quam dudum.* Item apud nostratem Molerium, pater quidam postquam consuluit de filiæ suæ morbo: *L'Amour Médecin*, act. II, sc. VII: Sganarelle. «*Me voilà justement un peu plus incertain qu'auparavant.*» In qua insuper comœdia, inducuntur pariter non advocati, sed medici, qui, ut hîc fit, sibi invicem loquendi initium obsequiose deferunt. Vide Moler. fabulam cit. act. IV, init.

460. *Neg. redisse.* Antiphonem nempe, quem conquirendum Demipho mandaverat Phædriæ, supra vs. 309. — *Frater*, Chremes.

462. *Dederit de hac re.* Un. Bent. cod. colloc. *de hac re ded.* — *Sequar.* Lib. ant. *exsequar.* Hic versus fere idem est, qui in Ad. 501. — *Quoad se recipiat.* Quandonam rediturus sit.

463. *Hic sint.* Lib. ant. *hic sunt.* — *At ego*, etc. Hæc secum Geta.

464. *Eccum*, pro *ecce eum*, ut sæpe. — *In tempore*, opportune.

ACTUS TERTIUS.

SCENA PRIMA.

ANTIPHO. GETA.

A. ENIMVERO, Antipho, multimodis cum istoc animo es vituperandus,
Itane hinc abisse, et vitam tuam tutandam aliis dedisse?
Alios tuam rem credidisti magis, quam tete, animadversuros.
Nam, ut ut erant alia, illi recte, quæ nunc tibi domi 'st, consuleres,
Ne quid propter tuam fidem decepta pateretur mali.
Cujus nunc miseræ spes opesque sunt in te uno omnes sitæ.

ACT. III. Sc. 1. Hæc scena rationem gestorum tenet, cum quæstione et objurgatione Antiphonis in semetipsum, quod dimiserit amorem, et deseruerit eam quam diligebat, neque ei ac sibi attulerit patrocinium. *Eugraph.* (*ex emend. Zeun.*)

465. *Multimodis.* Lib. antiq. *multis modis.* — *Enimvero, Antipho.* Ad semetipsum loquitur.—*Cum ist. anim. es vitup.* Andr. 942 : « Dignus es, Cum tua religione, odium. »—*Istoc*, tam timido.

466. *Itane hinc.* Al. *itane te hinc.* — *Vitam tuam tutandam aliis dedisse.* Conf. supra 218 : « Vobis commendo Phanium et vitam meam. »

467. *Tete.* Lib. antiq. *te.* — *Alios tuam rem*, etc. Quod raro contingere, venustissimo docuit Æsopus olim apologo : qui apud Aul. Gell. Noct. Attic. lib. II, cap. 9, reperitur; et vividiori etiam fabella depingitur in nostrate *Fontanio*, cui nullum jure comparaveris : *L'alouette et ses petits avec le maître d'un champ.*

468. *Nunc tibi.* C. G. m. *nunc tuæ.* — *Ut ut erant alia.* Quidquid de aliis rebus futurum esset, quidquid evenire mali tibi aut aliis potuisset. — *Illi*, Phanio. — *Recte consuleres.* Sane consulere debuisses.

469. *Pateretur.* Declarat Donat. legi quoque *potiretur.* — *Ne quid patetur mali.* Vid. quæ minatus erat pater, supra vs. 304, 425. — *Propter tuam fidem decepta*, ideo quod fidei tuæ se credidit.

G. Equidem, here, nos jam dudum hic te absentem incusamus, qui abieris.

A. Te ipsum quærebam. G. Sed ea causa nihilo magis defecimus.

A. Loquere, obsecro; quonam in loco sunt res et fortunæ meæ?

Num quid patri subolet? G. Nihil etiam. A. Ecquid spei porro 'st? G. Nescio. A. Ah!

G. Nisi Phædria haud cessavit pro te eniti. A. Nil fecit novi.

G. Tum Phormio itidem in hac re, ut aliis, strenuum hominem præbuit.

A. Quid is fecit? G. Confutavit verbis admodum iratum senem.

A. Eu! Phormio. G. Ego quod potui, porro. A. Mi Geta, omnes vos amo.

471. *Equid.* C. G. m. et Hal. *Et q.* — *Qui ab.* Propterea quod abieris.

472. *Magis.* In C. G. m. *minus.* — *Ea causa*, quod abesses.—*Nihilo magis defecimus*, non fuimus in agenda causa segniores. Pergit ergo hoc versu loqui ea quæ incœperat vers. præced.

473. *Res, et fortunæ meæ.* Amans est qui de amore verba facit.

474. *Ecquid.* C. G. m. *et quid.* — *Subolet*, in suspicionem, et quasi ad olfactum venit. Intellige: «num suspicatur, rem ex composito gestam, et me mea voluntate esse coactum, ut ducerem Phanium.»—*Nihil etiam*, nihil adhuc. — *Ah!* Doleatis.

475. *Nisi Phædria*, etc. Guyetus explic. nihil aliud boni spe præcipio, nisi quod Phædria haud cessat pro te apud patrem tuum intercedere.—*Nil fecit novi.* Quasi diceret: «solet enim ubique mecum facere.»

476. *Ut aliis.* Lib. antiq. *ut in al.* — *Tum*, præterea. —*Itidem*, pariter ac alibi solet. — *Stren. homin. præb.* Subaudi pronomen *se*.

477. *Iratum senem.* Sic l. Bemb. in aliis, *irat. patrem.* — *Confutavit verbis.* Convicit, exagitavit. Ut si diceret, refutavit. Sed *refutatio* in rem est, *confutatio* in personam. *Donat.* — Adnotat hic docte Dacieria : «*Confutare* est proprement un terme de cuisine, qui signifie *futo aquam ferventem compescere*, jeter de l'eau froide sur de l'eau bouillante, avec un petit pot qu'on appelait *futum* et *truam*. Titinnius dit, dans une pièce appelée *Sétina : Coquus ahenum, quando fervit paulo, confutat trua.* Quand le pot bout trop fort, le cuisinier l'apaise avec un petit pot d'eau froide. Pour conserver cette métaphore en français, on aurait pu dire : Votre père était enflammé, *mais il a bien jeté de l'eau sur son feu*, ou *il a bien mis de l'eau dans son vin.*»

478. *Eu.* Perl. *en*; errore typogr.

G. Sic habent principia sese, ut dico : adhuc tranquilla res est;

Mansurusque patruum pater est, dum huc adveniat. A. Quid eum? G. Ita aibat,

De ejus consilio velle sese facere, quod ad hanc rem attinet.

A. Quantum metus est mihi, venire huc salvum nunc patruum, Geta!

Nam per ejus unam, ut audio, aut vivam, aut moriar, sententiam.

G. Phædria tibi adest. A. Ubinam 'st? G. Eccum; ab sua palæstra exit foras.

nam subjicit in notis : « Laudantis est. » Præclare fecisti Phormio ; et absentem gratulatur. — *Mi Geta.* C. G. m. *o mi Geta.* — *Ego quod potui.* Suppl. *feci.*—*Porro*, ut nunc de me loquar.

479. *Sic hab. princ. sese.* Hoc modo principium rei successit. — *Tranquilla*, integra et tuta.

480. *Ita aibat.* Sic a Bent. post Perletum recepimus. In lib. antiq. *ut aiebat.* — *Mansurus*, exspecaturus.—*Pater*, tuus. Demipho.—*Quid*, qua de causa. — *Eum*, patruum. Et supp. exspectaturus est.—*Ita aibat*, indicat quæ sunt in vers. sequenti.

481. *Velle sese.* Al. *sese velle.* — *De ejus consilio.* Prout ille suadebit.

482. *Quantum metus.* Sic Fa. ex Bemb. lib. Vulg. *quantus metus.* — *Quantum metus*, etc. Patruos vulgo acres severosque vitiorum reprehensores faciunt satyrici, ait Westerhovius, et citat Horat. Sat. II, 3, 87 ; nostra autem in scena, dissimiliter prorsus evenire solet; nihilque tam facile reperias in hodiernis comœdiis (non vim comicam Molerii referentibus, ut fateor) quam patruos illos de cælo missos, dum nepotes ære alieno aut juvenilibus implicantur erroribus; et *dei intersunt; dignus* sit, necne, *vindice nodus :* quid plura? nemo nescit, quid significent gallicæ voces, *un oncle de comédie; un oncle qui vient d'Amérique; un oncle qui paie les dettes de son coquin de neveu.*—*Venire huc salv.* Non optat salvum patruum venire, secundum Apollodorum; sed ostendit non congruere salutem ejus cum commodo suo. *Don.*

483. *Per ejus unam sent.* Vult Bent. *de ejus una sent.* — *Aut vivam, aut moriar.* Sic solent amantes, ubi se amoribus spoliari vident.—*Per ejus unam sent.* Patruum solum esse suspicatur ex quo metuere debeat, ne sua ipsi Phanium abripiatur.

484. *Ubinam'st?* Lib. ant. *ubinam?* — *Ubinam'st?* Vox circumspectantis. — *Ab sua palæstra.* Bene *palæstram* ejus dixit lenonis domum, in qua exercetur amator assidue. *Don.*

SCENA SECUNDA.

PHÆDRIA. DORIO. ANTIPHO. GETA.

PHÆ. Dorio, audi, obsecro. Do. Non audio. PHÆ. Parumper.
Do. Quin omitte me.
PHÆ. Audi, quid dicam. Do. At enim tædet jam audire eadem millies.
PHÆ. At nunc dicam, quod lubenter audias. Do. Loquere, audio.
PHÆ. Nequeo te exorare, ut maneas triduum hoc? quo nunc abis?
Do. Mirabar, si tu mihi quidquam adferres novi.
A. Hei! metuo lenonem, ne quid suat suo capiti. G. Idem ego metuo.
PHÆ. Non mihi credis? Do. Hariolare. PHÆ. Sin fidem do.
Do. Fabulæ!

Sc. II. Hæc scena petitionem tenet, quod deliberativæ sæpe genus diximus; quippe, quum leno peteret argentum ab adolescente, ille dilationem postulavit. *Eugr.*

485. *Dorio*, leno est.—*Quin omitte me. Quin*, modo corrigendi vel imperandi vim habet; ut, *quin age. Donat.*

486. *Quid dicam.* Lib. antiq. *quod dicam.*

488. *Ut maneas.* Ut exspectes, non tradas militi Pamphilam abducendam. — *Quo nunc abis?* Discedentem retinet.

490. *Ne quid suat suo cap.* Var. Mss. ap. We. Al. *suo suat cap.* al. *ne aliquid mo s. cap.* al. *neque suo assuat. c.* Palmer. *fuat* pro *suat.* — *Id. ego metuo.* Bemb. *id ego vereor.*—*Metuo lenonem, ne quid suat.* Græcismus est, pro «metuo, ne leno quid suat.» — *Ne quid su. suo cap.* Quum dixisset Antipho se metuere ne quid leno *sueret*, i. e. ne quid dolose moliretur; addit, *suo capiti*; quorum verborum ea vis est: quæ quidem res lenoni vertat male, atque in ipsius caput recidat. *Muret.* — Illum Mureti sensum erudītiorem proclamat Bœclerus; dum contra Faber contendit eum *hoc loco nil sensisse.* Melius erit fortasse intelligi hæc, tanquam metuat Antipho, ne suæ protervitatis pœnas denique luat Dorio. Quod acceperunt interpretes gallici. — *Hariolare*, falsa et inepta jactas, more hariolorum seu divinorum.— *Sin fidem do.* Supp. «me argentum confecturum, atque tibi pro psaltria persoluturum.»

PHÆ. Fœneratum istuc beneficium pulchre tibi dices. Do. Logi!

PHÆ. Crede mihi, gaudebis facto; verum hercle hoc est. Do. Somnia!

PHÆ. Experire; non est longum. Do. Cantilenam eamdem canis.

PHÆ. Tu mihi cognatus, tu parens, tu amicus, tu... Do. Garri modo.

PHÆ. Adeon' ingenio esse duro te atque inexorabili,
Ut neque misericordia neque precibus molliri queas?
Do. Adeon' te esse incogitantem atque imprudentem, Phædria,
Ut phaleratis dictis ducas me, et meam ductes gratiis?
A. Miseritum 'st. PHÆ. Hei! veris vincor. G. Quam uterque est similis suî!

492. *Pulchre tibi.* Al. *tibi pulchre.* — *Fœneratum*, junge cum *pulchre;* et intellige, magno fœnore redditum. Totam hanc sententiam gallice redderes : « C'est un service qui vous sera bien payé; vous pourrez vous en vanter. » — *Logi.* Lindenb. ex græc. esse notat, λόγους λέγειν, pro inaniter verba fundere.

493. *Somnia.* Lib. ant. *somnium.* — *Gaudebis facto.* Lætaberis te fecisse. — *Verum*, neutrum est ex τῷ *verus*, *a*, *um.*

495. *Garri.* Lib. antiq. *garris.* — *Tu...* Plura amicitiæ nomina pronuntiaturus, a lenone interpellatur. — *Garri modo.* Perge, si libet, garrire nunc, quum abeo; et gestum facit abeuntis. Vel intellige, ut interp. Delphin. perge inepta garriendo nos enecare.

497. *Neque misericordia.* Hæc refer ad *duro; precibus* ad *inexorabili.*

498. *Imprudentem.* Sic Be. ex duob. bene. Vulg. *impudent.* — *Adeon' te esse*, etc. Ea est diligentia concinnando sermoni adhibita, ut posterior eadem fere, quæ prior interrogavit, respondeat.

499. *Gratiis.* Al. *gratis.* — *Phaleratis dictis.* Speciosis promissis, verborum fuco et pigmentis. *Phaleræ* sunt proprie equorum ornamenta. *Juvene.* — *Ducas*, ducere velis. — *Meam*, virginem, quæ mea est. — *Ductes*, abstrahas. — *Gratiis*, gratis, inemptam.

500. *Miseritum 'st.* Antipho quum audiret irritas Phædriæ ad lenonem inexorabilem preces, nondum ipse a Phædria conspectus, dolet vicem ejus, cui res esset cum tam impuro lenone : et ad Getam, sibi adstantem, conversus, *miseritum est*, inquit, h. e. ut me miseret ejus! ut me miseritum est ejus, quum vidi hæc! — *Hei! veris vincor.* Dum sic loquitur Antipho, deplorat interim fortunas suas Phædria : agnoscens vera dicere lenonem, a quo scilicet

PHÆ. Neque, Antipho alia quum occupatus esset sollicitudine,
Tum hoc esse mî objectum malum! A. Ah! quid istuc autem est? Phædria.
PHÆ. O fortunatissime Antipho! A. Egone? PHÆ. Cui, quod amas, domi 'st.
Nec cum hujusmodi unquam usus venit, ut conflictares malo.
A. Mihin' domi 'st? immo, id quod aiunt, auribus teneo lupum. 505

nemo gratis amare, vel more, vel jure, exspectet. — *Quam uterque est similis sui!* Geta Antiphoni modo miseranti sortem patruelis, hæc pronuntiat, i. e. avarus et durus leno; impatienter amans et mollioris animi Phædria. Sive: Impurus leno, honestus Phædria. Nam illa vox: *Hei! veris vincor*, honestatis index est. *Bœcler.*

501. *Neque, Antipho*, etc. Ordo verborum ita restituendus est: «neque tum hoc malum mihi objectum esse, quum Antipho alia (id est, leviore) occupatus esset sollicitudine!» Gall. « faut-il que ce malheur ne me soit pas arrivé, lorsque Antiphon avait lui-même moins d'embarras! » — *Neque.* Illud *neque* non habet unde pendeat. Sed in orationibus παθητικαῖς, ubi perturbatus est animus, ad cogitata sæpe referri solent, quæ ex abrupto offeruntur. Quasi si non voce expressum, certe animo hoc agitasset: « hoccine malum nunc mihi tempore tam alieno objici; *neque* tum, quum animus Antiphonis propria ægritudine liber mihi auxiliari potuisset, objectum esse! » *Bœcl.*

502. *Autem est.* Lib. ant. colloc. *est autem.* — *Quid istuc est*, supp. propter quod tu doles.

503. *O fort. Antiph.* Quasi diceret: « quanquam enim maxima sollicitudine occupatus sis, fortunatissimus es tamen, si mecum compareris. » Nimirum suæ cuique calamitates maximæ videntur. — *Quod amas*, uxor quam diligis. — *Domi est*, in tua domo a te possidetur.

504. *Nec cum huj.* etc. Ordo est, et cui nunquam usus venit (accidit) ut conflictares cum malo hujusmodi. — *Conflictares*, depugnares. — *Malo*, homine improbo, qualis est Dorio. — Vel, negotio, et sollicitudine; quod mallemus, præcipue ex vs. 502.

505. *Mihin' domi 'st?* Hoc minus est interrogantis, quam leviter corrigentis. — *Id*, secundum id. — *Quod aiunt*, indicat, proverbialiter dici. — *Aur. teneo lupum.* Græcum affert Don. proverbium: Τῶν ὁτων ἔχω τὸν λύκον· οὔτ' ἔχειν, οὔτ' ἀφεῖναι δύναμαι. Dicitur in eos, qui ejusmodi negotio involvuntur, quod neque relinquere sit integrum, neque tolerari possit. — Breviores scilicet sunt lupo aures, quam ut facile teneri possint; et rursus magnum est periculum liberantis feram. Proverbium illud apud nos civitatem non obtinuit; sed fere simili sensu, si non eadem figura, dicimus: « bien embarrassé qui tient la queue de la poële. »

Nam neque quomodo a me amittam, invenio; neque uti retineam, scio.
Do. Ipsum istuc mî in hoc est. A. Heia! ne parum leno sies.
Num quid hic confecit? PHÆ. Hiccine? quod homo inhumanissimus:
Pamphilam meam vendidit. G. Quid? vendidit. A. Ain'? vendidit?
PHÆ. Vendidit. Do. Quam indignum facinus! ancillam ære emptam suo.
PHÆ. Nequeo exorare, ut me maneat, et cum illo ut mutet fidem
Triduum hoc, dum id, quod est promissum, ab amicis argentum aufero.
Si non tum dedero, unam præterea horam ne oppertus sies.
Do. Obtundis. A. Haud longum est quod orat, Dorio! exoret sine.

506. *Nam neque*, etc. Hoc versu sententia continetur proverbii præcedentis, quam Antipho causæ suæ applicuit. — *Amittam*, dimittam. — *Invenio*, video, scio.

507. *Ipsum ist. mî in hoc est.* Leno arrepta occasione ex sermone Antiphonis : ipsum *istuc*, inquit, *mihi in hoc* (Phædria) *est;* quem neque diutius contra ingenium meum ferre, neque a me amoliri possum; ita obtundit rogando. *Bœcl.* — *Ne parum leno sies.* Ellipsis est, *metuis*, seu *vereris.* Plenior hæc locutio, Plaut. Pers. IV, 6, 4 : « Ne non sat esses leno, id metuebas miser. » Sensus mihi est, ait Perlet. « satis te lenonem, hoc est, improbum, avarum esse ostendis. »

508. *Num quid.* Ald. Mur. Heins. *Nam quid.* — *Num quid h. conf.* Absolvitur interrogatio ante cœpta, vs. 502 : « Ah! quid istuc est autem Phædria? » Numquid flagitii est, quod hic confecit leno? *Bœcler.* — *Quod*, etc. confecit, quod facere posset solus homo, etc.

509. *Vendidit.* Infr. 530, 531.

510. *Quam ind. facin. ancill.* etc. Hæc leno vel ad eos, vel ad spectatores sarcastice dicit : « enim vero scelus hoc est, si quis ancillam vendiderit, quam pecunia sua emerit! »

511. *Ut me.* C. G. m. et Hal. *me* non hab. — *Maneat*, exspectet. — *Cum illo.* Sc. cum milite, cui Dorio promiserat se venditurum Pamphilam, videns Phædriam pecunia carere. — *Ut mut. fid. Mutare fidem* cum aliquo est, eum fallere, non stare promissis; proprie vero hic est, *pactionem rescindere :* ut dicat militi, se non amplius ipsi velle vendere Pamphilam.

512. *Triduum hoc.* Per hos tres dies. — *Quod est promiss.* mihi. — *Aufero*, obtineo.

513. *Non tum.* Al. *tum non.* — *Oppertus sies.* Exspectaveris.

514. *Obtundis.* C. G. m. et Hal.

Idem hoc tibi, quod bene promeritus fueris, conduplicaverit.
Do. Verba istæc sunt. A. Pamphilamne hac urbe privari sines?
Tum præterea horunc amorem distrahi poterin' pati?
Do. Neque ego, neque tu. G. Dî tibi omnes id quod est dignum duint.
Do. Ego te complures advorsum ingenium meum menses tuli,
Pollicitantem, nil ferentem, flentem; nunc contra omnia hæc,
Reperi qui det, neque lacrumet: da locum melioribus.
A. Certe hercle ego si satis commemini, tibi quidem est olim dies,
Quoad dares huic, præstituta. PHÆ. Factum. Do. Num ego istuc nego?

obtunde. — *Quod orat.* Lib. antiq. *id quod orat.* — *Obtundis;* dicendo toties eadem, cerebrum excutis mihi. — *Haud l. est.* sc. tempus.

515. *Idem hoc.* Alii, *idem hic.* — *Idem hoc tibi,* etc. Beneficium hoc tibi reddet cum fœnore, alterum tantum reponet. Hæc fere eadem Phædria dixerat, vs. 492.

516. *Verba.* Supra vs. 492: λόγοι, inania promissa. — *Istæc,* quæ tu dicis.

517. *Horunc.* Lib. antiq. *horum.* — *Poterin'.* Al. *potero.* — *Horunc,* Horum hunc.

518. *Dî tibi.* C. G. m. *te* pro *tibi.* — *Quod est dign.* Ms. Græv. *quod es dignus.* — *Neq. ego, neque tu.* Quod Antipho de distractione seu separatione serio dixerat, id leno repetit, voce quidem ad miserationem composita; sed ut irridere illum appareat (unde et Getæ indignatio subsequitur). — *Quod est dignum,* supp. *tibi dari.* — *Duint,* pro *dent.*

519. *Ingenium,* meam indolem et consuetudinem.

520. *Omnia hæc.* Abest *hæc* a C. G. m. Necesse est hæc verba serie una continuari. Falso igitur Par. *nunc contra, omnia hæc,* virgula interposita distinxit. — *Pollicitantem.* Plus est quam *pollicentem.* — *Nil,* sc. pecuniæ. — *Contra omnia hæc.* Pro istis promissis et fletibus tuis.

521. *Reperi qui det.* Ego inveni hominem qui dabit, etc. — *Da locum,* cede. — *Melioribus.* Ditiores in honestis dicuntur meliores, quasi per euphemismum.

522. *Tibi q. est olim,* etc. Dorionem alloquitur.

523. *Quoad.* Ita Bent. ex uno cod. Vulg. *quam ad,* per anastrophen. — *Quoad,* ad quam. — *Dares huic.* Pamphilam Phædriæ traderes. — *Factum,* ita est.

A. Jam ea præteriit? Do. Non; verum hæc ei antecessit.
A. Non pudet
Vanitatis? Do. Minume, dum ob rem. G. Sterquilinium.
PHÆ. Dorio,
Itane tandem facere oportet? Do. Sic sum: si placeo, utere.
A. Siccine hunc decipis? Do. Immo enim vero hic, Antipho, me decipit.
Nam hic me hujusmodi esse sciebat; ego hunc esse aliter credidi.
Iste me fefellit; ego isti nihilo sum aliter ac fui.
Sed utut hæc sunt, tamen hoc faciam: cras mane argentum mihi
Miles dare se dixit: si mihi prior tu adtuleris, Phædria,
Mea lege utar; ut sit potior, prior ad dandum qui est: vale.

524. *Jam.* Quid. Mss. *jamne.* — *Jam ea*, sc. præstituta dies. — *Hæc ei ant.* Id est, ea cras aderit. Ridicula responsio, qua rationem anticipatæ rei reddere velle videtur, nec tamen ullam reddit nisi quod prior dies (quod nemo dubitat), posteriori antecesserit. Quare aperte agnoscit perfidiam suam leno, ut lenone dignum erat, cui nullus pudoris, nullus honesti sensus. Sed et in verborum ambiguitate festive ludit poeta. Ita enim intelligi etiam possunt, ut hanc diem priorem ac potiorem, pretio scilicet oblato ac parato, merito sibi fuisse pronuntiet. Possis et de virgine intelligere, ut ante præstitutam diem hæc aliis cessisse dicatur. Minus tamen commode.

525. *Sterq.* C. G. m. *stercilinium.* Be. ex veterr. C. *sterculinum.* — *Vanitatis*, vanæ et jocularis responsionis, falsitatis, perfidiæ. — *Dum ob rem*, supp. vanitatis sim conscius. — *Ob rem*, lucri causa. — *Sterquilinium.* Stercorum receptaculum.

526. *Utere*, sc. mea opera.

527. *Hic, Antipho, me.* Al. *Antipho, hic me.* — *Decipit.* Perl. *dicipit.*

528. *Nam h. me huj.* etc. Sciebat me lenonem esse perjurum, et perniciem adolescentium; ego credidi hunc esse fide dignum et promissis stantem. *West.*

529. *Iste me fef.* Lib. antiq. *is me fef.* — *Isti*, erga istum.

530. *Utut hæc s.* Utcumque hæc se habeant. Id est, sed hæc sane omittamus; sint ista ut voles.—*Hoc*, quod explicat vs. seq.

531. *Dare se.* C. G. m. invertit, *se dare.* — *Dare*, pro *daturum.*

532. *Ut sit pot.* C. G. m. *ut pot. sit.* — *Prior ad d. qui.* Vocem *prior* emphaticam Bent. anteire jubet. Vulg. *qui pr.* — *Mea lege.* Lenonia scilicet: in qua semper commodum est prius, quam fides. — *Potior*, a me antepositus.

SCENA TERTIA.

PHÆDRIA. ANTIPHO. GETA.

PHÆ. Quid faciam? unde ego nunc tam subito huic argentum inveniam? miser,
Cui minus nihilo est; quod, si hinc pote fuisset exorarier
Triduum hoc, promissum fuerat. A. Itane hunc patiemur, Geta,
Fieri miserum? qui me dudum, ut dixti, adjurit comiter.
Quin, quum opus est, beneficium rursum ei experimur reddere?
G. Scio equidem hoc esse æquum. A. Age vero, solus servare hunc potes.
G. Quid faciam? A. Invenias argentum. G. Cupio; sed id unde, edoce.
A. Pater adest hic. G. Scio; sed quid tum? A. Ah, dictum sapienti sat est.
G. Itane? A. Ita. G. Sane hercle pulchre suades. Etiam tu hinc abis?

Sc. III. Consultatio de pecunia, ut amissæ postea triginta minæ plus turbæ faciant; et Don. œconomiam inesse putat ad futurum exitum.

533. *Ego nunc.* Al. *nunc ego.*

534. *Si hinc.* Sic Bent. pro *hic* vulg. —*Pote f.* Sic Bent. ex uno codice. Vulg. *Potuisset.* — *Exorar.* Al. *nunc exor.* — *Minus nihilo.* Minus quam nihil.—*Quod*, argentum.—*Hinc*, ab hoc lenone.—*Pote fuisset*, potuisset.

536. *Adjurit.* In lib. ant. *adjuverit.* — *Ut dixti.* Sup. vs. 475. — *Adjurit*, adjuverit. — *Comiter*, humane et benigne.

537. *Exper.* Sic Faern. In lib. ant. *experiamur.* — *Quin*, particula incitantis; et hic, cum indicativo. — *Quin exp.* nitimur, conamur.

538. *Age vero.* Al. *ag. ergo.*

539. *Invenias.* Mur. We. *inveniamus.*

540. *Pater ad. hic.* A quo scilicet emungas. — *Dictum sap. sat est.* Scilicet: ex uno verbo vir sapiens facile rem totam intelligit.

541. *Itane?* Alii addunt *dicis.* — *Itane?* Scilicet satis intellexerat Geta dicentem. — *Sane hercle pul. suad.* hoc est, patrem esse emungendum argento. —*Etiam tu hinc abis?* Quin tu hinc abis? facesse procul cum isto tuo pulchro consilio; vel subaudi, *abis in malam rem et crucia-*

Non triumpho, ex nuptiis tuis si nil nanciscor mali,
Ni etiam nunc me hujus causa quærere in malo jubeas malum?
A. Verum hic dicit. PHÆ. Quid? ego vobis, Geta, alienus sum? G. Haud puto.
Sed parumne est, quod omnibus nunc nobis succenset senex,
Ni instigemus etiam, ut nullus locus relinquatur preci? 546
PHÆ. Alius ab oculis meis illam in ignotum hinc abducet locum? hem,
Tum igitur dum licet, dumque adsum, loquimini mecum, Antipho,
Contemplamini me. A. Quamobrem? aut quidnam facturu 's, cedo?
PHÆ. Quoquo hinc asportabitur terrarum, certum est persequi, 550

tum; quod tamen servus modeste reticuit. Hæc ad Phædriam; quæ autem sequuntur, ad Antiphonem dicit.

542. *Non tr.* An sufficiens mihi materies triumphi non est.

543. *Malum.* C. G. m. ut lib. ant. *crucem.*—*Q. j. m.* Quid *malum* sit, quod servorum generi metuendum, nemo nescit. Sensum totius sententiæ Farn. capit hunc: «non sufficit tibi, quod ex nuptiis tuis certum malum mihi immineat; nisi etiam hujus, cognati tui, causa quærere me jubeas in malo, aliud *malum*, quod omnium ultimum est, crucem.» Mihi tamen altera placet explicatio hæc: tu me in malo propter te mihi contrahendo, quærere jubes aliud malum, quod item Phædriæ causa commerui. Ad hæc meminimus, quam valde sibi doluerit Geta, munere magistri in utrosque juvenes male defunctus. Supra, vs. 72, 73. *Perlet.*

544. *Verum h. dicit.* Hæc Antipho ad Phædriam. — *Ego v. Geta, al. s.* Intellige: « Non ita alienus vobis sum, ut plane nihil mali propter me pati sustineatis. »—*Haud puto*, scilicet *alienum* te esse nobis. Verba sunt se purgantis.

545. *Sed parumne est*, etc. Sensus est: an iram senis minori habes in momento, minime curas, ita ut velis eum etiam instigemus, etc. — *Senex*, Demipho.

546. *Ni.* C. G. m. *Ne.* — *Inst.* Ad iracundiam incitemus.

548. *Tum ig. d. licet.* Lib. antiq. *Dum ig. diem lic.* Un. cod. veterr. Be. *Tum ig.* et cætt. omn. Faern. pro *diem*, habent *dum.*—*Dum lic. d. ads.* Extremum enim est quod me videtis, quod vos alloquor. Emphatice, ut amantis est, loquitur.

549. *Contempl. me.* Tamquam ultimum visuri. — *Cedo*, dic.

550. *Asport.* sc. amica. — *Persequi*, illam usque sequi.

Aut perire. G. Dî bene vortant, quod agas! pedetentim tamen.
A. Vide si quid opis potes adferre huic. G. Si quid! quid?
A. Quære, obsecrò,
Ne quid plus minusve faxit, quod nos post pigeat, Geta.
G. Quæro: salvus est, ut opinor; verum enim metuo malum.
A. Noli metuere: una tecum bona, mala tolerabimus.
G. Quantum opus est tibi argenti? eloquere. PHÆ. Solæ triginta minæ.
G. Triginta! hui, percara 'st, Phædria. PHÆ. Istæc vero vilis est.
G. Age, age, inventas reddam. PHÆ. O lepidum! G. Aufer te hinc. PHÆ. Jam opu 'st. G. Jam feres.
Sed opus est mî Phormionem ad hanc rem adjutorem dari.
A. Præsto 'st: audacissime oneris quidvis impone, et feret.
Solus est homo amico amicus. G. Eamus ergo ad eum ocius.

551. *Pedetentim.* Var. script. *pedetempt.* Apud Non. *pedetemt.*—*Ped. tam.* Sensim tamen, et considerate agas, nec præcipitanter. Vulgo putant, ironice loqui Getam.

552. GET. *Si quid! quid?* Rogando ostendit, ipsum se quid opis ferat nescire.

553. *Ne q. plus min.* etc. Ne Phædria aliquid inconsiderate et per impotentiam faciat, cujus postea nos pœniteat.—*Plus,* si verbi gratia, se ferro interimat; *minus,* si se inedia confici patiatur. *Juv.* — *Post,* adverb.

554. *Quæro,* sub. consilium. — *Salvus est.* Εὕρηκα, jam inveni quod illum salvum faciat. *Farn.* — *Malum,* plagas et supplicium.

555. *Mala.* Codd. Be. *malaque.*

556. *Op. est t.* Al. *tibi op. e.*—*Eloquere.* Al. *loquere.*—*Solæ.* Non plus.

557. *Istæc.* Sic libb. antiq. Alii, *ista.* Alii, *istoc,* scilicet *pretio.* — *Percara 'st,* Phanium. — *Istæc vero v. est.* Amatoris animus bene hic demonstratur.

558. *O lepidum!* C. G. m. ut lib. ant. *caput,* abest a Bemb. — *Auf. te.* Bent. ex tribb. codd. *auferte;* absolute. Sed ex Perleto divisim exhibemus *aufer te,* ad Phædriam solum referendum, qui nimis exsultans a complexu Getæ discedere jubeatur. — *Age, age.* Id est, bono animo sis. — *Inv. reddam,* inveniam. — *Jam opu 'st.* Instat illi ut festinet, præsenti pecunia opus esse affirmans.—*Jam feres,* jam habebis, jam dabitur.

560. *Et feret.* Alii, *ferat,* omisso *et.*

561. *Ad eum oc.* Add. al. Mss. PH. *Abi, dic, præsto ut sit domi.* Quæ vero Faern. ut subdititia delevit. Adsunt quidem in C. G. m. ubi integrum constituunt versum. Par. huic

A. Numquid est, quod opera mea vobis opus sit? G. Nil; verum abi domum,
Et illam miseram, quam ego nunc intus scio esse exanimatam metu,
Consolare: cessas? A. Nihil est, æque quod faciam lubens.
PHÆ. Qua via istuc facies? G. Dicam in itinere: modo te hinc amove. 565

versui apponit: Inserit additamentum Lindenbr. post versum nost. 559. C. G. m. cum Bru. C. e. post *ocius*. Perl. — *Sol. est hom. am. amicus*. Solus est ex hominibus qui vere amicum diligat.

562. *Verum*. Un. Ms. We. *vero*.

563. *Illam mis*. Phanium.

564. *Cessas?* quid cunctaris? — *Æque quod fac. l.* quod sit mihi tam jucundum factu.

565. *Itin*. Bent. vult *itere*, antique. — *Via*, ratione. — *Istuc*, scil. ut minas triginta mihi invenias. — *In itinere*, inter eundum. — *Modo*. Quod est de præsenti.

ACTUS QUARTUS.

SCENA PRIMA.

DEMIPHO. CHREMES.

DE. QUID? qua profectus causa hinc es Lemnum, Chreme?
Adduxtin' tecum filiam? CH. Non. DE. Quid ita non?
CH. Postquam videt me ejus mater esse hic diutius,
Simul autem non manebat ætas virginis
Meam negligentiam; ipsam cum omni familia
Ad me profectam esse aibant. DE. Quid illic tamdiu,

ACT. IV. Sc. I. In hac scena narratio itineris et reversionis simplicem continet expositionem, quomodo præterito tempore senes fecerant pactum, ut filiam Chremetis uxorem duceret filius Demiphonis. *Eugraphius.*

Adnotat præterea Bœclerus: «Egregie se explicat οἰκονομία ἐπιτάσεως, dum post duorum adolescentum querelas, senes quoque congressi suas fortunas lamentantur: ita tamen ut querela utraque in officium et solatium ex argumenti serie deinceps processura desinat. Ut fiat nimirum illud vere οἰκονομικὸν in comœdiis, quod in Heautontimorumeno signatur, vs. 416, sq. «Nam quod potero adjutabo senem, Item ut filium meum amico atque æquali suo Video inservire, et socium esse in negotiis. Nos quoque senes est æquum senibus obsequi.»

566. *Quid?* Præmissio ad interrogandum. — *Qua prof. causa*, etc. Quæ causa itineris tui in Lemnum fuit? nempe ut Phanium, tuam e Lemnia uxore filiam, huc Athenas adduceres. *Juv.*

568. *Ejus*, Phanii, nuptæ Antiphoni. — *Hic*, Athenis.

569. *Simul*, ad hæc, præterea. — *Non man.* etc. Ætas virginis jam nubilis longiorem moram non concedebat.

570. *Meam negl.* Cod. Ien. *meam ob negl.* — *Meam negl.* h. e. cunctationem meam, usque dum Athenas eam arcesserem.

571. *Ad me*, sc. Athenas, e Lemno. — *Prof. esse aieb.* Ἀναπόλουθον, pro, profecta esse dicebatur. *Don.* — *Illic*, Lemni.

Quæso, igitur commorabare, ubi id audiveras?
Ch. Pol me detinuit morbus. De. Unde? aut qui? Ch. Rogas?
Senectus ipsa est morbus : sed venisse eas
Salvas audivi ex nauta, qui illas vexerat.
De. Quid gnato obtigerit me absente, audistin', Chreme?
Ch. Quod quidem me factum consilî incertum facit.
Nam hanc conditionem si cui tulero extrario,
Quo pacto, aut unde mihi sit, dicundum ordine est.
Te mihi fidelem esse æque atque egomet sum mihi
Scibam : ille, si me alienus adfinem volet,
Tacebit, dum intercedet familiaritas;
Sin spreverit me, plus, quam opus est scito, sciet;
Vereorque, ne uxor aliqua hoc resciscat mea.

572. *Quæso.* Cum indignatione quadam loquitur, quippe qui opinatur, hac commoratione factum esse, ut filius interea nuptiis illis implicaretur. *Perl.* — *Id,* sc. mulierem esse cum filia profectam Athenas.

573. *Pol,* per Pollucem. — *Unde,* sc. ortus est morbus? — *Aut qui,* quod genus morbi?

574. *Senectus ipsa est morb.* Cod. Hal. *sen. ipsa morb. est,* hic ordo Terentii esse videtur, vocula *est* plerumque finientis. — *Sen. ips. est morb.* Apollodorus, τὸ γῆρᾶς ἐϛιν αὐτὸ νόσημα. *Don.*

576. *Quid gnato,* sc. meo, Antiphoni.

577. *Quod quidem,* etc. Audivi sane; et illud factum, illæ nuptiæ me incertum consilii faciunt, i. e. dubium quid capiam consilii.

578. *Extrario.* Sic plurimi exhib. quid. Mss. et edit. *extraneo.* — *Hanc cond.* Hoc est, nuptias filiæ clam ex uxore Lemnia susceptæ. Valet autem, *ferre cond.* pro *offerre.* Præterea *conditio* de collocanda filia usurpatur. Liv. III, 45 : « sibi *conditionem* filiæ quærendam esse. » — *Extrario,* i. e. alieno, nulla nobis cognatione conjuncto.

579. *Dicundum.* Sic edd. Fa. Par. al. antique, pro *dicendum.* — *Unde,* ex qua matre. — *Mihi sit,* sub. illa suscepta.

581. *Ille, si me alienus adfinem volet,* etc. Ordo est : *si al. vol. me adf. tac.* — *Adfinem,* intellige *socerum.*

582. *Tacebit.* De meo Lemni matrimonio, quod occultum est, nihil dicet. — *Dum int. famil.* Dum amici erimus.

583. *Spreverit,* contempserit, fastidierit. — *Plus, q. op. est sc. sciet.* Plus sciet de rebus meis, quam mihi expediet eum scire.

584. *Vereorque, ne uxor.* Ad id, quod futurum est, figuram præsagitionis, proposito οἰκονομίας, hoc refertur. *Bœcl.* — *Uxor,* Nausistrata. — *Aliqua,* scilicet via, seu *aliqua* ex parte. — *Hoc resc.* Peccatum scilicet

Quod si fit, ut me excutiam atque egrediar domo,
Id restat: nam ego meorum solus sum meus.
De. Scio ita esse, et istæc mihi res sollicitudini 'st;
Neque defetiscar usque adeo experirier,
Donec tibi id, quod pollicitus sum, effecero.

SCENA SECUNDA.

GETA.

Ego hominem callidiorem vidi neminem,
Quam Phormionem: venio ad hominem, ut dicerem,
Argentum opus esse, et id quo pacto fieret.

aut factum meum de Lemnia uxore. Chremes enim merito timet, unde sub exitum fabulæ magna turba exsistet.

585. *Quod si fit.* Ms. Par. tert. *sciet.* — *Ut.* Lib. ant. *ut.* Lib. antiq. *uti.* — *Excutiam.* Donat. notat legi quoque *excutiat.* Par. p. var. *excrucias*, depravate. — *Quod si fit*, i. e. si resciverit. — *Ut me exc.* etc. Ordo est: *Id restat, ut me exc. atque.* — *Me excutiam*, me properanter ejiciam domo.

586. *Meorum.* Exponunt quidam, domesticorum, aut eorum, qui partium sunt nostrarum. At ego putem significari, bonorum seu fortunarum, quas suas Chremes nullas habeat, nisi uxoris; id quod ita esse ipse infra, 678 seqq. satis declarat. Sic fere it. Eugraph. « Illa dives est, ego pauper. » *Perl.* — — *Solus sum meus*, h. e. mei arbitrii. Nam *solus* est, qui ab aliis destituitur.

588. *Defetiscar.* L. Bemb. *defitisc.* In C. G. m. *ego* pro *adeo.* Al. *unquam*, omissa *ego* leg. et collocant, *Neq. adeo def. unq. exp.* Alii aliter. — *Neq. d. usq. ad exp.* Neque lassabor semper tentare.

589. *Id quod pollicitus sum.* Intelligit filii sui cum filia fratris nuptias, jam dudum decretas.

Sc. II. Hæc scena expositionem tenet, quod cum Phormione actum sit: nempe ut argentum quæreretur, quod lenoni ferri posset pro Phædria: ut Phædriæ se ostendat Phormio nihilo minus amicum esse quam Antiphoni.

591. *Venio.* Schmied. et Both. pro *venio*, edd. *veni*; nullius, quantum scimus, codicis auctoritate adjuti. — *Ad hom.* Venuste et comice *hominem* repetit. — *Venio ut dic.* Hæc temporum consecutio nobis quidem minus latina poterit videri, sed comico poetæ non ita. Ac temeritatis esset ex norma consueta mutare, *veni ut dicerem.* Vid. Sanct. Min. de modd. et tempp. verbor. *Perl.*

592. *Arg. op. esse.* Sic l. Bemb. Antiqui enim *opus* esse etiam cum accusativo jungebant. Leg. in lib. ant. aliisque Mss. *argento.* — *Fieret*, pro confici posset. Getæ autem hoc

Vixdum dimidium dixeram, intellexerat.
Gaudebat, me laudabat, quærebat senem,
Dîs gratias agebat, tempus sibi dari,
Ubi Phædriæ ostenderet nihilominus
Amicum se esse, quam Antiphoni : hominem ad forum
Jussi opperiri : ego me esse adducturum senem.
Sed eccum ipsum! quis est ulterior? at at, Phædriæ
Pater venit : sed quid pertimui autem? bellua!
An quia, quos fallam, pro uno duo sunt mihi dati?
Commodius esse opinor duplici spe utier.
Petam hinc unde a primo institui : is si dat, sat est;

inventum fuisse monstrat series argumenti ; unde antea ipse suo invento gloriabatur, vs. 554 : « Quæro : salvus est, ut opinor. » Jam habeo optimam rationem juvandi Phædriæ; et *Phormionem adjutorem* sibi *dari* subinde, vs. 559, petierat: ex quo satis apparet, Getæ attribui commentum, quo Phormio de dote cum senibus deberet transigere. *Bœcler.*

593. *Vixdum dim.* etc. In Phormione igitur verum, quod supra dicebat Antipho, *dictum sapienti sat est*, vs. 540.

594. *Quær. senem.* Quærebat, ubinam esset Demipho.

596. *Nihil. Am. esse, q. Antiphoni.* Impletur, quod ante dictum erat, vers. 561 : « solus est homo amico amicus. » Quamquam enim in fallendis aliis quæ datur opera, amicitiæ tribui nequeat, nomina tamen et formulas officiosæ amicitiæ imitatur ; commonetque homines, quid in veris officiis inter amicos facere par sit. Quam est enim egregia hic descriptio prompti animi, et in quovis loco parati! *Bœcl.*

597. *Amicum se.* Sic Bent. pron. *se* collocat e cod. Reg. huc reductum. Vulgo ponitur post *Phædriæ*, vs. 596.

598. *Jussi.* Ien. *jussu.* — *Ego me ess. add.* Subaudi, dicebam.

599. *Ulterior.* Guy. *interior ;* nimis argute. — *Quis est ult.* hoc est, quis est præter eum ille alter. — *At at*, vox pertimescentis.

600. *Bellua !* C. G. m. et Hal. *belua*, per unum *l.* — *Phæd. Pater*, scil. Chremes.—*Bellua*, convicium in se ; sicut gall. dicimus : « Grosse bête que je suis ! »

601. *An quia, quos fallam*, etc. Ordina ac supple : « *An* propter id *timui quia*, etc. » — *Pro uno duo.* Sensus liquet : « si unum fallere non licebit, alter restat, quem fallam. »

602. *Comm. esse.* Ms. Græv. *est* pro *esse.* Hunc versum expungit Guyetus, sane dignissimum poeta, quem et Priscianus citat laudatum. — *Duplici spe utier.* Habere duos, unde sperare possim me pecuniam ablaturum.

603. *Is si.* Al. *si is.* — *Petam*, experiar obtinere pecuniam. — *Hinc unde*, ab eo a quo. — *A primo.* Sic

Si ab eo nihil fiet, tum hunc adoriar hospitem.

SCENA TERTIA.

ANTIPHO. GETA. CHREMES. DEMIPHO.

A. Exspecto, quam mox recipiat huc sese Geta.
Sed patruum video cum patre adstantem : hei mihi!
Quam timeo, adventus hujus quo impellat patrem!
G. Adibo hosce : o noster Chreme. CH. O salve, Geta.
G. Venire salvum volupe 'st. CH. Credo. G. Quid agitur?
CH. Multa advenienti, ut fit, nova hic compluria.
G. Ita : de Antiphone audistin'? quæ facta. CH. Omnia.
G. Tun' dixeras huic? facinus indignum, Chreme!
Sic circumiri? DE. Id cum hoc agebam commodum.

plenius pro, *primo*, *primum*. — *Is si dat*, sc. Demipho.

604. *Fiet*. Alii, *fiat*. — *Tum*. Ed. an. 1469, *tamen*. — *Si ab eo n. fiet*. Si ab hoc nihil impetrem. — *Hunc*, Chremetem. — *Hosp*. Astute *hospitem*, de eo qui supervenit : nomen aptum imprudenti rerum, atque alieno ab earum scientia. *Don*.

Sc. III. Ad errorem cumulandum, persona Antiphonis interponitur : ut ei adaucto metu amittendi uxoris, major vis fiat repentinæ lætitiæ. *Don*.

605. *Huc se rec*. Alii non habent *huc*. — *Exsp. quam mox*. In tota hac scena, sese non conspicuum facit Antipho.

607. *Hujus*, Chremetis. Hoc dicit clam, et nulli eorum qui sunt in scena visus aut auditus. — *Quo impellat patrem*. Recte : nam dixerat idem supra, vs. 461 : « Is quod mihi, etc. »

608. *O nost. Chreme*. Lib. Bemb. *o salve nost. Chr*.

609. *Venire salvum*. Mss. We. add. *te*. — *Volupe*. C. G. m. *voluptas*. — *Venire salvum*. Suppl. *te*. — *Volupe 'st*. Gratum jucundum. Vox vetus, posita adverbii ritu.

610. *Compluria*. Antiq. *pluria*. In C. G. m. *complura*. — *Multa advenienti*, etc. Ordinem ac sensum verborum tene ita : *Multa* advenienti mihi *hic*, *ut fit*, narrantur, inter quæ *nova* sunt *compluria*.

611. *Ita*. Sane verum dicis.

612. *Tun' dixeras huic*. Hæc Geta ad Demiphonem herum. Veretur Bœclerus, et merito, ne nimium exquisita sit Guyeti interpretatio : *Nonne prædixeras huic deceptum iri a lenonibus*. — *Facinus indignum*, *Chreme!* Iratum se fingit servus fallax et retorridus.

613. *Id cum hoc*. L. antiq. *cum hoc id*. — *Circumiri*, decipi, falli.

G. Nam hercle ego quoque id quidem agitans mecum sedulo,
Inveni, opinor, remedium huic rei. CH. Quid, Geta?
DE. Quod remedium? G. Ut abii abs te, fit forte obviam
Mihi Phormio. CH. Qui Phormio? G. Is qui istam... CH. Scio.
G. Visum est mihi, ut ejus tentarem prius sententiam.
Prendo hominem solum: « cur non, inquam, Phormio,
Vides, inter vos sic hæc potius cum bona
Ut componantur gratia, quam cum mala?
Herus liberalis est, et fugitans litium.
Nam cæteri quidem hercle amici omnes modo

Hoc verbum de bello sumptum aut venatu. — *Id agebam.* De hac re agebam, loquebar.—*Cum hoc*, cum fratre meo Demiphone. — *Commodum.* Adverbium, pro *modo nunc.*

614. *Nam.* Inservit incipiendæ orationi. — *Ego quoque id q.* etc. Commendat consilium ex cura. — *Agitans*, meditans.

615. *Opinor.* Al. *ut opinor.*—*Huic rei.* De nuptiis Antiphonis et Phanii loquitur, quas dissoluturum se simulat Geta. — *Quid? Geta.* Admirantis cum gaudio.

616. *Quod remedium?* Hæc cum mult. al. tribuimus Demiphoni, non Chremeti.—*Ut abii abs te.* Sup. vs. 463. — *Fit forte obviam.* Mentitur servus, obviam sibi factum esse Phormionem; nam venerat ad hominem, ut ipse dixit, sup. vs. 591.

617. *Qui Phormio?* Qui est iste homo quem tu vocas Phormionem? — *Is qui istam....* Sub. defendit, nobisque obtrusit, Phanium scilicet. Dictum autem vultuose, et ut subblandiretur fastidio Demiphonis. Cujus rei apta est ellipsis. *West.*

618. *Tentarem.* Ed. 1469, *pertentarem.* — *Prius.* Sic Bent. ex veterrimo cod. Abest *prius* ab al. Mss. et edd. — *Visum est mihi.* Placuit. — *Tentarem sententiam.* Mentem scrutarer.

619. *Solum*, seorsum ab aliis. — *Cur non, inquam, Phormio*, etc. Ita rem exponit Geta coram dominis, ut omnem fidem vultu suo faciat illi narratæ. *Perl.*

620. *Inter vos.* In mult. libb. memorante Bent. *nos*, non *vos.* Sed rectius alii, *vos.* — *Sic* abest a compl. Mss.— *Vides*, curas, optas. — *Inter vos sic*, etc. Construe et ordina: « ut hæc componantur inter vos sic: potius cum bona gratia, quam cum mala. » Τὸ *sic* explicat quod sequitur. — *Bona gratia*, benevolentia.

621. *Mala gratia.* Malevolentia.

622. *Liberalis*, ingenuus, liberalis ingenii. — *Fugitans lit.* Genitivo casui vim nominis habet *fugitans* junctum: accusativo, vim tantum participii. *Donat.* — *Litium.* Quasi quod vult in domino facere, id jam in eo esse dicit: præparans hominem ad contemptum pecuniæ, quæ poscetur statim. *Don.*

623. *Modo*, paulo ante.

Uno ore auctores fuere, ut præcipitem hanc daret. »
A. Quid hic cœptat? aut quo evadet hodie? G. « An legibus
Daturum pœnas dices, si illam ejecerit?
Jam id exploratum 'st : heia! sudabis satis,
Si cum illo inceptas homine : ea eloquentia est.
Verum pono esse victum eum ; at tandem tamen
Non capitis ei res agitur, sed pecuniæ. »
Postquam hominem his verbis sentio mollirier,
Soli sumus nunc, inquam, hic : eho, quid vis dari
Tibi in manum, herus ut his desistat litibus.
Hæc hinc facessat, tu molestus ne sies? »
A. Satin' illi Dî sunt propitii? G. « Nam sat scio ;

624. *Uno ore.* Unanimi consensu. — *Auctores fuere*, suasere. — *Præcipitem hanc daret*, e domo ejiceret.

625. *Hic*, scil. Geta. Loquitur secum Antipho. — *Quo evadet hodie?* Quis futurus est illius sermonis et consilii exitus ?

626 sq. *An legib. Daturum pœnas dices ?* Mimesin continuat Geta, et nunc responsionem fingit ex sola permissione. *Perlet.* — *Legibus*, pro *ex legibus*. — *Dat. pœnas.* Judicum sententia condemnatum iri. — *Si illam ejecerit*, si Phanium domo sua ejecerit. — *Dices*, putabis.

627. *Id explorat. est.* H. e. satis constat, Phanium tuto posse ejici ex ædibus et sine mulcta legum. *West.* — *Sudabis satis.* Satis exerceberis, satis negotii habebis.

628. *Inceptas. Inceptare* dicitur cum magno nisu efficere. — *Ea eloq. est.* Hic intelligi vult Demiphonis eloquentiam, quam quasi coram parasito laudarit. Eloquentia autem causidico inprimis vel patrono opus est. *Perlet.*

629. *Pono.* Alii, *pone.* — *Pono*, facio, fingo. — *Esse victum*, e causa cadere. — *Eum*, sc. Demiphonem.

630. *Non capit. ei.* Ita cod. Guy. vet. pro *ejus*, vulg. — *Non capitis*, etc. Non agitur vita Demiphonis, non venit ipse in periculum, sed tantum ejus pecunia.

631. *Mollirier*, pro *molliri;* et intellige, *placari*, *mitigari.*

632. *Nunc, inq., hic.* Al. *nunc hic inquam.* — *Quid vis.* C. G. m. *dic quid velis.*

633. *Herus ut.* L. antiq. *ut herus.* — *Dari Tibi in manum.* Datur ei in manum, qui furtum accipit sine arbitro, aut interprete : ut prævaricator, aut judex corruptus. *Don.*

634. *Hæc*, Phanium. — *Hinc facessat.* Hinc abeat. Conf. Liv. I, 47 : « *facesse* hinc Tarquinios. »

635. *Satin' illi*, etc. Hæc secum Antipho ; nempe, ignarus consiliorum Getæ, putat eum insanire, qui de dimittenda sua uxore verba faciat. « An dii, inquit, irati mentem illi ademerunt? » Nempe huc spectat, quod veteres credebant, deos his hominibus qui sanam mentem haberent maxime esse propitios. *Casaub.* et *Perlet.*

Si tu aliquam partem æqui bonique dixeris,
Ut est ille bonus vir, tria non commutabitis
Verba hodie inter vos. » De. Quis te istæc jussit loqui?
Ch. Immo non potuit melius pervenirier
Eo quo nos volumus. A. Occidi! Ch. Perge eloqui.
G. A primo homo insanibat. De. Cedo, quid postulat?
G. Quid? nimium quantum libuit. Ch. Dic. G. « Si quis daret
Talentum magnum. » De. Immo malum hercle: ut nil pudet!
G. Quod dixi adeo ei : « quæso, quid si filiam
Suam unicam locaret? parvi retulit
Non suscepisse: inventa est, quæ dotem petat. »
Ad pauca ut redeam, ac mittam illius ineptias,

636. *Aliquam partem.* Et si non totum, vel *aliquam partem.* — *Dixeris*, promiseris.

637. *Ut*, valet pro *utpote qui.* — *Tria non commutab. Verb.* etc. Sic dicebant, jurgium significantes. Proprie *verba commutare* est, quod *altercari* dicimus. *Donat.*

638. *Istæc loqui.* Cum Phormione illo. Persuasus scilicet ostenditur Demipho; sed simul difficilior Chremete fratre, qui se faciliorem præbeat fraudis periculo. *Perlet.*

639. *Melius*, quam ita loquendo.

640. *Perge eloqui.* Hæc in quibusd. codd. teste We. Demiphoni tribuuntur. — *Eo quo nos vol.* Scil. ut Phanium discederet ab Antiphone, et sejungeretur.

641. *A primo.* We. p. var. *At primo.* — *Cedo.* We. p. var. *credo.* — *A primo*, etc. Pergit Geta fictum suum cum Phormione sermonem. — *Homo*, Phormio. — *Insanibat.* Id est, immensum et insanum pretium postulabat.

642. *Libuit.* Bent. ex veterr. *voluit.* — *Quid?* Interrogatio animum suspendens audientis. — *Nimium q.* Hoc utrumque junctim, item Cic. Fin. IV, 25 : « Zeno dicit differre inter honestum et turpe *nimium quantum*, nescio quid immensum. » Male igitur West. post *nimium* distinxit. *Perlet.*

643. *Talentum magnum.* Vide ad calcem nostri Martial. t. I. — *Immo malum hercle.* Sub. *daret :* illi rectius et potius aliquis malum, i. e. necem, vel gravioris aliquid incommodi dederit quam talentum. *Juv.* — *Ut nil pudet!* quam impudens est!

644. *Quod dixi adeo ei.* Ego vero idem omnino illi respondi, quod tu nunc merito dicis. — *Quid*, suppl. *postulasses.*

645. *Suam unicam.* Huic verbo oppositum intellige, quod sequitur *inventa est*, scil. aliena. — *Locaret*, in matrimonium collocaret. — *Parvi retulit non suscepisse.* In græca fabula senex hoc dicit : « Quid interest me, non suscepisse filiam, si modo dos dabitur alienæ? »

647. *Ac mittam.* Al. *ac omittam.*

Hæc denique ejus fuit postrema oratio.
« Ego, inquit, jam a principio amici filiam,
Ita ut æquum fuerat, volui uxorem ducere.
Nam mihi veniebat in mentem ejus incommodum,
In servitutem pauperem ad ditem dari.
Sed mî opus erat, ut aperte nunc tibi fabuler,
Aliquantulum quæ adferret, quî dissolverem
Quæ debeo; et etiam nunc, si volt Demipho
Dare quantum ab hac accipio, quæ sponsa 'st mihi,
Nullam mihi malim, quam istanc uxorem dari. »
A. Utrum stultitia facere ego hunc an malitia
Dicam, scientem an imprudentem, incertus sum.
De. Quid, si animam debet? G. « Ager oppositu 'st pignori
Ob decem minas, » inquit. De. Age, age, jam ducat; dabo.
G. « Ædiculæ item sunt ob decem alias. » De. Oi, ei!
Nimium 'st. Ch. Ne clama : petito hasce a me decem.

648. *Ejus*, scil. Phormionis.

649. *Amici filiam*. Hanc Phanium.

651. *Incommodum*. Bent. *incommodi*.—*Ejus incommodum*. Nempe, quod in servitutem danda foret, si nuberet diviti. Invidiose dixit *servitutem*, quum de conjugio sermo sit; quasi innueret : eam, quæ sit inops, in servitutem divitis viri, potius quam in matrimonium venire.

653. *Fabuler*, loquar, rem totam explicem.

654. *Op. erat aliq. quæ adf.* Supple, et intellig. opus erat uxore ea quæ adferet, etc. — *Quî*, unde. — *Dissolverem*, creditoribus meis solverem.

655. *Et etiam*. C. G. m. et alii omittunt *et*.

656. *Dare*, suppl. *mihi*.—*Ab hac*, ab altera muliere.

657. *Istanc*, Phanium.

658. *Stultitia*, temeritas, quæ caret consilio; cui opp. *malitia*, malis artibus plena. — *Hunc*, Getam, quem simul indicat.

659. *Incertus sum*. Clanculum hæc dicit Antipho.

660. *Si anim. deb.* Proverb. Græc. τὴν ψυχὴν ὀφείλει, dicitur de eo, qui immodico ære alieno teneatur, ut plus quam omnes facultates debeat, ac denique se ipsum seu vitam suam debeat. *Erasm.* — *Ager oppos. e. pign.* Id est, agrum dedi loco pignoris, i. e. vadimonii.

661. *Ob decem minas*. Noluit semel summam proponere, ne magnitudo terreret. — *Jam ducat*, scilic. Phanium.

662. *Ei, ei*. C. G. m. ut Bent. codd. *hui*. Lib. antiq. *hoi, hui*. — *Ædiculæ*. Diminutivum nomen, sicut *aliquantulum*, vs. 654, ut attenuet rem suam.

G. « Uxori emenda ancillula 'st; tum autem pluscula
Supellectile opus est; opus est sumptu ad nuptias.
His rebus pone sane, inquit, decem. »
De. Sexcentas proinde scribito jam mihi dicas.
Nil do : impuratus me ille ut etiam irrideat?
Ch. Quæso, ego dabo, quiesce : tu modo filius
Fac ut illam ducat, nos quam volumus. A. Hei mihi!
Geta, occidisti me tuis fallaciis.
Ch. Mea causa ejicitur, me hoc est æquum amittere.
G. « Quantum potes, me certiorem, inquit, face,
Si illam dant, hanc ut mittam; ne incertus siem.

664. *Ancillula, pluscula.* Pergit diminutivis nominibus uti, quo minorem faciat impatientiam.

666. *Pone sane.* Alii, *sane pone.* — *Decem.* Vulg. add. *minas.* Abest a duobus Bent. codd. — *His rebus.* Ad ea omnia comparanda.— *Pone*, destina. — *Sane.* Bene *sane;* quasi plus quiddam exigat, sed hoc contentus sit. *Donat.*

667. *Proinde scribito.* Mss. West. et ed. 1469, *Proinde potius scribito.* — *Sexcentas proinde*, etc. Magnitudine summæ excitatus clamat : « Quascumque et quotquot velit calumnias mihi et causas Phormio indicet. » — *Scribito*, intendat ille. — *Dicas*, lites.

668. *Impuratus ille.* Sceleratus ille; loquitur de Phormione. — *Ut irrideat.* Intellig. fierine potest, ut irrideat.

669. *Quæso, ego dabo, quiesce.* Semper poeta morum ὑπερβολὴν comparatione moderatioris instituti, temperat: iracundo placidum, timido constantem componens; idque, non tantum varietatis causa, sed etiam ad argumentum et exitum fabulæ aptando ista, quasi ita necesse foret, aut certe peropportunum. Demipho et Chremes hic conferuntur, ut in Andria Simo et Chremes. *Bœcler.* — *Quiesce*, tranquillo sis animo.

670. Hunc versum testatur Lindenbr. a vett. codd. abesse.—*Illam q. volumus.* Intelligit filiam suam, clam in Lemno susceptam; et eam esse Phanium nondum uterque sciebant.

671. *Geta, occ.* etc. Secum semper loquitur Antipho indignabundus.

672. *Mea causa.* Nempe ut mea filia tuo filio Antiphoni nubat. — *Ejicitur*, suppl. illa Phanium. — *Me hoc est æquum omitt.* Ratio cur ipse viginti dare debeat minas, dante Demiphone decem. *Donat.*

673. *Quant. potes.* Sic lib. antiq. in Bemb. *q. potest.* — *Inquit.* Simulat Geta pergere loquendo Phormionem.

674. *Mittam.* Alii, *omittam.* — *Illam*, scilic. Phanium. — *Hanc*, nempe quam Phormio sibi sponsam esse ex commento Getæ dixisset. Cf. vs. 656.

Nam illi mihi dotem jam constituerunt dare. »
Ch. Jam accipiat, illis repudium renuntiet;
Hanc ducat. De. Quæ quidem illis res vortat male!
Ch. Opportune adeo argentum nunc mecum attuli,
Fructum, quem Lemni uxoris reddunt prædia.
Inde sumam: uxori, tibi opus esse, dixero.

SCENA QUARTA.

ANTIPHO. GETA.

A. Geta! G. Hem! A. Quid egisti? G. Emunxi argento senes.
A. Satin' id est? G. Nescio hercle, tantum jussus sum.

675. *Illi*, parentes ejus. — *Jàm.* Vis omnis est in voce *jam*. Unde adeo Chremes respondet, *Jam accipiat.*

676. *Accipiat.* L. antiq. *accipiet.* — *Illis repud. renunt.* Dicat illis quorum filia est ipsi promissa, se ipsam repudiare, ducere aliam hanc, nempe Phanium.

677. *Illis.* Uxori et marito; vel nuptiis. Non desinit poeta ostendere avaritiam Demiphonis, qui nec ideo libenter fert dari aliquid Phormioni, quia sic commodum ei est. Virg. Ecl. IX, 6 : « Hos illi (quod nec bene vertat!) mittimus hædos. » *Donat.*

678. *Nunc mecum attuli.* Comice argentum præsto est, quo commodius emungatur a Geta.

679. *Lemni.* Palmer. *Lemno.* — *Fructum, quem Lemni*, etc. Fructus agri et rei familiaris. — *Lemni*, in urbe Lemno.

680. *Inde.* Al. *id.* — *Uxori.* Nausistratæ dicam, te eguisse hac pecunia. — *Dixero*, pro *dicam.* Jurgio paratur locus.

Sc. IV. In hac scena iracunde interrogat dominus, ac servus simpliciter respondet. Scilicet, interrogari se credens, narrat quid egerit. — In eo versatur hujus scenæ principium, quod Antipho, nullius artificii conscius, invehitur sine more adversus Getam, et dira imprecatur contra servum; dum hic contra, qui egregiam juveni operam navare non destitit, rem explicat et sensim tumescentem confutat. Status idem ille comicus reperitur apud Molerium, *l'Étourdi*, act. I, sc. X; ubi vide; et in comœdia quam auctor, *Al. Piron*, inscripsit *la Métromanie*, act. II, scen. III et IV.

681. *Geta!* Prorumpit iracunde Antipho. — *Emunxi.* Metaph. a quadrupedibus, quibus lac subtractum est.

682. *Satin' id est?... tantum jussus sum.* Ludit Terentius in ambiguitate

A. Eho, verbero, aliud mihi respondes ac rogo.
G. Quid ergo narras? A. Quid ego narrem? opera tua
Ad restim mî quidem res rediit planissume.
Ut te quidem omnes Dî Deæque, Superi, Inferi
Malis exemplis perdant! hem, si quid velis,
Huic mandes, qui te ad scopulum e tranquillo auferat.
Quid minus utibile fuit, quam hoc ulcus tangere,
Aut nominare uxorem? injecta est spes patri,
Posse illam extrudi: cedo, nunc porro Phormio
Dotem si accipiet, uxor ducenda est domum.
Quid fiet? G. Non enim ducet. A. Novi: cæterum

orationis. Dixerat Antipho: «Satisne putas te fecisse, quod a senibus argentum hauseris; nullam vero curam meî habueris?» Respondet autem Geta, quasi Antipho quæreret, an tanto argento senes emunxisset, quantum Phædriæ satis esset: ideo dicit: «an satis sit, nescio; sed quantum jussus sum providere, tantum me providisse scio.»

683. *Verbero*, flagrio. Substantivum est, et convicium in servos Plauto frequens. — *Aliud ac rogo.* Rogaverat enim Antipho, *quid egisti?* Id est, non quantum? sed quid?

684. *Quid ego narrem?* Sub. tu audes rogare.

685. *Ad restim*, etc. Formula desperationis. *Restis* idem est ac funis, laqueus. Sententia est: «Nihil jam mihi superest aliud, nisi ut abeam et suspendam me.»

686. *Ut te*, etc. Subaudi, velim, precor.

687. *Malis exemplis.* Pœnis gravioribus, quæ cæteris exempla sint et documenta, ne quid, itidem ac tu, peccent. — *Si quid velis*, si quid cordi habeas. Generaliter dictum.

688. *Huic mandes.* Vulgo sequuntur verba, *quod quidem recte curatum velis.* Sed hunc integrum versum a plerisque omissum Nos, post Perletum, cum Bent. Mur. et Both. ex Adelph. 373, huc traductum putaverimus. — *Auferat.* Var. *inferat*, *afferat*, *auferat*. — *Qui*, ut ille. — *Ad scopul. e tranquill.* Sensus est: ut ille te ex re tranquillissima in summum periculum, vel perniciem projiciat.

689. *Utibile.* Al. usitatius, *utile.* — *Quid minus utibile.* Quid minus in rem meam, minus mihi commodum? — *Ulcus tangere.* Hoc est, dolorem excitare. Quod significat, mentionem facere rei, quæ alteri, ad quem pertineat, ingrata sit. Gallice dicitur item figurative: «mettre le doigt sur la plaie.»

690. *Nominare*, intellige supplendo: coram patre.

692. *Uxor ducenda est domum.* Phanium, factam sibi uxorem, secum abducet. Sic erat necesse. Qui nempe dotem accipiet, ei etiam ducenda est uxor.

693. *Quid fiet*, sup. de me. Quo res evadet? — *Novi.* Unde novit

Quum argentum repetent, nostra causa scilicet
In nervum potius ibit. G. Nihil est, Antipho,
Quin male narrando possit depravarier.
Tu id, quod boni est, excerpis; dicis quod mali est.
Audi nunc contra jam: si argentum acceperit,
Ducenda est uxor, ut ais: concedo tibi.
Spatium quidem tandem apparandis nuptiis,
Vocandi, sacrificandi dabitur paululum.
Interea amici, quod polliciti sunt, dabunt.
Id ille istis reddet. A. Quamobrem? aut quid dicet? G. Rogas?
« Quot res, post illa, monstra evenerunt mihi!

Antipho non esse illum ducturum? Novisse poterat ex illo dicto Phormionis, *act. aiunt, ne agas.* Cf. supra, vs. 419. *Perlet.*

694. *Quum argentum repetent.* Sc. Demipho et Chremes. — *Scilicet*, per ironiam.

695. *Nost. caus. in nervum pot. ib.* Hæc accipi debent εἰρωνικῶς, i. e. in vincula se duci potius patietur, quam nos prodet, i. e. quum repetent argentum, potius nos prodet, quam in nervum compingi se (quod iis qui solvendo non pares erant usu veniebat), patietur. Vid. etiam Joh. Weitz. *Bœcler.*

696. *Quin possit.* Quod non possit.

697. *Excerpis*, eximis, prætermittis.

698. *Argentum*, pecuniam dotalem. — *Acceperit*, sc. Phormio.

699. *Ducenda est uxor.* Oportebit eum uxorem ducere.

700. *Apparandis nuptiis.* G. Fabric. *adparandi nuptias.* — *Spatium*, mora. — *Tandem*, ad minimum, saltem. Gallice, *après tout, au bout du compte.* — *Apparandis nupt.* etc. Sensus est totius sententiæ: spatium certe tu aliquod temporis nanciscaris, antequam ille ad nuptias accedat. Quibus enim *apparandis* opus est, convivas *vocare*, Diis *sacrificare*, etc. Hæc vero et alia hujus modi anteire solebant. *Perlet.*

701. *Paululum.* Adjectivum hoc refer ad *spatium*, vs. præced.

702. *Quod polliciti sunt.* C. G. m. et al. add. *argentum.* Glossam olet. — *Quod polliciti sunt.* Supp. argentum. Cf. supra, vs. 535.

703. *Id ille.* Lib. antiq. *inde iste.* — *Id.* Acceptum a Phædria argentum. — *Ille*, Phormio. — *Istis*, senibus. — *Reddet*, adjice: et, negabit se posse Phanium jam uxorem ducere. — *Quamobrem?* qua de causa? cur reddat?—*Rogas*, supp. quid causæ poterit portendere; et statim Geta Phormionem inducit loquentem: *Quot res, post illa*, etc.

704. *Post illa*, post conventionem nuptiarum. — *Monstra evenerunt mihi.* Quam multa mihi acciderunt portenta, quibus impediar ne ducam. — Egregius sequitur locus

Introiit ædes ater alienus canis;
Anguis in impluvium decidit de tegulis;
Gallina cecinit; interdixit hariolus;
Aruspex vetuit, ante brumam autem novi
Negotii incipere; quæ causa est justissima. »
Hæc fient. A. Ut modo fiant. G. Fient : me vide.
Pater exit : abi, dic esse argentum Phædriæ.

quo superstitio circa ómina et religiones, vel observandas, vel ementiendas κωμῳδεῖται. De quibus fuse admodum, et prolixius quam in rem nostram est, disseruit Zeun. in sua Terentii edit. ubi vide.

705. *Ædes.* Al. *in ædes.* — *Introiit ædes ater alienus canis.* Multa de *canibus* prodigia recenset Julius Obsequens ; quem vide. — *Ater ;* color pro infausto habitus. — *Alienus canis.* Id quoque fuit prodigium. Cf. Suet. Vesp. 5 : « Prandente eo, quondam *canis extrarius* e trivio manum humanam intulit, mensæque subjecit. »

706. *In impluv.* Vulgo, *per impluv.* Sequimur nos Bent. ex Guy. sic quoque Perl. — *Anguis*, etc. Liv. I, 56 : « Portentum terribile visum, anguis ex columna lignea elapsus. » — *In impluvium.* Locus est apertus et patens in medio ædium unde lumen deorsum capitur; ita dictus quod eo impluat, quod aqua e tectis eo decidat. *Juv.*

707. *Gallina cecinit.* Observatum est, in qua domo gallina canat, superiorem (superstitem) marito esse uxorem. *Donat.* — Petron. sat. 74 : « Gallus gallinaceus cantavit ». et paulo post, « aut incendium oportet fiat, aut aliquis in vicinia animam abjiciet. » Sed id ipsum prodigium erat, *gallinam* cecinisse. — *Interdixit*, vetuit ne nuptias conficerem. — *Hariolus*, quasi *fariolus ;* qui fatur et divinat.

708. *Autem novi.* In lib. antiq. *aliquid novi.* Al. sicut Nos, *aut. novi.* Alii omnino respuunt *aliquid.* — *Aruspex.* Eugraph. hic *aruspicem* ab *hariolo* distinguit ita, ut *hariolus* divinet de humanis, *aruspex* de divinis. — *Ante brumam.* Quod ante brumam dies decrescant, post brumam, quæ incipit die decembris vigesima prima, crescere incipiant. Erat autem religio apud Veteres aliquid aggredi anno senescente, et antequam dies crescere inciperent. Hoc irridet Geta, dum ait esse causam hanc justissimam : vel potius hanc maxime causam probat, ut sit spatium longius ad nuptias istas disturbandas. *Juvencius.*

709. *Justissima.* Bent. unicus edid. *sontica.*—*Quæ c. est just.* Huc usque verba a servo simulata Phormionis.

710. *Hæc fient*, hæc evenient impedimenta. Id est responsum ad dubitationem Antiphonis, supra, vs. 693. — *Ut modo.* Inverte, *modo ut.* I. e. sit ita sane, modo ut hæc fiant quemadmodum tu dixisti. — *Me vide.* Formula asseverandi, jam adnotata.

711. *Pater*, sc. tuus. — *Esse*, pro *adesse.* Ordo est : *Dic Phædriæ*, adesse, vel *esse* nobis *argentum.*

SCENA QUINTA.

DEMIPHO. GETA. CHREMES.

De. Quietus esto, inquam : ego curabo, ne quid verborum duit.
Hoc temere nunquam amittam ego a me, quin mihi testes adhibeam.
Cui dem, et quamobrem dem, commemorabo. G. Ut cautus est, ubi nihil opu 'st!
Ch. Atque ita opus facto est, et mature, dum libido eadem hæc manet. 715

Sc. v. In hac scena, Demiphonis continentur verba promittentis fratri, omnia se esse facturum, uti Phormio cogatur et argentum accipere, et uxorem ducere. *Eugr.*

712. *Duit.* Vulg. *duint.* — *Quietus esto.* Hæc Demipho ad Chremetem conversus. — *Inquam.* Inde patet sermonem fuisse incœptum, ante quam prodirent in scenam. — *Ego.* Pronomen, quod inservit fortius asseverando. — *Ne quid verborum duit. Verba dare*, sumitur sæpius, pro *decipere*, *fallere*. Scilicet metuebat Chremes, ne Phormio ubi accepisset triginta minas, eluderet senes, nec Phanium duceret. *West.*

713. *Hoc.* Διαιτυπῶς. Ostendit enim marsupium cum argento. — *Amittam*, dimittam. — *Quin m. testes adhib.* etc. Formula cautionis in numeranda pecunia debita, adhibitis testibus, expressa causa. *Bœcler.*

714. *Cui.* Var. *cui*, *quum*, *cur.* — *Ut cautus est.* Quam cautus est. — *Ubi nihil opu 'st.* Sc. eum cautum esse. Cautio scilicet ridicula. Nam consulit, Donato observante, quemadmodum detur, ubi omnino dare non debuerit : siquidem argentum Phædriæ jamjam sit dandum, sub nomine Phormionis.

715. *Et mature.* Vulg. *at matura.* — *Ita opus facto est.* I. e. danda omnino hæc pecunia est. — *Dum libido*, etc. Dum perstat Phormio in voluntate accipiendæ Phanii, et bene *libidinem* posuit, ait Don. pro voluntate hominis incerti ac levis. — Quid autem magis comicum inveniri potest, quam illa senis diligentia in captanda voluntate nebulonis, ut hic accipiat pecuniam, quasi non ipse cuperet magis subripere? Præterea par illud senum præ se fert prudentiam, quam retorridus ille, parasitus inquam, facetissime deludit. Timet alter, ne pecunia imprudenter tradatur; et traditur imprudentissime. Timet alter, ne Phormio non accipiat argentum; et nihil

Nam si altera illa magis instabit, forsitan nos reiciat.
G. Rem ipsam putasti. De. Duc me ad eum ergo. G. Non moror. Ch. Ubi hoc egeris,
Transito ad uxorem meam, ut conveniat hanc, prius quam hinc abeat,
Dicat eam dare nos Phormioni nuptum, ne succenseat;
Et magis esse illum idoneum, ipsi qui sit familiarior;
Nos nostro officio nil degressos; quantum is voluerit,
Datum esse dotis. De. Quid tua, malum! id refert? Ch. Magni, Demipho.
De. Non satis est tuum te officium fecisse, si non id fama approbat?
Ch. Volo ipsius quoque voluntate hæc fieri, ne se ejectam prædicet.

vividius optat Phormio quam id arripere.

716. *Reiciat.* Al. *rejiciat,* sine syncop. — *Altera illa*, quæ sponsa est Phormioni. Supra, vers. 656. — *Magis instabit*, ut ipsam ducat uxorem. — *Nos*, sc. mulierem, quam nos illi destinamus.

717. *Rem ipsam putasti.* Rem vera conjectura assecutus es. Hæc Geta ad Chremetem. — *Ubi hoc egeris*, id est, ubi duxeris herum tuum ad Phormionem.

718. *Abeat.* Al. *abit*, male. *Perlet.* — *Ad uxorem meam*, Nausistratam. — *Hanc*, sc. Phanium, Antiphonis uxorem.

719. *Eam dare nos.* Alii, *nos dare eam.* — *Dicat*, sc. Nausistrata dicat huic Phanio. — *Ne succenseat*, sub. puella.

720. *Ipsi qui sit.* In lib. antiq. *qui ipsi sit.* — *Magis esse illum idoneum.* Præstare ut ipsi potius quam Antiphoni nubat. — *Ipsi qui sit*, etc. Ut qui sit ei usu familiaritatis notior, utpote Phanii patri notus.

721. *Degressos.* Lib. antiq. *egress.* Al. *digress.* Al. add. *esse.* — *Nos nostro off. nil degress.* Sensus: «Nos nihil fecisse, quod ab officio nostro alienum sit.» — *Is*, Phormio. — *Voluerit;* cf. sup. 643, 656.

722. *Malum!* Adverbii loco ponitur; et est male precantis. — *Magni*, sc. refert. Demipho quidem asperior et iratior vix opus esse existimat, Phanium de repudio placari. Ab eo tamen Chremes mitior ac humanior longe dissentit. *Perletus.*

723. *Fecisse.* Bent. *facere.* — *Si non id.* Var. ord. *id si non; si id non.* — *Non satis est*, etc. Recte judicat Chremes, fratrem male auditurum, si Phanium quæ nupta gnato suo esset, domo prohibuisset, vel ejecisset. — *Si non id fama approbat.* Nisi id quod facis recte, hominibus quoque probetur ac placeat.

724. *Hæc fieri.* Lib. antiq. *hoc fier.* — *Ipsius quoque voluntate.*

DE. Idem ego istuc facere possum. CH. Mulier mulieri magis congruet. 725

DE. Rogabo. CH. Ubi ego illas nunc reperire possim, cogito.

Both. mutat *ipsa quoque volente.* — *Volo ipsius quoq. volunt.* etc. Volo id a Phanio probari; ea non invita has fieri nuptias. — *Ejectam*, a nobis expulsam.

725. *Congruet.* Alii, *congruit.* — *Idem ego istuc.* Scilic. quod demandatum erat Nausistratæ; scil. eam consolari tam facile, quam tua uxor Nausistrata. — *Mulier mulieri mag. congr.* Adagium simile, laudante Plutarcho: Γέρων γέροντι γλῶτταν ἡδίστην ἔχει, Παῖς παιδὶ, καὶ γυναικὶ προσφορὰν γυνή.

726. *Ubi ego illas nunc.* Lib. ant. *ubi nunc illas ego.* Al. *ego* pro *ergo.* Cæterum variat ordo verborum. — *Rogabo.* Sc. Nausistratam uxorem fratris, ut conveniat Phanium; cf. vs. 718. Hæc dicens, abit cum Geta. — *Illas.* Uxorem meam Lemniam, et filiam mihi ex illa natam. His verbis facit transitum Chremes ad actum sequentem.

ACTUS QUINTUS.

SCENA PRIMA.

SOPHRONA. CHREMES.

So. Quid agam? quem mî amicum misera inveniam? aut quo consilia hæc referam?
Aut unde mihi auxilium petam?
Nam vereor, hera ne ob meum suasum indigne injuria afficiatur:
Ita patrem adolescentis facta hæc tolerare audio violenter.
Ch. Nam quæ hæc anus est exanimata, a fratre quæ egressa 'st meo? 731

Act. V, Sc. 1. «Dum quærere filiam et uxorem meditatur Chremes, nutrix filiæ a Demiphone egreditur in scenam. Quam querentem de heræ periculo ubi aliquantum audisset et agnovisset, ipse ad eam accedit, ac resciscit, filiam suam, quod voluerat, nuptam esse Antiphoni.» Hæc Bipontini editores, qui simul Donatum forte secuti, hac indicata catastrophe, ab sequente demum scena quintum actum incipiunt.

727. *Misera inv.* Al. *inveniam misera.* — *Quo.* Lib. ant. *cui*, pro *quo.* — *Quid agam?* etc. Hæc et sequentia secum loquitur Sophrona, quæ metuit ne forte pater Phanii sibi malum inferat, quod nuptias cum filia Antiphoni concessisset. — *Quo.* Intell. ad quem hominem. — *Consilia hæc*, quæ cepimus de collocanda Antiphoni Phanio. — *Referam*, communicabo.

728. *Aut.* Utrumque *aut* Bent. ejecit, posito pro hoc posteriore *atque.* — *Unde*, a quo.

729. *Indigne.* L. Bemb. *indigne* et *indigna*, et Par. ed. *indignâ injuriâ*, in ablativo. — *Hera*, Phanium.

730. *Ita*, etc. Per epiphonema dictum. — *Patrem adolescentis.* Demiphonem, patrem Antiphonis. — *Violenter.* Quod Græci dicunt δεινῶς.

731. *Anus est.* Bent. distinguit post *est;* We. post *exanimata.* — *Nam quæ.* Per metathesin, pro *quænam.* Virg. Georg. IV, 445: «*Nam quis te juvenum...*» pro, *quisnam*, etc. — *Exanimata*, exterrita, parum sui animi compos, propter metum. — *A fratre meo.* A domo fratris mei.

So. Quod ut facerem egestas me impulit, quum scirem infirmas nuptias
Hasce esse; ut id consulerem, interea vita ut in tuto foret.
Ch. Certe ædepol, nisi me animus fallit, aut parum prospiciunt oculi,
Meæ nutricem gnatæ video. So. Neque ille investigatur.
Ch. Quid agam?
So. Qui ejus pater est. Ch. Adeo, an maneo, dum ea quæ loquitur, magis cognosco?
So. Quod si eum nunc reperire possim, nihil est quod verear. Ch. Ea 'st ipsa.
Conloquar. So. Quis hic loquitur? Ch. Sophrona! So. Et meum nomen nominat?
Ch. Respice ad me. So. Dî, obsecro vos, estne hic Stilpho? Ch. Non. So. Negas?
Ch. Concede hinc a foribus paulum istorsum sodes, Sophrona.

732. *Quod ut facerem*, sc. ut ei suaderem. Pergit ergo Sophrona, neque viso, neque audito Chremete. — *Infirmas.* Non firmas, non mansuras fore, nempe a Demiphone impediendas.

733. *Ut id consul.* etc. Supp. feci, ut consulerem id, scilicet, ut vita heræ, etc. — *In tuto foret.* Ne fame periret.

734. *Par. prosp. oc.* Colloc. alii, *oculi prospiciunt.* Al. *prosp. par. oc.*

735. *Quid agam?* L. Bemb. *quid ago?* — *Neque ille investigatur.* Nota continuari, ut jam indicavimus, orationem Sophronæ, Chremete non animadverso. Itaque conserenda una serie sunt, *neque ille investigatur qui ej. pat. est.*

736. *Qui ejus pater est.* C. G. m. coll. *qui est ej. pat.* Par. *quid* pro *qui.* — *Adeo?* Al. *adeon'?* Par. c. Fa. *adeo? maneo?* omisso *an.* — *Cognosco.* Al. *cognoscam.* — *Qui ej. pat. Qui*, pro *quis.* Nescit enim, quo nomine lateat Phanii pater Athenis. — *Adeo.* Ab *adire*, *adeo*, scil. se ipsum interrogat, cessans nutricem adire.

739. *Estne hic Stilpho?* Cognitum dominum eo nomine appellavit, quo apud villam. In urbe, idem dicebatur nomine Chremetis. — *Non.* Negat hoc nomen, ne cognoscatur ab uxore.

740. *Paulum.* Fa. *paululum* antefert lectioni *paulum*, quam recentiorum libb. esse existimat. At ego in recent. C. G. ch. ann. 1472 exarato *paulum* inveni. *Perl.* — *Istorsum.* C. G. m. *istrorsum.* C. gl. *in hanc partem.* — *Concede*, amove te. — *Hinc a foribus; hinc*, e loco ubi stas. Quasi simpliciter esset, a *foribus.*

Ne me istoc posthac nomine appellassis. So. Quid? non, obsecro, es,
Quem semper te esse dictitasti? Ch. St! So. Quid has metuis fores?
Ch. Conclusam hic habeo uxorem sævam; verum istoc me nomine
Eo perperam olim dixi, ne vos forte imprudentes foris
Effutiretis, atque id porro aliqua uxor mea rescisceret.
So. Istoc pol nos te hic invenire miseræ nunquam potuimus.
Ch. Eho! dic mihi, quid rei tibi est cum familia hac, unde exis?
Ubi illæ? So. Miseram me! Ch. Hem, quid est? vivuntne? So. Vivit gnata.
Matrem ipsam ex ægritudine miseram mors consecuta est.

— *Paulum istorsum*, pauxillum versus istam partem.

741. *Ne.* C. G. m. *nec.* — *Appellassis.* Var. *appellaris*, *appellasses.* — *Non.* Libb. ant. *is.* Abest a Bemb. — *Istoc nomine*, ec. Stilphonis. — *Appellassis*, forma antiqua pro, *appellaveris.* — *Quid?* Formula interrogaturæ.

742. *St!* Pro *st*, codd. Be. exhib. *est*, quod Riv. tuetur. Sic item in plusc. Mss. — *St!* Nota silentii. — *Quid h. met. for.* Recedere nempe a foribus jusserat Sostratam, supr. 740.

743. *Me.* Vulg. *de.* Non placet. Omittit *de* lib. Vict. quem cætt. sequuntur. — *Conclusam*, etc. Illaturus sævam, bene *conclusam* prætulit; ut si diceret *feram;* et innuit Nausistratam.

744. *Eo*, ideo, ob id, hanc ob causam. — *Me dixi*, me nominavi. — *Foris*, palam.

745. *Effutiretis.* De meis in Lemno nuptiis diceretis et effunderetis; ducta vox a vase rimoso et *futili.* Juv. — *Id*, nomen; vel intellige, hoc quod a me factum est. — *Porro*, postea; serius ociusve. — *Aliqua*, aliqua ex via, aliquo pacto.

746. *Istoc.* Sc. Stilphonis nomine.

747. *Hac*, harum ædium; et simul indicat. — *Unde exis.* Cf. vers. 731.

748. *Ubi.* Lib. ant. *Aut Ubi.* Delev. Fa. ex fide o. libb. suor. et ratione versus. — *Illæ.* L. antiq. *sunt.* Non agnosc. duo Be. codd. Nec hab. Ms. quid. ap. We. — *Mis. me!* Libb. antiq. *hem! mis. me!* Delevit Fa. Nec est in Bemb. et Vat. antiquiss. libb. — *Ubi illæ.* Phanium et ejus mater.

749. *Ægritudine.* L. Bemb. add. *hac.* Abest a compl. al. — *Ægritudine*, quod te non inveniret; sc. natæ aut tibi metuens. — *Mors consecuta est.* Bene moderatus est, ut neque nimis ægre ferat, neque rursum ἀπαθὴς sit. Et hæc est οἰκονομία, ne in eadem urbe duæ uxores, plus mali ex sollicitudine afferant Chremeti, quam ex alterius morte tristitiæ. Neque in

CH. Male factum! So. Ego autem quæ essem anus, deserta, egens, ignota,
Ut potui, nuptum virginem locavi huic adolescenti,
Harum qui est dominus ædium. CH. Antiphonine? So. Isti inquam ipsi.
CH. Quid? duasne is uxores habet? So. Au! obsecro, unam ille quidem hanc solam.
CH. Quid illam alteram, quæ dicitur cognata? So. Hæc ergo 'st. CH. Quid ais?
So. Composito factum 'st, quo modo hanc amans habere posset
Sine dote. CH. Dî vostram fidem! quam sæpe forte temere
Eveniunt, quæ non audeas optare! Offendi adveniens
Quicum volebam, atque uti volebam, filiam locatam.
Quod nos ambo opere maxumo dabamus operam, ut fieret,

comœdia possunt nimis miserabiles mortes esse; ne res in tragœdiam transeat. *Don.*

750. *Male factum!* Vetus formula, pro, valde doleo. — *Quæ essem*, utpote quæ essem. — *Anus, deserta*, etc. Purgatio veniali statu posita.

752. *Ipsi.* L. antiq. *Antiphonin? Hem, isti ipsi:* sed Be. ex codd. duob. inserit *inquam*, omisso *hem.* Sic it. Mss. We. — *Har. qui est dom. æd.* Mirari possumus, filium patre vivo *dominum ædium* appellari. Sed We. ex jurisconsult. sententia hoc ita esse affirmat. *Perlet.* — *Isti ipsi*, quem tu nominas.

753. *Habet.* Delet Be. *habet*, contra omnes, quod existimat esse ex interpretatione interlin. natum. — — *Duasne*, etc. *Duas* dicit, solam recordans, quam a Phormione scit injunctam adolescenti. — *Au! obs.* Formula interrumpentis. Quasi si quis gallice diceret: « Halte là, s'il vous plaît. Il n'a bien que celle-là. » — *Unam ille hanc solam*, supp. *habet.*

754. *Alteram.* L. antiq. *illa altera.* Bemb. ut supra. — *Quid illam alteram?* Supp. dices esse. — *Quæ dicitur cognata.* I. e. quæ cognata Antiphonis contenditur a Phormione; sup. v. 352 sqq. — *Hæc est.* Hæc eadem est. — *Ergo*, inquam. Cum affirmatione.

755. *Compos. fact. est.* Ex industria id inter nos convenit. — *Quomodo.* Ea mente, ut.

758. *Quicum.* Fa. *quocum.* — *Uti.* L. antiq. *ut.* — *Filiam locatam.* Alii, *collocatam filiam.* — *Quicum volebam*, etc. Ordo est: Filiam locatam ei cum quo volebam, et ut volebam eam locatam.

759. *Dab. op. ut fieret.* Al. ord. *dab. ut fier. oper.* — *Quod nos ambo*, etc. Construe: Hæc sola fecit sua cura, sine nostra cura maxima, ut hoc, secundum quod nos dabamus maxumopere operam, fieret.

Sine nostra cura maxuma, sua cura hæc sola fecit.
So. Nunc quid opus facto sit; vide: pater adolescentis venit;
Eumque animo iniquo hoc oppido ferre aiunt. Ch. Nil pericli 'st.
Sed, per Deos atque homines! meam esse hanc, cave resciscat quisquam.
So. Nemo ex me scibit. Ch. Sequere me: intus cætera audies.

SCENA SECUNDA.

DEMIPHO. GETA.

De. Nostrapte culpa facimus, ut maliș expediat esse,
Dum nimium dici nos bonos studemus et benignos.

760. *Maxuma.* Distinguo post *maxuma* cum Par. Be. Mu. non cum We. post *cura*. Hunc vers. Be. ut subditițium uncinis inclusit. *Perl.* — *Sine nostra cur. maxuma.* Recte *maxuma*, quia dixerat *maxumo opere*, vs. 758. — *Hæc*, Sophrona scilicet.

761. *Nunc quid opus f. sit.* Mss. quid. et ed. 1469 ap. West. *Numquid op. facto est.* — *Vide.* Nunc a patre, cui consilia placent, auxilium petit, cujus ipsa inops fuit ab initio scenæ. *Perl.*

762. *Eumque animo iniquo*, etc. Cf. sup. vs. 730.—*Hoc*, has nuptias. — *Nil pericli est*, supp. metuendum ab illo.

763. *Per D. atque homin.* Supp. obsecro te. — *Meam esse*, supp. filiam.—*Hanc*, puellam, sc. Phanium.

764. *Audies.* Be. *audiemus.* Sic vult. Sic ponit invitis libris.—*Scibit.* Antique pro *sciet.* — *Intus.* Par. explicat, in ædibus Demiphonis. — *Audies*, me scil. declarante.

Sc. II. Hæc scena verba tenet Demiphonis revertentis, posteaquam datum est argentum. Aut arctius ab ea parte argumenti: Demipho se ipsum excusat, quod, dum avaritiæ maculam studet effugere, in stultitiæ reprehensionem incideret. Dolet enim Phormioni datum esse argentum. *Eugraph.*

765. *Maliș.* Sic Be. ex trib. veterr. Recte. Placet enim *expedit* cum duplici dativo, ut *licet*; etsi careamus exemplis aliorum. Vulg. *malos.* Perl. — *Nostrapte culpa facimus.* Per nostram culpam efficitur. — *Ut maliș expediat esse.* Ut aliquibus hominibus expediat esse improbis; ut fructum e sua improbitate et dolo capiant; ut malis hominibus sua malitia feliciter cedat.

766. *Bonos*, faciles.

Ita fugias, ne præter casam, quod aiunt. Nonne id sat erat,
Accipere ab illo injuriam? Etiam argentum 'st ultro objectum,
Ut sit quî vivat, dum aliud aliquid flagitii conficiat.
G. Planissume. De. His nunc præmium est, qui recta prava faciunt.
G. Verissume. De. Ut stultissime quidem illi rem gesserimus.
G. Modo ut hoc consilio possiet discedi, ut istam ducat.
De. Etiamne id dubium 'st? G. Haud scio hercle, ut homo 'st, an mutet animum.
De. Hem! mutet animum? G. Nescio; verum, si forte, dico.

767. *Ne præter casam*, supp. aufugias. — *Quod aiunt.* Hæc indicant proverbium esse. Sensus est : Ne fias, per tuam erga malos facilitatem et benignitatem, immemor tui. Ad id spectat adagium illud, ut admoneantur ii quos improbi deceperunt, ne ita procul a domo sua, *sua casa*; sese amoveant, ut a conspectu ablatam non possint jam tutari; quod scilicet Demiphoni accidebat. Delusus enim a Phormione, non dubitabat cum eo pactionem inire. Cf. præterea græcum proverbium: Μὴ παρὰ θύραν εἰσθιάζεσθε, ne præter fores vos patiamini abstractos. Nos etiam Lucianus docet in *Nigrino*, usitatissimum fuisse et in tragœdiis et in comœdiis proverbium illud : Καὶ τοῦτο δὲ ἐν ταῖς τραγωδίαις τε καὶ κωμῳδίαις λεγόμενον, ἤδη καὶ παρὰ θύραν εἰσθιαζόμενοι, etc.

768. *Objectum.* Erasm. add. *ei.*—

769. *Quî*, unde, quare.

770. *Planissume.* Omnino sic est; et assentando Geta deridet senis seram pœnitentiam. — *Qui recta prava faciunt.* « Candida de nigris, et de candentibus atra. » *Mer. Casaub.* Hæc vultuose dicta. Tangit autem cum Phormione causidicos omnes.

771. *Ut stultissime*, quam imprudenter et inepte. — *Illi rem gesserimus.* H. e. illi lucrum conciliaverimus.

772. *Modo ut*, etc. Supp. ante hæc: « Bene cesserit nobis consilium huic dandi argenti. » — *Modo*, dummodo. — *Discedi*, eo perveniri.

773. *Ut homo est.* Prout est hominis indoles.

774. *Mutet animum.* Vulg. *mut. autem*, pro *mut. animum.* Sed Mss. quid. West. *m. animum*, idque ex more Terentii repetendi prius. *Perl.* — *Nescio*, sc. an mutet. — *Si forte, dico.* Sub. *mutet.* Non affirmo; id aio tantum, quod fieri potest. Ita callide domini præparat animum ad ea quæ eventura sint; ut, quæ ipse machinatus sit, videatur prædixisse. *Perl.*

De. Ita faciam, ut frater censuit, ut uxorem huc ejus adducam,
Cum ista ut loquatur: tu, Geta, abi præ, nuntia hanc venturam.
G. Argentum inventum 'st Phædriæ: de jurgio siletur.
Provisum est, ne in præsentia hæc hinc abeat: quid nunc porro?
Quid fiet? in eodem luto hæsitas: vorsuram solves,
Geta: præsens quod fuerat malum, in diem abiit; plagæ crescunt,
Nisi prospicis. Nunc hinc domum ibo, ac Phanium edocebo,
Ne quid vereatur Phormionem, aut ejus orationem.

775. *Ut uxorem.* Recentt. codd. Bentleio test. non habent *ut.* — *Huc ejus.* Al. *ejus huc.* — *Ut uxor. huc ej. adduc.* Scilicet Nausistratam in domum Demiphonis, ubi Phanium sit cum Antiphone marito.

776. *Cum ista ut*, etc. Conf. inf. 1010. — *Nuntia hanc*, etc. Phanium præmone, futurum ut Nausistrata ipsam conveniat, adeoque illam exspectet domi. Hæc ubi dixit Demipho, Nausistratam evocatum it; manet Geta, et sibi partim gratulatur, partim timet.

777. *Argentum invent. est.* Quo sc. emunxerat senes. Cf. sup. vs. 681. — *Phædriæ.* Dativ. commodi. — *De jurgio*, inter Demiphonem et Phormionem. — *Siletur.* Senes enim cavebunt, ne quid de jurgio illo ad Nausistratæ veniat aures.

778. *In præsentia.* Hocce temporis momento. — *Hæc*, Phanium. — *Quid nunc*, supp. eveniet. — *Porro*, postea.

779. *Vorsuram.* Mss. var. *vorsuram* et *vorsura.* — *In eod. luto hæsit.* A viatoribus et viis lutulentis translata metaphora. Quasi diceret: in eadem difficultate implicitus teneris. *West.* — *Vorsuram solves.* Id est, in simili conditione es, atque ii, qui ut unam syngraphan dissolvant, pecuniam mutuam majori fœnore iterum accipiunt: in dies enim deteriorem conditionem suam faciunt. *Vorsuram facere* dicitur, qui æs alienum ex ære alieno solvit; quod nihil aliud est quam *vertere* creditorem et mutare. *Ed. Delph.*

780. *Abiit.* Cod. Hal. *abit.* — *In diem abiit.* Non hodie quidem te assequetur; sed alio die redibit; ad tempus differtur, non penitus aufertur. — *Dies* (*le terme*) dicitur de pecunia non statim, sed tempore statuto solvenda.

781. *Edocebo*, præmonebo.

782. *Phormionem.* Mutat Bent. in *Nausistratam.* — *Ne q. v. Ph.* Quum dicet se velle Phanium ducere: faciam ut hæc omnia simulari sciat.

SCENA TERTIA.

DEMIPHO. NAUSISTRATA. CHREMES.

DE. Agedum, ut soles, Nausistrata, fac illa ut placetur nobis;
Ut sua voluntate, id quod est faciundum, faciat. N. Faciam.
DE. Pariter nunc opera me adjuves, ac dudum re opitulata es.
N. Factum volo, ac pol minus queo viri culpa, quam me dignum 'st.
DE. Quid autem? N. Quia pol mei patris bene parta indiligenter
Tutatur: nam ex his prædiis talenta argenti bina
Statim capiebat: hem, vir viro quid præstat! DE. Bina, quæso?

Sc. III. Divitis uxoris de marito licentius conquerentis hæc allocutio est, cum dispositione futurarum turbarum. *Donat.* — Scenam hanc delendam censet Guyetus, quem confutant Bœclerus et Faber; ille quidem solertissima totius fabulæ indagatione; hic vero, acutissima et elegantissima ironia. Quos vide interpr. in editione anglica.

783. *Illa ut.* Lib. antiq. *ut illa.* — *Ut soles.* His verbis benevolentiam captat: pro solita tua solertia et humanitate. — *Illa,* Phanium.

784. *Id quod est f.* Abeat scilicet ab Antiphone viro, nuptum Phormioni. — *Faciam,* ut placetur.

785. *Adjuves.* Var. *adjuvas, adjuva.* — *Dudum re.* Lib. Bemb. *re dud.* — *Par. nunc,* etc. Ordina, *nunc p. ac dudum.*—*Par. ac.* Est, æque atque, itidem ut. — *Opera,* consilio, verbis. — *Ac dudum re.* Pecunia mutua. Supra enim, vs. 680, dixerat Chremes: « Inde sumam: uxori, tibi opus esse dixero. » *Don.*

786. *Factum volo.* Non est quod Gallus aliquis credat. Idem enim est latine, atque id quod alibi dixit Terentius: *non muto factum;* aliter diceres: « id me fecisse gaudeo. » *Fab.* — *Minus queo,* supp. vel tibi, vel amicis aliis opitulari.

787. *Bene parta.* Bonis artibus acquisita.

788. *Tutatur,* servat, administrat; sc. maritus.

789. *Bina.* Al. *Binan'.* — *Statim,* perpetuo, æqualiter, quasi uno statu, ait Don. et habet primam longam: quando autem significat aliud, primam brevem habet. — We. explic. Ita singulis annis, ut nunquam minus.— *Cap.* sc. pater meus.— *Vir viro q. præst.* Quam sunt viri aliis alii præstantiores. Eunuch. v. 232:

N. Ac rebus vilioribus multo, tamen talenta bina. De. Hui!
N. Quid hæc videntur? De. Scilicet. N. Virum me natam vellem!
Ego ostenderem... De. Certo scio. N. Quo pacto. De. Parce, sodes,
Ut possis cum illa; ne te adolescens mulier defatiget.
N. Faciam, ut jubes: sed meum virum abs te exire video. Ch. Ehem, Demipho,
Jam illi datum est argentum? De. Curavi illico. Ch. Nollem datum.
Hei! video uxorem: pæne plus quam sat erat. De. Cur nolles, Chreme?

«Homo homini quid præstat! stulto intelligens Quid interest?» Sensus: Quod pater industria et diligentia auxit, id maritus vel negligentia, vel luxu perdidit.

790. *Multo.* Vocem hanc ejicit Bentl. — *Ac rebus vil. multo.* Ac etiam tunc temporis, quum res viliores erant, quam nunc sunt.

791. *Natam.* Sic lib. ant. In Bent. codd. *natum*. — *Quid h. vid.* Quid censes? — *Scilicet.* Sane miror et credo. Obscure et negligenter annuentis, ut qui Nausistratæ sermone non delectaretur. *Casaub.*

792. *Ego ost.* etc. Adde quod sequitur; et junge sic: Ostenderem quo pacto res familiaris probe administranda sit. —*Certo scio.* Id est, minime dubito, et hoc placide interponit, ut Nausistrata sermonem (quæ jam vocem altius tollere, et iram suscitare incipiebat, *Ego ostenderem... Quo pacto*, inquiens,) interciperet, ac sisteret. Quo etiam spectant et sequentia, *Parce, sodes*, etc. id est, parce tibi, ut par esse possis illi juniori, si forte opus, etc. *Casaubon.*—*Parce*, pluribus abstine.

793. *Def.* Var. *defetiget, adfatiget, adfetiget.* — *Ut poss. cum illa.* Putat Perletus *possis* absolute dici. At West. supp. contendere verbis. — *Cum illa.* Phanio, quam nominare reformidat. Explic. Par. «si forte sua voluntate nolit abire.» — *Ne te ad. m. def.* Quippe quæ *adolescens*, eoque valentior, facile eam superabit loquendo.

794. *Ehem.* C. G. m. *hem.* Hic Bip. edd. novam incipiunt scenam.

795. *Illi*, Phormioni. —*Argentum*, quod convenerat inter patres, sup. vs. 713, 721. — *Curavi*, supp. numerandum. Quod videlicet transactum fingitur post scenam.—*Illico*, confestim. — *Noll. dat.* Cf. sup. vs. 791. Bene *nollem datum* dicit, postquam a nutrice repertam sibi natam cognovit.

796. *Video.* Perlet. *videro*, errore typogr. — *Pæne pl. quam sat erat.* Subaud. dixi. Argentum innuit commemoratum, cujus intempestiva esset mentio præsente uxore. — *Cur nolles*, supp. datum argentum.

CH. Jam recte. DE. Quid tu? ecquid locutus cum ista es, quamobrem hanc ducimus?

CH. Transegi. DE. Quid ait tandem? CH. Abduci non potest. DE. Quî non potest?

CH. Quia uterque utrique est cordi. DE. Quid istuc nostra? CH. Magni: præter hæc,

Cognatam comperi esse nobis. DE. Quid! deliras? CH. Sic erit.

Non temere dico: redi mecum in memoriam. DE. Satin' sanus es?

N. Au! obsecro, cave ne in cognatam pecces. DE. Non est. CH. Ne nega.

Patris nomen aliud dictum est: hoc tu errasti. DE. Non norat patrem?

CH. Norat. DE. Cur aliud dixit? CH. Nunquamne hodie concedes mihi,

Neque intelliges? DE. Si tu nil narras. CH. Pergis? N. Miror, quid hoc siet.

797. *Jam recte*, supp. factum. Id quasi retractans dicit: bene habet, gaudeo datum. — *Ecquid*, etc. An dixisti Phanio, quæ causa sit cur eam ejiciamus? — *Hanc*, nempe filiam amici nostri, i. e. tuam. Usus est pronomine, tum in re nota, ut sæpe, tum ad dissimulandum. *Bœcl.*

798. *Quî non pot.* Al. leg. *quid? non potest?* — *Transegi*, feci quod optabas. — *Abduci*, ab Antiphone.

799. *Uter utrique.* Antipho et Phanium.—*Quid ist. n.* Supp. refert.

800. *Cognatam comp.* A Sophrona scilicet. Supra vs. 754. — *Sic erit.* Hoc verum esse reperietur.

801. *Redi mecum in mem.* Vult enim meminisse fratrem, quid narraverit ei de altera uxore Lemnia, atque inde nata filia. Demipho autem et tardus et importunus est. *West.*—*Satin' sanus es?* Nequaquam credere potest Demipho illam, de qua cum Phormione tam acriter contenderit, et quam ipse voluerit prohibere domo, sibi esse cognatam. Inde obstupet hac re audita.

802. *Cave.* Lib. antiq. *vide.* — *Pecces*, ea sc. domo ejecta. — *Non est*, supp. cognata.

803. *Aliud*, quam revera est. — *Hoc*, ob eam causam. — *Non norat patr.* Nonne sciebat quis pater esset.

804. *Cur al. dixit?* Supp. nomen. — *Concedes*, consenties.

805. *Pergis.* Lib. Vict. *perdis.* — *Intel.* Rem ipsam mente capies. — *Si tu nil narr.* Quasi diceret: « Non equidem intelligam, si nihil quidquam mihi dicas. » — *Pergis*, supp. adhuc mihi adversari. — *Miror.* Nescio. Loquitur secum.

DE. Equidem hercle nescio. CH. Vin' scire? at ita me servet Jupiter,
Ut propior illi, quam ego sum ac tu, homo nemo 'st. DE. Dî vostram fidem!
Eamus ad ipsam: una omnes nos aut scire aut nescire hoc volo. CH. Ah!
DE. Quid est? CH. Itan' parvam mihi fidem esse apud te? DE. Vin' me credere?
Vin' satis quæsitum mî istuc esse? age, fiat: quid? illa filia
Amici nostri quid futurum 'st? CH. Recte. DE. Hanc igitur mittimus?
CH. Quidni? DE. Illa maneat? CH. Sic. DE. Ire igitur tibi licet, Nausistrata.

806. *Nescio*, non intelligo, quæ mihi significas. Loquitur ad Chremem.

807. *Homo nemo*. Abest *homo* a lib. Bemb. — *Propior*. Sub. genere et consanguinitate.

808. *Scire aut nesc.* Dubitationem demum amovere. — CH. *Ah!* Indignabundus inclamat; ac nutu capitis, ob Nausistratam timens, loquitur, quod tardior frater non intelligit.

809. *Parvam*. Al. *parum*. — *Me cred.* C. G. m. *me hoc cred.* — *Itan' parv.* etc. Itane parum mihi confidis?

810. *Vin' sat. quæs.* etc. Hoc est, visne, me ultra nihil quærere? — *Fiat*, sc. ut vis. — *Illa fil.* supp. *de* ante hæc.

811. *Amici nostri*. Hoc est, tua. Convenerat Chremes cum fratre Demiphone, ut filiam suam Phanium clam daret uxorem Antiphoni, idque ut ne sciret Nausistrata, fingebant illam esse amici cujusdam filiam. *Juv.*—*Recte*. Recte admones; aut tale quiddam. Nihil significat hoc adverbium, sed adhibebatur, quum aut negare honeste, aut nihil volebant respondere. *Juv.* — *Hanc*. Scilicet amici nostri filiam, quam collocare Antiphoni destinatum erat. — *Mittimus*. Sic sup. 674: «si illam dant, hanc ut mittam.»

812. *Illa*. Phanium, quæ abduci non potest. — *Maneat*, in matrimonio Antiphonis. Qua re ita inter senes constituta, nihil opus erat Nausistratam, ut a Demiphone rogata erat, ire ad Phanium, eique persuadere, ut sua voluntate ex matrimonio Antiphonis ad Phormionem se transferri pateretur. Dimittitur ergo: «Ire igitur tibi licet, Nausistrata.» Domum scilicet redire tibi fas est. Neque enim nunc tua opera amplius opus est, postquam placet Phanium manere in matrimonio Antiphonis. Potest tamen illud: «hanc igitur mittimus,» etiam aliter accipi: hanc, Nausistratam, igitur domum dimittamus, ne pergat ire, quo cœpit, ad Phanium. *Bæcl.*

N. Sic pol commodius esse in omnes arbitror, quam ut cœperas,
Manere hanc: nam perliberalis visa 'st, quum vidi, mihi.
De. Quid istuc negotî 'st? Ch. Jamne operuit ostium? De. Jam. Ch. O Jupiter!
Dî nos respiciunt: gnatam inveni nuptam cum tuo filio.
De. Hem!
Quo pacto id potuit? Ch. Non satis tutus est ad narrandum locus.
De. At tu intro abi. Ch. Heus, ne filii quidem nostri hoc resciscant volo.

SCENA QUARTA.

ANTIPHO.

Lætus sum, ut meæ res sese habent, fratri obtigisse, quod volt.

813. *In omnes.* Ad omnium utilitatem commodius arbitror, hanc, Phanium, manere in domo nostra cum Antiphone, quam ejici, ut cœperas vellé, ac dari Phormioni.

814. *Perliberalis.* Perlet. *liberalis*, tacite. — *Perliberalis.* Cf. sup. 168. Post hæc abit Nausistrata.

815. *Quid ist. n. est?* Postquam abiit Nausistrata, Demipho fratri propius accedit, ut ab eo audiat an verum sit, quod is Phanium sibi ex Lemnia uxore natam esse annuisset. — *Operuit.* Occlusit, et sub. Nausistrata uxor. Meticulosus Chremes est, ne uxor, paulum aperta janua, auscultet.—De. *Jam.* Scil. operuit ostium. — *O Jupiter!* Hæc uxore jam remota clarius exclamat Chremes.

817. *Ad narr. locus.* C. G. m. *ad narr. hic locus.* — *Quo pact. id pot.* supp. *fieri.* — *Ad narr.* illa scilicet quæ ex Sophrona de Phanio audiverit, ejusque matre mortua.

818. *Intr. ab.* Al. *ab. intr.*—*Intro.* Intelliguntur ædes Demiphonis.

Sc. IV. Antipho adolescens ignorans quod comperta sit uxor sua, secum loquitur, laudans fortunas Phædriæ. *Eugr.*

819. *Ut meæ res.* Lib. ant. *ut ut m. r.* — *Habent.* Ed. an. 1469, *habeant.* — *Ut meæ res sese hab.* Explicat Bent. pro malo rerum mearum statu; in quantum res meæ me lætari patiuntur. — *Fratri.* Intelligit Phædriam patruelem. Sic Suet. Cæs. 29: «C. Marcello, qui fratri patrueli successerat.»

Quam scitum 'st ejusmodi parare in animo cupiditates,
Quas, quum res adversæ sient, paulo mederi possis.
Hic simul argentum reperit, cura sese expedivit.
Ego nullo possum remedio me evolvere ex his turbis,
Quin, si hoc celetur, in metu; sin patefit, in probro sim.
Neque me domum nunc reciperem, ni mî esset spes ostenta
Hujusce habendæ. Sed ubinam Getam invenire possum?
Ut rogem, quod tempus conveniundi patris me capere jubeat.

SCENA QUINTA.

PHORMIO. ANTIPHO.

PHO. Argentum accepi, tradidi lenoni; abduxi mulierem;
Curavi, propria ea Phædria ut potiretur: nam emissa 'st manu.

820. *Ejus m. par.* Ms. Pal. quint. *hujusm. parere.* — *Quam scit. est.* Quantæ prudentiæ et felicitatis. — *Cupiditates*, hoc est, meretricii amoris.

821. *Quas.* Ms. Pal. quint. *quibus.* — *Possis.* Perl. *posses;* tacite. — *Quas med. possis.* Quæ remedium accipiunt. — *Paulo*, facile. — *Quum res adv. sient.* Quum aliquid intervenit, quod voluptatibus adversetur.

822. *Reperit.* Ms. quidam apud West. *ut reperit.* — *Hic*, Phædria. — *Simul*, pro *simul ac.*

823. *Evol.* C. G. m. *exsolvere.* — *Ex his.* Ms. Lindenbrog. *istis.* — *Turbis*, anxietatibus animi.

824. *Hoc*, meum cum Phanio matrimonium. — *In probro sim*, apud patrem.

825. *Ostenta.* Var. *ostensa, ostentata.* — *Me d. rec.* Cf. vs. 605. — *Ni mî esset spes ost.* Hanc *spem* ostenderat Geta, supr. act. IV, sc. IV, vs. 693, sq. si quidem Phormio, vel maxima accepta pecunia, non erat ducturus Phanium, quanquam promiserat senibus.

826. *Habendæ.* Bent. *habendi.* — *Possum.* Al. *possim.*

827. *Jubeat.* In mult. antiq. Bent. monente, *suadeat.* — *Quod tempus*, adde, *commodum.*

Sc. v. Hæc scena jactationem Phormionis continet, quod consiliis suis quæ voluerit cuncta compleverit. *Eugr.*

828. *Arg. accepi*, a Demiphone. — *Tr. lenoni*, pro redimenda puella.

829. *Propr. ea.* Sic libb. Bent. in ant. *ea propria.* — *Potir.* Lib. Bemb. *poteretur.* — *Propria*, ut stabili uxore et perpetua. Virg. Æn. I, 77: « Connubio jungam stabili, pro-

Nunc una mihi res etiam restat, quæ est conficiunda, otium
Ab senibus ad potandum ut habeam : nam aliquot hos sumam dies.
A. Sed Phormio 'st : quid ais ? PHO. Quid? A. Quidnam nunc facturu 'st Phædria?
Quo pacto satietatem amoris ait se velle absumere?
PHO. Vicissim partes tuas acturu 'st. A. Quas? PHO. Ut fugitet patrem.
Te suas rogavit rursum ut ageres, causam ut pro se diceres.
Nam potaturus est apud me : ego me ire senibus Sunium
Dicam ad mercatum, ancillulam emptum, quam dudum dixit Geta;
Ne, quum hic non videant, me conficere credant argentum suum.

priamque dicabo. » — *Emissa 'st m.* Proprie de servis et ancillis libertate donatis, atque e potestate heri dimissis. Donaverat enim Phormio libertate puellam; quod licebat emptori.

830. *Mihi r. et.* Lib. ant. *res mihi etiam.* — *Conficiunda.* Perficienda.

831. *Sumam*, ad hilaritatem scilicet, et pocula.

832. *Facturu 'st.* Vulgo, *facturus*, omisso *est*. Par. ed. *factur's;* improbante Perleto.

833. *Absumere.* Alii, *sumere.* — *Sat. amoris abs.* Amori suo satisfacere. Intelligit Perlet. « cavere ne satietate amoris corripiatur, tota possessione amica accepta. » Scil. *satietatem* accipit pro *fastidium*, ex Eunuch. vs. 403. Vol. I, p. 184.

834. *Ut fugitet.* Ien. cod. *vi fugit et.* — *Vicissim.* Secundum illud, vs. 267 : « tradunt operas mutuas. » — *Ut fugitet.* Eugr. notat. « Quemadmodum tu propter facinus ductæ uxoris patrem fugisti, ita quoque ille propter meretricem adfuturus est. »

835. *Suas.* Lib. ant. *suam*, scil. partem. Sed Faerno placuit *suas*, supp. partes, quod item Nobis.

836. *Sunium.* Fuit Sunium, in extremo Atticæ promontorio, oppidum et æde Minervæ magnifica et servorum mercatu celebratum.

837. *Quam dudum dixit.* De qua jam pridem locutus est. Cf. vs. 664.

838. *Me.* Quam ante *me* præponimus virgulam, alii postponunt. — *Hic*, Athenis. — *Conficere arg.* Quid proprie sit *conficere argentum*, vide vers. 38. Hic plane contraria notione, pro *dilapidare*, ut mox; et fortasse ex ambiguitate captatus jocus. *Casaub.* — *Arg. suum*, quod datum fuerat Phormioni, pro Phanio ducenda uxore. Cf. sup. 795;

Sed ostium concrepuit abs te. A. Vide, quis egrediatur.
PHO. Geta 'st.

SCENA SEXTA.

GETA. ANTIPHO. PHORMIO.

G. O fortuna! o fors fortuna! quantis commoditatibus,
Quam subito, hero meo Antiphoni ope vestra hunc onerastis diem!
A. Quidnam hic sibi volt? G. Nosque, amicos ejus, exonerastis metu!
Sed ego nunc mihi cesso, qui non humerum hunc onero pallio;
Atque hominem propero invenire, ut hæc, quæ contigerint, sciat.
A. Num tu intelligis, quid hic narret? PHO. Num tu? A. Nil. PHO. Tantumdem ego.
G. Ad lenonem hinc ire pergam: ibi nunc sunt. A. Heus, Geta! G. Hem tibi!

et quod ipse fatetur se accepisse, sup. 828.

839. *Quis egred.* Bent. *qui egr.* ex auctorit. Faer. — *Abs te.* Abs tua domo: tuæ domus ostium.

Sc. VI. Hæc scena totum solvit errorem, quod puella est cognita, et quod conceditur Antiphoni. Nam Geta servus narrationem supponit, qua docet, quemadmodum cognitio sit effecta. *Eugr.*

840. *O fors fortuna!* Fortuna est incertus rei exitus: *fors fortuna* est *bona fortuna.*

841. *Onerastis*, cumulastis.

842. *Nosque.* Ms. We. *nos quoque.* — *Quidn. h. sibi v.* Hæc ad Phorm. loquitur Antipho, non audiente Geta. — *Nosque*, etc. Per particulam *que* continuatio indicatur Getæ sermonis. — *Exonerastis*, antithesis elegans.

843. *Humerum.* Al. *umerum*, litt. *h* præcisa. — *Mihi cesso*, me ipsum moror. — *Humerum hunc*, sc. meum. — *Pallio.* Servi palliati vulgo prodibant foras.

844. *Hominem.* Antiphonem.

845. *Num tu.* Al. *Non tu.* — *Intellig.* etc. Perl. *intelligis? Q. h. narret.*

846. *Sunt*, scil. Antipho et Phædria. — *Hem tibi.* Eadem vox repeti debuit. Gell. *hé! Géta!* G. *Hé! toi-méme.* Faber.

Nam mirum aut novum est revocari, cursum quum instituëris? A. Geta.
G. Pergit hercle: nunquam tu odio tuo me vinces. A. Non manes?
G. Vapula. A. Id quidem tibi jam fiet, nisi resistis, verbero.
G. Familiariorem oportet esse hunc: minitatur malum. Sed isne est, quem quæro, an non? ipsu 'st. PHO. Congredere actutum. A. Quid est?
G. O omnium, quantum est, qui vivant, hominum homo ornatissime!
Nam sine controversia ab Dîs solus diligere, Antipho.
A. Ita velim; sed, quî istuc credam ita esse, mihi dici velim.
G. Satin' est, si te delibutum gaudio reddo? A. Enicas.

847. *Institueris.* We. p. var. *institeris.* — *Num mirum.* etc. Negat sic interrogando.—*Novum*, inusitatum.

848. *Pergit.* Al. leg. *Pergin.* Post *hercle*, Bip. revocat ex libb. quibusdam: *Curialis vernula est, qui me vocat.* Nos vero omittimus, editionum et Mss. fere omnium consensu (necessario quidem, quum de sententia tota agatur) obfirmati. — *Tu odio.* Un. Bent. cod. *hodie.* — *Pergit hercle.* Sub. me revocare. Alii hæc tribuunt Phormioni; et ideo intelligunt: pergit abire. — *Odio tuo*, odiosa tua importunitate.

849. *Vapula.* Sic L. Bembin. et Vatic. At We. ex Leidens. *vapulabis.* — *Vapula.* Festus notat, *vapula*, tum dici solitum, quum vellet quis minitantibus significare, se eos negligere et non curare. — *Resistis*, sistis gradum. — *Verbero*, flagrio. Substantivum est, ut jam vidimus.

850. *Minitat. mal.* Vulg. præmitt. *qui minit. m.* Quod vero pronomen nec Bent. libb. agnoscunt. — *Familiariorem esse.* Omnino e meis conservis esse. Geta enim opinatur se ab alio quodam suæ conditionis, non a domino, vocari.

851. PH. *Congredere act.* Bent. continuat verba hæc Getæ, deleto nomine Phormionis. Non placet. — *Congredere actutum.* Accede huc. Loquitur ad Getam.

852. *Vivant.* L. Bemb. *vivunt.* — *Hominum homo.* Al. *homo hominum.* — *Ornatissime.* Al. *honoratissime.* — *Quantum est*, quam multi sunt, quotquot sunt. — *Ornatissime.* Dicuntur ornatissimi, qui maxime hujusmodi rebus instructi sunt, quæ gloriam et magnam laudem existimationis pariunt. H. l. servus beatissimum prædicat ac felicissimum herum, matrimonio concesso. *Perl.*

853. *Diligere*, pro *diligeris.*

854. *Qui.* Cur. Ordo est: «Sed velim dici mihi qui (cur) credam (credere debeam) esse ita.

855. *Satin'est.* Sufficietne tibi? — *Delibutum.* Perfusum; figurative dicitur. — *Enicas.* Occidis me ista mora. Alii, *enecas.*

PHO. Quin tu hinc pollicitationes aufer, et quod fers, cedo.
G. Oh!
Tu quoque aderas, Phormio? PHO. Aderam; sed tu cessas?
G. Accipe, hem!
Ut modo argentum tibi dedimus apud forum, recta domum
Sumus profecti: interea mittit herus me ad uxorem tuam.
A. Quamobrem? G. Omitto proloqui: nam nihil ad hanc
rem est, Antipho.
Ubi in gynæceum ire occipio, puer ad me adcurrit Mida,
Pone apprehendit pallio, resupinat; respicio, rogo,
Quamobrem retineat me: ait, esse vetitum intro ad heram
accedere.
« Sophrona modo fratrem huc, inquit, senis introduxit
Chremem,
Eumque nunc esse intus cum illis. » Hoc ubi ego audivi,
ad fores

856. *Hinc aufer.* H. e. omitte. — *Pollicitationes*, quas scil. Antiphoni velut beatissimo hominum fecerat. — *Quod fers*, quod habes dicendum novi. — *Cedo*, dic. — GET. *Oh!* Sic Geta occupatus a Phormione, quem non viderat.

857. *Aderas.* L. antiq. *hic aderas.* Non hab. Bemb. — *Sed tu cessas?* Al. *sed cessas?* omisso *tu.* — *Tu cessas*, supp. dicere id quod affers boni. — *Hem!* Simul tussit.

858. *Ut*, ubi, postquam. — *Modo argentum.* Huic narrationi initium est, unde oportuit, sumptum. Et totum hoc transactum fingitur post scenam. Nam de argento illo dato vel accepto nihil commemoratum est, nisi quod sup. vs. 794, Demipho dedisse, et, 828, Phormio accepisse testatur. Sed recte dicit, *dedimus, sumus profecti*, non, dedi, sum profectus; quia una fuit dominus. — *Tibi.* Loquitur hic ad Phormionem; dum in vs. sequenti, spectat oratio ad Antiphonem.

859. *Herus*, Demipho.

860. *Proloqui.* Causam primum dicere.

861. *Gynæceum.* Secretum conclave, quo non dabatur viris ingressus. Cf. Nepot. præfat. — *Puer Mida*, servulus, nomine Mida.

862. *Apprehendit.* C. G. m. *me apprehendit.* — *Resupinat*, retro trahit.

863. *Ad heram.* We. p. var. *ad eadem.* Quod depravatum forsitan est ex *aderam*; quomodo exhib. Mss. — *Heram*, sc. Phanium.

864. *Senis*, Demiphonis.

865. *Intus.* C. G. m. *intro.* — *Hoc.* C. G. m. *hæc.* — *Eumque nunc esse.* Oblique loquentem nunc inducit, qui directa oratione, vs. præcedenti, utebatur. — *Cum illis*, Sophrona et Phanio.

Suspenso gradu placide ire perrexi; accessi, adstiti,
Animam compressi, aurem admovi: ita animum cœpi attendere,
Hoc modo sermonem captans. A. Eu, Geta. G. Hic pulcherrimum
Facinus audivi: itaque pæne hercle exclamavi gaudio.
A. Quod? G. Quodnam arbitrare? A. Nescio. G. Atqui mirificissimum:
Patruus tuus est pater inventus Phanio uxori tuæ. A. Hem,
Quid ais? G. Cum ejus consuevit olim matre in Lemno clanculum.
Pho. Somnium! utin' hæc ignoraret suum patrem? G. Aliquid crédito,
Phormio, esse causæ; sed me censen' potuisse omnia
Intelligere extra ostium, intus quæ inter sese ipsi egerint?
A. Atque hercle ego quoque illam inaudivi fabulam. G. Immo etiam dabo,

866. *Suspenso gradu.* Hoc modo graditur felis, apud Phædr. II, IV, 18. *Perl.* — *Placide*, leniter.

867. *Animam compressi.* Spiritum continui, quo melius audirem. — *Ita*, quum sic me composuissem.

868. *Eu.* L. antiq. *Euge.* — *Hoc modo.* Eodem sensu, quo *ita*, in vs. præcedenti.—*Eu.* Vox blandientis.

869. *Fac.* Vocem hanc in utramque partem, etiam Cicero, usurpat.

870. A. *Quod.* G. *Quodnam*, etc. In ed. 1469 West. testatur esse; A. *Quid?* G. *Quidnam*, etc. In C. G. m. prænotatum est, Phormio, ante *quid?* sed rectius vulgo Antiphonis nomen præfigitur; quippe qui Getæ proxime interroganti confestim respondet, *nescio.*—*Quodnam arbitrare?* Sc. facinus esse. — *Mirificissimum.* Vox a servo ficta verniliter.

871. *Inventus*, cognitus. — A. *Hem.* Cum magna admiratione.

872. *Consuevit.* Habuit consuetudinem veneream.

873. *Utin' hæc.* Duo Bent. codd. *ut hæc.* — *Somnium!* Hoc somnii figmentum est. — *Utin' hæc.* Fierine potest, ut hæc, etc.

874. *Esse causæ*, nempe, cur patrem ignoraret suum.

875. *Intelligere*, percipere. — *Extra ostium*, supp. dum starem.

876. *Inaudivi.* Sic Donat. In lib. antiq. *audivi.* Verba *atque... fab.* Be. ex Bod. Acad. Antiphoni tribuenda esse censet.—*Illam inaudivi fabulam.* Audivi qui ita fabularentur, sive narrarent. Potuit scilicet Antipho illud audire e Sophrona, nutrice Phanii, quam edocuerat Chremes, sup. vs. 764. Sed vetulæ narratio-

Quo magis credas : patruus interea inde huc egreditur foras;
Haud multo post cum patre idem recipit se intro denuo;
Ait uterque tibi potestatem ejus habendæ se dare.
Denique ego sum missus, te ut requirerem atque adducerem. A. Hem!
Quin ergo rape me : quid cessas? G. Fecero. A. O mi Phormio,
Vale. PHO. Vale, Antipho : bene, ita me Dî ament! factum gaudeo.

SCENA SEPTIMA.

PHORMIO.

Tantam fortunam de improviso esse his datam!
Summa eludendi occasio 'st mî nunc senes,

nem acceperat, quasi fabulam. — *Dabo*, dicam, narrabo.

877. *Inde huc.* G. Fabric. tuetur *intus.* Mur. *hic*, pro *huc.* — *Inde.* E gynæceo, in ædibus Demiphonis.

878. *Recipit.* Vividius, pro *recepit.*

879. *Habendæ.* Faern. ed. *exhibendæ* ex codd. Bemb. — *Se dare.* Al. *dari*, omisso *se.*

880. *Sum missus.* Al. *missus sum.* — Tò *hem* plures non exhibent. — *Adducerem*, ad senes ipsos. — *Hem!* Laudantis et exsultantis.

881. *O mi Phormio.* C. G. m. invert. *o Ph. mi.* — *Rape me.* Auser me tecum. — *Fecero*, pro *faciam*; et intellige, jam te rapio.

882. *Factum gaudeo.* Post *factum*, plurimi distinguunt. Perl. aliter; nam videtur ei *factum gaudeo* speciem formulæ habere. — *Bene factum gaudeo.* Gaudeo rem evenisse feliciter.

Sc. VII. Hanc scenam separatim a cæteris edid. Faern. Bent. Par. ac Schmieder; qui vero incipit a verbis, *bene ita me Dî ament* scenæ prioris. Quod ipsum ex Eun. 615, facile probetur. Verum tamen videmus hanc scenam in C. G. utroque, ut in aliis compluribus priori continuatam. *Perl.* — Hac scena Phormio novum consilium invenit, quo senes eludat, argento non reddito.

883. *His.* C. G. m. *iis*, ut solet. Ibid. Bru. c. ed. hoc uno tantum loco; nisi forte illinc desumptum. — *Tantam fort.* Est non tam gaudium, quam admiratio improvisæ aliorum fortunæ, qua Phormio, ut homo parasitus, afficitur. Igitur non placent, qui hæc verba, *Tant. fortunam*, etc. putant cum *gaudeo* præcedente esse jungenda. *Perlet.* — *His*, Antiphoni et uxori cum patribus.

884. *Eludendi.* Codd. quid. ap.

Et Phædriæ curam adimere argentariam;
Ne cuiquam suorum æqualium supplex siet.
Nam idem hoc argentum, ita ut datum 'st, ingratiis
Ei datum erit: hoc quî cogam, re ipsa repperi.
Nunc gestus mihi voltusque est capiundus novus.
Sed hinc concedam in angiportum hoc proxumum.
Inde hisce ostendam me, ubi erunt egressi foras.
Quo me adsimularam ire ad mercatum, non eo.

We. *ludendi.* — *Summa*, præclara. — *Occasio.* Ea namque occasio est, ut fingat Phormio velle se eam ducere uxorem, quæ jam a viro avelli non potest; ita ut, quum illi non dederint uxorem, necessario dotem amittant.

885. *Adimere.* Ἀναπόλουθον pro, *adimendi.* — *Curam argentariam*, curam conquirendi argenti. Nota, non solvendam significari pecuniam, quæ jamdudum soluta erat pro Phædria lenoni; sed cf. v. 837, 838, quomodo argentum illud non reddatur senibus deceptis. *Perlet.*

886. *Ne cuiquam suorum*, etc. Non necesse erit illi mutuari ab amicis et æqualibus. Supra, vs. 534, 535.

887. *Ita ut datum 'st.* C. G. m. et Bru. c. e. expl. *mihi.* — *Ingratiis.* Vulg. *ingratis*; et intellige, ab invitis senibus.

888. *Ei datum*, etc. *Ei* recte. Sc. Phædriæ. Al. *his*, perperam. — *Ei datum erit.* Sub. Phædriæ; hoc sensu: « nam hoc argentum, ita ut datum est (quidquid est hoc argenti quo emunxi senes), ingratiis ei datum erit, i. e. id vel invitis his senibus habebit; neque de reddendo cogitare opus habebit. » Est qui ita explicat et distinguit: « Nam idem hoc argentum ita ut datum est ingratiis, His datum erit. » Id est: « Argentum ita ut datum est ingratiis, seu a senibus sine justa causa per fraudem extortum », his datum erit, scil. in usum horum (adolesc.) cedet. Sed hoc durum est; nec latine doctis approbari potest. *Bœcler.* — *Hoc quî cogam.* Quo pacto colligam hoc argentum.

890. *Hinc.* Al. *hic*, invito Terentio. — *Hoc.* Duo Bent. codd. *hunc.* Non inepte. Dicitur enim *angiportum* et *angiportus.* — *Angiportum.* Via angusta est.

891. *Hisce*, senibus nempe Chremeti et Demiphoni. — *Egressi foras*, ex ædibus Demiphonis.

892. *Quo me adsimular.* etc. Vid. supr. 837. — *Non eo*, pro *non ibo.* —Quærit non nemo: quid opus fuit hæc dicere? Responderi debet: omnino opus fuisse. Antea enim, loc. cit. constituerat Phormio, absentiam simulare, obtentu mercatus, tempusque perpotando trahere; nunc oblata nova occasione aliquam ad senes fabricam fingendi, proditurum in publicum se ait, neque itineris prætextu usurum. *Bœcler.*

SCENA OCTAVA.

DEMIPHO. PHORMIO. CHREMES.

De. Dîs magnas merito gratias habeo atque ago,
Quando evenere hæc nobis, frater, prospere.
Quantum potest, nunc conveniendus Phormio est,
Priusquam dilapidet nostras triginta minas,
Ut auferamus. Pho. Demiphonem, si domi est,
Visam, ut, quod... De. At nos ad te ibamus, Phormio.
Pho. De eadem hac fortasse causa? De. Ita hercle. Pho. Credidi.
Quid ad me ibatis? ridiculum! an veremini,
Ne non id facerem, quod recepissem semel?
Heus, quanta quanta hæc mea paupertas est, tamen

Sc. VIII. Hæc scena concertationem habet senum ac Phormionis. Illi enim argentum repetunt; hic pugnat ex pacto, uti aut argentum perdant, aut uxorem dent. *Eugr.*

894. *Quando*, quoniam. — *Evenere*, vel *evenerunt.*

895. *Quantum potest*, quam citissime, quam primum.

896. *Dilapidet.* Cod. Bemb. *dilapidat.*—*Dilapidet*, disperdat. Translatum inde est verbum, quod *lapides* sine cura, temere jacimus, atque ita disperdimus. — *Nostras triginta minas;* quas scilicet ambo senes pro sua quisque parte contulerant. Supr. vs. 678, sq.

898. *Ut, quod...* Nisi interpellasset sermonem Demipho, dicturus erat Phormio: « *ut*, secundum illud, *quod* de uxore ducenda dictum et constitutum inter nos est, eam nunc ducam. » Vel simile quid. *West.* — *At*, occupantis.

899. Hunc versum Bentleius, integrum dat Phormionis personæ. Nos præferimus vulgat. lectionem de dictinctione personarum. — *De ead. hac fort. caus.* Simulat se credere, senes cum ipso acturos, ut mox Phanium abducat. *Bip.* — *Ita hercle.* Demipho ex sua ipsius, non ex Phormionis, sententia consentit. — *Credidi.* Assentientis, sed animo averso.

900. *An veremini.* Lib. antiq. *verebamini*, omisso *an.* Guy. hunc versum ponit inter adulterinos. — *Ridiculum!* Supp. vos venire ad me.

901. *Recepissem*, promisissem. Vulgo dicitur, *ad me*, vel, *in me recipio.* Hoc autem promisisse Phormionem uterque senex per Getam audivere, v. 657, sq. « Nullam mihi malim quam istanc, etc. »

902. *Quanta quanta.* Sic geminamus ex libb. antiquis. Al. exhib. *quanta*, detracto altero; C. G. m. *heus! heus! quantacumque.*—*Quanta quanta.* Pro quantacumque.

Adhuc curavi unum hoc quidem, ut mî esset fides.
CH. Estne ita, ut dixi, liberalis? DE. Oppido.
PHO. Idque adeo advenio nuntiatum, Demipho,
Paratum me esse : ubi voltis, uxorem date.
Nam omnes posthabui mihi res, ita uti par fuit,
Postquam, tantopere id vos velle, animadverteram.
DE. At hic dehortatus est me, ne illam tibi darem.
« Nam qui erit rumor populi, inquit, si id feceris?
Olim quum honeste potuit, tum non est data.
Nunc viduam extrudi turpe 'st; » ferme eadem omnia,
Quæ tute dudum coram me incusaveras.
PHO. Satis pol superbe illuditis me. DE. Quî? PHO. Rogas?

903. *Curavi unum.* C. G. m. *un. curavi.* — *Adhuc.* Hucusque. — *Ut mî esset fides.* Ut promissam servarem fidem.

904. *Estne ita.* Lib. ant. *Estne ea ita.* Omittimus *ea* ex Fa. Bent. et al. Ab hoc vs. Bip. scenam incipiunt sequentem. — *Estne ita*, etc. Chremes a Phanio egreditur, quo introductus erat, supra, 864. — *Ita ut dixi.* Fingitur dixisse, tum forsitan, quando sup. vs. 817, cum fratre ad narrandum recessit. — *Liberalis.* Hoc *liberalis* varie interpretantur, modo de facie Phanii vel modestia matronali, modo de ingenio ejus, pudore ac vultu modesto honestoque, aut de aliis rebus, quas non æque putent ad servos ancillasve pertinere.-*Perlet.* — *Oppido*, supple, *est;* scil. liberalis. Etiam Demipho eam vidit.

905. *Idque adeo adv.* Lib. antiq. *Itaque ad vos venio.* Multi libb. et in his Vict. pro *itaque* hab. *Idque* Bemb. *Idque adeo.* — *Adeo*, itaque.

906. *Uxorem date.* Tradite mihi Phanium ducendam.

907. *Posth. mihi.* Quasi diceret : minori in momento posui. Simulat veterator, se gratum id illis facere, quo satis graventur. — *Par*, conveniens.

908. *Id*, scil. nuptias meas cum Phanio, relicta priore sponsa. Urget autem dolose nuptias, quas sibi non fieri scit.

909. *Hic*, Chremes, frater meus. Hoc dicens, fratrem intuetur.

911. *Olim*, etc. Antequam nuberet Antiphoni, poterat honeste cuilibet alteri dari in uxorem; nunc sine ignominia non potest, jam collocata scilicet Antiphoni, et ab illo ejecta, *vidua.* Juv.

912. *Viduam*, separatam a viro. Certa, quæ extrudebatur, antequam nuberet Phormioni, vidua erat. Sed et senex ficta, nec vera dicit Phormioni. — *Extrudi turpe.* Longe aliter Demipho, supra, vs. 425.

913. *Quæ t. d.* etc. Nova locutio : *coram me incusaveras :* non, *quæ hic incusaveras.* — *Incusav.* hujusmodi sunt inter alia, vs. 413, seq.

914. *Satis.* Al. ex Don. *satin'*, per interrogat. Itid. C. G. m. — *Superbe*, quasi non legibus essetis obnoxii.

Quia ne alteram quidem illam potero ducere.
Nam quo redibo ore ad eam, quam contempserim?
Ch. Tum autem, Antiphonem video ab sese amittere
Invitum eam, inque. De. Tum autem video filium
Invitum sane mulierem ab se amittere.
Sed transi sodes ad forum, atque illud mihi
Argentum rursum jube rescribi, Phormio.
Pho. Quod? næ ego discripsi porro illis, quibus debui.
De. Quid igitur fiet? Pho. Si vis mî uxorem dare,
Quam despondisti, ducam; sin est, ut velis
Manere illam apud te, dos hic maneat, Demipho.
Nam non est æquum, me propter vos decipi,

915. *Ne alt. q. illam.* Fingebat se Phormio desponsam sibi uxorem repudiare, ut Phanium duceret.

916. *Contempserim*, respuerim.

917. *Tum autem*, etc. Dicit hæc tacitus Chremes fratri, ei suggerens quid Phormioni dicat. — *Tum autem*, præterea.

918 sqq. *Inque*, dic, scil. Phormioni. Et est imperativus verbi *inquio*. — *Tum autem video*, etc. Ridiculum est alterum senem submisse verba prædicere, quæ alter clara voce reddat Phormioni.

920. *Ad forum*; ubi scilicet erant tabernæ et mensæ argentariorum.

921. *Rescribi.* Dicuntur *nummos scribere* creditores, quibus moris erat, ut in argentariorum, apud quos pecunias collocarant, tabulis expensum alicui ferrent, et argentario id nomen dictarent. Hor. Sat. II, III, 69: « Scribe decem a Nerio; non est satis: adde Cicutæ Nodosi tabulas centum. » *Rescribere* dicebatur debitor, qui mutuam pecuniam reddebat vel per se, vel per argentarii scripturam, aut qui in codicem suum referebat æs alienum a debitore creditori esse dissolutum. *Rescribi*, ait Don. est reddi, seu per mensæ scripturam dari. Horat. Sat. II, III, 75: « Putidius multo cerebrum est, mihi crede, Perilli Dictantis, quod tu nunquam *rescribere* possis. » *Rescribere* est mutuum per scripturam mensæ reddere, quum mandato debitoris, qui pecuniam apud mensam deposuerat, mensarius, sive argentarius, ferebat acceptum creditori. Veteres apud mensam, magnam pecuniæ partem deponebant. Quum per argentarium solvebat debitor, dicebatur *ex mensæ scriptura* id fieri. Sin ipse debitor satisfaciebat, dicebatur de domo, vel ex arca numerari. *Edit. Delph.*

922. *Quod? næ ego*, etc. Al. *Quod ne ego.—Discripsi.* Ita lib. Bemb. In antiq. *perscripsi.* Codd. Fa. *descr.* — *Discripsi.* Vid. not. vs. præcedentis.

924. *Despondisti.* Recte *despondisse* dicebatur, qui dotem dederat; cf. supra, vs. 722. — *Sin est, ut velis.* Pro simpl. *si velis.*

925. *Man. illam apud te.* Cf. 775 et 814. — *Dos hic man.* Gestu adjuvandum; se enim indigitat, dicendo *hic.*

Quum ego vostri honoris causa repudium alteræ
Remiserim, quæ dotis tantumdem dabat.
De. In malam rem hinc cum istac magnificentia,
Fugitive! etiamnum credis, te ignorarier
Aut tua facta adeo? Ph. Irritor. De. Tune hanc duceres,
Si tibi data esset? Pho. Fac periclum. De. Ut filius
Cum illa habitet apud te, hoc vestrum consilium fuit.
Pho. Quæso, quid narras? De. Quin tu mî argentum cedo.
Pho. Immo vero uxorem tu cedo. De. In jus ambula.
Pho. In jus? enimvero, si porro esse odiosi pergitis....
De. Quid facies? Pho. Egone? vos me indotatis modo
Patrocinari fortasse arbitramini;
Etiam dotatis soleo. Ch. Quid id nostra? Pho. Nihil.

927. *Alteræ*. Sic vulgo. In Bemb. Vict. al. *alteri*. — *Vostri h. causa*. In vestram gratiam, ut vobis gratum facerem.

928. *Repud. rem*. Eodem sensu, quo, repudiaverim. — *Dotis tant*. Cf. supra, vs. 656.

929. *In mal*. etc. Bent. *In'* contracte, pro, *Isne*. Magis equidem putarim rectius intelligendum esse *I in*. Lib. ant. *I hinc in m. rem*. Sic it. C. G. m. *Perl*.— *Magn*. Quia dixerat, vs. 927, *vestri honoris causa*; qui magnificus prætextus.

930. *Etiamnum*. Lib. antiq. *etiam nunc*. — *Fugitive*. Homines nequam fugitivi dicebantur, quia sæpe servi fugiebant ex herili domo. — *Etiamnunc*, pro, *adhuc*.

931. *Aut tua facta*, scilic. credis ignorari. — *Irritor*, Ringor indignatione. Hoc verbum nonnulli ab *ira* deducunt, vel ab ἐρεθίζειν, provocare, iram commovere.

932. *Data esset*. Sic codd. Be. L. Bemb. *daretur*.—*Fac per*. Experire. — *Ut fil. c. illa*, etc. Sententia est: hoc solum convenerat inter vos, ut in tuis ædibus filius meus habitaret cum illa, non ut ipsam pro uxore haberes.

934. *Cedo*. C. G. m. *eede*; sicut et in vs. seq. — *Cedo*, da, redde.

935. *In jus ambula*. Ad judicem eamus scilicet. Nam *jus* pro loco est. Cicero (Mur. XII): « Quandoquidem te in jure conspicio. » *Don*.

936. *In jus?* Hoc *in jus* posterius, quod tam convenienter Comico nostro repetitum sit, a Lindenbrogio omittitur. — *Enimvero, si porro*, etc. Comminatio est cum aposiopesi. *West*. — *Porro*, ultra, diutius.

937. *Indotatis*, ut Phanio. Dicit autem quasi de universis. Sed *indotata* Phanium erat, nondum filia Chremetis cognita.

939. *Dotatis*, hoc est, dote auctis ornatisve. Et significat hic Nausistratam, *dotatam* sane, quippe quæ sit uxor Chremetis; et cujus honori se consulere ostendit Phormio.— *Soleo*, supp. patrocinari. Phormio

Hic quamdam noram, cujus vir uxorem... Ch. Hem! De. Quid est?
Pho. Lemni habuit aliam. Ch. Nullus sum. Pho. Ex qua filiam
Suscepit; et eam clam educat. Ch. Sepultus sum.
Pho. Hæc adeo ego illi jam denarrabo. Ch. Obsecro!
Ne facias. Ph. Oh, tune is eras? De. Ut ludos facit!
Ch. Missum te facimus. Pho. Fabulæ! Ch. Quid vis tibi?
Argentum quod habes, condonamus te. Pho. Audio.
Quid vos, malum! ergo me sic ludificamini,
Inepti, vostra puerili sententia?
« Nolo, volo; volo, nolo rursum; cape, cedo. »
Quod dictum, indictum'st; quod modo erat ratum, irritum 'st.
Ch. Quo pacto, aut unde hæc hic rescivit? De. Nescio;

innuit se clandestinum Chremetis matrimonium renuntiaturum Nausistratæ, quod postea mire facit. *Juv.* — *Quid id nostra?* supp. refert.

940. *Vir.* C. G. m. *viri.* — *Hic quamd. noram*, etc. Κωμικῇ μιμήσει, non sine suavitate et lepore, ad ἀνταναγωγὴν transit. *Bœcler.* — *Hic*, Athenis. — *Quamdam*, innuit Nausistratam *uxorem.* Sermo Phormionis hic interruptus, versu seq. continuatur.—Ch. *Hem!* Ingemiscentis. — *Quid est?* Non quærentis quod scit; sed perturbati de re patefacta.

941. *Nullus sum*, perii. — *Filiam susc.* Cf. infr. vs. 1006.

942. *Educat.* Legitur etiam *educit.* — *Sepultus sum.* Multi, ait ingeniose Casaubonus, conclamatæ spei ad vitam revocati sunt: sed *sepultis* nulla spes reliqua.

943. *Adeo*, profecto. — *Illi*, uxori ejus viri.

944. *Tune is eras?* supp. de quo loquebar, qui aliam uxorem in Lemno habuisti. Sarcastice fingit se nescire, quod dudum ex Geta intellexerat. — *Ut ludos fac.* scilic. nobis. Ut nos ludibrio habet!

945. *Missum te fac.* Quasi dicat: « abi sane; nihil tecum nobis rei esse volumus.»—*Fabulæ!* Vana sunt ista verba quæ jacitis.

946. *Cond. te.* Remittimus tibi. Placatum sibi volunt, modo ut taceat. Notetur insuper, Terentium cum Plauto dicere, *condonare aliquem*, non *alicui*, ut alias solemne. *Perl.* —*Audio.* Intellige: adquiesco vestræ sententiæ.

947. *Malum!* Adverbium est interpositæ indignationis.— *Ludificamini.* Junge cum vers. sq.

948. *Puerili*, levi.

949. *Cedo.* C. G. m. *cede*, *cape.* —*Nolo*, *volo; volo*, *nolo rurs.* Primo singula separatim: deinde simul utraque pronuntianda sunt. *Don.*

950. *Indictum*, pro, *non dictum.*

951. *Hæc hic.* C. G. m. *hic hæc.*

Nisi me dixisse nemini, id certo scio.
CH. Monstri, ita me Dî ament! simile. PHO. Injeci scrupulum. DE. Hem!
Hiccine ut a nobis tantum hoc argenti auferat,
Tam aperte irridens? emori hercle satius est.
Animo virili præsentique ut sis, para.
Vides peccatum tuum esse elatum foras;
Neque jam celare id posse te uxorem tuam.
Nunc quod ipsa ex aliis auditura sit, Chreme,
Id nosmet ipsos indicare, placabilius est.
Tum hunc impuratum poterimus nostro modo
Ulcisci. PHO. Atat, nisi mihi prospicio, hæreo.
Hi gladiatorio animo ad me affectant viam.
CH. At vereor, ut placari possit. DE. Bono animo es.
Ego redigam vos in gratiam, hoc fretus, Chreme,
Quum e medio excessit, unde hæc suscepta 'st tibi.

952. *Nemini, id.* C. G. m. ordin. *id nemini*, ut *id* referatur ad *dixisse*, non ad *scio*.

953. *Monstri simil.* Prodigii instar illud evenit. — *Injeci scrupul.* Vide Adelph. vs. 229, et And. vs. 942. Hæc Phormio ad spectatores.

954. *Tantum hoc arg.* Alii omittunt *hoc*. — *Hiccine.* Lib. ant. *Hicine*. — *Hiccine ut a nobis.* Supp. antea, *fietne*.

956. *Para*, accinge te, fac. Adhortatur Chremetem.

957. *Pecc. tuum.* Bent. add. *hoc*. — *Elatum.* L. Bemb. *delatum*. Alii, *latum*. — *Pecc. tuum.* Quod scilicet clam habueris uxorem in Lemno. — *Elatum foras*, cognitum, detectum.

959 sq. *Aud. sit.* Alii *est*, pro *sit*. — *Nunc quod*, etc. Ordo est: « Chreme, placabilius est nosmetipsos indicare nunc id quod ipsa, etc. » — *Placab.* ad placandum aptius et efficacius.

960. *Ipsos.* Omittunt Faern. et alii.

961. *Tum*, hoc pacto. — *Hunc imp.* Omni scelere contaminatum. Innuit Phormionem. — *Nostro modo.* Nostro arbitrio, ut nobis lubebit.

962. *Atat, nisi mihi*, etc. Hæc secum Phormio. — *Hæreo*, involvendus scilicet et implicandus.

963. *Glad. animo.* Id est, infesto, pernicioso, sanguinolento : sumpta a gladiatoribus metaphora, quibus aut occidere aut occidi dicta lex est. — *Ad me aff. v.* in me tendunt.

964. *Ut*, pro *ne non* — *Bono*, securo. — *Es*, esto.

965. *Vos*, te et uxorem Nausistratam. — *Red. in grat.* conciliabo. — *Hoc fr. quum*, etc. Huic rei confisus, quod.

966. *E medio*, e vivis. — *Unde*, mulier ex qua. — *Hæc*, Phanium.

PHO. Itane agitis mecum? satis astute adgredimini.
Non hercle ex re istius me instigasti, Demipho.
Ain' tu? ubi peregre, tibi quod libitum fuit, feceris,
Neque hujus sis veritus feminæ primariæ,
Quin novo modo ei faceres contumeliam;
Venias mihi precibus lautum peccatum tuum?
Hisce ego illam dictis ita tibi incensam dabo,
Ut ne restinguas, lacrumis si exstillaveris.
DE. Malum, quod isti Dî Deæque omnes duint!
Tantane adfectum quemquam esse hominem audacia?

967. *Adgredimini.* Alii addunt *me.* Post *sat. astute*, Bentl. mire distinguit, et accipit *adgredimini*, pro imperativo.—*Satis ast. adg.* Εἰρωνεία. Et proprie *adgredi*, accedere ad dimicandum est.

968. *Non h. ex re ist.* etc. Non est utile isti tuo fratri Chremeti, nec commodum, quod me irritaveris.— *Istius.* Hanc vocem enuntians, aspicit Chremetem.

969. *Ain' tu?* Ms. Lindenbr. add. *tandem.* — *Libitum fuit.* L. Bemb. *lib. fuerit.* — *Ain' tu?* Modo ad Chremetem cum invectione conversus est. *Don.* — *Peregre*, peregrinans in Lemno. — *Ubi*, postquam. — *Tibi q. libit.* etc. Libidini tuæ satisfeceris.

970. *Hujus.* Lectionem *hujus* Gu. pro glossa habet. Nec vero inficiandum est τὸ *veritus*, genitivo junctum, maxime novum videri.— *Sis ver.* Verens, reverens fueris. — *Hujus.* Διακτικῶς, ut nobis videtur; et indicat simul sedes Nausistratæ. — Secundum alios, *hujus* est genitivus pretii; quasi quum dicitur, id *hujus* non facio, ostendendo floccum vel titivilitium. — *Primariæ*, honestæ.

971. *Contumeliam.* Lib. ant. *contumelias.* — *Novo*, inaudito.

972. *Venias.* C. G. m. pro var. *veneas;* cum glossa *vendas*, mire. — *Lautum*, ut laves, ut purges.

973. *Hisce*, etc. Palmer. et Par. hoc non pronomen, sed verbi putant esse imperativum ab *hisco*, ut sensus sit, *hisce*, id est, mutire incipe, si quid audes. Ita quoque gallic. interpr. *Lemonnier.* Sed placet pronomen; ut scilicet h. l. pergat, *hisce ego ill. dictis*, etc. Siquidem supra idem dixerat, vs. 943: *hæc adeo ego*, etc.

974. *Restinguas.* C. G. m. *extinguas.*— *Ut ne*, pro, *ut non.* — *Restinguas*, sc. incensam ira.—*Si*, etiamsi. —*Lacr. exst. Stillare* est guttas emittere ex corpore. *Exstillare*, ipsum corpus guttatim finiri. Ergo quasi totum in lacrymas converti, et ex toto stillare corpore. *Don.*

975. *Malum, q. isti*, etc. In magna ira aut indignatione, *malum* usitatissima est interjectio. Hanc igitur vocem (quæ vox alioquin infausta est) quum justa Demiphoni hic expressisset indignatio; ominis diritatem (ita enim illi de talibus verbis judicabant) statim a se depre-

Non hoc publicitus scelus hinc deportarier
In solas terras! CH. In id redactus sum loci,
Ut, quid agam cum illo, nesciam prorsum. DE. Ego scio.
In jus eamus. PHO. In jus! huc, si quid lubet.
DE. Adsequere ac retine, dum ego huc servos evoco.
CH. Etenim solus nequeo : adcurre huc. PHO. Una injuria 'st
Tecum. CH. Lege agito ergo. PHO. Altera est tecum, Chreme.
DE. Rape hunc. PHO. Itan' agitis? enimvero voce 'st opus.
Nausistrata! exi. CH. Os opprime. DE. Impurum vide,
Quantum valet. PHO. Nausistrata! inquam. CH. Non taces?
PHO. Taceam! DE. Nisi sequitur, pugnos in ventrem ingere.

catur, dum addit, *quod isti*, etc. *Mer. Casaub.*

977. *Non hoc.* Lib. antiq. *Nonne hoc.* — *Publicitus.* Publico decreto.

978. *Solas*, desertas.

979. *Cum illo.* Alii, *ex illo.* —*Prorsum.* Alii, *prorsus.* — *Loci*, status. — *Cum illo*, Phormione.

980. *Huc*, *si quid lubet.* Si quid sit contendendum, contendamus huc. Apparet parasitum niti ad domum Chremetis, senes vero ad forum conari eum attrahere.

981. *Huc s. evoc.* Lib. antiq. *hinc s. evoc.* — *Adseq. ac ret.* Phormionem nempe, ad ostium Chremetis ædium recta vadentem.

982. *Etenim.* L. Bemb. *enim.* — *Solus nequeo*, supp. hunc retinere. — *Una injur. est Tecum.* Scilicet cum Demiphone, qui adcurrens ipsum retinebat. — *Injuria*, actio injuriarum.

983. *Lege ag. ergo.* Hæc verba in codd. quibusdam, teste Westerh. Demiphoni tribuuntur; quippe qui respondeat ad proxime superiora. Satis commode. *Perl.* — *Lege agito.* Si actionem injuriarum habes, agito ex lege, vade in jus, ubi legibus apud judices contendes. — *Altera*, supp. *injuria.* Quam factam contendit parasitus dotatæ uxori.

984. *Rape hunc*, supp. *in jus.* Ut in Hor. Sat. I, IX, vs. 77: « *rapit in jus.* » Hoc facere jubet verisimiliter servum aliquem convocatorum.

985. *Naus. exi.* Hæc cum clamore quam maximo. — *Opprime*, occlude, obrue; ne scil. Nausistratam evocet.

986. *Quantum valet.* Ut robustus est, qui contra duos unus depugnat! Est autem græca locutio, quam sæpius indicavimus, pro, vide quantum impurus valet.

987. *Taceam!* Exclamatio renuentis cum indignatione. — *Nisi seq.* sc. rapientem. — *In ventrem.* Quam putide, ni fallimur, adnotat hic grex commentatorum; « Dicit *in ventrem*, quia parasitus est. » De quibus Terentius rursum diceret: *nodum in scirpo quærunt.*

PHO. Vel oculum exclude : est ubi vos ulciscar locus.

SCENA NONA.

NAUSISTRATA. CHREMES. PHORMIO. DEMIPHO.

N. Quis nominat me? CH. Hem! N. Quid istuc turbæ 'st, obsecro,
Mi vir? PHO. Ehem, quid nunc obstipuisti? N. Qui hic homo 'st!
Non mihi respondes? PHO. Hiccine ut tibi respondeat?
Qui hercle, ubi sit, nescit. CH. Cave isti quidquam creduas.
PHO. Abi, tange; si non totus friget, me eneca.
CH. Nihil est. N. Quid ergo est, quid istic narrat? PHO. Jam scies.
Ausculta. CH. Pergin' credere? N. Quid ego, obsecro,
Huic credam, qui nihil dixit? PHO. Delirat miser
Timore. N. Non pol temere 'st, quod tu jam times.

988. *Oculum*. C. G. m. *oculos*. — *Exclude*. Lib. ant. et Par. ed. *exculpe*. Lib. antiq. claudunt versum per τὸ *probe*, omisso, *locus*. — *Exclude*, exsculpe. — *Est locus*, est mihi occasio et facultas.

Sc. IX. Hic velut controversia est, in qua reus sit maritus malæ tractationis : et est status qualitatis venialis. *Don*.

989. *Quis*. C. G. m. *Qui*. — *Quis nom. me?* audivit enim se vocatam, 985, 986. — *Hem!* vox mariti pavescentis.

990. *Obstip*. Sic L. Bemb. In al. *obstup*. Par. p. var. *obticuisti*. — *Qui hic h. est*. C. G. m. *quis h. hom. e*. — *Obstipuisti*, stupidus et quasi saxeus effectus es. Hæc Phormio ad Chremetem irridens.

991. *Hiccine*. Vir hic tuus. — *Ut t. resp*. supp. an fieri possit?

992. *Creduas*. In Mss. est *credas*. — *Ubi sit, nesc*. Præ terrore scilicet et consternatione mentis. — *Isti*, Phormioni. — *Creduas*. Vox antiqua, pro *credas*. Alloquitur uxorem suam.

993. *Abi*, accede ad illum. Hæc Phormio ad Nausistratam. — *Friget*, præ pudore ac metu.

994. *Quid ergo est*. L. Bemb. non habet *est*; hab. codd. Bent. et C. G. m. — *Quid istic*. Be. *quod ist*. — *Narrat*; alii, *narret*. — *Istic*, in hoc loco, ubi versamini. — *Narrat*, supp. hic homo.

995. *Pergin' cred*. Jam antea dixerat, v. 992 : «Cave isti quidquam creduas.» Hic iterum alieno loco ingerit; et expostulat cum uxore, quasi jam pronuntiata sententia; quæ tamen nihil adhuc audiverat. *Casaub*.

997. *Jam tim*. C. G. m. *tam t*. — *Timore*, præ metu. — *Temere*, sine causa.

CH. Ego timeo? PHO. Recte sane; quando nil times,
Et hoc nihil est, quod ego dico; tu narra. DE. Scelus!
Tibi narret? PHO. Eho tu, factum 'st abs te sedulo
Pro fratre. N. Mi vir, non mihi dicis? CH. At. N. Quid at?
CH. Non opus est dicto. PHO. Tibi quidem; at scito huic opu 'st.
In Lemno... CH. Hem, quid agis? DE. Non taces? PHO. Clam te. CH. Hei mihi!
PHO. Uxorem duxit. N. Mi homo, Dî melius duint!
PHO. Sic factum 'st. N. Perii misera! PHO. Et inde filiam
Suscepit jam unam, dum tu dormis. CH. Quid agimus?
N. Pro Dî immortales! facinus indignum et malum!
PHO. Hoc actum 'st. N. An quidquam hodie est factum indignius?
Qui mî, ubi ad uxores ventum 'st, tum fiunt senes.

998. *Recte sane*, sub. simulas. Ironia est. — *Quando*, quoniam. Ex concessis hominem confutat et redigit ad absurdum.

999. *Nihil*, nullius momenti. — *Dico*, pro *dicam*. — *Tu narra*. Acuendum est *tu*, pro *tu ipse*. — *Scelus*, sceleste.

1000. *Tibi narret?* Hic tibi dativum commodi; scil. ex tua voluntate.—*Eho tu, factum 'st*, etc. Quasi diceret: desine tu tandem: satis jam fratris causam egisti.

1001. *Dicis*. Alii, *narras*. — *At*. Indignantis, et aliquid jam præparantis ad excusationem.—*Quid at?* Sic solent Terentianæ personæ vocem interdum repetere prioris.

1002. *Tibi quidem*. Dicto non opus est Chremeti, quod non prosit ipsi, sed obsit. — *Huic*. Nausistratæ. —*Scito*, ut sciatur.

1003. *Quid agis?* Lib. ant. *Quid ais*. — *In Lemno*. Incipit reformidatam narrationem. — *Hem*, loquentem vult opprimere. — *Clam te*. Pergit Phormio.

1004. *Mî homo*. Dolentis est et subindignantis. Non autem ironice dictum, ni fallimur, ut vult Perlet. — *Dî mel. duint!* Intellige: « hoc omen avertant Superi. »

1005. *Sic factum est*. Vividius affirmare properat nebulo.

1006. *Dum tu d.* Dum tu secura es, et sola dormis. — *Quid agimus?* Hæc ait conversus ad Demiphonem; et sunt verba metu stupentis, meditantisque de fuga.

1007. *Indignum*. Al. *miserandum*. — *Pro Dî immortales!* etc. Nunc in iram erumpit Nausistrata.

1008. PH. *Hoc actum 'st*. MSS. We. verba hæc Chremeti tribuunt; et immo hanc sententiam, ubi incipit, *An quidquam*, etc. dat id. We. Phormionis personæ, quasi matrona indignam. — *Hoc*, quod narro. — *Hodie*, hoc tempore.

1009. *Qui mî*. Tò *mî* redundat,

Demipho, te appello; nam cum isto distædet loqui.
Hæccine erant itiones crebræ, et mansiones diutinæ
Lemni? hæccine erat ea, quæ nostros fructus minuebat, vilitas?
De. Ego, Nausistrata, esse in hac re culpam meritam non nego;
Sed ea quin sit ignoscenda. Pho. Verba fiunt mortuo.
De. Nam neque negligentia tua, neque odio id fecit tuo.
Vinolentus, fere abhinc annos quindecim, mulierculam
Eam compressit, unde hæc nata 'st; neque post illa unquam attigit.
Ea mortem obiit; e medio abiit, qui fuit in hac re scrupulus.

ut alibi sæpe. — *Qui*, tales, tam infidi mariti : et sensus est: « tales ergo mariti, quando coeunt cum legitimis uxoribus, senilem tantummodo ardorem ad Veneris prælia depromunt. » Non sic quidem plana est oratio; quæ plenior nempe vix deceret matronam honestam.

1010. *Nam*. Lib. ant. *nam me*. — *Cum isto*. Al. *cum hoc*. Al. *cum h. ipso*. — *Te appello*, sc. testem. — *Isto*, tuo fratre. — *Distædet*, nimium tædet.

1011. *Hæccine*. Lib. ant. *Hæcine*. — *Hæcc*. etc. Interrogat, ut affirmet : « ex hac causa ergo nascebantur, etc. »

1012. *Minuebat*. Lib. ant. *minuit*. — *Vil*. Alii, *utilitas*; mire, nisi forte ironice. — *Hæcc. erat ea... vil*. Cf. supr. vs. 790. Nunc videt Nausistrata, rem suam viliorem olim simulari, propter sumptus alienæ uxoris. *Perlet*. — *Nostros*, hoc est, ex meis prædiis captos.

1013. *Meritam*. Sic lib. antiq. In Bemb. *meritum*. — *Culpam mer*. Meritam ob delictum pœnam.

1014. *Ea*. Sic lib. Bemb. In ant. *eam*. — *Quin*. Lib. antiq. *quæ*. — *Quin s. ignosc*. Quis, qui sit paulo æquior, dubitet. Vel tale quid. Alii edidd. *sed eam, quæ sit ignoscenda*: in eamdem sententiam. — *Verba f. mortuo*. « Oratio hæc fit in gratiam mortui, id est, non proderit illi cujus causa habetur. » Dissentimus autem et a Donato; et item a Bentl. qui *mortuo* (et illud mascul. gener.) vult referri ad Nausistratam. — *Mortuo*. Vid. infra, vs. 1025.

1015. *Negl. tua... odio tuo*. Intellige *tua, tuo*, pro *tui*.

1016. *Fere*. Ien. *vero*. — *Vinol. comp*. Hic quoque, ut sæpe fit, in Bacchum stupri culpa confertur.

1017. *Post illa*. Ed. ann. 1469, *post illam*. — *Compress*. Bene dixit, *compressit;* quod interdum est non amoris, sed injuriæ. *Don*. — *Hæc*, Phanium. — *Neq. post illa*, etc. Ita facti pœnituit. Hic locus ἀπὸ τῆς ἐκβάσεως est, id est, ab eo quod futurum sit : facilius enim ignoscitur non ultra peccaturis.

1018. *Qui fuit*. L. Faern. *qui fit*. — *In h. re*. Al. *in re hac*. — *Ea*. Uxor

Quamobrem te oro, ut alia tua sunt facta, æquo animo et hoc feras.

N. Quid! ego æquo animo! cupio misera in hac re jam defungier.

Sed quî sperem? ætate porro minus peccaturum putem?
Jam tum erat senex, senectus si verecundos facit.
An mea forma atque ætas nunc magis expetenda 'st, Demipho?
Quid mî hic adfers, quamobrem exspectem, aut sperem porro non fore?

Pho. Exsequias Chremeti, quibus est commodum ire, hem! tempus est.

altera Lemnia. — *E medio*, e vivis. — *Scrup.* Quasi diceret: hæc difficultatum et dissidiorum occasio.

1019. *Et hoc.* C. G. m. *hæc.* Al. *hoc;* omisso utrimque *et.*—*Tua sunt facta.* Al. *facta tua sunt.* — *Ut alia t. s. facta.* Ut benigne et humaniter in aliis rebus facere soles.—*Et hoc,* etiam hoc, hoc quoque.

1020. *Quid!* Exclamatio indignatæ uxoris. — *Ego æq. an.* supp. feram hoc! — *Cupio misera*, etc. Guyeto assentimur post *defungier,* subaudienti Chremetem, et intelligimus cum gallico interp. *Lemonnier:* «cupio maritum meum in hac re fecisse finem peccandi.» — Alii explicant quasi Nausistrata defungatur. Denique Dacieria vertit: «je veux rompre avec lui pour toujours.» — *Defungier.* Defungi, desinere.

1021. *Qui.* Sic Mss. Lind. pro *quid*, vulg. — *Ætate.* Alii addunt *hac.* — *Qui*, quam ob causam. — *Sperem*, sc. illum esse defuncturum. — *Porro*, postea.

1022. Effert Bent. hunc versum per interrogationem, præmisso *non.* — *Jam t.* Quum eam primum compressit. Vetuit autem pudicitia mulieris enuntiare. — *Si*, conditionis particula, hoc sensu: si verum est, quod ponatur. *Perl.*

1023. *An mea forma*, etc. Sensus est: Provectiorem me ætate multo magis spernet, qui potuit olim præferre alienam.

1024. *Hic adf.* Vulgo *nunc.* Nos L. Bemb. et Donatum sequimur.— *Quid*, supp. rationis, causæ.

1025. *Chremeti.* Sunt qui legunt *Chremetis;* et ex iis West. — *Exs. Chremeti*, etc. Scilicet exsultans in indignatione mulieris parasitus, ad spectatores convertitur, casum Chremetis funeri comparat, et præconem funeris agit. *Bip.*—*Hem, t. est.* Insultat tamquam jam mortuo, seu de quo plane actum sit. Formulam hanc observa funerum indictivorum; in quibus hæc verba solemnia in usu erant, L. TITIVS VIXIT. L. TITIO. EXSEQVIAS IRE CVI COMMODVM EST. HERM TEMPVS EST. OLLVS ECFERTOR. *Don.*

Sic dabo. Age, age nunc, Phormionem, qui volet lacessito:
Faxo tali eum mactatum, atque hic est, infortunio.
Redeat sane in gratiam: jam supplici satis est mihi.
Habet hæc ei quod, dum vivat usque, ad aurem obganniat.
N. At meo merito credo. Quid ego nunc commemorem, Demipho,
Singulatim, qualis ego in hunc fuerim? De. Novi æque omnia
Tecum. N. Meriton' hoc meo videtur factum? De. Minume gentium;
Verum, quando jam accusando fieri infectum non potest,
Ignosce: orat, confitetur, purgat; quid vis amplius?
Pho. Enim vero priusquam hæc dat veniam, mihi prospiciam et Phædriæ.

1026. *Age, age.* Alii omittunt *age* posterius. — *Sic dabo.* Formula triumphandi, quando res successit ex voto. Bene vertit Dacieria : « ce sont là de mes tours. »

1027. *Eum mact.* Lib. Bemb. *sit mactatus*, absque pronom. *eum.* — *Atq. hic.* Alii, *atq. Chremes.* Glossa videtur. — *Faxo*, faciam, curabo. — *Mactatum*, perditum, obrutum. — *Macto*, verbum est sumptum a sacris. Dictum putant, quasi *magis aucto*, id est, *augeo*; nam priusquam victimam immolarent, thus aut vinum super eam fundebant; unde *mactam* illam dicebant, quasi *magis auctam. Mactare* morte, supplicio, damno, *infortunio*, dicitur per metaphoram. *Ed. Delph.*

1028. *Supplici.* Al. sine syncop. *supplicii.* — *Redeat s. in gr.* Etiam si reconcilietur cum uxore.

1029. *Dum vivat usq.* Distinguunt Bent. West. post *vivat.* — *Hæc*, scil. Nausistrata. — *Obganniat*, occinat et obmurmuret.

1030. *At.* Al. *An.* — *Comm.* Alii, *ea commemor.* — *At meo mer. cr.* Scilicet commisisse hoc maritum. Ironice loquitur. — *Quid*, cur.

1031. *Singulatim.* C. G. m. *sigillatim.* Erasm. ed. *singillatim.* — *Singulatim*, minutatim. — *Æque tecum*, tam plane quam tu ipsa.

1032. *Meriton'.* L. Bemb. *merito.*

1033. *Quando*, quoniam. — *Accusando*, criminationibus et increpationibus. — *Fieri inf. non potest.* supp. « hæc non tuo merito facta, » vs. præced.

1034. *Purgat.* Expostulat, ut suam purgationem accipias.—*Quid vis amplius?* Precator omnia concedit, dummodo venia detur.

1035. *Dat.* C. G. m. *det.* — *Hæc.* Nausistrata. — *Dat ven.* supp. suo marito. — *Mihi pr. et Phæd.* Hæc seorsim dicuntur.

Heus, Nausistrata! priusquam huic respondes temere, audi. N. Quid est?
PHO. Ego minas triginta per fallaciam ab isto abstuli;
E s dedi tuo gnato; is pro sua amica lenoni dedit.
CH. Hem! quid ais? N. Adeon' hoc indignum tibi videtur, filius,
Homo adolescens, si habet unam amicam, tu uxores duas?
Nil pudere? quo ore illum objurgabis? responde mihi.
DE. Faciet ut voles. N. Immo ut meam jam scias sententiam,
Neque ego ignosco, neque promitto quidquam, neque respondeo,
Priusquam gnatum video: ejus judicio permitto omnia.
Quod is jubebit, faciam. PHO. Mulier sapiens es, Nausistrata.

1036. *Respondes*. C. G. m. *respondeas*. — *Huic*, Chremeti. — *Resp. temere*, h. e. nesciens, necdum causa bene cognita.

1037. *Fallaciam*. Unus cod. Bent. *fallacias*. — *Ab isto*. L. antiq. *ab illo*. — *Min. trig. per fall. abstuli*. Conf. sup. vs. 954. — *Per fallac*. Non dubitat impudentissimus Phormio, quæ est Chremetis nunc timiditas, coram ipso suam confiteri fallaciam; non vituperandus, ut bene scit, a Nausistrata. — *Ab isto*, tuo marito.

1038. *Eas dedi tuo gnato*. Cf. vs. 888. — *Pro amica sua*. Cf. sup. 81, 82. — *Lenoni*, sc. Dorioni; de quo supra act. III, sc. II, vs. 485, sqq.

1039 sq. *Adeon' hoc*. C. G. m. omittit *hoc*. — *Adeon' hoc indignum*, etc. Graviter enuntianda sunt verba, *filius*, *homo*, *adolescens*, quibus quasi opponat, *tu*, pater, senex. Nam quod filio condonandum, hoc satis erit dedecori marito. *Perl.*

1040. *Homo*. In C. G. ch. *nam*, pro *homo*, mendose.

1041. *Nil pudere?* Tene pudore nullo affici. Infinitivus modus in usu est indignantis—*Quo ore ill. objurg.* Sententiam hanc tangit Juvenalis, Satir. XIV, 56: « Unde tibi frontem libertatemque parentis, Quum facias pejora senex. »

1042. *Scias*. Al. *sciat*. Male, ait Perletus; nam conversa ad virum mulier loquitur.

1044. *Video*. Lib. Faern. et C. G. m. *videro*. — *Gnatum*. Sup. meum.

1045. *Sapiens es*. Al. omitt. *es*. — *Mulier sapiens es*. In postrema parte parasitus beneficio conclusit. Qua-

N. Satin' tibi est? Ch. Immo vero pulchre discedo et probe,
Et præter spem. N. Tu tibi nomen dic quod est? Pho. Mihin'? Phormio,
Vestræ familiæ hercle amicus, et tuo summus Phædriæ.
N. Phormio, at ego ecastor posthac tibi, quod potero, et quæ voles,
Faciamque et dicam. Pho. Benigne dicis. N. Pol meritum 'st tuum.
Pho. Vin' primum hodie facere, quod ego gaudeam, Nausistrata,
Et quod tuo viro oculi doleant? N. Cupio. Pho. Me ad cœnam voca.
N. Pol vero voco. De. Eamus intro hinc. Ch. Fiat; sed ubi est Phædria,

propter blanditur Nausistratæ, ut ab ea vocetur ad cœnam. Hoc autem supra volebat dicendo, *mihi prospiciam*. Cf. vs. 1035.

1046. *Satin' tibi est.* Al. *satis id*, omisso *tibi*. Bent. add. *Chreme* post *est*, contra codd. — *Satin' tibi est?* Hæc ad maritum dicit Sostrata, rogatque an rem judicio filii permittendam esse censeat. Chremes igitur gaudio elatus, quum sibi nihil a filio metuendum esset, *pulchre*, inquit, etc. Itaque omnes, more Terentii, qui in culpa aut metu erant, læti hinc abeunt, placata Nausistrata.

1047. *Tu tibi.* Illud *tibi*, quod Bent. e cod. reg. restituit certo probabitur. Apparet enim hoc *tibi* magis respondere τῷ *mihi* quod sequitur, quam τῷ *tuum*, vulg. lect.—*Phormio.* Hoc alii rejiciunt in vs. sequentem. — *Tu tibi nomen dic quod est?* Bene *tu* pronomine utitur; quia non habet nomen. Nam potentiorum blandimenti circa inferiores hoc fuit, ut nomina eorum quærerent; et quum audissent, ipsis nominibus eos compellarent statim. *Donat.*

1048. *Vestræ.* Sic dixit, propter Antiphonis amicitiam.—*Tuo.* Supp. filio.—*Summus*, amicissimus.

1050. *Faciamque et.* C. G. m. *faciam et.* C. G. ch. *faciam atque.* — *Benigne dicis.* Formula gratias agentium. — *Meritum 'st tuum.* Fit illud, te merente.

1051. *Quod ego gaud.* Exple, aliquid propter quod ego gaudeam, et propter quod, etc.

1052. *Tuo viro*, sc. me invitatum et accumbentem non volenti videre. — *Oculi doleant.* Quod fiat illi ἀλγηδὼν ὀφθαλμῶν, ut Græci vulgo. *Casaub.* — *Me ad cœnam voca.* Facete ex persona parasitica beneficii optio facta est, quod promiserat mulier. *Donat.*

1053. *Fiat.* Verbum hoc Chremeti adscribatur. — *Ubi est Phædr. jud.*

Judex noster? PH. Jam hic faxo aderit: vos valete et plaudite. 1054

nost. In jocum convertitur; et senex cura ac miseria liber, non sine facetia ex scena exit.

1054. *Aderit.* Post hanc vocem in quibusd. Mss. adest signum Ω vel ω; quod pars interpretum existimat esse cantoris, in fine actæ fabulæ, *Plaudite* exclamantis alta voce. — *Plaudite.* C. G. m. et al. Mss. sicut editt. vett. add. in marg. «CALLIOPIUS RECENSUI.» Quæ nota ibi etiam est in fine priorum quoque fabularum Terentii, ut indicandum Nos curavimus. Quis vero hic fuerit Calliopius, in eo sunt interpretum sententiæ divisæ. Alii enim æqualem ipsi faciunt Terentio, cui is prologum cujusque fabulæ dicendum demandavit. Alii hoc nomine latere opinantur Alcuinum, Carolo Magno imperatori familiarem. Sunt denique qui illum, criticum nescio quem fuisse sibi persuadent, qui in comœdiis Nostri seu castigandis seu emendandis multum curæ impenderit. *Perl.* — Vid. cæterum Andr. in fin. vol. I, pag. 125. — *Judex noster.* Terribilis scilicet censor paternarum deliciarum. Vides igitur hic omnino sublatam uxoris iracundiam. *Donat.* — *Faxo*, fecero, curavero. — *Vos*, ad spectatores.

SCENA ADDITA*.

ACT. V, SC. x.

PHÆDRIA. PHORMIO.

PHÆ. Est profecto Deus, qui, quæ nos gerimus, auditque et videt.
Neque id verum existimo, quod vulgo dicitur:
« Fortuna humana fingit artatque, ut lubet. »
PHO. Ohe, quid istuc est? Socratem non Phædriam
Offendi, ut video. Cesso adire et colloqui?
Heus, Phædria, unde tibi hæc nova sapientia,
Idque in tam magno, quod præ te fers, gaudio?
PHÆ. O salve, amice! o Phormio dulcissime,

* Hanc scenam, quæ in nulla omnino editionum nostrarum citatur, repræsentat et vernaculam traducit in linguam Gallicus interpres *Lemonnier;* causaturque eam adjici plerumque in calce editionum ad usum juventutis accommodatarum; quamquam de ea ne mentionem quidem faciat ipse Juvencius. Utut sit, placuit eam hic referri, quæ scilicet alteram fabulæ ipsius partem satis dilucide expediat, et in qua non adeo inepte auctor imitatus sit veram Terentii manum. Non ita autem insanire libebit in exaggerandis commentariis, ut velimus adulterinum hoc fragmentum, notis illustrari (absit verbo invidia); quæ laus maneat concessa soli Terentio. Cavebimus tantum, ne quid transeat, interpretatione indigens, et necessario explanandum.

1055. *Gerimus*, agimus. Sup. v. 145.

1057. *Fortuna humana fingit*, etc. Claudian. in Rufin. lib. I, initio: «..... causseque viam non sponte sequebar Alterius, vacuo quæ currere semina motu Affirmat, magnumque novas per inane figuras *Fortuna*, non arte regi, etc.»—*Humana*, res humanas.—*Artat*, vel *arctat*, constringit, adjungit. Martial. Ep. lib. II: «Atriaque immodicis artat imaginibus.» Non male legi arbitraremur *aptat.*

1059. *Ut video.* Scilicet ex sententia quam pronuntiavit adeo sapienter.

1061. *Idque.* Et quidem. Similiter Græci, καὶ ταῦτα. Τὴν Ἀθηνᾶν ἐν κεφαλῇ ζωογονῶν ὁ Ζεὺς, καὶ ταῦτα, ἔνοπλον. Luc. Dial. Deor. 8. Jupiter in cerebro vivam nutriens Minervam, *et quidem* armis instructam.

1062. *O salve, amice! o Phormio*

Salve. Nemo est omnium quem ego magis nunc cuperem
quam te :
PHO. Narra istuc quæso, quid siet. PHÆ. Immo ego te ob-
secro hercle, ut audias.
Mea Pamphila civis Attica est, et nobilis,
Et dives. PHO. Quid ais ? Anne, obsecro, somnias ?
PHÆ. Vera hercle narro. PHO. Sed et hoc recte dicitur :
Verum putes haud ægre, quod valde expetas.
PHÆ. Immo audi, quæso, quæ dicam mira omnia,
Idque adeo mecum tacitus cogitans, modo
Erupi in illam quam audisti sententiam :
Nutu Deorum, non cæco casu regi
Et nos et nostra. PHO. Jam dudum animi pendeo.
PHÆ. Phanocratem nosti ? PHO. Tanquam te. PHÆ. Illum
divitem ?
PHO. Teneo. PHÆ. Pater est is Pamphilæ. Ne te morer,
Sic se res habuit. Servus huic Calchas erat,
Nequam, scelestus. Is domo aufugere parans,

dulcissime. Est hominis fortunati, in verba blandientia et amica sese effundere. Nempe, ut cecinit noster *Béranger* :

Le plaisir rend l'ame si bonne.

1063. *Cuperem quam te*. Supp. obviam mihi venire.

1064. *Istuc*. Scil. propter quod tu tantopere gaudes.

1065. *Mea Pamphila*, etc. Hac scena addita, huic providetur, ut ambo juvenes in legitimo acquiescant et honesto matrimonio; quod in ipsa Terentii fabula, ex Antiphonis solius parte, contigerat. Satis ergo concinnum videri poterit illud additamentum. Vid. not. initio scenæ.

1067. *Sed et hoc*. His verbis *sed et* alludit ad prius effatum quod enuntiavit Phædria, vs. 1055; et indicat se item loqui proverbialiter.

1068. *Verum*. Neutrum est adjectivi *verus, a, um*. — *Valde expetas*, pro, valde quis expetat.

1070. *Adeo*, ideo.

1071. *Quam audisti*, sc. vs. 1055.

1072. *Nutu Deorum*. Claudian. loc. supra citato : « tunc omnia rebar Consilio firmata Dei. » — *Non cæco casu*. Idem, ibidem : « . . . an nullus inesset Rector, et *incerto* fluerent mortalia *casu*. »

1073. *Et nos et nostra*. Horat. Art. Poet. vs. 63 : « Debemur morti, nos nostraque, etc. » — *Animi pendeo*, exspectans quid sit narraturus.

1074. *Tanquam te*. Formula affirmandi rem hujusmodi, quæ occurrit supra, vs. 65.

1075. *Teneo*, intelligo quem dicis. — *Pamphilæ*, quam scilicet amat perdite Phædria, et quam habet Dorio mancipium.

1077. *Domo aufugere par*. Deli-

Hanc virginem, quam rure educabat pater,
Quinque annos natam rapit, ac secum clanculum
In Eubœam deportat, et vendit Lyco,
Mercatori cuidam. Is longo post tempore
Jam grandiorem Dorioni vendidit.
Et illa claris se quidem parentibus
Norat prognatam, quum se liberaliter
Comitatam ancillis, educatam, recoleret;
Nomen parentum haud norat. PHO. Quî igitur agniti?
PHÆ. Mane, illuc ibam: captus est fugitivus is
Heri, ac Phanocrati redditus: de virgine
Quæ dixi mira narrat; et illam emptam Lyco,
Tum Dorioni. Mittit Phanocrates statim,
Sibique gnatam vindicat; sed venditam
Ubi rescit, ad me adcurrit. PHO. O factum bene!
PHÆ. Quin illam ducam in Phanocrate nulla est mora,
Neque in patre opinor. PHO. Me vide: totum tibi hoc
Factum transactum reddo; nec te supplicem
Patri esse statuit Phormio, sed judicem.

ctum servis usitatum, ut jam vidimus.

1080. *In Eubœam.* Plin. lib. IV, cap. 12: « Insula avulsa Bœotiæ, tam modico interfluente Euripo, ut ponte jungatur: a meridie promontoriis duobus, Geresto ad Atticam vergente, ad Hellespontum Caphareo insignis, a septemtrione Ceneo, nusquam latitudinem, ultra XL m. passuum extendit. » De Eubœa vide Solinum, cap. 18. Eubœa hodie *Nigriponti* insula dicitur. *Rob. Steph.*

1082. *Dorioni.* Lenoni, quem vidimus sup. act. III, sc. II, vs. 485, sqq.

1084. *Liberaliter*, ut liberalem et ingenuam decet puellam.

1085. *Comitatam.* Olim fuisse stipatam. Verbum *comitari* nonnunquam passive sumitur. — *Recoleret*, sibi revocaret in memoriam.

1087. *Mane.* Hortantis est ad audiendum. — *Illuc ibam.* Illud jam eram tibi narraturus.

1088. *Heri.* Sic optime incidit in unum idemque tempus felix utriusque juvenis, Antiphonis et Phædriæ, fortuna. Vide vs. 1065.

1090. *Tum*, i. e. *postea.*

1091. *Vindicat*, ex jure postulat reddendam. — *Venditam.* Scil. cum pecunia qua senes Geta emunxerat, supra 681 sqq. — *Factum bene!* Felicem eventum.

1093. *In Phanocrate nulla est mora.* Minime moram objicit Phanocrates.

1094. *Me vide.* Formula affirmantis.

1095. *Factum transactum reddo.* Quasi diceret, omni difficultate et impedimento expediam.

1096. *Statuit Phormio.* Servili fa-

PHÆ. Garris. PHO. Sic, inquam, est. Tu modo quas Dorio
Triginta minas..... PHÆ. Bene mones, intelligo:
Habeas : nam reddat oportet, quippe lex vetat
Vendi liberam : et hercle gaudeo tempus dari,
Quum et te remunerer, et illum ulciscar probe :
Monstrum hominis, ferro duriorem animum gerit.
PHO. Habeo nunc, Phædria, gratiam; referam in loco,
Si liceat unquam. Grave onus imponis mihi,
Ut tecum officiis certem, quum opibus non queam;
Et amore ac studio solvam quod debeo tibi.
Bene merendo vinci, turpe est forti viro.
PHÆ. Benefacta male collocata, malefacta existimo.
Sed te haud quemquam novi gratum ac memorem magis.
Quid istuc quod de patre narrabas modo?
PHO. Sunt multa, quæ nunc non est dicendi locus.
Eamus intro : nam ad cœnam Nausistrata
Vocavit me; et vereor ne simus in mora.
PHÆ. Fiat, sequere me. Vos valete et plaudite.

cetia utitur, et de se graviter dicit.— *Sed judicem.* Alludit scilicet ad vss. 1044, 1054 ; ubi vide.

1097. *Tu modo.* Verte *modo tu ;* et intellige : « statuam te judicem tuo patri, dummodo. » — *Quas Dorio Triginta minas...* Totum illud supple sic : « dummodo mihi concedas triginta minas quas Dorio a te accepit, pretium puellæ liberandæ ».

1100. *Tempus,* occasionem.

1101. *Probe,* ut decet de lenone impuro.

1103. *Habeo gratiam.* Notatum velis, hunc *habere gratiam,* qui beneficium acceptum debet.

1107. *Turpe est forti viro.* Generosum comice agit parasitus.

1109. *Te gratum magis.* Raro invenitur *magis* cum ablativo, nec nisi in scriptoribus prioris ævi.

1110. *Quod de patre narrabas.* Sc. quomodo statuar patri judex.

1111. *Nunc,* quum cœnæ adsit tempus. Persona parasiti bene servatur.

1112. *Intro,* in ædes parentum tuorum.

1113. *Vocavit me.* Confer supra, vs. 1053.

1114. *Fiat.* Hoc est, intro eamus. — *Vos,* ad spectatores.

EXEMPLA

IMITATIONIS E COMŒDIA,

QUAM V. C. *MOLIÈRE* INSCRIPSIT:

LES FOURBERIES DE SCAPIN.

Etsi multis in locis Gallicus auctor Terentium satis fideliter repræsentet, non tamen eumdem in modum totius latinæ fabulæ summam expressit. Quæ in Terentio tres inter homines, Getam sc. Phædriam, et Phormionem, dispertitur opera deludendorum senum, solus eam suis sustinet humeris heros comœdiæ Gallicæ *Scapin;* et solus invenit fraudem, quæ nuptiis adolescentis prætexatur; solus emungit argento senes; e quibus alterum præterea *ridiculo* illo inclusum sacco plagis operit, et egregie lumbos fuste dolat. Vividior denique magni Molerii actio, et eadem plenior, quæ scilicet aptius* in duas, pro duobus juvenibus, partes scindatur.

ACTE I, SCÈNE II.

OCTAVE.

Tu sais, Scapin, qu'il y a deux mois que le seigneur Géronte et mon père s'embarquèrent ensemble pour un voyage qui regarde certain commerce où leurs intérêts sont mêlés (1).

SCAPIN.

Je sais cela.

* Huic vitio latinæ fabulæ occurrit scena addita, quam adjecimus in finem actus quinti, ubi vide, pag. 348 et seqq.

(1) GET. Evenit, senibus ambobus simul
Iter, illi in Lemnum ut esset, nostro in Ciliciam. E vs. 65 ad vs. 68.

OCTAVE.

Et que Léandre et moi nous fûmes laissés par nos pères, moi sous la conduite de Silvestre, et Léandre sous ta direction (1).

SCAPIN.

Oui. Je me suis fort bien acquitté de ma charge.

OCTAVE.

Quelque temps après, Léandre fit rencontre d'une jeune Égyptienne dont il devint amoureux (2).

SCAPIN.

Je sais cela encore.

OCTAVE.

Comme nous sommes grands amis, il me fit aussitôt confidence de son amour, et me mena voir cette fille, que je trouvai belle, à la vérité, mais non pas tant qu'il voulait que je la trouvasse. Il ne m'entretenait que d'elle chaque jour, *etc.* (3).

SCAPIN.

Je ne vois pas encore où ceci veut aller.

OCTAVE.

Un jour que je l'accompagnais (4) pour aller chez les gens qui gardent l'objet de ses vœux, nous entendîmes, dans une petite maison d'une rue écartée, quelques plaintes mêlées de beaucoup de sanglots. Nous demandons ce que c'est : une femme nous dit en soupirant que nous pouvions voir là quelque chose de pitoyable en des personnes étrangères, et qu'à moins que d'être insensibles, nous en serions touchés.

SCAPIN.

Où est-ce que cela nous mène ?

OCTAVE.

La curiosité me fit presser Léandre de voir ce que c'était (5). Nous entrons dans une salle, où nous voyons une vieille femme mou-

(1) Abeuntes ambo hinc tum senes me filiis
Relinquunt quasi magistrum. Vs. 71.

(2) Hic Phædria
Continuo quamdam nactus est puellulam. Vs. 80, sq.

(3) Ille qui illam amabat fidicinam, etc. Vs. 109, sq.

(4) Interea dum sedemus illic, etc. Vs. 90, sqq.

(5) Ibi continuo Antipho:
« Voltisne eamus visere ? » Vs. 101, 102.

rante, assistée d'une servante qui faisait des regrets, et d'une jeune fille toute fondante en larmes, la plus belle et la plus touchante qu'on puisse jamais voir (1).

SCAPIN.

Ah! ah!

OCTAVE.

Une autre aurait paru effroyable en l'état où elle était (2); car elle n'avait pour habillement (3) qu'une méchante petite jupe, avec des brassières de nuit qui étaient de simple futaine; et sa coiffure était une cornette jaune, retroussée au haut de sa tête, qui laissait tomber en désordre ses cheveux (4) sur ses épaules : et cependant, faite comme cela, elle brillait de mille attraits, et ce n'était qu'agréments et que charmes que toute sa personne.....

.....

.....

SILVESTRE, *à Scapin.*

Son cœur prend feu dès ce moment (5); il ne saurait plus vivre qu'il n'aille consoler son aimable affligée. Ses fréquentes visites sont rejetées (6) de la servante, devenue la gouvernante par le trépas de la mère. Voilà mon homme au désespoir. Il presse, supplie (7), conjure; point d'affaire. On lui dit que la fille, quoique sans bien et sans appui, est de famille honnête (8), et qu'à moins que de l'épouser on ne peut souffrir ses poursuites. Voilà son amour augmenté par les difficultés. Il consulte dans sa tête, agite, raisonne, balance, prend sa résolution. Le voilà marié avec elle depuis trois jours (9).

(1) Modo quamdam vidi virginem hic viciniæ
Miseram, suam matrem lamentari mortuam, etc. Vs. 95, sq.
(2) Nihil aderat adjumenti ad pulchritudinem. Vs. 105.
(3) Vestitus turpis. Vs. 107.
(4) Capillus passus. Vs. 106.
(5) Jam amare cœpit. Vs. 111.
(6) Illa (*anus*) enim se negat. Vs. 113.
(7) Obsecrat, etc. Vs. 112.
(8) Illam civem esse Atticam
Bonam, bonis prognatam. Si uxorem velit, etc. Vs. 114, sqq.
(9) Persuasit homini : factum 'st; ventum 'st; vincimur.
Duxit. Vs. 135, seq.

SILVESTRE, *à Scapin.*

J'étais bien étonné, s'il m'oubliait (1).

ARGANTE, *apercevant Silvestre.*

Ah! ah! vous voilà donc, sage gouverneur de famille, beau directeur de jeunes gens (2)... Vous avez suivi mes ordres, vraiment, d'une belle manière! et mon fils s'est comporté fort sagement pendant mon absence!

ACTE I, SCÈNE VII.

SCAPIN, *à Silvestre.*

Va, va, nous nous partagerons les périls en frères (3).

ACTE II, SCÈNE VII.

SCAPIN, *à Octave.*

..... Combien est-ce qu'il vous faut (4)?

OCTAVE.

Deux cents pistoles (5).

.....

SCAPIN.

Je veux tirer cet argent de vos pères..... (6).

Et infra.

Allez-vous-en tous deux (7). (*A Octave.*) Et vous, avertissez votre Silvestre de venir vite jouer son rôle.

ACTE II, SCÈNE VIII.

SCAPIN, *à Argante.*

Monsieur, la vie est mêlée de traverses; il est bon de s'y tenir sans cesse préparé; et j'ai ouï dire, il y a long-temps, une parole d'un ancien, que j'ai toujours retenue.

(1) GET. (*A tergo senis cum Phædria.*) Vix tandem. Vs. 234.
(2) Itid. vs. 233, 234; et infra, vs. 286, seq. « ho! Bone custos, etc. »
(3) Noli metuere: una tecum bona, mala, tolerabimus. Vs. 555.
(4) Quantum opus est tibi argenti? eloquere. Vs. 556.
(5) Solæ triginta minæ. Vs. id.
(6) Age, age, inventas reddam. Vs. 558.
(7) Aufer te hinc. Sed opus est mi Phormionem, etc. Vs. 558, 559.

ARGANTE.

Quoi ?

SCAPIN.

Que (1), pour peu qu'un père de famille ait été absent de chez lui, il doit promener son esprit sur tous les fâcheux accidents que son retour peut rencontrer; se figurer sa maison brûlée, son argent dérobé, sa femme morte, son fils estropié, sa fille subornée; et ce qu'il trouve qui ne lui est point arrivé, l'imputer à bonne fortune, *etc.*

Ibidem, infra.

SCAPIN, *à Argante.*

J'ai été trouver le frère de cette fille qui a été épousée. Je l'ai mis sur ce mariage (2), lui ai fait voir quelle facilité offrait la raison de la violence pour le faire casser, vos prérogatives (3) du nom de père, *etc.* Enfin, je l'ai tant tourné de tous les côtés, qu'il a prêté l'oreille aux propositions que je lui ai faites, d'ajuster l'affaire pour quelque somme; et il donnera son consentement à rompre le mariage, pourvu que vous lui donniez de l'argent.

ARGANTE.

Et qu'a-t-il demandé (4) ?

SCAPIN.

Oh! d'abord des choses par-dessus les maisons (5).

ARGANTE.

Hé! quoi ?

SCAPIN.

Des choses extravagantes.

ARGANTE.

Mais encore.

SCAPIN.

Il ne parlait pas moins que de cinq ou six cents pistoles.

(1) Omnes, quum secundæ res sunt maxume, etc. Vs. 241-246.
(2) Visum est mihi, ut ejus tentarem prius sententiam. Prendo hominem solum, etc. Vs. 618, sqq.
(3) Liberalis est. Vs. 622.
(4) Perge eloqui. Vs. 640.
(5) A primo homo insanibat; *et totum illud* a vs. 641 ad vs. 644.

ARGANTE.

Cinq ou six cents fièvres quartaines qui le puissent serrer ! Se moque-t-il des gens ?

SCAPIN.

C'est ce que je lui ai dit (1). J'ai rejeté bien loin de pareilles propositions, et je lui ai bien fait entendre que vous n'étiez point une dupe, pour vous demander cinq ou six cents pistoles. Enfin (2), après plusieurs discours, voici où s'est réduit le résultat de notre conférence. Nous voilà au temps, m'a-t-il dit, *etc.*..... et je ne saurais avoir un cheval de service qui soit tant peu raisonnable, à moins de soixante pistoles.

ARGANTE.

Eh bien, pour soixante pistoles, je les donne (3).

SCAPIN.

..... Vingt pistoles encore.

ARGANTE.

C'est beaucoup (4); mais soit, je consens à cela.

.....

SCAPIN.

Il me faut encore, a-t-il dit, *etc.* (5).

ARGANTE.

Oh ! qu'il aille au diable (6) ! c'en est trop, et nous irons devant le juge.

ACTE II, SCÈNE X.

ARGANTE, *à Scapin.*

Je me résous à donner les deux cents pistoles. Allons le trouver, je les ai sur moi (7).

(1) Quod dixi adeo ei. Vs. 644.
(2) Ad panca ut redeam. Vs. 647.
(3) Age, age; jam ducat. Vs. 661.
(4) Oi ei, Nimium est. Vs. 662, sq.
(5) Tum autem pluscula, etc. Vs. 664.
(6) Vs. 667, sqq.
(7) Opportune adeo argentum, etc. Vs. 678.

ACTE III, SCÈNE VII.

GÉRONTE, *à Argante.*

Le pendard de Scapin, par une fourberie, m'a attrapé cinq cents écus (1).

ARGANTE.

Le même pendard de Scapin, par une fourberie aussi, m'a attrapé deux cents pistoles. Je veux qu'il me fasse raison de la pièce qu'il m'a jouée (2).

GÉRONTE.

Et je prétends faire de lui une vengeance exemplaire.

ACTE III, SCÈNE VIII.

GÉRONTE.

Ah! te voilà, nourrice (3).

NÉRINE, *se jetant aux genoux de Géronte.*

Ah! seigneur Pandolphe, que..... (4).

GÉRONTE.

Appelle-moi Géronte, et ne te sers plus de ce nom (5): les raisons ont cessé, qui m'avaient obligé à le prendre parmi vous à Tarente.... Où est ma fille et sa mère (6)?

NÉRINE.

Votre fille, monsieur, n'est pas loin d'ici; mais, avant que de vous la faire voir, il faut que je vous demande pardon de l'avoir mariée (7), dans l'abandonnement où, faute de vous rencontrer, je me suis trouvée avec elle.

GÉRONTE.

Ma fille mariée!

(1) Hiccine ut a nobis tantum hoc argenti, etc. Vs. 954, sqq.
(2) Tum hunc impuratum poterimus nostro modo Ulcisci. Vs. 961, sq.
(3) Meæ nutricem gnatæ video. Vs. 735.
(4) Estne hic Stilpho? Vs. 739.
(5) Ne me istoc posthac nomine, etc. Vs. 741.
(6) Ubi illæ? Vs. 748.
(7) Ut potui, nuptum virginem locavi. Vs. 751.

NÉRINE.

Oui, monsieur.

GÉRONTE.

Et avec qui?

NÉRINE.

Avec un jeune homme (1) nommé Octave, fils d'un certain seigneur Argante.

GÉRONTE.

O ciel (2)!

ARGANTE.

Quelle rencontre! (3)

(1) Huic adolescenti, Harum qui, etc. Vs. 751.
(2) Antiphonine? Vs. 752.
(3) Quam sæpe temere Eveniunt, quæ, *etc.* V. 756, sq.

TABULA

RERUM QUÆ IN PRIMA PARTE POSTERIORIS HUJUS VOLUMINIS CONTINENTUR.

ADELPHI.

TITULUS ..... Pag. 2
C. Sulpitii Apollinaris Periocha 6
Prologus 7
Actus primus 11

HECYRA.

Titulus 128
C. Sulpitii Apollinaris Periocha 131
Prologus I 133
Prologus II 135
Actus primus 141

PHORMIO.

Titulus 230
C. Sulpitii Apollinaris Periocha 231
Prologus 233
Actus primus 239
Exempla imitationis e comœdia, quam V. C. *Molière* inscripsit: *les Fourberies de Scapin* 353

FINIS PRIMÆ PARTIS HUJUS POSTERIORIS VOLUMINIS.

BIBLIOTHECA

CLASSICA LATINA

SIVE

COLLECTIO

AUCTORUM CLASSICORUM LATINORUM

CUM NOTIS ET INDICIBUS

On souscrit, à Paris,

Chez N. E. LEMAIRE, Éditeur, rue des Quatre Fils, n° 16, au Marais.
DEBURE frères, libraires du Roi, rue Serpente, n° 7.
TREUTTEL et WURTZ, libraires, rue de Bourbon, n° 17.
F. DIDOT, imprimeur du Roi et de l'Institut, rue Jacob, n° 24.
BOSSANGE père, libraire, rue de Richelieu, n° 60.
DONDEY-DUPRÉ, impr.-lib. rue de Richelieu, n° 47 *bis*.
BRUNOT-LABBE, libraire, quai des Augustins, n° 33.
Jul. RENOUARD, libraire, rue de Tournon, n° 6.
MONGIE aîné, libraire, boulevard Italien, n° 10.
H. VERDIÈRE, libraire, quai des Augustins, n° 25.
ARTHUS-BERTRAND, libraire, rue Hautefeuille, n° 23.

Et chez tous les libraires de France et des pays étrangers.

PUBLII TERENTII AFRI

COMŒDIÆ

EXCUDEBAT FIRMINUS DIDOT,

REGIS ET GALLICARUM ACADEMIARUM TYPOGRAPHUS.

PUBLII TERENTII AFRI
COMOEDIAE

INDEX
NOMINUM, RERUM ET VERBORUM
ABSOLUTISSIMUS,

QUEM AD HANC NOVAM EDITIONEM

ACCOMMODAVIT

N. E. LEMAIRE

VOLUME POSTERIUS

PARS SECUNDA

PARISIIS

COLLIGEBAT NICOLAUS ELIGIUS LEMAIRE

POESEOS LATINÆ PROFESSOR

MDCCCXXVIII

PRÆMONITIO

AD LECTOREM

DE HOC NOVO INDICE IN TERENTIUM.

Omnes Terentii editores valde dissentiunt in distribuendis comœdiarum scenis, imo et nonnunquam actibus; ita, ut unius cujuslibet editionis index, huic tantummodo, omnibus aliis exclusis, possit convenire. Res ergo poscebat, ut index unus Terentii conficeretur extra hanc inconcinnitatem positus et commodiorem in usum admittendus; quam hodie operam lectori offerimus benevolo.

Textum scilicet comœdiarum pro tota fabulæ unius serie, admisso in hanc recensionem prologo, notavimus numeris continuis; et rursus in indice, varia loca designavimus, non, ut fit vulgo, per actum, scenam, et scenæ versum; sed proferentes solum cum suo numero versum, ubi voces citatæ reperientur. Quam cæterum immutationem non tentavimus primi omnium; siquidem una pariter serie numerantur versus in scenicis fere omnibus Græcorum poetis; item fit apud unum etiam Terentii editorem, Bothium; item denique in Seneca Tragico nostræ editionis.

Quanquam tamen ita agendo destinaverimus vitio occurrere satis grandi, et hunc præterea indicem editioni nostræ peculiariter (cur non fateremur?) voluerimus accommodare, inscripsimus in cujusque operis paginæ titulo actum et scenam, ex recentissimis sapientissimisque distributionibus, ita ut supputatione admodum facili debeat opus esse, si quis textum editionis nostræ, alieno indice usus, interrogaverit.

Secuti fuimus indicem Delphiniacæ editionis; sed cavimus ne, ad illius imitationem, apud nos confuse miscerentur literæ *i* et *j*, *u* et *v*, et ne in nimiam prolixitatem abirent loca in indice citata; unde potuimus longe breviorem, nec minus tamen plenam offerre materiem.

Facile agnoscet lector, quantam huic operi sedulitatem adhibue-

rimus, ut satisfaceremus viris bonarum literarum studiosis, et sentientibus quam sit necessaria Indicis in auctores adjunctio. Quotiescumque vox una citatur, sequimur seriem quam indicat ordo grammaticæ; genitivus, verbi causa, dativum antecedit; singularis numerus, pluralem; fit item de verbis. Præterea uno agmine referimus omnia unius ejusdem comœdiæ loca, in quibus vox de qua agitur eumdem statum grammaticum habet.

Facile item agnoscere licebit, quam periculosum et aleæ plenum fuerit opus novos numeros sufficiendi, pro iis quos omnes præbent vulgo indices. Sane non potuit non fieri, quin plura irrepserint minus juste indicata, tum propter laboris novitatem, tum quia versus ipse pluribus minoribusve vocibus apud varias editiones sæpe constat. Arbitramur tamen loca, si acciderit ut male designentur, non plus a suo versu aberrare quam ab uno aut altero, ita ut lector vel paulo infra, vel paulo supra, locum verum repererit, si non statim despondeat animum.

Quod attinet ad cætera, et ad ea quæ sine remedio vitiata occurrere poterunt, ea in nos recipere properamus, deprecati quidem legentium severitatem, velint modo tenuem, sed non tenuis utilitatis et præsertim difficultatis, operam æqua lance ponderare: speramusque fore ut indulgentiam facilius nobis conciliatura sit ea ipsa ingenuitas, quacum ultro proferimus quid mali possit in hoc Indice reperiri. Vale.

Scribebam Parisiis, mense septembri, MDCCCXXVIII.

N. E. LEMAIRE.

INDEX ABSOLUTISSIMUS

IN

TERENTIUM

AD HANC NOVAM EDITIONEM UNICE ACCOMMODATUS*.

A. Andriam designat; *Eu.* Eunuchum; *Hea.* Heautontimorumenon; *Ad.* Adelphos; *He.* Hecyram; *Ph.* Phormionem.

A.

A, AB, ABS; a parvulo, A. 35; Ad. 48. — a principio, A. 48; He. 381 (omittit Perl.); Ph. 649. — metui a Chryside, A. 106. — a parvis, A. 540. — concrepuit a Glycerio ostium, A. 683. — unde est? a vobis, A. 755. — dona adsunt a Phædria, Eu. 465. — longe a mari, Eu. 519. — abiit a milite, Eun. 732. — præmium a me optato, Eu. 1056. — poterit a facundia, Hea. 13. — peccatum a me maximum est, Hea. 158. — a pueritia, Hea. 183. — a pueris, Hea. 214. — a me aberit, Hea. 668. — dabitur a me argentum, Ad. 119. — a me nulla orta est injuria, Ad. 190. — alieno animo a nobis, Ad. 339. — a me procul culpa, Ad. 349. — a puero, Ad. 441. — a matre arcessi, He. 184. (*Nos*, ad matrem) — a me distrahit, He. 492. — a primo, Ph. 603. — Ibid. 641, et passim in Terent.

Ab: proclivis ab labore ad libidinem, A. 78. — ab illo animadvertenda, A. 56. — ab illa excludar, A. 387. — ab Andria est ancilla hæc, A. 462, 758. — ab dextra venire, A. 735. — tollere ab janua, A. 760. — ab istoc cavendum, Eu. 882. — est ab re tua, Hea. 75. — ab adolescentia, Ad. 41. — ab lenone eripuit, Ad. 329. — ab re omissiores, Ad. 834. — remotum ab studio atque ab labore, He. 23. — ab Orco redux, He. 853. — otiosus ab animo, Ph. 340. — ab oculis abducet, Ph. 547. — ab sese amittere, Ph. 917, et passim.

Abs; abs te segreges, A. 291. — abs te ortum, A. 490. — veritus sum abs te, A. 583. — abs te spernor, Eu. 171. — abs te absum, Hea. 399. — abs te ut blanditiis expleat voluptatem, He. 68. — ostium concrepuit abs te, Ph. 839. — et alibi passim.

Abdo; senex rus abdidit se, He. 175.

Abduco; abducit domum, Eu. 576. — abducit secum ancillas, Eu. 581. — me convivam abducebat

* Vide quid modo supra de hoc indice digerendo fecerimus præfati.

Eu. 407. — abduxi ad cœnam, Hea. 183.— abduxi mulierem, Ph. 828. — abduxit meam, Ad. 199. —me a foro abduxit, Ad. 649.— filiam abduxit suam, He. 748.— an illam hinc abducet, Ad. 665. — in ignotum hinc abducet locum, Ph. 547. — abduc, duc, Eu. 377. — hunc abduce, Ad. 483. —abduce hanc, Ph. 410. —quid illam ni abducat? Ad. 666. — ne illum ab studio abducerem, He. 19. — ut filiam abduceres, He. 545. — si abduxeris, Hea. 698. — cupiam abducere, Eu. 145. — cupio abducere, Eu. 157; 172. — ad nequitiam abducere, Ad. 359. —mulierem abducere, Ph. 437.— abducta est domum, Ad. 631.— abducta fuerat filia, He. 640. — ad tuam matrem abducetur, Hea. 335.— scio, quo abducta sit, Eu. 350.— abduci ab oculis? Ad. 673. — abduci non potest, Ph. 798.— credo abductum in ganeum, Ad. 360.

Abeo; abeo, A. 345.— recte; inquit, Abeo, Eu. 342.— ego hinc abeo, Eu. A. 494; Ad. 436. — quum inde abeo, Eu. 724. — ego abeo intro, Eu. 969. — nusquam abeo, Ad. 247. — quin abeo? Ph. 210. — cur tu abis ab illa? A. 299. — hinc abis? Eu. 536. — non tu hinc abis? Eu. 798. — diminuam caput, nisi abis, Eu. 802. —si a nobis abis, Hea. 696. — rus abis? Ad. 431. (*Nos*, ibis) — quo abis? Ad. 784; Ph. 217; He. 495, 496. — quo nunc abis? Ph. 488. — etiam tu hinc abis? Ph. 541. — abit, Ad. 786. — abeunt lavatum, Eu. 600. — cum illo abii huc, Eu. 120. — in Asiam hinc abii, Hea. 111.— abii ad proximos, Hea. 968. — rus habitatum abii, He. 224.— jam pudebat. Abii, He. 807. — ut abii abs te, Ph. 616.— abiisti: mihi amicam adduxti, Hea. 818. — nimium istoc abisti, Ad. 170. — reliquit me homo, atque abiit, A. 746.— abiit hora, Eu. 341. — abiit a milite, Eu. 732.— scio; nescio; abiit, Eu. 817. — eunuchus abiit, Eu. 820. — ad regem militatum abiit, Hea. 117.— hinc abiit Clitipho, Hea. 905.— abiit; vah! Hea. 980. — rus abiit, Ad. 437. — milesius abiit, Ad. 707. —abiit, He. 184.—ille abiit, He. 444. — abiit. quid mea? He. 510. — in diem abiit, Ph. 780.— e medio abiit, Ph. 1018. — abierunt foras, Eu. 701.—abiere intro, Hea. 907.—menses abierunt decem, Ad. 695. — longe jam abieram, Eu. 633. — abibo hinc, He. 703. — abi domum, abi cito, A. 255. — abi intro, A. 524; Hea. 314, 618, 872. — tu, Dave, abi domum, A. 980. — abi præ, Eu. 499; Ad. 168; Ph. 818.— abi, Dorias, Eu. 538. — abi hinc cum donis, Eu. 651. — abi tu, Eu. 752. — tu abi, atque obsera ostium, Eu. 762. — abi illis obviam, Hea. 249. — abi deambulatum, Hea. 587 — abi sane istac, Hea. 588. — abi: effer argentum, Hea. 804.— abi, nescis inescare homines, Ad. 221.—tu, quantum potes, abi, Ad. 352. — abi, virum te judico, Ad. 566.— abi, abi jam, Æschine! Ad. 623. — abi domum, abi! Ad. 763. — abi! Ad. 769; 780. — tu illas, abi, et traduce, Ad. 921. — abi: solum solus conveni, He. 557.— abi rus ergo hinc, He. 610.— immo vero abi, He. 726. — abi sis, insciens, Ph. 59.— abi, Phædria, Ph. 309. — abi tu, vise, redieritne jam, Ph. 445.— abi, dic esse argen-

tum, Ph. 711. — abi præ, nuntia hanc venturam, Ph. 776. — abi: tange, Ph. 993. — abin' hinc in malam rem? A. 318. — abin' hinc, insana? Eu. 860. — abite, A. 28. — quo modo hinc abeam nescio, Eu. 715. — quin abs te abeam doctior, Eu. 790. — quo hinc abeam? Hea. 586. — numquid vis, quin abeam, Ad. 248. — in angulum abeam, Ad. 790. — ne hinc abeas longius, Hea. 212. — abeas, si sapis, Hea. 379. — ne abeas longius, Ad. 886. — denuo abeat, Hea. 544. — optabit, ut abeat filius, Hea. 756. — immo abeat multo malo, Hea. 929. — priusquam hinc abeat, Ph. 718. — ne hæc hinc abeat, Ph. 778. — abeamus intro, Eu. 905. — abeamus, Ad. 682. — mirabar, hoc si sic abiret, A. 175. — quam ob rem abiret? He. 696. — te incusamus, qui abieris, Ph. 471. — miror, quid ex Piræeo abierit, Eu. 290. — quamobrem hæc abierit, He. 382. — quando hæc abierit, He. 619. — si pergis, abiero, Ad. 128. — ubi ego abiero, Ph. 143. — quo ille abire possit, Eu. 662. — jube hunc abire, Hea. 586. — hinc abire matrem, He. 613. — sinam sine munere a me abire? He. 854. — dic, abisse Dorum, Eu. 723. — ain', patrem hinc abisse rus? Ad. 519. — uxorem abisse, He. 578. — patris ais conspectum veritum hinc abisse? Ph. 315. — itane hinc abisse? Ph. 466. — cupida abeundi, He. 91. — puerum abiens conveni, A. 369. — abiens mihi innuit, Eu. 734. — interminata sum abiens tibi, Eu. 829. — eripuit vi abiens annulum, He. 574. — commendavi filium abiens, Ph. 288. — suspicor aliquid abeuntem abstulisse, Eu. 661. — observabam servulos abeuntes, A. 84. — abeuntes ambo senes, Ph. 71. — abiturum se minabitur, Hea. 489. — spero abituram, He. 156. — rus abituram me decrevi, He. 586.

Abhinc; abhinc triennium, A. 69. — abhinc menses decem fere, He. 823. — fere abhinc annos quindecim, Ph. 1016.

Abhorreo; abhorrere animum video a nuptiis, He. 714. — abhorrenti ab re uxoria, A. 831.

Abigo; abigam hunc rus, Ad. 402.

Abjicio; quæ aliquo abjicienda est, Ad. 748.

Abitio. Abitus; propter eam hæc abitio evenit, Hea. 190. — excruciarier abitu, Hea. 385. — sperabit sumptum levatum esse harum abitu, Hea. 746.

Ablego; est ablegandus, He. 414.

Abligurio; patria abligurierat bona, Eu. 235.

Abortus; dicam abortum esse, He. 398.

Abrado; aliquid abradi potest, Ph. 333.

Abripio; id illa abripiet, Ph. 45. — parvola est abrepta, Eu. 156. — intro abripiere, Ad. 182. — in cruciatum abripi, A. 788. — jussisse abripi, Hea. 1003. — puella ex Attica abrepta, Eu. 110. — abrepta e Sunio, Eu. 115.

Abs (præpos.) Vid. in *A*, *Ab.*

Abscedo; ira abscedet, He. 782. ne abscedam, imperat, Eu. 578. — latere tecto abscedere, Hea. 672.

Absolvo; hominem absolvitote, Ad. 283. — ut hunc absolvam, Ad. 278.

Absque; absque una hac foret, He. 601. — nam absque eo esset, Ph. 189.

Abstergeo; qui abstergerem vulnera? Eu. 778.

Absterreo; quo Chremetem absterreant, A. 473.

Asbtineo; non manum abstines, Ad. 785.—Tussis, risus, abstine, Hea. 373. — abstineas manum, Hea. 565. — se abstinere ut potuerit? He. 139. — abstinuisse in principio, He. 411.

Abstraho; vix me abstraxi, He. 297. — quis eum ab illa abstraxit? A. 520. — psaltriam abstraham, Ad. 847. — ut me a Glycerio abstrahat, A. 243. — ab hac me abstrahat, He. 298.

Absum; dum absum, Hea. 399. — nunc abest, A. 850. — menses tres abest, Hea. 118.—diutius abest, Hea. 425. — quod abest, non quæris, Hea. 1041. — domini absunt, Eu. 600. — haud multum aberit infortunium, Hea. 668.—non aberit longius, Hea. 986. — si absis, Ad. 28. — si abesset longius, Ad. 526. — absens ut sies, Eu. 192. —absens facere, Hea. 164. — præsens, absensque, idem erit, Ad. 73. — hero absenti male loqui? Ph. 372. — absenti contumelias dicere, Ph. 375.—metuebat absentem patrem, Ph. 118.—absentem incusamus, Ph. 481.—absente nobis, Eu. 649. — te præsente, absente, Eu. 1049.—me absente, Hea. 231. — quo studio vitam suam, exegerit, te absente, Hea. 280. — Pamphilo absente, He. 269. — me absente confecistis nuptias! Ph. 258. — quod te absente filius egit, Ph. 450. — quid gnato obtigerit, me absente, audistin'? Ph. 576.

Absumo; mihi quid vini absumpsit! Hea. 458. — ille et cura, et sumptu absumitur, Ph. 340.

Absurdus; est hercle (ratio) absurda, Ad. 377.— mihi absurdum videtur, Ad. 948.

Abundo; amore abundas, Ph. 163.— divitiis abundet, Hea. 528.

Abutor; operam abutitur, A. 5. — ubi abusus sis, Ph. 413.

Ac; dissimili oratione factæ, ac stilo, A. 12. — ego vero, ac lubens A. 328. — Ch. liberatus sum. Da. Ac nullus quidem, A. 371. — dictum ac factum invenerit causam, A. 382. — quid tibi sum oblitus, ac volui, dicere, A. 823. — ita feci, ac lubens, Eu. 591. — cognoscitne? Ch. Ac memoriter, Eu. 914. — recipimus. Ch. Ac libenter, Eu. 1085. — animus te erga idem, ac fuit, Hea. 265. — faciam boni tibi aliquid ac lubens, Hea. 763.—ac Syro nihil gratiæ, Hea. 1001. — hoc pater, ac dominus interest, Ad. 76. — ne quid dicerem, ac fieret palam, Ad. 627. — nunquam secus habui illam, ac si ex me esset nata, He. 279. — alio morbo me visurum affectam, ac sensi esse, He. 366. — neque voce alia, ac res monebat, He. 375. — ac tu morem antiquum obtines, He. 861. — nunquam æque, ac modo, Ph. 93.—nihilo sum aliter, ac fui, Ph. 529. — aliud mihi respondes, ac rogo, Ph. 683. — pariter nunc opera me adjuves, ac re dudum, Ph. 785. — bina? quanso! Nau. Ac rebus vilioribus multo, Ph. 790. — propior illi, quam ego sum, ac tu, nemo est, Ph. 807.— Et passim.

Accedo; accedo ad pedisequas, A. 123.—nunquam accedo, quin, Eu. 790.—accedo ut melius dicas, Ad. 351.—illico accedo, Ad. 622. — ad hæc mala hoc accedit, A. 215. — accedebam, He. 804. — moriens me vocat: accessi, A. 285.— accessi: intro aspexi, A. 366. — accessi: adstiti, Ph. 866. — amans

accessit, A. 76. — accessit imprudentius, A. 130. — accessit exspectatio, He. 34. — ad aures sermo mihi accessit, He. 482. — paululum accessit pecuniæ, He. 506.— ad eam accesserat, He. 181. — accedam ad illos, Hea. 583. — accedam ad fores, Ad. 635. — accede ad ignem, Eu. 85. — accede huc, Eu. 472; Hea. 762; Ad. 975. — ubi vis, accede, Eu. 1087. — accede illuc, Ad. 169. — accede propius, He. 316. — ne accedam ad Bacchidem, Hea. 809. — propius accedamus, Ad. 310. — accedamus, He. 622. — quod hinc accesserit, Ad. 820. — voluntas si accesserit, Ph. 30. — ad heram accedere, Ph. 863. — accedundi via, Hea. 583.

Accido; vere in te accidit, A. 887. — ad genua accidit, He. 378. — quæ nec opinanti accidunt, He. 362. — nihil quidquam accidet novum, Ph. 250. — hoc quorsum accidat, A. 264. — aliquid acciderit boni, A. 399.

Accingo; accingere, Ph. 318.— accingar, Eu. 1059.

Accipio; dos est decem talenta. Pa. Accipio, A. 953. — accipio tristis, Eu. 596. — accipioque, et volo, Eu. 875. — ab hac accipio, Ph. 656. — non recte accipis, A. 368. — aliter tuum amorem, atque est, accipis, Hea. 264. — quin accipis? Hea. 832. — accipit hominem, Eu. 1081. — ad contumeliam accipiunt, Ad. 608. — accepi. Acceptam servabo, A. 298. — accepi ab suis, He. 150.— accepi auribus, He. 363.—procul hinc stans accepi, He. 607. — argentum accepit, Ph. 828. — me accepisti, A. 683. — accepit conditionem, A. 79. — mater ubi accepit, Eu. 116. — illa ubi me accepit, Eu. 576.— incommoditates accipies, Hea. 933. — si te æque animo ferre accipiet, A. 398.— dotem si accipiet, Ph. 692. — accipe a me hunc, A. 726. — accipe hem! Ph. 52; 857.— minas accipe, Ph. 410.—causam accipite, He. 55.— contumeliam accipiam, Eu. 770. — hanc a me accipias, Eu. 750.— accipias puerum, He. 638; 699. — cupide accipiat, Ad. 210. — jam accipiat (dotem), Ph. 676. ubi acceperim, Eu. 140. — neve aliorsum acceperit, Eu. 82. — si argentum acceperit, Ph. 698. — multum accipere, Eu. 1074.—accipere metum, Hea. 337. — argentum accipere, Ad. 196. — beneficium accipere, Ad. 255. — accipere injuriam, Ph. 768. — accipiundâ injuria, Ad. 208. — indignis acceptus modis, Ad. 167.— accepta injuria, Eu. 761.

Accipiter; rete accipitri tenditur, Ph. 330.

Accresco; quæ (amicitia) cum ætate accrevit, A. 540.

Accubo; dum accubabam, Eu. 727.

Accumbo; accumbere mecum, Eu. 515.

Accuro; res accuro, He. 738.— accurate, ut metui videar, A. 495.

Accurro; accurrit, A. 133.—Accurrit ad me, Eu. 334; Ph. 861. — accurrunt servi, Hea. 124. — accurre huc, Ph. 982.

Accuso; nemo accusat te, Hea. 977. — accusat virum, He. 267. — me accusat vir, He. 276. — quum hunc accusant, Nævium, Plautum, Ennium accusant, A. 18, 19. — ultro accusant, Ad. 598. — quotidie accusabam, Hea. 102. — te ultro accusabis, Eu. 69. — ac-

cusemus gravius, He. 717. — te omnes nos accusare audio, Ph. 289. accusando fieri infectum non potest, Ph. 1033. — accusatum advenit? Ph. 360.—ambo accusandi, Hea. 119.—quam ob rem accuser, He. 205. — ne quid accusandus sis, Hea. 352.—me immerito esse accusatam, He. 208.

Acer; coitio acerrima, Ph. 346. — patrem acerrimum, Ph. 262.

Acerbus; plura acerba, He. 281.

Acriter; acrius instat, He. 120.

Actor; actor poterit a facundia, Hea. 13. — actoris opera stetisse, Ph. 10. — actoris virtus, Ph. 34. — me actorem dedit, Hea. 12.

Actus; primo actu, He. 39.

Actutum; aperite actutum ostium, Ad. 637.— congredere actutum, Ph. 851.

Acuo; illos ætas acuet, Ad. 839.

Ad; nihil opus est arte ad hanc rem, A. 32.—canes ad venandum, A. 57. — causæ ad objurgandum, A. 138. — dum tempus ad eam rem tulit, A. 188. — magistrum cepit ad eam rem, A. 192. — ad hæc mala hoc accedit, A. 215. — ego hinc me ad forum, A. 226.— ne ad morbum hoc etiam, A. 301. —animum ad nuptias perspexerit, A. 379. — signa ad salutem, A. 483.—posse ad salutem converti, A. 674. — nihil ad te, A. 685.— vacuum esse ad narrandum, A. 708. — si opus sit ad herum jusjurandum mihi, A. 730. — ad rem avidior, Eu. 131. — ad virginem animum adjecit, Eu. 143.—respicio ad virginem, Eu. 342.—deducta ad meretricem, Eu. 352. — at nihil ad nostram hanc, Eu. 361. — comparandus hic ad illum, Eu. 681. — quis is ad nos? Eu. 825. — ubi is est? ad sinistram, Eu. 834. —ad omnia opportunus, Eu. 1076. — ad regem abiit, Hea. 117. — ad hæc utenda idonea est, Hea. 133 — quasi talenta ad quindecim coegi, Hea. 145. — hæc sunt ad virtutem omnia, Hea. 207.—ad rem redi, Hea. 319. Ad. 186. — ad res perspicax, Hea. 370. — ad miserias natus, Hea. 420.—instructa ad perniciem, Hea. 450. — fenestram ad nequitiam patefeceris, Hea. 481. — ad senem fabricam fingit, Hea. 545. — est nunc ad uxorem, Hea. 604.— tantum devenisse ad eum mali, Hea. 750.—ad rastros res rediit, Hea. 932.—esse (cibum) ad sororem intelligo, Hea. 981.— principium ad placandum, Hea. 1046. —poetæ ad scribendum industria, Ad. 25. — ad patrem hoc permanet, Ad. 284.—ad eumdem præcipio modum, Ad. 425. —ubi ad Dianæ veneris, Ad. 584. — ad contumeliam omnia accipiunt, Ad. 608.—fero alia flagitia ad te, Ad. 725.—ad te redi, Ad. 798. — ad omnia sapimus, Ad. 836. — attentiores ad rem, Ad. 850.—bene subducta ratione ad vitam, Ad. 859. — ad hos provisam, Ad. 893.—hecyram ad vos refero, He. 29. — recidere ad paucos, He. 47. —ut ad pauca redeam, He. 135.— Ph. 647. — ad exemplum ambarum existimans, He. 163.—doctæ ad malitiam, He. 203.— agedum ad fores, He. 315.—ad eam visam, He. 339. — ad genua accidit, He. 378. — ad rem exercitatus, He. 407.—corripuit sese ad filiam, He. 518. — credo ipsum ad me exire, He. 521. — vidisse introeuntem ad amicam, He. 551. — animum ad meretricem induxti, He. 689.— fingis causas ad discordiam, He. 693.—ad famem rejicere, Ph. 19.

—præterierat ad ducendum ætas, Ph. 423. — qui prior ad dandum est, Ph. 532. — hominem ad forum jussi opperiri, Ph. 597. — in servitutem pauperem ad ditem dari, Ph. 652.

Adaugeo; duritia adaucta, Hea. 435.

Adhibo; adhibit plus paulo, Hea. 220.

Adc. Vid. in *Acc.*

Addo; dieculam addo, A. 712. — addo istuc, Ph. 294. — addit animum, Hea. 542.—propter misericordiam addunt pauperi, Ph. 277.—mercator hoc addebat, Eu. 114.— hæc tria addidi, Ad. 888. — ut ne addam, Ph. 168. — neque, præterquam quas amor molestias habet, addas, Eu. 78.—tantummodo non addat, Ph. 143.— aliquid addant divitioribus, Ph. 42. — verbum si addideris, A. 862.

Adduco; adducimus Bacchidem, Hea. 311. — amatorem adduxti! Eu. 793. — adduxti pro eunucho, Eu. 948.—mihi amicam adduxti, Hea. 819.— adduxtin' filiam? Ph. 567. — quem adduxit Parmeno, Eu. 694. — istum adduxit, Eu. 943.—ancillas adduxit, Hea. 451. hanc adduxit, Hea. 604.—secum adduxit adolescentulam, Hea. 654. —nemon' medicum adduxit? He. 323. — puero nutricem adduxit, He. 771.—eam adducam, A. 231. — animum ad malas adducam partes, He. 837. —uxorem adducam, Ph. 775.—ad misericordiam adduces, Hea. 997.— domum adducet, Ad. 917. — adduce huc, Ph. 309. — ad me adducito, Eu. 503. — sine illum adducam. Si adducas! A. 902. — eam adducam, Eu. 807. —te ut adducerem, Ph. 880. — copias adducere, Eu. 754. — adducere ante oculos, Hea. 1043. — scortum adducere, Ad. 970.—secum adduxisse, Hea. 769. — esse adducturum senem, Ph. 598.— quamobrem adductus est? Eu. 825.— fac illi adducantur, Eu. 189.— adduci jubes, A. 228.—curabo adductum, A. 686. — adductum amulum, Eu. 623. — adducti, qui illam civem dicant, A. 894.

Adelphi. Ad. 11.

Adeo (Adverbium); vultu adeo modesto, adeo venusto, A. 120.— magis id adeo, A. 162. — ipsum adeo præsto video, A. 416.— aut, si adeo, bidui est aut tridui sollicitudo, A. 441.—atque adeo in tempore eccum obviam, A. 533. —tute adeo verba audies, A. 580. —idque adeo metuens, A. 587.— usque adeo, donec, A. 664.—propera adeo tollere, A. 761.— nunc adeo, A. 777.— atque adeo longum est, A. 979. — adolescentem adeo nobilem, Eu. 204. — hoc adeo venit in mentem, Eu. 233.— adeo hanc inveni viam, Eu. 247. —meque adeo, qui restiterim, Eu. 303. — adeo digna res, Eu. 312. — idque adeo visam, Eu. 545. — usque adeo ferre possum, Eu. 740. — adeo ad te attinere, Eu. 743. — nunc adeo edico, Eu. 805.—non adeo inhumano ingenio, Eu. 879. — atque adeo cur non intro eo? Eu. 963. — inde adeo, Hea. 54. — nulla adeo ex re istuc fit, Hea. 109. — postremo adeo, Hea. 113. —ibo adeo hinc intro, Hea. 173. — adeo impeditæ, Hea. 245. — quum egomet vitam tuam considero, omniumque adeo vestrarum, Hea. 386. — facis adeo indigne injuriam, Hea. 565. — ipse adeo adest, Hea. 804. — gaudere adeo

cœpit, Hea. 886. — adeo exornatum, adeo depexum, ut, Hea. 951, 952. — idque adeo miror, Hea. 1006. — hoc adeo faciam, Hea. 1056. — is adeo dissimili studio est, Ad. 40. — nunquam adeo astutus fui, quin, Ad. 222. — hæc adeo mea culpa fateor fieri, Ad. 632. — ex te adeo est ortum, Ad. 801. — neque adeo ex æquo et bono, Ad. 992. — et merito adeo, He. 240. — Id adeo gnati causa, He. 259. — neque adeo clam me est, He. 261. — tque adeo omnes, He. 397; 499; 524. — facis huic adeo injuriam, He. 680. — sensitque adeo uxor, He. 695. — hic adeo annulus fuit initium, He. 822. — venustatis adeo plenior, He. 849. — antiquam adeo venustatem obtines, He. 859. — adeo mutito, He. 867. — adeo res redit, Ph. 55. — neque adeo defetiscar, Ph. 588. — quod dixi adeo ei, Ph. 644. — opportune adeo argentum attuli, Ph. 678. — credis ignorarier tua facta adeo? Ph. 931. — hæc adeo denarrabo, Ph. 943; et passim.

Adeon'; adeon' hominem esse invenustum, ut, A. 245. — adeon' me ignavum putas? adeon' porro ingratum, ut, A. 277, 278. — adeon' demens? A. 470. — adeon' idonei? A. 759. — adeon' rem redisse, ut, Hea. 982; Ph. 153. — adeon' hoc indignum tibi videtur? Ph. 1039; et passim.

Adeo (Verbum.); adeon' ad eum? A. 316. — adeo, an maneo? Ph. 136. — adii te heri de filia, He. 251. — aliquot me adiere, A. 535. — adibo, atque assimulabo, Eu. 461. — adibo, atque gratiam inibo, Eu. 557. — adibo quid istuc? Eu. 650; 946. — eccum video: adibo, Eu. 1005. — pater adest: adibo, Hea. 179. — adibo. Salvere Hegionem jubeo, Ad. 461. — nam jam adibo, Ad. 592. — ego hunc adibo, He 429. — me exspectat, credo: adibo, He. 856. — adibo hosce, Ph. 608. — magistratus adi, Ph. 403. — adito tu, Ph. 229. — adeamne ad eum? A. 641. — ad precatorem adeam, Ph. 140. — ne vir adeat, Eu. 578. — adeamus, Eu. 849. — capitis periclum adire, A. 679. — satis pericli adire, A. 823. — hominem adire? Ph. 252. — adire senem, Ph. 285. — meretricem adeundam censeo, He. 716.

Adf. Vid. in *Aff.*

Adhibeo; testes adhibeam, Ph. 713.

Adhortor; adhortor, properent, Eu. 583. — res te adhortatur tua, Hea. 58. — Syrus est adhortandus, Hea. 509.

Adhuc; leni animo usque adhuc, A. 262. — adhuc signa ad salutem, A. 482. — nihil adhuc est, quod vereare, Hea. 175. — celata adhuc est, Hea. 698. — adhuc quod factum est, miror, Hea. 1002. — adhuc non molesta sunt, Ad. 123. — sat tua nos frustrata est fides, Ad. 624. — cessatum usque adhuc est, Ad. 634. — vitam duram vixi usque adhuc, Ad. 863. — quid adhuc habent infirmitatis? He. 176. — nihil cessavisti usque adhuc, He. 544. — adhuc tranquilla res est, Ph. 479. — adhuc curavi unum hoc, Ph. 903.

Adigo; adigis me ad insaniam, Ad. 112. — te adigent insomnia, Eu. 209.

Adjicio; animum adjecit, Eu. 143.

Adimo; adimunt diviti, Ph. 276. — Ademi curas, He. 818. — hanc mihi adimet nemo, A. 699. — ut

metum adimam, A. 340. — adimat hanc consuetudinem, Ph. 161. — adimere ægritudinem, Hea. 422. — curam adimere, Ph. 885. — adempta spes, A. 305. — causa adempta, A. 839. — ademptum faxo metum, Hea. 341. — ademptam causam vides, He. 680.

Adipiscor; adipiscar ego, Ph. 412. — nuptias adipiscier, A. 333. — his judicium adipiscier, Ph. 406.

Adjumentum; nihil aderat adjumenti, Ph. 105.

Adjungo; beneficio adjungas, Ad. 72. — animum adjungas, He. 683. — animum adjungant, A. 56. — familiam adjungere, Ad. 931. — imperium quod amicitia adjungitur, Ad. 67.

Adjuro; per omnes adjuro Deos, A. 696. — sancte adjurat, He. 268.

Adjuto; adjutabo senem, Hea. 426. — adjuta me, Eu. 150. — his adjuta, He. 359. — Pamphilumne adjutem, A. 209. — adjuturet funus, Ph. 90. — adjutare adolescentuli causa, Hea. 546. — dicunt nobiles eum adjutare, Ad. 16. — bonitas adjutans, Ph. 35.

Adjutor; adjutor meus, Hea. 876. — adjutor iracundiæ, Ad. 147. — in psaltria adjutor, Ad. 972. — in re adjutor, He. 721. — ad rem adjutorem dare, Ph. 559.

Adjutrix; oro ut adjutrix sies, Eu. 884. — adjutrix industriæ, He. 32. — auctoritas adjutrix, He. 48. — adjutrix socrus, He. 705. — in peccato adjutrices, Hea. 994.

Adjuvo; consilio adjuvas, Hea. 984. — fortes fortuna adjuvat, Ph. 203. — adjuvabo, Eu. 362. — me adjuves in hac re, A. 543. — opera me adjuves, Ph. 785. — adjuverit comiter, Ph. 536. — familiam adjuvare, Ad. 931 — id spero adjuturos Deos, A. 523.

Adl. Vid. in *All.*

Administro; laute munus administrasti, Ad. 768.

Admiror; eorum ingenia admiror, Eu. 250. — cave quidquam admiratus sies, ea. 826.

Admisceo; ne te admisce, Hea. 977. — ne me admisceas, Hea. 783.

Admitto; quid sceleris admisi, Hea. 958. — admisit nemo, He. 189. — sumptum admittet, Ad. 917. — ne quid turpe admitteret, Ph. 415. — si (noxiam) aliam admisero, Eu. 852. — culpam in se admiserit, Ph. 270. — stultum admittere, Eu. 760. — admittere indigna, Ad. 409. — intro admittere, He. 237; 329. — delictum admisisse, Ad. 686. — non admissa sum, He. 238. — admittar ad illam, Eu. 181. — illum admitti jubeat, Eu. 618.

Admodum; hæc inter nos nuper notitia admodum est, Hea. 53. — atque iratum admodum, Ad. 404. — La. Advenis modo? Pa. Admodum, He. 458. — ais hinc abisse? Ge. Admodum, Ph. 315. — confutavit verbis admodum iratum senem, Ph. 477.

Admoneo; recte admones, A. 955. — ridiculum est, te istuc me admonere, Hea. 353.

Admoveo; aurem admovi, Ph. 867.

Adn. Vid. in *Ann.*

Adolescens; advenit adolescens, Eu. 617. — te auctore fecisset adolescens, Eu. 1013. — quisnam hic adolescens est? Hea. 403. — adolescens patris pacem conficiet, Hea. 999. — in Græca adolescens est, Ad. 8. — adolescens luxu perditus, Ad. 764. — adolescens plus potus, He. 138. — adolescens mulier, He. 661; Ph. 793. — adolescens, dic

dum, quasso, He. 804. — adolescens lacrymans, Ph. 92.—imprudens adolescens, Ph. 294. — adolescens abs te hoc peto, Ph. 378. — homo adolescens, Ph. 944. — bonum ingenium adolescentis, A. 467. — servulus adolescentis, Hea. 531. — flagitia adolescentis, Ad. 726. — pater adolescentis venit, Ph. 730; 761. — optimæ adolescenti facere injuriam, A. 489. — dictum imprudenti adolescenti, Eu. 430. — unde esset adolescenti, amicæ quod daret, Hea. 534. — adolescenti morem gestum oportuit, Ad. 215. — adolescenti esses morigeratus, Ad. 219. — adolescenti eriperem oculos, Ad. 319. — jam adolescenti nihil est, quod succenseam, Ph. 361. — nuptum virginem locavi, huic adolescenti, Ph. 751. — adolescentem adeo nobilem, Eu. 204. — liberum scire æquum est adolescentem, Eu. 478. — adolescentem nolle intelligo, Hea. 412. — cur perdis adolescentem, Ad. 61.—mitte adolescentem, He. 556. — conferunt consilia adolescentes, Hea. 474. — partes adolescentium, Hea. 2. — pernicies adolescentium, Ad. 189.—mussitanda injuria adolescentium est, Ad. 208. — quam iniqui sunt patres in adolescentes judices, Hea. 213.

Adolescentia; affines esse rerum quas fert adolescentia, Hea. 215. — quæ fert adolescentia, Ad. 53. — persuasit adolescentia, Ad. 471. — vitium adolescentiæ, He. 542. — insidias nostræ fecit adolescentiæ, Ph. 274. — nostramque adolescentiam habent despicatam, Eu. 383. — sperabam defervisse adolescentiam, Ad. 153. — quæ vos propter adolescentiam minus videtis, Ad. 997.—ab adolescentia, Ad. 41.

Adolescentior; quo jure sum usus adolescentior, He. 11.

Adolescentula; aspicio adolescentulam, A. 118. — reliquit filiam adolescentulam, Hea. 602. — Bacchis adduxit adolescentulam, Hea. 654.

Adolescentulus; Rhodius adolescentulus, Eu. 423. — deductus est adolescentulus, Eu. 686. — quomodo adolescentulus meretricum ingenia posset noscere, Eu. 930. — adolescentulus victus est, Hea. 113. — animum ægrotum adolescentuli tractare, Hea. 100. — adolescentuli causa, Hea. 546. — functus adolescentuli est officium liberalis, Ph. 281. — homini adolescentulo filiam ut darem, A. 830. — id demus adolescentulo, Hea 477. — o infelicem adolescentulum! Eu. 942. — adduxti pro eunucho adolescentulum, Eu. 948. — stultum adolescentulum nobilitas, Eu. 1020. — filium unicum adolescentulum habeo, Hea. 93.—cruciat adolescentulum, Hea. 1047. — adolescentulum scortari, Ad. 102. — non est flagitium, facere hæc adolescentulum! Ad. 113. — insanum scripsit adolescentulum, Ph. 6. —quod plerique omnes faciunt adolescentuli, A. 55. — aliquot adolescentuli coimus, Eu. 539. — adolescentuli vobis placere studeant, Hea. 51. — nosse omnia hæc, salus est adolescentulis, Eu. 939. —odiosa ætas adolescentulis, He. 619. — adolescentulos in fraudem illicis, A. 912.

Adopto; majorem (filium) adoptavi mihi, Ad. 47. —tuum filium dedisti adoptandum, Ad. 59. — fratri adoptandum dedisti, Ad. 464.

Adorior; adoriar hospitem, Ph. 604. — adortus jurgio fratrem, Ad.

406. — me in veris nuptiis adortus, A. 480. — cesso adoriri? Hea. 757.

Adorno; hæc adornant, Eu. 582. — adornabat fugam, Eu. 673.

Adp. Vid. in *App.*

Adr. Vid. in *Arr.*

Adsp. Vid. in *Asp.*

Adst. Vid. in *Ast.*

Adsum; jam dudum hic adsum, Eu. 742. — adsum, dic, quid est? Hea. 349. — dumque adsum, Ph. 548. — ades præsens, Ad. 394. — prope adest, quum, A. 152. — sed pater adest, A. 404. — pudor paululum adest, A. 632. — adest optime ipse frater, Eu. 904. — ubi est frater? Cu. Præsto adest, Eu. 1049. — pater adest, quem volui, Hea. 179. — mulier tibi adest, Hea. 243. — ipse adeo adest; abi, Hea. 804. — Geta non adest, Ad. 292. — adest senex noster, Ad. 771. — adest corruptela liberûm, Ad. 796. — adest Parmeno cum pueris, He. 409. — exquire: adest, He. 784. — herus adest, Ph. 185. — ad defendendam causam adest, Ph. 266. — senex adest: vide, quid agas, Ph. 346. — Phædria tibi adest, Ph. 484. — pater adest hic, Ph. 540. — dona adsunt tibi a Phædria, Eu. 464. — signa ostende. Py. Adsunt, Eu. 766. — eccum Dromonem cum Syro: una adsunt tibi, Hea. 241. — aderam, cujus consilio ea par fuerat prospici, He. 561. — aderam; sed cessas? Ph. 857. — tu quoque aderas, Phormio? Ph. 857. — cum illis una aderat frequens, A. 107. — neque cognatus aderat, Ph. 99. — nihil aderat adjumenti, Ph. 105. — mulieres ibi aderant, A. 118. — omnes qui aderant, Eu. 432. — ego non adfui, Eu. 817. — adfuit hic meus amicus, Eu. 134. — aliquot adfuerunt liberæ, A. 773. — jam, inquam, hic adero, A. 717. — omitte: jam adero, Eu. 764. — continuo hic adero, Hea. 502. — nunquam, dum ego adero, hic te tanget, Ad. 158. — in cognoscendo ipse aderis, Chærea, Eu. 892. — aderit una in unis ædibus, Eu. 367. — jam hæc tibi aderit supplicans, Eu. 810. — Thais jam aderit, Eu. 724. — jam frater ipse hic aderit virginis, Eu. 890. — pol is quidem jam hic aderit, Ad. 294. — at pol jam aderit, He. 543. — aderit continuo, hoc ubi ex te audierit, He. 814. — pater aderit; mihi paratæ lites, Ph. 133. — jam faxo hic aderit, Ph. 308; 1054. — jam aderunt, Hea. 238. — Dave: ades; resiste, A. 345. — Phidippe, ades! He. 510. — Sosia, adesdum, A. 29. — favete, adeste æquo animo, A. 24. — adeste æquo animo, Hea. 35; Ph. 31. — adeste, quæso, Ph. 350. — adsis, tangas, Eu. 373. — jam partus adsiet? Ad. 622. — domi adsitis, facite, Eu. 506. — amicos advocabo, qui adsient, Ph. 313. — magistratus quum ibi adesset, Eu. 22. — utinam hic prope adesset, Ad. 454. — si adesset ibi ejus commiserescenet, He. 129. — si nihil mali esset, jam hic adessent, Hea. 238. — quidni? qui usque una affuerim, Hea. 684. — quasi nunquam affueris, Ad. 291. — utrumque adesse video, A. 417. — ibi me adesse, neuter tum præsenserat, A. 841. — volo ego adesse hic advocatos nobis, Eu. 763. — hunc minime est opus in hac re adesse, He. 410. — visne adesse me una, He. 725. — non possum adesse, Ph. 216. — credo illum jam adfuturum esse, Eu. 738.

— illum tibi salvum adfuturum esse hic confido, Hea. 160. — illum simul tibi hic ego adfuturum hodie scio, Hea. 176.

Aduncus; virginem aduncо naso, Hea. 1064.

Adustus; hoc adustum est, Ad. 426.

Advehо; mecum una advectus est, He. 433. — quas advecta est, Eu. 161.

Advena; e Corintho advena, Hea. 96.

Advenio; o salve, Pamphile, ad te advenio, A. 320. — quum illoc advenio, A. 363. — huc quum advenio, nulla erat, Eu. 345. — optato advenis, A. 534. — per tempus advenis, A. 785. — paratus advenis, A. 911. — in tempore ipso advenis, A. 976. — opportune advenis, Hea. 179. — ehem! Menedeme, advenis? Hea. 884. — advenis modo? He. 458. — tentatum advenis, Ph. 388. — advenit Chremes adolescens, Eu. 617. — derisum advenit, Eu. 859. — unde haec advenit? He. 81. — rure huc advenit, He. 190. — ad macellum ubi advenimus, Eu. 255. — ut ne imparatus sim, si adveniat Phormio, Ph. 314. — mansurusque patrum pater est, dum huc adveniat, Ph. 480. — quamobrem adveneris, He. 791. — quocumque adveneris, He. 860. — si Chremes huc forte advenerit, Eu. 501. — ego tum si advenissem, Ph. 396. — video herilem filium huc advenire, Eu. 289. — salvum te advenire gaudeo, Eu. 975. — salvum te advenire gaudemus! Ad. 80. — videon' ego Getam advenire? Ph. 177. — salvum advenire. Da. Credo, Ph. 255. — salvum advenisse gaudeo, Hea. 407. — postquam me aspexere advenisse, He. 367. — bene factum, te advenisse, Pamphile, He. 456. — here, salve: salvum te advenisse gaudeo, Ph. 286. — conveni hodie adveniens quemdam mei loci, Eu. 234. — adveniens mecum stomachabar, Eu. 323. — quod dedit principium adveniens! Eu. 458. — adveniens audivi omnia, He. 468. — offendi adveniens, quicum volebam collocatam filiam, Ph. 757. — hoc advenienti quot mihi dixere! Ad. 93. — multa advenienti, ut fit, nova hic, compluria, Ph. 610. — advenientem abduxi, Hea. 182.

Adventus; voluptati adventus tuus siet, He. 860. — adventus hujus quo impellat patrem? Ph. 607. — ubi in mentem ejus adventi venit, Ph. 154. — ego commodiorem adventum non vidi, A. 846. — adventum gratulantur, Eu. 259. — isse dicito percontatum adventum Pamphili, He. 77. — nunc adventum tuum ambas scio reverituras, He. 290. — illis fors obtulerat adventum meum, He. 370. — obtuli adventu meo laetitiam, He. 817.

Adversarius, vel *Advorsarius;* restitui remotum injuria adversarium, He. 22. — causam tradere advorsariis, Ph. 237. — adversarios rapere in pejorem partem, Ad. 2. — ulcisci adversarios, He. 72.

Adversatrix, vel *Advorsatrix;* in re advorsatrix, Hea. 1009.

Adversor, vel *Advorsor;* advorsar sedulo, Ad. 145. — libidini advorsabor, He. 245. — ein' ego ut advorser? A. 263. — non possum advorsari meis, He. 271. — noli advorsari mihi, He. 654. — coepi advorsari primo, Ph. 75.

Adversum, vel *Advorsum;* id gratum fuisse advorsum te, habeo gra-

tiam, A. 42. — peropus est, me advorsum hunc loqui, A. 265. — ne credas me advorsum edictum tum facere, Hea. 623. — qui advorsum ierant, Ad. 27. — advorsumne illum causam dicerem? Ad. 680. — advorsum animi tui libidinem, He. 534. — advorsum stimulum calces? Ph. 78. — itane es paratus facere me advorsum omnia? Ph. 427. — ego te advorsum ingenium meum tuli, Ph. 519.

Adversus, vel *Advorsus*, *a*, *um*; advorsus nemini, A. 64. — Advorsam aerumnam ferant, Ph. 242. — advorsa tempestate usi, He. 423. — bonae felicitates adversae, Eu. 325. — res advorsae sient, Ph. 821. — viris esse advorsas, aeque studium est, He. 202. — nihil est magis meis nuptiis advorsum, Hea. 699. — si quid advorsi evenerit, Hea. 355. — advorsa tecta, He. 388.

Adverto, vel *Advorto*; advertunt graviter, quae non censeas, Hea. 570. — advorti hercle animum, Eu. 397. — animum non advorti primum, Hea. 656. — illa sese huc advorterat, Eu. 343. — animum advortite, A. 8.

Advesperascit; jam advesperascit, A. 583.

Advigilo; si advigilaveris, A. 675. — te advigilare aequum est, Ph. 203.

Advocatus; advocatus mane, Eu. 340. — veneram advocatus, Ad. 681. — me a foro abduxit huc advocatum sibi, Ad. 650. — volo ego adesse hic advocatos, Eu. 763.

Advoco; amicos advocabo, Ph. 313.

Aeastor; vide *Eastor*.

Aedepol. A. 316, 694; Eun. 866, 915, 1001; Hea. 381; Ad. 290, 767, 787, 974, 976; He. 83, 160, 274, 499, 520, 568; 623, 732, 787, 800; Ph. 734.

Aedes; aedes vix capient, Hea. 254. — aedes pervia, Ad. 916. — dominus aedium, Ph. 752. — si puerum ante aedes viderit, A. 775. — aedes expugnabo, Eu. 772. — in aedeis recipere, Eu. 896. — inscripsi aedes mercede, Hea. 145. — ventum ad aedes, Hea. 275. — in aedes irruit, Ad. 89. — ante aedes fecisse convicium, Ad. 181. — extulisse extra aedes puerum, He. 563. — scin' Cratini, hujus ditis, aedes? Ad. 583. — introiit in aedibus canis, Ph. 705. — in aedibus nihil ornati, A. 365. — aderit una in unis aedibus, Eu. 367. — consilium de occludendis aedibus, Eu. 783. — nihil relinquo in aedibus, Hea. 140. — in ultimis conclave aedibus, Hea. 903. — pollicita est ea, se concessuram ex aedibus, He. 679.

Aediculae sunt, Ph. 662.

Aedilis; postquam aediles emerunt, Eu. 20.

Aeger, *a*, *um*; video aegrum, Eu. 236. — aegra est, He. 256. — in proxumo aegra, He. 341. — aegram simulant mulierem, He. 188.

Aegre; aegre ferens, A. 137. — aegre tulit, A. 178, He. 128, 709. — facere aegre, Eu. 624. — aegre ferat? Ch. Aegre! Hea. 861, 862. — aegre patior, Hea. 960. — aegre est, Ad. 138. — ostendere, me aegre pati, nolui, Ad. 144. — aegre fero, Ad. 549. — ne quid aegre esset, He. 227. — dixin', hanc rem aegre laturum esse eum? He. 497. — quod mihi aegre est, evomam, He. 515. — ne aegre quidquam audias, He. 765. — fuisset mihi aegre, Ph. 159. — aliis, quia defit, quod amant, aegre est, Ph. 162.

Aegritudo; si nulla aegritudo huic

gaudio intercesserit, A. 963. — de filio ægritudo, Hea. 424. — ægritudo recens, Ad. 313.—ægritudo oritur mihi ebs te, He. 223. — adimere ægritudinem, Hea. 422. — ægritudinem afferat, Hea. 680. — gaudium contaminet ægritudine, Eu. 552. — animo perturbato præ ægritudine, Hea. 123.—præpediti ægritudine, Hea. 506. — ex ægritudine mors consecuta est, Ph. 749. — remedium ægritudinum, Hea. 539.

Ægrotus; animum ægrotum ad deteriorem partem applicat, A. 193. — redacant animum ægrotum ad misericordiam, A. 560. — animum ægrotum tractare, Hea. 100. — puerperam ægrotam, Ad. 926. — facile, quum valemus, recta consilia ægrotis damus, A. 310.

Æmulor; æmulari negligentiam, A. 20.

Æmulus; æmulum pellito, Eu. 214.—putare adductum æmulum, Eu. 623.

Æqualis; filium æquali video inservire, Hea. 417.—patris æqualem novistin'? Eu. 327. — noras Simulum æqualem? Ad. 467. — quem ad cœnam vocabo meorum æqualium? A. 454. — ne cuiquam æqualium supplex siet, Ph. 886.

Æquanimitas; æquanimitas poetæ augeat industriam, Ad. 24. — vostra æquanimitas, Ph. 35.

Æque; æque quidquam nunc quidem, A. 435.— miser æque, atque ego, A. 704.—cui æque audisti commodius quidquam evenisse? Hea. 685.—quid? quam illam? Æque, Ad. 706. — utin' omnes mulieres eadem æque studeant, He. 199.— viris esse advorsas, æque studium est, He. 202. — nos sumus inique æque invisæ viris, He. 274. — an quisquam est æque miser? He. 293. — nunquam æque, inquit, ac modo, Ph. 93. — nihil est, æque quod faciam lubens, Ph. 564. — te mihi fidelem esse æque, atque egomet sum mihi, Ph. 580.—novi æque omnia tecum, Ph. 1031.

Æquus, a, um; tuus iste animus æquus, Ad. 841. — adeste æquo animo, A. 24; Hea. 35; Ph. 31.— æquo animo ferre, A. 398, 923; Ad. 742; He. 685; Ph. 138, 1019, 1020.—æquo animo æqua noscere oportet, Ad. 505. — quid petam, æquo animo attendite, He. 28.— facite æqui sitis, Hea. 28. — ne plus iniquum possit, quam æquum, oratio, Hea. 27. — utinam esset mihi pars æqua amoris tecum, Eu. 92. — curemus æquam uterque partem, Ad. 131. — hiccine libertatem aiunt æquam esse omnibus? Ad. 184.—dehinc postulo, sive æquum est, te oro, Dave, A. 190.—æquum est, vos cognoscere, Eu. 42. — æquum est fieri ut, Eu. 386. — scire æquum est adolescentem, Eu. 478. —ita ut æquum fuerat, Eu. 869. — nec tibi est credere ausus, quæ est æquum patri, Hea. 156. — hunccine erat æquum ex illius more vivere? Hea. 203. — senes est æquum senibus obsequi, Hea. 419. —hic, ita ut liberos est æquum, dictis confutabitur, Hea. 950. — nihil succenseo: nec vos est æquum, quod facio, mihi, Hea. 979. — æquum est benefacere, Ad. 256. — nisi facient, quæ illos æquum est, Ad. 455.—quæ fieri æquum est, Ad. 507. — hæc te dicere æquum fuit, Ad. 679.—mihi jus æquum est, Ad. 805. — hanc te æquum est ducere, Ad. 937. — prodesse æquum est, Ad. 973.—

haud dubium, quin emitti æquum siet, Ad. 981. — istuc patrem rogare est æquum? He. 527. — e medio æquum excedere est, He. 620. — ut non siet peccato mihi ignosci æquum, He. 737. — nec, quibus est minime æquum, viderier, He. 759. — ejus incommoda æquum est ferre, He. 841. — quos non æquum est scire, He. 869. — te advigilare æquum est, Ph. 203. — restitui in integrum, æquum est, et bonum, Ph. 451. — ita, ut æquum fuerat, volui uxorem ducere, Ph. 650. — me hoc est æquum amittere, Ph. 672. — non est æquum, me propter vos decipi, Ph. 926. — istuc, æqui bonique facio, Hea. 788. — æqui modo aliquid, Ad. 188. — si tu aliquam partem æqui bonique dixeris, Ph. 636. — æquum postulat, A. 903. — non æquum facis, Hea. 91. — æquum esse censent, Hea. 214. — neque bonum, atque æquum sciunt? Hea. 642. — ego hunc æquum censeo, Hea. 1057. — durus, præter æquumque et bonum, Ad. 64. — ita æquum censes, Ad. 603. — non æquum dicis, Ad. 807. — judico Syrum fieri esse æquum liberum, Ad. 965. — præter æquum atque ætatem meam, He. 226. — neque eum æquum ait facere, Ph. 114. — scio quidem, hoc esse æquum, Ph. 538. — neque adeo ex æquo et bono, Ad. 992. — vos æqua noscere oportet, Ad. 505. — quum ille æqua de me dixerit, He. 475. — quo æquior sum Pamphilo, A. 430.

Ærumna; quo pacto advorsam ærumnam ferant, Ph. 242. — ex quanta ærumna extraxeris, He. 877. — minus scis ærumnas meas, A. 657. — qui te expedias his ærumnis, He. 288.

Æs; ancillam ære emptam suo, Ph. 510.

Æschinus; non rediit hac nocte a cœna Æschinus? Ad. 26. et ibid. passim.

Æsculapius; te, Æsculapi, oro! He. 338.

Ætas; dum ætas, metus, prohibebant? A. 54; He. 594. — dum ætas tulit, A. 444. — forma, et ætas ipsa est, facile ut pro eunucho probes, Eu. 375. — illa ætas magis ad hæc idonea est, Hea. 133. — locus, occasio, ætas, mater, Hea. 233. — quæ sit ejus ætas vides, Hea. 555. — illos sat ætas acuet, Ad. 839. — ætas aliquid adportet novi, Ad. 860. — cur non aut istæc mihi ætas, et forma est? He. 75. — odiosa hæc est ætas adolescentulis, He. 619. — tua præterierat jam ad ducendum ætas, Ph. 413. — non manebat ætas virginis meam negligentiam, Ph. 569. — an mea ætas magis expetenda est? Ph. 1023. — istuc ætatis, non amori operam dabam, Hea. 110. — mea longinquitas ætatis, He. 596. aliquid tulisse mali capiti atque ætati! He. 334. — formam atque ætatem vides, A. 286. — neque per ætatem potuerat, Eu. 113. — jamdudum, ætatem, Eu. 733. — præter ætatem facere, Hea. 59. — ætatem agere, Hea. 392; He. 207, 284. — ætatem velle assimularier, Hea. 716. — dum per ætatem licet, Ad. 109. — contrivi in quærendo ætatem meam, Ad. 873. — præter æquum atque ætatem meam, He. 226. — neque ille hoc animo erit ætatem, He. 747. — ut cum uno ætatem degeret? Ph. 417. — respice ætatem tuam, Ph. 434. — ætate integra A. 72; Eu. 473. — quæ (amicitia) incepta a parvis,

cum ætate socrevit simul, A. 540. — ætate putavit me plus scire, Hea. 115. — alieniore ætate, Ad. 111. — ad omnia alia ætate sapimus rectius, Ad. 836. — exacta ætate, Ad. 874. — ea jam ætate sum, ut, He. 737. — neque pol tu eadem (eris) istac ætate, He. 747. — ætate porro minus peccaturum putem? Ph. 1021.

Æternus; spero æternam inter nos gratiam fore, Eu. 871.

Æthiopia; ex Æthiopia est usque hæc, Eu. 471.

Affabilis; meditor esse affabilis, Ad. 900.

Affecto; ad dominas qui affectant viam, Hea. 301. — ad me affectant viam, Ph. 963.

Affero; confeci, affero, Ph. 38. — quid mihi hic affers? Ph. 1024. — hic dies aliam vitam affert, A. 189. — solum hoc vitium senectus affert, Ad. 837. — illi molestiam affert, He. 344. — haud auspicato huc me attuli, A. 809. — quot commodas res attuli! He. 818. — opportune argentum attuli, Ph. 678. — nihil attulisti plus una sententia, He. 462. — puer hic unde est? Quisve huc attulit? A. 749. — bonam magnamque partem attulit, Eu. 123. — efferant quæ secum huc attulerunt, Hea. 745. — quam causam afferam? Hea. 701. — da mihi, atque affer mihi, Hea. 233. — quidnam hæc turba tristitiæ afferat, A. 235. — res quæ mihi ægritudinem afferat, Hea. 680. — auxilii nihil afferant, Ad. 301. — mirabar, si tu mihi quidquam afferres novi, Ph. 489. — puerum ut afferret simul, A. 516. — mihi opus erat, aliquantulum quæ afferret, Ph. 654. — vide, ut mihi hæc certa et clara attuleris, He. 842. — si mihi prior tu attuleris, Ph. 531. — si quid opis potes afferre, Ph. 552. — hæc affertur mihi ab hoc fallacia, A. 472. — quod ab ipso allatum est, Ph. 22. — quemne heri vidi ad vos afferre vesperi? A. 770. — epistolam ab eo allatam esse audivi, Ph. 149.

Afficio; quanta me sollicitudine afficit! Ph. 441. — hera injuria afficiatur, Ph. 729. — tantane affectum quemquam esse hominem audacia? Ph. 976. — quonam modo nunc te offendam affectum? He. 325. — alio suspicans morbo me visurum affectam, He. 366.

Affinis; affinis nobis, Ad. 952. — si me affinem volet, Ph. 581. — quid ab nostro affine exeuntem video? He. 808. — neque illarum affines esse rerum, Hea. 215. — et gener, et affines placent, Hea. 937. — ex amicis inimici ut sint nobis affines, He. 211.

Affinitas; affinitatem effugere, A. 247. — si perpetuam vis esse affinitatem, He. 252. — affinitatem hanc perpetuam volo, He. 636. — manere affinitatem hanc inter nos volo, He. 723.

Afflicto; ne te afflictes, Eu. 76.

Agellus; agelli est hic sub urbe paullum, Ad. 953.

Ager; ager oppositus est pignori, Ph. 660. — neque agri odium me unquam percipit, Eu. 971. — agrum in proximo mercatus es, Hea. 54. — agrum meliorem nemo habet, Hea. 63. — agrum mercatus sum, Hea. 146. — agrum de patre habebat, Ph. 364.

Agito, miles Dionysia agitat, Hea. 733. — hunc agitabo, Ph. 351. — ut agitarem convivium, He. 93. — id agitans mecum, Ph. 614.

Agmen; in medium huc agmen cum vecti, Eu. 773.

Ago; id ago sedulo, A. 616.— parum succedit quod ago, A. 681. — istuc ago quidem, Eu. 349. — quid ago nunc? Hea. 343. — tamen istuc ago, Hea. 347. — quid ago? Ad. 920; Ph. 447. — dis gratias habeo, atque ago, Ph. 893. — mea Glycerium, quid agis? A. 134. — hoccine agis, an non? A. 186. — quid tu? quo hinc te agis? A. 710. — alias res agis, Eu. 348. — quid agis? jocabar equidem, Eu. 378. — quid agis, homo impudens? Eu. 425. — ah! quid agis? tace, Eu. 794. — siccine agis? Eu. 803; Ad. 129. — quam rem agis? Hea. 89, 740, 943. — quid agis? Hea. 948, 978; Ad. 344; 784. — quid agis, Micio? Ad. 60. — agis gratias, Ad. 598. — quo magis, quæ agis, curæ sunt mihi, Ad. 684. — nihil agis: fieri aliter non potest! Ad. 939. — ah! quid agis? quo abis, Antipho? Ph. 216. — quid agit? Mr. Rogas? A. 267. — quid hic agit? A. 312. — viden' tu, Thais, quam hic rem agit? Eu. 782. — quam hic rem agit? Ad. 936. — quid agimus? Eu. 810; 1080; Ph. 1006. — obsecro te, quid agimus? Eu. 1087. — syre, quid agimus? Ad. 540. — quam ves facillime agitis, Ad. 503. — quid istuc est, quod vos agitis! He. 875. — itane agitis mecum? Ph. 967. — rape hunc. Ph. Itane agitis? Ph. 984. — estne hic ipsus, de quo agebam? Ad. 78. — ipsus est, de quo hic agebam tecum, He. 455. — ipsum esse opinor, de quo agebam, Ph. 355. — id hoc quum agebam commodum! Ph. 613. — pudice vitam, parce, ac duriter agebat, A. 75. — vel rex semper maxumas mihi agebat, Eu. 398. — dis gratias agebat, Ph. 595. — perii! quid ego egi miser? Eu. 87. — ecquid de illo, quod dudum tecum egi, egisti, Syre? Hea. 595. — usque id egi dudum Hea. 985. — perii! quid ego egi? He. 321. — egi, atque oravi tecum, uxorem ut duceres, He. 686. — quid egisti? Ph. 681. — mihi egit gratias, Ad. 369. — egit vitam in otio, Ad. 867. — quod te absente hic filius egit, Ph. 451. — ego id agam, mihi qui ne detur, A. 336. — quid agam, cogito, A. 359. — hoc agam, A. 416. — sed quid agam? adeamne ad eum? A. 641. — herus est. Quid agam? A. 848. — quid agam? aut quid comminiscar? Hea. 674. — at jam hoc non ages. Cl. Agam, Hea. 694. — nunc si hoc omitto; actum agam, Ad. 233. — Quid ego nunc agam? Ad. 788. — sic agam, Ad. 790. — hei mihi! quid faciam? quid agam? Ad. 793. — ille abiit. Quid agam infelix? He. 444. — perii! quid agam? He. 516. — quid ergo agam, Phidippe? He. 715. — quid agam? Ph. 199, 727. — at jam hoc non ages, Hea. 694. — tamen hoc non ages, Ad. 227. — quid ages? Ph. 322. — primas qui partes aget, 322. Ph. 28. — age igitur, ubi nunc est ipsus? A. 602. — age, instiga, A. 694. — age, veniam, A. 715. — age nunc jam, A. 868. — age, Pamphile, exi, A. 873. — age dicat, sino, A. 897. — jube solvi obsecro. Si. Age fiat, A. 958. — age, me in tuis secundis respice, A. 977. — siccine ais, Parmeno? age! Eu. 99. — age modo, nunc patent fores, Eu. 282. — age, inepte! Eu. 311; Ad. 272. — age, eamus intro, Eu. 377. — age

nunc, bellua, Eu. 704. — age modo, hodie sero, Hea. 344. — nunc istuc age, Hea. 558.—nunc Clinia, age, da te mihi vicissim, Hea. 688. — age jam, uxorem ut arcessat, Hea. 949. — age, Chremes mi. Mr. Age quasso, ne tam, Hea. 1054. — age, jam cupio, Ad. 203. — age, scis quid loquar? Ad. 216. — age; novi tuum animum, Ad. 224. — age, tamen ego hunc amovebo, Ad. 555. — age, mitto, Ad. 629. — age, da veniam, Ad. 941. — age; quid, si quid te majus oret? Ad. 945. — age; prolixe, Micio, Ad. 947. — age, pater, Ad. 987. — hic ero succenturiatus, si quid deficies. Ph. Age, Ph. 230. — age, mitto imperium, Ph. 232. — quin tu hoc age. St! Ph. 350. — hoc age: satis jam verborum est, Ph. 435. — age ergo, solus servare hunc potes, Ph. 538. — age, fiat quid? Ph. 810. — age, age, ut lubet, A. 311. — age, age, cedo istuc tuum consilium, Hea. 332. — age, age, traducatur Bacchis, Hea. 722. — age, age, nunc experiamur contra hæc, Ad. 881. — age, age, inventas reddam, Ph. 558. — age, age; jam ducat: dabo, Ph. 661. — age, age nunc, Phormionem lacessito, Ph. 1026. — agedum, hoc mihi expedi primum, Eu. 694. — agedum, vicissim, Syre, dic, Hea. 310. — agedum, ad fores, He. 315. — agedum, ut soles, Ph. 783. — lege agito ergo, Ph. 983. — hoc agite, amabo, Eu. 130. — nec quid agam, certum est, A. 209. — incertum est, quid agam, A. 264; Ph. 239. — teneo quid erret; et quid agam, habeo, A. 499. — ut, quid agam, porro intelligas, A. 733. — nec, quid agam, scio, Eu. 73; Ad. 486; He. 701. — quid agam, nescio, Eu. 710. — metuo, quid agam, Hea. 720. — ut, quid agam, quamprimum sciam, Ad. 518. — ut, neque quid agam, certum siet! Ad. 614. — non agam? immo haud desinam, Ph. 419. — ut, quid agam cum illo, nesciam prorsum, Ph. 979. — ego, quid agas, nihil intelligo, A. 739. — nihilo plus agas, Eu. 63. — quid agas? nisi ut te redimas captum, Eu 74. — vide, quid agas, Eu. 224, 992; Ph. 346. — quid cum illo agas? Eu. 794. — si sumes in illis exercendis, plus agas, Hea. 74. — quid cum illis agas, qui neque jus sciunt? Hea. 642. — vide, quam rem agas, Ad. 344. — quid tu hic agas, ubi, Ad. 434. — di vortant bene, quod agas! He. 197; Ph. 551. — quid agas? meretricem adeundam censeo, He. 716. — actum, aiunt, ne agas, Ph. 419. — observes filium, quid agat, A. 170. — proviso quid agat, A. 959. — rogito, quid agat? Ad. 622. — filius introiit videre, quid agat, He. 345. — reviso, quid agant, A. 405. — quid agerem? Ad. 215. — ceteros agerem, Ad. 320. — rogavit ut ageres, Ph. 835. — ut, quid ageret de nuptiis, scirem, A. 414. — noster, quid ageret, nescire, Ph. 117. — ut, quid egerim, egomet nesciam, Eu. 690. — quid egerint inter se, nondum scio, He. 192. — intus quæ inter esse egerint? Ph. 875. — neu, quod ego egissem, esset ratum, He. 545. — quid, si sic? tantumdem egero, Hea. 676. — te sciente faciam, quidquid egero, Hea. 874. — ubi hoc egeris, Ph. 717. —

rem negligenter agere ? A. 253. — magnas agere gratias, Eu. 391. — rem seriam agere, Eu. 514. — statariam agere liceat, Hea. 36. — cum uno ætatem agere ubi decretum viro, Hea. 392. — subsensi illos id agere clanculum, Hea. 472. — ruri agere vitam, Ad. 45. — omnia pro jure agere, Ad. 52. — aliquid ruri agere, Ad. 402. — de psaltria agere, Ad, 729. — easdem agere cœpi, He. 18. — per silentium agere, He. 30. — quum primum eam agere cœpi, He. 33. — agere ætatem liceat, He. 207. — ubivis gentium agere ætatem, He. 284. — alias res agere se simulare, He. 827. — egisse jam nescio quid, Hea. 759. — dic egisse te de nuptiis, Hea. 864. — assidue agendi, Hea. 39. — agendi tempus, He. 44. — in agendo partem ostendent, Ad. 24. — dies mihi hic ut sit satis vereor ad agendum, A. 708. — integram Comœdiam acturus, Hea. 5. — partes acturus, Ph. 834. — quam tu rem actura es? Eu. 895. — acturi sumus Menandri Eunuchum, Eu. 19. — adversarios rapere in pejorem partem, quam acturi sumus, Ad. 3. — eam nos acturi sumus novam, Ad. 12. — quid agitur? Pa. Statur, Eu. 271. — meum suavium, quid agitur? Eu. 456. — non nunc de pecunia agitur, Hea. 476. — ea res nunc agitur ipsa, Hea, 851. — aspexeram te: quid agitur ? Ad. 374. — quid fit ? quid agitur ? 887, 889. — quid agitur, Æschine? Ad. 905. — mensis agitur septimus, He. 394. — hæc res hic agitur, He. 775. — quid agitur ? Ph. 609. — non capitis ejus res agitur, Ph. 630. — acta hæc res est; perii! Hea. 564. — sic res acta est. Quanta spe decidi! Hea. 852. — actum est, si vera prædicat, A. 466. — nescis quid sic actum ? A. 793. — actum est! ilicet! Eu. 54. — de symbolis quid actum est ? Eu. 607. — actum est, siquidem tu me nebulo ludificabere, Eu. 716. — actum est, Eu. 1015; Hea. 584. — quod si iterum mihi sit danda, actum siet, Hea. 456. — perimus! actum est! Ad. 326. — hoc actum est, Ph. 1008. — in diebus paucis, quibus hæc acta sunt, A. 104. — ut, quomodo acta hæc sint, sciat, Ad. 640. — ut, quæ acta hic sint, sciat. Ph. 463. — per quem res agetur maxume, Ph. 29. — quasi istic minor mea res agatur, Hea. 354. — quid agitur ? Dr. Quid agatur! Ad. 375. — occepta est agi, Eu. 22. — bene dicat secum esse actum, Ad. 211. — nunc si hoc omitto; actum agam, Ad. 233. — actum, aiunt, ne agas, Ph. 419.

Aggravesco; metuo, ne morbus aggravescat, He. 337.

Aggredior; satis astute aggredimini, Ph. 967. — aggrediar. Bacchis salve! He. 731. — alia aggrediemur via, A. 672.

Agrestis; ego ille agrestis, Ad. 870.

Ah! A. 252; Eu. 208; Hea. 91; Ad. 113; He. 109; Ph. 195, et pluries passim.

Aio; negat quis? nego: ait! aio, Eu. 252. — quid ais ? A. 137, 184, 302, 518, 576, 590, 618, 667, 874; Eu. 334, 654, 747, 947, 956; Hea. 118, 182, 611, 702, 901; He. 138; 346; Ph. 199, 754, 832. — hinc civem esse ais ? A. 910. — quid tu ais ? A. 935. — siccine ais, Parmeno ? Eu. 99. — quid tu

ais, Gnatho? Eu. 474. — idem hoc tu ais, Thais? Eu. 809. — quid ais, venefica? Eu. 824. — quid ais, sacrilega? Eu. 828. — quos ais homines cessare? Hea. 884. — quid ais, bone vir? Ad. 558. — hem! quid ais? Ad. 478; Ph. 386, 872, 1003, 1040. — quid ais tu? Ad. 924. — quid ais, Myrrhina? He. 523. — quæ me peccasse ais, He. 557. — itane patris ais conspectum veritum hinc abisse? Ph. 315. — quem amicum tuum ais fuisse istum? Ph. 380. — tu, qui ais, redige in memoriam, Ph. 383. — ducenda est uxor, ut ais, Ph. 699. — ain' tandem? A. 877. — ain' tu? læta est? Eu. 392. — ain' tu? Eu. 567; Hea. 242, 891; Ph. 969. — ain, vero, canis? Eu. 802. — subditum! ain' tu? Hea. 1016. — ain' vero? Ad. 406. — ain', patrem hinc abisse rus? Ad. 519. — ain' tu, tibi incommodum evenisse iter? He. 415. — ain' tandem? carcer! Ph. 373. — ain'? vendidit? Ph. 609. — ait tibi uxorem dare sese, A. 354. — ait, nimium parce facere sumptum, A. 451. — quid hic sensisse ait? A. 471. — videre ait te cupere, A. 690. — quid ait tandem? A. 861; Ph. 798. — Nisi quid pater ait aliud, A. 952. — ait, se iri prætitum tibi, Eu. 139. — ait, rem divinam fecisse, Eu. 513. — modo ait, modo negat, Eu. 713. — amabo! quid ait? Eu. 914. — audin' tu illum, quid ait? Eu. 1036. — nunc ait: periculum ex aliis facito, Hea. 221. — quid ait, ubi me nominas? Hea. 303. — quid ait? Hea. 886. — quid ait tandem nobis Sannio? Ad. 277. — primum ait se scire, Ad. 550. — me impulsore hanc emptam esse ait, Ad. 562. — quis id ait! He. 748. — neque eum æquum ait facere, Ph. 114. — satietatem amoris ait se velle sumere, Ph. 833. — ait, esse vetitum, Ph. 863. — ait uterque tibi potestatem se dare, Ph. 879. — sororem esse aiunt Chrysidis, A. 124. — ita aiunt, A. 192; Hea. 854; He. 357. — hodie uxorem ducis? Pa. Aiunt, A. 322. — ut quimus, aiunt, A. 807. — illam hinc civem esse aiunt, A. 835. — pugilem esse aiunt, Eu. 315. — quo pacto Danaæ misisse aiunt in gremium, Eu. 585. — præsto apud me esse aiunt, Hea. 172. — qui aiunt: quid si nunc cælum ruat? Hea. 719. — illum aiunt velle uxorem, Hea. 855. — natus, ut aiunt Minervam esse ex Jove, Hea. 1038. — libertatem aiunt æquam esse omnibus? Ad. 184. — te aiunt proficisci Cyprum, Ad. 225. — quid ipsæ? quid aiunt? Ad. 660. — proba et modesta. Mi. Aiunt, Ad. 934. — aiunt tecum concubuisse eam, He. 393. — venisse aiunt: redeat, He. 452. — actum, aiunt, ne agas, Ph. 419. — id quod aiunt, auribus teneo lupum, Ph. 505. — eum animo iniquo hoc ferre aiunt, Ph. 762. — ita fugias, ne præter casam, quod aiunt, Ph. 767. — id quod me fecisse aiebas parum, Hea. 925. — hic patrem astare aiebas? Hea. 962. — non tu eum rus hinc modo produxe aiebas? Ad. 563. — rhamnusium se aiebat esse, A. 932. — suamne esse aiebat, A. 934. — neque fratrem homo vidisse se aiebat quisquam, Ad. 721. — ut aiebat, Ph. 470. — ex te auditum qui aiebant, A. 535. — lassam esse aiebant, He. 238.

— ad me profectam esse aiebant, Ph. 571.

Alacris; quid es alacris? Eu. 304.

Algeo; ne aut ille alserit, Ad. 36.

Alias; quid alias malim, A. 530. — alias ut uti possim, He. 80.

Alibi; neque alibi tibi erit in me mora, A. 421. — hinc sciri potuit, aut nusquam alibi, Hea. 279. — habebam alibi animum, He. 294.

Alicubi; utinam adesset alicubi, Ad. 454.

Alicunde: venit meditatus alicunde, A. 407. — minas corradet alicunde, Ad. 234. — alicunde objectus labos, He. 286. — sumeret alicunde. Gr. Alicunde! Ph. 300.

Alieno; nos alienavit, Hea. 981.

Alienus, a, um; cibus alienus? Eu. 265. — alienus non sum, Ad. 138. — alienus ab nostra familia, Ad. 327. — alienus puer, Hea. 576, 649. — vobis alienus sum? Ph. 544. — alienus affinem volet, Ph. 581. — alienus canis, Ph. 705. — id illi nunc dolet alieno, Ad. 453. — ne in animum inducas, alienum esse te, Hea. 1031. — alienum ab sese videt, He. 158. — alienus animus, He. 658; Ad. 339. — alieno more vivendum est, A. 152. — labore alieno parta gloria, Eu. 399. — alieno metu, Ad. 75. — cur duxit alienam? Ad. 676. — in ædes irruit alienas, Ad. 90. — alienum a vita mea, Ad. 948. — humani nihil a me alienum puto, Hea. 77. — tantumne est otii, aliena ut cures? Hea. 76. — aliena ut melius videant, quam sua? Hea. 504. — alieniore ætate, Ad. 111.

Alimentum; pro alimentis datæ minæ, Hea. 836.

Alio; profectus alio, Eu. 280. — alio conferas, Eu. 450. — animum alio conferunt, Hea. 390.

Aliorsum; neve aliorsum, atque ego feci, acceperit, Eu. 82.

Aliqua; ne aliqua ad patrem hoc permanet, Ad. 284. — ne uxor aliqua hoc resciscat mea, Ph. 584. — id aliqua uxor mea resciscceret, Ph. 745.

Aliquando; si quid simile aliquando evenerit, Hea. 551. — aliquando animum adjungas, He. 683.

Aliquantisper; concedas hinc aliquantisper, Hea. 572. — cur non ludo hunc aliquantisper? Ad. 643.

Aliquantulum. Subtristis aliquantulum, A. 448; — aliquantulum tibi parce, Hea. 163. — aliquantulum quæ afferret, Ph. 654.

Aliquantum; aliquantum avidior, Eu. 131. — aliquantum iniquior, Hea. 201.

Aliquis, a, od vel *id;* atque aliquis dicat, nihil promoveris, A. 642. — aliquis forsan me putet non putare hoc verum, A. 959. — ne videat te aliquis exiens, Hea. 235. — inveniendus est aliquis, Hea. 841. — aperite aliquis ostium, Ad. 637. — aliquis objectus labos, He. 286. — quum ex te esset aliquis, He. 652. — arbitror, jam aliquem esse amicum ei, A. 815. — ferendum aliquo modo, Ad. 470. — audisti ex aliquo, He. 550. — aliquos parare amicos, Eu. 149. — aliqua pars laboris, Hea. 42. — qui alicui rei est, Ad. 359. — invenerit aliquam causam, A. 383. — aliquam fallaciam portare, A. 433. — ut aliquam producam moram,

A. 617. — dabit hic aliquam pugnam, Eu. 898. — aliquam causam quærebat, Eu. 999. — aliquam fabricam fingit? Hea. 545. — in cellam aliquam concludam, Ad. 554. — aliquam nutricem para, He. 726. — aliquam partem æqui bonique dixeris, Ph. 636. — gaudium contaminare ægritudine aliqua, Eu. 552. — ut hæream in parte aliqua, Eu. 1054. — interea fiet aliquid. Br. id aliquid nihil est, A. 315. — aliquid boni, A. 399. — utinam mihi esset aliquid hic, quo nunc me præcipitem darem! A. 608. — nisi si prospectum interea aliquid est, Hea. 391. — aliquid præsidii, Hea. 646. — cupio: æqui modo aliquid, Ad. 188. — unum aliquod verbum inter eas iram conciverit, He. 313. — unde aliquid abradi potest, Ph. 333. — ut animum ad aliquod studium adjungant, A. 56. — aliquid monstri alunt, A. 250. — aliquid facerem, ut hoc ne facerem, A. 259. — aliquid de illa eloqui, A. 265. — dicam, aliquid jam inventurum, A. 617. — jam aliquid despiciam, A. 624. — aliquid invenire facile, Eu. 210. — aliquid inveni modo quod ames, Eu. 308. — aliquid domo abstulisse, Eu. 661. — aliquid eventurum mali, Eu. 998. — insigne aliquid facere, Eu. 1000. — aliquid ferre, Hea. 69. — aliquid repperi, Hea. 339. — aliquid reperiret, Hea. 533. — nisi aliquid video, Hea. 670. — faciam boni aliquid, Hea. 763. — Aliquid conficies mali, Hea. 1005. — perfregerit aliquid, Ad. 38. — non dedit aliquid? Ad. 151. — aliquid ruri agere, Ad. 402. — aliquod magnum malum, Ad. 511. — operis aliquid facere, Ad. 520. — quin usus semper aliquid apportet novi, Ad. 860, 861. — bene nos aliquid facere illi decet, Ad. 952. — aliquid paululum præ manu dederis, Ad. 985. — aliquid tulisse comminiscentur, He. 333. — aliquid addant divitioribus, Ph. 42. — aliquod tibi consilium celere reperis, Ph. 179. — aliquid convassassem, Ph. 191. — aliquid novi negoti incipere, Ph. 708. — dum aliud aliquid flagitii conficiat, Ph. 769. — aliquid credito esse causæ, Ph. 873. — aliquo pacto efficiundum tibi, A. 886. — aliquo pacto verba dare, Hea. 735.

Aliquo; proficiscor aliquo, A. 330. — aliquo conclusissem, Eu. 667. — concedas hinc aliquo, Hea. 572. — jube hunc abire aliquo, Hea. 586. — aliquo extrudar, Hea. 809. — abductum aliquo, Ad. 361. — profugiet aliquo militatum, Ad. 386. — aliquo abjicienda est, Ad. 748. — interea in angulum aliquo abeam, Ad. 790. — aliquo mihi hinc est ablegandus, He. 413.

Aliquot; aliquot saltem nuptiis prodat dies, A. 314. — aliquot profer, A. 329. — aliquot adiere, A. 535. — aliquot affuerunt liberæ, A. 773. — sine illum aliquot dies apud me habere, Eu. 151. — aliquot adolescentuli coimus, Eu. 539. — hosce aliquot dies, non sentiet, Hea. 752. — fuisset tum illos mihi ægre aliquot dies, Ph. 159. — aliquot mihi amicos advocabo, Ph. 312. — aliquot hos sumam dies, Ph. 831.

Aliter. Aliter evenire, A. 4. — aliter sentias, A. 311. — aliter tuum amorem, atque est, accipis,

Hea. 264. — aliter animus est, Ad. 493. — aliter de hac re est ejus sententia, Ad 517. — nunquam te aliter, in animum induxi meum, Ad. 599. — aliter putas, Ad. 605. — haud aliter censeo, Ad. 932. — fieri aliter non potest, Ad. 940. — sciò, nemini aliter suspectum fore, He. 398. — neque adeo arbitrari patris est aliter, He. 529. — ut aliter tua siet sententia, He. 637. — aliter si facias, He. 765. — sin aliter, negat, Ph. 116. — ego hunc esse aliter credidi, Ph. 528. — nihilo sum aliter, ac fui, Ph. 529.

Aliunde; aliunde est periculum, Ph. 333.

Alius, a, ud; alius nemo respicit nos, Ad. 354. — est alius quidam, parasitaster, Ad. 783. — quibus in rebus alius ne iratus quidem est, He. 308. — vultisne eamus visere? alius: censeo, Ph. 102. — alius ab oculis meis illam hinc abducet? Ph. 547. — ut alii, si huic non sit, siet, He. 509. — alium esse, atque olim? A. 546. — neminem alium videam? A. 752. — qui pararet alium, Eu. 488. — alium habui neminem, Eu. 680. — alium quærebam, Eu. 1064. — ad alium defertur gregem, Hea. 45. — per alium ostendit suam sententiam, Hea. 219. — per alium ut des, Hea. 470. — apud alium prohibet dignitas: apud alium ipsius facti pudet, Hea. 576. — quære alium tibi amicum firmiorem, He. 746. — quæreret alium virum, Ph. 297. — alio die quærebam, A. 89. — in alio occupato amore, A. 831. — esse ex alio viro puerum natum, Ad. 661. — alio morbo affectam, He. 365. — sin alio est animo, He. 502. — eadem hæc multi alii audivere, A. 933. — ubi alii? Sa. Qui, malum, alii? Eu. 779. — alii clanculum patres quæ faciunt, Ad. 108. — fecere alii sæpe, Ad. 692. — alii meliores erunt, Ad. 973. — aliorum exempla commonent, A. 814. — quod si personis iisdem uti aliis (poetis) non licet, Eu. 35. — mihi (gratias) agebat, aliis non item, Eu. 398. — immo, aliis si licet, tibi non licet, Hea. 797. — aliis consilium dare, Hea. 923. — libeat scribere, He. 156. — aliud fortasse aliis vitii est, He. 270. — hic dies alios mores postulat, A. 189. — cedo alios, Eu. 775. — video alios festinare, Hea. 125. — rem habere præter alios, Ad. 259. — te atque alios partum ut celaret, He. 384. — alios tuam rem credidisti magis, quam tete, animadversuros? Ph. 467. — periculum ex aliis facere, Hea. 210. — periculum ex aliis facito, Hea. 221. — ex aliis sumere exemplum, Ad. 417. — quod ipsa ex aliis audita sit, Ph. 959. — fallacia alia aliam trudit, A. 781. — alia res est, Eu. 361. — dum nulla alia delectatio, Hea. 989. — nati filii: alia cura, Ad. 872. — ei causa alia quæ fuit, He. 695. — si esset alia ex hoc quæstu, He. 756. — hic dies aliam vitam affert, A. 189. — aliam otiosus quæret, A. 399. — aliam rem ex alia cogitare, Eu. 631. — si aliam (noxiam) admisero unquam, occidito, Eu. 852. — ne quam aliam quærat copiam, Hea. 928. — aliam (virginem) dabo, Hea. 1065. — amare occepit aliam (puellam), Ad. 328. — quum amet aliam, Ad. 342. — tuos esse illi mores morbum ma-

gis, quam aliam rem, arbitror, He. 239. — Lemni habuit aliam, Ph. 941. — alia via, A. 672; Hea. 789. — illud rus nulla alia causa tam male odi, nisi, Ad. 525. — voce alia, ac res monebat, He. 375. — alia occupatus sollicitudine, Ph. 501. — aliæ meretrices, He. 777, 835. — ex aliarum ingeniis me judicet, Eu. 198. — neque declinatam quidquam ab aliarum ingenio, He. 201. — alias res agis, Eu. 348. — quum dabit alias novas, Hea. 34. — nescio alias (mulieres), Hea. 396. — alias (fabulas) cognostis ejus, He. 8. — ut ab eodem alias discerem, He. 18. — deterruissem facile, ne alias scriberet, He. 27. — alias ut omittam miserias, He. 420. — alias res agere, He. 827. — ædiculæ item sunt ob decem alias (minas), Ph. 662. — di, date illi in aliis (mulieribus) potius peccandi locum, A. 233. — et in hac re, et aliis, Ad. 929. — itidem in hac re, ut in aliis, Ph. 476. — dictum puta. Si. Immo aliud, A. 30. — fuit hercle huic aliud parvæ, A. 944. — quid te aliud solicitat? Eu. 162. — aliud ex alio malum, Eu. 986. — numquid est aliud mali reliquum? Eu. 994. — jam hoc aliud est, quod gaudeamus, Eu. 1040. — dicam: verum, ut aliud ex alio incidit, Hea. 598. — quæratur aliud, Hea. 790. — aliud nihil, nisi oculos pascere, Ph. 85. — si aliud gravius faciundum foret? Ph. 208. — patris nomen aliud dictum est, Ph. 803. — nihil volo aliud, nisi Philumenam, A. 317. — quid dicam aliud, nescio, A. 748. — nisi quid pater ait aliud, A. 952. — quia habet aliud (negotium) majus, A. 956. — numquid vis aliud? Eu. 191. — numquid aliud imperas? Eu. 213. — at numquid aliud (vides?) Eu. 272. — numquid me aliud vis? Eu. 362; Ph. 150. — quid? quid aliud volui dicere? Eu. 504. — inde item in aliud, inde in aliud, Eu. 845. — quid aliud tibi vis? Hea. 331. — mane habeo aliud, si istud metuis, Hea. 338. — aliud lenius sodes vide, Hea. 459. — nunc aliud specta, Hea. 993. — aliud si scirem, qui firmare apud vos possem fidem, He. 750. — nihil dicam aliud, He. 812. — timeo, ne aliud credam, atque aliud nunties, He. 848. — aliud cura, Ph. 235. — aliud mihi respondes, ac rogo, Ph. 683. — aliud aliquid flagitii conficiat, Ph. 769. — cur aliud (nomen) dixit? Ph. 804. — alio pacto, Eu. 715. — porro autem alio (munere), ubi erit puero natalis dies, Ph. 48. — nullo alio pacto, Ph. 301. — incommoda alia, Eu. 330. — emptæ mulieres, et item hinc alia, Ad. 231. — ut ut erant alia, Ph. 468. — ut alia facta tua sunt, Ph. 1019. — ait tibi uxorem dare sese hodie: item alia multa, A. 355. — habeo alia multa, quæ nunc condonabitur, Eu. 17. — simul alia circumspecto, Eu. 602. — ut alia omittam, Hea. 457. — alia, quæ opus sunt, comparet, Hea. 856. — alia tam plane scias, Hea. 898. — alia flagitia, Ad. 725. — omnia alia ætate, Ad. 836.

Allego; ne credas a me allegatum hunc senem, A. 901.

Alligo; hic furti se alligat, Eu. 808. — alligaris filium, Ad. 848.

Alloquor; ibo, alloquar, Hea.

426. — cessare alloqui ? A. 344, 847; Ph. 252.

Alludo; cœpit ad id alludere, Eu. 424.

Alo; alit illas, Ad. 482. — aliquid monstri alunt, A. 250. — illam aluit parvolam, Eu. 891. — ego alam ? He. 671; 708. — eho! an non alemus ? He. 671. — ut alamus nostrum, He. 670. — equos alere, A. 57. — mulierem alere cum familia ? Hea. 751. — alere hominem edacem, Ph. 335.

Alter, a, um; amans unus, et item alter, A. 77, — ille alter venit, Eu. 693. — ille alter sine labore potitur commoda, Ad. 875. — ex incommodis alterius sua comparare commoda ? A. 630. — omnes sibi malle melius esse, quam alteri, A. 428. — ecce autem alterum, Eu. 297. — ludum jocumque dices fuisse illum alterum, Eu. 300. — hem alterum, Eu. 459. — curemus æquam uterque partem : tu alterum, ego item alterum, Ad. 131, 132. — quænam est altera ? Hea. 272. — quæ illa est altera ? Hea. 310. — si altera illa magis instabit, Ph. 716. — quid illa altera ? Ph. 754. — altera (injuria) est tecum, Ph. 983. — hoc alteræ narrat, Hea. 271. — quum repudium alteræ remiserim, Ph. 927. — nactus alteram (causam) es, Hea. 681. — alteram ducere, Ph. 915. — hasce (minas) ornamentis consequentur alteræ, Hea. 837. — tum hoc alterum id vero est, Eu. 928.

Altercо; cum patre altercasti, A. 655.

Amans; postquam amans accessit, A. 76. — quomodo hanc amans habere posset, Ph. 755. — nisi me lactasses amantem, A. 650. — eo amantem invitum Pamphilum extrudit pater, He. 173. — incœptio est amentium, haud amantium, A. 218. — amantium iræ, amoris integratio est, A. 556. — novi ego amantium animum, Hea. 570.

Amarus, a, um; amaræ mulieres sunt, He. 710.

Amator; satrapes si siet amator, Hea. 453. — amator nuptiis lætetur, He. 836. — summum bonum esse heræ putavi hunc Pamphilum, amatorem, A. 720. — coram amatorem adduxti tuum! Eu. 793. — Cum amatore suo cœnant, Eu. 935. — forma impulsi nostra, nos amatores colunt, Hea. 389. — amatores mulierum, 665. — fideles amatores, He. 59.

Ambages; ambages narrare, Hea. 318.

Ambigo; ambigunt de finibus, Hea. 499.

Ambiguus, a, um; fuerat ambiguum hoc mihi, He. 648.

Ambio; amicos ambire, A. 374.

Ambo, æ, o; euge, Charine; ambo opportune, A. 346. — ambo abierunt foras, Eu. 701. — ambo accusandi, Hea. 119. — quod ambo confiteamini sine periculo esse, Hea. 338. — usque ambo defessi sumus, Ad. 214. — apud illum sunt ambo, Ad. 877. — abeuntes ambo hic tum senes, Ph. 71. — nos ambo opere maxumo dabamus operam, ut, Ph. 759. — putabas tua bona ambobus fore, Ad. 814. — evenit, senibus ambobus simul iter, ut esset, Ph. 65. — ego vos credere ambos hoc mihi vehementer velim, Eu. 1068. — ut eos ambos fallam, Hea. 711. — ad misericordiam ambos adduces, Hea. 997. — nam ambos curare, propemo-

dum reposcere illum est, Ad. 132. — curavi ambos sedulo, Ad. 967. — minas viginti ambobus dedi, Eu. 169. — te obsecramus ambæ, He. 387. — sequimini me huc intro ambæ, He. 794. — ad exemplum ambarum mores earum existimans, He. 163. — qui utramvis recte norit, ambas noverit, A. 10. — adventum tuum ambas, scio reverituras, He. 290.

Ambulo; o hominem felicem! Sy. Ambula, Hea. 380. — In jus ambula, Ph. 935. — defessus sum ambulando, Ad. 717. — ut me ambulando rumperet, He. 435. — ambulando totum contrivi diem, He. 816.

Amens; inceptio est amentium, haud amantium, A. 218.

Amentia; quæve amentia est? Hea. 976. — quæ hæc amentia est? He. 672. — cur meam senectutem hujus solicito amentia? A. 889.

Amica; hæc Andria, sive amica est, A. 216. — tua apud patrem amica tecum ut sit, est, Hea. 328. — hæc Clitiphonis est amica, Hea. 854. — filii est amica Bacchis! Hea. 909. — timet animum amicæ, Hea. 189. — me amicæ dicta stimulant, Hea. 223. — unde esset amicæ quod daret, Hea. 534. — id amicæ dabitur, Hea. 857. — immo quod amicæ (operam dat), Hea. 912. — amicam habeas in uxoris loco? Hea. 104. — assimulabimus, tuam amicam, hujus esse, Hea. 333. — amicam subagitare, Hea. 567. — ne esse amicam hanc gnati resciscat, Hea. 670. — senex resciscet, esse amicam hanc Clitiphonis, Hea. 697. — narret senex, istam esse amicam gnati, Hea. 712. — amicam hanc meam esse credet, Hea. 714. — Clitiphonis esse amicam Bacchidem dixit Clinia, Hea. 767. — mihi amicam adduxti, quam non liceat tangere, Hea. 819. — ut ne suboleat, esse amicam hanc Cliniæ, Hea. 900. — amicam patiatur suam (subagitari)? Hea. 914. — cur emis amicam? Ad. 804. — scivi, illum amicam habere, He. 541. — introeuntem ad amicam, He. 551. — spatium amandi amicam, He. 684. — homo adolescens, si habet unam amicam, Ph. 1040. — una ire cum amica in via, Eu. 495. — ne quid de amica nunc senex (resciscat), Hea. 690. — lætus est de amica, Ad. 254. — is pro sua amica lenoni dedit, Ph. 1038. — at hæ amicæ (mulieres) erunt, He. 791. — amicas deserere, He. 592. — at easdem (mulieres) amicas fore tibi promitto, He. 792.

Amicitia; satis spectata amicitia, A. 822. — quod ego in propinqua parte amicitiæ puto, Hea. 57. — te per amicitiam obsecro, A. 327. — per nostram amicitiam, A. 539. — ex quo firmiorem inter nos fore amicitiam scires, He. 533. — egon' tuam expetam amicitiam? Ph. 432. — imperium quod amicitia adjungitur, Ad. 67. — scio te non usum antehac amicitia mea, Ad. 251. — nostra utere amicitia, He. 764.

Amicus; pater amicus summus nobis, A. 972. — adfuit hic meus amicus, Eu. 135. — homo amicus nobis a puero, Ad. 441. — amicus, hospes, nemo est vobis? Ad. 531. — amicus quidam me a foro abduxit, Ad. 649. — hic meus amicus illi genere est proximus, Ad. 655. — qualis sim amicus, pericu-

lum facias, He. 766.—amicus summus meus heri ad me venit, Ph. 35. — o vir fortis, atque amicus! Ph. 324. — tu parens, tu amicus, Ph. 495. — solus est homo amico amicus, Ph. 561. — vestræ familiæ amicus, Ph. 1048.—amici quoque res est videnda, Hea. 689. — amici filiam uxorem ducere, Ph. 649. — illa filia amici nostri, quid futurum est? Ph. 811. — amico filium restitueris, A. 571. — amico inservire, Hea 417. — ille operam amico dat suo, Hea. 911. — te isti do amicum, A. 295. — summum bonum esse heræ putavi Pamphilum amicum, A. 720. — simul arbitror jam aliquem esse amicum ei, A. 815.— habeo hic neque amicum, Eu. 148. — hominem amicum recipere, Hea. 567. — nostrum amicum noras Simulum? Ad. 466. — quære alium tibi amicum, He. 746. — paternum amicum me assimulabo, Ph. 128. — amicum tuum ais fuisse istum? Ph. 380.— nihilo minus amicum esse, Ph. 597. — quem mihi amicum inveniam misera! Ph. 727. — o festus dies hominis! amice! salve, Eu. 560. — si unquam erga te animo esse amico sensisti eam, He. 389. — me amici deserunt, Eu. 238. — ut amici inter nos simus, Ph. 731. — cæteri amici uno ore auctores fuere, Ph. 623. — amici, quod pollíciti sunt, dabunt, Ph. 702.—minus amicorum hic habens, Eu. 759.— amicum ingenio fretum, Hea. 24. — nemo est amicorum hodie, apud quem, Hea. 574. — communia amicorum inter se omnia, Ad. 808. — noctu amicis operam dare, Ad. 534.— ita facillime amicos pares, A. 66. — obsequium amicos parit, A. 68. — nisi senis amicos oras, A. 374. — parare amicos beneficio, Eu. 149. — sic soleo amicos (beare), Eu. 279. — patriam incolumem, amicos, genus, Hea. 194.—unaque nos sibi opera amicos junget, He. 799. — aliquot mihi amicos advocabo, Ph. 313. — nosque amicos ejus exonerastis metu? Ph. 842. — ex amicis inimici ut sint nobis, facis, He. 211. — ab amicis argentum aufero, Ph. 512.

Amitto; illam e conspectu amisi meo, Eu. 293. — consilium cum re amisti? Eu. 241. — qua ratione amisisti? Eu. 322. — incertum amisti, He. 251. — annulus, quem amiserat, Ad. 348. — hoc temere nunquam amittam ego a me, Ph. 713. — nunc amitte, quæso, hunc, Ph. 141. — quomodo a me amittam, Ph. 506. — cave, ne prius, quam hanc a me accipias, amittas, Eu. 750. — prius quam abs te amittas filium, Hea. 480. — occasionem insperatam amittere? Eu. 606. — hanc vis amittere? A. 900. — quidvis jam malo, quam hunc amittere, Hea. 859.— quid velis: retinere, amare, amittere, Ph. 175. — mercedem amittere, Ph. 414. — me hoc est æquum amittere, Ph. 672. — tum, Antiphonem video ab sese amittere, Ph. 917. — video invitum mulierem ab se amittere, Ph. 919. — dic te parvam virginem amisisse, Eu. 766. — ut neque mihi ejus sit amittendi nec remittendi copia, Ph. 176. — illa cum his amittenda sunt, Hea. 325.

Amo; merito amo te, Eu. 186; Ad. 950. — qui quæso? Ch. Amo, Eu. 307. — te quoque

jam, Thais, amo, Eu. 881. — quanto minus spei est, tanto magis amo, Eu. 1052. — amo te, Ph. 54; Hea. 360. — nam te amo, Ad. 684. — ni magis te quam oculos nunc amo meos, Ad. 705. — amoque, et laudo, He. 488. — ut mihi liceat tam diu, quod amo, frui, Ph. 165. — omnes vos amo, Ph. 478. — nisi illum plus amas, quam me, Eu. 160. — ecquid nos amas de fidicina istac? Eu. 456. — cave posthac, si me amas, istuc verbum ex te audiam, Hea. 1033. — cui, quod amas, domi est, Ph. 503. — sponsam hic tuam amat, A. 325. — propterea quod amat filius, A. 586. — quando illud, quod tu das, exspectat, atque amat: jam dudum te amat, Eu. 447, 448. — nostin' hanc, quam amat frater? Eu. 563. — fidicinam amat. La. Hem! quid? amat? Eu. 984, 985. — eam misere amat, Hea. 190. — cur amat? cur potat? Ad. 61. — amat? dabitur a me argentum, Ad. 119. — haud scio, an illam misere nunc amat, Ad. 671. — te amat plus quam hosce oculos, Ad. 907. — qui amat, cui odio ipsus est, bis facere stulte duco, He. 343. — qui amant, graviter sibi dari uxorem ferunt, A. 191. — omnes bene dicunt, amant, Ad. 869. — illum amant, me fugitant, Ad. 876. — virginem amabat, Eu. 927. — mulierem amabat, Ad. 92. — Bacchidem amabat, He. 115. — amabat fidicinam, Ph. 109. — qui tum illam amabant, A. 80. — hi tres tum simul amabant; A. 88. — amabant Chrysidem, A. 107. — habui, amavi pro meo, Ad. 48. — recte amasti uxorem tuam, He. 863. — dumque ætas tulit, amavit, A. 445. — non amavit meretricem? Ad. 150. — hoc agite, amabo, Eu. 130. — id amabo! adjuta me, Eu. 150. — fac amabo, Eu. 534. — amabo, ut illuc transeas, ubi illa est, Eu. 537. — vise amabo, num sit, Eu. 663. — habesne hominem, amabo? Eu. 674. — vide amabo! si non, quum aspicias, Eu. 837. — amabo! quid ait? cognoscitne? Eu. 914. — amabo, quid tibi est? 404. — hiscine tu, amabo, non contra insidiabere? He. 70. — mi Pamphile, inquam, amabo, He. 825. — sic me Dii amabunt, Hea. 463. — ita me Dii amabunt, Hea. 749; He. 106. — quo quemquam plus amem, Eu. 96. — orare jussit, si se ames, hera, jam ut ad se venias, A. 689. — dies noctesque me ames, Eu. 193. — aliquid inveni modo quod ames, Eu. 309. — dabo illam lepidam, quam tu facile ames, Hea. 1062. — ita velim me promerentem ames, dum vivas, Ad. 685. — neque metuas ne amet mulier, Eu. 1079. — quum amet aliam, Ad. 342. — ita me Di ament! A. 929; Eu. 474, 1036; Hea. 308, 383, 569, 686, 954; Ad. 753; He. 233, 258, 276, 579, 642, 865; Ph. 882, 953. — ita me Dii bene ament! Eu. 615, 881; He. 206; Ph. 165. — siquidem me amaret, Eu. 446. — qui meretricem amaret, He. 539. — quin me omnes amarent plurimum, Eu. 1091. — scimus, quam misere hanc amarit, A. 521. — quid, si ipse amasset? A. 112. — meum gnatum rumor est amare, A. 185. — postquam me amare dixi, A. 647. — me amare hanc fateor, A. 898. — qui magis licet amare,

odisse? Eu. 40. — indicans te amare, Eu. 54.—miles me amare occeperat, Eu. 125. — eam me amare suspicata est? Eu. 435. — amare cœpi, Eu. 568. — extrema linea amare haud nihil est, Eu. 641. — amare cœpit, Ph. 111. — amare perdite, Hea. 97; Ph. 82. — vis amare: vis potiri, Hea. 322. — illam te amare, et velle uxorem, Hea. 703. — te amare cogitat, Ad. 32. — amare occepit aliam, Ad. 328. — video vereri, inter se amare, Ad. 832. — ante quam me amare rebar, He. 581. — retinere, amare, amittere, Ph. 175. — nescio; nisi amasse credo Pamphilam, Eu. 826. — spatium amandi amicam tibi dedi? He. 684. — itaque ergo amantur, Eu. 37. — nihil est Thaide hac tua, dignius quod ametur, Eu. 1051. — a meis me amari, postulo, Ad. 883. — hic non amandus? Ad. 713.

Amolior; proinde hinc vos amolimini, A. 709.

Amor; tot me impediunt curæ: amor, misericordia hujus, A. 261. — ut neque me amor commoveat, A. 279. — amor molestias habet, Eu. 77. — quid amor valeat, nesciam, Eu. 880. — persuasit amor, Ad. 471. — amor me graviter tenet, He. 404. — prior amor me exercitatum reddidit, He. 407. — amantium iræ, amoris integratio est, A. 556. — pars æqua amoris, Eu. 92. — fecisse causa amoris, Eu. 877. — in hunc suspicio est translata amoris, Hea. 801. — satietatem amoris velle sumere? Ph. 833. — amori suppeditare sine sumptu, Eu. 1075. — non amori operam dabam, Hea. 110. — ut nunquam ulla amori vestro incidere possit calamitas, Hea. 395. — pudorin', anne amori obsequeretur magis, He. 122. — habebabam alibi animum amori deditum, He. 294. — amori obsequi, He. 448. — quo pacto me habueris præpositam amori tuo, He. 583. — bene dissimulatum amorem indicat, A. 132. — consuetum facile amorem cerneres, A. 135. — propter amorem uxorem nolit ducere, A. 155. — amorem ex animo amoveas tuo, A. 308. — amorem huic narrabo meum, A. 313. — per amorem obsecro, A. 327. — si cognoris amorem meum, A. 654. — amorem difficillimum, Eu. 925. — gaudeo amorem esse omnem in tranquillo, Eu. 1037. — aliter tuum amorem, atque est, accipis, Hea. 264. — meum amorem permitto tibi, Hea. 351. — meum amorem in se transtulit, Ad. 264. — huc transtulit amorem, He. 170. — vestrum amorem pertuli, He. 744. — horum amorem distrahi poterin' pati? Ph. 517. — de amore hoc comperit, A. 211. — adolescentulus in alio occupatus amore, A. 831. — in amore hæc omnia insunt vitia, Eu. 59. — amore ardeo, Eu. 72. — misera præ amore exclusti hunc foras, Eu. 98. — adeon' homines immutarier ex amore, Eu. 226. — nescio quid de amore loquitur, Eu. 298. — secundæ res de amore, Hea. 230. — in amore est totus, Ad. 591. — acerba ex amore oblata, He. 281. — amore abundas, Antipho, Ph. 163. — meretricios amores nuptiis conglutinas? A. 915.

Amoveo; ego hunc amovebo, Ad. 555. — te hinc amove, Ph. 565. — amorem ex animo amo-

veas tuo, A. 308. — testem hanc quum abs te amoveris, He. 694. — amoto metu, A. 181. — opinionem hanc tuam esse amotam volo, A. 511.

Amplector; si se illam in somnis, quam illum, amplecti maluit, A. 431.

Amplexor; mitto jam amplexari, Hea. 901.

Amplior; morbus amplior, He. 330. — iræ ampliores, He. 289.

Amplius; quod tibi mea ars efficere hoc possit amplius? A. 31. — num quidnam amplius tibi cum illa fuit? A. 326. — etiamne amplius? Eu. 143. — nec rei fere sane amplius quidquam fuit, Hea. 55. — quem pariter uti his decuit, aut etiam amplius, Hea. 132. — quam vellem invitatum amplius, Hea. 185. — unus est dies, pax! nihil amplius, Hea. 717. — quid est, quod amplius simuletur? Hea. 902. — vereor coram in os te laudare amplius, Ad. 270. — an quid est etiam amplius? Hr. Vero amplius, Ad. 469, 470. — quid faciam amplius? Ad. 736. — ego amplius deliberandum censeo, Ph. 457. — orat: confitetur: purgat. quid vis amplius? Ph. 1034.

An. Anne; spectandæ, an exigendæ sint vobis, A. 27. — hoccine agis, an non? A. 186. — hoc intellextin'? an nondum etiam? A. 201. — an id flagitium est? Eu. 382. — an potius hæc pati? Eu. 386. — is est, an non est? Eu. 546. — an ea quoque dicetur hujus? Hea. 334. — pravum an rectum siet, Hea. 485. — utrum vis: argentum accipere, an causam meditari? Ad. 196. — servesne, an perdas totum, Ad. 242. — eho tu, an non habet? He. 100. — an id succenses nunc illi? Ph. 259. — nostrane ea culpa est, an judicum? Ph. 275. — anne est intus Pamphilus? A. 853. — anne abiit jam a milite? Eu. 732. — pudorin', anne amori obsequeretur, He. 122. — anne hoc dicent mihi? Ph. 235. — an mea forma nunc magis expetenda? Ph. 1023. Et alibi passim.

Ancilla; ab Andria est ancilla hæc? A. 462, 768. — missa est ancilla ilico, A. 515. — cum Davo vidi jurgantem ancillam, A. 840. — ancillam ære emptam suo, Ph. 510. — parasitus cum ancilla, Eu. 347. — ancillæ tot me vestiant? Hea. 130. — perii! unde illi sunt ancillæ? Hea. 246. — me aspexere ancillæ advenisse, He. 367. — ancillarum gregem ducunt, Hea. 245. — abducit ancilla, Eu. 581. — corrasi omnia, ancillas, servos, Hea. 142. — viden' tu ancillas, aurum, vestem? Hea. 252. — disciplina est eisdem, munerarier ancillas, Hea. 301. — ancillas secum adduxit plus decem, Hea. 451. — ancillas Bacchidis traduce huc ad vos propere, Hea. 744. — sponsæ vestem, aurum, atque ancillas opus esse, Hea. 894. — ancillas dedo, He. 774.

Ancillula, præterea una ancillula erat, Hea. 293. — uxori emunda ancillula est, Ph. 664. — cupere ex Æthiopia ancillulam, Eu. 166. — ire ancillulam emptum, Ph. 837. — quam (amicam) cum una ancillula hic reliqui, Hea. 252.

Andria; hei vereor, ne quid Andria apportet mali, A. 73. — hæc Andria sive ista uxor, sive amica est, A. 215. — Andriæ illi id erat nomen, A. 85. — Menander fecit Andriam et Perinthiam, A. 9. — quæ convenere in Andriam, A. 13.

— ab Andria est ancilla est, A. 462, 758.

Andrius. Andrium Critonem video? A. 908.

Andrus; apud Andrum insulam, A. 222. — apud Andrum ejectus est, A. 925. — ex Andro commigravit huc, A. 70. — in Andro tum audivere, A. 933.

Angiportum; ibi angiportum propter est, Ad. 578. — id angiportum non est pervium, Ad. 580. — ego me in pedes in angiportum quoddam desertum, Eu. 844. — hinc concedam in angiportum hoc proximum, Ph. 890.

Ango; cura angeret animum, Ph. 160.

Anguis; anguis decidit de tegulis, Ph. 706.

Angulus; in angulum abeam, Ad. 789.

Angustus, a, um; in angustum nunc meæ coguntur copiæ, Hea. 669.

Anhelo; confugere anhelans domum, He. 824.

Anicula; importunitatem spectate aniculæ, A. 231. — extra unam aniculam, Ph. 98.

Anima; seni animam primum exstinguerem ipsi, Ad. 315. — animam recipe, Ad. 325. — animam rellnquam potius, quam, Ad. 499. — quid, si animam debet? Ph. 660. — animam compressi, Ph. 867.

Animadverto; postquam, tantopere id vos velle, animadvorteram, Ph. 908. — cum silentio animadvertite, Eu. 44. — alios tuam rem credidisti magis, quam tete, animadversuros? Ph. 467. — animadvertenda injuria est, A. 156. — o facinus animadvertendum! A. 768.

Animus; neque commovetur animus in ea re, 94. — mala mens, malus animus, A. 164. — dum in dubio est animus, A. 266. — animus in spe atque in timore attentus, A. 304. — dum animus irritatus est, A. 599. — animus commotus metu, spe, gaudio, A. 939. — meus fac sis postremo animus, Eu. 196. — animus gaudebat mihi, Eu. 587. — animus est in patinis, Eu. 815. — hæc perinde sunt, ut illius animus, qui ea possidet, Hea. 195. — animus se cupiditate devinxit mala, Hea. 208. — nescio quid mihi animus præsagit mali, Hea. 236. — vita est eadem, et animus te erga idem, ac fuit, Hea. 265. — nisi me animus fallit, Hea. 614, 668; Ph. 734. — animus maternus, Hea. 637. — animus natu gravior, Hea. 645. — animus tibi pendet? Ad. 227. — sin aliter animus voster est, Ad. 493. — animus timore obstupuit, Ad. 615. — tuus iste animus æquus, Ad. 841. — animus misericordia devinctus, Hea. 167. — qui eos gubernat animus, He. 311. — animus mihi rediit, He. 347. — audisti, de hac re animus meus ut sit? He. 786. — animus qui modeste istæc ferat, Ph. 170. — mansueti animi officia, A. 114. — mollities animi, Eu. 222. — ut falsus animi est! Eu. 274. — quid illi credis animi tum fuisse, ubi, Eu. 1014. — animi pudentis signum, Hea. 120. — pendebit animi, Hea. 727. — compos animi, Ad. 311. — discrucior animi, Ad. 612. — quid illi tandem creditis fore animi misero? Ad. 670. — animi incertus, He. 121. — Advorsum animi tui lubidinem, He. 534. — erras, tui animi si me

esse ignarum putas, He. 682. — me excruciat animi, Ph. 188. — quæ meo cumque animo lubitum est, facere, A. 263. — animo egregie caram pro uxore habuerim, A. 273. — atque animo morem gessero, A. 643. — animo exoptata meo ? Hea. 408. — animo obsequi, Ad. 33. — animo male est, Ad. 659. — ut ne quid animo sit novum, Ph. 245. — nihil accidet animo novum, Ph. 250. — animum ad scribendum appulit, A 1. — animum advortite, A. 8. — animum ad studium adjungant, A. 56. — percussit animum, A. 125. — animum ut expleret suum, A. 188. — animum ægrotum ad deteriorem partem applicat, A. 193. — animum divorse trahunt, A. 260. — mihi suum animum credidit, A. 272. — reddidisti animum, A. 334. — expleam animum gaudio, A. 340. — priusquam tuum, ut sese habeat, animum ad nuptias perspexerit, A. 379. — animum ad uxorem appulit, A. 447. — priusquam reducant animum ægrotum ad misericordiam, A. 560. — animum induxti esse utile, A. 573. — animum ex animo spectavi, A. 648. — ne illis animum inducas credere, A. 836. — quum ita animum induxti tuum, A. 885. — ad virginem animum adjecit, Eu. 143. — advorti hercle animum, Eu. 397. — qui huic animum assentari induxeris, Eu. 490. — animum inducite, Hea. 41. — in animum induxi, Hea. 49. — animum ægrotum tractare, Hea. 100. — timet animum amicæ, Hea. 189. — opiniones, quæ mihi animum exaugeant, Hea. 232. — animum cupidum incenderet, Hea. 367. — animum alio conferunt, Hea. 390. — si semel tuum animum ille intellexerit, Hea. 478. — nisi mihi addit animum, Hea. 542. — novi ego amantium animum, Hea. 570. — animum non advorti primum, Hea. 656. — ut ejus animum retundam, Hea. 946. — ut pater omnem ejecerit animum patris, Hea. 957. — ne istuc in animum inducas tuum, Hea. 1030. — credas animum ibi esse, Hea. 1065. — vah! hominem in animum instituere? Ad. 38. — sic animum induco meum, Ad. 68. — novi tuum animum, Ad. 224. — in animum induxi, Ad. 599; He. 50. — jam relevabis, Ad. 604. — scire est liberum animum, Ad. 833. — populus in funambulo animum occuparat, He. 5. — ut ille viva posset animum inducere uxorem habere, He. 99. — omnia esse, ut dicis, animum induco, He. 264. — ita animum induxerunt, He. 277. — pergravia in animum induxti tuum, He. 292. — habebam animum amori deditum, He. 294. — impeditum expedivi animum, He. 297. — non tute incommodam rem in animum inducas pati? He. 603. — ubicumque opus sit animum flectere, He. 608. — quum ejus alienum esse a me animum sentiam, He. 658. — animum ut adjungas tuum, He. 683. — animum ad meretricem induxti tuum, He. 689. — abhorrere animum huic video a nuptiis, He. 714. — exple animum iis, He. 755, 786, 789. — nunquam animum ad malas adducam partes, He. 837. — animum attendite, Ph. 25. — cura hæc angeret animum, Ph. 160. — animum cogi-

tandum instituere, Ph. 240.—haud scio, an mutet animum, Ph. 773.— animum cœpi attendere, Ph. 867. — anime mi, A. 687; Eu 95; Hea. 406. — adeste æquo animo, A. 24; Hea. 35; Phorm. 31. — leni passus animo, A. 262. — dicta in animo Chrysidis, A. 283 — istum amorem ex animo amoveas, A. 308.— æquo animo ferre, A. 398; 648. — ex animo omnia facias? A. 769. — animo otioso esse, A. 844.—impotenti esse animo, A. 881. — malum æquo animo feres? A. 923. — bono animo es, Eu. 84; Hea. 822; Ad. 285, 700; Ph. 964. — utinam istuc verbum ex animo diceres, Eu. 175. — ego non ex animo misera dico? Eu. 179. — iniquo pati animo, Eu. 212. — deleo omnes dehinc ex animo mulieres, Eu. 296. — quasi ubi illam exspueret miseriam ex animo, Eu. 406. — ubi quid in animo est molestiæ, Eu. 630. — fac animo hæc præsenti dicas, Eu. 768. — animo fere perturbato, Hea. 122. — in animo vitam tuam considero, Hea. 385. — leni et victo animo, Hea. 438. — tantamne esse in animo inscitiam, Hea. 620. — quam timui male, ne nunc animo ita esses duro, Hea. 665. — quemquamne animo tam communi esse, aut leni putas, Hea. 913. — tibi bene ex animo volo, Hea. 961. — animo esse omisso, Hea. 964. — quæ in animo cogitat irata, Ad. 30. — quem beneficio adjungas, ex animo facit, Ad. 72. — talem, tali genere, atque animo, Ad. 298. — alieno animo a nobis esse, Ad. 339. — quum animo cogites, Ad. 502. — æquo animo æqua noscere, Ad. 505. — bono animo fac sis, Ad. 513. — quin tu animo bono es, Ad. 545. — æquo animo fero, Ad. 742.— in animo vere cogitare, Ad. 822. — fortunatus, qui istoc animo sies, Ad. 856. — hodie animo judicavi meo, Ad. 896. — tuus hercle vero et animo et natura pater, Ad. 906. — te video nostræ familiæ tam ex animo factum velle, Ad. 923. — germanus corpore et animo, Ad. 961. — quid petam, æquo animo attendite, He. 28. — uno animo omnes socrus oderunt nurus, He. 201. — ego tamen patrio animo victus, faciam, He. 244. — ego sum animo leni natus, He. 270. — si unquam erga te animo esse amico sensisti eam, He. 389. — quam fideli animo in illam fui, He. 472. — sin alio est animo, He. 502. — adeon' pervicaci esse animo, ut, He. 532. — eo essem animo, He. 548. — quum hoc tam animo iracundo tulit, He. 568. — quam animo æquo tuli? He. 685. — neque ille hoc animo erit ætatem, He. 747. — feremus æquo animo, Ph. 138. — ten' asymbolum venire! otiosum ab animo, Ph. 340. — cum istoc animo es vituperandus, Ph. 465. — animo iniquo hoc oppido ferre aiunt, Ph. 762. — parare in animo cupiditates, Ph. 820. — animo virili præsentique ut sis, para, Ph. 956. — hi gladiatorio animo ad me affectant viam, Ph. 963. — te oro, æquo animo hoc feras. Nau. Quid ego, æquo animo? Ph. 1019, 1020. — sublati animi sunt, He. 507. — eorum animos lactas? A. 904. — non adeo, ut mea facilitas corrumpat illorum animos, He. 248.

Annona; tum annona cara est, A. 747.

Annulus; hic profecto est annulus, quem ego suspicor, Hea. 614. — is hic est annulus, Hea. 653.

— testis mecum est annulus, Ad. 348. — hic adeo his rebus anuulus fuit initium inveniundis, He. 822. — de digito annulum detraho, Hea. 650. — ipse eripuit virgini annulum, He. 574. — cognosse annulum illum Myrrhinam gnatæ suæ fuisse, He. 812, — unde annulum istum nactus? He. 826. — dicitque sese illi annulum detraxisse, He. 830. — sic te dixisse, opinor, Bacchidem annulum suum habere, He. 847. — memini ad me confugere cum hoc annulo, He. 825. — dati annuli, Eu. 541.

Annumero, vel *Adnumero*; argentum annumeravit ilico, Ad. 370.

Annuo, vel *Adnuo*; annuo, terram intuens modeste, Eu. 579.

Annus; dum moliuntur, dum comuntur, annus est, Hea. 240. — anno demum quinto et sexagesimo, Ad. 942. — anni? Ch. Anni? sexdecim, Eu. 318. — ea si vivit, annos nata est sedecim, Eu. 526. — annos natus sedecim, Eu. 693. — annos sexaginta natus, Hea. 62. — parere jam diu hæc per annos non potest, Ad. 935. — quicum tot consuesset annos, He. 555. — fere abhinc annos quindecim, Ph. 1016. — annis obsitus, Eu. 236.

Ante. (Præpositio.) Solitudo ante ostium, A. 363. — ante ostium me audivit stare, A. 475. — deferent puerum huc ante ostium, A. 508. — ante nostram januam appone, A. 727. — si positum puerum ante ædes viderit, A. 775. — Parmenonem ante ostium Thaidis tristem video, Eu. 267. — sibi putare adductum ante oculos æmulum, Eu. 623. — mihi ante oculos coram amatorem adduxti tuum! Eu. 793. — dum ante ostium sto, Eu. 842. — domi opperiamur potius, quam hic ante ostium, Eu. 894. — quem præstolare hic ante ostium? Eu. 974. — non mihi per fallacias adducere ante oculos? Hea. 1043. — ante ædes non fecisse, erit melius, convicium, Ad. 181. — non, quod ante pedes modo est videre, Ad. 387. — ut ante tempus exirem foras, He. 36. — Pamphilum video stare ante ostium, He. 428. — neque unquam ante hunc scivi diem, He. 641. — Bacchidem video stare ante ostium, He. 855. — nunquam ante hunc diem eam viderem, He. 864. — plus hodie boni feci imprudens, quam sciens ante hunc diem unquam, He. 881. — ante brumam aliquid incipere, Ph. 708.

Ante, *Antea*, *Antequam*. (Adverb.) Nonne oportuit præscisse me ante? A. 239. — id te oro, ut ante eamus, dum tempus datur, A. 557. — sed Thais multo ante venit? Eu. 732. — antea qui scire posses? A. 52. — seque ante, quam eam uxorem duxisset domum, sperasse, He. 146. — teque ante quam me amare rebar, He. 581.

Antecedo; non: verum hæc (dies) ei antecessit, Ph. 524.

Anteeo; herum anteeo sapientia, Ph. 247.

Antehac; quod antehac fecit, nihil ad me attinet, A. 187. — animus in spe atque in timore usque antehac attentus fuit, A. 304. — veniret antehac nunquam? A. 919. — anus dicta mater antehac, Hea. 270. — antehac facta, Ad. 87. — scio te non usum antehac amicitia mea, Ad. 251. — quas antehac fecit fabulas, Ph. 4.

Anteverto, vel *Antevorto*; miror ubi ego huic antevorterim, Eu. 737.

Antiphila; collocapletasti te, Antiphila, Hea. 258. Passim alibi.

Antipho. Eu. 565. Passim alibi.

Antiquus, a, um; tu morem antiquum obtines. He. 861. — iter ad hospitem antiquum, Ph. 67. — tua duritia antiqua illa, Hea. 435. — rationem antiquam obtine, Ad. 816. — antiquam venustatem obtines, He. 859. — homo antiqua virtute, Ad. 443. — antiqua u consuetudine agitarem inter vos convivium, He. 92. — Crito, antiquum obtines, A. 819.

Anus; e Corintho anus pauperula, Hea. 96. — anus quæ est dicta mater esse ei, non fuit, Hea. 269. — anus quædam prodit, Hea. 276. — anus foribus obdit pessulum, Hea. 278. — anus subtemen nebat, Hea. 292. — fuit quædam anus Corinthia hic, Hea. 600. — erat hic Corinthia anus, Hea. 629. — id anus fecit indicium mihi, Ad. 620. — jam nos fabulæ sumus, senex, atque anus, He. 621. — quæ hæc anus est exanimata? Ph. 731. — ego, quæ essem anus deserta, Ph. 750. — ejus anuis causa, quæ erat mortua, Hea. 287. — anui illi prodíta abs te filia est planissume, Hea. 639. — anum decrepitam, Ad. 943. — cum puella anum suscepisse inimicitias, non pudet? He. 231. — ad anum recta pergit, Ph. 112.

Apage; apage sis? Eu. 755. — Apage te, Eu. 903.

Aperio; qui mihi uno digitulo fores aperis fortunatus, Eu. 284. — necessario se aperiunt, A. 634. — hæc ubi aperuit ostium, Hea. 276. — quo pacto hoc aperiam? He. 628. — senes qui primi venient, ii partem aperient, Ad. 23. — aperi fores, Ad. 168. — aperite aliquis actutum ostium, Ad. 638.

Aperte; aperte loqui? A. 195. — aperte ipsam rem modo locutus es, A. 202. — aperte fallere dolis? A. 494. — non tu istuc mihi dictura aperte es? Eu. 818. — aperte narrato, Hea. 702. — dicendum aperte, Ad. 668. — aperte tibi nunc fabuler, Ph. 653. — tam aperte irridens, Ph. 955.

Apiscor; deorum vitam apti sumus, Hea. 693.

Apollo; non Apollinis magis verum, atque hoc responsum est, A. 700.

Appareo; apparet servum hunc esse domini pauperis, Eu. 486. — ille bonus vir nusquam apparet, Eu. 660. — res apparet, Ad. 969. — fac sis, nunc promissa appareant, Eu. 311.

Apparo, vel *Adparo;* video alios cœnam apparare, Hea. 126. — apparare de die convivium, Ad. 970. — in apparando consumunt diem, Ad. 904. — spatium apparandis nuptiis dabitur, Ph. 700. — dum apparatur, Eu. 563. — hæ nuptiæ non apparabantur mihi, A. 658. — omnia apparata jam sunt intus, A. 849. — domum modo ibo, ut apparentur, A. 596. — postquam videt nuptias domi apparari, A. 515. — nuptias quod mihi apparari sensit, A. 692.

Appello, are. Demipho, te appello, Ph. 1010. — nam quo ore appellabo patrem, Hea. 700. — quum ex te esset aliquis, qui te appellaret patrem, He. 652. — ne me istoc posthac nomine appellassis, Ph. 741.

Appello, ere; animum ad scribendum appulit, A. 1. — animum ad uxorem appulit, A. 447.

Applico; animum ad deteriorem partem applicat, A. 193. — forte applicat primum ad Chrysidis patrem se, A. 926. — hi se ad vos applicant, Hea. 393. — ad studium se applicasse musicum, Hea. 23.

Appono; tun' apposuisti hunc? A. 744. — cujum puerum hic apposuisti? A. 765. — ante nostram januam appone, A. 727. — at istos rastros interea appone, Hea. 89. — si forte opus sit jusjurandum, non apposuisse, A. 731. — prior decumbis: cœna dubia apponitur, Ph. 342. — postulare id gratiæ sibi apponi, A. 332.

Apporto, vel *Adporto;* nuntium apporto tibi, Hea. 427. — apporto novam Comœdiam, Ph. 25. — quidnam apportas? A. 860. — Hei vereor, ne quid Andria apportet mali, A. 73. — hoc paulum lucri, quantum ei damni apportet, Hea. 747. — quin usus semper aliquid apportet novi, Ad. 860.

Apposco, *Adposco;* hæc talenta dotis apposcunt duo, Hea. 838.

Apprehendo; pone apprehendit pallio, Ph. 862.

Apprime; nam id arbitror apprime in vita esse utile, A. 61. — scis, fratrem ejus esse apprime nobilem? Eu. 951. — etsi me omnibus scio esse apprime obsequentem, 247.

Approbo; si non id fama approbat? Ph. 723.

Appropero; approperat, A. 476.

Apud; ut semper tibi apud me justa fuerit servitus, A. 38. — navem is fregit apud Andrum insulam, A. 222. — præteriens modo mihi apud forum inquit, A. 254. — proin tu fac, apud te ut sies, A. 409. — aut quia sum apud te primus, Eu. 90. — se iri præpositum tibi apud me, Eu. 140. — sine illum priores partes apud me habere, Eu. 152. — olim isti fuit generi quondam quæstus apud seclum prius, Eu. 246. — si commodum est, apud me sis volo, Hea. 162. — quo maxume apud te se valere sentiet, Hea. 488. — at mihi fides apud hunc est, Hea. 571. — apud quem expromere omnia mea occulta audeam: apud alium prohibet dignitas: apud alium ipsius facti pudet, Hea. 575, 576. — facio te apud illum Deum, Ad. 537. — nostin' porticum hanc, apud macellum, Ad. 575. — apud ipsum lacum est pistrilla, Ad. 585. — cur nunc apud te potat? Ad. 803. — apud illum sunt ambo, Ad. 877. — sancte adjurat, non posse apud vos se perdurare, He. 269. — uti advorsa ejus per te tecta, taciteque apud omnes scient, He. 388. — eo pacto apud te meo erit ingenio fides, He. 474. — ut apud me præmium esse positum pietati scias, He. 584. — num tibi videtur esse apud sese? He. 707. — ne nomen mihi quæstus obstet apud te, He. 735. — qui firmare meam apud vos possem fidem? He. 750. — nihil apud me tibi defieri patiar, He. 768. — erat ei de ratiuncula apud me reliquum pauxillulum nummorum, Ph. 37. — modo apud portum, Ph. 198. — itan' parvam mihi fidem esse apud te? Ph. 809. — potaturus est apud me, Ph. 836. — sin est, ut velis manere illam apud te, Ph. 925. Et passim alibi.

Aqua; congrum istum sinito in aqua ludere, Ad. 378.

Aquila; aquilæ senectus, Hea. 521.

Ara; nec tu aram tibi parari, Hea. 977. — ex ara hinc sume verbenas, A. 728.

Arbiter; me cepere arbitrum, Hea. 500. — cedo quemvis arbitrum, Ad. 124.

Arbitrium; arbitrium vestrum valebit, Hea. 25.

Arbitror; id arbitror apprime in vita esse utile, A. 60. — at ego non posse arbitror, A. 564. — simul arbitror, jam aliquem esse amicum ei, A. 814. — deorum vitam sempiternam arbitror, A. 961. — civemne? Th. Arbitror: certum non scimus, Eu. 110. — hac re arbitror id fieri posse maxime, Eu. 172. — tene? non hercle arbitror, Eu. 218. — nec quemquam esse ego hominem arbitror, cui, Eu. 324. — sic homo est, perpaucorum hominum. Gn. Immo nullorum arbitror, Eu. 409. — e flamma petere te cibum posse arbitror, Eu. 491. — idem ego arbitror, Eu. 1082. — Illud permagni referre arbitror, Hea. 467. — sic est, non esse horum te arbitror, Hea. 987. — non arbitror, Hea. 993. — rem me habere præter alios præcipuam arbitror, Ad. 259. — jamdudum aliquid ruri agere arbitror, A. 580. — neque faciam, neque me satis pie posse arbitror, Ad. 460. — sanum te credis esse? Mi. Equidem arbitror, Ad. 752. — dignos arbitror, Ad. 923. — te desiderium Athenarum arbitror cepisse sæpe, He. 88. — nec verum arbitror, He. 140. — incommodum mihi esse arbitror, He. 153. — tuos esse illi mores morbum arbitror, He. 239. — te mihi injuriam facere arbitror, He. 256. — me uxorem in culpa inventurum arbitror, He. 299. — neutiquam honestum esse arbitror, He. 403. — meæ commodum famæ arbitror, He. 585. — nec conventurum inter nos posthac esse arbitror, He. 659. — neque eum quemquam esse arbitror, He. 807. — me fecisse arbitror, ne, He. 840. — commodius esse in omnes arbitror, Ph. 813. — quam hoc munus gratum Thaidi arbitrare esse? Eu. 275. — in qua civitate te arbitrare vivere? Ad. 689. — quodnam arbitrare? Ph. 870. — nescire arbitramini, quo quisque pacto hic vitam exigat? He. 215. — me indotatis patrocinari fortasse arbitramini, Ph. 938. — hice hoc munere arbitrantur suam Thaidem esse, Eu. 269. — non sunt solæ arbitratæ hæ, He. 762. — arbitrabitur commeruisse culpam, Ph. 205. — si, Simo, hunc noris satis, non ita arbitrere, A. 917. — ut te arbitretur sibi paratum mœchum, A. 317. — te arbitrari, quod res est, velim, Eu. 978. — neque adeo arbitrari patris est aliter, He. 529.

Arcesso; obstetricem arcesso, A. 299. — cur non domum uxorem arcessis? Ad. 908. — postquam arcessunt sæpius, He. 187. — ubi voles, arcesse, A. 850. — propere arcesse, hinc qui auferant eam, A. 981. — Pamphilam arcesse, Eu. 625. — curre: obstetricem arcesse, Ad. 355. — abi domum, ut uxorem arcessas, Ad. 703. — uxorem ut arcessat, paret, Hea. 949. — nec qui arcessat Æschinum, Ad. 293. — rogito, eone obstetricem arcessat? Ad. 623. — quam mox virginem arcessant, Ad. 894. — missa est obstetricem arcessitum, A. 516. — nutricem arcessitum iit, Eu. 891. — nam idcirco arcessor, A. 692. — ne nunc quidem, quum arcessor? Eu. 47. — cur non arcessitur? A. 583. — arcessitur lavatum interea virgo, Eu. 592. —

arcessi jube, A. 547. — ut jubeam arcessi, A. 743. — huc qua gratia te arcessi jussi, ausculta, Eu. 100. — quum primum jussit me ad se arcessier, Eu. 510. — cur non arcessi jubes filiam? Hea. 1049. — simulat se a matre arcessi ad rem divinam, abiit; ubi ibi est dies complures, arcessi jubet, He. 184, 185. — Philumenam ad se arcessi hic jussit, He. 466.

Archidemides; Archidemidem, novistin'? Eu. 327.

Archilis; audivi, Archilis, jamdudum, A. 228.

Archonides; quam volo: Archonidi hujus filiam, Hea. 1067.

Ardeo; amore ardeo, Eu. 72. — Ardeo iracundia, Ad. 311.

Argentarius, a, um; occasio est, et Phædriæ, curam adimere argentariam, Ph. 885.

Argentum; inveniundum est argentum, Hea. 513. — est paratum argentum, Hea. 737. — argentum dabitur ei ad nuptias, Hea. 777. — ut ea via abs te argentum auferretur, Hea. 850. — dabitur a me argentum, Ad. 119. — ut numerabatur forte argentum, Ad. 407. — argentum deerat, Ph. 299. — etiam argentum est ultro objectum, Ph. 768. — argentum inventum est Phædriæ, Ph. 777. — jam illi datum est argentum? Ph. 795. — idem hoc argentum ei datum erit, Ph. 887. — huic drachmarum argenti hæc mille dederat mutuum, Hea. 601. — argenti tantum dabitur, Ad. 193. — quantum tibi opus est argenti, Ph. 556. — talenta argenti bina capiebat, Ph. 788. — hiccine ut a nobis hoc tantum argenti auferat? Ph. 954. — illi argentum es pollicitus, Hea. 329. — ego argentum effecero, Hea. 584. — retraham ad me illud fugitivum argentum, Hea. 678. — argentum eripio, Hea. 717. — argentum cudo, quod tibi dem, Hea. 740. — abi: effer argentum, Hea. 804. — Ex te prius audivisse gaudeo, quam argentum haberes, Hea. 817. — jam argentum ad eam deferes, Hea. 822. — cape hoc argentum, ac defer, Hea. 831. — sponsæ ancillas opus esse, argentum ut dares, Hea. 894. — pro qua ego argentum dedi? Ad. 180. — vide, utrum vis: argentum accipere, an, etc. Ad. 196. — si modo argentum reddat, Ad. 203. — argentum adnumeravit ilico, Ad. 370. — non tu hoc argentum perdis, Ad. 411. — ipse egomet solvi argentum, Ad. 465. — a me argentum, quanti est, sumito, Ad. 982. — ab amicis argentum aufero, Ph. 512. — cras mane argentum mihi miles dare se dixit, Ph. 530. — unde tam subito huic argentum inveniam? Ph. 533. — invenias argentum, Ph. 539. — opportune nunc argentum mecum attuli, Ph. 678. — quum argentum repetent, Ph. 694. — si argentum acceperit, Ph. 698. — abi, dic, esse argentum Phædriæ, Ph. 711. — hic simul argentum repperit, Ph. 822. — argentum accepi, Ph. 828. — conficere argentum suum, Ph. 838. — ut modo argentum tibi dedimus apud forum, Ph. 858. — illud mihi argentum rursum jube rescribi, Ph. 921. — quin tu mihi argentum cedo, Ph. 934. — argentum condonamus, Ph. 946. — ea relicta huic arrhaboni est pro illo argento, He. 402. — quod de argento sperem, nihil est, Hea. 671. — quod tibi dixi de argento, Hea. 791. — de argento, somnium, Ad. 205. — ut dicerem, argento opus esse, Ph.

592.—hem! emunxi argento senes, Ph. 681.

Argumentum; non qui argumentum narret, A. 6. — dehinc ne exspectetis argumentum Fabulæ, Ad. 22. — non ita dissimili sunt argumento, A. 11. — duplex quæ ex argumento facta est simplici, Hea. 6.

Aridus, a, um; habet patrem avidum, miserum, atque aridum, Hea. 526.

Arma; omnia prius experiri, quam armis sapientem decet, Eu. 788. — belli gloriam armis reperire, Hea. 112.

Aro; in fundo arare, Hea. 60.

Arrhabo; ea relicta huic arrhaboni est, Hea. 603.

Arrideo; sed his ultro arrideo, Eu. 250. — arridere omnibus, Ad. 868.

Arrigo; arrige aures, Pamphile, A. 935.

Arripio; quod ego arripui, Eu. 571. — sublimem medium arriperem, Ad. 317.

Ars; quid est quod tibi mea ars efficere hoc possit amplius, A. 31. — ignara artis meretriciæ, Hea. 226. — si nunquam avare pretium statui arti meæ, Hea. 48, 49. — nolite sinere per vos artem musicam recidere ad paucos, He. 46. — qui artem tractant musicam, Ph. 18. — nihil isthc opus est arte ad hanc rem, A. 32. — arte tractabat virum, Hea. 366. — id arte ut corrigas. Dr. Corrector! nempe tua arte viginti minæ pro psaltria periere, Ad. 745, 746. — remotus ab arte musica, He. 23. — fratrem homini nemini esse primarum artium magis principem, Ad. 260.

Articulus; in ipso articulo oppressit! Ad. 230.

Artifex; o artificem probum! Ph. 259.

Arx; in arcem transcurso opus est. Par. Cui homini? Pa. Tibi. Par. In arcem! quid eo? He. 431, 432. — hospitem exspecto in arce Callidemidem, He. 770.

Ascendo; ascendo in excelsum locum, A. 357. — navem ascendit, Ad. 707.

Asia; meque in Asiam persequens, proficiscitur, A. 937. — in Asiam hinc abii propter pauperiem, Hea. 111. — in Asiam ad regem militatum abiit, Hea. 117. — audivi, esse in Asia, Hea. 181.

Asinus; quæ sunt dicta in stultum, caudex, stipes, asinus, plumbeus, Hea. 878. — flabellum tenere te asinum tantum, Eu. 598. — quid? tu autem huic, asine, auscultas? Ad. 939.

Aspecto; quid me aspectas? Eu. 559.

Asper, a, um; asperum, pater, hoc est, Hea. 458.

Aspernor; aspernatur illiberaliter, Ph. 371.

Aspicio; forte unam aspicio adolescentulam, A. 118. — accessi: intro aspexi, A. 366. — tremo, horreoque, postquam aspexi hanc, Eu. 84. — sed postquam aspexi, ilico cognovi, Hea. 656. — postquam aspexi, o facinus indignum! He. 376. — postquam me aspexere ancillæ advenisse, He. 367. — hem! Demea, haud aspexeram te, Ad. 374. — clamant, venit! id quod me repente aspexerant, He. 368. — vide, amabo! si non, quum aspicias, os impudens videtur, Eu. 837. — sibi complacitam formam, postquam aspexerit, Hea. 773.

Asporto; quoque hinc asportabitur terrarum, Ph. 550.

Assentor; imperavi egomet mihi omnia assentari, Eu. 253. — nam qui huic animum assentari induxeris, Eu. 490. — ne id assentandi facere existimes, Ad. 271. — Assentando, indulgendo, Ad. 993.

Assequor; assequere, ac retine, Ph. 981.

Assero; ego liberali illam assero causa manu, Ad. 195.

Asservo; hic tibi asservandus est, Hea. 593. — dic me hic oppido asservari, Hea. 734. — cura asservandum vinctum, A. 867.

Assido; assido, accurrunt, servi, Hea. 124.

Assidue; ne semper servus currens, iratus senex, etc. assidue agendi sint mihi, Hea. 39.—quid te futurum censes, quem assidue exedent? Hea. 462. — dicunt malevoli, homines nobiles eum adjutare, assidueque una scribere, Ad. 16. — multo melius hic quæ fiunt, quam illic, ubi sum assidue, scio, He. 217.

Assimulo; quid si assimulo? satin' est? Ph. 210. — se assimulat lætum, Hea. 889. — quo me assimularam ire ad mercatum, non eo, Ph. 892. — hinc ab dextera me venire assimulabo, A. 737. — adibo, atque assimulabo, Eu. 461. — paternum amicum me assimulabo virginis, Ph. 128. — assimulabimus, tuam amicam, hujus esse, Hea. 332. — has bene ut assimules nuptias, A. 168. — istunc exora, ut suam esse assimulet, Hea. 358. — quî scis, an ea causa, me odisse assimulaverit, He. 235. — an tute intellexti hoc assimulari? A. 501. — me ætatem censes velle id assimularier? Hea. 716.

Assisto; hic propter hunc assiste, Ad. 170.

Assoleo; quæ assolent signa esse ad salutem, A. 482.

Asto; accessi: astiti, Ph. 866. — Hic patrem astare aiebas? Hea. 962. — patrum video cum patre astantem, Ph. 606.

Astringo; hac lege tibi meam astringo fidem, Eu. 102.

Astu; an in Astu venit, Eu. 986.

Astus; quæ si non astu providentur, me, aut herum pessumdabunt, A. 208; Ph. 183. — quod si artu rem tractavit, Di vostram fidem! Eu. 923.

Astute; ne esset spatium cogitandi ad disturbandas nuptias. Astute! A. 183. — astute labefactarier, Eu. 509. — satis astute aggredi, Ph. 967.

Astutia; me magnifice effero, qui et potestatem habeam tantæ astutiæ, Hea. 710. — opus est tua mihi astutia, A. 725. — hem astutias! quod si quiessem, A. 606.

Astutus; astutus! næ ille haud scit, quam, etc. Hea. 222. — nunquam adeo astutus fui, quin, Ad. 222. — me non tam astutum esse, id certo scio, Hea. 875.

Asymbolus, a, um; Ten' asymbolum venire! Ph. 339.

At; Atat; At enim; at nunc faciet? neque sine tuo magno malo, A. 179. — at te Di perdant, Eu. 431. — at scin' quid, sodes? Hea. 738. — peccatum magnum, at humanum tamen, Ad. 691. — at faciam, ut noveris, He. 439. — mi vir, non mihi narras? Ch. At. Nau. quid, at? Ph. 1001; *et passim alibi.* At at! hoc illud est! hinc illæ lacrymæ! A. 125. — qui huc pergit? at at! hic quidem est parasitus, Eu. 228. — at at, data hercle verba mihi sunt, Eu. 726. — at at! Tu. Num formidolosus obsecro es,

mi homo? Eu. 755. — at at! eccum Phidippum, et patrem video, He. 449. — at at! Phædriæ pater venit, Ph. 599. — at at! nisi mihi prospicio, hæreo, Ph. 962. — at enim istæc in me cudetur faba, Eu. 381. — at enim dices, me pœnitet, Hea. 72. — at enim. CLIT. Quid enim? Hea. 317. — at enim spem nuptiarum omnem eripis. Hea. 713. — at enim non sinam, Ad. 169. — at enim tædet jam, Ph. 486, et passim alibi.

Atavus; progeniem ab atavo proferens, Ph. 395.

Ater, a, um; ater alienus canis, Ph. 705. — panem atrum vorent, Eu. 684. — tam excocta atque atra, quam carbo est, Ad. 853.

Athenæ; desiderium Athenarum, He. 88. — quid tu Athenas insolens? A. 910.

Atque; atque adeo, A. 533; Eu. 963; He. 397, 457; Ph. 389. Atque etiam, Ad. 667. — alium esse censes nunc me, atque olim? A. 546. — non Apollinis magis verum, atque hoc responsum est, A. 700. — miser æque, atque ego, A. 704; A. 979. — aliorsum, atque ego feci, Eu. 82. — nunquam te aliter, atque es, in animum induxi meum, Ad. 599. — ne simili utamur fortuna, atque usi sumus, Ph. 32. — te mihi fidelem esse æque, atque egomet sum mihi, scibam, Ph. 580. — faxo tali eum mactatum, atque hic est, infortunio, Ph. 1027, et passim alibi.

Atqui; atqui expectabam quidem, A. 436. — sine veniat! atqui si illam digito attigerit uno, Eu. 739. — atqui, non est opus, Hea. 611. — atqui ex me hic non natus est, Ad. 40. — atqui ea res disjunxit illum ab illa, He. 160. — atqui reperi jam: aliud cura, Ph. 235. — atqui mirificissimum, Ph. 870, et passim alibi.

Atrox; re atroci percitus, He. 377.

Attamen; attamen ubi fides? A. 638. — Dave, attamen, A. 713. — Attamen si quid, A. 715. — attamen habet bene ac pudice eductam, Hea. 225.

Attemperate; attemperate venit in ipsis nuptiis, A. 918.

Attendo; postquam attendi magis, He. 267. — nunc quid petam, æquo animo attendite, He. 28. — quid velim, animum attendite, Ph. 25. — aurem admovi: ita animum cœpi attendere, Ph. 867.

Attente; ita tute attente illorum officia fungere, Hea. 66.

Attentus, a, um; animus in spe atque in timore attentus, A. 314. — nimium ad rem attenti, Ad. 958. — attentiores sumus ad rem omnes, quam sat est, Ad. 838.

Attica; puella ex Attica abrepta, Eu. 110.

Atticus, a, um; Atticus quidam apud Andrum ejectus est, A. 925. — ibi ego audivi ex illo, sese esse Atticum, A. 929. — civem Atticam esse hanc, A. 221; 782. — se scire civem esse Atticam, A. 861. — eam esse dico liberam, civem Atticam, Eu. 804. — attica elegantia, Eu. 1092. — illam civem esse Atticam, bonam, Ph. 114.

Attineo; quod ante hac fecit, nihil ad me attinet, A. 187. — profundat, perdat, pereat! nihil ad me attinet, Ad. 135. — jamne me vis dicere id, quod ad te attinet? Ad. 187. — quod ad illum attinet potissimum, Ad. 297. — illum curo unum: ille ad me attinet, Ad. 437. — quod ad hanc rem attinet, Ph. 481. — eaque, nihil quæ ad te

attinent ? Hea. 76. — comperiebam, nihil ad Pamphilum quidquam attinere, A. 91. — scin' tu, adeo ad te attinere hanc omnem rem? Eu. 743.

Attingo; nocte illa prima virginem non attigit, He. 136. — mulierculam compressit, neque postilla unquam attigit, Ph. 1017. — ne me attingas, sceleste, A. 791. — si attigisses, ferres infortunium, Ad. 179. — si tu illam attigeris secus, quam dignum est, liberam, Ph. 438. — atqui si illam digito attigerit uno, Eu. 739.

Attollo; attolle pallium, Eu. 768.

Au; dicturan' es quod rogo? MY. Au! A. 753. — au! obsecro; an non civis est? A. 783. — au! obsecro; mea Pythias, Eu. 656. — au! ne comparandus hic ad illum est, Eu. 680. — au! tace, obsecro, Eu. 898. — au! obsecro te, istuc inimicis siet, Hea. 1017. — au! mi homo, sanusne es? Ad. 337. — quid! duasne is uxores habet? So. Au! obsecro, Ph. 753. — au! obsecro, cave, ne in cognatam pecces, Ph. 802.

Auceps; concurrunt læti aucupes, Eu. 257.

Auctor; auctor his rebus quis est? Ad. 675. — te auctore quod fecisset adolescens? Eu. 1012. — idne estis auctores mihi? Ad. 943. — amici omnes uno ore auctores fuere, Ph. 624. — quos hic Noster auctores habet, A. 19.

Auctoritas; vostra auctoritas mea auctoritati fautrix, adjutrixque sit, He. 47, 48. — nunquam defugiam auctoritatem, Eu. 390.

Aucupium; hoc novum est aucupium, Eu. 247.

Audacia; non potest celari nostra diutius jam audacia, Ph. 182. — audire eorum est operæ pretium audaciam, A 217. — parum perspexisse ejus videre audaciam, Eu. 899. — audaciam meretricum specta, Eu. 993. — o hominis impudentem audaciam! Hea. 313. — jocularem audaciam! Ph. 134. — O audaciam! Ph. 360. — hanc se intendit esse, ut est audacia, Eu. 525. — qua audacia tantum facinus audet? Eu. 957. — tantane affectum esse hominem audacia? Ph. 976.

Audacter, Audacissime; facit, ut te audacter moneam, et familiariter, Hea. 58. — minus multo audacter læderet, Ph. 11. — audacissime oneris quidvis impone, et feret, Ph. 560.

Audax, ior, issimus; qui tam audacis facinoris mihi conscius sis? Ph. 156. — o hominem audacem? A. 771. — o scelestum atque audacem hominem! Eu. 708. — o facinus audax! A. 402; Ph. 233. — hoccine tam audax facinus facere esse ausum? Eu. 644. — rogitas, audacissime? Eu. 947.

Audeo; nihil jam mutire audeo, A. 506. — neque, quum rogites, quid sit, audet dicere, Eu. 659. — qua audacia tantum facinus audet? Eu. 958. — qui referire non audeham, vicit, Ad. 569. — nunquam ausus sum recusare eam, He. 296. — an me, qui ausus sim incipere? Eu. 1044. — nec tibi ille est credere ausus, Hea. 156. — qui mentiri, aut fallere insuerit patrem, aut audebit, tanto magis audebit ceteros, Ad. 56. — qua fiducia id facere audeam? A. 615. — apud quem expromere occulta audeam, Hea. 575. — sæpe forte temere eveniunt, quæ non audeas optare! Ph. 757. — non ausim, Eu. 883. — neque

pol servandum tibi quidquam dare ausim, Eu. 903. — fac ut audeat tibi credere omnia, Hea. 926. — non auderet hæc facere viduæ mulieri, Hea. 954. — ille continuo irasci: neque negare audere, Eu. 619. — hoccine tam audax facinus facere esse ausum? Eu. 644. — ne quid credas me advorsum edictum tuum facere esse ausam, Hea. 624. — incendor ira, esse ausam facere hæc te injussu meo, He. 562.

Audio; miseram me! quod verbum audio? A. 240. — herus, quantum audio, uxore excidit, A. 424. — o Jupiter! quid ego audio? A. 466. — iræ sunt inter Glycerium et gnatum. Ch. Audio. A. 553. — quidnam audio! A. 594. — jam susurrari audio, civem Atticam esse hanc, A. 781. — si invenies me mentitum, occidito. si. Nihil audio, A. 865. — postilla nunc primum audio, quid illo factum sit, A. 938. — pro illo te ducam. ch. Audio, Eu. 371. — quem hic ego audio? Eu. 1059. — ego vero audio nunc demum, et video, et valeo, Hea. 244. — aut illud falsum est, quod vulgo audio dici, Hea. 421. — cognita est, quantum audio hujus verba, Hea. 682. — loquere; audio, Hea. 694; Ph. 488. — pater. Ch. Nihil audio, Hea. 1058. — nihil etiam audio ipsum, Hea. 1059. — quid istuc, Sannio, est, quod te audio? Ad. 211. — pro Jupiter! clamorem audio, He. 317. — nescio, quid audio hic tumultuari misera, He. 336. — herilem filium ejus duxisse audio uxorem, Ph. 39. — at non cura angeret animum. Ph. Audio, Ph. 160. — lex coegit? audio, et fateor, Ph. 236. — te omnes nos accusare audio immerito, Ph. 289. — per ejus unam, ut audio, aut vivam, aut moriar, sententiam, Ph. 483. — Dorio, audi, obsecro, Do. Non audio, Ph. 485. — patrem adolescentis facta tolerare audio violenter, Ph. 730. — argentum, quod habes, condonamus te. Ph. Audio, Ph. 946. — quid narras! Ge. Hoc, quod audis, Ph. 136. — atque audin'? verbum unum cave de nuptiis, A. 300. — audin' tu illum? A. 343; 583. — atque audin'? quadrupedem constringito, A. 867. — audin' tu? hic furti se alligat, Eu. 808. — audin' tu illum quid ait? Eu. 1036. — mulier tibi adest, audin' Clinia? Hea. 243. — audin', quid dicam, Scirte? He. 78. — laudarier te audit libenter, Ad. 537. — vulgus quod male audit mulierum, He. 600. — audivi, Archilis, jamdudum, A. 228. — apud forum modo e Davo audivi, A. 313. — unde id scis? Da. Audivi, et credo, A. 512. — ausculta. Ch. Audivi jam omnia. audivi, inquam, a principio, A. 786, 787. — nihil, nisi quod illum audivi dicere, A. 860. — ibi ego audivi ex illo, sese Atticum, A. 929. — ex ipsa millies audivi, A. 948. — quæ vera audivi, taceo, et contineo optume, Eu. 103. — plus millies audivi, Eu. 422. — mea tu, ne audivi quidem, Eu. 664. — nescio; abiit; audivi, Eu. 817. — scis Pamphilam inventam civem? Pa. Audivi, Eu. 1035. — audivi, esse in Asia, Hea. 181. — alteræ dum narrat, forte audivi, Hea. 272. — nunquam commodius herum audivi loqui, Hea. 559. — mea Phrygia, audisti, modo; etc. Ph. Audivi, Hea. 732. — audivi filium una affuisse in raptione, Ad. 356. — Æschine, audivi omnia, et scio, Ad. 683. — virgo nihil habet.

Mi. Audivi, Ad. 733. — jampridem audivi cepisse odium tui Philumenam, He. 219. — quem ego hic audivi loqui? He. 453. — adveniens audivi omnia, He. 468. — epistolam ab eo allatam esse audivi, Ph. 149. — venisse eas salvas, audivi ex nauta, Ph. 575. — hoc ubi ego audivi, Ph. 865. — hic pulcherrimum facinus audivi, Ph. 869. — num quidnam de gnato meo audisti? Hea. 429. — cui æque audisti commodius quidquam evenisse? Hea. 685. — mea Phrygia, audisti, modo, etc. Hea. 731. — nondum audisti quod est gravissimum, Ad. 468. — audisti ex aliquo fortasse, He. 550. — an, quia non tute ipse dudum audisti? He. 785. — en! unquam injuriarum audisti mihi scriptam dicam, Ph. 329. — audistin' obsecro? A. 787; Hea. 684. — audistin'? Ch. Omnia, A. 977. — si quid rogabit, nusquam tu me: audistin'? Ad. 541. — quid gnato obtigerit, audistin' Chreme? Ph. 576. — de Antiphone audistin' quæ facta? Ph. 611. — ubi nuptias futuras esse audivit, A. 174. — postquam ante ostium me audivit stare, approperat, A. 476. — perii! numnam hæc audivit? Hea. 517. — videlicet de psaltria hac audivit, Ad. 452. — en unquam cuiquam contumeliosius audistis factam injuriam? Ph. 349. — eadem hæc, multi alii in Andro tum audivere, A. 933. — amatores mulierum esse audieram eos maximos, Eu. 665. — nec quis esset, unquam audieram dicier, Eu. 699. — audieras? Gn. Sæpe, et fertur inprimis, Eu. 429. — ubi id audiveras? Ph. 572. — qui postquam audierat non datum iri filio uxorem, A. 177. — ego audiam? quid audiam, Chreme? A. 896. — an ego toties de eadem re audiam? Ad. 129. — rem omnem a principio audies, A. 48. — quid obstat, cur non veræ fiant? Si. Audies, A. 103. — tute adeo jam ejus verba audies, A. 580. — quid est? Ch. Tacitus citius audies, Eu. 571. — nunc audies, He. 177. — tu jam lites audies, Ph. 219. — si herum insimulabis avaritiæ, male audies, Ph. 359. — intus cetera audies, Ph. 764. — ea, quæ non vult, audiet, A. 922. — audi nunc jam, A. 330. — quin tu hoc audi, A. 347. — hoc audi, A. 592, 662. — audi, audi, obsecro, A. 862, 863. — tamen, Simo, audi, A. 895. — quid est? Mi. Audi modo, Hea. 902. — Æschine, audi: ne te ignarum fuisse dicas, Ad. 161. — leno, audi, si vis, nunc jam, Ad. 185. — Phidippe, ades! audi paucis, He. 510. — Dorio, audi, obsecro. Audi, quod dicam, Ph. 485; 486. — audi nunc contra jam, Ph. 698. — prius quam huic respondeas temere, audi, Ph. 1036. — prius audite paucis, Eu. 1066. — cave posthac unquam istuc verbum ex te audiam, Hea. 1033. — potius, quam lites secter, aut quam te audiam, Ph. 408. — indignum jam facinus faxo ex me audias, A. 856. — immo ego te obsecro hercle ut audias, Eu. 562. — reprimam me, ne ægre quidquam ex me audias, He. 765. — at nunc dicam, quod libenter audias, Ph. 487. — fac quam primum hæc audiat, Eu. 1041. — vereor, si clamorem ejus hic crebro audiat, He. 412. — si placuerit, facitote. Pa. Audiamus, Eu. 1067. — rogas? viderem, audirem, essem una, Eu. 574. — utinam hic prope adesset, atque audiret hæc! Ad. 454. —

vera an falsa audieris, jam sciri potest, A. 924. — benedictis si certasset, audisset bene, Ph. 21. — si jam audierit sibi paratas nuptias, A. 342. — aderit continuo, hoc ubi ex te audierit, He. 814. — quod quum audierit, Ph. 186. — audireque eorum est operæpretium audaciam, A. 217. — audire vocem visa sum modo militis, Eu. 454. — audi quid dicam. Do. At enim tædet jam audire eadem millies, Ph. 486. — mercator hoc addebat, se audisse abreptam e Sunio, Eu. 115. — næ me istuc ex te prius audivisse gaudeo, Hea. 816. — audivisse vocem pueri visus est vagientis, He. 517. — adolescentulus eadem, et graviter audiendo, victus est, Hea. 114. — aliquot me adiere, ex te auditum qui aiebant, A. 535. — aut te visum, aut auditum velim, Ph. 432. — quod ipsa ex aliis auditura sit id nosmet ipsos indicare placabilius est, Ph. 959. — audiendum hercle est, Hea. 321.

Aufero; quod est promissum, ab amicis argentum aufero, Ph. 512. — minas triginta per fallaciam ab illo abstuli, Ph. 940. — inultum nunquam id auferet, 612. — omne hoc mater auferet, Ph. 49. — nisi facient, quæ illos æquum est, haud sic auferent, Ad. 455. — aufer aurum hoc, Eu. 725. — insanis? aufer, Ad. 941. — aufer mihi; oportet, Ph. 223. — aufer te hinc, Ph. 558. — quin tu hinc pollicitationes aufer, Ph. 856. — vos isthæc intro auferte: abite, A. 28. — dat mihi (aurum) ut auferam, Eu. 627. — hiccine ut a nobis hoc tantum argenti auferat? Ph. 954. — priusquam dilapidet nostras triginta minas, ut auferamus, Ph. 897. — propere arcesse, hinc qui auferant eam, A. 981. — quidquid possem, mallem auferre potius in præsentia, Ad. 223. — suspicor, aliquid domo abeuntem abstulisse, Eu. 661. — ut ea via abs te argentum auferretur, Hea. 850. — parasiti personam inde ablatam et militis, Eu. 26.

Aufugio; dic mihi, aufugistin'? Eu. 850. — denique hercle aufugerim potius, quam redeam, He. 424.

Augeo; immo auge magis suspicionem, Eu. 436. — verum si augeam, aut adjutor sim ejus iracundiæ, Ad. 146. — facite, æquanimitas Poetæ ad scribendum augeat industriam, Ad. 25. — si sic factum est, herus damno auctus est, Hea. 628. — morbus qui auctus siet, He. 334. — omnes te in lauta, et bene aucta parte putant, Hea. 798.

Augesco; mihi augescit magis de filio ægritudo, Hea. 423.

Aureus, a, um; Jovem quo pacto Danaæ misisse aiunt in gremium imbrem aureum, Eu. 585.

Auris; faxo, in aurem utramvis otiose ut dormias, Hea. 342. — animam compressi: aurem admovi, 867. — habet hæc, ei quod, dum vivat, usque ad aurem obganniat, Ph. 1029. — arrige aures, Pamphile, A. 935. — orando surdas jam aures reddideras mihi, Hea. 330. — haud invito ad aures sermo mihi accessit tuus, He. 482. — partim quæ accepi auribus, He. 363. — id quod aiunt, auribus teneo lupum, Ph. 505.

Aurum; aurum quare sit suum, Eu. 11. — senem pellexit, modo non montes auri pollicens, Ph. 68. — aurum sibi clam mulier demit, Eu. 627. — aufer aurum hoc, Eu. 725. — portant quid rerum! aurum

vestem, Hea. 248. — viden' tu ancillas, aurum, vestem? Hea. 252. — aurum, atque vestem, qui, tenesne? Hea. 778. — des qui aurum, ac vestem, Hea. 856. — sponsæ vestem, aurum, atque ancillas opus esse, Hea. 894. — sine auro, tum ornatam, ita uti quæ ornantur sibi, Hea. 288. — ancillas secum adduxit, oneratas veste, atque auro, Hea. 452.

Ausculto; ausculto: loquere quid velis, A. 538. — quid tu huic, asine, auscultas, Ad. 939. — ausculta paucis, A. 537. — per tempus advenis; ausculta, A. 786. — huc qua gratia te arcessi jussi, ausculta, Eu. 100. — porro ausculta, quod superest fallaciæ, Hea. 771. — quin tu ausculta, Hea. 891. — ah! ausculta, A. 204. — pater, obsecro, ausculta, Ad. 683. — ausculta, paucis, nisi molestum est, A. 893. — ausculta Ph. Istic sum, He. 114. — ergo ausculta, Ph. 62. — Jam scies: ausculta, Ph. 995. — Pamphilumne adjutem, an auscultem seni, A. 209. — nisi mihi Deos satis scio fuisse iratos, qui auscultaverim, A. 666. — vin' tu homini stulto mihi auscultare? Hea. 585. — vin' tu huic seni auscultare? Ad. 910. — non hercle otium est nunc mihi auscultandi, Ad. 421.

Auspicato; haud auspicato huc me attuli, A. 809.

Aut; gaudeo, si tibi quid feci, aut facio, A. 41. — qui scire posses, aut ingenium noscere, A. 53. — aut equos alere, aut canes ad venandum, aut ad philosophos, A. 56, 57. — observabam servulos venientes, aut abeuntes, A. 84. — quid commerui, aut peccavi, pater? A. 139. — peropus est, aut hunc cum ipsa, aut me aliquid de illa advorsum hunc loqui, A. 265. — adeon' ingratum, aut inhumanum, aut ferum, A. 278. — utinam aut hic surdus, aut hæc muta facta sit, A. 464. — aut quia sum apud te primus, Eu. 90. — si falsum, aut vanum, aut fictum est, palam est, Eu. 104. — profecto non plus biduum, aut... Ph. Aut? nihil moror, Eu. 184. — aut dicat quod volt; aut molesta ne siet, Eu. 529. — aut consolando, aut consilio, aut re juvero, Hea. 86. — aut hæc cum illis sunt habenda, aut illa cum his amittenda sunt, Hea. 325. — aut ad miserias natus sum, aut illud falsum est, Hea. 420, 421. — aut te amare cogitat, aut tete amari, aut potare, aut animo obsequi, Ad. 32, 33. — ne aut ille alserit, aut uspiam ceciderit, aut perfregerit aliquid, Ad. 36, 37. — aut ea refellendo, aut purgando, vobis corrigemus, He. 254. — dies triginta, aut plus eo, He. 421. — segreganda aut mater a me est, aut Philumena, He. 480. — me, aut herum pessumdabunt, Ph. 183. — cogitet, aut filii peccatum, aut uxoris mortem: aut morbum filiæ, Ph. 244. — aut te visum, aut auditum velim, Ph. 432. — aut vivam, aut moriar, Ph. 483. — una omnes nos aut scire, aut nescire hoc volo, Ph. 808. — Quamobrem exspectem, aut sperem, porro non fore? Ph. 1024. Et passim alibi.

Autem; tum autem hoc timet, A. 269. — id paves, ne ducas tu illam: tu autem ut ducas, A. 350. — puerum autem ne resciscat mihi esse ex illa, A. 401. — ecce autem alterum, Eu. 297. — tum autem, qui illum floccifecerim, Eu. 303. — quid tu autem, Thraso? Eu. 475. — ille autem bonus vir nusquam apparet, Eu. 660. — tuam autem? furcifer!

Eu. 797. — quid mea autem ? Eu. 848. — utque adeo autem cur non intro eo ? Eu. 963. — ecce autem video senem, Eu. 966. — quid hoc autem est ? Eu. 1004. — perii ! quid hoc autem est mali ? Eu. 1028. — tum autem Phædriæ gaudeo amorem esse in tranquillo, Eu. 1036. — sycophanta autem impudens, Hea, 38. — quæ res te sollicitat autem ? Hea. 251. — ego te autem novi, Hea. 371. — tibi autem porro ut non sit suave vivere, Hea. 482. — quid hoc autem ? Hea 1002. — ecce autem de integro ! Ad. 154. — egon' debacchatus sum autem, an tu in me ? Ad. 186. — præterea autem te aiunt proficisci, Ad. 255. — Geta autem hic non adest, Ad. 292. — tum autem Syrum impulsorem, Ad. 316. — quid autem ? Ad. 405, 463. — Ph. 787. — porro autem, Ad. 420. — hem tibi autem, Ad. 539. — Ctesipho autem in amore est totus, Ad. 591. — ecce autem ! Ad. 726. — He. 503. — ecce autem hic adest senex, Ad. 771. — meam autem mortem exspectant, Ad. 878. — me ducere autem ! Ad. 938. — tu autem huic, asine, auscultas ? Ad. 939. — promisti autem ? Ad. 944. — paullum id autem ? Ad. 954. — habere autem ? He. 100. — illum autem unicum, He. 118. — reddi patri autem superbum est, He. 154. — tum autem, ex amicis inimici ut sint, facis, He. 211. — tum autem filius introiit videre, He. 345. — sin est autem, ut nolit, He. 559. — illam autem uxorem ! He. 602. — sin autem est ob eam rem iratus gnatus, He. 781. — quot autem ademi curas ! He. 818. — sciunt : quos non autem æquum est scire, He. 868. — porro autem Geta ferietur alio munere : porro autem alio, Ph. 46, 48. — ecce autem similia omnia, Ph. 264. — dignum autem hoc illo est, Ph. 373. — egone autem tento ? Ph. 389. — ah ! quid istuc autem est ? Ph. 502. — simul autem non manebat ætas virginis, Ph. 569. — quid pertimui autem, bellua ? Ph. 600. — hem ! mutet autem (*Nos* animum. *Ed.*) ? — tum autem, Antiphonem video ab sese amittere invitum eam, Ph. 917.

Autumo ; deinde facturum autumat, Hea. 19.

Auxilior ; sibi non posse auxiliarier ? Hea. 924. — nihil tibi possent auxiliarier, Ad. 274.

Auxilium ; Neque habeo auxilii copiam, A. 321. — auxilii nihil afferant, Ad. 301. — matres auxilio in paterna injuria, Hea. 994. — vitæ qui auxilium tulit, A. 142. — ad te advenio, auxilium expetens, A. 320. — ferte misero, atque innocenti auxilium ! Ad. 156. — unde mihi auxilium petam ? Ph. 728.

Avare ; si nunquam avare pretium statui arti meæ, Hea. 48 ; He. 49.

Avaritia ; vide ; avaritia quid facit ! Gn. Si herum insimulabis avaritiæ, male audies, Ph. 358, 359.

Avarus, a, um ; sycophanta impudens, avarus leno, Hea. 39. — Amorem difficilimum et carissimum ei confeci ab meretrice avara, Eu. 926.

Aveho ; is venit, ut secum avehat. Æs. Hem ! Virginem ut secum avehat ! Ad. 657, 658.

Avello ; credo ei placere hoc, sperat se a me avellere, Eu. 520. — si is posset ab ea sese derepente avellere, He. 554. — ita magnæ (iræ inter Glycerium et gnatum,) ut sperem posse avelli, A. 554.

Avidus, a, um ; habet patrem avidum, miserum, atque aridum,

Hea. 526. — quam inhonestæ solæ sint domi, atque avidæ cibi, Eu. 937. — ejus frater ad rem est avidior, Eu. 131.

Avus; progeniem ab avo atque atavo proferens, (*Perlet. legit*, usque ab ovo atque atavo,) Ph. 395.

B.

Babylo; dinumeret illi Babylo viginti minas, Ad. 919.

Bacchis; quam Bacchis secum adduxit, Hea. 654. — ancillas Bacchidis traduce huc, Hea. 744. — quod ista debet Bacchidi, Hea, 791. — adducimus tuam Bacchidem. Clit. Hem! quid? Bacchidem, Hea. 311. — Alibi passim.

Balneum; unctum atque lautum e balneis, Ph. 339.

Beatus; palam beatus, Ph. 170.

Bellua; age nunc, bellua, Eu. 703. — quid pertimui bellua? Ph. 600. — quia habes imperium in belluas? Eu. 415.

Bellum; in amore, induciæ, bellum, pax rursum, Eu. 61. — belli gloriam armis repperi, Hea. 112. — bellum fugiens, A. 937. — opera in bello, Ad. 20.

Bellus, a, um; quod erit bellissimum, carpam, Ad. 592.

Bene; o factum bene! A. 105, 971; Eu. 674. — bene dissimulatum amorem indicat, A. 132. — has bene ut assimules nuptias, A. 168. — bene et pudice doctum, A. 274. — bene mones, ibo, A. 374. — bene sane, A. 850; Ad. 588. — bene factum, A. 977; He. 858. — bene vertendo, Eu. 7. — bene facis, Eu. 186, Ad. 603, 606, 949, 975. — bene dixti, Eu. 451. — bene fecisti, Eu. 463, 1090. — — ita me Dii bene ament! Eu. 615, 881; He. 216; Ph. 165. — istuc pol vero bene, Eu. 675. — bene putas, Eu. 812. — bene, ædepol, narras, Eu. 915. — bene ita me Di ament! factum, Eu. 1036; Ph. 882. — bene libenter victitas, Eu. 1073. — bene vale, Hea. 167. — He. 197. — bene ac pudice educta, Hea. 226. — quam bene abs te prospectum est! Hea. 638. — te in lauta, et bene aucta parte putant, Hea. 798. — tibi bene ex animo volo, Hea. 961. — tibi bene esse soli, quum sibi sit male, Ad. 34. — quando bene promeruit, fiat, Ad. 202. — bene dicat secum esse actum, Ad. 211. — quum æquum est bene facere, Ad. 256. — quando hoc bene successit, Ad. 288. — si quid bene præcipias, Ad. 435. — Di bene vortant! Ad. 732; He. 196; Ph. 551. — quasi re bene gesta, Ad. 779. — bene subducta ratione, Ad. 859. — omnes bene dicunt, amant, Ad. 869. — tibi lubens bene faxim, Ad. 891, 900. — bene procedit, Ad. 901. — di tibi, Demea, bene faciant, Ad. 922. — bene nos aliquid facere illi decet, Ad. 952. — bene et sapienter dixti dudum, Ad. 957. — bene præcepi semper, quæ potui, omnia, Ad. 968. — bene conveniebat inter eas, He. 178. — bene factum te advenisse salvum, He. 456. — vixit, dum vixit bene, He. 461. — bene, ita me Di ament! nuncias, He. 642. — benedictis si certasset, audisset bene, Ph. 21. — Ut bene sit tibi! Ph. 151. — bene habent tibi principia, Ph. 429. — quod bene promeritus fueris, Ph. 515. — bene parta indiligenter tutatur, Ph. 787. — *Melius, Optime;* in suo vide loco.

Benedictum; benedictis si certasset, Ph. 21.

Beneficium; immemor beneficii

A. 44. — ut beneficium verbis initum, re comprobes, A. 826. — ut solidum parerem mihi beneficium, Eu. 870. — beneficium accipere, Ad. 255. — beneficium summum reddere, Ph. 336. — fœneratum beneficium tibi pulchre dices, Ph. 492. — quin beneficium rursum ei experimur reddere? Ph. 537. — cupio parare amicos beneficio meo, Eu. 149. — hoc beneficio utrique ab utrisque devincimini, Hea. 394. — quem beneficio adjungas, Ad. 72.

Benevolens; neque illi benevolens quisquam aderat, Ph. 97.

Benevolentia; putavit me, et benevolentia plus scire, Hea. 115.

Benevolus; benevolumque lingua tua jam tibi me reddidit, He. 761.

Benigne; quid ego possiem benigne facere, Ad. 882. — quin, quod opus sit, benigne præbeatur, He. 769. — benigne dicis, Ph. 1050.

Benignitas; neque modum benignitatis cogitas, A. 828. — meam benignitatem sensisti in te claudier? Eu. 164. — benignitatem novi, He. 263.

Benignus; quam animo benigno in illam fui, He. 472. — usa sum benigno, et lepido, et comi, He. 838. — dum nimium dici nos studemus benignos, Ph. 766.

Beo; ecquid beo te? Eu. 279. — o factum bene! beasti, A. 106.

Bibo; vicit vinum, quod bibi, Eu. 726. — prior bibas, prior decumbas, Ph. 342. — heri qui tantum biberis, Hea. 519. — quod jussi ei dare bibere, date, A. 485.

Biduum; siquidem biduum: verum ne fiant viginti dies, Eu. 182. — profecto non plus biduum, Eu. 184. — sine, biduum hoc præteat, Eu. 283. — bidui est, aut tridui hæc sollicitudo, A. 441. — impetrare nequeo hoc abs te biduum, Eu. 181. — ibi hoc me macerabo biduum, Eu. 187. — in hoc biduum, Thais, vale, Eu. 190. — hem! biduum hic manendum est soli sine illa? Eu. 636.

Biennium; biennium ibi perpetuum misera illum tuli, He. 87.

Bini, æ, a; ex prædiis talenta argenti bina capiebat. Dr. Binan'? quæso? Nau. Tamen talenta bina, Ph. 788, 789, 790.

Bis; qui amat, cui odio ipsus est, bis facere stulte duco, He. 343. — de eadem causa bis judicium adipiscier, Ph. 406.

Blande; quid ego possiem blande dicere, Ad. 882. — hominem blande alloqui, Ph. 252.

Blanditia; abs te ut blanditiis suis, voluptatem expleat, He. 68.

Blandus, ior; ut te vivat nusquam quisquam blandior, He. 862.

Bolus; crucior, bolum tantum mihi ereptum tam subito e faucibus, Hea. 673.

Bonitas; bonitasque vestra adjutans, Ph. 35.

Bonum (substant.); summum bonum esse heræ putavi Pamphilum, A. 719. — animus commotus repentino bono, A. 940. — ejus morte ea ad me lege redierunt bona, A. 801. — bonorum extortor, Ph. 374. — quæ in homine dicuntur bona, Hea. 193. — bona nostra hæc tibi permitto, A. 296. — patria qui abligurierat bona, Eu. 235. — serva, obsecro, hæc nobis bona, Eu. 1048. — labore inventa cui dem bona, Hea. 841. — me mea omnia bona doti dixisse illi, Hea. 943. — egon' mea bona ut

dem Bacchidi dono ? Hea. 1052. — quod satis putabas tua bona ambobus fore, Ad. 814. — ne expers partis esset de nostris bonis, Hea. 652.

Bonus, a, um; bonus est hic vir. Sr. Hic vir sit bonus? A. 917. — ille bonus vir nusquam apparet, Eu. 660. — ille bonus vir nobis psaltriam paravit, Ad. 477. — bonus es, quum hæc existimas, Ad. 901. — bonus est : noster est, Ad. 955. — ædepol, vir bonus es, Ad. 966. — ut est ille, bonus vir, Ph. 637. — quid ago nunc? Clin. Tune? quod boni est, Hea. 343. — neque boni, neque liberalis functus officium est viri, Ad. 464. — flagitia adolescentis boni, Ad. 726. — virum bonum eccum incedere video, Eu. 917. — ehodum, bone vir, quid ais? A. 618. — o salve bone vir, A. 848. — bone vir, Dore, salve, Eu. 849. — quid ais, bone vir? est frater domi? Sr. Quid, malum! bone vir, mihi narras? Ad. 558, 559. — Ho! bone custos, salve, Ph. 287. — bono animo es, Eu. 84; Hea. 822; Ad. 285, 700; Ph. 964. — bono animo fac sis, Sostrata, Ad. 513. — quin tu animo bono es, Ad. 545. — di boni, boni quid porto! A. 339. — di boni, quid hoc morbi est? Eu. 225. — di boni, quid turbæ est! Hea. 254. — dii boni! Ad. 441. — fecere alii sæpe, item boni, Ad. 692. — habet bonorum exemplum, Hea. 20. — qui placere se studeat bonis, Eu. 1. — dum dici nos bonos studemus, Ph. 766. — civem esse Atticam, bonis prognatam, Ph. 115. — tametsi bona est natura, reddunt curatura junceas, Eu. 316. — o fortuna, ut nunquam perpetuo es bona! He. 406. — bonam partem ad te attulit, Eu. 123. — bonam atque justam rem imperas, Hea. 704. — illam civem esse Atticam, bonam, Ph. 115. — aspicio adolescentulam, forma! So. Bona fortasse, A. 119. — vidi virginem, forma! bona, A. 429. — ita non ut olim, sed uti nunc, sane bona (forma), Hea. 524. — bonan' fide? Sx. Bona hercle, Hea. 761. — Abs te hoc bona venia peto, Ph. 378. — inter vos sic hæc cum bona ut componantur gratia, Ph. 620. — cui magis bonæ felicitates adversæ sient, Eu. 324. — ne bonæ tuæ istæ nos rationes subvortant, Ad. 840. — ex Græcis bonis, Latinas fecit non bonas, Eu. 8. — qui magis licet, bonas matronas facere, Eu. 37. — expedit bonas esse vobis, Hea. 388. — bonas quod par est facere, He 739. — bonas hic confecistis nuptias! Ph. 258. — quod erit mihi bonum, Ph. 131. — restitui in bonum, Ph. 451. — di boni, boni quid porto! A. 339. — interea aliquid acciderit boni, A. 399. — hic plus mali est, quam illic boni, A. 722. — quod tibi evenit boni, A. 970. — faciam boni tibi aliquid, Hea. 763. — istuc æqui bonique facio, Hea. 788. — neque in me ipso, tibi boni quid sit, scio, He. 852. — licetne scire ex te, quid sit, quod feci boni? He. 874. — Plus hodie boni feci imprudens, quam, He. 880. — ni vis boni in ipsa inesset forma, Ph. 107. — si tu partem æqui bonique dixeris, Ph. 636. — tu id, quod boni est, excerpis, Ph. 697. — bonum ingenium adolescentis, A. 467. — qui neque bonum, atque æquum sciunt? Hea.

642. — nimium est durus, præter æquumque et bonum, Ad. 64. — ipse est ingenio bono, A. 488. — neque adeo ex æquo et bono, Ad. 992. — qui uti scit, ei bona: illi, qui non utitur recte, mala, Hea. 196. — tum uno ore omnes omnia bona dicere, A. 97. — bona verba quæso, A. 204. — una tecum bona, mala tolerabimus, Ph. 555. (Vide in suo loco, *Melior*, *Optimus*.)

Brevis, *ve*; an occasionem, tam brevem amitterem? Eu. 605. — ne me in breve conjicias tempus, He. 843. — ut pater tam in brevi spatio de me ejecerit animum patris? Hea. 957.

Bruma; haruspex vetuit ante brumam, Ph. 708.

Byrrhia; quid ais, Byrrhia! A. 302. — forte ibi hujus video Byrrhiam, A. 358; et passim in A.

C.

Cadaverosus, *a*, *um*; cadaverosa facie, He. 441.

Cado; homini illico lacrymæ cadunt, Ad. 538. — ita vita est hominum, quasi, quum ludas tesseris: si illud, quod maxime opus est jactu, non cadit; illud quod cecidit forte, id arte ut corrigas, Ad. 744, 745. — aut uspiam ceciderit, aut perfregerit aliquid, Ad. 37.

Cæcilius; quas primum Cæcilii didici novas, He. 14.

Cædo; sermones cædimus, Hea. 242. — ex occulto cæderes, Eu. 786. — verberibus cæsum te, Dave, in pistrinum dedam usque ad necem A. 199.

Cælum; quid si nunc cælum ruat? Hea. 719. — o cælum! o terra! o maria Neptuni! Ad. 794. — Qui templa cæli summa sonitu concutit, Eu. 590.

Cæsius, *a*, *um*; cæsius, cadaverosa facie, He. 440. — Rufamne illam virginem, cæsiam, Hea. 1064.

Cæteri; vid. *Ceteri*.

Calamitas; sed ecca ipsa egreditur, nostri fundi calamitas, Eu. 79. — ut nunquam ulla amori vestro incidere possit calamitas, Hea. 395. — novum intervenit vitium, et calamitas, He. 2. — ita eam oppressit calamitas: eam calamitatem vestra intelligentia sedabit, He. 30, 31.

Calesco; jam calesces plus satis, Eu. 85.

Calidus; vide, ne nimium calidum hoc sit modo, Eu. 380.

Calleo; quo pacto id fieri soleat, calleo, Hea. 548. — ego illius sensum pulchre calleo, Ad. 535.

Callide; quid? hoc intellextin'? an nondum etiam ne hoc quidem? Da. Immo callide, A. 201. — Hoc fugito. Sy. Callide, Ad. 418.

Callidemides; es tu Myconius? non sum. At Callidemides? non, He. 805. — Callidemidem hospitem Myconium, conveni, He. 432. — Myconium hospitem dum exspecto in arce Callidemidem, He. 802.

Calliditas; Syri calliditates, Hea. 888.

Callidus; aut velle in ea re ostendi, quam sis callidus, A. 198. — vah! consilium callidum, A. 591. — primo callidum et disertum credidi hominem, Eu. 1010. — ego hominem callidiorem vidi neminem, Ph. 590. — hem! nunc ipsa est opus ea: aut, si quid potest, meliore, et callidiore, Ph. 228.

Calx; quæ insecitia est, advorsum stimulum calces? Ph. 78. — calcibus sæpe insultabis frustra, Eu. 285.

Canis; ain' vero, canis? siccine

agis? Eu. 802. — introiit in ædes ater alienus canis, Ph. 705. — aut equos alere, aut canes ad venandum, A. 57. — cervam videre fugere, sectari canes, Ph. 7.

Cano; cantilenam eamdem canis, Ph. 494. — gallina cecinit, Ph. 707.

Canthara; vidi Cantharam suffarcinatam, A. 771.

Canthara, nutrix, Ad. 354.

Cantilena; cantilenam eamdem canis, Ph. 494.

Cantito; facturum credo, ut habeas, quicum cantites, Ad. 754.

Canto; qui harum mores cantabat mihi, Hea. 260. — Hymenæum qui cantent, Ad. 909. — Pamphilam cantatum provocemus, Eu. 443.

Capillus; capillus passus, Hea. 290, Ph. 106. — vix me contineo, quin involem in capillum, Eu. 859. — tum ipsam capillo conscidit, Eu. 646.

Capio; ex meo propinquo rure hoc capio commodi, Eu. 970. — nec rationem capio, nisi, Hea. 961. — miseriam omnem ego capio, Ad. 880. — De te si exemplum capit? A. 653. — ex eo nunc misera quem capit laborem! A. 721. — quem ipsa nunc capit fructum, Eu. 449. — laborem inanem ipsus capit, He. 344. — ex his prædiis talenta argenti bina capiebat, Ph. 789. — etsi consilium, quod cepi, rectum esse scio, Hea. 327. — mihi labores fuere, quos cepi, leves, Hea. 399. — cepi rationem, ut neque egeres, Hea. 966. — provinciam cepisti duram, Ph. 73. — si quis magistrum cepit ad eam rem improbum, A. 192. — quantum ex ipsa re conjecturam cepimus, Hea. 266. — quum illum generum cepimus, He. 537. — me cepere arbitrum, Hea. 500. — eum negoti si odium ceperat, Eu. 404. — quid ego ex hac inopia nunc capiam, Ph. 167. — cibum nonnunquam capiet cum ea, Eu. 368. — quantam, et quam veram laudem capiet Parmeno! Eu. 924. — ædes nostræ vix capient, scio, Hea. 254. — Dore, cape hoc flabellum, Eu. 595. — signa ostende. Pr. Adsunt. Tu. Cape, Eu. 766. — cape hoc argentum, Hea. 831. — puer, heus! cape, da hoc Dorcio, Ph. 152. — velo, nolo rursum: cedo, cape, Ph. 949. — neque, quid nunc consilii capiam, scio, Eu. 866. — capias tu illius vestem, Eu. 370. — cibum una capias, adsis, Eu. 373. — nunquam tam graves ob hanc inimicitias caperem in nostram familiam, Ph. 370. — quid ex ea re tandem ut caperes commodi? Eu. 573. — numquam commeruit, merito ut caperet odium illa mei, He. 580. — aut si lubitum fuerit, causam ceperit, A. 213. — quum intellexeras id consilii capere, cur non dixti extemplo Pamphilo? A. 519. — tantum laborem capere ob talem filium? A. 872. — nam quod nos capere oportet, hæc intercipit, Eu. 80. — consilium volo capere una tecum, Eu. 614. — quod tempus conveniundi patris me capere jubeat? Ph. 827. — te desiderium Athenarum arbitror cepisse sæpe, He. 89. — jampridem audivi cepisse odium tui Philumenam, He. 219. — Certe captus est! habet! A. 82. — nunc gestus mihi, vultusque est capiundus novus, Ph. 889. — Aut qua via te captent, eadem ipsos capi? He. 73. — ut te redimas captum quam queas minimo, Eu. 74. — dicam, hanc esse captam, ex Caria,

Hea. 608. — non, si capiundos mihi sciam esse inimicos omnes homines, A. 697.

Capitalis; flagitia capitalia, Ad. 727.

Capitulum; o capitulum lepidissimum! Eu. 531.

Caprificus; illic ubi etiam caprificus magna est, Ad. 579.

Capto; quid cum illo consilii captet, A. 170. — reviso quid captent consilii, A. 405. — aut qua via te captent, eadem ipsos capi? He. 73. — sermonem captans, Ph. 868.

Captus (subst.); Geta, ut captus est servorum non malus, neque iners, Ad. 481.

Caput; ridiculum caput! A. 372. — illic est huic rei caput, A. 459. — colaphis tuber est totum caput, Ad. 246. — festivum caput! Ad. 262. — o lepidum caput! Ad. 971; Ph. 558. — capitis periculum adire, A. 679. — non capitis ejus res agitur, Ph. 630. — aliquid tulisse comminiscentur mali, capiti atque ætati illorum! He. 334. — metuo lenonen ne quid suo suat capiti, Ph. 490. — diminuam ego caput tuum hodie, Eu. 802. — utinam tibi commitigari videam sandalio caput! Eu. 1027. — capillus circum caput rejectus negligenter, Hea. 290. — non possum pati, quin tibi caput demulceam, Hea. 762. — sentit, te esse huic rei caput, Ad. 570. — non si ex capite sis meo natus, Hea. 1037. — capite pronum in terram statuerem, Ad. 317.

Carbo; tam excoctam reddam, atque atram, quam carbo est, Ad. 853.

Carcer; ain' tandem? carcer! Ph. 373.

Careo; patria careo, Hea. 257. — non ego illa caream, Eu. 223. — reperire mulierem, quæ careat culpa? He. 663. — carens patria ob meas injurias, Hea. 137. — præterquam, tui carendum quod erat, Hea. 400.

Caria; in Cariam est profectus, Eu. 126. — dicam hanc esse captam ex Caria, Hea. 608.

Carnifex, aut *Carnufex;* carnufex, quæ loquitur! A. 183. — meus carnufex, A. 653. — eho, non tu dixti esse inter eos inimicitias, carnufex? A. 854. — os ut sibi distorsit carnufex! Eu. 670. — numquam dicet carnufex, Ad. 364. — eho! carnufex; est Ctesipho intus? Ad. 781.

Carpo; quod quidem erit bellissimum, carpam, Ad. 593.

Carus, a, um; tum annona cara est, A. 748. — solum id est carum mihi, Ad. 49. — hæc quam sint suavia, et quam cara sint, Ph. 344. — neque meo cordi esse quemquam cariorem hoc Phædria, Eu. 201. — ego quoque una pereo, quod mihi est carius, Eu. 211. — in animum instituere, aut parare, quod sit carius, quam ipse est sibi? Ad. 39. — amorem difficillimum et carissimum, Eu. 926.

Casa; ita fugias, ne præter casam, quod aiunt, Ph. 767.

Castigo; Chreme, nisi eum servas, castigas, mones? Hea. 592.

Catus; senex catus, A. 857.

Caudex; caudex, stipes, asinus, plumbeus, Hea. 878.

Causa; causa ad objurgandum, A. 150. — vera objurgandi causa, A. 158. — tandem inventa est causa, A. 645. — ubi ea causa erit adempta his, A. 839. — una harum quævis causa me, ut faciam,

monet, A. 906. — causa optuma est, nisi quid pater sit aliud, A. 951. — num parva causa, aut parva ratio est? Eu. 575. — quamobrem id faciam, vera causa est, Hea. 336. — inventa est causa, qua te expellerent, Hea. 991. — sin ea est causa retinendi apud vos, quia ægra est, He. 255. — neu causa ulla restet reliqua, He. 587. — etsi tibi causa est de hac re, mater quæ te impulit, He. 625. — Ei causa alia quæ fuit, quamobrem abs te abiret? He. 695. — puer causa erit mittundi, Ph. 50. — nostra causa, scilicet! in nervum potius ibit, Ph. 694. — quæ causa est justissima, Ph. 709. — nec satis ad objurgandum causæ, A. 138. — quid causæ est, quin hinc in pistrinum recta proficiscar via? A. 602. — sed si hic pernocto, causæ quid dicam, Syre? Ad. 533. — aliquid credito, Phormio, esse causæ, Ph. 874. — aut si habitum fuerit, causam ceperit, A. 213. — proloqui causam ineptam, A. 257. — dictum ac factum invenerit aliquam causam, A. 383. — causam dicere prius, unde petitur, aurum quare sit suum, Eu. 10. — ubi veni causam, ut ibi manerem, repperit, Eu. 512. — causam quærebat senex, Eu. 999. — causam hanc justam esse animum inducite, Hea. 41. — quid dicam? quam causam adferam? Hea. 701. — causam meditari? Ad. 196. — Advorsumne illum causam dicerem, cui veneram advocatus? Ad. 680. — mea causa, causam hanc accipite, He. 55. — Dixere causam tunc, nescio quam, He. 186. — abs te quamobrem hæc abierit, causam vides, He. 382. — quam causam dicam patri, nescio, He. 452. — quamvis causam hunc suspicari mavolo, He. 540. — hanc ubi dixti causam, He. 677. — postquam ademptam hanc quoque tibi causam vides, He. 680. — justam illam causam, facilem, Ph. 226. — quam causam reperient? demiror, Ph. 244. — causam tradere advorsariis, Ph. 237. — ille ad defendendam causam adest, Ph. 266. — non causam dico, quin, quod meritus sit, ferat, Ph. 272. — ni nossem causam, crederem vera hunc loqui, Ph. 278. — servum hominem causam orare leges non sinunt, Ph. 292. — causam ut pro se diceres, Ph. 835. — parvæ consuetudinis causa, A. 111. — ejus causa in funus prodeo, A. 115. — nec tu ea causa minueris hæc, quæ facis, A. 393. — cujus causa hæc incipit, A. 774. — et quidquid hujus feci, causa virginis feci, Eu. 202. — postulat sua causa excludi cæteros, Eu. 481. — retinendi illius causa, Eu. 620. — contumeliæ non me fecisse causa, sed amoris, Eu. 877. — me hujus quidquid facio, id facere maxume causa mea, Eu. 1069. — mea causa, causam hanc justam esse animum inducite, Hea. 41. — Scire hoc vis? Ch. Hac quidem causa, qua dixi tibi, Hea. 87. — tot mea solius solliciti sint causa? Hea. 129. — ejus amuis causa, opinor, quæ erat mortua, Hea. 287. — at te adjutare oportet adolescentuli causa, Hea. 547. — qua hoc occeptum est causa, loquere, Hea. 649. — non tam meapte causa lætor, quam illius, Hea. 686. — qua causa id fiat, Hea. 827. — ea causa magis patiar, Hea. 1038. — Syro ignoscas volo, quæ mea causa fecit, Hea. 1069. — nam ego liberali

illam adsero causa manu, Ad. 195. — ego illud rus nulla alia causa tam male odi, nisi quia prope est, Ad. 525. — mea causa, æquo animo attendite, He. 28. — mea causa, causam hanc accipite, He. 55. — alias ut uti possim causa hac integra, He. 80. — nempe ea causa, ut ne id fiat palam, He. 105. — heri ea causa rure huc advenit, He. 190. — gaudeo, ita me Di ament! gnati causa, He. 233. — qui scis, an ea causa, mi vir, me odisse assimulaverit? He. 235. — id adeo gnati causa, He. 259. — haccine causa ego eram tantopere cupidus redeundi domum? He. 283. — de eadem causa est iracundus factus inimicissimus, He. 309. — heri causa mei, He. 331. — visendi causa, He. 342. — ea de causa huc introire nolo, He. 348. — id qua causa clam me habuisse dicam? He. 519. — tuas amicas te deserere, mea causa, nolo, He. 593. — ut de tali causa nuptæ mulieri se ostenderet, He. 757. — judicium de eadem causa iterum ut reddant tibi, Ph. 404. — de eadem causa bis judicium adipiscier, Ph. 406. — sed ea causa nihilo magis defecimus, Ph. 472. — ni etiam nunc me hujus causa quærere in malo juboas crucem? Ph. 543. — qua profectus causa hinc es Lemnum, Chremes? Ph. 566. — mea causa ejicitur, Ph. 672. — de eadem hac fortasse causa, Ph. 899. — quum ego vestri honoris causa repudium alteræ remiserim, Ph. 927. — multæ sunt causæ, quamobrem cupiam abducere, Eu. 145. — olim quidem te causæ impellebant leves, He. 425. — fingit causas, ne det, Eu. 138. — omnes causas præcidam, He. 598. — fingis falsas causas ad discordiam, He. 693.

Caute; omnes res cautius aceuro, He. 738.

Cautim; cautim, et paulatim dabis, Hea. 871.

Cautio; puerum autem ne resciscat mihi esse ex illa, cautio est, A. 401. — pisces hi mihi ne corrumpantur, cautio est, Ad. 422.

Cautus; ut cautus est, ubi nihil opus est! Ph. 714.

Caveo; faciet, nisi caveo, Hea. 730. — etiam caves? ne videat forte hinc te aliquis, Hea. 235. — quot incommoditates accipies, nisi caves? Hea. 933. — profecto nisi caves, tu homo, aliquid gnato conficies mali, Hea. 1005. — geminabit (colaphos), nisi caves, Ad. 174. — malo coactus qui suum officium facit, dum id rescitum iri credit, tantisper cavet, Ad. 70. — cavit, ne infamiæ ea res sibi esset, A. 445. — ut hosce instruxit, ipsus sibi cavit loco, Eu. 781. — etiam taces? ego cavebo, Ad. 553. — sciens cavebo, Ad. 715. — neque tu hoc dicas, tibi non prædictum. Cave, A. 205. — audin'? verbum unum cave de nuptiis, A. 300. — cave, te esse tristem sentiat, A. 404. — verbum si mihi unum, præterquam quod te rogo, faxis, cave, A. 755. — mane; cave quoquam ex isthoc excessis loco, A. 762. — at enim cave, ne prius, quam hanc a me accipias, amittas, Eu. 750. — cave sis; nescis, cui nunc maledicas viro, Eu. 798. — cave faxis, Hea. 187. — perge, obsecro te, et cave, Hea. 302. — cave quidquam admiratus sis, Hea. 826. — cave posthac, unquam istuc verbum ex te audiam, Hea. 1033. — mores cave in te

esse istos sentiam, Hea. 1034. — cave nunc jam oculos a meis oculis quoquam demoveas tuos, Ad. 171. — si deseris tu, perimus. He. Cave dixeris, Ad. 459. — heus tu! cave, Ph. 398. — meam esse hanc cave resciscat quisquam, Ph. 763. — cave, ne in cognatam pecces, Ph. 802. — cave isti quidquam credas, Ph. 992. — sed tu quod cavere possis, stultum admittere est, Eu. 760. — ego me scio cavisse, ne ulla merito contumelia fieri a vobis posset, He. 470. — tibi ab istoc, hera, cavendum intelligo, Eu. 882.

Cedo; qui, cedo? A. 150. — cedo igitur, quid faciam, Dave? A. 214. cedo, quid jurgabit tecum? A. 390. — quid facies? cedo, A. 707. — nova nunc religio in te istæc incessit, cedo? A. 732. — cedo, cujum puerum hic apposuisti? A. 765. — quid te ergo aliud sollicitat? cedo, Eu. 162. — cedo, alios: ubi centurio est? Eu. 775. — quid ita? aut quid factum est? cedo, Eu. 949. — cedo istuc tuum consilium, Hea. 332. — cedo, quid hic faciet sua? Hea. 333. — cedo dextram, Hea. 493. — cedo, quid est? Hea. 597. — nomen mulieris cedo quod sit, Hea. 662. — lapis! quin accipis? Cl. Cedo sane, Hea. 832. — cedo, quid vis? faciam, Hea. 846. — postremo, aut desine, aut cedo quemvis arbitrum, Ad. 124. — coram ipsum cedo, Ad. 485. — cedo; numquid circumspexti? Ad. 692. — cedo, quid reliquit Phania? He. 458. — quamobrem non opus sit, cedo, He. 698. — puerum mihi cedo; ego alam, He. 708. — quid vis? cedo, He. 753. — cedo quid portas, obsecro? Ph. 197. — cedo senem! Ph. 321. — cedo dum, en unquam injuriarum audisti mihi scriptam dicam? Ph. 329. — cedo, qui est cognata? Ph. 398. — quidnam facturus? cedo, Ph. 549. — cedo, quid postulat? Ph. 641. — cedo nunc porro, Phormio dotem si accipiet, Ph. 691. — quod fers cedo, Ph. 856. — quin tu mihi argentum cedo. Ph. Immo vero uxorem tu cedo, Ph. 934, 935. — volo, nolo rursum: cedo, cape, Ph. 949.

Celer, is, e; consilium celere, Ph. 179.

Cella; me jam in cellam aliquam cum illa concludam, Ad. 554.

Cellula; quum in cellulam ad te patris penum omnem congerebam clanculum, Eu. 310.

Celo; nescio quod magnum malum celas, He. 320. — idque adeo metuens vos celavi, A. 587. — celem tam insperatum gaudium, Hea. 414. — prorsus nescio, quo pacto hoc celem, He. 445. — ut celet senem vostrum, Hea. 705. — ea ne me celet, consuefeci filium, Ad. 54. — te atque alios partum ut celaret suum, He. 384. — haud ita decet celare te iras, He. 253. — celare partum, He. 530. — simul vereor, ne orata nostra nequeat celare, He. 576. — neque id celare posse te uxorem, Ph. 958. — non me clam haberet, quod celasse intelligo, He. 657. — celabitur itidem, ut celata adhuc est, Hea. 698. — quin, si hoc celetur, in metu, Ph. 824. — ubi ubi est, diu celari non potest, Eu. 295. — neque, ut celari posset, tempus spatium dabat, He. 374. — non potest celari nostra diutius audacia, Ph. 182. — bene dissimulatum amorem, et celatum indicat, A. 132. — nosne hoc celatos tam diu? He. 645.

Censeo; ego rus ibo, atque ibi manebo. Pa. Censeo, Eu. 217. — militem ego rivalem recipiendum censeo, Eu. 1071. — recte dicit: censeo, Hea. 588. — hunc æquum censeo, Hea. 1057. — neque vendundam censeo, quæ libera est, Ad. 194. — rus cras cum primo luce ibo. Mi. Immo de nocte, censeo, Ad. 845. — haud aliter censeo, Ad. 932. — meretricem primum adeundam censeo, He. 716. — alius: censeo; eamus, Ph. 102. — Cratinum censeo, si tibi videtur, Ph. 447. — amplius deliberandum censeo, Ph. 457. — continuo dari tibi verba censes, A. 506. — alium esse censes nunc me, atque olim? A. 546. — num censes faceret? A. 579. — Paullum interesse censes, A. 796. — quid illum censes? A. 855. — quid faciendum censes? Eu. 719. — quid te futurum censes, quem assidue exedent? Hea. 462. — me ætatem censes velle id assimularier? Hea. 716. — si ita æquum censes, Ad. 603. — quid illas censes? nihil enim, Ad. 660. — ex quo censes, nisi ex illo? He. 528. — adeon' me esse pervicacem censes? He. 547. — ignarum censes tuarum lacrymarum esse me? He. 675. — quot me censes homines jam deverberasse usque ad necem? Ph. 327. — censen' ullum me verbum potuisse proloqui? A. 256. — censen' posse me obfirmare? Eu. 217. — censen' vero? Hea. 591. — vah! censen' hominem me esse? erravi, Ad. 581. — censen' te posse reperire ullam mulierem? He. 662. — sed me censen' potuisse omnia intelligere extra ostium? Ph. 874. — qui æquum esse censent, Hea. 214. — ita faciam, ut frater censuit, Ph. 775. — advertunt graviter, quæ non censeas, Hea. 570. — quam severus! rem quum videas, censeas, Hea. 1025.

Centies; nisi idem dictum sit centies, Hea. 882.

Centurio; ubi centurio est Sanga? Eu. 775.

Cerebrum; diminuetur tibi quidem jam cerebrum, Ad. 573. — an tibi jam mavis cerebrum dispergi hic? Ad. 786. — ut cerebro dispergat viam, Ad. 318.

Ceres; sine Cerere et Libero friget Venus, Eu. 731.

Cerno; si satis cerno, Ad. 440. — ut consuetum facile amorem cerneres, A. 135.

Certe; certe captus est! A. 82. — mea quidem hercle certe in dubio vita est, A. 348. — certe si resciverim! Da. Certe hercle nunc hic se ipsus fallit, haud ego, A. 495, 496. — certe enim scio, A. 504. — expedies? Da. Certe, Pamphile, A. 619. — molestus certe ei fuero, A. 643. — Andrium ego Critonem video? certe is est, A. 908. — certe mea est, A. 935. — nescis quid mihi obtigerit. Da. Certe, A. 968. — homo quatietur certe cum dono foras, Eu. 358. — certe extrema linea amare haud nihil est, Eu. 640. — certe tu quidem pol et multo hilarior, Eu. 730. — credin'? Gn. Immo certe, Eu. 811. — venit! Ch. Certe, Hea, 431. — at certe concedas hinc aliquo, Hea. 572. — ain' tu? So. Certe, inquam, mi vir, Hea. 1016. — estne hic ipsus, de quo agebam? et certe is est, Ad. 78. — certe, Hegio, Ad. 489. — simulare certe est hominis, Ad. 738. — certen'? Par. Certe, He. 844. — illi certe, quæ nunc tibi domi est,

consuleres, Ph. 468. — certe hercle, tibi quidem est olim dies præstituta, Ph. 522. — certe sedepol, nisi me animus fallit, Ph. 734.

Certo (adverb.); certo scio, A. 931; Eu. 199, 888; Hea. 71; Ad. 257; He. 204, 656; Hea. 632, 875; Ph. 792, 962. — pro certon' tu istæc dicis? Ad. 479. — certo decrevi me esse abituram hinc cum tuo patre, He. 586. — tua hercle certo vita expetenda est, Ph. 164. — certo comperi, Eu. 824.

Certo (verb.); benedictis si certasset, audisset bene, Ph. 21.

Certus, a, um; spe incerta, certum mihi laborem sustuli, He. 17. — certa res est, A. 369. — nec quid agam certum est, A. 209. — omnia experiri certum est, A. 312. — ita facere certum est, Eu. 188. — nebulonem hunc certum est ludere, Eu. 269. — certum est, Eu. 380. — si certum est facere, facias, Eu. 388. — si istuc ita certum est tibi, Eu. 536. — jam satis certum est, virginem vitiatam esse, Eu. 703. — si certum est tibi sic facere, Hea. 466. — satin' hoc certum est? Gn. Certum, Ad. 330. — ut neque quid agam, certum siet! Ad. 614. — domi certum obsidere est, Ad. 722. — certumne est istuc, He. 272. — servare in eo certum est, quod dixi, fidem, He. 402. — certum obfirmare est viam me, He. 454. — nunc tibi me certum est contra gratiam referre, He. 583. — certum est persequi, Ph. 550. — nec quidquam certi respondes mihi? He. 706. — arbitror: certum non scimus, Eu. 111. — de cogitione ut certum sciam, Eu. 920. — ut hoc quidquid est, certum sciam, He. 324. — non certum scio, Ph. 148. — hic reddes omnia, quæ nunc sunt certa ei consilia, incerta ut sient, A. 391. — incerta hæc si tu postules ratione certa facere, Eu. 62. — vide, ut mihi hæc certa et clara attuleris, He. 842. — me certiorem face, Ph. 673.

Cerva; cervam videre fugere, sectari canes, Ph. 7.

Cervix; eversas cervices tuas, abstine, Hea. 372.

Cesso; cesso alloqui? A. 847. — sed ego cesso ad Thaidem hanc deducere? Eu. 265. — cesso huc introrumpere? Eu. 995. — cesso pultare ostium vicini? Hea. 410. — cesso hunc adoriri? Hea. 757. — sed cesso heram hoc malo impertiri propere? Ad. 321. — sed cesso ad eum pergere, Ad. 588. — sed cesso ire intro? Ad. 716. — cesso hinc ire intro, He. 324. — sed cesso adire quamprimum senem? Ph. 285. — sed ego nunc mihi cesso, Ph. 843. — cessas alloqui? A. 344. — quid stas? quid cessas? A. 981. — odiosa cessas? Eu. 753. — sed cur cessas? Ad. 707. — Syre, cessas ire, ac facere? Ad. 920. — quid cessas? He. 436, Ph. 881. — sed cessas? He. 815, Ph. 857. — quid cessas hominem adire? Ph. 252. — cessas? Ph. 564. — quid illic jam dudum gnatus cessat? Hea. 883. — Æschinus odiose cessat, Ad. 590. — haudquaquam etiam cessant, Hea. 175. — nihil cessavisti usque adhuc, He. 544. — numquam cessavit dicere hodie, Ph. 377. — haud cessavit pro te eniti, Ph. 475. — ubi si cesses, Ad. 29. — uxor, si cesses, aut te amare cogitat, Ad. 32. — paullum si cessassem, Eu. 672. — quos ais homi-

nes cessare ? Hea. 884. — cessatum usque adhuc est, Ad. 634.

Cetarii; Eu. 257.

Ceteri, æ, a; mihi hoc negotii ceteri dedere, Eu. 544. — ceteri quidem amici omnes, Ph. 623. — non postulat sua causa excludi ceteros, Eu. 481. — fallere ceteros, Ad. 56. — ceteros ruere, agere, rapere, tundere, et prosternere, Ad. 320. — pisces ceteros purga, Ad. 377. — nolim ceterarum rerum te socordem eodem modo, Ad. 699. — quia tum mihi lamentari præter ceteras visa est; et quia erat forma præter ceteras honesta et liberali, A. 121, 122. — quum ego vos solvi curis ceteris, He. 230. quam fortunatus ceteris sum rebus, He. 601. — si cetera sunt ita, ut vis, He. 604. — horum ille nihil egregie præter cetera studebat, A. 58. — patriam et signa cetera neque sciebat, Eu. 112. — jube parari cetera, Ad. 286. — tu conjicito cetera, Ph. 166. — intus cetera audies, Ph. 764.

Ceterum, vel *Cæterum;* ceterum de exclusione verbum nullum, Eu. 87. — ceterum idem hoc tute melius quanto invenisses, Thraso ! Eu. 452. — ceterum equidem istuc, Chreme, æqui bonique facio, Hea. 787. — ceterum hoc nihil facis, Ad. 168. — ceterum, placet tibi factum, Micio ? Ad. 740. — ceterum rus cras cum filio, cum primo lucu ibo hinc, Ad. 844. — ceterum de reducenda id facias, quod in rem sit tuam, He. 391. — ceterum posthac, si quidquam, nihil precor, Ph. 141. — ceterum quum argentum repetent, Ph. 693.

Chærea; heus ! heus ! tibi dico, Chærea, inquit. Restiti, Eu. 337. — Chæream ei rei præfecimus, Eu. 540 ; et passim alibi, in Eun.

Charinus; modo iste homo quam villam demonstravit Charini ? Hea. 732. — Charinum video. Salve, A. 319. — quæso, ædepol, Charine, A. 306.

Chremes; venit Chremes postridie ad me clamitans, A. 144. — nullon' ego Chremetis pacto affinitatem effugere potero? A. 247. — puerum inde abiens conveni Chremis, A. 369. — exsequias Chremeti, quibus est commodum, ire, hem ! tempus est, Ph. 1025. — ego me continuo ad Chremem, A. 362. — hanc simulant parere, quo Chremetem absterreant, A. 473. — per ego te Deos oro, Chreme, ut me adjuves in hac re, Ad. 539, et passim alibi.

Chrysis; Chrysis vicina hæc moritur, A. 105. — sororem esse aiunt Chrysidis, A. 124. — dic sodes, quis heri Chrysidem habuit? A. 85. — metui a Chryside, A. 106, et passim alibi.

Cibus; viden', cibus quid faciat, alienus ? Eu. 265. — avidæ cibi, Eu. 937. — deducunt cibum, Eu. 937. — cibum nonnunquam capiet cum ea, Eu. 315. — cibum una capias, Eu. 368. — e flamma petere te cibum posse arbitror, Eu. 491. — unde mihi peterem cibum, Hea. 980.

Cicatrix; neque pugnas narrat, neque cicatrices suas ostentat, neque tibi obstat, Eu. 482.

Cilicia; iter Nostro in Ciliciam, Ph. 66.

Circuitio; nihil circuitione usus es, A. 202.

Circum ; paucæ, quæ circum illam essent, Eu. 581. — capillus circum caput rejectus negligenter, Hea. 290.

Circumcurso; hac illac circumcursa, Hea. 512.

Circumeo; facinus indignum, Chreme, sic circumiri! Ph. 613.

Circumspecto; simul alia circumspecto, Eu. 602. — nescio quid circumspectat, Eu. 291.

Circumspicio; A. 358. — numquid circumspexit? Ad. 693.

Circumvallo; tot res repente circumvallant, Ad. 303.

Circumvenio; ne eum circumventum inique iniqui irrideant, He. 54.

Cistella; abi tu, cistellam effer, Eu. 752.

Citharistria; quamdam nactus est citharistriam, Ph. 82. — quid pædagogus ille, qui citharistriam? Ph. 144.

Cito; abi cito, et suspende te, A. 255. — ejiciat? Da. Cito; A. 383. — hui, tam cito? ridiculum, A. 475. — nomen tam cito tibi? Phania, A. 930. — labascit, victus uno verbo. Quam cito! Eu. 178. — cito hunc deduce ad militem, Eu. 538. — quam cito sunt consecutæ mulieres! Hea. 375. — ad misericordiam ambos adduces cito, Hea. 997. — haud cito mali quid ortum ex hoc sit publice, Ad. 444. — reddet tibi cito, Ad. 986. — cito ab eo hæc ira abscedet, He, 782. — tacitus citius audies, Eu. 571. — at sic citius, qui te expedias his ærumnis, reperias, He. 288. — me citius eduxi foras, He. 364.

Civis; an non civis est? A. 783. — ain' tandem? civis Glycerium est? A. 877. — civis modo hæc sit, Eu. 889. — ut ne quid turpe civis in se admitteret, Ph. 415. — civem Atticam esse hanc, A. 221, 782, 861; Eu. 804; Ph. 114. — illam hinc civem esse aiunt, A. 835. — Adducti, qui illam civem hinc dicant, A. 894. — eho tu Glycerium hinc civem esse ais? A. 910. — ex Attica hinc abreptam. Ph. Civemne? Th. Arbitror, Eu. 110. — virginem vitiare civem? Eu. 857. — scis eam hinc civem esse? Eu. 951. — scis Pamphilam meam inventam civem? Eu. 1035. — hoc peccatum in virginem est civem, Ad. 729. — præter civium morem atque legem, A. 881. — næ illiusmodi jam nobis magna civium penuria est, Ad. 442. — hospites, tum cives? Ph. 328.

Civitas; in qua civitate tandem te arbitrare vivere? Ad. 689.

Clam; nec clam te est, A. 287. — dumque ætas tulit, amavit: tum id clam, A. 445. — ne quis clam a milite ad istam cursitet? Eu. 287. — hanc tu mihi vel vi, vel clam, vel precario fac tradas, Eu. 319. — aurum sibi clam mulier demit, Eu. 627. — cum eo clam te subduxti mihi, Eu. 794. — hæc clam me omnia, Hea. 98. — clam me profectus, Hea. 118. — si sperat fore clam, Ad. 71. — neque adeo clam me est, He. 261. — maxume volo, ut clam eveniat partus patrem, He. 396. — haud clam me est, He. 424. — id qua causa clam me habuisse dicam? He. 519. — non, ædepol, clam me est, He. 568. — non clam me est, tibi me esse suspectam, He. 577. — non me clam haberet, He. 657. — puer clam te est natus, He. 681. — puerum clam voluit exstinguere, He. 749. — peperit uxor clam, He. 782. — eam clam educat, Ph. 942. — clam te. Ch. Hei mihi! Ph. Uxorem duxit, Ph. 1003.

Clamito; quid clamitas? A. 76.

— clamitent, me sycophantam, A. 816. — venit Chremes postridie ad me, clamitans, indignum facinus! A. 144. — venit ad me sæpe, clamitans, Ad. 60.

Clamo; clamo sæpe, Ad. 381. — Dic mihi, non clamas? Ad. 731. — clamat de via, A. 492. — id nunc clamat scilicet, Ad. 795. — clamant omnes, indignissime factum esse, Ad. 92. — tumultuantur, clamant, He. 41. — ne clama: petito hasce a me decem, Ph. 663. — quid agam? quid clamem, aut querar? Ad. 793. — cœpit clamare, o Æschine! Ad. 408.

Clamor; strepitus, clamor mulierum, He. 35.—pro Jupiter! clamorem audio, He. 317.— vereor, si clamorem ejus hic crebro audiat, He. 412. — clamore summo, Hea. 40.

Clanculum; in cellulam ad te patris penum congerebam clanculum, Eu. 310. — mordere clanculum, Eu. 411. — in alienas tegulas venisse clanculum per impluvium, Eu. 589. — ego limis specto, sic per fiabellum, clanculum, Eu. 602. — agere inter se clanculum, Hea. 472. — alii clanculum patres quæ faciunt, Ad. 52. — cum ejus consuevit olim matre in Lemno clanculum, Ph. 872.

Clare; unde est? dic clare, A. 756.

Clarus, a, um; vide, ut mihi hæc certa et clara attuleris, He. 842.

Claudo; nolo tibi ullum commodum in me claudier, A. 574. — nuncubi meam benignitatem sensisti in te claudier? Eu. 164.

Clemens; justa et clemens servitus, A. 36. — clemens, placidus, Ad. 868. — sequi clementem vitam urbanam, atque otium, Ad. 42. — quam fideli animo, et clementi fui, He. 472.

Clementia; nihil esse homini melius clementia, Ad. 865.

Cliens; cliens, amicus, hospes, nemo est vobis? Ad. 531.

Clientela; patri se commendavit in clientelam, Eu. 1038.

Clinia; erras, et me ignoras, Clinia, Hea. 105. — ille Cliniæ servus tardiusculus est, Hea. 515. — Phædrum, aut Cliniam, dicebant, A. 86, et passim alibi.

Clitipho; necesse est, Clitipho, consilia consequi consimilia, Hea. 209. — Senex resciscet ilico, esse amicam hanc Clitiphonis, Hea. 697, et passim alibi.

Clivus; clivus deorsum vorsus est, Ad. 577.

Cælum, vid. *Cælum.*

Coëmo; coemisse hinc, quæ illuc veheres, multa, Ad. 226.

Cœna; cœna dubia apponitur? Ph. 342. — videam nobis quid cœnæ siet, Hea. 211. — olera et pisciculos minutos ferre obolo in cœnam seni, A. 370. — quem ad cœnam vocabo, A. 454. — ad cœnam vocant, Eu. 259. — cesso rogitare ad cœnam? Eu. 266. — eamus ergo ad cœnam, Eu. 459. — ego, inquit, ad cœnam hinc eo, Eu. 580. — video cœnam apparare, Hea. 126. — monere, ad cœnam ut veniat, Hea. 170. — abduxi ad cœnam, Hea. 183. — ei unam cœnam atque ejus comitibus dedi, Hea. 455. — me ad cœnam voca, Ph. 1052. — non rediit hac nocte a cœna Æschinus, Ad. 26.

Cæno; cum amatore suo cœnare, Eu. 935. — symbolam dedit, cœnavit, A. 89.

Coso; heri aliquot adolescentuli coiimus in Pyrœeo, Eu. 539.

Cœpi; satis pericli cœpi adire, A. 823. — amare cœpi, Eu. 568. — egomet quoque id spectare cœpi, Eu. 586. — cœpi egomet mecum inter vias cogitare, Eu. 629. — cœpi non humanitus tractare, Hea. 99. — cœpi cogitare, Hea. 128. — hoc, quod cœpi primum enarrem, Hea. 273. — ego hoc quia dudum tantopere jusseras, eo cœpi, Hea. 787. — nam hunc diem misere nimis cupio, ut cœpi, perpetuum in lætitia degere, Ad. 524. — easdem agere cœpi, He. 18. — quum primum eam agere cœpi, He. 33. — vetere in nova cœpi uti consuetudine, He. 37. — pergam, quo cœpi, hoc iter, He. 194. — vi cœpi cogere, He. 268. — nescio quid suspicarier magis cœpi, He. 828. — cœpi advorsari primo, Ph. 75. — cœpi iis omnia facere, obsequi quæ vellent, Ph. 78. — ita animum cœpi attendere, Ph. 867. — illuc, quæso, redi, quo cœpisti, Æschine, Ad. 191. — cœpit studiose omnia docere, Eu. 116. — cœpit me obsecrare, Eu. 261. — cœpit ad id alludere, Eu. 424. — ubi satias cœpit fieri, Eu. 972. — ejus filiam ille amare cœpit perdite, Hea. 97. — cœpit victum vulgo quærere, Hea. 447. — gaudere adeo cœpit, quasi qui cupiunt nuptias, Hea. 886. — cœpit clamare, o Æschine! Ad. 408. — interim miris modis odisse cœpit Sostratam, He. 179. — hanc amare cœpit perdite, Ph. 82. — jam scio: amare cœpit, Ph. 111. — video, non licere, ut cœperam, hoc pertendere, Hea. 1055. — sic pol commodius esse in omnes arbitror, quam ut cœperas, Ph. 813. — si quidquam hodie hic turbæ cœperis, Eu. 799. — an non sex totis mensibus prius olfecissem, quam ille quidquam cœperit? Ad. 398.

Cœpto; quid hic cœptat? aut quo evadet hodie? Ph. 625.

Cogito; quid agam, cogito, A. 359. — profecto quanto magis magisque cogito, Eu. 507. — ego, quia non rediit filius, quæ cogito! Ad. 35. — verum cogito id, quod res est, Ad. 207. — ubi illum quæram, cogito, Ad. 574. — ubi illas ego nunc reperire possim, cogito, Ph. 726. — neque modum benignitatis, neque, quid me ores, cogitas, A. 828. — quod nunc tute tecum iratus cogitas, Eu. 64. — peniculon' pugnare cogitas? Eu. 776. — hunc tu in ædes cogitas recipere posthac? Eu. 896. — non cogitas hinc longule esse? Hea. 239. — quid faciam? Ch. Quidvis potius, quam quod cogitas, Hea. 469. — quid nunc facere cogitas? Hea. 607. — num cogitat quid dicat? A. 879. — quæ in animo cogitat irata, Ad. 30. — aut te amare cogitat, Ad. 32. — sic cogitabam; hic, parvæ consuetudinis causa, hujus mortem tam fert familiariter, A. 110. — crede; id cogitasti: quidvis satis est, dum vivat modo, Hea. 641. — ridiculum: non enim cogitaras, Eu. 452. — etiam atque etiam cogita, Eu. 56. — cogita modo, Eu. 1072. — quid voluisti? cogita, Hea. 638. — immo hoc cogitato, Eu. 758. — nam si cogites, remittas jam me onerare injuriis, A. 829. — me somnies, me expectes: de me cogites, Eu. 194. — hoc tu facito: cum animo cogites, Ad. 502. — quæso, facito hæc tecum cogites, Ad. 812. — dehinc, ne frustretur ipse se, aut

sic cogitet, Eu. 14. — nunc si quis est, qui hoc dicat, aut sic cogitet, Ph. 13. — peregre rediens semper cogitet, Ph. 243. — cœpi aliam rem ex alia cogitare, Eu. 631. — occepi mecum cogitare, Eu. 636. — quantum ille potuit cogitare commode, Hea. 14. — ubi video hæc, cœpi cogitare, Hea. 128. — hæc si voles in animo vere cogitare, Ad. 822. — ne esset spatium cogitandi ad disturbandas nuptias, A. 182.—ita sum irritatus, animum ut nequeam ad cogitandum instituere, Ph. 240. — non potuit cogitata proloqui, Ph. 283.

Cognata; quî cognata tibi sit, Ph. 130. — verum si cognata est maxume, Ph. 295. — quî mihi cognata ea esset, dicerem: itidem tu face. Cedo, quî est cognata? Ph. 397, 398. — itidem ut cognata si sit, Ph. 409. — quid illa altera, quæ dicitur cognata? Ph. 754. — negat Phanium esse sibi cognatam Demipho? Hanc Demipho negat esse cognatam? Ph. 352, 353. — cognatam comperi esse nobis, Ph. 800. — cave, ne in cognatam peoces, Ph. 802. — tum tuas amicas te, et cognatas deserere nolo, He. 592.

Cognatus; tum is mihi cognatus fuit, qui eum recepit, A. 928. — mihi cognatus erat, Ad. 495. — dum cognatus huc illinc veniret, Ad. 677. — Hegio his est cognatus proxumus, Ad. 951. — interea in Imbro moritur cognatus senex horunc, He. 171. — neque illi benevolens, neque notus, neque cognatus aderat, Ph. 90. — neque mihi cognatus fuit quisquam isthoc nomine, Ph. 391.—tu mihi cognatus, tu parens, tu amicus, Ph. 495. — cognato hujus rem omnem narrato ordine, Ad. 352. — habeo hic neminem, neque amicum, neque cognatum, Eu. 148.—patris cognatum, novistin'? Eu. 317. — ego te cognatum dicam, Ph. 127. — Narrabat, se hunc negligere cognatum suum, Ph. 366. — qui cognatum me sibi esse diceret, Ph. 381.— inopia et cognatorum negligentia coacta, A. 71. — amicos, genus, cognatos, divitias, Hea. 194.

Cognitio; inde est cognitio facta, He. 832. — ibo intro, de cognitione ut certum sciam, Eu. 920.

Cognosco; non cognosco vestrum tam superbum, Eu. 1065. — dum ea, quæ loquitur, magis cognosco? Ph. 736. — amabo! quid ait? cognoscitne? Ch. Ac memoriter, Eu. 914.— te interea loci cognovi, Eu. 127.—sed postquam aspexi, ilico' cognovi, Hea. 657. — postquam introii, ejus morbum cognovi miser, He. 373. — tandem cognosti qui siem, A. 588.— ipse se, et illam, et hanc, quæ domi erat, cognovit satis, He. 162. — eum hæc cognovit Myrrhina in digito modo me habentem, He. 831. — alias cognostis ejus: quæso hanc nunc noscite, He. 8. — eo pacto et gnati vitam, et consilium meum cognosces, A. 50. — rem cognosces, He. 291. — adeste æquo animo, et rem cognoscite, A. 24.—adeon' homines immutarier ex amore, ut non cognoscas eumdem esse? Eu. 226.— in ea re utilitatem ego faciam ut cognoscas meam, Eu. 309. — ne quis me cognosceret, Eu. 846. — haud istuc dicas, si cognoris vel me, vel amorem meum, A. 654. — hæc, dum incipias, gravia sunt: dumque ignores: ubi cognoris,

facilia, Hea. 1061. — unum cognoris, omnes noris, Ph. 265. — mature ut quum cognorit, perpetuo oderit, Eu. 932. — ubi hoc cognoverit, non posse se mecum esse, He. 155. — rem ubi cognoverint, He. 792. — æquum est vos cognoscere, atque ignoscere, Eu. 42. — dic, te parvam virginem amisisse: nunc cognosse: signa ostende, Eu. 766.—cognosse annulum illum Myrrhinam gnatæ suæ fuisse, He. 812. — cognoscendi locus, Hea. 228. — in cognoscendo tute ipse aderis, Chærea, Eu. 892. — cognita est, quantum audio hujus verba, Hea. 682. — ubi sunt cognitæ, placitæ sunt, He. 20. — ut neque spectari, neque cognosci potuerit, He. 3.

Cogo; jubeo, cogo, atque impero, Eu. 389. — nam cogis ea, quæ nolo, He. 674. — res cogit denegare, A. 635. — quod vos jus cogit, id voluntate impetret, Ad. 491. — si puerum, ut tollam, cogit, He. 571. — huic leges cogunt nubere hanc, Ad. 656. — quasi talenta ad quindecim coegi, Hea. 146. — invitus feci: lex coegit? Ph. 236. — etiamne id lex coegit? Ph. 238. — quid? si ego tibi illam nolo vendere, coges me? Ad. 194. — etsi scio ego, Philumena, meum jus esse, ut te cogam, He. 243.— hoc qui cogam, re ipsa repperi, Ph. 888. — cogas, ut cum illa una cubet, Ad. 855. — si nolit, quin eum merito possim cogere, A. 532. — nec te quivit hodie cogere, illam ut duceres, A. 656. — vi cœpi cogere, He. 268. — hac re in angustum oppido nunc meæ coguntur copiæ, Hea. 669. — tu coactus tua voluntate es, A. 660. — coactus legibus eam uxorem ducet, A. 782. — malo coactus qui suum officium facit, Ad. 69. — sinam coactum egestate ingenium immutarier? A. 275. — vi coactum te esse invitum, lege, judicio. Tenes? Ph. 214. — tum coacti, necessario se aperiunt, A. 634. — negligentia coacta, A. 72. — coacta ingratiis, Hea. 446.

Cohæreo; non cohærent, A. 362.

Cohibeo; non tu te cohibes? Hea. 920.

Coitio; prima coitio est acerrima Ph. 346.

Colaphus; plus quingentos colaphos infregit mihi, Ad. 200. — colaphis tuber est totum caput, Ad. 246.

Colax; Colax Menandri est: in ea est parasitus Colax, Eu. 30. — Colacem esse Nævi et Plauti, veterem fabulam, Eu. 25.

Collacrymo; nonnunquam collacrymabat, A. 109.

Collaudo; collaudavi (te) secundum facta et virtutes, Eu. 1089. — collaudavit filium, Ad. 368. — an fortunam collaudem, quæ gubernatrix fuit? Eu. 1045.

Collibet; si quid (tibi) collibuit, novi te, Eu. 1055.

Colligo, are; colligavit primum eum miseris modis. Pa. Hem! colligavit? Eu. 982, 983.

Colligo, ere; faciam, ut stipulam colligat, Ad. 852.

Colloco; deinde eam in lectum illæ collocant, Eu. 593. — amici quoque res in tuto ut collocetur, Hea. 689, 695. — offendi adveniens, quicum volebam, collocatam filiam, Ph. 758.

Collocupleto; tu interea loci collocupletasti te, Antiphila, Hea. 258.

Colloquor; salvus sum, si hæc

vera sunt; colloquar, A. 976. — ea est ipsa : colloquar, Ph. 738. — colloquetur : aderit una in unis ædibus, Eu. 366. — opperiar hominem hic, ut salutem, et colloquar, Ad. 447. — quæso ut liceat, convenire et colloqui, Eu. 467. — datum erat spatium ut colloqui mecum posset, He. 131.

Colo; forma impulsi nostra, nos amatores colunt, Hea. 389. — is nostro Simulo fuit summus, et nos coluit maxume, Ad. 353. — usque dum ille vitam illam colet inopem, Hea. 136. — tamen ut pietatem colam, He. 447. — familiam colere, adjuvare, adjungere, Ad. 931. — ibi agrum de nostro patre colendum habebat, Ph. 365.

Color, oris; num ejus color pudoris signum indicat? A. 880. — qui color, nitor vestitus, quæ habitudo est corporis! Eu. 242. — color verus, corpus solidum, et succi plenum, Eu. 318. — hic est vetus, vietus, veternosus, senex, colore mustellino, Eu. 689.

Columen; bone custos, salve : columen vero familiæ, Ph. 287.

Comedo; quid comedent? quid ebibent? Hea. 255. — hunc comedendum et deridendum vobis propino, Eu. 1086.

Comes; Memini, ad me nocte prima confugere sine comite, vini plenum, He. 824. — comites secuti scilicet sunt virginem? Eu. 346. — comitum conventus, He. 35. — ei unam cœnam atque ejus comitibus dedi, Hea. 455.

Comis; ego illo usa sum benigno, et comi, He. 838.

Comiter; patiemur fieri miserum, qui me dudum, ut dixti, adjuverit comiter? Ph. 536.

Commemini; ego, si satis commemini, Ph. 522. — sic commineram, Eu. 564.

Commemoratio; nam isthæc commemoratio quasi exprobratio est immemoris beneficii, A. 43.

Commemoro; cui dem, et quamobrem dem, commemorabo, Ph. 714. — quid commemorem primum, aut laudem maxume? Eu. 1043. — quid ego nunc commemorem, Demipho? 1030.

Commendo; ego me tuæ commendo et committo fidei, Eu. 885. — vobis commendo Phanium, et vitam meam, Ph. 218. — commendat virginem. An. Cui? tibine? Ch. Mihi, Eu. 577. — cui commendavi filium hinc abiens meum, Ph. 288. — Thais patri se commendavit in clientelam et fidem, Eu. 1038. — ille tibi moriens nos commendavit senex, Ad. 458.

Commenta est. Vid. *Comminiscor.*

Commentum; ipsis commentum placet, A. 225.

Commeo; huc raro in urbem commeat, He. 175. — commeare ad mulierculam, Hea. 444.

Commereo, Commereor; Quid feci? quid commerui, aut peccavi, pater? A. 139. — quæ exopto mihi, ut nunquam sciens commerui, He. 580. — ah! nullam de his rebus culpam commeruit tua, He. 631. — arbitrabitur te commeruisse culpam, Ph. 206. — nunquam quidquam erga me commerita est, pater, He. 486.

Commigro; ex Andro commigravit huc viciniæ, A. 70. — neque diu huc commigrarunt, Ad. 653.

Comminiscor; hujusmodi res semper comminiscere, Hea. 812. — quid agam? aut quid comminiscar? Hea. 674. — aliquid tulisse comminiscentur mali, He. 333. —

commenta mater est, esse ex alio viro, nescio quo, puerum natum, Ad. 661.

Commiseresco; si adesset, credo, ibi ejus commiseresceret, He. 129.

Commissator; ædepol commissatorem haud sane commodum, Ad. 787.

Commissor; Phædriam intromittamus commissatum, Eu. 442.

Commitigo; utinam tibi commitigari videam sandalio caput! Eu. 1027.

Committo; ego me tuæ commendo et committo fidei, Eu. 885. — eis commisi et credidi, Hea. 968. — lupo ovem commisisti, Eu. 831. — se in vostram commisit fidem, He. 53. — nunquam hercle hodie ego istuc committam tibi, Ad. 553. — non committet filiam, Hea. 714. — non committet hodie unquam, iterum ut vapulet, Ad. 160. — tergum meum tuam in fidem committam, He. 109. — nec satis digna, cui committas primo partu mulierem, A. 230. — suos alicui liberos committere, A. 212. — neque illi commisissem virginem, Eu. 667. — servon' fortunas meas me commisisse futili? A. 611. — qui denegarat se commissurum mihi gnatam suam uxorem, A. 241. — non pol credo, Chærea, nisi si commissum non erit, Eu. 901.

Commode; non sat commode divisa sunt temporibus tibi, Dave, hæc, A. 476. — quantum ille potuit cogitare commode, Hea. 14. — illum obsequentem, si quis recte aut commode tractaret, Hea. 152. — Haud opinor commode finem statuisse orationi militem, He. 95. — nunquam dices tam commode, ut, He. 108. — nunquam commodius unquam herum audivi loqui, Hea. 559. — cui æque audisti commodius quidquam evenisse? Hea. 685.

Commoditas; itaque adeo magnam mihi injecit sua commoditate curam, Ad. 714. — at si corrigitur, quot commoditates, vide, A. 570. — quantis commoditatibus hunc onerastis diem! Ph. 840.

Commodo, are; nam meritus de me est, quod queam, ut illi commodem, He. 760.

Commodum (adverb.); illa sese interea commodum huc advorterat, Eu. 343. — id hoc quum ageham commodum, Ph. 613.

Commodum (subst.); sed si ex ea re plus mali est, quam commodi utrique, A. 548. — quid ex ea re tandem ut caperes commodi? Eu. 573. — ex meo propinquo rure hoc capio commodi, Eu. 970. — nolo tibi ullum commodum in me claudier, A. 574. — ne quod vostrum remorer commodum, A. 741. — ut ex illius commodo meum compararem commodum, Hea. 397. — me pietas matris potius commodum suadet sequi, He. 481. — qui omnia sibi postputavit esse præ meo commodo, Ad. 263. — cui tam subito tot contigerint commoda, Eu. 1032. — multa ex quo fuerint commoda, ejus incommoda æquum est ferre, He. 841. — quam maxume servire vestris commodis, Hea. 50; He. 51. — matris servibo commodis, He. 495. — atque ex incommodis alterius sua ut comparent commoda? A. 630. — ille alter sine labore patria potitur commoda, Ad. 875. — tu illis fruare commodis, Eu. 372.

Commodus, a, um; ædepol com-

missatorem haud sane commodum, Ad. 787. — mulier commoda et faceta hæc meretrix, Hea. 521. — quot commodas res attuli! He. 818. — si id non commodum est, ut redeat, Eu. 502. — si commodum est; apud me sis volo, Hea. 161. — dabitur a me argentum, dum erit commodum, Ad. 119. — quod erit mihi bonum, atque commodum, Ph. 131. — exsequias Chremeti, quibus est commodum, ire, hem! tempus est, Ph. 1025. — hoc et vobis, et meæ commodum famæ arbitror, He. 585. — commodiorem hominem, adventum, tempus, non vidi, A. 846. — commodius esse opinor duplici spe utier, Ph. 602. — sic pol commodius esse in omnes arbitror, Ph. 813.

Commoneo; aliorum exempla commonent, A. 814. — ut neque amor, neque pudor commoveat, neque commoneat, ut servem fidem? A. 280.

Commonstro; quod peto, et volo, parentes meos ut commonstres mihi, Hea. 1029. — hominem commonstrarier mihi istum volo, Ph. 305.

Commorior; eam Commorientes Plautus fecit fabulam, Ad. 7.

Commoror; quid illic tam diu igitur commorabare? Ph. 572.

Commoveo; commovi, A. 457. — commorat omnes nos, Ph. 101. — pol ego istos commovebo, Hea. 730. — neque amor, neque pudor commoveat, neque commoneat, ut servem fidem? A. 280. — neque commovetur animus in ea re tamen, A. 94. — in hac commotus sum, Eu. 567. — animus commotus est metu, A. 939. — quidnam ille commotus venit? Ph. 184. — ego jam te commotum reddam, A. 866.

Communico; nonne prius communicatum oportuit? A. 239.

Communis, e; pernicies communis adolescentium, Ad. 189. — communis corruptela nostrûm liberûm, Ad. 797. — animo communi esse, Hea. 913. — vitium commune omnium est, quod, Ad. 957. — id oro te, in commune ut consulas, A. 549. — et hæc, communia omnium quæ sunt patrum, He. 117. — communia esse amicorum inter se omnia, Ad. 808. — communia esse hæc, Ph. 245.

Commuto; uhi satias cœpit fieri, commuto locum, Eu. 972. — tria non commutabitis verba hodie inter vos, Ph. 637. — crede, nunquam hodie tecum commutaturum patrem unum esse verbum, A. 411.

Como; dum comuntur, annus est, Hea. 240.

Comœdia; Συναποθνήσκοντες Diphili comœdia est, Ad. 6. — ex integra Græca, integram comœdiam hodie sum acturus, Hea. 5. — adporto novam, Epidicazomenon quam vocant comœdiam Græci, Ph. 26. — posthac quas faciet de integro comœdias, A. 26. — placet, non fieri hoc itidem, ut in comœdiis, He. 867.

Comparco; quod ille unciatim vix de demenso suo, suum defraudans genium, comparsit miser, Ph. 44.

Comparo; an potius ita me comparem, non perpeti meretricum contumelias? Eu. 47. — quod donum huic dono contra comparet, Eu. 351. — aurum, atque vestem, quî, tenesne? Ch. Comparet? Sy. Id ipsum, Hea. 778. — des quî aurum, ac vestem, atque alia, quæ opus sunt, comparet, Hea. 856. — atque ex incommodis alterius

sua ut comparent commoda ? A. 630. — ut ex illius commodo meum compararem commodum, Hea. 397. — ita comparatam esse hominum naturam omnium ? Hea. 503. — nunquam vidi iniquius concertationem comparatam, quam, Ad. 213. — quam inique comparatum est! Ph. 41. — Au! ne comparandus hic quidem ad illum est, Eu. 681.

Compedes; habendæ compedes, Ph. 249.

Comperio, rior; comperiebam, nihil ad Pamphilum quidquam attinere, A. 90. — atqui certo comperi, Eu. 824. — ubi comperi ex iis, qui ei fuere conscii, Hea. 121. — ego te esse præter nostram opinionem comperi, He. 763. — cognatam comperi esse nobis, Ph. 800. — de amore hoc comperit, A. 211. — nam si compererit crimini tua se falso uxor credidisse, He. 780. — clamitans, indignum facinus! comperisse, A. 145. — dum ne ab hoc me falli comperiar, A. 904.

Complacita; postquam me amare dixi, complacita est tibi, A. 647. — ejus sibi complacitam formam, postquam aspexerit, Hea. 772.

Complector; mulierem complectitur, A. 133.

Complures; emptæ mulieres complures, Ad. 231. — servos complures (habes), Hea. 65. — ubi ibi est dies complures, He. 185. — ego te complures menses tuli, Ph. 519. — nova hic compluria, Ph. 610.

Complusculi; dies complusculos bene conveniebat sane inter eas, He. 177.

Compono; compone, quæ tecum simul ferantur, He. 611. — inter vos sic hæc potius cum bona ut componantur gratia, quam cum mala ? Ph. 621. — res composita est : fiunt nuptiæ, Ad. 739. — neque alio pacto componi potest inter eas gratia, He. 479. — nihil videtur mundius, nec magis compositum quidquam, Eu. 934.

Compos; vix sum compos animi: Ad. 311.

Composito; composito factum est, Ph. 755.

Compotrix; quia compotrix ejus est, A. 232.

Comprecor; Deos comprecare, ut uxorem arcessas, Ad. 703. — tu potius Deos comprecare, Ad. 708.

Comprehendo; pro mœcho comprehendere, Eu. 992. — comprehendi jube, Eu. 835.

Compressus (subst.); ex compressu gravida, Ad. 476.

Comprimo; animam compressi, Ph. 867. — vinolentus mulierculam eam compressit, Ph. 1017. — comprimito manus, Hea. 590. — in via compressisse, He. 829. — compressa est gnata, He. 572. — inde est cognitio facta, Philumenam compressam esse ab eo, He. 833.

Comprobo; beneficium verbis initum, nunc re comprobes, A. 826.

Conatus; magno conatu magnas nugas dixerit! Hea. 621.

Concalesco; concaluit: quid vis? Hea. 349.

Concedo (Largior); haud tibi hoc concedo, etsi illi pater es, He. 258. — ducenda est uxor, ut ais: concedo tibi, Ph. 699. — nunquamne hodie concedes mihi, Ph. 804. — faciam, ut tibi concedam, He. 245. — cui concedat, He. 478.

Concedo (Abeo); concedam hinc intro, Eu. 206. — concedam huc, Ad. 638. — hinc concedam in an-

giportum hoc proximum, Ph. 890. — concede ad dexteram, A. 753. — concede istuc paululum, Eu. 705. — tu concede paullum istuc, Eu. 1067. — concede hinc domum, Hea. 510. — concede hinc a foribus, Ph. 740. — biduum, saltem ut concedas, solum, Eu. 182. — concedas hinc aliquo ab ore eorum, Hea. 572. — si nunc de tuo jure concessisses paululum, Ad. 218. — huc concessero, Hea. 174. — tempus est concedere, He. 597. — rus habitatum abii, concedens vobis, He. 224. — dic filiæ, rus concessuram hinc Sostratam, He. 629. — pollicita est ea, se concessuram ex ædibus, He. 679.

Concertatio; nunquam vidi iniquius concertationem comparatam, Ad. 213.

Concerto; quid istuc est, quod te audio, nescio quid concertasse cum hero? Ad. 212.

Concieo; disperii! scelestus quantas turbas concivi insciens! Hea. 972. — fortasse unum aliquod verbum inter eas iram hanc conciverit, He. 313.

Concilio; exeo ergo, ut pacem conciliem, Hea. 1048. — prodi, male conciliate, Eu. 669.

Conclamo; jam conclamatum est, Eu. 348.

Conclave; est mihi in ultimis conclave ædibus quoddam, Hea. 903. — virgo in conclavi sedet, Eu. 583.

Concludo; tot me nunc rebus miserum concludit pater, He. 702. — quæ tot res, tantas, tam opportune in unum conclusit diem? Eu. 1046. — nam me jam in cellam aliquam cum illa concludam, Ad. 554. — nam illum aliquo conclusissem, Eu. 667. — ut huc concludar, A. 387. — conclusam hic habeo uxorem sævam, Ph. 743.

Concordo; si concordabis cum illa, Ph. 433.

Concors; credo ea gratia concordes magis fore, He. 617.

Concrepo; concrepuit a Glycerio ostium, A. 684. — sed ostium concrepuit! He. 521. — sed ostium concrepuit abs te, Ph. 839.

Concubo; nam aiunt tecum post duobus concubuisse eam mensibus, He. 393.

Concurro; multa concurrunt simul, A. 512. — concurrunt læti mi obviam cupedinarii omnes, Eu. 256. — concurrunt multæ opiniones, Hea. 232. — tot concurrunt verisimilia, Ad. 630.

Concutio; qui templa cæli summa sonitu concutit, Eu. 590.

Condecoro; potestas condecorandi ludos scenicos, He. 45.

Conditio; quæ placita est conditio, He. 241. — accepit conditionem, A. 79. — hanc conditionem si cui tulero extrario, Ph. 578. — harum duarum conditionum nunc utram malis, vide, Hea. 326.

Condono; argentum quod habes, condonamus te, Ph. 946. — habeo alia multa, quæ nunc condonabitur, Eu. 17.

Conduco; navem conductam, hoc scio, Ad. 226.

Conduplico; idem hoc tibi, quod bene promeritus fueris, conduplicaverit, Ph. 515.

Confabulor; si quando ad eam accesserat confabulatum, He. 182.

Confero; suum animum alio conferunt, Hea. 390. — conferunt consilia adolescentes, Hea. 473. — vixque (animum) huc contuleram, He. 298. — ne post conferas cul-

pam in me, Eu. 388. — metuit semper, quem ipsa nunc capit fructum, ne quando iratus tu alio conferas, Eu. 450. — quod si omnes omnia sua consilia conferant, Ad. 300. — si ad rem conferentur (verba) vapulabit, Eu. 741. — si conferendum exemplum est, non fratrem videt, etc. ? Ad. 95.

Conficio; virginem quam amabat, eam confeci sine molestia, Eu. 927. — id ut conficerem. Confeci, Ph. 38. — quantasque hic mihi confecit sollicitudines, A. 652. — numquid hic confecit? Ph. 508. — bonas hic confecistis nuptias! Ph. 258. — simul et conficiam facilius ego, quod volo, Hea. 803. — ex unis geminas mihi conficies nuptias, A. 676. — tu homo, aliquid gnato conficies mali, Hea. 1005. — tam facillime patris pacem in leges conficiet suas, Hea. 1000. — dum aliud aliquid flagitii conficiat, Ph. 769. — conficere argentum, Ph. 838. — credebas, dormienti hæc tibi confecturos Deos ? Ad. 697. — hodie conficerentur nuptiæ, Hea. 896. — cura confectus (animus) stupet, A. 305. — una mihi res etiam restat, quæ est conficienda, Ph. 830.

Confidens; senex modo venit, confidens, catus, A. 857. — homo confidens, Ph. 123.

Confidenter; in qua re nunc tam confidenter restas, stulta ? Hea. 1011.

Confidentia; tum quæ ejus confidentia est! Eu. 838. — o ingentem confidentiam! A. 878.

Confido; salvum adfuturum esse hic, confido, propediem, Hea. 160. — confidam fore, ita ut volumus, Ad. 830.

Confingo; omnia hæc confingam, Ph. 131. — lacrymæ confictæ dolis, A. 559.

Confio; hoc confit, quod volo, Ad. 950. — et spero confore, A. 167.

Confiteor; atque hoc confiteor, jure mihi obtigisse, A. 609. — ignosce : orat : confitetur : purgat, Ph. 1034. — confitere, tuum non esse, Hea. 1017. — egone confitear, meum non esse filium, qui sit meus ? Hea. 1018. — quod ambo confiteamini sine periclo esse, Hea. 338.

Conflicto; nec unquam usus venit, ut conflictares malo, Ph. 504.

Conflictor; nam qui cum ingeniis conflictatur ejusmodi, A. 93.

Conflo; sæpe ex malo principio magna familiaritas conflata est, Eu. 874.

Confugio; nunc huc confugit, He. 384. — neque tu scilicet eo nunc confugies, Hea. 793. — confugere anhelans domum, He. 824.

Confuto; confutavit iratum patrem, Ph. 477. — dictis confutabitur, Hea. 950.

Conger, vel *Congrus;* congrum istum maximum in aqua sinito ludere, Ad. 378.

Congero; ad te patris pecum omnem congerebam, Eu. 310.

Conglutino; meretricios amores nuptiis conglutinas, A. 915.

Congredior, congredere actutum, Ph. 851.

Congruo; Mulier mulieri magis congruit, Ph. 725. — omnes congruunt, Ph. 264. — ne nos inter nos congruere (Nos *consentire.* Ed.) sentiant, Hea. 511.

Conjecto; neque scio quid conjectem, Eu. 543.

Conjectura; quibus conjectura facile fit, Ad. 826. — qui conjecturam hanc nunc facio, A. 513.

— quantum ex ipsa re conjecturam cepimus, Hea. 266. — ego de me facio conjecturam, Hea. 574.

Conjicio (Suspicor); annos sexaginta natus es, aut plus eo, ut conjicio, Hea. 63. — tu conjicito cetera, Ph. 166. — nequeo satis mirari, neque conjicere, Eu. 547.

Conjicio (Jacio); in nuptias conjeci herilem filium, Ad. 470. — in quod me conjeci malum? He. 132. — qui me hodie ex tranquillissima re conjecisti in nuptias, A. 622. — continuo hic se conjecit intro, Hea. 277. — ne me in lætitiam frustra conjicias, Hea. 292. — ne me in breve conjicias tempus, He. 843. — hinc me conjicerem protinus in pedes, Ph. 191. — si omnes hunc conjectum in nuptias inimici vellent, A. 668.

Conjugium; conjugio liberali devinctus, A. 562.

Conjuratio; quæ hæc est conjuratio? He. 198.

Conor; at ego obviam conabar tibi, Dave, Ph. 52. — scio quid conere, A. 705. — si sensero hodie quidquam in his te nuptiis fallaciæ conari, A. 197. — hem, egone istuc conari queam? A. 270. — conari manibus, pedibus, noctesque et dies, A. 678.

Conqueror; neque voce alia, ac res monebat, ipsa poterat conqueri, He. 375.

Conscindo; vestem omnem miseræ discidit: tum ipsam capillo conscidit, Eu. 646. — virgo conscissa veste lacrymans obticet, Eu. 819.

Conscius, a, um; parturire eam, neque gravidam esse ex te, solus conscius, He. 392. — qui tam audacis facinoris mihi conscius sis? Ph. 156. — ubi comperi ex iis, qui ei fuere conscii, Hea. 121. — ego, pol, quæ mihi sum conscia, hoc certo scio, Eu. 199. — ego conscia mihi sum, Ad. 349.

Consector; est genus hominum, qui, etc. hos consector, Eu. 249.

Consentire; ne nos inter nos consentire sentiant, Hea. 511.

Consequor; ego consequor, Hea. 277. — recta consequor, He. 372. — mater consequitur, He. 378. — eam consequitur alienus puer, He. 649. — Bacchis consecuta est illico, Hea. 906. — quæ consecuta est nox, He. 137. — matrem ipsam mors consecuta est, Ph. 749. — sed quam cito sunt consecutæ mulieres, Hea. 375. — consequar jam te, mea mater, He. 358. — hasce ornamentis consequentur alteræ, Hea. 837. — necesse est consilia consequi consimilia, Hea. 209.

Conserva; summa forma conservam domi videbit, Eu. 366. — conservam esse credidi. Py. Conservam! Eu. 857, 858.

Conservo; conservasti te, atque illam, Hea. 653. — conserva, quære, parce, Ad. 817.

Conservus; conservis ad eumdem istunc præcipio modum, Ad. 425.

Considero; in animo vitam tuam considero, Hea. 385.

Consilium; consilium illud rectum est, Eu. 783. — non est consilium, pater, He. 494. — hoc vostrum consilium fuit, Ph. 933. — sceleratus Davus si quid consilî habet, A. 159. — quid cum illo consilii captet, A. 170. — neque pol consilii locum habeo, A. 321. — reviso quid captent consilii, A. 405. — quum intellexeras, id consilii capere, A. 519. — nulli consilii sum, A. 610. — neque, quid nunc consilii capiam, scio, Eu. 866. — pectore consistere nihil

consilii quit, Ad. 616. — quæso, quid istuc consilii est? He. 588. — quid das consilii? He. 715. — quod quidem me factum consilii incertum facit, Ph. 577. — huic equidem consilio palmam do, Hea. 709. — eo pacto et gnati vitam, et consilium meum cognosces, A. 49. — advenio, consilium expetens, A. 320. — vah! consilium callidum, A. 591. — si hunc conjectum in nuptias inimici vellent: quod, nisi hoc, consilium darent? A. 670. — consilium quæro, A. 704. — repudio, quod consilium primum intenderam, A. 735. — quæ res in se neque consilium, neque modum habet ullum, Eu. 57. — simul consilium cum re amisti? Eu. 241. — nunquam vidi melius consilium dari, Eu. 376. — consilium volo capere una tecum, Eu. 614. — qui mihi consilium dedit, ut facerem, Eu. 1044. — consilium, quod cepi, rectum esse scio, Hea. 327. — age, age, cedo istuc tuum consilium, Hea. 332. — nonne id flagitium est, te aliis consilium dare? Hea. 923. — mihi, qui id dedissem consilium, egit gratias, Ad. 369. — is, quod mihi de hac re dederit consilium, id sequar, Ad. 501; Ph. 461. — arbitror, te tuum consilium contempsisse, He. 90. — sed non minuam meum consilium, He. 616. — hoc consilium, quod dicam, dedit, Ph. 124. — nullus es, Geta, nisi jam aliquod tibi consilium celere repperis, Ph. 179. — hujus consilio fretus sum, A. 337. — quasi tu dicas, factum id consilio meo, A. 503. — ne tu hoc mihi posterius dicas, Davi factum consilio, aut dolis, A. 510. — eam consilio regere non potes, Eu. 58. — qua spe, aut quo consilio huc imus? Eu. 1024. — aut consolando, aut consilio, aut re juvero, Hea. 86. — irrides in re tanta? neque me quidquam consilio adjuvas? Hea. 984. — quem (amorem) ego tum consilio missum feci, He. 408. — cujus hæc fiunt consilio omnia, He. 514. — aderam, cujus consilio ea par fuerat prospici, He. 561. — ut aiebat, de ejus consilio sese velle facere, quod ad hanc rem attinet, Ph. 481. — modo ut hoc consilio possiet discedi, ut istam ducat, Ph. 772. — hic reddes omnia, quæ nunc sunt certa ei consilia, incerta ut sient, A. 391. — jam instructa sunt mihi in corde consilia omnia, Ph. 321. — Davus intimus est eorum consiliis, A. 577. — facile omnes, quum valemus, recta consilia ægrotis damus, A. 36. — mea consilia ut tibi credam omnia, Eu. 128. — credere consilia, Eu. 403. — necesse est, consilia consequi consimilia, Hea. 209. — conferunt consilia adolescentes, Hea. 474. — si omnes omnia sua consilia conferant, Ad. 300. — illi credunt consilia omnia, Ad. 876. — quo consilia hæc referam? Ph. 727. — viden' me tuis consiliis miserum impeditum esse? A. 618. — quantas suis consiliis mihi confecit sollicitudines, A. 652. — natura tu illi pater es, consiliis ego, Ad. 127.

Consimilis; cujus mos maxume est consimilis vostrum, Hea. 393. — consimilis moribus, Hea. 1021. — consimilem luserat jam olim ille ludum, Eu. 586. — formæ mores consimiles, Hea. 382. — necesse est, Clitipho, consilia consequi consimilia, Hea. 209.

Consisto; ubi ad ipsum veni di-

verticulum, constiti, Eu. 635. — otiose nunc jam illico hic consiste, Ad. 157. — pectore consistere nihil consilii quit, Ad. 616.

Consobrinus ; Phania, consobrinus noster, He. 459.

Consolor ; quid consolare me ? He. 293. — illam miseram consolare, Ph. 564. — istam, quod potes, fac consolere, Ad. 514. — aut consolando, aut consilio, aut re juvero, Hea. 86.

Conspectus ; tuum conspectum fugitat, Hea. 434. — scio, iis fore meum conspectum invisum hodie, He. 789. — ipsum gestio dari mihi in conspectum, Ph. 261. — itane patris ais conspectum veritum hinc abisse ? Ph. 315. — neque mihi in conspectum prodit, Ph. 443. — illam e conspectu amisi meo, Eu. 293. — fugere e conspectu illico, He. 182.

Conspicor ; cur ergo in his ego te conspicor regionibus ? Eu. 1061. — neque tam vesperi domum revortor, quin te in fundo conspicer fodere, Hea. 68.

Constabilio : tuam rem constabilisses, Ad. 775.

Constituo ; constitui cum quodam hospite, He. 195. — quod constitui me hodie conventurum eum, He. 437. — et is hodie venturum ad me constituit domum, Eu. 205. — nam illi mihi dotem jam constituerunt dare, Ph. 675. — aut quum venturam dixero et constituero, Hea. 726. — constitutæ nuptiæ, A. 269. — tempus constitutum, Eu. 541.

Constringo ; pro mœcho constringere, Eu. 992. — quadrupedem constringito, A. 867.

Consuefacio ; nihil prætermitto : consuefacio, Ad. 415. — ea ne me celet, consuefeci filium, Ad. 54. — consuefacere filium, sua sponte recte facere, Ad. 74.

Consuesco ; cum illa consuevit prius, Ad. 670. — cum ejus consuevit olim matre in Lemno clanculum, Ph. 872. — quicum tot consuesset annos, He. 555.

Consuetudo ; ut neque me consuetudo, neque amor, commoveat, A. 279. — me graviter consuetudo ejus tenet, He. 404. — parvæ consuetudinis causa, A. 110. — propter hujusce hospitæ consuetudinem ? A. 440. — quotidianæ vitæ consuetudo, Hea. 283. — mitto rem : consuetudinem ipsorum, Ad. 824. — quam mox veniat, qui adimat hanc mihi consuetudinem, Ph. 161. — consuetudine, et conjugio liberali devinctus, A. 561. — vetere in nova cœpi uti consuetudine, He. 37. — antiqua consuetudine agitare, He. 92.

Consuetus, a, um ; ut consuetum facile amorem cerneres, A. 135.

Consulo ; pessume istoc in te atque in illum consulis, Hea. 437. — tun' consulis quidquam ? Ad. 128. — quæ vos propter adolescentiam consulitis parum, Ad. 998. — recte ego consului meæ, He. 559. — post consulam, Ad. 987. — quod ad hanc rem opus est, porro consule, Ad. 336. — id oro te, in commune ut consulas, A. 549. — quid me fiat, parvi pendis, dum illi consulas, Hea. 715. — ut id consulerem, interea vita ut in tuto foret, Ph. 733. — illi certe, quæ nunc tibi domi est, consuleres, Ph. 468. — consulere in longitudinem, Hea. 965. — dum tempus consulendi est, He. 746. — cui de integro est potestas etiam consu-

lendi quid velis, Ph. 174. — ut qui mihi consultum optume velit esse, Ph. 153.

Consultatio; nulla tibi hic jam consultatio est, He. 650.

Consumo; quod in opere faciundo operæ consumis tuæ, Hea. 73. — in apparando consumunt diem, Ad. 904. — si quid consili habet, ut consumat nunc, A. 160. — sumat, consumat, perdat, decretum est pati, Hea. 465.

Consusurro; Syrus cum illo vestro consusurrat, Hea. 473.

Contamino; ne hoc gaudium contaminet vita ægritudine aliqua, Eu. 552. — multas contaminasse Græcas, Hea. 17. — in eo disputant, contaminari non decere fabulas, A. 16.

Contego; illi miseræ injuriam contexeris, He. 401.

Contemno; hic ego illum contempsi præ me, Eu. 239. — numquid habes quod contemnas? Eu. 475. — nam quo redibo ore ad eam, quam contempserim? Ph. 916. — arbitror, te tuum consilium contempsisse, He. 90. — o Dave, itan' contemnor abs te? A. 493. — quot modis contemptus, A. 248. — tamen contemptus abs te: hæc habui in memoria, Eu. 170.

Contemplor; vultum contemplamini, Ph. 210. — contemplamini me, Ph. 549. — at, ut satis contemplata modo sis, Hea. 617.

Contentus „a, um; quia neque tu uno eras contenta, Eu. 122. — quæ paululo tum erat contenta, Hea. 446.

Contero; quid hic conterimus operam frustra? Ph. 209. — contrivi in quærendo vitam, atque ætatem, Ad. 873. — ambulando totum hunc contrivi diem, He. 816.

Continens; hoc nemo fuit magis continens, Eu. 227.

Continentia; spectatum satis putabam, et magnum exemplum continentiæ, A. 92.

Contineo; quæ vera audivi, contineo optume, Eu. 103. — vix me contineo, quin involem in capillum, Eu. 858. — ruri fere se continebat, Ph. 364. — continebit posthac, si sapiet, manus, Ad. 567. — equidem cupio: et vix contineor, He. 615.

Contingo; hanc mihi expetivi, contigit, A. 698. — cui tam subito tot contigerint commoda, Eu. 1032. — ut hæc, quæ contigerint, sciat? Ph. 844. — velle te id, quod non potest contingere, Hea. 324. — tot gaudia illi contigisse lætor, He. 834.

Continuo (adv.); egomet continuo mecum, A. 82. — mors continuo ipsam occupat, A. 297. — continuo percurro ad forum, A. 356. — ego me continuo ad Chremem, A. 362. — continuo dari tibi verba censes, A. 505. — continuo palam est, Eu. 104. — continuo adcurrit ad me, Eu. 335. — ubi nominabit Phædrism, tu Pamphilam continuo, Eu. 441. — post continuo exeo, Eu. 493. — continuo hæc adornant ut lavet, Eu. 582. — ille continuo irasci, Eu. 618. — continuo hic se conjecit intro, Hea. 277. — mulier telam deserit continuo, Hea. 306. — continuo hic adero, Hea. 502. — continuo injecisse verba, Hea. 893. — miror, continuo non jussisse abripi me, Hea. 1003. — quin pugnus continuo in mala hæreat, Ad. 172. — patrem continuo convenit Philumenæ, He. 191. — omnem rem narrabit, scio, conti-

nuo sola soli, He. 350. — continuo vultum earum sensi immutari, He. 369. — continuo exponetur, He. 400. — aderit continuo, hoc ubi ex te audierit, He. 814. — hic Phædria continuo quamdam nactus est puellulam, Ph. 81. — ibi continuo Antipho, Ph. 101.

Contortor; bonorum extortor, legum contortor, Ph. 374.

Contra; quod donum huic dono contra comparet, Eu. 355. — si laudabit hæc illius formam: tu hujus contra, Eu. 444. — voluit facere contra huic ægre, Eu. 624. — uxorem nunquam habui. Ille contra, hæc omnia, Ad. 44. — ille ut item contra me habeat, facio sedulo, Ad. 50. — nunc experiamur contra hæc, Ad. 881. — non contra insidiabere? He. 70. — contra gratiam referre, He. 583. — at tu mihi contra nunc videre fortunatus, Ph. 173. — nunc contra omnia hæc, Ph. 520. — audi nunc contra jam, Ph. 698.

Controversia; sine controversia, Ph. 853.

Contumelia; quid est, si non hæc contumelia est? A. 237. — nam istæc quidem contumelia est, Hea. 566. — ne ulla merito contumelia fieri a vobis posset, He. 470. — contumeliæ causa, Eu. 876. — contumeliam tam insignem accipiam? Eu. 770. — ad contumeliam omnia accipiunt magis, Ad. 608. — quin novo modo ei faceres contumeliam, Ph. 971. — digna contumelia, Eu. 864. — meretricum contumeliæ? Eu. 48. — tegere contumelias, He. 166. — contumelias nunquam cessavit dicere hodie, Ph. 376. — libido occlusa contumeliis, A. 558.

Contumeliose; en unquam cuiquam contumeliosius audistis factam injuriam? Ph. 348.

Conturbo; conturbasti mihi rationes omnes, Eu. 867.

Convaso; aliquid convasassem, Ph. 191.

Convenio; sed visne adesse me una, dum istam convenis? He. 725. — nomen non convenit, A. 944. — haud convenit una ire cum amica imperatorem in via, Eu. 494. — non convenit, nunc me ipsum fugere, Hea. 165. — in me quidvis harum rerum convenit, Hea. 877. — patrem continuo convenit Philumenæ, He. 191. — conveniunt mores, A. 698. — hæc fratri mecum non conveniunt, Ad. 59. — primo bene conveniebat inter eas, He. 178. — puerum conveni Chremis, A. 369. — conveni hodie advenienis quemdam mei loci hinc, Eu. 234. — quæ convenere in Andriam, A. 13. — nunc Chremem conveniam, A. 529. — tace! egomet conveniam jam ipsum, Ad. 210. — fratrem conveniam, Ad. 500. — Micionem conveniam, Ad. 515. — ego Æschinum conveniam, Ad. 640. — ego hos conveniam, Ad. 761. — an conveniam modo? He. 436. — conveniet numerus, Ph. 53. — Callidemidem conveni, He. 433. — solum solus conveni, He. 557. — conveniam Pamphilum, A. 227. — conveniam Parmenonem, Eu. 1004. — conveniat hanc priusquam hinc abeat, Ph. 718. — convenire nuptiis? A. 367. — convenire et conloqui, Eu. 467. — hominem convenire, Ad. 155. — dic convenisse, Hea. 864. — tempus conveniendi patris? Ph. 827. — conveniendus Phormio est, Ph. 905. — Laches me nunc conventam esse expetit, He. 727. —

quod constitui me hodie conventurum eum, He. 437.—nec conventurum inter nos posthac esse arbitror, He. 659. — constitui me esse illum conventuram, He. 196.

Conventus; comitum conventus, strepitus, He. 35.

Converto, vel *Convorto;* transacta re, convortam me domum, Ad. 287. — Deum sese in hominem convertisse, Eu. 588. — ad salutem converti, A. 674.

Convicium; fecisse convicium, Ad. 181.

Convinco; convincas esse illum tuum? Hea. 1019. — convincas facile ex te natum, Hea. 1022.

Conviva; tum me convivam solum abducebat sibi, Eu. 407. — egomet convivas moror, Hea. 172.

Convivium; in convivium illam? (adducas), Eu. 626. — apparare de die convivium, Ad. 970. — agitare libere convivium, He. 93. — quo pacto Rhodium tetigerim in convivio, Eu. 420. — una in convivio erat hic, Eu. 422. — ille semper egit vitam in otio, in conviviis, Ad. 867.

Convivor; crebro convivarier, Hea. 206.

Convolo; populus convolat, He. 40.

Copia; inspiciundi esset copia, Eu. 21. — tangendi copia, Eu. 639. — amica tecum sine metu ut sit, copia est, Hea. 328. — neque amittendi, nec retinendi copia, Ph. 176. — auxilii copia, A. 321. — Date crescendi copiam; novarum qui spectandi faciunt copiam sine vitiis, Hea. 28, 29. — nam ea res dedit tum existumandi copiam, Hea. 282. — ne quam aliam quærat copiam, Hea. 928 — obsecrat, sibi ut ejus faciat copiam, Ph. 113. — quid ego ex hac inopia nunc capiam, et quid tu ex hac copia, Ph. 167.

Copiæ, arum; in angustum oppido nunc meæ coguntur copiæ, Hea. 669. — militem secum ad te quantas copias adducere? Eu. 754.

Coquo; favillæ plena, coquendo, Ad. 851.

Coquus; concurrunt læti mi obviam coqui, Eu. 257.

Cor; aut tibi nuptiæ hæ sunt cordi. Pa. Cordi? A. 329. — neque meo cordi esse quemquam cariorem hoc Phædria, Eu. 201. — uterque utrique est cordi, Ph. 799. — cura ex corde excessit, He. 347. — jam instructa sunt mihi corde consilia omnia, Ph. 321.

Coram; non imperabat coram, A. 491. — sine, illum huc coram adducam, A. 902. — ante oculos coram amatorem adduxti tuum! Eu. 793. — coram in os laudare, Ad. 269. — coram ipsum cedo, Ad. 485. — te ipsum purgare ipsis coram, placabilius est, Ad. 610. — quæ tute dudum coram me incusaverus, Ph. 913.

Corinthius; fuit quædam anus Corinthia hic, Hea. 600. — erat hic Corinthia anus, haud impura, Hea. 629.

Corinthus; quæ cum milite Corinthum hinc sum profecta inhumanissimo, He. 86. — est e Corintho hic advena anus, Hea. 96.

Cornu; tu, Simalio, in sinistrum cornu, Eu. 774.

Corpus; corpus solidum, et succi plenum, Eu. 318. — quæ habitudo est corporis! Eu. 242. — germanus corpore et animo, Ad. 961.

Corrado; corrasi omnia, Hea. 89. — minas decem corradet alicunde, Ad. 243. — munus hoc corraditur, Ph. 40.

Corrector; corrector! nempe tua arte viginti minæ pro psaltria periere, Ad. 746.

Corrigo; quod peccatum a nobis ortum est, corrigo, Ad. 595. — nisi quia correxit miles, quod intellexi minus, Eu. 736. — vobis corrigemus, te judice ipso, He. 254. — illud, quod cecidit forte, id arte ut corrigas, Ad. 745. — corrigere gnatum, A. 598. — consulitis parum, hæc reprehendere, et corrigere me, Ad. 999. — at si corrigitur, quot commoditates, vide, A. 570.

Corripio; modo me intro ut corripui timidus, He. 365. — corripui illico me inde lacrymans, He. 376. — corripuit derepente tacitus sese ad filiam, He. 518.

Corrumpo; facilitas corrumpit animos, He. 248. — prandium corrumpitur, Ad. 590. — hi (pisces) mihi ne corrumpantur, cautio est, Ad. 422. — sed vereor, ne mulier me absente hic corrupta sit, Hea. 231. — inveniet inopem potius, quam te corrumpi sinat, A. 397. — illum corrumpi sinis, Ad. 188.

Corruptela; corruptela liberûm, Ad. 797.

Cras; cras est mihi judicium, Eu. 338. — Thais maximo te orabat opere, ut cras redires, Eu. 533. — de argento, somnium: mox; cras redi, Ad. 205. — rus cras cum filio cum primo lucu ibo hinc, Ad. 844. — cras mane, Ph. 530.

Crassus; magnus, crassus, He. 440.

Cratinus; scin' Cratini, hujus ditis, ædes? Ad. 583. — ego Cratinum censeo, si tibi videtur. Dr. Dic, Cratine, Ph. 447, 448.

Creber, bra, brum; hæccine erant itiones crebræ? Ph. 1011.

Crebro; scortari crebro nolunt; nolunt crebro convivarier, Hea. 206. — ruri crebro esse, He. 215. — si clamorem ejus hic crebro audiat, He. 412.

Credibilis, le; hoccin' est credibile, A. 627.

Credo; quem ego credo manibus pedibusque obnixe omnia facturum, A. 161. — credo, impetrabo, A. 314. — quem ego nunc credo, me quærere, A. 342. — credon' tibi hoc? A. 498. — unde id scis? Da. Audivi, et credo, A. 512. — satis credo, si advigilaveris, A. 675. — credo: et id facturas, Davus dudum prædixit mihi, A. 842. — tuam inveniri gaudeo. Pa. Credo, pater, A. 941. — omnes nos gaudere hoc, Chreme, te credo credere. Ch. Ita me Di ament, credo, A. 949. — illam me credo haud nosse, A. 954. — credo, ut fit, misera præ amore exclusi hunc foras, Eu. 98. — num quidnam quod nolis, vides? Pa. Te. Gn. Credo, Eu. 272. — perpulchra credo dona, haud nostris similia, Eu. 468. — credo ei placere hoc, Eu. 520. — credo equidem illum jam adfuturum esse, Eu. 738. — nescio; nisi amasse credo Pamphilam, Eu. 826. — debeam, credo, isti quidquam furcifero, Eu. 861. — nihil tibi quidquam credo, Eu. 883. — non pol credo, Chærea, Eu. 900. — reddam hercle. Py. Credo, Eu. 1018. — gaudeo. Ch. Satis credo, Eu. 1050. — ita credo, Hea. 211, 688. — si hæc sunt vera, ita uti credo, Hea. 296. — credo, Hea. 400, 787; Ad. 977; Ph. 255, 609. — credo; neque id injuria, Hea. 581. — etsi incredibile est, credere? Credo, Hea. 625. — credo, id cogitasti, Hea. 641. — pudore et liberalitate liberos retinere satius esse credo,

quam metu, Ad. 58. — credo jam, ut solet, jurgabit, Ad. 79. — postremo, nuper, credo, jam omnium tædebat, Ad. 151. — credo istuc melius esse, Ad. 222. — credo abductum in ganeum aliquo, Ad. 360. — credo, ut est dementia, Ad. 390. — operis aliquid facere credo, Ad. 520. — nisi me credo huic esse natum rei, Ad. 547. — credo hercle, Ad. 687. — facturum credo, Ad. 754. — si adesset, credo, ibi ejus commiseresceret, He. 129. — credo ita videri tibi, He. 141. — nemini plura acerba esse credo ex amore oblata, He. 281. — credo ipsum ad me exire, He. 521. — credo: neque adeo arbitrari patris est aliter, He. 529. — nullam pol credo mulierem me miseriorem vivere, He. 566. — credo ea gratia concordes magis fore, He. 617. — puerum injussu, credo, non tollent meo, He. 704. — credo, ædepol, te nonnihil mirari, He. 732. — me expectat, credo: adibo, He. 856. — ei, credo, munus hoc corraditur, Ph. 40. — ad precatorem adeam, credo, Ph. 140. — ego sedulo hunc dixisse credo, Ph. 453. — at meo merito, credo, Ph. 1030. — quas credis esse has, non sunt veræ nuptiæ, A. 47. — itan' credis? A. 400. — quî credis? A. 936. — quid? tu his rebus credis fieri? Eu. 245. — jam satis credis sobriam esse me? Eu. 702. — credis hic quod dicit? Eu. 704. — mirum ni tu credis quod iste dicit, Eu. 709, 710. — credin'? Gn. Immo certe, Eu. 811. — credin' te impune abiturum, Eu. 851. — quid illi credis animi tum fuisse? Eu. 1014. — erras, si id credis, et me ignoras, Hea. 105. — quid illum porro credis facturum? Hea. 591. — atqui tu hanc jocari credis? Hea. 729. — ita aiunt. Ch. Et tu credis? Mr. Omnia, Hea. 854. — an non credis? Ad. 137. — sanum te credis esse? Ad. 752. — non mihi credis? Ph. 491. — etiam nunc credis, te ignorarier? Ph. 930. — hic nunc me credit aliquam sibi fallaciam portare, A. 433. — dum id rescitum iri credit, tantisper cavet, Ad. 70. — Sostrata credit, mihi me psaltriam hanc emisse, Ad. 619. — quid illi tandem creditis fore animi misero? Ad. 669. — propter suam impotentiam se semper credunt negligi, Ad. 609. — illi credunt consilia omnia, Ad. 876. — egon' cui daturus non sum, ut ei despondeam? Sy. Credebam. Ch. Minime, Hea. 785. — neque ei credebam primo, He. 713. — quid? credebas, dormienti hæc tibi confecturos Deos? Ad. 697. — sororem plerique esse credebant meam, Eu. 118. — egon' istuc facerem? Si. Credidi, A. 586. — tuumne, obsecro te, hoc dictum erat? vetus credidi, Eu. 428. — conservam esse credidi, Eu. 857. — callidum et disertum credidi hominem, Eu. 1010. — abii ad proximos, qui erant tibi: eis commisi, et credidi, Hea. 968. — quod ego nunquam credidi fore, He. 98. — sed non credidi adeo, ut etiam totam hanc odisset domum, He. 221. — nam olim soli credidi, ea me abstinuisse, He. 410. — non credidi ædepol adeo inhumanum fore, He. 499. — ego etiam illorum esse hanc culpam credidi, He. 535. — ego quoque etiam credidi, He. 762. — me hujusmodi esse sciebat: ego hunc esse aliter credidi, Ph. 528. — credidi. Quid ad me ibatis? Ph. 899. — an tu hunc credidisti esse, obsecro? Eu. 679. — nisi si

me in illo credidisti esse hominum numero, Ad. 596. — me tum uxorem credidisti ducturum, Ad. 815. — alios tuam rem credidisti magis, quam tete, animadversuros ? Ph. 467. — id sibi negoti credidit solum dari, A. 2. — quæ mihi suum animum, atque vitam credidit, A. 272. — quid isti credam ? res ipsa indicat, Eu. 704. — quid ego, obsecro, huic credam, qui nihil dixit ? Ph. 996. — dum amicam meam esse credet, non committet filiam, Hea. 714. — crede, inquam, hoc mihi, Pamphile, A. 410. — crede hoc meæ fidei, Eu. 897. — crede, inquam, mihi, Hea. 85. — crede, et nostrum te esse credito, Hea. 1036. — non est flagitium, mihi crede, Ad. 102. — crede hoc; ego meum jus persequar, Ad. 164. — crede mihi, gaudebis facto, Ph. 493. — quod illum facere credito, Hea. 577. — nostrum te esse credito, Hea. 1036. — aliquid credito, Phormio, esse causæ, Ph. 873. — oh! tibi ego ut credam, furcifer ? A. 620. — mea consilia ut tibi credam omnia, Eu. 128. — sed qui istuc credam ita esse ? He. 103. — quam eum esse graviter laturum credam, He. 261. — timeo, ne aliud credam, atque aliud nunties, He. 845. — factis ut credam, facis, He. 858. — sed, qui istuc credam ita esse, Ph. 854. — quid credas ? A. 500. — ne vacuum esse me nunc ad narrandum credas, A. 708. — non te credas Davum ludere, A. 789. — hoc modo te obsecro, ut ne credas a me allegatum hunc senem, A. 901. — oro, ne quid credas me advorsum edictum facere esse ausam, Hea. 623. — ut nihil credas intelligere, nisi idem dictum sit centies, Hea. 882. — credas animum ibi esse, Hea. 1065. — quid credas jam ? aut cui credas ? Ad. 331. — aliquid moneat, ut illa, quæ te scire credas, nescias ? Ad. 861. — immo etiam, hoc qui occultari facilius credas, dabo, He. 870. — immo etiam dabo, quo magis credas, Ph. 877. — cave isti quidquam credas, Ph. 992. — vel hoc quis non credat, qui norit te, abs te esse ortum ? A. 490. — ut per me stetisse credat, A. 701, 703. — ut, quum narret senex vester nostro, istam esse amicam gnati, non credat tamen, Hea. 712. — qui imperium credat gravius esse, aut stabilius, Ad. 66. — ipsum id metuo, ut credant, Ad. 630. — exple animum iis, ut credant, He. 788. — ne conficere credant argentum suum, Ph. 838. — non impulit me, hæc nunc omnino ut crederem, A. 525. — si istuc crederem sincere dici, Eu. 176. — nec quum male facerem, crederem mihi impunius licere, Hea. 560. — ni nossem causam, crederem vera hunc loqui, Ph. 278. — sumeret alicunde. Gn. Hui! dixti pulchre, siquidem quisquam crederet, Ph. 302. — per ego te Deos oro, ut ne illis animum inducas credere, A. 836. — nos gaudere hoc, te credo, credere, A. 949. — credere omnem exercitum, consilia, Eu. 402. — quid ? illicone credere ea, quæ dixi, oportuit te ? Eu. 1011. — principio ego vos credere ambos hoc mihi vehementer velim, Eu. 1068. — nec tibi ille est credere ausus, quæ est æquum patri, Hea. 156. — vin' me istuc tibi, etsi incredibile est, credere ? Hea. 624. — fac ut audeat tibi credere omnia, Hea. 927. — quandoquidem hocnunquam mihi ipse vo-

luit credere, Ad. 644. — jurabat quoties, ut quivis facile posset credere, He. 61. — te hoc mihi cupio credere, He. 265. — verere verba ei credere? Ph. 61. — vin' me hoc credere? Ph. 809. — pergin' credere? Ph. 995. — si compererit crimini tua se falso uxor credidisse, He. 780. — bene factum te advenisse, Pamphile. Pa. Creditur, He. 457. — ita ut justi, soli credita est, Eu. 830. — ignotum est: tacitum est: creditum est, Ad. 475. — est vero huic credendum, Chreme? A. 919. — sed, quod magis credendum siet, Hea. 1020.

Crepo; foris crepuit, Ad. 265. — fores crepuere, Eu. 1028. — crepuerunt fores, Hea. 173, 613.

Cresco; plagæ crescunt, Ph. 780. — date crescendi copiam, Hea. 28.

Crimen; si compererit crimini tua se falso uxor credidisse, He. 780. — hera in crimen veniet, He. 335. — teque hoc crimine expedi, He. 755. — atque ex crimine hoc Antiphonem eripiam, Ph. 322.

Criminor; hanc metui, ne me criminaretur tibi, Eu. 854.

Crispus; He. 440.

Crito; quem video? estne hic Crito sobrinus Chrysidis? A. 803. — Andrium ego Critonem video? certe is est, A. 908. — Hea. 498; passim alibi.

Cruciatus; (subst.) hanc jam oportet in cruciatum hinc abripi, A. 788. — quo lubet cruciatu per me exquire, He. 774.

Crucio; Chremes nimis graviter cruciat adolescentulum, Hea. 1047. — nos omnibus cruciant modis, Eu. 384. — an cuiquam est usus homini, se ut cruciet? Hea. 81. — ne crucia te, anime mi, Eu. 95. — crucior miser, A. 853. — crucior, bolum tantum mihi ereptum tam subito e faucibus, Hea. 673.

Crux; quid meritus? Da. Crucem, A. 623. — in malam crucem! Ph. 368. — quærere in malo crucem? Ph. 543. — illis crucibus nunc referam gratiam, Eu. 383.

Ctesipho; o Ctesipho! Cr. O Syre! Æschinus ubi est? Ad. 261. — commissatorem haud sane commodum, præsertim Ctesiphoni, Ad. 788. — Ctesiphonem video. Lætus est de amica, Ad. 253; passim alibi.

Cubiculum; in cubiculum iri deductum, Ad. 698.

Cubo; cogas, ut cum illa una cubet, Ad. 855. — cum virgine una adolescens cubuerit plus potus, He. 138.

Cudo; argentum cudo, Hea. 740. — istæc in me cudetur faba, Eu. 381.

Cujus, a, um; cujum puerum hic apposuisti? A. 765. — quid? virgo, cuja est? Eu. 321. — nunc qui scripserit, et cuja Græca sit, Hea. 8. — Suamne esse aiebat? Ca. Non. Ch. Cujam igitur? A. 934.

Culpa; in te omnis hæret culpa sola, Sostrata, He. 229. — nostrane ea culpa est, an judicum? Ph. 275. — culpam in te transferet, A. 380. — ne post conferas culpam in me, Eu. 389. — conscia mihi sum, a me culpam esse hanc procul, Ad. 349. — illorum esse hanc culpam credidi, quæ te est penes, He. 535. — nullam de his rebus culpam commeruit, He. 631. — commeruisse culpam, Ph. 206. — culpam Antipho in se admiserit, Ph. 270. — esse in hac re culpam meritam non nego, Ph. 1013. — culpa non factum est mea, Eu. 979. — tua culpa, Ad. 215. — hæc adeo mea culpa fateor fieri, Ad. 632. — non mea pol culpa eve-

nit, He. 248. — illius dices culpa factum, He. 232. — me uxorem in culpa inventurum arbitror, He. 299. — neque mea culpa hoc discidium evenisse, id testor! He. 476. — reperire mulierem, quæ careat culpa? He. 663. — nam is quidem in culpa non est, He. 700. — sua culpa ut sciat factum me esse acerrimum, Ph. 261. — nostrapte culpa facimus, ut, Ph. 765. — minus queo viri culpa, quam me dignum est, Ph. 786.

Culpo; quod qui rescierint, culpent, Eu. 387.

Cum (præpos.); cum quibus erat cumque una, A. 63. — satis cum periclo, A. 131. — abin' hinc in malam rem cum suspicione isthac, A. 318. — cum eo injuriam hanc expostulem? A. 641. — habere studeat cum summo probro? A. 883. — dignus es cum tua religione, odio, A. 943. — egon' quidquam cum istis factis tibi respondeam? Eu. 153. — quis est tam potens cum tanto munere hoc? Eu. 353. — roget quis, quid tibi cum illa? Eu. 296. — ecquis cum ea una? Eu. 308. — nolo me in via cum hac veste videat, Eu. 906. — Clitipho cum spe pendebit animi, Hea. 727. — ut te quidem omnes Dii, Deæque, quantum est, Syre, cum tuo istoc invento, cumque incepto perduint! Hea. 811. — hoc tu facito: cum animo cogites, Ad. 502. — quod cum salute ejus fiat, Ad. 521. — qui cum illa consuevit prius, Ad. 670. — quid nobis cum illis? Ad. 682. — ut, Syre, te cum tua monstratione magnus perdat Jupiter! Ad. 717. — ne cum poeta scriptura evanesceret, He. 13. — si cum illo habuerit rem postea, He. 718. — et si tibi res sit cum eo lenone, Ph. 171. — ni hæc ita essent, cum illo haud stares, Ph. 269, 465. — cum illo ut mutet fidem, Ph. 511. — inter vos sic hæc potius cum bona ut componantur gratia, quam cum mala, Ph. 620, 621. — parce, sodes, ut possis cum illa, Ph. 793; et passim alibi.

Mecum; egomet continuo mecum: certe captus est! A. 82. — ne te oblectes: mecum tota sis, Eu. 195. — id equidem adveniens mecum stomachabar modo, Eu. 323. — ait, rem seriam velle agere mecum, Eu. 514. — ipsa accumbere mecum, Eu. 516. — occepi mecum cogitare, Eu. 636. — pergin', scelesta, mecum perplexe loqui? Eu. 816. — dum illum modo habeam mecum, Hea. 466. — mecum una simul, Hea. 908. — hæc fratri mecum non conveniunt, Ad. 59. — quid tibi rei mecum est, Ad. 178. — testis mecum est annulus, quem amiserat, Ad. 348. — qui minus mihi idem jus æquum est esse, quod mecum est tibi? Ad. 805. — sed ut tacita mecum gaudeam, He. 107. — ubi hoc cognoverit, non posse se mecum esse, He. 156. — hanc abere orationem mecum institit, He. 381. — etiam mecum litigas? He. 507. — redi mecum in memoriam, Ph. 801. — itane mecum agitis? Ph. 967; et alibi passim.

Nobiscum; ut nobiscum esset hodie, Hea. 185. — et tu nobiscum una, si opus sit, Ad. 757.

Quicum; quocum. Quicum? Do. Cum Parmenone, Eu. 698. — quicum res tibi est, peregrinus est, Eu. 758. — quicum loquitur filius? Hea. 178. — is, quicum exposita est gnata, Hea. 615. — psaltriam, si Dis placet, paravit quicum vivat,

Ad. 478. — ut habeas, quicum cantites, Ad. 754. — etsi tibi res sit cum eo lenone, quocum mihi est, Ph. 171. — offendi adveniens, quicum volebam collocatam filiam, Ph. 758. — ego cum illo, quocum tum uno rem habebam hospite, abii huc, Eu. 119. — essem una, quacum cupiebam, Eu. 574. — quicum tot consuesset annos, He. 555. — nos, quibuscum est res, non sinunt, Hea. 388.

Secum; filium perduxere illuc, secum ut una esset, A. 81. — etenim ipsus secum eam rem recta reputavit via, A. 443. — bene dicat secum esse actum, Ad. 211. — is venit, ut secum avehat. Æs. Hem! virginem ut secum avehat! Ad. 657, 658.; et passim alibi.

Tecum; cedo, quid jurgabit tecum? Ad. 390. — quod nunc tute tecum iratus cogitas, Eu. 64. — utinam esset mihi pars æqua amoris tecum, Eu. 92. — postquam sensit me tecum quoque rem habere, Eu. 137. — immo nullorum arbitror, si tecum vivit, Eu. 410. — quid tute tecum? Hea. 200. — amica tecum sine metu ut sit, copia est, Hea. 328; He. 273. — compone, quæ tecum simul ferantur, He. 611. — una injuria est tecum. Altera est tecum, Ph. 983. — novi æque omnia tecum, Ph. 1032.

Cum (conjunct.); vide *Quum*.

Cupedinarius; læti cupedinarii, Eu. 256.

Cupio; me missum face. Pa. Cupio, A. 683. — quidvis cupio, dum ne ab hoc me falli comperiar, A. 904. — quod ipsi cupio Glycerio, A. 907. — cupio aliquos parare amicos beneficio meo, Eu. 149. — cupio abducere, ut reddam suis, Eu. 157. — quamquam illam cupio abducere, Eu. 172. — te mihi patronam cupio, Thais, Eu. 886. — quanto diutius abest, magis cupio tanto, Hea. 425. — cupio illi dare, quod vult: cupio jam videre, Hea. 496, 497. — quam ocissume ut des. Mr. Cupio, Hea. 869. — emori cupio, Hea. 973. — cupio: æqui modo aliquid, Ad. 188. — age, jam cupio, Ad. 203. — hunc diem misere nimis cupio, Ad. 524. — nisi quia tam misere hoc esse cupio verum, eo vereor magis, Ad. 702. — cupio, verum hoc mihi moræ est, Ad. 908. — vin' tu hoc fieri? Æs. Cupio, Ad. 974. — te hoc mihi cupio credere, He. 271. — equidem cupio: et vix contineor, He. 615. — jam depecisci morte cupio, Ph. 166. — invenias argentum. Gn. Cupio, Ph. 539. — cupio misera in hac re jam defungier, Ph. 1020. — vin' facere, quod tuo viro oculi doleant? Nau. Cupio, Ph. 1052. — dum efficias id, quod cupis, A. 827. — nuntium adporto tibi, cujus maxume te fieri participem cupis, Hea. 428. — quidvis dare cupis, Hea. 449. — tu id, quod cupis, quam ocissume ut des, Hea. 868. — magis impense cupitis, consulitis parum, Ad. 998. — ubi nolis, cupiunt ultro, Eu. 812. — gaudere adeo cœpit, quasi qui cupiunt nuptias, Hea. 886. — essem una, qua cum cupiebam, Eu. 574. — quæ cupiebat de sorore ejus indicare, Eu. 620. — eam ducere cupiebat, Ph. 118. — multæ sunt causæ, quamobrem cupiam abducere, Eu. 145. — nunc ita tempus est mihi, ut cupiam filiam, Hea. 667. — ipsa, si cupiat, Salus, servare non potest familiam, Ad. 765. — nemo est hominum, quem nunc magis cuperem videre quam

te, Eu. 561. — quod cuperes, aliquo pacto efficiundum tibi, A. 886. — ut si omnes cuperent, nihil tibi possent auxiliarier, Ad. 274. — videre ait te cupere, A. 690. — ubi mihi dixti, cupere te ex Æthiopia ancillulam, Eu. 165. — hanc cupere uxorem, Hea. 774. — nemo ad te venit, nisi cupiens tui, He. 142.

Cupide; cupide accipiat, faxo, Ad. 210.

Cupiditas; ubi animus semel se cupiditate devinxit mala, Hea. 208. — parare in animo cupiditates, Ph. 820.

Cupidus; cupidus redeundi domum? He. 283. — videndi cupidus, He. 372. — animum cupidum inopia incenderet, Hea. 367. — neu me cupidum eo impulisset, Ph. 158. — cupida eram huc redeundi, He. 91.

Cur; cur simulas igitur? A. 48. — cur non? A. 385; Eu. 897; Hea. 163; Ad. 752, 755. — cur nunc apud te potat? cur recipis meum? cur emis amicam, Micio? Ad. 803. — cur non aut istæc mihi ætas, et forma est, aut? He. 74. — cur non, inquam, Phormio? Ph. 619; et passim alibi.

Cura; nati filii: alia cura, Ad. 872. — istoc verbo cura ex corde excessit, He. 347. — hæc mihi nunc cura est maxuma, ut, He. 595. — at non quotidiana cura hæc angeret animum, Ph. 160. — curæ est mihi. Mi. Et mihi curæ est, Ad. 130. — quæ agis, curæ sunt mihi, Ad. 684. — dominus curæ est, Ad. 898. — nisi sane curæ est, quorsum eventurum hoc siet, He. 193. — magnam mihi injecit sua commoditate curam, Ad. 714. — curam adimere argentariam, Ph. 885. — animus cura confectus, A. 305. — ille et cura, et sumtu absumitur, Ph. 340. — quanta me cura et sollicitudine afficit gnatus! Ph. 441. — sine nostra cura, maxuma sua cura, hæc sola fecit, Ph. 760. — cura se expedivit, Ph. 822. — me impediunt curæ, A. 260. — quot autem ademi curas! He. 818. — quum ego vos solvi curis ceteris, He. 230.

Curatura; reddunt curatura junceas, Eu. 315.

Curiosus, sa, sum; sed neminemne curiosum intervenire nunc mihi, qui me sequatur, Eu. 553.

Curo; ego istæc moveo, aut curo? A. 923. — unum (filium) vis curem, curo, Ad. 139. — illum curo unum, Ad. 437. — quando ego tuum non curo, ne cura meum, Ad. 806. — id populus curat, scilicet! A. 185. — curabat una funus, A. 108. — a pueris curavi ambos sedulo, Ad. 967. — jam illi datum est argentum? De. Curavi illico, Ph. 795. — curavi, propria ea Phædria ut potiretur, Ph. 829. — tamen adhuc curavi unum hoc quidem, Ph. 903. — curasti probe, A. 849. — Ædepol, Syrisce, te curasti molliter, Ad. 767. — hic adjutor fuit, hic curavit, Ad. 973. — neque quod daretur quidquam, id curarant patres, Ph. 84. — sat est. Curabo, A. 171. — jam, ubi ubi erit, inventum tibi curabo, A. 686. — ego istuc curabo, Hea. 593. — curabo, ne quid verborum duint, Ph. 712. — cura adservandum vinctum, A. 867. — atqui reperi jam: aliud cura, Ph. 235. — ehem! curate istam diligenter virginem, Eu. 505. — diligenter, Pythias, fac cures, Eu. 501. — Chreme, tantumne est ab re tua otii tibi, aliena

ut cures ? Hea. 76. — curemus æquam uterque partem, Ad. 131. — exemplum omnibus curarem ut esses, Ad. 776. — ex te adeo est ortum, ne tu curares meum, neve ego tuum ? Ad. 801. — quæ hic erant, curares : quum vos solvi curis ceteris, He. 230. — ambos curare, reposcere illum est, quem dedisti, Ad. 132. — non te pro his curasse rebus, ne quid ægre esset mihi ? He. 227. — curabitur, A. 404. — meæ domi curetur diligenter, He. 257. — nempe ut curentur recte hæc, A. 30. — si quid recte curatum velis, Ad. 373; Ph. 688.

Curriculum ; curriculo percurre, Hea. 733.

Curro ; abi præ, curre, ut sint domi parata, Eu. 499. — propera tu, mea Canthara, curre, Ad. 355. — tu pueris curre, Parmeno, obviam, He. 359. — maneto : curre, He. 443. — curre ad Bacchidem hanc, He. 719. — propere curre ad Pamphilum, He. 809. — servus currens, Hea. 37. — qui nuper fecit servo currenti in via decesse populum, Hea. 31. — videon' ego Getam currentem huc advenire ? Ph. 177. — qui magis licet currentes servos scribere ? Eu. 36. — si qua laboriosa est, ad me curritur, Hea. 44.

Cursito ; ne sursum, deorsum cursites, Eu. 278. — ne quis forte ad istam cursitet ? Eu. 287.

Curso ; ita cursando, totum contrivi diem, He. 816. — trepidari sentio, et cursari rursum prorsum, He. 315.

Cursus ; cursum quum institueris ? Ph. 847.

Custos ; eho ! numnam hic relictus custos ? Eu. 286. — nam ibi custos publice est nunc, Eu. 290. — ho! bone custos, salve, Ph. 287.

Cyathus ; cyathos sorbillans, Ad. 593.

Cyprus ; te aiunt proficisci Cyprum, Ad. 225. — item hinc alia, quæ porro Cyprum, Ad. 231. — hic properat in Cyprum, Ad. 279.

D.

Damno, are ; tuus est damnatus gnatus, non tu, Ph. 422. — dices, ducent damnatum domum, Ph. 334.

Damnosus ; Hea. 1036.

Damnum ; damnum maximum est, Ad. 232. — numquid est aliud mali damnive reliquum ? Eu. 994. — næ, ille haud scit, paulum lucri, quantum ei damni adportet, Hea. 747. — quid facias illi, qui dederit damnum aut malum ? A. 143. — ergo herus damno auctus est, Hea. 628. — pericla, damna, exilia peregre rediens semper cogitet, Ph. 243.

Danaë ; Danaæ in gremium imber aureus, Eu. 585.

Davus ; Davus sum, non Œdipus, A. 194. — Davus. Ch. Davus! Pa. Davus omnia, A. 665. — Davo istuc dedam jam negoti, A. 955. — perterrefacias Davum, A. 169. — te oro, Dave, ut redeat jam in viam, A. 190. — apud forum modo e Davo audivi, A. 303; et passim alibi.

De ; de integro, A. 26. — quid ais ? Da. Qua de re ? A. 184. — ne de hac re pater imprudentem opprimat, A. 227. — de improviso, A. 361, 418. — clamat de via, A. 492. — de te sumam supplicium ? A. 625. — de te si exemplum capit, A. 653. — de industria ? A. 797. —

de uxore, nihil mutat Chremes, A. 951. — purgon' ego me de istac Thaidi? Eu. 434. — ecquid nos amas de fidicina istac? Eu. 457. — illud de Rhodio dictum in mentem venit, Eu. 498. — in hunc diem ut de symbolis essemus, Eu. 540. — consilium rectum est de occludendis ædibus, Eu. 783. — quid de te tantum meruisti? Hea. 83. — si mihi secundæ res de amore meo essent, Hea. 230. — quanta de spe decidi! Hea. 250. — hic de nostris verbis errat videlicet, Hea. 263. — de integro, Hea. 674. — indicio de se ipse erit, Ad. 4. — obsonat? potat? olet unguenta? de meo, Ad. 118. — de argento, somnium, Ad. 205. — lætus est de amica, Ad. 254. — hercle hic de grege illo est, Ad. 363. — adortus jurgio fratrem de Psaltria istac, Ad. 406. — de istoc ipse viderit, Ad. 438. — de Psaltria hac audivit, Ad. 452. — immo de nocte censeo, Ad. 845. — de te largitor, puer, Ad. 944. — adparare de die convivium, Ad. 970. — de te peccando detrimenti nihil fieri potest, He. 233. — adii te heri de filia, He. 251. — tibi causa est de hac re, He. 625. — nullam de his rebus culpam commeruit tua, He. 631. — post de matre videro, He. 700. — non hoc de nihilo est, quod, He. 727. — meritus de me est, He. 760. — quia non audisti, de hac re animus meus ut sit, He. 786. — erat ei de ratiuncula apud me reliquum, Ph. 36. — ibi agrum de nostro patre colendum habebat, Ph. 364. — verum istoc de nomine, eo perperam olim dixi, Ph. 743. — de jurgio siletur, Ph. 777.

Dea; ut illum Di, Deæque senium perdant! Eu. 302. — ut te omnes Dii, Deæque, quantum est, perduint! Hea. 810. — ita Di, Deæque faxint! He. 102. — at te Di, Deæque perduint! He. 134. — ut te omnes Di, Deæque perdant! Ph. 686. — malum, quod isti Di, Deæque omnes duint! Ph. 975.

Deambulatio; me hæc deambulatio ad languorem dedit! Hea. 806.

Deambulo; abi deambulatum. Cl. Deambulatum! quo? Hea. 587.

Deamo; deamo te, Syre, Hea. 825.

Debacchor; si satis jam debacchatus es, leno, audi, si vis, nunc jam. Sa. Egon' debacchatus sum autem, an tu in me? Ad. 185, 186.

Debeo; ego, Pamphile, hoc tibi pro servitio debeo, A. 677. — qui dissolverem, quæ debeo, Ph. 655. — quod tibi dixi de argento, quod ista debet Bacchidi, Hea. 791. — quid, si animam debet? Ph. 660. — conveniet numerus, quantum debui, Ph. 53. — quodne ego perscripsi porro illis, quibus debui? Ph. 922. — debeam, credo, isti quidquam furcifero, si id fecerim, Eu. 860.

Debilis; membra metu debilia sunt, Ad. 615.

Decedo; de summa nihil decedet, Ad. 820. — decedet jam ira hæc, He. 505. — qui nuper fecit servo currenti in via decesse populum, Hea. 32.

Decem; vix, inquit, drachmis est obsonatus decem, A. 452. — dos, Pamphile, est decem talenta, A. 953. — jam ancillas secum adduxit plus decem, Hea. 451. — decem minas, quas mihi dare pollicitus est, Hea. 724. — minas quidem jam decem habet a me filia, Hea. 835. — decem dierum vix mihi est familia, Hea. 910. — mi-

nas decem conradet alicunde, Ad. 243. — hæc dum dubitas, menses abierunt decem, Ad. 695. — abhinc menses decem fere, He. 823. — at si talentum rem reliquisset decem, Ph. 393. — ager oppositus est pignori, ob decem minas, sediculæ item sunt ob decem alias, Ph. 661, 662. — ne clama : petito hasce a me decem, Ph. 663. — his rebus sane pone decem minas, Ph. 666.

Decerno ; decrevi tantisper me minus injuriæ meo gnato facere, Hea. 147. — duo talenta pro re nostra ego esse decrevi satis, Hea. 941. — viam decrevi persequi, He. 454. — id vitium nunquam decrevi esse adolescentiæ, He. 542. — rus abituram hinc cum tuo me esse certo decrevi patre, He. 586. — decreverunt tollere, A. 219. — qui illum decrerunt dignum, He. 212. — uxorem decrerat dare sese mihi hodie, A. 238. — quam decrerim me non posse diutius habere, He. 148. — nequeo satis decernere, Ad. 546. — vobis cum uno semel ubi ætatem agere decretum est viro, Hea. 392. — decretum est pati, Hea. 465.

Decet ; facis, ut te decet, A. 422 ; Hea. 1056. — ut virum fortem decet, A. 446. — omnia prius experiri, quam armis, sapientem decet, Eu. 788. — ita uti fortes decet milites, Eu. 813. — eia, haud sic decet, Eu. 1064. — hæc ut fiant, Deos quæso, ut vobis decet, Ad. 492. — decet te facere, Ad. 508. — immo hercle ita nobis decet, Ad. 932. — bene nos aliquid facere illi decet, Ad. 952. — hanc maculam nos decet effugere, Ad. 958. — ita uti liberali esse ingenio decet, He. 164. — haud ita decet, He. 252. — ut animum decuit ægrotum adolescentuli tractare, Hea. 100. — sed gnatum unicum, quem pariter uti his decuit, Hea. 132. — ubi, cui decuit primo, tibi non licuit per te mihi dare, Hea. 967. — feceris, ut decuerat, He. 688. — in eo disputant, contaminari non decere fabulas, A. 16.

Decido ; quanta de spe decidi! Hea. 250. — quanta spe decidi! Hea. 852. — anguis per impluvium decidit de tegulis, Ph. 706.

Decimus ; mensis hic decimus est, Ad. 476.

Decipio ; siccine hunc decipis? Do. Immo enim vero, Antipho, hic me decipit, Ph. 527. — decipiam, ac non veniam, Hea. 728. — quod si is nunc me deceperit, Hea. 725. — deceptus sum, A. 671. — propter me illam decipi miseram sinam? A. 271. — non est æquum, me propter vos decipi, Ph. 926. — propter tuam fidem decepta, Ph. 469.

Declaro ; quæ, cujusque ingenium ut sit, declarat maxume, Hea. 284.

Declino ; declinata ab aliarum ingenio, He. 200.

Decrepitus, a, um ; cum meo decrepito hoc Eunucho, Eu. 231. — anum decrepitam ducam! Ad. 943.

Decumbo ; prior decumbas, Ph. 342.

Dedecoro ; quæ me, et te, et familiam dedecoras, He. 210.

Dedecus ; una hæc dedecori est parum? Hea. 334.

Dedo ; tibi, pater, me dedo, A. 899. — dedo patri me nunc jam, Hea. 681. — ancillas dedo, He. 774. — te, Dave, in pistrinum dedam, A. 199. — davo ego istuc dedam jam negoti, A. 955. — egone? ut Thaidi me dedam, Eu. 1025. — cum quibus erat cumque una, iis

esse dedere, A. 63. — habebam alibi animum amori deditum, He. 294. — quasi dedita opera domi erant, Eu. 840.

Deduco; uxorem deducit domum, He. 135. — deducunt cibum, Eu. 315. — cito hunc deduce ad militem, Eu. 538. — domum, ut mancipia hæc deducam ad Thaidem, Eu. 364. — huc proviso, ut, ubi tempus siet, deducam, Eu. 395. — sed cesso ad Thaidem hanc deducere? Eu. 266. — neque is deductus etiam dum ad eam, Eu. 570. — qui ad vos deductus hodie est, Eu. 677. — ad nos deductus hodie est adolescentulus, Eu. 686. — pro te huc deductus est? Eu. 707. — illo Eunucho ad Thaidem deductus est, Eu. 990. — huc deducta est ad meretricem Thaidem, Eu. 352. — an id flagitium est, si in domum meretriciam deducar? Eu. 383. — fac, ita ut jussi, deducantur isti, Eu. 207. — ut pro illo jubeam me illuc deducier, Eu. 572. — an tu hunc credidisti esse, obsecro, ad nos deductum? Eu. 680. — in cubiculum iri deductum, Ad. 698.

Defatigo; ne te adolescens mulier defatiget, Ph. 793. — ita se defatigarit, velim, ut, Ad. 521. — deceptus sum, at non defatigatus, A. 671. — opus, faciam ut defatiger usque, Eu. 14.

Defendo; summa vi defendam hanc, Ad. 494. — æquum fuit id defendere, Ad. 679. — defendenda noxia, Ph. 225. — defendenda causa, Ph. 266.

Defensor; arbitror, jam aliquem esse defensorem ei, A. 815. — defensorem paro, Eu. 769.

Defero; quin egomet jam ad eam deferam, Hea. 799. — jam argentum ad eam deferes, Hea. 822. — mox deferent puerum huc ante ostium, A. 508. — cape hoc argentum, ac defer, Hea. 831. — sin lenis est, ad aliam defertur gregem, Hea. 45. — epistolam audivi ad portitores esse delatam, Ph. 150.

Deferveo; sperabam jam defervisse adolescentiam, Ad. 153.

Defetiscor, defessus; neque adeo defetiscar unquam experirier, donec, Ph. 588. — defessus sum ambulando, Ad. 717. — non queo; ita defessus sum, He. 443. — ambo defessi sumus, Ad. 214. — defessa jam sum misera te ridendo, Eu. 1007.

Deficio; sed ea causa nihilo magis defecimus, Ph. 472. — si quid deficies, Ph. 230.

Defit; nihil quum est, nihil defit tamen, Eu. 243. — aliis, quia defit, quod amant, ægre est: dolet, Ph. 162. — nihil apud me tibi defieri patiar, He. 769.

Defraudo; vid. voc. seq.

Defrudo; etiam insuper defrudet? Ad. 247. — suum defrudans genium, Ph. 44.

Defugio; nunquam defugiam auctoritatem, Eu. 390.

Defungor; defunctus jam sum, Eu. 15. — utinam hoc sit modo defunctum! Ad. 510. — cupio misera in hac re jam defungier, Ph. 1020.

Dego; ut cum uno ætatem degeret? Ph. 417. — diem perpetuum in lætitia degere, Ad. 524.

Dehinc; dehinc ut quiescant, porro moneo, A. 22. — Dehinc postulo, sive æquum est, te oro, ut, A. 190. — dehinc, ne frustretur ipse se, Eu. 14. — deleo omnes dehinc ex animo mulieres, Eu. 296. — nunc dehinc spero æternam inter

nos gratiam fore, Eu. 871. — dehinc ne expectetis argumentum fabulæ, Ad. 22.

Dehortor; hic dehortatus est me, Ph. 909.

Dejero; Bacchis dejerat persancte, He. 772. — liquet mihi dejerare, Eu. 331.

Dein; accepit conditionem, dein quæstum occipit, A. 79. — spero, dein facile ex illis sese emersurum malis, A. 563.

Deinde; nosti? deinde desinet, A. 442. — post deinde, quod jussi ei dare bibere, date, A. 484. — deinde eam in lectum illæ collocant, Eu. 593. — deinde, quod veni, eloquar, Hea. 3. — neque se id pigere: et deinde facturum autumat, Hea. 19. — Mr. Dicam. Quid deinde? Hea. 865. — quid deinde fit? He. 143.

Delectamentum; qui sibi me pro delectamento putat, Hea. 953.

Delectatio; dum nulla alia delectatio, Hea. 989.

Delecto; Pamphilam arcesse, ut delectet hic nos, Eu. 625.

Deleo; deleo omnes dehinc ex animo mulieres, Eu. 296.

Delibero; delibera hoc, dum ego redeo, leno, Ad. 197. — deliberet, velitne, an non, He. 508. — ego amplius deliberandum censeo, Ph. 457.

Delibutus; delibutus gaudio reddo? Ph. 855.

Delictum; delictum admisisse, Ad. 686.

Delinquo; an quia non delinquunt viri? He. 663.

Deliro; deliras? A. 754; Ad. 940. — quid! deliras? Ph. 800. — delirat miser timore, Ph. 996. — senex delirans, Ad. 765.

Deludo; dolis ut me deluderes, A. 585. — ubivis facilius passus sim, quam in hac re, me deludier, A. 203.

Demea; salvum te advenire, Demea, gaudemus! Ad. 80. — sed eccum Demeam! Ad. 894. — passim alibi.

Demens; adeon' est demens? ex peregrina? A. 470. — patria careo demens, Hea. 257.

Demensum; de demenso suo comparsit, Ph. 43.

Dementia; o Jupiter! hanc dementiam! Ad. 762. — credo, ut est dementia, Ad. 391.

Demipho; negat Phanium esse hanc sibi cognatam Demipho? Ph. 352. — Demiphonem, si domi est, visam, Ph. 897. — passim alibi.

Demiror; at hoc demiror, qui, Hea. 362. — sed demiror, quid sit, He. 529. — quam causam reperient? demiror, Ph. 235.

Demissus, a, um; quas matres student demissis humeris esse, Eu. 314. — accurrit ad me, labiis demissis, Eu. 336.

Demo; interea aurum sibi clam mulier demit, Eu. 627. — demsi metum omnem, Ad. 740. — et mihi, et tibi, et illis demseris molestiam, Ad. 823.

Demonstro; villam demonstravit Charini, Hea. 731. — hominem commonstrarier mihi istum volo, aut, ubi habitet, demonstrarier, Ph. 306.

Demoveo; cave oculos a meis oculis quoquam demoveas tuos, Ad. 171.

Demulceo; non possum pati, quin tibi caput demulceam, Hea. 762.

Demum; hem! nunccine demum? A. 685. — hem! modone id demum sensti, Pamphile? A. 884. — audio nunc demum, et video, et valeo,

Hea. 244. — vah! nunc demum intelligo, Hea. 253. — nunc demum venis? Ad. 234. — verum enim vero id demum juvat, Ad. 256. — nunc demum istæc nata oratio est? Ad. 809. — ego novus maritus anno demum quinto et sexagesimo fiam! Ad. 942. — ibi demum ita ægre tulit, He. 128.

Denarro; hæc adeo ego illi jam denarrabo, Ph. 943.

Denego; qui denegarat se commissurum mihi gnatam suam uxorem, A. 241. — si deneget, A. 158. — dare denegaris, Hea. 487. — et tamen res cogit denegare, A. 635. — in denegando pudor, A. 632.

Denique; denique ita tum discedo ab illo, A. 147. — incommoditas denique huc omnis redit, A. 568. — denique nullum est jam dictum, quod, Eu. 40. — metui, quid futurum denique esset, Hea. 569. — denique hic vult fieri, Ad. 974. — tundendo, atque odio denique effecit senex, He. 123. — sed illam spero abituram denique, He. 156. — denique, ubi non quit pati, He. 183. — oremus, accusemus gravius, denique minitemur, He. 717. — denique hercle jam pudebat, He. 807. — vereor, ne istæc fortitudo in nervum erumpat denique, Ph. 325. — hæc denique ejus fuit postrema oratio, Ph. 648; et alibi passim.

Dens; omnes dentes labefecit mihi, Ad. 245.

Denuo; jube, mihi denuo respondeat, Eu. 691. — dabit hic aliquam pugnam denuo, Eu. 898. — an dum hinc denuo abeat, Hea. 543. — metuo, quam ne denuo miser aliquo extrudar hinc, Hea. 808. — refero denuo, He. 38. — in eamdem vitam te revolutum denuo video esse, He. 691. — cum patre idem recipit se intro denuo, Ph. 878.

Deorsum; sursum, deorsum, Eu. 278. — nostin' porticum, apud macellum, hanc deorsum? ubi eo veneris, clivos deorsum vorsus est, Ad. 575, 577.

Depeciscor; depecisci morte cupio, Ph. 166.

Depereo; Clinia hanc deperit, Hea. 525.

Depexus; dabo adeo depexum, ut, Hea. 952.

Depingo; probe horum facta imprudens depinxit senex, Ph. 268.

Deporto; hinc deportarier in solas terras? Ph. 977.

Depravo; male narrando depravarier, Ph. 696.

Deputo; tun' virum me, aut hominem deputas adeo esse? He. 524. — sese esse indignam deputat matri meæ, He. 477. — meam operam deputat parvi pretii, He. 800. — deputare esse in lucro, Ph. 246, 251. — malo quidem me dignum quovis deputem, si, Hea. 135.

Derepente; corripuit derepente tacitus sese, He. 518. — sese derepente avellere, He. 554.

Derideo; derides? Hea. 916; Ad. 856. — hunc deridendum vobis propino, Eu. 1086. — etiam ultro derisum advenit, Eu. 859.

Derivo; in me omnem iram derivem senis? Ph. 323.

Describo; describendo male, Eu. 7.

Desero; si deseris tu, perimus, Ad. 459. — mulier telam deserit continuo, Hea. 305. — omnes me amici deserunt, Eu. 238. — me in his deseruisti malis, Hea. 258. — animam relinquam potius, quam illas deseram, Ad. 499. — tum autem hoc timet, ne deseras se, A.

170. — te obtestor, ne hanc deseras, A. 291. — nè te deserat, Hea. 928. — illam deserat, Ad. 478. — amicas et cognatas deserere, He. 592. — qui se sciret non deserturum, A. 403. — adjuro, nunquam eam me deserturum, A. 696.

Desertus, a, um; ego desertus sum, Ad. 877. — anus deserta, Ph. 750. — desertæ vivimus, Hea. 391. — angiportum quoddam desertum, Eu. 844.

Desideo; frustra ubi totum desedi diem, He. 801.

Desiderium; te desiderium Athenarum arbitror cepisse, He. 88. — magno desiderio fuit ei filius, Hea. 753. — ut facile scires, desiderio id fieri tuo, Hea. 307.

Desidero; tanto magis desidero, Hea. 425. — quid? nostin' qui sim? Æs. Non desidero, Ad. 178. — vehementer desidero, He. 488. — dies noctesque me ames, me desideres, Eu. 193.

Designo; modo quid designavit! Ad. 88.

Desino; hem! desino, Ad. 138. — ah! pergisne? Dr. Jam jam desino, Ad. 857. — immo haud desinam, donec perfecero hoc, Ph. 419. — deinde desinet, A. 442. — ubi ea causa erit ademta his, desinent, A. 839. — ah! desine. Solus est, quem diligunt Di, A. 974. — ipsa est, ilicet! desine, Eu. 348. — ohe! jam desine Deos, uxor, gratulando obtundere, Hea. 880. — aut desine, aut cedo quemvis arbitrum, Ad. 124. — præsto est; desine, Ph. 51. — ohe! desine, Ph. 377. — desinas, Eu. 883. — audistin'? Sy. Potin' ut desinas? Ad. 541. — tua quod nihil refert, percontari desinas, He. 811. — desinas: sic est ingenium, Ph. 69. — desinat lacessere, Eu. 16. — desinant maledicere, A. 22.

Desisto; nunquam destitit instare, ut dicerem, A. 662. — hoc percontarier desiste, He. 105. — ut herus his desistat litibus, Ph. 633.

Despicatus, a, um; nostram adolescentiam habent despicatam, Eu. 384.

Despolio; ipsam despoliare non libet, A. 818.

Despondeo; at ego illi neque do, neque despondeo, Hea. 779. — placuit: despondi, A. 102. — quia jam virginem despondi, Ad. 739. — uxorem despondisti, Ph. 924. — quis despondit? quis dedit? Ad. 674. — despondit ei gnatam, He. 124. — ut ei despondeam? Hea. 784. — illum aiunt velle uxorem, ut quum desponderim, Hea. 855. — intus despondebitur, A. 982. desponsam esse dicito, Hea. 867. — ubi desponsam nuntiasti filio, Hea. 892.

Desum; argentum deerat, Ph. 299. — deerit? id mea minime refert, Ad. 885. — vah! quasi desit locus, Hea. 587. — palam beatus: ni unum hoc desit, Ph. 170.

Deterior, rimus; animum ægrotum ad deteriorem partem applicat, A. 193. — deteriores omnes sumus licentia, Hea. 483. — illum esse quam deterrimum, A. 837.

Deterreo; quum placo, advorsor sedulo, et deterreo, Ad. 145. — rectum est? ego ut faciam: non est? te ut deterream, Hea. 79. — deterruissem facile, ne alias scriberet, He. 27. — maledictis deterrere, Ph. 3. — in deterrendo operam sumere, He. 25.

Detineo; detineo te fortasse, Eu. 280. — pol me detinuit morbus, Ph. 573.

Detraho; de digito annulum detraho, Hea. 651. — servi soccos detrahunt, Hea. 124. — Chærea tuam vestem detraxit tibi? Eu. 706. — annulum detraxisse, He. 830. — neque detractum ei est quidquam, He. 573.

Detrimentum; detrimenti nihil fieri potest, He. 234.

Deus; quid si hoc quispiam voluit Deus? Eu. 874. — Deus sum, si hoc ita est, He. 844. — Deum esse in hominem convertisse. At quem Deum? Eu. 588, 590. — facio te apud illum Deum, Ad. 537. — non tu hunc habeas plane præsentem Deum? Ph. 345. — memini relinqui me, Deo irato meo, Ph. 74. — quod Di prohibeant! A. 569. — me, et te imprudens, nisi quid Di respiciunt, perdidi, A. 644. — tibi Di dignum factis exitium duint! A. 668. — Di te eradicent! A. 763; Hea. 589. — ita me Di ament! A. 949; Eu. 474, 1036; Hea. 308, 383, 569, 686, 954; Ad. 753; He. 233, 258, 276, 579, 642, 865; Ph. 882, 953. — solus est, quem diligunt Di, A. 975. — ut illum Di Deæque senium perdant! Eu. 302. — Di vortant bene! Eu. 390; Ad. 732; He. 196; Ph. 551. — at te Di perdant! Eu. 431. — ita me Dii bene ament! Eu. 615, 881; He. 206; Ph. 165. — in me plane Di potestatem suam omnem ostendere, Eu. 1031. — utinam ita Di faxint! Hea. 161. — sic me Di amabunt, ut, Hea. 463. — quantum tibi opis Di dant, Hea. 592. — ita me Di amabunt! Hea. 749; He. 106. — ut te omnes Dii, Deæque, cum incepto perduint! Hea. 810. — Di istæc! Hea. 1040. — Di me, pater, omnes oderint! Ad. 706. — Di tibi, Demea, bene faciant, Ad. 921. — Di tibi omnes semper omnia optata offerant, Ad. 983. — ita Di, Deæque faxint! He. 102. — at te Di, Deæque perduint, cum istoc odio! He. 134. — Di mala prohibeant! He. 207. — utinam istuc ita Di faxint! He. 354. — Dii illum perduint! He. 441. — at istos invidos Di perdant! He. 469. — qui, illum Di omnes perduint! Ph. 123. — Di tibi male faciant! Ph. 394. — Di tibi omnes id, quod es dignus, duint! Ph. 518. — satin' illi Di sunt propitii? Ph. 635. — ut te Di, Deæque, Superi, Inferi, malis exemplis perdant! Ph. 686. — o Jupiter! Di nos respiciunt! Ph. 816. — malum, quod isti Di, Deæque omnes duint! Ph. 975. — mi homo, Di melius duint! Ph. 1004. — proh Deum, atque hominum fidem! A. 237, 246; Hea. 61; He. 198. — Deorum vitam propterea sempiternam esse arbitror, A. 961. — Deorum vitam apti sumus, Hea. 693. — pro Deum immortalium! Ph. 351. — Dis pol habeo gratias, A. 772. — si Dis placet! Eu. 918; Ad. 477. — est, Dis gratia, Ad. 122, 139. — Dis gratiam habeo, He. 346. — habeo gratiam Dis, He. 653. — Dis gratias agebat, tempus sibi dari, Ph. 595. — Dis magnas merito gratias habeo, Ph. 893. — Deos quæso, ut sit superstes, A. 488. — id spero adjuturos Deos, A. 523. — per ego te Deos oro, et nostram amicitiam, A. 539. — nisi mihi Deos satis scio fuisse iratos, A. 665. — per omnes tibi adjuro Deos, A. 696. — per ego te Deos oro, ut, A. 836. — Deos, gratulando obtundere, Hea. 880. — Deos nescio: quod potero, enitar sedulo, Hea. 1040. — Deos

quæso, ut istæc prohibeant, Ad. 276. — salvus nobis, Deos quæso, ut siet, Ad. 299. — hæc primum ut fiant, Deos quæso, ut vobis decet, Ad. 492. — quid? credebas, dormienti hæc tibi confecturos Deos? Ad. 697. — abi domum, ac Deos comprecare, Ad. 703. — Deos comprecari, Ad. 708. — id testor Deos! He. 476. — nec, pol, istæ metuunt Deos: neque has respicere Deos opinor, He. 773. — at ego Deos Penates hinc salutatum domum devortar, Ph. 311. — per Deos atque homines! Ph. 763. — Di, date facultatem, obsecro, huic pariundi, A. 232. — Di boni, boni quid porto! A. 339. — Di vostram fidem! A. 718, 746; Eu. 418, 789, 923, 1048; Hea. 502; Ad. 382; Ph. 756, 807. — Di boni, quid hoc morbi est? Eu. 225. — Di immortales! homini homo quid præstat! Eu. 232. — Di boni, quid turbæ est! Hea. 254. — Dii boni! Ad. 441. — pro Di immortales! Ad. 448; Ph. 1007. — Di obsecro vos! estne hic Stilpho? Ph. 739. — nam sine controversia ab Dis solus diligere, Antipho, Ph. 853.

Devenio; tantum devenisse ad eum mali, Hea. 750.

Deverbero; deverberasse usque ad necem, Ph. 327.

Deverticulum, vid. *Diverticulum.*

Devertor, vel *Devortor;* Deos Penates hinc salutatum domum devortar, Ph. 312.

Devincio; animus se cupiditate devinxit mala, Hea. 208. — hoc beneficio utrique ab utrisque vero devincimini, Hea. 394. — animus uxoris misericordia devinctus, He. 168. — consuetudine et conjugio liberali devinctus, A. 562.

Devito; nunc si hoc devito malum, A. 613. — quæ neque uti devitem, scio, neque, Ph. 181.

Dexter, tra, trum; concede ad dexteram (sub. partem.), A. 753. — proximam esse huic fundo ad dextram? Hea. 732. — ubi eas præterieris, ad sinistram: ubi ad Dianæ veneris, ito ad dextram, Ad. 585. — hinc ab dextera venire me assimulabo, A. 736. — tu, Simalio in sinistrum cornu: tu Syrisce, in dexterum, Eu. 784.

Dextera, Dextra, (manus); te per hanc dextram oro, A. 289. — cedo dextram, Hea. 493.

Diana; ubi ad Dianæ veneris, ito ad dextram, Ad. 584.

Dica (lis, actio); tibi scribam dicam, Ph. 127. — en unquam injuriarum audisti mihi scriptam dicam? Ph. 329. — dicam tibi impingam grandem, Ph. 439. — sexcentas scribito mihi dicas, Ph. 667.

Dico, are; hanc operam tibi dico, Ph. 62.

Dico, ere; sed dico tibi, ne temere facias, A. 204. — tibi ego dico, an non? A. 764. — quæ dico, vera an falsa audieris, jam sciri potest, A. 924. — ego non ex animo misera dico? Eu. 179. — heus! heus! tibi dico, Chærea, Eu. 337. — tibi equidem dico, mane, Eu. 379. — hic, quem dico, Rhodius adolescentulus, Eu. 423. — quam pridem pater mihi et mater mortui essent. Dico, jam diu, Eu. 518. — dico ego mihi insidias fieri, Eu. 532. — principio eam esse dico liberam, Eu. 804. — dico, edico vobis, nostrum esse herilem filium, Eu. 961. — scin' esse factum, ut dico? Hea. 529. — istunc servolum dico adolescentis, Hea. 531 — neque eo nunc dico, quo quidquam illum senserim, Hea. 554. — ve-

rum, dico quod videtur, Hea. 582. — eum (annulum) dico, ut una cum puella exponeret, Hea. 651. — non hercle vero: verum dico, Hea. 766. — ita dico, Hea. 939. — hæc quum illi, Micio, dico, tibi dico, Ad. 98. — non, quia ades præsens, dico hoc, Ad. 394. — haud equidem dico, mi Laches, He. 232. — quæ dico, parvi pendunt, He. 513. — quid ais Myrrhina? heus! tibi dico, He. 523. — jam dudum dixi, idemque nunc dico, Lache, He. 722. — non causam dico, quin, Ph. 272. — hem! non dico, Ph. 388. — omnia hæc illum putato, quæ ego nunc dico, dicere, Ph. 424. — sic habent principia sese, ut dico, Ph. 479. — nescio: verum, si forte, dico, Ph. 774. — sic erit. Non temere dico, Ph. 801. — quando hoc nihil est, quod ego dico, Ph. 999. — recte dicis, A. 364; Eu. 612. — male dicis? A. 756. — ah, nihil dicis, Parmeno, Eu. 221. — hoc nunc dicis, ejectos hinc nos, Eu. 275. — sane hercle, ut dicis, Eu. 607. — de fallacia dicis? st! Hea. 597. — gnatus quod se assimulat lætum, id dicis, Hea. 889. — verum dicis, Hea. 995. — ita pol est, ut dicis, Ad. 299. — pro certon' tu istæc dicis? Ad. 479. — et recte, et verum dicis, Ad. 611. — non æquum dicis; non, Ad. 807. — non verisimile dicis, He. 140. — quæ dicis, omnia esse, ut dicis, animum induco, He. 264. — si vera dicis, nihil tibi est a me pericli, mulier, He. 736. — ita ut dicis, Ph. 396. — dicis, quod mali est, Ph. 697. — benigne dicis, Ph. 1050. — quid dicit? A. 403. — dum hæc dicit, abiit hora, Eu. 341. — mirum, ni hanc dicit, modo huic quæ data est dono, Eu. 344. — credis huic quod dicit? Eu. 704. — mirum, ni tu credis quod iste dicit, Eu. 710. — scin' tu hanc, quam dicit sordidatam et sordidam? Hea. 297. — verum hic dicit, Hea. 319; Ph. 544. — recte dicit. Censeo, Hea. 588. — quæ in te uxor dicit irata, Ad. 30. — nec nihil, neque omnia hæc sunt, quæ dicit, Ad. 142. — dicitque sese illi annulum, dum luctat, detraxisse, He. 830. — ubi dicimus redisse te, Hea. 304. — quidquid dicunt, laudo, Eu. 251. — verum illud, Chreme, dicunt, jus summum sæpe summa malitia est, Hea. 796. — quod isti dicunt malevoli, Ad. 15. — profecto hoc vere dicunt, Ad. 28. — omnes bene dicunt, amant, Ad. 869. — non ego dicebam, in perpetuum illam illi ut dares, Hea. 781. — tu illis fruare commodis, quibus tu illum dicebas modo, Eu. 372. — matris nomen et patris dicebat ipsa, Eu. 112. — Parmeno dicebat eum esse, Eu. 700. — qui se in sui gremio positurum puerum dicebat patris, Ad. 334. — Phædrum, aut Cliniam, dicebant, A. 87. — soror, quam dixi, A. 130. — hodie uxorem ducas, ut dixi, volo, A. 419. — eadem hæc, quæ tibi dixi, dicam itidem illi, A. 601. — an non dixi hoc esse futurum? A. 623. — postquam me amare dixi, complacita est tibi, A. 647. — nihil, pol, falsi dixi, mi senex, A. 790. — quo pacto Rhodium tetigerim in convivio, nunquid tibi dixi? Eu. 421. — illicone credere ea, quæ dixi, oportuit te? Eu. 1011. — dixin' ego in hoc inesse vobis Atticam elegantiam? Eu. 1092. — hac quidem causa, qua dixi tibi, Hea. 87. — Ah! quid dixi habere

me ? immo habui, Chreme, Hea. 94. — Clinia meus venit ! Ch. Dixi, Hea. 432. — dixi equidem, ubi mihi ostendisti, illico, eum esse, Hea. 616. — sed illud, quod tibi dixi de argento, Hea. 791. — dixi pleraque omnia, Hea. 830. — Cliniæ, quæ dixi, nuntiastin' ? Hea. 885. — cur non arcessi jubes filiam, et quod dotis dixi, firmas ? Hea. 1050. — dixin' hoc fore ? Ad. 84. — ita, ut dixi, facite, Ad. 639. — tu fac, ut dixi, si sapis, Ad. 710. — parata a nobis sunt, ut dixi, ubi vis, Ad. 791. — servare in eo certum est, quod dixi, fidem, He. 402. — dixin', hanc rem ægre laturum esse eum ? He. 497. — compone, quæ tecum simul ferantur. Dixi, He. 612. — tempus dixi esse, He. 687. — jam dudum dixi, idemque nunc dico, Lache, He. 722. — nondum etiam dixi id, quod volui, He. 745. — ego illam ejiciam. Dixi, Phormio, Ph. 437. — dicam tibi impingam grandem. Dixi, Demipho, Ph. 439. — id impetrabis. Dixi, Ph. 452. — quod dixi adeo ei, Ph. 644. — istoc de nomine, eo perperam olim dixi, Ph. 744. — estne ita, ut dixi, liberalis? Ph. 904. — ita pol res est, ut dixti, A. 460. — cur non dixti extemplo Pamphilo ? A. 519. — hem ! quid dixti ? A 595. — an non dixi ? Da. Dixti, A. 623. — eho, non tu dixti esse inter eos inimicitias, carnufex ? A. 854. — nonne, ubi mihi dixti, cupere te ex Æthiopia ancillulam, quæsivi ? porro Eunuchum dixti velle te, Eu. 165, 167. — dixti pulchre, Eu. 376 ; Ph. 302. — bene dixti, Eu. 451. — istuc quod dixti modo, Eu. 497. — dixtin' hos mihi dies soli dare te ? Eu. 792. — hem ! quid dixti ? Eu. 1016 ; Hea. 341. — non tu ei dixisti, ut essem ? Hea. 436. — quid rei esset, dixti huic ? Hea. 830. — quid dixti, Chreme ? Hea. 851. — tam flagitium est, non facere vobis, quæ modo dixti, Ad. 424. — eadem, quæ mihi dixti, tute dicas mulieri, Ad. 601. — egomet narrabo, quæ mihi dixti, Ad. 606. — bene et sapienter dixti dudum, Ad. 957. — interii ! cur mihi id non dixti ? He. 322. — dixtin' dudum, illam dixisse ? He. 451. — quid dixti ? He. 671. — hanc ubi dixti causam, He. 677. — harum rerum numquid dixti jam patri ? He. 866. — quem dixti ? Ph. 390. — qui me dudum, ut dixti, adjuverit comiter ? Ph. 536. — quid dixit ! A. 422. — hæc se e Pamphilo gravidam dixit esse, A. 514. — haud scio, an, quæ dixit, sint vera omnia, A. 526. — mihi Davus, qui intimus est eorum consiliis, dixit, A. 577. — nihil dixit tum, ut sequerere sese ? Eu. 734. — Clitiphonis esse amicam hanc Bacchidem, Menedemo dixit Clinia, Hea. 767. — dixit velle uxorem ducere, Ad. 152. — Myrrhina ita Phidippo dixit, He. 871. — argentum mihi miles dare se dixit, Ph. 531. — cur aliud dixit ? Ph. 804. — quam dudum dixit Geta, Ph. 837. — quid huic credam, qui nihil dixit ? Ph. 996. — hoc advenienti quot mihi, Micio, dixere ! Ad. 94. — dixere causam tunc, nescio quam, He. 186. — Philumenam pavitare, nescio quid, dixerunt, He. 321. — ibo, ac dicam, ut dixeram, Hea. 500. — vix dum dimidium dixeram, intellexerat, Ph. 593. — tun' dixeras huic ? Ph. 612. — quid ego nunc dicam de patre ? A. 252. — huic dic quæso. Bx. Ego dicam, A. 324. — ego

dicam tibi, A. 376. — quin taces? Pa. Dicam, A. 401. — vos celavi, quod nunc dicam, A. 587. domum modo ibo, ut apparentur, dicam, A. 596. — hæc, quæ tibi dixi, dicam itidem illi, A. 601. — quid ego nunc dicam patri? A. 614. — dicam, aliquid jam inventurum, A. 617. — te esse illum dicam, Eu. 371. — dicam huic, an non? dicam hercle, Eu. 967. — id primum dicam: deinde, quod veni, eloquar, Hea. 3. — quid tute tecum? Ch. Dicam, Hea. 200. — si sinas, dicam, Hea. 317. — dicam, ut revortantur domum, Hea. 340. — ibo, ac dicam, ut dixeram, Hea. 500. — cedo quid est? Sy. Dicam, Hea. 598. — dicam, hanc esse captam ex Caria, Hea. 608. — quid dicam? quam causam afferam? Hea. 701. — dicam. Quid deinde? Hea. 865. — quid dotis dicam te dixisse filio? Hea. 938. — dicam, quod mihi in mentem, Hea. 988. — si scire vis, ego dicam: gerro! Hea. 1035. — nunquam ita magnifice quidquam dicam, id virtus quin superet tua, Ad. 258. — quid dicam? Sy. Nihilne in mentem? Ad. 530. — sed si hic pernocto, causæ quid dicam, Syre? Ad. 533. — dicam fratris esse hanc? Ad. 628. — dicam tibi, Ad. 650, 990. — ibo, illis dicam, nullam esse in nobis moram, Ad. 723. — verum, quid ego dicam? Ad. 950. — si mihi fidem das, te taciturum, dicam, He. 113. — dicam abortum esse, He. 398. — quid dicam hisce? incertus sum, He. 450. — id qua causa clam me habuisse dicam? He. 520. — nihil aliud dicam? He. 812. — hoc consilium, quod dicam, dedit, Ph. 124. — ego te cognatum dicam, Ph. 127. — audi, quod dicam. Do. Tædet audire eadem millies. Ph. At nunc dicam, quod lubenter audias, Ph. 486, 487. — dicam in itinere, Ph. 565. — ego me ire Sunium dicam, P. 837. — posthac tibi, quod potero, et quæ voles, faciamque, et dicam, Ph. 1050. — si te dices ducere, A. 412. — quid dices mihi? A. 895. — ludum jocumque dices fuisse illum alterum, Eu. 300. — primam dices, scio, si videris, Eu. 567. — at enim dices, me, quantum hic operis fiat, pœnitet, Hea. 72. — mutum dices, Hea. 748. — memorem me dices esse, Ad. 252. — nunquam dices tam commode, ut, He. 108. — dices, ducent damnatum domum, Ph. 334. — fœneratum istuc beneficium tibi pulchre dices, Ph. 492. — an legibus daturum pœnas dices? Ph. 626. — si illa dicet, Phædriam intromittamus commissatum, Eu. 441. — de illius peccatis plura dicet, Hea. 33. — sese ipse dicet tuam vidisse filiam, Hea. 772. — nunquam dicet carnufex, Ad. 364. — servum illico introisse dicent Sostratæ, He. 332. — quid mihi dicent? aut quam causam reperient? Anne hoc dicent mihi, invitus feci? Ph. 234, 235. — quin uno verbo dic, quid est, quod me velis? A. 45. — dic sodes, quis heri Chrysidem habuit? A. 85. — huic dic quæso, Byrrhia, A. 324. — ehodum dic mihi, A. 325; Eu. 360. — dic te ducturum, A. 384. — patri dic velle, A. 395. — quin dic, quid est? A. 450. — eho, dic mihi, A. 669, 933. — unde est? dic clare, A. 756. — cujum puerum hic apposuisti? dic mihi. Dic, quod rogo, A. 765, 766. — rem potius ipsam dic, ac mitte male loqui, A. 875. — dic mihi hoc primum, Eu. 100. — scin' quid

ego te volebam? dic, Eu. 338. — nostin' quæ sit? dic mihi, Eu. 349. — dic dum hoc rursum, Eu. 706. — id modo dic, abisse Dorum, Eu. 723. — hoc modo dic, sororem illam tuam esse, Eu. 765. — dic mihi, aufugistin'? Eu. 849. — quid trepidas? satin' salve? dic mihi, Eu. 977. — dic, quæ illa est altera? Hea. 310. — Syre, dic modo verum, Hea. 343. — adsum, dic quid est? Hea. 349. — scin', quid nunc facere te volo? Ch. Dic, Hea. 495. — quî ille poterit esse in tuto? dic mihi, Hea. 708. — dic me hic oppido esse invitam, Hea. 734. — dic, quid est? Hea. 766. — dic sodes, Hea. 770. — dic convenisse; egisse te de nuptiis, Hea. 864. — dic mihi, nuntiastin'? Hea. 885. — dic ergo locum, Ad. 574. — dic sodes, pater, Ad. 647. — dic mihi, non clamas? Ad. 730. — dic mihi, Philotis, He. 84. — dic mihi, Parmeno, He. 103. — quid fuit tumulti? dic mihi, He. 356. — dic jussisse te, He. 466. — dic filiæ, He. 629. — dic dum, quæso, es tu? He. 804. — dic me orare, ut veniat, He. 810. — unde annulum istum nactus? dic mihi, He. 827. — dic verum. Dic mihi, numquid dixti jam patri? He. 865, 866. — dic nomen, Ph. 385. — quid ago? dic, Hegio. Dic, Cratine. Dic nunc, Hegio. Dic, Crito, Ph. 447, 448, 452, 456. — cedo, quid postulat; dic, Ph. 642. — abi, dic, esse argentum, Phædriæ, Ph. 711. — eho! dic mihi, quid rei tibi est? Ph. 747. — tu tuum nomen dic quod est, Ph. 1047. — taceri si vis, vera dicito, Eu. 106. — desponsam quoque esse dicito, Hea. 867. — Senex si quæret me, modo isse dicito ad portum, He. 76. — ad te properans percurro ad forum, ut dicam tibi hæc, A. 356. — egone dicam? A. 385. — profecto sic est. Ch. Sic hercle, ut dicam tibi, A. 555. — verum vis dicam? A. 710. — quid dicam aliud, nescio, A. 748. — quid tibi ego multa dicam? Eu. 496. — neque scio quid dicam, aut quid conjectem, Eu. 543. — quid tibi ego dicam misera? Eu. 821. — tenes, quid dicam? Hea. 700. — quid igitur dicam tibi, vis? Hea. 818. — est hercle inepta, ne dicam dolo, atque absurda, Ad. 376. — audin', quid dicam, Scirte? He. 78. — vovisse hunc dicam, si salvus domum redisset, He. 434. — quid vis dicam? an conveniam modo? He. 436. — quam causam dicam patri, nescio, He. 452. — sine dicam, He. 744. — utrum stultitia facere ego hunc, an malitia dicam? Ph. 659. — neque tu hoc dicas, tibi non prædictum, A. 205. — quasi tu dicas, factum id consilio meo, A. 503. — ne tu hoc mihi posterius dicas, A. 510. — haud istuc dicas, si cognoris me, A. 654. — si scias, quod donum huic dono contra comparet: tum magis id dicas, Eu. 356. — ex homine hunc natum dicas, Eu. 460. — fac animo hæc præsenti dicas, Eu. 768. — quod dicas mihi, alium quærebam, iter hac habui: periisti, Eu. 1063. — audi: ne te ignarum fuisse dicas meorum morum, Ad. 161. — accedo, ut melius dicas, Ad. 351. — eadem, quæ mihi dixti, tute dicas mulieri, Ad. 601. — si quæret me, uti tum dicas, He. 79. — reddi patri, cui tu nihil dicas vitii, superbum est, He. 154. — atque aliquis dicat, nihil promoveris, A. 642. — num cogitat quid dicat? A. 879. — at tandem dicat

sine. Si. Age dicat, sino, A. 897. — nihil est quod dicat mihi, Eu. 15. — aut dicat quod volt; aut molesta ne siet, Eu. 529. — Jocon' an serio illæc dicat, nescio, Hea. 541. — bene dicat secum esse actum, Ad. 211. — si est, ut dicat velle se, redde, He. 558. — neque sinam, ut mea pertinacia esse dicat factum, He. 591. — instare, ut dicat, He. 828. — si quis est, qui hoc dicat, Ph. 13. — ut saltem sciam, quid de hac re dicat, Ph. 444. — dicat, nos dare eam Phormioni nuptum, Ph. 719. — adducti, qui illam civem hinc dicant, A. 894. — nunquam destitit instare, ut dicerem, me esse ducturum, patri, A. 663. — ni partem maximam existimarem scire vestrum, id dicerem, Hea. 9. — ne quid de fratre garrulæ illi dicerem, Ad. 627. — advorsumne illum causam dicerem? Ad. 680. — — qui mihi cognata ea esset, dicerem, Ph. 397. — venio ad hominem, ut dicerem, argento opus esse, Ph. 591. — utinam istuc verbum ex animo, ac vere diceres, Eu. 175. — virgo pulchra! et, quo magis diceres, Ph. 104. — causam ut pro se diceres, Ph. 835. — diceret, quid feci? A. 138. — audisti ex aliquo fortasse, qui vidisse eum diceret exeuntem, He. 550. — quem (Prologum) diceret, nisi haberet cui malediceret? Ph. 16. — qui cognatum me sibi esse diceret, Ph. 381. — numquid est aliud mali damnive, quod non dixeris, reliquum? Eu. 994. — quod quum dixero, si placuerit, facitote, Eu. 1066. — quum venturam dixero et constituero, Hea. 726. — ubi me dixero dare tanti, Ad. 204. — id summam: uxori, tibi opus esse, dixero, Ph. 680. — cave dixeris, Ad. 459. — si non quæret, nullus dixeris, He. 79. — si tu aliquam partem æqui bonique dixeris, Ph. 636. — næ ista magno conatu magnas nugas dixerit! Hea. 621. — quæ nunc in me iniqua est, æqua de me dixerit, He. 475. — tum uno ore omnes omnia bona dicere, et laudare, A. 97. — id mihi visus est dicere: abi cito, et suspende te, A. 255. — hei mihi! vereor dicere, A. 324. — potin' es mihi verum dicere? A. 438. — nescio quid tibi sum oblitus hodie, ac volui, dicere, A. 843. — nihil equidem, nisi quod illum audivi dicere, A. 860. — si mihi pergit, quæ volt, dicere, A. 922. — causam dicere prius, unde petitur, Eu. 10. — quid? quid aliud volui dicere? Eu. 504. — neque, quum rogites, quid sit, audet dicere, Eu. 659. — at nesciebam id dicere illam, Eu. 735. — omitte de te dicere, Eu. 988. — nihil esse mihi, religio est dicere, Hea. 228. — videre verum, atque ita uti res est, dicere, Hea. 490. — meministin', mihi te maxumopere dicere? Hea. 626. — certo scio, te inscientem, atque imprudentem dicere, ac facere, Hea. 633. — pudet dicere verbum turpe, Hea. 1044. — nolo in illum gravius dicere, Ad. 141. — jamne me vis dicere id, quod ad te attinet? Ad. 187. — hæc, mi pater, te dicere æquum fuit, Ad. 679. — si te ipsum mihi puduit dicere, Ad. 694. — sæpe, ut possis dicere, hoc licet, Ad. 827. — quid ego possiem blande dicere, Ad. 882. — sese senem esse, dicere, He. 118. — id ego hoc præsente tibi nolebam dicere, He. 712. — absenti contumelias dicere, Ph.

377. — hæc illum putato, quæ nunc dico, dicere, Ph. 424. — quid dotis dicam te dixisse filio? Hea. 938. — me mea omnia bona doti dixisse illi, Hea. 943. — dixtin' dudum, illam dixisse? He. 451. — sic te dixisse, opinor, He. 846. — ego sedulo hunc dixisse credo, Ph. 453. — nisi, me dixisse nemini, id certo scio, Ph. 952. — de illo jam finem faciam dicundi mihi, Ph. 23. — vera dicendo ut eos ambos fallam, Hea. 711. — sed ita dictu opus est, si me vis salvum esse, Hea. 942. — turpe dictu, Ad. 276. — nihil est dictu facilius, Ph. 300. — sic hoc, dicens; asperum, pater, hoc est, Hea. 458. — Taces? monstrum hominis! non dicturus? Eu. 696. — qui orationem hanc scripsit, quam dicturus sum, Hea. 15. — hoc sic esse opinor dicturum patrem, A. 388. — dicturan' es quod rogo? A. 753. — non tu istuc mihi dictura aperte es? Eu. 818. — quid illa altera, quæ dicitur cognata? Ph. 754. — quin habeat, quæ quidem in homine dicuntur bona? Hea. 193. — hic nuptiis dictus est dies, A. 102. — dicta est ejus hæc, atque habita est soror, A. 811. — soror est dicta, Eu. 146, 157. — anus, quæ est dicta mater esse ei antehac, non fuit, Hea. 270. — in hac habitasse platea dictum est Chrysidem, A. 798. — pulchre mehercle dictum, et sapienter, Eu. 416. — quo in loco dictum est, parati nihil est, Eu. 542. — dictum est, Eu. 1065. — dictum hoc inter nos fuit, Ad. 800. — dictum est vere, Ad. 959. — si meministi id quod olim dictum est, subjice, Ph. 387. — patris nomen aliud dictum est, Ph. 803. — quod dictum, indictum est, Ph. 950. — quæ sunt dicta in stultum, Hea. 878. — hæc quidem causa, qua dixi tibi. Mx. Dicetur, Hea. 88. — an ea quoque dicetur hujus, si? Hea. 334. — nullum est jam dictum, quod non dictum sit prius, Eu. 41. — inter nos quid sit dictum de fallacia, Hea. 849. — nisi idem dictum sit centies, Hea. 882. — verum illud verbum est, vulgo quod dici solet, A. 427. — quasi quidquam in hunc jam gravius dici possiet, A. 876. — si istuc crederem sincere dici, Eu. 177. — nec quis esset, unquam audieram dicier, Eu. 699. — ego te meum esse dici tantisper volo, dum, Hea. 106. — aut illud falsum est, quod vulgo audio dici, Hea. 422. — visa vero est, quod dici solet, aquilæ senectus, Hea. 520. — non dici potest, quam cupida eram huc redeundi, He. 90. — an quidquam pro istis factis dignum te dici potest? He. 209. — non hercle verbis, Parmeno, dici potest tantum, He. 416. — cujus de stultitia dici, ut dignum est, non potest, Ph. 402. — dum nimium dici nos bonos studemus et benignos, Ph. 766. — mihi dici velim, Ph. 854. — dictus filius tuus tua voluntate, Hea. 1027. — facete dictum, Eu. 288. — paucis te volo. So. Dictum puta, A. 29. — qui dictum in se inclementius existimabit esse, sic existimet: responsum, non dictum esse, quia læsit prior, Eu. 4 et 6. — ne ille pro se dictum existumet, Hea. 30. — dictum factum huc abiit Clitipho, Hea. 905. — non opus est dicto, Ph. 1002. — quod dicendum hic siet, A. 455. — si est, pater, dicendum magis aperte, Ad. 668.

— quo pacto, aut unde mihi sit, dicendum ordine est, Ph. 579. — incommoda alia sunt dicenda, Eu. 319.

Dictio; testimonii dictio, Ph. 293.

Dictito; tum quod malevolus vetus poeta dictitat, Hea. 22. — qui ita dictitat, quas antehac fecit fabulas, Ph. 4. — non, obsecro, es, quem semper te esse dictitasti? Ph. 742.

Dictum; dictum ac factum invenerit aliquam causam, A. 382. — nullum est jam dictum, quod non dictum sit prius, Eu. 41. — tuumne, obsecro te, hoc dictum erat? vetus credidi. Tu. Meum est. Gn. Dolet dictum imprudenti adolescenti et libero, Eu. 428, 430. — illud de Rhodio dictum in mentem venit, Eu. 498. — dictum sapienti sat est, Ph. 540. — dictum ac factum reddidi, Hea. 760. — mihi scripta illa dicta sunt in animo Chrysidis de Glycerio, A. 283. — magis nunc me amicæ dicta stimulant, Hea. 224. — non sunt hæc parentis dicta, Hea. 1037. — ego stultior, meis dictis parere hanc qui postulem, He. 564. — etiam nunc me ducere istis dictis postulas? A. 646. — te pro istis dictis et factis, scelus, ulciscar, Eu. 940. — hic dictis confutabitur, Hea. 950. — ne te iratus sævidicis dictis protelet, Ph. 213. — ut phalerutis dictis ducas me? Ph. 499. — hisce ego illam dictis ita tibi incensam dabo, ut, Ph. 973.

Diecula; dieculam addo, A. 712.

Dies; hic nuptiis dictus est dies, A. 102. — nunc hic dies aliam vitam affert, A. 189. — dies mihi hic ut sit satis vereor ad agendum, A. 707. — o festus dies hominis! Eu. 560. — unus est dies, dum argentum eripio, Hea. 717. — ubi erit puero natalis dies, Ph. 48. — tibi quidem est olim dies præstituta, Ph. 522. — faciam, ut hujus diei semper memineris, Eu. 800. — ut diei tempus est, Hea. 168. — tu, ut tempus est diei, vide sis, ne, Hea. 212. — o faustum et felicem hunc diem! A. 958. — in hunc diem ut de symbolis essemus, Eu. 540. — sed in diem istuc est fortasse, quod minitare, Eu. 1019. — quæ tot res in unum conclusit diem? Eu. 1047. — audio dici, diem adimere ægritudinem, Hea. 422. — hilarem hunc sumamus diem, Ad. 288. — nunquam unum intermittit diem, quin, Ad. 294. — qui sine hac jurabat se unum nunquam victurum diem, Ad. 333. — videre videor jam diem illum, Ad. 385. — diem in lætitia degere, Ad. 523. — paulatim hunc producam diem, Ad. 593. — ei (rei) hilarem hunc sumamus diem, Ad. 858. — in apparando consumunt diem, Ad. 904. — neque fuisse prægnantem unquam ante hunc scivi diem, He. 640. — hunc videre sæpe optabamus diem, He. 651. — frustra ubi totum desedi diem, He. 801. — totum hunc contrivi diem, He. 816. — nunquam ante hunc diem meis oculis eam videram, He. 864. — plus hodie boni feci imprudens, quam sciens ante hunc diem unquam, He. 881. — egon' illam cum illo ut patiar nuptam unum diem? Ph. 304. — præsens quod fuerat malum, in diem abiit, Ph. 780. — quantis commoditatibus hunc onerastis diem! Ph. 841. — alio die quærebam, A. 89. — ex hoc misera sollicita est die, A. 268. —

eodem die istuc verbum vere in te accidit, A. 887. — quem ego hodie toto non vidi die, Ad. 529. — quovis illos tu die reducas, Ad. 833.— apparare de die convivium, Ad. 970. — verum ne fiant isti viginti dies, Eu. 183. — decem dierum vix mihi est familia, Hea. 910. — aliquot saltem nuptiis prodat dies, A. 314. — saltem aliquot dies profer, A. 329. — conari noctesque et dies, A. 678. — sine illum priores partes hosce aliquot dies apud me habere, Eu. 151. — dies noctesque me ames, Eu. 193. — dixtin' hos mihi dies soli dare te? Eu. 792. — stertit noctesque et dies, Eu. 1078. — hosce aliquot dies non sentiet, Hea. 752. — dies complusculos bene conveniebat inter eas, He. 177. — ubi ibi est dies complures, arcessi jubet, He. 185. — dies triginta, aut plus eo, in navi fui, He. 421. — deserere festos dies, He. 592. — fuisset tum illos mihi ægre aliquot dies, Ph. 159. — aliquot hos sumam dies, Ph. 831. — fere in diebus paucis Chrysis moritur, A. 104.—diebus sane pauculis post, He. 143.

Differo; orationem sperat invenisse se, qui differat te, A. 409. — quod rumores distulerunt malevoli, Hea. 16. — differor doloribus, Ad. 487.

Difficilis; res difficilis, Hea. 805. — hunc difficilem invitum servaret senem, Hea. 535. — difficilem ostendes te esse, Hea. 934. — cui verba dare difficile est, A. 211.— difficile est, A. 382, Eu. 1055. — Ah! rogitare? quasi difficile sit, Eu. 209. — nihil tam difficile est, quin, Hea. 675. — amorem difficillimum, Eu. 925.

Difficultas; neutra in re vobis difficultas a me erit, He. 667.

Diffluo; luxuria et lascivia diffluere, Hea. 947.

Digitulus; digitulo fores aperire, Eu. 284.

Digitus; atqui si illam digito attigerit uno, Eu. 739. — de digito annulum detraho, Hea. 650. — eripuit vi, in digito annulum, He. 574. — eum (annulum) hæc cognovit Myrrhina in digito modo me habentem, He. 831.

Dignitas; apud alium prohibet dignitas, Hea. 576.

Dignus, a, um; dignus es cum tua religione, odio, A. 942. — abi hinc, quo dignus, Eu. 651. — dignus est, Eu. 1087. — i tu hinc, quo dignus es, Hea. 813. — ego te exercebo hodie, ut dignus es, silicernium, Ad. 589. — di tibi omnes id, quod es dignus, duint! Ph. 518. — malo quidem me dignum quovis deputem, Hea. 135. — hominem pistrino dignum, Hea. 530. — qui illum decrerunt dignum, suos cui liberos committerent, He. 212. — dignos arbitror, Ad. 923. — nec satis digna, cui committas primo partu mulierem, A. 230. — sive adeo digna res est, ubi, Eu. 312. — etsi ego digna hac contumelia sum maxume; at tu indignus, qui, Eu. 864. — honore quovis digna, Hea. 687.— dignam me putas, quam illudas? Hea. 741. — dignæ malo, He. 275. — se dignas contumelias dicere, Ph. 376. — teque illaque dignum est, Eu. 747. — te meum esse dici tantisper volo, dum quod te dignum est, facies: sed si id non facis, ego, quod me in te sit facere dignum, invenero, Hea. 107, 108. — hoccine illo dignum est?

Ad. 238. — an quidquam pro istis factis dignum te dici potest? He. 209. — discidio dignum, He. 783. — dignum autem hoc illo est? Ph. 373. — cujus de stultitia dici, ut dignum est, non potest, Ph. 402. — si tu illam attigeris secus, quam dignum est, liberam, Ph. 438. — minus queo viri culpa, quam me dignum est, Ph. 786. — at tibi Di dignum factis exitium duint! A. 668. — non te dignum, Chærea, fecisti, Eu. 863. — tuis dignum factis feceris, Ph. 430. — nihil est Thaide hac tua, frater, dignius, quod ametur, Eu. 1050.

Digredior; nos nostro officio nihil digressos esse, Ph. 721.

Dijudico; ego dicam, quod mihi in mentem: tu dijudica, Hea. 988. — aliena ut melius videant, et dijudicent, quam sua? Hea. 504. — pergin' istuc prius dijudicare, quam scis, quid veri siet? Hea. 237.

Dilapido; priusquam dilapidet nostras triginta minas, Ph. 896.

Diligenter; at diligenter. Pa. Fiet, Eu. 207. — quid tum? ut diligenter nunties patri, Eu. 339. — diligenter, Pythias, fac cures, Eu. 500. — ehem, curate istam diligenter virginem, Eu. 505. — satis ut meæ domi curetur diligenter, He. 257.

Diligentia; obscura diligentia, A. 21. — et diligentiam vestram, et benignitatem novi, He. 263.

Diligo; solus est, quem diligunt Di, A. 975. — illum diligunt, Ad. 877. — te in germani fratris dilexi loco, A. 292. — non pol, quo quemquam plus diligam, eo feci, Eu. 96. — ab Dis solus diligere, Ph. 853.

Dilucide; dilucide expedivi, Ph. 399.

Dimidius, a, um; dedit in sumtum dimidium minæ, Ad. 370. — vix dum dimidium dixeram, intellexerat, Ph. 593.

Diminuo; diminuam ego caput tuum, Eu. 802. — diminuetur tibi quidem jam cerebrum, Ad. 573.

Dimitto; jam dimitto exercitum? Eu. 813.

Dinumero; dinumeret viginti minas, Ad. 919.

Dionysia; Dionysia hic sunt hodie, Hea. 162. — apud eum miles Dionysia agitat, Hea. 733.

Diphilus; ΣΥΝΑΠΟΘΝΗΣΚΟΝΤΕΣ Diphili Comœdia est, Ad. 6.

Diruo; Sy. Quid ago? De. Dirue, Ad. 920. — hanc in horto maceriam jube dirui, A. 912.

Dis (dives); dis quidem esses, ac tuam rem constabilisses, Ad. 774. — scin' Cratini, hujus ditis, ædes? Ad. 583. — dicam, hanc esse captam ex Caria, ditem et nobilem, Hea. 609. — in servitutem pauperem ad ditem dari, Ph. 652. — maxume dites, Ad. 504.

Discedo; denique ita tum discedo ab illo, ut, A. 148. — immo vero pulchre discedo, Ph. 1046. — modo ut hoc consilio possiet discedi, ut istam ducat, Ph. 772.

Discessio; si eveniat discessio, A. 569.

Discidium; valeant, qui inter nos discidium volunt, A. 699. — neque mea culpa hoc discidium evenisse, id testor Deos! He. 476. — profecto in hac re nihil mali est, quod sit discidio dignum, He. 783.

Discindo; vestem omnem miseræ discidit, Eu. 646. — discidit vestem? resarcietur, Ad. 121. — hem! vide, ut discidit labrum, Ad. 561.

Disciplina; disciplina est eisdem,

munerarier ancillas primum, Hea. 300. — illuc sis vide exemplum disciplinæ! Ad. 771. — disciplinæ vocabula, Eu. 263.

Discipulus; num immemores discipuli? A. 478.

Disco; in quo hæc discebat ludo, Ph. 88. — quas primum Cæciliî didici novas, He. 14. — nova nupta eadem hæc discet? Ad. 755. — disce, quid sit vivere, Hea. 973. — pater esse disce, Ad. 126. — easdem agere cœpi, ut ab eodem alias discerem novas, studiose, He. 18. — domi habuit, unde disceret, Ad. 414. — nunc, quamobrem has partes didicerim, paucis dabo, Hea. 10. — cœpit me obsecrare, ut sibi liceret discere id de me, Eu. 262. — mihique ut discere novas expediat, He. 56.

Discordia; fingis falsas causas ad discordiam, He. 693.

Discordo; discordare inter se? A. 576.

Discrucior; discrucior animi, Ad. 612.

Discus; immo apud libertum Discum, Eu. 608.

Disertus, a, um; disertum credidi hominem, Eu. 1010.

Disjungo; disjunxit illum ab illa, He. 161.

Dispendium; virginem confeci sine dispendio, Eu. 928. — ut gratiam ineat sine suo dispendio, He. 796.

Dispereo; disperii! perii misera! Hea. 404. — disperii! scelestus quantas turbas concivi insciens! Hea. 972. — disperii! Ctesiphonem audivi una affuisse in raptione, Ad. 356.

Dispergo; cerebro dispergat viam, Ad. 318. — an tibi jam mavis cerebrum dispergi hic? Ad. 786.

Dispicio; jam aliquid dispiciam, A. 624.

Displiceo; ego nunc totus displiceo mihi, Hea. 1045. — si displicebit vita, Hea. 974.

Dispudet; dispudet, sic mihi data esse verba, Eu. 831.

Disputo; in eo disputant, contaminari non decere fabulas, A. 15.

Disrumpor; Ad. 370.

Dissidium, vid. in *Discidium.*

Dissimilis, le; non quod dissimilis res sit, Ad. 829. — non ita dissimili sunt argumento, sed tamen dissimili oratione sunt factæ, ac stilo, A. 11, 12. — is adeo dissimili studio est, jam inde ab adolescentia, Ad. 41.

Dissimulo; etsi ea dissimulas sedulo, He. 578. — sedulo dissimulat, Ph. 429. — nonne ea dissimulare nos magis humanum est, quum? He. 552. — bene dissimulatum amorem indicat, A. 132.

Dissolvo; dissolvi me, Hea. 508. — aliquantulum quæ afferret, qui dissolverem, quæ debeo, Ph. 654.

Distædet; me cum hoc ipso distædet loqui, Ph. 1010.

Distorqueo; os ut sibi distorsit carnufex! Eu. 670.

Distraho; illam a me distrahit necessitas, He. 492. — abs te ut distrahar, Ph. 201. — tum horunc' amorem distrahi poterin' pati? Ph. 517.

Distribuo; id distributum sane est ex sententia, Ad. 372.

Disturbo; disturbandæ nuptiæ, A. 182.

Diu, diutius; ubi ubi est, diu celari non potest, Eu. 295. — Thaidem non scivi nobis vicinam. Ch. Haud diu est, Eu. 359. — satis diu hoc jam saxum volvo, Eu. 1084. — diu etiam duras (partes)

dabit, Hea. 402. — ut sit satius perdere, quam hic manere tam diu, Ad. 236. — satis diu dedisti verba, Ad. 624. — neque enim diu huc commigrarunt, Ad. 653. — ubi te oblectasti tam diu? He. 84. — quæ (ira) tam permansit diu, He. 305. — nosne hoc celatos tam diu? He. 645. — ut mihi liceat tam diu, quod amo, frui, Ph. 165. — tibine hæc diutius licere speras facere? Hea. 102. — quanto diutius abest, magis cupio tanto, Hea. 424. — nihil est, illic quod moremur diutius, Hea. 834. — quam decrerim me non posse diutius habere, He. 148. — ne orata nostra nequeat diutius celare, He. 575. — non potest celari nostra diutius jam audacia, Ph. 182. — postquam videt me ejus mater esse hic diutius, Ph. 568.

Diutinus, a, um; mansiones diutinæ, Ph. 1011.

Diverse, vel *Divorse;* curæ meum animum divorse trahunt, A. 260.

Diverticulum; ad ipsum veni diverticulum, Eu. 635.

Divas, divitior; qui sæpe propter invidiam adimunt diviti, Ph. 276. — hi qui minus habent, ut semper aliquid addant divitioribus, Ph. 42.

Divido; non sat commode divisa, A. 477.

Dividuus, a, um; dividuum face, Ad. 242.

Divino; plane hic divinat, He. 696.

Divinus, a, um; ait, rem divinam fecisse, Eu. 513. — a matre arcessi ad rem divinam, He. 184.

Divitiæ; parere divitias, A. 799. — amicos, genus, cognatos, divitias, Hea. 194. — quasi is non divitiis abundet, Hea. 527.

Divus; pro Divum fidem! Ad. 750.

Do; nunc id operam do, A. 157. — te isti virum do, A. 295. — hanc tibi dono do, Eu. 748. — quum tibi do istam virginem, Eu. 791. — do fidem, futurum, Eu. 1059. — quum (puellam) exponendam do illi, Hea. 650. — huic equidem consilio palmam do, Hea. 709. — at ego illi neque do, neque despondeo, Hea. 779. — facio sedulo: do, prætermitto, Ad. 51. — fidem do: loquere, He. 114. — maxume volo, doque operam, ut, He. 396. — sin fidem do, Ph. 491. — sexcentas scribito jam mihi dicas. Nihil do, Ph. 668. — quando illud, quod tu das, expectat, atque amat, Eu. 447. — si mihi fidem das, te taciturum, dicam, He. 113. — quid das consilii? He. 715. — itane obstinate operam dat, ut? A. 243. — hanc mihi in manum dat, A. 297. — uxorem tibi non dat jam Chremes, A. 353. — huic prorsus illam non dat. Da. Quasi necesse sit, si huic non dat, te illam uxorem ducere, A. 372, 373. — si id succenseat nunc, quia non dat tibi uxorem Chremes, A. 377. — num solus ille dona dat? Eu. 163. — dat mihi, ut auferam, Eu. 627. — habet quod det, et dat nemo largius, Eu. 1077. — ille operam amico dat suo? Ch. Immo quod amicæ. Mr. Si dat, Hea. 911, 912. — is si dat, sat est, Ph. 603. — prius quam hæc dat veniam, Ph. 1035. — facile omnes, quum valemus, recta consilia ægrotis damus, A. 310. — quantum tibi opis Di dant, Hea. 592. — ut res dant sese, He. 380. — si illam dant, hanc ut mittam, Ph. 674. — alium

esse censes nunc me, atque olim quum dabam ? A. 546. — non amori operam dabam, Hea. 110. — neque tempus spatium ullum dabat, He. 374. — quæ dotis tantumdem dabat, Ph. 928. — nos otiosi operam dabamus, Ph. 87. — nos ambo opere maxumo dabamus operam, Ph. 759. — te indulgebant, tibi dabant, Hea. 990. — heri minas viginti pro ambobus dedi, Eu. 169. — ei unam cœnam atque ejus comitibus dedi, Hea. 456. — ei dedi exponendam (filiam), Hea. 629. — repeton' quem dedi ? Ad. 81. — pro qua ego argentum dedi? Ad. 180. — spatium amandi amicam tibi dedi ? He. 684. — eum, quem olim ei dedi, He. 847. — eas dedi tuo gnato : is pro sua amica lenoni dedit, Ph. 1038. — eunuchum quem dedisti nobis, quas turbas dedit! Eu. 653. — tuum filium dedisti adoptandum mihi, Ad. 115. — reposcere quem dedisti, Ad. 133. — pol haud paternum istuc dedisti, Ad. 451. — quem fratri adoptandam dedisti, Ad. 464. — satis diu dedisti verba, Ad. 624. — symbolam dedit, A. 89. — idem Menandri Phasma nunc nuper dedit, Eu. 9. — parvolam puellam mercator dedit, Eu. 109. — quia neque tu uno eras contenta, neque solus dedit, Eu. 122. — quod dedit principium adveniens! Eu. 457. — quas turbas dedit ! Eu. 653. — is dedit mihi hanc vestem, Eu. 700. — Thais nobis dedit se, Eu. 1039. — qui mihi consilium dedit, ut facerem, Eu. 1044. — me actorem dedit, Hea. 12. — ea res dedit tum existumandi copiam, Hea. 282. — servandum mihi dedit, Hea. 655. — me hæc deambulatio, ad languorem dedit, Hea. 807. — cui non dedit aliquid ? Ad. 150. — dedit dimidium minæ, Ad. 371. — lectulos in sole ilignis pedibus faciundos dedit, Ad. 587. — quis despondit ? quis dedit ? Ad. 674. — hodie primam mammam dedit. Dr. Si quidem primam dedit, Ad. 980, 981. — hoc consilium, quod dicam, dedit, Ph. 124. — is pro sua amica lenoni dedit, Ph. 1038. — argentum tibi dedimus apud forum, Ph. 858. — nunc mihi hoc negoti dedere, Eu. 544. — quot res dedere, ubi possem persentiscere, Hea. 917. — vivitne illa, cui tu dederas? Hea. 660. — virginem, quam heræ dono dederat miles, vitiavit, Eu. 654. — drachmarum argenti mille dederat mutuum, Hea. 601. — quem ipsus olim mihi dederat, He. 813. — dabo equidem operam, A. 328. — at jam hoc tibi inventum dabo, A. 685. — quin effectum dabo, Eu. 212. — mirum, ni ego me turpiter hodie hic dabo, Eu. 230. — faciam sedulo, ac dabo operam, adjuvabo, Eu. 363. — quæ liberum scire æquum est adolescentem, solertem dabo, Eu. 478. — inde omnibus signum dabo, Eu. 780. — nunc, quamobrem has partes didicerim, paucis dabo, Hea. 10. — interea, usque illi de me supplicium dabo, Hea. 138. — operam dabo, Hea. 497. — adeo exornatum dabo, ut, Hea. 951. — ego pol tibi dabo illam lepidam, Hea. 1062. — heia ! ut elegans est ! credas animum ibi esse. So. Aliam dabo, Hea. 1065. — idem nunc huic operam dabo, He. 408. — dabo jusjurandum, nihil esse istorum, tibi, He. 697. — immo etiam, hoc qui occultari facilius

credas, dabo, He. 870. — age, age; jam ducat : dabo, Ph. 661. — quæso, ego dabo, quiesce, Ph. 669. — immo etiam dabo, quo magis credas, Ph. 876. — hisce ego illam dictis ita tibi incensam dabo, Ph. 973. — sic dabo! Ph. 1026. — dabis ei ultro supplicium, Eu. 69. — cautim, et paulatim dabis, Hea. 871. — præcipitem me in pistrinum dabit, A. 214. — uxorem his moribus dabit nemo, A. 397. — suam gnatam non dabit : tanto hercle magis dabit, A. 776. — præut hujus rabies quæ dabit, Eu. 300. — dabit hæc Thais mihi magnum malum, Eu. 508. — dabit hic aliquam pugnam denuo, Eu. 898. — de illius peccatis plura dicet, quum dabit alias novas, Hea. 33. — immo, ut patrem tuum vidi esse habitum, diu etiam duras (partes) dabit, Hea. 402. — quia videbitur magis verisimile id esse, quum hic illi dabit, Hea. 802. — sed nemo dabit, Ad. 209 ; Ph. 183. — amici, quod polliciti sunt, dabunt, Ph. 702. — postremo id mihi da negoti, A. 522. — Æquum postulat. Da veniam, A. 903. — tum tu igitur paululum da mihi operæ, Eu. 281. — da mihi, atque affer mihi, Hea. 223. — da illis locum, Hea. 586. — age, da te mihi vicissim, Hea. 688. — da veniam, Chreme, Hea. 1051. — da te hodie mihi, Ad. 842. — age, da veniam filio, Ad. 941. — quasi non hoc sit maximum. De. Da veniam, Ad. 946. — reddam hercle, da modo, Ad. 987. — mi gnate, da veniam hanc mihi, He. 605. — cape, da hoc Dorcio, Ph. 152. — da locum melioribus, Ph. 521. — Di, date facultatem huic pariundi, A. 232. — quantum imperavi, date, A. 486. — date operam, Eu. 44 ; Ph. 31. — date crescendi copiam, Hea. 28. — date potestatem, mihi statariam agere ut liceat per silentium, Hea. 35. — date silentium, He. 55. — ubi voltis, uxorem date, Ph. 906. — sine me, vacivum tempus ne quod duim mihi laboris, Hea. 90. — tum, quod dem ei, Recte est, Hea. 228. — argentum cudo, quod tibi dem, Hea. 741. — inveniendus est aliquis, labore inventa mea cui dem bona, Hea. 841. — egon' mea bona ut dem Bacchidi dono? Hea. 1052. — cui dem, et quamobrem dem, commemorabo, Ph. 714. — nihilo plus agas, quam si des operam, ut cum ratione insanias, Eu. 63. — quod des paulum est, Eu. 1074. — vis, quod des illi, effici, Hea. 322. — per alium quemvis ut des, Hea. 470. — des qui aurum, ac vestem, Hea. 856. — quam ocissume ut des, Hea. 869. — hanc gratiam, ut sibi des pro illa, nunc rogat, He. 390. — haud dubium est, quin Chremes tibi non det gnatam, A. 393. — gnatam ut det oro, vixque id exoro, A. 594. — fingit causas, ne det, sedulo, Eu. 138. — principio et habet quod det, et dat nemo largius, Eu. 1077. — Cliniam orat, sibi uti id nunc det, Hea. 605. — non multum habet, quod det, fortasse, Ph. 146. — repperi, qui det, Ph. 521. — uxorem demus, A. 561. — quomodo minimo periclo id demus adolescentulo, Hea. 477. — huic demus, qui fruatur, Ad. 954. — nunc, quam rem vitio dent, quæso animum advortite, A. 8. — at tibi Di dignum factis exitium duint, A. 688. — Di tibi omnes id, quod

es dignus, duint! Ph. 518. — ego curabo, ne quid verborum duint, Ph. 712. — malum, quod isti Di Deæque omnes duint! Ph. 975. Di melius duint! Ph. 1004. — hanc fidem sibi, me obsecravit, ut darem, A. 403. — quo nunc me præcipitem darem, A. 608. — filiam ut darem in seditionem, A. 832. — otiosus operam ut tibi darem, Hea. 508. — post hæc præcipitem darem, Ad. 319. — at hic dehortatus est me, ne illam tibi darem, Ph. 909. — non ego dicebam, in perpetuum illam illi ut dares, Hea. 781. — argentum ut dares, Hea. 894. — tibi quidem est olim dies, quoad dares huic, præstituta, Ph. 523. — unicam gnatam suam cum dote summa filio uxorem ut daret, A. 101. — emit Eunuchum, quem dono huic daret, Eu. 982. — unde esset adolescenti, amicæ quod daret, Hea. 534. — non, si redisset, ei pater veniam daret? Gn. Illene indotatam virginem, atque ignobilem daret illi? Ph. 119, 121. — ut præcipitem hanc daret, Ph. 624. — si quis daret talentum magnum, Ph. 642. — sed, id quod lex jubet, dotem daretis, Ph. 297. — quod, nisi hoc, consilium darent? A. 670. — mihi, quid id dedissem consilium, egit gratias, Ad. 369. — si tum non dedero, Ph. 513. — præ manu dederis, unde utatur, Ad. 986. — quid facias illi, qui dederit damnum aut malum? A. 143. — cur partes seni poeta dederit, Hea. 2. — is, quod mihi de hac re dederit consilium, id sequar, A. 501; Ph. 461. — cui verba dare difficile est, A. 211. — uxorem docrerat dare sese mihi hodie, A. 238. — quanto satius est, te id dare operam? A. 308. — sit tibi uxorem dare sese hodie, A. 354. — num filio videtur uxorem dare? A. 453. — quod jussi ei dare bibere, date, A. 485. — nec postulabat nunc quisquam uxorem dare, A. 659. — velle se illam mihi dare, Eu. 141. — licest, dare huic quæ volumus, Eu. 467. — ipsa accumbere mecum, mihi sese dare, Eu. 516. — dixtin' hos mihi dies soli dare te? Eu. 792. — neque pol servandum tibi quidquam dare suasim, Eu. 903. — nunc quidvis dare cupis, Hea. 449. — ut ne scientem sentiat te id sibi dare, Hea. 468. — dare denegaris, Hea. 487. — cupio illi dare, quod volt, Hea. 496. — dicam, ut dixeram, hodie non posse his dare, Hea. 501. — re ipsa spem vitæ dare, Hea. 636. — decem minas, quas mihi dare pollicitus est, Hea. 724. — volo te dare operam, ut fiat, Hea. 789. — nonne id flagitium est, te aliis consilium dare, tibi non posse auxiliarier? Hea. 923. — tibi non licuit per te mihi dare, Hea. 967. — non fratrem videt rei dare operam? Ad. 96. — ubi me dixero dare tanti, Ad. 204. — Æquum est, te operam, ut fiat, dare, Ad. 937. — quam dare operam, id scire, qui nos oderit? Ha. 553. — id quod lex jubet, dotem dare, Ph. 410. — mercedem dare lex jubet ei, Ph. 414. — cras mane argentum mihi miles dare se dixit, Ph. 531. — si volt Demipho dare, quantum ab hac accipio, Ph. 656. — nam illi mihi dotem jam constituerunt dare, Ph. 675. — dicat, nos dare eam Phormioni nuptum, Ph. 719. — ait uterque tibi potestatem ejus habendæ se dare, Ph. 879. — si vis mihi uxorem dare,

quam despondisti, Ph. 923. — exclamat, furem, non poetam, fabulam dedisse, et nihil dedisse verborum tamen, Eu. 24. — itane vitam tuam tutandam aliis dedisse? Ph. 466. — potior sit, qui prior ad dandum est, Ph. 532. — si id fit dando, atque obsequendo, non posteriores feram, Ad. 884. — fidem dans, jurans se illam ducturum domum, Ad. 474. — egon' cui daturus non sum, ut ei despondeam? Hea. 784. — argentum haberes, quod daturus jam fui, Hea. 817. — denique ita tum discedo ab illo, ut qui se filiam neget daturum, A. 149. — ibo, ac dicam, ut dixeram, operam daturum me, Hea. 501. — id amicæ dabitur. Cn. Scilicet daturum, Hea. 858. — an legibus daturum pœnas dices, si illam ejecerit? Ph. 626. — illam illi tamen post daturam, Hea. 604. — verum aliquo pacto verba me his daturam esse, Hea. 736. — daturne illa Pamphilo hodie nuptum? A. 302. — cujus tibi potestas summa servandi datur, A. 542. — dum tempus datur, A. 557. — datur: fruare dum licet, Hea. 345. — hoc vitio datur, Ad. 419. — bonus est: noster est: recte datur, Ad. 955. — vobis datur potestas condecorandi ludos scenicos, He. 44. — quæ vobis placita est conditio, datur, He. 241. — dati annuli, Eu. 541. — pro uno duo sunt mihi dati? Ph. 601. — modo huic quæ data est dono, Eu. 345. — ei dono data est, Eu. 352. — quædam hodie est ei dono data virgo, Eu. 564. — Thaidi, quæ hodie dono data est, Eu. 950. — Hecyra quum data est nova, He. 1. — soli credidi, ea me abstinuisse in principio, quum data est, He. 365. — ex quo censes, nisi ex illo, cui data est nuptum? He. 528. — hodie mihi potestas haud data est, He. 783. — olim quum honeste potuit, tum non est data, Ph. 911. — est istuc datum profecto, ut grata mihi sint, quæ facio, Eu. 395. — num datum mihi est? num jussi? Hea. 793. — agendi tempus mihi datum est, He. 44. — jam illi datum est argentum? Dr. Curavi illico. Cn. Nollem datum, Ph. 795. — idem hoc argentum, ita ut datum est, ingratiis ei datum erit, Ph. 887, 888. — ubicumque datum erat spatium solitudinis, He. 130. — at at! data hercle verba mihi sunt, Eu. 726. — ignoscendi dabitur peccati locus, Hea. 218. — atqui jam dabitur, Hea. 738. — argentum dabitur ei ad nuptias, Hea. 777. — id amicæ dabitur, Hea. 857. — amat? dabitur a me argentum, dum erit commodum, Ad. 119. — jusjurandum dabitur, te esse indignum injuria hac, Ad. 166. — argenti tantum dabitur, Ad. 193. — quid istic? dabitur, Ad. 960. — spatium vocandi dabitur, Ph. 701. — efficite, qui detur tibi. Ego id agam, mihi qui ne detur, A. 335, 336. — o fortunatum istum Eunuchum, qui quidem in hanc detur domum! Eu. 365. — qui nunc si detur mihi, ut ego unguibus facile illi in oculos involem venefico! Eu. 647. — quidni? quo verba facilius dentur mihi, Hea. 915. — neque quod daretur quidquam, id curarant patres, Ph. 84. — hisce opera ut data sit. Cr. Quæ non data sit? non potest fieri, Ad. 532. — tun' hanc duceres, si tibi data esset? Ph. 932. — id sibi negoti

credidit solum dari, A. 2. — omnes qui amant, graviter sibi dari uxorem ferunt, A. 191. — continuo dari tibi verba censes, A. 505. — sed quem ego mihi potissimum optem nunc, cui hæc narrem, dari? A. 964. — nunquam vidi melius consilium dari, Eu. 376. — fundam tibi nunc nimis vellem dari, Eu. 785. — te mihi ipsum jam dudum optabam dari, Hea. 758. — hanc sibi uxorem dari volt Clinia, Hea. 847. — nihil est quod malim, quam illam totam familiam mihi dari obviam, Ad. 312. — non est utile hanc illi dari, Ad. 342. — pro virgine dari nuptum non potest, Ad. 347. — numquid vis? Dr. Mentem vobis meliorem dari, Ad. 433. — quam vellem etiam noctu amicis operam mos esset dari, Ad. 534. — priorem esse illum; non oportere huic dari, Ad. 663. — nec moram ullam, quin ducat, dari, He. 127. — ipsum gestio dari mihi in conspectum, Ph. 261. — propter egestatem, proximo jussa est dari, Ph. 416. — sed opus est, mihi Phormionem ad hanc rem adjutorem dari, Ph. 559. — Dis gratias agebat, tempus sibi dari, Ph. 595. — dic, quid velis dari tibi in manum? Ph. 632. — in servitutem pauperem ad ditem dari, Ph. 652. — nullam mihi malim, quam isthanc uxorem dari, Ph. 657. — gaudeo, tantam fortunam de improviso esse his datam, Ph. 883. — quas (minas) pro alimentis esse nunc duco datas, Hea. 836. — ain' tu? læta est? Gn. Non tam ipso dono, quam abs te datum esse, Eu. 393. — quantum is voluerit, datum esse dotis, Ph. 722. — dispudet, sic mihi data esse verba, Eu. 832. — qui postquam audierat non datum iri filio uxorem suo, A. 177. — interea rumor venit, datum iri gladiatores, He. 40. — quod si iterum mihi sit danda (cœna), actum siet, Hea. 456.

Doceo; male docet te mea facilitas multa, Hea. 648. — docui, monui, quæ potui, omnia, Ad. 968. — cœpit studiose omnia docere, Eu. 117. — doctæ ad malitiam, He. 203. — bene et pudice doctum atque eductum ingenium, A. 274.

Doctus, Doctior; nunquam accedo, quin abs te abeam doctior, Eu. 790.

Doleo; hoc tibi doleret itidem, ut mihi dolet, Eu. 93. — dolet, dictum imprudenti adolescenti et libero, Eu. 430. — hoc mihi dolet, nos pene sero scisse, Ad. 273. — id illi nunc dolet alieno, Ad. 452. — id mihi vehementer dolet, Ad. 686. — si non ipsa re istuc tibi dolet, Ad. 737. — tibi, quia superest, dolet, Ph. 162. — Ah! nescis, quam doleam, Hea. 935. — jam dudum illi facile fit, quod doleat, Eu. 449. — vin' primum hodie facere, quod tuo viro oculi doleant? Ph. 1052.

Dolium; relevi dolia omnia, Hea. 460.

Dolor; an dolor repente invasit? He. 356. — laborat e dolore, A. 268. — ejus labore gnato ut medicarer tuo, A. 833. — dolore ac miseria tabescit, Ad. 604. — dolores occipiunt primulum, Ad. 290. — si remittent quidpiam dolores, He. 349. — differor doloribus, Ad. 487.

Dolus; jam tum erat suspicio, dolo hæc fieri, Eu. 515. — ne dicam dolo, Ad. 376. — quum nihil obsint doli, A. 160. — quem

tam aperte fallere incipias dolis ? A. 494. — ne dicas, Davi factum consilio, aut dolis, A. 510. — lacrymæ confictæ dolis, A. 559. — dolis ut me deluderes, A. 585. — a me ludatur dolis, Eu. 386.

Domina; si sic factum est, domina, Hea. 628. — magnum signum est, dominam esse extra noxiam, Hea. 298. — ad dominas qui affectant viam, Hea. 301.

Dominus; hoc pater ac dominus interest, Ad. 76. — cui dominus curæ est, Ad. 898. — harum qui est dominus ædium, Ph. 752. — apparet servum hunc esse domini pauperis miserique, Eu. 486. — domini similis es, Eu. 496. — dominum mulcavit, Ad. 90. — domini ubi absunt, Eu. 600. — quot mihi sint domini, Ad. 557.

Domus; domus, uxor, liberi inventi, invito patre, A. 893. — una est domus, Eu. 1037. — postulo, ut mihi tua domus, te præsente, absente, pateat, Eu. 1057. — domus sumtuosa, Ad. 764. — postquam videt nuptias domi apparari, A. 515. — mirum ni domi est, A. 600. — si quid, domi ero, A. 716. — conservam domi videbit, Eu. 366. — curre, ut sint domi parata, Eu. 499. — domi adsitis, facite, Eu. 506. — visam, si domi est, Eu. 545. — domi erat quidam Eunuchus, Eu. 568. — frugi es : ubi ? domin' ? Eu. 608. — nescio, quid absente nobis turbatum est domi, Eu. 649. — Paulum si cessassem, domi non offendissem, Eu. 673. — ubi ea est ? Th. Domi apud me, Eu. 746. — solus Sannio servat domi, Eu. 779. — domi memineris, Eu. 814. — mater et pater, quasi dedita opera, domi erant, Eu. 840. — domi opperiamur potius, Eu. 894. — jam dudum hera vos exspectat domi, Eu. 916. — quam inhonestæ solæ sint domi, Eu. 937. — sumtus domi tantos ego solus faciam ? Hea. 130. — ibo, visam si domi est. Jam dudum domi præsto apud me esse aiunt, Hea. 170, 171. — ut hanc lætitiam nec opinanti primus ei objicerem domi, Hea. 186. — ubinam est, quæso ? Ch. Apud me domi, Hea. 430. — huic jam mansisset unicus gnatus domi, Hea. 540. — ubi videbit tantos sibi sumtus domi quotidianos fieri, Hea. 754. — ego domi ero, si quid me voles, Hea. 873. — ellum! te exspectat domi, Ad. 261. — eho, an domi est habiturus ? Ad. 390. — domi habuit, unde disceret, Ad. 414. — una semper militiæ, et domi fuimus, Ad. 496. — est frater domi ? Ad. 558. — an sedere oportuit domi virginem tam grandem ? Ad. 677. — nunc vero domi certum obsidere est, Ad. 721. — domi erit, Ad. 750. — et illam, et hanc, quæ domi erat, cognovit satis, He. 162. — ut vos mihi domi eritis, He. 218. — meæ domi curetur diligenter, He. 257. — non posse habere uxorem domi, He. 678. — illi certe, quæ nunc tibi domi est, consuleres, Ph. 468. — cui, quod amas, domi est, Ph. 503. — Demiphonem, si domi est, visam, Ph. 897. — abi domum, A. 255, 980; Ad. 703. — domum modo ibo; ut apparentur, dicam, A. 596. — is hodie venturum ad me constituit domum, Eu. 205. — quo nunc is ? Pa. Domum, Eu. 363. — o fortunatum Eunuchum, qui in hanc detur domum! Eu. 365. — si in domum meretriciam de-

ducar ? Eu. 382. — lata ad se abducit domum, Eu. 576. — nisi si domum forte ad nos rediit, Eu. 662. — visam domum, Eu. 1041. — nunquam tam vesperi domum revortor, quin, Hea. 67. — domum revortor mœstus, Hea. 122. — dicam ut revortantur domum, Hea. 340. — concede hinc domum, Hea. 510. — convortam me domum cum obsonio, Ad. 287. — jurans se illam ductarum domum, Ad. 474. — ad me abducta est domum, Ad. 631. — iri deductum domum ? Ad. 698. — sed cur non domum uxorem arcessis ? Ad. 907. — unum fac domum, Ad. 913. — turbam domum adducet, Ad. 916. — nunquam illa vive ducturum uxorem domum, He. 62. — uxorem deducit domum, He. 135. — seque ante, quam eam uxorem duxisset domum, sperasse, He. 146. — totam odisse domum, He. 221. — eo domum, He. 262. — filium expecto, ut redeat domum, He. 280. — cupidus redeundi domum, He. 283. — non sciunt ipsi viam, domum qua redeant? He. 360. — vovisse hunc dicam, si salvus domum redisset, He. 434. — ne revereatur, minus jam quo redeat domum, He. 630. — videte, remissan' opus sit vobis ; an reducta domum, He. 665. — confugere anhelantem domum, He. 824. — dum inde iret domum, Ph. 90. — domum ire pergam, Ph. 195. — qua ratione inopem potius ducebat domum ? Ph. 298. — at ego Deos Penates hinc salutatum domum devortar, Ph. 311. — ducent damnatum domum, Ph. 334. — vise, redieritne jam, an nondum, domum, Ph. 445. — verum abi domum, Ph. 562. — uxor ducenda est domum, Ph. 692. — nunc hinc domum ibo, Ph. 781. — neque me domum nunc reciperem, Ph. 825. — recta domum sumus profecti, Ph. 858. — domo exulo nunc, Eu. 610. — suspicor, aliquid domo abeuntem abstulisse, Eu. 661. — cistellam domo effer cum monumentis, Eu. 752. — in domo meretricia prehendi, Eu. 959. — domo me eripuit, Ad. 199. — meretrix et materfamilias una in domo ? Ad. 751. — ipsum prohibebo domo, Ph. 425. — si quid opus fuerit, heus ! domo me, Ph. 440. — egrediar domo, Ph. 585.

Donax ; Simalio, Donax, Syrisce ; sequimini, Eu. 771. — in medium huc agmen cum vecti, Donax, Eu. 773.

Donec ; nunquam destitit suadere, orare, usque adeo donec perpulit, A. 664. — domi certum obsidere est usque, donec redierit, Ad. 722. — usque illud visum est Pamphilo neutiquam grave, donec jam in ipsis nuptiis, He. 126. — immo haud desinam, donec perfecero hoc, Ph. 420. — neque adeo defetiscar unquam experirier, donec tibi id effecero, Ph. 589.

Dono ; egon' te pro hoc nuntio quid donem ? quid ? quid ? nescio, He. 850.

Donum ; puellam dono dedit, Eu. 109. — emit eam dono mihi, Eu. 135. — ducit secum una virginem dono huic, Eu. 229. — modo huic quæ data est dono, Eu. 345. — ei dono data est, Eu. 352. — si scias, quod donum huic dono contra comparet, Eu. 355. — quædam hodie est ei dono data virgo, Eu. 564. — virginem, quam heræ dono dederat miles, vitiavit,

Eu. 654. — hanc tibi dono do, Eu. 748. — Thaidi quæ hodie dono data est, Eu. 950. — emit Eunuchum, quem dono huic daret, Eu. 982. — egon' mea bona ut dem Bacchidi dono? Hea. 1052. — quodvis donum et præmium a me optato, Eu. 1056. — homo quatietur certe cum dono foras, Eu. 358. — ain' tu? læta est? Gn. Non tam ipso dono, quam, Eu. 393. — num solus ille dona det? Eu. 163. — ubi vis, dona adsunt tibi a Phædria, Eu. 464. —perpulchra credo dona, Eu. 468. — abi hinc, cum donis tuis tam lepidis, Eu. 651.

Dorcium; cape, da hoc Dorcio, Ph. 152.

Dorias; abi, Dorias, Eu. 538. — quid faciundum censes, Dorias? Eu. 719.

Dorio; Dorio, audi, obsecro, Ph. 485. — haud longum est id, quod orat, Dorio, Ph. 514. — Dorio, itane tandem facere oportet? Ph. 525.

Dormio; dum tu dormis, Ph. 1006. — dormiunt: pol ego istos commovebo, Hea. 730. — interdum propter dormiet, Eu. 368. — ingratiis ut dormiam, Eu. 220. — adsis, tangas, ludas, propter dormias, Eu. 373. — in aurem utramvis otiose ut dormias, Hea. 342. — quid? credebas, dormienti hæc tibi confecturos Deos? Ad. 697.

Dorus; id modo dic, abisse Dorum, Eu. 723. — ubi tu es, Dore? accede huc, Eu. 472. — heus tu, inquit, Dore, Eu. 594. —bone vir, Dore, salve, Eu. 849.

Dos; dos, Pamphile, est decem talenta, A. 952. — nihil nos dos movet, Hea. 940. — quæ secunda ei dos erat, periit, Ad. 346. — dos hic maneat, Ph. 925. — hæc talenta dotis apposcunt duo, Hea. 838. — quid dotis dicam te dixisse filio? Hea. 938. — cur non quod dotis dixi, firmas? Hea. 1050. — quantum is voluerit, datum esse dotis, Ph. 722. — quæ dotis tantumdem dabat, Ph. 928. — me mea omnia bona doti dixisse illi, Hea. 943. — renumeret dotem, He. 502. — id quod lex jubet, dotem daretis, Ph. 297. — id quod lex jubet, dotem dare, Ph. 410. — inventa est, quæ dotem petat, Ph. 646. — dotem constituerunt dare, Ph. 675. — Phormio dotem si accipiet, Ph. 692. — cum dote summa filio uxorem dare, A. 101. — uxor sine dote veniet, Ad. 763. — habere sine dote, Ph. 756.

Dotatus; patrocinari dotatis soleo, Ph. 939.

Drachma; drachmarum argenti mille, Hea. 601. — vix drachmis est obsonatus decem, A. 452.

Dromo; hem, Dromo, Dromo. Da. Quid est? Si. Dromo. Da. Audi. Si. Verbum si addideris. Dromo, A. 862. — eccum Dromonem cum Syro, Hea. 241; et passim alibi.

Dubito; numquid, Gnatho, dubitas, Eu. 1042. — an dubitas, Clitipho? Hea. 1059. — hæc dum dubitas, menses abierunt decem, Ad. 695. — hic nunc non dubitat, quin te ducturum neges, A. 406. — ubi tu dubites, quid sumas potissimum, Ph. 343.

Dubius, a, um; non dubium est, quin uxorem nolit filius, A. 172. — nam hocce haud dubium est, quin, A. 392. — haud dubium id quidem est, A. 400. — haud dubium est mihi, si nolit, quin, A. 531. — o! dubiumne id est? Eu.

129. — non dubium est, quin, Eu. 996. — hui! dubium id est? Hea. 607. — an dubium id tibi est? Hea. 912. — haud dubium, quin emitti æquum siet, Ad. 981. — periisse me una haud dubium est? He. 326. — etiamne id dubium est? Ph. 773. — de sorte nunc venio in dubium? Ad. 344. — tua fama in dubium veniet, Ad. 341. — dum in dubio est animus, A. 266. — mea quidem hercle certe in dubio vita est, A. 348. — sine dubio, opinor, Eu. 1043. — cœna dubia apponitur, Ph. 342. — quia sciebam, dubiam fortunam esse scenicam, He. 16.

Duco (judico); quas (minas) pro alimentis esse nunc duco datas, Hea. 836. — qui amat, cui odio ipsus est, bis facere stulte duco, He. 343. — tu tibi id laudi ducis, quod tum fecisti inopia? Ad. 106. — eam laudem hic ducit maximam, Ad. 18. — non eum hominem ducerem, He. 555. — vos eritis judices, laudin' an vitio duci id factum oporteat, Ad. 5.

Duco; hodie uxorem ducis? A. 322. — tibi patent fores hæ, quia istam ducis, Eu. 282. — eho! sceleste, quo illam ducis? Hea. 312. — ducit secum una virginem dono huic, Eu. 229. — quamobrem hanc ducimus? Ph. 797. — ancillarum gregem ducunt secum, Hea. 246. — inopem ducebat domum? Ph. 298. — duxi uxorem: quam ibi miseriam vidi! Ad. 871. — priusquam hanc uxorem duxi, habebam alibi animum amori deditum, He. 294. — impulsu duxisti meo, He. 687. — uxorem duxit: nati filii duo, Ad. 46. — cur duxit alienam? Ad. 676. — hem! duxit (uxorem), He. 63. — uxor ubi me ad filiam ire sensit, se duxit foras, He. 522. — uxorem hanc prius quam duxit, vestrum amorem pertuli, He. 744. — vincimur: duxit, Ph. 136. — itane tandem uxorem duxit, injussu meo? Ph. 231. — hei mihi! Pa. Uxorem duxit, Ph. 1004. — ubi duxere impulsu vestro, He. 241. — ille invitus illam duxerat, He. 142. — tu, ducam, inquies, A. 389. — pro illo te ducam, Eu. 371. — si vis mihi uxorem dare, quam despondisti, ducam, Ph. 924. — bono animo es: duces uxorem hanc, Ad. 700. — coactus legibus eam uxorem ducet, A. 783. — non enim ducet, Ph. 693. — dices, ducent damnatum domum, Ph. 334. — duc me ad eam, quando huc veni, ut videam, A. 820. — abduc, duc, quantum potes, Eu. 377. — duc me ad eum, obsecro, Hea. 432. — duc me intro ad Sostratam, Ad. 508. — duc nos sodes, Ph. 103. — duc me ad eum ergo, Ph. 717. — si vim faciet, in jus ducito hominem, Eu. 767. — quid ergo? Ch. Ut ducam, A. 714. — nec mora ulla est, quin eam uxorem ducam, A. 973. — anum decrepitam ducam! Ad. 943. — per amorem obsecro, principio, ut ne ducas, A. 328. — id paves, ne ducas tu illam; tu autem, ut ducas, A. 350. — ducas volo hodie uxorem, A. 389. — hodie uxorem ducas, ut dixi, volo, A. 419. — pater, omnia faciam: impera. Ch. Uxorem ut ducas, Hea. 1058. — ut phaleratis dictis ducas me, Ph. 499. — etiam haud scio, an uxorem ducat, Hea. 1001. — quum pater, uxorem ut ducat, orare occipit, He. 116. — nec moram ullam, quin ducat, dari,

He. 127. — age, age; jam ducat: dabo, Ph. 661. — fac ut illam ducat, nos quam volumus, Ph. 670. — illis repudium renuntiet. hanc ducat, Ph. 677. — modo ut hoc consilio possiet discedi, ut istam ducat, Ph. 772. — exorassem, ut eam ducerem, Ad. 633. — nec te quivit hodie cogere, illam ut duceres, A. 656. — egi, atque oravi tecum, uxorem ut duceres, He. 686. — tun' hanc duceres, si tibi data esset? Ph. 931. — seque ante, quam eam uxorem duxisset domum, sperasse, He. 146. — emoriar, si non hanc uxorem duxero, Eu. 887. — ut te arbitretur sibi paratum mœchum, si illam duxerit, A. 317. — si propter amorem uxorem nolit ducere, A. 155. — quasi necesse sit, si huic non dat, te illam uxorem ducere, A. 373. — sed si tu negaris ducere, ibi culpam in te transferet, A. 380. — si te dices ducere, A. 412. — negabon' velle me, modo qui sum pollicitus, ducere? A. 615. — etiam nunc me ducere istis dictis postulas? A. 646. — vis me uxorem ducere? hanc vis amittere? A. 900. — dixit velle uxorem ducere, Ad. 152. — ut liceret sibi hanc uxorem ducere, Ad. 335. — hanc te æquum est ducere. Mi. Me ducere autem! Ad. 937, 738. — nam vestrarum nulla est, quin gnatum velit ducere uxorem, He. 241. — in ludum ducere, et reducere, Ph. 86. — eam ducere cupiebat, Ph. 117. — illos ducere eadem hæc lex jubet, Ph. 126. — volui uxorem ducere, Ph. 650. — quia ne alteram quidem illam potero ducere, Ph. 915. — herilem filium ejus duxisse audio uxorem, Ph. 39. — tua præteriit jam ad ducendum ætas, Ph. 423. — dic te ducturum, A. 384. — hic nunc non dubitat, quin te ducturum neges, A. 406. — scio equidem illam ducturum esse te, A. 661. — nunquam destitit instare, ut dicerem, me esse ducturum patri, A. 663. — jurans se illam ducturum domum, Ad. 474. — me tum uxorem credidisti, scilicet, ducturum, Ad. 816. — nunquam illa viva ducturum uxorem domum, He. 62. — nec opinantes duci falso gaudio, A. 180. — multo rectius est, quam illam puerperam nunc duci hoc per viam ægrotam, Ad. 925. — uxor tibi ducenda est, Pamphile, hodie, A. 254. — quandoquidem ducenda est, egomet habeo propemodum, quam volo, Hea. 1066. — ducenda indotata est? Ad. 733. — uxor ducenda est domum, Ph. 692. — si argentum acceperit, ducenda est uxor, Ph. 699.

Ducto; ut meam ductes gratiis? Ph. 499. — tu inter eas restim ductans saltabis, Ad. 756.

Dudum; dudum nonnihil veritus sum, Dave, abs te, A. 584. — quæ tu dudum narrasti mihi, A. 593. — cum patre altercasti dudum, A. 655. — beneficium verbis initum dudum, A. 826. — Davus dudum prædixit mihi, A. 842. —quasi ego, quam dudum, rogem, A. 852. — ita visus est dudum, Eu. 683. — quam dudum? Do. Modo, Eu. 697. — formosior videre mihi, quam dudum! Eu. 730. — quod dudum tecum egi, Hea. 595. — de illo quod dudum? Hea. 760. — quia dudum tu tantopere jusseras, Hea. 786. — usque id egi dudum, dum loquitur pater, Hea. 985. — bene et sapienter dixti dudum, Ad. 957. — dixtin'

dudum, illam dixisse, He. 451. — etiamsi dudum fuerat ambiguum hoc mihi, He. 648. — an, quia non tute ipse dudum audisti? He. 785. — incertior sum multo, quam dudum, Ph. 459. — qui me dudum adjuverit comiter? Ph. 536. — nunc opera me adjuves, ac re dudum opitulata es, Ph. 785. — ancillulam emtum, quam dudum dixit Geta, Ph. 837. — quæ tute dudum coram me incussveras, Ph. 913.

Duim, *duint*: vide, *Do*.

Dulcis, *e*; cui nihil jam præter pretium dulce est, Hea. 234.

Dum; profer, dum proficiscor aliquo, A. 330. — dum tempus datur, A. 557, 558. — dum prosim tibi, A. 679. — expectabo, dum venit, Eu. 206. — neque is deductus etiam dum ad eam, Eu. 570. — dum hæc mecum reputo, arcessitur lavatum interea virgo, Eu. 592. — dic dum hoc rursum, Eu. 706. — verba dum sint, Eu. 741. — usque dum ille vitam illam colet, Hea. 136. — decrevi tantisper, dum fiam miser, Hea. 148. — neque etiam dum scit pater, Hea. 229. — dum moliuntur, dum comuntur, annus est, Hea. 240. — abi dum tu, Dromo, illis obviam, Hea. 249. — altera dum narrat, forte audivi, Hea. 272. — datur: fruare dum licet, Hea. 345. — dum illam modo habeam mecum, Hea. 466. — quid expectat, Syre? an dum hinc denuo abeat, Hea. 543. — facito dum eadem hæc memineris, Hea. 550. — unus est dies, dum argentum eripio, Hea. 717. — usque id egi dudum, dum loquitur pater, Hea. 985. — hæc, dum incipias, gravia sunt: dumque ignores, Hea. 1060, 1061. — delibera hoc, dum ego redeo, leno, Ad. 197. — dum hæ silescunt turbæ, Ad. 789. — nullus sum. Par. Qui dum? He. 319. — dum ne reducam, turbent porro, quam velint, He. 634. — visne adesse me una, dum istam convenis? He. 725. — dic dum, quasso, es tu Myconius? He. 804. — mane dum, sodes, He. 845. — interea dum sedemus illic, Ph. 90, 91. — cedo dum, en unquam audisti? Ph. 329. — non pudet vanitatis? Do. Minime, dum ob rem, Ph. 525. — tum igitur dum licet, dumque adsum, loquimini, Ph. 548. — vix dum dimidium dixeram, intellexerat, Ph. 593. — assequere, sc retine, dum huc servos evoco, Ph. 981. — inde filiam suscepit jam unam, dum tu dormis, Ph. 1006. — habet hæc, ei quod, dum vivat, usque ad aurem obganniat, Ph. 1029; et passim alibi.

Duo, *æ*, *o*; uxorem duxit: nati filii duo, Ad. 47. — duo quum idem faciunt, Ad. 827. — pro uno duo sunt mihi dati, Ph. 601. — tu illos duos olim pro re tollebas tua, Ad. 813. — nam aiunt tecum post duobus concubuisse eam mensibus, He. 393. — harum duarum conditionum nunc utram malis, vide, Hea. 326. — quid! duasne is uxores habet? Ph. 753. — si habet unam amicam, tu uxores duas? Ph. 1040. — porro hæc talenta dotis apposcunt duo, Hea. 838. — duo talenta pro re nostra ego esse decrevi satis, Hea. 941.

Duplex; duplex quæ ex argumento facta est simplici, Hea. 6. — commodius esse opinor duplici spe utier, Ph. 602.

Duriter; vitam duriter agebat, A. 74. — duriter se habere, Ad.

45. — factum a vobis duriter, Ad. 666.

Duritia; tum hoc timet, ne tua duritia antiqua illa etiam adaucta sit, Hea. 435.

Duro; non, hercle, hic quidem durare quisquam, si sic fit, potest, Ad. 556.

Durus, a, um; satis jam, satis pater duras fui, Hea. 439. — nimium ipse est durus, Ad. 64. — quod illum insimulat durum, id non est, Hea. 204. — quam timui male, ne nunc animo ita esses duro, ut olim, Hea. 665. — adeon' ingenio esse duro te, ut? Ph. 496. — vitam duram, quam vixi usque adhuc, mitto, Ad. 863. — provinciam cepisti duram; Ph. 73. — duras fratris partes prædicas, Eu. 354. — diu etiam, duras (partes) dabit, Hea. 402. — os durum! Eu. 805. — etiamne id lex coegit? Ph. Illud durum, Ph. 238. — scio, tibi esse hoc gravius multo, ac durius, Hea. 959.

E.

E; feci, e servo ut esses libertus mihi, A. 37. — gravida e Pamphilo est, A. 216. — laborat e dolore, A. 268. — apud forum modo e Davo audivi, A. 303. — credon' tibi hoc, nunc peperisse hanc e Pamphilo? A. 498. — hæc se e Pamphilo gravidam dixit esse, A. 513. — e prædonibus audisse, Eu. 114, 115. — qui illam e conspectu amisi meo, Eu. 293. — e flamma petere cibum, Eu. 491. — est e Corintho hic advena anus, Hea. 96. — e navi egredientem abduxi ad cœnam, Hea. 182. — bolum tantum mihi ereptum tam subito e faucibus, Hea. 673. — e re nata melius fieri haud potuit, Ad. 296. — e lecto surgere, Ad. 522. — fugere e conspectu, He. 182. — e medio excedere, He. 620. — unctum, atque lautum e balneis, Ph. 339. — qui te ad scopulum e tranquillo inferat, Ph. 688. — quum e medio excessit, Ph. 966. — e medio abiit, Ph. 1018.

Ex. Vid. in suo loco, infr. p. 128.

Ebibo; quid ebibent? Hea. 255.

Ebrius, a, um; quum tu ebria eris, He. 770.

Ecastor; per ecastor scitus puer est natus Pamphilo, A. 487. — spero ecastor, He. 611. — est magna, ecastor, gratia de istac re, He. 741. — verum, ecastor, nunquam animum quæsti gratia ad malas adducam partes, He. 836. — at ego ecastor posthac tibi, quod potero, et quæ voles, faciamque, et dicam, Ph. 1049.

Ecce; ecce me qui id faciam vobis, Ad. 1000. — ecce autem, Eu. 297; et passim alibi.

Eccere; eccere. Quid si reddet? Ph. 319.

Eccum, eccam; atque adeo in ipso tempore eccum ipsum obviam, A. 533. — atque eccum: video ipsum foras exire, A. 581. — sed eccum ipsum video, A. 607. — sed eccum militem, Eu. 395. — atque eccum salve, mi Thraso, Eu. 455. — ubi centurio est Sanga? Sa. Eccum adest, Eu. 775. — virum bonum eccum Parmenomen incedere video, Eu. 917. — Syrum optime eccum! Hea. 757. — eccum me! inque. Cl. Eccum hic tibi! Hea. 829. — hic patrem adstare siehas? Mi. Eccum! Hea. 962. — sed eccum Syrum ire video! Ad. 362. — eccum adest corruptela liberum, Ad. 796. —

atat! eccum Phidippum et patrem video, He. 449. — eccum, ab sua palæstra exit foras, Ph. 484. — sed video, eccos, quos volebam, Hea. 256. — sed ecca ipsa egreditur, Eu. 79. — sed eccam ipsam, Eu. 737. — atque eccam video! He. 523. — sed Bacchidem, eccam, video stare ante ostium! He. 855; et alibi passim.

Ecquis, a, id, vel od; ecquis cum ea una? Ecquis eam posset noscere? Eu. 522, 523. — ecquis hic? Eu. 530. — ecquis me vivit hodie fortunatior? Eu. 1030. — hospitem ecquem Pamphilum hic habes? He. 805. — ecqua inde parva perisset soror? Eu. 521. — ecquid te pudet? A. 873. — ecquid beo te? Eu. 279. — ecquid nos amas de fidicina istac? Eu. 456. — rus Sunii ecquod haberem, et quam longe a mari? Eu. 519. — quid tu? ecquid de illo, quod dudum tecum egi, egisti? Hea. 595. — ecquid locutus cum ista es, Ph. 797.

Edax; edax parasitus, Hea. 38. — alere nolunt hominem edacem, Ph. 335.

Edico; miles, nunc adeo edico tibi, ne, Eu. 805. — Pythias, dico, edico vobis, nostrum esse illum herilem filium, Eu. 961. — miles, edico tibi, si, Eu. 1062. — edicit, ne vir quisquam ad eam adeat, Eu. 578. — edixin' tibi? A. 496. — edicam servis, ne quoquam efferri sinant, He. 565.

Edictum; adversum edictum facere, Hea. 623.

Edo, es, est; ut de symbolis essemus, Eu. 540.

Edo, dis; uterque in te exempla edent, Eu. 1021.

Edoceo; Phanium edoceho, Ph. 781. — invenias argentum. Ge. Cupio: sed id unde, edoce, Ph. 539.

Edormisco; edormiscam hoc villi, Ad. 790.

Educo, are; eam clam educat, Ph. 942. — educare, ita uti si esset filia, Eu. 117. — una a pueris parvulis sumus educati, Ad. 496.

Educo, ere, (alo); eduxi a parvulo, Ad. 48. — eduxit mater pro sua, Eu. 156. — eductos libere in fraudem illicis? A. 913. — ita eos meo labore eductos maxumo, hic fecit suos, paullo sumtu, Ad. 879. — educta ita, uti teque illaque dignum est, Eu. 747. — bene ac pudice educta, Hea. 226. — bene et pudice doctum atque eductum ingenium, A. 274.

Educo, (proripio); qua me propter exanimatum citius eduxi foras, He. 364.

Effero; hic me magnifice effero, Hea. 709. — abi: effer argentum. Ch. Effero, Hea. 804. — num quidnam effert? Ad. 266. — verbum de verbo expressum extulit, Ad. 11. — cistellam, Pythias, domo effer cum monumentis, Eu. 752. — efferant quæ secum huc attulerunt, Hea. 745. — interdico, ne extulisse extra ædes puerum usquam velis, He. 563. — effertur: imus, A. 117. — quod minime est opus usquam efferri, Ad. 629. — edicam servis, ne quoquam efferri sinant, He. 565. — vides tuum peccatum esse elatum foras, Ph. 957.

Efficio; si efficio hoc, postulo, ut, Eu. 1057. — solus mihi effecisti has nuptias, A. 597. — tundendo, atque odio denique effecit senex, He. 123. — facite, fingite, invenite, efficite, quî detur tibi,

A. 335. — dum efficias id, quod cupis, A. 827. — quod ut efficerem, orando surdas aures reddideras mihi, Hea. 330. — argentum effecero, Hea. 584. — donec tibi id, quod pollicitus sum, effecero, Ph. 589. — hoc si effeceris, Eu. 1055. — quid est, quod tibi mea ars efficere hoc possit amplius? A. 31. — vis, quod des illi, effici, Hea. 322. — hoc ego tibi profecto effectum reddam, A. 705. — quin effectum dabo, Eu. 212. — aliquo pacto efficiundum tibi, A. 886.

Effluo; utrumque hoc falsum est: effluet, Eu. 121.

Effodio; oculi illico effodientur, Eu. 739.

Effringo; fores effregit, atque in ædes irruit alienas, Ad. 89. — fores effregit? restituentur, Ad. 121. — non est flagitium, adolescentulum fores effringere, Ad. 104.

Effugio; misera huc effugi foras, Eu. 944. — affinitatem effugere, A. 247. — nuptias effugere, A. 333. — maculam effugere, Ad. 959. — sine me, obsecro, hoc effugere, He. 600.

Effundo; effundite, emite, facite, quod vobis lubet, Ad. 996.

Effutio; ne vos forte imprudentes foris effutiretis, Ph. 745.

Egeo; cepi rationem, ut neque egeres, neque, Hea. 966. — tum ille egens, forte applicat primum ad Chrysidis patrem se, A. 926. — quum hinc egens profugiet aliquo militatum, Ad. 385. — egens relicta est misera, Ph. 357. — — anus deserta, egens, ignota, Ph. 750.

Egestas; hæc non sivit egestas facere nos, Ad. 105. — vis, egestas, injustitia, solitudo, infamia, Ad. 304. — quod ut facerem, egestas me impulit, Ph. 732. — propter egestatem, proximo jussa est dari, Ph. 416. — coactum egestate ingenium? A. 275.

Ego; hoccine agis, an non? Da. Ego vero istuc, A. 186. — nuptias effugere ego istas malo, quam tu adipiscier, A. 333. — quis homo est? Pa. Ego sum, A. 967. — neque virgo est usquam: neque ego, qui, Eu. 293. — dum ego propter te errans patria careo demens, tu interea, Hea. 257. — ego ille agrestis, sævus, tristis, Ad. 870. — vir ego tuus sum? He. 524. — ita prorsum oblitus sum mei, Eu. 306. — mei semper memineris, Eu. 800. — merito ut caperet odium illa mei, He. 580. — væ misero mihi! A. 303. — concurrunt læti mi obviam cupedinarii omnes, Eu. 256. — qui mihi nunc uno digitulo, fores aperis fortunatus, Eu. 284. — mihi illam laudas? Eu. 1052. — mihi sic est usus, Hea. 80. — hæc res neutiquam neglectui est mihi, Hea. 357. — hic mihi quanto nunc plus sapit, quam egomet mihi! Hea. 507. — egone illam? quæ illum? quæ me? quæ non? sine modo, Eu. 65. — nimis me indulgeo, Eu. 222. — scin' me in quibus sim gaudiis? Eu. 1034. — fac me ut sciam, Hea. 84. — me ignoras, Clinia, Hea. 105. — præ iracundia, Menedeme, non sum apud me, Hea. 922. — ego hunc adibo, si quid me velit, He. 429. — numquid, Geta, aliud me vis? Ph. 151. — nec quid me nunc faciam, scio. Da. Nec quid de me, A. 616. — quid me fiet? A. 711. — a me nescio quis exit, Hea. 510. —

quisnam a me pepulit tam graviter fores ? Ad. 792. — accessi ; vos semotæ : nos soli, A. 285. — ædepol ne nos sumus mulieres inique invisæ viris, He. 274. — nos otiosi operam dabamus Phædriæ, Ph. 87. — nunquam cuiquam nostrum verbum fecit, A. 178. — pater amicus summus nobis, A. 972. — cur perdis adolescentem nobis ? Ad. 61. — ulciscar : ut ne impune in nos illuseris, Eu. 941. — ne nos inter nos congruere sentiant, Hea. 511. — quasi nunc norimus nos inter nos, Ad. 272 ; He. 552. — nescio, quid profecto absente nobis turbatum est domi, Eu. 649. — quisnam a nobis egreditur foras ? Hea. 561 ; et sæpissime alibi.

Egomet; egone. Egomet continuo mecum : certe captus est ! A. 82. — proximus sum egomet mihi, A. 638. — egomet, meo indicio, miser, quasi sorex, hodie perii, Eu. 1023. — hic mihi quanto nunc plus sapit, quam egomet mihi ! Hea. 507. — certum : hisce oculis egomet vidi, Ad. 330. — te mihi fidelem esse aque, atque egomet sum mihi, scibam, Ph. 580. — nostri nosmet pœnitet, Ph. 170. — egone istuc conari queam ? A. 270. — quam rem agis ? scelus. Sy. Egone ? Hea. 740. — etiam tu hoc respondes ? quid istic tibi negotii est ? Da. Mihin' ? Si. Ita. Da. Mihine ? Si. Tibi ergo, A. 851, 852. — men' rogas ? Hea. 246. — men' ? Ch. Hisce oculis ; ne nega, Hea. 564. — men' quærit ? Ad. 545. (Vid. *Nos* in suo loco.)

Egredior; nunquam tam mane egredior, quin, Hea. 67. — sed Mysis ab ea egreditur, A. 226. — unde egreditur ? A. 845. — sed ecca ipsa egreditur, nostri fundi calamitas, Eu. 79. — sed quid hoc, quod timida subito egreditur Pythias ? Eu. 642. — quisnam egreditur ? Hea. 174. — quisnam a nobis egreditur foras ? Hea. 561. — sed pater egreditur, Hea. 826. — sed ipse egreditur, Hea. 1025. — sed eccum, Micio egreditur foras, Ad. 927. — patruus interea inde huc egreditur foras, Ph. 877. — quod si fit, ut me excutiam, atque egrediar domo, id restat, Ph. 585. — vide, quis egrediatur, Ph. 839. — e navi egredientem, abduxi ad cœnam, Hea. 182. — atque eccum video ipsum egredi, He. 352. — video Phidippum egredi per tempus, He. 622. — sed ipsum foras egressum video, Hea. 426. — ubi erunt egressi foras, Ph. 891. — sed postquam egressa est, illis quæ sunt intus, clamat de via, A. 492. — a fratre quæ egressa est meo ? Ph. 731.

Egregie; horum ille nihil egregie præter cetera studebat, A. 58. — quam ego animo egregie caram pro uxore habuerim, A. 273. — ingenio egregie ad miserias natus, Hea. 420.

Egregius, a, um; mulier egregia forma, A. 72. — virgo facie egregia, Ph. 100.

Ehem; ehem ! pater, A. 418. — ehem, tun' hic eras, mi Phædria ? Eu. 86. — ehem ! Parmeno, bene fecisti, Eu. 462. — ehem ! curate istam diligenter virginem, Eu. 505. — ehem ! mi vir. Ch. Ehem ! mea uxor, Hea. 622. — ehem ! opportune : te ipsum quærito, Ad. 82, 267. — ehem ! pater mi, tu hic eras ? Ad. 905. — ehem ! Parmeno, tun' hic eras ? He. 340 ; et passim alibi.

Eheu; eheu ! Ch. Ne lacryma,

Hea. 83. — eheu, quam ego nunc totus displiceo mihi! Hea. 1045. — ehea me miseram! He. 74. — eheu me miserum! Ph. 188.

Eho; eho, quid Pamphilus? A. 88. — eho! numnam hic relictus custos? Eu. 286. — si non tangendi copia est, eho! ne videndi quidem erit? Eu. 639. — eho! sceleste, quo illam ducis? Hea. 312. — eho! nonne hæc justa tibi videntur postea? Ad. 664. — eho tu! an non habet? He. 100. — eho! an id succenses nunc illi? Ph. 259; et alibi passim.

Ehodum; hem, quid est? Sr. Ehodum ad me, A. 184. — ehodum, dic mihi, A. 325; Eu. 360. — ehodum, bone vir, quid ais? A. 618.

Eia; eia, haud sic decet, Eu. 1064. — visa vero est aquilæ senectus. Ch. Eia! Hea. 521. — eia! ne parum leno sies, Ph. 507.

Ejicio; eum ego hinc ejeci miserum, Hea. 134. — nisi tu properas mulierem abducere, ego illam ejiciam, Ph. 437. — dictum ac factum invenerit causam, quamobrem ejiciat oppido. Pa. Ejiciat? A. 383. — ut pater omnem de me ejecerit animum patris? Hea. 957. — an legibus daturum pœnas dices, si illam ejecerit? Ph. 626. — ubi te expectatum ejecisset foras, Ad. 110. — mea causa ejicitur, Ph. 672. — Atticus quidam olim navi fracta, apud Andrum ejectus est, A. 925. — hoc nunc dicis, ejectos hinc nos, Eu. 276. — ibi tum hanc ejectam Chrysidis patrem recepisse, A. 223. — ne se ejectum prædicet, Ph. 724. — ejicienda hercle hæc est mollities animi, Eu. 222.

Ejusmodi; nam qui cum ingeniis conflictatur ejusmodi, A. 93. — quam scitum est, ejusmodi parare in animo cupiditates! Ph. 820.

Elabor; animus victus hujus injuriis, paulatim elapsus est Bacchidi, He. 169.

Elegans; elegans formarum spectator? Eu. 566.—heia, ut elegans est! Hea. 1065. — hui! regem elegantem narras, Eu. 408. — nihil videtur magis elegans, Eu. 934.

Elegantia; dixin' ego, in hoc inesse vobis Atticam elegantiam? Eu. 1092.

Elephas, vel *Elephantus;* elephantis quem Indicis præfecerat, Eu. 413.

Ellum, ellam; nescio qui senex modo venit, ellum, confidens, catus, A. 857. — Æschinus ubi est? Sr. Ellum! te expectat domi, Ad. 261. — quid? istæc jam penes vos Psaltria est? Sr. Ellam intus, Ad. 390.

Eloquentia; ea eloquentia est, Ph. 628.

Eloquor; vix elocuta est hoc, Eu. 599. — id primum dicam: deinde, quod veni, eloquar, Hea. 3. — eloquere ergo, obsecro te, quid sit, Ad. 326. — eloquere, Ph. 198. — perge eloqui, Ph. 640.

Eludo; peristi! eludet, ubi te victum senserit, Eu. 555.—summa eludendi occasio, Ph. 884.

Emergo; quo pergam, unde emergam, Eu. 555. — spero, dein facile ex illis sese emersurum malis, A. 563. — tot res repente circumvallant, unde emergi non potest, Ad. 303.

Emitto; curavi, propria ea Phædria ut potiretur: nam emissa est manu, Ph. 829. — haud dubium, quin emitti æquum siet, Ad. 981.

Emo; non emo. Quid ais? Hea. 611. — spem pretio non emo, Ad. 220. — cur emis amicam, Micio? Ad. 804. — postquam te emi, a parvulo, ut, A. 35. — eho tu! emin' ego te? Do. Emisti, Eu. 691. — minis viginti tu illam emisti, Ad. 192. — emit eam dono mihi, Eu. 135. — emit quemdam Phædria Eunuchum. La. Emit! perii hercle, Eu. 981, 983. — Menandri Eunuchum, postquam Ædiles emerunt, Eu. 20. — addebat, e prædonibus, unde emerat, se audisse, Eu. 115. — effundite, emite, facite, quod vobis lubet, Ad. 996. — Sostrata credit, mihi me Psaltriam hanc emisse, Ad. 620. — ego me ire dicam ad mercatum, ancillulam emtum, Ph. 837. — meum mihi reddatur: saltem quanti emta est, Syre, Ad. 250. — ob male facta tantidem emtam postulat sibi tradier, Ad. 201. — me impulsore hanc emtam esse ait, Ad. 562. — vendidit. Do. Quam indignum facinus! ancillam ære emtam suo, Ph. 510. — emtæ mulieres complures, Ad. 230. — mihique ut discere novas expediat, posthac pretio emtas meo, He. 57. — uxori emunda ancillula est, Ph. 664. — hodie in Psaltria hac emunda hic adjutor fuit, Ad. 972.

Emorior; emoriar, si non hanc uxorem duxero, Eu. 887. — risu omnes, qui aderant, emoriri, Eu. 432. — emori cupio. Ch. Prius, quæso, disce, quid sit vivere, Hea. 973. — emori hercle satius est, Ph. 955.

Emungo; emunxi argento senes. An. Satin' id est? Ph. 681.

En; cedo dum, en unquam injuriarum audisti mihi scriptam dicam? Ph. 329. — en unquam cuiquam contumeliosius audistis factam injuriam? Ph. 348.

Enarro; omnem rem modo seni, quo pacto haberet, enarramus ordine, Ad. 366. — mane: hoc, quod cœpi, primum enarrem, Clitipho, Hea. 273.

Eneco, vel *Enico;* cur me enicas? A. 662. — enicas: dic nomen, Ph. 384. — satin' est, si te delibutum gaudio reddo? An. Enicas, Ph. 855. — abi: tange: si non totus friget, me enica, Ph. 993. — quoquo eam, rogitando obtundat, enecet, Eu. 554.

Enim; certe enim scio, A. 504. — immo enim nunc quam maxime abs te postulo, ut, A. 825. — at enim istæc in me cudetur faba, Eu. 381. — vide porro. At ehim. Non enim cogitaras, Eu. 452. — verum enim si ad rem conferentur, vapulabit, Eu. 741. — quid illo facias? Sy. At enim. Clit. Quid enim? Hea. 317. — quid illas censes? nihil enim, Ad. 660. — id enim, quod res ipsa fert, Ad. 734. — quid? Par. Nihil enim, He. 851; et alibi passim.

Enimvero; enimvero spectatum satis putabam, A. 91. — enimvero, Dave, nihil loci est segnitiæ, A. 206. — id enimvero hic nunc abest, A. 850. — incommode hercle. Ch. Immo enimvero infeliciter, Eu. 329. — enimvero reticere nequeo, Hea. 320. — verum enimvero id demum juvat, Ad. 256. — in jus! enimvero si porro esse odiosi pergitis, Ph. 936. — enimvero voce est opus, Ph. 985. — enimvero priusquam hæc dat veniam, mihi prospiciam et Phædriæ, Ph. 992; et alibi passim.

Enitor; ego quod potero, enitar sedulo, Hea. 1040. — corrigere

mihi gnatum porro enitere, A. 598. — nisi Phædria haud cessavit pro te eniti, Ph. 475.

Ennius; qui quum hunc accusant, Nævium, Plautum, Ennium accusant, A. 18.

Enumero; jamne enumerasti id, quod ad te rediturum putes, Ad. 237.

Eo (adverb.); eo redigis me, ut, quid egerim, egomet nesciam, Eu. 690. — ad tuam matrem abducetur. Clit. Quid eo? Hea. 335. — tua pompa eo traducenda est, Hea. 740. — neque tu scilicet eo nunc confugies, Hea. 793. — nisi eo ad mercatum venio, Ad. 232. — ubi eo veneris, Ad. 576. — quando eo provocat, Ad. 882. — eo amantem invitum extrudit pater, He. 173. — si eo mihi redeundum siet, He. 425. — in arcem! quid eo? He. 432. — propere curre ad Pamphilum. Pa. Quid eo? He. 810. — neu me cupidum eo impulisset, Ph. 158. — quod si eo meæ fortunæ redeunt, Ph. 201. — ad forum jussi opperiri: eo me esse adducturum senem, Ph. 598. — non potuit melius pervenirier eo, quo nos volumus, Ph. 640.

Eo, Eone, Ideo; non pol, quo quemquam plus amem, eo feci, Eu. 97. — nunc eo tibi videtur fœdus, quia, Eu. 684. — an eo fit, quia? Hea. 505. — neque eo nunc dico, quo, Hea. 554. — quia dudum jusseras, eo cœpi, Hea. 787. — quia hoc esse cupio verum, eo vereor magis, Ad. 702. — eo ad eam non admissa sum, He. 238. — eo domum, studeo hæc, priusquam ille, ut redeat, He. 262. — istoc de nomine, eo perperam olim dixi, ne, Ph. 744. — eone es ferox, quia habes imperium in belluas? Eu. 415. — jam partus adsiet? eone obstetricem arcessat? Ad. 623.

Eo plus; annos sexaginta natus es, aut plus eo, ut conjicio, Hea. 63. — dies triginta, aut plus eo, in navi fui, He. 421.

Eodem; funambuli eodem accessit expectatio, He. 34.

Eo; (verbum), eo intro, A. 958. — quid stas? quid cessas? Da. Eo, A. 981. — rus eo, Eu. 533. — ut illuc transeas, ubi illa est. Ch. Eo, Eu. 484. — ego, inquit, ad cœnam hinc eo, Eu. 580. — dum rus eo, Eu. 629. — Thais, ego eo ad Sophronam nutricem, ut, Eu. 806. — atque adeo autem cur non egomet intro eo? Eu. 963. — abeas, si sapis. Clit. Eo, Hea. 379. — ego eo intro, ut, quæ opus sunt, parentur, Ad. 710. — eo tecum una, He. 273. — eo: etsi scio, pol, He. 789. — eo recta via equidem illuc, Ph. 309. — quo me assimularam ire ad mercatum, non eo, Ph. 892. — mea Glycerium, inquit, quid agis? cur te is perditum? A. 134. — unde is? Eu. 305. — quo nunc is? Eu. 363. in mea vita tu tibi laudem is quæsitum, scelus, Hea. 315. — it, lavit, redit, Eu. 593. — vide ut otiosus it, Eu. 918. — ea lavatum dum it, Hea. 655. — nostra illico it visere ad eam, He. 189. — effertur: imus, A. 117. — quid stamus? cur non imus hinc? Eu. 465. — jamne imus? Eu. 492. — qua spe, aut quo consilio huc imus? Eu. 1024. — imus: venimus: videmus, Ph. 103. — ad te ibam, A. 582. — mane: scio: istuc ibam, Ad. 825. — quid interea? ibatne ad Bacchidem? He. 157. — at nos ad te ibamus, Phormio. Ph. Quid ad

me ibatis? Ph. 898, 900. — nutricem arcessitum iit, Eu. 891. — neque servulorum quisquam, qui advorsum ierant? Ad. 27. — ibo; etsi hercle sæpe jam me spes hæc frustrata est, A. 375. — domum modo ibo, A. 596. — ibo ad eum, atque eadem hæc, quæ tibi dixi, dicam itidem illi, A. 601. — rus ibo, Eu. 187. — ego rus ibo, atque ibi manebo, Eu. 216. — ibo intro, Eu. 920; He. 565. — ibo, visam si domi est, Hea. 170. — ibo adeo hinc intro, Hea. 173. — ibo hinc intro, ut videam, Hea. 211. — ibo obviam hinc, Hea. 340. — sed ipsum foras egressum video: ibo, alloquar, Hea. 426. — ibo, ac dicam, ut dixeram, Hea. 500. — ad Menedemum ibo, Hea. 608. — ego ad forum ibo: tu intro ad illam, Ad. 278. — ibo, ac requiram fratrem, ut, Ad. 512. — immo, ego ibo. Hg. Bene facis, Ad. 606. — ad illas ibo, ut purgem me, Ad. 635. — ibo, illis dicam, nullam esse in nobis moram, Ad. 723. — cum primo lucu ibo hinc, Ad. 845. — inde ibo ad forum, Ph. 312. — percontatum ibo ad portum, Ph. 462. — nunc hinc domum ibo, Ph. 781. — sane hac multo propius ibis, et minor est erratio, Ad. 582. — tu rus hinc ibis (Al. *abis*), 434. — ibit ad illud illico, quo, Hea. 487. — ille inficias ibit, sat scio, Ad. 340. — sin inficias ibit, testis mecum est annulus, Ad. 348. — quum argentum repetent, nostra causa, scilicet! in nervum potius ibit, Ph. 581. — i præ; sequar, A. 171; Eu. 907. — i nunc jam intro, A. 425; Eu. 714; Ad. 169. — jube, maneat. Ba. I, Hea. 737. — i tu hinc, quo dignus es, Hea. 813. — i nunc jam, Ad. 176. — i sane, Ad. 589. — i ergo intro, Ad. 858; He. 611. — i, sodes, intro, He. 358. — i, atque exple animum iis, ut credant, He. 788. — i in malam rem hinc cum istac magnificentia, fugitive! Ph. 929. — ubi ad Dianæ veneris, ito ad dextram, Ad. 585. — ite intro, Eu. 916; Hea. 409; He. 429. — ite hac, Eu. 1093. — non eam? ne nunc quidem, quum arcessor ultro? Eu. 46. — egone? nescio hercule, neque unde eam, neque quorsum eam, Eu. 305. — quoquo eam, rogitando obtundat, enecet, Eu. 554. — ob eam rem vis ergo intro eam? He. 788. — quæso, ut una mecum ad matrem virginis eas, Ad. 600. — eas ad mulieres huc intro, He. 754. — sin alio est animo; renumeret dotem huc; eat! He. 502. — eamus jam nunc intro, A. 171. — hem, id te oro, ut ante eamus, dum tempus datur, A. 557. — age, eamus intro, Eu. 377. — eamus, Eu. 380, 506; Hea. 432; Ad. 279. — eamus ergo ad cœnam, Eu. 459. — eamus ad me: Ch. Recte dicis: eamus, Eu. 612, 613. — si ita opus est facto, eamus, Ad. 603. — voltisne eamus visere? alius: censeo. Eamus, Ph. 102, 103. — eamus ergo ad eum ocius, Ph. 561. — eamus ad ipsam, Ph. 808. — in jus eamus, Ph. 980. — eamus intro hinc, Ph. 1053. — at ego nesciebam, quorsum tu ires, Eu. 155. — dum inde iret domum, Ph. 90. — illa hic maneret potius, tu hinc isses foras, He. 222. — haud convenit, una ire cum amica imperatorem in via, Eu. 495. — sed eccum Syrum ire video! Ad. 362. — sed cesso ire intro, ne, Ad. 716. — Syre, eas-

sas ire, ac facere? Ad. 920. — cesso hinc ire intro, ut, He. 324. — uxor ubi me ad filiam ire sensit, se duxit foras, He. 522. — Phædriam mei fratris video filium mihi ire obviam, Ph. 253. — ire igitur tibi licet, Nausistrata, Ph. 812. — ego me ire senibus Sunium dicam ad mercatum, Ph. 836. — ad lenonem hinc ire pergam, Ph. 846. — ubi in Gynæceum ire occipio, Ph. 861. — hoc ubi audivi, ad fores suspenso gradu placide ire perrexi, Ph. 866. — quo me assimularam ire ad mercatum, non eo, Ph. 892. — exequias Chremeti, quibus est commodum, ire, hem! tempus est, Ph. 1025. — modo isse dicito ad portum, He. 76. — ituran', Thais, quopiam es? Th. Ehem! bene fecisti: hodie itura, Eu. 462, 463. — ea quoniam nemini obtrudi potest, itur ad me, A. 251. — eatur. Sy. Sequere hac, Hea. 743. — qui postquam audierat non datum iri filio uxorem suo, A. 177. — ait, si fidem habeat, se iri præpositum tibi apud me, Eu. 139. — dum id rescitum iri credit, tantisper cavet, Ad. 70. — illam sine tua opera in cubiculum iri deductum domum? Ad. 698. — quum interea rumor venit, datum iri gladiatores, He. 40.

Ephebus; quis fuit igitur? Py. Iste ephebus frater Phædriæ, Eu. 823. — is postquam excessit ex ephebis, A. 51.

Epidicazomenos; apporto novam, Epidicazomenon quam vocant Comœdiam Græci, Ph. 26.

Epistola; epistolam ab eo allatam esse audivi modo, Ph. 149. — is senem per epistolas pellexit, Ph. 67.

Equidem; dabo equidem operam, A. 328. — quia tristis es. Pa. Nihil equidem, Eu. 273. — id equidem adveniens mecum stomachabar modo, Eu. 323. — quid agis? jocabar equidem. Tibi equidem dico, mane, Eu. 378, 379. — tum equidem istuc os tuum impudens videre nimium vellem, Eu. 597. — Equidem pol in eam partem accipioque, et volo, Eu. 875. — atque equidem orante, ut ne id faceret, Thaide, Eu. 955. — quid tu istic? Sy. Recte equidem, Hea. 518. — quam molestus! ut equidem metui, quid, Hea. 569. — nescio equidem: sed te miror, qui alia tam plane scias, Hea. 898. — equidem arbitror, Ad. 752. — atque equidem filium tum etiam, si nolit, cogas, ut, Ad. 854. — minime equidem me oblectavi, He. 85. — jam pridem equidem audivi, He. 219. — sed cessas? Pa. Minime equidem, He. 815; et passim alibi.

Equus; ut animum ad aliquod studium adjungant, aut equos alere, aut, A. 56.

Eradico; Di te eradicent! A. 763; Hea. 589.

Erga; satis jam, satis, Simo, spectata erga te amicitia est mea, A. 822. — timet omnia, patris iram et animum amicæ, se erga ut siet suæ, Hea. 189. — nam et vita est eadem, et animus te erga idem, ac fuit, Hea. 265. — si unquam erga te animo esse amico sensisti eam, mi Pamphile, He. 389. — quæ nunquam quidquam erga me commerita est, quod nollem, He. 486. — nam fuisse erga me miro ingenio, expertus sum, He. 489.

Ergo; ergo aperte vis, quæ restant, me loqui? A. 195. — ergo pretium ob stultitiam fero, A. 612. — quid ergo? A. 713. — quid

istic tibi negotii est ? Da. Mihin' ? Si. Ita. Da. Mihine! Si. Tibi ergo, A. 852. — quid te ergo aliud sollicitat ? cedo, Eu. 162. — itaque ergo amantur, Eu. 37. — rex te ergo in oculis, Eu. 401. — eamus ergo ad cœnam, Eu. 459. — cur ergo in his ego te conspicor regionibus ? Eu. 1061. — ah! ergo, mea Antiphila, tu nunc sola reducem me in patriam facis, Hea. 398. — fac ergo, Hea. 550. — ergo herus damno auctus est, Hea. 628. — ubi ergo ? Sy. Apud Cliniam, Hea. 821. — quid id ergo ? Hea. 987. — istuc volo ergo ipsum experiri, Ad. 173. — quid istuc prorsus ergo est ? Eloquere ergo, obsecro te, quid sit. Quid is ergo? Ad. 325, 326, 327. — dic ergo locum, Ad. 574.—sequere me ergo hac intro, Ad. 611.—i ergo intro, Ad. 858; He. 611.—ergo ausculta, Ph. 62. — ergo istæc quum ita sint, Ph. 202. — age ergo, solus servare hunc potes, Ph. 538. — eamus ergo ad eum ocius, Ph. 561. — quid ergo narras ? Ph. 684. — duc me ad eum ergo, Ph. 717. — hæc ergo est, Ph. 754. — quin ergo rape me, Ph. 881. — quid vos, malum! ergo me sic ludificamini ? Ph. 949. — lege agito ergo, Ph. 983; et alibi passim.

Eripio; unus est dies, dum argentum eripio, Hea. 707. — spem nuptiarum eripis, Hea. 713. — lenoni eripit meretricem, Ad. 8. — eripuit mulierem, quam amabat, Ad. 91. — domo me eripuit, Ad. 199. — ab lenone ipsus eripuit palam, Ad. 329. — ipse eripuit vi annulum, He. 574. — virginem eripiam, Eu. 772. — ex crimine hoc Antiphonem eripiam, Ph. 323. — ut illam a me eripiat, Eu. 738. — adolescenti ipsi eriperem oculos, Ad. 319. — per oppressionem ut hanc mihi eripere postulet ? Ad. 239. — quam miles a me vi nunc ereptum venit, Eu. 751. — Pamphilam ergo huc redde, nisi vi mavis eripi, Eu. 795. — quum hanc sibi videbit præsens præsenti eripi, Ad. 672. — crucior, bolum tantum mihi ereptum tam subito e faucibus, Hea. 673.

Erratio; hac propius ibis, et minor est erratio, Ad. 582.

Erro; erras : cum Davo egomet vidi jurgantem ancillam, A. 840. — tota erras via, Eu. 245. — erras, si id credis, et me ignoras, Clinia, Hea. 105. — erras. Sy. Quid ita ? Hea. 610. — erras, tui animi si me esse ignarum putas, He. 682. — hic de nostris verbis errat videlicet, Hea. 263. — ut errat! Hea. 844. — errat longe, mea quidem sententia, qui, Ad. 65. — quid dixti, Chreme ? erravi, Hea. 852. — censen' hominem me esse ? erravi, Ad. 581. — patris nomen aliud dictum est : hoc tu errasti, Ph. 803. — huic, non tibi habeo, ne erres, A. 706. — teneo, quid erret : et quid agam, habeo, A. 499. — is ne erret moneo, et desinat lacessere, Eu. 16. — quam quod modo senex intro ad nos venit errans, Eu. 1002. — dum ego propter te errans patria carèo demens, Hea. 257.

Error; illas errore et te suspicione exsolves, He. 793.

Erubesco; erubuit : salva res est, Ad. 647.

Erumpo; vereor, ne istæc fortitudo in nervum erumpat denique, Ph. 325. — jamne erumpere hoc licet mihi gaudium ? Eu. 550.

Esurio; modo liceat vivere; est

spes. Cl. Quæ? Sy. Nos esurituros satis, Hea. 983.

Et; et timent: et tamen res cogit denegare, A. 635. — nunc ego et illam scelestam esse, et me miserum, sentio: et tædet: et amore ardeo: et prudens, sciens, vivus, vidensque pereo, Eu. 70, 71, 72. — at quanti queas: et ne te afflictes, Eu. 76. — quibus et re salva, et perdita profueram, et prosum sæpe, Eu. 258. — eamus: et de istac simul consilium volo capere, Eu. 613. — vide, quid agas, ne neque illi prosis, et tu pereas, Eu. 964. — factum non negat, neque se id pigere, et deinde, Hea. 19. — immo, Syre, et me, et meum amorem, et famam permitto tibi, Hea. 351. — sed estne hic ipsus, de quo agebam? et certe is est, Ad. 78. — emtæ mulieres complures: et item hinc alia, Ad. 231. — pulchre discedo, et probe, et præter spem, Ph. 1046, 1047; sæpissime alibi.

Etenim; etenim ipsus secum eam rem recta reputavit via, A. 443. etenim bene libenter victitas, Eu. 1073. — etenim quo pacto id fieri soleat, calleo, Hea. 548. — etenim solus nequeo, Ph. 982.

Etiam; nihil suspicans etiam mali, A. 116. — quid? hoc intellextin'? an nondum etiam ne hoc quidem? A. 201. — etiam nunc mihi scripta illa dicta sunt in animo, A. 282. — ne ad morbum hoc etiam, A. 301. — etiam puerum inde abiens conveni Chremis, A. 369. — non satis me pernosti etiam, qualis sim, A. 504. — immo etiam, quo tu minus scis ærumnas meas, A. 657. — immo etiam: nam satis credo, si, A. 675. — immo etiam. Narrationis incipit mihi initium, A. 710. — an etiam rogas? A. 764. — an nondum etiam? A. 809. — etiam tu hoc respondes? A. 851. — at mihi unus scrupulus etiam restat; quî, A. 942. — dum est tempus, etiam atque etiam cogita, Eu. 56. — neque per ætatem etiam potuerat, Eu. 113. — etiam nunc hic stas, Parmeno? Eu. 286. — perii! nunquamne etiam me illam vidisse? Eu. 360. — quin etiam insuper scelus, vestem miseræ discidit, Eu. 645. — etiam hoc misera suspicor, Eu. 660. — at etiam, restitas, fugitive? Eu. 668. — audin'? etiam nunc paululum, Eu. 705. — etiam nunc non credis? Eu. 709. — siquidem tu me hic etiam nebulo ludificabere, Eu. 716. — monstrum; etiam ultro derisum advenit, Eu. 859. — at etiam primo callidum credidi hominem, Eu. 1010. — ni miserum insuper etiam patri indicares? Eu. 1013. — an mentita es? etiam rides? Eu. 1016. — unum etiam hoc vos oro, ut, Eu. 1083. — numquam etiam fui usquam, quin, Eu. 1091. — quem pariter uti his decuit, aut etiam amplius, Hea. 132. — haudquaquam etiam cessant, Hea. 175. — atque etiam nunc tempus est, Hea. 187. — incertum est etiam, quid se faciat, Hea. 188. — etiam caves? ne, Hea. 235. — diu etiam duras (partes) dabit, Hea. 402. — non vult te scire se redisse etiam. Tum hoc timet, ne tua duritia antiqua etiam adaucta sit, Hea. 433, 435. — postremo etiam, si voles, desponsam esse dicito, Hea. 866. — magis unum etiam instare, ut, Hea. 896. — adeon' rem redijsse, ut periculum etiam famæ mihi sit, Syre? Hea. 982.

— etiam haud scio, an uxorem ducat, Hea. 1001. — nihil etiam audio ipsum, Hea. 1059. — nam hercle etiam hoc restat, Ad. 191. — atque etiam bene dicat secum esse actum, Ad. 210. — etiam de sorte nunc venio in dubium miser? Ad. 244. — etiam insuper defrudet? Ad. 247. — quamvis etiam maneo otiosus hic, Ad. 280. — si illum potest, qui alicui rei est, etiam eum ad nequitiam abducere, Ad. 359. — sed etiam illa, quæ futura sunt, prospicere, Ad. 388. — ubi etiam hujus generis reliquias restare video! vah! vivere etiam nunc libet, Ad. 445, 446. — an quid est etiam amplius? Ad. 469. — quam vellem etiam noctu amicis operam mos esset dari, Ad. 534. — etiam taces? Ad. 552. — Illic ubi etiam caprificus magna est, Ad. 579. — atque etiam, si est, pater, dicendum magis aperte, illiberaliter, Ad. 667. — atque equidem filium tum etiam, si nolit, cogas, ut, Ad. 855. — narratque, ut virgo ab se integra etiam tum siet, He. 145. — sed non credidi adeo, ut etiam totam hanc odisset domum, He. 221. — etiam illorum esse hanc culpam credidi, He. 535. — at pol jam aderit, se quoque etiam quum oderit, He. 543. — de uxore incertus sum etiam, quid sim facturus, He. 614. — ego quoque etiam credidi, He. 762. — nihil aliud dicam? Pa. Etiam: cognosse annulum illum Myrrhinam, He. 812. — vide, mi Parmeno, etiam sodes, ut, He. 842. — cui de integro est potestas etiam consulendi, quid velis, Ph. 174. — o audaciam! etiam me ultro accusatum advenit? Ph. 360. — numquid patri subolet? Ge. Nihil etiam, Ph. 474. — etiam tu hinc abis? Ph. 541. — ni etiam nunc me hujus causa quærere in malo jubeas crucem? Ph. 543. — ni instigemus etiam, ut? Ph. 546. — et etiam nunc, si vult Demipho dare, quantum, Ph. 655. — impuratus me ille ut etiam irridet? Ph. 668. — etiam argentum est ultro objectum, Ph. 768. — nunc una mihi res etiam restat? Ph. 830. — immo etiam dabo, quo magis credas, Ph. 876. — etiam nunc credis, te ignorarier? Ph. 930. — etiam dotatis soleo, Ph. 939; et alibi passim.

Etiamne; etiamne amplius? Ts. Nihil, Eu. 143. — etiamne tecum res hic mihi est? Hea. 742. — etiamne id lex coegit? Ph. 238. — etiamne id dubium est? Ph. 773.

Etiamsi; etiamsi dudum fuerat ambiguum hoc mihi, He. 648.

Etsi; etsi hercle sæpe jam me spes hæc frustrata est, A. 375. — tamen etsi hoc verum est? 866. — etsi illud inceptum tamen animi est pudentis signum, Hea. 119. — etsi is quoque suarum rerum satagit: attamen, Hea. 225. — etsi consilium, quod cepi, rectum esse et tutum scio, Hea. 327. — etsi adolescentem hoc nolle intelligo, Hea. 412. — etsi subsensi id quoque, Hea. 471. — etsi incredibile est, Hea. 624. — etsi scio, hosce aliquot dies non sentiet, Hea. 752. — etsi Æschinus nonnullam in hac re nobis facit injuriam, Ad. 148. — etsi hoc mihi pravum videtur, Ad. 948. — etsi scio, Philumena, meum jus esse, ut te cogam: ego tamen, He. 243. — etsi ego meis me omnibus scio esse apprime obsequentem, He. 247. — etsi illi pater es, He. 258. — etsi amor me graviter tenet,

He. 404. — etsi ea dissimulas sedulo, He. 578. — etsi tibi causa est de hac re, He. 625. — eo : etsi scio, pol, iis fore meum conspectum invisum, He. 789. — etsi hoc meretrices aliæ nolunt, He. 835. — etsi mihi facta injuria est, verum tamen potius, Ph. 407.

Eu, Euge; eu noster ! laudo, Eu. 154. — eu Phormio ! Ph. 478. — eu Geta ! Ph. 808. — euge Charine ! A. 346. — euge ! habeo optumam, Hea. 677. — euge ! jam lepidus vocor, Ad. 915.

Eunuchus (Comœdia) ; ut pernoscatis, quid sibi Eunuchus velit, Eu. 45. — quam nunc acturi sumus Menandri Eunuchum, postquam Ædiles emerunt, Eu. 20. — eas se non negat personas transtulisse in Eunuchum suam ex Græca, Eu. 32.

Eunuchus ; erat quidam Eunuchus, quem mercatus fuerat frater, Eu. 569. — quî istuc facere Eunuchus potuit ! Eu. 657. — Eunuchus abiit, Eu. 820. — porro Eunuchum dixti velle te, Eu. 167. — Eunuchum. Ch. Illumne obsecro inhonestum hominem ? Eu. 356. — o fortunatum istum Eunuchum ! Eu. 365. — hem Eunuchum tibi ! quam liberali facie, quam ætate integra ! Eu. 472. — ego illum Eunuchum, si opus sit, vel sobrius, Eu. 479. — Eunuchum quem dedisti nobis, quas turbas dedit ! Eu. 653. — illum Eunuchum negant fuisse, Eu. 821. — emit quemdam Phædria Eunuchum, Eu. 982. — mirum, ni ego me turpiter hodie hic dabo cum meo decrepito hoc Eunucho, Eu. 231. — facile ut pro Eunucho probes, Eu. 375. — ut pro illo jubeam me illuc deducier. An. Pro Eunuchon' ? Eu. 573. — quod scis, nescis, neque de Eunucho, neque de vitio virginis, Eu. 721. — perdidisti istum, quem adduxti pro Eunucho adolescentulum, Eu. 948. — is pro illo Eunucho ad Thaidem deductus est. La. Pro Eunuchon' ! Eu. 990, 991.

Evado ; ubi friget, huc evasit, Eu. 517. — nimia illæc licentia profecto evadet in aliquod magnum malum, Ad. 511. — quo evadet hodie ? Ph. 625. — quam timeo, quorsum evadas ! A. 127. — scin' quam ? quo evadat, vide, Ph. 111. — heri semper lenitas verebar, quorsum evaderet, A. 176.

Evanesco ; ne cum poeta scriptura evanesceret, He. 13.

Evenio ; quam sæpe forte temere eveniunt, quæ non audeas optare ! Ph. 757. — Præter spem evenit, A. 437. — si quid præter spem evenit, A. 680. — quid tu Athenas, insolens ? Cr. Evenit, A. 909. — more hominum evenit, ut quod sim nactus mali, prius rescisceres tu, quam ego illud, quod tibi evenit boni, A. 969, 970. — nunquam, quod magis vellem evenire, mihi evenit, Eu. 1002. — propter eam hæc turba, atque abitio evenit, Hea. 190. — ut præter spem evenit ! Hea. 664. — at postquam id evenit, cedo, numquid circumspexti ? Ad. 692. — quod nunc mihi evenit, Ad. 863. — non mea opera, neque pol culpa evenit, He. 228. — vidère optabamus diem : evenit, He. 653. — incommode mihi nuptiis evenit, He. 839. — evenit, senibus ambobus simul iter, ut esset, Ph. 65. — mea, quæ præter spem evenere, utantur sine, Ad. 819. — quot res ? postilla, monstra evenerunt mihi ! Ph. 704. — evenere hæc nobis prospere, Ph. 894. — sin eveniat, quod volo, A. 165. — si eve-

niat, quod Di prohibeant! discessio, A. 569. — nec, quî hoc mihi eveniat, scio, He. 279. — maxume volo, doque operam, ut clam eveniat partus patrem, He. 396. — quidquid præter spem eveniat, omne id deputare esse in lucro, Ph. 246, 251. — me fecisse arbitror, ne id merito mihi eveniret, He. 840. — hic si quid nobis forte adversi evenerit, Hea. 355. — si quid hujus simile forte aliquando evenerit, Hea. 551. — quod si quiessem, nihil evenisset mali, A. 606. — quod si esset factum, hæc nunquam evenissent tibi, Hea. 157. — verum aliter evenire multo intelligit, A. 4. — nunquam quod magis vellem evenire, mihi evenit, Eu. 1002. — evenire ea satius est, quæ in te uxor dicit, Ad. 29. — per pol quam paucos reperias meretricibus fideles evenire amatores, Syra, He. 59. — quid est, quod mihi malim, quam quod huic intelligo evenire, He. 795. — cui æque audisti commodius quidquam evenisse? Hea. 685. — vah! gloriare evenisse ex sententia? Hea. 765. — sed magnum nescio quid necesse est evenisse, He. 304. — ain' tu, tibi hoc incommodum evenisse iter? He. 415. — neque mea culpa hoc discidium evenisse, id testor Deos! He. 476. — quorsum eventurum hoc siet, He. 193. — propter me hisce aliquid esse eventurum mali, Eu. 998. — speroque banc rem esse eventuram nobis ex sententia, He. 873.

Eversus, a, um; eversas cervices tuas, Hea. 372.

Evoco; dum ego huc servos evoco, Ph. 981. — huc evoca verbis meis, He. 720. — heus! evocate huc Davum, A. 580. — te huc foras puerum evocare jussi, He. 732. — num quem evocari hinc vis foras? Eu. 283.

Evolvo; te omni turba evolves, Eu. 722. — se evolvere ex turbis, Ph. 823.

Evomo; ut ego iram hanc in eos evomam omnem, Ad. 313. — ibo, ac requiram fratrem, ut in eum hæc evomam, Ad. 512. — atque in eam hoc omne, quod mihi ægre est, evomam, He. 515.

Ex; ex hoc misera sollicita est die, A. 268. — redeunti interea ex ipsa re mihi incidit suspicio, A. 360. — puerum ne resciscat mihi esse ex illa, cautio est, A. 401. — venit meditatus alicunde, ex solo loco, A. 407. — adeon' est demens? ex peregrina? A. 470. — aliquot me adiere, ex te auditum qui aiebant, A. 535. — sed si ex ea re plus mali est, quam commodi utrique, A. 548. — ex incommodis alterius sua ut comparent commoda? A. 629. — heu me miserum! qui tuum animum ex animo spectavi meo, A. 648. — ex unis geminas mihi conficies nuptias, A. 676. — ex eo nunc misera quem capit laborem! A. 721. — ex ara hinc sume verbenas tibi, A. 728. — paulum interesse censes ex animo facias, an de industria? A. 796. — quia habet aliud magis ex sese, et majus, A. 956. — ex Græcis bonis Latinas fecit non bonas, Eu. 8. — cupere ex Æthiopia ancillam, Eu. 165. — quid hoc morbi est? adeon' homines immutarier ex amore, ut non cognoscas eumdem esse? Eu. 226. — hoc adeo ex hac re venit in mentem mihi, Eu. 233. — tanquam philosophorum habent disciplinæ ex ipsis vocabula, Eu. 263. — o faciem pulchram? deleo omnes de hinc ex animo mulieres, Eu. 296.

— quasi ubi illam exspueret miseriam ex animo, Eu. 406. — cœpi aliam rem ex alia cogitare, Eu. 631. — possumne ego hodie ex te exculpere verum? Eu. 711. — ego scibo ex hoc quid siet, Eu. 725. — ut tu illos procul hinc ex occulto cæderes, Eu. 786. — quo pacto ex jure hesterno panem atrum vorent, Eu. 938. — ex meo propinquo rure hoc capio commodi, Eu. 970. — aliud ex alio malum, Eu. 986. — nec magis ex usu tuo nemo est, Eu. 1076. — nulla adeo ex re istuc fit, nisi ex nimio otio, Hea. 109. — hunccine erat æquum ex illius more, an illum ex hujus vivere? Hea. 203. — periculum ex aliis facere, Hea. 210, 221. — ex sua libidine moderantur, Hea. 216. — quantum ex ipsa re conjecturam cepimus, Hea. 266. — ut ex illius commodo meum compararem commodum, Hea. 397. — quum illi pericli nihil ex indicio siet? Hea. 415. — in eamdem fraudem, ex hac re, atque ex illa, incides, Hea. 442. — ut aliud ex alio incidit, Hea. 598. — istuc tibi ex sententia tua obtigisse lætor, Hea. 683. — vah! gloriare evenisse ex sententia? Hea. 765. — non vides, quantum mali ex ea re excites? Hea. 1015. — atqui ex me hic non natus est, sed ex fratre, Ad. 40. — si possiderem, ornatus esses ex tuis virtutibus, Ad. 177. — minime miror, qui insanire occipiunt ex injuria, Ad. 198. — tam ob parvulam rem pæne ex patria? Ad. 276. — ex aliis sumere exemplum sibi, Ad. 417. — pisces ex sententia nactus sum, Ad. 421. — virgo ex eo compressu gravida facta est, Ad. 475. — vah! quomodo me ex hac expediam turba? Ad. 617. — commenta mater est, esse ex alio viro, Ad. 661. — ut ostenderem, id non fieri ex vera vita, neque adeo ex æquo et bono: sed ex assentando, Ad. 992, 993. — ex amicis inimici ut sint nobis affines, facis, He. 211. — nemini plura acerba esse credo ex amore oblata, quam mihi, He. 281. — tum matrem ex ea re me, aut uxorem in culpa inventurum abitror, He. 299. — cura ex corde excessit, He. 347. — ni te ex ipsa hæc magis velim resciscere, He. 473. — peperit filia. Hem! taces? ex quo? My. Perii! ex quo censes, nisi ex illo, cui data est nuptum? He. 527, 528. — ex quo firmiorem inter nos fore amicitiam posthac scires, He. 533. — sed nunc mihi in mentem venit, ex hac re, quod, He. 537. — si ex usu esset nostro hoc matrimonium? He. 548. — itaque obtingant ex te, quæ exopto mihi, He. 579. — ex urbe tu rus habitatum migres? He. 589. — videre optabamus diem, quum ex te esset aliquis, qui, He. 652. — si ex me illa liberos vellet sibi, He. 655. — pollicita est ea, se concessuram ex ædibus, He. 679. — quod pol, si esset alia ex hoc quæstu, haud faceret, scio, He. 756. — scit sibi nobilitatem ex eo, et rem natam, He. 798. — multa ex quo fuerint commoda, ejus incommoda æquum est ferre, He. 841. — nescis, ex quanta ærumna extraxeris, He. 877. — quid ego ex hac inopia nunc capiam; et quid tu ex hac copia, Ph. 167. — ex qua re minus rei foret, aut famæ temperans, Ph. 271. — ex crimine hoc Antiphonem eripiam, Ph. 322. — ex nuptiis tuis si nihil nanciscor mali, Ph. 542. — matrem ipsam ex ægritudine miseram mors consecuta est,

Ph. 749. — ex his prædiis talenta argenti bina statim capiebat, Ph. 788. — nullo possum remedio me evolvere ex his turbis, quin, Ph. 823. — non hercle ex re istius me instigasti, Ph. 968.

Exadvorsum; exadvorsum fabrica: ibi est, Ad. 586. — exadvorsum ei loco tonstrina erat, Ph. 88. — ea (mater) sita erat exadvorsum, Ph. 97.

Exanimo; oratio hæc me miseram exanimavit metu, A. 251. — ibi tum exanimatus Pamphilus amorem indicat, A. 131. — quid exanimatus es, obsecro? He. 826. — sed quidnam Pamphilum exanimatum video? A. 234. — credo, toto me oppido exanimatum quærere, A. 343. — qua me proter exanimatum citius eduxi foras, He. 364. — nam quæ hæc anus est exanimata? Ph. 731. — eam intus scio esse exanimatam metu, Ph. 563.

Exaugeo; concurrunt multæ opiniones, quæ mihi animum exaugeant, Hea. 232.

Excarnifico; ubi me excarnifices, Hea. 813.

Excedo; is postquam excessit ex ephebis, A. 51. — cura ex corde excessit, He. 347. — quum e medio excessit, Ph. 966. — cave quoquam ex istoc excessis loco, A. 762. — e medio æquum excedere est, He. 620.

Excelsus, a, um; ibi ascendo in quemdam excelsum locum, A. 357.

Excerpo; tu id, quod boni est, excerpis, Ph. 697.

Excido; herus, quantum audio, uxore excidit, A. 424.

Excito; non vides, quantum mali ex ea re excites? Hea. 1015.

Exclamo; exclamat, furem, non poetam, fabulam dedisse, Eu. 23. — illa exclamat, minime gentium, Eu. 625. — illa exclamat: abi, abi jam, Æschine! Ad. 623. — illico omnes simul lætæ exclamant; venit! He. 368. — itaque pæne hercle exclamavi gaudio, Ph. 869.

Excludo; præ amore exclusti hunc foras, Eu. 98. — exclusit: revocat: redeam? non, Eu. 49. — vel oculum exclude, Ph. 988. — ego excludor: ille recipitur, Eu. 159. — iterum istinc excludere, He. 339. — ubi non erit, fortasse excludetur foras, Ad. 120. — ut ab illa excludar, huc concludar, A. 387. — non postulat sua causa excludi cæteros, Eu. 401.

Exclusio; de exclusione verbum nullum, Eu. 88.

Excoctus, a, um; tam excoctam reddam atque atram, quam carbo est, Ad. 853.

Excrucio; cur me excrucio? A. 688. — sollicitudinem istam falsam, quæ te excruciat, mittas, Hea. 177. — Antipho me excruciat animi, Ph. 188. — spero me habere, qui hunc meo excruciem modo, Eu. 919. — quum videam, miserum hunc tam excruciarier ejus abitu, Hea. 413.

Excursus, a, um; prope jam excurso spatio mitto, Ad. 864.

Excutio; lacrymas excussit mihi, Hea. 167. — quod si fit, ut me excutiam, atque egrediar domo, id restat, Ph. 585.

Exedo; quid te futurum censes, quem assidue exedent? Hea. 462. — tute hoc intristi: tibi omne est exedendum, Ph. 318.

Exemplum; exemplum placet, Eu. 1026. — denique, si conferendum exemplum est, Ad. 95. — exemplum omnibus curarem ut esses, Ad. 775. — non tibi ego exem-

pli satis sum ? Hea. 921. — magnum exemplum continentiæ, A. 92. — de te si exemplum capit ? A. 653. — habet bonorum exemplum, Hea. 20. — exemplum statuite in me, Hea. 51. — ex aliis sumere exemplum sibi, Ad. 417. — illud sis vide exemplum disciplinæ ! Ad. 771. — ad exemplum ambarum mores earum existimans, He. 163. — quo exemplo sibi licere id facere putat, Hea. 20. — aliorum exempla commonent, A. 814. — quid ais ? in quem exempla fient ? Eu. 947. — quæ futura exempla dicunt in eum indigna ? Eu. 945. — uterque in te exempla edent, Eu. 1021. — ut te Di, Deæque, malis exemplis perdant ! Ph. 687.

Exeo ; tu Mysis, dum exeo, parumper opperire me hic, A. 716. — post continuo exeo, Eu. 493. — exeo ergo, ut pacem conciliem, Hea. 1048. — quid rei tibi est cum familia hac, unde exis ? Ph. 747. — sed ipse exit foras, A. 174. — sed Davus exit, A. 723. — sed Thais exit, Eu. 499. — quisnàm hic a Thaide exit ? Eu. 545. — a me nescio quis exit, Hea. 510. — optume : ipsa exit foras, Hea. 722. — senex exit foras : ego fugio, Hea. 1002. — mane, mane ! ipse exit foras, Ad. 265. — ab sua palæstra exit foras, Ph. 484. — pater exit. Abi, dic, Ph. 711. — tu hic nos, dum eximus, interea opperibere, Hea. 833. — ibo intro : post exibo, Eu. 921. — age, Pamphile, exi, Pamphile, A. 873. — exi foras, sceleste ! Eu. 688. — Nausistrata ! exi, Ph. 985. — adibo, atque assimulabo, quasi nunc exeam, Eu. 461. — adeo longum est nos illum expectare, dum exeat, A. 979. — fieri potis est, ut ne qua exeat, Ad. 629. — ne expectetis, dum exeant huc, A. 982. — strepitus, clamor mulierum fecere, ut ante tempus exirem foras, He. 35. — jam, ut limen exirem, ad genua accidit, lacrymans misera, He. 378. — introire neminem video, exire neminem, A. 365. — video ipsum foras exire, A. 581. — heus ! jubete istos foras exire, quos jussi ocius, Eu. 470. — credo, ipsum ad me exire, He. 521. — sed meum virum abs te exire video, Ph. 794. — etiam caves ? ne videat forte hinc te a patre aliquis exiens, Hea. 235. — qui vidisse eum diceret exeuntem, He. 551. — sed, quid Bacchidem ab nostro affine exeuntem video ? He. 776. — sane nollem huc excitum, Ad. 779.

Exequiæ ; exequias Chremeti, quibus est commodum, ire, hem ! tempus est, Ph. 1025.

Exequor ; sed nunc quid primum exequar ? A. 259. — si meum imperium exequi voluisses, Hea. 635. — veram rationem exequi, Hea. 435.

Exerceo ; agrum hunc mercatus sum : hic me exerceo, Hea. 146. — ego te exercebo hodie, ut dignus es, silicernium, Ad. 589. — qui opere rustico faciundo facile sumtum exercerent suum, Hea. 143. — si sumas in illis exercendis, plus agas, Hea. 74.

Exercitatus, a, um ; sed jam prior amor me ad hanc rem exercitatum reddidit, He. 407.

Exercitus ; credere omnem exercitum, consilia, Eu. 402. — jam dimitto exercitum ? Eu. 813.

Exigo ; ubi duxere impulsu vostro, vostro impulsu easdem exigunt, He. 242. — nescire arbitramini, quo quisque pacto hic vitam

vestrorum exigat? He. 216. — reliquam vitam exigat cum eo viro, He. 490. — quo studio vitam suam te absente exegerit, Hea. 280. — partim sum earum exactus, He. 15. — nunc exacta ætate, hoc fructi pro labore ab his foro, odium, Ad. 874. — novas qui exactas feci ut inveterascerent, He. 12. — spectandæ, an exigendæ sint vobis prius, A. 27.

Exigue; præbent exigue sumtum, Hea. 207.

Exilium; exilia semper cogitet, Ph. 243.

Eximius; utin' eximium neminem habeam? He. 66.

Eximo; si te inde exemerim, A. 200.

Existimatio; vestra existimatio valebit, Hea. 25.

Existimo, Existumo; ut esse ego illam existimo, He. 604. — bonus es, quum hæc existimas, Ad. 901. — quod illi maledictum vehemens esse existimant, Ad. 17. — tum si quis est, qui dictum in se inclementius existimabit esse, sic existimet, Eu. 5. — metuo, qualem tu me esse hominem existimes, Eu. 757. — ne id assentandi magis, quam quo habeam gratum, facere existimes, Ad. 271. — ne ille pro se dictum existimet, Hea. 30. — pernoscite, furtumne factum existimetis, an, Ad. 13. — ni partem maximam existimarem scire vestrum, Hea. 9. — nam ni ita eum existimassem, nunquam, Ph. 369. — ad exemplum ambarum mores earum existimans, He. 163. — haud existimans quanto labore partum, Ph 45. — existimandi copia, Hea. 282.

Exitium; quod ego huic nunc subito exitio remedium inveniam miser! Ph. 200. — at tibi Di dignum factis exitium duint! A. 668.

Exitus; nollem hunc exitum (var. lect.), Ad. 779.

Exonero; nosque amicos ejus exonerastis metu? Ph. 842.

Exopto; illique exopto, ut reliquam vitam exigat cum eo viro, He. 490. — itaque obtingant ex te, quæ exopto mihi, He. 579. — quorum æmulari exoptat negligentiam potius, quam, A. 20. — teneone te Antiphila, maxume animo exoptata meo? Hea. 408.

Exorator; sinite exorator ut sim, He. 10.

Exordior; unde exordiar narrare, He. 362.

Exorior; A Myrrhina hæc sunt mea uxore exorta omnia, He. 632. — tu sola exorere, He. 213.

Exorno; quia varia veste exornatus fuit, Eu. 683. — adeo exornatum dabo, ut, Hea. 951.

Exoro, gnatam ut det oro, vixque id exoro, A. 594. — sed istunc exora, ut suam esse assimulet, Hea. 358. — sine te hoc exorem, A. 903; Eu. 185; Hea. 1052; Ad. 940. — non omittis? Æs. Non, nisi te exorem, Ad. 947. — haud longum est id, quod orat: exoret, sine, Ph. 514. — exorassem, ut eam ducerem, Ad. 633. — jam me hoc voles patrem exorare, ut celet senem vostrum, Hea. 705. — nequeo te exorare, ut maneas triduum hoc? Ph. 488. — nequeo exorare, ut me maneat, Ph. 511. — quod, si hic potuisset exorarier triduum hoc, Ph. 534. — restat Chremes, qui mihi exorandus est, A. 167.

Exosso; ubi ego venero, exossabitur, Ad. 379.

Expectatio; funambuli expectatio, He. 34.

Expecto; expecto quid velis, A. 34. — te ipsam quærito: te expecto, Ad. 323. — nisi pol filium multis modis jam expecto, ut redeat domum, He. 280. — equidem te expecto, He. 430. — Myconium hospitem dum expecto in arce Callidemidem, He. 802. — dum expecto, quam mox veniat, Ph. 161. — nescio, quod magnum hoc nuntio expecto malum, Ph. 194. — expecto, quam mox recipiat huc sese Geta, Ph. 605. — quando illud, quod tu das, expectat, atque amat, Eu. 447. — jamdudum hera vos expectat domi, Eu. 916. — vos jamdudum expectat senex, Hea. 409. — et nunc, quid expectat, Syre? Hea. 543. — ellum! te expectat domi, Ad. 261. — me expectat, credo: adibo, He. 856. — quid? senem quoad expectatis vostrum? Ph. 148. — meam autem mortem expectant, Ad. 878. — atqui expectabam quidem, A. 436. — o mi Chreme, te ipsum expectabam, Eu. 742. — mortem expectabam miser, He. 422. — expectabo, dum venit, Eu. 206. — quid mihi nunc affers, quamobrem expectem, aut sperem? Ph. 1024. — me somnies: me expectes: de me cogites, Eu. 194. — ne me frustra illic expectet, He. 438. — mihi nunc cura est, ut ne cui meæ longinquitas ætatis obstet, mortemve expectet meam, He. 596. — ne expectetis, dum exeant huc, Eu. 985. — dehinc ne expectetis argumentum fabulæ, Ad. 22. — ita eum expectarem, ut par fuit, Ph. 155. — longum est nos illum expectare, dum exeat, A. 979. — dixtin' dudum, illam dixisse, sese expectare filium? He. 451. — sto expectans, si quid mihi imperent, Eu. 594. — an sedere oportuit domi virginem tam grandem, expectantem? Ad. 678. — ubi te expectatum ejecisset foras, Ad. 110. — o mi expectate, salve, Hea. 406. — frater est expectandus mihi, Ph. 460.

Expedio; impeditum in ea expedivi animum meum, He. 297. — dilucide expedivi, quibus me oportuit judicibus, Ph. 399. — argentum repperit, cura sese expedivit, Ph. 822. — viden' me tuis consiliis impeditum esse? Da. At jam expediam. Pa. Expedies? A. 619. — vah! quomodo me ex hac expediam turba? Ad. 617. — illud durum. Ge. Ego expediam: sine, Ph. 238. — iram expedies: rursum in gratiam restitues, He. 291. — age dum, hoc mihi expedi primum, Eu. 694. — istuc quidquid est, primum expedi, Eu. 989. — exple animum iis, teque hoc crimine expedi, He. 755. — id, si potes, verbo expedi, Ph. 197. — at sic citius, qui te expedias his ærumnis, reperias, He. 288.

Expedit; expedit bonas esse vobis, Hea. 388. — quamobrem accipere hunc mihi expediat metum, Hea. 337. — mihique ut discere novas expediat, He. 57. — nostrapte culpa facimus, ut malos expediat esse, Ph. 765.

Expello; inventa est causa, qua te expellerent, Hea. 991. — neque potuisse unquam ab hac me expellere, Hea. 260.

Expergiscor; Æschine, expergiscere! Ad. 634.

Experior; quin, beneficium rursum ei experimur reddere? Ph. 537. — nam fuisse erga me miro ingenio, expertus sum, He. 489 — experiar, Ad. 351. — quapropter enitar, faciam, experiar, Ad.

498. — ludis fortasse me. Sy, Ipsa re experibere, Hea. 824. — hoc verum est, et ipsa re experiere propediem, Ad. 892. — experire, non est longum, Ph. 494. — experimini, in utramque partem ingenium quid possit meum, Hea. 46. — nunc experiamur contra hæc, Ad. 881. — porro hanc nunc experiamur, He. 779. — omnia experiri certum est prius quam pereo, A. 312. — omnia prius experiri, quam armis, sapientem decet, Eu. 788. — istuc volo ergo ipsum experiri, Ad. 173. — neque adeo defetiscar unquam experirier, donec, Ph. 588. — experiundo scies, Hea. 331. — quæ tibi putaris prima, in experiundo repudies, Ad. 862. — in experiundo ut essem, He. 38.

Expers; ne expers partis esset de nostris bonis, Hea. 652.

Expeto; scire expeto, quid perdideris, Hea. 891. — nunc sibi uxorem expetit, A. 521. — minime miror, si te sibi quisque expetit, Hea. 383. — Laches me nunc conventam esse expetit, He. 727. — hanc mihi expetivi, contigit, A. 698. — ubi pati non poteris, quum nemo expetet, Eu. 52. — egon' tuam expetam amicitiam? Ph. 431. — ad te advenio, consilium expetens, A. 320. — tua hercle vita hæc expetenda est, Ph. 164. — nulla est mihi vita expetunda, Ph. 202. — an mea forma atque ætas nunc magis expetenda est, Ph. 1023.

Expiscor; proinde exspicare, quasi non nosses, Ph. 382.

Explano; quem amicum tuum ais fuisse istum? explana mihi, Ph. 380.

Explco; exple animum iis, teque hoc crimine expedi, He. 755. — illis exple modo animum, He. 786. — i, atque exple animum iis, ut credant, He. 788. — expleam animum gaudio, A. 340. — quam minimo pretio suam voluptatem expleat, He. 69. — tot mea solius solliciti sint causa, ut me unum expleant? Hea. 129. — sivi animum ut expleret suum, A. 188.

Exploro; jam id exploratum est, Ph. 627. — simul alia circumspecto, satin' explorata sint, Eu. 603.

Expolitus, a, um; nulla mala re esse expolitam muliebri, Hea. 289.

Expono; eum (annulum) dico, ut una cum puella exponeret, Hea. 651. — is (annulus) quicum exposita est gnata, Hea. 615. — continuo exponetur, He. 400. — ei dedi exponendam (puellam), Hea. 630. — quum exponendam do illi, de digito annulum detraho, Hea. 650.

Exporrigo; exporge frontem, Ad. 843.

Expostulo; injuriam, quam fecere ipsi, expostulant, Ad. 597. — cum eo injuriam hanc expostulem? A. 640.

Exprimo; una falsa lacrymula, quam vix vi expresserit, Eu. 68. — verbum de verbo expressum extulit, Ad. 11.

Exprobratio; quasi exprobratio est immemoris beneficii, A. 44.

Expromo, expromtus, a, um; expromere occulta, Hea. 575. — nunc opus est tua mihi ad hanc rem expromta memoria atque astutia, A. 725.

Expugno; primum ædes expugnabo, Eu. 772.

Expurgo; sine me expurgem, A. 902. — qui post factam injuriam se expurget, He. 742. — sed non facile est expurgatu, He. 277.

Exquiro; quo lubet cruciatu per me exquire, He. 774. — exquire: adest, He. 784. — nunc ea me

exquirere, iniqui patris est, A. 186.

Exsculpo; possumne ego hodie ex te exsculpere verum? Eu. 711.

Exse. Vid. in *Exe.*

Exsilio; ad te exsilui, Hea. 657.

Exsolvo; qua re suspectus suo patri, et Phidippo fuit, exsolvi, He. 821. — me hac suspicione exsolvam, He. 599. — illas errore, et te simul suspicione exsolves, He. 793. — quasi non ea potestas sit tua, ut te exsolvas, Hea. 721.

Exsp. Vid. in *Exp.*

Exspuo; quasi ubi illam exspueret miseriam ex animo, Eu. 406.

Exstillo; lacrymis si exstillaveris, Ph. 974.

Exsupero; exsuperat ejus stultitia hæc omnia, Hea. 879.

Extemplo; cur non dixti extemplo Pamphilo? A. 519. — extemplo ejus morbum cognovi miser, He. 373.

Extimesco; extimui illico, He. 825. — patrem ut extimescam, ubi in mentem ejus adventi venit? Ph. 154.

Extinguo; seni animam primum extinguerem ipsi, Ad. 315. — ut hæc formam extinguerent, Ph. 108. — puerum extinguere, He. 749.

Extorqueo; immo hercle extorque, Ad. 484.

Extortor bonorum, Ph. 374.

Extra; magnum hoc quoque signum est, dominam esse extra noxiam, Hea. 298. — sum extra noxiam, He. 276. — extulisse extra ædes puerum, He. 563. — neque notus, neque cognatus, extra unam aniculam, quisquam aderat, Ph. 98. — me censen' potuisse omnia intelligere extra ostium, intus quæ egerint? Ph. 875.

Extraho; neque quo modo me inde extraham, Ph. 181. — nescis, ex quanta ærumna extraxeris, He. 877.

Extrarius, a, um; hanc conditionem si cui tulero extrario, Ph. 578.

Extremus, a, um; extrema linea amare haud nihil est, Eu. 640.

Extrudo; Di te eradicent, Syre, qui me hinc extrudis, Hea. 589. — eo amantem invitum Pamphilum extrudit pater, He. 173. — me extrusit foras, Eu. 736. — metuo, quam ne denuo miser aliquo extrudar hinc, Hea. 809. — injecta est spes patri, posse illam extrudi, Ph. 691. — nunc viduam extrudi, turpe est, Ph. 912.

Exulo; perii! nam domo exulo nunc, Eu. 610.

F.

Faba; at enim istæc in me cudetur faba, Eu. 381.

Fabrica; exadvorsum fabrica: ibi est, Ad. 586. — neque illic fabrica ulla erat, Ad. 720. — nonne ad senem aliquam fabricam fingit? Hea. 545.

Fabula; quæ est hæc fabula? A. 749. — hem, quæ hæc est fabula? Eu. 689. — dehinc ne expectetis argumentum fabulæ, Ad. 22. — Hecyra est huic nomen fabulæ, He. 1. — fabulam inceptat, A. 927. — exclamat, furem, non poetam, fabulam dedisse: Colacem esse Nævi et Plauti, veterem fabulam, Eu. 23 et 25. — ne illæ haud scit, quam mihi nunc surdo narret fabulam, Hea. 222. — eam Commorientes Plautus fecit fabulam, Ad. 7. — ego quoque illam inaudivi fabulam, Ph. 876. — in Græca adolescens est, qui lenoni eripit meretricem, in prima fabula, Ad. 9. —

lupus in fabula, Ad. 539. — fabulæ! mihi non fit verisimile, A. 224. — fabulæ! Si. Profecto sic est, A. 554. — fabulæ! nihil satis firmi video, Hea. 336. — jam nos fabulæ sumus, senex, atque anus, He. 620. — sin fidem do. Do. Fabulæ! Ph. 491. — missum te facimus. Ph. Fabulæ! Ph. 945. — populo ut placerent, quas fecisset fabulas, A. 3. — in eo disputant, contaminari non decere fabulas, A. 16. — eas fabulas factas prius Latinas, scisse sese, id vero pernegat, Eu. 33. — quas antehac fecit fabulas, tenui esse oratione, Ph. 4. — magis placerent, quas fecisset fabulas, Ph. 12.

Fabulor; sed mihi opus erat, ut aperte tibi nunc fabuler, Ph. 653. — noli fabularier, He. 316.

Facesso; hæc hinc facessat, tu molestus ne sies, Ph. 634.

Facete; facete dictum, Eu. 288. — facete, lepide, laute: nihil supra, Eu. 427. — facete! nunc demum istæc nata oratio est, Ad. 809.

Facetus, a, um; mulier commoda et faceta, Hea. 522.

Facies; quum faciem videas, videtur esse quantivis pretii, A. 858. — o faciem pulchram! Eu. 296. — quid ego ejus tibi nunc faciem prædicem, Eu. 565. — at non novi hominis faciem, He. 439. — papæ! facie honesta, Eu. 230. — hem Eunuchum tibi! quam liberali facie, quam ætate integra! Eu. 473. — ille erat honesta facie et liberali, Eu. 682. — cadaverosa facie, He. 441. — virgo ipsa facie egregia, Ph. 100.

Facile; sic vita erat: facile omnes perferre ac pati, A. 62. — ut consuetum facile amorem cerneres, A. 135. — facile omnes, quum valemus, recta consilia ægrotis damus, A. 310. — quod tu speras, propulsabo facile, A. 396. — spero, dein facile ex illis sese emersurum malis, A. 563. — quibus quam facile potuerat quiesci, si, A. 693. — facile hic plus mali est, quam illic boni, A. 722. — utinam tam aliquid invenire facile possis, Phædria! Eu. 210. — ubi miser famelicus videt, me tam facile victum quærere, Eu. 261. — forma et ætas ipsa est, facile ut pro Eunucho probes, Eu. 375. — jamdudum illi facile fit, quod doleat, Eu. 448. — ut ego unguibus facile illi in oculos involem venefico! Eu. 648. — facile pellas, ubi velis, Eu. 1079. — qui opere rustico faciundo facile sumtum exercerent suum, Hea. 143. — ut facile scires, desiderio id fieri tuo, Hea. 307. — quî tam facile potueris persuadere illi, Hea. 362. — facile equidem facere possum, si jubes, Hea. 547. — convincas facile ex te natum, Hea. 1022. — ego pol tibi dabo illam lepidam, quam tu facile ames, Hea. 1062. — multa signa insunt, ex quibus conjectura facile fit, Ad. 826. — deterruissem facile, ne alias scriberet, He. 27. — ut quivis facile possit credere, He. 61. — amaræ mulieres sunt: non facile hæc ferunt, He. 710. — mores facile tutor, He. 735. — ubivis facilius passus sim, quam in hac re, me deludier, A. 203. — potin' es mihi verum dicere? Da. Nihil facilius, A. 438. — adjuta me, quo id fiat facilius, Eu. 150. — simul et conficiam facilius ego, quod volo, Hea. 803. — quidni? quo verba facilius dentur mihi, Hea. 915. — hoc qui occultari facilius credas, dabo, He. 870. — ita facillime sine invidia laudem invenias, A. 65. —

tam facillime patris pacem in leges conficiet suas, Hea. 1000. — quum animo cogites, quam vos facillime agitis, Ad. 503.

Facilis, e; nulla est tam facilis res, quin, Hea. 805. — rem imperas factu facilem, Hea. 704. — te isti facilem putant, Ad. 995. — facilem lingua tua tibi me reddidit, He. 761. — justam illam causam, facilem, optimam? Ph. 226. — facili me utetur patre, Hea. 217. — nunc me hospitem lites sequi, quam hic mihi sit facile atque utile, A. 813. — id esse verum, cuivis facile est noscere, Ad. 866. — non facile est expurgatu, He. 277. — cuivis facile scitu est, quam fuerim miser, He. 295. — hæc, ubi cognoris, facilia, Hea. 1061. — nihil est dictu facilius, Ph. 300.

Facilitas; mea facilitas multa, Hea. 648. — patris facilitas prava, Ad. 392. — mea facilitas corrumpat illorum animos, He. 248. — an mei patris facilitatem? Eu. 1047. — facilitate nihil esse homini melius, Ad. 865.

Facinus; facinus magnum et memorabile, Hea. 314. — facinus indignum! Ad. 673. — quam indignum facinus! Ph. 510. — facinus indignum, sic circumiri! Ph. 612. — qui tam audacis facinoris mihi conscius sis? Ph. 156. — venit, clamitans, indignum facinus! A. 145. — o facinus audax! A. 402; Ph. 233. — o facinus animadvertendum! A. 769. — indignum jam facinus faxo ex me audias, A. 856. — o indignum facinus! Eu. 70. — hoccine tam audax facinus facere esse ausum? Eu. 644. — tam infandum facinus, ne audivi quidem, Eu. 664. — proh fidem Deum! facinus fœdum! Eu. 942. — qua audacia tantum facinus audet? Eu. 958. — vah! vide, quod inceptet facinus, Hea. 600. — quodnam ob facinus? Hea. 958. — facinus indignum? Ad. 174; He. 376; Ad. 448. — ex illan' familia tam illiberale facinus esse ortum? Ad. 450. — hic pulcherrimum facinus audivi. Atqui mirificissimum, Ph. 869. — facinus indignum et malum! Ph. 1007. — sua quæ narrat facinora! Hea. 220.

Facio, fio; si tibi quid feci, aut facio, quod, A. 41. — qui conjecturam hanc nunc facio, A. 513. — facio sedulo, A. 681; Ad. 50. — ut grata mihi sint, quæ facio, omnia, Eu. 406. — quidquid facio, id facere causa mea, Eu. 1069. — ita facio, prorsus, Hea. 140. — ego de me facio conjecturam, Hea. 574. — istuc, Chreme, æqui bonique facio, Hea. 788. — nec vos est æquum, quod facio (succensere), mihi, Hea. 979. — facio te apud illum Deum, Ad. 537. — meum officium facio, Ad. 595. — paulatim plebem primulum facio meam, Ad. 902. — postremo non meum illud verbum facio, Ad. 956. — missa facio, Ad. 996. — si id facis, hodie postremum me vides, A. 323. — nec tu ea causa minueris hæc, quæ facis, A. 394. — facis, ut te decet, A. 422; Hea. 1056. — perge facere ita, ut facis, A. 523. — quamobrem id tute non facis? A. 729. — bene facis, Eu. 186; Ad. 603, 606, 949, 975. — ah! non æquum facis, Hea. 91. — si id non facis, ego, Hea. 107. — tu nunc sola reducem me in patriam facis, Hea. 398. — facis adeo indigne injuriam illi, Hea. 565. — hoc nihil facis, Ad. 168. — ex amicis inimici ut sint nobis affines, facis, He. 211.

— facis huic injuriam, He. 690, 692. — si id facis, facturave es, bonas quod par est facere, He. 739. — factis, ut credam, facis, He. 858. — mirum vero, impudenter mulier si facit meretrix? A. 757. — hic homines prorsum ex stultis insanos facit, Eu. 254. — si quando illa mentionem Phædriæ facit, Eu. 438. — neque tibi obstat, quod quidam facit, Eu. 483. — neque pes, neque mens satis suum officium facit, Eu. 728. — me impulsore hæc non facit, Eu. 987. — multas contaminasse Græcas, dum facit paucas Latinas, Hea. 17. — nisi finem maledictis facit, Hea. 34. — vicinitas facit, ut, Hea. 58. — ah! non æquum facis, Hea. 91. — ea lege faciam; si facit, quod, Hea. 1056. — malo coactus qui suum officium facit, Ad. 69. — ille, quem beneficio adjungas, ex animo facit, Ad. 72. — in hac re nobis facit injuriam, Ad. 149. — id demum juvat, si quem æquum est bene facere, is facit, Ad. 256. — quid ibi facit? Ad. 586. — sed quod (dissimilis) is, qui facit, Ad. 829. — id nunc res indicium facit hæc, He. 546. — peccandi quum ipse de se finem non facit, Ph. 24. — vide; avaritia quid facit! Ph. 358. — quod me factum consilii incertum facit, Ph. 577. — ut ludos facit! Ph. 944. — Senectus si verecundos facit, Ph. 1022. — flagitium facimus, Eu. 382. — inepta hæc esse, nos quæ facimus, sentio, Ad. 431. — nostrapte culpa facimus, ut, Ph. 765. — missum te facimus, Ph. 945. — recte facitis, Eu. 1083. — faciunt, næ, intelligendo, ut, A. 17. — quod plerique omnes faciunt adolescentuli, A. 55. — ubi ea causa, quamobrem hæc faciunt, erit ademta his, desinent, A. 839. — novarum qui spectandi faciunt copiam, Hea. 20. — vulgo faciunt, Hea. 959. — alii clanculum patres quæ faciunt, Ad. 53. — si id te mordet, sumtum filii quem faciunt, Ad. 812. — duo quum idem faciunt, Ad. 827. — quæ omnes faciunt dignæ ut videamur malo, He. 275. — non maximas injurias faciunt, He. 308. — quia non rete occipitri tenditur, neque miluo, qui male faciunt nobis: illis, qui nihil faciunt, tenditur, Ph. 259. — his nunc præmium est, qui recta prava faciunt, Ph. 773. — id faciebat retinendi illius causa, Eu. 620. — pro se quisque sedulo faciebat, quo, Hea. 127. — feci, e servo ut esses libertus mihi, A. 37. — si tibi quid feci, aut facio, quod, A. 41. — quid feci? quid commerui, aut peccavi, pater? A. 139. — merito te semper maximi feci, Chreme, A. 575. — feci hodie ut fierent, A. 605. — rape, inquam. Da. Quid feci? A. 864. — vereor, ne aliorsum, atque ego feci, acceperit, Eu. 82. — non pol, quo quemquam plus diligam, eo feci, Eu. 97. — quidquid hujus feci, causa virginis feci, Eu. 202, 203. — ego illud vero ita feci, ac lubens, Eu. 591. — quid ego feci? Hea. 563. — perii! quid ego feci? si peccavi, insciens feci, Hea. 631, 632. — quidquid ego hujus feci, tibi prospexi, Hea. 963. — quamobrem? quid feci? Ad. 776. — novas qui exactas feci, ut inveterascerent, He. 12. — quem ego tum consilio missum feci, He. 408. — here, licetne scire ex te, hodie quid sit, quod feci boni? He. 874. — neque hoc imprudens feci, He. 878. — plus hodie boni feci imprudens, quam, He. 881. — invitus feci,

Ph. 236. — Parmeno, bene fecisti, Eu. 463. — non te dignum, Chærea, fecisti, Eu. 864. — bene fecisti : gratiam habeo maximam, Eu. 1090. — tu nunc tibi id laudi ducis, quod tum fecisti inopia ? Ad. 106. — sumtus, quos fecisti in eam, He. 685. — quæ tum, obsecutus mihi, fecisti, ut decuerat, He. 688. — Menander fecit Andriam et Periothiam, A. 9. — nunquam cuiquam nostrûm verbum fecit, A. 178. — quod antehac fecit, nihil ad me attinet, A. 187. — hæc te solum semper fecit maximi, A. 293. — ex Græcis bonis Latinas fecit non bonas, Eu. 8. — hoc, quod fecit, res ipsa indicat, Eu. 658. — quidnam fecit ? Eu. 954. — vestrum judicium fecit : me actorem dedit, Hea. 12. — qui nuper fecit servo currenti in via decesse populum, Hea: 31. — non auderet hæc facere viduæ mulieri, quæ in me fecit, Hea. 951. — Syro ignoscas volo, quæ mea causa fecit, Hea. 1069. — eam Commorientes Plautus fecit Fabulam, Ad. 7. — dixin' hoc fore? quid fecit ? Ad. 85. — qui, nisi quod ipse fecit, nihil rectum putat, Ad. 100. — id anus fecit indicium mihi, Ad. 620. — sibi vixit: sibi sumtum fecit, Ad. 869. — eos hic fecit suos, Ad. 879. — fecit animi ut incertus foret, He. 121. — si modeste ac raro hoc fecit ? He. 552. — mater quod suasit sua, adolescens mulier fecit, He. 661. — non mirum fecit uxor, si hoc ægre tulit, He. 709. — qui ita dictitat, quas antehac fecit fabulas, Ph. 4. — quid is fecit ? Ph. 124, 477. — nihil fecit, quod succenseas, Ph. 263. — insidias nostræ fecit adolescentiæ, Ph. 274. — ita ut ille fecit ? Ph. 281. — nihil fecit novi, Ph. 475. — sine nostra cura hæc sola fecit, Ph. 760. — non odio id fecit tuo, Ph. 1015. — hæc si neque ego, neque tu, fecimus, non sivit egestas facere nos, Ad. 105. — fecistis probe, Ph. 458. — quo exemplo sibi licere id facere, quod illi fecerunt, putat, Hea. 21. — ultro, si quam (injuriam) fecere ipsi, expostulant, Ad. 597. — fecere alii sæpe, item boni, Ad. 692. — strepitus, clamor mulierum fecere, ut, He. 36. — vel rex maxumas (gratias) mihi agebat, quidquid feceram, Eu. 398. — quid feceras ? 855. — ita faciam, A. 46; Eu. 504, 723. — non faciam, A. 276 ; Eu. 389. — cedo igitur, quid faciam, Dave ? A. 384. — faciam hercle sedulo, A. 599. — faciam, A. 684 ; Hea. 236, 872 ; He. 756. — id faciam, in proclivi quod est, A. 703. — quid igitur faciam ? Eu. 46. — faciam, ut jusseris, Eu. 174. — fac, ita ut jussi ; deducantur isti. Pa. Faciam, Eu. 207. — opus faciam, ut defetiger usque, ingratiis ut dormiam, Eu. 220. — in ea re utilitatem ego faciam ut cognoscas meam, Eu. 309. — faciam sedulo, ac dabo operam, adjuvabo, Eu. 362. — fac animo hæc præsenti dicas. Ch. Faciam, Eu. 768. — faciam, ut hujus loci semper memineris, Eu. 800. — quid faciam ? Eu. 848; Hea. 469, 585, 925 ; Ph. 533. — non faciam, Pythias, Eu. 900. — quid igitur faciam miser ? quidve incipiam ? Eu. 965. — quod tamen nunc faciam, Hea. 262. — haud faciam, Hea. 416, 797. — quid faciam, Syre mi ? gaudeo, Hea. 692. — faciam boni tibi aliquid pro ista re, ac lubens, Hea. 763. — nam te sciente faciam, quidquid egero, Hea. 874. — quid

, nunc faciam, Syre? Hea. 995. — recte suades; faciam, Hea. 998. — — nihilominus ego hoc faciam tamen, Hea. 1014. — sciens non faciam, Hea. 1053. — ea lege hoc adeo faciam; si facit. Cl. Pater, omnia faciam: impera, Hea. 1056, 1057. — faciam, pater, Hea. 1061. — tu quod te posterius purges, hanc injuriam mihi nolle factam esse, hujus non faciam, Ad. 164. — sedulo faciam, Ad. 253, He. 767. — ah! minine gentium: non faciam, Ad. 344. — neque faciam, neque me satis pie posse arbitror, Ad. 460. — quapropter enitar, faciam, experiar, Ad. 498. — ut neque quid me faciam, neque quid agam, certum siet! Ad. 614. — nunc quid faciam? Ad. 628. — quid faciam amplius? Ad. 736. — hei mihi! quid faciam? quid agam? Ad. 793. — præter hæc meridie ipso faciam, ut stipulam colligat, Ad. 862. — ecce me, qui id faciam vobis, Ad. 1000. — patrio animo victus, faciam, ut tibi concedam, He. 244. — quid faciam misera? He. 340. — nec faciam: etsi amor me graviter tenet, He. 404. — at faciam, ut noveris, He. 439. — quod potero, faciam, He. 447. — ita ut jubes, faciam, He. 612. — faciam ut mones, He. 719. — de illo jam finem faciam dicundi mihi, Ph. 23. — id, si potes, verbo expedi. Gn. Faciam, Ph. 198. — utut hæc sunt, tamen hoc faciam, Ph. 530. — ita faciam, ut frater censuit, Ph. 775. — ut, id quod est faciundum, faciat. Nau. Faciam, Ph. 784. — faciam, ut jubes, Ph. 794. — quod is jubebit, faciam, Ph. 1045. — posthac tibi, quæ voles, faciamque, et dicam, Ph. 1050. — quid facies? cedo, A. 707. — vigilabis lassus: hoc plus facies, Eu. 221. — quod te dignum est, facies, Hea. 107. — nihilominus ego hoc faciam tamen. So. Facies? Hea. 1015. — nunquam rem facies, Ad. 221. — quid igitur facies? Ad. 750. — tu tuum officium facies, Ad. 985. — non facies: neque sinam, ut, He. 590. — qua via isthuc facies? Ph. 565. — quid facies? Ph. 937. — posthac quas faciet de integro Comœdias, A. 26. — quid hic mihi faciet, patri? A. 112. — at nunc faciet, neque, ut opinor, sine tuo magno malo, A. 179. — non hercle faciet, A. 777. — si vim faciet, in jus ducito hominem, Eu. 767. — quid faciet mihi? Eu. 848. — cedo, quid hic faciet sua? Hea. 333. — faciet, nisi caveo, Hea. 730. — ad me recipio: faciet. Faciet omnia, Hea. 1059, 1060. — testes faciet illico, vendidisse me, Ad. 204. — faciet, Ad. 988. — missam iram faciet, He. 781. — quod satis sit, faciet ipsa, He. 784. — faciet, ut voles, Ph. 1042. — quid illo faciemus, stulta? Eu. 836. — sed quid faciemus puero? He. 668. — utinam ita Di faxint! Ch. Facient nunc, Hea. 161. — nisi facient, quæ illos æquum est, haud sic auferent, Ad. 455. — proin tu fac, apud te ut sies, A. 409. — nunc primum fac, isthæc ut lavet, A. 484. — tu, Parmeno, huc fac illi adducantur, Eu. 189. — meus fac sis animus, Eu. 196. — fac, ita ut jussi, Eu. 207. — fac ut admittar ad illam, Eu. 281. — fac sis nunc promissa appareant, Eu. 311. — hanc tu mihi fac tradas, Eu. 320. — fac ut potiar, Eu. 362. — fac periculum in litteris: fac in palæstra, in musicis, Eu. 476, 477. — diligenter fac cures, Eu. 501. —

fac amabo, Eu. 534. — fac animo hæc præsenti dicas, Eu. 768. — fac vicissim ut memineris, Eu. 814. — fac quam primum hæc audiat, Eu. 1041. — istuc fac me ut sciam, Hea. 84. — fac ergo, Hea. 550. — fac te patrem esse sentiat : fac ut audeat tibi credere omnia, Hea. 926. — salsamenta hæc fac macerentur pulchre! Ad. 382. — bono animo fac sis : et istam quod potes, fac consolere, Ad. 513, 514. — tu fac, ut dixi, si sapis, Ad. 710. — hilarum ac lubentem fac te, Ad. 760. — fac quam plurimum illis relinquas, Ad. 817. — hilarum fac te, Ad. 846. — unam fac domum, Ad. 913. — fac : promisi ego illis, Ad. 944. — fac, promitte, Ad. 946. — fac eadem ut sis porro, He. 764. — fac ut illam ducat, nos quam volumus, Ph. 670. — fac illa ut placetur nobis, Ph. 783. — fac periculum, Ph. 932. — me missum face, A. 682. — huc face ad me ut venias, si quid poteris, A. 714. — orandi jam finem face, A. 823. — nos missos face, A. 835. — missa istæc face, Eu. 90. — tibi ut opus facto est, face, Hea. 80. — dividuum face, Ad. 242. — missa hæc face, Ad. 910. — itidem tu face, Ph. 397. — quantum potes, me certiorem face, Ph. 673. — ventulum huic facito, Eu. 595. — periculum ex aliis facito, tibi quod ex usu siet, Hea. 221. — facito dum eadem hæc memineris, Hea. 550. — quod imperabit, facito, Hea. 828. — hoc facito, Ad. 418. — sed, Demea, hoc tu facito, Ad. 502. — quæso, facito hæc tecum cogites, Ad. 812. — modo facito, ut illam serves, Ad. 849. — puer ut satur sit, facito, He. 770. — facite, fingite, invenite, efficite, qui detur tibi, A. 335. — domi adsitis, facite, Eu. 506. — facite æqui sitis, Hea. 28. — facite, æquanimitas poetæ ad scribendum augeat industriam, Ad. 24. — ita, ut dixi, Sostrata, facite, Ad. 640. — effundite, emite, facite, quod vobis lubet, Ad. 996. — facite, ut vostra auctoritas meæ auctoritati fautrix, adjutrixque sit, He. 47. — quod quum dixero, si placuerit, facitote, Eu. 1067. — ne quam faciam in nuptiis fallaciam, A. 212. — nec quid me nunc faciam, scio, A. 616. — una harum quævis causa me, ut faciam, monet, A. 906. — ut Thaidi me dedam, et faciam quod jubeat, Eu. 1025. — quid vis faciam? Eu. 1053. — rectum est? ego ut faciam : non est? te ut deterream, Hea. 79. — sumtus domi tantos ego solus faciam? Hea. 131. — malo quidem me dignum quovis deputem, si id faciam, Hea. 136. — quamobrem id faciam, vera causa est, Hea. 336. — cedo, quid vis? faciam, Hea. 846. — illum hoc rogitato simul, quamobrem id faciam, Hea. 945. — quamobrem hoc faciam, nescias, Hea. 1010. — ne forte imprudens faciam, quod nolit, Ad. 715. — tibi lubens bene faxim, Ad. 891, 900. — ne quid faciam plus, quod post me minus fecisse satius sit, He. 730. — quo magis omnes res cautius, ne temere faciam, accuro, He. 738. — quin tu, quod faciam, impera, Ph. 223. — nihil est, æque quod faciam lubens, Ph. 564. — quid facias illi, qui dederit damnum aut malum? A. 143. — sed dico tibi, ne temere facias, A. 205. — paulum interesse censes, ex animo omnia facias, an de industria? A. 797. — tune impune hæc facias? A. 912. — quid

istuc ? si certum est facere, facias, Eu. 388. — miseret tui me, qui hunc tantum hominem facias inimicum tibi, Eu. 801. — miles, nunc adeo edico tibi, ne vim facias ullam in illam, Eu. 806. — quid facias, rogas ? Eu. 836. — quid illo facias ? Hea. 317. — porro te idem oro ut facias, Chreme, Hea. 493. — rem facias palam, Hea. 721. — nulla est tam facilis res, quin difficilis siet, quam invitus facias, Hea. 806. — quamobrem id facias, nescio, Hea. 945. — mi vir, te obsecro, ne facias, Hea. 1051. — quid facias ? Ad. 432, 737. — de reducenda id facias, quod in rem sit tuam, He. 391. — sed scin' quid volo potius, sodes, facias ? He. 753. — aliter si facias, He. 765. — qualis sim amicus, periculum facias, He. 767. — ego, quæ in rem tuam sint, ea velim facias, Ph. 449. — obsecro, ne facias, Ph. 944. — viden', otium, et cibus quid faciat alienus ? Eu. 265. — ne quam ille hodie insanus turbam faciat, aut vim Thaidi, Eu. 616. — qui scis, an quæ jubeam, sine vi faciat ? Eu. 789. — incertum est etiam, quid se faciat, Hea. 188. — faciat quod lubet, Hea. 464. — si quid hujus simile forte aliquando evenerit, ut sunt humana, tuus ut faciat filius, Hea. 552. — si est, facturus ut sit officium suum, faciat, Ad. 517. — si tu sis homo, hic faciat, Ad. 939. — in istac finem faciat, Ad. 1002. — uxor quid faciat, in manu non est mea, He. 666. — obsecrat, sibi ut ejus faciam copiam, Ph. 113. — ut, id quod est faciundum, faciat, Ph. 784. — missa hæc faciamus, Eu. 863. — Di tibi bene faciant ! Ad. 922. — Di tibi male faciant ! Ph. 394. — quid facerem, si quis nunc me roget ? aliquid facerem, ut hoc ne facerem, A. 258, 259. — egon' istuc facerem ? A. 586. — ego homuncio hoc non facerem ? Eu. 591. — quid facerem ? Eu. 830. — qui mihi consilium dedit, ut facerem, Eu. 1044. — nec quum male facerem, crederem mihi impunius licere, Hea. 560. — illis dum studeo ut quam plurimum facerem, Ad. 873. — quod ut facerem, egestas me impulit, Ph. 732. — verebamini, ne non id facerem, quod ? Ph. 901. — interminatus sum, ne faceres ? A. 497. — veritus sum, Dave, abs te, ne faceres idem, quod, A. 584. — at tu indignus, qui faceres tamen, Eu. 865. — quod tu si idem faceres, magis in rem nostram esset, He. 249. — causæ impellebant leves, quod nunc minitare facere, ut faceres, He. 427. — quid faceres, si aliud gravius tibi nunc faciundum foret ? Ph. 207. — quin novo modo ei faceres contumeliam, Ph. 571. — num censes faceret, filium nisi sciret eadem hæc velle ? Ad. 579. — atque equidem orante, ut ne id faceret, Thaide, Eu. 955. — quamobrem insigne aliquid faceret his, Eu. 1000. — quid faceret ? Cn. Rogas ? Hea. 532. — per te vel uti quæstum faceret, vel uti, Hea. 640. — alieniore ætate, post faceret tamen, Ad. 111. — si esset alia ex hoc quæstu, haud faceret, scio, He. 756. — nunquam faceret, Ph. 121. — si esset, unde id fieret, faceremus, Ad. 108. — facerent fugam, Eu. 786. — debeam, credo, isti quidquam furcifero, si id fecerim, Eu. 861. — scio quid feceris, Hea. 627. — quod faciundum fortasse sit post', idem hoc nunc si feceris, He. 609. — quid ab Orco

mortuum me reducem in lucem feceris, He. 853. — ubi peregre, tibi quod libitum fuit, feceris, Ph. 969. — quid ille fecerit! quem neque pudet quidquam, Ad. 85. — populo ut placerent, quas fecisset fabulas, A. 3. — an pœnitebat flagitii, te auctore quod fecisset adolescens? Eu. 1012. — ni id fecisset, magis mirum foret, He. 220. — magis placerent, quas fecisset fabulas, Ph. 12. — quin ergo rape me. Quid cessas? Gn. Fecero, Ph. 881. — sed si te æquo animo ferre accipiet, negligentem feceris, A. 398. — quî scis ergo istuc, nisi periculum feceris? A. 566. — illi gratum feceris, Eu. 722. — tute idem melius feceris, Ph. 426. — tuis dignum factis feceris, Ph. 430. — qui erit rumor populi, inquit, si id feceris? Ph. 910. — id tua refert nihil, utrum illæ fecerint, He. 618. — indignum jam facinus faxo ex me audias, A. 856. — næ tu istas, faxo, calcibus sæpe insultabis frustra, Eu. 285. — jam faxo scies, Eu. 663. — ademtum tibi jam faxo omnem metum, Hea. 341. — cupide accipiat, faxo, Ad. 210. — favillæ plena, fumi, ac pollinis, coquendo sit faxo, et molendo, Ad. 851. — jam faxo hic aderit, Ph. 308, 1054. — faxo tali eum mactatum, atque hic est, infortunio, Ph. 1027. — verbum si mihi unum faxis, cave, A. 755. — cave, faxis; non opus est, pater, Hea. 187. — vereor, quam ne quid in illum iratus plus satis faxit, pater, Hea. 198. — ne quid plus minusve faxit, quod nos post pigeat, Ph. 553. — utinam ita Di faxint! Hea. 161; He. 354. — ita Di Deæque faxint, si in rem est Bacchidis, He. 102. — quid facere in hac re te velim, A. 50. — quæ meo cumque animo lubitum est, facere, A. 263. — ait, nimium parce facere sumtum, A. 451. — est optimæ adolescenti facere injuriam, A. 489. — tu has nuptias perge facere ita, ut facis, A. 523. — qua fiducia id facere audeam? A. 615. — si perget lædere ita, ut facere instituit, Eu. 19. — non qui furtum facere studuerit, Eu. 28. — bonas matronas facere, meretrices malas? Eu. 37. — incerta ratione certa facere, Eu. 62. — ita facere certum est, Eu. 188. — quid istuc? si certum est facere, facias, Eu. 388. — voluit facere contra huic ægre, Eu. 624. — audax facinus facere, Eu. 644. — quî istuc facere Eunuchus potuit? Eu. 657. — necesse fuit hoc facere, Eu. 997. — me hujus quidquid facio, id facere maxume causa mea: verum idem si vobis prodest, vos non facere, inscitia est, Eu. 1069, 1070. — quo exemplo sibi licere id facere, quod illi fecerunt, putat, Hea. 21. — præter ætatem facere, Hea. 60. — tibine hæc diutius licere speras facere, me vivo patre? Hea. 103. — ego, quod me in te sit facere dignum, invenero, Hea. 108. — decrevi tantisper me minus injuriæ, Chreme, meo gnato facere, Hea. 148. — idem absens facere te hoc vult filius, Hea. 164. — periculum ex aliis facere, Hea. 210. — si certum est tibi sic facere, Hea. 467. — scin', quid nunc facere te volo? Id ut maturent facere, Hea. 494, 496. — facile equidem facere possum, si jubes, Hea. 547. — ea prohibet facere tua præsentia. Quod illum facere credito, Hea. 573, 577. — quid nunc facere cogitas? Hea. 607. — ne quid credas me advorsum edictum tuum facere

esse ausam, Hea. 624. — certo scio, te inscientem dicere, ac facere omnia, Hea. 633. — non auderet hæc facere viduæ mulieri, quæ, Hea. 954. — at te id nullo modo puduit facere, Hea. 1045. — consuefacere filium, sua sponte recte facere, Ad. 75. — non sivit egestas facere nos, Ad. 105. — sineres nunc facere, dum per ætatem licet, Ad. 109. — non est flagitium, facere hæc adolescentulum! Ad. 113. — si, quem æquum est bene facere, is facit, Ad. 256. — ne id assentandi magis', quam quo habeam gratum, facere existumes, Ad. 270. — sineres vero tu illum tuum facere hæc? Ad. 397. — hæccine flagitia facere te! Ad. 409. — id uobis tam flagitium est, quam illa non facere vobis, quæ, Ad. 424. — decet te facere, Ad. 508. — nunc quum maxume operis aliquid facere credo, Ad. 520. — hoc licet impune facere huic, illi non licet, Ad. 828. — quid ego possiem blande dicere, aut benigne facere, Ad. 882. — dum nimis sanctas nuptias student facere, Ad. 904. — cessas ire, ac facere? Ad. 920. — unam facere familiam, Ad. 930. — bene nos aliquid facere illi decet, Ad. 952. — ut te cogam, quæ ego imperem, facere, He. 244. — te mihi injuriam facere arbitror, He. 256. — si facere possim ullo modo. La. Quæ res te facere id prohibet? He. 266. — qui amat, cui odio ipsus est, bis facere stulte duco, He. 343. — quod nunc minitare facere, ut faceres, He. 427. — incendor ira, esse ausam facere hæc te injussu meo, He. 562. — quid vis facere, nisi reducere? He. 615. — si id facis, facturave es, bonas quod par est facere, He. 739. — me facere ut redeat uxor, oportet, He. 775. — quod aliæ meretrices facere fugitant, He. 777. — cœpi iis omnia facere, obsequi quæ vellent, Ph. 79. — neque eum æquum ait facere, Ph. 114. — si uxorem velit, lege id licere facere, Ph. 116. — id nosmet ipsos facere oportet, Phædria, Ph. 222. — quid me in hac re facere voluisti tibi? Ph. 291. — itane es paratus facere me advorsum omnia, infelix? Ph. 427. — ut aiebat, de ejus consilio sese velle facere, quod? Ph. 481. — itane tandem facere oportet? Ph. 526. — utrum stultitia facere ego hunc, an malitia dicam, Ph. 658. — idem ego istuc facere possum, Ph. 725. — vin' primum hodie facere, quod ego gaudeam? Ph. 1051. — rem divinam fecisse, Eu. 513. — contumeliæ non fecisse causa, sed amoris, Eu. 877. — me quidem semper scio fecisse sedulo, Hea. 396. — fecisse id quod jusseram, Hea. 661. — fecisse convicium, Ad. 181. — quod post me minus fecisse satius sit, He. 730. — solam fecisse id, quod aliæ meretrices facere fugitant, He. 777. — at, pol, me fecisse arbitror, ne, He. 840. — non satis est, tuum te officium fecisse, si non, Ph. 723. — venisse fucum factum mulieri, Eu. 589. — rem imperas factu facilem, Hea. 704. — si est, facturus ut sit officium suum, faciat, Ad. 516. — quia de uxore incertus sum etiam, quid sim facturus, He. 614. — quamobrem? aut quidnam facturus? cedo, Ph. 549. — quidnam nunc facturus, Phædria? Ph. 832. — quem ego credo manibus pedibusque obnixe omnia facturum, A. 162. — facturum quæ voles, scio esse omnia, A. 977. — deinde facturum autumat, Hea.

19. — scilicet facturum me esse, ut sit necesse, Hea. 359. — at mihi fides apud hunc est, nihil me istius facturum, pater, Hea. 571. — quid illum porro credis facturum, Chreme? Hea. 591. — dicam. Quid deinde? Ch. Me facturum esse omnia, Hea. 865. — facturum credo, ut habeas quicum eantites, Ad. 754. — si id facis, facturave es, He. 739. — id facturas, Davus dudum prædixit mihi, A. 842.

Fio, factus sum; forte, ita ut fit, A. 80. — mihi non fit verisimile, A. 225. — quod si fit, pereo funditus, A. 244. — nunc hujus periculo fit, A. 481. — hoc nisi fit, nihil moventur nuptiæ, A. 517. — opportune hic fit mihi obviam, A. 592. — credo, ut fit, misera præ amore exclusi hunc foras, Eu. 98. — is fit mihi obviam, Eu. 328. — jam dudum illi facile fit, quod doleat, Eu. 448. — perstrepunt, ita ut fit, domini ubi absunt, Eu. 600. — ita ut fit, ubi quid in animo est molestiæ, Eu. 630. — nulla adeo ex re istuc fit, nisi ex nimio otio, Hea. 109. — hocque fit, ubi non vere vivitur, Hea. 154. — non fit sine periculo facinus magnum et memorabile, Hea. 314. — siquidem hoc fit, Hea. 331. — scio, tibi esse hoc gravius multo, ac durius, cui fit, Hea. 960. — id non fit, Hea. 995. — qui imperium credat gravius esse, vi quod fit, quam, Ad. 67. — quid fit, Ctesipho? Ad. 267. — fit sedulo, nihil prætermitto, Ad. 414. — ægre solus, si quid fit, fero, Ad. 549. — non, hercle hic quidem durare quisquam, si sic fit, potest, Ad. 556. — quid fit? quid tu es tristis? Ad. 772. — ex quibus conjectura facile fit, Ad. 826. — si id fit dando, atque obsequendo, Ad. 884. — quid fit? quid agitur? Ad. 887, 889. — quid deinde fit? He. 143. — sed, ut fit, postquam, He. 158. — mutatio fit, ea nos perturbat, He. 633. — quid fit denique? Ph. 121. — quod si fit, ut me excutiam, id restat, Ph. 585. — multa advenienti, ut fit, nova hic, compluria, Ph. 610. — fit forte obviam mihi Phormio, Ph. 616. — quam multa injusta ac prava fiunt moribus! Hea. 839. — non me indicente hæc fiunt, Ad. 509. — res composita est: fiunt nuptiæ, Ad. 739. — multo melius hic quæ fiunt, scio, He. 217. — cujus hæc fiunt consilio omnia, He. 514. — qui mihi, ubi ad uxores ventum est, tum fiunt senes, Ph. 1009. — verba fiunt mortuo, Ph. 1014. — is meus est factus, Ad. 116. — de eadem causa est iracundus factus inimicissimus, He. 309. — duplex quæ ex argumento facta est simplici, Hea. 6. — virgo ex eo compressu gravida facta est, Ad. 476. — maligna multo, et magis procax facta illico est, He. 159. — inde est cognitio facta, He. 832. — etsi mihi facta injuria est, Ph. 407. — dissimili oratione sunt factæ, ac stilo, A. 12. — lites sunt inter eos factæ maximæ, Eu. 733. — o factum bene! A. 105, 971; Eu. 674. — optime, inquam, factum! A. 595. — factum hoc est, Dave? Da. Factum, A. 667. — bene factum, A. 977. — hoc hercle factum est, Eu. 311. — perii! Pa. Quid factum est? Eu. 326. — factum. Ph. Et ea est indutus? Do. Factum, Eu. 707. — quid factum est? taces? Eu. 820. — aufugistin'? Ch. Hera, factum, Eu. 850. — quid ita? aut quid factum est? cedo, Eu. 949. — hoc

putant, quidquid factum est, ex te esse ortum, Eu. 965. — quidquid hujus factum est, culpa non factum est mea, Eu. 979. — bene, ita me Di ament! factum, Eu. 1036; Ph. 882. — factum a nobis stulte est; Hea. 249. — in vino quam immodestus fuisti! Sy. Factum, Hea. 568. — si sic factum est, domina, ergo, Hea. 628. — quid, postquam hoc est factum? Hea. 905. — adhuc quod factum est, miror, Hea. 1002. — melius fieri haud potuit, quam factum est, Ad. 296. — sic est factum, Ad. 449; Ph. 1005. — extorque, nisi ita factum est, Ad. 484. — factum: verum venit post insaniens, Ad. 563. — id quia non est a me factum, agis gratias? Ad. 598. — factum a vobis duriter, Ad. 666. — factum est, non nego, Ad. 802. — factum est, quod justi, Ad. 963. — an dolor repente invasit? Pa. Ita factum est, He. 357. — dixtin' dudum, illam dixisse? Ph. Factum, He. 452. — bene factum te advenisse salvum, He. 456. — factum est turpiter, He. 624. — factum prave, He. 646. — sic te dixisse opinor. Par. Factum. Pa. Itane est factum? Par. Ita, inquam, He. 847, 848. — bene factum, et volupe est, He. 858. — persuasit homini: factum est, Ph. 135. — factum est periclum, Ph. 326. — tibi quidem est olim dies præstituta. Ph. Factum, Ph. 523. — male factum! Ph. 750. — composito factum est, Ph. 755. — factum est abs te sedulo pro fratre, Ph. 1000. — an quidquam hodie est factum indignius? Ph. 1008. — meriton' hoc meo videtur factum? Ph. 1032. — facta, transacta omnia, A. 248. — tu fortasse, quæ facta hic sint, nescis, Eu. 1060. — illa, quæ antehac facta sunt, omitto, Ad. 87. — utut hæc sunt facta, Ad. 249. — de Antiphone audistin' quæ facta? Ph. 611. — dum fiam miser, Hea. 148. — novus maritus fiam! Ad. 943. — quid restat, nisi ut fiam miser? He. 300. — interea fiet aliquid, spero, A. 315. — quid me fiet? A. 711. — non fiet, Eu. 185. — fiet. Ph. At mature. Pa. Fiet, Eu. 208. — hic tibi asservandus est. Ch. Fiet, Hea. 594. — non fiet: bono animo es, Ad. 285. — obsecro, quid nunc fiet? Ca. Quid fiet, rogas? Ad. 289. — tace: non fiet, Ad. 842. — sed de fratre quid fiet? Ad. 1001. — Geta, quid nunc fiet? Ph. 219. — fiet sedulo, Ph. 228. — si ab eo nihil fiet, tum, Ph. 604. — quid fiet? Ph. 693. — quid fiet? in eodem luto hæsitas, Ph. 779. — id quidem tibi jam fiet, nisi, Ph. 849. — quid igitur fiet? Ph. 923. — tum illæ turbæ fient, A. 381. — in quem exempla fient? Eu. 947. — fient, quæ fieri æquum est, omnia, Ad. 507. — fratri ædes fient perviæ, Ad. 916. — hæc fient. An. Ut modo fiant. Ge. Fient: me vide, Ph. 710. — quid si nunc tute fortunatus fias? Eu. 369. — ex ea re quid fiat, vide, A. 386. — postulo, ut fiat, Chreme, A. 851. — age, fiat, A. 958; Ph. 810. — fiat, Eu. 100, 600, 614; Hea. 949, 1069; He. 358; Ph. 1053. — adjuta me, quo id fiat facilius, Eu. 150. — id ut ne fiat, hæc res sola est remedio, Eu. 439. — pace quod fiat tua, Eu. 466. — me, quantum hic operis fiat pœnitet, Hea. 72. — fortasse, quid me fiat, parvi pendis, Hea. 715. — volo te dare operam, ut fiat, verum alia via. Sy. Fiat: quæratur aliud, Hea. 789,

790. — qua causa id fiat, Hea. 827. — quando bene promeruit, fiat, Ad. 202. — quod cum salute ejus fiat. Sy. Ita fiat! Ad. 521, 523. — operam, ut fiat, dare, Ad. 937. — si vos istuc vultis, fiat, Ad. 949. — utinam hoc perpetuum fiat gaudium, Ad. 977. — ea causa, ut ne id fiat palam, He. 105. — tibi id in manu est, ne fiat, He. 493. — quid fit denique? Gn. Quid fiat? Ph. 122. — quid obstat, cur non veræ fiant? A. 103. — quo (nuptiæ) fiant minus, A. 197. — ego istæc, recte ut fiant, videro, A. 457. — nuptiæ fiant, A. 544. — si in rem est utrique, ut fiant, A. 547. — ne fiant isti viginti dies, Eu. 183. — est, Dis gratia, et unde hæc fiant, Ad. 123. — hæc ut fiant, Deos quæso, Ad. 492. — ut modo fiant. Gn. Fient, Ph. 710. — utinam esset mihi pars æqua amoris tecum, ac pariter fieret, ut, Eu. 92. — nam si esset, unde id fieret, faceremus, Ad. 107. — me reprehendi tamen, ne fieret palam, Ad. 627. — prospexti tibi, quid fieret? qua fieret? Ad. 694. — ut dicerem, argento opus esse, et id quo pacto fieret, Ph. 592. — dabamus operam, ut fieret, Ph. 759. — feci hodie ut fierent (nuptiæ), A. 605. — quo minus hæ fierent nuptiæ, A. 702. — si forte morbus amplior factus siet, He. 330. — utinam aut hic surdus, aut hæc muta facta sit, A. 464. — audio, quid illo sit factum, A. 939. — narra ut factum siet, Eu. 969. — quod sit factum legibus, Ph. 455. — iræ factæ ampliores, He. 289. — quod si esset factum, Hea. 157. — quoniam non potest id fieri, quod vis, A. 306. — quid alias malim, quam hodie has fieri nuptias? A. 530. — istuc periculum in filia fieri, grave est, A. 567. — si poterit fieri, ut ne, A. 701. — alio pacto haud poterat fieri, ut, A. 794. — hac re arbitror id fieri posse maxime, Eu. 173. — quid? tu his rebus credis fieri? Eu. 245. — æquum est fieri, ut a me ludatur dolis, Eu. 386. — erat suspicio, dolo malo hæc fieri omnia, Eu. 515. — dico ego mihi insidias fieri, Eu. 532. — sine sanguine hoc fieri non posse, Eu. 778. — quod ego nunquam vidi fieri, Eu. 957. — ne quam in illum Thais vim fieri sinat, Eu. 962. — ubi satias cœpit fieri, Eu. 972. — ut facile scires, desiderio id fieri tuo, Hea. 307. — cujus maxume te fieri participem cupis, Hea. 428. — qui passus est id fieri, Hea. 532. — quo pacto id fieri soleat, calleo, Hea. 548. — itane fieri oportet? Hea. 562. — ubi videbit tantos sibi sumtus domi quotidianos fieri, nec fieri modum, ut, Hea. 755. — scite poterat fieri, Hea. 785. — Clinia hæc fieri videbat? Hea. 908. — non patiar, flagitiis tuis me infamem fieri, Hea. 1039. — e re nata melius fieri haud potuit, quam factum est, Ad. 296. — hæccine fieri! Ad. 391. — fient, quæ fieri æquum est, omnia, Ad. 507. — non potest fieri, Ad. 532. — putant sibi fieri injuriam, Ad. 597. — fieri potis est, ut ne qua exeat, Ad. 629. — hoc adeo mea culpa fateor fieri, Ad. 632. — fieri aliter non potest, Ad. 940. — re ipsa fieri oportet, Ad. 959. — judico Syrum fieri esse æquum liberum, Ad. 965. — denique hic vult fieri. Mi. Vin, tu hoc fieri? Ad. 974. — quod te festivum putant, id non fieri ex vera vita, Ad. 992. — detrimenti nihil fieri potest, He. 234. — sed si fieri id non po-

test, quin sentiant, He. 397. — ne ulla merito contumelia fieri a vobis posset, He. 471. — si fieri potest, He. 635. — placet, non fieri hoc itidem, ut in Comœdiis, He. 867. — communia esse hæc : fieri posse Ph. 245. — itane hunc patiemur fieri miserum ? Ph. 536. — volo ipsius quoque voluntate hoc fieri, Ph. 724. — quando jam accusando fieri infectum non potest, Ph. 1033. — multo omnium me fortunatissimum factum puto esse, Hea. 843. — ut sciat lenem patrem illum factum me esse acerrimum, Ph. 262. — scin' tu turbam hanc propter te esse factam ? Eu. 743. — hanc injuriam mihi nolle factam esse, hujus non faciam, Ad. 164. — illi miseræ, indigne factam injuriam contexeris, He. 401. — qui post factam injuriam se expurget, He. 742. — en cuiquam contumeliosius audistis factam injuriam ? Ph. 349. — eas fabulas factas prius Latinas, scisse sese, pernegat, Eu. 33. — ego illud sedulo negare factum : ille instat factum, A. 147. — quasi tu dicas, factum id consilio meo, A. 503. — ne dicas, Davi factum consilio, aut dolis, A. 510. — ego istuc abs te factum nihili penderem, Eu. 94. — illud merito factum omnes putent, Eu. 387. — ille ubi id rescivit factum, Eu. 953. — factum hic esse id non negat, Hea. 18. — scin' esse factum, ut dico ? Hea. 529. — pernoscite, furtumne factum existumetis, an, Ad. 13. — clamant omnes, indignissime factum esse, Ad. 93. — nollem factum, Ad. 166. — ubi scit factum, ad matrem virginis venit, Ad. 472. — quum te video nostræ familiæ tam ex animo factum velle, Ad. 923. — illius dices culpa factum, He. 232. — id res indicium hæc facit, quo pacto factum volueris, He. 546. — ut mea pertinacia esse dicat factum, He. 591. — factum fateor, He. 839. — factum volo, Ph. 786. — hæc facta ab illo oportebant, Hea. 536. — ita res erat : faciundum fuit, Eu. 97. — scilicet faciundum est quod vis, Eu. 186. — quid faciendum censes ? Eu. 719. — ita tempus fert : faciundum est, Ad. 844. — si multum siet, tamen faciundum est, Ad. 955. — quod faciundum fortasse sit post, hoc nunc si feceris, He. 609. — quid faceres, si aliud gravius tibi nunc faciundum foret ? Ph. 207. — opus ruri faciundum, Ph. 250. — ut sua voluntate, id quod est faciundum, faciat, Ph. 784. — quod in opere faciundo operæ consumis tuæ, Hea. 73. — opere rustico faciundo sumtum exercere, Hea. 143. — lectulos faciundos dedit, Ad. 587.

Factito; idem hoc jam Pyrrhus factitavit, Eu. 782. — quæ veteres factitarunt, Eu. 43.

Factum (subst.); hoccine est humanum factum, aut inceptum ! A. 236. — dictum ac factum invenerit aliquam causam, A. 382. — dictum factum huc abiit, Hea. 905. — vos eritis judices, laudin' an vitio duci id factum oporteat, Ad. 5. — nullum hujus simile factum, Ad. 97. — placet tibi factum, Micio ? Ad. 741. — non tibi illud factum minus placet, quam mihi, He. 647. — quod me factum consilii incertum facit, Ph. 577. — nunc facti piget ? A. 879. — apud alium ipsius facti pudet, Hea. 576. — id isti vituperant factum, A. 15. — haud muto factum, A. 40. — equidem istuc factum ignoscam, Hea. 647.

— dictum ac factum reddidi, Hea. 760. — istunc liberum? quodnam ob factum? Ad. 966. — non imperabat coram, quid opus facto esset, puerperæ, A. 491. — ita facto est opus, A. 717; Ph. 715. — tibi ut opus facto est, face, Hea. 80. — moneo, quid facto usus siet, Ad. 430. — si ita opus est facto, eamus, Ad. 603. — plus scis, quid facto opus est, Ad. 1001. — non usus facto est mihi hunc intro sequi, He. 327. — quod facto usus sit? He. 879. — crede mihi, gaudebis facto, Ph. 493. — nunc quid opus facto sit, vide, Ph. 761. — ut alia tua facta sunt, Ph. 1019. — ob hæc facta spernor, Eu. 171. — collaudavi secundum facta et virtutes tuas, Eu. 1089. — probe horum facta imprudens depinxit senex, Ph. 268. — adolescentis facta tolerare, Ph. 730. — credis, te ignorarier, aut tua facta adeo? Ph. 931. — at tibi Di dignum factis exitium duint! A. 668. — egon' quidquam cum istis factis tibi respondeam? Eu. 153. — pol te pro istis dictis et factis, scelus, ulciscar, Eu. 940. — an quidquam pro istis factis dignum te dici potest? He. 209. — non sic ludibrio tuis factis habitus essem, He. 526. — factis, ut credam, facis, He. 858. — tuis dignum factis feceris, Ph. 430.

Facultas; Di, date facultatem huic pariundi, A. 232.

Facundia; actor poterit a facundia, Hea. 13.

Fallacia; hæc primum affertur jam mihi ab hoc fallacia, A. 472. — fallacia alia aliam trudit, A. 780. — intendenda in senem fallacia, Hea. 513. — si sensero hodie quidquam te fallaciæ conari, A. 197. — ausculta, quod superest fallaciæ, Hea. 771. — ne quam faciam in nuptiis fallaciam, A. 212. — fingunt quamdam fallaciam, A. 220. — aliquam fallaciam portare, A. 433. — minas triginta per fallaciam abstuli, Ph. 1037. — de fallacia dicis? st! inveni nuper quamdam, Hea. 596. — jamne oblitus es, inter nos quid sit dictum de fallacia? Hea. 849. — fingeret fallacias, Hea. 533. — per fallacias adducere ante oculos? Hea. 1043. — occidisti me tuis fallaciis, Ph. 671.

Fallo; irrides? nihil me fallis, A. 204. — certe hercle nunc hic se ipsus fallit, haud ego, A. 496. — nisi me animus fallit, Hea. 614, 668; Ph. 734. — nec pol me multum fallit: quin, He. 728. — heros qui fallunt, Hea. 537. — herum fefelli, A. 604. — num me fefellit? Hea. 514. — nihil me fefellit, Hea. 682. — iste me fefellit, Ph. 529. — atque eas itidem fallam, ut? Eu. 385. — vera dicendo, ut eos ambos fallam, Hea. 711. — an quia, quos fallam, pro uno duo sunt mihi dati? Ph. 601. — nisi quid me fefellerit, Ph. 220. — aperte fallere dolis? A. 494. — ostendam, herum quid sit pericli fallere, A. 869. — quod sensisti illos me incipere fallere, Hea. 495. — nam quod de argento postulem me fallere, Hea. 671. — qui fallere insuerit patrem, Ad. 55. — ubi quid mihi lucri est, te fallere? Ph. 62. — eas itidem fallam, ut ab illis fallimur? Eu. 385. — dum ne ab hoc me falli comperiar, A. 904. — quî magis licet, falli per servum senem? Eu. 39. — falli te sinas, Hea. 470.

Falso; continuo dari tibi verba censes. Sr. Falso, A. 506. — falso

suspicarier, Hea. 268. — nostras mulieres suspectas fuisse falso nobis, in re ipsa invenimus, He. 778. — si compererit crimini tua se falso uxor credidisse, He. 780.

Falsus, a, um; falsus es, A. 649. — uro hominem. Pa. Ut falsus animi est! Eu. 274. — haec verba, una falsa lacrymula restinguet, Eu. 67. — proloqui ullam causam falsam, A. 257. — proin tu sollicitudinem istam falsam mittas, Hea. 177. — cave, ne falsam gratiam studeas inire, Hea. 302. — nisi me falsa spe produceres? A. 650. — nolo falsa fama esse gnatum suspectum tuum, He. 758. — per falsas nuptias vera objurgandi causa est, A. 157. — fingis falsas causas ad discordiam, He 693. — inventum est falsum, A. 504. — sin falsum, aut fictum est, Eu. 104. — utrumque hoc falsum est, Eu. 121. — aut illud falsum est, quod vulgo audio dici, Hea. 421. — tum, si id falsum fuerat, filius cur non refellit? Ph. 400. — nihil, pol, falsi dixi, mi senex, A. 790. — hoc certo scio, neque me finxisse falsi quidquam, Eu. 200. — duci falso gaudio, A. 180. — gaudio falso frui, He. 843. — quae dico, vera an falsa audieris, jam sciri potest, A. 924.

Fama; tua fama in dubium veniet, Ad. 341. — proinde ego ero fama foris, He. 218. — si non id fama approbat, Ph. 723. — non poenitet me famae, He. 776. — minus famae temperans, Ph. 271. — hoc meae commodum famae arbitror, He. 585. — et me, et famam permitto tibi, Hea. 351. — famam in se transtulit, Ad. 264. — fama impulsus, A. 99. — nolo falsa fama esse gnatum suspectum tuum, He. 758. — uxor sine mala fama, Ph. 169.

Famelicus, a, um; ille miser famelicus, Eu. 260.

Fames; ad famem ab studio rejicere, Ph. 19. — periculum a fame? Hea. 982.

Familia; decem dierum familia, Hea. 910. — columen familiae, Ph. 287. — omni fautrix familiae, Eu. 1051. — te video nostrae familiae tam ex animo factum velle, Ad. 922. — familiae amicus, Ph. 1048. — serva filium et familiam, Hea. 845. — omnem familiam mulcavit usque ad mortem, Ad. 90. — malim, illam totam familiam mihi dari obviam, ut, Ad. 312. — solus omnem familiam sustentat, Ad. 482. — servare familiam, Ad. 766. — traduce familiam omnem ad nos, Ad. 914. — unam facere familiam, Ad. 930. — familiam dedecoras, He. 210. — inimicitias capere in familiam, Ph. 370. — mulierem alere cum familia? Hea. 751. — quod ad illum attinet, natum ex tanta familia, Ad. 298. — alienus est ab nostra familia, Ad. 327. — ex illan' familia tam illiberale facinus esse ortum? Ad. 449. — ipsam cum omni familia ad me profectam esse aiebant, Ph. 570. — quid rei tibi est cum familia hac? Ph. 747.

Familiaris, arior; qui ipsi sit familiarior, Ph. 720. — familiariorem oportet esse hunc, qui minitatur malum, Ph. 850.

Familiaritas; magna familiaritas conflata est, Eu. 873. — mihi magna cum eo fuit semper familiaritas, Hea. 184. — dum intercedet familiaritas, Ph. 576.

Familiariter; hic hujus mortem tam fert familiariter, A. 111. —

rejecit se in eum, flens, quam familiariter, A. 136. — facit, ut moneam familiariter, Hea. 58.

Fartor; concurrunt fartores, Eu. 257.

Fas; decrevi, nec fas esse ulla me voluptate hic frui, Hea. 149. — si jus, si fas est, He. 387.

Fateor; ego me amare hanc, fateor. Si id peccare est, fateor id quoque, A. 898. — quid? quid tum? fatue. An. Fateor, Eu. 604. — ita res est, fateor, Hea. 158. — mi Chreme, peccavi, fateor, Hea. 644. — leno sum, fateor, Ad. 189. — hæc adeo mea culpa fateor fieri, Ad. 632. — factum fateor, He. 839. — lex coegit. Audio, et fateor, Ph. 236. — ex Perinthia fatetur transtulisse, A. 14. — homo se fatetur vi, in via, nescio quam compressisse, He. 829. — quam se servum fateatur tuum, Eu. 862. — hoc qui nequit, fateatur nescire imperare liberis, Ad. 77. — tum si maxime fateatur, quam sanet aliam, Ad. 342. — non potest sine malo fateri, Eu. 713.

Fatuus, a, um; fatuus est, Eu. 1078. — quid? quid tum? fatue, Eu. 604.

Fauces; bolum tantum mihi ereptum tam subito e faucibus, Hea. 673.

Faustus; o faustum diem! A. 958.

Fautrix; ita nostræ est omni fautrix familiæ, Eu. 1051. — vestra auctoritas meæ auctoritati fautrix adjutrixque sit, He. 48.

Faveo; illi faveo virgini, Eu. 915. — favete, adeste æquo animo, A. 24.

Favilla; favillæ plena, Ad. 850.

Faxim, Faxo; vide *Facio.*

Febris; quid morbi est? Pa. Febris. So. Quotidiana? He. 357.

Felicitas; bonæ felicitates adversæ, Eu. 325.

Felix; o faustum et felicem hunc diem! A. 958. — o hominem felicem! Hea. 380.

Fenestra; quantam fenestram ad nequitiam patefeceris! Hea. 481.

Fere; fere in diebus paucis, quibus hæc acta sunt, A. 104. — fere grandiuscula, A. 816. — nec rei fere sane amplius quidquam fuit, Hea. 55. — animo fere perturbato, Hea. 122. — abhinc menses decem fere, He. 823. — hic solebamus fere plerumque eum opperiri, dum, Ph. 89. — ruri fere se continebat, Ph. 363. — fere abhinc annos quindecim, Ph. 1016.

Ferio; Geta ferietur alio munere, Ph. 47.

Ferme; jam ferme moriens, A. 284. — fidelem haud ferme mulieri invenias virum, A. 461. — parentum injuriæ uniusmodi sunt ferme, Hea. 205. — itidem illæ mulieres sunt ferme, ut pueri, He. 312. — ferme eadem omnia, quæ incusaveras, Ph. 912.

Fero; ergo pretium ob stultitiam fero, A. 612. — fer me. Sy. Fero hercle vero, Hea. 692. — ægre solus, si quid fit, fero, Ad. 549. — fero alia flagitia ad te, Ad. 725. — æquo animo fero, Ad. 742. — hoc fructi pro labore ab his fero, odium, Ad. 874. — quod fers, cedo, Ph. 856. — hujus mortem fert familiariter, A. 111. — ut fert natura, facias, A. 797. — incœpi; dum res tetulit, nunc non fert, A. 834. — neque illarum affines esse rerum, quas fert adolescentia, Hea. 215. — multa fert libido: ea prohibet facere tua præsentia, Hea. 573. — quæ fert adolescentia, Ad. 53. — neque id

occulte fert, Ad. 329. — id, quod res ipsa fert, Ad. 734. — ita tempus fert: faciundum est, Ad. 843. — omnes qui amant, graviter sibi dari uxorem ferunt, A. 191. — nihil pol jam res istæc mihi voluptatis ferunt, He. 593. — non facile hæc ferunt, He. 710. — biennium ibi perpetuum misera illum tuli, He. 87. — quam animo æquo tuli? He. 685. — ego te complures advorsum ingenium meum menses tuli, Ph. 519. — si illum objurges, vitæ qui auxilium tulit; quid? A. 142. — nunquam cuiquam nostrûm verbum fecit, neque id ægre tulit, A. 178. — dum tempus ad eam rem tulit, sivi, A. 188. — dum ætas tulit, amavit, A. 444. — dum res tetulit, A. 834. — ibi demum ita ægre tulit, ut, He. 128. — cum hoc tam animo iracundo tulit, He. 568. — dum ætas, tempus tulit, He. 594. — non mirum fecit uxor, si hoc ægre tulit, He. 709. — ut potero, feram, A. 900. — ego illi maxumam partem feram, Ad. 117. — non posteriores (partes) feram, Ad. 884. — non tuum malum æquo animo feres? A. 923. — id optatum feres, Eu. 1056. — ibi ego te, et tu me feres, He. 610. — jam feres, Ph. 559. — quod fors feret, feremus, Ph. 138. — audacissime oneris quidvis impone, et feret, Ph. 560. — feremus æquo animo, Ph. 138. — illud haud inultum, si vivo, ferent, Hea. 919. — Juno Lucina, fer opem! A. 474; Ad. 488. — fer me, Hea. 692. — ferte misero auxilium! Ad. 156. — nunc non fert; feras, A. 834. — illas (molestias), quas habet, recte feras, Eu. 78. — quin, quod est ferendum, feras, Ph. 430. — te oro, æquo animo hoc feras, Ph. 1019. — ne sentiat me sensisse, atque ægre ferat? Hea. 861. — animus qui modeste istæc ferat, Ph. 170. — non causam dico, quin, quod meritus sit, ferat, Ph. 272. — quo pacto adversam æruminam ferant, Ph. 242. — si attigisses, ferres infortunium, Ad. 179. — quem ferret, si parentem non ferret suum? Hea. 202. — si id scissem, nunquam huc tetulissem pedem, A. 810. — vereor, ne illud gravius Phædria tulerit, Eu. 82. — hanc conditionem si cui tulero extrario, Ph. 578. — sed vim ut queas ferre, A. 277. — pisciculos minutos ferre obolo in cœnam seni, A. 370. — sed si te æquo animo ferre accipiet, A. 398. — indicans te ferre non posse, Eu. 54. — usque adeo illius ferre possum ineptias, Eu. 740. — quin te in fundo conspicer fodere, aut aliquid ferre, Hea. 69. — id quoque possum ferre, Ad. 206. — non potero hoc ferre, He. 133. — injurias viri omnes ferre, He. 166. — matris ferre injurias, He. 301. — ejus incommoda æquum est ferre, He. 841. — eum animo iniquo hoc oppido ferre aiunt, Ph. 762. — aliquid tulisse comminiscentur mali, He. 333. — redeo inde ægre ferens, A. 137. — ego te complures menses tuli, nihil ferentem, flentem, Ph. 520. — ut hic laturus hoc sit, He. 567. — quam esse eum graviter laturum credam, He. 261. — dixin' hanc rem ægre laturum esse eum? He. 497. — estne, ut fertur, forma? Eu. 361. — audieras? Gn. Sæpe; et fertur in primis, Eu. 429. — compone, quæ tecum simul ferantur, He. 612. — neque ferri potis es, Hea. 321. — hoc quidem fe-

rundum aliquo modo est, Ad. 470. — quin, quod est ferendum, feras, Ph. 430. — me credo esse natum ferundis miseriis, Ad. 547.

Ferox; eone es ferox, quia habes imperium in belluas? Eu. 415.

Ferus, a, um; adeon' me putas ferum, ut? A. 278.

Ferro; quum fervit maxume, Ad. 536.

Festino; quid festinas? aut quem quæris? Eu. 650. — quid festinas, mi Geta? animam recipe, Ad. 324. — video alios festinare, Hea. 125.

Festivitas; an (collaudem) mei patris festivitatem, Eu. 1047.

Festivus, a, um; te isti festivum putant, Ad. 991. — festivum caput! Ad. 262. — o mi pater festivissime! Ad. 988.

Festus, a, um; o festus! Eu. 560. — deserere festos dies, He. 592.

Fidelis; seni fidelis dum sum, Ph. 76. — fidelem haud ferme mulieri invenias virum, A. 461. — te mihi fidelem esse scibam, Ph. 580. — quam fideli animo in illam fui! He. 472. — meretricibus fideles amatores! He. 59.

Fides; attamen ubi fides? si roges, nihil pudet, A. 638. — in verbis fides, A. 859. — o Jupiter! ubinam est fides? Hea. 256. — at mihi fides apud hunc est, Hea. 571. — quem neque fides, neque jusjùrandum repressit, Ad. 307. — sat adhuc tua nos frustrata est fides, Ad. 624. — eo pacto apud te meo erit ingenio fides, He. 474. — adhuc curavi unum hoc quidem, ut mihi esset fides, Ph. 903. — seni nostro fidei nihil habeo, Hea. 1004. — bona nostra tuæ mando fidei, A. 296. — ego me tuæ commendo et committo fidei, Eu. 885. — crede hoc meæ fidei, Eu. 897. — proh Deum, atque hominum fidem! A. 237, 246; Hea. 61; He. 208. — commoneat, ut servem fidem? A. 280. — te oro, per tuam fidem, A. 290 — hanc fidem sibi, me obsecravit, ut darem, A. 402. — nullane in re esse homini cuiquam fidem! A 426. — firmavit fidem, A. 463. — propemodum habeo tibi jam fidem, A. 588. — solvisti fidem, A. 645. — Di vostram fidem! A. 718, 746; Eu. 418, 789, 923, 1048; Hea. 502; Ad. 382; Ph. 756, 807. — hac lege tibi meam astringo fidem, Eu. 102. — si fidem habeat, Eu. 139. — forsitan hic mihi parvam habeat fidem, Eu. 197. — proh fidem Deum! Eu. 942. — Thais patri se commendavit in fidem, Eu. 1038. — do fidem, futurum, Eu. 1059. — venit ipsus ultro, fidem dans, Ad. 474. — illæc fidem nunc vostram implorat, Ad. 490. — pro Divum fidem! Ad. 750. — qui se in vostram commisit fidem, He. 53. — ut tergum meum tuam in fidem committam, He. 109. — si mihi fidem das, te tacituram, dicam. Ph. Fidem do: loquere, He. 112, 114. — servare in eo certum est, quod dixi, fidem, He. 402. — ei rei firmasti fidem, He. 581. — quî firmare meam apud vos possem fidem, He. 750. — dixit, jurijurando meo se fidem habuisse, He. 672. — cujus tu fidem in pecunia perspexeris, Ph. 60. — propter fidem decepta, Ph. 469. — sin fidem do. Do. Fabulæ! Ph. 491. — nequeo exorare, cum illo ut mutet fidem, Ph. 511. — itan' parvam mihi fidem esse apud te? Ph. 809. — opus est fide, A. 34. — dictum ac factum reddidi. Ch. Bonan' fide?

Hea. 761. — leno sum. At ita, ut usquam fuit fide quisquam optuma, Ad. 162. — homo antiqua fide, Ad. 443.

Fides; chorda. Cum fide scortum adducere, Ad. 969. — fidibus scire, Eu. 130.

Fidicina; quamdam fidicinam amat hic Chærea, Eu. 984. — qui illam amabat fidicinam, Ph. 109. — ecquid nos amas de fidicina istac? Eu. 457.

Fiducia; qua fiducia id facere audeam? A. 615.

Figura; nova figura oris, Eu. 317.

Filia; docere, educare, ita uti si esset filia, Eu. 117. — anui illi prodita abs te filia est, Hea. 639. — minas quidem jam decem habet a me filia, Hea. 835. — nunc filia postquam est inventa vera, Hea. 990. — quod filia est inventa? Hea. 1020. — peperit filia, He. 527. — prægnans filia, He. 640. — pene illusi vitam filiæ, A. 824. — cogitet morbum filiæ, Ph. 244. — filiæ invenies virum, A. 572. — quod mihi filiæque herili est, Ad. 302. — se filiam neget daturum, A. 148. — qui aiebant, hodie filiam meam nubere tuo gnato, A. 535. — filiam ut darem in seditionem, A. 832. — cujam igitur? Ca. Fratris filiam, A. 934. — propero ad filiam, A. 953. — ejus filiam ille amare cœpit perdite, Hea. 97. — reliquit filiam adolescentulam, Hea. 602. — nunc ita tempus est mihi, ut cupiam filiam, Hea. 667. — non committet filiam, Hea. 714. — sese ipse dicet tuam vidisse filiam, Hea. 772. — oppignerare filiam, Hea. 794. — invenisti hodie filiam, Hea. 846. — cur non arcessi jubes filiam? Hea. 1050. — ego pol tibi dabo filiam Phanocratæ, Hea. 1063. — habeo, quam volo Archonidi hujus filiam, Hea. 1067. — filiam ejus virginem vitiavit, Ad. 467. — orabam, filiam ut remitteres, He. 498. — corripuit sese ad filiam, He. 518. — ad filiam ire, He. 522. — filiam abduxit suam, He. 748. — filiam suam unicam locare, Ph. 644. — amici filiam uxorem ducere, Ph. 649. — offendi collocatam filiam, Ph. 758. — ex qua filiam suscepit, Ph. 941. — inde filiam suscepit jam unam, Ph. 1005. — at istuc periculum in filia fieri, grave est, A. 567. — adii te heri de filia, He. 251. — illa filia amici nostri, Ph. 810.

Filius; filius cum illis una aderat frequens, A. 106. — non dubium est quin uxorem nolit filius, A. 172. — propterea quod amat filius, A. 586. — idem absens facere te hoc vult filius, Hea. 164. — quicum loquitur filius? Hea. 178. — mihi si unquam filius erit, Hea. 217. — tuus ut faciat filius, Hea. 552. — ita magno desiderio fuit ei filius, Hea. 753. — optabit rursum ut abeat ab se filius, Hea. 756. — dictus filius tuus, tua voluntate, Hea. 1027. — quia non rediit filius, quæ cogito! Ad. 35. — major filius tuus Æschinus, Ad. 463. — tum autem filius introit videre, He. 345. — filius cur non refellit? Ph. 400. — quod te absente hic filius egit, Ph. 450. — filius fac ut illam ducat, Ph. 669. — ut filius cum illa habitet apud te, Ph. 932. — filius, homo adolescens, si habet unam amicam, Ph. 1039. — filii est amica Bacchis, Hea. 909. — cogitet filii peccatum, Ph. 244. — gnatam filio

uxorem ut daret, A. 101. — audierat non datum iri filio uxorem suo, A. 177. — filio uxorem dare, A. 453. — ubi desponsam nuntiasti filio, Hea. 892. — quid dotis dicam te dixisse filio? Hea. 938. — hujus filio hodie primam mammam dedit, Ad. 979. — filio luctum paras, He. 210. — filium perduxere illuc, A. 80. — observes filium, quid agat, A. 169. — amico filium restitueris, A. 571. — filium nisi sciret eadem haec velle? A. 579. — in nuptias conjeci herilem filium, A. 604. — laborem capere ob filium? A. 872. — video herilem filium minorem huc advenire, Eu. 289. — dico nostrum esse illum herilem filium, Eu. 961. — filium unicum adolescentulum habeo, Hea. 93. — huic filium scis esse? Hea. 181. — sciat sibi filium redisse, Hea. 411. — filium meum amico video inservire, Hea. 417. — pati filium commeare ad mulierculam, Hea. 443. — abs te amittas filium, Hea. 480. — tibi qui filium restituerem, Hea. 492. — immo filium jube potius, Hea. 799. — serva, quod in te est, filium, Hea. 845. — Syrus idem mire finxit filium. Hea. 899. — si me vis salvum esse, et filium, Hea. 942. — egone confitear, meum non esse filium, qui? Hea. 1018. — talem, nisi tu, nulla pareret filium, Hea. 1024. — ea ne me celet, consuefeci filium, Ad. 54. — hoc patrium est, potius consuefacere filium, Ad. 74. — tuum filium dedisti adoptandum mihi, Ad. 115. — Disperii! Ctesiphonem audivi filium una affuisse, Ad. 356. — collaudavit filium, Ad. 368. — vidistin' hodie? Sy. Tuumne filium? Ad. 401. — is filium negat esse ruri, Ad. 544. — hoc est patrem esse? aut hoc est filium esse? Ad. 711. — eo pacto prorsum illic alliguris filium, Ad. 848. — filium tum etiam, si nolit, cogas, ut, Ad. 854. — pol filiam multis modis jam expecto, He. 280. — dixtin' dudum, illam dixisse, sese expectare filium, He. 451. — meum receptas filium ad te Pamphilum, He. 743. — Philumenam compressam esse ab eo, et filium inde hunc natum, He. 833. — herilem filium ejus duxisse audio uxorem, Ph. 39. — fratris video filium mihi ire obviam, Ph. 253. — cui commendavi filium hinc abiens meum, Ph. 288. — filium narras mihi? Ph. 401. — tum video filium invitum mulierem ab se amittere, Ph. 918. — mihi quidem quotidie augescit magis de filio aegritudo, Hea. 424. — rus cras cum filio ibo hinc, Ad. 844. — gnatam inveni nuptam cum tuo filio, Ph. 816. — uxorem duxit: nati filii duo, Ad. 46. — si id te mordet, tantum filii quem faciunt, Ad. 811. — quam ibi miseriam vidi! nati filii: alia cura, Ad. 871. — heus! ne filii quidem nostri hoc resciscant, volo, Ph. 818. — matres omnes filiis in peccato adjutrices solent esse, Hea. 993. — senes me filiis relinquunt quasi magistrum, Ph. 71.

Fingo; quum fingis falsas causas ad discordiam, He. 693. — fingit causas, ne det, sedulo, Eu. 138. — nonne ad senem aliquam fabricam fingit? Hea. 545. — voltus quoque hominum fingit scelus, Hea. 888. — fingunt quamdam inter se nunc fallaciam, A. 220. — ille tuus quoque Syrus idem mire finxit filium, Hea. 899. — facite, fin-

gite, invenite, efficite, quî detur tibi, A. 335. — aliquid reperiret, fingeret fallacias, Hea. 533. — certo scio, neque me finxisse falsi quidquam, Eu. 200. — sin falsum, aut vanum, aut fictum est, continuo palam est, Eu. 204. — nuptiarum gratia hæc sunt ficta, A. 838.

Finis; tute ipse his rebus finem præscripsisti, pater, A. 151. — orandi jam finem face, A. 823. — nisi finem maledictis facit, Hea. 34. — habeat. In istac finem faciat, Ad. 1002. — haud opinor, commode finem statuisse orationi militem, He. 96. — de illo jam finem faciam dicendi mihi, peccandi quum ipse de se finem non facit, Ph. 23, 24. — vicini nostri hic ambigunt de finibus, Hea. 499.

Fio; vide *Facio.*

Firmo; cur non arcessi jubes filiam, et quod dotis dixi, firmas? Hea. 1050. — ei rei firmasti fidem, He. 581. — sed hic Pamphilus firmavit fidem, A. 463. — aliud si scirem, quî firmare meam apud vos possem fidem, He. 750.

Firmus, a, um; tibi generum firmum, et filiæ invenies virum, A. 572. — non eum hominem ducerem, nec virum satis firmum gnatæ, He. 556. — sed firmæ hæ vereor ut sint nuptiæ, He. 101. — nihil satis firmi video, quamobrem, Hea. 337. — ex quo firmiorem inter nos fore amicitiam posthac scires, He. 533. — quære alium tibi amicum firmiorem, He. 746.

Flabellum; cape hoc flabellum, et ventulum huic sic facito, Eu. 595. — qui esset status, flabellum tenere te asinum tantum, Eu. 598. — ego limis specto, sic per flabellum clanculum, Eu. 602.

Flagitium; an id flagitium est, si? Eu. 382. — nonne id flagitium est? Hea. 923. — non est flagitium adolescentulum scortari, Ad. 102. — non est flagitium, facere hæc adolescentulum! Ad. 112. — nam id nobis tam flagitium est, quam, Ad. 423. — an pœnitebat flagitii, te auctore quod fecisset? Eu. 1012. — dum aliud aliquid flagitii conficiat, Ph. 769. — flagitium facimus, Eu. 382. — quam hic per flagitium ad inopiam redigat patrem, Hea. 930. — hæccine flagitia! Ad. 380. — hæccine flagitia facere te! hæc te admittere indigna! Ad. 409. — fero alia flagitia ad te, ingentia, nova, capitalia, Ad. 725. — qui stultum adolescentulum nobilitas flagitiis, Eu. 1021. — non ea causa magis patiar, flagitiis tuis me infamem fieri, Hea. 1039.

Flamma; ad flammam accessit imprudentius, A. 130. — e flamma petere te cibum posse arbitror, Eu. 491.

Flecto; istuc est sapere, qui, ubicumque opus sit, animum possis flectere, He. 608.

Fleo; tum illa rejecit se in eum, flens, quam familiariter, A. 136. — ego te tuli, pollicitantem, nihil ferentem, flentem, Ph. 520. — in ignem imposita est: fletur, A. 129.

Floccifacio, floccipendo; tum autem, qui illum floccifecerim, Eu. 303. — mordere clanculum: ego non floccipendere, illi invidere misere, Eu. 411.

Flos; anni? sexdecim. Pa. Flos ipse, Eu. 319.

Focus; domi focique, fac vicissim ut memineris, Eu. 814.

Fodio; quin te in fundo conspicer fodere, aut arare, aut, Hea.

69. — noli fodere. Jussi. Lach. Sed eam jam remittet, He. 467.

Fœdus, a; nunc eo tibi videtur fœdus, quia, Eu. 684. — proh fidem Deum! facinus fœdum! Eu. 942.

Fœmina; neque hujus sis veritus, fœminæ primariæ, quin, Ph. 970.

Fœnero; metuisti; ne non tibi istuc fœneraret? Ad. 220. — fœneratum istuc beneficium tibi pulchre dices, Ph. 492.

Fœnus; sumeret alicunde. Get. Alicunde? nihil est dictu facilius. Dr. Postremo, si nullo alio pacto, fœnore, Ph. 301.

Foras; ipse exit foras, A. 174; Ad. 265. — video ipsum foras exire, A. 581. — misera præ amore exclusti hunc foras, Eu. 98. — num quem evocari hinc vis foras? Eu. 283. — homo quatietur certe cum dono foras, Eu. 358. — heus! jubete istos foras exire, quos jussi, ocius, Eu. 469. — foras simul omnes proruunt se, Eu. 599. — exi foras, sceleste! Eu. 668. — post una ambo abierunt foras, Eu. 701. — me extrusit foras, Eu. 736. — misera huc effugi foras, Eu. 944. — miles pellitur foras, Eu. 1040. — sed ipsum foras egressum video, Hea. 426. — quisnam a nobis egreditur foras? Hea. 561. — optume: ipsa exit foras, Hea. 722. — senex exit foras: ego fugio, Hea. 1002. — ubi te expectatum ejecisset foras, Ad. 110. — ubi non erit, fortasse excludetur foras, Ad. 120. — sed eccum, Micio egreditur foras, Ad. 927. — agelli est hic sub urbe paulum, quod locitas foras, Ad. 953. — strepitus, clamor mulierum fecere, ut ante tempus exirem foras, He. 36. — Pamphilus me solum seducit foras, He. 144. — illa hic maneret potius, tu hinc isses foras, He. 222. — qua me propter exanimatum citius eduxi foras, He. 364. — uxor, ubi me ad filiam ire sensit, se duxit foras, He. 522. — quapropter te huc foras puerum evocare jussi, He. 731. — eccum, ab sua palæstra exit foras, Ph. 484. — patruus interea inde huc egreditur foras: post recipit se intro, Ph. 877. — ubi erunt egressi foras, Ph. 891. — vides tuum peccatum esse elatum foras, Ph. 959.

Forem, Fore; vide *Sum;* videat infra lector, in suo loco.

Fores; quia hæ mihi patent semper fores, Eu. 89. — nunc tibi patent fores hæ, Eu. 282. — sed fores crepuere ab ea, Eu. 1028. — sed quid crepuerunt fores hinc a me? Hea. 173. — quid est, quod tam a nobis graviter crepuerunt fores? Hea. 613. — anus foribus obdit pessulum, Hea. 278. — qui mihi nunc uno digitulo fores aperis, Eu. 284. — Dromo pultat fores, Hea. 275. — fores effregit, atque in ædes irruit, Ad. 89. — non est flagitium, fores effringere, Ad. 103. — fores effregit? restituentur, Ad. 121. — aperi fores, Ad. 168. — accedam ad fores, perii! horresco, ubi pultare hasce occipio, Ad. 635. — tune has pepulisti fores? Ad. 642. — quisnam a me pepulit tam graviter fores? Ad. 792. — agedum, ad fores. Accede propius, He. 315. — quid has metuis fores? Ph. 742. — hoc ubi ego audivi, ad fores ire perrexi, Ph. 865. — concede hinc a foribus paululum istorsum, Ph. 740.

Foris (Janua); sed quisnam? foris crepuit, Ad. 265.

Foris; quæ dum foris sunt, nihil videtur mundius, Eu. 933. — te aliis consilium dare, foris sapere? Hea. 924. — proinde ego ero fama foris, He. 218. — qui pernoctaret foris, He. 539. — Antipho ubi nunc est? Ph. Foris. De. Abi, Phædria, eum require, atque abduce huc, Ph. 308. — eo perperam olim dixi, ne vos forte imprudentes foris effutiretis, Ph. 744.

Forma; estne, ut fertur, forma? Eu. 361. — forma, et ætas ipsa est, facile ut, Eu. 375. — cur non aut istæc mihi ætas, et forma est, aut? He. 75. — forma in tenebris nosci non quita est, He. 572. — an mea forma, atque ætas nunc magis expetenda est? Ph. 1023. — quum studuisti, isti formæ ut mores consimiles forent, Hea. 382. — hujus formam, atque ætatem vides, A. 286. — si laudabit hæc illius formam, Eu. 444. — ejus sibi complacitam formam, postquam aspexerit, Hea. 773. — ut, ni vis boni in ipsa inesset forma, hæc formam extinguerent, Ph. 108. — mulier egregia forma, atque ætate integra, A. 72. — forte unam aspicio adolescentulam, forma! So. Bona fortasse, A. 119. — erat forma præter ceteras honesta, et liberali, A. 122. — illam vidi virginem, forma! bona mehini videre, A. 429. — is ubi hanc forma videt honesta virginem, Eu. 132. — summa forma semper conservam domi videbit, Eu. 366. — forma impulsi nostra, nos amatores colunt, Hea. 389. — mulier commoda. Sy. Et quidem hercle forma luculenta, Hea. 523. — ut, ni vis boni in ipsa inesset forma, Ph. 108. — tædet quotidianarum harum formarum, Eu. 297. — quum ipsum me noris, quam elegans formarum spectator siem? Eu. 566.

Formidolosus; num formidolosus obsecro es, mi homo? Ch. Egon' formidolosus? Eu. 755, 756.

Formosus, a, um; vah! quanto nunc formosior videre mihi, quam dudum! Eu. 729.

Fors; Fors fortuna; incommode illis fors obtulerat adventum meum, He. 370. — quæque fors fortuna est, inquit, He. 386. — fors fuat pol! He 610. — quod fors ferat, feremus æquo animo, Ph. 138. — o fortuna! o fors fortuna! Ph. 840. —forte fortuna affuit hic meus amicus. Eu. 134. — forte fortuna domi erat quidam Eunuchus, Eu. 568.

Forsan, Forsitan; aliquis forsan me putet non putare hoc verum, A. 959. — forsitan hic mihi parvam habeat fidem, Eu. 197. — forsitan nos rejiciat, Ph. 716.

Fortasse; forma! So. Bona fortasse, A. 119. — detineo te fortasse, Eu. 280. — in diem istuc est fortasse, quod minitare, Eu. 1019. — tu fortasse, quæ facta hic sint, nescis, Eu. 1060. — fortasse aliquantum iniquior erat, Hea. 201. — tu fortasse, quid me fiat, parvi pendis, dum, Hea. 715. — hui! tardus es. Ch. Fortasse, Hea. 777. — ludis fortasse me, Hea. 824. — fortasse excludetur foras, Ad. 120. — aliud fortasse aliis vitii est, He. 270. — fortasse unum aliquod verbum inter eas iram hanc conciverit, He. 313. — audisti ex aliquo fortasse, He. 650. — quod faciundum fortasse sit post, He. 609. — non multum habet, quod det, fortasse, Ph. 146. — de eadem hac fortasse causa, Ph. 899. — vos me indotatis modo patrocinari fortasse arbitramini, Ph. 938.

Forte; forte, ita ut fit, filium perduxere illuc, A. 80. — forte unam aspicio adolescentulam, forma! A. 118. — forte ibi hujus video Byrrhiam, A. 358. — si forte opus sit ad herum jusjurandum mihi, A. 730. — tum ille egens, forte applicat primum ad Chrysidis patrem se, A. 926. — relictus custos, ne quis forte internuntius clam a milite ad istam cursitet? Eu. 287. — forte habui seortum, Eu. 424. — si Chremes huc forte advenerit, ut, Eu. 501. — nisi si illa forte, hanc se intendit esse, Eu. 524. — nisi si domum forte ad nos rediit, Eu. 663. — etiam caves? ne videat forte hinc te a patre aliquis exiens, Hea. 235. — altera dum narrat, forte audivi, Hea. 272. — hic si quid nobis forte adversi evenerit, Hea. 355. — si quid hujus simile forte aliquando evenerit, Hea. 551. — nam, ut numerabatur forte argentum, intervenit homo, Ad. 407. — si forte frater redierit, viso, Ad. 551. — hinc forte ea ad obstetricem erat missa, Ad. 621. — ne forte imprudens faciam, quod nolit, Ad. 715. — illud, quod cecidit forte, id arte ut corrigas, Ad. 745. — id si forte est, nescio, He. 321. — si forte morbus amplior factus siet, He. 330. — sed si quis forte malitia fretus sua, Ph. 273. — ubi ubi abs te, fit forte obviam mihi Phormio, Ph. 616. — eo perperam olim dixi, ne vos forte imprudentes foris effutiretis, Ph. 744. — quam sæpe forte temere eveniunt, quæ non audeas optare! Ph. 756. — nescio: verum, si forte, dico, Ph. 770.

Fortis, e; consilium quæro. Ch. Fortis, A. 704. — ut viram fortem decet, A. 446. — o vir fortis, atque amicus! Ph. 324. — ita uti fortes decet milites, Eu. 813. — fortis fortuna adjuvat, Ph. 203. — si quidem hercle possis, nihil prius, neque fortius, Eu. 50.

Fortiter; fortiter. Sy. Perquam! quia miseram mulierem vicit: hui! perfortiter, A. 568.

Fortitudo; vereor, ne istuc fortitudo in nervum erumpat denique, Ph. 325.

Fortuna; fortis fortuna adjuvat, Ph. 203. — an fortunam collaudem, quæ gubernatrix fuit? Eu. 1045. — quia sciebam, dubiam fortunam esse scenicam, He. 16. — gaudeo, tantam fortunam esse his datam, Ph. 883. — o fortuna, ut nunquam perpetuo es bona! He. 406. — o fortuna! o fors fortuna! Ph. 840. — ne simili utamur fortuna, atque usi sumus, Ph. 32. — quod si eo meæ fortunæ redeunt, Ph. 201. — loquere, obsecro! quonam in loco sunt res, et fortunæ meæ? Ph. 473. — ut me tuarum miseritum est fortunarum, Hea. 464. — tum uno ore bona dicere, et laudare fortunas meas, A. 97. — servon' fortunas meas me commisisse futili? A. 611.

Fortunatus, a, um; fores aperis fortunatus, Eu. 284. — quid si nunc tute fortunatus fias? Eu. 369. — næ ego fortunatus homo sum! Hea. 825. — derides? fortunatus, qui istoc animo sies, Ad. 856. — quam fortunatus ceteris sum rebus! He. 601. — at tu mihi contra nunc videre fortunatus, Ph. 173. — o fortunatum istum Eunuchum! Eu. 365. — o fortunate! nescis quid mali præterieris, He. 418. — quam estis maxume potentes, dites, fortunati, nobiles, Ad. 504. — mea te

Antiphila, laudo, et fortunatam judico, Hea. 381. — quod fortunatum isti putant, Ad. 43. — ecquis me vivit hodie fortunatior? Eu. 1040. — quis te est fortunatior? Hea. 296. — me qui sit fortunatior, He. 491. — quis me est fortunatior, venustatisque adeo plenior? He. 849. — multo omnium nunc me fortunatissimum factum puto esse, Hea. 842. — o fortunatissime Antipho! Ph. 503.

Forum; ego hinc me ad forum, A. 226. — præteriens mihi apud forum inquit, A. 254. — apud forum modo e Davo audivi, A. 303. — ad te properans percurro ad forum, A. 356. — quid turbæ est apud forum! A. 747. — dum hinc transcurro ad forum, Eu. 762. — volo hominem convenire, si apud forum est, Ad. 155. — ego ad forum ibo, ut hunc absolvam, Ad. 278. — adortus jurgio fratrem apud forum, Ad. 405. — Micionem, si apud forum est, conveniam, Ad. 514. — est, quod me transire ad forum jam oporteat, He. 273. — inde ibo ad forum, Ph. 312. — hominem ad forum jussi opperiri, Ph. 597. — ut modo argentum tibi dedimus apud forum, Ph. 858. — sed transi sodes ad forum, Ph. 920. — amicus quidam me a foro abduxit modo, Ad. 649. — scisti uti foro, Ph. 79.

Frango; navem is fregit apud Andrum insulam, A. 222. — Atticus quidam olim navi fracta, apud Andrum ejectus est, A. 925.

Frater; Phania ille, frater meus fuit, A. 936. — ejus frater aliquantum ad rem est avidior, Eu. 131. — ita ut jussit frater, Eu. 364. — nostin' hanc, quam amat frater? Eu. 563. — quem mercatus fuerat frater Thaidi, Eu. 550. — advenit Chremes adolescens, frater virginis, Eu. 617. — venit Chærea. Ph. Fraterne? Do. Ita, Eu. 697. — quis fuit? Pr. Iste ephebus frater Phædriæ, Eu. 823. — jam frater ipse hic aderit virginis, Eu. 890. — adest optume ipse frater, Eu. 904. — ille ubi id rescivit factum, frater violentissimus, Eu. 953. — frater ubi ubi est, Eu. 1041. — sed ubi est frater? Eu. 1049. — quando ita volt frater, Ad. 438. — si forte frater redierit, viso, Ad. 551. — est frater domi? Ad. 558. — sed estne frater intus? Ad. 571. — si frater, aut sodalis esset, qui magis morem gereret? Ad. 712. — heus! rogat frater, ne abeas longius, Ad. 886. — jubet frater? ubi is est? Ad. 928. — frater est expectandus mihi, Ph. 460. — ita faciam, ut frater censuit, Ph. 775. — te in germani fratris dilexi loco, A. 292. — fratris filiam (esse aiebat), A. 934. — duras fratris partes prædicas, Eu. 354. — fratris igitur Thais tota est? Eu. 1039. — fratris me quidem pudet, pigetque, Ad. 392. — dicam fratris esse hanc? Ad. 628. — Phædriam mei fratris video filium mihi ire obviam, Ph. 253. — meo fratri gaudeo amorem esse omnem in tranquillo, Eu. 1037. — hæc fratri mecum non conveniunt, Ad. 59. — quem fratri adoptandum dedisti, Ad. 464. — fratri ædes fient perviæ, Ad. 916. — Lætus sum, fratri obtigisse, quod volt, Ph. 819. — me ejus spero fratrem propemodum jam repperisse, Eu. 203. — metuo fratrem, ne intus sit, Eu. 610. — unde igitur fratrem meum esse sciebas? Eu. 700. — vidistin' fra-

trem Chæream? Eu. 711. — scis, fratrem ejus esse apprime mobilem? Eu. 951. — non fratrem videt rei dare operam? Ad. 95. — arbitror, fratrem homini nemini esse primarum artium magis principem, Ad. 260. — qui quidem te habeam fratrem, Ad. 269. — adortus jurgio fratrem, Ad. 405. — fratrem conveniam, Hegio, Ad. 500. — ibo, ac requiram fratrem, ut, Ad. 512. — fratrem nusquam invenio gentium, Ad. 542. — tute dicas mulieri: suspicionem propter fratrem ejus esse, Ad. 602. — neque fratrem homo vidisse se aiebat quisquam, Ad. 720. — fratrem majorem Chremem nostin'? Ph. 63. — fratrem huc senis introduxit, Ph. 864. — nihil est Thaide hac tua, frater, dignius quod ametur, Eu. 1050. — o frater! frater! Ad. 257. — quando evenere hæc nobis, frater, prospere, Ph. 894. — ex me hic non natus est, sed ex fratre, Ad. 40. — id esse verum, ex fratre cuivis facile est noscere, Ad. 866. — a fratre quæ egressa est meo? Ph. 731. — factum est abs te sedulo pro fratre, Ph. 1001.

Fraus; si scire vis, ego dicam: gerro, iners, fraus, helluo! Hea. 1035. — eductos libere in fraudem illicis? A. 913. — in eamdem fraudem incides, Hea. 442.

Frequens; ibi tum filius cum illis, qui amabant Chrysidem, una aderat frequens, A. 107.

Fretus, a, um; hujus consilio fretus sum, A. 337. — hem! quo fretus siem, A. 621. — vobis fretus. Ph. Scin' quam fretus? Eu. 1062. — si quis malitia fretus sua, insidias nostræ fecit adolescentiæ, Ph. 273. — redigam vos in gratiam, hoc fretus, Chreme, Ph. 965. — ad studium hunc se applicasse musicum, amicûm ingenio fretum, Hea. 24.

Frigeo; ubi friget, huc evasit, Eu. 517. — sine Cerere et Libero friget Venus, Eu. 731. — abi: tange: si non totus friget, me enica, Ph. 993. — hic homines frigent, Eu. 268.

Frons; da te hodie mihi: exporge frontem, Ad. 843.

Fructus; quia enim in illis fructus est, Ph. 332. — hoc fructi pro labore ab his fero, odium, Ad. 874. — metuit, quem ipsa nunc capit fructum, ne alio conferas, Eu. 450. — argentum mecum attuli, fructum, quem Lemni uxoris reddunt prædia, Ph. 679. — hæccine erat ea, quæ nostros fructus minuebat, vilitas? Ph. 1012.

Frugalis, ior; dedo patri me nunc jam, ut frugalior sim, quam volt, Hea. 681.

Frugi; frugi es, Eu. 605, 815; Hea. 597. — frugi homo es, Ad. 964. — frugi homo est, Ad. 987. — hominis frugi et temperantis functus officium, Hea. 580.

Fruor; tu illis fruare commodis, quibus tu illum dicebas modo, Eu. 372. — datur: fruare dum licet, Hea. 345. — agelli est paulum, quod locitas foras: huic demus, qui fruatur, Ad. 954. — nec fas esse ulla me voluptate hic frui, Hea. 149. — hoccine me miserum non licere meo modo ingenium frui! Hea. 401. — ne me in breve conjicias tempus, gaudio hoc falso frui, He. 843. — ut mihi liceat tam diu, quod amo, frui, Ph. 360.

Frustra; quo magis lubido frustra incendatur tua? A. 309. — istas (fores) faxo, calcibus sæpe insultabis frustra, Eu. 285. — qui

harum mores cantabat mihi, monuisse frustra, Hea. 261. — ne me in lætitiam frustra conjicias, Hea. 292. — frustra operam, opinor, sumo, Hea. 693. — sæpe obsecrans me, ut veniam, frustra veniet, Hea. 725. — vah! frustra sum igitur gavisus miser, Hea. 858. — frustra egomet mecum has rationes puto, Ad. 209. — ne me frustra illic expectet, He. 438. — frustra ubi totum desedi diem, dum, He. 801. — quid hic conterimus operam frustra? Ph. 209.

Frustror; etsi hercle sæpe jam me spes hæc frustrata est, Ad. 246. — sat adhuc tua nos frustrata est fides, Ad. 624. — dehinc, ne frustretur ipse se, aut sic cogitet, Eu. 14.

Fuat; fors fuat pol! He. 610.

Fucus; Deum venisse clanculum per impluvium, fucum factum mulieri, Eu. 589.

Fuga; ita jam adornabat fugam, Eu. 673. — facerent fugam, Eu. 786. — quam hic fugam, aut fartam parat? Ph. 192.

Fugio; senex exit foras: ego fugio, Hea. 1002. — fugin' hinc? Br. Ego vero, ac lubens, A. 338. — fugis? hem! nec quidquam certi respondes mihi, He. 706. — recte ego semper fugi has nuptias, A. 768. — fuge modo intro, Ad. 540. — hoc facito. Sy. Recte sane. Dz. Hoc fugito, Ad. 418. — ita fugias, ne præter casam, quod aiunt, Ph. 767. — si paululum modo quid te fugerit, ego perieris, Hea. 316. — non convenit, qui illum ad laborem impulerim, nunc me ipsum fugere, Hea. 166. — si quando ad eam accesserat confabulatum, fugere e conspectu illico, He. 182. — cervum videre fugere, sectari canes, Ph. 7. — is hinc, bellum fugiens, neque in Asiam persequens, proficiscitur, A. 937.

Fugitivus, a, um; at etiam restitas, fugitive? Eu. 669. — i in malam rem hinc cum istac magnificentia, fugitive! Ph. 930. — retraham hercle, opinor, ad me idem illud fugitivum argentum, Hea. 678.

Fugito; tuum conspectum fugitat, propter peccatum, Hea. 434. — illum amant, me fugitant, Ad. 876. — quod aliæ meretrices facere fugitant, He. 777. — ut fugitet patrem, Ph. 834. — herus liberalis est, et fugitans litium, Ph. 622. — ita miserrimus fui fugitando, ne quis me cognosceret, Eu. 846.

Fumus; ibi, favillæ plena, fumi, ac pollinis, coquendo sit, faxo, Ad. 850.

Funambulus; funambuli eodem accessit expectatio, He. 34. — ita populus studio stupidus in funambulo animum occuparat, He. 4.

Funda; fundam tibi nunc nimis vellem dari, ut, Eu. 785.

Funditus; quod si fit, pereo funditus, A. 244.

Fundo; ohe! jam. Tu verba fundis hic sapientia? Ad. 773.

Fundus; ecca ipsa egreditur, nostri fundi calamitas, Eu. 79. — proximam esse (villam) huic fundo ad dextram? Hea. 732. — neque tam vesperi domum revortor, quin te in fundo conspicer fodere, aut arare, aut, Hea. 68.

Fungor; ita tute attente illorum officia fungere, Hea. 66. — neque boni, neque liberalis functus officium est viri, Ad. 465. — hominis frugi et temperantis functus officium, Hea. 580. — tuo officio fueris functus, Ad. 605. — fun-

ctus adolescentuli est officium liberalis, Ph. 281.

Funus; funus interim procedit: sequimur, A. 127. — ibi tum filius curabat una funus, A. 108. — egomet quoque ejus causa in funus prodeo, A. 115. — neque extra unam aniculam, quisquam aderat, qui adjutaret funus, Ph. 99.

Fur; exclamat, furem, non poetam, fabulam dedisse, Eu. 23. — ubi Centurio est Sanga, et manipulus furum? Eu. 775.

Furcifer; debeam, credo, isti quidquam furcifero, si, Eu. 861. — oh, tibi ego ut credam, furcifer? A. 620. — ego non tangam meam? Ch. Tuam autem? furcifer! Eu. 797. — omitte de te dicere: ego te, furcifer, si vivo! Eu. 988.

Furtum; audin' tu? hic furti se alligat, Eu. 808. — non qui furtum facere studuerit, Eu. 28. — pernoscite, furtumne factum existumetis, an, Ad. 13. — quam hic fugam, aut furtum parat? Ph. 192.

Futilis; servon' fortunas meas me commisisse futili? A. 611.

G.

Gallina; gallina cecinit: interdixit hariolus, Ph. 707.

Ganeo, Ganeum; dicam: garro, inars, fraus, helluo, ganeo, damnosus! Hea. 1036. — credo abductum in ganeum aliquo, Ad. 360.

Gannio; quid ille gannit? quid volt? Ad. 558.

Garrio; garris, Eu. 378; Hea. 536, 823; Ph. 210. — garri modo, Ph. 495.

Garrulus, a, um; me reprehendi, ne quid de fratre garrulæ illi dicerem, Ad. 627.

Gaudeo; haud muto factum. So. Gaudeo, A. 40. — jam id gaudeo, A. 363. — næ istam multimodis tuam inveniri gaudeo, A. 941. — salvum te advenire, gaudeo, Eu. 975. — nisi quia necesse fuit hoc facere, id gaudeo, Eu. 997. — meo fratri gaudeo amorem esse omnem in tranquillo, Eu. 1037. — gaudeo. Ch. Satis credo, Eu. 1050. — salvum advenisse gaudeo, Hea. 407. — quid faciam, Syre mi? gaudeo, Hea. 692. — næ me istuc ex te prius audivisse gaudeo, Hea. 816. — quam gaudeo, ubi! Ad. 445. — gaudeo, Ad. 961. — gaudeo. Æs. Et ego. Sy. Credo, Ad. 977. — gaudeo gnati causa, He. 233. — gaudeo venisse salvum, He. 353. — bene nuncias: et gaudeo, He. 642. — salvum te advenisse gaudeo, Ph. 286. — gaudeo, tantam fortunam esse his datam, Ph. 882. — salvum te advenire, Demea, gaudemus! Ad. 81. — gaudebam, A. 60, 89; Ad. 154. — impendio magis animus gaudebat mihi, Eu. 587. — gaudebat: me laudabat, Ph. 594. — vah! frustra sum igitur gavisus miser, Hea. 858. — crede mihi, gaudebis facto, Ph. 493. — sed ut tacita mecum gaudeam, He. 107. — vin' hodie facere, quod ego gaudeam, et tuo viro oculi doleant? Ph. 1051. — abs quivis homine beneficium accipere gaudeas, Ad. 255. — jam hoc aliud est quod gaudeamus, Eu. 1040. — tanta vecordia innata cuiquam ut siet, ut malis gaudeant? A. 629. — omnes nos gaudere hoc, Chreme, te credo, credere, A. 948. — gaudere adeo cœpit, quasi qui cupiunt nuptias, Hea. 886. — hunc

scio mea solide solum gavisurum gaudia, A. 966.

Gaudium; nonne tibi esse visum solidum est gaudium? A. 649. — utinam hoc perpetuum fiat gaudium! Ad. 977. — quid illud gaudii est? A. 965. — si nulla ægritudo huic gaudio intercesserit, A. 963. — jamne erumpere hoc licet mihi gaudium? Ne hoc gaudium contaminet vita ægritudine aliqua, Eu. 550, 552. — celem tam inperatum gaudium, quum? Hea. 414. — id voluit, nos sic nec opinantes duci falso gaudio, A. 180. — ut expleam animum gaudio, A. 340. — animus commotus est metu, spe, gaudio, A. 938. — præ gaudio, ubi sim, nescio, Hea. 308. — gaudio sumus præpediti nimio, aut ægritudine? Hea. 505. — oh! lacrumo gaudio, Ad. 410. — homini illico lacrumæ cadunt, quasi puero, gaudio, Ad. 539. — ne me in breve conjicias tempus, gaudio hoc falso frui, He. 843. — satin' est, si te delibutum gaudio reddo? Ph. 855. — itaque pene hercle exclamavi gaudio, Ph. 869. — hunc scio mea solide solum gavisurum gaudia, A. 966. — miseriam omnem ego capio: hic potitur gaudia, Ad. 880. — hæc tot propter mé gaudia illi contigisse lætor, He. 834. — scin', me in quibu sim gaudiis? Eu. 1034.

Gemino; geminabit (colaphos), nisi caves, Ad. 174.

Geminus, a, um; si advigilaveris, ex unis geminas mihi conficies nuptias, A. 675.

Gemitus; gemitus, screatus, tussis, risus, abstine, Hea. 373.

Gemo; continuo accurrit ad me, incurvus, tremulus, labiis demissis, gemens, Eu. 336.

Gener; immo et gener, et affines placent, Hea. 937. — tibi generum firmum, et filiæ invenies virum, A. 572. — dic, generum placere, Hea. 866. — quum illum generum cepimus, He. 537.

Genius; quod ille unciatim, suum defrudans genium, comparsit miser, Ph. 44.

Gens; illa exclamat, minime gentium, Eu. 625. — immo abeat multo malo, quovis gentium, Hea. 929. — ah! minime gentium: non faciam, Ad. 343. — fratrem nusquam invenio gentium, Ad. 542. — ubivis gentium agere ætatem, quam? He. 284. — an quisquam usquam gentium est æque miser? He. 293. — meriton' hoc meo videtur factum? Dæ. Minime gentium, Ph. 1032.

Genu; jam ut limen exirem, ad genua accidit, lacrumans misera, He. 378.

Genus; immo id est genus hominum pessimum, A. 631. — est genus hominum, qui, Eu. 248. — quod hoc genus est? He. 198. — ubi etiam hujus generis reliquias restare video! Ad. 445. — olim isti fuit generi quondam quæstus apud sæclum prius, Eu. 246. — quin habeat, amicos, genus, cognatos, Hea. 194. — quod ad illum attinet; talem, tali genere, natum ex tanta familia, Ad. 298. — hæc te admittere indigna genere nostro! Ad. 410. — hic meus amicus illi genere est proxumus, Ad. 655. — lex est, ut orbæ, qui sunt genere proxumi, eis nubant, Ph. 125. — o scelera! o genera sacrilega! Ad. 305.

Germanus; nunc tu mihi es germanus pariter corpore et animo, Ad. 961. — si te in germani fra-

tris dilexi loco, A. 292. — o mi germane! Ad. 270.

Gero; quid rei gerit? Gn. Sic, tenuiter, Ph. 145. — pueri inter se quam pro levibus noxiis ira gerunt! quapropter? quia enim, qui eos gubernat animus, infirmum gerunt, He. 310. — ut homo est, ita morem geras, Ad. 432. — reviso, quidnam Chærea hic rerum gerat, Eu. 922. — si frater, aut sodalis esset, qui magis morem gereret? Ad. 712. — animo morem gessero, A. 643. — illis morem gessero, He. 358. — ut stultissime quidem illi rem gesserimus, Ph. 771. — sine me in hac re gerere mihi morem, Hea. 948. — atque ut res gesta est, narrabo ordine, Ad. 515. — non me hanc rem patri, ut ut erat gesta, indicasse? Ad. 633. — omnem rem scio, ut sit gesta, He. 468. — adolescenti morem gestum oportuit, Ad. 215. — peccato maxumo, potasti, quasi re bene gesta, Ad. 779. — mos gerundus est Thaidi, Eu. 188.

Gerro; ego dicam: gerro, iners, fraus, helluo, ganeo! Hea. 1035.

Gestio; ipsum gestio dari mihi in conspectum, Ph. 260. — Chærea, quid est, quod sic gestis? Eu. 558. — quid gestiam, aut quid lætus sim, Eu. 555. — rex te ergo in oculis. Th. Scilicet. Gn. Gestire, Eu. 402.

Gesto; quem ego modo pucrum tantillum in manibus gestavi meis? Ad. 565. — hiccine non gestandus in sinu est? Ad. 713.

Gestus; nunc gestus mihi, voltusque est capiendus novus, Ph. 889.

Geta; Geta autem hic non adest, Ad. 292. — quidnam est, quod sic video timidum, et properantem Getam? Ad. 306. — revocemus. Geta! Ad. 321; passim alibi.

Gladiator, Gladiatorius; quum rumor venit, datum iri gladiatores, He. 40. — hi gladiatorio animo ad me affectant viam, Ph. 963.

Gladius; suo sibi hunc gladio jugulo, Ad. 962.

Gloria; pugilum gloria, He. 33. — labore alieno magnam partam gloriam in se transmovet, Eu. 399. — ibi simul rem, et belli gloriam armis repperi, Hea. 112. — gloriam tu istam obtine, Ad. 818. — scit sibi nobilitatem ex eo, et rem gnatam, et gloriam esse, He. 872.

Glorior; vah! gloriare evenisse ex sententia? Hea. 765.

Gloriosus, a, um; in ea est parasitus Colax, et miles gloriosus, Eu. 31. — quî magis licet, facere parasitum educem, gloriosum militem? Eu. 38.

Glycerium; mea Glycerium suos parentes repperit, A. 971. — iræ sunt inter Glycerium et gnatum, A. 553. — mea Glycerium, inquit, quid agis? A. 134. — itane obstinate operam dat, ut me a Glycerio miserum abstrahat? A. 243; alibi passim.

Gnata; is (annulus) quicum exposita est gnata, Hea. 615. — tace, obsecro, mea gnata, He. 318. — quum compressa est gnata, He. 572. — vivit gnata, Ph. 748. — quæ opus fuere ad nuptias gnatæ, A. 743. — gnatæ vita in dubium veniet, Ad. 341. — quod me oravit Myrrhina, suæ gnatæ partum, He. 446. — non ducerem virum satis firmum gnatæ, He. 556. — cognosse annulum illum Myrrhinam gnatæ suæ fuisse, He. 813. — meæ nutricem gnatæ video, Ph. 735. — unicam gnatam suam filio uxorem ut

daret, A. 1007. — qui denegarat se commissurum mihi gnatam suam uxorem, A. 242. — haud dubium est, quin Chremes tibi non det gnatam, A. 393. — per te Deos oro, perque unicam gnatam tuam, A. 541. — gnatam ut det oro, A. 594. — suam gnatam non dabit, A. 776. — tuam esse inventam gnatam, Hea. 881. — despondit ei gnatam hujus vicini proxumi, He. 124. — gnatam inveni nuptam cum tuo filio, Ph. 816.

Gnatho; Gnathonicus; hic quidem est parasitus Gnatho militis, Eu. 228. — plurima salute summum suum impertit Gnatho, Eu. 271. — quid tu ais, Gnatho? Eu. 474. alibi. — Parasiti item ut Gnathonici vocentur, Eu. 264.

Gnatus; quod mihi pollicitus est ipsus gnatus, A. 528, 531. — ubinam est, quæso? Ch. Apud me domi. Mr. Meus gnatus! Hea. 430. — gnatus ejus profugit inopia, Hea. 528. — huic jam mansisset unicus gnatus domi, Hea. 540. — gnatus quod se assimulat lætum, id dicis? Hea. 889. — quando nec gnatus, neque hic mihi quidquam obtemperant, He. 512. — sin autem est ob eam rem iratus gnatus, He. 781. — tuus est damnatus gnatus, non tu, Ph. 422. — quanta me cura et sollicitudine afficit gnatus! Ph. 442. — eo pacto gnati vitam cognosces, A. 49. — o Chreme, pietatem gnati! A. 871. — ne esse amicam hanc gnati resciscat senex, Hea. 670. — istam esse amicam gnati, non credat tamen, Hea. 712. — hilarum ac lubentem fac te in gnati nuptiis, Ad. 760. — gaudeo gnati causa, He. 233. — quam ut obsequatur gnato, A. 163. — orabo gnato uxorem, A. 529. — qui aiebant, hodie filiam meam nubere tuo gnato, A. 536. — ejus labore, atque ejus dolore, gnato ut medicarer tuo, A. 833. — decrevi me minus injuriæ meo gnato facere, dum, Hea. 148. — nisi caves, tu homo, aliquid gnato conficies mali, Hea. 1005. — eas (minas) dedi tuo gnato, Ph. 1038. — qui gnatum haberem tali ingenio præditum, A. 98. — non tu ibi (objurgasti) gnatum? A. 149. — meum gnatum rumor est amare, A. 185. — per te Deos oro, perque gnatam tuam, et gnatum meum, A. 541. — iræ sunt inter Glycerium et gnatum, A. 553. — corrigere mihi gnatum porro enitere, A. 598. — gnatum unicum hinc ejeci miserum injustitia mea, Hea. 131. — an laudi putat fore, si perdiderit gnatum? Ad. 384. — prodidisti et te, et gnatum, Ad. 696. — quin gnatum velit ducere uxorem, He. 240. — nolo falsa fama esse gnatum suspectum, He. 758. — gnatum ei restituo, qui pæne periit, He. 819. — neque respondeo, prius quam gnatum video, Ph. 1044. — gnate, quum te intelligo resipisse, Hea. 843. — obsecro, mi gnate, ne istuc in animum inducas tuum, Hea. 1030. — gnate mi, ego pol tibi dabo illam lepidam, Hea. 1062. — nunc laudo te, gnate, Hea. 1067. — o mi gnate! He. 352. — salve, mi pater. La. Gnate mi, salve, He. 456. — non clam me est, gnate mi, tibi me esse suspectum, He. 577. — mi gnate, da veniam hanc mihi. Nam hæc res non minus me male habet, quam te, gnate mi, He. 605, 606. — modo introii cum tuo gnato una, A. 853. — num quidnam de gnato meo audisti? Hea. 429.

Gracilis; quas matres student,

demissis humeris esse, vincto pectore, ut graciles sient, Eu. 314.

Gradus; ad fores suspenso gradu placide ire perrexi, Ph. 866.

Græcus; Epidicazomenon quam vocant Comœdiam Græci, Ph. 27. — eas se non negat personas transtulisse in Eunuchum suam ex Græca, Eu. 33. — ex integra Græca integram Comœdiam hodie sum acturus, Hea. 4. — cuja Græca sit, id dicerem, Hea. 8. — in Græca adolescens est, Ad. 8. — multas contaminasse Græcas, Hea. 17. — ex Græcis bonis Latinas fecit non bonas, Eu. 8.

Grandis; an sedere oportuit domi virginem tam grandem, dum? Ad. 677. — dicam tibi impingam grandem, Ph. 439. — proba et modesta. Mr. Aiunt. Dr. Natu grandior, Ad. 934. — quippe homo jam grandior, pauper, cui in opere vita erat, Ph. 362.

Grandiusculus; fere grandiuscula (virgo) jam profecta est illinc, A. 816.

Gratia; et habetur, et refertur a me gratia, Eu. 749. — est Dis gratia, Ad. 122, 139. — neque alio pacto componi potest inter eas gratia, He. 479. — est magna, ecastor, gratia de istuc re, quam tibi habeam, He. 741. — si quis quid reddit, magna habenda est gratia, Ph. 56. — non potest satis pro merito referri gratia, Ph. 337. — quum is nihil promereat, postulare id gratiæ apponi sibi, A. 332. — haud scio, an uxorem ducat; ac Syro nihil gratiæ, Hea. 1001. — id gratum fuisse advorsum te, habeo gratiam, A. 112. — jamdudum res reduxit me ipsa in gratiam, A. 950. — nunc referam gratiam, atque eas itidem fallam, ut? Eu. 385. — adibo, atque ab eo gratiam hanc inibo, Eu. 557. — inveniam pol hodie, parem ubi referam gratiam, Eu. 718. — spero æternam inter nos gratiam fore, Eu. 871. — qui referam illi sacrilego gratiam? Eu. 910. — bene feciti: gratiam habeo maxumam, Eu. 1090. — cave, ne falsam gratiam studeas inire, Hea. 302. — gratiam habeo, Ad. 891. — ego lepidus ineo gratiam, Ad. 918. — omnibus gratiam habeo: et seorsum tibi, Ad. 976. — iram expedies: rursum in gratiam restitues, He. 291. — Dis gratiam habeo, He. 346. — sine labore hanc gratiam, te, ut sibi des pro illa, nunc rogat, He. 390. — nunc tibi me certum est contra gratiam referre, He. 583. — evenit: habeo gratiam Dis, He. 653. — ut gratiam ineat sine suo dispendio, He. 796. — referetque gratiam ei, He. 799. — amo te, et non neglexisse, habeo gratiam, Ph. 54. — nemo satis pro merito gratiam regi refert, Ph. 338. — ego redigam vos in gratiam, Ph. 965. — redeat sane in gratiam, Ph. 1026. — quum istuc, quod postulo, impetro cum gratia, A. 423. — credit, ea me hic restitisse gratia, A. 434. — sed ea gratia simulavi, vos ut pertentarem, A. 589. — nuptiarum gratia hæc sunt ficta, A. 838. — sed huc qua gratia te arcessi jussi, ausculta, Eu. 99. — ego excludor: ille recipitur: qua gratia? Eu. 159. — ea gratia secum adduxisse, Hea. 768. — credo ea gratia concordes magis fore, He. 617. — nunquam animum quæsti gratia ad malas adducam partes, He. 837. — inter vos sic hæc potius cum bona ut componantur gratia, quam cum mala? Ph. 621. — Dis

pol habeo gratias, A. 772. — magnas vero agere gratias Thais mihi? Eu. 391. — mihi, quid id dedissem consilium, egit gratias, Ad. 369. — id quia non est a me factum, agis gratias? Ad. 598. — Dis gratias agebat, tempus sibi dari, Ph. 595. — Dis magnas merito gratias habeo, atque ago, Ph. 893. — aliquo abjicienda est; si non pretio, at gratiis, Ad. 748. — ut phaleratis dictis ducas me, et meam ductes gratiis? Ph. 499.

Gratulor; salutant: ad cœnam vocant: adventum gratulantur, Eu. 259. — ohe! jam desine Deos, uxor, gratulando obtundere, Hea. 880.

Gratus, a, um; memorem me dices, esse et gratum, Ad. 252. — id gratum fuisse advorsum te, habeo gratiam, A. 42. — quam hoc munus gratum Thaidi arbitrare esse? Eu. 275. — te turba evolves, et illi gratum feceris, Eu. 722. — tum, quum gratum mihi esse potuit, nolui, Hea. 262. — ne id assentandi magis, quam quo habeam gratum, facere existumes, Ad. 271. — est istuc datum profecto, ut grata mihi sint, quæ facio, omnia, Eu. 396. — cuique erant grata omnia, proterruisti hinc, Hea. 445. — eademque ut esset apud te ob hoc quam gratissima, Hea. 368.

Gravidus, a, um; hæc Andria gravida e Pamphilo est, A. 216. — virgo ex eo compressu gravida facta est, Ad. 476. — hæc se e Pamphilo gravidam dixit esse, A. 504. — meministin' me esse gravidam? Hea. 626. — parturire eam, neque gravidam esse ex te, solus conscius, He. 392.

Gravis, e; hui, tam graves (rastros) hos, quæso? Hea. 92. — paupertatem una pertulimus gravem, Ad. 497. — nunquam tam graves ob hanc inimicitias caperem in nostram familiam, Ph. 369. — at istuc periculum in filia fieri, grave est, A. 567. — usque illud visum est Pamphilo neutiquam grave, donec, He. 125. — paupertas mihi onus visum est, et miserum, et grave, Ph. 94. — hæc dum incipias, gravia sunt: ubi cognoris, facilia, Hea. 1060. — quanto tuus est animus natu gravior, ignoscentior, Hea. 645. — quasi quidquam in hunc jam gravius dici possiet, A. 876. — scio, tibi esse hoc gravius multo, ac durius, cui fit, Hea. 959. — errat longe, qui imperium credat gravius esse, aut stabilius, vi quod fit, Ad. 66. — quid faceres, si aliud gravius tibi nunc faciundum foret? Ph. 207. — mane; nondum audisti, Demea, quod est gravissimum, Ad. 469.

Graviter, Gravius; omnes qui amant, graviter sibi dari uxorem ferunt, A. 191. — adolescentulus sæpe eadem, et graviter audiendo, victus est, Hea. 114. — advertunt graviter, quæ non censeas, Hea. 570. — quid est, quod tam a nobis graviter crepuerunt fores? Hea. 613. — nimis graviter cruciat adolescentulum, nimisque inhumane, Hea. 1047. — quisnamo me pepulit tam graviter fores? Ad. 792. — neque adeo clam me est, quam esse eum graviter laturum credam, He. 261. — etsi amor me graviter, consuetudoque ejus tenet, He. 464. — tibi quoque ædepol iratus sum, Philumena, graviter quidem, He. 624. — me miseram! vereor ne illud gravius Phædria tulerit, Eu. 81. — nolo in illum gravius dicere, Ad. 141. — oremus: accusemus

gravius : denique minitemur, He. 717.

Gravor; da veniam. Æs. Ne gravare. Dr. Fac, promitte, Ad. 946.

Gremium; Jovem quo pacto Danaæ misisse aiunt quondam in gremium imbrem aureum, Eu. 585. — qui se in sui gremio positurum puerum dicebat patris, Ad. 334.

Grex; quum per tumultum noster grex motus loco est, Ph. 33. — unum hoc vos oro, ut me in vestrum gregem recipiatis, Eu. 1023. — sin lenis est, ad alium defertur gregem, Hea. 45. — ancillarum gregem ducunt secum, Hea. 245. — hercle hic de grege illo est, Ad. 363.

Gubernatrix; an fortunam collaudem, quæ gubernatrix fuit? Eu. 1045.

Guberno; qui eos gubernat animus, infirmum gerunt, He. 311.

Gynæceum; ubi in gynæceum ire occipio, puer ad me accurrit Mida, Ph. 862.

H.

Ha; ha! ha! he! A. 756; Eu. 426, 497; Hea. 887; He. 863; Ph. 411.

Habeo; in memoria habeo, A. 40. — id gratum fuisse advorsum te, habeo gratiam, A. 42. — neque pol consilii locum habeo, neque auxilii copiam, A. 321. — sat habeo, A. 336. — quid agam, habeo, A. 499. — propemodum habeo tibi jam fidem, A. 588. — hei mihi! cur non habeo spatium, ut? A. 625. — jam hoc opus est. Da. Quin jam habeo. Ch. Quid est? Da. Huic, non tibi habeo, ne erres. Ch. Sat habeo, A. 706, 707. — quid veniam? nihil habeo, A. 715. — Dis pol habeo gratias, A. 772. — ni metuam patrem, habeo pro illa re illum quod moneam probe, A. 920. — habeo alia multa, quæ nunc condonabitur, Eu. 17. — mihi reliquit hæc, quæ habeo, omnia, Eu. 120. — habeo hic neminem, Eu. 147. — omnia habeo, neque quidquam habeo, Eu. 243. — bene fecisti: gratiam habeo maximam, Eu. 1090. — filium unicum adolescentulum habeo, Hea. 94. — cui quid respondeam nihil habeo, Hea. 224. — habeo aliud, si istud metuis, Hea. 338. — euge! habeo optumam (rationem), Hea. 677. — seni nostro fidei nihil habeo, Hea. 1004. — egomet habeo propemodum, quam volo, Hea. 1066. — non necesse habeo omnia pro meo jure agere, Ad. 51. — unum hoc habeo: vide, si placet, Ad. 240. — miseram me! neminem habeo, Ad. 292. — gratiam habeo, Ad. 891. — omnibus gratiam habeo: et seorsum tibi, Ad. 976. — Dis gratiam habeo, He. 346. — evenit: habeo gratiam Dis, He. 653. — amo te, et habeo gratiam, Ph. 54. — conclusam hic habeo uxorem sævam, Ph. 743. — Dis magnas merito gratias habeo, atque ago, Ph. 893. — eho tu impudens, non satis habes, quod? A. 712. — quid habet salem, quod in te est. Th. Habes, Eu. 401. — eone es ferox, quia habes imperium in belluas? Eu. 415. — numquid habes, quod contemnas? Eu. 457. — habesne hominem, amabo? Eu. 674. — istam quam habes, unde habes, vestem? Eu. 768. — unde habes? Hea. 654. — tantum sat habes? Hea. 718. — quæris id, quod habes: quod abest, non quæris, Hea. 1041. — habes omnem rem, He. 194. — quid mulieris uxorem habes? He. 644

— hospitem ecquem Pamphilum hic habes ? He. 806. — quod habes, ita ut voluisti, uxorem sine mala fama, Ph. 169. — argentum, quod habes, condonamus te, Ph. 946. — quos hic noster auctores habet, A. 19. — certe captus est! habet! A. 83. — sceleratus Davus si quid consili habet, ut consumat nunc, A. 160. — hoc male habet virum, A. 437. — mihi unus scrupulus etiam restat : qui me male habet, A. 942. — habet aliud magis ex sese, et majus, A. 956. — res neque consilium, neque modum habet ullum, Eu. 58. — neque, præterquam quas ipse amor molestias habet, addas : et illas, quas habet, recte feras, Eu. 78. — qui habet salem, quod in te est, Eu. 400. — sat habet, si tum recipitur, Eu. 485. — nunc eo tibi videtur fœdus, quia illam (vestem) non habet, Eu. 664. — et habet quod det, et dat nemo largius, Eu. 1077. — habet bonorum exemplum, Hea. 20. — agrum in his regionibus meliorem nemo habet, Hea. 64. — habet bene ac pudice eductam, Hea. 226. — habet patrem quemdam avidum, Hea. 526. — ita ut res sese habet, narrato, Hea. 702. — minas decem habet a me filia, Hea. 835. — utrum studione ut sibi habet, an laudi putat fore ? Ad. 383. — virgo nihil habet, Ad. 732. — eho tu, an non habet ? Pa. Habet, He. 100, 101. — hæc res non minus me male habet, quam te, gnate mi, He. 606. — hic nunc uxorem habet, He. 745. — non multum habet, quod det, fortasse, Ph. 145. — duasne is uxores habet ? Ph. 753. — habet hæc, ei quod, dum vivat, usque ad aurem ogganniat, Ph. 1029. — filius homo adolescens, si habet unam amicam, tu uxores duas ? Ph. 1040. — habemus hominem ipsum, Eu. 834. — te solum habemus, Ad. 457. — tanquam Philosophorum habent disciplinæ ex ipsis vocabula, Eu. 263. — quæ nos, nostramque adolescentiam habent despicatam, Eu. 384. — quid adhuc habent infirmitatis nuptiæ ? He. 176. — hi qui minus habent, ut, Ph. 41. — bene habent tibi principia, Ph. 429. — sic habent principia sese, ut dico, Ph. 479. — ut meæ res sese habent, Ph. 819. — quocum tum uno rem habebam hospite, Eu. 119. — habebam alibi animum amori deditum, He. 294. — ibi agrum de nostro patre colendum habebat, Ph. 365. — quod habui summum pretium, persolvi tibi, A. 39. — tamen contemtus abs te : hæc habui in memoria, Eu. 170. — miser quod habui, perdidi, Eu. 237. — forte habui scortum, Eu. 424. — alium habui neminem, Eu. 680. — quod dicas mihi, iter hac habui : periisti, Eu. 1064. — filium unicum adolescentulum habeo. Ah! quid dixi, habere me ? immo habui, Hea. 94. — omnes sollicitos habui, Hea. 461. — uxorem nunquam habui, Ad. 44. — eduxi a parvulo : habui, amavi pro meo, Ad. 48. — nunquam secus habui illam, ac si ex me esset nata, He. 279. — quis heri Chrysidem habuit ? A. 85. — domi habuit, unde disceret, Ad. 414. — in digito habuit annulum, He. 574. — Lemni habuit aliam, Ph. 941. — habebis, quæ tuam senectutem oblectet, Ph. 433. — te oblectet! tibi habe, Ph. 435. — habeas. Pa. Habeam ? A. 651. — tute scis, post illa quam intumum

habeam te, Eu. 128. — potius quam te inimicum habeam, Eu. 174, 176. — habesne hominem, amabo? Ph. Quidni habeam? Eu. 674. — nunc habeam, necne, incertum est, Hea. 95. — decretum est pati, dum illum modo habeam mecum, Hea. 466. — qui vim tantam in me, et potestatem habeam tantæ astutiæ, Hea. 710. — omitto (tristitiam), qui quidem te habeam fratrem. Ah! vereor, ne id assentandi magis, quam quo habeam gratum, facere existumes, Ad. 269, 271. — satis mihi id habeam supplicii, dum, Ad. 314. — utin' eximium neminem habeam? He. 66. — est magna, ecastor, gratia de istac re, quam tibi habeam, He. 741. — otium ab senibus ad potandum ut habeam, Ph. 831. — habeas. Pa. Habeam? A. 651. — amicam ut habeas prope jam in uxoris loco? Hea. 104. — habeas illam, quæ placet, Ad. 625. — facturum credo, ut habeas quicum cantites, Ad. 754. — non tu hunc habeas plane præsentem Deum? Ph. 345. — priusquam tuum, ut sese habeat, animum ad nuptias perspexerit, A. 379. — immo habeat: valeat, A. 891. — ait, si fidem habeat, se iri præpositum tibi, Eu. 139. — me miseram! forsitan hic mihi parvam habeat fidem, Eu. 197. — scin' tu, ut tibi res se habeat? Eu. 799. — quid reliqui est, quin habeat, Hea. 193. — ille ut item contra me habeat, facio sedulo, Ad. 50. — habeat. In istac finem faciat, Ad. 1002. — is sibi responsum hoc habeat, Ph. 17. — qui gnatum haberem tali ingenio præditum, A. 98. — rus Sunii ecquod haberem, Eu. 519. — mihi quale ingenium haberes, fuit indicio oratio, Hea. 384. — næ me istuc ex te prius audivisse gaudeo, quam argentum haberes, Hea. 817. — nemo posset, sat scio, qui haberet, qui pararet alium, hunc perpeti, Eu. 488. — prope jam ut pro uxore haberet, Hea. 98. — omnem rem, quo pacto haberet, enarramus ordine, Ad. 366. — non me clam haberet, quod celasse intelligo, He. 657. — quem diceret, nisi haberet, cui malediceret? Ph. 16. — quam ego animo egregie caram pro uxore habuerim, A. 273. — si quidem istuc impune habueris, Eu. 1018. — pater narravit modo, quo pacto me habueris præpositam amori tuo, He. 582. — quem cum istoc sermonem habueris, procul hinc stans accepi, He. 607. — nescio, nisi ex ipsa quæras, unde hunc habuerit, Hea. 658. — minitemur, si cum illo habuerit rem, He. 718. — quid habuisset, quum perit? Eu. 522. — scias posse habere jam ipsum suæ vitæ modum, A. 95. — comperisse, Pamphilum pro uxore habere hanc peregrinam, A. 146. — non posse arbitror, neque illum hanc perpetuo habere, A. 565. — ut hanc habere studeat cum summo probro? A. 883. — sensit me tecum quoque rem habere, Eu. 138. — sine, illum priores partes hosce aliquot dies apud me habere, Eu. 152. — spero me habere, qui hunc meo excruciem modo, Eu. 919. — ah! quid dixi habere me? Hea. 94. — suavia in præsentia quæ essent, prima habere, Hea. 965. — semper parce, ac duriter se habere, Ad. 45. — qui tibi magis licet meam habere, Ad. 180. — unam hanc rem me habere præter alios præcipuam arbitror, Ad. 259. —

ut hac ille viva posset animum inducere uxorem habere. Pa. Habere autem ? He. 100. — quam decrerim me non posse diutius habere, He. 149. — hanc habere orationem mecum a principio institit, He. 381. — multo prius scivi, quam tu, illum amicam habere, He. 541. — te propter tuam matrem non posse habere hanc uxorem domi, He. 678. — Bacchidem annulum suum habere, He. 847. — non fuit necesse habere, Ph. 296. — composito factum est, quomodo hanc amans habere posset sine dote, Ph. 756. — id qua causa clam me habuisse dicam, non scio, He. 519. — me segregatum habuisse, uxorem ut duxit, a me Pamphilum, He. 752. — Dixit, jurijurando meo se fidem habuisse, He. 872. — redeo rursum, male vero me habens, Eu. 634. — minus notus, minus amicorum hic habens, Eu. 759. — hanc matrem habens talem, He. 602. — eum hæc cognovit Myrrhina in digito modo me habentem, He. 831. — eho, an domi est habiturus ? Ad. 390. — credin' te impune habiturum ? (Nos *abiturum*. Ed.), Eu. 851. — quam nunquam est ratus posthac se habiturum, He. 820. — et habetur, et refertur a me gratia, Eu. 749. — hic pro illo munere tibi bonos est habitus, Eu. 1022. — non sic ludibrio tuis factis habitus essem, He. 526. — ut patrem tuum vidi esse habitum, Hea. 402. — dicta est ejus hæc, atque habita est soror, A. 811. — nunc, quum sine magno intertrimento non potest haberi, Hea. 449. — quam decrerim me non posse diutius habere, eam ludibrio haberi, He. 149. — si quis quid reddit, magna habenda est gratia, Ph. 56. — mihi, esset spes ostensa hujusce habendæ, Ph. 826. — ait uterque tibi potestatem ejus habendæ se dare, Ph. 879. — vapulandum : habendæ compedes, Ph. 249. — hæc cum illis sunt habenda, aut illa cum his amittenda, Hea. 325.

Habitior; si qua (virgo) est habitior paulo, pugilem esse aiunt, Eu. 315.

Habito; unde est ? Ch. Tantumdem. Pa. Ubi habitat ? Ch. Ne id quidem, Eu. 321. — habitat Mileti, Ad. 658. — habitant hic quædam mulieres pauperculæ, Ad. 651. — ea habitabat Rhodi, Eu. 107. — aut, ubi habitet, demonstrarier, Ph. 306. — ut filius cum illa habitet apud te, Ph. 933. — in hac habitasse platea dictum est Chrysidem, A. 798. — rus habitatum abii, concedens vobis et rei serviens, He. 224. — ex urbe tu rus habitatum migres ? He. 589.

Habitudo; qui color, nitor, vestitus, quæ habitudo est corporis ! Eu. 242.

Hac; sequere hac me intus ad Glycerium nunc, A. 981. — plenus rimarum sum, hac atque illac perfluo, Eu. 105. — sequere hac, Eu. 713; Hea. 743. — vos me hac sequimini, Eu. 815. — si dicas mihi, iter hac habui : periisti, Eu. 1074. — ite hac, Eu. 1093. — hac illac circumcursa, Hea. 512. — sequere me intro hac, Hea. 654. — sequere hac me ocius, Hea. 832. — tace modo, ac sequere hac, Ad. 281. — præterito hac recta platea sursum. Ubi eo veneris : hac te præcipitato. Hac pergito, Ad. 576, 577, 579. — sane hac multo propius ibis, Ad. 582. — sequere me

ergo hac intro, Ad. 611. — hac transfer : unam fac domum, Ad. 913.

Hæreditas; ea ad hos redibat lege hæreditas, He. 172. — clamitent, me sycophantam, hæreditates persequi, mendicum, A. 817.

Hæres; qui sic sunt, haud multum hæredem juvant, He. 10. — satius est, quam te ipso hærede hæc possidere Bacchidem, Hea. 971.

Hæreo; ipsa est : hæreo, Eu. 847. — nisi mihi prospicio, hæreo, Ph. 962. — perii : lingua hæret metu, Eu. 976. — in te omnis hæret culpa sola, He. 229. — perfice, ut hæream in parte aliqua tandem apud Thaidem, Eu. 1054. — quin pugnus continuo in mala hæreat, Ad. 172. — metui, ne hæreret hic, Ad. 404.

Hæsito; in eodem luto hæsitas; Ph. 779.

Hariolor, Hariolus; ego hoc hariolor, Ad. 203. — non mihi credis ? De. Hariolare, Ph. 491. — interdixit hariolus, Ph. 707.

Haruspex; haruspex vetuit ante brumam aliquid novi negoti incipere, Ph. 708.

Hau; hau! metuo, Eu. 757.

Haud, Haudquaquam; haud muto factum, A. 40. — inceptio est amentium, haud amantium, A. 218. — haud vereor, si, A. 276. — at tu hercle haud quidquam mihi, nisi, A. 337. — haud dubium est, quin, A. 392. — fidelem haud ferme mulieri invenias virum, A. 461. — haud auspicato huc me attuli, A. 809. — certe extrema linea amare, haud nihil est, Eu. 641. — haud stulte sapis, Hea. 323. — Demea, haud aspexeram te, Ad. 374. — haud cito mali quid ortum ex hoc sit, Ad. 444. — haud opinor commode, He. 95. — meo labori haud parcens, He. 226. — haud equidem dico, mi Laches, He. 232. — haud ita est, Ph. 265. — haudquaquam etiam cessant, Hea. 165.

Heautontimorumenos; (comœdia), Hea. 5.

Hecyra; hecyra est huic nomen Fabulæ, He. 1. — hecyram ad vos refero, He. 29.

Hegio; estne hic Hegio tribulis noster ? Ad. 439. — abi, atque Hegioni rem omnem narrato ordine, Ad. 352. — salvere Hegionem plurimum jubeo, Ad. 461.

Hei, Heia; hei vereor, ne quid Andria apportet mali, A. 73. — hei mihi! A. 263, 323, 624; Hea. 247; Ad. 125, 243, 453, 757; He. 366; Ph. 770, 1003. — hei misero mihi! Hea. 234; Ad. 174. — hei, quid stas? lapis! Hea. 831; Ad. 793. — hei! metuo lenonem, ne, Ph. 490. — hei! veris vincor, Ph. 500. — hei! video uxorem, Ph. 796. — heia! ut elegans est! Hea. 1065. — heia vero! He. 250. — heia! sudabis satis, Ph. 627.

Helluo; dicam : gerro iners, fraus, helluo! Hea. 1035.

Hem; hem, A. 384; Eu. 746. — hem, quid est? A. 116, 184; Ad. 282. — hem alterum, Eu. 459. — hem eunuchum tibi! Eu. 472. — hem! quid ? Bacchidem? Hea. 311. — hem! quid dixti? Hea. 340. — hem! desino, Ad. 138. — hem! sic volo, Ad. 170. — heus! heus! Syre. Sy. Hem! quid est? Ad. 282. — hem! huic mandes, si, Ad. 372. — hem! duxit, He. 63. — hem! istoc verbo animus mihi rediit, He. 347. — accipe. Hem! lectum est, Ph. 52. — hem! istuc serva, Ph. 212.

Hera; orare jussit, si se ames, hera, jam ut ad se venias, A. 689. — jam dudum hera vos expectat domi, Eu. 916. — hera in crimen veniet, He. 335. — summum bonum esse heræ putavi hunc Pamphilum, A. 719. — virginem, quam heræ dono dederat miles, vitiavit, Eu. 654. — quod mihique, heræque, filiæque herili est, Ad. 302. — cesso heram hoc malo impertiri propere? Ad. 321. — ait, esse vetitum intro ad heram accedere, Ph. 863. — hera mea, tace; tace obsecro, Eu. 833. — hera, factum, Eu. 850. — tibi ab istoc, hera, cavendum intelligo, Eu. 882. — e re nata melius fieri haud potuit, quam factum est, hera, Ad. 296. — opportune te obtulisti mihi obviam, hera, Ad. 324. — hera, ego hinc ad hos provisam, Ad. 993. — vereor, hera, ne injuria afficiatur, Ph. 729.

Hercle; mihi quidem hercle non fit verisimile, A. 225. — mea quidem hercle certe in dubio vita est, A. 348. — certe hercle, A. 496; Ph. 522. — verum hercle, A. 931. — nescio hercle, Eu. 305; Ph. 137. — sane hercle, Eu. 607; He. 459; Ph. 228. — fero hercle vero, Hea. 692. — non hercle vero: verum dico, Hea. 766. — verum hercle, Ad. 580; passim alibi.

Hercules; Hercules servivit Omphalæ? Eu. 1026.

Heri; quis heri Chrysidem habuit? A. 85. — quemne ego heri vidi ad vos afferri vesperi? A. 770. — quod heri intromissus non est, Eu. 83. — heri minas viginti pro ambobus dedi, Eu. 169. — quem mercatus est heri, senem, mulierem? Eu. 357. — heri aliquot adolescentuli coimus in Piræeo, Eu. 539. — sed te miror, Chreme, tam mane heri qui tantum biberis. Hea. 519. — heri in vino quam immodestus fuisti! Hea. 568. — heri ea causa rure huc advenit, He. 190. — heri nemo voluit visentem ad eam te intro admittere? 237. — heri nemo voluit Sostratam intro admittere, He. 329. — heri Philumenam ad se arcessi hic jussit, He. 466. — amicus et popularis Geta, heri ad me venit, Ph. 36.

Herilis; in nuptias conjeci herilem filium, A. 604. — video herilem filium minorem huc advenire, Eu. 289. — dico, edico vobis, nostrum esse illum herilem filium, Eu. 961. — herilem filium ejus duxisse audio uxorem, Ph. 39. — quod mihique, heræque, filiæque herili est, Ad. 302.

Herus; herus est, neque provideram, A. 183. — herus me jussit Pamphilum hodie observare, A. 413. — herus uxore excidit, A. 424. — herus est. Quid agam? A. 848. — herus damno auctus est, Hea. 628. — meam herus esse operam deputat parvi pretii, He. 800. — herus ad est, Ph. 185. — herus si redierit, molendum usque, Ph. 248. — herus liberalis est, et fugitans litium, Ph. 622. — ut herus is desistat litibus, Ph. 633. — interea mittit herus me ad uxorem tuam, Ph. 859. — heri semper lenitas verebar quorsum evaderet, A. 175. — nolim, maxume heri causa mei, He. 331. — pergin' hero absenti male loqui, impurissime? Ph. 372. — quam subito, hero meo ope vestra hunc onerastis diem! Ph. 841. — me, aut herum pessumdabunt, A. 208; Ph. 183.

— herum fefelli, A. 604. — si forte opus sit ad herum jusjurandum mihi, ut liquido possim, A. 730. — tibi ostendam, herum quid sit pericli fallere, A. 868. — nunquam commodius unquam herum audivi loqui, Hea. 559. — incredibile est, quantum herum anteeo sapientia, Ph. 247. — si herum insimulabis avaritiæ, male audies, Ph. 359. — tibi renuntio, here, futurum, ut scis sciens, A. 509. — etiam atque etiam cogita, here, Ea. 57. — salvum te advenire, here, gaudeo, Eu. 975. — here, primum te arbitrari, quod res est, velim, Eu. 978. — here, ne me spectes, Eu. 987. — atqui nunc, here: hic tibi asservandus est, Hea. 593. — here, licetne? Ch. Loquere, Hea. 975. — here, etiam tu nunc hic stas? He. 430. — here, salve: salvom te advenisse gaudeo, Ph. 286. — eho! laudas quæso, heros qui fallunt? Hea. 537.

Hesternus, a, um; quo pacto ex jure hesterno panem atrum vorent, Eu. 938.

Heu; heu me miserum! A. 648. — heu me miseram! He. 278. — heu me infelicem! hanccine ego vitam parsi perdere? He. 282.

Heus; heus puer, dic sodes, A. 85. — sed heus tu! Eu. 217, 434; Hea. 369. — omnium rerum, heus, vicissitudo est, Eu. 276. — heus! heus! Syre, Hea. 348. — heus! heus! Æschinus ego sum, Ad. 637. — heus! Sostrata, He. 339. — heus tu! cave, Ph. 398. — heus, nemon' huc prodit? Ph. 152. — heus, quanta mea paupertas! Ph. 902; et alibi passim.

Hic (adverb.); quis hic loquitur? A. 267; Eu. 86; Hea. 517; Ph. 738. — hic reddes omnia consilia incerta ut sient, A. 390. — si hic mali est quidquam, hem illic est huic rei caput, A. 459. — hic, ubi opus est, non verentur: illic, ubi nihil, ibi verentur, A. 639. — facile hic plus mali est, quam illic boni, A. 722. — hic ego illum contemsi præ me, Eu. 239. — ecquis hic? Ch. Ego sum Chremes, Eu. 530. — minus amicorum hic habens, Eu. 759. — fidicinam amat hic Chærea, Eu. 984. — quem hic ego audio? Eu. 1059. — agrum in proximo hic mercatus es, Hea. 54. — est e Corintho hic advena anus paupercula, Hea. 96. Dionysia hic sunt hodie, apud me sis volo, Hea. 162. — cedo, quid hic faciet sua? Hea. 333. — hic si quid nobis forte adversi evenerit, Hea. 355. — hic me magnifice effero, Hea. 709. — dic me hic oppido esse invitam, Hea. 734. — etiam tecum res hic mihi est? Hea. 742. — ubi Clitipho nunc est? Cl. Eccum hic tibi! Hea. 829. — hic propter hunc assiste, Ad. 170. — metui, ne hæreret hic, Ad. 404. — quid tu hic agas? Ad. 434. — utinam hic prope adesset alicubi, Ad. 454. — agelli est hic sub urbe paulum, Ad. 953. — hic, animus partim uxoris misericordia devinctus, partim, He. 167. — multo melius hic quæ fiunt, quam illic, ubi sum, scio, He. 217. — quæ hic erant, curares, He. 230. — hic video me esse invisam immerito, He. 597. — nulla tibi, Pamphile, hic jam consultatio est, He. 650. — modo vidi virginem hic viciniæ miseram, Ph. 95. — quid huic hic est rei? He. 808. — valet. Hic est, Ph. 256. — hic pulcherrimum facinus audivi, Ph. 868. — dos hic maneat, Demipho, Ph.

926. — hiccine libertatem aiunt æquam esse omnibus ? Ad. 184; passim alibi.

Hic, hæc, hoc; quos hic noster auctores habet, A. 19. — tu si hic sis, aliter sentias, A. 311. — hic vero est, qui si occeperit, Eu. 299. — estne hic ipsus, de quo agebam ? Ad. 78. — hic meus amicus illi genere est proxumus, Ad. 655. — hic adjutor fuit, hic curavit, Ad. 973. — mensis agitur hic jam septimus, He. 394. — estne hic Stilpho ? Ph. 739. — quasi tu hujus indigeas patris, A. 893. — præut hujus rabies quæ dabit, Eu. 300. — huic supplicabo : amorem huic narrabo meum, A. 313. — necesse est, huic ut subveniat, Eu. 968. — tibi erunt parata verba : huic homini verbera, Hea. 356. — huic nostro tradita est provincia, Hea. 516. — nunc huic (amori) operam dabo, He. 408. — tibi est dies, quoad dares huic (lenoni) præstituta, Ph. 523. — qui quum hunc accusant, A. 18. — ipsum hunc oraho, A. 313. — hunc difficilem invitum servaret senem, Hea. 535. — hunc majorem (filium) adoptavi mihi, Ad. 47. — hilarem hunc sumamus diem, Ad. 288. — nunc amitte, quæso, hunc, Ph. 141. — hoc certo scio, neque meo cordi esse quemquam cariorem hoc Phædria, Eu. 201. — haud cito mali quid ortum ex hoc sit publice, Ad. 444. — præsente hoc loquar, He. 674. — me cum hoc ipso distædet loqui, Ph. 1010. — hi se ad vos applicant, Hea. 393. — non esse horum te arbitror, Hea. 987; A. 839. — Hegio his est cognatus proxumus, Ad. 951. — hos consector, Eu. 249. — hui, tam graves hos (rastros) quæso ? Hea. 92. — hinc ad hos provisam, Ad. 859. — solæ utuntur his reginæ, Eu. 168. — hæc pudice vitam agebat, A. 74. — hæc mea paupertas, Ph. 902. — hujus uxoris est mater, Ad. 933. — hujus sis veritus fœminæ primariæ, Ph. 976. — Di, date facultatem, obsecro huic pariundi, A. 233. — ducit secum una virginem dono huic, Eu. 229. — nihil istac opus est arte ad hanc rem, A. 32. — est ad hanc manum sacellum, Ad. 578. — nihil est Thaide hac tua, frater, dignius quod ametur, Eu. 1050. — quid ego ex hac inopia nunc capiam; et quid tu ex hac copia, Ph. 167. — nunc tibi patent fores hæ, Eu. 282. — harum conditionum utram malis, vide, Hea. 326. — frustra mecum has rationes puto, Ad. 209. — neque has respicere Deos opinor, He. 773. — quid ? tu his rebus credis fieri ? Eu. 245. — quid hoc hominis ? Eu. 546. — quid hoc, quod volo ? Hea. 936. — quid hoc est negoti ! hoc est patrem esse ? aut hoc est filium esse ? Ad. 711. — quid ais ? non signi hoc sat est ? He. 236. — quidquid hujus feci, causa virginis feci, Eu. 202. — neque tu hoc dicas, tibi non prædictum, A. 205. — mihi hoc negoti ceteri dedere, Eu. 546. — hoc ego mali non pridem inveni, Hea. 229. — hoc vide ! scelus, Hea. 315. — edormiscam hoc villi, Ad. 790. — hoc fructi pro labore ab his fero, Ad. 874. — omne hoc mater auferet, Ph. 49. — quid est quod tibi mea ars efficere hoc possit amplius ? A. 31. — gaudio hoc falso frui, He. 843. — hoc (nomine) tu errasti, Ph. 803. — num videntur convenire hæc nu-

tiis ? A. 367. — hæc cum illis sunt habenda, aut, Hea. 325. — hæc fratri mecum non conveniunt, Ad. 59. — horum ille nihil egregie præter cetera studebat, A. 58. — quum tu horum nihil refelles, vincam scilicet, Ph. 132. — ubi video hæc, cœpi cogitare, Hea. 128. — me in his deseruisti malis, Hea. 258. — illa cum his amittenda sunt, Hea. 325, et passim.

Hicce, Hæcce, Hocce; hice hoc munere arbitrantur suam Thaidem esse, Eu. 269. — interea moritur cognatus senex horunc', He. 172. — hisce ego non paro me ut rideant, Eu. 249. — sine illum priores partes hosce aliquot dies apud me habere, Eu. 151. — qui te amat plusquam hosce oculos, Ad. 907. — certum : hisce oculis egomet vidi, Ad. 330. — propter hujusce hospitæ consuetudinem, A. 440. — hisce aliquid esse eventurum mali, Eu. 998. — hasce ornamentis consequentur alteræ, Hea. 837. — horresco semper, ubi pultare hasce (fores) occipio miser, Ad. 637. — petito hasce a me decem, Ph. 663. — qui me et se hisce impedivit nuptiis! Ph. 442. — hocce haud dubium est, quin, A. 392. — hisce ego illam dictis ita tibi incensam dabo, Ph. 973.

Hiccine; hiccine me si imparatum in veris nuptiis adortus esset, A. 479. — hiccine est, Simo ? A. 909. — hiccine non gestandus in sinu est ? Ad. 713. — numquid hic confecit? Ph. Hiccine ? Ph. 508. — hunccine erat æquum ex illius more vivere, an ? Hea. 203. — hiscine tu, amabo, non contra insidiabere ? He. 70. — o Jupiter! hoscine mores! Ad. 762. — hæccine ea est ? He. 772. — hæccine erat ea vilitas ? Ph. 1012. — hanccine ego ut contumeliam in me accipiam ? Eu. 770. — hæccine erant itiones crebræ ? Ph. 1011. — hoccine est humanum factum ? A. 236. — hoccin' est credibile ? A. 627. — hoccine quæsisti, obsecro ? Hea. 1031. — hæccine flagitia! Ad. 380. — hæccine fieri! Ad. 391.

Hilaris, Hilarus; hilarem hunc sumamus diem, Ad. 288, 858. — hilarum ac lubentem fac te, Ad. 760. — hodie modo hilarum fac te, Ad. 846. — certe tu quidem pol es multo hilarior, Eu. 730.

Hinc; hinc illæ lacrymæ! A. 126. — ego hinc me ad forum, A. 226. — abin' hinc in malam rem, A. 318. — ut hinc te intro ire jussi, A. 602. — ex ara hinc sume verbenas tibi, A. 728. — procul hinc lubet prius, quid sit, sciscitari, Eu. 548. — scis eam hinc civem esse? Eu. 951. — in Asiam hinc abii, Hea. 111. — hinc sciri potuit, aut nusquam alibi, Hea. 279. — ibo obviam hinc, Hea. 340. — eccum Syrum ire video! hinc scibo jam, ut siet, Ad. 362. — quod hinc accesserit, id de lucro putato esse, Ad. 820. — quem sermonem habueris procul hinc stans accepi, He. 607. — ego Deos Penates hinc salutatum domum devortar, Ph. 311. — quoquo hinc asportabitur terrarum, certum est persequi, Ph. 549. — petam hinc, unde a primo institui, Ph. 603. — hæc hinc facessat, Ph. 634. — scelus hinc deportarier in solas terras? Ph. 977. — eamus intro hinc, Ph. 1053; passim alibi.

Ho; ho ! tune is eras ? Ph. 944.

Hodie; si sensero hodie quidquam te fallaciæ conari, A. 196. — si id facis, hodie postremum me

vides, A. 323. — ducas volo hodie uxorem, A. 389. — ego pol hodie, si vivo, tibi ostendam, A. 868. — possumne ego hodie ex te exsculpere verum? Eu. 711. — inveniam pol hodie, parem ubi referam gratiam, Eu. 718. — si quidquam hodie hic turbae cœperis, Eu. 799. — o populares! ecquis me vivit hodie fortunatior? Eu. 1030. — integram Comoediam hodie sum acturus, Hea. 4. — Dionysia hic sunt hodie; apud me sis volo, Hea. 162. — nemo est meorum amicorum hodie, apud quem expromere mea occulta audeam, Hea. 574. — invenisti hodie filiam, Hea. 846. — quem ego hodie toto non vidi die, Ad. 529. — numquam hercle hodie ego istuc committam tibi, Ad. 553. — ego te exercebo hodie, ut dignus es, Ad. 589. — constitui me hodie conventurum eum, He. 437. — nescis, quantum hodie profueris mihi, He. 877. — plus hodie boni feci imprudens, quam sciens ante hunc diem unquam, He. 881. — contumelias nunquam cessavit dicere hodie, Ph. 377. — quo evadet hodie? Ph. 625. — nunquamne hodie concedes mihi? Ph. 804. — an quidquam hodie est factum indignius? Ph. 1008; passim alibi.

Homo; quis homo est? A. 345, 967, 976; Eu. 975; Ph. 375. — quis homo istuc? A. 665. — reliquit me homo, atque abiit, A. 746. — homo non sobrius, A. 780. — homo cœpit me obsecrare, ut, Eu. 261. — homo quatietur certe cum dono foras, Eu. 358. — sic homo est, perpaucorum hominum, Eu. 408. — homo ipse nusquam est, Eu. 543. — num quis hinc me sequitur? nemo homo est, Eu. 549. — quis hic est homo? Eu. 676. — quis tu es homo? Eu. 803. — quis homo unquam vidit? Eu. 959. — homo sum: humani nihil a me alienum puto, Hea. 77. — Paulo qui est homo tolerabilis, Hea. 83. — iste homo quam villam demonstravit Charini? Hea. 757. — ne ego fortunatus homo sum! Hea. 825. — nisi caves, tu homo, aliquid gnato conficies mali, Hea. 1005. — si esses homo, sineres nunc facere, Ad. 108. — tu homo adigis me ad insaniam, Ad. 111. — ita est homo, Ad. 143. — intervenit homo de improviso, Ad. 408. — ut homo est, ita morem geras, Ad. 432. — homo amicus nobis, Ad. 441. — homo antiqua virtute, ac fide, Ad. 443. — ne, ego homo sum infelix! Ad. 542. — neque fratrem homo vidisse se aiebat quisquam, Ad. 721. — quis homo? o Syre noster, salve! Ad. 887. — si tu sis homo, hic faciat, Ad. 938. — frugi homo es, Ad. 964. — frugi homo est, Ad. 987. — homo voluptati obsequens fuit, dum vixit, He. 459. — ut hominum homo te vivat nusquam quisquam blandior, He. 862. — homo se fatetur, in via, nescio quam compressisse, He. 829. — est parasitus quidam, homo confidens, Ph. 123. — homo jam grandior, pauper, cui opera vita erat, Ph. 362. — homo inhumanissimus, Ph. 508. — solus est homo amico amicus, Ph. 561. — a primo homo insanibat, Ph. 641. — haud scio hercle, ut homo est, an mutet animum, Ph. 773. — quis hic homo est? Ph. 990. — filius, homo adolescens, si habet unam amicam, Ph. 1040. — neutiquam officium liberi esse hominis puto, A. 331. — quid

hoc hominis! Eu. 546. — o festus dies hominis! Eu. 560. — monstrum hominis! Eu. 696. — quid illuc hominis est? Eu. 832. — o hominis impudentem audaciam! Hea. 313. — hominis frugi et temperantis functus officium, Hea. 580. — quæso, quid tu hominis es? Hea. 847. — pro Jupiter! hominis stultitiam, Ad. 368. — nomen nescio illius hominis, Ad. 574. — simulare certe est hominis, Ad. 738. — hæc magis sunt hominis, Ad. 740. — non mediocris hominis hæc sunt officia, Ad. 971. — non novi hominis faciem, He. 439. — nullane in re esse homini cuiquam fidem! A. 426. — homini adolescentulo filiam dare, A. 830. — — Di immortales! homini homo quid præstat! Eu. 232. — an cuiquam est usus homini, se ut cruciet? Hea. 81. — tibi erunt parata verba: huic homini verbera, Hea. 356. — vin' tu homini stulto mihi auscultare? Hea. 585. — quamobrem? me rogas? homini! Hea. 780. — homini misero colaphos infregit mihi, Ad. 200. — injeci scrupulum homini, Ad. 229. — fratrem homini nemini esse primarum artium magis principem, Ad. 260. — homini illico lacrumæ cadunt, Ad. 538. — facilitate nihil esse homini melius, Ad. 865. — nemini ego plura acerba esse credo ex amore homini unquam oblata, He. 281. — in arcem transcurso opus est. Par. Cui homini? Pa. Tibi, He. 431. — persuasit homini: factum est, Ph. 135. — adeon' hominem esse invenustum quemquam, ut ego sum? A. 245. — o hominem audacem! A. 771. — ego commodiorem hominem non vidi, A. 846. — conveni hodie adveniens hominem haud impurum, Eu. 235. — scitum hercle hominem, Eu. 254. — uro hominem, Eu. 274. — nec quemquam esse ego hominem arbitror, Eu. 324. — illumne obsecro inhonestum hominem? Eu. 357. — papæ! jugularas hominem, Eu. 417. — Dii vostram fidem! hominem perditum miserumque, Eu. 418. — deum esse in hominem convertisse, Eu. 588. — Thais porro instare, ut hominem invitet, Eu. 619. — habesne hominem, amabo? Eu. 674. — o scelestum atque audacem hominem! Eu. 708. — qualem tu me esse hominem existumes, Eu. 757. — si vim faciet, in jus ducito hominem, Eu. 767. — qui hunc tantum hominem facias inimicum tibi, Eu. 801. — habemus hominem ipsum, Eu. 834. — nunquam, pol, hominem stultiorem vidi. At primo callidum et disertum credidi hominem, Eu. 1008, 1010. — accipit hominem nemo melius prorsus, Eu. 1081. — o hominem felicem! Hea. 380. — quid ego nesciam? hominem pistrino dignum, Hea. 530. — hominem amicum recipere ad te, Hea. 567. — non licet hominem esse sæpe ita ut volt, Hea. 666. — vah! quemquamne hominem in animum instituere, aut? Ad. 38. — volo hominem convenire, Ad. 155. — o hominem impurum! Ad. 184, 305. — hominem istum impurissimum absolvitote, Ad. 283. — opperiar hominem hic, ut salutem, et colloquar, Ad. 447. — non puduisse verberare hominem senem, Ad. 564. — vah! censen' hominem me esse? erravi, Ad. 581. — hominem maxumi pretii te esse, judicavi, Ad. 895. — tu me lapidem,

non hominem putas, He. 214. — tun' virum me, aut hominem deputas adeo esse? He. 524. — non eum hominem ducerem, nec virum satis firmum gnatæ, He. 555. — transdere hominem in otium, Ph. 2. — revocemus hominem, Ph. 195. — quid cessas hominem adire? Ph. 252. — servum hominem causam orare leges non sinunt, Ph. 292. — hominem commonstrarier mihi istum volo, Ph. 305. — alere nolunt hominem edacem, Ph. 335. — Phormio in hac re, strenuum hominem præbuit, Ph. 476. — hominem callidiorem vidi neminem: venio ad hominem, ut dicerem, Ph. 590, 591. — hominem ad forum jussi opperiri, Ph. 597. — prendo hominem solum, Ph. 619. — hominem his verbis sentio mollirier, Ph. 631. — hominem propero invenire, ut, Ph. 844. — tantane affectum quemquam esse hominem audacia? Ph. 976. — mi homo, quid istuc, obsecro, est? A. 723. — Di immortales! homini homo quid præstat! Eu. 232. — quid, homo, inquam, ignavissume? Eu. 239. — quid agis, inquam, homo impudens? Eu. 425. — num formidolosus obsecro es, mi homo? Eu. 755. — hominum homo stultissime, Ad. 219. — au! mi homo, sanusne es? Ad. 337. — ha, ha, he! homo suavis, Ph. 411. — o omnium homo hominum ornatissime! Ph. 852. — mi homo, Dii melius duint! Ph. 1004. — ex homine hunc natum dicas, Eu. 460. — mirum, ni illoc homine quoquo pacto opus est, Eu. 1082. — quin habeat, quæ in homine dicuntur bona, Hea. 194. — homine imperito nunquam quidquam injustius, Ad. 99. — abs quivis homine, beneficium accipere gaudeas, Ad. 255. — multa in homine signa insunt, Ad. 825. — heia! sudabis satis, si cum illo inceptas homine, Ph. 628. — nimirum hic homines frigent, Eu. 268. — quot homines, tot sententiæ, Ph. 454. — ingenium est omnium hominum proclive ad libidinem, A. 78. — proh Deum, atque hominum fidem! A. 237, 246; Hea. 61; He. 198. — id est genus hominum pessimum, A. 631. — quid illic hominum litigant! A. 747. — more hominum evenit, A. 969. — est genus hominum, qui, Eu. 248. — tum sicubi eum satias hominum, aut negoti si quando odium ceperat, Eu. 404. — sic homo est, perpaucorum hominum, Eu. 409. — nemo est hominum, quem ego nunc magis cuperem videre, quam te, Eu. 561. — egon' formidolosus? nemo est hominum qui vivat, minus, Eu. 756. — ita comparatam esse hominum naturam omnium, ut, Hea. 503. — voltus quoque hominum fingit scelus, Hea. 888. — hominum homo stultissime, Ad. 219. — nisi si me in illo credidisti esse hominum numero, Ad. 596. — ita vita est hominum, quasi, quum ludas tesseris, Ad. 743. — ut hominum homo te vivat nusquam quisquam blandior, He. 862. — o omnium homo hominum ornatissime! Ph. 852. — audio dici, diem adimere ægritudinem hominibus, Hea. 442. — solum unum hoc vitium senectus affert hominibus, Ad. 837. — non, si capiundos mihi sciam esse inimicos omnes homines, A. 697. — tune hic homines adolescentulos in fraudem illicis? A. 913. — quid hoc morbi est? adeon' homines immutarier ex

amore ? Eu. 225. — hic homines prorsum ex stultis insanos facit, Eu. 254. — tace tu, quem ego esse infra infimos omnes puto homines, Eu. 490. — quos ais homines cessare ? Hea. 884. — dicunt malevoli, homines nobiles eum adjutare, Ad. 15. — nescis inescare homines, Sannio, Ad. 221. — quot me censes homines jam deverberasse usque ad necem? hospites, tum cives ? Ph. 327. — per Deos atque homines ! Ph. 763.

Homuncio ; ego homuncio hoc non facerem? Eu. 591.

Honeste ; quam in patria honeste pauper vivere, A. 800. — honeste quomodo hinc abeam, nescio, Eu. 715. — olim quum honeste potuit, tum non est data, Ph. 911.

Honestus, a, um ; ita me Di ament, honestus est, Eu. 411. — honesta oratio est, A. 141. — erat forma præter cæteras honesta et liberali, A. 123. — is, ubi hanc forma videt honesta virginem, Eu. 132. — papæ! facie honesta, Eu. 230. — ille erat honesta facie, et liberali, Eu. 682. — neque honestum mihi, neque utile virgini est, He. 151. — id vero neutiquam honestum esse arbitror, He. 403.

Honos ; hic pro illo munere tibi honos est habitus, Eu. 1022. — quum ego vestri honoris causa repudium alteræ remiserim, Ph. 927. — ille ubi miser famelicus videt mé esse in tanto honore, Eu. 260. — quam ego scio esse honore quovis dignam, Hea. 687.

Hora ; dum hæc dicit, abiit hora, Eu. 341. — unam præterea horam ne oppertus sies, Ph. 513.

Horreo, Horresco ; totus tremo, horreoque, Eu. 84. — horresco semper, ubi pultare hasce (fores) occipio miser, Ad. 637.

Horridus, a, ùm ; capillus passus, nudus pes, ipsa horrida, Ph. 106.

Horsum ; mox noctu te adigent horsum insomnia, Eu. 219. — atat! eccum Phidippum, et patrem video. Horsum pergunt, He. 450.

Hortor ; te sedulo et moneo, et hortor, ne, He. 64.

Hortus ; hanc in horto maceriam jube dirui, quantum potest, Ad. 912.

Hospes ; metuo, ut substet hospes, A. 916. — cliens, amicus, hospes, nemo est vobis ? Ad. 531. — meo præsidio atque hospitis, A. 845. — nunc me hospitem lites sequi, A. 812. — Callidemidem hospitem Myconium conveni, He. 432. — Myconium hospitem expecto in arce Callidemidem, He. 802. — hospitem ecquem Pamphilum hic habes? He. 805. — evenit senibus iter, nostro in Ciliciam, ad hospitem antiquum, Ph. 67. — hunc adoriar hospitem, Ph. 604. — o optume hospes, pol, Crito, antiquum obtines, A. 819. — quocum tum uno rem habebam hospite, abii huc, Eu. 119. — constitui cum quodam hospite, me esse illum conventuram, He. 195. — quot me censes homines jam deverberasse usque ad necem ? hospites, tum cives? Ph. 328.

Hospita ; num illi molestæ quidpiam hæ sunt nuptiæ, propter hujusce hospitæ consuetudinem ? A. 440.

Hostis ; nupta meretrici hostis est, a viro ubi segregata est, He. 790.

Huc ; mulier quædam ex Andro commigravit huc viciniæ, A. 70. — dum in dubio est animus, paulo momento huc illuc impellitur, A. 266. — ut ab illa excludar, huc

concludar, A. 387. — mox deferent puerum huc ante ostium, A. 508. — incommoditas denique huc omnis redit, A. 568. — heus, evocate huc Davum, A. 580. — atque huc renuntio, A. 596. — omnia hæc nunc verba huc redeunt denique, Eu. 158. — quis hic est, qui huc pergit? Eu. 228. — quum huc respicio ad virginem, illa sese interea commodum huc advorterat huc quum advenio, nulla erat, Eu. 342, 343, 345. — huc deducta est ad Thaidem, Eu. 352. — Pamphilam ergo huc redde, Eu. 795. — nisi ubi ille huc salvus redierit meus particeps, Hea. 150. — me Syri promissa huc induxerunt, Hea. 723. — dum cognatus huc illinc veniret, Ad. 677. — sane nollem huc exitum, Ad. 779. — huc transtulit amorem, He. 169. — tum tu nihil attulisti huc plus una sententia? He. 462. — renumeret dotem huc; eat! He. 502. — huc animum ut adjungas tuum, He. 683. — huc evoca verbis meis, He. 720.

Hui; hui, tam cito? ridiculum, A. 465. — hem! Ch. Civem Atticam. Thr. Hui! Ch. Meam sororem, Eu. 804. — hui! tam graves hos, quæso? Hea. 92. — hui! Sy. Metuisti; si? Ad. 217. — est similis majorum suum. Sy. Hui! Ad. 412. — hui! dixti pulchre, Ph. 302. — oi! hui! nimium est, Ph. 662; et alibi.

Hujusmodi; hæc atque hujusmodi sum multa passa, Eu. 745. — sæpe ex hujusmodi re quapiam familiaritas conflata est, Eu. 872. hujusmodi, obsecro, aliquid, repperi, Hea. 339. — hujusmodi res semper comminiscere, Hea. 812. — nec quum hujusmodi unquam usus venit, ut conflictares malo, Ph. 504. — hic me hujusmodi esse sciebat, Ph. 528.

Humane, Humanitus; tamen vix humane patitur, Ad. 146. — ubi rem rescivi, cœpi non humanitus tractare, Hea. 99.

Humanus, a, um; hoccine est humanum factum aut inceptum! A. 236. — humanum est, Ad. 472. — jam id peccatum magnum, at humanum tamen, Ad. 671. — nonne ea dissimulare nos magis humanum est, quam? He. 553. — hæc ego putabam esse omnia humani ingenii, mansuetique animi officia, A. 113. — homo sum: humani nihil a me alienum puto, Hea. 77. — si quid hujus simile forte aliquando evenerit, ut sunt humana, Hea. 552.

Humerus; qui non humerum huic onero pallio, Ph. 843. — demissis humeris esse, Eu. 314.

Humilis; ita magni atque humiles sumus, He. 380.

Humus; hunc (puerum) ante januam appone. My. Obsecro, humine? A. 728.

Hymenæus; Hymenæum qui cantent. Dr. Missa hæc face; Hymenæum, turbas, lampadas, tibicinas, Ad. 909.

I.

Ibi; ibi tum filius, una aderat frequens, A. 106. — ibi tum exanimatus Pamphilus amorem indicat, A. 131. — ubi te non invenio, ibi ascendo in quemdam excelsum locum, A. 357. — illic, ubi nihil opus est, ibi verentur, A. 640. — ibi tum matri parvolam puellam dono mercator dedit, Eu. 108. — ubi miser famelicus videt,

me tam facile victum quærere : ibi homo cœpit me obsecrare, ut, Eu. 261. — submonuit me Parmeno ibi servus, Eu. 571. — etsi subsensi id, illos ibi esse, Hea. 472. — ibi tuæ stultitiæ semper erit præsidium, Hea. 969. — ibi nunc sum, et usque id egi dudum, Hea. 985. — ut elegans est! credas animum ibi esse, Hea. 1065. — ibi usque ad necem operiere loris, Ad. 183. — ibi est. Dr. Quid ibi facit? Ad. 586. — quam ibi miseriam vidi! Ad. 871. — ibi demum ita ægre tulit, ut ipsam Bacchidem, si adesset, credo, ibi ejus commiseresceret, He. 128, 129. — ibi continuo Antipho : voltisne eamus visere? Ph. 102 — ibi nunc sunt, Ph. 846; et passim alibi.

Ibidem; te ibidem pervolvam in luto, A. 779.

Idcirco; idcirco arcessor, A. 692. — idcirco huic nostro tradita est provincia, Hea. 516.

Idem, eadem, idem; tu tamen idem has nuptias perge facere ita, ut facis, A. 522. — idem Menandri Phasma dedit, Eu. 9. — animus te erga idem, ac fuit, Hea. 265. — præsens absensque idem erit, Ad. 73. — idem nunc huic operam dabo, He. 408. — idem recepit se intro, Ph. 878. — ut non cognoscas eumdem esse? Eu. 226. — conservis ad eumdem istunc præcipio modum, Ad. 425. — eodem die istuc verbum vere in te accidit, A. 887. — viden' me ex eodem ortum loco? Eu. 241. — nolim ceterarum rerum te socordem eodem modo, Ad. 699. — in eodemque mihi videntur ludo doctæ, He. 203. — disciplina est eisdem, munerarier ancillas, Hea. 300. — eademque ut esset apud te ob hoc quam gratissima, Hea. 368. — fac eadem ut sis porro, He. 764. — dum lubido eadem hæc manet, Ph. 715. — in eamdem fraudem incides, Hea. 442. — eamdem illam rationem antiquam obtine, Ad. 816. — in eamdem vitam te revolutum denuo video esse, He. 691. — cantilenam eamdem canis, Ph. 494. — an ego toties de eadem re audiam? Ad. 129. — qua via te captent, eadem ipsos capi? He. 73. — judicium de eadem causa iterum ut reddant tibi, Ph. 404. — idem si vobis prodest, Eu. 1070. — idem istuc mihi venit in mentem, Hea. 889. — mihi idem jus æquum est esse, Ad. 805. — idem hoc argentum ingratiis ei datum erit, Ph. 887. — veritus sum, Dave, abs te, ne faceres idem, quod, A. 584. — idem hoc jam Pyrrhus factitavit, Eu. 782. — idem absens facere te hoc vult filius, Hea. 164. — idem, quod ego, sentit, Ad. 570. — quod tu si idem faceres, He. 249. — tute idem melius feceris, Ph. 426. — eodem ut jure uti senem liceat quo, He. 10. — in eodem luto hæsitas, Ph. 779. — filium nisi sciret eadem hæc velle? A. 579. — adolescentulus sæpe eadem, et graviter audiendo, victus est, Hea. 114. — istæc eadem, quæ mihi dixti, tute dicas mulieri, Ad. 601. — utin' omnes mulieres eadem æque studeant, nolintque omnia? He. 199. — tædet jam audire eadem millies, Ph. 486.

Ideo; ideo, quia, ut vos mihi domi eritis, proinde ego ero fama foris, He. 218.

Idoneus, a, um; itane tandem idoneus tibi videor esse? A. 493. — magis esse illum idoneum, Ph. 720. — adeon' videmur vobis esse idonei? A. 759. — quod illa ætas

magis ad hæc utenda idonea est, Hea. 133. — nequeo mearum rerum initium ullum invenire idoneum, unde exordiar, He. 361.

Igitur; cur simulas igitur? A. 48. — quid igitur faciam? non eam? Eu. 46. — quid igitur facies? Ad. 750. — quid tu igitur lacrumas? He. 355. — tum igitur, dum licet, loquimini mecum, Ph. 548. — ire igitur tibi licet, Ph. 811, 812; et alibi sæpius.

Ignarus, a, um; imprudens harum rerum, ignarusque omnium, Eu. 136. — audi: ne te ignarum fuisse dicas meorum morum, Ad. 161. — ignarum censes tuarum lacrumarum esse me? He. 675. — erras, tui animi si me esse ignarum putas, He. 682. — habet bene ac pudice eductam, ignaram artis meretriciæ, Hea. 226.

Ignavus; quo ille abire ignavus possit longius, Eu. 662. — adeon' me ignavum putas, ut? A. 277. — quid, ignave? peniculon' pugnare cogitas? Eu. 776. — quid homo, inquam, ignavissime? Eu. 239.

Ignis; in ignem imposita est, A. 129. — sese in ignem injicere voluit, A. 140. — accede ad ignem hunc, Eu. 85.

Ignobilis; illene virginem ignobilem daret illi? Ph. 120.

Ignoro; erras, si id credis, et me ignoras, Hea. 105. — isti te ignorabant, Eu. 1088. — ut ne quid hujus rerum ignores, Hea. 269. — hæc gravia sunt, dum ignores, Hea. 1061. — utin' hæc ignoraret suum patrem! Ph. 873. — ignoratur parens, Ph. 357. — etiam nunc credis, te ignorarier? Ph. 930.

Ignoscens; quanto tuus est animus natu gravior, ignoscentior, Hea. 645.

Ignosco; scio: et pol propterea mage nunc ignosco tibi, Eu. 878. — neque ignosco, neque promitto quidquam, Ph. 1043. — scilicet istuc factum ignoscam, Hea. 647. — ignosces tamen post, Hea. 934. — si me vivum vis, pater, ignosce, Hea. 1054. — ignosce: orat: confitetur, Ph. 1034. — pater, obsecro, ut mihi ignoscas, Hea. 1051. — Syro ignoscas volo, Hea. 1068. — tuum est, mihi ignoscere, A. 680. — æquum est vos cognoscere, atque ignoscere, Eu. 42. — et cognoscendi, et ignoscendi dabitur peccati locus, Hea. 218. — ignotum est: tacitum est, Ad. 475. — ut non siet peccato mihi ignosci æquum, He. 737. — ego, esse in hac re culpam meritam non nego, sed eam, quæ sit ignoscenda, Ph. 1014.

Ignotus, a, um; in ignotum hinc abducet locum? Ph. 547. — ego, quæ essem anus deserta, egens, ignota, Ph. 750.

Ilicet; actum est! ilicet! peristi! Eu. 54. — ipsa est: ilicet! Eu. 347. — ilicet: ne te admisce, Hea. 976. — hoc nihil est, Phædria: ilicet, Ph. 208.

Ilico. Vid. *Illico.*

Ilignus; lectulos in sole ilignis pedibus faciundos dedit, Ad. 587.

Illac; plenus rimarum sum, hac atque illac perfluo, Eu. 105. — hac illac circumcursa, Hea. 512.

Ille, illa, illud; horum ille nihil egregie præter cetera studebat, A. 58. — ego excludor: ille recipitur: qua gratia? nisi si illum plus, etc, Eu. 159. — ille ad famem hunc ab studio studuit rejicere, Ph. 19. — capias tu illius vestem, Eu. 370. — de illius peccatis plura dicet, Hea. 33. — quid facias illi, qui dederit damnum aut malum? A. 143. — hæc quum illi Mi-

cio dico, tibi dico, Ad. 97. — haud licebat, nisi præfinito loqui, quæ illi placerent, He. 95. — illene indotatam virginem daret illi? Ph. 121. — istam times, ne illum talem præripiat tibi, Eu. 161. — puto et illum obsequentem, si quis recte aut commode tractaret, Hea. 152. — tu illum corrumpi sinis, Ad. 98. — Dii illum perduint! He. 441. — id viso, tun', an illi insaniant, A. 536. — tu, Parmeno, huc fac illi adducantur, Eu. 189. — licere id facere, quod illi fecerunt, putat, Hea. 21. — quod illi maledictum vehemens esse existimant, Ad. 17. — observabam mane illorum servulos, A. 83. — tute attente illorum officia fungere, Hea. 66. — nemo illorum quisquam, scito, ad te venit, He. 67. — laudem hic ducit maximam, quum illis placet, Ad. 18. — quodne perscripsi porro illis, quibus debui? Ph. 922. — illos duos olim pro re tollebas tua, Ad. 813. — hæc illa misericordia! A. 126. — quod illa ætas magis ad hæc utenda idonea est, Hea. 133. — Andriæ illi id erat nomen, A. 86. — huic prorsus illam non dat, A. 372. — egone illam? quæ illum? quæ me? Eu. 65. — ille invitus illam duxerat, He. 142. — ea res disjunxit illum ab illa, He. 161. hinc illæ lacrymæ! A. 126. — illæ sunt relictæ, Hea. 243. — illæ mulieres sunt ferme, ut pueri, levi sententia, He. 312. — ubi illæ sunt? Ph. 778. — una illarum propere præcucurrit, He. 371. — illis crucibus nunc referam gratiam? Eu. 383; Ph. 726. — at at! hoc illud est! A. 125. — quid illud mali est? Eu. 547. — ibit ad illud illico, quo, Hea. 487. — o scelera! illud vide, Ad. 229. — illud mihi argentum rursum jube rescribi, Ph. 912. — tibi perdere talentum hoc pacto satius est, quam illo minam, Hea. 475. — illa cum his amittenda sunt, Hea. 325 — illa, quæ antehac facta sunt, omitte, Ad. 88; et sæpissime alibi.

Illi pro *illic;* ego illi maxumam partem feram, Ad. 117.

Illiberalis; servum haud illiberalem præbes te, Ad. 890. — ex illan' familia tam illiberale facinus esse ortum? Ad. 450.

Illiberaliter; factum a vobis illiberaliter, Ad. 668. — quam is aspernatur nunc tam illiberaliter, Ph. 371.

Illic (adverb.); illic, ubi nihil opus est, ibi verentur, A. 640. — facile hic plus mali est, quam illic boni, A. 722. — quid illic hominum litigant! A. 747. — mater mea illic mortua est nuper, Eu. 130. — nam nihil est, illic quod moremur diutius, Hea. 834. — quid illic jamdudum gnatus cessat cum Syro? Hea. 883. — prius nox oppressisset illic, quam huc revorti posset: ubi me illic non videbit, Ad. 527, 528. — quonam? Sy. Illic, ubi etiam caprificus magna est, Ad. 579. — neque illic fabrica ulla erat, Ad. 720. — eo pacto prorsum illic alligaris filium, Ad. 848. — illic haud licebat, nisi præfinito loqui, He. 94. — multo melius hic quæ fiunt, quam illic, ubi sum assidue, scio, He. 217. — frustra illic expectet, He. 438. — ineptus, dum illic sedeo, He. 771. — interea dum sedemus illic, Ph. 91. — quid illic tam diu, quæso, commorabere? Ph. 571.

Illic, illæc, illoc; hem illic est huic rei caput, A. 459. — ubi illic est scelus, qui me perdidit? A.

609. — ubi illic est ? A. 744. — quis illic est, procul quem video ? Ad. 439. — mirum, ni illoc homine quoquo pacto opus est, Eu. 1082. — mihi illæc vere ad rastros res redit, Hea. 932. — illæc fidem nunc vostram implorat, Ad. 490. — nimia illæc licentia evadet in magnum malum, Ad. 510. — illanccine mulierem alere ? Hea. 751. — illuc est sapere ! Eu. 781. — jocon' an serio illæc dicat, nescio, Hea. 541.

Illicio ; tune hic homines adolescentulos, in fraudem illicis ? A. 913.

Illico, *Illicone*, (vel *Ilico*) ; percussit illico animum, A. 125. — nunc, postquam videt nuptias apparari, missa est ancilla illico, A. 515. — is, ubi hanc videt virginem, pretium sperans, illico producit, vendit, Eu. 130. — quid ille ? Th. Mutus illico, Eu. 417. — illa illico, ubi me accepit, ad se abducit, Eu. 576. — oculi illico effodientur, Eu. 739. — inscripsi illico ædes mercede, Hea. 144. — illico abduxi ad cœnam, Hea. 182. — æquum esse censent, nos jam a pueris illico nasci senes, Hea. 214. — ibit ad illud illico, quo, Hea. 487. — abiturum se abs te illico minabitur, Hea. 489. — mihi ostendisti, illico, eum esse, Hea. 616. — postquam aspexi, illico cognovi, Hea. 655. — senex resciscet illico, Hea. 697. — Bacchis consecuta est illico, Hea. 906. — otiose nunc jam illico hic consiste, Ad. 157. — testes faciet illico, vendidisse me, Ad. 204. — argentum annumeravit illico, Ad. 370. — homini illico lacrumæ cadunt, Ad. 538. — ubi eam vidi, illico accedo, Ad. 621. — sensi illico, id illas suspicari, Ad. 626. — postquam alienum abs sese vidit, magis procax facta illico est, He. 159. — si quando ad eam accesserat confabulatum, fugere e conspectu illico, He. 182. — nostra illico it visere ad eam, He. 188. — servum illico introiisse dicent, He. 332. — postquam me axpexere ancillæ advenisse, illico lætæ exclamant, He. 367. — corripui illico me inde lacrumans, He. 376. — extimui illico, He. 825. — revocemus hominem. An. Sta illico, Ph. 195. — illi datum est argentum ? Dr. Curavi illico, Ph. 795. — quid ? illicone credere ea oportuit te ? Eu. 1011.

Illinc ; grandiuscula jam profecta est illinc, A. 816. — ubi poterit, se illinc subducet, scio, Eu. 628. — ubi illinc, spero, redieris, Ad. 227. — ubi illinc rediero, nihil est, Ad. 233. — dum cognatus huc illinc veniret ? Ad. 678. — illinc huc transferetur virgo, Ad. 735. — vix me illinc abstraxi, He. 297.

Illiusmodi ; næ illiusmodi jam nobis magna civium penuria est, Ad. 442.

Illoc ; quum illoc advenio : solitudo ante ostium, A. 362.

Illuc ; filium perduxere illuc meum, A. 81. — dum in dubio est animus, paulo momento huc illuc impellitur, A. 266. — amabo, ut illuc transeas, ubi illa est, Eu. 537. — pro illo jubeam me illuc deducier, Eu. 572. — accede illuc, Parmeno, Ad. 169. — illuc, quæso, redi, quo cœpisti, Ad. 191. — coemisse, hinc quæ illuc veheres, multa, Ad. 226. — psaltriam una illuc mecum hinc abstraham, Ad. 847. — eo recta via equidem illuc, Ph. 310.

Illudo ; satis superbe illuditis me, Ph. 914. — dum studeo obsequi

tibi, pæne illusi vitam filiæ, A. 824. — dignam me putas, quam illudas? Hea. 741. — adeon' videmur vobis esse idonei, in quibus sic illudatis? A. 759. — ulciscar; ut ne impune in nos illuseris, Eu. 941.

Illuvies; una ancillula erat, pannis obsita, neglecta, immunda illuvie, Hea. 295.

Imber; Jovem quo pacto Danaæ misisse aiunt quondam in gremium imbrem aureum, Eu. 585.

Imbrus; interea in Imbro moritur cognatus senex horunc', He. 171.

Immemor; quasi exprobratio est immemoris beneficii, A. 44. — num immemores discipuli? A. 478.

Immerens; inscitum, offerre injuriam tibi me immerenti, iniquum est, He. 740.

Immerito; suspicio de me incidit: neque ea immerito, Ad. 619. — me abs te immerito esse accusatam, rescisces. La. Sciǫ. Te immerito? He. 208, 209. — vide, quam immerito ægritudo hæc oritur mihi abs te, He. 223. — hic video me esse invisam immerito, He. 597. — nec leviorem vobis (gnatum) viderier immerito, He. 760. — jamdudum te omnes nos accusare audio immerito: et horum me omnium immeritissimo, Ph. 290.

Immisericorditer; factum a vobis duriter, immisericorditerque: atque etiam illiberaliter, Ad. 667.

Immo; nempe ut curentur recte hæc. Si. Immo aliud, A. 30. — quid? hoc intellextin'. Da. Immo callide, A. 201. — immo abi intro: ibi me opperire, A. 524. — immo melius, spero, A. 620. — immo etiam, A. 657, 675, 710. — immo enim nunc quam maxime abs te postulo, ut, A. 825. — immo vero indignum jam facinus faxo ex me audias, A. 856. — immo enim vero infeliciter, Eu. 329. — immo enim si scias, Eu. 355. — ubi? domin'? Ch. Immo apud libertum Discum, Eu. 608. — credin'? Gn. Immo certe, Eu. 811. — immo habui, Chreme, Hea. 94. — immo ad tuam matrem abducetur, Hea. 335. — immo si scias, Hea. 447, 770. — non potest. Immo optume, Hea. 677. — immo, ut recta via rem narret ordine, Hea. 706. — immo, aliis si licet, tibi non licet, Hea. 797. — immo abeat multo malo, quovis gentium, Hea. 929. — immo et ibi nunc sum, Hea. 985. — an dubitas, Clitipho? Ch. Immo, utrum volt, Hea. 1060. — immo hercle extorque, Ad. 484. — immo ego ibo, Ad. 606. — immo hercle ita nobis decet, Ad. 932. — non mea opera, neque pol culpa evenit. La. Immo maxume, He. 228. — an conveniam modo? Pa. Immo, quod constitui, He. 437. — immo vero abi, He. 726. — nescis, Parmeno. Par. Immo vero scio, He. 878. — immo enim nemo satis pro merito gratiam regi refert, Ph. 338. — siccine hunc decipis? Do. Immo enimvero hic me decipit, Ph. 527. — immo non potuit melius pervenirier eo, quo, Ph. 639. — immo etiam dabo, quo magis credas, Ph. 876. — immo vero uxorem tu cedo, Ph. 935. — immo, ut meam jam scias sententiam, Ph. 1042. — immo vero pulchre discedo, et probe, et præter spem, Ph. 1046; passim alibi.

Immodestus; vel heri in vino, quam immodestus fuisti! quam molestus! Hea. 568.

Immortalis; pro Deum immorta-

lium! Ph. 351. — Di immortales! homini homo quid præstat, Eu. 232. — pro Di immortales! Ad. 448; Ph. 1007.

Immortalitas; mihi immortalitas parta est, A. 962.

Immundus, a, um; una ancillula erat, pannis obsita, neglecta, immunda illuvie, Hea. 295.

Immutor; sinam coactum egestate ingenium immutarier? A. 275. — quid hoc morbi est? adeon' homines immutarier ex amore, ut? Eu. 225. — continuo voltum earum sensi immutari omnium, He. 369. — non possum immutarier, Ph. 206. — id mutavit, quia me immutatum videt? A. 242. — hæc (forma) ubi immutata est, animum alio conferunt, Hea. 390.

Imparatus; ut ne imparatus sim, si adveniat Phormio, Ph. 314. — hiccine me si imparatum in veris nuptiis adortus esset! A. 479. — ita nunc imparatum subito tanta te impendent mala, Ph. 180.

Impedimentum; mihi impedimento estis, A. 709.

Impedio; tot me impediunt curæ, A. 260. — qui me et se hisce impedivit nuptiis! Ph. 442. — viden' me tuis consiliis miserum impeditum esse? Da. At jam expediam, A. 619. — impeditum in ea expedivi animum meum, He. 297. — tu rem impeditam et perditam restituas? A. 621. — minime mirum, adeo impeditæ sunt, Hea. 245.

Impello; olim quidem te causæ impellebant leves, ut, He. 426. — quid si reddet? Gr. Tu impulisti, Ph. 320. — non impulit me, hæc nunc omnino ut crederem, A. 525. — mater quæ te impulit, He. 625. — quod ut facerem, egestas me impulit, Ph. 732. — quam timeo, adventus hujus quo impellat patrem, Ph. 607. — qui illum ad laborem impulerim, Hea. 165. — neu me cupidum eo impulisset, quod, Ph. 158. — dum in dubio est animus, paulo momento huc illuc impellitur, A. 266. — hac fama impulsus Chremes, ultro ad me venit, A. 99. — verum vide; ne impulsus ira prave insistas. Pa. Quibus iris impulsus? He. 484, 485. — forma impulsi nostra, nos amatores colunt, Hea. 389.

Impendeo; ita nunc imparatum subito tanta te impendent mala, Ph. 180.

Impendio; impendio magis animus gaudebat mihi, Eu. 587.

Impense; illi invidere misere. Verum unus tamen impense, Eu. 413. — minus videtis, magis impense cupitis, Ad. 998.

Imperator; imperatoris virtutem noveram, et vim militum, Eu. 777. — haud convenit una ire cum amica imperatorem in via, Eu. 495.

Imperitus, a, um; homine imperito nunquam quidquam injustius, Ad. 99. — tunc hic homines adolescentulos, imperitos rerum, in fraudem illicis? A. 913. — neque ita imperita, ut, quid amor valeat, nesciam, Eu. 880.

Imperium; eone es ferox, quia habes imperium in belluas? Eu. 415. — si meum imperium exsequi voluisses, Hea. 635. — errat longe, qui imperium credat gravius esse aut stabilius, Ad. 66. — nec meum imperium: age, mitto imperium: non simultatem meam revereri saltem? Ph. 232. — mater, cujus sub imperio est, mala, Hea. 233. — hem! satis pro imperio! quisquis es, Ph. 196.

Impero; animo nunc jam otioso

esse impero, A. 864. — jubeo, cogo, atque impero, Eu. 389. — sed numquid aliud imperas? Eu. 213. — bonam atque justam rem oppido imperas, Hea. 704. — mihi, ne abscedam, imperat, Eu. 578. — non imperabat coram, quid, A. 491. — quantum imperavi, date, A. 485. — imperavi egomet mihi omnia assentari, Eu. 252. — quæ volo, simul imperabo, Eu. 493. — quod imperabit, facito, Hea. 828. — quidvis oneris impone, impera, A. 899. — pater, omnia faciam: impera, Hea. 1057. — quin tu, quod faciam, impera, Ph. 223. — ut te cogam, quæ ego imperem, facere, He. 244. — sto expectans, si quid mihi imperent, Eu. 594. — hoc qui nequit, fateatur se nescire imperare liberis, Ad. 77.

Impertio; Impertior; plurima salute Parmenonem summum suum impertit Gnatho, Eu. 271. — cesso heram hoc malo impertiri propere? Ad. 321.

Impetro; quum istuc, quod postulo, impetro cum gratia, A. 423. — orabo gnato uxorem: si impetro, A. 529. — postquam eis mores ostendi tuos, impetravi, Eu. 1090. — perpulisti me: impetrasti: incœpi; dum res tetulit, A. 834. — hunc orabo: huic supplicabo: credo, impetrabo, ut, A. 314. — id impetrabis. Dixi, Ph. 452. — videndum est, ne minus propter iram hanc impetrem, quam possiem, He. 729. — quid ni? si nihil impetres, A. 316. — quod vos jus cogit, id voluntate impetret, Ad. 491. — quasi hoc te orando a me impetrare oporteat, A. 367. — ego impetrare nequeo hoc abs te biduum, saltem ut concedas solum? Eu. 181. — sinite impetrare me, He. 52.

Impingo; dicam tibi impingam grandem, Ph. 439.

Impius; ubi ego illum scelerosum, misera, atque impium inveniam? Eu. 643.

Imploro; illæc fidem nunc vostram implorat, Demea, Ad. 490.

Impluvium; in alienas tegulas venisse clanculum per impluvium, Eu. 589. — anguis per impluvium decidit de tegulis, Ph. 706.

Impono; quidvis oneris impone, impera, A. 899. — audacissime oneris quidvis impone, et feret, Ph. 560. — in ignem imposita est: fletur, A. 129.

Importunitas; importunitatem spectate aniculæ, A. 231.

Importunus; immo ille fuit senex importunus semper, Hea. 207.

Impotens; te novi, quam esse soleas impotens, Hea. 371. — adeon' impotenti esse animo, ut? A. 881.

Impotentia; propter suam impotentiam se semper credunt negligi, Ad. 609.

Improbus; tum si quis magistrum cepit ad eam rem improbum, A. 192. — vitium est oblatum virgini olim ab nescio quo improbo, He. 383.

Improviso; de improviso nuptiæ, A. 361. — quasi de improviso respice ad eum, A. 418. — ubi de improviso interventum est mulieri, Hea. 281. — intervenit homo de improviso, Ad. 408. — hoccine de improviso mali mihi objici tantum? Ad. 612. — gaudeo, tantam fortunam de improviso esse his datam, Ph. 883.

Imprudens; et me, et te imprudens, perdidi. Ch. Itane imprudens? A. 536, 537. — imprudens harum rerum, ignarusque omnium, Eu. 136. — præterii imprudens vil-

lam, Eu. 633. — vide sis, ne quid imprudens ruas, Hea. 369. — ne forte imprudens faciam, quod nolit, Ad. 715. — hoc imprudens feci, He. 878. — plus hodie boni feci imprudens, quam sciens ante, He. 881. — probe horum facta imprudens depinxit senex, Ph. 268. — imprudens timuit adolescens, Ph. 294. — dolet dictum imprudenti adolescenti et libero, Eu. 430. — conveniam Pamphilum, ne de hac re pater imprudentem opprimat, A. 227. — certo scio, te inscientem, atque imprudentem dicere, ac facere omnia, Hea. 633. — scientem, an imprudentem, Ph. 659. — eo perperam olim dixi, ne vos forte imprudentes foris effatiretis, Ph. 744.

Imprudenter; ad flammam accessit imprudentius, satis cum periculo, A. 130.

Imprudentia; peccatum imprudentia est poetæ, Eu. 27.

Impudens; Sycophanta impudens, Hea. 38. — adeon' te esse incogitantem, atque impudentem? Ph. 498. — eho tu impudens, non satis habes? A. 712. — quid agis, inquam, homo impudens? Eu. 425. — eho! paululum, impudens? Eu. 855. — o hominis impudentem audaciam! Hea. 313. — vide! si non, quum aspicias, os impudens videtur, Eu. 837. — tum istuc os tuum impudens videre nimium vellem, Eu. 597. — ibi tum eorum impudentissima oratio est, A. 636.

Impudenter; mirum vero, impudenter mulier si facit meretrix? A. 757.

Impudentia; tu sola exorere, quæ perturbes hæc, tua impudentia, He. 213.

Impulsor; tum Syrum impulsorem, vah, quibus illum lacerarem modis! Ad. 316. — me impulsore hæc non facit, Eu. 987. — me impulsore hanc emtam esse ait, Ad. 562.

Impulsus (subst.); ubi duxere impulsu vestro, vestro impulsu easdem exigunt, He. 242. — impulsu duxisti meo, He. 687.

Impune; tune impune hæc facias? A. 912. — credin' te impune habiturum? Eu. 851. — ulciscar, ut ne impune in nos illuseris, Eu. 941. — siquidem istuc impune habueris, Eu. 1018. — hoc licet impune facere huic, illi non licet, Ad. 828. — impune optare istuc licet, He. 464. — crederem mihi impunius licere, Hea. 560.

Impuratus; impuratus me ille ut etiam irrideat? Ph. 668. — tum hunc impuratum poterimus nostro modo ulcisci, Ph. 961.

Impurus, a, um; persuasit ille impurus, sat scio, Ad. 361. — conveni hodie hominem haud impurum, Eu. 235. — o hominem impurum! Ad. 184, 305. — impurum vide, quantum valet, Ph. 985. — hominem istum impurissimum quamprimum absolvitote, Ad. 282. — ea serviebat lenoni impurissimo, Ph. 83. — pergin' hero absenti male loqui, impurissime? Ph. 372. — erat hic Corinthia anus, haud impura, Hea. 629.

In; in eo disputant, A. 15. — fere in diebus paucis Chrysis moritur, A. 104. — hanc mihi in manum dat, A. 297. — sequere me intro, ne in mora illi sis, A. 468. — ego in portu navigo, A. 481. — id oro te, in commune ut consulas, A. 549. — in quibus sic illudatis? A. 760. — omnis res est jam in vado, A. 847. — in tempore ipso

mihi advenis, A. 976. — in hoc biduum, Thais, vale, Eu. 190. — sese huc advorterat in nostram plateam, Eu. 344. — audieras? Gn. Sæpe; et fertur in primis, Eu. 429. — coimus, in hunc diem ut de symbolis essemus, Eu. 540. — ut unguibus illi in oculos involem venefico! Eu. 648. — si vim faciet, in jus ducito, Eu. 767. — ut contumeliam tam insignem in me accipiam? Eu. 770. — ubi vidi, me in pedes, quantum queo, in angiportum, Eu. 843, 844. — in diem istuc, Parmeno, est fortasse, Eu. 1019. — quæ tot res in unum conclusit diem? Eu. 1046. — perfice hoc, ut hæream in parte aliqua apud Thaidem, Eu. 1054. — quod agrum in proximo hic mercatus es, Hea. 54. — in Asiam ad regem militatum abiit, Hea. 117. — servolum ad eam in urbem misit, Hea. 191. — pessime istoc in te atque in illum consulis, Hea. 437. — intendenda in senem est fallacia, Hea. 513. — amici quoque res in tuto ut collocetur, Hea. 689, 695. — consulere in longitudinem, Hea. 965. — victus, vestitus, quo in tectum te receptes, Hea. 970. — eum hic locum sumsit sibi in Adelphos, Ad. 11. — mallem auferre potius in præsentia, Ad. 223. — potius, quam venias in periculum, Ad. 241. — etiam de sorte nunc venio in dubium miser? Ad. 244. — ah, vereor coram in os te laudare amplius, Ad. 270. — ut iram hanc in eos evomam, Ad. 313. — capite in terram statuerem, Ad. 317. — credo abductum in ganeum aliquo, Ad. 360. — dedit in sumtum dimidium minæ, Ad. 371. — credebas, illam in cubiculum iri deductum domum? Ad. 698. — interea in angulum aliquo abeam, Ad. 789. — quæ tibi putaris prima, in experiundo repudies, Ad. 862. — obsecundare in loco, Ad. 999. — huc raro in urbem commeat, He. 175. — Non visam uxorem, quum in proxumo hic sit ægra? He. 341. — de reducenda id facias, quod in rem sit tuam, He. 391. — ea me abstinuisse in principio, quum data est, He. 411. — tibi id in manu est, ne fiat, He. 493. — forma in tenebris nosci non quita est, He. 572. — opportune te mihi in ipso tempore ostendis, He. 627. — non potest transdere hominem in otium, Ph. 2. — in medio omnibus palmam esse positam, Ph. 17. — hinc me conjicerem protinus in pedes, Ph. 191. — in me omnem iram derivem senis? Ph. 323. — ego, quæ in rem tuam sint, ea velim facias. Restitui in integrum, æquum est, et bonum, Ph. 449, 451. — dic, quid velis dari tibi in manum? Ph. 633. — præsens quod fuerat malum, in diem abiit, Ph. 780. — in jus ambula. Ph. In jus! Ph. 935, 936. — in jus eamus. Ph. In jus! Ph. 980. — nisi sequitur, pugnos in ventrem ingere, Ph. 987; sæpius alibi.

Inanis; laborem inanem ipsus capit, He. 344.

Inaudio; ego quoque illam inaudivi fabulam, Ph. 876.

Incedo; nova nunc religio in te istæc incessit, cedo? A. 732. — virum bonum eccum Parmenonem incedere video, Eu. 917.

Incendo; loquarne? incendam. Taceam? instigem, Ph. 187. — ut illius animum cupidum inopia incenderet, Hea. 367. — incendor ira, esse ausam facere hæc te injussu meo, He. 562. — quam id loqui, quo magis lubido frustra in-

cendatur tua? A. 309. — hisce ego illam dictis ita tibi incensam dabo, ut, Ph. 973.

Inceptio; inceptio est amentium, haud amantium, A. 218.

Incepto; quid inceptas, Thraso? Eu. 1024. — heia! sudabis satis, si cum illo inceptas homine, Ph. 628. — fabulam inceptat, A. 927. — quid hæc inceptat? Hea. 734. — vah! vide, quod inceptet facinus, Hea. 600.

Inceptor; o mearum voluptatum inventor, inceptor, perfector! Eu. 1034.

Inceptum; hoccine est humanum factum aut inceptum! A. 236. — etsi illud inceptum, animi est pudentis signum, et non instrenui, Hea. 119. — ut te Dii, Deæque, cum tuo istoc invento, cumque incepto perduint! Hea. 811.

Incertus, a, um; quam insistam viam? incertus sum, Eu. 295. — postquam acrius pater instat, fecit animi ut incertus foret, He. 121. — quid dicam hisce? incertus sum, He. 450. — de uxore incertus sum etiam, quid sim facturus, He. 614. — utrum stultitia facere hunc dicam: scientem, an imprudentem: incertus sum, Ph. 659. — me certiorem face: ne incertus siem, Ph. 674. — ut veni, itidem incertum amisti, He. 251. — quod quidem me factum consilii incertum facit, Ph. 577. — domum revortor mœstus, atque animo fere perturbato, atque incerto, Hea. 123. — spe incerta certum mihi laborem sustuli, He. 17. — filiam ut darem in seditionem, atque incertas nuptias, A. 832. — hei mihi! incertum est quid agam. Mr. Misera timeo, incertum hoc quorsum accidat, A. 264. — nunc habeam, nec ne, incertum est, Hea. 95. — quia enim incertum est etiam, quid se faciat, Hea. 188. — incertum est, quid agam, Ph. 239. — quæ nunc sunt certa ei consilia, incerta ut sient, A. 391. — incerta hæc si tu postules ratione certa facere, nihilo plus agas, quam, Eu. 61. — incertior sum multo, quam dudum, Ph. 459.

Incido; redeunti ex ipsa re mihi incidit suspicio, A. 360. — qui isthæc tibi incidit suspicio? A. 502. — verum, ut aliud ex alio incidit, Hea. 598. — tanta nunc suspicio de me incidit, Ad. 617. — jocularium in malum insciens pæne incidi, A. 784. — ego in eum incidi infelix locum, ut, Ph. 175. — in eamdem fraudem, ex hac re, atque ex illa, incides, Hea. 442. — quodcumque inciderit in mentem, volet, Hea. 484. — utinam ne Phormioni id suadere in mentem incidisset, Ph. 157. — ut nunquam ulla amori vestro incidere possit calamitas, Hea. 35.

Incipio; vos semotæ: nos soli: incipit, A. 285. — narrationis incipit mihi initium, A. 711. — cujus causa hæc incipit, A. 774. — incepi: dum res tetulit, A. 834. — hac illi spe hoc inceperunt! Ad. 228. — jam tum inceperat turba inter eos, Eu. 724. — quid faciam miser? quidve incipiam? Eu. 966. — quid, si hoc nunc sic incipiam? nihil est, Hea. 676. — verum si incipies, neque pertendes naviter, Eu. 51. — itane idoneus tibi videor esse, quem tam aperte fallere incipias dolis? A. 494. — hæc, dum incipias, gravia sunt, Hea. 1060. — an me (laudem), qui ausus sim incipere? Eu. 1044. — quod sensisti illos me incipere fallere, Hea. 495. — hoccine incipere Æschinum? Ad. 238. — Haruspex vetuit

aliquid novi negoti incipere, Ph. 708. — turpe inceptu est, Ph. 456. — quidnam incepturus? A. 725. — quæ (amicitia) incepta a parvis, cum ætate accrevit simul, A. 540. — sine! inceptum est: perfice hoc mihi perpetuo, Hea. 863. — nuptiarum gratia hæc sunt ficta, atque incepta, Ad. 838. — in re incipiunda ad defendendam noxiam, Ph. 225.

Inclementer; tum si quis est, qui dictum in se inolementius existimabit esse, Eu. 4.

Incogitans; quod ni fuissem incogitans, Ph. 155. — adeon' te esse incogitantem, atque impudentem, ut? Ph. 498.

Incolumis; posthac incolumem sat scio fore me, A. 613. — parentes, patriam incolumem, Hea. 194.

Incommode; incommode hercle. Ch. Immo infeliciter, Eu. 329. — quia tam incommode illis fors obtulerat adventum meum, He. 370. — incommode mihi nuptiis evenit, He. 839.

Incommoditas; incommoditas denique huc omnis redit, A. 568. — quot incommoditates in hac re accipies, nisi caves? Hea. 933.

Incommodo; magis id adeo, mihi ut incommodet, quam ut obsequatur gnato, A. 162.

Incommodum; mihi veniebat in mentem ejus incommodum, Ph. 651. — hic tibi nihil est quidquam incommodi, He. 400. — meditata mihi sunt omnia mea incommoda, Ph. 248. — incommoda, atque injurias viri omnes ferre, He. 165. — multa ex quo fuerint commoda, ejus incommoda æquum est ferre, He. 841. — ex incommodis alterius sua ut comparent commoda? A. 629.

Incommodus, a, um; non tute incommodam rem, ut quæque est, in animum inducas pati? He. 603. — non dici potest, quam re ipsa navigare incommodum est, He. 417. — hoc ego proferre, incommodum mihi esse arbitror, He. 153. — ain' tu, tibi hoc incommodum evenisse iter? He. 415. — incommoda alia sunt dicenda, Parmeno, Eu. 330.

Incredibilis, e; incredibili re, atque atroci percitus, He. 377. — vin' me istuc tibi, etsi incredibile est, credere? Hea. 624. — præter spem, atque incredibile hoc mihi obtigit, Ph. 239. — incredibile est, quantum herum anteeo sapientia, Ph. 247. — incredibilia Parmeno modo quæ narravit, Eu. 1048.

Incurvus; accurrit ad me, incurvus, tremulus, labiis demissis, gemens, Eu. 336.

Incuso; quid me incusas, Clitipho? Hea. 962. — nos jamdudum hic te absentem incusamus, qui abieris, Ph. 471. — ferme eadem, quæ tute dudum coram me incusaveras, Ph. 913.

Inde; redeo inde iratus, A. 137. — si te inde exemerim, ego pro te molam, A. 180. — puerum inde abiens conveni Chremis, A. 369. — Parasiti personam inde ablatam et Militis, Eu. 26. — ecqua inde parva perisset soror? Eu. 521. — inde ad jurgium, Eu. 626. — quum inde abeo, jam tum inceperat turba, Eu. 724. — inde omnibus signum dabo, Eu. 780. — inde item in (angiportum) aliud, inde in aliud, Eu. 844, 845. — hæc inter nos nuper notitia admodum est: inde adeo, quod, Hea. 54. — jam inde usque a puerîtia, Hea. 183. — jam inde ab adolescentia, Ad. 41. — inde ego hunc majorem adoptavi

mihi, Ad. 47. — homo amicus nobis jam inde a puero, Ad. 441. — corripui illico me inde lacrumans, He. 377. — inde est cognitio facta, He. 832. — filium inde hunc natum, He. 833. — dum inde iret domum, Ph. 90. — neque quo modo me inde extraham, Ph. 181. — inde ibo ad forum, Ph. 312. — patruus interea inde huc egreditur foras, Ph. 877. — inde hisce ostendam me, Ph. 891. — inde filiam suscepit jam unam, Ph. 1006.

Indicium; nam mihi, quale ingenium haberes, fuit indicio oratio, Hea. 384. — indicio de se ipse erit, Ad. 4. — id anus fecit indicium mihi, Ad. 620. — id nunc res indicium hæc facit, He. 546. — egomet meo indicio, miser hodie perii, Eu. 1023. — quum illi pericli nihil ex indicio siet? He. 286.

Indico; qui stultum adolescentulum nobilitas flagitiis, et eamdem indicas, Eu. 1021. — bene dissimulatum amorem et celatum indicat, A. 132. — num ejus color pudoris signum indicat? A. 880. — res ipsa indicat, Eu. 658, 704; Ad. 339. — quod te scire, ipsa indicat res, He. 395. — res indicabit, Eu. 469. — ni miserum insuper etiam patri indicares, Eu. 1013. — hic prius se indicarit, quam ego argentum effecero, He. 383. — quæ cupiebat de sorore ejus indicare, Eu. 621. — id nosmet ipsos indicare, placabilius est, Ph. 960. — non me hanc rem patri, ut ut erat gesta, indicasse? Ad. 633. — indicans, te amare, et ferre non posse, Eu. 53.

Indicens, Indictus; non me indicente hæc fiunt, Ad. 509. — quod dictum, indictum est, Ph. 950.

Indicus; elephantis quem Indicis præfecerat, Eu. 413.

Indigeo; quasi tu hujus indigeas patris, A. 892.

Indigne; facis adeo indigne injuriam illi, Hea. 565. — cui misere indigne per vim vitium obtulerat, Ad. 309. — illi misere, indigne factam injuriam contexeris, He. 401. — vereor, here, ne indigne injuria afficiatur, Ph. 729. — an quidquam hodie est factum indignius? Ph. 1008. — clamant omnes, indignissime factum esse, Ad. 92.

Indignus, a, um; nam etsi ego digna hac contumelia sum maxime, at tu indignus, qui faceres tamen, Eu. 865. — jusjurandum dabitur, te esse indignum injuria hac, Ad. 167. — nunc non credis, indignis nos esse irrisas modis? Eu. 709. — indignum indignis, Ad. 167. — conscia mihi sum, neque rem ullam intercessisse, illa aut me indignam, Ad. 350. — sese esse indignam deputat matri meæ cui concedat, He. 477. — absenti tibi te indignas, neque dignas contumelias nunquam cessavit dicere, Ph. 376. — facinus indignum! Ad. 673. — quam indignum facinus! Ph. 510. — facinus indignum, sic circumiri! Ph. 612. — adeon' hoc indignum tibi videtur? Ph. 1039. — venit Chremes postridie ad me, clamitans, indignum facinus! A. 145. — indignum jam facinus faxo ex me audias, A. 856. — o indignum facinus! Eu. 70. — o facinus indignum! Ad. 74; He. 376. — facinus indignum! Ad. 448. — facinus indignum, et malum! Ph. 1007. — quæ futura exempla dicunt in eum indigna? Eu. 945. — hæc te admittere indigna genere nostro! Ad. 410.

Indiligens, Indiligenter; vereor, ne indiligens nimium sies, Ad. 688.

— pol mei patris bene parta indiligenter tutatur, Ph. 787.

Indotatus, a, um; primum indotata est, Ad. 346. — virgo nihil habet. Et ducenda indotata est? Ad. 733. — illene indotatam virginem, atque ignobilem daret illi? Ph. 120. — vos me indotatis modo patrocinari fortasse arbitramini: etiam dotatis soleo, Ph. 937.

Inducia; in amore hæc insunt vitia: inducia, bellum, pax rursum, Eu. 60.

Induco; mea sic est ratio, et sic animum induco meum, Ad. 68. — quæ dicis, omnia esse, ut dicis, animum induco, He. 264. — eum esse quæstum, in animum induxi, maximum, Hea. 49; He. 50. — nunquam te aliter, atque es, in animum induxi meum, Ad. 599. — si ita istuc animum induxti esse utile, A. 573. — olim istuc, olim, quum ita animum induxti tuum, A. 885. — pergravia esse in animum induxti tuum, He. 292. — animum rursum ad meretricem induxti tuum, He. 689. — satis, pol, proterve me Syri promissa huc induxerunt, Hea. 723. — ita animum induxerunt, socrus omnes esse iniquas, He. 277. — causam hanc justam esse animum inducite, Hea. 41. — vide, quo me inducas, A. 400. — oro, ut ne illis animum inducas credere, A. 836. — obsecro, mi gnate, ne istuc in animum inducas tuum, Hea. 1030. — non tute incommodam rem in animum inducas pati? He. 603. — huic animum assentari induxeris, Eu. 490. — nunquam credidi fore, ut hac ille viva posset animum inducere uxorem habere, He. 99.

Indulgeo; nimis me indulgeo, Eu. 222. — nimium illi, Menedeme, indulges, Hea. 862. — vestitu nimio indulges, Ad. 63. — dum nulla alia delectatio, quæ propior esset, te indulgebant, tibi dabant, Hea. 990. — id fieri, ex assentando, indulgendo, et largiendo, Ad. 993.

Induo; is dedit mihi hanc vestem: meam ipse induit, Eu. 701. — tuam vestem detraxit tibi? ea est indutus? Eu. 707. — ubi vestem vidit illam esse eum indutum pater? Eu. 1015.

Industria; si erit adjutrix nostræ industriæ, He. 32. — facite, æquanimitas poetæ ad scribendum augeat industriam, Ad. 25. — Paulum interesse censes, ex animo omnia facias, an de industria? A. 797.

Ineo; ego lepidus ineo gratiam, Ad. 918. — adibo, atque ab eo gratiam hanc inibo, Eu. 557. — hæc, quum rationem ineas, quam sint suavia, Ph. 344. — ut gratiam ineat sine suo dispendio, et mihi prosit? He. 796. — cave, ne falsam gratiam studeas inire, Hea. 303. — oro, ut beneficium verbis initum dudum, nunc re comprobes, A. 826. — ratio de integro inunda est mihi, Hea. 674.

Ineptia; ut video ego tuam ineptiam, Ad. 753. — usque adeo ego illius ferre possum ineptias, et magnifica verba, Eu. 740. — ad pauca ut redeam, ac mittam illius ineptias, Ph. 647.

Ineptio; ineptis. Deliras. Insanis? Aufer. Satin' sanus es? Ad. 938. — haud desinam, donec perfecero hoc. Ph. Ineptis, Ph. 420.

Ineptus, a, um; hoc nemo fuit minus ineptus, magis severus, Eu. 227. — ne ineptus, ne protervus videar, Hea. 577. — nimium ineptus es, Ad. 63. — ineptus hodie dum illic sedeo, He. 803. — age, inepte! Eu. 311; Ad. 272. — quid

vos, malum! ergo me sic ludificamini, inepti? Ph. 948. — est hercle inepta ne dicam dolo, atque absurda, Ad. 376. — inepta lenitas patris, et facilitas prava, Ad. 391. — aut ullam causam, ineptam saltem, falsam, iniquam, A. 257. — eho, inepta, nescis quid sit actum? A. 793. — quid est, inepta? Eu. 1006. — miror, quomodo tam ineptum quidquam tibi in mentem venire potuerit, Hea. 1007. — etsi hoc mihi pravum, ineptum, absurdum videtur, Ad. 949. — inepta hæc esse, nos quæ facimus, sentio, Ad. 431.

Iners; quandoquidem tam iners, tam nulli consilii sum, A. 610. — si scire vis, dicam: gerro, iners, fraus, helluo, ganeo! Hea. 1035. — hic Geta, non malus neque iners, alit illas, Ad. 482.

Inesco; abi, nescis inescare homines, Sannio, Ad. 221.

Inexorabilis; Adeon' ingenio esse duro te, atque inexorabili? Ph. 496.

Infamia, Infamis; vis, egestas, injustitia, solitudo, infamia, Ad. 304. — cavit, ne unquam infamiæ ea res sibi esset, A. 445. — propter quam in summa infamia sum, Hea. 259. — non ea causa magis patiar, flagitiis tuis me infamem fieri, Hea. 1039.

Infandus, a, um; tam infandum facinus, mea tu, ne audivi quidem, Eu. 664.

Infectus, a, um; infecta pace, ultro ad eam venies, Eu. 53. — quando jam accusando fieri infectum non potest, ignosce, Ph. 1033.

Infelicitas; quid hoc, malum! infelicitatis? Ad. 546.

Infeliciter, Infelix; is fit mihi obviam. Pa. Incommode hercle. Ch. Immo infeliciter, Eu. 298. — ego infelix, neque ridiculus esse possum, Eu. 244. — næ ego homo sum infelix! Ad. 542. — qui infelix haud scio, an illam misere nunc amat, Ad. 671. — quid agam, infelix? He. 440. — in eum incidi infelix locum, ut, Ph. 175. — adeon' hominem esse invenustum, aut infelicem quemquam, ut ego sum! A. 245. — o infelicem adolescentulum! Eu. 942. — heu, me infelicem! He. 282. — infelix! siquidem tu istæc vera prædicas, Eu. 827. — itane es paratus facere me advorsum omnia, infelix? Ph. 428.

Infensus; me infensus servat, A. 212.

Inferi; ut te quidem omnes Di, Deæque, Superi, Inferi, malis exemplis perdant! Ph. 686.

Infero; qui te ad scopulum e tranquillo inferat, Ph. 689.

Inficias; si hoc palam proferimus, ille inficias ibit, sat scio. So. Sin inficias ibit, testis mecum est annulus, Ad. 340, 348.

Infimus; tace tu, quem ego esse infra infimos omnes puto homines, Eu. 489.

Infirmitas; quid adhuc habent infirmitatis nuptiæ? He. 176.

Infirmus, a, um; qui eos gubernat animus, infirmum gerunt, He. 311. — quod ut facerem, egestas me impulit, quum scirem infirmas nuptias hasce esse, Ph. 732.

Infortunatus; o infortunatum senem! Eu. 298.

Infortunium; haud multum a me aberit infortunium, Hea. 668. — si attigisses, ferres infortunium, Ad. 179. — faxo tali eum mactatum, atque hic est, infortunio, Ph. 1027.

Infra; quem esse infra infimos omnes puto homines, Eu. 489.

Infringo; homini misero plus quingentos colaphos infregit mihi, Ad. 200.

Ingenium; ita ut ingenium est omnium hominum ab labore proclive ad lubidinem, A. 77. — experimini, ingenium quid possit meum, Hea. 47. — quæ, cujusque ingenium ut sit, declarat, Hea. 284. — sic est ingenium, Ph. 70. — hæc ego putabam esse omnia humani ingeni, mansuetique animi officia, A. 113. — apud te meo erit ingenio fides, He. 474. — antea qui scire posses, aut ingenium noscere? A. 53. — bene et pudice ejus doctum atque eductum sinam egestate ingenium immutarier? A. 275. — te per hanc dextram oro, et ingenium tuum, A. 289. — bonum ingenium narras adolescentis. Mr. Optumum, A. 468. — novi ingenium mulierum: nolunt, ubi velis, Eu. 811. — mihi, quale ingenium haberes, fuit indicio oratio, Hea. 384. — hoccine me miserum non licere meo modo ingenium frui! Hea. 401. — rursum ad ingenium redit! Ad. 71. — ingenium novi tuum liberale, Ad. 687. — scire est liberum ingenium, atque animum, Ad. 833. — ad ingenium redis, He. 113. — pium ac pudicum ingenium narras Pamphili, He. 152. — postquam par ingenium nactus est, He. 170. — morem antiquum, atque ingenium obtines, He. 861. — ego te complures adversum ingenium meum menses tuli, Ph. 519. — qui quatum haberem tali ingenio præditum, A. 98. — ipse est ingenio bono, A. 488. — non adeo inhumano ingenio sum, ut, Eu. 879. — ad studium se applicasse musicum, amicûm ingenio fretum, Hea. 24. — ingenio te esse in liberos leni puto, Hea. 151. — aut ingenio egregie ad miserias natus sum; aut, Hea. 420. — nisi illos ex tuo ingenio judicas, Hea. 881. — hæc, ita uti liberali esse ingenio decet, pudens, He. 164. — neque declinatam quidquam ab aliarum ingenio ullam reperias? He. 200. — ita olim suo me ingenio pertulit, He. 302. — fuisse erga me miro ingenio expertus sum, He. 489. — ita plerique ingenio sumus omnes, Ph. 172. — adeon' ingenio esse duro te atque inexorabili, ut? Ph. 496. — eorum ingenia admiror simul, Eu. 250. — quo modo meretricum ingenia et mores posset noscere, Eu. 931. — qui cum ingeniis conflictatur ejusmodi, A. 93. — ex aliarum ingeniis nunc me judicet, Eu. 198.

Ingens; o ingentem confidentiam! A. 878. — magnas vero agere gratias Thais mihi? Gn. Ingentes, Eu. 392. — fero alia flagitia ad te, ingentia, Ad. 725.

Ingenuus, a, um; quod sine sumtu ingenuam, liberalem nactus es, Ph. 168.

Ingero; ingeram mala multa? A. 642. — nisi sequitur, pugnos in ventrem ingere, Ph. 987.

Ingluvies; harum videre ingluviem, sordes, inopiam, Eu. 936.

Ingratiis; ut defetiger usque, ingratiis ut dormiam, Eu. 220. — ea coacta ingratiis postilla cœpit victum vulgo quærere, Hea. 446. — hoc argentum, ita ut datum est, ingratiis ei datum erit, Ph. 887.

Ingratus, a, um; adeon' me ignavum putas? adeon' porro ingratum, ut? A. 278. — ah! nimium me ingratum putas, He. 854. — ignoscas

tamen post ; et id ingratum , Hea. 935.

Ingredior ; nescis quid mali præterieris, qui nunquam es ingressus mare, He. 419.

Inhoneste ; quæ sese inhoneste optavit parere hic divitias, A. 799.

Inhonestus , a, um ; illumne obsecro inhonestum hominem , senem , mulierem ? Eu. 357. — quam inhonestæ solæ sint domi , atque avidæ cibi , Eu. 937.

Inhumane ; nimis graviter cruciat adolescentulum , nimisque inhumane , Hea. 1048.

Inhumanus , a , um ; adeon' me putas inhumanum , aut ferum , ut ? A. 278. — non credidi ædepol adeo inhumanum fore, He. 499. — non adeo inhumano ingenio sum , ut , Eu. 879. — hiccine ? quod homo inhumanissimus , Ph. 508. — quæ cum milite Corinthum hinc sum profecta inhumanissimo, He. 86.

Injicio ; timet : injeci scrupulum homini , Ad. 229. — injeci scrupulum , Ph. 953. — magnam mihi injecit sua commoditate curam , Ad. 714. — quæ sese in ignem injicere voluit , prohibui , servavi , A. 140. — ubi desponsam nuntiasti filio , continuo injecisse verba tibi Dromonem , Hea. 893. — injecta est spes patri , posse illam extrudi , Ph. 690.

Inimicitia ; in amore hæc insunt vitia : inimicitiæ , induciæ , bellum , pax , Eu. 60. — eho , non tu dixti esse inter eos inimicitias, carnufex ? A. 854. — cum puella anum suscepisse inimicitias, non pudet ? He. 231. — nunquam tam graves ob hanc inimicitias caperem in familiam , Ph. 370.

Inimicus ; qualis sim amicus , aut quid possiem , potius quam inimicus , periculum facias , He. 767. — potius quam te inimicum habeam , Eu. 174 , 175. — miseret tui me , qui hunc tantum hominem facias inimicum tibi , Eu. 801. — si omnes hunc conjectum in nuptias inimici vellent , A. 669. — ex amicis inimici ut sint nobis affines , facis , He. 211. — au ! obsecro te , istuc inimicis siet , Hea. 1017. — non , si capiundos mihi sciam esse inimicos omnes homines , A. 697. — de eadem causa est iracundus factus inimicissimus , He. 309.

Inique ; ne eum circumventum inique iniqui irrideant , He. 54. — nos nos sumus mulieres inique æque omnes invisæ viris , He. 274. — quam inique comparatum est ! Ph. 41. — nunquam vidi iniquius concertationem comparatam , Ad. 212.

Iniquus , a , um ; vide , quam iniquus sis præ studio , A. 827. — oh ! iniquus es , Hea. 1013. — quibus iris impulsus nunc in illam iniquus siem ? He. 485. — sed nunc ea me exquirere , iniqui patris est , A. 187. — ne istuc tam iniquo patiare animo , Eu. 212. — eum animo iniquo hoc oppido ferre aiunt , Ph. 762. — quam iniqui sunt patres in omnes adolescentes judices ! Hea. 213. — ne eum inique iniqui irrideant , He. 54. — vos oratos volo , ne plus iniquum possit quam æquum oratio , Hea. 27. — poeta sensit , scripturam suam ab iniquis observari , Ad. 2. — quum illa , quæ in me iniqua est , æqua de me dixerit , He. 475. — censen' me potuisse proloqui ullam causam , ineptam saltem , falsam , iniquam ? A. 257. — ita animum induxerunt socrus omnes esse iniquas , He. 278. — inscitum , offerre injuriam tibi me immerenti , iniquum est , He. 739. — quid est ?

num iniquum postulo? Ph. 411. — æqui modo aliquid. Æs. Vah! leno iniqua me non vult loqui, Ad. 188. — fortasse aliquantum iniquior erat præter ejus lubidinem, Hea. 201.

Initio; ubi erit puero natalis dies: ubi initiabant, Ph. 49.

Initium; narrationis incipit mihi initium, A. 711. — unde ortum est initium iræ, He. 351. — hic adeo his rebus annulus fuit initium inveniundis, He. 822. — nequeo mearum rerum initium ullum invenire idoneum, unde, He. 361.

Injuria; ea primum ab illo animadvertenda injuria est, A. 156. — tibi a me nulla orta est injuria, Ad. 190. — accipiunda, et mussitanda injuria adolescentium est, Ad. 208. — etsi mihi facta injuria est, Ph. 407. — una injuria est tecum, Ph. 982. — decrevi tantisper me minus injuriæ meo gnato facere, Hea. 147. — huic veritus est optumæ adolescenti facere injuriam, A. 489. — cum eo injuriam hanc expostulem? A. 641. — facis adeo indigne injuriam illi, Hea. 565. — etsi Æschinus nonnullam nobis facit injuriam, Ad. 149. — hanc injuriam mihi nolle factam esse, Ad. 163. — qui ita putant sibi fieri injuriam, Ad. 597. — te mihi injuriam facere arbitror, He. 256. — illi miseræ, indigne factam injuriam contexeris, He. 401. — facis huic adeo injuriam. Et facis injuriam, quum, He. 690, 692. — offerre injuriam tibi me immerenti, iniquum est. Ba. Qui post factam injuriam se expurget, parum mihi prosit, He. 740, 742. — en cuiquam contumeliosius audistis factam injuriam? Ph. 349. — nonne id sat erat, accipere ab illo injuriam? Ph. 768. — gaudebam. So. Non injuria, A. 60. — quo jure, quaque injuria præcipitem me dabit, A. 214. — ipsus sibi esse injurius videatur: neque id injuria, A. 378. — metuebant omnes jam me. Gn. Non injuria, Eu. 433. — malo ego nos prospicere, quam hunc ulcisci, accepta injuria, Eu. 701. — credo; neque id injuria, Hea. 581. — matres omnes filiis auxilio in paterna injuria solent esse, Hea. 994. — jusjurandum dabitur, te esse indignum injuria hac, Ad. 167. — qui insanire occipiunt ex injuria, Ad. 198. — prope jam remotum injuria adversarium, He. 22. — vereor, hera ne indigne injuria afficiatur, Ph. 729. — in amore hæc insunt vitia: injuriæ, suspiciones, Eu. 59. — parentum injuriæ uniusmodi sunt ferme, Hea. 204. — en unquam injuriarum audisti mihi scriptam dicam? Ph. 329. — carens patria ob meas injurias, Hea. 137. — incommoda, atque injurias viri omnes ferre, He. 165. — matris ferre injurias me, pietas jubet. Tum uxori obnoxius sum. Tot meas injurias! He. 301, 303. — non maxumas, quæ maxumæ sunt interdum iræ, injurias faciunt, He. 307. — si cogites, remittas jam me onerare injuriis, A. 829. — animus victus hujus injuriis, He. 168.

Injurius, a, um; ipsus sibi esse injurius videatur: neque id injuria, A. 378. — multimodis injurius, Clitipho, es, Hea. 320. — tu nunc tibi id laudi ducis, quod tum fecisti inopia? injurium est, Ad. 107. — id quoque possum ferre, si modo reddat: quamquam injurium est, Ad. 206. — pol eumdem injurium est esse omnibus. Sy. Injurium autem est ulcisci adversarios? He. 71, 72.

Injussus; incendor ira esse ausam

facere hæc te injussu meo, He. 562. — puerum injussu, credo, non tollent meo, He. 704. — itane uxorem duxit Antipho injussu meo, Ph. 231.

Injustitia; tot res circumvallant, vis, egestas, injustitia, Ad. 304. — eum ego hinc ejeci miserum injustitia mea, Hea. 134.

Injustus, a, um; quam multa injusta ac prava fiunt moribus! Hea. 839. — quia non justa, injusta prorsus omnia, omnino obsequor, Ad. 995. — homine imperito nunquam quidquam injustius, Ad. 99.

Innatus, a, um; tanta vecordia innata cuiquam ut siet, A. 638. — id omnibus innatum est, He. 543.

Innocens; ferte misero, atque innocenti auxilium! Ad. 156.

Innuo; nihil, nisi abiens mihi innuit, Eu. 734. — non innueram, Ad. 169. — ne mora sit, si innuero, quin pugnus in mala hæreat, Ad. 172.

Inopia; harum videre ingluviem, sordes, inopiam, Eu. 936. — quam hic per flagitium ad inopiam redigat patrem, Hea. 930. — inopia et cognatorum negligentia coacta, A. 71. — ut illius animum cupidum inopia incenderet, Hea. 367. — quasi is non divitiis abundet, gnatus ejus profugit inopia, Hea. 528. — tu nunc tibi id laudi ducis, quod tum fecisti inopia? Ad. 106. — quid ego ex hac inopia nunc capiam; et quid tu ex hac copia, Ph. 167.

Inops; obsecro, ejus ut memineris, atque inopis nunc te miserescat mei, Hea. 1028. — obsecro! subvenite inopi! Ad. 157. — inveniet inopem potius, quam te corrumpi sinat, A. 397. — usque dum ille vitam illam colet inopem, Hea. 137. — qua ratione inopem potius ducebat domum? Ph. 298.

Inquam; crede, inquam, hoc mihi, Pamphile, A. 410. — optume inquam factum! A. 595. — jam, inquam, hic adero, A. 717. — audivi, inquam, a principio, A. 787. — quia lubet rape, inquam, A. 864. — quid istuc, inquam, ornati est? Eu. 237. — quid homo, inquam, ignavissume? Eu. 239. — quæso, inquam, Strato, Eu. 414. — quid agis, inquam, homo impudens? Eu. 425. — non possum, inquam, Eu. 534. — prohibeo, inquam, Eu. 808. — crede inquam mihi, Hea. 85. — non sinam, inquam, Hea. 91, 378. — Syre, inquam, Hea. 347, 348. — videndum est, inquam, amici quoque res in tuto ut collocetur, Hea. 694. — nimium, inquam, Hea. 770. — certe, inquam, mi vir, Hea. 1016. — quid istuc obsecro, inquam, est? Ad. 625. — bono animo es, inquam, Ad. 700. — noli inquam, Ad. 785. — me ducere autem! Dr. Te. Mi. Me? Dr. Te, inquam, Ad. 938. — egone? La. Tu, inquam, mulier, He. 214. — o facinus indignum! inquam, He. 376. — mi Pamphile, inquam, amabo, He. 825. — itane est factum? Par. Ita, inquam, He. 848. — mane, inquam, Ph. 217. — Stilphonem, inquam, noveras? Ph. 390. — cur non inquam, Phormio, vides, Ph. 619. — soli sumus nunc hic, inquam, Ph. 632. — quietus esto, inquam, Ph. 712. — Nausistrata! inquam, Ph. 986. — mea Glycerium, inquit, quid agis? A. 134. — uxor tibi ducenda est, Pamphile, hodie, inquit, para, A. 254. — vix, inquit, drachmis est obsonatus decem, A. 452. — quem,

inquit, ad cœnam vocabo ? A. 454. — heus! heus ' tibi dico, Chærea, inquit, Eu. 337. — ego, inquit, ad cœnam hinc eo, Eu. 580. — venit una, heus tu, inquit, Dore, Eu. 594. — heus! inquit, puer, Pamphilam arcesse, ut delectet hic nos, Eu. 624. — quæquæ fors fortuna est, inquit, He. 386. — nunquam æque, inquit, ac modo, Ph. 93. — satis, inquit, scita est, Ph. 110. — ego, inquit, jam a principio volui, Ph. 649. — his rebus sane pone, inquit, decem minas, Ph. 666. — quantum potes, me certiorem, inquit, face, Ph. 673. — fratrem huc, inquit, senis introduxit, Ph. 864. — quis erit rumor populi, inquit, Ph. 91. — tu, ducam, inquies, A. 389. — eccum me! inque, Hea. 829.

Insania; tu homo adigis me ad insaniam, Ad. 112.

Insanio; insanis; quî istuc facere Eunuchus potuit? Eu. 657. — non clamas ? non insanis? Ad. 731. — ineptis. Deliras. Insanis? aufer. Satin' sanus es ? Ad. 941. — age, si hic non insanit satis sua sponte, instiga, A. 694. — a primo homo insanibat, Ph. 641. — sanus sim, anne insaniam ? Eu. 556. — insaniam profecto cum illo, Ad. 148. — quam si des operam, ut cum ratione insanias, Eu. 63. — id viso, tun', an illi insaniant, A. 536. — minime miror, qui insanire occipiunt ex injuria, Ad. 198. — factum : verum venit post insaniens, Ad. 563.

Insanus, a, um; Timeo, ne quam ille hodie insanus turbam faciat, aut vim, Eu. 61. — cur insano serviat ? Hea. 32. — nusquam insanum scripsit adolescentulum cervam videre fugere, Ph. 6. — hic homines prorsum ex stultis insanos facit, Eu. 254. — abin' hinc, insana? Eu. 860.

Insciens; jocularium in malum insciens pæne incidi, A. 784. — si peccavi, mi Chreme, insciens feci! Hea. 632. — quantas turbas concivi insciens ! Hea. 972. — certo scio, te inscientem atque imprudentem dicere, ac facere, Hea. 633. — abi sis, insciens, Ph. 59.

Inscitia; verum idem si vobis prodest, vos non facere, inscitia est, Eu. 1070. — quæ inscitia est, advorsum stimulum calces? Ph. 77. — o Jupiter! tantamne esse in animo inscitiam! Hea. 630.

Inscitus; inscitum, offerre injuriam tibi me immerenti, iniquum est, He. 739.

Inscribo; inscripsi illico ædes mercede, Hea. 144.

Insero; vidin' ego te modo manum in sinum huic meretrici inserere ? Hea. 564.

Inservio; ita ut filium æquali suo video inservire, Hea. 418.

Insidiæ; dico ego mihi insidias fieri, Eu. 532. — insidias nostræ fecit adolescentiæ, ac vicit, Ph. 274.

Insidior; hiscine tu, amabo, non contra insidiabere ? He. 70.

Insignis, e; hanccine ut contumeliam tam insignem in me accipiam? Eu. 770. — causam quærebat, quamobrem insigne aliquid faceret his, Eu. 1000.

Insimulo; quod illum insimulat durum, id non est, Hea. 204. — si herum insimulabis avaritiæ, male audies, Ph. 359.

Insisto; hanc habere orationem mecum a principio institit, He. 381. — quam insistam viam ? Eu.

294. — qua quærere insistam via? Ph, 193. — vide, ne impulsus ira prave insistas, He. 484.

Insolens; quid tu Athenas, insolens? A. 909.

Insomnia; aut jam revertere: aut mox noctu te adiget horsum insomnia, Eu. 219.

Insperans; feci hodie ut fierent, insperante hoc, A. 605.

Insperatus, a, um; an ego occasionem tam optatam, tam insperatam amitterem? Eu. 605. — celem tam insperatum gaudium? Hea. 414.

Inspicio; denique, inspicere tanquam in speculum, in vitas jubeo, Ad. 416. — postremo, tanquam in speculum, in patinas inspicere jubeo, Ad. 430. — perfecit, sibi ut inspiciundi esset copia, Eu. 21.

Instigo; non hercle ex re istius me instigasti, Ph. 968. — age, si hic non insanit satis sua sponte, instiga, A. 694. — loquarne? incendam: taceam? instigem, Ph. 187. — ni instigemus etiam, ut nullus locus relinquatur preci? Ph. 546.

Instituo; petam hinc, unde a primo institui, Ph. 603. — sapienter vitam instituit, A. 67. — si perget lædere ita, ut facere instituit, Eu. 19. — num mirum, revocari, cursum quum institueris? Ph. 847. — vah! quemquamne hominem in animum instituere, aut parare? Ad. 38. — ita sum irritatus, animum ut nequeam ad cogitandum instituere, Ph. 240.

Insto; num ego insto? Hea. 738. — ego illud sedulo negare factum: ille instat factum, A. 147. — postquam acrius pater instat, He. 121. — neque quod partus instabat prope, Ad. 308. — si altera illa magis instabit, Ph. 716. — Syre, insta, Ad. 279. — nunquam destitit instare, ut dicerem: suadere, orare, A. 663. — ille continuo irasci: neque negare audere. Thais porro instare, ut, Eu. 617. — magis unum etiam instare, ut hodie conficerentur nuptiæ, Hea. 896. — nescio quid suspicarier magis cœpi: instare, ut dicat, He. 828.

Instrenuus; etsi illud inceptum, tamen animi est pudentis signum, et non instrenui, Hea. 120.

Instruo; ut hosce intruxit, ipsus sibi cavit loco, Eu. 781. — tu hosce instrue, Eu. 780. — ut scias, quam ea nunc instructa pulchre ad perniciem siet, Hea. 450. — jam instructa sunt mihi in corde consilia omnia, Ph. 321.

Insuesco; qui mentiri, aut fallere insuerit patrem, Ad. 55.

Insula; navem is fregit apud Andrum insulam, A. 222.

Insulsus; fatuus est, insulsus, tardus, Eu. 1078.

Insulto; næ tu istas (fores), faxo, calcibus sæpe insultabis frustra, Eu. 285.

Insum; tristis severitas inest in vultu, A. 859. — si periculum ullum in te inest, He. 326. — in amore hæc omnia insunt vitia, Eu. 59. — multa in homine signa insunt, Ad. 826. — suspectans fabulam pictam, ubi inerat pictura hæc, Eu. 584. — ut, ni vis boni in ipsa inesset forma, Ph. 108. — dixin' ego, in hoc inesse vobis Atticam elegantiam? Eu. 1092. — si redimat, magnum inesse in ea lucrum, Hea. 609. — quæ ego illis inesse video, Ad. 830.

Insuper; quin etiam insuper scelus, vestem miseræ discidit, Eu. 645. — ni miserum insuper etiam

patri indicares? Eu. 982. — etiam insuper defrudet? Ad. 247.

Integer, a, um; eum Plautus locum reliquit integrum, Ad. 10. — narratque, ut virgo ab se integra etiam tum siet, He. 145. — integram Comœdiam hodie sum acturus, Hea. 4. — quin integram itidem reddam, ut accepi ab suis, He. 150. — egregia forma, atque ætate integra, A. 72. — quam liberali facie, quam ætate integra! Eu. 473. — ex integra Græca hodie sum acturus, Hea. 4. — alias ut uti possim causa hac integra, He. 80. — potius quam quidem redeat ad integrum hæc eadem oratio, Hea. 1012. — restitui in integrum, æquum est, et bonum, Ph. 451. — posthac quas faciet de integro Comœdias, A. 26. — ratio de integro ineunda est mihi, Hea. 674. — ecce autem de integro! Ad. 154. — cui de integro est potestas etiam consulendi, quid velis, Ph. 174.

Integrasco; vah! perii: hoc malum integrascit, A. 690.

Integratio; amantium iræ amoris integratio est, A. 556.

Intelligentia; eam calamitatem vestra intelligentia sedabit, He. 31.

Intelligo; non hercle intelligo, A. 194. — obtundis, tametsi intelligo, A. 349. — si forte opus sit jusjurandum mihi. My. Intelligo, A. 731. — ego, quid agas, nihil intelligo, A. 739. — ab Andria est ancilla hæc, quantum intelligo, A. 758. — te esse illum dicam. Ch. Intelligo, Eu. 371. — tibi ab istoc, hera, cavendum intelligo, Eu. 884. — vah! nunc demum intelligo, Hea. 253. — adolescentem hoc nolle intelligo, Hea. 412. — ea relicta huic arrhaboni est pro illo argento. Ch. Intelligo, Hea. 603. — prorsum nihil intelligo, Hea. 776. — te intelligo resipisse, Hea. 843. — tibi jam esse ad sororem intelligo, Hea. 981. — non intelligo satis, quæ loquatur, Ad. 309. — te postputasse omnes res præ parente, intelligo, He. 483. — non me clam haberet, quod celasse intelligo, He. 657. — quod huic intelligo evenire, He. 795. — si quid opus fuerit, heus! domo me. Gn. Intelligo, Ph. 440. — num tu intelligis, hic quid narret? Ph. 845. — verum aliter evenire multo intelligit, A. 4. — sed iis, quas semper in te intellexi sitas, A. 33. — quantum intellexi modo senis sententiam de nuptiis, A. 207. — nisi quia correxit miles, quod intellexi minus, Eu. 736. — quem intellexi illam haud minus, quam se ipsum, magnificare, He. 260. — quid? hoc intellextin'? A. 201. — eho! an tute intellexti hoc assimulari? Intellexti, A. 501, 507. — intellextin'? Ch. Probe, Eu. 767. — intellexti. An. Occidi! Ph. 198. — quid ais! quum intellexeras id consilii capere, A. 518. — vix dum dimidium dixeram, intellexerat, Ph. 593. — nunquamne hodie concedes mihi, neque intelliges? Ph. 805. — move ocius te, ut quid agam, porro intelligas, A. 733. — vereor, ne parturire intelligat, He. 413. — faciunt, næ, intelligendo, ut nihil intelligant, A. 17. — quod si intelligeret, quum stetit olim nova, Ph. 9. — si semel tuum animum ille intellexerit, Hea. 478. — nunquam istuc quivi ego intelligere, A. 591. — nostrum est intelligere, Hea. 578. — ut nihil credas intelligere, nisi idem dictum

sit centies, Hea. 882. — quantum ego intelligere possum, Hea. 986. — video sapere, intelligere, Ad. 831. — me censen' potuisse intelligere extra ostium, intus quæ egerint? Ph. 875. — faciunt, næ, intelligendo, ut nihil intelligant, A. 17. — homini homo quid præstat! stulto intelligens! Eu. 232.

Intendo; quæ olim periit parvula soror, hanc se intendit esse, Eu. 525. — repudio, quod consilium primum intenderam, A. 735. — quo nunc primum intendam? A. 344. — sive adeo digna res est, ubi tu nervos intendas tuos, Eu. 312. — intendenda in senem est fallacia, Hea. 513.

Inter; inter mulieres, quæ ibi aderant, A. 117. — fingunt quamdam inter se fallaciam, A. 220. — iræ sunt inter Glycerium et gnatum, A. 553. — quî scis eos nunc discordare inter se? A. 576. — valeant, qui inter nos discidium volunt, A. 699. — eho, non tu dixti esse inter eos inimicitias? A. 854. — dum rus eo, cœpi mecum inter vias aliam rem ex alia cogitare, Eu. 629. — jam tum inceperat turba inter eos, Eu. 725. — lites sunt inter eos factæ maximæ, Eu. 733. — dehinc spero, æternam inter nos gratiam fore, Thais, Eu. 861. — quamquam hæc inter nos nuper notitia admodum est, Hea. 53. — subsensi, illos id agere inter se clanculum, Hea. 472. — ne nos inter nos congrüere sentiant, Hea. 511. — jamne oblitus es, inter nos quid sit dictum de fallacia? Hea. 849. — quam hæc hodie inter nos fuit, Ad. 213. — quasi nunc norimus nos inter nos, Ad. 272. — nimium inter vos, pernimium interest, Ad. 393. — tu inter eas restim ductans, saltabis, Ad. 756. — dictum hoc inter nos fuit, Ad. 800. — communia esse amicorum inter se omnia, Ad. 808. — video sapere, intelligere, inter se amare, Ad. 832. — ut agitarem libere inter vos convivium, He. 93. — bene conveniebat sane inter eas. Neque lites ullæ inter eas, He. 178, 180. — quid egerint inter se, nondum etiam scio, He. 192. — una inter nos agere ætatem liceat, He. 207. — unde ira inter eas intercessit, He. 305. — pueri inter sese quam pro levibus noxiis iras gerunt! Itidem mulieres. Unum verbum inter eas iram hanc conciverit, He. 310, 313. — rem narrabit, scio, quæ inter vos intervenit, He. 351. — neque alio pacto componi potest inter eas gratia, He. 479. — inter se transigant ipsi, ut lubet, He. 511. — ex quo firmiorem inter nos fore amicitiam posthac scires, He. 533. — esse inter nos, affinitatem perpetuam volo, He. 635. — nec conventurum inter nos posthac esse arbitror, He. 659. — manere affinitatem hanc inter nos volo, He. 723. — ut amici inter nos simus, Ph. 431. — inter vos sic hæc potius cum bona ut componantur gratia, quam cum mala? Ph. 620. — tria non commutabitis verba hodie inter vos, Ph. 638. — intus quæ inter sese ipsi egerint? Ph. 875.

Intercedo; unde ira inter eas intercessit, He. 305. — dum intercedet familiaritas, Ph. 582. — si nulla ægritudo huic gaudio intercesserit, A. 963. — conscia mihi sum; neque pretium, neque rem ullam intercessisse, Ad. 350.

Intercipio; quod nos capere oportet, hæc intercipit, Eu. 80.

Interdico; interdico, ne extulisse extra ædes puerum usquam velis, He. 563. — interdixit hariolus, Ph. 706.

Interdiu; hisce opera ut data sit. Sy. Potest. Ct. Interdiu, Ad. 533.

Interdum; interdum propter dormiet, Eu. 368. — pecuniam in loco negligere, maximum interdum est lucrum, Ad. 217. — quæ maximæ sunt interdum iræ, injurias faciunt, He. 307.

Interea; sine nunc meo me vivere interea modo, A. 153. — interea fiet aliquid, spero, A. 315. — interea introire neminem video, A. 364. — interea aliquid acciderit boni, A. 399. — interea miles in Cariam est profectus. Te interea loci cognovi, Eu. 125, 126. — dum hæc loquimur, interea loci ad macellum ubi advenimus, Eu. 255. — illa sese interea commodum huc advorterat, Eu. 343. — arcessitur lavatum interea virgo, Eu. 592. — vin' interea, dum is venit, domi opperiamur? Eu. 893. — rastros interea tamen appone, Hea. 88. — usque dum ille vitam illam colet inopem, interea usque illi de me supplicium dabo, Hea. 138. — interea dum sermones cædimus, Hea. 242. — dum ego propter te errans, tu interea loci collocupletasti te, Hea. 257. — tu hic nos, dum eximus, interea opperibere, Hea. 833. — dum hæ silescunt turbæ, interea in angulum aliquo abeam, Ad. 789. — quum interea rumor venit, He. 39. — quid interea? ibatne ad Bacchidem? He. 157. — quum interea semper mortem expectabam miser, He. 422. — interea dum sedemus illic, Ph. 91. — sæpe interea mihi senex narrabat, Ph. 365. — interea vita ut in tuto foret, Ph. 733. — patruus interea inde huc egreditur foras, Ph. 877; passim alibi.

Interemtus, a, um; si meum imperium exequi voluisses, interemtam (filiam) oportuit, Hea. 635.

Intereo; Dave, perii. Da. Quin tu hoc audi. Ch. Interii! A. 347. — interii! plus spei video, quam volo, Hea. 659. — nullus sum. Par. Qui dum? Pa. Perii! interii! cur mihi id non dixti? He. 322.

Interest; homini homo quid præstat! stulto intelligens! quid interest! Eu. 233. — hoc pater ac dominus interest, Ad. 76. — nimium inter vos, Demea, pernimium interest, Ad. 394. — quasi vero paulum intersiet, Eu. 685. — paulum interesse censes, ex animo omnia facias, an de industria? A. 796.

Interficio; nunc est profecto, interfici quum perpeti me possum, Eu. 551.

Interim; tristis interim, nonnunquam collacrumabat, A. 108. — funus interim procedit, A. 127. — sed interim de symbolis quid actum est? Eu. 637. — interim dum ante ostium sto, Eu. 841. — scio, apud patrem: at nunc interim, Hea. 377. — sed interim, quid illic jamdudum gnatus cessat cum Syro? Hea. 883. — tu cum illa te intus oblecta interim, Ad. 285. — interim miris modis odisse cœpit Sostratam, He. 178.

Interior; imperat in interiore parte ut maneam solus cum sola: adnuo, Eu. 579.

Interloquor; siccine mihi interloquere? Hea. 691.

Interminor; edixin' tibi? interminatus sum, ne faceres? A. 497.

—istuccine interminata sum, hinc abiens tibi? Eu. 829.

Intermitto; nunquam unum intermittit diem, quin semper veniat, Ad. 294.

Internuntius; relictus custos, nequis forte internuntius clam a milite ad istam cursitet? Eu. 287. — quum ejus tam negliguntur internuntii, Hea. 299.

Intero; tute hoc intristi: tibi omne est exedendum, Ph. 318.

Interrogo; recte sane interrogasti, Eu. 980.

Intertrimentum; nunc quum sine magno intertrimento non potest haberi, Hea. 448.

Intervenio; sponsus pater intervenit, A. 734. — intervenit homo de improviso, Ad. 407. — intervenit adolescens quidam lacrumans, Ph. 91. — novum intervenit vitium, et calamitas, He. 2. — omnem rem narrabit, scio, quæ inter vos intervenit, He. 351. — sed neminemne curiosum intervenire nunc mihi, Eu. 553. — nulla mihi res posthac potest jam intervenire tanta, Hea. 679. — ubi de improviso interventum est mulieri, Hea. 281.

Intimus; Davus intimus est eorum consiliis, A. 577. — tute scis, post illa quam intumum habeam te, Eu. 127.

Intro; vos isthæc intro auferte, A. 28. — accessi: intro aspexi, A. 366. — nunc jam intro, A. 425; Eu. 714; Ad. 169. — sequere me intro, A. 468; Hea. 664; He. 880. — abi intro, A. 524; Hea. 872; He. 314; Ph. 818. — sublimem hunc intro rape, quantum potes, A. 863. — concedam hinc intro, Eu. 206. — ite intro, Eu. 916; Hea. 409; He. 429. — ibo intro, Eu. 920; He. 565. — cur non egomet intro eo? Eu. 963. — modo senex intro ad nos venit errans, Eu. 1002. — ibo adeo hinc intro, Hea. 173. — continuo hic se conjecit intro, Hea. 277. — huc est intro latus lectus, Hea. 904. — jam intro abripiere, Ad. 182. — duc me intro ad Sostratam, Ad. 508. — fuge modo intro, Ad. 540. — sequere me ergo hac intro, Ad. 611. — cesso ire intro, ne, Ad. 716. — nemo voluit visentem ad eam te intro admittere, He. 237. — heri nemo voluit Sostratam intro admittere, He. 329. — modo me intro corripui, He. 365. — eas ad mulieres huc intro, He. 754. — sequimini me huc intro ambæ, He. 794. — ait, esse vetitum intro ad heram accedere, Ph. 864. — idem recipit se esse intro denuo, Ph. 878. — eamus intro hinc, Ph. 1053; passim alibi.

Introduco; Sophrona modo fratrem huc senis introduxit Chremem, Ph. 864. — hos prius introducam: post exeo, Eu. 492. — tu istic mane, ut Chremem introducas, Eu. 908.

Introeo; cur non recta introïbas? Eu. 87. — modo introii, A. 852. — postquam introii, He. 373. — filius introiit videre, He. 345. — introiit in ædes ater alienus canis, Ph. 705. — introire neminem video, exire neminem, A. 364. — domi erant, ut nullo modo introire possem, Eu. 841. — nunc huc introire nolo, He. 348. — servum illico introiisse dicent Sostratæ, He. 332. — qui vidisse eum diceret exeuntem, aut introeuntem ad amicam, He. 551.

Intromitto; Phædriam intromittamus commissatum, Eu. 442. —

quod heri intromissus non est, Eu. 83.

Introrumpo; cesso huc introrumpere? Eu. 995.

Intuor; quisnam hic adolescens est, qui intuitur nos? Hea. 403. — annuo, terram intuens modeste, Eu. 580.

Intus; illis quæ sunt intus, clamat de via, A. 492. — est Simo intus? A. 791. — omnia apparata jam sunt intus, A. 849. — anne est intus Pamphilus? A. 853. — sequere hac me intus ad Glycerium nunc, A. 980. — intus despondebitur: intus transigetur, A. 982, 983. — metuo fratrem, ne intus sit, Eu. 611. — abi tu, atque obsera ostium intus, Eu. 762. — hunc pro moscho postea comprehendere intus, Eu. 992. — quos ludos præbueris intus, Eu. 1009. — estne ea intus? Hea. 454. — ellam intus, Ad. 390. — tu cum illa te intus oblecta interim, Ad. 285. — estne frater intus? Ad. 571. — intus Psaltria est, Ad. 763. — postquam intus sum omnium rerum satur, Ad. 769. — est Ctesipho intus? Ad. 782. — modo quæ narravit mihi hic intus Baechis? He. 78. — mihi intus tuus pater narravit, He. 582. — intus cetera audies, Ph. 764. — eum nunc esse intus cum illis, Ph. 865. — me censen' potuisse intelligere extra ostium, intus quæ inter sese ipsi egerint? Ph. 875.

Invado; dolor repente invasit, He. 356.

Invenio; ubi te non invenio, A. 357. — fratrem usquam invenio gentium, Ad. 542. — neque quomodo a me amittam, invenio, Ph. 506. — quid nunc suspicare, aut invenis de illa? Hea. 657. — hanc primus inveni viam, Eu. 247. — hoc ego mali non pridem inveni, Hea. 229. — de fallacia dicis? et! inveni nuper quandam, Hea. 597. — inveni, opinor, remedium huic rei, Ph. 615. — gnatam inveni nuptam cum tuo filio, Ph. 816. — invenisti hodie filiam, Hea. 846. — mulieres suspectas fuisse falso nobis, in re ipsa invenimus, He. 779. — ubi inveniam Pamphilum? A. 339. — quod remedium nunc huic malo inveniam? A. 469. — ubi ego illum inveniam? Eu. 643. — inveniam pol hodie, parem ubi referam gratiam, Eu. 718. — quod illi argentum es pollicitus, eadem hac inveniam via, Hea. 329. — quod ejus remedium inveniam iracundiæ? Ph. 186. — quod huic nunc subito exitio remedium inveniam miser! Ph. 200. — unde ego nunc tam subito huic argentum inveniam miser? Ph. 533. — quem mihi amicum inveniam misera! Ph. 727. — tibi generum firmum, et filiæ invenies virum, A. 572. — si quidquam invenies me mentitum, occidito, A. 865. — inveniet inopem potius, quam te corrumpi sinat, A. 397. aliquid inveni modo quod ames, Eu. 308. — facite, fingite, invenite, efficite, qui detur tibi, A. 335. — neque quod principium inveniam ad placandum, scio, Hea. 1046. — ita facillime sine invidia laudem invenias, A. 66. — fidelem haud ferme mulieri invenias virum, A. 461. — invenias argentum. Gr. Cupio: sed id unde, edoce, Ph. 539. — idem hoc tute melius quanto evenisses! Eu. 453. — ego, quod me in te sit facere dignum, invenero, Hea. 108. — quod ita quum esse invenero, He. 300. — dictum ac factum

invenerit aliquam causam, A. 382. — ut serves, quod labore invenerit, Hea. 1042. — utinam tam aliquid invenire facile possis, Phædria! Eu. 210. — nequeo mearum rerum initium ullum invenire idoneum, unde, He. 361. — nullum invenire Prologum potuisset novus, Ph. 15. — istoc pol nos te hic invenire miseræ nunquam potuimus, Ph. 745. — ubinam Getam invenire possum? Ph. 826. — hominem propero invenire, Ph. 844. — orationem sperat invenisse se, qui differat te, A. 408. — invenisse Myrrhinam, Bacchidem annulum suum habere, He. 846. — dicam, aliquid jam inventurum, ut, A. 617. — matrem, aut uxorem in culpa inventurum arbitror, He. 299. — næ istam multimodis tuam inveniri gaudeo, A. 941. — patruus tuus pater est inventus Phanio uxori tuæ, Ph. 871. — jam, ubi ubi erit, inventum tibi curabo, A. 686. — domus, uxor, liberi inventi invito patre, A. 893. — tandem inventa est causa, A. 645. — atqui sic inventa est, Eu. 952. — modone quæ inventa est? Hea. 774. — filia postquam est inventa vera, inventa est causa, qua te expellerent, Hea. 991. — quod filia est inventa? Hea. 1020. — inventa est, quæ dotem petat, Ph. 646. — scis Pamphilam meam inventam civem? Eu. 1035. — tuam esse inventam gnatam, Hea. 881. — age, age, inventas (minas) reddam, Ph. 558. — inventum est falsum, A. 514. — argentum inventum est Phædriæ, Ph. 777. — at jam hoc tibi inventum dabo, A. 685. — labore inventa mea cui dem bona, Hea. 841. — mihi nunc inveniendus est aliquis, Hea. 840. — his rebus annulus fuit initium inveniundis, He. 822. — inveniendum est tamen argentum, Hea. 512.

Inventor, Inventum; o mearum voluptatum omnium inventor, inceptor, perfector! Eu. 1034. — ut te Dii, Deæque cum tuo istoc invento, cumque incepto perduint! Hea. 811.

Invenustus; adeon' hominem esse invenustum, aut infelicem quemquam, ut ego sum! A. 245.

Inversus, a, um; inversa verba, eversas cervices tuas, abstine, Hea. 372.

Investigo; ubi quæram? ubi investigem? quem perconter? Eu. 293. — neque ille investigatur, Ph. 735. — nihil tam difficile est, quin quærendo investigari possiet, Hea. 675.

Inveterasco; novas qui exactas feci ut inveterascerent, He. 12.

Invideo; invidere omnes mihi. Illi invidere misere, Eu. 410, 412.

Invidia; qui sæpe propter invidiam adimunt diviti, Ph. 276. — ita facillume sine invidia laudem invenias, A. 66.

Invidus; at istos invidos Di perdant! He. 469.

Invisus, a, um; etsi scio, pol, iis fore meum conspectum invisum hodie, He. 789. — invisos omnes nos esse illis sentio, He. 328. — si ob eam rem vobis vita mea invisa est, Ad. 994. — hic video me esse invisam immerito, He. 597. — næ nos sumus mulieres inique æque invisæ viris, He. 274.

Invito; invitat tristis: mansit, Eu. 622. — Thais porro instare, ut hominem invitet, Eu. 619. — quam vellem Menedemum invitatum, ut, Hea. 185.

Invitus; nulla est tam facilis res, quin difficilis siet, quum invitus facias, Hea. 806. — nemo ad te venit, nisi cupiens tui; ille invitus illam duxerat, He. 142. — invitus feci: lex coegit? Ph. 236. — Pamphile, haud invito ad aures sermo mihi accessit tuus, He. 482. — hunc difficilem invitum servaret senem, Hea. 535. — eo amantem invitum Pamphilum extrudit pater, He. 173. — vi coactum te esse invitum, lege, judicio tenes? Ph. 214. — tum video filium invitum sane mulierem ab se amittere, Ph. 919. — feci hodie ut fierent, insperante hoc, atque invito Pamphilo, A. 605. — uxor, liberi inventi, invito patre, A. 893. — num illa oppignerare filiam meam, me invito, potuit? Hea. 795. — me invito abduxit meam, Ad. 199. — ego istam invitis omnibus, Ad. 159. — dic me hic oppido esse invitam, Hea. 734.

Inultus, a, um; inultum nunquam id auferet, A. 612. — at, næ, illud haud inultum, si vivo, ferent, Hea. 919.

Invocatus; postulo, mihi invocato ut sit locus semper, Eu. 1058.

Involo; ut ego unguibus illi in oculos involem venefico! Eu. 648. — vix me contineo, quin involem in capillum, Eu. 858.

Ipse, vel *Ipsus, a, um;* quid, si ipse amasset? A. 112. — tute ipse his rebus finem præscripsti, pater, A. 151. — hic se ipsus fallit, haud ego, A. 496. — deliras? non tute ipse? A. 754. — homo ipse nusquam est. Is est, an non est? ipsus est? Eu. 543, 546. — in cognoscendo tute ipse aderis, Chærea, Eu. 892. — sed ipse egreditur, Hea. 1025. — sed estne hic ipsus, de quo agebam? Ad. 78. — iste tuus, ipse sentiet posterius, Ad. 140. — ipse egomet solvi argentum, Ad. 631. — qui amat, cui odio ipsus est, bis facere stulte duco, He. 343. — si quidem ille ipse non vult, He. 560. — is est ipsus. Hei timeo miser! Ph. 560. — qui pæne harum, ipsiusque opera periit, He. 819. — perii! huic ipsi est opus patrono, Eu. 769. — seni animam primum exstinguerem ipsi, Ad. 315. — ipsum hunc orabo, A. 313. — quum ipsum me noris, quam, Eu. 566. — te ipsum exspectabam, Eu. 742. — putavit me plus scire et providere, quam se ipsum sibi, Hea. 116. — apud ipsum lacum est pistrilla, Ad. 585. — sed eccum ipsum! Ad. 724. — quem intellexi illam haud minus, quam se ipsum magnificare, He. 260. — nec Stilphonem ipsum scire, qui fuerit? Ph. 356. — satius est, quam te ipso hærede hæc possidere Bacchidem, Hea. 971. — illud vide, ut in ipso articulo oppressit! Ad. 230. — neque in me ipso, tibi boni quid sit, scio, He. 852. — me cum hoc ipso distædet loqui, Ph. 1010. — ultro, si quam (injuriam) fecere ipsi, expostulant, Ad. 597. — quid! non sciunt ipsi viam, domum qua redeant? He. 360. — intus quæ inter sese ipsi egerint? Ph. 875. — mitto rem: consuetudinem ipsorum, Ad. 824. — ipsis commentum placet, A. 225. — optume ipsos video, Hea. 1049. — aut qua via te captent, eadem ipsos capi, He. 73. — id nosmet ipsos facere oportet, Ph. 223. — tanquam philosophorum habent disciplinæ ex ipsis vocabula, Eu. 263. — jamdudum res reduxit me ipsa in gra-

tiam, A. 959. — estne hæc Thais, quam video? ipsa est: hæreo, Eu. 847. — ea res nunc agitur ipsa, Hea. 851. — ipsa, si cupiat Salus, servare prorsus non potest hanc familiam, Ad. 765. — rogas? senectus ipsa est morbus, Ph. 574. — volo ipsius (Phanii) quoque voluntate hoc fieri, Ph. 724. — vel quod ipsi cupio Glycerio, A. 907. — neque utile ipse virgini est, He. 151. — ita aperte ipsam rem modo locutus, A. 202. — novi, opinor Thaidem. Ch. Istam ipsam, Eu. 564. — texentem telam studiose ipsam offendimus, Hea. 285. — te ipsam quærito, Ad. 321. — ex ipsa millies audivi, A. 948. — si non ipsa re istuc tibi dolet, Ad. 737. — quid ipsæ? quid aiunt? Ad. 660. — te ipsum purgare ipsis coram, placabilius est, Ad. 610. — itane attemperate venit hodie in ipsis nuptiis? A. 918. — istuc ipsum. Da. Atque istuc ipsum nihil pericli est, A. 351. — an quia pudet? Ch. Id ipsum. Pr. Id ipsum? virgo vero! Eu. 907. — ipsum istuc mihi in hoc est, Ph. 507. — apud alium ipsius facti pudet, Hea. 576. — ipsum id metuo, ut credant: tot concurrunt verisimilia, Ad. 630. — in ipso tempore eccum ipsum obviam, A. 533. — ain' tu? læta est? Gn. Non tam ipso dono, quam, Eu. 592; sæpius alibi.

Ira; unde ira inter eas intercessit, quæ tam permansit diu, He. 305. — decedet jam ira hæc, He. 505. — propterea hæc ira est, He. 711. — cito ab eo hæc ira abscedet, He. 782. — unde ortum est initium iræ, He. 351. — timet omnia, patris iram et animum amicæ, Hea. 189. — ut ego iram hanc in eos evomam omnem, Ad. 313. — iram expedies, He. 291. — unum aliquod verbum inter eas iram hanc conciverit, He. 313. — videndum est, ne minus propter iram hanc impetrem, quam possiem, He. 729. — missam iram faciet, He. 781. — in me omnem iram derivem senis? Ph. 323. — minue virò iram, Ph. 435. — vide, ne impulsus ira prave insistas, He. 484. — incendor ira, esse ausam facere hæc se injussu meo, He. 562. — iræ sunt inter Glycerium et gnatum, ita magnæ, ut, A. 553. — amantium iræ, amoris integratio est, A. 556. — hæ iræ factæ essent multo ampliores, He. 289. — quæ maxumæ sunt interdum iræ, He. 307. — haud ita decet, celare te iras, He. 353. — pueri inter se quàm pro levibus noxiis iras gerunt! He. 310. — quibus iris impulsus nunc in illam iniquus siem? He. 485.

Iracundia; si adjutor sim ejus iracundiæ, Ad. 147. — quod ejus remedium inveniam iracundiæ? Ph. 186. — omitte, Demea, tuam istanc iracundiam, Ad. 759. — reprime iracundiam, atque ad te redi, Ad. 798. — recte mihi vidissem, et senis essem ultus iracundiam, Ph. 190. — præ iracundia, non sum apud me, Hea. 921. — vix sum compos animi: ita ardeo iracundia, Ad. 311.

Iracundus; quum de eadem causa est iracundus factus inimicissimus, He. 309. — tu quoque proterve iracundus es, He. 503. — quum hoc, quod levius est, tam animo iracundo tulit, He. 568.

Irascor; rursum, Demea, irascere? Ad. 137. — ut quum velit tibi jure irasci, non queat, A. 395.

— ille continuo irasci : neque negare audere, Eu. 618.

Iratus, a, um; redeo inde iratus, atque ægre ferens, A. 137. — quod nunc tute tecum iratus cogitas, Eu. 64. — metuit semper, ne quando iratus tu alio conferas, Eu. 450. — iratus senex, Hea. 37. — vereor, quam ne quid in illum iratus plus satis faxit, pater, Hea. 198. — jam non sum iratus, Hea. 820. — quibus in rebus alius ne iratus quidem est, He. 308. — etsi merito iratus est, He. 505. — tibi quoque ædepol iratus sum graviter, He. 623. — sin autem est ob eam rem iratus gnatus, He. 781. — ne te iratus sævidicis dictis protelet, Ph. 213. — iratus est, Ph. 350, 426. — an tu hoc peccatum hoc esse illum iratum putas? Hea. 992. — oh! qui egomet produxi, atque iratum admodum, Ad. 404. — Phanium relictam solam? Et iratum senem? Ph. 316. — confutavit verbis admodum iratum patrem, Ph. 477. — memini relinqui me, Deo irato meo, Ph. 74. — nescio: nisi mihi Deos satis scio fuisse iratos, A. 665. — quæ in animo cogitat irata, quam illa, quæ parentes propitii, Ad. 31.

Irrideo; bona verba quæso. Si. Irrides? A. 204. — irrides in re tanta? Hea. 784. — impuratus me ille ut etiam irrideat? Ph. 668. — ne eum circumventum inique iniqui irrideant, He. 54. — cœpit ad id alludere, et me irridere, Eu. 425. — itan' lepidum tibi visum est, scelus, nos irridere? Eu. 1017. — tam aperte irridens? Ph. 955. — irrideor? A. 501. — etiam nunc non credis, indignis nos esse irrisas modis? Eu. 709.

Irritor, irritatus; irritor, Ph. 931. — potes nunc, dum animus irritatus est, 599 — ne, si magis irritatus siet, aliqua ad patrem hoc permanet, Ad. 283. — ita sum irritatus, animum ut nequeam ad cogitandum instituere, Ph. 240.

Irritus, a, um; quod modo erat ratum, irritum est, Ph. 950.

Irruo; in ædes irruit alienas, Ad. 89. — quam mox irruimus? Eu. 787. — vide, ne ille huc prorsus se irruat, Ad. 552.

Is, ea, id; fuit olim senex, mercator: navem is fregit apud Andrum: is obiit mortem, A. 222, 223. — estne hic Crito? is est, A. 804. — tum pol ego his essem vere, qui simulabar, Eu. 606. — etsi is quoque suarum rerum satagit, Hea. 225. — quando is, quamobrem huc veneram, rus abiit, Ad. 436. — ita nunc is sibi me supplicaturum putat? He. 500. — is sibi responsum hoc habeat, Ph. 16. — ejus causa in funus prodeo, A. 115. — quæ cupiebat de sorore ejus (Chremetis) indicare, Eu. 621. — miseret me ejus (Menedemi), Hea. 168. — filiam ejus (Simuli) virginem vitiavit, Ad. 467. — nec, qua vis sententia ejus (Phidippi) possit mutari, scio, He. 569. — pater ejus (Phædriæ) rediit, an non? Ph. 147. — ein' (patri) ego ut advorser? A. 263. — ubi comperi ex iis, qui ei fuere conscii, Hea. 121. — in quo hæc discebat ludo, exadvorsum ei loco tonstrina erat, Ph. 88. — rejecit se in eum, flens, A. 136. — dicunt, homines nobiles eum adjutare, Ad. 16. — ex eo nunc misera quem capit laborem! A. 721. — mihi magna cum eo fuit semper familiaritas, Hea. 676. — cito ab eo hæc ira abscedet, He. 782. — senes qui primi

venient, ii partem aperient, Ad. 23. — eorum obsequi studiis, A. 64. — eorum ingenia admiror simul, Eu. 250. — iis sese dedere, A. 63. — cœpi iis omnia facere, obsequi, Ph. 78. — eho, non tu dixti esse inter eos inimicitias? A. 854. — nihil est quod malim, quam illam familiam mihi dari obviam, ut iram in eos evomam, Ad. 313. — ea ab illo animadvertenda injuria est, A. 156. — Samia mihi mater fuit; ea habitabat Rhodi, Eu. 107. — ea obiit mortem, Hea. 271. — tanta suspicio de me incidit: neque ea immerito, Ad. 619. — ea ad hos redibat lege hæreditas, He. 172. — ea serviebat lenoni impurissimo, Ph. 73. — importunitatem spectate aniculæ; quia compotrix ejus est, A. 232. — scis fratrem ejus (virginis) esse apprime nobilem? Eu. 979. — ejus anuis causa, opinor, Hea. 287. — obsecrat, sibi ut ejus (puellæ) faciat copiam, Ph. 113. — dabis ei (Thaidi) ultro supplicium, Eu. 69. — quæ est dicta mater esse ei (Antiphilæ) antehac, non fuit, Hea. 270. — quæ res in se neque consilium habet, eam consilio regere non potes, Eu. 58. — ad eam rem tempus non erat, Eu. 621. — scis eam hinc civem esse? Eu. 951. — si ob eam rem vobis vita mea invisa est, quia, Ad. 994. — ob eam rem noluit iterum referre, ut, He. 14. — per eam te obsecramus ambæ, si jus, si fas est, uti, He. 387. — sin est ob eam rem iratus gnatus, quod, He. 781. — ea lege atque omine, ut, si, A. 200. — ea gratia secum adduxisse, ne, Hea. 768. — ea lege hoc adeo faciam; si facit, quod, Hea. 1056. — ea jam ætate sum, ut, He. 737. — curavi, propria ea Phædria ut potiretur, Ph. 829. — ad exemplum ambarum mores earum existimans, He. 163. — exple animum iis, ut credant, He. 788. — nisi si id est, quod suspicor, A. 249. — adjuta me, quo id fiat facilius, Eu. 150. — an quia pudet? Ch. Id ipsum. Py. Id ipsum? Eu. 907. — jam id exploratum est, Ph. 627. — nunc id operam do, ut, A. 157. — te id dare operam, qui istum amorem ex animo amoveas tuo, quam id loqui, quo, A. 308, 309. — id agam, mihi qui ne detur, A. 336. — id paves, ne ducas tu illam, A. 350. — si id succenseat nunc, quia, A. 377. — id propterea nunc hunc venientem sequor, A. 415. — ac non id metuat, ne, ubi, Eu. 140. — id vero serio triumphat, Eu. 393. — idque adeo visam, si domi est, Eu. 545. — nunc id prodeo, ut conveniam Parmenonem, Eu. 1004. — siquidem id sapere est, velle te id, quod, Hea. 324. — id quum studuisti, isti formæ ut mores consimiles forent, Hea. 382. — dum id quæro, tibi qui filium restituerem, Hea. 492. — idque adeo miror, quomodo, Hea. 1006. — cogito id, quod res est, Ad. 207. — ipsum id metuo, ut credant, Ad. 630. — id quod me repente aspexerant, He. 368. — tu id, quod boni est, excerpis, Ph. 697. — in id redactus sum loci, ut, Ph. 978. — in eo disputant, A. 15. — eo pacto apud te meo erit ingenio fides, quum, He. 474. — tu haud quidquam mihi, nisi ea, quæ nihil opus sunt scire, A. 338. — cœpi aliam rem ex alia cogitare, et ea omnia in pejorem partem, Eu. 631; et sæpissime alibi.

Istac; abi sane istac, istorsum, quo vis, Hea. 588.

Iste, a, ud; næ iste haud mecum sentit, A. 325. — quis fuit igitur? Py. Iste Chærea, iste ephebus, Eu. 822, 823. — iste tuus, ipse sentiet posterius, Ad. 140. — non hercle ex re istius me instigasti, Ph. 968. — quid isti (eunucho) credam? Eu. 704. — hominem istum impurissimum absolvitote, Ad. 282. — cum milite isto præsens, absens ut sies, Eu. 192. — id isti vituperant factum, A. 15. — quid? isti te ignorabant, Eu. 1088. — potius, quam istorum obscuram diligentiam, A. 21. — pol ego istos commovebo, Hea. 730. — sive ista uxor, sive amica est, A. 216. — quæ ista est pravitas? Hea. 975. — te isti (Glycerio) virum do, A. 295. — opinor Thaidem. Ch. Istam ipsam, Eu. 564. — virginem ipsam, Thaidi, quæ hodie dono data est, scis eam hinc civem esse? Eu. 950. — faciam boni tibi aliquid pro ista re, Hea. 763. — ne bonæ tuæ istæ nos rationes subvortant, Ad. 840. — nihil pol jam res istæc mihi voluptatis ferunt, He. 593. — tibi istas posthac comprimito manus, Hea. 589. — mihi fides apud hunc est, nihil me istius facturum, Hea. 571. — olim isti fuit generi quondam quæstus, Eu. 246. — Syre, præceptorum plenus istorum ille, Ad. 413. — egon' quidquam cum istis factis tibi respondeam? Eu. 153; sæpissime alibi.

Istic (adverb.); neque istic, neque alibi tibi erit in me mora, A. 421. — quid istic tibi negotii est? A. 851. — tu istic mane, ut, Eu. 908. — quasi istic minor mea res agatur, quam tua, Hea. 354. — tibi vero quid istic est rei? Ad. 648. — ausculta. Ph. Istic sum, He. 114.

Istic, istæc, istoc vel *istuc;* quid istic? Sy. Manebit, Hea. 380. — qui istic mos est? Hea. 562. — quid istic narrat? Hea. 579; Ph. 994. — quem? Ch. Istunc servulum dico adolescentis, Hea. 530. — conservis ad eumdem istunc præcipio modum, Ad. 425. — cave quoquam ex istoc excessis loco, A. 762. — quem cum istoc sermonem habueris, accepi, He. 607. — istæc quidem contumelia est, Hea. 566. — istæc res est, Ad. 419. — omitte, Demea, tuam istanc iracundiam, Ad. 759. — nihil istac opus est arte, A. 32. — adortus jurgio fratrem, de Psaltria istac, Ad. 406. — istuc ipsum. Da. Atque istuc ipsum nihil periĉli est, A. 351. — quid istuc? A. 573; Eu. 388. — quid istuc, inquam, ornati est? Eu. 237. — est istuc datum profecto, ut, Eu. 395. — ego istuc ætatis, non amori operam dabam, Hea. 110. — idem istuc mihi venit in mentem, Hea. 889. — quid istuc, Sannio, est, quod te audio, nescio quid concertasse cum hero? Ad. 211. — quid istic? dabitur, Ad. 960. — istuc est sapere, He. 608. — quid istuc consilii est? He. 588. — quid istuc mali est? Ph. 185. — quid istuc verbi est? Ph. 343. — ipsum istuc mihi in hoc est, Ph. 507. — quid istuc negoti est? Ph. 815. — quid istuc turbæ est? Ph. 989. — hoccine agis, an non? Da. Ego vero istuc, A. 186. — istuc abs te factum nihili penderem, Eu. 94. — istuccine interminata sum, Eu. 829. — cedo istuc tuum consilium: quid id est? Hea. 332. — quid? istuc

times, quod ille operam amico dat suo? Hea. 911. — obsecro, mi gnate, ne istuc in animum inducas tuum, Hea. 1030. — pol haud paternum istuc dedisti, Ad. 451. — quid ita istuc vis? He. 613. — idem ego istuc facere possum, Ph. 725. — ut te Dii, Deæque cum tuo istoc invento perduint! Hea. 811. — o Jupiter! istoccine pacto oportet? Ad. 736. — reddet tibi tibi cito. Mi. Istoc vilius, Ad. 986. — istæc quum ita sint, Ph. 202. — verba istæc sunt, Ph. 516. — vos istæc intro auferte, A. 38. — ita tu istæc tua misceto; ne, Hea. 783. — Di istæc. Ch. Deos nescio, Hea. 1040. — istæc eadem tute dicas mulieri, Ad. 601.

Istinc; iterum istinc excludere, He. 339.

Istiusmodi; et vos esse istiusmodi, et nos non esse, haud mirabile est, Hea. 387.

Istoc; accede illuc, nimium istoc abisti, Ad. 170.

Istorsum; abi sane istac, istorsum, quo vis, Hea. 588. — concede hinc a foribus paululum istorsum, Ph. 741.

Istuc (adverb.); concede istuc paululum, Eu. 705, 1067. — post istuc veniam, Hea. 274. — istuc ibam, Ad. 825.

Ita (adv. affirmandi); quid istic tibi negoti est? Da. Mihin'? Si. Ita, A. 852.

Ita, itane; non ita dissimili sunt argumento, A. 11. — ita ut ingenium est hominum. Ita ut fit, A. 77, 80. — denique ita tum discedo ab illo, ut, A. 148. — ita Davum modo timere sensi, A. 173. — ita aiunt, A. 192; Hea. 854; He. 357. — ita pol quidem res est, ut dixti, A. 460. — ita magnæ (iræ), ut sperem posse avelli, A. 554. — ita prædicant. Si. Ita prædicant? A. 877, 878. — ita me Di ament, credo, A. 949. — de uxore, ita ut possedi, nihil mutat Chremes, A. 951. — si perget ludere ita, ut facere instituit, Eu. 19. — ita erat res, Eu. 97. — cœpit educare, ita uti si esset filia, Eu. 117. — ita prorsum oblitus sum mei, Eu. 306. — ego illud vero ita feci, ac lubens, Eu. 591. — ita me Dii bene ament, quantum, Eu. 615. — sine auro, tum ornatam, ita uti quæ ornantur sibi, Hea. 288. — ita res est hæc nunc, quasi quum, Hea. 318. — ita, quæso. Ita comparatam esse hominum naturam, ut, Hea. 502, 503. — ita non ut olim, sed uti nunc, Hea. 524. — non licet hominem esse sæpe ita ut volt, si res non sinit. Nunc ita tempus est mihi, ut capiam filiam, Hea. 667. — ita magno desiderio fuit ei filius, Hea. 753. — ita tu istæc tua misceto; ne me admisceas, Hea. 783. — hæc ita ut sunt, cautim, et paulatim dabis, Hea. 871. — ita, ut volo, est, Ad. 140. — ita est homo, Ad. 144. — leno ego sum. Æs. Scio. Sa. At ita, ut, Ad. 162. — nunquam ita magnifice quidquam dicam, quin, Ad. 258. — ita obsecraturum, ut, Ad. 335. — ut quisque suum volt esse, ita est, Ad. 400. — ut homo est, ita morem geras, Ad. 432. — ita se defatigarit, velim, ut, Ad. 521. — ita fiat! Ct. Ita, Ad. 523. — qui ita putant sibi fieri injuriam, Ad. 596. — ita velim me promerentem ames, ut, Ad. 685. — ita vita est hominum, quasi, Ad. 743. — nemo illorum quisquam ad te venit, quin ita paret se, ut, He. 68. — haud

ita decet, He. 252. — utinam istuc ita Di faxint! He. 354. — ut res dant sese, ita magni atque humiles sumus, He. 380. — ita usque adversa tempestate usi sumus, He. 423. — utinam sciam ita esse istuc, He. 536. — quid ita istuc vis? He. 613. — Deus sum, si hoc ita est, He. 844. — ita me Di bene ament, ut, Ph. 165. — ita sum irritatus, ut, Ph. 246. — abduxtin' filiam? Ch. Non. Dr. Quid ita non? Ph. 567. — ita ut æquum fuerat, Ph. 650. — ita patrem audio hæc facta tolerare violenter, Ph. 730. — ita fugias, ne præter casam, quod aiunt, Ph. 767. — itane obstinate operam dat, ut, A. 243. — itan' credis? A. 400. — itan' contemnor abs te? aut itane tandem idoneus tibi videor esse? A. 493. — itane Chrysis? hem! A. 805. — itane huc paratus advenis? A. 911. — itane attemperate venit hodie, ut, A. 918. — itane vero obturbat? A. 928. — itane suades? Eu. 76. — itan' parasti te, ut? Eu. 240. — itane? Th. Sic erit, Eu. 1057. — itane fieri oportet? Hea. 562. — itane vis? Ch. Ita, Hea. 949. — itane tandem, quæso, Menedeme, ut, Hea. 956. — itane est? He. 418. — itane est factum? He. 848. — itane tandem uxorem duxit Antipho? Ph. 231. — itane patris ais conspectum veritum hinc abisse? Ph. 315. — itane hunc patiemur, Geta, fieri miserum? Ph. 535. — itan' parvam mihi fidem esse apud te? Ph. 809. — itane agitis mecum? Ph. 967.

Itaque, et *Ita;* ita volo, itaque postulo, A. 551. — itaque ergo amantur, Eu. 37. — ita me Di bene ament, itaque una inter nos agere ætatem liceat, He. 207. — ita me Di ament, itaque obtingant ex te, quæ exopto, mihi, He. 579. — si cetera sunt ita, ut vis, itaque ut esse ego illum existimo, He. 604.

Itaque; (ergo) itaque hercle nihil jam mutire audeo, A. 506. — itaque, ut ne viderem, misera effugi, Eu. 944. — itaque hanc rem me habere arbitror, Ad. 259. — itaque adeo magnam mihi injecit curam, Ad. 714. — itaque adeo uno animo omnes socrus oderunt nurus, He. 201. — itaque ineptus hodie dum illic sedeo, He. 803. — itaque pæne hercle exclamavi gaudio, Ph. 869. — itaque ad vos venio nuntiatum, Demipho, Ph. 905.

Item; sed postquam amans accessit, unus, et item alter, A. 77. — item alio die quærebam, A. 89. — ait tibi uxorem sese dare hodie: item alia multa, A. 355. — parasiti item ut Gnathonici vocentur, Eu. 264. — vel rex maxumas mihi agebat: aliis non item, Eu. 398. — inde item in (angiportum) aliud, Eu. 844. — si ex capite sis meo natus item, ut aiunt Minervam esse ex Jove, Hea. 1038. — ille ut item contra me habeat, facio sedulo, Ad. 50. — tu alterum, ego item alterum, Ad. 132. — emtæ mulieres complures: et item hinc alia, Ad. 231. — fecere alii sæpe, item boni, Ad. 692. — item, ut meretricem amittere? Ph. 413. — ædiculæ item sunt ob decem alias, Ph. 662.

Iter; evenit, senibus ambobus simul iter ut esset, Ph. 66. — si dicas mihi, iter hac habui: periisti, Eu. 1064. — pergam, quo cœpi, hoc iter, He. 194. — ain' tu, tibi hoc incommodum evenisse iter? He. 415. — hoc ipsa in iti-

nere alteræ dum narrat, audivi, Hea. 271. — dicam in itinere, Ph. 565.

Iterum; quod si iterum mihi sit danda, actum siet, Hea. 456. — non committet hodie unquám, iterum ut vapulet, Ad. 160. — iterum sic memento, Ad. 427. — prius nox oppressisset illic, quam huc revorti posset iterum, Ad. 527. — ob eam rem noluit iterum referre, ut iterum possit vendere, He. 15. — iterum jubet, He. 186. — iterum istinc excludere, He. 339. — judicium de eadem causa iterum ut reddant tibi, Ph. 404.

Itidem; eadem hæc, quæ tibi dixi, dicam itidem illi, A. 601. — ut hoc tibi doleret itidem, ut mihi dolet, Eu. 93. — itidem patria qui alligurierat bona, Eu. 235. — eas itidem fallam, Eu. 385. — si abduxeris, celabitur itidem, ut, Hea. 698. — integram itidem reddam, ut, He. 150. — ut veni, itidem incertum amisti, He. 251. — itidem illæ mulieres sunt ferme, ut pueri, He. 312. — placet, non fieri hoc itidem, ut in Comœdiis, He. 867. — itidem tu face, Ph. 397. — itidem ut cognata si sit, Ph. 409. — Phormio itidem in hac re, ut in aliis, strenuum hominem præbuit, Ph. 476.

Itio; hæccine erant itiones crebræ, et mansiones diutinæ Lemni? Ph. 1011.

J.

Jactus; quod maxime opus est jactu, Ad. 744.

Jam; eamus jam nunc intro, A. 171. — jam primum hæc se gravidam dixit esse, A. 513. — jam tum erat suspicio. Dico jam diu, Eu. 514, 518. — jam nunc hæc non est tua, Hea. 376. — jamne oblitus es? Hea. 848. — jam inde ab adolescentia, Ad. 41. — jam pridem equidem audivi, He. 219. — jam ut limen exirem, ad genua accidit, He. 378. — postilla jam, ut lubet, ludas licet, Ph. 347. — jam a principio, Ph. 849; passim alibi.

Jamdudum; jamdudum te amat: jamdudum illi facile fit, quod doleat, Eu. 448. — jamdudum, scio, venissent, Hea. 230. — jamdudum aliquid ruri agere arbitror, Ad. 402. — sed eccum ipsum! te jamdudum quæro, Ad. 724. — nescio quid jamdudum audio hic tumultuari, He. 336. — audio Archylis, jamdudum, A. 228. — jamdudum te omnes nos accusare audio, Ph. 289; alibi passim.

Janua; ante nostram januam (puerum) appone, A. 727. — propera adeo puerum tollere hinc ab janua, A. 761.

Jocor; jocabar equidem, Eu. 378. — atqui tu hanc jocari credis? Hea. 729.

Jocularis, Jocularius; jocularem audaciam! Ph. 134. — jocularium in malum insciens pæne incidi, A. 784.

Jocus; hic vero est, qui si occeperit, ludum, jocumque dices fuisse illum alterum, Eu. 299. — quam joco rem voluisti a me tandem? Eu. 179. — jocon' an serio illæc dicat, nescio, Hea. 541.

Jubeo; jubeo Chremetem, A. 534. — jubeo, cogo, atque impero, Eu. 389. — quid ais? Sr. Jubeo, Hea. 702. — denique, inspicere, tanquam in speculum, in vitas jubeo, Ad. 417. — tanquam in speculum, in patinas inspicere

jubeo, et moneo, Ad. 430. — salvere Hegionem plurimum jubeo, Ad. 462. — ego vero jubeo, Ad. 929. — Lesbiam adduci jubes, A. 228. — cur non illam huc transferri jubes? A. 954. — jubesne? Eu. 389. — facile equidem facere possum, si jubes, Hea. 547. — cur non arcessi jubes filiam? Hea. 1049. — tune jubes hoc, Demea? Ad. 928. — ita ut jubes, faciam, He. 612. — faciam, ut jubes, Ph. 794. — jubet frater? ubi is est? Ad. 928. — arcessi jubet, iterum jubet, He. 185, 186. — matris ferre injurias me pietas jubet, He. 301. — illos ducere eadem hæc lex jubet, Ph. 126. — id quod lex jubet, dotem daretis, Ph. 296, 409. — mercedem dare lex jubet ei, atque amittere? Ph. 414. — quod jussi ei dare bibere, et quantum imperavi, date, A. 485. — hinc te intro ire jussi, A. 592. — haud ita jussi, A. 957. — huc qua gratia te arcessi jussi, ausculta, Eu. 100. — fac, ita ut jussi, Eu. 207. — sectari jussi, Eu. 262. — jubete istos foras exire, quos jussi, ocius, Eu. 470. — num datum mihi est? num jussi? Hea. 794. — noli fodere jussi, He. 467. — te huc foras puerum evocare jussi, He. 732. — hominem ad forum jussi opperiri, Ph. 598. — ita ut tu justi, soli credita est, Eu. 830. — factum est, quod justi, Demea, Ad. 963. — herus me jussit Pamphilum hodie observare, A. 413. — nam quod peperisset, jussit tolli, A. 465. — orare jussit, si se ames, hera, jam ut ad se venias, A. 689. — domum, ita ut jussit frater, deducam, Eu. 364. — jussit me ad se arcessier, Eu. 510. — Philumenam ad se arcessi hic jussit, He. 466. — hoc te mihi nuntiare jussit, He. 848. — quis te istæc jussit loqui? Ph. 648. — quid renuntiavit olim? So. Fecisse id quod jusseram, Hea. 661. — quia dudum tu tantopere jusseras, eo cœpi, Hea. 786. — et quidem jubebit posci? Hea. 775. — quod is jubebit, faciam, Ph. 1045. — arcessi jube, A. 547. — jube solvi, obsecro, A. 957. — jube, mihi denuo respondeat, Eu. 691. — comprehendi jube, quantum potest, Eu. 835. — jube hunc abire hinc aliquo, Hea. 530. — quæso! jube, maneat, Hea. 737. — immo filium jube potius, Hea. 770. — lectulos jube sterni nobis, Ad. 286. — hanc in horto maceriam jube dirui, Ad. 912. — jube nunc jam dinumeret illi Babylo viginti minas, Ad. 918. — si sanus sies, jube illam redire, He. 494. — argentum rursum jube rescribi, Phormio, Ph. 921. — heus! jubete istos foras exire, quos jussi, ocius, Eu. 469. — paravi, ut jubeam arcessi, A. 743. — pro illo jubeam me illuc deducier, Eu. 572. — qui scis, an, quæ jubeam, sine vi faciat? Eu. 789. — ni me quærere in malo jubeas crucem? Ph. 543. — militem rogat, ut illum admitti jubeat, Eu. 618. — egone? ut Thaidi me dedam, et faciam quod jubeat, Eu. 1025. — ut rogem, quod tempus conveniundi patris me capere jubeat? Ph. 827. — faciam, ut jusseris, Eu. 174. — miror, continuo non jussisse abripi me, Hea. 1003. — dic jussisse te, He. 466. — tantum jussus sum, Ph. 682. — proximo jussa est dari, ut? quod tu vetas, Ph. 416.

Judex; tu es judex, Hea. 352. — ubi est Phædria, judex noster?

Ph. 1054. — an quisquam judex est, qui possit noscere tua justa? Ph. 279. — vobis corrigemus, te judice ipso, He. 255. — vos eritis judices, Ad. 4. — quam iniqui sunt patres in omnes adolescentes judices! Hea. 213. — nostrane ea culpa est, an judicum? Ph. 275. — dilucide expedivi; quibus me oportuit judicibus, Ph. 402. — ad judices veniemus, Ph. 129. — postquam ad judices ventum est, Ph. 102.

Judicium; cras est mihi judicium, Eu. 339. — vestrum judicium fecit, Hea. 12. — ejus judicio permitto omnia, Ph. 1044. — magistratus adi, judicium de eadem causa iterum ut reddant tibi. Soli licet bis judicium adipiscier, Ph. 404, 406. — vi coactum te esse invitum, lege, judicio: tenes? Ph. 214.

Judico; te laudo, et fortunatam judico, Hea. 381. — abi: virum te judico, Ad. 566. — mea quidem sententia judico, Syrum fieri esse æquum liberum, Ad. 965. — nisi illos ex tuo ingenio judicas, Hea 881. — Demea, hæc male judicas, Ad. 101. — hominem maxumi pretii te esse, hodie animo judicavi meo, Ad. 896. — ex aliarum ingeniis nunc me judicet, Eu. 198. — id ita esse, vos jam judicare poteritis, Eu. 29. — tun' prospicere, aut judicare nostram in rem quod sit, potes? He. 549.

Jugulo; suo sibi hunc gladio jugulo, Ad. 962. — papæ! jugulares hominem, Eu. 417.

Junceus, a, um; tametsi bona est natura, reddunt curatura junceas, Eu. 316.

Jungo; unaque nos sibi opera amicos junget, He. 799.

Juno; Juno Lucina, fer opem! serva me, obsecro! A. 474; Ad. 488.

Jupiter; ut, Syre, te magnus perdat Jupiter! Ad. 718. — at ita me servet Jupiter! Ph. 806. — Jovem quo pacto Danaæ misisse aiunt in gremium imbrem aureum, Eu. 584. — o Jupiter! quid ego audio? A. 465. — pro Jupiter! A. 734; Eu. 550. — o Jupiter! A. 932; Hea. 690. — Jupiter magne! Eu. 708. — o Jupiter! quæ illæc turba est? Eu. 945. — o Jupiter! serva, obsecro, hæc nobis bona, Eu. 1047. — o Jupiter! ubinam est fides? Hea. 256. — o Jupiter! tantamne esse in animo inscitiam! Hea. 630. — pro Jupiter! tu homo adigis me ad insaniam, Ad. 112. — pro supreme Jupiter! minime miror, qui, Ad. 197. — pro Jupiter! hominis stultitiam! Ad. 367. — o Jupiter! istoccine pacto oportet? Ad. 735. — o Jupiter! hanccine vitam! Ad. 761. — pro Jupiter! clamorem audio, He. 317. — o Jupiter! Di nos respiciunt! Ph. 815. — ut aiunt Minervam esse ex Jove, Hea. 1038.

Jurgium; miles tendere: inde ad jurgium, Eu. 626. — porto hoc jurgium ad uxorem, He. 513. — adortus jurgio fratrem apud forum, Ad. 405. — de jurgio siletur, Ph. 777.

Jurgo; cedo, quid jurgabit tecum? A. 390. — credo jam, ut solet, jurgabit, Ad. 80. — cum Davo egomet vidi jurgantem ancillam, A. 840.

Juro; qui sine hac jurabat se unum nunquam victurum diem, Ad. 333. — vel hic Pamphilus jurabat quoties Bacchidi! quam sancte! He.

60. — fidem dans, jurans se illam ducturum domum, Ad. 474.

Jus; jus summum sæpe summa malitia est, Hea. 796. — quod vos jus cogit, id voluntate impetret, Ad. 491. — virginem vitiasti, quam te jus non fuerat tangere, Ad. 690. — quî minus mihi idem jus æquum est esse? Ad. 805. — si jus, si fas est, He. 387. — anne hoc adipiscar, quod jus publicum est? Ph. 412. — si vim faciet, in jus ducito hominem, Eu. 767. — qui neque jus, neque bonum, atque æquum sciunt? Hea. 642. — ego meum jus persequar, Ad. 164. — suum jus postulat, Ad. 202. — etsi scio, meum jus esse, ut te cogam, He. 243. — in jus ambula. Ph. In jus! Ph. 935. — in jus eamus. Ph. In jus! Ph. 980. — quo jure, quaque injuria, A. 214. — ut quum velit tibi jure irasci, non queat, A. 395. — hoc confiteor, jure mihi obtigisse, A. 610. — non necesse habeo omnia pro meo jure agere, Ad. 52. — si nunc de tuo jure concessisses paululum, homo stultissime, Ad. 218. — eodem ut jure uti senem liceat, quo jure sum usus adolescentior, He. 10, 11.

Jus, (liquor); quo pacto ex jure hesterno panem atrum vorent, Eu. 538.

Jusjurandum; si forte opus sit ad herum jusjurandum mihi, A. 730. — jusjurandum dabitur, Ad. 166. — quem neque fides, neque jusjurandum repressit, Ad. 307. — dixit, jurijurando meo se fidem habuisse, He. 871. — dabo jusjurandum, nihil esse istorum, tibi, He. 697. — aliud si scirem, quî firmare meam apud vos possem fidem, sanctius quam jusjurandum, He. 751. — istuc jusjurandum idem polliceare illis, He. 754.

Justitia; ut meæ stultitiæ in justitia tua sit aliquid præsidii, Hea. 646.

Justus, a, um; a parvulo ut semper tibi apud me justa et clemens fuerit servitus, scis, A. 36. — causam hanc justam esse, animum inducite, Hea. 41. — bonam atque justam rem oppido imperas, et factu facilem, Hea. 704. — justam illam causam, facilem, vincibilem, optumam? Ph. 226. — eho! nonne hæc justa tibi videntur postea? Ad. 664. — quia non justa, injusta prorsus omnia, omnino obsequor, Ad. 995. — quî possit noscere tua justa? Ph. 280. — quæ causa est justissima, Ph. 709.

Juvo; id demum juvat, si, Ad. 256. — qui sic sunt, haud multum hæredem juvant, He. 460. — crede inquam mihi, aut consilio, aut re juvero, Hea. 86.

L.

Labasco; labascit, victus uno verbo, Eu. 178. — labascit, Ad. 240.

Labefacio; omnes dentes labefecit mihi, Ad. 345.

Labefacto; ita me video ab ea astute labefactarier, Eu. 509.

Labia; accurrit ad me, incurvus, tremulus, labiis demissis, gemens, Eu. 336.

Labor, vel *Labos;* quibus est alicunde aliquis objectus labos, He. 286. — ut aliqua pars laboris minuatur mihi, Hea. 42. — si quid laboris est, nollem, Hea. 82. — sine me, vacivum tempus ne quod duim mihi laboris, Hea. 91. —

meo labori haud parcens, He. 226. — ex eo nunc misera quem capit laborem! A. 722. — nonne te miseret mei? tantum laborem capere ob talem filium? A. 872. — non convenit, qui illum ad laborem impulerim, me ipsum fugere, Hea. 165. — spe incerta, certum mihi laborem sustuli, He. 17. — laborem inanem ipsus capit, He. 344. — ita ut ingenium est hominum ab labore proclive ad lubidinem, A. 78. — ejus labore, atque ejus dolore, gnato ut medicarer tuo, A. 833. — labore alieno magnam partam gloriam verbis sæpe in se transmovet, Eu. 399. — ne assidue agendi sint mihi, cum labore maxumo, Hea. 40. — labore inventa mea cui dem bona, Hea. 841. — ut serves, quod labore invenerit, Hea. 1042. — hoc fructi pro labore ab his fero odium. Ille alter sine labore patria potitur commoda, Ad. 874, 875. — ita eos meo labore eductos maxumo, hic fecit suos, paulo sumptu, Ad. 879. — poetam restitui in locum, prope remotum ab labore, He. 23. — sine labore hanc gratiam, te, ut sibi des pro illa nunc rogat, He. 390. — haud existumans, quanto labore partum, Ph. 46. — omnes mihi labores fuere, quos cepi, leves, Hea. 399.

Laboriosus, a, um; si qua laboriosa est, ad me curritur: sin lenis, ad, Hea. 44. — vel me hæc deambulatio, quam non laboriosa, ad languorem dedit! Hea. 807.

Laboro; laborat e dolore, A. 268. — at istos rastros interea tamen appone: ne labora, Hea. 89. — illi de me supplicium dabo: laborans, quærens, parcens, illi serviens, Hea. 139.

Labrum; hem! vide, ut discidit labrum, Ad. 561.

Lacero; ne cujusquam misereat: quin spolies, mutiles, laceres, He. 65. — vah! quibus illum lacerarem modis, Ad. 316.

Lacesso; Phormionem, qui volet, lacessito, Ph. 1026. — vetus si poeta non lacessisset prior, Ph. 14. — is ne erret, moneo, et desinat lacessere, Eu. 16. — hic respondere voluit, non lacessere, Ph. 20.

Laches; Laches, et diligentiam vostram, et benignitatem novi, He. 263. — haud equidem dico, mi Laches, He. 232; et alibi.

Lacruma; hinc illæ lacrumæ! A. 126. — lacrumæ confictæ dolis, A. 559. — homini illico lacrumæ cadunt, quasi puero, gaudio, Ad. 539. — ipsa horrida: lacrumæ, vestitus turpis, Ph. 107. — ignarum censes tuarum lacrumarum esse me? He. 675. — lacrumas excussit mihi, Hea. 167. — hera, lacrumas mitte, Ad. 336. — lacrumis opplet os totum sibi, Hea. 306. — ut ne restinguas, lacrumis si exstillaveris, Ph. 974.

Lacrumo; oh! lacrumo gaudio, Ad. 410. — lacrumo, quæ posthac futura est vita, quum, He. 405. — quid lacrumas? Ad. 683. — quid tu igitur lacrumas? He. 355. — virgo ipsa lacrumat, Eu. 659. — num id lacrumat virgo? Eu. 828. — eheu! Ch. Ne lacruma, Hea. 84. — nequeo, quin lacrumem miser, He. 385. — repperi, qui det, neque lacrumet, Ph. 521. — virgo conscissa veste lacrumans obticet, Eu. 819. — venit ipsus ultro, lacrumans, orans, obsecrans, Ad. 473. — corripui illico me inde lacrumans. Ad genua accidit, lacru-

mans misera, He. 377, 379. — intervenit adolescens quidam lacrumans, Ph. 92.

Lacryma, *Lacrymo;* vid. supr.

Lacrymula; una mehercle falsa lacrymula restinguet, Eu. 67.

Lacto; sollicitando, et pollicitando eorum animos lactas? A. 914. — nisi me lactasses amantem, et falsa spe produceres? A. 650.

Lacus; apud isum lacum est pistrilla, Ad. 585. — perreptavi usque omne oppidum: ad portam, ad lacum: quo non? Ad. 719.

Lædo; minus multo audacter, quam nunc lædit, læderet, Ph. 11. — responsum, non dictum esse, quia læsit prior, Eu. 6. — minus multo audacter læderet, Ph. 11. — qui placere se studeat bonis, et minime multos lædere, Eu. 2. — si perget lædere ita, ut facere instituit, Eu. 18. — placidus, nulli lædere os, arridere omnibus, Ad. 868.

Lætitia; quæ mihi ægritudinem afferat: tanta hæc lætitia oborta est, Hea. 680. — ut hanc lætitiam nec opinanti primus ei objicerem domi, Hea. 186. — Syre mi; obsecro, ne me in lætitiam frustra conjicias, Hea. 292. — quantam obtuli adventu meo lætitiam Pamphilo hodie! He. 817. — hunc diem cupio, ut cœpi, perpetuum in lætitia degere, Ad. 524.

Lætor; istuc tibi ex sententia tua obtigisse lætor, Hea. 683. — ut ego nunc non tam meapte causa lætor, quam illius, Hea. 687. — hæc tot gaudia illi contigisse lætor, He. 824. — ut quisquam amator nuptiis lætetur, He. 826.

Lætus, *a*, *um;* lætus est, nescio quid, A. 341. — quid gestiam, aut quid lætus sim, Eu. 555. — quid hic lætus est? Eu. 1033. — lætus est de amica, Ad. 253. — lætus sum, fratri obtigisse, quod vult, Ph. 819. — gnatus quod se assimulat lætum, id dicis? Hea. 889. — concurrunt læti mi obviam cupedinarii, Eu. 256. — ain' tu? læta est? Eu. 392. — læta vero ad se abducit domum, Eu. 576. — illico omnes simul lætæ exclamant, venit! He. 368. — nihil vidi quidquam lætius, Ad. 367.

Lamentor; quia tum mihi lamentari præter ceteras visa est, A. 121. — modo vidi virginem miseram, suam matrem lamentari mortuam, Ph. 96.

Lampas; missa hæc face; hymenæum, turbas, lampadas, tibicinas, Ad. 911.

Lana; anus ad lanam redit, Hea. 278. — lana ac tela victum quæritans, A. 75.

Languor; vel me hæc deambulatio, quam non laboriosa, ad languorem dedit! Hea. 807.

Lanius; concurrunt læti mi obviam, cupedinarii omnes, cetarii, lanii, Eu. 257.

Lapis; ubi possem persentiscere, ni essem lapis? Hea. 918. — tu, inquam, mulier, quæ me omnino lapidem, non hominem putas, He. 214. — hei, quid stas? lapis! Hea. 831.

Large; et habet quod det, et dat nemo largius, Eu. 1077.

Largior; de te largitor, puer, Ad. 944. — ex assentando, indulgendo, et largiundo, Ad. 995.

Largitas; quæ istæc subita est largitas? Ad. 992. — vehemens in utramque partem es nimis, aut largitate nimia, aut parsimonia, Hea. 441.

Lascivia; qui nunc luxuria, et lascivia diffluit, Hea. 946.

Lassus, a, um; animus lassus, cura confectus, stupet, A. 305. — vigilabis lassus, A. 316. — lassam oppido tum esse aiebant, He. 238.

Later; purgem me? laterem lavem, Ph. 187.

Latinus, a, um; Latini Phormionem nominant, Ph. 27. — ex Græcis bonis Latinas fecit noa bonas, Eu. 8. — eas fabulas factas prius Latinas, sciase se, id vero pernegat, Eu. 34. — Dum facit pascas Latinas, Hea. 18.

Latum; Latus; Laturus; vid. in *Fero.*

Latus, lateris; si licet me latere tecto abscedere, Hea. 672.

Laudo; laudo, A. 444; Eu. 279; Ph. 140. — non laudo, A. 456. — eu noster! laudo, Eu. 154. — quidquid dicunt, laudo: id rursum si negant, laudo id quoque, Eu. 251. — edepol, mea te Antiphila, laudo, Hea. 381. — in loco ego vero laudo, Hea. 538. — nunc laudo te, gnate, Hea. 1067. — laudo, Cteaipho: patrissas, Ad. 566. — amoque, et laudo, et vehementer desidero, He. 488. — laudo hunc, Ph. 285. — mihi illam laudas? Eu. 1052. — eho! laudas quaeso, heros qui fallunt? Hea. 537. — laudas? Ad. 567. — scelus quemnam hic laudat? A. 847. — aut si laudat, te ut male urat, Eu. 438. — numquid habes, quod contemnas? tacent: satis laudant, Eu. 476. — gaudebat: me laudabat, Ph. 594. — laudabis, Hea. 374. — si laudabit hæc illius formam: tu hujus contra, Eu. 443. — quid ego ejus tibi nunc faciem prædicem, aut laudem? Eu. 565. — quid commemorem primum, aut laudem maxume? Eu. 1043. — quid ego nunc te laudem? Ad. 257. — uno ore omnia bona dicere, et laudare fortunas meas, A. 97. — ah, vereor coram in os te laudare amplius, Ad. 270. — ego in hac re nihil reperio, quamobrem lauder tantopere, Ad. 594. — laudarier te audit libenter, Ad. 537.

Laus; laudin' an vitio duci id factum oporteat, Ad. 5. — tu nunc tibi id laudi ducis? Ad. 106. — utrum studiose id sibi habet, an laudi putat fore? Ad. 383. — hoc laudi est. Hoc vitio datur, Ad. 419. — ita facillume sine invidia laudem invenias, A. 66. — quantam, et quam veram laudem capiet Parmeno! Eu. 924. — in mea vita tu tibi laudem is quæsitum, Hea. 315. — quod illi maledictum vehemens esse existumant, eam laudem hic ducit maximam, Ad. 18. — sibi vero hanc laudem relinquunt, He. 461.

Laute; facete, lepide, laute: nihil supra, Eu. 427. — laute munus administrati tuum, Ad. 768.

Lautus, a, um; omnes te in lauta et bene aucta parte putant, Hea. 798. — hoc lautum est parum, Ad. 426.

Lavo; it, lavit, redit, Eu. 593. — dum lavamus, Eu. 595. — si voles, lavato, Eu. 596. — purgem me? laterem lavem, Ph. 187. — nunc primum fac, isthæc ut lavet, A. 484. — continuo hæc adornant, ut lavet, Eu. 582. — illa si jam laverit, mihi nuntia, Hea. 618. — ubi nos laverimus, Eu. 596. — arcessitur lavatum interea virgo, Eu. 592. — abeunt lavatum, Eu. 600. — ea lavatum dum it, Hea. 655. — unctum atque lautum e balneis, Ph. 339. — venias nunc precibus lautum peccatum tuum? Ph. 972.

Lectulus; lectulos jube sterni nobis, Ad. 286. — lectulos in sole ilignis pedibus faciundos dedit, Ad. 587.

Lectus; huc est intro latus lectus; vestimentis stratus est, Hea. 904. — deinde eam in lectum illæ collocant, Eu. 593. — ut triduo hoc e lecto nequeat surgere, Ad. 512. — video, alios festinare, lectos sternere, Hea. 125.

Lectus, a, um; accipe: hem! (argentum) lectum est: conveniet numerus, Ph. 53.

Lemnos; fructum, quem Lemni uxoris reddunt prædia, Ph. 679. — cujus vir uxorem Lemni habuit aliam, Ph. 941. — hæccine erant itiones crebræ, et mansiones diutinæ Lemni? Ph. 1012. — evenit iter, illi in Lemnum ut esset, Ph. 66. — quid? qua profectus causa hinc es Lemnum? Ph. 566. — cum ejus consuevit olim matre in Lemno clanculum, Ph. 872. — in Lemno clam te uxorem duxit, Ph. 1003.

Lenio; pro se quisque sedulo faciebat, quo illam mihi lenirent miseriam, Hea. 127.

Lenis, e; si qua laboriosa est, ad me curritur: sin lenis est, ad alium defertur gregem, Hea. 45. — ut sciat lenem patrem illum factum me esse acerrimum, Ph. 262. — qui me tam leni passus est animo usque adhuc, A. 262. — si te tam leni et victo animo esse ostenderis, Hea. 438. — quemquamne animo tam communi esse, aut leni putas? Hea. 913. — ego sum animo leni natus, He. 270. — ingenio te esse in liberos leni puto, Hea. 151. — asperum (vinum), pater, hoc est; aliud lenius sodes, vide, Hea. 459.

Lenitas; heri semper lenitas verebar quorsum evaderet, A. 175. — inepta lenitas patris, et facilitas prava, Ad. 391.

Leno; avarus leno, Hea. 39. — leno ego sum, at fide optuma, Ad. 161. — vah! leno iniqua me non vult loqui. Sa. Leno sum, fateor, Ad. 188, 189. — eia! ne parum leno sies, Ph. 507. — in Græca adolescens est, qui lenoni eripit meretricem, Ad. 8. — ea serviebat lenoni impurissimo, Ph. 83. — argentum accepi: tradidi lenoni, Ph. 828. — is pro sua amica lenoni dedit, Ph. 1042. — hei! metuo lenonem, Ph. 490. — ad lenonem hinc ire pergam, Ph. 846. — leno, audi, si vis, nunc jam, Ad. 185. — si tibi res sit cum eo lenone, tum sentias, Ph. 171. — ab lenone ipsus eripuit palam, Ad. 329.

Lepide; facete, laute, lepide: nihil supra, Eu. 427.

Lepidus, a, um; euge! jam lepidus vocor. Ego lepidus ineo gratiam, Ad. 915, 918. — o lepidum patrem! A. 950. — ego usa sum benigno, et lepido, et comi, He. 838. — lepida es, He. 753. — ego pol tibi dabo illam lepidam, Hea. 1062. — itan' lepidum tibi visum est, scelus, nos irridere? Eu. 1017. — o lepidum caput! Ad. 971; Ph. 558. — abi hinc, quo dignus, cum donis tuis tam lepidis, Eu. 652. — placet, pater lepidissime, Ad. 915. — o capitulum lepidissimum! Eu. 531.

Lepus; lepus tute es, et pulpamentum quæris? Eu. 426.

Lesbia; Lesbiam adduci jubes, A. 228. — ita pol quidem res est, ut dixti, Lesbia, A. 460.

Levis, e; omnes mihi labores fuere, quos cepi, leves, Hea. 399.

— itidem mulieres sunt ferme, ut pueri, levi sententia, He. 312. — quas antehac fecit fabulas, tenui esse oratione, et scriptura levi, Ph. 5. — olim quidem te causæ impellebant leves, He. 426. — pueri inter sese quam pro levibus noxiis iras gerunt! He. 310. — sin autem est iratus gnatus, quod peperit uxor clam; id leve est, He. 782. — levia sunt hæc, quæ tu pergravia esse in animum induxti tuum, He. 292. — nolo: nec leviorem vobis, viderier immerito, He. 759. — quum hoc, quod levius est, tam animo iracundo tulit, He. 568.

Levo; sperabit sumtum sibi senex levatum esse harum abitu, Hea. 746.

Lex; lex est, ut orbæ, qui sunt genere proxumi, eis nubant: et illos ducere eadem hæc lex jubet, Ph. 125, 126. — invitus feci: lex coëgit. Etiamne id lex coëgit? Ph. 236, 238. — sed, id quod lex jubet, dotem daretis, Ph. 296. — id quod lex jubet, dotem dare, Ph. 409. — mercedem dare lex jubet ei, atque amittere? Ph. 414. — ut præter civium morem atque legem hanc habere studeat? A. 882. — — neque legem putat tenere se ullam, Ad. 86. — ea lege atque omine, ut, si, A. 200. — ejus morte ea ad me lege redierunt bona, A. 801. — hac lege tibi meam astringo fidem, Eu. 102. — ea lege hoc adeo faciam; si facit, Hea. 1056. — ea ad hos redibat lege hæreditas, He. 172. — si uxorem velit, lege id licere facere, Ph. 116. — vi coactum te esse invitum, lege, judicio: tenes? Ph. 214. — mea lege utar, Ph. 532. — lege agito ergo, Ph. 983. — huic leges cogunt nubere hanc, Ad. 656. — servum hominem orare leges non sinunt, Ph. 292. — bonorum extortor, legum contortor! Ph. 374. — tam facillime patris pacem in leges conficiet suas, Hea. 1000. — coactus legibus, eam uxorem ducet, A. 782. — mihi non videtur, quod sit factum legibus, rescindi posse, Ph. 694. — an legibus daturum pœnas dices, si illam ejecerit? Ph. 625.

Libenter; tu hercle cum illa, Phædria, et libenter vivis: etenim bene libenter victitas, Eu. 1073. — recipimus (in gregem). Ch. Ac libenter, Eu. 1085. — laudarier te audit libenter, Ad. 537. — istos invitos Di perdant! qui hæc libenter nuntiant, He. 469. — at nunc dicam, quod lubenter audias, Ph. 487.

Liber (Bacchus); sine Cerere et Libero friget Venus, Eu. 731.

Liber, a, um; usque ad necem operiere loris. Sa. Loris? liber! Ad. 183. — accede huc ad me: liber esto, Ad. 975. — neutiquam officium liberi esse hominis puto, A. 331. — dolet, dictum imprudenti adolescenti, et libero, Eu. 430. — quæ liberum scire æquum est adolescentem, Eu. 477. — judico Syrum fieri esse æquum liberum, Ad. 965. — neque vendundam censeo, quæ libera est, Ad. 195. — principio eam esse dico liberam, Eu. 804. — Phrygiam ut uxorem meam una mecum videam liberam, Ad. 978. — si tu illam attigeris secus, quam dignum est, liberam, Ph. 438. — quum in pariundo aliquot affuerint liberæ, A. 773. — scire est liberum ingenium atque animum, Ad. 832.

Liberalis, e; herus liberalis est, et fugitans litium, Ph. 622. — neque boni, neque liberalis functus officium est viri, Ad. 465. — fun-

ctus adolescentuli est officium liberalis, Ph. 282. — estne ita; ut duxi, liberalis? Ph. 904. — quod sine sumtu ingenuam, liberalem nactus es, Ph. 168. — quia erat forma præter ceteras honesta, et liberali, A. 123. — hem, Eunuchum tibi! quam liberali facie! Eu. 473. — ille erat honesta facie, et liberali, Eu. 682. — ego liberali illam assero causa manu, Ad. 195. — ingenium novi tuum liberali devinctum, A. 562. — hæc, ita ut liberali esse ingenio decet, pudens, He. 164.

Liberalitas; pudore et liberalitate liberos retinere satius esse credo, quam metu, Ad. 57.

Liberaliter; propterea quod serviebas liberaliter, A. 38.

Libere; homines adolescentulos, eductos libere, in fraudem illicis? A. 913. — ut agitarem libere inter vos convivium, He. 93. — liberius vivendi fuit potestas, A. 52.

Liberi; uxor, liberi inventi invito patre, A. 893. — eccum adest communis corruptela nostrûm liberûm, Ad. 797. — hoc qui nequit, fateatur nescire imperare liberis, Ad. 77. — ingenio te esse in liberos leni puto, Hea. 151. — hic, ita ut liberos est æquum, dictis confutabitur, Hea. 950. — pudore et liberalitate liberos retinere satius esse credo, quam metu, Ad. 57. — qui illum decrerunt dignum, suos cui liberos committerent, He. 212. — si ex me illa liberos vellet sibi, non clam me haberet, etc., He. 655.

Libero; hem, libero, A. 353. — quam primum hoc me libera miserum metu, A. 352. — liberatus sum hodie, Dave, tua opera. Dav. Ac nullus quidem, A. 771.

Libertas; hiccine libertatem aiunt æquam esse omnibus? Ad. 184.

Libertus; feci, e servo ut esses libertus mihi, A. 37. — immo apud libertum Discum, Eu. 608.

Libens, Libet, Libido; vid. in *Lubens, Lubet, Lubido.*

Licentia; nimia illæc licentia evadet in magnum malum, Ad. 510. — deteriores omnes sumus licentia, Hea. 483.

Licet; sic ut quimus, quando, ut volumus, non licet, A. 807. — pater, licetne pauca? A. 895. — quod si personis iisdem uti aliis non licet: quî magis licet, currentes servos scribere? Eu. 35, 36. — jamne erumpere hoc licet mihi gaudium? Eu. 550. — si illud non licet, Eu. 639. — fruare dum licet, Hea. 345. — non licet hominem esse sæpe ita ut vult, Hea. 666. — triumpho, si licet me latere tecto abscedere, Hea. 672. — aliis si licet, tibi non licet, Hea. 797. — here, licetne? Ch. Loquere, Hea. 975. — Dum per ætatem licet, Ad. 109. — quî tibi magis licet meam habere? Ad. 180. — hoc licet impune facere huic, illi non licet, Ad. 828. — impune optare istuc licet, He. 464. — si est, ut velit reducere uxorem, licet, He. 501. — here, licetne scire ex te? Pa. Non licet, He. 874, 875. — post illa jam, ut ludet, ludas licet, Ph. 347. — soli licet hic bis judicium adipiscier, Ph. 405. — dum licet, loquimini mecum, Antipho, Ph. 548. — ire igitur tibi licet, Nausistrata, Ph. 812. — illic haud licebat, nisi præfinito loqui, He. 94. — tibi non licuit per te mihi dare, Hea. 967. — dum licitum est ei, amavit, A. 444. — quam mihi per silentium nunquam agere licitum est, He. 30. — dum illico licitum est, He. 838. — saltem hoc licebit, Eu. 640. — quæso

hercle ut liceat, dare huic quæ volumus, Eu. 466. — date potestatem, mihi statariam agere ut liceat per silentium, Hea. 36. — mihi amicam adduxti; quam non liceat tangere, Hea. 819. — modo liceat vivere; est spes, Hea. 983. — eodem ut jure uti senem liceat, quo, He. 11. — itaque una inter nos agere ætatem liceat, He. 207. — ita me Di bene ament, ut mihi liceat tam diu, quod amo, frui! Ph. 165. — ibi homo cœpit me obsecrare, at sibi liceret discere id de me, Eu. 262. — ita obsecraturum, ut liceret sibi hanc uxorem ducere, Ad. 335. — sibi licere id facere, putat, Hea. 21. — tibine hæc diutius licere speras facere, me vivo patre? Hea. 103. — hoccine me miserum non licere meo modo ingenium frui! Hea. 401. — crederem mihi impunius licere, Hea. 561. — video, non licere, ut cœperam, hoc pertendere, Hea. 1055. — si uxorem velit, lege id licere facere, Ph. 116.

Ligurio; quæ, cum amatore suo quum cœnant, liguriunt, Eu. 935.

Limen; jam ut limen exirem, ad genua accidit, lacrumans, He. 378.

Limus, a, um; ego limis specto, sic per flabellum clanculum, Eu. 601.

Linea; certe extrema linea amare haud nihil est, Eu. 640.

Lingua; perii! lingua hæret metu, Eu. 976. — facilem, benevolumque lingua tua jam tibi me reddidit, He. 760.

Liquet; illum liquet mihi dejerare prorsum non vidisse, Eu. 331.

Liquido; si opus sit jusjurandum mihi, ut liquido possim, A. 731.

Lis; lites sunt inter eos factæ maxumæ; Eu. 733. — paratæ lites, Ad. 796. — neque lites ullæ inter eas, He. 180. — mihi paratæ lites, Ph. 133. — herus liberalis est, et fugitans litium, Ph. 622. — nunc me hospitem lites sequi, quam hic mihi sit facile, A. 813. — potius, quam lites sequar, Ad. 249. — tu jam lites audies, Ph. 219. — potius, quam lites secter, Ph. 219. — ut herus his desistat litibus, Ph. 633.

Literæ; hic periculum in literis, Eu. 476.

Litigo; etiam mecum litigas? He. 507. — quum illa litigat, A. 855. — quid illic hominum litigant! A. 747.

Locito; agelli est hic sub urbe paulum, quod locitas foras, Ad. 953.

Loco; ut potui, nuptum virginem locavi huic adolescenti, Ph. 751. — quæso, quid si filiam suam unicam locaret? Ph. 645.

Locus; quis igitur relictus est objurgandi locus? A. 154. — quæ nunc non est narrandi locus, A. 355. — locus, tempus constitutum est, Eu. 541. — invocato ut sit locus semper, Eu. 1058. — ignoscendi dabitur peccati locus, Hea. 217. — locus, occasio, ætas, mater, Hea. 233. — vah! quasi desit locus, Hea. 587. — ni instigemus etiam, ut nullus locus relinquatur preci? Ph. 546. — non satis tutus est ad narrandum hic locus, Ph. 817. — nihil loci est segnitiæ, neque socordiæ, A. 206. — nihil est preci loci relictum, A. 603. — te interea loci cognovi, Eu. 126. — conveni hodie adveniens quemdam mei loci hinc, atque ordinis, Eu. 234. — interea loci ad macellum ubi advenimus, Eu. 255. — faciam, ut hujus loci,

dieique, meique semper memineris, Eu. 800. — tu interea loci collocupletasti te, Antiphila, Hea. 257. — in id redactus sum loci, ut, Ph. 978. — exadversum ei loco tonstrina erat, Ph. 88. — Di, date, obsecro, illi in aliis peccandi locum, A. 233. — neque pol consilii locum habeo, A. 321. — ibi ascendo in quemdam excelsum locum, A. 357. — restitue, in quem me accepisti, locum, A. 682. — ubi satias cœpit fieri, commuto locum, Eu. 972. — in eum jam res rediit locum, ut, Hea. 359. — da illis locum, Hea. 686. — eum Plautus locum reliquit integrum: eum hic locum sumsit sibi Adelphos. Pernoscite, furtumne factum existumetis, an locum reprehensum, Ad. 9, 10, 13. — hoc mihi dolet, pæne in eum locum redisse, ut, Ad. 273. — sed locum novi, ubi sit. Dr. Dic ergo locum, Ad. 574. — poetam restitui in locum, prope jam remotum, He. 21. — interea meum non potui tutari locum, He. 42. — quem actoris virtus nobis restituit locum, Ph. 34. — ego in eum incidi infelix locum, ut, Ph. 73. — da locum melioribus, Ph. 521. — illam in ignotum hinc abducet locum? Ph. 547. — te in germani fratris dilexi loco, A. 292. — venit meditatus alicunde ex solo loco, A. 407. — virum in quovis loco paratum, A. 720. — cave quoquam ex istoc excessis loco, A. 762. — viden' me ex eodem ortum loco? Eu. 241. — quo in loco dictum est, parati nihil est, Eu. 542. — ut hosce instruxit, ipsus sibi cavit loco, Eu. 781. — amicam ut habeas prope jam in uxoris loco? Hea. 104. — in loco ego vero lando, Hea. 587. — obsecundato in loco, Hea. 827. — pecuniam in loco negligere, Ad. 217. — pejore res loco non potest esse, quam, Ad. 345. — video sapere, in loco vereri, Ad. 831. — obsecundare in loco, Ad. 909. — pugnant de loco, He. 41. — quæ nunquam in ullo patefecit loco, He. 303. — quum noster grex motus loco est, Ph. 33. — videtis, quo in loco res hæc siet, Ph. 446. — quonam in loco sunt res et fortunæ meæ? Ph. 473.

Logi; fœneratum istuc beneficium tibi pulchre dices. Do. Logi! Ph. 492.

Longe; continuo accurrit ad me, quam longe quidem, Eu. 335. — rus Sunii ecquod haberem, et quam longe a mari, Eu. 519. — longe jam abieram, quum sensi, Eu. 633. — errat longe, mea quidem sententia qui, Ad. 65. — nequeo mirari satis, quo ille abire ignavus possit longius, Eu. 662. — vide sis, ne quo hinc abeas longius, Hea. 212. — non aberit longius, Hea. 986. — illud rus tam male odi, quia prope est: quod si abesset longius, Ad. 526. — rogat frater, ne abeas longius, Ad. 886.

Longinquitas; hæc mihi nunc cura est maxuma, ut ne cui meæ longinquitas ætatis obstet, He. 596.

Longitudo; consulere in longitudinem, Hea. 965.

Longule; non cogitas hinc longule esse? Hea. 239.

Longus, a, um; longum est nos illum expectare, dum exeat, A. 979. — longum est, Clitipho, si tibi narrem, Hea. 335. — experire, non est longum, Ph. 494. — haud longum est id, quod orat, Ph. 514. — quam longum spatium amandi amicam tibi dedi? He. 684.

Loquor; tute loqueris: me vetas,

He. 317. — carnufex, quæ loquitur! A. 183. — quis hic loquitur? A. 267, 785; Eu. 86; Hea. 517; Ph. 738. — nescio quid de amore loquitur, Eu. 298. — quicum loquitur filius? Hea. 178. — usque id egi dudum, dum loquitur pater, Hea. 985. — dum ea, quæ loquitur, magis cognosco, Ph. 736. — dum hæc loquimur, Eu. 255. — aperte ipsam rem locutus, nihil circuitione usus es, A. 202. — ecquid locutus cum ista es, quamobrem hanc ducimus? Ph. 797. — hic de nostris verbis errat videlicet, quæ hic sumus locuti, Hea. 264. — nunc mihi in mentem venit ex hac re, quod locuta es olim, He. 537. — scis quid loquar? Ad. 216. — loquarne? incendam, taceam? instigem, Ph. 187. — ausculto: loquere, quid velis, A. 538. — nunc loquere, Hea. 93. — optata loquere, Hea. 611. — loquere, quid velis, Hea. 622. — qua hoc occeptum est causa, loquere, Hea. 649. — loquere, audio, Hea. 694; Ph. 487. — here, licetne? Ch. Loquere. Sy. At tuto? Ch. Loquere, Hea. 975. — non postulo (ut taceas): jam loquere, Hea. 1014. — fidem do: loquere. Pa. Ausculta, He. 114. — loquere, obsecro! Ph. 473. — quantum tibi opus est argenti? loquere, Ph. 556. — quod imperabit, facito: loquitor paucula, Hea. 828. — tum igitur dum licet, dumque adsum, loquimini mecum, Ph. 548. — jam tacere non queo: cogis ea, quæ nolo, ut præsente hoc loquar, He. 674. — non intelligo, satis, quæ loquatur, Ad. 310. — uxorem ejus huc adducam, quum ista ut loquatur, Ph. 776. — nempe ergo aperte vis, quæ restant, me loqui? A. 195. — sed nunc peropus est, me aliquid de illa advorsum hunc loqui, A. 265. — ah! quanto satius est, te id dare operam, quam id loqui, quo? A. 309. — rem ipsam dic, ac mitte male loqui, A. 875. — pergin' scelesta, mecum perplexe loqui! Eu. 816. — nunquam commodius unquam herum audivi loqui, Hea. 559. — tene istuc loqui? Hea. 922. — vah! leno iniqua me non vult loqui, Ad. 188. — illic haud licebat, nisi præfinito loqui, He. 94. — quem ego hic audivi loqui? He. 453. — crederem vera hunc loqui, Ph. 278. — pergin' hero absenti male loqui, impurissime? Ph. 372. — quis te istæc jussit loqui? Ph. 638. — Demipho, te appello; nam me cum hoc ipso distædet loqui, Ph. 1010.

Lorum; ibi usque ad necem operiere loris. Sa. Loris? liber! Ad. 183.

Lubens; fugin' hinc? By. Ego vero, ac lubens, A. 338. — ego illud vero ita feci, ac lubens, Eu. 591. — faciam boni tibi aliquid pro ista re, hac lubens, Hea. 763. — tibi lubens bene faxim, Ad. 891, 900. — nihil est, æque quod faciam lubens, Ph. 564. — hilarum ac lubentem fac te in gnati nuptiis, Ad. 760.

Lubet; age, age, ut lubet, A. 311. — tum, ipsam despoliare non libet, A. 818. — quamobrem? Si. Quid libet, A. 864. — at mihi nunc sic esse hoc verum lubet, A. 960. — procul hinc lubet prius, quid sit, sciscitari, Eu. 648. — faciat quod lubet, Hea. 464. — quo hinc abeam ego! Sy. Quo? quo lubet, Hea. 586. — nihil vident, nisi quod lubet, Hea. 643. — atqui jam dabitur. Ba. Ut lubet, Hea. 738. — ut lubet, Hea. 780, 935; Ad. 247.

— vah! vivere etiam nunc libet, Ad. 446. — facite, quod vobis lubet, Ad. 996. — inter se transigant ipsi, ut lubet, He. 311. — quo lubet cruciatu per me exquire, He. 774. — postilla jam, ut lubet, ludas licet, Ph. 347. — huc, si quid lubet, Ph. 980. — lubuit, Eu. 796. — cedo, quid postulat? Gn. Quid? nimium: quantum libuit, Ph. 642. — quæ meo cumque animo lubitum est, facere, A. 263. — prodeambulare huc libitum est, Ad. 770. — ubi peregre, tibi quod libitum fuit, feceris, Ph. 969. — aut si lubitum fuerit, causam ceperit, A. 213. — nisi mihi addit animum, quo lubeat magis, Hea. 542. — date silentium, ut libeat scribere aliis, He. 56.

Lubido; quo magis lubido frustra incendatur tua? A. 309. — dum ejus libido occlusa est contumeliis, A. 558. — multa fert libido, Hea. 573. — at matura, dum libido eadem hæc manet, Ph. 715. — neque tuæ libidini advorsabor, He. 245. ita ut ingenium est hominum ad labore proclive ad lubidinem, A. 78. — aliquantum inquior erat præter ejus lubidinem, Hea. 201. — potius, quam advorsum animi tui lubidinem esset quum illo nupta? He. 534. — ex sua libidine moderantur, nunc quæ est, non quæ olim fuit, Hea. 216.

Lucina; Juno Lucina, fer opem! serva me obsecro! A. 474; Ad. 488.

Luciscit; luciscit hoc jam, Hea. 410.

Lucrum; pecuniam in loco negligere, maximum interdum est lucrum, Ad. 217. — næ, ille haud scit, paululum lucri, quantum ei damni apportet, Hea. 747. — ubi quid mihi lucri est, te fallere? Ph. 61. — omne quod est interea tempus, lucro est, He. 287. — si redimat, magnum inesse in ea lucrum, Hea. 609. — quod hinc accesserit, id de lucro putato esse omne, Ad. 821. — omne id deputabo esse in lucro, Ph. 251.

Lucto; dicitque sese illi annulum, dum luctat, detraxisse, He. 830.

Luctus; quæ me, et te, et familiam dedecoras: filio luctum paras, He. 210.

Luculentus, a, um; mulier commoda, et faceta, et hercle forma luculenta, Hea. 523.

Lucus; rus cras cum filio cum primo lucu ibo hinc, Ad. 845.

Ludibrium; quam decrerim me non posse diutius habere, eam ludibrio haberi, He. 149. — non sic ludibrio tuis factis habitus essem, He. 526.

Ludificor; quid vos, malum! ergo me sic ludificamini, inepti? Ph. 947. — insuper scelus, postquam ludificatus est virginem, Eu. 645. — siquidem tu me hic etiam nebulo ludificabere, Eu. 716.

Ludo; cur non ludo hunc aliquantisper? Ad. 643. — ludis fortasse me, Hea. 824. — ludis tu nunc me? Ad. 701. — quia consimilem luserat jam olim ille ludum, Eu. 586. — adsis, tangas, ludas, propter dormias, Eu. 373. — ita vita est hominum, quasi, quum ludas tesseris, Ad. 743. — postilla jam, ut lubet, ludas licet, Ph. 347. — non te credas Davum ludere, A. 789. — nebulonem hunc certum est ludere, Eu. 269. — congrum istum maximum in aqua sinito ludere paulisper, Ad. 378. — in illis opera luditur, Ph. 332.

— æquum est fieri, ut a me ludatur dolis, Eu. 386.

Ludus; ei ludo, si ullus est, magistram hanc esse satis certo scio, He. 204. — ludum jocumque dices fuisse illum alterum, Eu. 299. — quia consimilem luserat jam olim ille ludum, Eu. 587. — in ludum ducere, et reducere, Ph. 86. — in eodem mihi videntur ludo docte ad malitiam, He. 203. — in quo' hæc discebat ludo, Ph. 88. — quos mihi ludos redderet! A. 480. — non possum satis narrare, quos ludos præbueris intus, Eu. 1009. — vobis datur potestas condecorandi ludos scenicos, He. 45. — ut ludos facit! Ph. 944.

Lugubris; mediocriter vestitam veste lugubri, Hea. 286.

Lupus; lupus in fabula, Ad. 539. — scelesta, lupo ovem commisisti, Eu. 831. — auribus teneo lupum, Ph. 505.

Lutum; te ibidem pervolvam in luto, A. 779. — in eodem luto hæsitas, Ph. 779.

Lux; neve usque ad lucem vigiles, Eu. 278. — egon', qui ab Orco mortuum me reducem in lucem feceris? He. 853.

Luxuria; egone, ut ejus animum, qui nunc luxuria et lascivia diffluit, retundam, Hea. 946.

Luxus; adolescens luxu perditus, Ad. 764.

M.

Macellum; interea loci ad macellum ubi advenimus, Eu. 255. — nostin' porticum, apud macellum, hanc deorsum? Ad. 575.

Maceria; hanc in horto maceriam jube dirui, Ad. 912.

Macero; cur me excrucio? cur me macero? cur meam senectutem sollicito? A. 888. — ibi hoc me macerabo biduum, Eu. 187. — anime mi, noli te macerare, A. 687. — salsamenta hæc fac macerentur pulchre! Ad. 382.

Macto; faxo tali eum mactatum, atque hic est, infortunio, Ph. 1027.

Macula; hanc maculam nos decet effugere, Ad. 958.

Magis, Maxime; magis id adeo, mihi ut incommodet, quam, A. 162. —quam id loqui, quo magis lubido frustra incendatur tua? A. 309. — non Apollinis magis verum, atque hoc responsum est, A. 700. — tanto hercle magis dabit, A. 776. — quia habet aliud magis ex sese, et majus, A. 956. — hoc nemo fuit minus ineptus, magis severus quisquam; nec magis continens, Eu. 227. — is ubi molestus magis est, Eu. 414. — profecto quanto magis magisque cogito, Eu. 507. — nemo est hominum, quem ego nunc magis cuperem videre quam te, Eu. 561. — impendio magis animus gaudebat mihi, Eu. 587. — nihil videtur mundius, nec magis compositum quidquam, nec magis elegans, Eu. 934. — quanto minus spei est; tanto magis amo, Eu. 1052. — ad omnia hæc magis opportunus, nec magis ex usu tuo nemo est, Eu. 1076. — nunc nihil magis vereor, quam, Hea. 197. — magis nunc me amicæ dicta stimulant, Hea. 223. — augescit magis de filio ægritudo: et quanto diutius abest, magis cupio tanto, et magis desidero, Hea. 424, 425. — istoc nihil est magis meis nuptiis advorsum, Hea. 699. — videbitur magis verisimile id' esse, Hea. 802. — nec quidquam magis nunc metuo, quam, Hea. 808. — veterator!

Mr. Magis, si magis noris, putes, Hea. 890. — fratrem homini nemini esse primarum artium magis principem, Ad. 260. — magis sunt suspiciosi: ad contumeliam omnia accipiunt magis, Ad. 607, 608. — si est dicendum magis aperte, Ad. 668. — minus videtis, magis impense cupitis, consulitis parum, Ad. 998. — quæ consecuta est nox, eam (attigit) nihilo magis, He. 137. — metuo, ne Philumenæ magis morbus aggravescat, He. 337. — ea dissimulare nos magis humanum est, He. 553. — credo ea gratia concordes magis fore, He. 617. — quo magis omnes res cautius accuro, He. 738. — quo magis novi, tanto sæpius, Ph. 328. — mulier mulieri magis congruit, Ph. 724. passim alibi. — *Maxime, Maxume;* duc me adeam; ut videam. Mr. Maxume, A. 820. — nunc quam maxime abs te postulo, ut, A. 825. — quibus id maxime utile est, A. 837. — hac re arbitror id fieri posse maxime, Eu. 173. — huc fac illi adducantur. Pa. Maxume, Eu. 189. — nonne hoc monstri simile est? quid ais? Pa. Maxume, Eu. 334. — etsi ego digna hac contumelia sum maxume, Eu. 865. — quid commemorem primum, aut laudem maxume? Eu. 1043. — me hujus quidquid facio, id facere maxume causa mea, Eu. 1069. — quam maxume servire vestris commodis, Hea. 50. — cujusque ingenium ut sit, declarat maxume, Hea. 284. — hujusmodi, obsecro, aliquid repperi. Sy. Maxume, Hea. 339. — cujus mos maxume est consimilis vostrum, Hea. 393. — teneo te, Antiphila, maxume animo exoptata meo? Hea. 408. — cujus (nuncii) maxume te fieri participem cupis, Hea. 428. — quo maxume apud te se valere sentiet, Hea. 488. — atqui quum maxume volo te dare operam, ut fiat, Hea. 788. — tum si maxime fateatur, quum amet aliam, Ad. 341. — nos coluit maxume, Ad. 353. — quam estis maxume potentes, dites, fortunati, nobiles: tam maxume vos æquo animo æqua noscere oportet, Ad. 503, 505. — nunc quum maxume operis aliquid facere credo, Ad. 520. — quum fervit maxume, Ad. 536. — sequere me ergo hac intro. Mi. Maxume, Ad. 611. — si illud, quod maxime opus est jactu, Ad. 744. — jubeo quam maxume unam facere familiam, Ad. 930. — quam maxume servire vestris commodis, He. 51. — hanc Bacchidem amabat, ut quum maxume, tum Pamphilus, He. 115. — atqui ea res multo maxime disjunxit illum ab illa, He. 160. — non mea opera, neque pol culpa evenit. La. Immo maxume, He. 228. — quod sane nolim, maxume heri causa mei, He. 331. — jam ea de causa maxume nunc huc introire nolo, He. 348. — maxume volo, doque operam, ut, He. 396. — eo pacto maxume apud te meo erit ingenio fides, He. 474. — puerum mihi cedo, ego alam. Ph. Maxume, He. 708. — per quem res agitur maxume, Ph. 29. — atqui opus est nunc quam maxume ut sis, Ph. 204. — omnes, quum secundæ res sunt maxume, tum maxume meditari secum oportet, Ph. 241. — verum si cognata est maxume, Ph. 295. — Dic nomen. Ph. Nomen? maxume, Ph. 385.

Magister, Magistra; dum ætas, metus, magister prohibebant? A. 54. — tum si quis magistrum cœpit ad eam rem improbum, A. 192

— abeuntes tum senes, me filiis relinquunt quasi magistrum, Ph. 72. — ei ludo, si ullus est, magistram hanc esse satis certo scio, He. 214.

Magistratus; magistratus quum ibi adesset, occepta est agi, Eu. 22. — at tu, qui sapiens es, magistratus adi, Ph. 403.

Magnifice; næ ego te, si usus veniat, magnifice, Chreme, tractare possim, Hea. 556. — hic me magnifice effero, Hea. 709. — nunquam ita magnifice quidquam dicam, quin, Ad. 258.

Magnificentia; i in malam rem hinc cum istac magnificentia, Ph. 929.

Magnifico; quem intellexi illam haud minus, quam se ipsum, magnificare, He. 260.

Magnificus, a, um; mea (amica) est potens, procax, magnifica, sumtuosa, nobilis, Hea. 227. — usque adeo illius ferro possum magnifica verba, Eu. 740.

Magnipendo; a meis me amari, et magnipendi postulo, Ad. 883.

Magnus, Major, Maximus; nebulo magnus est, Eu. 784. — ut, Syre, te magnus perdat Jupiter! Ad. 718. — magnus, rubicundus, crispus, crassus, He. 440. — Jupiter magne! Eu. 708. — næ ista hercle magno jam conatu magnas nugas dixerit! Hea. 621. — ita magni atque humiles sumus, He. 380. — magna familiaritas conflata est, Eu. 873. — mihi magna cum eo a pueritia fuit semper familiaritas, Hea. 183. — næ illiusmodi jam nobis magna civium penuria est, Ad. 442. — illic ubi etiam caprificus magna est, Ad. 579. — est magna gratia de istac re, quam tibi habeam, He. 741. — si quis quid reddit, magna habenda est gratia, Ph. 56. — res magna est, Ph. 458. — hic bonam magnamque partem ad te attulit, Eu. 123. — labore alieno magnam partam gloriam in se transmovet, Eu. 399. — voluptatem magnam nuntias, Hea. 184. — magnam mihi injecit sua commoditate curam, Ad. 714. — iræ sunt inter Glycerium et gnatum, ita magnæ, ut, A. 554. — magnarum sæpe id remedium ægritudinum est, Hea. 539. — magnas vero agere gratias Thais mihi? Gn. Ingentes, Eu. 391. — næ ista magnas nugas dixerit! Hea. 621. — Dis magnas merito gratias habeo, Ph. 893. — magnum signum, A. 367. — non dubium est, quin mihi magnum ex hac re sit malum, Eu. 996. — magnum hoc quoque signum est, Hea. 298. — heus! non fit sine periclo facinus magnum et memorabile, Hea. 314. — jam id peccatum primum magnum: magnum, at humanum tamen, Ad. 671. — quid tua, malum! id refert? Ch. Magni, Demipho, Ph. 722. — quid istuc nostra? Ch. Magni, Ph. 799. — ita magno desiderio fuit ei filius, Hea. 753. — spectatum satis putabam, et magnum exemplum continentiæ, A. 92. — dabit hæc Thais mihi magnum malum, Eu. 508. — etsi mihi magnum malum scio paratum, Eu. 967. — si redimat, magnum inesse in ea lucrum, Hea. 609. — nimia illæc licentia evadet in magnum malum, Ad. 511. — magnum nescio quid necesse est evenisse, He. 304. — nescio, quod magnum malum profecto me celas, He. 319. — hera in crimen veniet, ego vero in magnum malum, He 335. — magnum hoc nuntio ex-

pecto malum, Ph. 194. — si quis daret talentum magnum, Ph. 643. — faciet, neque sine tuo magno malo, A. 179. — pro peccato magno paulum supplicii satis est patri, A. 905. — nunc quum sine magno intertrimento non potest haberi, Hea. 448. — major filius tuus Æschinus, Ad. 463. — ego hunc majorem adoptavi mihi, Ad. 47. — fratrem majorem Chremem nostin'? Ph. 63. — ea si vivit, annos nata est sedecim, non major, Eu. 527. — agrum majoris pretii nemo habet, Hea. 64. — quia habet aliud magis ex sese, et majus, A. 956. — quid, si quid te majus oret? Ad. 945. — qui sum natu maximus, Ad. 885. — eum esse quæstum in animum induxi maximum, Hea. 49; He. 50. — congrum istum maximum in aqua sinito ludere paulisper, Ad. 378. — ne assidue agendi sint mihi, clamore summo, cum labore maxumo, Hea. 40. — ita eos meo labore eductos maxumo, hic fecit suos, paulo sumtu, Ad. 879. — amatores mulierum esse audieram eos maximos, Eu. 665. — hæc mihi nunc cura est maxuma, ut, He. 595. — bene fecisti: gratiam habeo maximam, Eu. 1090. — ni partem maximam existimarem scire vestrum, id dicerem, Hea. 8. — eam laudem hic ducit maximam, Ad. 18. — ego illi maxumam partem feram, Ad. 117. — maxuma sua cura, hæc sola fecit, Ph. 760. — lites sunt inter eos factæ maxumæ, Eu. 733. — non maxumas, quæ maxumæ sunt interdum iræ, injurias faciunt, He. 307. — vel rex semper maxumas mihi agebat (gratias), Eu. 397. — illud mihi multo maximum est, A. 527. — an non tibi hoc maximum (facinus) est? Eu. 958. — peccatum a me maximum est, Hea. 158. — pecuniam in loco negligere, maximum interdum est lucrum, Ad. 217. — nisi eo ad mercatum venio, damnum maxumum est, Ad. 232. — quasi non hoc sit maxumum, Ad. 945. — illud mihi vitium est maximum, He. 112. — atque adeo, quod maximum est, salvum atque validum, He. 457. — hæc te solum semper fecit maximi, A. 293. — merito te semper maxumi feci, Chreme, A. 575. — hominem maxumi pretii te esse, hodie animo judicavi meo, Ad. 895. — Thais maximo te orabat opere, ut, Eu. 532. — in ipsa turba, atque in peccato maxumo potasti, scelus! Ad. 777. — quod nos ambo opere maxumo dabamus operam, ut fieret, Ph. 759.

Majores, salvus sit, spero: est similis majorum suum, Ad. 412.

Majusculus, a, um; Thais, quam ego sum, majuscula est, Eu. 527.

Mala; quin pugnus continuo in mala hæreat, Ad. 172.

Male; hoc male habet virum, A. 437. — rem potius ipsam dic, ac mitte male loqui, A. 875. — mihi unus scrupulus restat; qui me male habet, A. 942. — qui bene vertendo, et eas describendo male, Eu. 7. — aut si laudat, te ut male urat, Eu. 438. — redeo rursum, male vero me habens, Eu. 634. — utinam sic sient, qui mihi male volunt! Eu. 655. — prodi, male conciliate, Eu. 669. — male mulcabo ipsam, Eu. 773. — Syre, tibi timui male, Hea. 531. — male docet te mea facilitas multa, Hea. 648. — quam timui male, ne! Hea. 664. — et tibi bene esse soli,

quum sibi sit male, Ad. 34. — tu, Demea, hæc male judicas, Ad. 101. — quæ res tibi vortat male! Ad. 192. — illud rus nulla alia causa tam male odi, nisi, Ad. 525. — animo male est, Ad. 659. — male metuo, ne, He. 337. — sine me, obsecro, hoc effugere, vulgus quod male audit mulierum, He. 600. — hæc res non minus me male habet, quam te, He. 606. — si herum insimulabis avaritiæ, male audies, Ph. 359. — pergin' hero absenti male loqui, impurissime? Ph. 372. — quæ quidem illi res vortat male! Ph. 677. — quin male narrando possit depravarier, Ph. 696. — quia pessume istoc in te atque in illum consulis, Hea. 437.

Maledico; maledicis? A. 756. — cave sis; nescis, cui nunc maledicas viro, Eu. 798. — nisi haberet, cui malediceret? Ph. 16. — dehinc ut quiescant porro moneo, et desinant maledicere, A. 23. — ut, qui nobis, mater, maledictum velit, He. 590.

Maledictum; quod illi maledictum vehemens esse existimant, laudem hic ducit, Ad. 17. — qui veteris poetæ maledictis respondeat, A. 7. — nisi finem maledictis facit, Hea. 34. — maledicta, et peccatum in se transtulit, Ad. 264. — mitto maledicta omnia, Ad. 799. — maledictis deterrere, ne scribat, parat, Ph. 3.

Malefacio; non rete accipitri tenditur, neque miluo, qui malefaciunt nobis, Ph. 331. — Di tibi malefaciant! Ph. 394. — nec quum malefacerem, crederem mihi impunius licere, Hea. 560. — neque tu verbis solves unquam, quod mihi re malefeceris, Ad. 165. — malefactum! Ph. 750.

Malefactum; malefacta ne noscant sua, A. 23. — ob malefacta hæc tantidem emtam postulat sibi tradier, Ad. 201.

Maleficium; sapiunt, pro maleficio si beneficium summum nolunt reddere, Ph. 336.

Malevolus; quod malevolus vetus poeta dictitat, Hea. 22. — qui malevoli veteris poetæ maledictis respondeat, A. 6. — quod rumores distulerunt malevoli, Hea. 16. — quod isti dicunt malevoli, Ad. 15.

Malignus, a, um; maligna multo, et magis procax facta illico est, He. 159.

Malitia; jus summum sæpe summa malitia est, Hea. 796. — in eodemque omnes mihi videntur ludo doctæ ad malitiam, He. 203. — si quis forte malitia fretus sua, Ph. 273. — utrum stultitia facere ego hunc, an malitia dicam? Ph. 658.

Malo, Mavolo; nuptias effugere ego istas malo, quam, A. 333. — malo ego, nos prospicere, quam hunc ulcisci, accepta injuria, Eu. 761. — quidvis tamen malo, quam hunc amittere, Hea. 859. — immo abeat multo malo, quovis gentium, quam, Hea. 929. — quamvis causam hunc suspicari, quam ipsam veram, mavolo, He. 540. — Pamphilam huc redde, nisi vi mavis eripi, Eu. 795. — nisi quid est, quod mavis, Hea. 937. — si se illam in somnis, quam illum, amplecti maluit, A. 431. — an tibi jam mavis cerebrum dispergi hic? Ad. 786. — quid alias malim, quam hodie has fieri nuptias? A. 530. — sine modo, mori me malim, Eu. 66. — mihi nihil rerum omnium est, quod malim, quam, Hea. 268. — nihil est quod malim,

quam, Ad. 312. — malim quidem, Ad. 731. — quid est, quod mihi malim, quam, He. 795. — nullam mihi malim, quam istanc uxorem dari, Ph. 657. — harum duarum conditionum nunc utram malis, vide, Hea. 326. — quasi tu non multo malis narrare hoc mihi, quam, He. 110. — utrum malis, scio, He. 465. — nemo est, quem mallem, omnium, A. 965. — quin quidquid possem, mallem auferre potius in præsentia, Ad. 223. — omnes sibi malle melius esse, quam alteri, A. 428.

Malum; vah! perii: hoc malum integrascit, A. 690. — aliud ex alio malum, Eu. 986. — non dubium est, quin mihi magnum ex hac re sit malum, Eu. 996. — hoc mihi unum ex plurimis miseriis reliquum fuerat malum, He. 570. — præsens quod fuerat malum, in diem abiit, Ph. 780. — malum, quod isti Di Deæque omnes duint! Ph. 975. — hei vereor, ne quid Andria apportet mali, A. 73. — nihil suspicans etiam mali, A. 116. — si hic mali est quidquam, hem illic, A. 459. — si ex ea re plus mali est, quam commodi utrique, A. 548. — quod si quiessem, nihil evenisset mali, A. 606. — facile hic plus mali est, quam illic boni, A. 722. — quid illud mali est? A. 845. — more hominum evenit, ut quod sim nactus mali, prius rescisceres tu, quam ego illud, A. 969. — quid illud mali est? Eu. 547. — numquid est aliud mali damnive reliquum? Eu. 994. — propter me hisce aliquid esse eventurum mali, Eu. 998. — perii! quid hoc autem est mali? Eu. 1034. — quid istuc mali est? Hea. 185; Ph. 82. — hoc ego mali non pridem inveni, Hea. 229. — nescio quid mihi animus præsagit mali. Si nihil mali esset, jam hic adessent, Hea. 236, 238. — tantum devenisse ad eum mali, Hea. 740. — nisi caves, tu homo, aliquid gnato conficies mali, Hea. 1005. — non vides, quantum mali ex ea re excites? Hea. 1015. — id misero restat mihi mali, Ad. 358. — haud cito mali quid ortum ex hoc sit publice, Ad. 444. — hoccine de improviso mali mihi objici tantum? Ad. 612. — aliquid tulisse comminiscentur mali, He. 333. — nescis quid mali præterieris, He. 418. — profecto in hac re nihil mali est, quod, He. 783. — noster mali nihil quidquam primo, Ph. 80. — quod mihi principium est mali, Ph. 158. — ne quid decepta pateretur mali, Ph. 469. — ex nuptiis tuis si nihil nanciscor mali, Ph. 542. — tu id, quod boni est, excerpis: dicis, quod mali est, Ph. 689. — quod remedium nunc huic malo inveniam? A. 469. — ut huic malo aliquam producam moram, A. 617. — quod, si omnes huic malo salutem quærunt, Ad. 301. — quid facias illi, qui dederit damnum aut malum? A. 143. — renuntiabo, ut pro hoc malo mihi det malum, A. 432. — nunc si hoc devito malum, A. 613. — nisi id putas, non posse jam ad salutem converti hoc malum, A. 673. — jocularium in malum insciens pæne incidi, A. 784. — non tu tuum malum æquo animo feres? A. 923. — debit hæc Thais mihi magnum malum, Eu. 508. — etsi mihi magnum malum scio paratum, Eu. 967. — nimia illæc licentia profecto evadet in aliquod magnum malum, Ad. 511. — in quod

me conjeci malum? He. 132. — nescio, quod magnum malum me celas, He. 319. — hera in crimen veniet, ego vero in magnum malum, He. 315. — nescio, quod magnum hoc nuntio expecto malum, Ph. 194. — tum hoc esse mihi objectum malum! Ph. 502. — verum enim metuo malum, Ph. 554. — si quis daret talentum. Ch. Immo malum, hercle, Ph. 643. — qui minitatur malum, Ph. 850. — malum, quod isti Di Deæque omnes duint! Ph. 975. — nunc faciet; neque sine tuo magno malo, A. 179. — ut pro hoc malo mihi det malum, A. 432. — non potest sine malo fateri, video, Eu. 713. — malo me dignum quovis deputem, Hea. 135. — malo coactus qui suum officium facit, tantisper cavet, Ad. 69. — cesso heram hoc malo impertiri propere? Ad. 321. — omnes faciunt digna ut videamur malo, He. 275. — nec quum hujusmodi unquam usus venit, ut conflictares malo, Ph. 504. — ni me hujus causa quærere in malo jubeas crucem? Ph. 543. — ad hæc mala hoc mihi accedit etiam, A. 215. — nondum hæc rescivit mala, A. 341. — ingeram mala multa? A. 642. — primus sentio mala nostra, Ad. 548. — Di mala prohibeant! He. 207. — imparatum subito tanta te impendent mala, Ph. 180. — una tecum bona, mala, tolerabimus, Ph. 555. — spero, dein facile ex illis sese emersurum malis, A. 563. — tanta vecordia innata cuiquam ut siet, ut malis gaudeant? A. 629. — ah! nescis, quantis in malis verser miser! A. 651. — me in his deseruisti malis, Hea. 258.

Malum (exclamatio dolentis); qui malum! alii? Eu. 779. — quas, malum! ambages mihi narrare occipit? Hea. 318. — quid? malum! Hea. 716. — quid hoc, malum! infelicitatis? Ad. 546. — quid, malum! bone vir, mihi narras? Ad. 559. — quid tua, malum! id refert? Ph. 722. — quid vos, malum! ergo me sic ludificamini, inepti? Ph. 947.

Malus, a, um; mala mens, malus animus, A. 164. — ut captus est servorum, non malus, neque iners, Ad. 481. — jam tum erat suspicio, dolo malo hæc fieri omnia, Eu. 515. — facimus, ut malos expediat esse, dum dici nos bonos studemus, Ph. 765. — mater, cujus sub imperio est, mala, Hea. 233. — abin' hinc in malam rem, A. 318. — malam rem! hinc abis? Eu. 536. — in malam crucem! Ph. 368. — i in malam rem hinc, fugitive! Ph. 927. — ubi animus semel se cupiditate devinxit mala, Hea. 208. — nulla mala re esse expolitam muliebri, Hea. 289. — quod habes uxorem sine mala fama, Ph. 169. — inter vos sic hæc potius cum bona ut componantur gratia, quam cum mala? Ph. 621. — qui magis licet, facere meretrices malas? Eu. 37. — nunquam animum quæsti gratia ad malas adducam partes, He. 837. — quid videtur hoc tibi mancipium? Pa. Non malum hercle, Eu. 274. — proh Di immortales! facinus indignum et malum! Ph. 1007. — ex malo principio magna familiaritas conflata est, Eu. 873. — qui uti scit, ei bona: illi, qui non utitur recte, mala, Hea. 196. — ut te omnes Di, Deæque malis exemplis perdant! Ph. 687. — pejore res loco non potest esse, quam, Ad. 345. — aliam rem ex alia co-

gitare, et ea in pejorem partem, Eu. 632. — rapere in pejorem partem, Ad. 3. — melius pejus; prosit, obsit, Hea. 643. — pessuma hæc est meretrix, Hea. 599. — hem! quid dixti, pessuma? Eu. 1016. — immo id est genus hominum pessimum, A. 631.

Mamma; tuo nepoti, hujus filio hodie primam mammam dedit hæc, Ad. 980.

Mancipium; quid videtur hoc tibi mancipium? Eu. 274. — ut mancipia hæc deducam ad Thaidem, Eu. 364.

Mando; bona nostra hæc tuæ mando fidei, A. 296. — huic mandes, si quid recte curatum velis, Ad. 373; Ph. 688. — satin' hoc mandatum est tibi? Eu. 208.

Mane; observabam mane illorum servulos, A. 83. — ut nunties patri, advocatus mane mihi esse ut meminerit, Eu. 340. — nunquam tam mane egredior, Hea. 67. — te miror tam mane, heri qui tantum biberis, Hea. 519. — cras mane argentum mihi miles dare se dixit, Ph. 530.

Maneo; maneo, A. 364. — ego vero maneo, Eu. 893. — quin ego maneo, Hea. 737. — quamvis etiam maneo otiosus hic, Ad. 280. — adeo, an maneo, dum? Ph. 736. — mane dum, sodes. Par. Maneo, He. 846. — non manes? Ph. 848. — at matura, dum libido eadem hæc manet, Ph. 715. — paucæ, quæ circum illam essent, manent, Eu. 581. — non manebat ætas virginis meam negligentiam, Ph. 569. — invitat tristis: mansit, Eu. 622. — manebo: ne quod vostrum remorer commodum, A. 741. — ego rus ibo, atque ibi manebo, Eu. 216. — quid istic? Sy. Manebit, Hea. 380. — mane, A. 660; Eu. 763, 764, 787; Hea. 338, 891; Ad. 824; He. 745. — hem! st, mane, A. 684. — mane: cave, A. 762. — tibi equidem dico, mane, Eu. 379. — apud nos hic mane, dum, Eu. 534. — tu istic mane, Eu. 908. — mane: hoc, quod cœpi, primum enarrem, Hea. 273. — mane, mane! Hea. 613, 736; Ad. 265. — paulisper mane, Ad. 254. — mane; nondum audisti, Demea, quod, Ad. 468. — quo abis? mane; mane, inquam, He. 495, 496; Ph. 216. — mane dum, sodes, He. 845. — maneto, He. 443. — mihi ne abscedam imperat: ut maneam solus cum sola, Eu. 579. — quid, si non veniet? maneamne usque ad vesperum? He. 442. — nequeo te exorare, ut maneas triduum hoc? Ph. 488. — ut ores, primum ut maneat, Eu. 502. — jube, maneat, Hea. 737. — quid vis, nisi uti maneat Phanium? Ph. 322. — nequeo exorare, ut me maneat, Ph. 511. — hanc igitur mittimus? illa maneat? Ph. 812. — Dos hic maneat, Demipho, Ph. 925. — ubi veni, causam, ut ibi manerem, repperit, Eu. 512. — illa hic maneret potius, tu hinc isses foras, He. 222. — huic jam mansisset unicus gnatus domi, Hea. 540. — quam hic manere tam diu, Ad. 236. — manere affinitatem hanc inter nos volo, He. 723. — commodius esse in omnes arbitror, quam ut cœperas, manere hanc, Ph. 814. — sin est, ut velis manere illam apud te, Ph. 925. — ut ut erat, mansum tamen oportuit, Hea. 200. — mansurus patruum pater est, dum huc adveniat, Ph. 480. — hem! biduum

hic manendum est soli sine illa? Eu. 637.

Manipulus; ubi centurio est Sanga, et manipulus furum? Eu. 775.

Mansio; hæccine erant itiones crebræ, et mansiones diutinæ Lemni? Ph. 1011.

Mansuetus, a, um; hæc ego putabam esse omnia humani ingeni, mansuetique animi officia, A. 114.

Manus; hanc mihi in manum dat, A. 197. — vidin' ego te modo manum in sinum huic meretrici inserere? Facis adeo injuriam illi, qui non abstineas manum, Hea. 563, 565. — est ad hanc manum sacellum, Ad. 578. — non manum abstines, mastigia? Ad. 785. — eho! dic, quid velis dari tibi in manum? Ph. 633. — ego liberali illam assero causa manu, Ad. 195. — huic aliquid paululum præ manu dederis, unde utatur, Ad. 985. — tibi id in manu est, ne fiat, He. 493. — uxor quid faciat, in manu non est mea, He. 666. — nam emissa est manu, Ph. 829. — tu pol tibi istas comprimito manus, Hea. 590. — næ, ille continebit posthac, si sapiet, manus, Ad. 567. — quem credo manibus, pedibusque obnixe omnia facturum, A. 161. — conari manibus, pedibus, A. 678. — quem modo puerum tantillum in manibus gestavi meis? Ad. 565.

Mare; nescis quid mali præterieris, qui nunquam es ingressus mare, He. 419. — quam longe a mari, Eu. 519. — quid clamen? aut querar? o cælum! o terra! o maria Neptuni! Ad. 794.

Maritus; ego novus maritus fiam! Ad. 942.

Mastigia; non manum abstines, mastigia? Ad. 785.

Mater; Samia mihi mater fuit, Eu. 107. — mater ubi accepit, cœpit educare, ita uti si esset filia, Eu. 116. — mater mea illic mortua est nuper, Eu. 130. — eduxit mater pro sua, Eu. 156. — quampridem pater mihi et mater mortui essent, Eu. 518. — mater et pater, quasi dedita opera, domi erant, Eu. 839. — mater, cujus sub imperio est, mala, Hea. 233. — anus, quæ est dicta mater esse ei, non fuit, Hea. 270. — mater virginis in medio est, Ad. 479. — commenta mater est, Ad. 661. — hujus uxoris est mater, proba et modesta, Ad. 933. — mater consequitur, He. 378. — segreganda aut mater a me est, aut Philumena, He. 480. — adeon' me pervicacem censes, cui mater siem? He. 547. — omne hoc mater auferet, Ph. 49. — matris nomen, et patris dicebat ipsa, Eu. 111. — matris ferre injurias me pietas jubet, He. 301. — matris vox visa est Philumenæ, He. 318. — me pietas matris commodum suadet sequi, He. 481. — matris servibo commodis, He. 495. — ibi tum matri parvolam puellam dono mercator dedit, Eu. 108. — ad tuam matrem abducetur, Hea. 335. — ad matrem virginis venit ipsus ultro, Ad. 472. — quæso, ut una mecum ad matrem virginis eas, Micio, Ad. 600. — traduce et matrem, et familiam omnem ad nos, Ad. 914. — matrem ex ea re me, aut uxorem in culpa inventurum arbitror, He. 299. — hanc matrem habens talem! He. 602. — vivit gnata: matrem ipsam mors consecuta est, Ph. 749. — si unquam ullum fuit tempus, mater, quum voluptati tibi fuerim, dictus filius tuus, Hea. 1026. — mea mater, salve, He. 353. — recte,

mater, He. 355. — consequar jam te, mea mater, He. 358. — neque sinam, ut, qui nobis, mater, maledictum velit, He. 590. — virgo est cum matre, Ad. 654. — relinquit cum matre hic uxorem, He. 174. — simulat se a matre arcessi ad rem divinam, He. 184. — puerum accipias: post de matre videro, He. 700. — cum ejus consuevit olim matre in Lemno, Ph. 872. — matres omnes filiis in peccato adjutrices, Hea. 993. — quas matres student demissis humeris esse, Eu. 313.

Materfamilias; pro Divum fidem! meretrix et materfamilias una in domo, Ad. 751.

Maternus; misericordia, animus maternus: sino, Hea. 637.

Matrimonium; si ex usu esset nostro hoc matrimonium? He. 548.

Matrona; introire neminem video, exire neminem: matronam nullam, A. 365. — qui magis licet, bonas matronas facere? Eu. 37.

Mature; fiet. Ph. At mature. Pa. Fiet, Eu. 207. — mature ut quum cognorit, perpetuo oderit, Eu. 932.

Maturo; matura. Da. Jam inquam hic adero, A. 717. — at matura, A. 958. — at matura, dum libido eadem hæc manet, Ph. 715. — is mihi suadet, nuptias, quantum queam, ut maturem, A. 578. — id ut maturent facere, Hea. 496.

Maxime, vel *Maxume.* Vid. in *Magis*; sup. p. 231.

Maxumopere; meministin' me esse gravidam, et mihi te maxumopere dicere, si? Hea. 626.

Meapte; ut ego nunc non tam meapte causa lætor, quam illius, Hea. 686.

Mecastor; salve mecastor, Parmeno, He. 83.

Mecum; propero ad filiam: eho mecum, Crito, A. 953. (Vide porro, *Cum.*)

Medeor; quas, quum res adversæ sient, paulo mederi possis, Ph. 821.

Medicor, Medicus; ejus labore, atque ejus dolore, gnato ut medicarer tuo, A. 833. — cum egomet possim in hac re medicari mihi? A. 946. — quid? nemon' medicum adduxit? He. 328.

Mediocris; non mediocris hominis hæc sunt officia, Ad. 971.

Mediocriter; horum nihil egregie præter cetera studebat; et tamen omnia hæc mediocriter, A. 59. — mediocriter vestitam veste lugubri, Hea. 286.

Meditor; meditor esse affabilis, Ad. 900. — an causam meditari tuam? Ad. 196. — tum maxume meditari secum oportet, Ph. 242. — venit meditatus alicunde, ex solo loco, A. 407. — meditata mihi sunt omnia mea incommoda, Ph. 248.

Medius, a, um; sublimem medium arriperem, Ad. 317. — accurrit: mediam mulierem complectitur, A. 133. — jam ego hunc in mediam viam provolvam, A. 778. — in medium huc agmen, cum vecti, Donax, Eu. 773. — mater virginis in medio est, Ad. 479. — e medio æquum excedere est, He. 620. — in medio omnibus palmam esse positam, Ph. 17. — quum e medio excessit, Ph. 966. — ea mortem obiit: e medio abiit, Ph. 1018.

Mehercle; hæc verba, una mehercle falsa lacrymula restinguet, Eu. 67. — pulchre mehercle dictum, et sapienter, Eu. 416.

Melior, us; tanto hercle melior, Hea. 549. — quo vir melior multo es, quam ego, Ad. 709. — agrum

nemo habet, Hea. 64. — alii meliores erunt, Ad. 973. — Da locum melioribus, Ph. 521. — numquid vis? De. Mentem vobis meliorem dari, Ad. 433. — aut, si quid potest, (oratione) meliore, et callidiore, Ph. 228. — melius pejus; prosit, obsit: nihil vident, nisi, Hea. 643. — vel melius tute reperi: me missum face, A. 682. — nunquam vidi melius consilium dari, Eu. 376.—uxorem duxit, Nau. mi homo, Dimelius duint! Ph. 1004.

Melius (adverb.); omnes sibi malle melius esse, quam alteri, A. 428. — nempe ut modo. Da. Immo melius, spero, A. 620. — idem hoc tute melius quanto invenisses? Eu. 453. — melius est, Eu. 764; Ad. 643. — accipit hominem nemo melius prorsus, neque prolixius, Eu. 1081. — aliena ut melius videant, et dijudicent, quam sua? Hea. 504. — ante ædes non fecisse, erit melius, hic convicium, Ad. 181. — quî potui melius? Ad. 216. — credo istuc melius esse, Ad. 222. — e re nata melius fieri haud potuit, quam, Ad. 296. — accedo, ut melius dicas, Ad. 351. — non potuit melius, Ad. 570. — facilitate nihil esse homini melius, neque clementia, Ad. 865. — nihil enim vidi melius, mi pater, Ad. 926. — multo melius hic quæ fiunt, quam illic, ubi sum, scio, He. 217. — tute idem melius feceris, Ph. 426. — non potuit melius pervenirier eo, quo, Ph. 639.

Meliusculus, a, um; salvan' Philumena est? Pa. Meliuscula est, He. 354.

Membrum; membra metu debilia sunt, Ad. 615.

Memini; illam vidi virginem, forma! bona memini videre, A. 430. meliorem, neque pretii majoris, — memini, A. 979; Hea. 732; Ph. 227. — memini, tametsi nullus moneas, Eu. 216. — memini, ad me nocte prima confugere anhelantem domum, He. 823. — memini relinqui me, Deo irato meo, Ph. 74. — numquid meministi? A. 945. — meministin' me esse gravidam? Hea. 626. — meministin' olim ut fuerit vostra oratio? Ph. 224. — si meministi id, quod olim dictum est, Ph. 387. — iterum sic memento, Ad. 427. — faciam, ut hujus loci, dieique, meique semper memineris, Eu. 800. — domi focique, fac vicissim ut memineris, Eu. 815. — facito dum eadem hæc memineris, Hea. 550. — obsecro, ejus ut memineris, Hea. 1028. — advocatus mane mihi esse ut meminerit, Eu. 340. — si vivo, adeo exornatum dabo, adeo depexum, ut, dum vivat, meminerit semper mei, Hea. 952.

Memor; ut memor esses sui. Pa. Memor essem? A. 281, 282. — memorem me dices esse, et gratum, Ad. 252.

Memorabilis, e; hoccin' est credibile, aut memorabile? A. 627. — non fit sine periclo facinus magnum et memorabile, Hea. 314.

Memoria; egone hujus memoriam patiar meæ voluptati obstare? A. 945. — tu, qui ais, redige in memoriam, Ph. 383. — redi mecum in memoriam, Ph. 801. — in memoria habeo, A. 30. — opus est tua mihi ad hanc rem expromta memoria atque astutia, A. 725. — hæc habui in memoria, Eu. 170.

Memoriter; quid ait? cognoscitne? Ch. Ac memoriter, Eu. 914. — primus esses, memoriter progeniem vestram proferens, Ph. 394.

Memoro; idque si nunc memorare hic velim, He. 471.

Menander; Menander fecit Andriam et Perinthiam, A. 9. — idem Menandri Phasma nunc nuper dedit. Quam nunc acturi sumus Menandri Eunuchum. Colax Menandri est, Eu. 9, 20, 30.

Mendicus; clamitent, me sycophantam, hæreditates persequi, mendicum, A. 818.

Menedemus; ut nunc Menedemi vicem miseret me, Hea. 749. — Clitiphonis esse amicam hanc Bacchidem Menedemo dixit Clinia, Hea. 768. — egone? ad Menedemum ibo, Hea. 608. — Menedeme, at porro recte spero, Hea. 159. — pro Menedemo nunc tibi ego respondeo, Hea. 610; passim.

Mens; mala mens, malus animus, A. 164. — neque pes, neque mens satis suum officium facit, Eu. 728. — hoc adeo ex hac re venit in mentem mihi, Eu. 233. — at mihi istuc non in mentem venerat, Eu. 451. — illud de Rhodio dictum in mentem venit, Eu. 498. — miseræ non in mentem venerat, Eu. 666. — quid? quid venire in mentem nunc possit mihi? Eu. 909. — quodcumque inciderit in mentem, volet, Hea. 484. — at si scias, quam scite in mentem venerit, Hea. 750. — servi venere in mentem Syri calliditates. Idem istuc mihi venit in mentem, Hea. 897, 890. — ego dicam, quod mihi in mentem. Sat recte hoc mihi in mentem venit, Hea. 988, 989. — idque adeo miror, quomodo tam ineptum quidquam tibi in mentem venire potuerit, Hea. 1007. — numquid vis? Dr. Mentem vobis meliorem dari, Ad. 433. — quid dicam? Sy. Nihilne in mentem? Ad. 530. — quum in mentem venit, He. 405. — sed nunc mihi in mentem venit, He. 536. — quum venit mihi in mentem quæ sim, He. 734. — venere in mentem mihi isthæc, Ph. 77. — ubi in mentem ejus adventi venit? Quod utinam ne Phormioni id suadere in mentem incidisset, Ph. 154, 157. — mihi veniebat in mentem ejus incommodum, Ph. 651.

Mensis; mensis hic decimus est, Ad. 476. — mensis agitur hic septimus, He. 394. — menses abierunt decem, Ad. 695. — sex ego te totos, Parmeno, hos menses quietum reddam, Eu. 277. — clam me profectus, menses tres abest, Hea. 118. — abhinc menses decem fere, He. 823. — ego te complures menses tuli, Ph. 519. — his mensibus sex septem prorsum non vidisse proximis, Eu. 331. — an non sex totis mensibus prius olfecissem? Ad. 397. — aiunt tecum post duobus concubuisse eam mensibus, He. 393.

Mentio; si quando illa mentionem Phædriæ facit, Eu. 437.

Mentior; hem! quid dixti, pessuma? an mentita es? Eu. 1016. — quin nolo mentiare: aperte narrato, Hea. 701. — non est mentiri meum, Hea. 549. — qui mentiri, aut fallere insuerit patrem, Ad. 55. — si quidquam invenies me mentitum, occidito, A. 865. — jam satis credis, sobriam esse me, et nihil mentitam tibi? Eu. 703.

Mercator; fuit olim quidam senex mercator, A. 222. — matri puellam dono quidam mercator dedit mercator hoc addebat, abreptam e Sunio, Eu. 109, 114.

Mercatus; nisi eo ad mercatum venio, damnum maximum est, Ad. 232. — ego me ire senibus Sunium

dicam ad mercatum, Ph. 837. — quo me assimularam ire ad mercatum, non eo, Ph. 892.

Mercenarius; a villa mercenarium vidi, Ad. 543.

Merces; mercedem dare lex jubet ei, atque amittere? Ph. 414. — inscripsi illico ædes mercede, Hea. 145.

Mercor; agrum hunc mercatus sum, Hea. 146. — quod agrum in proximo hic mercatus es, Hea. 54. — illumne hominem, quem mercatus est heri? Eu. 357.—quem mercatus fuerat frater Thaidi, Eu. 569.

Mereo, et *Mereor;* quid de te tantum meruisti? Hea. 83. — quid meritus? Da. Crucem, A. 623. — vellem hercle factum: ita meritus. Sy. Meritus! quomodo? Hea. 815. — meritus de me est, illi ut commodem, He. 760. — et habetur, et refertur, Thais, a me, ita uti merita es, gratia, Eu. 749. — scio, hanc meritam esse, ut memor esses sui, A. 281. — sæpe, quod vellem, meritam scio, He. 487. — esse in hac re culpam meritam non nego, Ph. 1013.

Meretricius, a, um; meretricios amores nuptiis conglutinas? A. 915. — habet ignaram artis meretriciæ, Hea. 226. — si in domum meretriciam deducar? Eu. 382. — quis pro mœcho vidit in domo meretricia prehendi quemquam? Eu. 959.

Meretrix; mirum vero, impudenter mulier si facit meretrix? A. 757. — an scit jam ille, quid meretrix siet? Eu. 935. — mulier commoda, et faceta, hæc meretrix, Hea. 522. — pessuma hæc est meretrix, Hea. 599. — meretrix et materfamilias una in domo? Ad. 751. — vidin' ego te modo manum in sinum huic meretrici inserere? Hea. 563. — nupta meretrici hostis est, He. 790. — huc deducta est ad meretricem Thaidem, Eu. 352. — qui lenoni eripit meretricem, Ad. 9. — quam hic non amavit meretricem? Ad. 150. — cum eo, qui meretricem amaret, He. 539. — nunc animum rursum ad meretricem induxti tuum, He. 689. — meretricem hanc primum adeundam censeo, He. 716. — ut meretricem, ubi abusus sis, mercedem dare lex jubet ei, atque amittere? Ph. 413. — ab meretrice avara, Eu. 926.— quod aliæ meretrices facere fugitant, He. 777. — etsi hoc meretrices aliæ nolunt, He. 835. — audaciam meretricum specta, Eu. 993. — non perpeti meretricum contumelias? Eu. 48. — quomodo meretricum ingenia et mores posset noscere, Eu. 931. — per pol quam paucos reperias meretricibus fideles evenire amatores, Syra, He. 58.— qui magis licet, bonas matronas facere, meretrices malas? Eu. 37.

Meridies; præter hæc meridie ipso faciam, ut stipulam colligat, Ad. 852.

Merito; si nolit, quin eum merito possim cogere, A. 532. — merito te semper maxumi feci, Chreme, A. 575. — merito amo te, Eu. 186; Hea. 360; Ad. 950. — illud merito factum omnes putent, Eu. 387. — merito mihi nunc ego succenseo, Hea. 916. — et merito adeo, He. 240. — ne ulla merito contumelia fieri a vobis posset, He. 470. — etsi merito iratus est, He. 505. — ut nunquam sciens commerui, merito ut caperet odium illa mei, He. 580. — me fecisse arbitror, ne id merito mihi eveniret, He. 840.— Dis magnas merito gratias habeo, atque ago, Ph. 893.

Meritum; sic meritum est meum,

Hea. 92. — nihil suave meritum est, Ph. 305. — pol meritum est tuum, Ph. 1050. — ecquid nos amas de fidicina istac? Th. Plurimum merito tuo, Eu. 458. — non potest satis pro merito ab illo tibi referri gratia. Ph. Nemo satis pro merito gratiam regi refert, Ph. 337, 338. — an meo merito, credo, Ph. 1030. — meriton' hoc meo videtur factum? Ph. 1032.

Merus, a, um; non multum habet, quod det, fortasse. Gn. Immo nihil, nisi spem meram, Ph. 146.

Metuo; perii! metuo, ut substet hospes, A. 916. — metuo fratrem, ne intus sit, Eu. 610. — metuo, qualem tu me esse hominem existumes, Eu. 757. — metuo, quid siet, Hea. 620. — metuo, quid agam, Hea. 720. — nec quidquam magis nunc metuo, quam ne, Hea. 808. — ipsum id metuo, ut credant, Ad. 630. — male metuo, ne Philumenæ morbus aggravescat, He. 337. — hei! metuo lenonem, ne quid suo suat capiti. Gn. Idem ego metuo, Ph. 490. — verum enim metuo malum, Ph. 554. — habeo aliud, si istud metuis, Hea. 338. — metuis? quasi non ea potestas sit tua, Hea. 720. — quid? metuis, ne non, quum velis, convincas esse illum tuum? Hea. 693. — si me metuis, mores cave in te esse istos sentiam, Hea. 1034. — si metuis, satis ut meæ domi curetur diligenter, He. 257. — quid has metuis fores? Ph. 742. — metuit semper, quem ipsa nunc capit fructum, ne, Eu. 449. — nec metuit quemquam, Ad. 86. — metuit hic nos, Ph. 428. — nec, pol, istæ metuunt Deos: neque has respicere Deos opinor, He. 773. — metuebat absentem patrem, Ph. 118. — denique metuebant omnes jam me, Eu. 433. — metui a Chryside, A. 106. — hanc metui, ne me criminaretur tibi, Eu. 854. — metui, quid futurum denique esset, Hea. 569. — id metui, Ad. 194. — metui, ne hæreret hic, Ad. 404. — metuisti, ne non tibi istuc fœneraret? Ad. 218. — ni metuam patrem, habeo quod moneam, A. 920. — ne metuas, Eu. 785. — neque tu istum metuas, ne amet mulier, Eu. 1079. — at enim metuas, ne, Ad. 834. — ac non id metuat, ne, ubi acceperim, sese relinquam, Eu. 140. — noli metuere, Ph. 555. — idque adeo metuens vos celavi, A. 587. — saltem accurate, ut metui videar, A. 495.

Metus; dum ætas, metus, magister prohibebant? A. 54. — quantus metus est mihi! Ph. 482. — ut metum, in quo nunc est, adimam: atque expleam animum gaudio, A. 340. — quamobrem accipere hunc mihi expediat metum. Sy. Ademtum tibi jam faxo omnem metum, Hea. 337, 341. — demsi metum omnem, Ad. 740. — sperantes jam, amoto metu, interea oscitantes opprimi, A. 181. — oratio hæc me miseram exanimavit metu, A. 251. — quamprimum hoc me libera miserum metu, A. 352. — ita animus commotus est metu, spe, gaudio, A. 940. — perii! lingua hæret metu, Eu. 976. — in metu esse hunc, illi est utile, Hea. 199. — tua apud patrem amica tecum sine metu ut sit, copia est, Hea. 328. — pudore et liberalitate liberos retinere satius esse credo, quam metu, Ad. 58. — consuefacere filium, sua sponte recte facere, quam alieno metu, Ad. 75. —

membra metu debilia sunt, Ad. 615. — nescis, quo in metu, et quanto in periclo simus, Ph. 57. — illam miseram, quam nunc intus scio esse exanimatam metu, consolare, Ph. 563. — quin, si hoc celetur, in metu: sin patefit, in probro siem, Ph. 824. — nosque amicos ejus exonerastis metu? Ph. 842.

Meus, a, um; meus carnufex, A. 653. — meus fac sis animus, quando ego sum tuus, Eu. 196. — meus particeps, Hea. 150. — quid Syrus meus? Hea. 897. — is meus est factus, Ad. 116. — de hac re animus meus ut sit, Laches? He. 786. — quæ meo cumque animo lubitum est, facere, A. 263. — meo labori haud parcens, He. 226. — quam subito, hero meo hunc onerastis diem! Ph. 841. — egone confitear, meum non esse filium, qui sit meus? Hea. 1018. — sic animum induco meum, Ad. 68. — anime mi, noli te macerare, A. 687. — nihil, pol, falsi dixi, mi senex, A. 790. — ne crucia te, obsecro, anime mi, mi Phædria, Eu. 95. — eho, Parmeno mi, nostin'? Eu. 351. — salve, anime mi. An. O mi expectate, salve, Hea. 406. — si peccavi, mi Chreme, insciens feci, Hea. 631. — au! mi homo, sanusne es? Ad. 337. — hæc, mi pater, te dicere æquum fuit, Ad. 678. — hæc res non minus me male habet, quam te, gnate mi, He. 606. — mi patrue, salve, Ph. 254. — sine meo me vivere interea modo, A. 153. — habui, amavi pro meo, Ad. 48. — itane uxorem duxit Antipho, injussu meo? Ph. 231. — ego meorum solus sum meus, Ph. 586. — etsi ego meis me omnibus scio esse apprime obsequentem, He. 247. — non possum advorsari meis, He. 271. — ni magis te, quam oculos nunc amo meos, Ad. 705. — uxorem tuam propter meos mores hinc abisse, He. 578. — somnum hac nocte oculis non vidi meis, Hea. 491. — a meis (filiis) me amari, et magnipendi postulo, Ad. 883 — mea Glycerium suos parentes repperit, A. 971. — mea est potens, procax, magnifica, Hea. 227. — Antiphila mea nubet mihi, Hea. 691. — si metuis, satis ut meæ domi curetur diligenter, He. 257. — crede hoc meæ fidei, Eu. 857. — hoc est vobis, et meæ commodum famæ arbitror, He. 585. — mea Glycerium, quid agis? A. 134. — o Thais mea, meum suavium! Eu. 455. — mea te Antiphila, laudo, Hea. 381. — modo dolores, mea tu, occipiunt primulum, Ad. 290. — o Bacchis! o mea Bacchis! servatrix mea! He. 857. — quod mea opera opus sit vobis, A. 740. — errat longe, mea quidem sententia, Ad. 65. — hac re in angustum meæ coguntur copiæ, Hea. 669. — quod si eo meæ fortunæ redeunt, Ph. 201. — o mearum voluptatum inventor, inceptor, perfector! Eu. 1033. — solus mearum miseriarum est remedium, Ad. 295. — nequeo mearum rerum initium invenire idoneum, He. 361. — ne moræ meis nuptiis egomet siem? Ad. 716. — et laudare fortunas meas, A. 97. — tot meas injurias! He. 303. — quem modo puerum tantillum in manibus gestavi meis? Ad. 565. — tuumne hoc dictum erat? vetus credidi! Th. Meum est, Eu. 420. — non est mentiri meum, Hea. 549. — meum mihi reddatur, Ad. 250. — neque meo cordi esse quemquam cario-

rem, Eu. 200. — non meum illud verbum facio, Ad. 956. — ut tergum meum tuam in fidem committam, He. 108. — me novi, et peccatum meum, Ph. 217. — cupio aliquos parare amicos beneficio meo, Eu. 149. — ex meo propinquo rure hoc capio commodi, Eu. 970. — non necesse habeo omnia pro meo jure agere, Ad. 52. — olet unguenta? de meo, Ad. 118. — mea nihil refert, dum potiar modo, Eu. 320. — quid mea autem? quid faciet mihi? Eu. 848. — quid mea? Hea. 793; Ad. 917; He. 510; Ph. 133, 389. — id mea minime refert, qui sum natu maximus, Ad. 885; et alibi passim.

Micio; sed eccum, Micio egreditur foras, Ad. 927. — ego Micionem, si apud forum est, conveniam, Ad. 514.—quid agis, Micio? Ad. 60.

Mida; puer ad me accurrit Mida, Ph. 861.

Migro; ex urbe tu rus habitatum migres? He. 589.

Miles; miles gloriosus, Eu. 31. — miles in Cariam est profectus, Eu. 125. — miles Thraso, Phædriæ rivalis, Eu. 353. — miles vero sibi putare adductum ante oculos semulum, Eu. 623. — in convivium illam? miles tendere, Eu. 626. — virginem, quam heræ dono dederat miles, vitiavit, Eu. 655. — nisi quia correxit miles, quod intellexi minus, Eu. 736. — miles a me vi nunc ereptum venit, Eu. 751. — miles pellitur foras, Eu. 1040. — apud eum miles Dionysia agitat, Hea. 733. — cras mane argentum mihi miles dare se dixit, Ph. 531. — parasiti personam inde ablatam, et militis, Eu. 26.—hic quidem est parasitus Gnatho militis, Eu. 229.— audire vocem visa sum modo militis, Eu. 454.—mira vero, militi quæ placeant, Eu. 288. — quî magis licet, facere gloriosum militem? Eu. 38. — eccum militem, Eu. 395. — abi, cito hunc deduce ad militem, Eu. 538. — frater virginis militem rogat, ut, Eu. 618. — viden' tu illum, Thais, militem secum ad te quantas copias adducere? Eu. 754. — militem ego rivalem recipiendum censeo, Eu. 1071. — haud opinor, commode finem statuisse orationi militem, He. 76. — miles, edico tibi, si, Eu. 1062. — egone quid velim? cum milite isto præsens, absens ut sies, Eu. 192. — ne quis forte internuntius clam a milite ad istam cursitet? Eu. 287. — anne abiit jam a milite? Eu. 732. — quæ cum milite Corinthum hinc sum profecta inhumanissimo, He. 65. — cupida eram huc redeundi, abeundi a milite, He. 71. — imperatoris virtutem noveram, et vim militum, Eu. 777. — ita uti fortes decet milites, Eu. 814.

Milesius; quid! ille ubi est Milesius? Ad. 706.

Miletus; habibat Mileti. Miletum usque, obsecro! Ad. 658, 659.

Militia; una semper militiæ, et domi fuimus, Ad. 496.

Milito; in Asiam ad regem militatum abiit, Hea. 117. — quum hinc egens profugiet aliquo militatum, Ad. 386.

Mille, millies; huic drachmarum argenti hæc mille dederat mutuum. Mille nummum poscit, Hea. 601. — ex ipsa millies audivi, A. 948. — plus millies audivi, Eu. 422. — tædet jam audire eadem millies, Ph. 486.

Miluus; non rete accipitri tenditur, neque miluo, Ph. 330.

Mina; dedit in sumtum, dimi-

dium minæ, Ad. 371. — tibi perdere talentum hoc pacto satius est, quam illo minam, Hea. 475. — hic sunt tres minæ, Eu. 471.—quasi jam usquam tibi sint viginti minæ, Ad. 224.—tua arte viginti minæ pro psaltria periere, Ad. 746.—solæ triginta minæ, Ph. 556. — heri minas viginti pro ambobus dedi, Eu. 169. — decem minas, quas mihi dare pollicitus est, Hea. 724. — minas jam decem habet a me filia, Hea. 835. — minas decem corradet alicunde, Ad. 243. — dinumeret illi Babylo viginti minas, Ad. 919. — minas quinque accipe, Ph. 410. — ager oppositus est pignori, ob decem minas, Ph. 661. — his rebus pone, inquit, decem minas, Ph. 666. — priusquam dilapidet nostras triginta minas, Ph. 896. — ego minas triginta per fallaciam ab illo abstuli, Ph. 1037. — emit! quanti? PA. Viginti minis, Eu. 983. — minis viginti tu illam emisti, Ad. 192.

Minæ; si illum relinquo, ejus vitæ timeo; sin opitulor, hujus minas, A. 210.

Minerva; ut aiunt Minervam esse ex Jove, Hea. 1039.

Minitor; in diem istuc, Parmeno, est fortasse, quod minitare, Eu. 1019. — quod nunc minitare facere, ut faceres, Sosia, He. 427. — qui minitatur malum, Ph. 850. — accusemus gravius: denique minitemur, si, He. 718.

Minor; nunc minatur porro, sese id, quod mœchis solet, Eu. 956. — abiturum se abs te esse illico minabitur, Hea. 489.

Minuo; hæccine erat ea, quæ nostros fructus minuebat, vilitas? Ph. 1012. — non minuam meum consilium, He. 616. — minue vero iram, Ph. 435. — nec tu ea causa minueris hæc, quæ facis, A. 393. — ut aliqua pars laboris minuatur mihi, Hea. 42.

Minutus; olera et pisciculos minutos ferre obolo in cœnam seni, A. 370.

Mirabilis, e; vos esse istiusmodi, et nos non esse, haud mirabile est, Hea. 387.

Mirandus, a, um; mirandumne id est? He. 661. — ita animus commotus est mirando hoc tanto, tam repentino bono, A. 940.

Mire; ille tuus quoque Syrus idem mire finxit filium, Hea. 899.

Mirificus, a, um; hic pulcherrimum facinus audivi: atqui mirificissimum, Ph. 870.

Miror; miror, unde sit, A. 752. — miror, quid ex Pyræeo abierit, Eu. 290. — miror, ubi ego huic antevorterim, Eu. 737. — minimeque miror, si, Hea. 383, 515. — te miror, Chreme, tam mane, Hea. 518. — quid istuc? miror, Hea. 612. — te miror, qui alia tam plane scias, Hea. 898. — adhuc quod factum est, miror, Hea. 1003. — idque adeo miror, quomodo, Hea. 1006. — minime miror, qui insanire occipiunt ex injuria, Ad. 198. — miror, quid hoc siet, Ph. 805. — mirabar, hoc si sic abiret, A. 175. — mirabar, quid hic negotii esset tibi, Ad. 646. — mirabar, si tu mihi quidquam afferres novi, Ph. 489. — tutemet mirabere, Hea. 374. — nequeo satis mirari, Eu. 661. — nequeo mirari satis, Eu. 547. — id mirari te simulato, Hea. 944. — vostram nequeo mirari satis rationem, Ad. 375. — credo, ædepol, te nonnihil mirari, Bacchis, He. 732. — intervenit adolescens quidam lacrumans: nos mirarier, Ph. 92.

Mirus, a, um; miris modis odisse

cœpit Sostratam, He. 179. — mirum, ni domi est, A. 600. — quid istuc tam mirum est? A. 653. — mirum vero, impudenter mulier si facit meretrix? A. 757. — mirum, ni ego me turpiter hodie hic dabo, Eu. 230. — mirum, ni hanc dicit, modo huic quæ data est dono, Eu. 344. — mirum, Eu. 403. — mirum, ni tu credis, quod iste dicit, Eu. 710. — mirum, ni illoc homine quoquo pacto opus est, Eu. 1082. — ne cui sit vestrum mirum, cur, Hea. 1. — minime mirum, adeo impeditæ sunt, Hea. 245. — mirum, ni illa salva est, et ego perii, Hea. 663. — non ædepol mirum, He. 160. — minimeque adeo mirum: et, ni id fecisset, magis mirum foret, He. 220. — num mirum, aut novum est? Ph. 847. — non mirum fecit uxor, si hoc ægre tulit, He. 709. — fuisse erga me miro ingenio, expertus sum, He. 489. — mira vero militi quæ placeant, Eu. 288. — mira narras, Hea. 897.

Misceo; ita tu istæc tua misceto; ne me admisceas, Hea. 783.

Miser, a, um; ah! nescis, quantis in malis verser miser, A. 651. — quis videor? Ch. Miser æque, atque ego, A. 704. — crucior miser, A. 853. — miser quod habui, perdidi, Eu. 237. — ille ubi miser famelicus videt me esse in tanto honore, Eu. 260. — perii! quid ego egi miser, Eu. 378. — eam iste vitiavit miser? Eu. 952. — quid igitur faciam miser? Eu. 965. — egomet meo indicio, miser, quasi sorex, hodie perii, Eu. 1023. — Dum fiam miser, Hea. 148. — nec quidquam magis nunc metuo, quam ne miser aliquo extrudar hinc, Hea. 809. — vah! frustra sum igitur gavisus miser. Hea. 858. — quid ego tantum sceleris admisi miser? Hea. 958. — de sorte nunc venio in dubium miser? Ad. 244. — perii miser! He. 133. — horresco, ubi pultare hasce (fores) occipio miser, Ad. 637. — an quisquam usquam gentium est æque miser? Cuivis facile scitu est, quam fuerim miser. Quid restat, nisi porro ut fiam miser? He. 293, 295, 300. — extemplo ejus morbum cognovi miser. Nequeo, quin lacrumem miser, He. 373, 382. — semper mortem expectabam miser, He. 422. — omnibus modis miser sum, He. 701. — quod ille comparsit miser, Ph. 44. — hei timeo miser! Ph. 178. — quod huic exitio remedium inveniam miser! Ph. 200. — unde ego nunc tam subito huic argentum inveniam miser? Ph. 533. — delirat miser timore, Ph. 996. — apparet servum hunc esse domini pauperis, miserique, Eu. 487. — væ misero mihi! A. 303; Hea. 918; Ad. 302, 384; He. 605. — hei misero mihi! Hea. 234; Ad. 174. — væ misero mihi, quanta de spe decidi! Hea. 250. — ferte misero, atque innocenti auxilium! Ad. 156. — homini misero plus quingentos colaphos infregit mihi, Ad. 201. — id misero restat mihi mali, si, Ad. 358. — quid illi creditis fore animi misero, qui? Ad. 670. — ut me a Glycerio miserum abstrahat? A. 243. — quamprimum hoc me libera miserum metu, A. 352. — viden' me tuis consiliis miserum impeditum esse? A. 619. — heu me miserum! A. 648. — me miserum! A. 884. — illam scelestam esse, et me miserum; sentio, Eu. 71. — hominem perditum miserumque, Eu. 419. — ni miserum insuper etiam patri indicares? Eu. 1013 — eum ego hinc ejeci mise-

rum injustitia mea, Hea. 134. — quid narrat? Cl. Quid ille? se miserum esse. Ch. Miserum! Hea. 192. — hoccine me miserum non licere meo modo ingenium frui! Hea. 401. — verum quum videam miserum hunc tam excruciarier ejus abitu, Hea. 413.—habet patrem quemdam avidum, miserum, atque aridum, Hea. 526. — ah! me miserum! Ad. 311. — Ctesipho me pugnis miserum, et psaltriam usque occidit, Ad. 560. — hæc ita esse, miserum me resciscere, He. 285. — tot me nunc rebus miserum concludit pater, He. 702. — eheu me miserum! Ph, 188. — itane hunc patiemur fieri miserum, qui? Ph. 536. — annuo, terram intuens modeste. An. Miser! Eu. 586. — siccine me atque illam opera tua nunc miseros sollicitarier? A. 691. — colligavit eum miseris modis, Eu. 954. — misera timeo. Ex hoc misera sollicita est die, A. 264, 268. — nunc misera in mœrore est, A. 695. — ex eo nunc misera quem capit laborem! A. 721. — misera præ amore exclusti hunc foras, Eu. 98. — ego non ex animo misera dico? Eu. 179. — nonnihil timeo misera, ne, Eu. 615.—ubi ego illum scelerosum, misera, atque impium inveniam? Etiam hoc misera suspicor, Eu. 643, 660. — quid tibi ego dicam, misera? Eu. 821. — hem! misera occidi: infelix! Eu. 836. — ut ne viderem, misera huc effugi foras, Eu. 944. — perii! defessa jam sum misera te ridendo, Eu. 1007. — disperii! perii misera! Hea. 404. — biennium ibi perpetuum misera illum tuli, He. 87. — perii! quid faciam misera? He. 340. — ad genua accidit, lacrumans misera, He. 379. — quid viro meo respondebo misera? misera sum, He. 517, 536. — quia egens relicta est misera, Ph. 357. — quem mihi amicum inveniam misera! Ph. 727. — perii misera! Ph. 1005. — cupio misera in hac re jam defungier, Ph. 1020. — cujus nunc miseræ spes opesque sunt in te uno omnes sitæ, Ph. 470. — væ miseræ mihi! A. 745. — vestem omnem miseræ discidit. Miseræ non in mentem venerat, Eu. 632, 652. — cui miseræ indigne per vim vitium obtulerat, Ad. 309. — illi miseræ indigne factam injuriam contexeris, He. 401. — miseram me! A. 240; Eu. 81; Hea. 1031; Ad. 292, 487; Ph. 748.—oratio hæc me miseram exanimavit metu, A. 251.—ego propter me illam decipi miseram sinam? A. 271. — ita me miseram territas, A. 763. — me miseram! A. 790; Eu. 197; Ad. 306, 331; He. 205. — quia miseram mulierem vicit: hui! perfortiter, Ad. 568. — perdidisti et te, et illam miseram, Ad. 696. — eheu me miseram! He. 74. — heu me miseram! He. 271. — modo quamdam vidi virginem miseram, Ph. 96. — abi domum, et illam miseram consolare, Ph. 563. — matrem ipsam ex ægritudine miseram mors consecuta est, Ph. 749. — nos hic te miseræ invenire nunquam potuimus, Ph. 746. — nos quidem pol miseras perdidit, A. 805. — paupertas mihi onus visum est et miserum, et grave, Ph. 194. — neque quisquam est miserior me, Hea. 224. — nemo est miserior me, Hea. 263. — nullam pol credo mulierem me miseriorem vivere, He. 566. — quid sene erit nostro miserius? Hea. 255. — miserrimus fui fugitando; ne, Eu. 847.

Misere; nos scimus, quam misere

hanc amarit, A. 521. — una lacrymula, quam oculos terendo misere, vix vi expresserit, restinguet, Eu. 68. — illi invidere misere, Eu. 412. — eam misere amat, Hea. 190. —quemdam misere offendi militem, ejus noctem orantem, Hea. 365. — ut stulte et misere omnes sumus religiosæ, Hea. 649. — hunc diem misere nimis cupio in lætitia degere, Ad. 524. — an illam misere nunc amat, Ad. 671. — nisi quia tam misere hoc esse cupio verum, eo, Ad. 702.

Miseresco; obsecro, ut inopis nunc te miserescat mei, Hea. 1028.

Miseret; nonne te miseret mei? A. 871. — miseret tui me, qui, Eu. 801. — miseret me, Eu. 944. — miseretque me ejus, Hea. 168. — cujus nunc pudet me, et miseret, Hea. 260. — nunc Menedemi vicem miseret me, Hea. 749. — me miseret mulieris, He. 446. — ejus me miseret: ei nunc timeo, Ph. 189. — et moneo, et hortor, ne cujusquam misereat, quin, He. 64. — ut me tuarum miseritum est fortunarum, Hea. 463. — lacrumans misera: miseritum est, He. 379. — miseritum est, Ph. 99, 500.

Miseria; quæ hæc est miseria? Ad. 557. — quasi ubi illam exspueret miseriam ex animo, Eu. 406. — pro se quisque sedulo faciebat, quo illam mihi lenirent miseriam, Hea. 127. — quam ibi miseriam vidi! Ad. 871. — miseriam omnem ego capio, Ad. 880. — miseria tabescit, Ad. 605. — solus mearum miseriarum est remedium, Ad. 295. — me credo esse natum ferundis miseriis, Ad. 547. — ingenio egregie ad miserias natus sum: aut, Hea. 420. — alias ut omittam miserias, hanc, He. 420. — hoc mihi unum ex plurimis miseriis reliquum fuerat malum, He. 570.

Misericordia. Hæc illa est misericordia! A. 126. — tot me impediunt curæ: amor, misericordia hujus, A. 261. — misericordia, animus maternus: sino, Hea. 637. — neque illum misericordia repressit, Ad. 307. — priusquam lacrumæ reducant animum ad misericordiam, A. 560. — Ad misericordiam adduces, Hea. 997. — qui propter misericordiam addunt pauperi, Ph. 277. — animus misericordia devinctus, He. 167. — misericordia molliri, Ph. 497.

Mitis; jam mitis est, Ad. 277.

Mitto; mitto jam osculari, Hea. 901. — age mitto, Ad. 629. — mitto maledicta omnia, Ad. 799. — mitto rem, Ad. 824. — vitam duram mitto, Ad. 864. — age, mitto imperium, Ph. 232. — mitto omnia: addo istuc, Ph. 293. — quo mittis istanc? quæso! Hea. 736. —mittit herus me ad uxorem tuam, Ph. 859. — hanc igitur mittimus? Ph. 811. — hæc qui misit, Eu. 480. — misit porro orare, ut venirem, Eu. 528. — nunc servolum ad eam in urbem misit, Hea. 191. — qui ob rem nullam misit, He. 801. — nec quem ad obstetricem mittam, Ad. 293. — mitte id, quod scio, A. 766. — mitte male loqui, A. 875. — mitte orare, A. 906. — sic, Crito, est hic: mitte, A. 921. — unam hanc noxiam mitte, Eu. 852. — mitte: ad rem redi, Hea. 319. — quid agis? Ch. Mitte, Hea. 948. — mitte ista, Ad. 186. — lacrumas mitte, Ad. 336. — mitte me, Ad. 784. — mitte jam istæc, Ad. 842. — mitte

adolescentem, He. 556. — nam ut mittam, quod, Eu. 925. — ut mittam illius ineptias, Ph. 647. — si illam dant, hanc ut mittam, Ph. 674. — tu sollicitudinem istam falsam mittas, Hea. 78. — ne mittas quidem visendi causa, He. 342. — Jovem Danaæ misisse aiunt in gremium imbrem aureum, Eu. 585. — puer causa erit mittundi, Ph. 50. — ego missus sum, te ut requirerem, Ph. 880. — missa est ancilla illico, A. 515. — ad obstetricem erat missa, Ad. 621. — me missum face, A. 682. — quem (amorem) ego tum consilio missum feci, He. 408. — missum te facimus, Ph. 945. — nos missos face, A. 835. — missam iram faciet, He. 781. — missa istæc face. Ph. quid missa? Eu. 90, 91. — missa hæc faciamus, Eu. 863. — missa hæc face, Ad. 910. — missa facio, Ad. 996.

Moderor; ex sua libidine moderantur, Hea. 216.

Modeste; terram intuens modeste, Eu. 580. — modeste hoc fecit, He. 552. — animus, qui modeste istæc ferat, Ph. 170.

Modestia; cujusque mores toleret sua modestia, He. 478. — mea pertinacia esse dicat factum, haud tua modestia, He. 591.

Modestus, a, um; vultu adeo modesto, ut nihil supra, A. 120. — mater proba et modesta, Ad. 934. — hæc pudens modesta, He. 165.

Modo; apud forum modo e Davo audivi, A. 303. — proin tu fac, apud te ut sies. Pa. modo ut possim, A. 410. — hem! modone id demum sensti? olim istuc, olim, cum, A. 884. — sine modo, mori me malim, Eu. 65. — hoc modo sine te exorem, Eu. 185. — modo ait, modo negat, Eu. 713. — modo liceat vivere; est spes, Hea. 983. — age, jam cupio, si modo argentum reddat. Id quoque possum ferre, si modo reddat, Ad. 203, 206. — modo dolores, mea tu, occipiunt primulum, Ad. 290. — non quod ante pedes modo est videre, Ad. 387. — non tu eum rus hinc modo produxe aiebas? Ad. 562. — quem ego modo puerum tantillum in manibus gestavi meis? Ad. 565. — ne nimium modo bonæ tuæ istæ nos rationes subvortant, Ad. 839. — advenis modo? Pa. Admodum, He. 458. — scies: modo ut tacere possis, Ph. 59. — is senem per epistolas pellexit, modo non montes auri pollicens, Ph. 68. — ineptis. De. Sine modo, Ph. 420. — hæc fient. An. Ut modo fiant. Ge. fient, Ph. 710. — modo ut hoc consilio possiet discedi, ut, Ph. 772; passim alibi.

Modus; habere jam ipsum suæ vitæ modum, A. 95. — neque modum benignitatis cogitas, A. 828. — quæ res in se neque consilium, neque modum habet ullum, Eu. 57. — ubi videbit non fieri modum, Hea. 755. — conservis ad eumdem istunc præcipio modum, Ad. 425. — quid sit id, quod sollicitere ad hunc modum? He. 676. — sine nunc meo me vivere interea modo, A. 153. — ut nullo modo introire possem, quin, Eu. 840. — spero me habere, qui hunc meo excruciem modo, Eu. 919. — quo modo adolescentulus meretricum ingenia et mores posset noscere, Eu. 930. — hoccine me miserum non licere meo modo ingenium frui! Hea. 401. — at te id nullo modo puduit facere, Hea.

1044. — hoc quidem ferundum aliquo modo est, Ad. 470. — quo modo? Ad. 536. — nolim ceterarum rerum te socordem eodem modo, Ad. 699. — si facere possim ullo modo, He. 266. — quonam modo nunc te offendam affectam? He. 325. — si ullo modo est ut possit, quod spero fore, He. 724. — tum hunc impuratum poterimus nostro modo ulcisci, Ph. 961. — quin novo modo ei faceres contumeliam, Ph. 97. — quot modis contemtus, spretus? A. 248. — quæ nos semper omnibus cruciant modis, Eu. 384. — etiam nunc non credis, indignis nos esse irrisas modis? Eu. 709. — colligavit primum eum miseris modis, Eu. 954. — indignis acceptus modis, Ad. 167. — vah! quibus illum lacerarem modis! Ad. 316. — miris modis odisse cœpit Sostratam, He. 179. — nisi pol filium multis modis jam expecto, He. 280. — omnibus modis miser sum, He. 701.

Hujus modi; vid. in *Hujus.*

Mœchus; ut te arbitretur sibi paratum mœchum, A. 317. — pro mœcho prehendi, Eu. 959. — pro mœcho comprehendere, Eu. 991. — nunc minatur, quod mœchis solet, Eu. 956.

Mœror; nunc misera in mœrore est, A. 695.

Mœstus; domum revortor mœstus, Hea. 122.

Molestia; ubi quid in animo est molestiæ, Eu. 630. — demseris molestiam, Ad. 823. — illi molestiam affert, He. 344. — eam confeci sine molestia, Eu. 927. — neque, præterquam quas ipse amor molestias habet, addas, Eu. 77.

Molestus, a, um; molestus certe ei fuero, A. 643. — is ubi molestus magis est, Eu. 414. — quam molestus! Hea. 568. — si molestus pergis esse, Ad. 182. — tu molestus ne sies, Ph. 634. — molesta ne siet, Eu. 529. — num illi molestæ quidpiam hæ sunt nuptiæ? A. 439. — sed hoc mihi molestum est, A. 43. — mihi molestum, A. 359. — verum ubi molestum non erit, Eu. 484. — quin mihi molestum est, Hea. 582. — ausculta paucis, nisi molestum est, Demea, Ad. 810. — adhuc non molesta sunt, Ad. 123. — tamen nonnihil molesta sunt hæc mihi, Ad. 143.

Molior; dum moliuntur, annus est, Hea. 240.

Mollio; precibus molliri? Ph. 497. — postquam hominem his verbis sentio mollirier, Ph. 631.

Molliter; ædepol, Syrisce, te curasti molliter, Ad. 767.

Mollities; ejiciunda mollities animi, Eu. 222.

Molo; ut, si te inde exemerim, ego pro te molam, A. 200. — favillæ molendo, Ad. 851. — molendum usque in pistrino, Ph. 249.

Momentum; paulo momento huc illuc impellitur, A. 266.

Moneo; dehinc ut quiescant, porro moneo, A. 22. — is ne erret, moneo, Eu. 16. — sedulo moneo, quæ possum, Ad. 428. — tanquam in speculum in patinas inspicere jubeo, et moneo, Ad. 430. — te sedulo et moneo, et hortor, ne, He. 64. — verum te hoc moneo unum, He. 766. — bene mones, A. 374. — nisi eum mones, Hea. 592. — faciam, ut mones, He. 719. — una harum quævis causa me, ut faciam, monet, A. 906. — voce alia, ac res monebat conqueri, He. 375. — ambos docui, monui, Ad. 968. — quod

modo hic nos Antiphonem monuimus, Ph. 221. — habeo quod moneam probe, A. 920. — facit, ut te audacter moneam, Hea. 58. — memini, tametsi nullus moneas, Eu. 216. — nisi ipsa res moneat, A. 552. — quin res, ætas, usus, aliquid moneat, Ad. 861. — me monere hoc puta, He. 78. — monere oportet me hunc vicinum, ut, Hea. 169. — qui harum mores cantabat mihi, monuisse frustra, Hea. 261.

Monitor; hic meus monitor, He. 876. — o Geta monitor! Ph. 234. — nihil opus fuit monitore, Hea. 171.

Mons; montes auri pollicens, Ph. 68.

Monstratio; te cum tua monstratione perdat Jupiter! Ad. 718.

Monstro; numquam monstrabo, Ad. 572.

Monstrum; monstrum; etiam ultro derisum advenit, Eu. 859. — aliquid monstri alunt, A. 250. — eho! nonne hoc monstri simile est? Eu. 334. — quid istuc nam monstri fuit? Eu. 656. — monstri simile, Ph. 953. — taces? monstrum hominis! Eu. 696. — postilla, monstra evenerunt mihi! Ph. 704.

Monumentum; patrium monumentum, Eu. 13. — cistellam domo effer cum monumentis, Eu. 752.

Mora; neque istic, neque alibi usquam erit in me mora, A. 421. — nunc per hunc nulla est mora, A. 595. — nec mora ulla est, quin eam uxorem ducam, A. 973. — ne mora sit, si innuero, quin, Ad. 172. — sin eveniat, ut nihil sit moræ, A. 166. — ne moræ meis nuptiis egomet siem? Ad. 716. — cupio: verum hoc mihi moræ est, Ad. 908. — ut huic malo aliquam producam moram, A. 617. — ibo, illis dicam, nullam esse in nobis moram, Ad. 723. — nec moram ullam, quin ducat, dari, He. 127. — i intro: ne in mora sies, A. 425. — sequere me intro, ne in mora illi sis, A. 468. — ut ne in mora nobis siet, Ad. 355.

Moratus, a, um; sed quid mulieris uxorem habes? aut quibus moratam moribus? He. 644.

Morbus; si forte morbus amplior factus siet. Morbus qui auctus siet, He. 330, 334. — male metuo, ne Philumenæ magis morbus aggravescat, He. 337. — pol me detinuit morbus. Rogas? senectus ipsa est morbus, Ph. 573, 574. — Di boni! quid hoc morbi est? Eu. 225. — quid morbi est? He. 323, 357. — ne ad morbum hoc etiam, A. 301. — tuos esse illi mores morbum arbitror, He. 239. — extemplo ejus morbum cognovi miser, He. 373. — cogitet morbum filiæ, Ph. 244. — alio suspicans morbo me visurum affectam, ac, He. 366.

Mordeo; principio, si id te mordet, Ad. 811. — denique par pari referto; quod eam mordeat, Eu. 445. — mordere clanculum, Eu. 411.

Morigeror; atque adolescenti esses morigeratus? Ad. 219.

Morigerus, a, um; seu tibi morigera fuit in rebus omnibus, A. 294.

Morior; Chrysis vicina hæc moritur, A. 105. — in Imbro moritur cognatus senex, He. 171. — is ibi mortuus est, A. 930. — pater et mater mortui essent, Eu. 518. — mater mea illic mortua est nuper, Eu. 130. — ea mortua est, Hea. 602. — ejus anuis causa, quæ erat mortua, Hea. 287. — per ejus unam, aut vivam, aut

moriar, sententiam, Ph. 483. — si moreretur, ne expers partis esset, Hea. 652. — sine modo, mori me malim, Eu. 66. — mori me satius est, Eu. 781. — jam ferme moriens me vocat, A. 284. — ille tibi moriens nos commendavit, senex, Ad. 458. — verba fiunt mortuo, Ph. 1014. — summa vi defendam hanc, atque illum mortuum, Ad. 494. — qui ab Orco mortuum me reducem in lucem feceris? He. 853. — egone hunc ab Orco mortuum? He. 876. — vidi virginem hic viciniæ miseram, suam matrem lamentari mortuam, Ph. 96.

Moror; quid multis moror? A. 114. — nihil moror, Eu. 184. — ubi vis, non moror, Eu. 460. — egomet convivas moror, Hea. 172. — non moror, Ph. 717. — nihil est, illic quod moremur diutius, Hea. 834.

Mors; mors continuo ipsam occupat, A. 297.—hanc, nisi mors, mihi adimet nemo, A. 699. — matrem miseram mors consecuta est, Ph. 749. — hic hujus mortem tam fert familiariter, A. 111. — is obiit mortem, A. 223. — ea obiit mortem, Hea. 271. — non simulare mortem verbis, Hea. 636. — omnem familiam mulcavit usque ad mortem, Ad. 91. — meam mortem expectant, Ad. 878. — mortem expectabam miser, He. 422. — mortemve expectet meam, He. 596. — peregre rediens semper cogitet, aut uxoris mortem, aut, Ph. 244. — ea mortem obiit: e medio abiit, Ph. 1018. — ejus morte ea ad me lege redierunt bona, A. 801. — jam depecisci morte cupio, Ph. 166.

Mortuus, vid. in *Morior.*

Mos; mos gerundus est Thaidi, Eu. 188. — cujus mos maxume est consimilis vostrum, Hea. 393. — qui istic mos est, Clitipho? Hea. 562. — quam vellem noctu amicis operam mos esset dari, Ad. 524. — suus cuique mos, Ph. 454. — — molestus certe ei fuero; atque animo morem gessero, A. 643. — præter civium morem, A. 882. — sine me gerere mihi morem, Hea. 948. — adolescenti morem gestum oportuit, Ad. 215. — ut homo est, ita morem geras, Ad. 432. — qui magis morem gereret? Ad. 712. — illis morem gessero, He. 599. — morem antiquum obtines, He. 861. — alieno more vivendum est mihi, A 152. — more hominum evenit, ut, A. 969. — hunccine erat æquum ex illius more, an illum ex hujus vivere? Hea. 203. — conveniunt mores, A. 698. — isti formæ ut mores consimiles forent, Hea. 382. — præsertim ut nunc sunt mores, Ph. 55. — ne te ignarum fuisse dicas meorum morum, Ad. 161. — hic dies alios mores postulat, A. 189. — meretricum mores noscere, Eu. 931. — postquam ei mores ostendi tuos? Eu. 1088. — nosti mores mulierum, Hea. 184. — qui harum mores cantabat mihi, Hea. 260. — mores cave in te esse istos sentiam, Hea. 1034. — o Jupiter! hoscine mores! Ad. 762. — quæ res tam repente mores mutavit tuos? Ad. 989. — ad exemplum ambarum mores earum existimans, He. 163. — tuos esse ego illi mores, morbum arbitror, He. 239. — cujusque mores toleret sua modestia, He. 478. — uxorem tuam propter meos mores hinc abisse, He. 578. — mores facile tutor, He. 735. — uxorem his moribus

dabit nemo, A. 396. — quam multa injusta ac prava fiunt moribus! Hea. 839. — id quod est consimilis moribus, Hea. 1021. — quid mulieris uxorem habes? aut quibus moratam moribus? He. 644.

Moveo; ego istæc moveo, aut curo? A. 923; move vero ocyus te, nutrix. So. Moveo, Eu. 912. — nihil nos dos movet, Hea. 940. — move ocyus te, ut, A. 733. — move vero ocyus te, nutrix, Eu. 911. — nihil moventur nuptiæ, A. 517. — per tumultum noster grex motus loco est, Ph. 33.

Mox; quam mox irruimus? Eu. 787. — de argento, somnium: mox, cras redi, Ad. 205. — hinc ad hos provisam, quam mox virginem arcessant, Ad. 893. — dum expecto, quam mox veniat, Ph. 161. — expecto, quam mox recipiat huc sese Geta, Ph. 605; et sæpissime alibi.

Mulco; omnem familiam mulcavit usque ad mortem, Ad. 91. — male mulcabo ipsam, Eu. 773.

Muliebris; nulla mala re esse expolitam muliebri, Hea. 289.

Mulier; mulier ex Andro, A. 69. — temulenta mulier, et temeraria, A. 229. — tum hæc sola est mulier, A. 382. — mirum vero, impudenter mulier si facit meretrix? A. 757. — aurum sibi clam mulier demit, Eu. 627. — neque tu istum metuas ne amet mulier, Eu. 1079. — vereor, ne mulier me absente hic corrupta sit, Hea. 231. — mulier tibi adest, audin' Clinia? Hea. 243. — mulier telam deserit continuo, Hea. 305. — mulier commoda, et faceta, Hea. 521. — adolescens mulier, He. 661. — mulier mulieri magis congruit, Ph. 725. — ne te adolescens mulier defatiget, Ph. 793. — mulier sapiens es, Nausistrata, Ph. 1045. — nomen mulieris cedo quod sit, ut quæratur, Hea. 662. — me miseret mulieris, He. 446. — quid mulieris uxorem habes? He. 643. — istum patronum mulieris, Ph. 307. — fidelem haud ferme mulieri invenias virum, A. 461. — traditus sum mulieri, Eu. 575. — fucum factum mulieri, Eu. 589. — de improviso interventum est mulieri, Hea. 281. — non auderet hæc facere viduæ mulieri, Hea. 954. — istæc eadem tute dicas mulieri, Ad. 601. — ut nuptæ mulieri (meretrix) se ostenderet, He. 757. — mediam mulierem complectitur, A. 133. — cui committas primo partu mulierem, A. 230. — quem mercatus est heri, senem, mulierem? Eu. 357. — illanccine mulierem alere cum illla familia? Hea. 751. — eripuit mulierem, quam amabat, Ad. 91. — omitte mulierem, Ad. 173. — miseram mulierem vicit, Ad. 568. — optumam quidem mulierem, Ad. 979. — ægram esse simulant mulierem, He. 188. — nullam pol credo mulierem me miseriorem vivere, He. 566. — reperire mulierem, quæ careat culpa? He. 662. — mulierem abducere, Ph. 436, 828. — video filium invitum sane mulierem ab se amittere, Ph. 919. — mulier, tun' apposuisti hunc? A. 744. — pergin', mulier, odiosa esse? Hea. 1008. — tu, inquam, mulier, quæ, He. 214. — si utrumvis horum, mulier, unquam tibi visus forem, He. 525. — nihil tibi est a me pericli, mulier, He. 736. — cito consecutæ mulieres,

Hea. 375. — emtæ mulieres complures, Ad. 230. — mulieres pauperculæ, Ad. 651. — utin' omnes mulieres eadem æque studeant? He. 199. — mulieres inique æque omnes invisæ viris, He. 274. — mulieres sunt ferme, ut pueri, levi sententia, He. 312. — amaræ mulieres sunt, He. 710. — amatores mulierum maximi, Eu. 665. — novi ingenium mulierum, Eu. 811. — nosti mores mulierum, Hea. 239. — strepitus, clamor mulierum fecere, ut, He. 35. — vulgus quod male audit mulierum, He. 600. — inter mulieres, quæ ibi aderant, A. 117. — deleo omnes dehinc ex animo mulieres, Eu. 296. — eas ad mulieres huc intro, He. 754. — mulieres suspecte falso, He. 778.

Muliercula; commeare ad mulierculam, Hea. 444. — mulierculam compressit, Ph. 1016.

Multimodis; næ istam multimodis tuam inveniri gaudeo, A. 941. — multimodis injurius, Clitipho, es, Hea. 320. — multimodis vituperandus, Ph. 465.

Multo, Multum; verum aliter evenire multo intelligit, A. 4. — illud mihi multo maximum est, quod, A. 527. — is quæstus nunc est multo uberrimus, Eu. 253. — certe tu quidem pol et multo hilarior. Ch. Sed Thais multo ante venit? Eu. 730, 732. — multo omnium nunc me fortunatissimum factum puto esse, Hea. 842. — immo abeat multo malo quovis gentium, quam, Hea. 929. — quo vir melior multo es, quam ego, Ad. 709. — multo rectius est, quam, Ad. 924. — quasi tu non multo malis narrare hoc mihi quam, He. 110. — maligna multo et magis procax facta illico est. Atque ea res multo maxime disjunxit illum ab illa, He. 159, 160. — minus multo audacter, quam nunc lædit, læderet, Ph. 11. — incertior sum multo, quam dudum, Ph. 459. — ac rebus vilioribus multo, tamen talenta bina, Ph. 790. — haud multo post cum patre idem recipit se intro denuo, Ph. 878. — atque aliquis dicat, nihil promoveris. Multum, A. 643. — quod des, paulum est: et necesse est multum accipere Thaidem, Eu. 1074. — haud multum a me aberit infortunium, Hea. 668. — paulum id autem? Dr. Si multum siet, tamen faciundum est, Ad. 954. — Philotis, salve multum, He. 82. — qui sic sunt, haud multum hæredem juvant, He. 460. — nec pol me multum fallit: quin, He. 728. — non multum habet, quod det, fortasse. Gn. Immo nihil, nisi, Ph. 145.

Multus, a, um; eadem hæc multi alii in Andro tum audivere, A. 933. — minime multos lædere, Eu. 2. — multis modis jam expecto, He. 280. — multæ sunt causæ, quamobrem, Eu. 145. — concurrunt multæ opiniones, quæ, Hea. 232. — multas contaminasse Græcas, Hea. 17. — multa concurrunt simul, A. 512. — quam multa injusta ac prava fiunt moribus! Hea. 839. — multa in homine signa, Ad. 825. — sumtum admittet; multa, Ad. 917. — multa ex quo fuerint commoda, He. 841. — multa advenienti narrantur, Ph. 610. — ait tibi uxorem dare se hodie: item alia multa, A. 355. — ingeram mala multa? A. 642. — habeo alia multa, quæ nunc condonabitur, Eu. 17. — quid tibi ego

multa dicam? Eu. 496. — quid multa verba? Eu. 568. — hæc atque hujusmodi sum multa passa, Eu. 745. — multa fert libido, Hea. 573. — male docèt te mea facilitas multa, Hea. 648. — coemisse, hinc quæ illuc veheret, multa, Ad. 226.—quodnam ob factum? Dr. Multa, Ad. 966.—quid multis moror? A. 114.

Mundus, a, um; nihil videtur mundius, Eu. 933.

Muneror; disciplina est eisdem, munerarier ancillas primum, Hea. 300.

Munus; munus hoc corraditur, Ph. 40. — munus nostrum ornato verbis, Eu. 214. — quam hoc munus gratum Thaidi arbitrare esse? Eu. 275. — lauteque munus administrasti tuum, Ad. 768.—hice hoc munere arbitrantur suam Thaidem esse, Eu. 269.— potens cum munere, Eu. 353. — hic pro illo munere tibi honos est habitus, Eu. 1022. — sinam sine munere a me abire? He. 854. — Geta ferietur alio munere, Ph. 47.

Musicus, a, um; nolite sinerè per vos artem musicam recidere ad paucos, He. 46.— qui artem tractant musicam, Ph. 18. — prope jam remotum ab arte musica, He. 23. — repente ad studium hunc se applicasse musicum, Hea. 23. — fac periculum in literis, in musicis, Eu. 477.

Mussito; mussitanda injuria, Ad. 208.

Mustellinus; senex colore mustellino, Eu. 689.

Mutatio; quid vestis mutatio? Eu. 671. — mutatio fit, He. 633.

Mutilo; spolies, mutiles, laceres, He. 65.

Mutio; nihil jam mutire audeo, A. 506. — neque opus est (dicto): adeo mutito, He. 867.

Muto; haud muto factum, A. 40. — de uxore, ita ut possedi, nihil mutat, A. 951.—id mutavit, quia me immutatum videt? A. 242. — quæ res tam repente mores mutavit tuos? Ad. 989. — muta vestem, Eu. 609. — ut vestem cum eo mutem, Eu. 572. — ubi (vestem) mutem? perii! Eu. 610. — ibi proximum est, ubi mutes, Eu. 612. — ne is mutet suam sententiam, A. 394. — nequeo exorare, cum illo ut mutet fidem, Ph. 511.—haud scio hercle an mutet animum. Dr. Hem! mutet autem? Ph. 773, 774. — non, si queam mutare, Ad. 742. — nec, qua via sententia ejus possit mutari, scio, He. 569.

Mutus, a, um; quid ille? Tr. Mutus illico, Eu. 417. — tu nescis id, quod scis. Dr. Mutum dices, Hea. 748. — utinam aut hic surdus, aut hæc muta facta sit, A. 464.

Mutuus, a, um; huic drachmarum argenti hæc mille dederat mutuum, Hea. 601.—tradunt operas mutuas, Ph. 267.

Myconius; dic dum, quæso, es tu Myconius? He. 804. — Callidemidem hospitem Myconium conveni, He. 433. — Myconium hospitem dum expecto in arce, He. 802.

Myrrhina; quo pacto hoc celem; quod me oravit Myrrhina, He. 445. — cognosse annulum illum Myrrhinam gnatæ suæ fuisse, He. 812. — quid ais, Myrrhina? heus, tibi dico, He. 533, alibi.

Mysis; quis hic loquitur? Mysis, salve, A. 267. — tu Mysis, dum exeo, parumper opperire me hic,

A. 716. — eho, Mysis, puer hic unde est? quisve huc attulit? A. 750, alibi.

N.

Næ; faciunt, næ, intelligendo, ut nihil intelligant, A. 17. — næ iste haud mecum sentit, A. 325. — næ illa illum haud novit, A. 778. — næ tu istas (fores), faxo, calcibus sæpe insultabis frustra, Eu. 265. — næ, ille facili me utetur patre. Næ ille haud scit, quam, Hea. 217, 222. — næ ego te magnifice tractare possim, Hea. 556. — næ ista hercle magnas nugas dixerit! Hea. 621. — næ, ille haud scit, paulum lucri quantum, Hea. 747. — næ me istuc ex te prius audivisse gaudeo. Næ ego fortunatus homo sum! Hea. 816, 825. — næ tu propediem istius obsaturabere, Hea. 869. — at, næ, illud haud multum, si vivo, ferent, Hea. 919. — næ, ego, homo sum infelix! Næ, ille continebit posthac, si sapiet, manus, Ad. 542, 567. — næ meam herus esse operam deputat parvi pretii, He. 800, alibi.

Nævius; Colacem esse Nævi et Plauti, veterem fabulam, Eu. 25. — qui quum hunc accusant, Nævium, Plautum, Ennium accusant, A. 18.

Nam, namque; nam is postquam excessit ex ephebis: nam antea quî scire posses? A. 51, 52. — nam Andriæ illi id erat nomen. Nam hi tres tum simul amabant, A. 85, 87. — nam si illum objurges, A. 142. — quorsum nam istuc? A. 362. — nam quid ita? Eu. 896. — nam quod rumores distulerunt malevoli, Hea. 16. — nam prorsum nihil intelligo, Hea. 776. — namque adolescens, quam minima in spe situs erit, Hea. 999. — nam tui similis est probe: nam illi nihil vitii est relictum, quin, Hea. 1022, 1023. — namque id metui, Ad. 194. — nam senex rus abdidit se, He. 174. — nam me miseret mulieris. Nam quod ego nunc remedium inveniam miser! Ph. 200. — nam quæ hæc anus est exanimata? Ph. 731, sæpissime alibi.

Nanciscor; ex nuptiis tuis si nihil nanciscor mali, Ph. 542. — pisces ex sententia nactus sum, Ad. 422. — puer quia clam te est nactus, (causam) alteram es, He. 686. — unde annulum istum nactus? He. 826. — quod sine sumtu, ingenuam, liberalem nactus es, Ph. 168. — postquam par ingenium nactus est, He. 170. — continuo quamdam nactus est puellulam, Ph. 81. — quod sim nactus mali, A. 969. — ubi siem vestitum hunc nactus, Eu. 556. — quin spolies, mutiles, laceres, quemquem nacta sis, He. 65.

Narratio; narrationis incipit mihi initium, A. 711.

Narro; narro huic, quæ dudum narrasti mihi, A. 593. — virtutes narro, Ad. 646. — rogat unde sit? narro omnia hæc, He. 832. — non opinor, Dave. Da. Opinor narras? non recte accipis, A. 368. — ab Andria est ancilla hæc? quid narras? A. 472. — bonum ingenium narras adolescentis, A. 467. — narras probe, A. 972. — hui! regem elegantem narras, Eu. 408. — quid narras? Eu. 672; Ad. 449; Ph. 136. — bene, ædepol, narras, Eu. 915. — nihil narras? Hea. 520. — mira narras, Hea. 897. — vigilantiam narras? Ad. 399. — quid, malum! bone vir, mihi narras? Da.

Hem! quid narras? Ad. 559, 561. — pium ac pudicum ingenium narras Pamphili, He. 152.— quid mihi istæc narras? He. 785. — videas te, atque illum, ut narres, Ph. 368. — filium narras mihi? Ph. 401. — quid ergo narras? Ph. 684. — neque intelliges? Dr. Tu nihil narras, Ph. 805. — quæso, quid narras? Ph. 934. — mi vir, non mihi narras? Ph. 1001. — quid Davus narrat? A. 435. — neque pugnas narrat, Eu. 482. — quid narrat? Hea. 192.— sua quæ narrat facinora! Hea. 220. — alteræ dum narrat, forte audivi, Hea. 272.—quid istic narrat? Hea. 579; Ph. 94. — quid ea narrat? Hea. 655.— quid Ctesiphonem hic narrat? Ad. 781. — Pamphilus narrat, ut, He. 145. — sæpe interea mihi senex narrabat, Ph. 366.— narro huic, quæ tu dudum narrasti mihi, A. 593. — incredibilia Parmeno modo quæ narravit, Eu. 1049. — modo quæ narravit mihi hic intus Bacchis? He. 97.— nam mihi intus tuus pater narravit modo, He. 582. — nam ipsa narravit mihi, He. 711. — amorem huic narrabo meum, A. 313. — ut res gesta est, narrabo ordine, Ad. 611. — egomet narrabo, quæ mihi dixti, Ad. 606. — omnem rem narrabit, scio, He. 350. — sed narra, obsecro: plus millies audivi, Eu. 421. — narra istuc, quæso, quid siet. Cu. Immo te obsecro, ut audias, Eu. 562. — tu isti narra omnem rem ordine, Eu. 997. — tu narra, Ph. 999. — aperte, ita ut res sese habet, narrato, Hea. 702. — rem omnem narrato ordine, Ad. 352.— quem mihi optem nunc, cui hæc narrem, dari? A. 964. — longum est, Clitipho, si tibi narrem, Hea. 336. — quid ergo narras? An. Quid ego narrem! Ph. 684. — ego, quid narres, nescio, A. 478. — nescio, quid narres, A. 736. — non qui argumentum narret, A. 6. — næ ille haud scit, quam mihi nunc surdo narret fabulam, Hea. 222. — recta via rem narret ordine omnem, Hea. 706.—ut quum narret senex voster nostro, non credat tamen, Hea. 711. — num tu intelligis, hic quid narret? Ph. 845. — scelus! tibi narret? Ph. 1000. — patiamurne, an narrenus cuipiam? Ad. 519. — sed si quid narrare occepi, A. 505. — non possum satis narrare, quos ludos præbueris intus, Eu. 1009. — ambages mihi narrare occipit, Hea. 319. — quasi tu non multo malis narrare hoc mihi, quam ego, quæ percontor, scire, He. 110.—nequeo initium invenire idoneum, unde exordiar narrare, He. 362.—item alia multa, quæ nunc non est narrandi locus, A. 355. — nihil est, quin male narrando possit depravarier, Ph. 696. — ne vacuum esse me nunc ad narrandum credas, A. 708. — non satis tutus ad narrandum hic locus, Ph. 817.

Nascor; egregie ad miserias natus, Hea. 420. — ego sum animo leni natus, He. 270.— annos sexginta natus es, aut plus eo, ut conjicio, Hea. 62. — ut ex me atque ex hoc natus es! Hea. 1032. — scitus puer est natus Pamphilo, A. 487. — puer est natus, A. 835; Ad. 732. — at ille alter venit, annos natus sedecim, Eu. 693. — atqui ex me hic non natus est, sed ex fratre, Ad. 40. — natus est nobis nepos, He. 639. — puer quia clam te est natus, He. 686.

— puerumque clam voluit, natus qui est, extinguere, He. 749. — si ex capite sis meo natus, Hea. 1038. — uxorem duxit: nati filii duo, Ad. 46. — nati filii : alia cura, Ad. 871. — annos nata est sedecim, non major, Eu. 1526. — nunc demum istæc nata oratio est, Ad. 809. — mulierculam eam compressit, unde hæc nata est, Ph. 1017. — habui illam, ac si ex me esset nata, He. 279. — ex homine hunc natum dicas, Eu. 460. — convincas facile ex te natum, Hea. 1043. — quod ad illum attinet, natum ex tanta familia, Ad. 298. — nisi me credo huic esse natum rei, ferundis miseriis, Ad. 547. — commenta mater est, esse ex alio viro, nescio quo, puerum natum, Ad. 662. — quin ex te recte eum natum putent, He. 399. — et gaudeo, natum illum, et tibi illam salvam, He. 643. — et filium inde hunc (esse) natum, He. 833. — scit sibi et rem natam, et gloriam esse, He. 798. — virum me natam vellem, Ph. 791. — e re nata melius fieri haud potest, quam, Ad. 296. — nos jam a pueris illico nasci senes, Hea. 214. — animus natu gravior, Hea. 645. — id mea minime refert, qui sum natu maximus, Ad. 885. — mater natu grandior, Ad. 934.

Nasus; virgo adunco naso, Hea. 1064.

Natalis; ubi erit puero natalis dies, Ph. 48.

Natura; ut fert natura, A. 797. — tametsi bona est natura, reddunt curatura junceas, Eu. 315. — ita comparatam esse hominum naturam omnium, ut? Hea. 503. — jam nunc hæc tria primum addidi præter naturam, Ad. 889. — amicûm ingenio fretum, haud natura sua, Hea. 24. — natura tu illi pater es, consiliis ego, Ad. 127. — tuus hercle vero et animo, et natura pater, Ad. 906.

Nausistrata; agedum, ut soles, Nausistrata. Ire igitur tibi licet, Nausistrata, Ph. 783, 812, alibi.

Nauta; audivi ex nauta, qui illas vexerat, Ph. 575.

Navigo; ego in portu navigo, A. 481. — re ipsa navigare incommodum est, He. 417.

Navis; navem is fregit apud Andrum insulam, A. 222. — navem conductam, hoc scio, Ad. 226. — navem ascendit, Ad. 707. — Atticus olim navi fracta, apud Andrum ejectus est, A. 925. — e navi egredientem, abduxi ad cœnam, Hea. 182. — dies triginta, aut plus eo, in navi fui, He. 421.

Naviter; verum si incipies, neque pertendes naviter, Eu. 51.

Ne; aliquid facerem, ut hoc ne facerem, A. 259. — tum hoc timet, ne deseras se, A. 270. — te obtestor, ne abs te hanc segreges, neu deseras, A. 291. — te per amorem obsecro, principio, ut ne ducas, A. 328. — ego id agam, mihi quî ne detur, A. 336. — id paves, ne ducas tu illam, A. 350. — ne nega, A. 385; Hea. 564; Ph. 802. — interminatus sum, ne faceres? A. 497. — si poterit fieri, ut ne pater per me stetisse credat, A. 701. — ne me attingas, sceleste, A. 792. — estne hic Crito sobrinus Chrysidis? A. 803. — per ego te Deos oro, ut ne illis animum inducas credere, A. 836. — ah! ne sævi tantopere, A. 870. — quidvis cupio, dum ne ab hoc me falli comperiar, A. 904. — eo: ne expectetis, dum exeant huc, A. 982. — de-

hinc, ne frustretur ipse se, Eu. 14. — vereor, ne illud gravius Phædria tulerit, neve, Eu. 81. — fingit causas, ne det, sedulo. Ac non id metuat, ne sese relinquam, Eu. 138, 140. — et perpeti, ne redeam interea? Pa. Te ne? Eu. 218. — ubi habitat? Ch. Ne id quidem, Eu. 322. — metuo fratrem, ne intus sit: porro autem, pater ne rure redierit jam, Eu. 611. — utrum taceamne; an prædicem? Eu. 720. — tun' me prohibeas, meam ne tangam? Eu. 808. — ne lacryma: ne retice: ne verere, Hea. 84, 85. — nunc habeam, necne, incertum est, Hea. 96. — vide sis, ne quo hinc abeas longius, Hea. 212. — obsecro, ne me in lætitiam frustra conjicias, Hea. 292. — cave, ne falsam gratiam studeas inire, Hea. 302. — vide sis, ne quid imprudens ruas, Hea. 369. — nec quidquam magis nunc metuo, quam ne denuo extrudar hinc, ne accedam ad Bacchidem, Hea. 808, 809. — quid Syrus meus? ne is quidem quidquam? Hea. 897. — quid? metuis, ne non, quum velis, convincas? Hea. 1019. — ea ne me celet, consuefeci filium, Ad. 54. — ne non tibi istuc fœneraret? Ad. 220. — ne moræ meis nuptiis siem, Ad. 716. — ne tu curares meum, neve ego tuum? Ad. 801. — ne nimium modo bonæ tuæ nos rationes subvertant, Ad. 839. — te, Salus, ne quid sit hujus, oro! He. 338. — tibi id in manu est, ne fiat, He. 493. — roga, velitne, an non, uxorem, He. 558. — interdico, ne extulisse extra ædes puerum velis, He. 563. — dum ne reducam, turbent porro, quam velint, He. 634. — quo magis omnes res cautius, ne temere faciam, accuro, He. 738. — at, pol, me fecisse arbitror, ne id merito mihi eveniret, He. 840. — timeo, ne aliud credam, He. 845. — maledictis deterrere, ne scribat, parat, Ph. 3. — ut ne addam, quod sine summa ingenuam nactus es, Ph. 168. — vise, redieritne jam, an nondum, domum, Ph. 445. — unam præterea horam ne oppertus sies, Ph. 513. — ne me istoc posthac nomine appellassis, Ph. 741. — heus! ne filii quidem nostri hoc resciscant, volo, Ph. 818. — sed ime est, quem quæro, an non? Ph. 851. — verebamini, ne non id facerem, quod? Ph. 901, sæpius alibi.

Nebulo; nebulo magnus est, Eu. 784. — nebulonem hunc certum est ludere, Eu. 269. — tu me hic etiam, nebulo, ludificabere, Eu. 716.

Nec; id voluit, nos sic nec opinantes duci falso gaudio, A. 180. — non: nec quis esset, unquam audieram dicier, Eu. 699. — nunc habeam, necne, incertum est, Hea. 95. — neque tu illum satis noveras, nec te ille, Hea. 154. — nec tu aram tibi, nec precatorem pararis. Nihil succenseo, nec tibi, nec huic: nec vos est æquum, quod facio, mihi, Hea. 977, 978, 979. — neque nihil, neque omnia hæc sunt, quæ dicit, Ad. 142. — Geta hic non adest: nec quem ad obstetricem mittam; nec qui, Ad. 293. — nec, pol, istæ metuunt Deos: neque, He. 773. — ut neque mihi ejus sit amittendi, nec retinendi copia, Ph. 176, passim alibi.

Necessario, Necesse; tum coacti, necessario se aperiunt, A. 634. —

quasi necesse sit, si huic non dat, A. 373.—sed necesse est, huic ut subveniat, Eu. 968. — nisi quia necesse fuit hoc facere, Eu. 997. — necesse est multum accipere Thaidem, Eu. 1074. — necesse est, Clitipho, consilia consequi consimilia, Hea. 209. — in eum jam res rediit locum, ut si necesse, Hea. 360. — non necesse habeo omnia pro meo jure agere, Ad. 51.— magnum nescio quid necesse est evenisse, He. 304. — non fuit necesse habere, Ph. 296.

Necessitas; illam a me distrahit necessitas, He. 492.

Nedum; nedum tu possis, Hea. 454.

Neglectus; quapropter hæc res neutiquam neglectui est mihi, Hea. 357.

Negligens, Negligenter; negligentem feceris, A. 398. — ah! tantamne rem tam negligenter agere? A. 253. — capillus circum caput rejectus negligenter, Hea. 291.

Negligentia; æmulari negligentiam, A. 20. — non manebat ætas virginis meam negligentiam, Ph. 570. — cognatorum negligentia, A. 71. — qui præteritus negligentia est, Ad. 14. — neque negligentia tua, neque odio id fecit tuo, Ph. 1015.

Negligo; quem ipse neglexit pater, ego alam? He. 670. — pecuniam in loco negligere, Ad. 217. — negligere cognatum suum, Ph. 366. — amo te, et non neglexisse, habeo gratiam, Ph. 54. — negligitur ipsa, Ph. 358. — negliguntur internuntii, Hea. 299. — propter suam impotentiam se semper credunt negligi, Ad. 609. — pannis obsita, neglecta, Hea. 295.

Nego; negat quis? nego, Eu. 252.—factum est, non nego, Ad. 802. — ego me (novisse) nego: tu, qui ais, Ph. 383. — num nego istuc nego? Ph. 523. — ego esse in hac re culpam meritam non nego, Ph. 1013. — hinc civem esse ais? Ca. Tu negas? A. 911. — negas? Ph. 739. — rogo: negat vidisse, A. 359. — eas se non negat personas transtulisse in Eunuchum, Eu. 31.—roga. Pr. Venistin' hodie ad nos? negat, Eu. 692. — modo ait, modo negat, Eu. 713. — factum hic esse id non negat, Hea. 18. — is filium negat esse ruri, Ad. 544. — illa enim se negat. Sin aliter, negat, Ph. 113, 116. — negat Phanium esse hanc sibi cognatam Demipho? Hanc Demipho negat? Ge. Negat. Ph. Neque ejus patrem se scire, qui fuerit? Ge. Negat. Ph. Nec Stilphonem ipsum scire, qui fuerit. Ge. Negat, Ph. 352, 353, 354, 356.—id rursum si negant, laudo id quoque, Eu. 251. — illum Eunuchum negant fuisse, Eu. 821. — negant redisse, Ph. 459. — negabas nuptam posse filiam tuam te pati cum eo, He. 538. — omnes negabant, He. 806. — Negabon' velle me, modo qui sum pollicitus, ducere? A. 614. — jam hoc quoque negabis tibi placere? Hea. 350. — postremo non negabit, Ad. 485. — ne nega, A. 385; Hea. 564; Ph. 802. — heus! negato rursum, Eu. 711. — hic nunc non dubitat, quin te ducturum neges, A. 406. — id equidem, si tu neges, certo scio, Hea. 632. — ut qui se filiam neget daturum, A. 149. — sed si tu negaris ducere, A. 380. — ego illud sedulo negare factum, A. 147. — ille irasci: neque negare audere, Eu. 619. —

ille primo se negare, He. 120.

Negotium; id sibi negotî credidit solum dari, A. 2. — id mihi da negotî, A. 522. — quid istic tibi negotî est? A. 851. — Davo ego istuc dedam jam negotî, A 955. — aut negotî si quando odium ceperat, Eu. 404. — nunc mihi hoc negotî ceteri dedere, ut, Eu. 544. — paulum negotî mihi obstat, Hea. 498. — quid huic hic negotî est? Mirabar, quid hic negotii esset tibi. Quid hoc est negotî! Ad. 642, 646, 711. — sed quid hoc negotî est? He. 97.—haruspex vetuit aliquid novi negotî incipere, Ph. 709. — quid istuc negotî est? Ph. 815. — quorum opera in otio, in negotio, quisque usus est, Ad. 20. — ut in otio esset potius quam in negotio, He. 26. — æquali suo video inservire, et socium esse in negotiis, Hea. 418.

Nemo; uxorem his moribus dabit nemo, A. 397.—hanc, nisi mors, mihi adimet nemo, A. 699. — nemo est, quem mallem omnium, A. 965. — quum nemo expetet, Eu. 52. — hoc nemo fuit minus ineptus, Eu. 226. — nam hercle nemo posset, sat scio hunc perpeti, Eu. 487. — num quis hic est? nemo est. Nemo homo est, Eu. 549. — nemo est hominum, quem, Eu. 561. — nemo est hominum, qui vivat, minus, Eu. 756. — ecquis me vivit hodie fortunatior? nemo hercle quisquam, Eu. 1031. Magis opportunus, nec magis ex usu tuo nemo est. Dat nemo largius. Accipit hominem nemo melius prorsus, neque prolixius, Eu. 1077, 1081. — agrum meliorem nemo habet : proinde quasi nemo siet, ita, Hea. 64, 65. — nemo est miserior me, Hea. 263. — nemo est meorum amicorum hodie, Hea. 574. — nemo accusat, Syre, te, Hea. 977. — sed nemo dabit, Ad. 209.— nam hercle alius nemo respicit nos, Ad. 354. — ubi, si quid bene præcipias, nemo obtemperet? Ad. 435. — cliens, amicus, hospes, nemo est vobis? Ad. 531. — nemo illorum quisquam, scito, ad te venit, quin, He. 67.— nemo ad te venit, nisi cupiens tui, He. 141.—iterum jubet : nemo remisit. Nostra it visere ad eam : admisit nemo, He. 187, 189.—nemo voluit visentem ad eam te intro admittere? He. 237. — quid nemon' medicum adduxit? He. 323. — heri nemo voluit Sostratam intro admittere, He. 329. — puer, heus! nemon' huc prodit? Ph. 152. — nemo satis pro merito gratiam regi refert, Ph. 338. — cave resciscat quisquam. So. Nemo ex me scibit, Ph. 764. — ut propior illi, quam ego sum, ac tu, nemo est, Ph. 807. — eorum obsequi studiis; advorsus nemini, A. 64. — ea quoniam nemini obtrudi potest, itur ad me, A. 250. — fratrem homini nemini esse primarum artium magis principem, Ad. 260.—nemini plura acerba esse credo ex amore homini unquam oblata, quam mihi, He. 281. — scio, nemini aliter suspectum fore, quin, He. 398. — nescio : nisi, me dixisse nemini, id certo scio, Ph. 952. — interea introire neminem video, exire neminem, A. 364, 365. — hoc scio unum, neminem peperisse hic, A. 507. — qui hic neminem alium videam? A. 752. — habeo hic neminem, Eu. 147. — sed neminemne curiosum intervenire nunc mihi? Eu. 553. — alium

habui neminem, Eu. 680. — miseram me! neminem habeo, Ad. 292. — utin' eximium neminem habeam? Sy. Neminem, He. 66. — ego hominem callidiorem vidi neminem, quam, Ph. 590.

Nempe; nempe ut curentur recte hæc, A. 30. — nempe ergo aperte vis, quæ restant, me loqui? A. 195. — nempe incommoditas denique huc omnis redit, A. 568. — expedies? Da. Certe, Pamphile. Pa. Nempe ut modo, A. 620. — nempe, Si. Id scilicet, A. 952. — nempe omnia hæc nunc verba huc redeunt denique, Eu 158. — nempe huic prorsus illam non dat, Eu. 265. — nempe hoc sic esse opinor dicturum patrem, Eu. 305. — novi, nempe, opinor Thaidem, Eu. 563. — nempe anui illi prodita abs te filia est planissume, Hea. 639. — nempe tua arte viginti minæ pro Psaltria periere, Ad. 746. — nempe ea causa, ut ne id fiat palam, He. 105. — nempe Phormionem. Nempe Pamphilam, Ph. 307, 310.

Neo; anus subtemen nebat, Hea. 293.

Nepos; natus est nobis nepos, He. 639. — tuo nepoti primam mammam dedit hæc, Ad. 979.

Neptunus; quid agam? quid clamem? aut querar? o cælum! o terra! o maria Neptuni! Ad. 794.

Neque; neque id ægre tulit. At nunc faciet, neque, ut opinor, sine tuo magno malo, A. 178, 179. — adeon' me ignavum putas? ut neque me consuetudo, neque amor, neque pudor commoveat, neque commoneat, ut servem fidem? A. 279, 280. — neque pol consilii locum habeo, neque auxilii copiam, A. 321. — neque istic, neque alibi tibi usquam erit in me mora, A. 421. — arbitror, neque illum hanc perpetuo habere, neque me perpeti, A. 565. — neque modum benignitatis, neque, quid me ores, cogitas, A. 828. — nihil prius, neque fortius: verum si incipies, neque pertendes naviter, Eu. 50, 51. — quæ res in se neque consilium, neque modum habet ullum, Eu. 57. — patriam et signa cetera neque sciebat: neque per ætatem etiam potuerat, Eu. 113. — quia neque tu uno eras contenta, neque solus dedit, Eu. 122. — habeo hic neminem; neque amicum, neque cognatum, Eu. 148. — hoc certo scio, neque me finxisse falsi quidquam, neque meo cordi esse quemquam cariorem, Eu. 200. — neque ridiculus esse, neque plagas pati possum, Eu. 244. — neque virgo est usquam: neque ego, qui illam e conspectu amisi meo, Eu. 293. — neque pugnas narrat, neque cicatrices suas ostentat; neque tibi obstat: verum, Eu. 482, 483. — quod scis, nescis, neque de Eunucho: neque de vitio virginis, Eu. 721. — neque agri, neque urbis odium me unquam percipit, Eu. 971. — qui neque jus, neque bonum, atque æquum sciunt? Hea. 642. — atque ego illi neque do, neque despondeo, Hea. 779. — neque illi benevolens, neque notus, neque cognatus, extra unam aniculam, quisquam aderat, Ph. 97, 98. — neque ego ignosco, neque promitto quidquam: neque respondeo, Ph. 1043, passim alibi.

Nequeo; ego impetrare nequeo hoc abs te biduum? Eu. 181. — nequeo satis mirari, neque conjicere, Eu. 547. — nequeo mirari

satis, quo, Eu. 661. — reticere nequeo, Hea. 320. — vostram nequeo mirari satis rationem, Ad. 375. — nequeo satis decernere, Ad. 546.—nequeo mearum rerum initium ullum invenire idoneum, He. 361. — nequeo, quin lacrymem miser, He. 385. — nequeo satis proloqui, He. 645.—nequeo te exorare, ut maneas? Nequeo exorare, ut me maneat, Ph. 488, 512. — etenim solus nequeo: accurre huc, Ph. 982. — hoc qui nequit, fateatur nescire, Ad. 76. — animum ut nequeam ad cogitandum instituere, Ph. 240. — si nequeas paululo, at quanti queas, Eu. 75. — ut e lecto nequeat surgere, Ad. 522. — vereor, ne orata nostra nequeat diutius celare, He. 575.

Nequicquam; nequicquam voles, Hea. 344.

Nequior; tanto nequior, Ad. 530.

Nequitia; hui, quantam fenestram ad nequitiam patefeceris! Hea. 481. — ad nequitiam abducere, Ad. 359.

Nervus; vereor, ne istæc fortitudo in nervum erumpat denique, Ph. 325. — in nervum potius ibit, Ph. 694. — sive adeo digna res est, ubi tu nervos intendas tuos, Eu. 312.

Nescio; lætus est, nescio quid, A. 341. — ego, quid narres, nescio, A. 478. — quamobrem? Pa. Nescio: nisi mihi Deos satis scio fuisse iratos, A. 665. — nescio, quid narres, A. 736. — quid dicam aliud, nescio, A. 748. — nescio, quid tibi sum oblitus hodie, ac volui, dicere, A. 843. — nescio qui senex modo venit, A. 857. — nescio quid circumspectat, Eu. 291. — nescio quid de amore loquitur. Egone? nescio hercule, neque unde eam, neque quorsum eam. Quid? virgo cuja est? Ch. Nescio hercle, Eu. 298, 305. — nescio, quid profecto absente nobis turbatum est domi. Ego illum nescio qui fuerit, Eu. 321, 649, 657.—Quid agam nescio. Honeste quo modo hinc abeam nescio, Eu. 710, 715. — scio; nescio; abiit; audivi. Quamobrem adductus est? Py. Nescio; nisi amasse credo, Eu. 817, 825. — scis eam hinc civem esse? Pa. Nescio. Py. Atqui sic inventa est. Nescio. Pa. At ne hoc nesciatis, dico, edico vobis, Eu. 952, 960. — nescio quid profecto mihi animus præsagit mali, Hea. 236. — ubi sim, nescio: ita timui, Hea. 308. — nescio (mulieres) alias, Hea. 396. — a me nescio quis exit, Hea. 510. — Jocon' an serio illæc dicat, nescio, Hea. 541. — nescio, quid tristis est. Nescio quid peccati portet hæc purgatio. Quid nunc suspicare, aut invenis de illa? Sa. Nescio. Vivitne illa, cui tu dederas? So. Nescio, Hea. 620, 625, 658, 660. — videre egisse jam nescio quid cum sene, Hea. 759. — quamobrem? Mi. Nescio equidem. Quin ego vero, quamobrem id facias, nescio, Hea. 898, 945. — verum ego haud minus ægre patior, id qui, nescio, Hea. 960. — ego nescio. Ch. Immo scis, Hea. 1011. Di istæc. Ch. Deos nescio, Hea. 1040. — nescio quid tristem video, Ad. 79. — nescio quid concertasse cum hero? Ad. 212. — nomen nescio illius hominis, Ad. 573. — magis sunt, nescio quomodo, suspiciosi, Ad. 607. — prodit nescio quis, Ad. 638. — esse ex alio viro, nescio

quo, puerum natum. Ego te! (ludam) quamobrem? Æs. Nescio, Ad. 662, 701. — dixere causam tunc, nescio quam, He. 186. — quæ nunc, quamobrem accuser, nescio, He. 205. — magnum nescio quid, necesse est evenisse. Nescio, quod magnum malum me celas. Uxorem pavitare, nescio quid dixerunt: id si forte est, nescio, He. 304, 319, 321. — nescio quid jamdudum audio hic tumultuari, He. 336. — vitium est oblatum virgini olim, ab nescio quo, He. 383. — prorsus nescio, quo pacto hoc celem, He. 444. — quamobrem non reducam, nescio, He. 453. — nescio quid suspicarier magis cœpi: homo se fatetur vi, in via, nescio quam compressisse, He. 828, 829. — te quid donem? quid? quid? nescio, He. 850. — nescio hercle: unum hoc scio, Ph. 137. — nescio, quod magnum expecto malum, Ph. 194. — quid spei porro est? Ge. Nescio, Ph. 474. — satin' id est? Ge. Nescio hercle, Ph. 682. — hem! mutet autem? Ge. Nescio: verum, si, Ph. 774. — miror, quid hoc siet. De. Equidem hercle nescio, Ph. 806. — unde hæc hic rescivit? De. Nescio, Ph. 951. — ah! nescis, quantis in malis verser miser, A. 651. — tu nescis? Da. Eho, inepta, nescis quid sit actum? A. 766, 793. — nescis quid mihi obtigerit, A. 968. — quod scis, nescis, Eu. 721. — nescis, cui nunc maledicas viro, Eu. 798. — tu fortasse, quæ facta hic sint, nescis, Eu. 1060. — tu nescis id, quod scis, Dromo, si sapies, Hea. 748. — ah! nescis, quam doleam, Hea. 935. — nescis inescare homines, Ad. 221. — nescis, qui vir sit, Ad. 727. — hem! tu nescis? He. 206. — nescis quid mali præterieris, qui, He. 418. — nescis, Parmeno, quantum hodie profueris mihi, He. 876. — nescis, quo in metu simus. Da. Quid istuc est? Ge. Scies, Ph. 57. — is solus nescit omnia, Ad. 550. — qui hercle ubi scit, nescit, Ph. 992. — cujus nos qui sit, nescimus, pater, He. 571. — at ego nesciebam, quorsum tu ires, Eu. 155. — at nesciebam id dicere illam, nisi quia, Eu. 735. — ut, quid egerim, egomet nesciam, Eu. 690. — ut, quid amor valeat, nesciam, Eu. 880. — quid ego nesciam? Hea. 529. — ut quid agam cum illo, nesciam prorsum, Ph. 979. — fruare dum licet, nam nescias, ejus sit potestas posthac, an nunquam tibi, Hea. 345. — aut quamobrem hoc faciam; nescias, Hea. 1010. — ut illa, quæ te scire credas, nescias, Ad. 861. — credo, ea gratia concordes magis fore. La. Nescias, He. 618. — redigam, ut quo se vortat, nesciat, Hea. 947. — ne hoc nesciatis, edico vobis, Eu. 988. — hoc qui nequit, fateatur nescire imperare liberis, Ad. 77. — an nescire arbitramini? He. 215. — noster, quid ageret, nescire, Ph. 117. — eamus ad ipsam, una omnes nos aut scire aut nescire hoc volo, Ph. 808.

Neu, Neve; te obtestor, ne abs te hanc segreges, neu deseras, A. 291. — ut filiam ab eo abduceres, neu, quod ego egissem, esset ratum, He. 545. — ne mea præsentia obstet, neu causa ulla restet reliqua, He. 587. — quod utinam ne Phormioni id suadere in mentem incidisset; neu me cupidum eo impulisset, Ph. 158. — vereor ne illud gravius tulerit, neve aliorsum ac-

ceperit, Eu. 82. — ne sursum, deorsum cursites, neve usque ad lucem vigiles, Eu. 278. — ne tu curares meum, neve ego tuum? Ad. 802.

Neuter, tra, trum; neuter tum præsenserat, A. 841. — neutra in re vobis difficultas a me erit, He. 667.

Nautiquam; neutiquam officium liberi esse hominis puto, A. 331. — hæc res neutiquam neglectui est mihi, Hea. 357. — usque illud visum est Pamphilo neutiquam grave, He. 125. — id vero neutiquam honestum esse arbitror, He. 403.

Nex; verberibus casus usque ad necem, A. 199. — ibi usque ad necem operiere loris, Ad. 183. — deverberasse usque ad necem, Ph. 327.

Ni; quid ni? si nihil impetres, A. 316. — mirum ni domi est, A. 600. — ni metuam patrem, habeo quod moneam, A. 920. — Archidemidem novistin'? Pa. Quid ni? Eu. 267. — an pœnitebat flagitii, ni miserum insuper etiam patri indicares? Eu. 1013. — ni partem maximam existimarem scire vestrum, id dicerem, Hea. 8. — Di me, pater, omnes oderint! ni magis te, quam oculos amo, Ad. 705. — ni id fecisset, magis mirum foret, He. 220. — ni te ex ipsa hæc magis velim resciscere, He. 473. — ni vis boni in ipsa inesset forma, Ph. 107. — quod ni fuissem incogitans. Palam beatus: ni unum hoc desit, Ph. 155, 170. — ni hæc ita essent, cum illo haud stares. Ni nossem causam, crederem vera hunc loqui, Ph. 269, 278. — ni etiam nunc me hujus causa quærere in malo jubeas crucem? Parumne est, quod nobis succenset senex, ni instigemus etiam, ut? Ph. 543, 546, alibi passim.

Niceretus; A. 87.

Nihil, vel *Nil;* vultu adeo modesto, adeo venusto ut nihil supra, A. 120. — nihil loci est segnitiæ, A. 206. — interea fiet aliquid, spero. By. Id aliquid nihil est, A. 315. — lætus est, nescio quid. Pa. Nihil est, A. 341. — nihil pericli est, A. 351; Ad. 304; Ph. 762. — in ædibus nihil ornati, nihil tumulti, A. 366. — si quidem hercle possis, nihil prius, Eu. 50. — etiamne amplius? Tu. Nihil, Eu. 144. — nihil quum est, nihil defit tamen, Eu. 243. mea nihil refert, dum potiar modo. At nihil ad nostram hanc, Eu. 320, 361. — nihil est. Quid? nihil? Certe extrema linea amare haud nihil est, Eu. 638, 641. — quæ dum foris sunt, nihil videtur mundius quidquam, Eu. 933. — nihil est Thaide hac tua dignius quod ametur. Nihil prætermissum est, Eu. 1051, 1093. — mihi nunc nihil rerum omnium est, quod, Hea. 267. — ita tempus est mihi, ut cupiam filiam: olim nihil minus, Hea. 666. — quid, si hoc nunc sic incipiam? nihil est, Hea. 675, 676. — nec nihil, neque omnia hæc sunt, quæ dicit, Ad. 142. — quid tibi rei mecum est? Æs. Nihil, Ad. 178. — tu nihil nisi sapientia es, Ad. 395. — quid dicam? Sy. Nihilne in mentem? Ad. 530. — tibi quid istic est rei? Mi. Nihil mihi quidem. Quid est? Æs. Nihil: recte: perge, Ad. 648, 657. — de summa nihil decedet, Ad. 820. — hic tibi nihil est quidquam incommodi, He. 400. — verum id tua refert nihil, He. 618. — restabat aliud mihi, nisi oculos

pascere. Nihil aderat adjumenti, Ph. 85, 105. — hoc nihil est, Phædria: ilicet, Ph. 208. — horum nihil quidquam accidet animo novum, Ph. 250. — jam adolescenti nihil est, quod succenseam, Ph. 361. — nihil est, æque quod faciam lubens, Ph. 564. — nihil est, Antipho, quin, Ph. 695. — nihil ad hanc rem est, Antipho, Ph. 860. — horum ille nihil egregie studebat. Nihil suspicans etiam mali, A. 58, 116. — quid Davus narrat? nihilne? hem. Da. Nihil prorsus, A. 436. — atque aliquis dicat, nihil promoveris, A. 642. — nihil dedisse verborum tamen, Eu. 24. — amatores mulierum esse audieram eos maximos: sed nihil potesse, Eu. 666. — nihil tibi quidquam credo, Eu. 883. — humani nihil a me alienum puto, Hea. 77. — nunc nihil magis vereor, quam ne, Hea. 197. — nihil esse mihi, religio est dicere, Hea. 228. — heri qui tantum biberis. Ch. Nihil nimis. Sy. Nihil narras? Hea. 519, 520. — at mihi fides apud hunc est, nihil me istius facturum, Hea. 571. — quamobrem istuc, Syre? nam prorsum nihil intelligo, Hea. 776. — nihil vidi quidquam lætius, Ad. 367. — qui, nisi quod ipse fecit, nihil rectum putat, Ad. 100. — nihil enim vidi melius, mi pater, Ad. 926. — tum tu igitur nihil attulisti huc plus una sententia? He. 462. — nihil pol jam res istæc mihi voluptatis ferunt, He. 593. — dabo jusjurandum, nihil esse istorum, tibi, He. 697. — nihil apud me tibi defieri patiar: quin, quod, He. 768. — noster mali nihil quidquam primo. Non multum habet, quod det, fortasse. Ga. Immo nihil, nisi spem meram, Ph. 80, 146. — nihil fecit novi, Ph. 475, passim alibi.

Nihil pro *Non;* nihil istac opus est arte ad hanc rem, A. 32. — nihil circuitione usus es. Irrides? nihil me fallis, A. 202, 204. — nisi ea, quæ nihil opus sunt scire, A. 338. — illic, ubi nihil opus est, ibi verentur, A. 640. — ego, quid agas, nihil intelligo, A. 739. — nihil nos dos movet, Hea. 940. — nihil audio. Me. Ad me recipio: faciet. Ch. Nihil etiam audio ipsum, Hea. 1058, 1059. — ut si omnes cuperent, nihil tibi possent auxiliarier, Ad. 274. — nihil cessavisti usque adhuc, He. 544. — nos nostro officio nihil digressos esse, Ph. 721.

Nihilum; istuc abs te factum nihili penderem, Eu. 94. — pater is nihili pendit, Ad. 453. — sed nihilo secius mox deferent puerum huc ante ostium, A. 508. — nihilo plus agas, quam si des operam, ut, Eu. 97. — at nunc interim. Sy. Nihilo magis, Hea. 377. — nihilo minus ego hoc faciam tamen, Hea. 1014. — quæ consecuta est nox, eam nihilo magis, He. 137. — non hoc de nihilo est, quod, He. 727. — sed ea causa nihilo magis defecimus, Ph. 472. — cui minus nihilo est? Ph. 534. — ubi Phædriæ se ostenderet nihilo minus amicum esse, Ph. 596.

Nil, pro *Nihil;* quod vide.

Nimirum; nimirum hic homines frigent, Eu. 268. — nimirum dabit hæc Thais mihi magnum malum, Eu. 508. — nimirum consilium illud rectum est, Eu. 783.

Nimis; ut ne quid nimis, A. 61. — nimis me indulgeo, Eu. 222.

— fundam tibi nunc nimis vellem dari, ut, Eu. 785. — vehemens in utramque partem, Menedeme, es nimis, Hea. 440. — heri qui tantum biberis. Ch. Nihil nimis, Hea. 519. — Chremes nimis graviter cruciat adolescentulum, nimisque inhumane, Hea. 1047, 1048. — misere nimis cupio, ut cœpi, Ad. 524. — nimis sanctas nuptias facere, Ad. 903.

Nimium; sit, nimium parce facere tantum. Tu quoque perparce nimium, A. 451, 456. — vide ne nimium callidum hoc sit modo, Eu. 380. — os tuum videre nimium vellem, Eu. 597. — irridere nimium, Eu. 1017. — probe. Sy. Dic sodes. Ch. Nimium, inquam, Hea. 770. — nimium illi indulges, Hea. 862. — nimium ineptus es. Nimium ipse est durus, Ad. 63, 64. — nimium istoc abisti, Ad. 170. — nimium inter vos, Demea, pernimium interest, Ad. 393. — indiligens nimium, Ad. 688. — ne nimium modo bonæ tuæ nos rationes subvortant, Ad. 839. — nimium ad rem attenti, Ad. 958. — ah! nimium me ingratum putas, He. 854. — dum nimium dici nos bonos studemus, Ph. 766.

Nimius, a, um; vestitu nimio indulges, Ad. 63. — nimia licentia, Ad. 510. — largitate nimia, Hea. 441. — cedo, quid postulat? Gr. Quid? nimium. Oi! hui! nimium est, Ph. 642, 663. — ex nimio otio, Hea. 109. — gaudio præpediti nimio, Hea. 506.

Nisi; nihil volo aliud, nisi Philumenam, A. 307, 338. — nisi vides, nisi senis amicos oras, ambis, A. 374. — neque postulem abs te, nisi ipsa res moneat. Quî scis ergo istuc, nisi periculum feceris? Filium nisi sciret eadem hæc velle? A. 552, 566, 579. — quod, nisi hoc, consilium darent? A. 670. — nihil equidem, nisi quod illum audivi dicere, A. 862. — nisi quid pater ait aliud, A. 952. — quid agas? nisi ut te redimas captum, Eu. 74. — qua gratia? nisi illum plus amas, quam me, Eu. 160. — non vidisse, nisi nunc, quum minime vellem, Eu. 333. nisi si illa forte hanc se intendit esse, Eu. 524. — nisi si domum forte ad nos rediit, Eu. 662. — nesciebam id dicere illam, nisi quia correxit miles, Eu. 734, 735. — Pamphilam ergo huc redde, nisi vi mavis eripi, Eu. 795. — non pol credo, Chærea, nisi si commissum non erit, Eu. 901. — nisi si prospectum interea aliquid est, Hea. 391. — faciet, nisi caveo, Hea. 730. — nisi illos ex tuo ingenio judicas, ut nihil credas intelligere, nisi idem dictum sit centies, Hea. 881, 882. — nec rationem capio, nisi quod tibi bene ex animo volo, Hea. 961. — tu, quantus quantus, nihil nisi sapientia es, Ad. 395. — illud rus nulla alia causa tam male odi, nisi quia prope est, Ad. 525. — nisi si me in illo credidisti esse hominum numero, qui, Ad. 596. — quid nunc agam? nisi dum hæ silescunt turbæ, Ad. 789. — non omittis? Æs. Non, nisi te exorem, Ad. 947. — illic haud licebat, nisi præfinito loqui, He. 94. — quid vis, nisi uti maneat Phanium? Ph. 322, passim alibi.

Nisi (pro *Sed* et *Præterquam*); nescio : nisi mihi Deos satis scio fuisse iratos, A. 665. — nisi quidquid est, procul hinc lubet prius, quid sit, sciscitari, Eu. 548. —

nescio; nisi amasse credo Pamphilam, Eu. 826. — nisi quia necesse fuit hoc facere, id gaudeo, Eu. 997. — nisi mihi quidem addit animum, quo lubeat magis, Hea. 542. — nisi, quidquid est, volo scire, Ad. 154. — nisi me credo huic esse natum rei, Ad. 547. — nisi quia tam misere hoc esse cupio verum, Ad. 702. — nisi sane curæ est, quorsum eventurum hoc siet, He. 193. — nisi pol filium multis modis jam expecto, He. 280. — nisi Phædria haud cessavit pro te eniti, Ph. 475. — nescio: nisi me dixisse nemini, id certo scio, Ph. 952. — hanc, nisi mors, mihi adimet nemo, A. 699. — corrasi omnia, ancillas, servos, nisi eos, qui, Hea. 142.

Nitor; qui nitor corporis! Eu. 242.

Nobilis; reperisse, adolescentem adeo nobilem, Eu. 204. — scis, fratrem ejus esse apprime nobilem? Eu. 951. — quam estis maxume nobiles, Ad. 504. — dicunt malevoli, homines nobiles eum adjutare, Ad. 15. — mea est sumptuosa, nobilis, Hea. 227.—dicam, hanc esse captam ex Caria, ditem et nobilem, Hea. 609.

Nobilitas; sibi scit nobilitatem ex eo esse, He. 798.

Nobilito; qui stultum adolescentulum nobilitas flagitiis, Eu. 1020.

Nobiscum; vid. in *Cum*, p. 81.

Noctu; aut mox noctu te adigent horsum insomnia, Eu. 219. — noctu amicis operam dare, Ad. 534.

Nodus; nodum in scirpo quæris, A. 943.

Nolo; nolo tibi ullum commodum in me claudier, A. 574. — nolo me in tempore hoc videat senex, A. 821. — nolo me in via cum hac veste videat, Eu. 905.— quin nolo mentiare, Hea. 701. — nolo in illum gravius dicere, Ad. 141.— quid! si ego tibi illam nolo vendere, coges me? Ad. 193. — ubi ego venero, exossabitur: prius nolo, Ad. 380. — ea de causa maxume nunc huc introire nolo, He. 348. — te cognatas deserere, mea causa, nolo, He. 593. — cogis ea, quæ nolo, ut, He. 674. — nolo falsa fama esse gnatum suspectum tuum, He. 758. — nolo, volo: volo, nolo rursum, Ph. 949. — nolunt, ubi velis: ubi nolis, cupiunt ultro, Eu. 812. — scortari crebro nolunt; nolunt crebro convivarier, Hea. 206. — etsi hoc meretrices aliæ nolunt, He. 835. — alere nolunt hominem edacem. Pro maleficio si beneficium summum nolunt reddere, Ph. 335, 336. — id ego hoc præsente tibi nolebam dicere, He. 712.—tum, quum gratum mihi esse potuit, nolui, Hea. 262.—sed ostendere, me ægre pati, illi nolui, Ad. 144. — ob eam rem noluit iterum referre, He. 6. — suadere noli, A. 386. —noli te macerare, A. 687. —mitte me. Sy. Noli, inquam, Ad. 785. — ah! noli, Parmeno, quasi tu non multo malis, He. 109. — noli fabularier, He. 316. — noli fodere, He. 467. — noli advorsari mihi, He. 654. — noli metuere, Ph. 555. — nolite sinere per vos artem musicam recidere ad paucos, He. 46. — nolim ceterarum rerum te socordem eodem modo, Ad. 699. — quod sane nolim, maxume heri causa mei, He. 331. — num quidnam quod nolis, vides? Eu. 272. — nolunt ubi velis: ubi nolis, cupiunt ultro, Eu. 812. — si

propter amorem uxorem nolit ducere, A. 155. — non dubium est, quin uxorem nolit filius, A. 172. — si nolit, quin eum merito possim cogere, A. 532. — ne forte imprudens faciam, quod nolit, Ad. 715. — filium tum etiam si nolit, cogas, ut, Ad. 855. — sin est autem, ut nolit, He. 559. — utin' omnes mulieres æque nolint omnia? He. 199. — si quid laboris est, nollem, Hea. 82. — nollem factum, Ad. 166. — sane nollem huc exitum, Ad. 779. — quæ nunquam quidquam erga me commerita est, quod nollem, He. 487. — nollem datum. De. Cur nolles, Chreme? Ph. 795, 796. — etsi adolescentem hoc nolle, intelligo, Hea. 412. — si puellam parerem, nolle tolli? Hea. 627. — hanc injuriam mihi nolle factam esse, Ad. 163. — fugere e conspectu illico : videre nolle, He. 183.

Nomen; Andriæ illi id erat nomen, A. 86. — ejus nomen? Ch. Nomen tam cito tibi? Phania. Nomen non convenit, A. 930, 944. — nomen mulieris cedo quid sit, Hea. 662. — Hecyra est huic nomen Fabulæ, He. 1. — ne nomen mihi quæstus obstet apud te, He. 735. — patris nomen aliud dictum est, Ph. 803. — tu tuum nomen dic quod est, Ph. 1047. — in his Poeta hic nomen profitetur suum, Eu. 3. — matris nomen et patris dicebat ipsa, Eu. 111. — at nomen nescio illius hominis, Ad. 573. — dic nomen. Ph. Nomen? maxume. Perii hercle! nomen perdidi, Ph. 385, 386. — et meum nomen nominat? Ph. 738. — neque mihi cognatus fuit quisquam istoc nomine, Ph. 392. — ne me istoc posthac nomine appellassis. Verum istoc de nomine, eo perperam olim dixi, ne, Ph. 741, 743.

Nomino; quid ait, ubi me nominas? Hea. 303. — neque eum (virum) nominat, Ad. 662. — cur hic nominat? Ad. 782. — te nominat, Ph. 194. — et meum nomen nominat? Ph. 738. — quis nominat me? Ph. 889. — Latini Phormionem nominant, Ph. 27. — ubi nominabit Phædriam, Eu. 440. — nominare uxorem, Ph. 690.

Non; hoccine agis, an non? Non hercle intelligo. Sy. Non? hem. Da. Non : Davus sum, non OEdipus, 186, 194, 205. — non, si capiundos mihi sciam esse inimicos omnes homines, A. 697. — non emo : quid ais? atqui non est opus. Sy. Non opus est? Ch. Non hercle vero, Hea. 611, 612. — at ego illi neque do, neque despondeo. Sy. Non? quamobrem? Hea. 780. — vel me hæc deambulatio, quam non laboriosa, ad languorem dedit! Hea. 807. — non. Ch. Quid? non? Mi. Non, inquam. Ch. Neque ipse gnatus? Hea. 895. — quid? metuis, ne non, quum velis, convincas esse illum tuum? Hea. 1019. — non est flagitium adolescentulum scortari, neque potare; non est, neque fores effringere, Ad. 102, 103. — eho! nonne hæc justa tibi videntur postea? Mi. Non. Æs. Obsecro! non? Ad. 643, 665. — non æquum dicis; non. Non quod dissimilis res sit, sed quod is, qui facit, Ad. 807, 829. — non omittis? Æs. Non, nisi te exorem, Ad. 946, 947. — non te pro his curasse rebus, ne quid ægre esset mihi? He. 227. — velitne, an non : ut alii, si huic non sit, siet, He. 509. — non,

ædepol, clam me est, He. 568. — quid dixti? eho! an non alemus, Pamphile? He. 671. — is senem pellexit, modo non montes auri pollicens. Pater ejus rediit, an non? Ph. 68, 147. — non ratio, verum argentum deerat. Non, non sic futurum est: non potest, Ph. 299, 303.—jam ea præteriit? Do. Non: verum hæc ei antecessit, Ph. 524. — adduxtin' tecum filiam? Ch. Non. Dr. Quid ita non? Ph. 567. — quid fiet? Gr. Non enim ducet, Ph. 693. — abduci non potest. Dr. Qui, non potest? Ph. 798, sæpissime alibi.

Nondum; quid? hoc intellextin'? an nondum etiam ne hoc quidem? A. 201. — nondum hæc rescivit mala, A. 341. — mane: nondum scis, A. 661. — quid Glycerium? jam hic suos parent repperit? My. Utinam! Ch. An nondum etiam? A. 809.—aut repperisti, tibi quod placeat? an nondum etiam? Hea. 596. — nondum audisti, Demea, quod est gravissimum, Ad. 468. — quid egerint inter se, nondum etiam scio, He. 192. — mane: nondum etiam dixi id, quod volui, He. 745. — pater ejus rediit, an non? Gr. Nondum, Ph. 147. — vise, redieritne jam, an nondum, domum, Ph. 445.

Nonne; nonne oportuit præscisse me ante? Nonne prius communicatum oportuit? A. 238, 239.—eho! nonne hoc monstri simile est? Eu. 334. — nonne id flagitium est? Hea. 923.— eho! nonne hæc justa tibi videntur postea? Ad. 664. — nonne ea dissimulare nos magis humanum est? He. 552. — nonne id sat erat, accipere ab illo injuriam? Ph. 767, et alibi.

Nonnihil; nonnihil veritus sum abs te, A. 584. — nonnihil timeo misera, Eu. 615. — nonnihil molesta sunt hæc mihi, Ad. 143. — — credo te nonnihil mirari, He. 732.

Nonnullus, a, um; nonnullam in hac re nobis facit injuriam, Ad. 149.

Nonnunquam; nonnunquam collacrumabat, A. 109. — cibum nonnunquam capiet cum ea, Eu. 368.

Nosco; quæso, hanc (Fabulam) nunc noscite, He. 8. — malefacta ne noscant sua, A. 23. — qui posses ingenium noscere? A. 53. — ecquis eam posset noscere? Eu. 523. — meretricum ingenia et mores noscere, Eu. 931. — vos æquo animo æqua noscere oportet, Ad. 505. — id esse verum, cuivis facile est noscere, Ad. 866. — judex qui possit noscere tua justa? Ph. 279. — forma in tenebris nosci non quita est: neque detractum ei est quicquam, qui posset post nosci, qui siet, He. 572, 573.

Noster, tra, trum; quos hic noster auctores habet, A. 19. — sed estne ille noster Parmeno? Eu. 973. — bonus est, noster est, recte datur, Ad. 955. — noster grex, Ph. 33. — noster mali nihil quidquam primo. Noster vero. Da. Jam scio: amare cœpit. Noster, quid ageret, nescire, 80, 110, 117. — sed ubi est Phædria, judex noster? Ph. 1054.—pol tibi dabo illam lepidam, filiam Phanocratæ nostri, Hea. 1063. — senis nostri, Dave, fratrem nostin'? Ph. 63. — idcirco huic nostro tradita est provincia, Hea. 516. — quid hoc, quod volo, ut illa nubat nostro? Hea. 936. — seni nostro fidei nihil habeo, Hea. 1004. — is nostro Simulo fuit sum-

mus, Ad. 353. — evenit senibus ambobus simul iter, nostro in Ciliciam, Ph. 66. — crede, et nostrum te esse credito, Hea. 1036. — huic suum reddas scilicet, ut alamus nostrum, He. 670. — o noster Chreme! A. 848; Ph. 608. — eu noster! laudo, Eu. 154. — o noster Demea! Ad. 835, 966. — o Syre noster, salve! quid fit? O noster! quid fit? quid agitur? Ad. 887, 889. — eu, noster! recte, Ph. 398. — tum hunc impuratum poterimus nostro modo ulcisci, Ph. 960. — nostra est, ita si est, Hea. 660. — nostra illico it visere ad eam, He. 188. — sumtus vestros otiumque ut nostra res posset pati, He. 225. — quid mea? illa quidem nostra erit, Ph. 134. — illa sese interea commodum huc advorterat in hanc nostram plateam. At nihil ad nostram hanc. Quæ nos, nostramque adolescentiam habent despicatam? Eu. 344, 361, 383. — duo talenta pro re nostra ego esse decrevi satis, Hea. 941. — alienus est ab nostra familia, Ad. 327. — nostra causa, scilicet! in nervum potius ibit, Ph. 694. — sine nostra cura, maxima sua cura, hæc sola fecit, Ph. 760. nostrapte culpa facimus, ut, Ph. 765. — hunc oculis suis nostrarum nunquam quisquam vidit, Eu. 678. —quid credas jam? aut cui credas? nostrarum vitam omnium? Ad. 332. — nostras mulieres suspectas fuisse falso nobis, in re ipsa invenimus, He. 778. — priusquam dilapidet nostras triginta minas, Ph. 896. — sed nostrum est intelligere, Hea. 578. — perpulchra credo dona, haud nostris similia, Eu. 468. — bona nostra hæc tibi permitto, A. 296. — primus sentio mala nostra, Ad. 548. — sed quid ista, Æschine, (refert) nostra? Ad. 682. — vereor Pamphilum, ne orata nostra nequeat diutius celare, He. 575. — quid istuc (interest) nostra? Ph. 799. — quid id nostra? Ph. Nihil, Ph. 939.

Notitia; hæc inter nos nuper notitia admodum est, Hea. 53.

Notus, a, um; peregrinus est, minus notus, Eu. 759. — notus mihi quidam obviam venit, Eu. 842. — neque notus, neque cognatus aderat, Ph. 98. — omnes noti deserunt, Eu. 238.

Novi (verb.); novi rem omnem, A. 791. — vidi, novi: scio, quo abducta sit. Ch. Eho, Parmeno mi, nostin'? Pa. Novi, Eu. 350, 351. —novi, nempe, opinor, Thaidem, Eu. 563. — novi ingenium mulierum, Eu. 811. — si quid collibuit, novi te, Eu. 1055. — ego te autem novi, quam esse soleas impotens, Hea. 371. — novi ego amantium animum, Hea. 570. — novi ego vestra hæc, Ad. 166. — age, novi tuum animum, Ad. 224. — sed locum novi, ubi sit. Nostin'? Di. Novi, Ad. 480, 485. — ingenium novi tuum liberale, Ad. 687. — et diligentiam vostram, et benignitatem novi, He. 264. — at non novi hominis faciem, He. 439. — egomet me novi, et peccatum meum, Ph. 217. — quo magis novi, tanto sæpius, Ph. 328. — non enim ducet. An. Novi, Ph. 693. — novi æque omnia tecum, Ph. 1031. — aut, si adeo, bidui est aut tridui hæc sollicitudo: nosti? A. 442. — Archidemidem novistin'? Eu. 328. — nostin' quæ sit? Eho, Parmeno mi, nostin? Eu. 349, 350. — requiescere ubi volebat; quasi: nostin'? Eu. 405. — nostin' hanc, quam amat frater? Eu. 563. — hunc

Menedemum nostin', nostrum vicinum? Hea. 180. — nosti mores mulierum, Hea. 239. — patrem novisti, ad has res quam sit perspicax, Hea. 370. — habet patrem avidum, vicinum hunc, nostin'? Hea. 527. — quid? nostin' qui sim? Ad. 178. — nostin' porticum? Illic ubi etiam caprificus magna est: nostin'? Ad. 575, 579. — est alius quidam, parasitaster parvolus: nostin'? Ad. 784. — fratrem majorem Chremen nostin'? Ph. 64. — næ illa illum haud novit, A. 774. — neque te quisquam novit, neque scit, qui sies, Eu. 374. — vesperascit, et non noverunt viam, Hea. 248. — qui? quia te noram, A. 503. — noram, et scio, A. 936. — ne noram quidem, Eu. 511. — egon'? imperatoris virtutem noveram, Eu. 777. — neque ego illum noram: neque mihi cognatus fuit, Ph. 391. — hic quamdam noram, cujus vir uxorem, Ph. 940. — norasne eum prius? Do. Non, Eu. 643. — neque tu illum satis noveras, nec te ille, Hea. 153. — nostrum amicum noras Simulum, Ad. 466. — eho! tu sobrinum tuum non noras? Stilphonem, inquam, noveras? Ph. 384, 390. — si illum minus norat, Ph. 362. — non norat patrem? Ch. Norat, Ph. 803, 804. — si, Simo, hunc noris satis, non ita arbitrere, A. 916. — quum ipsum me noris, Eu. 566. — magis, si magis noris, putes, Hea. 890. — at faciam, ut (faciem) noveris, He. 439. — unum cognoris, omnes noris, Ph. 265. — quasi non noris, tentatum advenis, Ph. 388. — qui utramvis recte norit, ambas noverit, A. 10. — vel hoc quis non credat, qui norit te? A. 490. — age, inepte: quasi nunc norimus nos inter nos, Ad. 272. — nunquam meis oculis eam, quod nossem, videram, He. 864. — ni nossem causam, crederem vera hunc loqui, Ph. 278. — proinde expiscare, quasi non nosses. Dr. Nossem? Ph. Ita, Ph. 402. — illam me credo haud nosse, A. 954. — nosse omnia hæc, salus est adolescentulis, Eu. 939. — ut opinor, has non nosse te, et certo scio, Ad. 652.

Novicius, a, um; novicia puellæ, Eu. 582.

Novus, a, um; ego novus maritus fiam! Ad. 942. — nullum invenire prologum potuisset novus, Ph. 15. — nunc gestus est capiendus novus, Ph. 889. — novo modo facere contumeliam, Ph. 921. — quæ veteres factitarunt, si faciunt novi, Eu. 43. — nova nunc religio in te istæc incessit, cedo? A. 732. — nova figura oris, Eu. 317. — nova nupta eadem hæc discet? Ad. 755. — hæc (fabula) quum data est nova, He. 2. — hem! nova res orta est, He. 298. — quum stetit olim nova, actoris opera magis stetisse, Ph. 9. — novam esse ostendi, et quæ esset, Hea. 7. — eam nos acturi sumus novam, Ad. 12. — apporto novam Comœdiam, Ph. 25. — nunc hæc plane est pro nova, He. 5. — vetere in nova cœpi uti consuetudine, He. 37. — novarum qui spectandi faciunt copiam, Hea. 29. — quum dabit alias novas. Nunc novas qui scribunt, nihil parcunt seni, Hea. 34, 43. — novas qui exactas feci, ut inveterascerent. In his, quas primum Cæcilii didici novas. Ut ab eodem alias discerem novas. Mihique ut discere novas expediat, He. 12, 14, 19, 57. — hoc novum est aucupium, Eu. 247. — novum intervenit vitium, He.

2. — ut ne quid animo sit novum. Horum nihil quidquam accidet animo novum, Ph. 245, 250. — num mirum, aut novum est, Ph. 847. — quin res, ætas, usus, semper aliquid apportet novi, Ad. 860. — nihil fecit novi, Ph. 475. — mirabar, si tu mihi quidquam afferres novi, Ph. 489. — aliquid novi negotî incipere, Ph. 708. — multa advenienti, ut fit, nova hic, compluria, Ph. 610. — flagitia, ingentia, nova, Ad. 726.

Nox; atque hæc una nox, Hea. 461. — persuasit nox, amor, vinum, adolescentia, Ad. 471. — prius nox oppressisset illic, quam, Ad. 527. — quæ consecuta est nox, eam nihilo magis, He. 137. — misere offendi militem, ejus noctem orantem, Hea. 366. — somnum hercle ego hac nocte oculis non vidi meis, Hea. 491. — non rediit hac nocte a cœna Æschinus? Ad. 26. — cum primo lucu ibo hinc. Mr. Immo de nocte censeo, Ad. 845. — nocte illa prima virginem non attigit, He. 136. — memini, ad me nocte prima confugere, He. 823. — conari noctesque et dies, A. 678. — dies noctesque me ames, Eu. 193. — stertit noctesque et dies, Eu. 1078.

Noxa; hic in noxa est: adest, Ph. 266.

Noxia; unam hanc noxiam mitte, Eu. 851. — esse extra noxiam, Hea. 298. — sum extra noxiam, He. 276. — in re incipiunda ad defendendam noxiam, Ph. 225. — pro levibus noxiis iras gerunt, He. 310.

Nubo; cui? quando nupsit? Ad. 675. — Antiphila mea nubet mihi, Hea. 691. — quid hoc, quod volo, ut illa nubat nostro? Hea. 936. — lex est, ut orbæ, qui sunt genere proxumi, eis nubant, Ph. 126. — qui aiebant, filiam meam nubere tuo gnato, A. 536. — huic leges cogunt nubere hanc, Ad. 656. — daturne illa Pamphilo hodie nuptum? A. 302. — pro virgine dari nuptum, Ad. 347. — data est nuptum? He. 528. — dicat, nos dare eam Phormioni nuptum, Ph. 719. — nuptum virginem locavi, Ph. 751. — et nova nupta eadem hæc discet? Ad. 755. — potius, quam esset cum illo nupta, He. 534. — nupta meretrici hostis est, He. 790. — ut de tali causa nuptæ mulieri se ostenderet, He. 757. — negabas nuptam posse filiam tuam te pati cum eo, He. 538. — aut se esse mecum nuptam, He. 656. — egon' illam cum illo ut patiar nuptam unum diem? Ph. 304. — gnatam inveni nuptam cum tuo filio, Ph. 816.

Nudus; nudus pes, Ph. 106.

Nugæ; magno conatu magnas nugas dicere, Hea. 621.

Nullus, a, um; liberatus sum hodie, Dave, tua opera. Da. Ac nullus quidem, A. 371. — nullus sum! A. 601; Eu. 1022; He. 319, 653. — memini, tametsi nullus moneas, Eu. 216. — si non quæret, nullus dixeris, He. 79. — nullus es, Geta, nisi, Ph. 179. — ut nullus locus relinquatur preci, Ph. 546. — nullus sum! sepultus sum! Ph. 941. — cui æque audisti commodius quidquam evenisse? Sy. Nulli, Hea. 685. — nulli lædere os, arridere omnibus, Ad. 868. — nullum invenire prologum, Ph. 15. — ut nullo modo introire possem, quin, Eu. 840. — at te id nullo modo puduit facere, Hea. 1044. — sic homo est, perpaucorum hominum.

Gn. Immo nullorum arbitror, Eu. 409. — nunc per hunc nulla est mora, A. 595. — si nulla ægritudo huic gaudio intercesserit, A. 963. — ut spes nulla reliqua in te siet tibi! Eu. 240. — huc quum advenio, nulla erat, Eu. 345. — nulla mihi res posthac potest jam intervenire tanta, quæ, Hea. 679. — nulla est tam facilis res, quin, Hea. 805. — dum nulla alia delectatio, te indulgebant, Hea. 989. — tum talem, nisi tu, nulla pareret filium, Hea. 1024. — tibi a me nulla orta est injuria, Ad. 190. — nunc turba nulla est, He. 43.—nam vostrarum nulla est, quin, He. 240. — nulla sum! He. 521. — huic vero nulla (causa) est. Nulla tibi hic jam consultatio est, He. 650. — nulla est mihi vita expetunda, Ph. 202. — video exire matronam nullam, A. 365. — dicam, nullam esse in nobis moram, Ad. 723. — nullam credo mulierem me miseriorem vivere, He. 566. — nullam de his rebus culpam commeruit, He. 631. — qui ob rem nullam misit, He. 801. — nullam mihi malim, quam istanc uxorem dari, Ph. 657. — nullane homini cuiquam fidem! A. 426. — nulla adeo ex re istuc fit, nisi ex nimio otio, Hea. 109.—nulla mala re esse expolitam muliebri, Hea. 289. — illud rus nulla alia causa tam male odi, nisi quia prope est, Ad. 525. — nullum est jam dictum, quod non, Eu. 41. — ceterum de exclusione verbum nullum, Eu. 88. —nullum hujus simile factum, Ad. 97. — tam nulli consilii sum, A. 610. — denique nullum remittis tempus, Hea. 70. — nullon' ego Chremetis pacto affinitatem effugere potero? A. 247. — si nullo alio pacto, Ph. 301. — ego nullo possum remedio me evolvere, Ph. 823.

Num; num illi molestæ quidpiam hæ sunt nuptiæ? Num filio videtur uxorem dare? A. 439, 453.—num quis hic est? num quis hinc me sequitur? Num parva causa est? Eu. 549, 575. — vise amabo, num sit, Eu. 663. — num datum mihi est? num jussi? num illa oppignerare filiam meam potuit? Hea. 793, 794, et passim alibi.

Numero; numerabatur forte argentum, Ad. 407.

Numerus; conveniet numerus, Ph. 53. — in illo esse hominum numero, qui, Ad. 596.

Nummus; mille nummum poscit, Hea. 606. — pauxillulum nummorum, Ph. 38.

Numnam; hem! numnam periimus? A. 593. — eho! numnam hic relictus custos, ne? Eu. 286. — numnam ego perii? Eu. 946. — numnam hæc audivit? Hea. 517. — numnam illa parturit? Ad. 489.

Numquid, Numquidnam; quid, Crito? numquid meministi? A. 945. — numquid vis aliud? Eu. 191. — numquid vis, quin abeam? Ad. 248. — numquid vis? He. 272. — numquid nos vis? Ph. 458. — numquidnam de gnato meo audisti? Hea. 429, et alibi.

Nunc; sine nunc meo me vivere interea modo. Ut consumat nunc, quum nihil obsint doli. Eamus jam nunc intro, A. 153, 160, 171. — etiam nunc mihi scripta illa dicta sunt in animo Chrysidis de Glycerio, A. 282. — alium esse censes nunc me, atque olim, quum dabam? A. 546. — potes nunc, dum animus irritatus est, A. 599. — posthac incolumem sat scio fore me, nunc si hoc devito malum. Quid ego

nunc dicam patri? negabon' velle me, modo qui sum pollicitus, ducere? A. 613, 614.—ut beneficium verbis initum dudum, nunc re comprobes, A. 826. — animo nunc jam otioso esse impero, A. 844. — post illa nunc primum audio, quid illo sit factum, A. 938.— non eam? ne nunc quidem, quum arcessor ultro? Nunc ego et illam scelestam esse, et me miserum, sentio, Eu. 70. — omnia hæc nunc verba huc redeunt denique, Eu. 158. — his mensibus non vidisse proximis, nisi nunc, quum. Nunc jam orna me, Eu. 333, 377. — nunc est profecto, interfici quum perpeti me possum, Eu. 551. — numquid dubitas, quin ego nunc perpetuo perierim? Eu. 1042.—ex sua libidine moderantur, nunc quæ est, non quæ olim fuit, Hea. 216.— ita non ut olim, sed uti nunc, sane bona, Hea. 524. — sineres nunc facere, dum per ætatem licet, Ad. 109, 157. — nunc demum venis? Authic nunc manere tam diu, aut tum persequi, Ad. 234, 236. — ita nunc imparatum subito tanta te impendent mala, Ph. 180. — unde ego nunc tam subito huic argentum inveniam miser? Ph. 533. — audi nunc contra jam, Ph. 698, sæpissime alibi.

Nunccine; hem! nunccine demum! A. 685.

Nuncubi; nuncubi meam benignitatem sensisti in te claudier? Eu. 163.

Nunquam; nunquam cuiquam nostrum verbum fecit, A. 178. — nunquam faciam. Da. Ne nega, A. 385.—nunquam hodie tecum commutaturum patrem unum esse verbum, si, A. 411. — inultum nunquam id auferet, A. 612. — nunquam destitit instare, ut dicerem, A. 662. — itane attemperate venit hodie, ut veniret antehac nunquam? A. 919. — numquid tibi dixi? Gn. Nunquam: sed narra, obsecro: plus millies audivi, Eu. 421. — nunquam ædepol quidquam jam diu mihi evenit nunquam, pol, hominem stultiorem vidi, Eu. 1001, 1008. — nunquam etiam fui usquam, quin, Eu. 1091. — nam nescias, ejus sit potestas, posthac, an nunquam tibi, Hea. 346. — nunquam commodius unquam herum audivi loqui, Hea. 559. — homine imperito nunquam quidquam injustius, Ad. 99.—nunquam rem facies. Ego nunquam adeo astutus fui, quin, Ad. 221, 222.— nunquam ita magnifice quidquam dicam, quin, Ad. 258. — qui sine hac jurabat se unum nunquam victurum diem, Ad. 333. — nihilne in mentem? Cr. Nunquam quidquam, Ad. 530. — nunquam hercle hodie ego istuc committam tibi. Scio, ubi sit: verum hodie nunquam monstrabo, Ad. 553, 572. — o fortuna, ut nunquam perpetuo es bona! He. 406.—ille reviviscet jam nunquam, He. 465. — nunquam æque, inquit, ac modo. Nunquam faceret, Ph. 93, 121. — nunquam tam graves ob hanc inimicitias caperem. Contumelias nunquam cessavit dicere hodie, Ph. 369, 377. — hoc temere nunquam amittam ego a me, quin, Ph. 713, et alibi.

Nunquamne; nunquamne etiam me illam vidisse? Eu. 360.— nunquamne hodie concedes mihi, Ph. 804.

Nuntio; voluptatem magnam nuntias, Hea. 184. — bene nuntias: et gaudeo, He. 642. — qui hæc libenter nuntiant, He. 469.—

Cliniæ, quæ dixi, nuntiastin'? Ubi desponsam nuntiasti filio, Hea. 885, 892. — illa si jam laverit, mihi nuntia, Hea. 618. — Parmeno, me venisse, nuntia, He. 314. — tu, Geta, nuntia hanc venturam, Ph. 776. — ut diligenter nunties patri, Eu. 339. — timeo, ne aliud credam, atque aliud nunties, He. 845. — timeo, miser, quam hic nunc mihi nuntiet rem, Ph. 178. — eaque hoc te mihi nuntiare jussit, He. 848. — una illarum præcucurrit, nuntians, me venisse, He. 371. — ad vos venio nuntiatum, paratum me esse, Ph. 905.

Nuntius; nuntium apporto tibi, Hea. 427. — illam simul cum nuntio tibi hic affuturam hodie scio, Hea. 176. — egon' te pro hoc nuntio quid donem? quid? nescio. Neque in nuntio, tibi boni quid sit, scio, He. 850, 852. — nescio, quod magnum hoc nuntio expecto malum, Ph. 194.

Nuper; idem Menandri Phasma nunc nuper dedit, Eu. 9. — mater mea illic mortua est nuper, Eu. 131. — qui nuper fecit servo currenti in via decesse populum, Hea. 31. — hæc inter nos nuper notitia admodum est, Hea. 53. — inveni nuper quamdam, Hea. 597. — postremo, nuper dixit velle uxorem ducere, Ad. 151.

Nuptiæ; non sunt veræ nuptiæ, A. 47. — constitutæ nuptiæ, A. 269. — aut tibi nuptiæ hæ sunt cordi, A. 329. — de improviso nuptiæ, A. 361. — num illi molestæ quidpiam hæ sunt nuptiæ? A. 439. — hoc nisi fit, nihil moventur nuptiæ, A. 517. — ut nuptiæ fuerant futuræ, fiant, A. 543. — non fuerant nuptiæ futuræ, A. 589. — hæ nuptiæ non apparabantur mihi, A. 658. — quo minus hæ fierent nuptiæ, A. 702. — magis instare, ut hodie conficerentur nuptiæ, Hea. 896. — res composita est, fiunt nuptiæ, Ad. 739. — firmæ hæ vereor ut sint nuptiæ. Quid adhuc habent infirmitatis nuptiæ? He. 101, 176. — nuptiarum sollicitudo, A. 261. — nuptiarum gratia hæc sunt ficta, A. 838. — spem isto pacto rursum nuptiarum omnem eripis, Hea. 713. — hic nuptiis dictus est dies, A. 102. — credo, impetrabo, ut aliquot saltem nuptiis prodat dies, A. 314. — num videntur convenire hæc nuptiis? A. 367. — meretricios amores nuptiis conglutinas? A. 915. — nihil est magis meis nuptiis advorsum, Hea. 699. — ne moræ meis nuptiis egomet siem, Ad. 716. — incommode mihi nuptiis evenit, He. 839. — spatium apparandis nuptiis, Ph. 700. — ut per falsas nuptias vera objurgandi causa sit. Has bene ut assimules nuptias, A. 157, 168. — ubi nuptias futuras esse audivit. Ne esset spatium cogitandi ad disturbandas nuptias, A. 173, 182. — nuptias effugere, A. 333. — si jam audierit sibi paratas nuptias, A. 342. — priusquam tuum, ut sese habeat, animum ad nuptias perspexerit, A. 379. — postquam videt nuptias domi apparari. Tu idem has nuptias perge facere, ita, ut facis. Quid alias malim, quam hodie has fieri nuptias? A. 515, 522, 530. — is mihi suadet, nuptias ut maturem, A. 578. — quoniam solus mihi effecisti has nuptias. In nuptias conjeci herilem filium, A. 597, 604. — qui me hodie conjecisti in nuptias, A. 622. — si omnes hunc conjectum in nuptias inimici vellent. Ex unis geminas mihi con-

ficies nuptias, A. 669. — nuptias quod mihi apparari sensit. Quantum huic promoveo nuptias, A. 692, 713. — quæ opus fuere ad nuptias gnatæ, paravi. Recte ego semper fugi has nuptias, A. 742, 768. — filiam ut darem in seditionem, atque incertas nuptias, A. 832. — argentum dabitur ei ad nuptias, Hea. 777. — qui cupiunt nuptias, Hea. 886. — nimis sanctas nuptias facere, Ad. 903. — tolerare nuptias, He. 147. — bonas hic confecistis nuptias! Ph. 258. — opus est sumtu ad nuptias, Ph. 665. — quum scirem infirmas nuptias hasce esse, Ph. 732. — si sensero hodie quidquam in his te nuptiis fallaciæ conari, A. 196. — quantum intellexi modo senis sententiam de nuptiis. Ne quam faciam in nuptiis fallaciam, A. 207, 212. — verbum unum cave de nuptiis, A. 300. — ut, quid ageret de nuptiis, scirem, A. 414. — hiccine me si imparatum in veris nuptiis adorsus esset, A. 479. — itane attemperate venit hodie in ipsis nuptiis, ut? A. 918. — hilarum ac lubentem fac te in gnati nuptiis, Ad. 760. — donec jam in ipsis nuptiis, He. 126. — abhorrere a nuptiis, He. 714. — ut quisquam amator nuptiis lætetur, He. 836. — qui me, et se hisce impedivit nuptiis! Ph. 442. — ex nuptiis tuis si nihil nanciscor mali, Ph. 542.

Nurus; uno animo omnes socrus oderunt nurus, He. 201.

Nusquam; circumspicio: nusquam, A. 358. — nusquam est: væ miseræ mihi! A. 745. — tu profectus alio fueras. Pa. Nusquam, Eu. 281. — homo ipse nusquam est, Eu. 543. — ille bonus vir nusquam apparet, Eu. 660. — hinc sciri potuit, aut nusquam alibi, Hea. 279. — nusquam (fero) pedem. Nusquam abeo, Ad. 228, 247. — si quid rogabit, nusquam tu me: audistin'? Ad. 541. — fratrem nusquam invenio gentium, Ad. 542. — te vivat nusquam quisquam blandior, He. 862. — nusquam insanum scripsit adolescentulum, Ph. 6. (Nos *fecit* pro *scripsit*. Ed.)

Nutrix; jamne ostendisti signa nutrici? Eu. 913. — ego eo ad Sophronam nutricem, ut, Eu. 807. — nutricem arcessitum iit, Eu. 891. — puero nutricem para, He. 726. — puero nutricem adduxit, He. 771. — meæ nutricem gnatæ video, Ph. 735. — move vero ocyus te, nutrix, Eu. 912. — at ut satis contemplata modo sis, mea nutrix, Hea. 617. — obsecro, mea nutrix, quid nunc fiet? Ad. 289.

O.

O; o lepidum patrem! A. 950. — o faciem pulchram! Eu. 296. — o facinus indignum! Ad. 174; He. 376. — o scelera! o genera sacrilega! o audaciam! Ph. 360. — o factum bene! A. 105, 971; Eu. 674. — o Jupiter! Hea. 630. — o cœlum! o terra! o maria Neptuni! Ad. 794. — o Bacchis! o mea Bacchis! He. 857; passim alibi.

Ob; pretium ob stultitiam fero, A. 612. — ob hæc facta abs te spernor, Eu. 171. — carens patria ob meas injurias, Hea. 137. — ob malefacta hæc, Ad. 201. — ob eam rem noluit iterum referre, ut, He. 6. — non pudet vanitatis? Do. Minime, dum ob rem, Ph. 525; alibi.

Obdo; pessulum ostio obdo, Eu.

603. — anus foribus obdit pessulum, Hea. 278.

Obeo; is obiit mortem, A. 223. — ea (anus) obiit mortem, Hea. 271. — ea mortem obiit : e medio abiit, Ph. 1018.

Obfirmo; ne tam obfirma te, Chreme, Hea. 1054. — censen' posse me obfirmare? Eu. 217. — obfirmare viam, He. 454.

Obgannio; ad aurem obganniat, Ph. 1029.

Obitus; voluptati obitus siet, He. 860.

Objicio; ut hanc lætitiam primus ei objicerem domi, Hea. 186. — quibus est alicunde aliquis objectus labos, He. 286. — argentum est altro objectum, Ph. 768. — hoccine de improviso mali mihi objici tantum? Ad. 612. — hoc esse mihi objectum malum! Ph. 502.

Objurgo; quo ore illum objurgabis? Ph. 1041. — nam si illum objurges, vitæ qui auxilium tulit, A. 142. — quis igitur relictus est objurgandi locus? Ut per falsas nuptias vera objurgandi causa sit, A. 154, 158. — nec satis ad objurgandum causæ. Ne hæc quidem satis vehemens causa ad objurgandum, A. 138, 150.

Oblecto; in eo me oblecto, Ad. 49. — minime equidem me oblectavi, He. 85. — ubi te oblectasti tam diu? He. 84. — tu cum illa te intus oblecta interim, Ad. 285. — ne speres : ne te oblectes, Eu. 195. — habebis, quæ tuam senectutem oblectet. Dr. Te oblectet! Ph. 434, 435.

Obliviscor; nescio quid tibi sum oblitus hodie, ac volui, dicere, A. 843. — ita prorsum oblitus sum mei, Eu. 306. — jamne oblitus es? Hea. 848.

Obmutesco; obmutui, A. 257. — obmutuit, A. 422.

Obnixe; manibus pedibusque obnixe omnia facere, A. 161.

Obnoxius; uxori obnoxius sum, He. 302.

Obnuntio; primus porro obnuntio, Ad. 549.

Obolus; olera et pisciculos minutos ferre obolo in cœnam seni, A. 370.

Oborior; tanta hæc lætitia oborta est, Hea. 680.

Obsaturor; istius obsaturabere, Hea. 870.

Obscurus, a, um; obscura diligentia, A. 21.

Obsecro; Di, date facultatem, obsecro, huic pariundi, A. 232. — te per amorem obsecro, ut ne ducas, A. 327. — obsecro te, A. 352; Ph. 319. — Juno Lucina, fer opem! serva me, obsecro! A. 474; Ad. 488. — quid istuc obsecro, est? A. 723; Ad. 625. — obsecro, humine? A. 727. — cur tu, obsecro, hic me solam? Au! obsecro; an non civis est? Audistin'? obsecro, A. 749, 783, 787. — obsecro, quem video? A. 802. — audi, obsecro, A. 863; Ph. 485. — hoc modo te obsecro, ut ne credas, A. 901. — jube solvi, obsecro, A. 957. — ne crucia te, obsecro, anime mi, Eu. 95. — illumne, obsecro, inhonestum hominem? Obsecro hercle, Parmeno, fac ut potiar, Eu. 356, 362. — sed narra, obsecro. Tuumne, obsecro te, hoc dictum erat? Eu. 421, 428. — ego te obsecro hercle ut audias, Eu. 562. — au, obsecro mea Pythias. Obsecro, tam infandum facinus, ne audivi quidem, Eu. 656, 664. — prodi, male conciliate. Do. Obsecro. Videam? obsecro quem?

An tu hunc credidisti esse, obsecro, ad nos deductum? Tace obsecro. Obsecro te vero, Phædria, Eu. 669, 676, 679, 685, 714. — num formidolosus, obsecro, es, mi homo? Eu. 755. — quid is, obsecro, ad nos? Hera mea tace; tace obsecro, Eu. 825, 833. — te mihi patronam capio, Thais; te obsecro. Quam tu rem actura, obsecro es? Au! tace obsecro. Obsecro, abeamus intro, Eu. 886, 895, 898, 904. — hem, obsecro, an is est? Eu. 962.—sed ubi, obsecro, is est? Eu. 1005. — o Jupiter! serva, obsecro, hæc nobis bona. Obsecro, Gnatho, in te spes est. Obsecro te, quid agimus? Eu. 1048, 1053, 1087.—quid est, obsecro? Syre mi, obsecro, ne. Perge, obsecro te, et cave, ne. Hujusmodi, obsecro, aliquid reperi, Hea. 267, 291, 302, 339.—ah! retine me, obsecro, Hea. 403. — eamus: duc me ad eum, obsecro, Hea. 432. — nunc hoc te obsecro, Hea. 644. — o mi Syre, audistin', obsecro? Hea. 684. — au! obsecro te, istuc inimicis siet, Hea. 1017. —obsecro, ejus ut memineris. Obsecro, mi gnate, ne. Miseram me! hoccine quæsisti, obsecro? Hea. 1027, 1030, 1031. — mi vir, te obsecro, ne facias. Cl. Pater, obsecro, ut mihi ignoscas, Hea. 1050, 1051. — obsecro! populares, ferte misero auxilium! Ad. 156. — obsecro hercle, hominem absolvitote: ne, si, Ad. 282. — obsecro, mea nutrix, quid nunc fiet? Ad. 289. — accedamus, Sostrata. Eloquere ergo, obsecro te, quid sit, Ad. 310, 326. — Syre, obsecro, vide, ne, Ad. 552. — Miletum usque? obsecro! Non. Æs. Obsecro! non? Pater, obsecro, ausculta. Pater, obsecro! non ludis tu nunc me? Ad. 659, 665, 683, 701. — tace, obsecro, mea gnata, He. 318. — ex quo censes, nisi ex illo, cui data est nuptum, obsecro? He. 528. — sine me, obsecro, hoc effugere. Obsecro, mi Pamphile; non? He. 600, 602. — quid exanimatus es, obsecro? He. 826. — cedo, quid portas, obsecro? Obsecro: quid si assimulo? Ph. 197, 210. — loquere, obsecro! Ph. 473.— quære, obsecro, ne, Ph. 552. — Di, obsecro vos! estne hic Stilpho? Quid? non, obsecro, es? Ph. 739, 741. — au! obsecro, cave, ne, Ph. 753, 802. — obsecro, ne facias, Ph. 943. — quid istuc turbæ est, obsecro? Quid ego, obsecro, huic credam? Ph. 989, 995. — obsecrat, sibi ut ejus faciat copiam, Ph. 112. — per eam te obsecramus ambæ, uti, He. 387. — hanc fidem sibi, me obsecravit, ut darem, A. 403. — ah! ne me obsecra, A. 544. — redeam? non, si me obsecret, Eu. 49. — ibi homo cœpit me obsecrare, ut, Eu. 261. — sæpe obsecrans me, ut veniam, Hea. 725. — venit ipsus ultro, lacrumans, orans, obsecrans, Ad. 473. — ita obsecraturum, ut liceret sibi hanc uxorem ducere, Ad. 335.

Obsecundo; obsecundato in loco, Hea. 827. — obsecundare in loco, Ad. 999.

Obsequium; hoc tempore obsequium amicos, veritas odium parit, A. 68.

Obsequor; omnino obsequor, Ad. 995. — patri quomodo obsequare, Hea. 1042. — dum huic obsequare, Ad. 225. — mihi ut incommodet, quam ut obsequatur gnato, A. 163. — pudorin', anne amori obsequeretur magis, He. 122. — eorum obsequi studiis, A. 64. — dum stu-

deo obsequi tibi, A. 824. — nos senes est æquum senibus obsequi, Hea. 419. — nostrum est, ubicumque opus sit, obsequi, Hea. 578. — aut te amare cogitat, aut animo obsequi, Ad. 33. — me parenti potius, quam amori obsequi oportet, He. 448. — cœpi iis omnia facere, obsequi quæ vellent, Ph. 79. — si id fit dando, atque obsequendo, Ad. 884. — et meo patri minus obsequens, Hea. 259. — homo voluptati obsequens, He. 459. — ingenio te esse leni puto, et illum obsequentem, Hea. 152. — etsi meis me omnibus scio esse apprime obsequentem, He. 247. — quæ tum, obsecutus mihi, fecisti, ut decuerat. Cui tu obsecutus, facis huic injuriam, He. 688, 690.

Obsero; obsera ostium intus, Eu. 762.

Observo; observabam mane illorum servulos, A. 83. — observes filium, quid agat, A. 169. — herus me jussit Pamphilum hodie observare, ut, A. 414. — ab iniquis observari, Ad. 2.

Obsideo; domi obsidere usque, donec redierit, Ad. 722.

Obsitus, a, um; video pannis annisque obsitum, Eu. 236. — ancillula pannis obsita, Hea. 294.

Obstetrix; obstetricem arcesso, A. 299. — missa est ancillula illico obstetricem arcessitum ad eam, A. 516. — nec quem ad obstetricem mittam, Ad. 293. — obstetricem arcesse, Ad. 355. — ut hinc forte ea ad obstetricem erat missa. Eone obstetricem arcessat? Ad. 621, 623.

Obstinate; itane obstinate operam dat, ut, etc. A. 243.

Obsto; si obsto: hem! Ad. 138. — quid obstat, cur non veræ (nuptiæ) fiant? A. 103. — neque tibi obstat, quod quidam facit, Eu. 483. — paulum negotî mihi obstat, Hea. 498. — ne mea præsentia obstet, neu causa ulla restet reliqua. Ut ne cui meæ longinquitas ætatis obstet, He. 587, 596. — ne nomen mihi quæstus obstet apud te, He. 735. — egone hujus memoriam patiar meæ voluptati obstare? A. 946.

Obstupefacio; eum ibi obstupefecit pudor, Ph. 284.

Obstupesco; obstupui, A. 256. — animus timore obstupuit (obstipuit), Ad. 615.

Obsum; profuit. La. Immo obfuit, He. 463. — melius, pejus; prosit, obsit, Hea. 643. — quum nihil obsint doli, A. 160. — quæ ista est pravitas, quod peccavi, ego, id obesse huic? Hea. 976.

Obtempero; mihi jam minus, minusque obtemperat, Hea. 594. — nec gnatus, neque hic mihi quidquam obtemperant, He. 512. — ubi, si quid bene præcipias, nemo obtemperet? Ad. 435. — tu Deos comprecare: tibi eos certo scio obtemperaturos magis, Ad. 709.

Obtestor; per hujus solitudinem te obtestor, ne, A. 291.

Obticeo; virgo lacrumans obticet Eu. 819. — quid obticuisti? Hea. 939. — hem! quid nunc obticuisti? Ph. 990.

Obtineo; pol, Crito, antiquum obtines, A. 819. — antiquam adeo tuam venustatem obtines. Morem antiquum, atque ingenium obtines, He. 859, 861. — eamdem illam rationem antiquam obtine. Gloriam tu istam obtine, Ad. 816, 818.

Obtingit; quia præter spem, atque incredibile hoc mihi obtigit, Ph. 239. — itaque obtingant ex te, quæ exopto, mihi, ut, He. 579. —

nescis, quid mihi obtigerit. Da. Certe : sed quid mihi obtigerit, scio, A. 968. — quid gnato obtigerit, me absente, audistin'? Ph. 576. — hoc confiteor, jure mihi obtigisse, A. 610. — istuc tibi ex sententia tua obtigisse lætor, Hea. 683. — lætus sum, fratri obtigisse, quod vult, Ph. 819.

Obtrudo; nunquam ausus sum recusare eam, quam mihi obtrudit pater, He. 296. — ea quoniam nemini obtrudi potest, itur ad me, A. 250.

Obtundo; obtundis, tametsi intelligo, A. 359. — obtundis. An. Haud longum est id, quod orat, Ph. 514. — ah! ausculta : ne me obtundas de hac re sæpius, Ad. 114. — quoquo eam, rogitando obtundat, enecet, Eu. 554. — Deos gratulando obtundere, Hea. 880.

Obturbo; itane vero obturbat? A. 928.

Obviam; in ipso tempore eccum ipsum obviam, A. 533. — opportune hic fit mihi obviam, A. 592. — concurrunt mi obviam cupedinarii, Eu. 256. — is, dum sequor hanc, fit mihi obviam, Eu. 328. — notus mihi quidam obviam venit, Eu. 842. — abi dum tu illis obviam, propera. Ibo obviam hinc, Hea. 249, 340. — nihil est quod malim, quam totam familiam mihi dari obviam, ut. Oppido opportune te obtulisti mihi obviam, Ad. 312, 313. — tu pueris curre obviam, He. 359. — at ego obviam conabar tibi, Dave, Ph. 52. — ipse est, quem volui obviam, Ph. 196. — mei fratris video filium mihi ire obviam, Ph. 253. — ut abii abs te, fit obviam mihi Phormio, Ph. 616.

Occasio; concurrunt multæ opiniones, locus, occasio, ætas, mater, Hea. 233. — summa eludendi occasio est mihi nunc senes, Ph. 884. — an ego occasionem, tantam, tam brevem, tam optatam, tam insperatam, amitterem? Eu. 604.

Occido; Ctesipho me pugnis miserum, et istam Psaltriam, usque occidit, Ad. 561. — occidunt me quidem, dum, Ad. 903. — hei mihi! occidisti me tuis fallaciis, Ph. 671. — si quidquam invenies me mentitum, occidito, A. 865. — si aliam admisero unquam, occidito, Eu. 852. — ubi ego hinc abiero, vel occidito, Ph. 143.

Occido; occidi! A. 594, 607; Eu. 292, 700, 992; Hea. 909; Ad. 266; He. 638; Ph. 198, 640. — hem! misera occidi, Eu. 826.

Occipio; ubi pultare hasce (fores) occipio miser, Ad. 637. — ubi in gynæceum ire occipio, Ph. 861. — accepit conditionem, dein quæstum occipit, A. 79. — ibi illa cum illo sermonem occipit, Eu. 622. — quas, malum! ambages mihi narrare occipit? Hea. 319. — quum pater, uxorem ut ducat, orare occipit, He. 116. — minime miror, qui insanire occipiunt ex injuria, Ad. 198. — modo dolores, mea tu, occipiunt primulum, Ad. 290. — si quid narrare occepi, A. 505. — occepi mecum cogitare, Eu. 636. — amare occepit aliam, Ad. 328. — interea miles, qui me amare occeperat, Eu. 125. — quando eum quæstum occeperis, Ad. 207. — qui si occeperit, ludum jocumque dices fuisse illum alterum, Eu. 399. — magistratus quum ibi adesset, (Comœdia) occepta est agi, Eu. 22. — qua hoc occeptum est causa, loquere, Hea. 649.

Occludo; dumque ejus libido occlusa est contumeliis, A. 558.

— consilium de occludendis ædibus, Eu. 783.

Occulte; neque id occulte fert, Ad. 329.

Occultor; occultari facilius, He. 870.

Occultus, a, um; ex occulto cadere, Eu. 786.—expromere omnia occulta, Hea. 575.

Occupo; mors continuo ipsam occupat, A. 297. — ita populus in funambulo animum occuparat, He. 5. — alia quum occupatus esset sollicitudine, Ph. 501. — ut homini, in alio occupato amore, filiam darem, A. 831.

Ocius. Vid. *Ocyus.*

Oculus; oculum exclude, Ph. 988. — oculi effodientur, Eu. 739. — nisi parum prospiciunt oculi, Ph. 734. — vin' facere, quod tuo viro oculi doleant? Ph. 1052. — oculos terendo misere, Eu. 68. — putare adductum ante oculos simulum, Eu. 623. — ut ego unguibus facile illi in oculos involem, Eu. 648. — ante oculos amatorem adduxti tuum, Eu. 793. — per fallacias adducere ante oculos, Hea. 1043. — cave nunc jam oculos a meis oculis quoquam demoveas tuos, Ad. 171. — adolescenti ipsi eriperem oculos, Ad. 319. — ni magis te, quam oculos nunc amo meos, Ad. 705.—qui te amat plus, quam hosce oculos, Ad. 907. — oculos pascere, Ph. 85. — rex te ergo in oculis, Eu. 401. — hunc oculis suis nostrarum nunquam quisquam vidit, Eu. 677. — somnum hercle ego hac nocte oculis non vidi meis, Hea. 491.— mene? Ca. Hisce oculis; ne nega, Hea. 509. — certum: hisce oculis egomet vidi, Ad. 330. — abduci ab oculis, Ad. 673. — partim quæ perspexi his oculis, partim, He. 363. — nunquam ante hunc diem meis oculis eam videram, He. 864. — alius ab oculis meis illam abducet? Ph. 547.

Ocyus, Ocyssime; accipe a me hunc (puerum) ocyus. Move ocyus te, ut, A. 726, 733.—heus! jubete istos foras exire, quod jussi, ocyus, Eu. 470. — perlonge est: sed tanto ocyus properemus, Eu. 609. — move vero ocyus te, nutrix, Eu. 911.—sequere hac me ocyus, Hea. 832. — tanto ocyus te ut poscat, Hea. 868. — eamus ergo ad eum ocyus, Ph. 561. — tu id, quod cupis, quam ocyssume ut des, Hea. 869.

Odi; illud rus odi, quia prope est, Ad. 525. — uno animo omnes socrus oderunt nurus, He. 201. — ut etiam totam hanc odisset domum, He. 221. — mature ut quum cognorit, perpetuo oderit, Eu. 932.— at pol jam aderit, se quoque etiam quum oderit. Quam dare operam, id scire, qui nos oderit? He. 543, 553. — Di me, pater, omnes oderint! ni, etc. Ad. 705. — qui magis licet, amare, odisse, suspicari? Eu. 40. — miris modis odisse cœpit Sostratam, He. 179. — me odisse assimulaverit? He. 235.

Odiose; Æschinus odiose cessat, Ad. 590.

Odiosus, a, um; esse odiosi, Ph. 936. — odiosa hæc est ætas adolescentulis, He. 619.— odiosa cessas? Eu. 753. — pergin', mulier, odiosa esse? Hea. 1008. — odiosum! So. Haud clam me est, He. 424.

Odium; neque agri, neque urbis odium me unquam percipit, Eu. 971. — aut negoti si quando odium ceperat, Eu. 404. — merito ut ca-

peret odium illa mei, He. 580. — qui amat, cui odio ipsus est, He. 343. — veritas odium parit, A. 68. — hoc fructi pro labore ab his fero, odium, Ad. 875. — audivi, cepisse odium tui Philumenam, He. 219. — dignus es cum tua religione, odio, A. 943. — tundendo, atque odio denique effecit senex. At te Di, Deæque perduint, cum istoc odio! He. 123, 134. — nunquam tu odio tuo me vinces, Ph. 848. — neque negligentia tua, neque odio id fecit tuo, Ph. 1015.

Œdipus; Davus sum, non OEdipus, A. 194.

Offendo; quemdam miseri offendi militem, Hea. 365. — offendi adveniens collocatam filiam, Ph. 757. — texentem telam studiose ipsam offendimus, Hea. 285. — quonam modo nunc te offendam affectam? He. 525. — paulum si cessassem, domi non offendissem, Eu. 673. — si te in platea offendero hac post unquam, Eu. 1063.

Offero; hem, Pamphile, optume te mihi offers, A. 688. — Parmeno, opportune te offers, He. 809. — quantam obtuli adventu meo lætitiam Pamphilo hodie! He. 817. — oppido opportune te obtulisti mihi obviam, hera, Ad. 323. — fortuna te hodie obtulit, He. 386. — per vim vitium obtulerat, Ad. 309. — incommode illis fors obtulerat adventum meum, He. 370. — Di tibi omnes semper omnia optata offerant, Ad. 983. — offerre injuriam immerenti, He. 740. — quando vitium oblatum est, Ad. 297. — vitium est oblatum virgini olim, He. 383.

Officium; nunc tuum est officium, ut, A. 168. — hoccine est officium patris! A. 236. — hem! istuc viri officium est, Ph. 139. — neutiquam officium liberi esse hominis puto, A. 331. — neque pes, neque mens satis suum officium facit, Eu. 728. — hominis frugi et temperantis functus officium, Hea. 580. — malo coactus qui suum officium facit, Ad. 69. — neque liberalis functus officium est viri, Ad. 465. — si est, facturus ut sit officium suum, faciat, Ad. 516. — meum officium facio, Ad. 595. — si quidem porro tu tuum officium facies, Ad. 985. — functus adolescentuli est officium liberalis, Ph. 282. — non satis est, tuum te officium fecisse, Ph. 723. — tuo officio fueris functus, Ad. 605. — nos nostro officio nihil digressos esse, Ph. 721. — non mediocris hominis hæc sunt officia, Ad. 971. — hæc ego putabam esse mansueti animi officia, A. 114. — ita tute attente illorum officia fungere, Hea. 66.

Oh, Ohe, Oi; oh! tibi ego ut credam, furcifer? A. 620. — oh! illud vide, Eu. 669. — oh! iniquus es, Hea. 1013. — oh! qui egomet produxi. Oh! lacrymo gaudio, Ad. 403, 410. — oh! scelus, Ad. 772. — oh! regem me esse oportuit, Ph. 70. — oh! tu quoque hic aderas, Phormio? Ph. 856. — ohe! Da. Visus sum, A. 618. — ohe! jam desine, uxor, Hea. 880. — ohe! jam. Dr. Nescis, qui vir sit, Ad. 727. — ohe! jam, Ad. 773. — ohe! desine. Ohe! actum, aiunt, ne agas, Ph. 377, 418. — oi, ei! Eu. 714. — oi, hui! nimium est. Ch. Ne clama, Ph. 662a.

Oleo; obsonat? potat? olet unguenta? de meo, Ad. 118.

Olfacio; an non sex totis mensibus prius olfecissem? Ad. 398.

Olim; fuit olim quidam senex, mercator, A. 221. — quia olim in

hunc (diem) sunt constitutæ nuptiæ, A. 269. — alium esse censes nunc me, atque olim quum dabam? A. 546. — olim istuc, olim, quum ita animum induxti tuum, A. 885. — olim isti fuit generi quondam quæstus, Eu. 246. — ex sua libidine moderantur, nunc quæ est, non quæ olim fuit, Hea. 226. — primum; olim potius, quam paterere filium commeare, Hea. 443. — ita non ut olim, sed uti nunc, sane bona, Hea. 524. — quid renuntiavit olim? Ne nunc animo ita esses duro, ut olim in tollenda, Chreme! nunc ita tempus est mihi: olim nihil minus, Hea. 661, 665, 667. — vitium est oblatum virgini olim. Olim soli credidi, He. 383, 410. — quum stetit olim nova, Ph. 9. — meministin' olim ut fuerit vostra oratio? Ph. 224. si — meministi id quod olim dictum est, Ph. 387.

Olus; olera et pisciculos ferre, A. 370.

Omen; ea lege atque omine, ut, A. 200.

Omissus, a, um (negligens); ubi te vidi animo esse omisso, Hea. 964. — metuas, ne ab re sint omissiores paulo, Ad. 835.

Omitto; at id omitto, Hea. 637. — illa, quæ antehac facta sunt, omitto, Ad. 88. — nunc si hoc omitto; actum agam, Ad. 233. — ego illam (tristitiam) hercle vero omitto, Ad. 269. — omitto proloqui, Ph. 860. — non omittis? Ad. 946. — mane. Ch. Omitte: jam adero, Eu. 764. — omitte de te dicere, Eu. 988. — hem! serva: omitte mulierem, Ad. 173. — omitte vero tristitiam tuam, Ad. 268. — omitte tuam iracundiam, Ad. 758. — quin omitte me, Ph. 485. — nam ut alia omittam, Hea. 457. — nam alias ut omittam miserias, He. 420.

Omnino; non impulit me, hæc nunc omnino ut crederem, A. 525. — omnino obsequor, Ad. 995. — me omnino lapidem, non hominem putas, He. 214. — omnino abhorrere animum huic video a nuptiis, He. 714.

Omnis, e; in ore est omni populo, Ad. 94. — ad te patris penum omnem congerebam clanculum, Eu. 310. — credere omnem exercitum, Eu. 402. — fratri gaudeo amorem esse omnem in tranquillo, Eu. 1037. — ademtum tibi jam faxo omnem metum, Hea. 341. — ut pater omnem de me ejecerit animum patris? Hea. 957. — demsi metum omnem, Ad. 740. — quod plerique omnes faciunt adolescentuli, ut, A. 55. — tum uno ore omnes omnia bona dicere, A. 96. — omnes qui amant, graviter sibi dari uxorem ferunt, A. 191. — facile omnes, quum valemus, recta consilia ægrotis damus, A. 310. — omnes nos quidem scimus, A. 520. — si omnes hunc conjectum in nuptias inimici vellent, A. 669. — omnes noti me, atque amici deserunt, Eu. 238. — concurrunt mihi obviam cupedinarii omnes, Eu. 256. — illud merito factum omnes putent, Eu. 387. — invidere omnes mihi. Risu omnes, qui aderant, emoriri: denique metuebant omnes jam me, Eu. 410, 432, 433. — nunquam etiam fui usquam, quin me omnes amarent, Eu. 1091. — omnes mihi labores fuere, quos cepi, leves, Hea. 399. — deteriores omnes sumus licentia, Hea. 483. — omnes te in lauta et bene aucta parte putant, Hea. 798. —

ut te quidem omnes Dii, Deæque perduint! Hea. 810. — clamant omnes, indignissime factum esse, Ad. 92. — ut si omnes cuperent, nihil, Ad. 274. — quod si omnes omnia sua consilia conferant, Ad. 300.—omnes magis sunt suspiciosi, Ad. 607. — Di me, pater, omnes oderint! Ad. 705. — Di tibi, oro, omnes semper omnia optata offerant, Ad. 983. — nam nos omnes, quibus est alicunde aliquis objectus labos, He. 286.—omnes negabant, He. 806. — omnia omnes ubi resciscunt, He. 868. — qui, illum Di omnes perduint! Ph. 123. — ita plerique ingenio sumus omnes, Ph. 172. — omnes, quum secundæ res sunt maxume, tum. Omnes congruunt, Ph. 241, 264. — amici omnes modo uno ore auctores fuere, ut, Ph. 623.—ut te quidem omnes Di, Deæque perdant! Ph. 686.— quod isti Di, Deæque omnes duint! Ph. 975. — ita ut ingenium est omnium hominum, A. 77. — quid ais, omnium...? A. 874. — nemo est, quem mallem, omnium, A. 965. — tibi illam reddat? aut tu illam tangas? omnium..., Eu. 796. — ita comparatam esse hominum naturam omnium, ut, Hea. 503. — multo omnium nunc me fortunatissimum factum puto esse, Hea. 842. — inspicere in vitas omnium jubeo, Ad. 416. — vitium commune omnium est, quod, Ad. 957. — communia omnium quæ sunt patrum, He. 117. — horum me omnium immeritissimo, Ph. 290. — o omnium homo hominum ornatissime! Ph. 852. — inde omnibus signum dabo, Eu. 780. — hiccine libertatem aiunt æquam esse omnibus? Ad. 184. — exemplum omnibus curarem ut esses, Ad. 775. — arridere omnibus, Ad. 868. — omnibus gratiam habeo, Ad. 976. — eamdem injuriam est esse omnibus, He. 71. — omnibus esse obsequentem, He. 247. — omnibus nobis ut res dant sese, He. 380.— id omnibus innatum est, He. 755. — sic optime omnes causas præcidam omnibus, He. 598.—in medio omnibus palmam esse positam, Ph. 17. — parumne est, quod omnibus nunc nobis succenset senex? Ph. 545. — facile omnes perferre ac pati, A. 62. — omnes sibi malle melius esse, quam alteri, A. 428. — per omnes tibi adjuro Deos. Non si capiundos mihi sciam esse inimicos omnes homines, A. 696, 697. —omnes non gaudere hoc te credo credere, A. 948. — quem ego esse infra infimos omnes puto homines, Eu. 489. — omnes vos oratos volo, ne, Hea. 26. — omnes produxi ac vendidi, Hea. 144. — quam iniqui sunt patres in omnes adolescentes judices! Hea. 213. — omnes sollicitos habui, Hea. 461. — omnes dentes labefecit mihi, Ad. 245. — invisos omnes nos esse illi sentio, He. 328. — uti tacita apud omnes sient. Ut clam eveniat partus patrem: atque adeo omnes, He. 388, 397. — quamobrem omnes nos celare volueris partum, He. 530. — commorat omnes nos, Ph. 101.— unum cognoris, omnes noris. Jam dudum te omnes nos accusare audio immerito, Ph. 265, 289. — mi Geta, omnes vos amo, Ph. 478. — una omnes nos aut scire, aut nescire hoc volo, Ph. 808.—quæ nos semper omnibus cruciant modis, Eu. 384. — ego istam invitis omnibus, Ad. 159. — omnibus modis miser sum, He. 701. — incommoditas huc omnis redit, A. 568.—

omnis res est jam in vado, A. 844. — in tuto est omnis res, Ad. 268. — in te spes omnis nobis sita est, Ad. 456. — in te omnis hæret culpa sola, He. 229. — in me omnis spes mihi est, Ph. 139. — ita nostræ est omni fautrix familiæ, Eu. 1051. — rem omnem a principio audies, A. 48. — quæ mihi omnem vitam credidit, A. 272. — novi rem omnem, A. 791. — vestem omnem miserè discidit, Eu. 646. — ad te attinere hanc omnem rem? Eu. 744. — tu isti narra omnem rem ordine, Eu. 969. — in me plane Di potestatem suam omnem ostendere, Eu. 1032. — prius proditurum te tuam vitam, et prius pecuniam omnem, quam, Hea. 480. — ut recta via rem narret ordine omnem. Spem nuptiarum omnem eripis, Hea. 706, 713. — omnem familiam mulcavit usque ad mortem, Ad. 90. — ut iram hanc in eos evomam omnem. Hegioni rem omnem narrato ordine, Ad. 313, 352. — omnem rem enarramus ordine, Ad. 365. — solus omnem familiam sustentat, Ad. 482. — hem tibi! rescivit omnem rem, Ad. 795. — miseriam omnem ego capio, Ad. 880. — traduce familiam omnem ad nos, Ad. 914. — habes omnem rem, He. 194. — omnem rem narrabit, He. 350. — omnem rem scio, He. 468. — te omni turba evolves, Eu. 722. — cum omni familia profectam esse, Ph. 570. — cui magis bonæ felicitates omnes adversæ sient, Eu. 325. — foras simul omnes proruunt se, Eu. 599. — ut stulte et misere omnes sumus religiosæ, Hea. 649. — matres omnes filiis in peccato adjutrices solent esse, Hea. 993. — in quo nostræ omnes opes sitæ erant, Ad. 332. — utin' omnes mulieres eadem æque studeant. Uno animo omnes socrus oderunt nurus, He. 199, 201. — næ nos sumus inique æque omnes invisæ viris propter paucas: quæ omnes faciunt dignæ ut videamur malo, He. 274, 275. — illico omnes simul lætæ exclamant, venit! He. 367. — cujus spes opesque sunt in te unæ omnes sitæ, Ph. 470. — rerum ignarus omnium, Eu. 136. — qui esse primos se omnium rerum volunt, nec sunt. Omnium rerum, heus, vicissitudo est, Eu. 248, 276. — o mearum voluptatum omnium inventor! Eu. 1033. — mihi nunc nihil rerum omnium est, quod malim, quam. Quod rerum omnium est primum, Hea. 267, 364. — quum vitam tuam considero, omniumque adeo vostrarum, Hea. 386. — nuper, credo, jam omnium (meretricum) tædebat, Ad. 151. — nostrarum vitam omnium, Ad. 332. — intus sum omnium rerum satur, Ad. 769. — continuo vultum earum sensi immutari omnium, He. 369. — deleo omnes dehinc ex animo mulieres, Eu. 296. — ita conturbasti mihi rationes omnes, Eu. 868. — relevi dolia omnia, omnes serias, Hea. 460. — ancillas omnes Bacchidis traduce huc, Hea. 744. — injurias viri omnes ferre, He. 166. — socrus omnes esse iniquas, He. 278. — sic optime omnes causas præcidam omnibus, He. 598. — quo magis omnes res cautius, ne temere faciam, accuro, He. 738. — seu tibi morigera fuit in rebus omnibus, A. 294. — relictis rebus omnibus, quæsivi, Eu. 166. — et in hac re, et aliis omnibus, Ad. 929. — omne quod est interea tempus, He. 287. — tibi omne est exedendum, Ph. 318. — at ut omne

reddat. Sy. Omne reddet : tace modo, Ad. 281. — perreptavi usque omne oppidum, Ad. 719. — id de lucro putato esse omne, Ad. 821. — in eam hoc omne evomam, He. 515. — omne hoc mater auferet, Ph. 49. — omne id deputare esse in lucro, Ph. 246, 251. — sine omni periclo, A. 392. — facta, transacta omnia, A. 248. — haud scio, an sint vera omnia, A. 526. — nuptiarum gratia hæc sunt incepta omnia, A. 838. — omnia apparata jam sunt intus, A. 849. — in amore hæc omnia insunt vitia, Eu. 59. — omnia hæc nunc verba huc redeunt denique, Eu. 158. — ut grata mihi sint, quæ facio, omnia, Eu. 396. — hæc sunt tamen ad virtutem omnia, Hea. 207. — cui erant grata omnia, Hea. 445. — nec nihil, neque omnia hæc sunt, quæ dicit, Ad. 142. — fient, quæ fieri æquum est, omnia, Ad. 507. — cujus hæc fiunt consilio omnia, He. 514. — à Myrrhina hæc sunt exorta omnia, He. 632. — meditata mihi sunt omnia mea consilia. Sed satin' omnia ex sententia? Ecce autem similia omnia, Ph. 248, 256, 264. — jam instructa sunt consilia omnia, Ph. 321. — jam primum omnium, Hea. 274. — et tamen hæc mediocriter. Tum uno ore omnes omnia bona dicere. Hæc ego putabam esse omnia humani ingenii officia. Quem ego credo obnixe omnia facturum, A. 59, 96, 113, 161. — omnia experiri certum est, A. 312. — hic reddes omnia certa consilia incerta, A. 390. — signa ad salutem omnia esse video, A. 483. — perturbavi omnia, A. 603. — audivi jam omnia. Da. Anne tu omnia? Si pol Glycerio non omnia hæc. Ex animo omnia facias, A. 786, 792, 796. — audistin'? Ch. Omnia. Facturum quæ voles, scio esse omnia, A. 977, 978. — cœpit studiose omnia docere. Qui mihi reliquit hæc, quæ habeo, omnia. Mea consilia ut tibi credam omnia, Eu. 117, 120, 128. — Omnia habeo. Imperavi egomet mihi omnia assentari, Eu. 243, 253. — erat suspicio dolo hæc fieri omnia, Eu. 515. — ea omnia in pejorem partem, Eu. 631. — omnia prius experiri sapientem decet, Eu. 788. — jamne ostendisti signa nutrici? Ch. Omnia, Eu. 913. — nosse omnia hæc, salus est adolescentulis, Eu. 939. — ad omnia hæc magis opportunus, Eu. 1076. — hæc clam me (fecit) omnia. Corrasi omnia, Hea. 98, 141. — timet omnia, Hea. 189. — relevi dolia omnia, Hea. 460. — expromere omnia occulta, Hea. 575. — certo scio, te inscientem facere omnia, Hea. 633. — dixi pleraque omnia, Hea. 830. — et tu credis? Mn. Omnia. Me facturum esse omnia, Hea. 854, 865. — exsuperat ejus stultitia hæc omnia. Nuntiastin'? Mn. Omnia. Fac ut audeat tibi credere omnia. Me mea omnia bona doti dixisse illi, Hea. 879, 885, 927, 943. — faciet omnia, Hea. 1060. — ille contra, hæc omnia (secutus est). Omnia pro jure agere, Ad. 44, 51. — omnia sibi postputavit esse præ meo commodo, Ad. 263. — quod si omnes omnia sua consilia conferant, Ad. 300. — primus rescisco omnia. Is solus nescit omnia, Ad. 548, 550. — ad contumeliam omnia accipiunt magis, Ad. 15. — audivi omnia, et scio, Ad. 683. — mitto maledicta omnia. Communia esse amicorum inter se omnia. Ad omnia alia ætate sapimus rectius, Ad. 799, 808, 836. — illi

credunt consilia omnia, Ad. 876. — bene præcepi semper, quæ potui, omnia. Di tibi omnes semper omnia optata offerant. Non justa, injusta prorsus omnia, obsequor, Ad. 968, 983, 995. — utin' omnes mulieres eadem æque studeant, nolintque omnia? He. 199. — quæ dicis, omnia esse, ut dicis, animum induco, He. 264. — quia non poteram una (dicere) omnia, He. 322. — adveniens audivi omnia, He. 468. — mitto omnia : addo istuc, Ph. 293. — omnia hæc illum putato dicere. Itane es paratus facere me advorsum omnia? Ph. 423, 427. — de Antiphone audistin' quæ facta? Ch. Omnia, Ph. 611. — me censen' potuisse omnia intelligere? Ph. 874. — ferme eadem (dixit) omnia, quæ, Ph. 912. — novi æque omnia tecum. Ejus judicio permitto omnia, Ph. 1031, 1044.

Omphale; Hercules servivit Omphalæ! Eu. 1026.

Onero; humerum hunc onero pallio, Ph. 843. — quantis commoditatibus hero meo hunc onerastis diem! Ph. 841. — onerare injuriis, A. 829. — ancillas adduxit oneratas veste, Hea. 452.

Onus; paupertas, onus grave, Ph. 94. — quidvis oneris impone, A. 899. — oneris quidvis impone, Ph. 560. — his onera adjuta, He. 359.

Opera; hisce opera ut data sit, Ad. 532. — in illis opera luditur, Ph. 332. — cui opera vita erat, Ph. 363. — audire eorum est operæ pretium audaciam, A. 217. — tu paululum da mihi operæ, Eu. 281. — quod operæ consumis tuæ, Hea. 73. — operam abutitur, A. 5. — et nunc id operam do, ut, A. 157. — itane obstinate operam dat, ut? A. 243. — ah! dare operam, quî? A. 308. — dabo equidem operam, A. 328; Eu. 363. — date operam, Eu. 44; Ph. 31. — nihilo plus ages, quam si des operam, ut, Eu. 56. — faciam sedulo, ac dabo operam, Eu. 363. — ego istuc ætatis, non amori operam dabam, Hea. 118. — operam dabo. Ut dixeram, operam daturum me. Dissolvi me, otiosus operam ut tibi darem, Hea. 497, 501, 508. — frustra operam sumo, Hea. 693. — volo te dare operam, ut fiat, Hea. 789. — ille operam amico dat suo? Hea. 911. — rei dare operam? Ad. 96. — vah! quam vellem etiam noctu amicis operam mos esset dari, Ad. 534. — æquum est te operam, ut fiat, dare, Ad. 937. — deterrendo operam sumere, He. 25. — maxume volo, doque operam, ut. Idem nunc huic operam dabo, He. 396, 408. — nonne ea dissimulare magis humanum est, quam dare operam, quî? He. 553. — meam herus esse operam deputat parvi pretii, He. 800. — hanc operam tibi dico. Nos otiosi operam dabamus Phædriæ, Ph. 62, 87. — conterimus operam frustra? Ph. 209. — nos ambo opere maxumo dabamus operam, ut fierêt, Ph. 759. — liberatus sum hodie tua opera, A. 371. — siccine me atque illam opera tua nunc miseros sollicitarier! A. 691. — quod mea opera opus sit vobis, A. 740. — quasi dedita opera, Eu. 840. — quorum opera in bello, quisque usus est, Ad. 20. — quid sit! illius opera, Syre, nunc vivo, Ad. 262. — illam sine tua opera in cubiculum iri deductum? Ad. 698. — non mea opera, neque pol culpa evenit, He. 228.

— unaque nos sibi opera amicos junget, He. 799. — qui pene harum, ipsiusque opera periit, He. 819. — actoris opera magis stetisse, quam sua, Ph. 10. — numquid est, quod opera mea vobis opus sit? Ph. 562. — opera tua, ad restim mihi quidem res rediit, Ph. 684. — nunc opera me adjuves, Ph. 785. — tradunt operas mutuas, Ph. 267.

Operio; jamne operuit ostium? Ph. 815. — operuere ostium, Hea. 907. — ibi usque ad necem operiere loris, Ad. 183.

Opinio; a me opinionem hanc tuam esse amotam volo, A. 511. — te esse præter nostram opinionem comperi, He. 763. — concurrunt multæ opiniones, Hea. 232.

Opinor; neque, ut opinor, sine tuo magno malo, A. 179. — non opinor, Dave. Da. Opinor narras? A. 368. — hoc si esse opinor dicturum patrem, A. 388. — verum hercle opinor fuisse Phaniam, A. 931. — novi, nempe, opinor Thaidem, Eu. 563. — id opinor, Eu. 828. — sine dubio, opinor, Eu. 1043. — ejus anuis causa, opinor, Hea. 287. — at sic opinor. Retraham hercle, opinor, ad me fugitivum argentum, Hea. 677, 678. — frustra operam, opinor, sumo, Hea. 693. — ut opinor, has non nosse te, et certo scio, Ad. 652. — sic opinor, Ad. 924; Ph. 320. — haud opinor, commode finem statuisse orationi, He. 95. — sic optume, ut ego opinor, causas præcidam, He. 598. — neque has respicere Deos opinor, He. 773. — sic te dixisse, opinor, He. 846. — ipsum esse opinor, Ph. 355. — salvus est, ut opinor, Ph. 554. — commodius esse opinor, Ph. 602. — inveni, opinor, remedium huic rei, Ph. 615. — ut hanc lætitiam nec opinanti primus ei objicerem, Hea. 186. — quæ nec opinanti accidunt, He. 362. — nec opinantes duci falso gaudio, A. 180.

Opis; nisi eum, quantum tibi opis Di dant, servas? Hea. 592. — quid opis afferre, Ph. 552. — Juno Lucina, fer opem! A. 474; Ad. 488. — quam subito, hero ope vestra hunc onerastis diem! Ph. 841. — in quo nostræ omnes opes sitæ erant, Ad. 332. — nunc miseræ opes sunt in te uno omnes sitæ, Ph. 470.

Opitulor, sin opitulor (timeo), hujus minas, A. 210. — re dudum opitulata es, Ph. 785.

Oportet; quæ oportet signa esse ad salutem, A. 482. — hanc oportet in cruciatum arripi, A. 788. — quod nos capere oportet, Eu. 80. — monere oportet me hunc vicinum, Hea. 169. — te adjutare oportet, Hea. 546. — itane fieri oportet? Hea. 562. — æqua noscere oportet, Ad. 506. — istoccine pacto oportet? Ad. 736. — re ipsa fieri oportet, Ad. 959. — me parenti potius, quam amori obsequi oportet, He. 449. — me facere ut redeat uxor, oportet, He. 776. — id nosmet ipsos facere oportet, Ph. Aufer mihi: oportet, Ph. 222, 223. — meditari secum oportet, Ph. 242. — itane tandem facere oportet? Ph. 526. — familiariorem oportet esse hunc, Ph. 850. — hæc facta ab illo oportebant, Hea. 536. — nonne oportuit præscisse me ante? Nonne prius communicatum oportuit? A. 238, 239. — oportuit rem prænarrasse me, Eu. 980. — quid? illicone credere ea

oportuit te? Eu. 1011.— mansum tamen oportuit, Hea. 200. — non oportuit relictas, Hea. 247. — interemtam oportuit, Hea. 635. — adolescenti morem gestum oportuit, Ad. 215. — an sedere oportuit domi virginem tam grandem, dum, Ad. 676. — oh! regem me esse oportuit, Ph. 70. — quibus me oportuit judicibus, Ph. 399. — quasi hoc te orando a me impetrare oporteat, A. 545. — laudin' an vitio duci id factum oporteat, Ad. 5. — est, quod me transire ad forum jam oporteat, He. 273. — non oportere huic dari, Ad. 663.

Opperior; hic ego virum opperibor, Hea. 619. — tu hic nos interea opperibere, Hea. 833. — opperiar, ut sciam nunc, etc., A. 235. — opperiar hominem hic, ut, Ad. 447. — abi intro: ibi me opperire, A. 524. — tu Mysis parumper opperire me hic, A. 716. — tu istam opperire, Eu. 494.— domi opperiamur potius, Eu. 894. — unam præterea horam ne oppertus sies, Ph. 513. — paululum opperier si vis, Eu. 889. — hic solebamus eam opperiri, dum, Ph. 90. — hominem ad forum jussi opperiri, Ph. 598.

Oppido; in angustum oppido meæ coguntur copiæ, Hea. 669. — bonam rem oppido imperas, Hea. 704. — dic me hic oppido esse invitam, atque asservari, Hea. 734. — oppido opportune te obtulisti mihi obviam, Ad. 323. — lassam oppido tum esse aiebant, He. 238. — et iratum senem? Gn. Oppido, Ph. 317. — eumque animo iniquo hoc oppido ferre aiunt, Ph. 762. — estne ita, ut dixi, liberalis? Dn. Oppido, Ph. 904.

Oppidum; perreptavi usque omne oppidum, Ad. 719.— toto oppido quærere, A. 343.— ejiciat oppido. A. 383.

Oppignero; oppignerare filiam Hea. 794.

Oppleo; lacrymis opplet os, Hea. 306.

Opportune; ambo opportune, vos volo, A. 346. — opportune hic fit mihi obviam, A. 592. — quæ tot res, tantas, tam opportune in unum conclusit diem, Eu. 1046.— pater, opportune advenis, Hea. 179. — ehem! opportune: te ipsum quærito, Ad. 82. — ehem! opportune: te ipsum quæro, Ad. 267. — oppido opportune te obtulisti mihi obviam, hera, Ad. 323. — opportune te mihi, Phidippe, in ipso tempore ostendis, He. 626. — Parmeno, opportune te offers, He. 809. — opportune adeo nunc argentum mecum attuli, Ph. 678.

Opportunus; ad omnia hæc magis opportunus, Eu. 1076.

Oppositus; ager oppositus pignori, Ph. 660.

Oppressio; per oppressionem eripere, Ad. 239.

Opprimo; somnus virginem opprimit, Eu. 601.—in ipso articulo oppressit! Ad. 230. — eam oppressit calamitas, He. 30. — os opprime, Ph. 985. — ne de hac re pater imprudentem opprimat, A. 227. — prius nox oppressisset illic, quam, Ad. 527.—oscitantes opprimi, A. 181.

Opsonium; hem, paululum opsoni, A. 361. — convortam me domum cum opsonio, Ad. 287.

Opsono et *Opsonor;* opsonat? potat? de meo, Ad. 118. — opsonare, cum fide scortum adducere, Ad. 969.— vix, inquit, drachmis est opsonatus decem, A. 452.

Optato: optato advenis, A. 534.

Optime vel *Optume;* Davum optume video, A. 336. — optume inquam factum! A. 595. — hem, Pamphile, optume te mihi offers, A. 688. — potin' est hic tacere? Pa. Egone? optume. Quæ vera audivi, taceo, et contineo optume, Eu. 101, 103. — adest optume ipse frater, Eu. 904. — at sic opinor: non potest: immo optume, Hea. 677. — age, age, traducatur Bacchis. Sy. Optume, Hea. 722. — Syrum optume eccum! Hea. 757. — optume ipsos video, Hea. 1048. — optume est, Ad. 403. 888; He. 872. — atque eccum Phidippum optume video, He. 246. — optime omnes causas præcidam, He. 598. — mihi consultum optume velit esse, Ph. 153.

Optimus, a, um; quem ego viderim in vita optimum, Ph. 367. — o optume hospes, A. 819. — o vir optime! Ad. 988. — causa optuma est, nisi, A. 951. — optumæ adolescenti facere injuriam, A. 489. — euge! habeo (rationem) optumam, Hea. 677. — optumam quidem mulierem, Ad. 979. — justam illam causam, facilem, optumam? Ph. 226. — fuit fide quisquam optuma, Ad. 162. — bonum ingenium narras adolescentis. My. Optumum, A. 467.

Opto; illum ut vivat, optant, Ad. 878. — te mihi optabam dari, Hea. 758. — hunc videre optabamus diem, He. 651. — optavit parere hic divitias, A. 799. — optabit rursum, ut abeat ab se filius, Hea. 756. — quod vis donum et præmium a me optato, Eu. 1056. — quem ego mihi potissimum optem nunc dari? A. 964. — impune optare, He. 464. — quæ non audeas optare! Ph. 757. — occasionem optatam amittere, Eu. 605. — præmium a me optato, id optatum feres, Eu. 1056. — optata loquere, Hea. 611. — Di tibi omnia optata offerant, Ad. 983. — tua certo vita optanda est, Ph. 164.

Opus (Necesse); nihil istac opus est arte ad hanc rem, A. 32. — quid verbis opus est? A. 99, 165; Eu. 632; Ph. 75, 100. — quæ nihil opus sunt scire, A. 338. — ne in mora, quum opus sit, sies, A. 425. — nunc uxore opus est, A. 447. — quid opus facto esset puerperæ. Quod parato opus est, para, A. 491, 524. — hic, ubi opus est, non verentur; illic, ubi nihil opus est, ibi verentur, A. 639, 640. — at jam hoc opus est, A. 684, 705. — ita facto est opus, A. 717. — nunc opus est tua memoria, A. 724. — quia si forte opus sit ad herum jusjurandum mihi. Ut subservias orationi, utcumque opus sit verbis, vide. Si quid est, quod mea opera opus sit vobis, A. 730, 738, 740. — quæ opus fuere ad nuptias gnatæ, paravi, A. 742. — tandem non ego illa caream, si sit opus, vel? Eu. 223. — nisi nunc, quum minime vellem, minimeque opus fuit, Eu. 333. — ego illum Eunuchum, si opus sit, vel sobrius, Eu. 479. — atque ita opus est. Nihil opus est istis, Chreme. Perii! huic ipsi est opus patrono, Eu. 757, 764, 769. — mirum, ni illoc homine quoquo pacto opus est, Eu. 1082. — tibi ut opus facto est, face. Nihil opus fuit monitore, Hea. 80, 171. — non opus est, pater, Hea. 187. — videbimus, quid opus sit, Hea. 558. — utcumque, aut ubicumque

opus sit, obsequi. Atqui non est opus. Sy. Non opus est? Hea. 578, 611, 612. — atque alia, quæ opus sunt, comparet, Hea. 856. — sponsæ ancillas opus esse: sed ita dictu opus est, si, Hea. 894, 942. — quum est opus, beneficium accipere gaudeas, Ad. 255. — ac potius, quod ad hanc rem opus est, porro consule. Quoquo pacto tacito est opus. Ut, quum opus sit, ne in mora nobis siet, Ad. 336, 343, 355. — si ita opus est facto, Ad. 603. — quod minime est opus usquam efferri, Ad. 629. — ut, quæ opus sunt, parentur, Ad. 710. — quod maxime opus est jactu. Et tu nobiscum una, si opus sit, Ad. 744, 757. — cui rei opus est, ei hilarem hunc sumamus diem, Ad. 858. — plus scis, quid facto opus est, Ad. 1001. — non est opus prolato, He. 104. — hunc minime est opus in hac re adesse, He. 409. — in arcem transcurso opus est, He. 431. — ubicumque opus sit, animum flectere, He. 608. — vosmet videte jam, remissan' opus sit vobis, an reducta domum. Aut, quamobrem non opus sit, cedo, He. 665, 698. — quin, quod opus sit, benigne præbeatur, He. 769. — neque opus est, He. 866. — atqui opus est nunc quum maxume ut sis. Hem! nunc ipsa est opus ea, Ph. 204, 227. — si quid opus fuerit, heus! domo me, Ph. 440. — quin, quum opus est. Quantum tibi opus est argenti? loquere. Jam opus est. Ge. Jam feres: sed opus est. Numquid est, quod opera mea vobis opus sit? Ph. 537, 556, 558, 559, 562. — plus, quam opus est scito, sciet, Ph. 583. — ut dicerem, argento opus esse, Ph. 592. — mihi opus erat, ut aperte tibi nunc fabuler. Tum pluscula supellectile opus est: opus est sumtu ad nuptias. Uxori, tibi opus esse, dixero, Ph. 653, 665, 680. — ut cautus est, ubi nihil opus est! Ch. Atque ita opus facto est, Ph. 714, 715. — nunc quid opus facto sit, vide, Ph. 761. — enimvero voce est opus, Ph. 984. — non opus est dicto. Pa. Tibi quidem: at scito huic opus est, Ph. 1012.

Opus (Labor); opus ruri faciundum, Ph. 250. — me, quantum hic operis fiat, pœnitet, Hea. 72. — maxime operis aliquid facere, Ad. 520. — opus faciam, ut defetiger usque, Eu. 220. — Thais maximo te orabat opere, Eu. 533. — quod in opere faciundo operæ consumis tuæ. Nisi eos, qui opere rustico faciundo facile sumtum exercerent suum, Hea. 73, 142. — opere maxumo dabamus operam, ut, Ph. 759.

Oratio; honesta oratio, A. 141. — oratio hæc me exanimavit metu, A. 251. — impudentissima oratio, A. 636. — ne plus iniquum possit, quam æquum oratio. In hac est pura oratio, Hea. 27, 46. — mihi fuit indicio oratio, Hea. 384. — quid volt sibi, Syre, hæc oratio? Hea. 615. — redeat ad integrum oratio, Hea. 1012. — nunc demum isthæc nata oratio est, Ad. 809. — meministin' olim ut fuerit vestra oratio? Ph. 224. — postrema oratio, Ph. 648. — subservias orationi, A. 738. — finem statuisse orationi, He. 96. — orationem sperat invenisse se, A. 408. — orationem hanc scripsit, quam dicturus sum, Hea. 15. — hanc habere orationem institit, He. 381. — ne quid vereatur ejus orationem, Ph. 782. — dissimili oratione fa-

ctæ, ac stylo, A. 12. — tenui esse oratione, Ph. 5.

Orator; orator ad vos venio ornatu Prologi, He. 9. — oratorem voluit esse me, non Prologum, Hea. 11.

Orbus, a, um, hæc virgo orba est patre, Ad. 654. — recepisse orbam, parvam, A. 224. — lex est, ut orbæ, qui sunt genere proxumi eis nubant, Ph. 125.

Orcus; ab Orco me reducem in lucem feceris? Egone hunc ab Orco mortuum? He. 853, 876.

Ordo; conveni hodie quemdam mei ordinis, Eu. 234. — narrare, enarrare omnem rem ordine, Eu. 969; Hea. 706; Ad. 352; Hea. 366; Ad. 515. — dicendum ordine est, Ph. 579.

Orior; ægritudo hæc oritur mihi abs te, He. 223. — viden' me ex eodem ortum loco? Eu. 241. — tibi a me nulla orta est injuria, Ad. 190. — hem! nova res orta est, He. 298. — haud cito mali quid ortum ex hoc sit publice, Ad. 444. — quod peccatum a nobis ortum est, Ad. 595. — ex te adeo est ortum, Ad. 801. — unde ortum est initium iræ, He. 351. — hoc quis non credat, abs te esse ortum? A. 490. — quidquam factum est, ex te esse ortum, Eu. 965. — ex illan' familia tam illiberale facinus esse ortum? Ad. 450.

Ornamentum; hasce ornamentis consequentur alteræ (minæ), Hea. 837.

Ornatus; qui hic ornatus est, Eu. 546. — in ædibus nihil ornati, A. 366. — quid istuc, inquam, ornati est? Eu. 237. — orator ad vos venio ornatu Prologi, He. 9.

Orno; nunc jam orna me, Eu. 377. — munus nostrum ornato verbis, Eu. 214. — ornatus esses ex tuis virtutibus, Ad. 177. — ipsam offendimus tum ornatam, ita uti quæ ornantur sibi, Hea. 288. — omnium homo hominum ornatissime! Ph. 852.

Oro; dehinc postulo, sive æquum est, te oro, Dave, ut, A. 190. — quod ego te per hanc dextram oro, A. 289. — per ego te Deos oro, et nostram amicitiam. Id oro te, in commune ut consulas. Hem, id te oro, ut ante eamus, dum, A. 539, 549, 557. — gnatam ut det, oro, vixque id exoro. Nunc te oro, Dave, A. 594, 597. — quam maxime abs te postulo, atque oro, ut. Per ego te Deos oro, ut ne, A. 825, 836. — nunc ego te in hac re mihi oro ut adjutrix sies, Eu. 884. — unum etiam hoc vos oro, ut, Eu. 1083. — porro te idem oro ut facias, Chreme, Hea. 493. — primum hoc te oro, ne, Hea. 623. — quid, quod te oro? Ad. 254. — Di tibi, oro, omnes omnia optata offerant, Ad. 983. — quod te, Æsculapi, et te, Salus, oro! He. 338. — te oro porro in hac re adjutor sis mihi, He. 721. — quamobrem te oro, ut, Ph. 1019. — nisi senis amicos oras, A. 374. — Cliniam orat; sibi uti id nunc det, Hea. 605. — haud longum est id, quod orat, Dorio, Ph. 514. — ignosce: orat, Ph. 1034. — quamobrem te orabam, filiam ut remitteres, He. 498. — Thais maximo te orabat opere, Eu. 533. — egi, atque oravi tecum, ut, He. 686. — quod me oravit Myrrhina, He. 445. — ipsum hunc orabo, A. 313. — orabo gnato uxorem, A. 529. — ora me, Eu. 714. — neque, quid me ores, cogitas, A. 828. — ut ores, primum ut maneat,

Eu. 502. — quid, si quid te majus oret? Ad. 945. — ad precatorem adeam qui mihi sic oret, Ph. 141. —oremus, accusemus gravius, He. 717. — nunquam destitit orare, A. 664. — orare jussit, si se ames, A. 689. — mitte orare, A. 906. — misit porro orare, ut venirem, Eu. 528. — quum pater orare occipit, He. 116. — dic me orare, ut veniat, He. 810. — eam plorare, orare, ut subveniat sibi, Ph. 8. — causam orare, Ph. 292. — orandi finem face, A. 823. — quasi hoc te orando a me impetrare oporteat, A. 545. — orando surdas jam aures reddideras mihi, Hea. 330. — venit ipsus ultro, lacrymans, orans, Ad. 473. — offendi militem, ejus noctem orantem, Hea. 366. — atque equidem orante, ut ne id faceret, Thaide, Eu. 955. — omnes vos oratos volo, Hea. 26. — orata ejus reminiscor, He. 385. — vereor ne diutius nequeat nostra orata celare, He. 575.

Os, oris; os impudens, Eu. 837; Eu. 597. —os sibi distorsit carnufex! Eu. 670. — lacrymis opplet os totum sibi, Hea. 306. — hodie usque os præbui? Ad. 216. — coram in os laudare, Ad. 270. — nulli lædere os, Ad. 868. — os opprime, Ph. 985. — esse dico meam sororem. Tha. Os durum! Eu. 805. — uno ore omnes omnia bona dicere, A. 96. — concedas hinc aliquo ab ore eorum, Hea. 572. — quo ore appellabo patrem? Hea. 700. — Rufamne illam virginem, sparso ore? Hea. 1064. — in ore est omni populo, Ad. 94. — amici omnes uno ore auctores fuere, ut, Ph. 624. — quo redibo ore ad eam? Ph. 916. — quo ore illum objurgabis? Ph. 1041.

Oscito; oscitantes opprimi, A. 181.

Osculor; mitto jam osculari, Hea. 901.

Ostendo; tot peccata in hac re ostendis, Hea. 636. — opportune te ostendis, He. 627. — per alium ostendit suam sententiam, Hea. 219. — eis mores ostendi tuos, Eu. 1088. — novam esse ostendi, Hea. 7. — jamne ostendisti signa nutrici? Eu. 913. — tu illum, nunquam ostendisti, quanti penderes, Hea. 155. — dixi equidem, ubi mihi ostendisti, illico, eum esse, Hea. 616. — sed, ut olim te ostendisti, eadem esse, He. 544. — potestatem suam omnem ostendere, Eu. 1032. — tibi ostendam, herum quid sit pericli fallere, A. 869. — te plura in hac re peccare ostendam, Ad. 125. — non ostendam me id velle, Ad. 365. — inde hisce ostendam me, ubi, Ph. 890. — te ostendes, qui vir sies, Eu. 307. — difficilem ostendes te esse, Hea. 934. — in agendo partem ostendent, Ad. 24. — signa ostende, Eu. 766. — ut signa ostendam hæc, Eu. 807. —ut id ostenderem, quod, Ad. 991. — virum me natam vellem: ego ostenderem! Ph. 800. — nuptæ mulieri se ostenderet, He. 757. — ubi se ostenderet nihilo minus amicum esse, Ph. 596. — si te tam leni animo esse ostenderis, Hea. 438. — sed ostendere, me ægre pati, illi nolui, Ad. 143. — spes ostensa, Ph. 825. — aut velle in ea re ostendi, quam sis callidus, A. 198.

Ostento; neque cicatrices suas ostentat, Eu. 483. — an occasionem mihi ostentatam amitterem? Eu. 605.

Ostium concrepuit a Glycerio

ostium, A. 684. — sed ostium concrepuit! He. 521.— sed ostium concrepuit abs te, Ph. 839. — pessulum ostio obdo, Eu. 603. — solitudo ante ostium, A. 363. — ante ostium stare, A. 475. — nihilo secius mox deferent puerum huc ante ostium, A. 508. — Parmenonem ante ostium Thaidis tristem video, Eu. 267. — obsera ostium intus, Eu. 762. — interim dum ante ostium sto. Domi opperiamur potius, quam hic ante ostium? Eu. 842, 894. — quem præstolare ante ostium? Eu. 974. — hæc (anus) ubi aperuit ostium, Hea. 276. — cesso pultare ostium vicini? Hea. 410. — ubi abiere intro, operuere ostium, Hea. 907. — aperite aliquis ostium, Ad. 638. — sed quis ostium pultavit? Ad. 641. — Pamphilum video stare ante ostium, He. 428.—Bacchidem video stare ante ostium, He. 855. —jamne operuit ostium? Ph. 815. — omnia intelligere extra ostium? Ph. 875.

Otiose; otiose dormias, Hea. 342. — otiose hic consiste, Ad. 157.

Otiosus; aliam otiosus quæret, A. 399. — vide ut otiosus sit, si Dis placet! Eu. 918. — dissolvi me, otiosus operam ut tibi darem, Hea. 508. — maneo otiosus hic, Ad. 280. — quin tu otiosus es, Ad. 535. — otiosum ab animo, Ph. 340. — animo otioso esse, A. 844.—otiosi operam dabamus, Ph. 87.

Otium; viden', otium, et cibus quid faciat alienus? Eu. 265. — otium auscultandi, Ad. 420. — otium, et silentium est, He. 43. — tantumne est ab re tua otii tibi, ut? Hea. 75. — otium secutus sum, Ad. 42. — otium nostra res posset pati, He. 225. — transdere hominem in otium, Ph. 2.—otium ad potandum ut habeam, Ph. 831. — nulla ex re istuc fit, nisi ex nimio otio, Hea. 109. — quorum opera in otio quisque usus est, Ad. 20. — suam semper egit vitam in otio, Ad. 867. — ut in otio esset potius, He. 26.

Ovis; lupo ovem commisisti, Eu. 831. — tam placidum, quam ovem reddo, Ad. 536.

P.

Pactum; eo pacto consilium meum cognosces, A. 49.—nullon' ego Chremetis pacto affinitatem effugere potero? A. 247. — alio pacto haud poterat fieri, A. 794. — quo pacto hic? A. 806. — quod cuperes, aliquo pacto efficiundum tibi, A. 886. — quo pacto Rhodium tetigerim in convivio, Eu. 420. — Jovem quo pacto Danæ misisse aiunt. Quo pacto porro possim potiri, Eu. 585, 613. — alio pacto honeste quomodo hinc abeam, nescio, Eu. 715. — quo pacto ex jure hesterno panem atrum vorent, Eu. 938. — illoc homine quoquo pacto opus est, Eu. 1082. — tibi perdere talentum hoc pacto satius est, quam illo minam, Hea. 475. — quo pacto id fieri soleat, Hea. 548. — spem isto pacto nuptiarum eripis, Hea. 713. — aliquo pacto verba me his daturam esse, Hea. 735. — quo pacto haberet, enarramus, Ad. 366. — istoccine pacto oportet? Ad. 736.—eo pacto alligaris filium, Ad. 848. — quo pacto hic vitam exigat, He. 216. — quo pacto hoc celem, He. 445. — eo pacto apud te meo erit in-

genio fides. Neque alio pacto componi potest inter eas gratia, He. 474, 479. — quo pacto factum volueris, He. 546. — pater narravit quo pacto me habueris, He. 582. — quo pacto hoc aperiam? He. 628. — meditari secum oportet, quo pacto. Si nullo alio pacto, fœnore, Ph. 242, 301. — quo pacto dicendum ordine est, Ph. 579. — id quo pacto fieret, Ph. 592. — ego ostenderem, quo pacto. Quo pacto id potuit? Ph. 792, 817. — quo pacto satietatem amoris ait se velle sumere? Ph. 833. — quo pacto, aut unde hæc hic rescivit? Ph. 951.

Pædagogus; quid pædagogus ille? Ph. 144.

Pæne; jocularium in malum pæne incidi, A. 784. — pæne illusi vitam filiæ, A. 824. — pæne tua me perdidit protervitas, Hea. 814. — hoc mihi dolet, nos pæne sero scisse; et pæne in eum locum redisse, ut. Tam ob parvolam rem pæne ex patria? Ad. 273, 276. — pæne harum, ipsiusque opera periit, He. 819. — pæne plus, quam sat erat, Ph. 796. — pæne exclamavi gaudio, Ph. 869.

Palæstra; fac periculum in palæstra, Eu. 477. — ab sua palæstra exit foras, Ph. 484.

Palam; continuo palam est, Eu. 104. — vel uti veniret palam, Hea. 640. — rem facias palam, Hea. 721. — rem profer palam, Hea. 996. — ab lenone ipsius eripuit palam. Hoc palam proferimus, Ad. 329, 340. — me reprehendi tamen, ne fieret palam, Ad. 627. — ut ne id fiat palam, He. 105. — nunc vero palam est, He. 713. — palam beatus, Ph. 169.

Pallium; attolle pallium, Eu. 768. — qui non humerum hunc onero pallio, Ph. 843. — apprehendit pallio, Ph. 862.

Palma; in medio omnibus palmam esse positam, Ph. 18.

Palmarius, a, um; quod ego mihi puto palmarium, Eu. 929.

Pamphila; accedo, rogito, Pamphila quid agat? Ad. 622. — tu, Pamphilam cantatum provocemus, Eu. 442; alibi passim.

Pamphilus; eho, quid Pamphilus? A. 88. — cujus vestri? My. Pamphili. Da. Hem! quid? Pamphili? A. 767. — daturne illa Pamphilo hodie nuptum? A. 302. — comperiebam, nihil ad Pamphilum quidquam attinere, A. 90. — uxor tibi ducenda est, Pamphile, hodie, inquit, para, A. 254. — in Pamphilo ut nihil sit moræ, A. 166; alibi passim.

Panis; ex jure hesterno panem atrum vorent, Eu. 938.

Pannus; pannis annisque obsitus, Eu. 236. — ancillula pannis obsita, Hea. 294.

Papæ; papæ! facie honesta, Eu. 229. — ecquid beo te? Pa. Men'? papæ! Eu. 279. — nova figura oris. Pa. Papæ! Eu. 37. — papæ! jugularas hominem, Eu. 416.

Par; parem referam gratiam, Eu. 718. — cujus consilio ea par fuerat prospici, He. 561. — bonas quod par est facere, He. 739. — quos par fuerat resciscere, He. 868. — ita eum expectarem, ut par fuit, Ph. 155. — ita uti par fuit, Ph. 907. — par pari referto, Eu. 445. — studet par referre, Ad. 73. — postquam par ingenium nactus est, He. 170. — par pari ut respondeas, Ph. 212.

Parasitaster; parasitaster parvolus, Ad. 783.

Parasitus; in ea est parasitus Colax, Eu. 30. — hic quidem est parasitus Gnatho militis, Eu. 228. — parasitus cum ancilla, Eu. 347. — edax parasitus, Hea. 38. — is erit Phormio parasitus, Ph. 29. — est parasitus quidam Phormio, Ph. 122. — parasiti personam inde ablatam, Eu. 26. — parasitum edacem, Eu. 38. — parasiti item ut Gnathonici vocentur, Eu. 254.

Parce; hæc vitam parce agebat, A. 74. — ait, nimium parce facere sumtum, A. 451. — semper parce se habere, Ad. 45.

Parcimonia, vid. *Parsimonia.*

Parco; nihil parcunt seni, Hea. 43. — hanccine ego vitam parsi perdere? He. 282. — nihil pepercit, Ad. 564. — aliquantulum tibi parce, Hea. 164. — conserva, quære, parce, Ad. 817. — parce, sodes, Ph. 792. — laborans, parcens, Hea. 139. — meo labori haud parcens, He. 226.

Parcus, a, um; ego ille agrestis, parcus, Ad. 870. — ruri esse parcum, Ad. 96.

Parens; tu es patronus, tu parens, Ad. 457. — ignoratur parens, Ph. 357. — tu mihi cognatus, tu parens, tu amicus, Ph. 495. — non sunt hæc parentis dicta, Hea. 1037. — parenti obsequi, He. 448. — quem ferret, si parentem non ferret suum? Hea. 202. — te postputasse omnes res præ parente intelligo, He. 483. — parentes propitii, Ad. 31. — parentum injuriæ unimodi sunt ferme, Hea. 204. — jam hic suos parentes reperit? A. 808. — mea Glycerium suos parentes repperit, A. 971. — quid reliqui est, quin habeat parentes, Hea. 194. — volo, parentes meos ut commonstres mihi, Hea. 1029. — quæris id, quod habes, parentes, Hea. 1041.

Pareo; meis dictis parere hanc qui postulem, He. 564.

Pario; veritas odium parit, A. 68. — dum parit Philumena, He. 414. — peperit filia, ex quo? He. 527. — peperit uxor clam, He. 782. — ut solidum parerem hoc mihi beneficium, Eu. 870. — si puellam parerem, nolle tolli? Hea. 627. — talem, nisi tu, nulla pareret filium, Hea. 1024. — quasi nunquam tute pepereris? Ad. 291. — quum et recte, et tempore suo pepererit, He. 531. — quidquid peperisset, decreverunt tollere, A. 219. — quod peperisset, jussit tolli, A. 465. — ubi hera pepererit, Ph. 47. — hanc simulant parere, A. 473. — inhoneste parere divitias, A. 799. — parere jam diu hæc per annos non potest, Ad. 935. — credon' tibi hoc, nunc peperisse hanc et Pamphilo? Hoc ego scio unum, neminem peperisse hic, A. 498, 507. — si rescierit peperisse eam, He. 519. — sensit peperisse, He. 638. — Di, date facultatem huic pariundi, A. 233. — in pariundo aliquot affuerunt liberæ, A. 773. — mihi immortalitas parta est, A. 963. — labore alieno magna parta gloria, Eu. 399. — haud existumans quanto labore partum, Ph. 46. — patris bene parta indiligenter tutatur, Ph. 787.

Pariter; utinam esset mihi par æqua amoris tecum, ac pariter fieret, ut, Eu. 92. — quem pariter uti his decuit, aut etiam amplius, Hea. 132. — germanus pariter corpore et animo, Ad. 961. — pariter nunc opera me adjuves, ac, Ph. 785.

Parmeno; summonuit me Par-

meno ibi servus, Eu. 570. — Parmenonis scio esse hanc technam, Eu. 717. — o scelestum Parmenonem! Eu. 943. — eho! Parmeno mi, nostin'? Eu. 351. — quicum? Do. Cum Parmenone, Eu. 698; sæpius alibi.

Paro; nihil istac opus est arte ad hanc rem quam paro, A. 32. — hisce ego non paro me ut rideant, Eu. 249. — defensorem paro, Eu. 769. — mihi precatorem paro, Hea. 1004. — filio luctum paras, He. 210. — maledictis deterrere parat, Ph. 3. — quam fugam, aut furtum parat? Ph. 192. — quæ opus fuere ad nuptias gnatæ, paravi, A. 743. — itan' parasti te, ut? Eu. 240. — psaltriam paravit, Ad. 478. — uxor tibi ducenda est, Pamphile, hodie, inquit, para, A. 254. — quod parato opus est, para, A. 524. — nutricem para, He. 726. — animo virili præsentique ut sis, para, Ph. 956. — ita facillume amicos pares, A. 66. — uxorem ut arcessat, paret, Hea. 949. — quin ita paret se, ut, He. 68. — qui haberet, qui pareret alium, Eu. 488. — nec precatorem pararis, Hea. 978. — parare amicos beneficio, Eu. 149. — parare, quod sit carius, Ad. 39. — parare in animo cupiditates, Ph. 820. — ego eo intro, ut, quæ opus sunt, parentur, Ad. 710. — jube parari cetera, Ad. 286. — itane huc paratus advenis? A. 911. — paratus sum, Hea. 494. — itane es paratus facere me advorsum? Ph. 427. — ut te arbitretur sibi paratum mœchum, A. 317. — virum in quovis loco paratum, A. 721. — venio nuntiatum, Demipho, paratum me esse, Ph. 906. — paratæ lites, Ad. 796. — mihi paratæ lites, Ph. 133. — si jam audierit sibi paratas nuptias, A. 342. — postquam videt (nuptias) paratas, He. 127. — paratum est, Eu. 608. — quin est paratum argentum, Hea. 737. — quo in loco dictum est, parati nihil est, Eu. 542. — mihi magnum malum scio paratum, Eu. 968. — abi præ, curre, ut sint domi parata, Eu. 500. — tibi erunt parata verba, Hea. 356. — parata a nobis sunt ubi vis, Ad. 791.

Pars; pars æqua amoris, Eu. 92. — ut aliqua pars laboris minuatur mihi, Hea. 42. — ne expers partis esset de nostris bonis, Hea. 652. — nunc nostræ timeo parti, A. 420. — ipsum animum ægrotum ad deteriorem partem applicat, A. 193. — hic quoque bonam magnamque partem ad te attulit, Eu. 123. — ea omnia in pejorem partem, Eu. 632. — in eam partem accipio, Eu. 875. — ni partem maximam existimarem scire vestrum. In utramque partem ingenium quid possit meum, Hea. 8, 47. — vehemens in utramque partem, Hea. 440. — adversarios rapere in pejorem partem. Hi partem aperient: in agendo partem ostendent, Ad. 3, 23, 24. — ego illi maxumam partem feram. Curemus æquam uterque partem, Ad. 117, 131. — in istam partem potius peccato tamen, Ad. 175. — si tu aliquam partem æqui bonique dixeris, Ph. 636. — in interiore parte ut maneam solus cum sola, Eu. 579. — ut hæream in parte aliqua tandem apud Thaidem, Eu. 1054. — quod ego in propinqua parte amicitiæ puto, Hea. 57. — omnes te in lauta et bene aucta parte putant, Hea. 798. — priores partes habere, Eu. 151. — duras fratris partes prædicas, Eu. 354. — cur partes seni Poeta dederit.

Quamobrem has partes didicerim, paucis dabo, Hea. 1. 10.—nunquam animum ad malas adducam partes, He. 837. — primas qui partes aget, Ph. 28. — partes tuas acturus est, Ph. 834.

Parsimonia; nimia parsimonia, Hea. 441.

Particeps; meus particeps, Hea. 150. — cujus maxume te fieri participem cupis, Hea. 428.

Partim; in his, partim sum earum exactus: partim vix steti, He. 15. — animus partim uxoris misericordia devinctus, partim victus hujus injuriis, He. 167, 168.—partim quæ perspexi his oculis, partim quæ accepi auribus, He. 363.

Parturio; numnam illa parturit? Ad. 489. — parturire eam, neque gravidam esse ex te, solus conscius. Vereor, ne parturire intelligat, He. 392, 413.

Partus; partus instabat prope, Ad. 308. — jam partus adsiet? Ad. 622. — volo, doque operam, ut clam eveniat partus patrem, He. 396. — partum ut celaret suum, He. 384. — quo pacto celem suæ gnatæ partum, He. 446. — quamobrem omnes nos celare volueris partum, He. 531. — cui committas primo partu mulierem, A. 230.

Parum, Minus, Minime; quia primo processit parum. Parum succedit, quod ago, A. 673, 681. — parum perspexisse audaciam, Eu. 899. — si una hæc dedecori est parum, Hea. 334. — id quod me fecisse aiebas parum, Hea. 925. — hoc lautum est parum, Ad. 426. — consulitis parum, Ad. 998. — promoveo parum, He. 783. — parum mihi prosit, He. 742. — eia! ne parum leno sies, Ph. 507.— sed parumne est, quod? Ph. 545. — nisi parum prospiciunt oculi, Ph. 734. — quidquam in his te nuptiis fallaciæ conari, quo fiant minus, A. 197. — immo etiam, quo tu minus scis ærumnas meas, A. 657. — quo minus hæ fierent nuptiæ, A. 702. — hoc nemo fuit minus ineptus, Eu. 227. — nihil minus: immo auge magis suspicionem, Eu. 435. — at tu apud nos hic mane, dum redeat ipsa. Ch. Nihil minus, Eu. 535. — correxit miles, quod intellexi minus, Eu. 736. — egon' formidolosus? nemo est hominum qui vivat, minus. Peregrinus est; minus potens quam tu; minus notus, minus amicorum hic habens, Eu. 756, 759. — qui minus, quam Hercules servivit Omphalæ? Eu. 1026. — perii! quanto minus spei est, tanto magis amo, Eu. 1052. — decrevi me minus injuriæ meo guato facere, dum, Hea. 147. — quem minus credere est! Hea. 192. —patri minus obsequens. Mihi jam minus, minusque obtemperat, Hea. 579, 594. — nunc ita tempus est mihi, ut cupiam filiam: olim nihil minus, Hea. 662. — ne quid vereare, si minus: nihil nos dos movet, Hea. 940. — ego haud minus ægre patior id, qui, nescio, Hea. 960. — nihilo minus ego hoc faciam tamen, Hea. 1014. — quibus res sunt minus secundæ, Ad. 607. — qui minus mihi idem jus æquum est esse, quod? Ad. 804. — quæ vos propter adolescentiam minus videtis, magis impense cupitis, Ad. 998. — quem ego intellexi illam haud minus, quam se ipsum, magnificare, He. 260. — hæc res non minus me male habet, quam te, gnate mi, He. 606. — ne reveretur, minus jam quo redeat domum, He. 630. — non tibi illud factum

minus placet, quam mihi, He. 647. — videndum est, ne minus propter iram hanc impetrem, quam possiem: aut ne quid faciam plus, quod post ne me minus fecisse satius sit, He. 729, 730. — minus multo audacter, quam nunc lædit, læderet, Ph. 11. — hi qui minus habent, ut semper aliquid addant divitioribus, Ph. 41. — quum hoc non possum, illud minus possem, Ph. 208. — ex qua re minus rei foret, aut famæ temperans, Ph. 271. — si illum minus norat, Ph. 362. — cui minus nihilo est? Ne quid plus minusve faxit, quod, Ph. 534, 553. — ubi Phædriæ se ostenderet nihilo minus amicum esse, quam, Ph. 596. — quid minus utibile fuit, quam? Ph. 689. — at pol minus queo viri culpa, quam, Ph. 786. — ætate porro minus peccaturum putem? Ph. 1021. — minime multos lædere, Eu. 2. — ne istuc tam iniquo patiare animo. Pa. Minime, Eu. 212. — non vidisse, nisi nunc quum minime vellem, minimeque opus fuit, Eu. 333. — illa exclamat, minime gentium, Eu. 625. — ne labora. Mn. Minime, Hea. 89. — minime mirum, adeo impeditæ sunt, Hea. 245. — minimeque miror, si te sibi quisque expetit, Hea. 393. — minimeque miror, Clinia hanc si deperit, Hea. 525. — ergo herus damno auctus est. So. Minime, Hea. 629. — etiamne tecum res hic mihi est? Sy. Minime, Hea. 742. — credebam. Ch. Minime, Hea. 785. — coges me? Æs. Minime. Sa. Id metui. Minime miror, qui insanire occipiunt ex injuria, Ad. 194, 198. — ah! minime gentium: non faciam, Ad. 343. — id quia non est a me factum, agis gratias? Hg. Ah! minime, Ad. 599. — quod minime est opus usquam efferri, Ad. 628. — id mea minime refert, qui sum natu maximus, Ad. 885. — minime equidem me oblectavi, He. 85. — minimeque adeo mirum, He. 220. — eho! num quidnam accusat virum? Ph. Minime, He. 267. — hunc minime est opus in hac re adesse, He. 409. — hinc abire matrem? minime, He. 613. — quibus est minime æquum, He. 759. — sed cessas? Pa. Minime equidem, He. 815. — non pudet vanitatis? Do. Minime, dum ob rem, Ph. 525. — meriton' hoc meo videtur factum? Dr. Minime gentium, Ph. 1032.

Parumper; parumper opperire me hic, A. 716. — non audio. Ph. Parumper, Ph. 485.

Parvulus, (seu *Parvolus*) *a, um;* parasitaster parvolus, Ad. 783. — quam a parvulo clemens fuerit servitus, scis, A. 35. — eduxi a parvulo, Ad. 48. — a pueris parvolis, Ad. 495. — parvola hinc est abrepta, Eu. 155. — parvula soror, Eu. 524. — matri parvulam puellam dono quidam mercator dedit, Eu. 109. — quæ illam aluit parvolam, Eu. 891. — tam ob parvolam rem pæne ex patria? Ad. 275.

Parvus, a, um; Minor; Minimus, amicitia incepta a parvis, A. 540. — istæc una parva virgo, A. 926. — parva soror? Eu. 521. — num parva causa, aut parva ratio est? Eu. 575. — parvæ consuetudinis causa, A. 110. — fuit hercle huic aliud (nomen) parvæ, A. 944. — hanc ejectam Chrysidis patrem recepisse orbam, parvam, A. 244. — forsitan hic mihi parvam habeat fidem, Eu. 197. — dic, te parvam virginem amisisse, Eu. 765. — itan' parvam mihi fidem esse apud

te? Ph. 809. — haud quidem hercle parvum, He. 26. — sed parvi pendo, A. 527. — quid me fiat, parvi pendis, Hea. 715.—quæ dico, parvi pendunt, He. 513. — meam operam deputat parvi pretii, He. 800. — parvi retulit non suscepisse, Ph. 645. — video herilem filium minorem huc advenire, Eu. 289. — quasi istic minor mea res agatur, quam tua, Hea. 354. — minor est erratio, Ad. 582.—quam minima in spe situs, Hea. 999. — nisi ut te redimas captum quam queas minimo, Eu. 75. — minimo periclo, Hea. 477. — minimo pretio suam voluptatem expleat, He. 69.

Pasco; oculos pascere, Ph. 85.

Pasibula; quod quæris, Pasibula est, A. 947.

Passus; capillus passus, Hea. 290; Ph. 106.

Patefacio; quæ nunquam in ullo patefecit loco, He. 303.—quantam fenestram ad nequitiam patefeceris! Hea. 481.

Patefio; sin hoc patefit, in probro siem, Ph. 824.

Pateo; hæ mihi patent semper fores, Eu. 89. — nunc tibi patent fores hæ, Eu. 282. — postulo, ut mihi tua domus pateat, Eu. 1058.

Pater; ne de hac re pater imprudentem opprimat, A. 227. — tuus pater modo me prehendit, A. 354. — quid igitur sibi vult pater? cur simulat? Pater est, Pamphile, A. 376, 387.—quasi Pamphili ego sim pater, A. 550. — ne pater per me stetisse credat, A. 701. — sponsæ pater, A. 734. — perii! pater est, A. 874. — nisi quid pater ait aliud, A. 952. — pater amicus summus nobis, A. 972. — pater mihi et mater mortui, Eu. 517. — metuo, pater ne rure redierit jam, Eu. 611. — mater et pater domi erant. Tamen si pater. Cn. Quid? ah! volet, Eu. 839, 888. — vestem vidit illum esse eum indutum pater, Eu. 1015. — pater adest, quem volui: adibo, Hea. 179. — neque etiam dum scit pater, Hea. 191. — satis pater durus fui, Hea. 439. — quid tum, quæso, si hoc pater resciverit? Hea. 718. — sed pater egreditur, Hea. 826. — ut pater omnem de me ejecerit animum patris? Hea. 956. — hoc pater ac dominus interest, Ad. 76. — pater esse disce ab aliis, qui vere sciunt. Natura tu illi pater es, consiliis ego, Ad. 126, 127. — pater is nihili pendit, Ad. 453. — pater est? Sy. Ipsus est, Ad. 540. — pater hercle est: perii! Ad. 641. — et animo, et natura pater, Ad. 906. — quum pater, uxorem ut ducat, orare occipit. Sed postquam acrius pater instat. Eo amantem invitum extrudit pater, He. 116, 121. — etsi illi pater es, He. 258. — recusare eam, quam mihi obtrudit pater, He. 296. — cujus nos qui sit, nescimus, pater, He. 571. — mihi intus tuus pater narravit modo, He. 582. — quem ipse neglexit pater, ego alam? Tot me nunc rebus miserum concludit pater, He. 670, 702. — non, si redisset, ei pater veniam daret? Qui fuerit pater, quæ mater. Pater aderit. Pater ejus rediit, an non? Ph. 119, 129, 133, 147. — si senserit te timidum pater esse, Ph. 205. — mansurusque patruum pater est, dum, Ph. 480. — pater adest hic, Ph. 540. — atat! Phædriæ pater venit, Ph. 600. — pater exit, Ph. 711. — qui est ejus pater. Pater adolescentis venit, Ph. 736, 761.— patruus tuus pater est inventus

Phanio, Ph. 871. — ea exquirere, iniqui patris est, A. 187.—hoccine est officium patris! A. 236. — tum patris pudor, A. 262. — præter voluntatem patris? Quasi tu hujus indigeas patris, A. 882, 892.—matris nomen et patris dicebat ipsa, Eu. 111. — in cellulam ad te patris penum omnem congerebam clanculum. Patris cognatum novistin? Eu. 310, 327. — an mei patris festivitatem? Eu. 1047. — timet patris iram, Hea. 189. — ut pater omnem de me ejecerit animum patris? Adolescens tam facillime patris pacem in leges conficiet suas, Hea. 957, 1000. — qui se in sui gremio positurum puerum dicebat patris, Ad. 334. — inepta lenitas patris, Ad. 382. — neque adeo arbitrari patris est aliter, He. 529.— patris conspectum veritus, Ph. 315. — patris bene parta indiligenter tutatur. Patris nomen aliud dictum est, Ph. 787, 803. — tempus conveniundi patris, Ph. 827. — quid hic mihi faciet, patri? A. 112. — patri dic velle, A. 395. — ut dicerem, me esse ducturum, patri, A. 663. — pro peccato magno paulum supplicii satis est patri, A. 905. — ut diligenter nunties patri, Eu. 340. — ni miserum insuper etiam patri indicares? Eu. 1013. — Thais patri se commendavit in clientelam et fidem, Eu. 1038. — credere quæ est æquum patri, Hea. 156. — patri minus obsequens, Hea. 259. — — dedo patri me nunc jam, Hea. 681.—patri obsequare, Hea. 1041. — rem patri indicasse? Ad. 632. — reddi patri autem superbum est, He. 154. — quam causam dicam patri, He. 452. — suspectus suo patri fuit, He. 821. — numquid dixti jam patri? He. 866. — numquid patri subolet? Ph. 474. — injecta est spes patri, Ph. 690. — ibi tum hanc ejectam Chrysidis patrem recepisse, A. 224. — te isti do patrem, A. 295. — hoc sic esse opinor dicturum patrem, A. 388. — crede, nunquam hodie tecum commutaturum patrem esse unum verbum, A. 411.—quid sit periculi fallere patrem, A. 870.—ni metuam patrem. Applicat primum ad Chrysidis patrem se. O lepidum patrem! A. 920, 927, 956.—quo illam ducis? Clit. Ad patremne? Tua apud patrem amica tecum sine metu ut sit, copia est. Patrem novisti. Scio; apud patrem, Hea. 313, 328, 370, 377. — ut patrem tuum vidi esse habitum, Hea. 402.—habet patrem avidum, Hea. 526. — quo ore appellabo patrem? Patrem exorare, ut, Hea. 700, 705. — fac te patrem esse sentiat. Quam hic ad inopiam redigat patrem, Hea. 926. — hic patrem astare aiebas? Hea. 962. — qui mentiri, aut fallere insuerit patrem, Ad. 55. — ne aliqua ad patrem hoc permanet, Ad. 284. — ain' patrem hinc abisse rus? Ad. 619. — hoc est patrem esse? aut hoc est filium esse? Ad. 711. — patrem continuo convenit Philumenæ, He. 181. — volo, doque operam ut clam eveniat partus patrem, He. 396. — atat! eccum Phidippum, et patrem video, He. 449. — istuc patrem rogare est æquum? He. 527.—qui te appellaret patrem, He. 652. — metuebat absentem patrem, Ph. 118. — patrem ut extimescam, Ph. 154. — hujus patrem vidisse me, Ph. 199. — ut sciat lenem patrem illum factum me esse acerrimum, Ph. 262. — neque ejus patrem se scire, qui fuerit? Ph. 154. — quam timeo,

adventus hujus quo impellet patrem, Ph. 607.—non norat patrem? Ph. 803. — ut fugitet patrem, Ph. 834. — utin' hæc ignoraret suum patrem? Ph. 873. — quid commerui: aut peccavi, pater? Tute ipse his rebus finem præscripsisti, pater, A. 139, 151. — mi pater. Sr. Quid, mi pater? Pater, licetne pauca? Tibi, pater, me dedo, A. 891, 892, 895, 899. — credo, pater. Quid restat, pater? Pater, non recte vinctus est, A. 941, 949, 957. — pater, opportune advenis. Non est, pater: apud nos est. Cave faxis; non opus est, pater. Nihil magis vereor, quam ne quid in illum iratus plus satis faxit pater, Hea. 179, 182, 184, 190, 198. — asperum, pater, hoc est; aliud lenius sodes vide, Hea. 459. — at mihi fides apud hunc est, pater, Hea. 571. — pater, obsecro, ut mihi ignoscas. Si me vivum vis, pater, ignosce. Pater, omnia faciam: impera. Faciam, pater. Non possum, pater. Pater, hoc nunc restat, Hea. 1051, 1053, 1057, 1061, 1064, 1068. — dic sodes, pater. An illam hinc abducet, pater? Si est, pater, dicendum magis aperte. O facinus indignum! pater, Ad. 647, 663, 665, 673. — hæc, mi pater, te dicere æquum fuit. Pater, obsecro, ausculta. Ita velim, dum vivas, mi pater. Di me, pater, omnes oderint! Abi, pater, Ad. 678, 683, 685, 504, 707. — ehem! pater mi, tu hic eras? Placet; pater lepidissime. Nihil enim vidi melius, mi pater, Ad. 905, 915, 926. — ita quæso, pater. Mi pater. Sine te exorem, mi pater. Dabitur: quandoquidem hic volt. Æs. Mi pater, Ad. 931, 939, 940, 960. — age, pater. O mi pater festivissime! Tibi, pater, permittimus, Ad. 987, 988, 1000. — salve, mi pater. Nunquam commerita est, pater, quod nollem. Non est consilium, pater, He. 455, 486, 494. — pater, si ex me illa liberos vellet sibi, 655. — quid dicam de patre? A. 252. — cum patre altercasti dudum, A. 655. — domus, uxor, liberi, inventi invito patre, A. 893. — tibine hæc diutius licere speras facere, me vivo patre? Hea. 103.—næ, ille facili me utetur patre, Hea. 217. — ne videat forte hinc te a patre aliquis exiens, Hea. 235. — garris: unde? Sr. A tuo patre, Hea. 823. — hæc virgo orba est patre, Ad. 654. — pro patre huic est, Ad. 955. — rus abiturum hinc cum tuo me esse certo decrevi patre, He. 586.—ibi agrum de nostro patre colendum habebat, Ph. 364. — sed patruum video cum patre astantem, Ph. 606. — haud multo post cum patre idem recipit se intro, Ph. 878. — quam iniqui sunt patres in omnes adolescentes judices! Hea. 213. — id curarant patres, Ph. 84. — via pervolgata patrum, Hea. 101. — communia omnium quæ sunt patrum, He. 117. — clanculum tres, Ad. 53.

Paternus, a, um; paternum amicum me assimulabo virginis, Ph. 128. — filiis auxilio in paterna injuria, Hea. 994. — haud paternum istuc dedisti, Ad. 451.

Patina; in patinas inspicere jubeo, Ad. 429. — animus est in patinis, Eu. 8815.

Patior; ego haud minus ægre patior, Hea. 960. — eho! scis? et patere, Ad. 730. — tamen vix humane patitur, Ad. 146. — hæc atque hujusmodi sum multa passa, Eu. 747. — cur (es) passus? ubi eras? Ad. 235. — qui me tam leni

passus est animo usque adhuc, A. 261. — qui passus est id fieri, Hea. 532. — non patiar, A. 247. — non ea causa magis patiar, Hea. 1039. — nihil apud me tibi defieri patiar, He. 769. — itane hunc patiemur, Geta, fieri miserum? Ph. 535. — quidvis patiar, A. 381. — egone hujus memoriam patiar meæ voluptati obstare? A. 945. — quidni patiar? Ad. 730. — egon' illam cum illo ut patiar nuptam unum diem? Ph. 304. — ne istuc tam iniquo patiare animo, Eu. 212. — qui se vidente amicam patiatur suam? Hea. 914. — patiamurne, an narremus cuipiam? Ad. 337. — pateretur: nam quem ferret, si? Hea. 202. — ne quid decepta pateretur mali, Ph. 469. — ubivis facilius passus sim, me deludier, A. 203. — facile omnes perferre ac pati, A. 62. — ubi pati (desiderium Thaidis) non poteris, Eu. 52. — neque plagas pati possum, Eu. 244. — an potius hæc pati? Eu. 386. — consumat, perdat, decretum est pati. Et ipsum, non poteris pati, Hea. 465, 486. — non possum pati, Hea. 761. — ostendere me ægre pati, Ad. 144. — ubi non quit pati, He. 183. — sumtus otiumque pati, He. 225. — negabas nuptam posse filiam tuam te pati cum eo, He. 538. — non tute in animum inducas pati? He. 603. — amorem distrahi poterin' pati? Ph. 517.

Patria; patriam et signa cetera neque sciebat, Eu. 112. — parentes, patriam incolumem, Hea. 194. — tu reducem me in patriam facis, Hea. 398. — in patria honeste pauper vivere, A. 800. — carens patria, Hea. 137. — patria careo, Hea. 257. — tam ob parvolam rem pæne ex patria? Ad. 276.

Patrisso; laudo, Ctesipho: patrissas, Ad. 566.

Patrius, a, um; patrio animo victus, He. 244. — hoc patrium est, Ad. 74. — patrium monumentum, Eu. 13. — patria alligurierat bona, Eu. 235. — ille alter sine labore patria potitur commoda, Ad. 875.

Patrocinor; vos me indotatis modo patrocinari fortasse arbitramini, Ph. 938.

Patrona; te mihi patronam cupio, Thais, Eu. 886.

Patronus; tu es patronus, tu parens, Ad. 457. — Phormionem? De. Istum patronum mulieris, Ph. 307. — huic est opus patrono, Eu. 769.

Patruus; patruus tuus pater est inventus Phanio. Patruus interea inde huc egreditur foras, Ph. 871, 877. — hujus patrem vidisse me, patruum tuum, Ph. 199. — mansurusque patruum pater est, dum huc adveniat. Venire huc salvum nunc patruum, Ph. 480, 482. — sed patruum video cum patre astantem, Ph. 606. — mi patrue, salve. Atqui nihil fecit, patrue, quod succenseas. Si est, patrue, culpam ut in se admiserit, Ph. 254, 263, 270.

Pauculus, a, um; diebus sane pauculis post, He. 143. — loquitur paucula, Hea. 828.

Paucus, a, um; artem Musicam recidere ad paucos, He. 47. — fere in diebus paucis, hæc acta sunt, A. 104. — paucæ manent novitiæ puellæ, Eu. 581. — multas contaminasse Græcas, dum facit paucas Latinas, Hea. 18. — næ nos sumus mulieres omnes invisæ viris, propter paucas, He. 275. — pater, licetne panca? A.

895. — ut ad pauca rędeam, He. 135. — ad pauca ut redeam, ac, Ph. 647. — adesdum : paucis te volo, A. 29. — ausculta paucis, A. 537; Ad. 810. — prius audite paucis, Eu. 1066. — nunc paucis dabo, Hea. 10. — Phidippe, ades! audi paucis, He. 510.

Paulatim; hæc ita ut sunt, paulatim dabis, Hea. 871. — cyathos sorbillans paulatim hunc producam diem, Ad. 902.—paulatim plebem primulum facio meam, Ad. 902. — animus paulatim elapsus est est Bacchidi, He. 169.

Paulisper; non sinam, inquam. Clit. Quæso, paulisper, Hea. 378. — paulisper mane, Ad. 254. — congrum istum in aqua sinito ludere paulisper, Ad. 379.

Paulo; si qua est habitior paulo, Eu. 315. — paulo qui est homo tolerabilis, Hea. 205. — ubi adbibit plus paulo, Hea. 220. — ne ab re sint tamen omissiores paulo, Ad. 835. — quas (cupiditates) paulo mederi posses, Ph. 821.

Paululum; paululum obsoni, A. 361. — sed sine paululum ad me redeam, A. 624, 632. — pudor paululum adest, A. 631. — paululum da mihi operæ, Eu. 281. —concede istuc paululum: audin? etiam nunc : sat est, Eu. 705. — quid feceras? Ch. Paululum quiddam. Py. Eho! paululum, impudens? Eu. 855. — paululum opperirier si vis, Eu. 889. — si paululum modo quid te fugerit, Hea. 316. — ut ne paululum quidem suboleat, Hea. 900.—si nunc de tuo jure concessisses paulum, Ad. 218. — si huic aliquid paululum præ manu dederis, Ad. 985. — quia paululum vobis arcessit pecuniæ, He. 506. — spatium vocandi paululum, Ph. 701. — concede hinc a foribus paululum istorsum, Ph. 740.

Paululus, a, um; si nequeas paululo, at quanti queas, Eu. 75. — paululo contenta, Hea. 444.

Paulum; paulum interesse censes? A. 796. — pro peccato magno paulum supplicii satis est patri, A. 905. — paulum si cessassem, domi non offendissem. Quasi vero paulum intersiet, Eu. 672, 685. — an paulum hoc esse tibi videtur? Eu. 856. — tu concede paulum istuc. Quod des, paulum est, necesse est multum accipere, Eu. 1067, 1074. — paulum negoti mihi obstat, Hea. 498. — næ ille haud scit, paulum lucri, quantum ei damni apportet, Hea. 747. — agelli est hic sub urbe paulum. Paulum id autem? Ad. 953, 954.

Paulus, a, um; hic fecit suos, paulo sumtu, Ad. 880. — dum in dubio est animus, paulo momento huc illuc impellitur, A. 266.

Pauper; pauper vivere, A. 800. — Hegio est pauper, Ad. 952. — homo jam grandior, pauper, cui opera vita erat, Ph. 363. — apparet servum hunc esse domini pauperis miserique, Eu. 486. — propter misericordiam addunt pauperi, Ph. 277. — in servitutem pauperem ad ditem dari, Ph. 652.

Pauperculus, a, um; est e Corintho hic advena anus paupercula, Hea. 96. — habitant hic quædam mulieres pauperculæ, Ad. 651.

Pauperies; abii propter pauperiem, Hea. 111.

Paupertas; paupertas, onus grave, Ph. 94. — quanta hæc mea paupertas est, Ph. 202. — paupertatem una pertulimus gravem, Ad. 497.

Pauxillulum; pauxillulum nummorum, Ph. 37.

Paveo, Pavito; quum mihi paveo, tum, Ph. 198. — id paves, ne ducas tu illam, A. 350. — uxorem Philumenam pavitare, nescio quid dixerunt, He. 321.

Pax; in amore insunt, inducise, bellum, pax rursum, Eu. 61. — tam facillume patris pacem in leges conficiet suas, Hea. 1000. — exeo ergo, ut pacem conciliem, Hea. 1048. — infecta pace, ultro ad eam venies, Eu. 53. — pace quod fiat tua, Eu. 466.

Pax (interjectio); capillus passus, prolixus, circum caput rejectus negligenter. Pax! Hea. 291. — unus est dies, dum argentum eripio. Pax! nihil amplius, Hea. 717.

Peccatum; si id est peccatum, peccatum imprudentia est Poetæ, Eu. 27. — quod peccatum a nobis ortum est, corrigo, Ad. 595. — id peccatum primum magnum, Ad. 691. — cognoscendi, et ignoscendi peccati locus, Hea. 218. — nescio quid peccati portet hæc purgatio, Hea. 625. — ut non siet peccato mihi ignosci æquum, He. 736. — conspectum fugitat propter peccatum, Hea. 434. — an tu ob peccatum hoc esse illum iratum putas? Hea. 992. — peccatum in se transtulit, Ad. 264. — tu sensti esse in eo, Myrrhina, peccatum, He. 561. — novi peccatum meum, Ph. 217. — cogitet filii peccatum, Ph. 244. — vides tuum peccatum esse elatum foras. Venias nunc precibus leutum peccatum tuum? Ph. 957, 972. — pro peccato magno paulum supplicii satis est patri, A. 905. — matres omnes filiis in peccato adjutrices, Hea. 994. — in peccato maximo, potasti, scelus! Ad. 777. — tot peccata in hac re ostendis, Hea. 634. — ut pro hujus peccatis ego supplicium sufferam? A. 890. — de illius peccatis plura dicet, Hea. 33.

Pecco; si quid peccat, Demea, mihi peccat, Ad. 116, 117. — quid commerui, aut peccavi, pater? A. 139. — si peccavi, mi Chreme, insciens feci. Mi Chreme, peccavi, fateor, Hea. 631, 644. — quod peccavi ego, id obesse huic? Hea. 976. — peccavi, Ad. 277. — in istam partem potius peccato tamen, Ad. 175. — quid est, quod peccem? Hea. 1010. — cave, ne in cognatam pecces, Ph. 802. — si id peccare est, fateor id quoque, A. 898. — te plura in hac re peccare ostendam, Ad. 125. — me peccasse ais, He. 557. — date illi in allis potius peccandi locum, A. 233. — peccandi finem non facit, Ph. 24. — peccando detrimenti nihil fieri potest, He. 234. — state porro minus peccaturum putem? Ph. 1021. — peccatum imprudentia est Poetæ, Eu. 27. — peccatum a me maximum est, Hea. 158. — hoc peccatum in virginem est civem, Ad. 729. — si quid est peccatum a nobis, profer, He. 253.

Pectus; vincto pectore, Eu. 314. — pectore consistere nihil consilii quit, Ad. 616.

Pecunia; paululum pecuniæ, He. 506. — non capitis ejus res agitur, sed pecuniæ, Ph. 630. — prius proditurum te pecuniam omnem, quam, Hea. 480. — pecuniam in loco negligere, Ad. 217. — non nunc de pecunia agitur, Hea. 476. — cujus tu fidem in pecunia perspexeris? Ph. 60.

Pedetentim; Di bene vortant, quod agas! pedetentim tamen, Ph. 551.

Pedissequa; accedo ad pedissequas, A. 123.

Pellicio; is senem per epistolas pellexit, Ph. 68.

Pello; tune has pepulisti fores? Ad. 642. — quisnam a me pepulit tam graviter fores? Ad. 792. — istum æmulum ab ea pellito, Eu. 215.—facile pellas, ubi velis, Eu. 1079. — miles pellitur foras, Eu. 1040.

Penates; at ego Deos Penates hinc salutatum domum devortar, Ph. 311.

Pendeo; animus tibi pendet? Ad. 227. — tu jam pendebis, Eu. 1020. — Clitipho cum spe pendebit animi, Hea. 727. — ego plectar pendens, Ph. 220.

Pendo; parvi pendo, A. 527. — quid me fiat, parvi pendis, Hea. 715. — pater is nihili pendit, Ad. 453. — quæ dico, parvi pendunt, He. 513. — Syrus mihi tergo pœnas pendet, Hea. 728. — ego istuc abs te factum nihili penderem, Eu. 94. — tu illum, nunquam ostendisti, quanti penderes, Hea. 155. — non flocci pendere, Eu. 411. — ego a meis magni pendi postulo, Ad. 883.

Penes; istæc jam penes vos psaltria est? Ad. 389. — illorum esse hanc culpam credidi, quæ te est penes, He. 535.

Periculus; periculon' pugnare cogitas? Eu. 776.

Penuria; magna civium penuria est, Ad. 443.

Penus; patris penum omnem congerebam, Eu. 310.

Per; quod ego te per hanc dextram oro, et ingenium tuum, per tuam fidem, perque hujus solitudinem te obtestor, ne, A. 289, 290. — Deum venisse clanculum per impluvium. Ego limis specto, sic per flabellum clanculum, Eu. 589, 602. — date potestatem, mihi statariam agere ut liceat per silentium, Hea. 36. — qui mihi per alium ostendit suam sententiam. Per alium quemvis ut des: falli te sinas technis per servulum, Hea. 416, 470. — Per te uti quæstum faceret, Hea. 640. — per flagitium ad inopiam redigat patrem, Hea. 930. — ubi tibi non licuit per te mihi dare, Hea. 967. — per oppressionem eripere, Ad. 239. — indigne per vim vitium obtulerat, Ad. 309. — duci per viam ægrotam, Ad. 925. — video Phidippum egredi per tempus, He. 622. — per ejus unam, aut vivam, aut moriar, sententiam, Ph. 483.

Perbenigne; æque (te amo) Mi. perbenigne, Ad. 706.

Percarus, a, um; hui, percara est, Phædria, Ph. 557.

Percello; quo trudis? perculeris jam tu me, Eu. 379.

Percipio; neque agri, neque urbis odium me unquam percipit, Eu. 971.

Percitus; incredibili re, atque atroci percitus, He. 377.

Percontor; quasi tu non multo malis mihi narrare quæ percontor, He. 111. — sed quos perconter? video, A. 802. — ubi investigem? quem perconter? Eu. 294. — vel me monere hoc, vel percontari puta, Hea. 78. — hoc percontarier desiste, He. 104. — tua quod nil refert percontari desinas, He. 811. — modo isse dicito ad portum, percontatum adventum Pamphili, He. 77. — percontatum ibo ad portum, quoad se recipiat, Ph. 462.

Percontumax; percontumax redisti huc nobis, Pamphile, He. 504.

Percupio; vin' domi opperiamur? Ch. Immo percupio, Eu. 895.

Percurro; percurro ad forum, A. 356. — curriculo percurre, Hea. 733.

Percutio; percussit illico animum, A. 125.

Perdite; amare perdite, Hea. 97; Ph. 82.

Perdo; cur perdis adolescentem nobis? Ad. 61. — non tu hoc argentum perdis, Ad. 411. — et me, et te perdidi, A. 645. — quod habui, perdidi, Eu. 237. — scapulas perdidi, Ph. 76. — nomen perdidi, Ph. 386. — perdidisti istum, quem adduxti pro eunucho, Eu. 948. — ubi illic est scelus, qui me perdidit? A. 609. — nos miseras perdidit, A. 805. — pæne tua me perdidit protervitas! Hea. 814. — servesne, an perdas totum, Ad. 242. — sumat, consumat, perdat, decretum est pati, Hea. 465. — profundat, perdat, pereat! Ad. 135. — te perdat Jupiter! Ad. 718. — ut illum Di, Deæque senium perdant, qui, Eu. 302. — at te Di perdant! Eu. 431. — ut te quidem omnes Dii, Deæque perduint! Hea. 811. — at te Di, Deæque perduint, cum istoc odio! He. 134. — Dii illum perduint! He. 441. — at istos invidos Di perdant! He. 469. — illum Di omnes perduint! Ph. 123. — ut te quidem omnes Di, Deæque, perdant! Ph. 687. — scire expeto, quid perdideris, Hea. 892. — si perdiderit gnatum? Ad. 384. — perdere talentum, Hea. 474. — cepi rationem, ut hæc non posses perdere, Hea. 966. — ut sit satius perdere, quam aut tum persequi, Ad. 235. — vitam perdere, He. 282. — cur te is perditum? A. 134. — quid ille, quæso? Th. Perditus, Eu. 431. — adolescens luxu perditus, Ad. 764. — hominem perditum miserumque, Eu. 418. — rem perditam restituas? A. 621. — re salva, et perdita, Eu. 258.

Perdoctus, a, um; perdocta probe, Hea. 361.

Perdoleo; tandem perdoluit, Eu. 154.

Perduco; filium perduxere illuc, A. 81.

Perduro; non posse apud vos Pamphilo se absente perdurare, He. 269.

Peregre; peregre rediens, Ph. 243. — ubi peregre, tibi quod lubitum fuit, feceris, Ph. 969.

Peregrinus, a, um; peregrinus est, Eu. 758. — pro uxore habere peregrinam, A. 146. — adeon' est demens? ex peregrina? A. 470.

Pereo; quod si fit, pereo funditus, A. 244. — omnia experiri certum est, priusquam pereo, A. 312. — prudens, sciens, vivens, videnque pereo, Eu. 73. — ego quoque una pereo, quod mihi est carius, Eu. 211. — quid habuisset, quum perit? Eu. 522. — perimus! actum est! Ad. 325. — si senserit, perii, A. 213. — Dave, perii! interii! A. 347. — perii! A. 609; Eu. 326, 655; Hea. 579, 822, 1059; Ad. 545, 656; He. 651. — vah! perii! hoc malum integrascit, A. 690. — quis me volt! perii! pater est, A. 874. — perii! metuo, ut substet hospes. Hem, perii! A. 916, 931. — perii! nunquamne etiam me illam vidisse? Perii! quid ego egi miser? Eu. 360. 378. — ubi mutem? perii! Eu. 610. — perii! hoc quid sit vereor. Perii! obsecro tam infandum facinus, mea tu, ne audivi quidem, Eu. 644, 664. — perii! huic ips

est opus patrono, Eu. 769. — perii hercle! obsecro, abeamus intro, Eu. 904. — numnam ego perii? adibo, Eu. 946. — perii! lingua hæret metu. Emit! perii hercle! quanti? Eu. 976, 983. — perii! defessa jam sum misera te ridendo. Miser, quasi sorex hodie perii, Eu. 1006, 1023. — perii! quid hoc autem est mali? Eu. 1028. — perii! quanto minus spei est, tanto magis amo, Eu. 1052. — perii! is mihi, ubi adhibit plus paullo, sua quæ narrat facinora! Hea. 220. — perii! unde illi sunt ancillæ? Hea. 246. — perii! numnam hæc audivit? Hea. 517. — acta hæc res est: perii! Hea. 564. — perii! quid ego feci? Mirum ni illa salva est, et ego perii, Hea. 631, 663. — perii hercle! Bacchis, mane, mane, Hea. 736. — perii! occidi! Hea. 907. — perii hercle! hac illi spe hoc inceperunt! Ad. 228. — hem! perii! quare? Ad. 328. — equidem perii! Ad. 559. perii! horresco semper, ubi, Ad. 637. — pater hercle est: perii! Ad. 641. — Parmeno, perii! quid ego egi? Perii miser! He. 132, 133. — nullus sum! perii! interii! He. 319. — perii! quid faciam misera? He. 340. — perii! vovisse hunc dicam, si, He. 434. — perii! quid agam? He. 623. — perii! pudet Philumenæ, He. 794. — perii hercle! nomen perdidi, Ph. 386. — perii misera! Ph. 1005. — actum est! ilicet! peristi! Eu. 55. — quod dicas mihi, iter hac habui: periisti! Eu. 1064. — quæ olim periit parvula soror, Eu. 524. — dos periit, Ad. 347. — abiit: periit: navem adscendit, Ad. 707. — ipsius opera periit, He. 819. — numnam periimus? A. 593. — viginti minæ periere, Ad. 747. — hoc peribit, Eu. 211. — vide ne tu pereas, Eu. 963. — pereat! nihil ad me attinet, Ad. 135. — numquid dubitas, quin ego nunc perpetuo perierim? Eu. 1042. — ubi si paululum modo quid te fugerit, ego perierim, Hea. 316. — ego tum perpetuo perierim, Ad. 284. — ecqua inde parva perisset soror? Eu. 521. — rem perire non poteris pati, Hea. 486. — ut puerum præoptares perire, He. 532. — certum est persequi, aut perire, Ph. 551. — jam scis te periisse? Eu. 1015. — periisse me una haud dubium est, He. 326.

Perfector; voluptatum perfector! Eu. 1034.

Perfero; vostrum amorem pertuli, He. 744. — ita olim suo me ingenio pertulit, He. 302. — paupertatem una pertulimus gravem, Ad. 497. — facile omnes perferre ac pati, A. 62.

Perficio; quod si perficio, non pœnitet me famæ, He. 776. — perfeci, ut spectarentur, He. 20. — perfecit, sibi ut inspiciundi esset copia, Eu. 21. — perfice hoc precibus, ut, Eu. 1058. — perfice hoc mihi perpetuo, Hea. 863. — immo haud desinam, donec perfecero hoc, Ph. 420. — quam joco rem voluisti a me tandem, quin perfeceris? Eu. 180. — post ubi tempus promissa est jam perfici, tum, A. 633.

Perfluo; hac atque illac perfluo, Eu. 105.

Perfortiter; fortiter. Sy. hui! perfortiter, Ad. 569.

Perfringo; perfregerit aliquid, Ad. 37.

Perfungor; perfuncta satis sum, He. 594.

Pergo; si illi pergo suppeditare sumtibus, Hea. 931. — eamus. Pa. Pergin'? En. 380. — pergin' perplexe loqui? Eu. 816. — pergin' istuc prius dijudicare, quam? Hea. 237. — pergin' hercle? Hea. 582. — pergin', mulier, odiosa esse? Hea. 1008. — ah! si pergis, abiero, Ad. 128. — nam si molestus pergis esse, jam intro abripiere, Ad. 182. — ah! pergisne? Dr. Jam jam desino, Ad. 857. — pergin' hero absenti male loqui? Ph. 372. — pergis? Ph. 805. — pergin' credere? Ph. 995. — si mihi pergit, quæ volt, dicere, A. 922. — sed quis hic est, qui huc pergit? Eu. 228. — postridie ad anum recta pergit, Ph. 112. — pergit hercle, Ph. 848. — enimvero si porro esse odiosi pergitis, Ph. 936. — eccum Phidippum, et patrem video. Horsum pergunt, He. 449. — ad fores suspenso gradu placide ire perrexi, Ph. 866. — ad Menedemum hinc pergam, Hea. 1003. — pergam, quo cœpi hoc iter, He. 194. — domum ire pergam: ibi plurimum est, Ph. 196. — ad lenonem hinc ire pergam: ibi nunc sunt, Ph. 846. — quæ proferentur post, si perget lædere ita, ut, Eu. 18. — recte dicis. Pa. Perge, A. 364. — tu tamen idem has nuptias perge facere ita, ut facis, A. 523. — itane vero obturbat? Ch. Perge, A. 928. — perge, obsecro te, et cave, ne. Perge porro, tamen istuc ago, Hea. 301, 346. — quid tum postea? perge. Quid est? Æs. Nihil: recte: perge, Ad. 654, 657. — perge eloqui, Ph. 640. — hac pergito, Ad. 579. — quo pergam, unde emergam, Eu. 555. — sed cesso ad eum pergere, Ad. 588.

Pergravis, ve; levia sunt hæc, quæ tu pergravia esse in animum induxti tuum, He. 292.

Perhibeo; si vos veltis perhiberi probos, Ad. 506.

Periclum; vel *Periculum;* periculum fame? Hea. 982. — nam si periculum ullum in te in est, He. 326. — ah! non ita est: factum est periclum. Aliis aliunde est periclum, unde aliquid abradi potest, Ph. 326, 333. — istuc ipsum nihil pericli est: me vide, A. 351. — satis pericli adire, A. 823. — herum quid sit pericli fallere, A. 869. — quum illi pericli nihil ex iudicio siet? Hea. 415. — quid respectas? nihil pericli est, Ad. 158. — nihil tibi est a me pericli, mulier, He. 776. — nihil pericli est, Ph. 762. — qui scis ergo istuc, nisi periculum feceris? Ch. At istuc periculum in filia fieri, grave est, A. 566, 567. — capitis periculum adire, A. 679. — fac periculum in literis, Eu. 476. — periculum ex aliis facere, tibi quod ex usu siet, Hea. 210; 221. — tuum esse in potiundo periclum non vis, Hea. 323. — potius, quam venias in periculum, Ad. 241. — periculum facias, He. 767. — fac periculum, Ph. 932. — satis cum periclo, A. 131. — sine omni periclo, A. 131. — sine omni periclo, A. 392. — nunc hujus periclo fit, A. 481. — heus! non fit sine periclo facinus magnum. Quod ambo confiteamini sine periclo esse, Hea. 314, 339. — quomodo minimo periclo id demus adolescentulo, Hea. 477. — nescis quanto in periclo simus, Ph. 58. — pericla, peregre rediens, semper cogitet, Ph. 243.

Perinde; atque hæc perinde sunt, ut, Hea. 195.

Perinthia; Menander fecit An-

driam et Perinthiam. Quæ convenere in Andriam ex Perinthia fatetur transtulisse, A. 9, 13.

Perjurus; leno sum, fateor: perjurus, pestis, Ad. 190.

Perliberalis; perliberalis visa est, He. 865; Ph. 804.

Perlonge; perlonge est, sed tanto ocyus properemus, Eu. 609.

Permagnus, a, um; permagni referre arbitror, Hea. 467.

Permaneo; ira permansit diu, He. 305.

Permano; nec aliqua ad patrem hoc permanet, Ad. 284.

Permitto; bona nostra hæc tibi permitto, A. 296. — famam permitto tibi, Hea. 351.—ejus judicio permitto omnia, Ph. 1044. — tibi, pater, permittimus: scis, Ad. 1000.

Pernego; scisse sese, id vero pernegat, Eu. 34.

Pernicies; pernicies communis adolescentium, Ad. 189.—instructa pulchre ad perniciem, Hea. 450.

Pernimium; inter vos, Demea, pernimium interest, Ad. 394.

Pernocto; sed si hic pernocto, Ad. 533. — qui pernoctaret foris, He. 539.

Pernosco; non satis me pernosti etiam, qualis sim, Simo, A. 504. — pernoscite, furtumne factum existumetis; an locum reprehensum, Ad. 12. — rem cognoscite, ut pernoscatis, A. 25. — cum silentio animadvertite, ut pernoscatis, Eu. 45.

Peropus; sed nunc peropus est, A. 265.

Perparce; tu quoque perparce pimium, A. 456.

Perpaucus; homo perpaucorum hominum, Eu. 409. — perpaucos reperias meretricibus fideles evenire amatores, He. 58.

Perpello; perpulisti me, ut, A. 830. — suadere, orare, usque adeo donec perpulit, A. 664.

Perperam; perperam olim dixi, Ph. 744.

Perpetior; at ego non posse arbitror, neque me perpeti, A. 565.— non perpeti meretricum contumelias? Eu. 48. — quidvis possem perpeti, Eu. 177. — perpeti, ne redeam interea? Eu. 218.— nemo posset qui haberet, qui pararet alium, hunc perpeti, Eu. 488.— interfici perpeti me possum, Eu. 551.

Perpetuo; neque illum hanc perpetuo habere, A. 565. — mature ut quum cognorit, perpetuo oderit, Eu. 932. — numquid dubitas, quin ego nunc perpetuo perierim? Eu. 1042. — perfice hoc mihi perpetuo, Chreme, Hea. 863.—atque ego tum perpetuo perierim, Ad. 284. — O fortuna, ut nunquam perpetuo es bona! He. 406.

Perpetuum (Adverb.); nimis misere cupio diem perpetuum in lætitia degere, Ad. 524. — non ego dicebam, in perpetuum illam illi ut dares, Hea. 781.

Perpetuus, a, um; haud ita decet, si perpetuam vis esse affinitatem hanc, He. 252. — esse inter nos affinitatem hanc sane perpetuam volo, He. 636. — utinam hoc perpetuum fiat gaudium! Ad. 977.— biennium ibi perpetuum misera illum tuli, He. 87. — ut triduo hoc perpetuo prorsum e lecto nequeat surgere, Ad. 522.

Perplaceo; nunc laudo te, gnate: perplacet, Hea. 1068.

Perplexe; perplexe loqui, Eu. 816.

Perpulcher, a, um; perpulchra dona, Eu. 468.

Perquam; fortiter. Sy. Perquam! Ad. 568.

Perrepto; perreptavi usque omne oppidum, Ad. 719.

Persanete; dejerat persanote, He. 772.

Perscitus; perscitus puer, A. 487.

Perscribo; argentum rursum jube rescribi. Ph. Quodne ego perscripsi porro illis, quibus debui? Ph. 922.

Persentisco; ne tu id persentiscere, Hea. 769. — ubi possem persentiscere, Hea. 917.

Persequor; crede hoc; ego meum jus persequar, Ad. 164. — ex usu quod est, id persequar, He. 616. — hæreditates persequi, A. 817. — ut sit satius perdere, quam persequi, Ad. 236. — viam persequi, He. 455. — certum est persequi, Ph. 550. — in Asiam persequens, proficiscitur, A. 937.

Persolvo; pretium persolvi tibi, A. 39.

Persona; parasiti personam inde ablatam et Militis. Eas se non negat personas transtulisse in Eunuchum suam ex Græca. Quod si personis iisdem uti aliis non licet, Eu. 26, 32, 35.

Perspicax; ad has res quam sit perspicax, Hea. 370. — ego me non ita perspicacem esse scio, Hea. 875.

Perspicio; perspexi his oculis, He. 363. — fidem in pecunia perspexeris, Ph. 60. — prius quam, animum perspexerit, A. 379. — perspexisse audaciam, Eu. 899.

Perstrepo; perstrepunt, ita ut fit, domini ubi absunt, Eu. 600.

Persuadeo; persuasit ille impurus, sat scio, Ad. 361. — persuasit nox, amor, vinum, adolescentia, Ad. 471. — persuasit homini, Ph. 135. — facile persuadere, Hea. 363.

Pertendo; pertendes naviter, Eu. 51. — video, non licere, ut cœperam, hoc pertendere, Hea. 1055.

Pertento; vos ut pertentarem, A. 590.

Perterrefacio; perterrefacias Davum, A. 169.

Perterreo; perterrebo sacrilegum, Eu. 921.

Pertimesco; sed quid pertimui? Ph. 600.

Pertinacia; similis pertinacia est, He. 202. — quæ hæc est pertinacia? He. 496. — mea pertinacia esse dicat factum, haud tua modestia, He. 591.

Perturbatus; animo fere perturbato, Hea. 123.

Perturbo; ea nos perturbat, Laches, He. 633. — jam perturbavi omnia, A. 603. — perturbes hæc tua impudentia, He. 213.

Pervenio; aut unde in patrium monumentum pervenerit, Eu. 13. — sine me pervenire, quo volo, Eu. 124. — immo non potuit melius pervenirier eo, Ph. 639.

Pervicax; adeon' me esse pervicacem censes, ut? He. 547. — pervicaci esse animo, He. 532.

Pervius, a, um; ædes pervias, Ad. 916. — angiportum non pervium, Ad. 580.

Pervolvo; pervolvam in luto, A. 779.

Pervulgatus, a, um; via pervolgata patrum, Hea. 101.

Pes; neque pes, neque mens satis suum officium facit, Eu. 728. — nudus pes, Ph. 106. — nunquam huc tetulissem pedem, A. 810. — ubi illinc, spero, redieris, tamen hoc ages. Sa. Nusquam pedem, Ad. 228. — pedum visa est

via, Ph. 326. — ego me in pedes, quantum queo, Eu. 843. — non, quod ante pedès modo est videre, Ad. 388. — me conjicerem protinus in pedes, Ph. 191. — manibus pedibusque obnixe omnia facturum, A. 161. — conari manibus, pedibus, A. 678. — lectulos in sole ilignis pedibus faciundos dedit, Ad. 587.

Pessimus, a, um; pessima (per convicium), Eu. 153. — Vide porro, *Malus.*

Pessulus; pessulum ostio obdo, Eu. 603. — anus foribus obdit pessulum, Hea. 278.

Pessumdo; me, aut herum pessumdabunt, A. 208; Ph. 183.

Pessumus. Vid. *Pessimus.*

Pestis; sum, fateor, pestis, Ad. 190.

Peto; quod peto, et volo, ut, Hea. 1029. — primum abs te hoc bona venia peto, si, Ph. 378. — quam ille qui petit, unde is sit thesaurus sibi, Eu. 12. — nunc quid petam attendite, He. 28. — hanc (epistolam) petam, Ph. 150. — petam hinc, unde a primo institui, Ph. 603. — aut unde mihi auxilium petam? Ph. 728. — neque id putabit, pravum an rectum siet, quod petet, Hea. 485. — petito hasce (minas) a me decem, Ph. 663. — inventa est, quæ dotem petat, Ph. 646. — unde mihi peterem cibum, Hea. 980. — e flamma petere cibum, Eu. 491. — fac ut audeat tibi credere omnia, abs te petere, Hea. 927. — causam dicere prius, unde petitur, aurum quare sit suum, Eu. 11.

Phædria; vereor ne illud gravius Phædria tulerit, neve, Eu. 81. — Phædriæ rivalis, Eu. 354. — Phædriæ meo fratri gaudeo amorem esse omnem in tranquillo, Eu. 1036. — ubi nominabit Phædriam, tu Pamphilam continuo, Eu. 440. — ehem, tun' hic eras, mi Phædria? Eu. 86. — neque meo cordi esse quemquam cariorem hoc Phædria, Eu. 92, passim alibi.

Phædrus; Phædrum, aut Cliniam, dicebant, aut Niceratum, A. 86.

Phaleratus, a, um; phaleratis dictis ducas me, Ph. 499.

Phania, Phanium; cedo, quid reliquit Phania, consobrinus noster? He. 458. — monere vicinum Phaniam, Hea. 169. — vobis commendo Phanium, Ph. 219.

Phanocrates; filia Phanocratis nostri, Hea. 1063.

Phasma; Menandri Phasma, Eu. 9.

Phidippus; suspectus Phidippo, He. 821. — eccum Phidippum optume video. Te mihi injuriam facere arbitror, Phidippe, He. 246, 256, alibi.

Philosophus; philosophorum disciplinæ, Eu. 263. — ad Philosophos, A. 57.

Philotis; Philotis, salve multum. Dic mihi, Philotis, ubi te oblectasti tam diu? He. 82, 84.

Philotium; sed videon' ego Philotium? Te desiderium Athenarum arbitror, Philotium, cepisse sæpe. Et tu bene vale, Philotium, He. 81, 89, 197.

Philtere; Hea. 662.

Philumena; matris vox visa est Philumenæ, He. 318. — jampridem audivi cepisse odium tui Philumenam, He. 219. — quo modo, Philumena mea, nunc te offendam affectam? He. 325, passim alibi.

Phormio; Phormio, homo confidens, Ph. 122. — dicat nos dare eam Phormioni nuptum, Ph. 719.

—Latini Phormionem nominant, Ph. 27. — hominem callidiorem vidi neminem, quam Phormionem, Ph. 591, alibi passim.

Phrygia; Phrygiam ut uxorem meam una mecum videam liberam, Ad. 978. — mea Phrygia, audisti, Hea. 731.

Phy; phy! domi habuit, unde disceret, Ad. 413.

Pictura; suspectans tabulam, ubi inerat pictura, Eu. 584.

Pictus; vid. *Pingo*.

Pie; neque me satis pie posse arbitror, Ad. 460.

Pietas; matris ferre injurias me pietas jubet, He. 301. — me pietas matris potius commodum suadet sequi, He. 481. — præmium positum pietati, He. 584. — ah, ne sævi tantopere. Si. O Chreme, pietatem gnati! A. 871. — pietatem colam, He. 447.

Piget; num facti piget? A. 879. — fratris me quidem pudet, pigetque, Ad. 393. — ne quid plus minusve faxit, quod nos post pigeat, Geta, Ph. 553. — factum hic esse id non negat, neque se id pigere, Hea. 19.

Pignus; ager oppositus pignori, Ph. 660.

Pingo; suspectans tabulam quamdam pictam, Eu. 584.

Piræeus; miror, quid ex Piræeo abierit, Eu. 290. — heri aliquot adolescentuli coimus in Piræeo, Eu. 539.

Piscator; concurrunt læti obviam cocqui, fartores, piscatores, Eu. 257.

Piciculus; piciculos ferre obolo, A. 370.

Piscis; pisces purga. Pisces ex sententia nactus sum, Ad. 377, 421.

Pistrilla; apud ipsum lacum est pistrilla, Ad. 586.

Pistrinum; te in pistrinum dedam, A. 199. — me in pistrinum dabit, A. 214.—in pistrinum recta proficiscar via? A. 602. — hominem pistrino dignum, Hea. 530.— molendum usque in pistrino, Ph. 249.

Pius, a, um; pium ingenium, He. 152.

Placabilis, e; te ipsum purgare ipsis coram, placabilius est, Ad. 610. — id nosmet ipsos indicare, placabilius est, Ph. 960.

Placeo; primo actu placeo, He. 39. — sic sum: si placeo, utere, Ph. 526. — places, Ph. 236. — atqui ipsis commentum placet, A. 225. — satin' id tibi placet? Eu. 850. — vide ut otiosus it, si Dis placet! Eu. 918. — hunc comedendum et deridendum vobis propino. Ch. Placet, Eu. 1086.— eam laudem hic ducit maximam, quum illis placet, Ad. 18. — tibi si istuc placet; profundat, Ad. 134. — vide, si satis placet, Ad. 240. — mihi quidem non placet, Ad. 338. — ille bonus vir nobis Psaltriam, si Dis placet, paravit, quicum vivat, Ad. 477. — valeas: habeas illam, quæ placet, Ad. 625. — ceterum, placet tibi factum, Micio? Ad. 741. — placet: nunc mihi videre sapere, Ad. 853. — placet; pater lepidissime, Ad. 914. — non tibi illud factum minus placet, quam mihi, He. 647. — placet, non fieri hoc itidem ut in Comœdiis, He. 867. — placet: hem! istuc viri officium est, Ph. 138. — affines placent, Hea. 937. — qui vobis universis et populo placent, Ad. 19. — hæc fratri non placent, Ad. 59. — mihi quidem non placent, Ad. 380. — quum id mihi placebat, tum, A. 96. — placuit: despondi.

Placuit tum id mihi : sic cogitabam, A. 102, 109. — si tibi quid feci, aut facio, quod placeat, Simo, A. 41. — repperisti, tibi quod placeat? an nondum etiam? Hea. 596. — dum tibi sit, quod placeat, Ph. 341. — militi quæ placeant, Eu. 288. — populo ut placerent, quas fecisset Fabulas, A. 3. — illic haud licebat, nisi præfinito loqui, quæ illi placerent, He. 95. — magis placerent, quas fecisset Fabulas, Ph. 12. — si placuerit, facitote, Eu. 1066. — placere bonis, Eu. 1. — credo ei placere hoc, Eu. 520. — ut adolescentuli vobis placere studeant potius, quam sibi, Hea. 52. — jam hoc quoque negabis tibi placere? Hea. 350. — me facturum esse omnia : generum placere, Hea. 866. — si tibi placere potis est, Ph. 379. — quæ placita est conditio, datur, He. 241. — ubi sunt cognitæ; placitæ sunt, He. 21.

Placide; placide ire, Ph. 866.

Placidus; clemens, placidus, Ad. 868. — tam placidum, quam ovem reddo, Ad. 536.

Placo; quum placo, advorsor sedulo, et deterreo, Ad. 145. — principium ad placandum, Hea. 1046. — fac illa ut placetur nobis, Ph. 783. — at vereor, ut placari posait, Ph. 914.

Plaga; plagæ crescunt, Ph. 780. — plagas pati, Eu. 244.

Plane, Planissime; in me plane Di potestatem suam omnem ostendere, Eu. 1031. — tu quidem illum plane prodis, Hea. 707. — te miror, qui alia tam plane scias, Hea. 898. — nunc hæc plane est pro nova, He. 5. — plane hic divinat : nam id est, He. 696. — non tu hunc habeas plane præsentem Deum? Ph. 345. — prodita filia planissume, Hea. 639. — ad restim mihi res rediit planissume, Ph. 685. — planissume, Ph. 770.

Platea; huc advorterat [in hanc nostram plateam, Eu. 344. — in hac habitasse platea, A. 798. — in platea offendero, Eu. 1063. — præterito hac recta platea sursum, Ad. 576. — ad sinistrum hac recta platea, Ad. 584. — video in ultima platea, Ph. 215.

Plaudo; plaudite! A. 983; Ad. 1002; He. 881. — vos valete, et plaudite! Eu. 1093; Hea. 1069; Ph. 1054.

Plautus; eam Commorientes Plautus fecit Fabulam, Eum Plautus locum reliquit integrum, Ad. 7, 9. — colacem esse Nævî et Plauti, Eu. 25. — Plautum accusant, A. 18.

Plebs; paulatim plebem primulum facio meam, Ad. 902.

Plecto; plectar pendens, Ph. 220.

Plenus, a, um; plenus rimarum, Eu. 105. — præceptorum plenus, Ad. 413. — confugere domum vini plenum, He. 824. — favillæ plena, Ad. 850. — corpus succi plenum, Eu. 318. — quis me venustatis plenior? He. 849.

Plerique; quod plerique omnes faciunt adolescentuli, ut, A. 55. — sororem plerique esse credebant meam, Eu. 118. — ita plerique ingenio sumus omnes, Ph. 172. — dixi pleraque omnia, Hea. 830.

Plerumque; ipsum animum ægrotum ad deteriorem partem plerumque applicat, A. 193. — hic solebamus fere plerumque eam opperiri, dum, Ph. 90.

Ploro; eam plorare, Ph. 8.

Plumbeus; quæ sunt dicta in stultum, caudex, plumbeus, Hea. 878.

Plures, Plura; de illius peccatis

plura dicet, Hea. 33. — plura in re peccare, Ad. 125.—plura acerba ex amore, He. 821.

Plurimum; ecquid nos amas de fidicina istac? Th. Plurimum merito tuo, Eu. 458. — amare plurimum, Eu. 1091. — salvere Hegionem plurimum jubeo, Ad. 461. — fac quam plurimum illis relinquas, Ad. 817. — illis dum studeo ut quam plurimum facerem, Ad. 872. — domum ire pergam: ibi plurimum est, Ph. 195.

Plurimus, a, um; placere bonis quam plurimis, Eu. 2. — plurima salute Parmenonem impertit Gnatho, Eu. 270. — ex plurimis miseriis reliquum malum, He. 570.

Plus; aut tu plus vides, manebo, A. 722, 740. — jam calesces plus satis, Eu. 80. — vigilabis lassus: hoc plus facies, Eu. 221. — ne plus iniquum possit, quam æquum, oratio, Hea. 27. — adhibit plus paulo, Hea. 220. — plus scis, quid facto opus est, Ad. 1001. — attulisti huc plus una sententia? He. 462. — plus, quam opus est scito, Ph. 583; et alibi passim.

Plusculus, a, um; pluscula supellectile opus est, Ph. 664.

Pœna; tergo pœnas pendet, Hea. 728. — legibus daturum pœnas dices, Ph. 626.

Pœnitet; me, quantum hic operis fiat, pœnitet, Hea. 72. — non pœnitet me famæ, He. 776. — nostri nosmet pœnitet, Ph. 172. — pœnitebat flagitii, Eu. 1012.

Poeta; Poeta, quum primum animum ad scribendum appulit, A. 1. — in his Poeta hic nomen profitetur suum, Eu. 3. — cur partes seni Poeta dederit, quæ sunt adolescentium. Malevolus vetus Poeta, Hea. 2, 22. — poeta sensit scripturam suam observari, Ad. 2. — postquam Poeta vetus Poetam non potest retrahere ab studio. Vetus si Poeta non lacessisset prior, Ph. 1, 14. — sed qui malevoli veteris Poetæ maledictus respondeat, A. 7. —peccatum imprudentia est Poetæ, Eu. 28. — poetæ industria, Ad. Prol. 25. — exclamat, furem, non Poetam, Eu. 23. — Poetam restitui in locum, He. 21. — Poeta vetus Poetam non potest retrahere ab studio. Voluntas vestra si ad Poetam accesserit, Ph. 1, 30. — ne cum Poeta scriptura evanesceret, He. 13.

Pol; sane pol illa temulenta est mulier, A. 229. — tum pol ego is essem vere, qui simulabar, Eu. 606. — at tu pol tibi istas posthac comprimito manus, Hea. 589. — pol haud paternum istuc dedisti, Ad. 451. — non mea opera, neque pol culpa evenit, He. 228. — pol me detinuit morbus, Ph. 573, et sexcenties alibi.

Pollen; plena fumi ac pollinis, Ad. 850.

Polliceor; nam pollicitus sum susceptorum, A. 402. — negabon' velle me, modo qui sum pollicitus, ducere? A. 615. — pollicitus sum: et servare in eo certum est fidem, He. 402. — donec tibi id, quod pollicitus sum, effecero, Ph. 589. — illi argentum es pollicitus, Hea. 329; Hea. 823. — quod es pollicita tute, ut serves, He. 787. — mihi pollicitus est gnatus. Nam gnatus quod pollicitus est, haud dubium est mihi, si nolit, quin, A. 528, 531. — decem minas, quas mihi dare pollicitus est, Hea. 724. — pollicita est ea, se concessuram ex ædibus, He. 679. — amici, quod polliciti sunt, da-

bunt, Ph. 702. — atque istuc jusjurandum idem polliceare illis, He. 755. — aliud si scirem, sanctius quam jusjurandum, id pollicerer tibi, He. 751. — scis te mihi sæpe pollicitum esse, Eu. 308. — pretium pollicens, A. 76. — modo non montes auri pollicens, Ph. 68.

Pollicitatio; hinc pollicitationes aufer, Ph. 856.

Pollicitor; sollicitando et pollicitando eorum animos lactas? A. 914. — ego te tuli pollicitantem, Ph. 520.

Pompa; tua pompa eo traducenda est, Hea. 739.

Pone (Adverb.); pone apprehendit pallio, Ph. 862.

Pono; verum, pone esse eum victum. His rebus sane pone, inquit, decem minas, Ph. 629, 666. — qui se in sui gremio positurum puerum dicebat patris, Ad. 324. — si positum puerum ante ædes viderit, A. 775. — in medio omnibus palmam esse positam, Ph. 18. — ut apud me præmium esse positum pietati scias, He. 584.

Popularis; amicus summus meus, et popularis Geta, Ph. 35. — o populares! ecquis me vivit hodie fortunatior? Eu. 1030. — obsecro! populares, ferte misero, atque innocenti auxilium! Ad. 156.

Populus; id populus curat, scilicet! A. 185. — populus studio stupidus, He. 4. — populus convolat, He. 40. — qui erit rumor populi, inquit, si id feceris? Ph. 910. — populo ut placerent, quas fecisset Fabulas, A. 3. — qui vobis universis et populo placent, Ad. 19. — in ore est omni populo, Ad. 94. — qui nuper fecit servo currenti in via decesse populum, Hea. 32.

Porro; dehinc ut quiescant, porro moneo, A. 22. — adeon' me ignavum putas? adeon' porro ingratum, ut? A. 278. — porro Eunuchum dixti velle te, Eu. 167. — misit porro orare, ut venirem, serio, Eu. 528. — at porro recte spero, Hea. 159. — perge porro, tamen istuc ago, Hea. 347. — primus porro obnuntio, Ad. 549. — cessatum usque adhuc est: nunc porro, Æschine, expergiscere! Ad. 634. — hem! nova res orta est, porro ab hac quæ me abstrahat. Quid restat, nisi porro ut fiam miser? He. 298, 300. — dum ne reducam, turbent porro, quam velint. Te oro porro in hac re adjutor sis mihi, He. 634. — porro autem Geta feriatur alio munere, ubi hera pepererit: porro autem alio, ubi, Ph. 46, 48. — et quid spei porro est? Ego quod potui, porro, Ph. 474, 478. — enimvero si porro esse odiosi pergitis, Ph. 936. — quid nunc porro? Ph. 778; et alibi passim.

Porta; priusquam ad portam venias, Ad. 585. — perreptavi usque omne oppidum: ad portam: ad lacum: quo non? Ad. 719.

Porticus; nostin' porticum, apud macellum, hanc deorsum? In porticum rursum redi, Ad. 575, 581.

Portitor; epistolam ab eo allatam esse audivi modo, et ad portitores esse delatam, Ph. 150.

Porto; Di boni, boni quid porto! A. 339. — emtæ mulieres complures: et item hinc alia, quæ porto Cyprum, Ad. 231. — porto hoc jurgium ad uxorem, He. 513. — quo portas puerum? A. 724. — cedo, quid portas, obsecro? Ph. 197. — portant quid rerum! Hea. 247. — peniculon' pugnare, qui istuc huc portes, cogitas? Eu. 776.

— nescio quid peccati portet hæc purgatio, Hea. 625. — aliquam fallaciam portare, A. 434.

Portus; modo isse dicito ad portum, He. 77. — modo apud portum, Ph. 198. — percontatum ibo ad portum, Ph. 462. — ego in portu navigo, A. 481.

Posco; mille nummum poscit. Ch. Et poscit quidem! Hea. 606.— Tanto ocyus te ut poscat, Hea. 868. — fac ut audeat tibi omnia poscere, Hea. 927. — et quidem jubebit posci, Hea. 775.

Possideo; regnumne, Æschine, hic tu possides? Ad. 176. — quæ illius fuerunt, possidet, A. 812.— atque hæc (bona) perinde sunt, ut illius animus, qui ea possidet, Hea. 195. — de uxore, ita ut possedi, nihil mutat Chremes, A. 951. — si possiderem (regnum), ornatus esses ex tuis virtutibus, Ad. 177. —satius est hæc possidere Bacchidem, Hea. 971.

Possum; neque ridiculus esse, neque plagas pati possum, Eu. 245. — fac amabo. Ch. Non possum, inquam, Eu. 534. — interfici perpeti me possum, Eu. 551. — possumne ego hodie ex te exculpere verum? Eu. 711. — ferre possum inepties, et magnifica verba, Eu. 740. — non possum satis narrare, Eu. 1009. — hodie, apud me sis volo. Mn. Non possum, Hea. 163. — non possum: satis jam, satis pater durus fui, Hea. 439.— facile equidem facere possum, Hea. 547.— non possum pati, quin, Hea. 761.—quantum ego intelligere possum, Hea. 986.—non possum, pater, Hea. 1064.—id quoque possum ferre, Ad. 206. — sedulo moneo, quæ possum, Ad. 428. — non possum advorsari meis, He. 271. —si memorare velim, vere possum, He. 473. — non possum immutarier.—quum hoc non possum, illud minus possem. Non possum adesse, Ph. 206, 208, 216. — idem ego istuc facere possum, Ph. 725. — ego nullo possum remedio me evolvere ex his turbis. Sed ubinam Getam invenire possum? Ph. 823, 826.—dabo equidem operam. Ch. Sed si id non potes. Nunc si quid potes aut tu, aut hic Byrrhia, facite, A. 328, 334. — potes nunc, dum animus irritatus est, A. 599. — sublimem hunc intro rape, quantum potes, A. 863. — eam (rem) consilio regere non potes, Eu. 58. — nunc jam orna me; abduc, duc, quantum potes, Eu. 377. — tu, quantum potes, abi, Ad. 351. — istam, quod potes, fac consolere, Ad. 513. — quid? jam uxorem? Mi. Jam, quantum potes, Ad. 704. — tun' prospicere, aut judicare nostram in rem quod sit; potes? He. 549. — id, si potes, verbo expedi, Ph. 197. — servare hunc potes. Vide, si quid opis potes afferre huic, Ph. 538, 552. — quantum potes, me certiorem face, Ph. 673. — nemini obtrudi potest, A. 250. — quoniam non potest id fieri, quod vis, id velis, quod possit, A. 306. — non potest. Pa. Quî non potest? A. 955, 956. — potest taceri hoc, Eu. 108. — diu celari non potest, Eu. 295. — non potest sine malo fateri, Eu. 712. — comprehendi jube, quantum potest, Eu. 835.— velle quod non potest contingere, Hea. 324. — sine magno intertrimento non potest haberi, Hea. 448. — at sic opinor: non potest: immo optume, Hea. 677. — nulla mihi res posthac potest jam inter-

venire tanta, Hea. 679. — in illum nihil potest, Hea. 879. — emergi non potest. Pejore res loco non potest esse. Pro virgine dari nuptum non potest, Ad. 303, 345, 347. — illum potest ad nequitiam abducere, Ad. 258. — non potest fieri. Sy. Potest, Ad. 532. — non, hercle, hic quidem durare quisquam, si sic fit, potest, Ad. 556. — quæ, quantum potest, aliquo abjicienda est. Ipsa si cupiat, Salus, servare prorsus non potest hanc familiam, Ad. 745, 766. — hanc in horto maceriam jube dirui, quantum potest, Ad. 913. — parere jam diu hæc per annos non potest, Ad. 935. — non dici potest, quam cupida eram huc redeundi, He. 90. — an quidquam pro istis factis dignum te dici potest? De te quidem, satis scio, peccando detrimenti nihil fieri potest, He. 209, 234. — sed si fieri id non potest, quin sentiant, dicam abortum esse, He. 397. — non hercle verbis, Parmeno, dici potest tantum, quam, He. 416. — neque alio pacto componi potest inter eas gratia, He. 479. — esse inter nos, si fieri potest, affinitatem perpetuam volo, He. 635. — non potest retrahere ab studio, Ph. 1. — nam non potest celari nostra diutius jam audacia. Nunc ipsa est opus ea: aut, si quid potest, meliore, et callidiore, Ph. 182, 227. — non, non sic futurum est: non potest, Ph. 303. — unde aliquid abradi potest. Non potest satis pro merito ab illo tibi referri gratia, Ph. 333, 337. — cujus de stultitia dici, ut dignum est, non potest, Ph. 402. — abduci non potest. Dr. Quî, non potest? Ph. 798. — quantum potest, nunc conveniundus Phormio est, Ph. 895. — quando jam accusando fieri infectum non potest, ignosce, Ph. 1033. — cur mihi id non dixti? Par. Quia non poteram una omnia, He. 322. — alio pacto haud poterat fieri, A. 794. — scite poterat fieri, Hea. 785. — ipsa poterat conqueri, He. 375. — quî potui melius, qui hodie usque os præbui? Ad. 216. — præcepi semper, quæ potui, omnia, Ad. 968. — meum non potui tutari locum, He. 42. — ego quod potui, porro, Ph. 478. — ut potui, nuptum virginem locavi huic adolescenti, Ph. 751. — quî istuc facere Eunuchus potuit? Eu. 657. — potuit cogitare commode, Hea. 14. — tum, quum gratum mihi esse potuit, nolui. Hinc sciri potuit, aut nusquam alibi, Hea. 262, 279. — num illa oppignerare filiam meam, me invito, potuit? Hea. 795. — e re nata melius fieri haud potuit, quam, Ad. 296. — non potuit melius, Ad. 570. — non potuit cogitata proloqui, Ph. 283. — immo non potuit melius pervenirier eo, Ph. 639. — quo pacto id potuit? Ph. 817. — olim quum honeste potuit, Ph. 911. — invenire miseræ nunquam potuimus, Ph. 746. — facile potuerat quiesci, A. 693. — neque per ætatem etiam potuerat, Eu. 103. — nullon' ego Chremetis pacto affinitatem effugere potero? A. 247. — hanc vis amittere? ut potero, feram, A. 900. — nam quod potero, adjutabo senem, Hea. 416. — ego quod potero, enitar sedulo, Hea. 1040. — non potero hoc ferre, He. 133. — quod potero, faciam, He. 447. — quod potero, et quæ voles, faciamque et dicam, Ph. 1049. — ad me venias,

si quid poteris, A. 714. — atque ubi pati non poteris, Eu. 52. — munus nostrum ornato verbis, quod poteris: et istum æmulum, quod poteris, ab ea pellito, Eu. 214, 215. — tu rem perire, et ipsum, non poteris pati, Hea. 486. — horunc' amorem distrahi poterin' pati? Ph. 517. — si poterit fieri, ut ne pater per me stetisse credat: sed si id non poterit, id faciam, in proclivi quod est, A. 701, 702. — si id non poterit, ad me adducito, Eu. 503. — ubi primum poterit, se illinc subducet, Eu. 628. — poterit a facundia, Hea. 13. — qui ille poterit esse in tuto? Hea. 708. — poterimus nostro modo ulcisci, Ph. 961. — vos jam judicare poteritis, Eu. 29. — proin tu fac, apud te ut sies. Pa. Modo ut possim, Dave, A. 410. — merito possim cogere, A. 532. — ut liquido (jusjurandum dare) possim, A. 731. — possim in hac re medicari mihi? A. 946. — quo pacto possim potiri, Eu. 613. — non possim suis tradere, Eu. 868. — magnifice tractare possim, Hea. 557. — quid ego possiem blande dicere, Ad. 881. — uti possim causa hac integra, He. 80. — si facere possim ullo modo, He. 266. — videndum est, ne minus propter iram hanc impetrem, quam possiem. Qualis sim amicus, aut quid possiem, potius quam inimicus, periculum facias, He. 729, 766. — si quidem hercle possis, nihil prius, neque fortius, Eu. 50. — utinam tam aliquid invenire facile possis, quam hoc peribit! Eu. 210. — quod cavere possis, stultum admittere est, Eu. 760. — nunquam sufferre jus sumtus queat, nedum tu possis, Hea. 454. — sæpe ut possis dicere, Ad. 817. —animum possis flectere, He. 608, —ut tacere possis, Ph. 59. — ut possis cum illa, Ph. 793. — quas paulo mederi possis, Ph. 821. — quid est, quod tibi mea ars efficere hoc possit amplius? A. 31. — quoniam non potest id fieri, quod vis, id velis, quod possit, A. 307. — quasi quidquam in hunc jam gravius dici possiet, A. 876. — quo ille abire ignavus possit longius, Eu. 662. — quid? quid venire in mentem nunc possit mihi? Eu. 909. — amori suppeditare possit, Eu 1075. — ne plus iniquum possit, quam æquum, oratio. In utramque partem ingenium quid possit meum, Hea. 27, 47. — ut nunquam ulla amori vestro incidere possit calamitas, Hea. 395. — nihil tam difficile est, quin quærendo investigari possiet, Hea. 675. — noluit iterum referre, ut iterum possit vendere, He. 7. — nec, qua via sententia ejus possit mutari, scio, He. 569. — si ullo modo est ut possit, quod spero fore, He. 724. — an quisquam judex est, qui possit noscere tua justa? Ph. 279. — nihil est, quin male narrando possit depravarier, Ph. 696. — modo ut hoc consilio possiet discedi, ut istam ducat, Ph. 772. — at vereor, ut placari possit, Ph. 964. — quidvis possem perpeti, Eu. 177. — nullo modo introire possem, Eu. 841. — possem persentiscere, Hea. 917. — quin quidquid possem, mallem auferre potius in præsentia, Ad. 223. — firmare meam apud vos possem fidem, He. 750. — illud minus possem, Ph. 208. — qui scire posses, aut ingenium noscere, A. 53. — neque ut hæc posses perdere, Hea. 966. — nam hercle nemo posset, Eu. 487. — ecquis eam posset no-

scere? Eu. 523. — meretricum ingenia et mores posset noscere, Eu. 931. — huc revorti posset iterum, Ad. 527. — ut quivis facile posset credere, He. 12. — ut hac ille viva posset animum inducere uxorem habere. Ut colloqui mecum una posset, He. 99, 131. — sumtus vestros otiumque ut nostra res posset pati, He. 225. — ut celari posset, He. 374. — ne ulla merito contumelia fieri a vobis posset, He. 471. — si is posset ab ea sese derepente avellere. Qui posset post nosci, qui siet, He. 554, 573. — quomodo hanc amans habere posset sine dote? Ph. 755. — nihil tibi possent auxiliarier, Ad. 274. — qui tam facile potueris persuadere illi, Hea. 362. — quomodo tam ineptum quidquam tibi in mentem venire potuerit, Hea. 1007. — ut neque spectari, neque cognosci potuerit, He. 3. — illa se abstinere ut potuerit? He. 139. — nullum invenire Prologum potuisset, Ph. 15. — quod, si hic potuisset nunc exorarier, Ph. 534. — scias posse habere jam ipsum suae vitae modum, A. 95. — posse avelli. Tibi ita hoc videtur: at ego non posse arbitror, A. 554, 564. — non posse jam ad salutem converti hoc malum, A. 674. — ferre (desiderium) non posse, Eu. 54. — arbitror id fieri posse maxime, Eu. 173. — censen, posse me obfirmare et perpeti? Eu. 217. — e flamma petere cibum posse, Eu. 491. — audieram eos nihil potesse, Eu. 666. — sine sanguine hoc fieri non posse, Eu. 778. — operam posse dare, Hea. 501. — posse fallere, Hea. 671. — non posse auxiliarier? Hea. 924. — neque satis posse arbitror, Ad. 460. — sperasse, eas tolerare posse nuptias: sed quam decrerim me non posse diutius habere. Non posse se mecum esse, abituram denique, He. 147, 148, 156. — non posse perdurare, He. 269. — quod constitui me hodie conventurum eum, non posse, He. 438. — negabas nuptam posse filiam tuam te pati cum eo, He. 538. — censen' te posse reperire ullam mulierem, quae? Te propter tuam matrem non posse habere hanc uxorem domi, He. 662, 678. — communia esse haec: fieri posse, Ph. 245. — mihi non videtur, quod sit factum legibus, rescindi posse, Ph. 456. — posse illam extrudi, Ph. 691. — celare posse uxorem, Ph. 358. — ullum verbum potuisse proloqui, A. 256. — potuisse expellere, Hea. 261. — potuisse omnia intelligere, Ph. 874.

Post (Praepos.); post principia, Eu. 780. — post haec, Ad. 319. — post factam injuriam, He. 742.

Post (Adverb.); nunc primum fac, isthaec ut lavet: post deinde, quod jussi, A. 484. — quae proferentur post, Eu. 18. — post istuc veniam, Hea. 274. — alieniore aetate, post faceret tamen, Ad. 111. — diebus sane pauculis post, Pamphilus me solum seducit foras, He. 144. — ne quid plus minusve faxit, quod nos post pigeat, Geta, Ph. 553; et alibi passim.

Postea; quid tum postea? Eu. 370, 637, 792; Ad. 653; He. 551. — hunc pro moecho postea comprehendere intus, Eu. 991. — quid postea? Ad. 531, 933. — postea est ad hanc manum sacellum, Ad. 577. — eho! nonne haec justa tibi videntur postea? Ad. 664. — si

cum illo habuerit rem postea, He. 718.

Posterior, Posterius; non posteriores (partes) feram, Ad. 884.— ne tu hoc mihi posterius dicas, A. 510. — ipse sentiet posterius, Ad. 141. — tu quod posterius purges, Ad. 163.

Posthabeo; omnes posthabui mihi res, Ph. 907.

Posthac; posthac quas faciet de integro Comœdias, A. 26. — hunc tu in ædes cogitas recipere posthac? Eu. 897. — nam nescias, ejus sit potestas, posthac, an nunquam tibi, Hea. 346. — jam si verbum unum posthac, Ad. 136. — mihique ut discere novas expediat, posthac pretio emtas meo, He. 57. — ceterum posthac, si quidquam, nihil precor, Ph. 142; et alibi passim.

Postilla; postilla nunc primum audio, A. 938. — tute scis, postilla quam intimum habeam te, Eu. 127. — ea coacta ingratiis postilla cœpit victum volgo quærere, Hea. 447.— postilla jam, ut lubet, ludas licet, Ph. 337. — postilla, monstra evenerunt mihi! Ph. 704. — neque postilla unquam attigit, Ph. 1017.

Postmodum; postmodum rescisces, He. 208.

Postputo; qui omnia sibi postputavit esse præ meo commodo, Ad. 263.—quum te postputasse omnes res præ parente intelligo, He. 483.

Postquam; ego postquam te emi, a parvulo ut semper tibi apud me justa fuerit servitus. Nam is postquam excessit ex ephebis. Primum hanc pudice vitam agebat: sed postquam amans accessit, pretium polliceps, A. 35, 51, 76. — quam nunc acturi sumus Menandri Eunuchum, postquam Ædiles emerunt, Eu. 20. — animum non advorti primum: sed postquam aspexi, illico cognovi, Hea. 656. — postquam Poeta sensit, Ad. 1. — at postquam id evenit, cedo, Ad. 692. — postquam pater instat. Postquam videt paratas (nuptias) ibi demum ita ægre tulit, ut. Postquam hunc alienum ab sese videt. Postquam et ipse se, et illam, et hanc cognovit satis. Postquam par ingenium nactus est. Postquam arcessunt sæpius, He. 120, 126, 158, 161, 170, 187. — postquam non potest retrahere ab studio, Ph. 1. —postquam ad judices ventum est, Ph. 280. — postquam sentio mollirier, Ph. 631; et centies alibi.

Postremo; postremo id mihi da negoti, A. 522. — meus fac sis postremo animus, Eu. 196. — postremo imperavi egomet mihi omnia assentari, Eu. 252. — postremo, ecqua inde parva perisset soror? Eu. 521. — postremo adeo res rediit, Hea. 113. — postremo etiam, si voles, desponsam quoque esse dicito, Hea. 866. — postremo alii clanculum patres quæ faciunt, Ad. 52. — Postremo, aut desine, aut cede. Postremo, nuper, credo, jam omnium tædebat, Ad. 124, 151. — postremo, quando ego conscia mihi sum, Ad. 349.— postremo, tanquam in speculum, in patinas, Demea, inspicere jubeo, Ad. 429. — postremo non negabit, Ad. 485. — postremo non meum illud verbum facio, Ad. 936. — postremo hic adjutor fuit. Postremo a me argentum sumito, Ad. 972, 982. — postremo inter se transigant ipsi, He. 511. — postremo jam nos fabulæ sumus, He. 620. — postremo, si nullo alio

pacto, fœnore, Ph. 301. — postremo tecum nihil rei nobis est, Ph. 421.

Postremum; si id facis, hodie postremum me vides, A. 323.

Postremus, a, um; postrema oratio, Ph. 648.

Postridie; venit Chremes postridie ad me, A. 144. — postridie ad anum pergit, Ph. 112.

Postulatio; neque lites ullæ inter eas, postulatio nunquam, He. 180.

Postulo; postulo, sive æquum est, te oro, A. 190. — quod postulo, impetro cum gratia, A. 423. — ita postulo, ut fiat, A. 551. — abs te postulo, atque oro, ut, A. 825. — postulo ut mihi tua domus pateat, Eu. 1058. — a meis me amari, magni pendi postulo, Ad. 883. — num iniquum postulo? Ph. 411. — etiam nunc me ducere istis dictis postulas? A. 646. — hic dies alios mores postulat, A. 189. — æquum postulat, A. 903. — non sibi soli postulat te vivere, Eu. 480. — ob malefacta hæc tantidem emtam postulat sibi tradier. Suum jus postulat, Ad. 201, 202. — cedo, quid postulat? dic, Ph. 631. — nec postulabat nunc quisquam uxorem dare, A. 659. — neque postulem abs te, nisi ipsa res moneat, A. 552. — posse postulem me fallere, Hea. 671. — ego stultior, meis dictis parere hanc qui postulem, He. 564. — incerta hæc si tu postules ratione certa facere, Eu. 61. — me tacere de re tanta postules, Hea. 1013. — vide, quid postulet, Hea. 872. — per oppressionem ut hanc mihi eripere postulet? Ad. 239. — postulare gratiæ apponi sibi, A. 332.

Potens; quis is est tam potens cum tanto munere hoc? Eu. 353. — minus potens quam tu; minus notus, Eu. 759. — quam estis maxime potentes, Ad. 504. — mea est potens, procax, magnifica, Hea. 227.

Potestas; liberius vivendi potestas, A. 52. — potestas summa servandi datur, A. 542. — nescias, ejus sit potestas, posthac, an nunquam tibi, Hea. 346. — quasi non ea potestas sit tua, ut, Hea. 720. — potestas condecorandi ludos, He. 45. — hodie mihi potestas haud data est, He. 815. — potestas consulendi quid velis, Ph. 174. — in me plane Di potestatem suam omnem ostendere, Eu. 1031. — date potestatem mihi statariam agere ut liceat per silentium, Hea. 35. — qui potestatem habeam tantæ astutiæ, Hea. 710. — ait uterque tibi potestatem ejus habendæ se dare, Ph. 879. — nunc video in illarum potestate esse te, He. 250.

Potior (Adject.); ut potior sit, qui prior ad dandum est, Ph. 532.

Potior (Verb.); ille alter sine labore patria potitur commoda. Miseriam omnem ego capio: hic potitur gaudia, Ad. 875, 880. — mea nihil refert, dum potiar modo. Obsecro hercle, Parmeno, fac ut potiar, Eu. 320, 362. — abduxi mulierem: curavi, propria ea Phædria ut potiretur, Ph. 829. — non potitus essem, Ph. 159. — quo pacto porro possim potiri, Eu. 614. — vis amare: vis potiri: vis, quod des illi, effici: tuum esse in potiundo periclum non vis, Hea. 322, 323.

Potis, Pote; potin' es mihi verum dicere? A. 438. — potin' est hic tacere? Eu. 101. — sectari jussi, si potis est, Eu. 263. — neque ferri potis es, Hea. 321. — si potis est reperiri, Hea. 659. — ita fiat! et

istoc, si quid potis est, rectius. Si quid rogabit, nusquam tu me: audistin'? Sy. Potin' ut desinas? Ad. 523, 541. — si fieri potis est, ut ne qua exeat, Ad. 395. — nunc si potis est, Pamphile, maxime volo, He. 395. — si tibi placere potis est, mihi ut respondeas, Ph. 369. — nihil pote supra, Ad. 265.

Potissimum; quem ad cœnam vocabo potissimum, A. 455. — quem ego mihi potissimum optem nunc dari? A. 964. — quod ad illum attinet potissimum, Ad. 297. — ubi tu dubites, quid sumas potissimum, Ph. 343.

Potius; inveniet inopem potius, quam te corrumpi sinat, A. 397. — rem potius ipsam dic, ac mitte male loqui, A. 875. — an potius ita me comparem, non perpeti meretricum contumelias? Eu. 47. — potius quam te inimicum habeam, Eu. 174, 176. — ut adolescentuli vobis placere studeant potius, quam sibi, Hea. 52. — olim potius, quam paterere filium commeare ad mulierculam. Quid faciam? Ch. Quidvis potius, quam quod cogitas, Hea. 443, 469. — potius quam, ubi te expectatum ejecisset foras, Ad. 110. — verum in istam partem potius peccato tamen, Ad. 175. — ut in otio esset potius, quam in negotio, He. 26. — quod si scissem, illa hic maneret potius, tu hinc isses foras, He. 222. — verumtamen potius, quam lites secter, Ph. 408. — in nervum potius ibit, Ph. 695.

Poto; cur amat? cur potat? Ad. 62. — opsonat? potat? olet unguenta? de meo, Ad. 118. — cur nunc apud te potat? Ad. 803. — rogas? potasti, scelus! Ad. 778. — ubi potetis vos? Ad. 588. — te cogitat potare, Ad. 33. — non est est flagitium adolescentulum potare, Ad. 103. — otium ad potandum ut habeam, Ph. 831. — num potaturus est apud me, Ph. 836.

Potus, a, um; adolescens plus potus, He. 139.

Præ; i præ; sequar, A. 171; Eu. 907. — vide, quam iniquus sis præ studio, dum efficias id, quod cupis, A. 827. — hic ego illum contemsi præ me, Eu. 239. — præ gaudio, ita me Di ament, ubi sim, nescio, Hea. 308. — abi præ strenue, ac aperi fores, Ad. 168. — huic aliquid paululum præ manu dederis, Ad. 985. — quum te postputasse omnes res præ parente intelligo, He. 483. — tu, Geta, abi præ, Ph. 776; et alibi passim.

Præbeo; servum haud illiberalem præbes te, Ad. 890. — ea qui præbet, non tu hunc habeas plane præsentem Deum? Ph. 345. — præbent exigue sumtum, Hea. 85. — hodie usque os præbui? Ad. 216. — Phormio strenuum hominem præbuit, Ph. 476. — ah, non possum satis narrare quos ludos præbueris intus, Eu. 1009. — quod opus sit, benigne præbeatur, He. 769.

Præcaveo; præcavere sibi, A. 626.

Præceps; præcipitem me in pistrinum dabit, A. 214. — quo nunc me præcipitem darem, A. 608. — post hæc præcipitem darem, Ad. 319. — auctores fuere, ut præcipitem hanc daret, Ph. 624.

Præceptum; præceptorum plenus, Ad. 413.

Præcido; omnes causas præcidam, He. 598.

Præcipio; hæc ego præcipio tibi, Hea. 569. — conservis ad eumdem istunc præcipio modum, Ad. 425. — bene præcepi semper, quæ po-

tui, omnia, Ad. 968. — si quid bene præcipias, Ad. 435.

Præcipito; hac te præcipitato, Ad. 577.

Præcipuus, a, um; unam rem habere præcipuam, Ad. 259.

Præcurro; propere præcucurrit, He. 371.

Prædico, are; duras fratris partes prædicas, Eu. 354. — siquidem tu istæc vera prædicas, Eu. 827. — quid ego audio? actum est, siquidem hæc vera prædicat, A. 466.— vera hæc prædicat, He. 111. — ita prædicant. Si. Ita prædicant? o ingentem confidentiam! A. 877, 878. — quid ego ejus tibi nunc faciem prædicem, aut laudem? Eu. 565. — utrum taceamne, an prædicem? Eu. 720. — ne se ejectam prædicet, Ph. 724.

Prædico, ere; hoc primum in hac re prædico tibi, A. 46.—credo: et id facturas, Davos dudum prædixit mihi, A. 842. — hem, prædiceres, A. 795. — neque tu hoc dicas, tibi non prædictum, A. 205.

Præditus; qui gnatum haberem tali ingenio præditum, A. 98.

Prædium; fructum, quem Lemni uxoris reddunt prædia, Ph. 679.— ex his prædiis talenta argenti bina statim capiebat, Ph. 788.

Prædo; e prædonibus audisse, Eu. 114.

Præficio; Chæream ei rei præfecimus, Eu. 541.—elephantis quem Indicis præfecerat, Eu. 413.

Præfinitus, a, um; præfinito (sermone) loqui, He. 94.

Prægnans; abducta fuerat prægnans filia, neque fuisse prægnantem scivi, He. 640, 641.

Præmium; his nunc præmium est, qui rectą prava faciunt, Ph. 770.—hoc quodvis præmium a me optato, Eu. 1056. — præmium positum pietati, He. 584.

Præmonstrator; meus præmonstrator Chremes, Hea. 876.

Prænarro; rem prænarrasse, Eu. 981.

Præopto; puerum præoptares perire, He. 532.

Præpedio; gaudio præpediti nimio, Hea. 506.

Præpono; nunquam præponens se illis, A. 65. — ait se iri præpositum tibi apud me, Eu. 139.— narravit quo pacto me habueris præpositam amori tuo, He. 583.

Præripio; nunc times, ne illum talem præripiat tibi, Eu. 161.

Præsagio; nescio quid animus præsagit mali, Hea. 236.

Præscio; præscisse ante? A. 239.

Præscribo; tute ipse his rebus finem præscripsti, pater, A. 151.

Præsens; cum milite isto præsens, absens ut sies, Eu. 192. — præsens, absensque idem erit, Ad. 73. — non, quia ades præsens, dico hoc, Ad. 394. — quum hanc sibi videbit præsens præsenti eripi, Ad. 672. — præsens promoveo parum, He. 703. — non tu hunc habeas plane præsentem Deum? Ph. 345. — fac animo hæc præsenti dicas, Eu. 768. — mihi tua domus, te præsente, absente, pateat, Eu. 1058. — nam cogis ea, quæ nolo, ut præsente hoc loquar. Id ego hoc præsente tibi nolebam dicere, He. 674, 712. — animo præsenti ut sis, Ph. 956. — pudet dicere, hac præsente, verbum turpe, Hea. 1043.—præsens quod fuerat malum, Ph. 780.

Præsentia; ea prohibet facere tua præsentia, Hea. 573. — ne mea præsentia obstet, He. 587. — suavia in præsentia quæ essent, Hea.

964. — auferre in præsentia, Ad. 223. — sprevisse in præsentia, He. 24. — ne in præsentia hæc hinc abeat, Ph. 778.

Præsentio; ibi me adesse neuter præsenserat, A. 841.

Præsertim; præsertim quum se servum fateatur tuum, Eu. 862.— ædepol commissatorem haud sane commodum, præsertim Ctesiphoni, Ad. 788.—præsertim in ea re quum sit mihi adjutrix socrus, He. 705. — præsertim ut nunc sunt mores, Ph. 55.

Præsidium; stultitiæ præsidium, Hea. 646, 969. — præsidium senectuti, He. 119. — meo præsidio atque hospitis, A. 845.

Præstabilis; quanto fuerat præstabilius, He. 284.

Præstituo; dies præstituta, Ph. 523.

Præsto (Adverb.); ipsum adeo præsto video cum Davo, A. 416. — sed ubi est frater? Ch. Præsto adest, Eu. 1049. — jamdudum domi præsto apud me esse aiunt, Hea. 170. — si quis me quæret rufus. Da. Præsto est; desine, Ph. 51. — quum ille est, hic præsto est, Ph. 267. — præsto est, Ph. 561.

Præsto (Verb.); homini homo quid præstat! Eu. 232. — hic adjutor meus, hoc mihi præstat, Hea. 877. — hem, vir viro quid præstat! Ph. 789.

Præstolor; quem præstolare, Parmeno, hic ante ostium? Quem præstolare? Eu. 974, 976.

Præter; horum ille nihil egregie præter cetera studebat. Quia tum mihi lamentari præter ceteras visa est; et quia erat forma præter ceteras honesta et liberali, A. 58, 121, 122. — præter ætatem facere, et præter quam res adhortatur, He. 59, 60. — durus præter æquumque et bonum, Ad. 64. — labori haud parcens præter æquum atque ætatem meam, He. 226. — ita fugias, ne præter casam, quod aiunt, Ph. 767.

Præterea; primum quod soror est dicta: præterea ut suis restituam, ac reddam, Eu. 146. — tum præterea talem, nisi tu, nulla pareret filium, Hea. 1024. — præterea autem te aiunt proficisci Cyprum. Præterea colaphis tuber est totum caput, Ad. 247, 268. — si tum non dedero, unam præterea horam ne oppertus sies. Tum præterea horunc' amorem distrahi poterin' pati? Ph. 513, 517.

Prætereo; villam prætereo sciens, Eu. 641. — dum hæc puto, præterii imprudens villam, Eu. 631. — præteriit tempus, Eu. 542. — jam ea (dies) præteriit? Ph. 524. — nam tua præterierat jam ad ducendum ætas, Ph. 423. — præterito hac recta platea sursum, Ad. 576. — sine, biduum hoc præteat, Eu. 283. — an temere quidquam Parmenonem prætereat, quod facto usus sit? He. 879. — ubi eas (ædes) præterieris, Ad. 583. — nescis quid mali præterieris, He. 419. — præteriens modo mihi apud forum, A. 253. — præteritus negligentia locus, Ad. 14.

Prætermitto; do, prætermitto, Ad. 51. — nihil prætermitto: consuefacio, Ad. 415. — nihil prætermissum est, Eu. 1093.

Præterquam; verbum si mihi unum, præterquam quod te rogo, faxis, cave, A. 755.— præterquam quas ipse amor molestias habet, addas, Eu. 77. — præterquam, tui carendum quod erat, Hea. 400.

Præut; præut hujus rabies quæ dabit, Eu. 300.

Prandium; prandium corrumpitur, Ad. 590.

Prave; ne prave insistas, He. 484. — hoc mihi videtur factum prave, He. 646.

Pravitas; quæ ista est pravitas? Hea. 975.

Pravus, a, um; facilitas prava, Ad. 392. — neque id putabit, pravum an rectum siet, Hea. 485. — etsi hoc mihi pravum, videtur, Ad. 948. — quam multa prava fiunt! Hea. 839. — qui recta prava faciunt, Ph. 770.

Precario; hanc tu mihi vel vi, vel precario fac tradas, Eu. 319.

Precator; nec precatorem pararis. Ad Menedemum hinc pergam: eum mihi precatorem paro, Hea. 978, 1004. — Ad precatorem adeam, Ph. 140.

Preci; nihil est preci loci relictum, A. 603. — nullus locus relinquatur preci? Ph. 546. — perfice hoc precibus, Eu. 1054. — precibus molliri, Ph. 497. — venias nunc precibus lautum peccatum tuum? Ph. 972.

Precor; ceterum posthac, nihil precor, Ph. 142.

Prehendo; tuus pater modo me prehendit, A. 354. — pro mœcho prehendi, Eu. 988. — Syrus est prehendendus, Hea. 509.

Prendo; prendo hominem solum, Ph. 619.

Pretium; audire eorum est operæ pretium audaciam, A. 217. — videtur esse quantivis pretii, A. 858. — neque repeto quidquam abs te pretii, Eu 748. — agrum pretii majoris nemo habet, Hea. 64. — hominem maxumi pretii te esse judicavi, Ad. 896. — opera parvi pretii, He. 800. — quod habui summum pretium, persolvi tibi. Amans pretium pollicens, A. 39, 76. — ergo pretium ob stultitiam fero, A. 612. — pretium sperans, Eu. 133. — si nunquam avare pretium statui arti meæ, Hea. 48; He. 49. — cui nihil jam præter pretium dulce est, Hea. 234. — conscia mihi sum, neque pretium, neque rem ullam intercessisse, Ad. 350. — perfice hoc precibus, Eu. 1054. — spem pretio non emo, Ad. 220. — si non pretio, at gratiis, Ad. 748. — discere novas pretio emtas meo, He. 58. — quam minimo pretio suam voluptatem expleat, He. 69.

Pridem; quam pridem pater mihi et mater mortui essent, Eu. 517. — hoc ego mali non pridem inveni, Hea. 229. — jam pridem equidem audivi, He. 219. — erat ei de ratiuncula jam pridem apud me reliquum pauxillulum nummorum, Ph. 37.

Primarius, a, um; femina primaria, Ph. 970.

Primo; primo processit parum, A. 672. — primo callidum credidi hominem, Eu. 1010. — cui decuit primo, non dare, Hea. 967. — ille primo se negare. Primo dies compluſculos bene conveniebat sane inter eas, He. 120, 177. — neque ei credebam primo, He. 713. — cœpi advorsari primo. Noster mali nihil quidquam primo, Ph. 75, 80.

Primulum; modo dolores, mea tu, occipiunt primulum, Ad. 290. — paulatim plebem primulum facio meam, Ad. 902.

Primum (Adverb.); Poeta, quum primum animum ad scribendum appulit, A. 1. — repudior quod consilium primum intenderam, A.

735. — dic mihi hoc primum, potin' est hic tacere? Primum quod soror est dicta: præterea ut suis restituam, Eu. 101, 146. — primum ex me ut sciat, sibi filium redisse. Primum; olim potius, quam paterere filium commeare ad mulierculam. Primum, jam ancillas secum adduxit plus decem, Hea. 411, 443. — seni animam primum extinguerem ipsi; tum autem. Capite primum (Nos *prorsum*. Ed.) in terram statuerem, ut. Jam primum, illum alieno animo a nobis esse, res ipsa indicat. Primum indotata est: tum præterea, Ad. 315, 317, 339, 346. — primum, hanc ubi dixti causam: nunc postquam. Meretricem hanc primum adeundam censeo, He. 677, 716. — adolescens, primum abs te hoc bona venia peto, si, Ph. 378. — vin' primum hodie facere, quod ego gaudeam? Ph. 1051; et sæpius alibi.

Primus, a, um; sum apud te primus, Eu. 90. — ego adeo hanc primus inveni viam, Eu. 247. — ut hanc lætitiam nec opinanti primus ei objicerem domi, Hea. 186. — primus sentio mala nostra: primus rescisco omnia: primus porro obnuntio, Ad. 548, 549. — primus esses, memoriter progeniem vostram proferens, Ph. 394. — nec satis digna, cui committas primo partu mulierem, A. 230. — rus cum primo lucu ibo, Ad. 845. — primo actu placeo, He. 39. — senes qui primi venient, ii partem aperient, Ad. 23. — est genus hominum, qui esse primos se omnium rerum volunt, nec sunt, Eu. 248. — prima coitio, Ph. 379. — primam (formam) dices, scio, si videris, Eu. 567. — tuo nepoti, hujus filio, hodie primam mammam dedit hæc. Dr. Hercle vero serio, si quidem primam dedit, Ad. 980, 981. — in prima Fabula, Ad. 9. — nocte prima, He. 136. — arbitror, fratrem homini nemini esse primarum artium magis principem, Ad. 260. — primas qui partes aget, Ph. 28. — quod ego primum puto, Eu. 1080. — quod rerum omnium est primum, Hea. 365. — nunc hoc primum est, Ad. 635. — petam hinc, unde a primo institui, Ph. 603. — a primo homo insanibat, Ph. 641. — suavia in præsentia quæ essent, prima habere, Hea. 965. — et quæ tibi putaris prima, in experiundo repudies, Ad. 862. — audieras? Gn. Sæpe; et fertur in primis, Eu. 429.

Princeps; arbitror, fratrem homini nemini esse primarum artium magis principem, Ad. 260.

Principia; hic ego ero post principia, Eu. 780.

Principio (Adverb.); obsecro, principio, ut ne ducas, A. 328. — principio, amico filium restitueris, A. 571. — principio eam esse dico liberam, Eu. 804. — principio ego vos credere ambos hoc mihi vehementer velim. Principio et habet quod det, et dat nemo largius, Eu. 1068, 1077. — principio si id te mordet, Ad. 811.

Principium; quod mihi principium est mali, Ph. 158. — quod dedit principium adveniens! Eu. 458. — quod principium inveniam ad placandum, scio, Hea. 1046. — rem omnem a principio audies, A. 48. — audivi principio, A. 787. — ex malo principio, magna familiaritas conflata, Eu. 873. — habere orationem a principio; abstinuisse in principio, He. 381, 411. — blande in principio alloqui? Ph.

252. — a principio amici filiam, volui uxorem ducere, Ph. 649. — bene habent tibi principia, Ph. 429. —sic habent principia sese, Ph. 479.

Prior, us; læsit prior, Eu. 6. — jam prior amor me ad hanc rem exercitatum reddidit, He. 407. — vetus si Poeta non lacessisset prior, Ph. 14. — nunc prior adito tu, Ph. 229. — prior bibas, prior decumbas, Ph. 342. — si mihi prior tu attuleris (argentum) Phædria, mea lege utar; ut potior sit, qui prior ad dandum est, Ph. 531, 532. — consuevit prior, Ad. 670. (Alii *prius.*) — priorem esse illum, Ad. 663. — priores partes habere, Eu. 151. — si quidem hercle possis, nihil prius, neque fortius, Eu. 50. — apud seclum prius, Eu. 246.

Prius; nonne prius communicatum oportuit? Quod si ego rescissem id prius, A. 239, 258. — procul hinc lubet prius, quid sit, sciscitari, Eu. 548. — prius audite paucis, Eu. 1066. — prius proditurum te tuam vitam, et prius pecuniam omnem, quam abs te amittas filium, Hea. 479. — annon sex totis mensibus prius olfecissem, Ad. 380. — prius nox oppressisset illic, quam huc revorti posset iterum, Ad. 527. — qui cumilla consuevit prius, Ad. 670. (Nos *prior.*)—multo prius scivi, quam tu, illum amicam habere, He. 541; et alibi.

Prius, quam, vel *priusquam:* omnia experiri certum est prius, quam pereo, A. 312. — cave ne prius, quam hanc a me accipies, amittas, Eu. 750. — priusquam ad portam venias, apud ipsum lacum est pistrilla, Ad. 585.—eo domum, studeo hæc, priusquam, ille, ut redeat, He. 262.—uxorem hanc prius quam duxit, He. 744. — transito ad uxorem meam, ut conveniat hanc, priusquam hinc abeat, Ph. 718, et alibi.

Privo; urbe privari, Ph. 516.

Pro, Proh (Interject.); pro Jupiter! A. 734; Eu. 550; Ad. 112, 367; He. 317. — pro supreme Jupiter! Ad. 197. — pro Di immortales! Ad. 448; Ph. 1007. — pro Divum fidem! Ad. 750. — pro Deum atque hominum fidem! He. 198; A. 237, 246; Hea. 61. — pro Deum immortalium! Ph. 351. — proh fidem Deum! Eu. 942.

Pro (Præpos.); ex Perinthia fatetur transtulisse, atque usum pro suis, A. 14. — quam ego animo egregie caram pro uxore habuerim, A. 273. — ego, Pamphile, hoc tibi pro servitio debeo, A. 677. — an ut pro hujus peccatis ego supplicium sufferam? Pro peccato magno paulum supplicii satis est patri, A. 890, 905.— ni metuam patrem, habeo pro illa re illum quod moneam probe, A. 920. — ut vestem cum eo mutem, et pro illo jubeam me illuc deducier. An. Pro Eunuchon'? Ch. Sic est, Eu. 572, 573. — ego pol te pro istis dictis et factis, scelus, ulciscar, Eu. 940. — hunc pro mœcho postea comprehendere intus, et constrinxere, Eu. 991. — at ego pro istoc hunc comedendum et deridendum vobis propino, Eu. 1085. — ne ille pro se dictum existumet, Hea. 30. — prope jam ut pro uxore haberet. Pro se quisque sedulo faciebat, Hea. 98, 126. — quas (minas) pro alimentis esse nunc duco datas, Hea. 836. — duo talenta pro re nostra ego esse decrevi satis. Qui sibi me pro ridiculo, ac delectamento putat, Hea. 941, 953. — eduxi a parvulo: habui, amavi pro meo. Non necesse habeo omnia

pro meo jure agere, Ad. 48, 52.— sedulo moneo, quæ possum, pro mea sapientia, Ad. 428. — pro certon' tu istæc dicis? Ad. 479. — tua arte viginti minæ pro psaltria periere, Ad. 747. — tu illos duos olim pro re tollebas tua, Ad. 813. — hoc fructi pro labore ab his fero, odium, Ad. 874. — pro patre huic est: bonus est, Ad. 955. — nunc hæc plane est pro nova, He. 5. — pueri inter sese quam pro levibus noxiis iras gerunt! He. 310. — sine labore hanc gratiam te, ut sibi des pro illa, nunc rogat, He. 390. — sta illico. Gn. Hem! satis pro imperio! quisquis es, Ph. 196. — nisi Phædria haud cessavit pro te eniti, Ph. 475. — te suam rogavit rursum ut ageres: causam ut pro se diceres, Ph. 835. — factum est abs te sedulo pro fratre. Is pro sua amica lenoni dedit, Ph. 1001, 1038; et alibi passim.

Probe; ehem, pater. Da. Probe, A. 419. — curasti probe, A. 849. — quod moneam probe, A. 920.— narras probe, A. 972. — intellextin'? Ch. Probe, Eu. 767. — Thr. Virginem eripiam. Gn. Probe, Eu. 772. — hunc Menedemum nostin', nostrum vicinum? Ch. Probe, Hea. 180. — perdocta est probe, Hea. 361. — et ea gratia secum adduxisse, ne tu id persentisceres. Ch. Probe, Hea. 770. — tui similis est probe, Hea. 1022. — Tu inter eas restim ductans saltabis. Mi. Probe. Dr. Probe? Ad. 756, 757. — probe horum facta imprudens depinxit senex, Ph. 268. — fecistis probe, Ph. 458. — est, ubi vos ulciscar probe, Ph. 988. — pulchre discedo, et probe, Ph. 1046. — Dr. Hoc vitio datur. Sy. Probissime, Ad. 420.

Probo; facile ut pro Eunucho probes, Eu. 375.

Probrum; habere studeat cum summo probro, A. 883. — sin patefit, in probro siem, Ph. 824.

Probus, a, um; o artificem probum! Ph. 259. — si vos voltis perhiberi probos, Ad. 506. — mater proba et modesta, Ad. 934.

Procax; mea est potens, procax, Hea. 227. — procax facta, He. 159.

Procedo; funus interim procedit, A. 128. — meditor esse affabilis; et bene procedit, Ad. 901. — Syre, processisti hodie pulchre, Ad. 984. — primo processit parum, A. 673. — procede tu huc, Eu. 470.

Proclivis, ve; ingenium proclive ad lubidinem, A. 78. — id faciam, in proclivi quod est, A. 703.

Procul; nisi quidquid est, procul hinc lubet prius, quid sit, sciscitari, Eu. 548. — ut tu illos procul hinc ex occulto cæderes, Eu. 786. — quando ego conscia mihi sum, a me culpam esse hanc procul, Ad. 349. — sed quis illic est, procul quem video? Ad. 439. — procul hinc stans accepi, He. 607.

Prodeambulo; prodeambulare huc libitum est, Ad. 770.

Prodeo; in funus prodeo, A. 115. — nunc id prodeo, ut, Eu. 1004. — anus quædam prodit, Hea. 276. — prodit nescio quis, Ad. 638.— puer, heus! nemon' huc prodit? Ph. 152. — neque mihi in conspectum prodit, Ph. 443. — prodi, male conciliate, Eu. 669.

Prodo; tu quidem illum plane prodis, Hea. 707. — prodidisti et te, et illam miseram, Ad. 696. — eho! an non alemus? prodemus, quæso, potius? He. 672. — aliquot nuptiis prodat dies, A. 314. — anui prodita filia, Hea. 639. —

si semel ille intellexerit, prius proditurum te tuam vitam, quam, Hea. 479.

Produco; producit, vendit, Eu. 134. — ancillas, servos, omnes produxi, Hea. 144. — satin' scis ibi esse? Sy. Oh! qui egomet produxi, Ad. 403. — qui illud produxit scelus, Ad. 315. — hunc producam diem, Ad. 593. — huic malo aliquam producam moram, A. 617.—nisi me falsa spe produceres? A. 650. — non tu eum rus hinc modo produxe aiebas? Ad. 563.

Profecto; Fabulæ! Sr. Profecto sic est, A. 555. — non est profecto: sine, Eu. 381.— nescio, quid profecto mihi animus præsagit mali, Hea. 236. — nescio quod magnum malum profecto me celas, He. 320.— profecto hoc vere dicunt, Ad. 28.— profecto hoc sic est, ut puto, He. 379; et alibi passim.

Profero; nunc si hoc palam proferimus, ille inficias ibit, sat scio. Quid agis? So. Proferam, Ad. 340, 344. — saltem aliquot dies profer, A. 330. — rem profer palam, Hea. 996. — si quid est peccatum a nobis, profer, He. 253. — haud propterea te rogo, ut hoc proferam, He. 107.— proferre incommodum, He. 153. — progeniem proferens, Ph. 395. — quæ proferentur post, si perget lædere, Eu. 18. — an hoc proferendum tibi videtur usquam esse? Ad. 338. — non est opus prolato, He. 104.

Proficiscor; proficiscor aliquo, A. 330. — is hinc proficiscitur, A. 937. — cum milite Corinthum profecta, He. 86. — qua profectus causa hinc es Lemnum? Ph. 566. — fere grandiuscula jam profecta est illinc, A. 816. — interea miles in Cariam est profectus, Eu. 126. clam me profectus, menses tres abest, Hea. 118. — recta domum sumus profecti, Ph. 859. — tu profectus alio fueras, Eu. 280. — hinc in pistrinum recta proficiscar via, A. 602.—te aiunt proficisci Cyprum, Ad. 225.—ipsam cum omni familia ad me profectam esse aiebant, Ph. 571.

Profiteor; in his Poeta hic nomen profitetur suum, Eu. 3.

Profugio; gnatus ejus profugit inopia, Hea. 528. — hinc egens profugiet aliquo militatum, Ad. 386.

Profundo; profundat, perdat, pereat! Ad. 135.

Progenies; progeniem ab avo atque atavo proferens, Ph. 395.

Prognatus, a, um; Attica, bona, bonis prognata, Ph. 115.

Proh: vide *Pro* (Interj.).

Prohibeo; prohibeo, inquam, Eu. 808. — prohibet facere tua præsentia. Apud alium prohibet dignitas, Hea. 573, 576. — quæ res te facere id prohibet? He. 266. — dum ætas, metus, prohibebant, A. 54. — quæ sese in ignem injicere voluit, prohibui, A. 140. — ipsum prohibeo domo, Ph. 425. — tun' me prohibeas, meam ne tangam? Eu. 807. — si eveniat, quod Di prohibeant, discessio, A. 569. — Deos quæso, ut istæc prohibeant, Ad. 276. — Di mala prohibeant! He. 207.

Proin, Proinde; proin tu fac, apud te ut sies, A. 409. — proin tu, dum est tempus, etiam atque etiam cogita, Eu. 56. — proin tu sollicitudinem istam falsam, quæ te excruciat, mittas, Hea. 177. — ideo, quia, ut vos mihi domi eritis, proinde ego ero fama foris, He. 218. — proinde expiscare, quasi non nosses, Ph. 382.

Prolixe; age, prolixe, Micio, Ad. 947. — accipit hominem nemo prolixius, Eu. 1081.

Prolixus; capillus prolixus, Hea. 290.

Prologus; orator ad vos venio ornatu prologi, He. 9. — oratorem voluit esse me, non prologum, Hea. 11. — nullum invenire prologum potuisset novus, Ph. 15. — in prologis scribundis operam abutitur, A. 5.

Proloquor; censen' ullum me verbum potuisse proloqui? A. 256. — videtur factum prave, proloqui, He. 646. — cogitata proloqui, Ph. 283. — omitto proloqui, Ph. 860.

Prolubium; quod prolubium? Ad. 990.

Promereo, Promereor; quando bene promeruit, Ad. 202. — quum is nihil promereat, A. 332. — ita velim me promerentem ames, Ad. 685. — quod bene promeritus fueris, Ph. 515.

Promissum; fac promissa appareant, Eu. 311. — me Syri promissa huc induxerunt, Hea. 723. — tempus promissa est jam perfici, A. 633.

Promitto; neque promitto quidquam, Ph. 1043. — satis scite promittit tibi, Hea. 729. — promisi ego illis. Mi. Promisti autem? Ad. 944. — fac, promitte, Ad. 946. — promissum ab amicis argentum, Ph. 512. — promissum fuerat, Ph. 535.

Promoveo; promoveo nuptias, A. 713. — præsens promoveo parum, He. 703. — moveo. Ch. Video, sed nihil promoves, Eu. 912. — nihil promoveris, A. 642.

Pronus; capite pronum in teram statuerem, Ad. 317. (Alii legunt *primum.*)

Prope, Propius; prope adest, quum etc., A. 152. — prope jam ut pro uxore haberet, Hea. 98. — partus instabat prope, Ad. 308 — illud rus prope est, Ad. 525. — prope jam excurso spatio, Ad. 864. — prope jam remotum injuria adversarium, He. 22 — propius, accedamus, Sostrata, Ad. 310. — sane hac multo propius ibis, Ad. 582. — accede propius, He. 316.

Propediem; illum tibi salvum affuturum esse hic confido propediem, Hea. 160. — ne tu propediem istius obsaturabere, Hea. 870. — ipsa re experiere propediem, Ad. 892.

Propemodum; propemodum habeo tibi jam fidem, A. 588. — me ejus spero fratrem propemodum jam reperisse, Eu. 205. — egomet habeo propemodum, quam volo, Hea. 1066. — ambos curare, propemodum reposcere illum est, quem dedisti, Ad. 132. — satin' sic est? Gn. Propemodum, Ph. 211.

Propere; propere arcesse, hinc qui auferant eam, A. 981. — ancillas omnes Bacchidis traduce huc ad vos propere, Hea. 744. — heram malo impertiri propere? Ad. 321. — propere præcucurrit, He. 370. — propere curre ad Pamphilum, He. 809.

Propero; propero ad filiam, A. 953. — hominem propero invenire, Ph. 844. — properas mulierem abducere, Ph. 436. — hic properat in Cyprum, Ad. 279. — obstetricem arcesso. Pa. Propera, A. 299. — propera puerum tollere, A. 761. — Dromo, propera, Hea. 250. — propera tu, mea Canthara, curre, Ad. 355. — tanto ocyus properemus, Eu. 609. — adhortor, properent, Eu. 583. — ad te properans per-

curro, A. 356. — properans venit, Eu. 291. — quidnam properans hinc prosilit? Eu. 1029. — quidnam est, quod sic video properantem Getam? Ad. 306.

Propino; hunc comedendum et deridendum vobis propino, Eu. 1086.

Propinquus, a, um; quod ego in propinqua parte amicitiæ puto, Hea. 57. — ex meo propinquo rure hoc capio commodi, Eu. 970.

Propior; nulla alia delectatio propior, Hea. 990. — propior illi, quam ego sum, Ph. 807.

Propitius, a, um; parentes propitii, Ad. 31. — satin' illi Di sunt propitii? Ph. 635.

Proprius, a, um; curavi, propria ea Phædria ut potiretur, Ph. 820. — voluptates propriæ sunt, A. 962. — nihil ne esse proprium cuiquam! A. 718.

Propter (Præpos.); propter amorem uxorem ducere, A. 155. — nihil propter hanc rem, A. 449. — scin' tu turbam hanc propter te esse factam? Eu. 743. — dum ego propter te errans patria careo demens. Propter quam in summa infamia sum, Hea. 257, 259. — propter suam impotentiam se semper credunt negligi, Ad. 609. — vos propter adolescentiam minus videtis. Nos nos sumus mulieres inique æque omnes invisæ viris, propter paucas, He. 274. — propter invidiam adimunt diviti, aut propter misericordiam addunt pauperi? Ph. 276, 277. — ne quid propter tuam fidem decepta pateretur mali, Ph. 469; et alibi passim.

Propter (Adverb.); cibum una capias, adsis, tangas, ludas, propter dormias, Eu. 373. — propter dormiet, Eu. 368. — hic propter hunc adsiste, Ad. 170. — ibi angiportum propter est, Ad. 578.

Propterea; proptera quod serviebas liberaliter, A. 38. — et pol propterea mage nunc ignosco tibi, Eu. 878. — haud propterea te rogo, ut hoc proferam, He. 106. — propterea hæc ira est, He. 711; et alibi.

Propulso; quod tu speras, propulsabo facile, A. 396.

Prorsum, Prorsus; hic homines prorsum ex stultis insanos facit, Eu. 254. — prorsum oblitus sum mei, Eu. 306. — mensibus sex septem prorsum non vidisse, Eu. 332. — prorsum nihil intelligo, Hea. 776. — triduo hoc perpetuo prorsum, Ad. 522. — trepidari sentio, et cursari rursum prorsum, He. 315. — in id redactus sum loci, ut quid agam cum illo, nesciam prorsum, Ph. 979. — quid ita? nempe huic prorsus illam non dat, A. 371. — nihilne? hem. Da. Nihil prorsus (narro), A. 436. — prorsus a me opinionem hanc tuam esse ego amotam volo, A. 511. — accipit hominem nemo melius prorsus, neque prolixius, Eu. 1081. — ita facio prorsus, Hea. 140. — neque ipse gnatus? Mr. Nihil prorsus, Chreme, Hea. 895. — animam recipe. Gn. Prorsus! So. Quid istuc prorsus ergo est? Gn. Perimus! actum est! Ad. 325. — obsecro, vide, ne ille huc prorsus se irruat, Ad. 552. — ipsa, si cupiat, Salus servare prorsus non potest hanc familiam, Ad. 766. — quia non justa, injusta prorsus omnia, omnino obsequor, Ad. 995. — quid agam infelix? prorsus nescio, quo pacto hoc celem, He. 444. — enim, vero prorsus jam tacere non queo, He. 673; et alibi.

Prorno ; foras simul omnes proruunt se, Eu. 599.

Prosilio ; quidnam properans hinc prosilit? Eu. 1029.

Prospere; evenere hæc prospere, Ph. 894.

Prospicio ; atat! nisi mihi prospicio, hæreo, Ph. 962. — plagæ crescunt: nisi prospicis, Ph. 781. — nisi parum prospiciunt oculi, Ph. 734. — tibi prospexi, et stultitiæ tuæ, Hea. 963. — numquid tute prospexti tibi? Ad. 693. — ego jam prospiciam mihi, Ad. 591. — mihi prospiciam et Phædriæ, Ph. 1035. — malo ego, nos prospicere, quam, Eu. 761. — illa, quæ futura sunt, prospicere, Ad. 389. — tun' prospicere nostram in rem quod sit, potes? He. 549. — nisi si prospectum interea aliquid est, Hea. 391. — quam bene abs te prospectum est! Hea. 638. — aderam, cujus consilio ea par fuerat prospici, He. 561.

Prosterno; ceteros prosternerem, Ad. 320.

Prosum ; quibus profueram, et prosum sæpe, Eu. 258. — idem si vobis prodest, Eu. 1070. — quidquid est id, quod reliquit, profuit, He. 463. — capitis periclum adire, dum prosim tibi, A. 679. — vide ne illi prosis, et tu pereas, Eu. 992. — melius, pejus, prosit, obsit, Hea. 643. — qui parum mihi prosit, He. 742. — ut sine suo dispendio mihi prosit, He. 796. — siquidem me amaret, tum istuc prodesset, Eu. 448. — nescis, quantum profueris mihi, He. 877. — prodesse æquum est, Ad. 973.

Protelo ; ne te dictis protelet, Ph. 213.

Proterreo; proterruisti hinc, Hea. 446.

Proterve ; satis, pol, protérve me Syri promissa huc induxerunt, Hea. 723. — proterve iracundus, He. 503.

Protervitas ; pene tua me perdidit protervitas, Hea. 814.

Protervus ; ne protervus videar, Hea. 577.

Protinus ; me conjicerem protinus in pedes, Ph. 191.

Provideo ; herus est, neque provideram, A. 183. — putavit me plus providere, quam se ipsum sibi, Hea. 116. — quæ me aut herum pessumdabunt, A. 208; Ph. 183. — provisum est, ne, Ph. 778.

Provincia ; huic nostro tradita est provincia, Hea. 516. — provinciam cepisti duram, Ph. 72.

Proviso; proviso quid agat Pamphilus, A. 959. — huc proviso, ut, ubi tempus siet, deducam, Eu. 394. — ego hinc ad vos provisam, Ad. 893.

Provoco; quando eo provocat, Ad. 882. — Pamphilam cantatum provocemus, Eu. 443.

Provolvo ; jam ego hunc in mediam viam provolvam, A. 779.

Proximus, a, um ; heus, proximus sum egomet mihi, A. 638. — hic meus amicus illi genere est proxumus, Ad. 655. — Hegio his est cognatus proxumus, Ad. 951. — despondit ei gnatam hujus vicini proxumi, He. 124. — proximo jussa est dari, Ph. 416. — lex est, ut orbæ, qui sunt genere proxumi, eis nubant, Ph. 125. — his mensibus sex septem prorsum non vidisse proximis, Eu. 332. — proximam (villam) esse huic fundo ad dextram, Hea. 732. — ibi proximum est, ubi mutes, Eu. 612. — concedam in angiportum proximum, Ph. 890. — agrum in pro-

ximo hic mercatus es, Hea. 54. — quum in proximo hic sit ægra, He. 341.

Prudens; prudens videnque pereo, Eu. 72.

Psaltria; quid? istæc jam penes vos psaltria est? Ad. 389. — intus psaltria est, Ad. 763. — nobis psaltriam paravit, Ad. 477. — Ctesipho me, et istam psaltriam, usque occidit, Ad. 560. — suspicionem propter fratrem esse, et psaltriam, Ad. 602. — me psaltriam emisse, Ad. 619. — istam psaltriam hinc abstraham, Ad. 846. — adortus jurgio de psaltria, Ad. 406. — de psaltria hac audivit, Ad. 452. — de psaltria agere. Viginti minæ pro psaltria periere, Ad. 728, 747. — in psaltria emunda hic adjutor fuit, Ad. 972.

Publice; custos publice est nunc in Piræeo, Eu. 290. — haud cito mali quid ortum ex hoc sit publice, Ad. 444.

Publicitus; publicitus deportarier in terras, Ph. 977.

Publicus, a, um; jus publicum, Ph. 412.

Pudens; etsi illud inceptum tamen animi est pudentis signum, et non instrenui, Hea. 120. — hæc pudens, modesta, He. 165.

Pudet; si roges, nihil pudet, A. 639. — ecquid te pudet? A. 873. — an quia pudet? Eu. 906. — cujus nunc pudet me, et miseret, Hea. 261. — apud alium ipsius facti pudet. Syre, pudet me, Hea. 576, 581. — pudet dicere, hac præsente, verbum turpe. Eheu, quam pudet! Hea. 1043, 1046. — quid ille fecerit! quem neque pudet quidquam, Ad. 85. — pudet nihil: omnes dentes labefecit mihi, Ad. 245. — fratris me quidem pudet, pigetque, Ad. 393. — pudet: nec, quid agam, neque quid huic respondeam, scio, Ad. 486. — me tui pudet, Ad. 687. — cum puella anum suscepisse inimicitias, non pudet? He. 231. — perii! pudet Philumenæ, He. 794. — itane? non te horum pudet? Ph. 392. — non pudet vanitatis? Ph. 524. — immo malum, hercle: ut nihil pudet! Ph. 643. — hei mihi! non te hæc pudent? Ad. 758. — hoc mihi dolet. Cr. Pudebat, Ad. 275. — denique hercle jam pudebat, He. 807. — si te ipsum mihi puduit dicere, qua resciscerem? Ad. 694. — non simultatem meam revereri saltem? non pudere? Ph. 243. — nihil pudere? Ph. 1041. — non puduisse verberare hominem senem? Ad. 564.

Pudice; hæc pudice vitam agebat, A. 74. — bene et pudice doctum atque eductum ingenium, A. 274. — bene ac pudice educta, Hea. 226.

Pudicitia; res utiles ad pudicitiam, A. 288.

Pudicus, a, um; pudicum ingenium, He. 152.

Pudor; patris pudor. Ut neque me consuetudo, neque amor, neque pudor commoveat, A. 262, 279. — in denegando pudor, A. 632. — eum obstupefecit pudor, Ph. 284. — ah! stultitia est istæc, non pudor, Ad. 275. — pudoris signum, A. 880. — pudorin', anne amori obsequeretur magis, He. 122. — pudore liberos retinere, Ad. 57.

Puella; puellam dono quidam mercator dedit, Eu. 109. — si puellam parerem, nolle tolli? Hea. 627. — annulum ut una cum puella exponeret, Hea. 651. — cum puella suscepisse inimicitias, He. 231. — novitiæ puellæ, Eu. 582.

Puellula; nactus est puellulam Citharistriam, Ph. 81.

Puer; scitus puer, A. 487. — sed quid hoc? puer hercle est. Eho, Mysis, puer hic unde est? A. 744, 750. — puer est natus, A. 835; Ad. 732. — eam consequitur alienus puer. Puer quia clam te est natus, He. 649, 681. — puer causa erit mittundi, Ph. 50. — puer ad me accurrit Mida, Ph. 862. — audivisse vocem pueri vagientis, He. 517. — lacrumæ cadunt, quasi puero, gaudio, Ad. 539. — aliquam puero nutricem para, He. 726. — puero nutricem adduxit, He. 771. — ubi erit puero natalis dies, Ph. 48. — etiam puerum inde abiens conveni Chremis, A. 369. — puerum autem ne resciscat mihi esse ex illa, caulio est, A. 401. — mox deferent puerum huc ante ostium. Missa est ancilla illico, puerum ut afferret simul. Hoc nisi fit, puerum ut tu videas, nihil moventur nuptiæ, A. 508, 516, 517. — mi homo, quo portas puerum? A. 723. — propera adeo puerum tollere hinc ab janua. Cujum puerum hic apposuisti? Si positum puerum ante ædes viderit. Nisi puerum tollis, A. 761, 765, 775, 778. — qui magis licet, puerum supponi? Eu. 39. — se in sui gremio positurum puerum dicebat patris, Ad. 334. — quem puerum tantillum in manibus gestavi meis? Ad. 565. — commenta mater est, esse ex alio viro, nescio quo, puerum natum, Ad. 662. — adeon' pervicaci esse animo, ut puerum præoptares perire? Extulisse extra ædes puerum. Si puerum, ut tollam, cogit, He. 532, 563, 571, 576. — accipias puerum. La. Puerum! quem puerum? Puerum accipias. Puerum injussu, credo, non tollent meo. Puerum, Phidippe, mihi cedo; ego alam, He. 638, 639, 699, 704, 708. — puerum evocare. Puerum exstinguere, He. 732, 749. — heus! puer, dic sodes, quis heri Chrysidem habuit? A. 84. — heus! inquit, puer, Pamphilam arcesse, Eu. 624. — promisti autem, de te largitor, puer, Ad. 944. — eho! puer, curre ad Bacchidem, He. 719. — puer, heus! nemon' huc prodit? Ph. 151. — tum de puero, Dave? Da. Ah, desine, A. 974. — sed quid faciemus puero? He. 668. — pueri inter sese pro levibus noxiis iras gerunt! Mulieres sunt ferme, ut pueri, levi sententia, He. 310, 312. — tu pueris curre, Parmeno, obviam, He. 359. — Æquum esse censent, nos jam a pueris illico nasci senes, Hea. 414. — a pueris parvolis, Ad. 495. — istos usque a pueris curavi, Ad. 967. — adest Parmeno cum pueris, He. 409.

Puerilis, le; puerilis sententia, Ph. 948. — quidnam est? Da. Puerile est, A. 450.

Pueritia; a pueritia familiaritas, Hea. 183.

Puerpera; quid opus facto esset, puerperæ, A. 491. — quam illam puerperam nunc duci huc per viam ægrotam, Ad. 925.

Pugil; si qua est habitior paulo, pugilem esse aiunt, Eu. 315. — pugilum gloria, He. 33.

Pugna; dabit hic aliquam pugnam denuo, Eu. 898. — neque pugnas narrat, Eu. 482.

Pugno; clamant, pugnant de loco, He. 41. — istam psaltriam una illuc mecum hinc abstraham. Mi. Pugnaveris, Ad. 847. — peniculon' pugnare cogitas? Eu. 776.

Pugnus; ne mora sit, quin pugnus in mala hæreat, Ad. 172.— pugnos in ventrem ingere, Ph. 987. — me pugnis occidit, Ad. 560.

Pulcher, a, um; virgo pulchra! Ph. 104. — o faciem pulchram! Eu. 296. — pulcherrimum facinus, Ph. 861.

Pulchre; dixti pulchre, Eu. 376; Ph. 302. — pulchre mehercle dictum, Eu. 416.— pulchre sobrius! Eu. 727. — male mulcabo ipsam. Gn. Pulchre, Eu. 782. — assimulabimus, tuam amicam, hujus esse. Clit. Pulchre, Hea. 333. — instructa pulchre ad perniciem, Hea. 450. — salsamenta hæc fac macerentur pulchre! Ad. 382. — illius sensum pulchre calleo, Ad. 535.— processisti hodie pulchre, Ad. 984. — fœneratum beneficium pulchre, Ph. 492. — sane hercle pulchre suades, Ph. 541. — immo vero pulchre discedo, Ph. 1046.

Pulchritudo; nihil aderat adjumenti ad pulchritudinem, Ph. 105.

Pulpamentum; pulpamentum quæris, Eu. 426.

Pulso; Dromo pulsat fores, Hea. 275. (Nos *pultat.* Ed.)

Pulto; Dromo pultat fores, (alii *pulsat.*) Hea. 275. — quis ostium hoc pultavit? Ad. 641. — pultare ostium vicini, Hea. 410. — horresco semper, ubi pultare hasce (fores) occipio miser, Ad. 637.

Punctum; temporis mihi punctum ad hanc rem est, Ph. 185.

Purgatio; nescio quid peccati portet hæc purgatio, Hea. 625.

Purgo; purgon' ego me de istac Thaidi? Eu. 434. — orat; confitetur; purgat, Ph. 1034. — pisces ceteros purga, Ad. 377. — ad illas ibo, ut purgem me, Ad. 635. — purgem me? Ph. 187. — tu quod te posterius purges, hujus non faciam, Ad. 163. — te ipsum purgare ipsis coram, placabilius est, Ad. 610. — purgando, vobis corrigemus, He. 254. — propterea te sibi purgatum, He. 872.

Purus, a, um; pura oratio, Hea. 46.

Puto; neutiquam officium liberi esse hominis puto, A. 331. — tu, quem ego esse infra infimos omnes puto homines, Eu. 489. — dum hæc puto, Eu. 632. — id vero est, quod ego mihi puto palmarium, Eu. 929. — quod ego vel primum puto, Eu. 1080. — quod ego in propinqua parte amicitiæ puto. Homo sum: humani nihil a me alienum puto. Ingenio te esse in liberos leni puto, Hea. 57, 77, 151. — multo omnium nunc me fortunatissimum factum puto esse, Hea. 843. — id nihil puto, Hea. 901. — profecto hoc sic est, ut puto, He. 379. — haud puto, Ph. 544. — honesta oratio est. So. Recte putas, A. 141. — adeon' me ignavum putas? A. 277. — nisi id putas, quia primo processit parum, A. 673. — bene putas, Eu. 812. — dignam me putas, quam illudas? Hea. 741. — quemquamne animo tam communi esse putas? Hea. 913. — an tu ob peccatum hoc esse illum iratum putas? Hea. 992. — sed si aliter putas, etc. Ad. 605. — me omnino lapidem putas, He. 214. — me esse ignarum putas, He. 682. — nimium me ingratum putas, He. 854. — quo exemplo sibi licere id facere, quod illi fecerunt, putat, Hea. 21. — qui sibi me pro delectamento putat, Hea. 953. — neque legem putat tenere se ullam. Qui, nisi quod ipse fecit, nihil rectum putat, Ad. 86, 100.—

utrum studione id sibi habet, an laudi putat fore? Ad. 383. — ita nunc is sibi me supplicaturum putat? He. 500. — hoc putant, quidquid factum est, ex te esse ortum, Eu. 964. — omnes te in lauta et bene aucta parte putant, Hea. 798. — quod fortunatum isti putant, uxorem nunquam habui, Ad. 43. — qui ita putant sibi fieri injuriam, Ad. 596. — quod te isti facilem putant, Ad. 991. — enim vero spectatum satis putabam, A. 92. — hæc ego putabam esse omnia humani ingenii, A. 113. — quod satis putabas tua bona ambobus fore, Ad. 814. — summum bonum esse heræ putavi hunc Pamphilum, A. 719. — hui! dubium id est? Ch. Ego sic putavi, Hea. 607. — rem ipsam putasti, Ph. 717. — ætate putavit me, et benevolentia plus scire et providere, quam se ipsum sibi, Hea. 115. — neque id putabit, pravum an rectum siet, quod petet, Hea. 485. — dictum puta, A. 29. — vel me monere hoc, vel percontari puta, Hea. 78. — id de lucro putato esse omne, Ad. 821. — omnia hæc illum putato, quæ ego nunc dico, dicere, Ph. 424. — ætate porro minus peccaturum putem? Ph. 1021. — magis, si magis noris, putes, ita rem esse, Hea. 890. — aliquis forsan me putet non putare hoc verum, A. 959. — quod ab ipso allatum est, id sibi esse relatum putet, Ph. 22. — rem ipsam putemus, Ad. 800. — illud merito factum omnes putent, Eu. 388. — ex te recte eum natum putent, He. 399. — et quæ tibi putaris prima, in experiundo repudies, Ad. 862. — miles vero sibi putare adductum ante oculos æmulum, Eu. 623.

Pyrrhus; Pyrrhus idem hoc jam factitavit, Eu. 782.

Pythias; au obsecro mea Pythias, Eu. 656.

Pytisso; pytissando modo mihi quid vini absumsit! He. 457.

Q.

Qua (Adverb.); age, mitto: fieri potis est, ut ne qua exeat, Ad. 629.

Quadrupes (Adject.); quadrupedem constringito, A. 867.

Quærito; te ipsum quærito, Ad. 82. — te ipsam quærito, Ad. 322. — hæc cur quæritet? Eu. 523. — si me senserit eum quæritare, Ad. 364. — lana ac tela victum quæritans, A. 75.

Quæro; o Pamphile, te ipsum quæro, A. 346. — quæro. Pa. Hem! nunccine demum? A. 684. — consilium quæro, A. 704. — numquid meministi? Ch. Id quæro, A. 945. — dum id quæro, tibi qui filium restituerem, Hea. 492. — te ipsum quæro, Hea. 622; Ad. 267. — te jamdudum quæro, Micio, Ad. 724. — quæro: salvus est, ut opinor, Ph. 554. — isne est, quem quæro, an non? Ph. 851. — tu quod quæris, scies, A. 537. — men' quæris? Heus, Chreme: quod quæris, Pasibula est, A. 910, 947. — pulpamentum quæris, Eu. 426. — quem quæris, Pythias? Eu. 546. — quid quæris? Hea. 62. — quæris id, quod habes, parentes: quod abest, non quæris, patri quomodo obsequare, Hea. 1041. — quid sibi hic vestitus quærit? Eu. 558. — men' quærit hæc? Eu. 1005. — men' quærit? Ad. 266, 545. — item alio die quærebam? A. 90. — o! te ipsum quærebam, A. 534. —

quod dicas mihi, alium quærebam, Eu. 1064. — te ipsum quærebam, Hea. 844; Ph. 472. — te quærebam ipsum, Ad. 462. — jam diu aliquam causam quærebat senex, Eu. 999. — quærebat senem, Ph. 594. — etiamne amplius? Th. Nihil: nam quæsivi. Nonne ancillulam quæsivi? Eu. 144, 167. — hoccine quæsisti, obsecro? Hea. 1031. — sed ubi quæram? aut quo nunc primum intendam? A. 344. — ubi quæram? ubi investigem? Eu. 294. — ubi ego illum inveniam? aut ubi quæram? Eu. 643. — ubi ego illum quæram? Ad. 360. — ubi illum quæram, cogito, Ad. 571. — at ego Antiphonem quæram, Ph. 463. — aliam otiosus quæret, A. 399. — senex si quæret me, He. 76. — si quæret me, uti tum dicas: si non quæret, nullus dixeris, He. 78, 79. — si quis me quæret rufus, Ph. 51. — quære, qui respondeat, Eu. 809. — suspicionem istanc ex illis quære, Hea. 996. — hunc abduce, vinci, quære rem, Ad. 483. — conserva, quære, parce, Ad. 817. — quære alium tibi amicum firmiorem, He. 746. — quære, obsecro, Ph. 552. — hunc mihi hoc negotî ceteri dedere, ut illum quæram, Eu. 544. — quid mihi quæram: sanus sim, anne insaniam? Eu. 556. — ehem, Phædria, egon' quem quæram? Eu. 651. — nescio; nisi ut ex ipsa quæras, unde hunc habuerit, Hea. 658. — quamobrem? Sy. Ne quæras, Hea. 745. — ne quam aliam quærat copiam, Hea. 928. — quod si omnes huic malo salutem quærant, Ad. 301. — dotem daretis: quæreret alium virum, Ph. 297. — toto me oppido exanimatum quærere, A. 343. — et tam facile victum quærere, Eu. 261. — sermonem quærere, Eu. 516. — victum volgo quærere, Hea. 447. — qua quærere insistam via? Ph. 193. — quærere in malo crucem? Ph. 543. — nihil tam difficile est, quin quærendo investigari possiet, Hea. 675. — contrivi in quærendo vitam, Ad. 873. — in mea vita tu tibi laudem is quæsitum, scelus, Hea. 315. — vin' satis quæsitum mihi istuc esse? Ph. 810. — laborans, quærens, parcens, Hea. 139. — nomen mulieris cedo quod sit, ut quæratur, Hea. 662. — fiat: quæratur aliud, Hea. 790.

Quæso; quæso animum advortite, A. 8. — bona verba quæso, A. 204. — quæso, ædepol, Charine, A. 316. — Deos quæso, ut sit superstes, A. 488. — quî, quæso? Quodnam quæso hercle? Eu. 307, 356. — quæso, inquam, Strato, eone es ferox, quia? Quid ille, quæso? Eu. 414, 431. — quæso hercle ut liceat, pace quod fiat tua, Eu. 466. — quid istuc mali est, quæso? Tam graves hos (rastros), quæso? Non possum. Ch. Cur non? quæso, tibi parce, Hea. 83, 92, 163. — non sinam, inquam. Clit. Quæso, paulisper, Hea. 378. — ubinam est, quæso? Hea. 430. — illuc, quæso, redi, quo cœpisti, Æschine, A. 191. — immo hercle hoc quæso, Syre, Ad. 248. — Deos quæso, ut istæc prohibeant, Ad. 276. — salvus nobis, Deos quæso, ut siet, Ad. 299. — quæso hanc nunc noscite, He. 8. — prodemus, quæso, potius? He. 672. — quæso ædepol, Bacchis, mihi quod ex pollicita tute, ut serves, He. 787. — adesto, quæso, Ph. 350. — quæso, quid si filiam suam unicam locaret? Quæso, ego dabo, quiesce, Ph.

644, 669. — binan'? quæso! Ph. 789.

Quæstus; olim isti fuit generi quondam quæstus apud seclum prius. Is quæstus nunc est multo uberrimus, Eu. 246, 253. — ne nomen mihi quæstus obstet apud te, He. 735. — quæsti gratia, He. 837. — quæstum occipit, A. 79. — eum esse quæstum in animum induxi maximum, Hea. 49; He. 50. — per te uti quæstum faceret, Hea. 640. — quando eum quæstum occeperis, Ad. 207. — si esset alia ex hoc quæstu, He. 756.

Qualis, le; non satis me pernosti etiam, qualis sim, Simo, A. 504. — qualis sim amicus periclum facias, He. 766. — qualis ego in hunc fuerim, Ph. 1031. — metuo, qualem tu me esse hominem existumes, Eu. 757. — mihi, quale ingenium haberes, fuit indicio oratio, Hea. 384.

Quam; conjunctio varii usus.

1. *Comparationi inserviens.* Potius, quam, A. 21. — magis quam, A. 163. — ubivis facilius quam in hac re, A. 203. — nihilo plus agas, quam si, Eu. 63. — potius quam te inimicum habeam, Eu. 174. — Thais, quam ego sum, majuscula est, Eu. 527. — formosior videre mihi, quam dudum, Eu. 730. — omnia prius experiri, quam armis, Eu. 788. — vobis placere potius, quam sibi, Hea. 52. — nihil rerum omnium est quod malim, quam, etc., Hea. 208. — quidvis malo, quam hunc amittere, Hea. 859. — immo abeat multo malo, quovis gentium, quam hic per flagitium ad inopiam redigat patrem, Hea. 930. — potius, quam lites sequar, Ad. 249. — nihil est, quod malim, quam illam totam familiam mihi dari obviam, Ad. 312. — an non sextotis mensibus prius olfecissem, quam ille quidquam cœperit? Ad. 398. — animam relinquam potius, quam illas deseram, Ad. 499. — attentiores sumus ad rem omnes, quam sat est, Ad. 838. — hæc res non minus me male habet, quam te, He. 606. — quid est, quod mihi malim, quam quod huic intelligo evenire? He. 795. — plus hodie boni feci imprudens, quam sciens ante hunc diem unquam, He. 881. — minus multo audacter, quam nunc lædit, læderet, Ph. 11. — verumtamen potius quam lites secter, Ph. 408. — plus, quam opus est scito, sciet, Ph. 583. — quid minus utibile fuit, quam hoc ulcus tangere? Ph. 689. — propior illi, quam ego sum, ac tu, nemo est, Ph. 807; et alibi passim.

2. *Superlativis additum intendit significationem.* Quam maxime oro. Esse quam deterrimum, A. 825, 837. — te redimas quam queas minimo, Eu. 74. — tute scis, quam intimum habeam te, Eu. 127. — apud te quam gratissima, Hea. 368. — quam ocissume ut des, Hea. 869. — adolescens quam minima in spe situs. Fac quam plurimum illis relinquas, Ad. 817. — quam maxime servire vestris commodis, He. 51. — quam minimo pretio suam voluptatem expleat, He. 69.

3. *Sequente Adjectivo.* Aut velle in ea re ostendi, quam sis callidus, A. 198. — nec clam te est, quam illi utræque res nunc utiles sient, A. 286. — vide quam iniquus sis præ studio, A. 827. — quam hoc munus gratum Thaidi arbitrare esse? Eu. 275. — quam liberali facie! quam ætate integra! Eu. 473. — quam elegans formarum specta-

tor siem, Eu. 566. — scin' quam fretus? Eu. 1062. — quam iniqui sunt patres. Ad has res quam sit perspicax. Te novi, quam esse soleas impotens, He. 370, 371. — heri in vino quam immodestus fuisti! quam molestus! Hea. 568. — vel me hæc deambulatio quam non laboriosa ad languorem dedit! Hea. 807. — quam multa injusta ac prava fiunt moribus! Hea. 839. — quam tristis est! He. 352. — quam longum spatium amandi amicam tibi dedi? He. 684. — hæc quam sint suavia, et quam cara sint, Ph. 344. — quam uterque est similis sui! Ph. 500. — quam scitum est, ejusmodi parare in animo cupiditates! Ph. 820; et alibi.

4. *Sequente Verbo.* Quam timeo, quorsum evadas! A. 127. — quam vellem! A. 327; Hea. 185. — ah! nescis, quam doleam, Hea. 935. — quam gaudeo! Ad. 445. — quam timeo, Ph. 607; et alibi.

5. *Sequente Adverbio.* Illa rejecit se in cum, flens, quam familiariter, A. 136. — omnes scimus, quam misere hanc amarit, A. 521. — quibus quidem quam facile potuerat quiesci, si hic quiesset, A. 693. — quasi ego, quam dudum, rogem, A. 852. — labascit, victus uno verbo, quam cito! Eu. 178. — continuo accurrit ad me, quam longe quidem, Eu. 335. — quam venuste! Eu. 457. — quam mox irruimus? Eu. 787. — quam timui male! Hea. 664. — ego hinc ad hos provisam, quam mox virginem arcessant, Ad. 893. — hic Pamphilus jurabat quoties! quam sancte! He. 12. — nequeo satis, quam hoc mihi videtur factum prave, proloqui, He. 646. — quam inique comparatum est! Ph. 41. — expecto, quam mox recipiat huc sese Geta, Ph. 605. — quam sæpe forte temere eveniunt, quæ non audeas optare! Ph. 756.

6. *Præcedente* Tam, *aliisque voculis.* Utinam tam aliquid invenire facile possis, quam hoc peribit! Eu. 211. — non tam ipso quidem dono, quam abs te datum esse, Eu. 393. — nam id nobis tam flagitium est, quam illa, Ad. 423. — tam placidum, quam ovem, reddo, Ad. 536. — tam excoctam reddam, atque atram, quam carbo est, Ad. 853. — turbent porro, quam velint, He. 633. — si tu illam attigeris secus quam dignum est, liberam, Ph. 438; et alibi.

Quamobrem; quamobrem? nisi si id est, quod suspicor, A. 249. — dictum ac factum invenerit aliquam causam, quamobrem ejiciat oppido, A. 383. — quamobrem? Pa. Nescio. A. 665. — multæ sunt causæ, quamobrem cupiam abducere. Quamobrem, Phædria, cupio aliquos parare amicos beneficio meo, Eu. 145, 148. — quamobrem? quid factum est? taces? Quid is, obsecro, ad nos? quamobrem adductus est? Eu. 820, 825. — nunc, quamobrem has partes didicerim, paucis dabo. Quamobrem omnes vos oratos volo, ne, Hea. 10, 26. — quamobrem id faciam, vera causa est. Clit. Fabulæ! nihil satis firmi video, quamobrem accipere huno mihi expediat metum, Hea. 336, 337. — ego vero hinc abeo, quando is, quamobrem huc veneram, res abiit, Ad. 436. — hem! vide, ut discidit labrum. De. Quamobrem? Ad. 562. — ego in hac re nihil reperio, quamobrem lauder tantopere, Ad. 594. — me miseram! quæ nunc, quamobrem accuser, nescio, He. 205. — nullus sum! Par. Qui

dum? Pa. Perii! Par. Quamobrem? He. 319. — abs te quamobrem hæc abierit, causam vides, He. 382. — quamobrem omnes meditari secum oportet, Ph. 241. — at nos unde? aut quamobrem? Ph. 418.—quamobrem? aut quidnam facturus? cedo, Ph. 549. — quamobrem? aut quid dicet? Ph. 703.

Quamprimum; quamprimum hoc me libera metu, A. 352. — fac, quamprimum hæc audiat, Eu. 1041. — hominem quamprimum absolvitote, Ad. 283. — quid agam, quamprimum sciam? Ad. 518. — ut hoc quamprimum, quidquid est, certum sciam? He. 324. — adire quamprimum senem, Ph. 285.

Quamvis (*Quantumvis*); quamvis etiam maneo otiosus hic, Ad. 280.

Quando; ut quimus, aiunt, quando ut volumus, non licet. Duc me ad eam, quando huc veni, ut videam, A. 807, 820. — meus fac sis postremo animus, quando ego sum tuus, Eu. 196. — sicubi eum satias hominum, aut negoti si quando odium ceperat. Quando illud, quod tu das, expectat, atque amat. Metuit semper, quem ipsa nunc capit fructum, ne quando iratus alio conferas, Eu. 404, 447, 450. — quando? Do. Hodie, Eu. 697. — quando istuc erit? Hea. 238. — verum enim quando bene promeruit, fiat. Quando eum quæstum occeperis, Ad. 202, 207. — quando hoc bene successit, hilarem hunc sumamus diem, Ad. 288.—quando vitium oblatum est; quod ad illum attinet potissimum, Ad. 297. — postremo, quando ego conscia mihi sum, Ad. 349. — quando ego tuum non curo, ne cura meum, Ad. 806. — experiamur contra hæc, quando eo provocat, Ad. 882. — si quando ad eam accesserat confabulatum, He. 181. — sed quando sese esse indignam deputat matri meæ. Quando nec gnatus, neque hic mihi quidquam obtemperant, He. 477, 512. —abibo hinc, præsens quando promoveo parum, He. 703. — quando evenere hæc nobis, frater, prospere, Ph. 894. — quando nihil times. Quando jam accusando fieri infectum non potest, Ph. 998, 1033; et alibi passim.

Quandoquidem; quandoquidem ipse est ingenio bono, A. 488. — quandoquidem tam iners sum, A. 610. — quandoquidem illarum neque te quisquam novit, Eu. 374. — quandoquidem ducenda est, Hea. 1066. — quandoquidem hoc nunquam mihi ipse voluit credere, Ad. 644. — quandoquidem hic vult, Ad. 960. — quandoquidem illam a me distrahit necessitas, He. 492. — quandoquidem solus regnas, Ph. 405.

Quanquam; quanquam illam cupio abducere, Eu. 172. — quanquam hæc inter nos nuper notitia admodum est, Hea. 53. — quanquam est scelestus, Ad. 170. — quanquam injurium est, Ad. 206.

Quanti; vid. in *Quantus.*

Quanto; ah! quanto satius est, te id dare operam, qui, A. 308. — idem hoc tute melius quanto invenisses, Eu. 453. — quanto magis magisque cogito, Eu. 507.—quanto nunc formosior videre mihi, Eu. 729. — quanto minus spei est, Eu. 1052. — quanto diutius abest. Hic mihi quanto nunc plus sapit, Hea. 424, 507. — quanto tuus est animus natu gravior, Hea. 645. — quanto fuerat præstabilius, He. 284.

Quantum; quantum intellexi modo senis sententiam, A. 207. — he-

rus, quantum audio, uxore excidit, A. 424; A. 578. – quantum huic promoveo nuptias? A. 713.—quantum intelligo, A. 758. — quantum potes, A. 863. — sed, ego quantum suspicor, ad virginem animum adjecit, Eu. 142; Eu. 377.—quantum ego illum vidi, Eu. 615 — quantum potest, Eu. 835. — quantum queo, Eu. 843. — quantum ille potuit cogitare commode, Hea. 14. — quantum ex ipsa re conjecturam cepimus, Hea. 266. — quantum audio hujus verba, Hea. 682. — quantum ego intelligere possum, Hea. 986. — maceriam jube dirui, quantum potest, Ad. 913. — nescis, Parmeno, quantum hodie profueris mihi, He. 877. — incredibile est, quantum herum anteeo sapientia, Ph. 247. — o omnium, quantum est, qui vivant, homo hominum ornatissime! Ph. 852. — os opprime. Dr. Impurum vide, quantum valet, Ph. 986.

Quantumvis; esse quantivis pretii, A. 858.

Quantus, a, um; tu quantus quantus, nihil nisi sapientia es, Ad. 395. — quantus metus est mihi, Ph. 482.—haud existumaus, quanto labore partum, Ph. 46. — quanta quanta hæc mea paupertas est, Ph. 902. — quantam et quam veram laudem capiet! Eu. 924. — quantam fenestram ad nequitiam patefeceris! Hea. 481. — quantam obtuli adventu meo lætitiam! He. 817. — quanta de spe decidi! Hea. 250. — quanta spe decidi! Hea. 852. — nescis ex quanta ærumna extraxeris, He. 877. — quanta me cura afficit gnatus! Ph. 441. — nescis, quantis in malis verser, quantasque hic mihi confecit sollicitudines, A. 652. — quantas copias adducere? Eu. 754. — quantas turbas concivi? Hea. 972. — quantis commoditatibus hunc onerastis diem! Ph. 840. — quantum hic operis fiat, Hea. 72. — Dii, Deæque, quantum est, perduint! Hea. 810. — quantum tibi opus est argenti? Ph. 556. — quantum is voluerit, Ph. 721. — quanti queas, Eu. 75.—quanti est sapere! Eu. 790. — emit! quanti? Eu. 983. — illum ostendisti, quanti penderes, Hea. 155. — saltem quanti emta est, Syre, Ad. 250. — a me argentum, quanti est, sumito, Ad. 982. — quantum imperavi, date, A. 485. — nisi eum, quantum tibi opis Di dant, servas, castigas, mones? Hea. 592. — ille haud scit, paulum lucri, quantum ei damni apportet, Hea. 747. — non vides, quantum mali ex ea re excites? Hea. 1015. — quantum debui, Ph. 53. — quantum libuit. Quantum ab hac accipio, Ph. 642, 656. — nescis quanto in periclo simus, Ph. 58. — ah, nescis quantis in malis verser, A. 650.

Quapropter (Adverb.); quapropter? Si. Rogas? A. 163. — quapropter? Da. Ita facto est opus, A. 717. — quapropter? Cl. Quia enim, Hea. 188. — quapropter? quia, He. 311.

Quapropter (Conj.); quapropter hæc res neutiquam neglectui est mihi, Hea. 357. — quapropter quoquo pacto tacito est opus, Ad. 343. — quapropter enitar, Ad. 498. — quapropter te ipsum purgare ipsis coram, placabilius est, Ad. 610. — qua me propter exanimatum citius eduxi foras, He. 364. — quapropter te huc foras puerum evocare jussi, He. 732.

Quare; aurum quare sit suum,

Quare æquum est vos cognoscere, Eu. 11, 42. — hem! perii! quare? Ad. 328.

Quasi; quasi exprobratio est beneficii, A. 44. — quasi necesse sit, A. 373. — quasi de improviso respice, A. 418. — quasi non tibi renuntiata sint hæc. Quasi tu dicas, A. 500, 503. — quasi hoc te orando a me impetrare oporteat. Quasi illa tua sit, A. 545, 550. — quasi ego, quam dudum, rogem, A. 852. — quasi quidquam gravius dici possit. Quasi tu hujus indigeas patris, A. 876, 892. — quasi difficile sit, Eu. 209. — requiescere ubi volebat, quasi: nostin'? Gn. Scio: quasi ubi illam expueret miseriam ex animo, Eu. 405, 406. — quasi nunc exeam, Eu. 461. — quasi vero paulum intersiet, Eu. 685. — ad me? qui? quasi istuc! Eu. 744. — quasi dedita opera, Eu. 840. — quasi sorex, Eu. 1023. — quasi nemo siet. Quasi talenta ad quindecim, Hea. 65, 145. — ita res est hæc nunc, quasi quum. Quasi istic minor mea res agatur, quam tua, Hea. 318, 354. — quasi is non divitiis abundet, Hea. 527. — quasi desit locus, Hea. 587. — quasi non ea potestas sit tua, Hea. 720. — quasi qui cupiunt nuptias, Hea. 886. — quasi jam usquam tibi sint viginti minæ, Ad. 224. — age: quasi nunc norimus nos inter nos, Ad. 272. — quasi nunquam affueris, Ad. 291. — lacrumæ cadunt, quasi puero, gaudio, Ad. 539. — ita vita est hominum, quasi quum ludas tesseris, Ad. 743. — quasi re bene gesta, Ad. 779. — quasi non hoc sit maximum, Ad. 945. — quasi tu non multo malis narrare, He. 110. — me filiis relinquunt quasi magistrum, Ph. 72. — quasi non nosses. Quasi non noris, Ph. 382, 388.

Quatio; homo quatietur foras, Eu. 358.

Que (Conjunct.); humani ingeni, mansuetique animi officia, A. 114. — dumque ætas tulit, A. 444. — oro, vixque id exoro, A. 587, 594. — ludum jocumque dices, Eu. 299. — præter æquumque et bonum, Ad. 64. — illique exopto, ut, He. 490. — vereorque, ne, Ph. 584; et centies alibi.

Queo; quantum queo, Eu. 843. — quod queo, Ad. 424. — nunc quum non queo (mutare), Ad. 742. — curre. Par. Non queo, He. 443. — tacere non queo, He. 673. — minus queo, Ph. 786. — pectore consistere nihil consilii quit, Ad. 616. — non quit pati, He. 183. — ut quimus, aiunt, A. 807. — nunquam istuc intelligere, A. 591. — nec te quivit hodie cogere, A. 656. — egone istuc conari queam? A. 270. — quantum queam, A. 578. — si queam mutare, Ad. 741. — meritus de me est, quod queam, He. 760. — vim ut queas ferre, A. 277. — redimas quam queas minimo: si nequeas paululo, at quanti queas, Eu. 74, 75. — ut neque misericordia, neque precibus molliri queas? Ph. 498. — ut jure irasci non queat, A. 395. — sufferre ejus sumtus queat, Hea. 453. — tolerare hujus sumtus non queat, Hea. 544. — forma nosci non quita est, He. 572.

Queror; quid querar? Ad. 793.

Qui, Quis, Quæ, Qua, Quod, et *Quid.* Non qui argumentum narret, sed qui malevoli veteris Poetæ maledictis respondeat, A. 6. — nescio qui senex modo venit, A. 857. — qui color, nitor, vestitus? Eu. 242.

— quære, qui respondeat, Eu. 809. — facis adeo indigne injuriam illi, qui non abstineas manum, Hea. 565. — quemquamne animo tam communi esse, aut leni putas, qui se vidente amicam patiatur suam? Hea. 914. — nescis, qui vir sit, Ad. 727. — sed ego nunc mihi cesso, qui non humerum hunc onero pallio, Ph. 843. — tum si quis magistrum cepit ad eam rem improbum, A. 192. — quid facerem, si quis nunc me roget? A. 258. — negat quis? nego, Eu. 252. — roget quis, Eu. 511. — si quis recte aut commode tractaret, Hea. 152. — sed quis ostium hoc pultavit? Ad. 641. — quis me est fortunatior? He. 849. — nunc si quis est, qui hoc dicat, Ph. 13. — si quis me quæret rufus, Ph. 51. — cujus mos maxume est consimilis vostrum, Hea. 393. — cujus tu fidem in pecunia perspexeris, Ph. 60. — ne cui sit vostrum mirum, Hea. 1. — cui? quando nupsit? Ad. 675. — hanc conditionem si cui tulero extrario, Ph. 578. — quem, inquit, ad cœnam vocabo meorum æqualium? A. 454. — at quem Deum? Eu. 590. — pejore res loco non potest esse, quam in quo nunc sita est, Ad. 345. — peperit filia, hem! taces? ex quo? He. 527. — nescis, quo in metu, et quanto in periclo simus, Ph. 57. — qui quum hunc accusant, Nævium, Plautum, Ennium accusant, A. 18. — propere arcesse, hinc qui auferant eam, A. 981. — quasi qui cupiunt nuptias, Hea. 886. — quorum æmulari exoptat negligentiam potius, quam, A. 20. — in denegando modo quis pudor paululum adest, A. 632. — quibus profueram, Eu. 258. — quos hic noster auctores habet, A. 19. — non possum satis narrare, quos ludos præbueris intus, Eu. 1009. — quæ solet quos spernere! Hea. 363. — sumtus, quos fecisti in eâm, quam æquo animo tuli? He. 685. — fere in diebus paucis, quibus hæc acta sunt, A. 104. — quæ hæc est fabula? A. 749. — egone illam? quæ illum? quæ me? quæ non? Eu. 65. — tum quæ ejus confidentia est? Eu. 838. — ex sua libidine moderantur, nunc quæ est, non quæ olim fuit, Hea. 216. — quæ sit ejus ætas, vides, Hea. 555. — quæ ista est pravitas, quæve amentia est? Hea. 975. — quæ (culpa) sit ignoscenda, Ph. 1014. — si qua est habitior paulo, pugilem esse aiunt, Eu. 315. — si qua laboriosa est, Hea. 44. — nunc quam rem vitio dent, quæso animum advortite, A. 8. — ne quam faciam in nuptiis fallaciam, A. 212. — timeo misera, ne quam ille hodie insanus turbam faciat, Eu. 616. — ne quam in illum Thais vim fieri sinat, Eu. 962. — ne quam aliam quærat copiam, ac, Hea. 928. — duxi uxorem, quam ibi miseriam vidi! Ad. 871. — dixere causam tunc, nescio quam, He. 186. — qua fiducia id facere audeam? A. 615. — qua audacia tantum facinus audet? Eu. 957. — hac quidem causa, qua dixi tibi, Hea. 87. — qua ratione istuc? Ad. 674. — aut qua via te captent, eadem ipsos capi, He. 73. — interea inter mulieres, quæ ibi aderant, A. 118. — ita uti quæ ornantur sibi, Hea. 288. — quas faciet de integro Comœdias, A. 26. — quas credis esse has, non sunt veræ nuptiæ, A. 47. — Eunuchum quem dedisti nobis, quas turbas dedit! Eu. 653. — in his, quas pri-

mum Cæcilii didici novas, He. 14. — vicissim partes tuas acturus est. An. Quas? Ph. 834. — quibus (nuptiis) quam facile potuerat quiesci, A. 693. — ego, quia non rediit filius, quibus nunc sollicitor rebus! Ad. 36. — quibus in rebus alius ne iratus quidem est, He. 308. — ego quoque una pereo, quod mihi est carius, Eu. 211. — quid ais? Th. Id quod res est, Eu. 747. — quod hoc genus est? He. 198. — aliquid inveni modo, quod ames, Eu. 309. — sine me, vacivum tempus ne quod duim mihi laboris, Hea. 90. — nescio, quod magnum malum me celas, He. 319. — quo jure, quaque injuria, A. 214. — quo pacto Rhodium tetigerim in convivio, Eu. 420. — quo studio vitam suam te absente exegerit, Hea. 280. — quo redibo ore ad eam, quam contemserim? Ph. 916. — quin habeat, quæ quidem in homine dicuntur bona? Hea. 193. — unde exordiar narrare, quæ nec opinanti accidunt, He. 362. — ego, quæ in rem tuam sint, ea velim facias, Ph. 449. — si mihi pergit, quæ vult, dicere; ea, quæ non vult, audiet, A. 922. — ubi adbibit plus paulo, sua quæ narrat facinora! Hea. 220. — sedulo moneo, quæ possum, pro mea sapientia, Ad. 428. — cœpi iis omnia facere, obsequi quæ vellent, Ph. 79. — scin' me in quibus sim gaudiis? Eu. 1034. — non sic ludibrio tuis factis habitus essem. My. Quibus? He. 526. — quid est, quod me velis, A. 45. — quid? tu his rebus credis fieri? Quid videtur hoc tibi mancipium? Eu. 245, 273. — quid ita? Eu. 366, 724; Hea. 610. — quid tum postea? Eu. 370, 637, 1023; Ad. 653; He. 551. — quid? hunc non vides? Eu. 463. — procul hinc lubet prius, quid sit, sciscitari, Eu. 548. — nescio, quid profecto absente nobis turbatum est domi, Eu. 649. — quid factum est? taces? Quid is, obsecro, ad nos? Eu. 820, 825. — quid? ah! volet, certo scio, Eu. 888. — quid? isti te ignorabant, Eu. 1088. — quid sene nostro erit miserius? Cedo istuc tuum consilium: quid id est? Hea. 255, 332. — videbimus, quid opus sit, Hea. 558. — quid me fiat, parvi pendis. Quid tum, quæso, si hoc pater resciverit? St. Quid si redeo ad illos, qui aiunt: quid si nunc cælum ruat? Hea. 715, 718, 719. — ita fiat! et istoc, si quid potis est, rectius, Ad. 523. — sed, quid ista, Æschine, nostra? aut quid nobis cum illis? abeamus: quid est? Ad. 681, 682. — ob eam rem, si quid usus venerit, Ad. 899. — quid? ego vobis, Geta, alienus sum? Ph. 544. — quid, si animam debet? Ph. 660. — quid? non, obsecro, es? Ph. 741. — expecto quid velis. Si tibi quid feci, aut facio, quod placeat. Id arbitror apprime in vita esse utile, ut ne quid nimis, A. 34, 41, 62. — me, et te imprudens, nisi quid Di respiciunt, perdidi, A. 644. — ut neque quid me faciam, neque quid agam, certum siet! Ad. 614. — introiit videre, quid agat, He. 345. — egon' te pro hoc nuntio quid donem? quid? quid? nescio. Par. At ego scio. Pa. Quid? He. 850, 851. — cedo, quid portas, obsecro? Quid agam? Ph. Quid ais? Ph. 197, 200. — ne quid plus minusve faxit, quod, Ph. 553. — cedo, quid postulat? Gn. Quid? nimium, Ph. 641, 642.

Quid (Sequente Genitivo). Si quid

consilii habet, ut consumat nunc, A. 159. — quid illic hominum litigant? A. 747. — quid illud gaudii est? A. 965. — Di boni, quid hoc morbi est? Eu. 225. — quid istuc, inquam, ornati est? Eu. 237. — quid hoc hominis? Quid illud mali est? Eu. 546, 547. — quid istuc est rei? Quid istuc nam monstri fuit? Eu. 652, 656. — quid illuc hominis est? Eu. 832. — quid illi credis animi tum fuisse? Eu. 1014. — quid reliqui est, quin habeat? Ibo hinc intro, ut videam, nobis quid cœnæ siet, Hea. 193, 211. — pergin' istuc prius dijudicare, quam scis, quid veri siet? Hea. 237. — pytissando modo quid vini absumsit! Hea. 458. — nescio, quid peccati portet hæc purgatio, Hea. 625. — quid est rei? Hea. 743; He. 811. — haud cito mali quid ortum ex hoc sit publice, Ad. 444. — causæ quid dicam? Ad. 533. — quid hoc, malum! infelicitatis? Ad. 546. — quid huic hic negoti est. Mirabar, quid hic negotii esset tibi. Tibi vero, quid istic est rei? Quid illi tandem creditis fore animi misero? Ad. 642, 646, 648, 669. — quid adhuc habent infirmitatis nuptiæ? He. 176. — quid morbi est? He. 323, 357. — quid mulieris uxorem habes? Ad. 634. — ne quid verborum duint, Ph. 712.

Quid, (propter quid, Quare.) Quid verbis opus est? A. 99, 165; Ph. 75, 100. — quid multis moror? A. 114. — quid ita? A. 323; Eu. 366, 724; Hea. 610. — lætus est, nescio quid, A. 341. — quid timeas, scio, A. 347. — quid est quod succenset tibi? A. 449. — quid veniam? A. 714. — quid tu Athenas insolens? A. 909. — quid hic stabas? cur non recta introibas? Quid taces? Eu. 87, 88. — miror, quid ex Piræeo abierit. Nescio quid circumspectat, Eu. 290, 291. — quid gestiam, aut quid lætus sim, Eu. 555. — quid multa verba? Eu. 568. — quid crepuerunt fores hinc a me? Hea. 173. — quid tristis es? Dr. Quid tristis ego siem? Ad. 83, 84. — quid ego nunc te laudem? Ad. 257. — quid consolare me? He. 293. — sed quid tu es tristis? Ph. 57. — quid hic conterimus operam frustra? Ph. 210. — sed quid cessas hominem adire? Ph. 252; et alibi passim.

Quid istic : Quid istuc (formula concedendi). Quid istic? Eu. 171; Hea. 1055, 1066; Ad. 960. — quid istuc? A. 573; Eu. 388; Ad. 351.

Quod (propter quod). Si quid est, quod mea opera opus sit vobis, A. 740. — quid est, quod sic gestis? Quid est, quod lætus sis? Eu. 558, 559. — sed quid hoc, quod timida subito egreditur Pythias? Eu. 642. — jam hoc aliud est, quod gaudeamus, Eu. 1040. — id primum dicam; deinde, quod veni, eloquar, Hea. 3. — nihil adhuc est, quod vereare, Clinia. Et quod illum insimulat durum, id non est, Hea. 175, 204. — nihil est, illic quod moremur diutius, Hea. 834. — est quod me transire ad forum jam oporteat, He. 273. — quod me accusat nunc vir, sum extra noxiam, He. 276. — adolescenti nihil est, quod succenseam, Ph. 361. — numquid est, quod opera mea vobis opus sit? Ph. 553. — nihil est, quod verear, Ph. 737. — vin' primum hodie facere, quod ego gaudeam, et quod tuo viro oculi doleant? Ph. 1051.

Quî (*ut*); quanto satius est, te id dare operam, quî istum amorem ex animo amoveas tuo? A. 308. —

facite, fingite, invenite, efficite, quî detur tibi. Ego id agam, mihi quî ne detur, A. 335, 336. — hanc fidem sibi, me obsecravit, quî se sciret non deserturum, ut darem, A. 403. — orationem sperat invenisse se, quî differat te, A. 409. — dum id quæro, tibi quî filium restituerem, Hea. 492. — argentum dabitur ei ad nuptias, aurum, atque vestem, quî .... tenesne? Hea. 778. — des quî aurum, ac vestem, atque alia, quæ opus sunt, Hea. 856. — huic demus, quî fruatur, Ad. 954. — aliquantulum quæ afferret, quî dissolverem quæ debeo, Ph. 654.

Quî (*quomodo*); quî scire posses, aut ingenium noscere? A. 53. — quî, cedo? A. 150. — quî scis? A. 321. — quî istæc tibi incidit suspicio? Si. Quî? quia te noram, A. 502, 503. — quî scis ergo istuc? Quî scis eos nunc discordare inter se? A. 566, 576. — quî sciam? A. 793. — quî credis? Non potest. Pa. Quî non potest? A. 936, 956. — quî magis licet, currentes servos scribere? Eu. 36. — utrumque hoc falsum est: effluet. Th. Quî istuc? Eu. 121. — at numquid aliud? Pa. Quî dum? Ge. Quia tristis es, Eu. 273. — ita prorsum oblitus sum mei. Pa. Quî quæso? Eu. 307. — quî istuc facere Eunuchus potuit? Eu. 657. — scin' tu, adeo ad te attinere hanc omnem rem? Ch. Ad me? quî? quasi istuc! Eu. 744. — noveram, sine sanguine hoc fieri non posse, quî abstergerem vulnera? Quî scis, an quæ jubeam, sine vi faciat? Eu. 778, 789. — quî referam illi sacrilego gratiam? Eu. 910. — quî minus, quam Hercules servivit Omphalæ? Eu. 1026. — quî tam facile potueris, Hea. 362. — nam quî ille poterit esse in tuto? dic mihi, Hea. 708. — id quî, nescio, Hea. 960. — quî tibi magis licet meam habere? Ad. 180. quî potui melius? Ad. 216. — quî magis morem gereret? Ad. 712. — nam quî minus mihi idem jus æquum est esse, quod mecum est tibi? Ad. 804. — O! quî vocare? Ad. 895. — sed quî istuc credam ita esse? He. 103. — quî scis, an, He. 235. — nec, quî hac mihi eveniat, scio, He. 279. — at sic citius, quî te expedias his ærumnis, reperias. Nullus sum. Par. Quî dum? Morbus quî auctus siet, He. 288, 319, 334. — aliud si scirem, quî possem, He. 749. — hoc quî occultari facilius credas, dabo, He. 870. — quæ mater, quî cognata tibi sit, Ph. 130. — argentum est ultro objectum, ut sit quî vivat, Ph. 769. — abduci non potest. De. Quî, non potest? Ph. 798. — quî istuc credam ita esse? Ph. 854. — satis superbe illuditis me. De. Quî. Ph. Rogas? Ph. 914.

Quia; quia tum mihi lamentari præter ceteras visa est, A. 121. — sic existumet; responsum, non dictum esse, quia læsit prior, Eu. 6. — sane, quia vero hæ mihi patent semper fores: aut quia sum apud te primus. Porro Eunuchum dixti velle te, quia solæ utuntur his reginæ, Eu. 89, 90, 168. — quamobrem, Chreme? Ch. Quia pessume istoc in te atque in illum consulis. An eo fit, quia in re nostra aut gaudio sumus præpediti nimio, aut ægritudine? Hea. 436, 505. — quia non rediit filius, quæ cogito! Ad. 35. — non, quia ades præsens, dico hoc, Ad. 394. — quia enim, qui eos gubernat animus, infirmum gerunt, He. 311. — quid pertimui autem, bellua?

an quia, quos fallam, pro uno duo sunt mihi dati? Ph. 601.

Quicum, vel *Quocum;* vide *Cum.*

Quicumque; cum quibus erat cumque una, iis sese dedere, A. 63. — quodcumque inciderit in mentem, Hea. 484. — quæ meo cumque animo lubitum est facere, A. 263.

Quidam, ædam, oddam; fuit olim quidam senex, mercator, A. 221. — neque tibi obstat, quod quidam facit, Eu. 483. — domi erat quidam Eunuchus, Eu. 569. — est alius quidam, parasitaster parvolus, Ad. 783. — conveni hodie adveniens quemdam mei loci hinc, atque ordinis, Eu. 234. — habet patrem quemdam avidum, Hea. 526. — mulier quædam, A. 69. — quædam hodie est ei dono data virgo, Eu. 564. — fuit quædam anus Corinthia hic, Hea. 600. —fingunt quamdam inter se nunc fallaciam, A. 220. — tum quamdam fidicinam amat hic Chærea, Eu. 984. — de fallacia dicis? at! inveni nuper quamdam, Hea. 597. — continuo quamdam nactus est puellulam. Modo quamdam vidi virginem hic viciniæ, Ph. 81, 95. — hic quamdam noram, cujus vir uxorem, Ph. 940. — habitant hic quædam mulieres pauperculæ, Ad. 651. — quid feceras? Ch. Paululum quiddam, Eu. 248.

Quidem; ne hæc quidem satis vehemens causa ad objurgandum, A. 149. — mihi quidem hercle non fit verisimile, A. 225. — Davus narrat? Da. Æque quidquam nunc quidem. Si. Atqui expectabam quidem, A. 435, 436. — non eam? ne nunc quidem, quum arcessor ultro? Si, Eu. 46. — continuo accurrit ad me, quam longe quidem. Alias res agis. Pa. Istuc ago quidem, Eu. 335, 349. — istæc quidem contumelia est, Hea. 266. — potius quam quidem redeat ad integrum hæc eadem oratio, Hea. 101[illegible]. — hic properat in Cyprum. Sa. Ne tam quidem, Ad. 279. — Dis quidem esses, Demea, Ad. 771. — vetus verbum hoc quidem est. Ad. 807. — occidunt me quidem, dum, Ad. 903. — si quidem ipse non vult, He. 560. — velim quidem hercle, He. 784. — tua quidem hercle certo vita hæc expetunda est, Ph. 164. — sed satin' omnia ex sententia? De. Vellem quidem, Ph. 257. — non opus est dicto. Ph. Tibi quidem, Ph. 1002; passim alibi.

Quidnam: vide *Quisnam.*

Quidni; adeon' ad eum? By. Quidni? A. 316. — novistin'? Pa. Quidni? Eu. 328. — mutus illico. Ge. Quidni esset? Eu. 418. — habesne hominem, amabo? Ph. Quidni habeam? Eu. 674. — O mi Syre, audistin' obsecro? Sy. Quidni? Hea. 684. — Clinia hæc fieri videbat? Me. Quidni? mecum una simul. Quidni? quo verba facilius dentur mihi, Hea. 908, 915. — nostrum amicum noras Simulam, atque æqualem? De. Quidni? Ad. 467. — nostin' porticum? De. Quidni noverim? Ad. 575. — eho! scis? et patere? Mi. Quidni patiar? Ad. 730. — nostin'? Da. Quidni? Ph. 64. — hanc igitur mittimus? Ch. Quidni? Ph. 812.

Quidquid: vide *Quisquis.*

Quiesco; o Jupiter! Sy. Quiesce, Hea. 690. — quæso, ego dabo, quiesce, Ph. 669. — quiescas. Si. Age igitur, ubi nunc est ipsus? A. 600. — ut quiescant, porro moneo, A. 22. — si quiessem, nihil evenisset mali, A. 606. — quibus

quidem quam facile potuerat quiesci, si hic quiesset, A. 693.

Quietus; quietus esto, Ph. 712. — te quietum reddam, Eu. 277.

Quin; quin tu uno verbo dic, quid est, quod me velis, A. 45. — non dubium est quin uxorem nolit filius, A. 172. — Dave, perii! Da. Quin tu hoc audi, A. 347. — jam hoc opus est. Da. Quin jam habeo, A. 706. — quam joco rem voluisti a me tandem, quin perfeceris? Eu. 180. — ne istuc jam iniquo patiare animo. Pa. Minime: quin effectum dabo, Eu. 212. — quin etiam insuper scelus, vestem omnem miserè discidit, Eu. 645. — quid reliqui est, quin habeat? Hea. 193. — Syre, pudet me. Sy. Credo; neque id injuria: quin mihi molestum est, Hea. 582. — quin nolo mentiare, Hea. 701. — quin est paratum argentum. Ba. Quin ego maneo, Hea. 737. — hei, quid stas? lapis! quin accipis? Hea. 832. — ain' tu? Me. Quin tu ausculta. Rogitato, quamobrem id faciam. Me. Quin ego, quamobrem id facias, nescio, Hea. 891, 895. — ne mora sit, si innuero, quin pugnus continuo in mala hæreat, Ad. 172. — numquid vis, quin abeam? Ad. 248. — quin tu otiosus es, Ad. 535. — perii! Si. Quin tu animo bono es, Ad. 545. — quin jam virginem despondi, Ad. 738. — hortor, ne cujusquam misereat: quin spolies, mutiles. Nemo ad te venit, quin ita paret se, ut, He. 65, 68. — nec pol me multum fallit, quin, quod suspicor, sit, quod velit, He. 728. — nihil apud me tibi defieri patiar, quin, quod opus sit, benigne præbeatur, He. 769. — quin tu hoc age: st! Quin, quod est ferendum, feras, Ph. 350, 429. — quin, si hoc celetur, in metu: Ph. 824; et alibi passim.

Quindecim; talenta quindecim, Hea. 145. — fere abhinc annos quindecim, Ph. 1016.

Quingenti; plus quingentos colaphos infregit mihi, Ad. 200.

Quinque; minas quinque accipe, Ph. 410.

Quintus; novus maritus anno demum quinto et sexagesimo fiam! Ad. 942.

Quippe; quippe forma impulsi, nos colunt, Hea. 389. — quippe quia magnarum sæpe id remedium ægritudinum est, Hea. 538. — quippe homo jam grandior, pauper, Ph. 362.

Quis: vide *Qui.*

Quisnam; quisnam hic a Thaide exit? Eu. 545. — quisnam egreditur? Hea. 174. — sed quisnam? foris crepuit? Ad. 265. — quonam in loco sunt res, et fortunæ meæ? Ph. 473. — quænam est altera? Hea. 272. — sed quidnam Pamphilum exanimatum video? A. 234. — quidnam properans hinc prosilit? Eu. 1029. — num quidnam accusat virum? He. 267. — quidnam ille commotus venit? Ph. 184.

Quispiam; quispiam Deus? Eu. 874. — an narremus cuipiam? Ad. 337. — sæpe ex hujusmodi re quapiam, magna familiaritas conflata est, Eu. 872. — num illi molestæ quidpiam hæc sunt nuptiæ? A. 439. — si remittent quidpiam Philumenæ dolores, He. 349.

Quisquam; mihin' quisquam? (renuntiavit), A. 501. — nec postulabat nunc quisquam uxorem dare, A. 659. — si quisquam est,

qui placere se studeat bonis, Eu. 1. — hoc nemo fuit minus ineptus, magis severus quisquam, Eu. 227. — hunc oculis suis nostrarum nunquam quisquam vidit, Phædria, Eu. 678. — leno ego sum. Æs. Scio. Sa. At ita, ut usquam fuit fide quisquam optuma, Ad. 162. — nemo illorum quisquam, scito, ad te venit, quin, He. 67. — an quisquam usquam gentium est æque miser? He. 293. — ut quisquam amator nuptiis lætetur, He. 836. — ut unus hominum te vivat nusquam quisquam blandior, He. 862. — siquidem quisquam crederet te vivo, Ph. 302. — nullane in re esse homini cuiquam fidem! A. 426. — an cuiquam est usus homini, se ut cruciet? Hea. 81. — en unquam cuiquam contumeliosius audistis factam injuriam? Ph. 348. — quemquamne hominem in animum instituere, Ad. 38. — neque eum quemquam esse arbitror, He. 806. — si hic mali est quidquam, A. 459. — nihil videtur mundius, nec magis compositum quidquam, Eu. 934. — tam ineptum quidquam, Hea. 1007. — homine imperito nunquam quidquam injustius, Ad. 99. — nihilne in mentem? Cr. Nunquam quidquam, Ad. 531. — neque declinatam quidquam ab aliarum ingenio ullam reperias, He. 200. — nec gnatus, neque hic mihi quidquam obtemperant, He. 512. — an temere quidquam Parmenonem præstereat? He. 879. — neque quod daretur quidquam, id curarent patres, Ph. 84. — horum nihil quidquam accidet animo novum, Ph. 250. — comperiebam, nihil ad Pamphilum quidquam attinere, A. 91. — si sensero hodie, quidquam in his te nuptiis fallaciæ conari, A. 196. — at tu hercle haud quidquam mihi, nisi ea, quæ nihil opus sunt scire, A. 337. — quid Davus narrat? Da. Æque quidquam nunc quidem, A. 435. — egon' quidquam cum istis factis tibi respondeam? Hoc certo scio, neque me finxisse falsi quidquam, Eu. 153, 200. — omnia habeo, neque quidquam habeo, Eu. 243. — neque eo nunc dico, quo quidquam illum senserim, Hea. 554. — cui æque audisti commodius quidquam evenisse? Hea. 685. — nec quidquam magis nunc metuo. Cave quidquam admiratus sis, Hea. 826. — quid Syrus meus? ne is quidem quidquam? Hea. 897. — irrides id re tanta, nec quidquam consilio adjuvas? Hea. 984. — tun' consulis quidquam? Ad. 128. — nihil vidi quidquam lætius, Ad. 367. — noster mali nihil quidquam primo. Posthac si quidquam, nihil precor, Ph. 80, 142.

Quisque; pro se quisque faciebat, Hea. 126. — te sibi quisque expetit, Hea. 383. — quorum opera quisque usus est, Ad. 21. — ut quisque suum volt esse, ita est, Ad. 400. — an nescire arbitramini, quo quisque pacto hic vitam vestrorum exigat? He. 216. — ut quisque venerat, He. 803. — cujusque ingenium ut sit, Hea. 284. — quin spolies, mutiles, laceres, quemque nacta sis, He. 65. — non tute incommodam rem, ut quæque est, in animum inducas pati? He. 603.

Quisquis; hem! quisquis es, Ad. 322; Ph. 196. — quæquæ fors fortuna est, He. 386. — nisi quid-

quid est, procul hinc lubet prius, quid sit, sciscitari, Eu. 548. — non tu istuc mihi dictura aperte es, quidquid est? Eu. 818. — sed istuc, quidquid est, loquere, Hea. 648. — nisi, quidquid est, volt scire, Ad. 154. — quidquid id est, quod reliquit, profuit, Hea. 468. — quidquid peperisset, decreverunt tollere, A. 219, — vel rex semper maxumas mihi agebat, quidquid feceram, Eu. 398. — me hujus quidquid facio, id facere maxume causa mea, Eu. 1059. — quidquid ego hujus feci, tibi prospexi et stultitiæ tuæ, Hea. 963. — quidquid possem, mallem auferre potius in præsentia, Ad. 223. — mirum, ni illoc homine quoquo pacto opus est, Eu. 1082.

Quivis; ut quivis facile posset credere, He. 60. — cuivis facile est noscere, Ad. 866. — per alium quemvis ut det, Hea. 470. — cedo quemvis arbitrum, Ad. 124. — virum in quovis loco paratum, A. 719. — quam ego scio esse honore quovis dignam, Hea. 687. — abs quivis homine, quum est opus, beneficium accipere gaudeas, Ad. 255. — quovis illos tu die reducas, Ad. 833. — mitte orare: una harum quævis causa me, ut faciam, monet, A. 905. — quidvis satis est, dum vivat modo, Hea. 641. — in me quidvis harum rerum convenit, quæ sunt in stultum, Hea. 877. — quidvis oneris impone, impera. Quidvis cupio, dum ne ab hoc me falli comperia, Chremes, A. 898, 903. — si istuc crederem sincere dici, quidvis possem perpeti, Eu. 177. — nunc quum sine magno intertrimento non potest haberi, quidvis dare cupis. Quid faciam? Ch. Quidvis potius, quam quod cogitas, Hea. 449, 469. — quidvis tamen jam malo, quam hunc amittere, Hea. 859. — malo me dignum quovis deputem, Hea. 135.

Quo (Adverb.); quo nunc primum intendam? A. 344. — vide, quo me inducas, A. 400. — sine me pervenire, quo volo, Eu. 124. — hem, quo redactus sum! Eu. 238. — scio, quo abducta sit. Quo nunc is? Quo trudis? Eu. 350, 363, 379. — hodie itura. Pa. Quo? Eu. 463. — vide sis, ne quo hinc abeas longius, Hea. 212. — eho sceleste, quo illam ducis? Sy. Quo illam ego? ad nos scilicet, Hea. 312. — quo hinc abeam ego? Sy. Quo? quo lubet: da illis locum: abi deambulatum. Cl. Deambulatum! quo? Sy. Abi sane istac, istorsum, quo vis, Hea. 586, 587, 588. — victus, vestitus, quo in tectum te receptes, Hea. 970. — quam rem? quo redeam? Illuc, quæso, redi, quo cœpisti, Ad. 187, 191. — ad portam, ad lacum, quo non? Ad. 720. — quo evadat, vide, Ph. 111. — adventus hujus quo impellat patrem, Ph. 607; et alibi.

Quo (Conjunct. pro, *ut*); si sensero hodie quidquam in his te nuptiis fallaciæ conari, quo fiant minus, A. 197. — quo Chremetem absterreant, A. 473. — quo id fiat facilius, Eu. 150. — quo illam mihi lenirent miseriam, Hea. 127. — quo verba facilius dentur mihi, Hea. 915. — quo magis diceres, Ph. 104. — quo magis credas, Ph. 877; et alibi.

Quo (Quod); non pol, quo quemquam plus amem, plus diligam, eo feci, Eu. 96. — neque eo nunc

dico, quo quidquam illum senserim, Hea. 554.

Quo (Quare); quo æquior sum Pamphilo, si, A. 430. — si poterit fieri, ut ne pater per me stetisse credat, quo minus hæ fierent nuptiæ, volo, A. 701. — ne revereatur, minus jam quo redeat domum, He. 630.

Quo (Quanto); quo tu minus scis ærumnas meas, A. 656. — quo magis, quæ agis, curæ sunt mihi. Quo vir melior multo es, quam ego, Ad. 684, 709. — quo magis omnes res cautius, accuro, He. 738. — quo magis novi, tanto sæpius, Ph. 328.

Quoad; senem quoad expectatis vostrum? Ph. 148. — percontatum ibo ad portum, quoad se recipiat, Ph. 462.

Quocumque; quocumque adveneris, He. 860.

Quod (Conjunct. *Quia*); propterea quod, A. 38. — vel tu, vel quod verum est, vel quod ipsi cupio Glycerio, A. 906. — sane, quod tibi nunc vir videatur esse hic, nebulo magnus est, Eu. 784. — nam quod rumores distulerunt malevoli, Hea. 16. — inde adeo, quod agrum in proximo hic mercatus es. Quod mihi videre præter ætatem tuam facere, Hea. 54, 59. — præterquam, tui carendum quod erat, Hea. 400. — quod filia est inventa? Ch. Non: sed, quod magis credendum siet, id quod est consimilis moribus, Hea. 1020, 1021. — tu quod te posterius purges, Ad. 163. — tu illos duos olim pro re tollebas tua, quod satis putabas tua bona ambobus fore, Ad. 814. — sin autem est ob eam rem iratus gnatus, quod peperit uxor clam, He. 782; et alibi.

Quodni, Quod si; quodni fuissem incogitans, Ph. 155. — quod si ego rescissem id prius, A. 258. — quod si personis iisdem uti aliis non licet, Eu. 35. — quod si astu rem tractavit, Eu. 923. — quod si iterum mihi sit danda, Hea. 456. — quod si is nunc me deceperit, Hea. 724. — quod si omnes omnia sua consilia conferant, Ad. 300. — quod si abesset longius, Ad. 526. — quod si scripturam sprevissem in præsentia, He. 24. — quod si rescierit peperisse eam, He. 519. — quod si intelligeret, Ph. 9. — quod si eo meæ fortunæ redeunt, ut, Ph. 201. — quod si hic potuisset nunc exorarier triduum hoc, Ph. 534. — quod si eum nunc reperire possim, Ph. 737.

Quod (Quantum); munus nostrum ornato verbis, quod poteris: et istum æmulum, quod poteris, ab ea pellito, Eu. 214, 215. — quod potero, adjutabo senem, Hea. 416. — serva quod in te est, et filium, et me, et familiam, Hea. 845. — quod potero, enitar, Hea. 1040. — quod queo, conservis ad eumdem istunc præcipio modum, Ad. 424. — istam, quod potes, fac consolere, Ad. 513. — prodidisti et te, et gnatum, quod quidem in te fuit, Ad. 696. — meritus est de me, quod queam, illi ut commodem, He. 760. — ego quod potui, porro (feci), Ph. 478.

Quomodo; non nunc de pecunia agitur: sed illud, quomodo minimo periclo id demus adolescentulo, Hea. 476. — meritus! quomodo? Hea. 815. — idque adeo miror, quomodo, Hea. 1006. — non quæris, patri quomodo ob-

sequare, Hea. 1042. — magis sunt, nescio quomodo, suspiciosi, Ad. 607. — quomodo me ex hac expediam turba? Ad. 616. — ego Æschinum conveniam; ut, quomodo acta hæc sint, sciat, Ad. 640. — neque quomodo a me amittam, invenio, Ph. 506. — composito factum est, quomodo hanc amans habere posset sine dote, Ph. 755.

Quonam? Ad. 579.

Quondam; olim isti fuit generi quondam quæstus, Eu. 246. — Jovem Danaæ misisse aiunt quondam in gremium imbrem aureum, Eu. 585.

Quoniam; quoniam nemini obtrudi potest, A. 250. — quoniam non potest id fieri, A. 306. — nunc te oro, Dave, quoniam solus mihi effecisti has nuptias, A. 596. — quoniam miser quod habui, perdidi, Eu. 237.

Quopiam; ituran', Thais, quopiam es? Eu. 462.

Quoquam; cave quoquam ex istoc excessis loco, A. 761. — cave nunc jam oculos a meis oculis quoquam demoveas tuos, Ad. 171. — ne quoquam efferri sinant, He. 565.

Quoque; egomet quoque ejus causa in funus prodeo, A. 115. — hic quoque bonam magnamque partem ad te attulit. Postquam sensit me tecum quoque rem habere, fingit causas, Eu. 123, 137. — id rursum si negant, laudo id quoque, Eu. 250. — etsi is quoque suarum rerum satagit, Hea. 225. — id quoque possum ferre, si modo reddat, Ad. 206. — at pol jam aderit, se quoque etiam quum oderit, He. 543. — tibi quoque sedepol, iratus sum, Philumena, He. 623. — volo ipsius quoque voluntate hoc fieri, Ph. 724; et alibi.

Quoquo; quoquo eam, rogitando obtundat, enecet, Eu. 557. — quoquo hinc asportabitur terrarum, Ph. 550.

Quorsum; quam timeo, quorsum evadas! A. 127. — heri semper-lenitas verebar quorsum evaderet, A. 176. — misera timeo, incertum hoc quorsum accidat, A. 264. — quorsum istuc? A. 362; Ad. 120. — at ego nesciebam, quorsum tu ires, Eu. 155. — nescio hercule, neque unde eam, neque quorsum eam, Eu. 305. — nisi sane curæ est, quorsum eventurum hoc siet, He. 193.

Quot; quot modis contemtus, spretus? A. 248. — quot commoditates, vide, A. 570. — quot res dedere? Quot incommoditates accipies? Hea. 917, 933. — quot mihi, Micio, dixere! Ad. 93. — scire volo, quot mihi sint domini, Ad. 557. — quot commodas res attuli! quot autem ademi curas! He. 818. — quot me censes homines jam deverberasse, Ph. 327. — quot homines, tot sententiæ, Ph. 454. — quot res? postilla, Ph. 704.

Quotidianus; sumtus quotidiani, Hea. 755. — febris quotidiana, He. 357. — quotidiana cura, Ph. 160. — quotidianæ vitæ consuetudinem, Hea. 283. — tædet quotidianarum harum formarum, Eu. 297.

Quotidie; quotidie accusabam, Hea. 102. — mihi quotidie augescit ægritudo, Hea. 423. — ibatne ad Bacchidem. Pa. Quotidie, He. 157.

Quoties; jurabat quoties Bacchidi! He. 60.

Quovis; abeat, quovis gentium, Hea. 929.

Quum (Conjunct.); poëta quum primum animum ad scribendum appulit, A. 1. — quum id mihi placebat, tum, A. 96. — nihil quum est, nihil defit tamen, Eu. 243. — jam tum quum primum jussit, Eu. 510. — quum maxume volo te dare operam, ut fiat, Hea. 788. — quum voluptati tibi fuerim, Hea. 1026. — ita vita est hominum, quasi, quum ludas tesseris, Ad. 742, 743. — Bacchidem amabat, ut quum maxime, He. 115. — videre optabamus diem, quum ex te esset aliquis, He. 652. — quum mihi paveo, tum Antipho me excruciat animi, Ph. 188. — quum secundæ res sunt maxume, tum maxume meditari secum oportet, Ph. 241; et sæpissime alibi.

R.

Rabies; præut hujus rabies quæ dabit, Eu. 300.

Rapio; egomet rapui, Ad. 631. — sublimem hunc intro rape, quantum potes. Rape, inquam. Da. Quid feci? Si. Rape, A. 862, 863. — quin ergo rape me? Ph. 881. — rape hunc, Ph. 984. — ceteros ruerem, raperem, Ad. 320. — rapere in pejorem partem, Ad. 3.

Raptio; una affuisse in raptione, Ad. 357.

Raro; huc raro in urbem commeat, He. 175. — si modeste ac raro hoc fecit? He. 552.

Rastri, Rastrorum; istos rastros appone, Hea. 88. — ad rastros res redit, Hea. 932.

Ratio; num parva ratio est? Eu. 575. — ratio de integro ineunda est mihi, Hea. 674. — mea sic est ratio, Ad. 68. — non ratio, verum argentum deerat, Ph. 299. — nec rationem capio; nisi quod cepi rationem, ut, Hea. 961, 966. — vostram nequeo mirari satis rationem, Ad. 376. — eamdem illam rationem antiquam obtine, Ad. 816. — si vis vero veram rationem exsequi, He. 306. — quam rationem ineas, Ph. 344. — incerta ratione certa facere; cum ratione insanire, Eu. 62, 63. — qua ratione amisisti? Eu. 322. — qua ratione istuc? Ad. 674. — nunquam ita quisquam bene subducta ratione ad vitam fuit, quin, Ad. 859. — qua ratione inopem potius ducebat domum! Ph. 298. — bonæ tuæ istæ rationes, Ad. 840. — conturbasti mihi rationes omnes, ut, Eu. 868. — frustra egomet mecum has rationes puto, Ad. 209.

Ratiuncula; erat ei de ratiuncula, Ph. 36.

Recens; dum ægritudo hæc est recens, Ad. 313.

Recepto; meum receptas filium ad te, He. 743. — in tectum te receptes, Hea. 970.

Recido; recidere ad paucos, He. 48.

Recipio; ad me recipio, Hea. 1058. — cur recipis meum? Ad. 803. — recipit se intro denuo, Ph. 878. — recipimus. Ch. Ac libenter, Eu. 1084. — is mihi cognatus fuit, qui eum recepit, A. 928. — animam recipe, Ad. 325. — percontatum ibo ad portum, quoad se recipiat, Ph. 462. — mox recipiat huc sese Geta, Ph. 605. — me in vestrum gregem recipiatis, Eu. 1084. — neque me domum nunc reciperem, Ph. 825.

— quod recepissem semel, Ph. 901. — in ædes recipere, Eu. 897.—hominem amicum recipere, Hea. 567. — sed eccum ipsum video in tempore huc se recipere, Ph. 464. — ejectam recepisse, A. 224. — ego excludor, ille recipitur, Eu. 159. — sat habet, si tum recipitur, Eu. 485. — militem ego rivalem recipiendum censeo. Ph. Hem! recipiendum! Eu. 1071, 1072.

Recta; cur non recta introibas? Eu. 87. — tu rus hinc abis? De. Recta, Ad. 434. — recta consequor, He. 372. — postridie ad anum recta pergit, Ph. 112. — recta domum sumus profecti, Ph. 858.

Recte; qui utramvis recte norit, A. 10. — nempe ut curentur recte hæc. Honesta oratio est. So. Recte putas, A. 30, 141. — recte dicis, A. 364; Eu. 612. — non recte accipis, A. 368. — istæc recte ut fiant, video, A. 457. — recte ego semper fugi has nuptias, A. 768. — satin' recte? (valetis), A. 806. — recte admones. Pater, non recte vinctus est, A. 954, 956. — illas, quas habet amor molestias, recte feras, Eu. 78. — recte; inquit: abeo, Eu. 342. — primum ædes expugnabo. Ge. Recte, Eu. 772. — recte interrogasti, Eu. 980. — recte facitis, Eu. 1083. — si quis recte aut commode tractaret. At porro recte spero, Hea. 152, 159. — illi, qui non utitur recte, mala, Hea. 196. — tum, quod dem ei, recte est, Hea. 228.—quid tu istic? Sy. Recte equidem. In loco ego vero laudo. Sy. Recte sane, Hea. 518, 538. — tace sodes. Sy. Recte sane. Recte dicit: censeo, Hea. 581, 588. — istuc recte, Hea. 653. — recte suades; faciam. Sy. Sat recte hoc mihi in mentem venit, Hea. 998. — sua sponte recte facere, Ad. 75. — fiet recte, ædepol, spero, Ad. 290. — si quid recte curatum velis, Ad. 373; Ph. 688. — hoc facito. Sy. Recte sane. De. Hoc vitio datur. Sy. Illud recte, Ad. 418, 427. — et recte, et verum dicis, Ad. 611.— quid est? Æs. Nihil: recte: perge, Ad. 657. — quid fit? quid agitur? Sy. Recte, Ad. 888. — recte datur, Ad. 955. — istuc recte, Ad. 1002. — quid es tam tristis? Pa. Recte, mater, He. 355. — ex te recte eum natum putent, He. 399. — præsertim quum et recte, et tempore suo pepererit. Recte ego consului meæ (filiæ), He. 531, 559.— recte amasti uxorem tuam, He. 863. — recte ego mihi vidissem, Ph. 190. — eu, noster! recte, Ph. 398. — jam recte. Quid futurum est? Ch. Recte, Ph. 797, 811. — ego timeo? Ph. Recte sane, Ph. 998. — ita fiat, et istoc, si quid potis est, rectius, Ad. 523. — ad omnia alia ætate sapimus rectius, Ad. 836. — multo rectius est, quam, etc. Ad. 924.

Rectus, a, um; rem recta reputavit via, A. 443. — in pistrinum recta proficiscar via, A. 601. — recta via rem narret ordine, Hea. 706. — hac recta platea, Ad. 576, 584. — eo recta via equidem illuc, Ph. 310. — consilium rectum, Eu. 783. — rectum est? ego ut faciam, Hea. 79. — pravum an rectum siet, Hea. 485. — consilium cepi rectum et tutum, Hea. 327. — nihil rectum putat, Ad. 100. — recta consilia damus, A. 310. — qui recta prava faciunt, Ph. 770.

Recurro; jam huc recurret, Ad. 528.

Recuso; recusare eam (uxorem), He. 296.

Reddo; tuum tibi reddo, Hea. 742. — tam placidum, quam ovem reddo, Ad. 536. — uxorem reddo, He. 820. — satin' est, si te delibutum gaudio reddo? Ph. 855. — si quis quid reddit, magna habenda est gratia, Ph. 56. — reddunt curatura junceas, Eu. 316. — fructum reddunt prædia, Ph. 679. — dictum ac factum reddidi, Hea. 760. — reddidisti animum, A. 334. — exercitatum reddidit, He. 407. — facilem benevolumque reddidit, He. 761. — orando surdas jam aures reddideras mihi, Hea. 330. — hoc effectum reddam, A. 704. — te commotum reddam, A. 865. — te quietum reddam, Eu. 277. — reddam hercle, Eu. 1018. — excoctam reddam, Ad. 853. — reddam hercle, da modo, Ad. 987. — inventas reddam, Ph. 558. — reddas omnia consilia incerta, A. 390. — at ut omne reddat. Sy. Omne reddet, Ad. 281. — reddet tibi cito, Ad. 986. — quid si reddet? Ph. 320. — id ille istis reddet, Ph. 703. — Pamphilam ergo huc redde, Eu. 795. — si est, ut dicat velle se (uxorem), redde, He. 559. — præterea ut suis restituam ac reddam. Cupio abducere, ut reddam suis, Eu. 147, 157. — quin integram (virginem) reddam, He. 150. — huic suum reddas scilicet, He. 669. — tibi illam (Pamphilam) reddat? Eu. 796. — si modo argentum reddat. Id quoque possum ferre, si modo reddat, Ad. 203, 206. — at ut omne reddat, Ad. 281. — judicium reddant, Ph. 404. — quos mihi ludos redderet? A. 480. — sororem reddere, Eu. 745. — beneficium reddere, Ph. 336, 537. — reddetur: ne time, Ad. 280. — meum mihi reddatur, Syre, Ad. 250. — reddi patri, He. 154. — id nunc (argentum) reddendum est, Hea. 792.

Redeo; redeo inde iratus, A. 137. — redeo rursum, male vero me habens, Eu. 634. — quid si redeo ad illos? Hea. 719. — dum ego redeo, Ad. 197. — nunc redeo: si forte frater redierit, viso, Ad. 551. — posthac redeo, Ad. 761. — ad ingenium redis, He. 113. — incommoditas huc omnis redit, A. 568. — it, lavit, redit, Eu. 593. — anus ad lanam redit, Hea. 278. — ad rastros res redit, Hea. 932. — rursum ad ingenium redit, Ad. 71. — adeo res redit, Ph. 55. — ad te summa rerum redit, Ph. 316. — hæc verba huc redeunt denique, Eu. 158. — quod eo meæ fortunæ redeunt, Ph. 201. — ea ad hos redibat hæreditas, He. 172. — ad te redi. Dr. Redii: Ad. 799. — percontumax redisti huc nobis, He. 504. — nisi si domum forte ad nos rediit, Eu. 663. — postremo adeo res rediit, Hea. 113. — in eum res rediit locum, Hea. 359. — non rediit hac nocte a cœna Æschinus? Ego, quia non rediit filius, quæ cogito, Ad. 26, 36. — istoc verbo animus mihi rediit, He. 348. — pater ejus rediit, an non? Ph. 147. — ad restim mihi res rediit, Ph. 685. — ea ad me redierunt bona, A. 800. — quo redibo ore ad eam? Ph. 916. — ad rem redi. Redi, redi, Hea. 319, 349. — ad rem redi. Illuc, quæso, redi, quo cœpisti. Cras redi, Ad. 186, 191, 205. —

in porticum rursum redi, Ad. 581. —ad te redi, Ad. 798.—redi mecum in memoriam, Ph. 801. — redito, Ad. 507. — sine ad me redeam, A. 623. — redeam? Eu. 49. — ne redeam interea? Eu. 218.— ad rem redi. Sa. Quo redeam? Ad. 187. — ut ad pauca redeam, He. 135. — aufugerim potius, quam redeam, He. 425. — ad pauca ut redeam, Ph. 647. — rogat te Ctesipho, ut redeas, Ad. 780. — te oro, ut redeat in viam, A. 190. — ut ores, ut redeat, Eu. 503. — mane, dum redeat ipsa, Eu. 535. — redeat ad integrum hæc oratio, He 1012. — studeo ut redeat! He. 262. — filium expecto, ut redeat domum, He. 280. — venisse aiunt: redeat, He. 280. — tua Philumena ad te redeat, He. 588. — redeat domum, He. 630. — facere ut redeat uxor, oportet, He. 775. — redeat sane in gratiam, Ph. 1028. — quin redeamus, Eu. 870. — domum qua redeant? He. 360. — te orabat ut cras redires, Eu. 533. — vi cœpi agere, ut rediret, He. 268. — si non redisses, He. 289. — si salvus domum redisset unquam, He. 435. — non, si redisset, ei pater veniam daret? Ph. 119. — ubi illinc rediero, Ad. 233. — ubi illinc, spero, redieris, Ad. 227. — metuo, pater ne rure redierit jam, Eu. 611. — redierit meus particeps, Hea. 150.— nunc redeo: si forte frater redierit, viso, Ad. 551. — domi obsidere donec redierit, Ad. 722. — herus si redierit, Ph. 248. — vise, redieritne jam, an nondum, Ph. 445. — illam ad vos redire studeo, si, He. 265. — fuerat præstabilius ubivis gentium agere ætatem, quam huc redire, He. 285. — jube illam redire, He. 494. — ubi dicimus, redisse te, Hea. 304. — ut sciat sibi filium redisse. Non vult te scire se redisse etiam, Hea. 412, 433. — adeon' rem rediisse, ut, Hea. 982. — pæne in eum locum redisse, ut, Ad. 274. — adeon' rem redisse, ut, Ph. 153. — negant redisse, Ph. 460. — cupida redeundi, He. 91. — cupidus redeundi domum? He. 283. — si eo mihi redeundum siet, He. 425. — peregre rediens, Ph. 243. — redeunti mihi incidit suspicio, A. 360. — video redeuntem senem, Eu. 966. — jamne enumerasti id, quod ad te redituram putes? Ad. 237.

Redigo; eo redigis me, ut, Eu. 690. — redigam vos in gratiam, Ph. 965. — redige in memoriam, Ph. 383. — animum retundam et redigam, Hea. 947. — ad inopiam redigat patrem, Hea. 930.— quo redactus sum! Eu. 258. — in id redactus sum loci, ut, Ph. 978.

Redimo; te redimas captum, Eu. 74. — si redimat, Hea. 609.

Reditio; quid huc reditio est? Eu. 671.

Reduco; res reduxit me in gratiam, A. 949. — reduce illam, He. 605. — reduc uxorem, He. 654, 698. — quamobrem non reducam, nescio, He. 453. — si non reducam, He. 617. — dum ne reducam, quamobrem reducam? He. 634, 660. — quovis illos tu die reducas, Ad. 834. — reducant animum ægrotum ad misericordiam, A. 560. — velit reducere uxorem, He. 501. — quid vis facere, nisi reducere? He. 608. — in ludum reducere, Ph. 86. —

reducta domum, He. 665. — de reducenda, He. 391, 403.

Redux; reducem me in patriam facis, Hea. 398. — me reducem in lucem feceris! He. 853.

Refello; filius cur non refellit? Ph. 401. — tu horum nihil refelles, Ph. 132. — refellendo, aut purgando, He. 254.

Referio; referire non audebam; vicit, Ad. 569.

Refero; Hecyram ad vos refero. Refero denuo, He. 29, 38. — gratiam regi refert, Ph. 338. — quo consilia hæc referam? Ph. 727. — referetque gratiam ei, He. 799. — par pari referto, Eu. 445. — illis crucibus referam gratiam? Eu. 385. — parem ubi referam gratiam, Eu. 718. — referam illi sacrilego gratiam? Eu. 910. — par referre, Ad. 73. — iterum referre, He. 7. — gratiam referre, He. 584. — refertur a me gratia, Eu. 749. — non potest satis referri gratia, Ph. 337. — id sibi esse relatum putet, Ph. 22.

Refert; mea nihil refert, Eu. 320. — id mea minime refert, Ad. 885. — id tua refert nihil, He. 618. — tua quod nihil refert, He. 811. — quid tua id refert? Ph. 722. — quid retulit? A. 497. — parvi retulit, Ph. 645. — permagni referre, Hea. 467.

Reflecto; neque illum misericordia reflexit, Ad. 308.

Refrigesco; refrixerit res, Ad. 234.

Regina; solæ utuntur his reginæ, Eu. 816.

Regio; in his ego te conspicor regionibus, Eu. 1061. — agrum in his regionibus meliorem nemo habet, Hea. 63.

Regno; solus regnas, Ph. 405.

Regnum; regnumne hic tu possides? Ad. 176.

Rego; eam (rem) consilio regere, Eu. 58.

Rejicio; rejecit se in eum, A. 136. — forsitan nos rejiciat, Ph. 716. — ad famem rejicere, Ph. 19. — capillus rejectus negligenter, Hea. 291.

Relevo; animum jam relevabis, Ad. 604.

Religio; nova religio in te incessit? A. 731. — religio est dicere, Hea. 228. — cum tua religione, A. 942.

Religiosus, a, um; misere religiosæ, Hea. 650.

Relino; relevi dolia omnia, Hea. 460.

Relinquo; si illum relinquo, A. 210. — nihil relinquo in ædibus, Hea. 140. — si Bacchidem hic relinquis, Hea. 696. — relinquit cum matre uxorem, He. 174. — sibi vero hanc laudem relinquunt, He. 461. — me filiis relinquunt quasi magistrum, Ph. 72. — quam ego hic reliqui, Hea. 253. — reliquit me homo, A. 746. — mihi reliquit hæc omnia, Eu. 120. — reliquit filiam adolescentulam, Hea. 602. — eum Plautus locum reliquit integrum, Ad. 10. — quid reliquit Phania? quod reliquit, profuit, He. 458, 463. — ne, ubi acceperim, sese relinquam, Eu. 141. — animam relinquam potius, quam, Ad. 499. — quam plurimum illis relinquas, Ad. 818. — si talentum rem reliquisset decem, Ph. 393. — illam relinquere hic est veritus, A. 937. — relictus est objurgandi locus, A. 154. — numnam hic relictus custos? Eu. 286. — relicta arrhaboni pro illo argento, Hea. 603. — egens re-

licta, Ph. 357. — nihil est preci loci relictum, A. 602. — nihil vitii est relictum, Hea. 1023. — illæ sunt relictæ, Hea. 243. — nullus locus relinquatur preci? Ph. 546. — memini relinqui me, Ph. 74. — Phaniam relictam solam? Ph. 316. — non oportuit relictas (mulieres), Hea. 247. — relictis rebus, observare, A. 413. — relictis rebus omnibus, Eu. 166. — relictis rebus, inveniendus est aliquis, Hea. 840.

Reliquiæ; generis reliquiæ, Ad. 445.

Reliquus, a, um; spes nulla reliqua, Eu. 240. — causa ulla reliqua, He. 587. — reliquam vitam exigat cum eo viro, He. 490. — quid spei sit reliquum, A. 25. — numquid est aliud reliquum? Eu. 995. — hoc reliquum est, Ad. 347. — hoc mihi unum reliquum fuerat malum, He. 570. — erat reliquum pauxillulum nummorum, Ph. 37. — quid reliqui est? Hea. 193.

Remedium; remedium ægritudinum, Hea. 539. — miseriarum remedium, Ad. 295. — hæc res sola est remedio, Eu. 439. — quod remedium inveniam? A. 469. — remedium iracundiæ; subito exitio remedium, Ph. 186, 200. — remedium huic rei, Ph. 615, 616. — nullo possum remedio me evolvere ex his turbis, Ph. 823.

Reminiscor; orata ejus reminiscor, He. 385.

Remitto; nullum remittis tempus, Hea. 70. — nemo remisit, He. 187. — eam jam remittet, He. 467. — remittent dolores, He. 349. — remittas me onerare injuriis, A. 828. — orabam, filiam ut remitteres, He. 498. — repudium remiserim, Ph. 928. — remissan' opus sit vobis, an reducta? He. 665.

Remoror; me hodie remoratus est, Eu. 302. — ne quod vostrum remorer commodum, A. 741.

Removeo; restitui prope jam remotum ab studio, He. 22.

Renumero; renumeret dotem huc, He. 502.

Renuntio; id nunc tibi renuntio, A. 509. — atque huc renuntio, A. 595. — quid renuntiavit olim? Hea. 661. — renuntiabo, ut, A. 432. — quid nunc renuntiem abs te? Hea. 860. — deliberet, renuntietque, He. 508. — illis repudium renuntiet, Ph. 676. — certo renutiarit, Hea. 727. — renuntiatum est, A. 501. — quasi non tibi renuntiata sint hæc, A. 500.

Reor; ante quam me amare rebar, He. 581. — quam nunquam est ratus posthac se habiturum, He. 820. — neu esset ratum, He. 545. — quod modo erat ratum, irritum est, Ph. 950.

Repente; repente ad studium se applicasse, Hea. 23. — tot res repente circumvallant, Ad. 303. — quæ res tam repente mores mutavit tuos? Ad. 989. — an dolor repente invasit? He. 356. — me repente aspexerant, He. 368.

Repentinus, a, um; animus commotus repentino bono, A. 939.

Reperio; in hac re nihil reperio, quamobrem Hegio, Ad. 594. — aliquod consilium reperis, Ph. 179. — Eunuchum reperi, Eu. 168. — belli gloriam reperi, Hea. 112. — re ipsa reperi, Ad. 864; Ph. 521. — atqui reperi jam, Ph. 235. — reperi, quî det, Ph. 888.

— reperisti, tibi quod placeat? Hea. 596.—suos parentes reperit? A. 807.—causam reperit, Eu. 512, 1000. — argentum reperit, Ph. 822. — ubi Antiphonem reperiam? Ph. 193. — verum reperies, He. 844. — quam causam reperient! Ph. 234. — vel melius tute reperi, A. 682. — aliquid reperi, Hea. 339. — quam paucos reperias, Syra, He. 58.—neque declinatam ab aliarum ingenio ullam reperias? He. 200. — qui te expedias his ærumnis, reperias, He. 288. — aliquid reperiret, Hea. 533. — reperire mulierem, quæ careat culpa, He. 662. — ubi illas ego nunc reperire possim? Ph. 726. — quod si eum nunc reperire possim, Ph. 737. — fratrem reperisse, Eu. 204. — reperisse, quo modo, etc., Eu. 930. — si potis est reperiri, Hea. 659.

Repeto; neque repeto quidquam pretii, Eu. 748. — repeton' quem dedi? Ad. 137. — argentum repetent, Ph. 694. — repudiatus repetor, A. 249.

Reposco; reposcere illum est, quem dedisti, Ad. 133.

Reprehendo; me reprehendi, Ad. 627. —reprehendere et corrigere, Ad. 999. — locus reprehensus, Ad. 14.

Reprimo; reprime iracundiam. Dr. Repressi, redii, Ad. 798, 799. — neque illum misericordia repressit, Ad. 308.—reprimam me, Hea. 199; He. 765.

Repudio; repudio consilium, A. 734. — in experiundo repudies, Ad. 862. — hem! repudiatus repetor, A. 249.

Repudium; illis repudium renuntiet, Ph. 676. — repudium alteræ remiserim, Ph. 927.

Reputo; dum hæc mecum reputo, Eu. 592. — ipsus secum rem reputavit, A. 443.

Requiesco; requiescere ubi volebat, Eu. 405.

Requiro; requiram fratrem, Ad. 512. — abi, eum require, Ph. 309. — missus sum, te ut requirerem, Ph. 880.

Res; certa res est, A. 369. — ne infamiæ res esset, A. 446. — res est, ut dixti, nisi ipsa res moneat, A. 460, 552. — sic res est, A. 559. — res cogit denegare, A. 633. — ea res est, A. 694. — dum res tetulit, A. 834. — res est in vado, A. 846. — res redaxit me in gratiam, A. 949. — res in se neque consilium, neque modum habet, Eu. 57. — ita erat res, Eu. 97. — salva res est, Eu. 268. — sive adeo digna res est. Alia res est, Eu. 312, 361. — hæc res sola est remedio, Eu. 439. — res indicabit, Eu. 469. — res ipsa indicat, Eu. 658. — id quod res est. Quicum res tibi est, Eu. 747, 758. — scin' tu, ut tibi res se habeat? Eu. 799. — arbitrari, quod res est, Eu. 978. — præter quam res te adhortatur tua. Postremo adeo res rediit. Ita res est, Hea. 60, 113, 158. — quæ res te sollicitat? Ea res dedit copiam. Ita res est hæc. Quasi istic minor mea res agatur. Res neutiquam neglectui est mihi. In eum res rediit locum, Hea. 251, 282, 318, 354, 357, 359. — nos quibuscum est res, Hea. 388. — uti res est, dicere, Hea. 490. — acta hæc res est, Hea. 564. — si res non sinit, Hea. 666. — nulla res potest intervenire, Hea. 679. — amici res est videnda, Hea. 689, 695. — ut res sese habet, narrato, Hea. 702. — etiamne

tecum res mihi est? Hea. 742. — nulla est tam facilis res, quin, Hea. 805. — ea res nunc agitur, Hea. 851. — ad rastros res redit, Hea. 932. — quæ res tibi vortat male! Cogito id, quod res est, Ad. 192, 207. — refrixerit res, Ad. 234. — in tuto est res, Ad. 268. — res ipsa indicat. Pejore res loco non potest esse, Ad. 339, 345. — istæc res est, Ad. 419. — ipsa virgo: res ipsa, Ad. 480. — ut res gesta est, narrabo, Ad. 515. — salva res est, Ad. 647. — quod res ipsa fert. Res composita est, Ad. 734, 739. — non quod dissimilis res sit, Ad. 829. — quin res aliquid apportet novi, Ad. 860. — res apparet. Quæ res mores mutavit? Ad. 969, 989. — ea res disjunxit illum ab illa, He. 160. — sumtus res posset pati, He. 225. — res te facere prohibet? He. 266. — voce alia, ac res monebat, conqueri. Ipsa indicat res, He. 375, 395. — res indicium facit, He. 546. — res me male habet, He. 606. — hæc res hic agitur, He. 775. — res agetur maxume, Ph. 29. — adeo res redit. Cui tanta erat res? Ph. 55, 69. — si tibi res sit cum eo, Ph. 171. — quo in loco res hæc siet. Res magna est, Ph. 446, 458. — adhuc tranquilla res est, Ph. 479. — istæc mihi res sollicitudini est, Ph. 587. — non capitis ejus res agitur; illi res vortat male! Ph. 630, 677. — ad restim res rediit, Ph. 685. — una res restat, Ph. 830. — quidnam hoc rei est? A. 458. — quid istuc est rei? Eu. 652. — quid cum illa rei tibi est? Eu. 803. — nec rei fere amplius quidquam fuit, Hea. 55. — quid est rei? Hea. 743; He. 811. — quid rei esset? Hea. 830. — quid hoc rei est! Quid tibi rei mecum est? Ad. 176, 178. — tibi vero quid istic est rei? Ad. 648. — quid huic hic est rei? He. 808. — quid rei gerit? Ph. 145. — tecum nihil rei nobis, Ph. 421. — quid rei tibi est cum familia hac? Ph. 747. — illic est huic rei caput, A. 459. — Chæream ei rei præfecimus, Eu. 540. — rei dare operam? Ad. 96. — qui alicui rei est, Ad. 359. — me credo huic esse natum rei. Esse rei caput, Ad. 547, 570. — cui rei opus est, Ad. 858. — rei serviens, He. 224. — ei rei firmasti fidem? He. 581. — ex qua re minus rei foret aut famæ temperans, Ph. 271. — remedium rei, Ph. 615. — rem vitio dent; et rem cognoscite, A. 8, 24. — nihil opus est arte ad rem. Re audies, A. 32, 48. — tempus ad eam rem tulit, si magistrum cepit ad eam rem. Ipsam rem locutus, A. 188, 192, 202. — rem negligenter agere, A. 253. — abin' hinc in malam rem, A. 318. — rem tenes, A. 350. — rem recta reputavit via. Nihil propter hanc rem (Nos non *rem*), A. 443, 449. — in rem est utrique, A. 547. — rem restituas? A. 621. — opus est ad hanc rem astutia, A. 724. — novi rem omnem, A. 790. — rem ipsam dic, A. 874. — cum uno rem habebam hospite. Ad rem avidior. Rem habere; joco rem voluisti a me, Eu. 119, 131, 138, 180. — rem divinam fecisse, rem seriam agere. Malam rem! hinc abis? Eu. 513, 536. — ad eam rem tempus non erat, Eu. 621. — aliam rem ex alia cogitare, Eu. 631. — ad rem conferentur. Scin' tu, ad te attinere hanc rem? Eu. 741, 744. — quam hic rem agit? Eu.

782. — quam tu rem actura es? Eu. 895. — si astu rem tractavit, Eu. 923. — narra omnem rem ordine, Eu. 997. — rem prænarrasse, Eu. 981. — quam rem agis? Ubi rem rescivi. Rem et gloriam armis reperi, Hea. 89, 99, 112. — ad rem redi, Hea. 319. — rem perire pati, Hea. 486. — bonam atque justam rem imperas, rem narret ordine; rem facias palam, Hea. 704, 706, 721. — quam rem agis? Hea. 740, 943. — ut istam rem video, Hea. 870. — magis putes ita rem esse, Hea, 891. — adeon' rem rediisse, ut? Rem profer palam, Hea. 982, 996. — ullamne ego rem unquam in vita mea volui, quin? rem, quum videas, censeas, Hea. 1008, 1025. — ad rem redi. Sa. Quam rem? quo redeam? Ad. 186, 187. — nunquam rem facies, Ad. 221. — rem habere præter alios, Ad. 259. — tam ob parvolam rem? Ad. 276. — quod ad rem opus est, consule. Vide, quam rem agas. Neque pretium, neque rem ullam intercessisse. Rem narrato ordine, Ad. 336, 344, 350, 352. — rem enarramus ordine, Ad. 365. — quære rem, Ad. 483. — non rem patri indicasse? Ad. 632. — tuam rem constabilisses, Ad. 775. — rescivit omnem rem. Rem ipsam putemus. Mitto rem. Attentiores ad rem, Ad. 795, 800, 824, 838. — tibi ob eam rem, lubens bene faxim, Ad. 899. — quam hic rem agit? ad rem attenti, Ad. 936, 958. — ob eam rem? Si ob eam rem vobis vita mea invisa est, Ad. 982, 994. — ob eam rem noluit iterum referre, He. 6. — si in rem est Bacchidis. Arcessi ad rem divinam. Habes omnem rem', He. 102, 184, 194. — tuos esse ego illi mores morbum magis, quam ullam aliam rem, arbitror, He. 239. — magis in rem nostram, et vostram id esset, He. 249. — rem cognosces, He. 291. — omnem rem narrabit, He. 350. — quod in rem sit tuam. Prior amor ad rem exercitatum reddidit, He. 391, 407. — omnem rem scio, He. 468. — judicare in rem quod sit. Si ipsam rem, ut siet, resciverit, He. 549, 567. — si cum illo habuerit rem postea, He. 718. — puerumque ob eam rem clam voluit extinguere, He. 749. — ob rem iratus. Ob eam rem vis ergo introeam? Rem ubi cognoverint. Scit sibi ex eo rem sibi natam, He. 781, 788, 792, 798. — ob rem nullam misit. Est in rem nostram, ut, He. 801, 835. — adeon' rem redisse, ut etc.? Timeo, quam nunc mihi nuntiet rem, Ph. 153, 178. — temporis punctum ad hanc rem est, Ph. 185. — ad hanc rem qui adsient, Ph. 313. — at si talentum rem relinquisset decem, Ph. 393. — quæ in rem tuam sint, velim facias, Ph. 449. — minime; dum ob rem, Ph. 525. — rem ipsam putasti, Ph. 717. — ut stultissime rem gesserimus, Ph. 771. — nihil ad hanc rem est, Antipho, Ph. 860. — i in malam rem, Ph. 929. — hoc primum in hac re prædico tibi. Facere in re. Neque commovetur animus in ea re tamen, A. 46, 50, 94. — qua de re? A. 184, 910. — velle in re ostendi; in re deludier, A. 198, 203. — de re imprudentem opprimat, A. 227. — ex ipsa re incidit suspicio, A. 360. — ex ea re quid fiat, vide, A. 386. — nullane in re esse homini cuiquam

fidem! A. 426. — ex ea re plus mali est, A. 548. — me ex tranquillissima re conjecisti in nuptias, A. 621. — beneficium re comprobes. Abhorrens ab re uxoria, filiam ut darem, A. 825, 830. — habeo pro illa re; in re medicari, A. 919, 945. — hac re arbitror id fieri posse maxime, Eu. 172. — hoc adeo ex hac re venit in mentem mihi. Consilium cum re amisti? re salva, et perdita, Eu. 233, 241, 258. — ea re utilitatem ego faciam. Qua re, Parmeno? responde, Eu. 309, 369. — quid ex ea re tandem ut caperes commodi? Eu. 573. — hac re illi gratum feceris, Eu. 722. — ex hujusmodi re familiaritas conflata est. In re oro ut adjutrix sies, Eu. 872. — ex re malum, Eu. 996. — tantumne est ab re tua otii tibi. Re juvero. Nulla adeo ex re istuc fit, Hea. 75, 86, 109. — ipsa re conjecturam cepimus. Nulla mala re expolita muliebri, Hea. 266, 289. — ex hac re, atque ex illa; in re nostra gaudio sumus præpediti, Hea. 442, 505. — tot peccata in hac re ostendis. Re ipsa spem vitæ dare, Hea. 634, 636. — hac re in angustum nunc meæ coguntur copiæ, Hea. 669. — faciam boni tibi aliquid pro ista re, ac lubens, Hea. 763. — ipsa re experibere, Hea. 824. — incommoditates in hac re accipies. Duo talenta pro re nostra ego esse decrevi satis. In re gerere morem, Hea. 933, 941, 948. — irrides in re tanta? Hea. 964. — in re nunc confidenter restas; tacere de re tanta; quantum mali ex re excites? Hea. 1011, 1013, 1015. — ne me obtundas de hac re sæpius. Plura in re peccare. An ego toties de eadem re audiam? Æschinus nonnullam in hac re nobis facit injuriam, Ad. 114, 125, 129, 149. — quod mihi re male feceris, Ad. 165. — transacta re, Ad. 287. — e re nata melius fieri haud potuit, Ad. 296. — quod mihi de hac re dederit consilium, Ad. 501; Ph. 401. — aliter de hac re est ejus sententia, Ad. 517. — in hac re nihil reperio, quamobrem, Ad. 594. — si non ipsa re istuc tibi dolet, Ad. 737. — quasi re bene gesta, Ad. 779. — tu illos duos olim pro re tollebas tua. Ab re omissiores, Ad. 813; 834. — re ipsa reperi, Ad. 864, Ph. 888. — ipsa re experiere propediem, Ad. 892. — jubeo, et in hac re, et aliis omnibus. Re ipsa fieri oportet, Ad. 929, 959. — in re miser. Matrem ex ea re me, aut uxorem in culpa inventurum arbitror, He. 295, 299. — incredibili re percitus. In re adesse, He. 377, 410. — re ipsa navigare incommodum est, He. 417. — mihi in mentem venit, ex hac re, He. 537. — etsi tibi causa est de hac re. Neutra in re vobis difficultas a me erit. In re adjutrix. In re adjutor, He. 625, 667, 705, 721. — gratia de re, He. 741. — in re ipsa invenimus. In hac re nihil mali est. Non audisti, de hac re animus meus ut sit, He. 779, 783, 786. — qua re suspectus suo patri fuit, He. 821. — in re incipiunda, Ph. 225. — ex qua re minus rei foret aut famæ temperans. Quid me in hac re facere voluisti tibi? Ph. 271, 291. — quid de hac re dicat? Ph. 444. — re opitulata es, Ph. 785. — ex re istius me instigasti, Ph. 968. — in re scrupulus. In re hac de-

fungier, Ph. 1018, 1020. — res utiles ad pudicitiam tutandam, A. 287, 288. — secundæ res, Hea. 230. — quot res dedere, Hea. 917. — tot res repente circumvallant, unde, Ad. 303. — res minus secundæ, Ad. 607. — res dant sese, He. 380. — nihil res istæc voluptatis ferunt, He. 593. — secundæ res maxume, Ph. 241. — quonam in loco sunt res, Ph. 473. — ut meæ res sese habent. Res advorsæ, Ph. 819, 821. — imperitos rerum in fraudem illicis, A. 912. — imprudens rerum, Eu. 136. — esse primos se omnium rerum volunt. Omnium rerum vicissitudo est, Eu. 248, 276. — reviso, quidnam Chærea hic rerum gerat, Eu. 922. — affines esse rerum. Suarum rerum satagit, Hea. 215, 225. — portant quid rerum! nihil rerum omnium est quod malim, quam. Ne quid hujus rerum ignores. Quod rerum omnium est primum, Hea. 247, 267, 269, 364. — quidvis harum rerum convenit, Hea. 877. — nolim ceterarum rerum te socordem, Ad. 699. — omnium rerum satur, Ad. 769. — rerum initium invenire, He. 361. — harum rerum numquid dixti jam patri? He. 867. — summa rerum, Ph. 316. — his rebus finem præscripsti, A. 151. — cur tu his rebus sumtum suggeris? Ad. 62. — auctor his rebus quis est? Ad. 675. — his rebus annulus fuit initium, He. 822. — his rebus pone decem minas, Ph. 666. — alias res agis, Eu. 348. — tot res in unum conclusit diem, Eu. 1046. — ad res perspicax, Hea. 370. — hujusmodi res semper comminiscere, Hea. 812. — postputasse omnes res præ parente, He. 483. — omnes res accuro, He. 738. — commodas res attuli. Alias res agere se simulare, He. 818, 827. — quot res? (dicere poterit), Ph. 704. — omnes posthabui mihi res, Ph. 907. — morigera fuit in rebus omnibus, A. 294. — relictis rebus, Pamphilum hodie observare, A. 413. — ancillulam, relictis rebus omnibus, quæsivi, Eu. 166. — tu his rebus credis fieri? Eu. 245. — mihi, relictis rebus, inveniendus est aliquis, Hea. 840. — quibus nunc sollicitor rebus! Ad. 36. — non te pro hic curasse rebus, He. 227. — in rebus alius ne iratus quidem est, He. 308. — fortunatus ceteris rebus, He. 601. — nullam de his rebus culpam commeruit tua. Tot rebus miserum concludit, He. 631, 702. — rebus vilioribus multo, Ph. 791.

Resarcio; discidit vestem? resarcietur, Ad. 122.

Rescindo; rescindi posse, Ph. 456.

Rescisco; primus rescisco omnia, Ad. 548. — omnia omnes ubi resciscunt, He. 868. — ubi rem rescivi, Hea. 99. — nondum hæc rescivit mala, A. 341. — ille ubi id rescivit malum, Eu. 953. — rescivit omnem rem, Ad. 795. — hoc ubi senex rescivit, He. 190. — unde hæc hic rescivit? Ph. 951. — postmodum rescisces, He. 208. — senex resciscet illico, esse amicam hanc Clitiphonis: Hea. 697. — quamobrem adveneris, rescisscent, He. 791. — neque rescisscent, neque scient, He. 869. — puerum ne resciscat mihi esse ex illa, A. 401. — ne resciscat senex, Hea. 670. — ne uxor hoc resciscat mea, Ph. 584. — cave resci-

scat quisquam, Ph. 763. — ne filii quidem nostri hoc resciscant, Ph. 818. — qua resciscerem? Ad. 695. — quod sim nactus mali, prius rescisceres tu, A. 968. — id uxor mea resciscaret, Ph. 745. — certe si resciverim! A. 495. — si hoc pater resciverit? Hea. 718. — hoc si rescierit, He. 262. — quod si rescierit peperisse eam. Si ipsam rem resciverit, He. 519, 567. — quod qui rescierint, Eu. 387. — quod si ego rescissem id prius, A. 258. — miserum me resciscere! He. 285. — ex ipsa hæc magis velim resciscere, He. 473. — hic, quos fuerant par resciscere, sciunt, He. 868. — prius, quam id rescitum est, He. 287. — dum id rescitum iri credit, Ad. 70.

Rescribo; argentum jube rescribi, Ph. 921.

Resipisco; resipisco, A. 699. — te intelligo resipisse, Hea. 844.

Resisto; nisi resistis, verbero, Ph. 849. — Dave, ades, resiste, A. 345.

Respecto; quid respectas? Ad. 158.

Respicio; respicio ad virginem, Eu. 342. — respicio: rogo, Ph. 862. — nullum remittis tempus: neque te respicis, Hea. 70. — non te respicis? Hea. 920. — alius nemo respicit nos, Ad. 354. — nisi quid Di respiciunt, A. 643. — Di nos respiciunt! Ph. 816. — quasi de improviso respice ad eum, A. 418. — age, me in tuis secundis respice, A. 976. — respice ætatem tuam, Ph. 434. — respice ad me, Ph. 739. — nec, qui eam respiciat, quisquam est, Ad. 936. — neque has respicere Deos opinor, He. 773.

Respiro; respira, Hea. 241.

Respondeo; pro Menedemo nunc tibi ego respondeo, Hea. 610. — neque respondeo, prius quam, Ph. 1043. — non mihi respondes? A. 745; Ph. 991. — etiam tu hoc respondes? A. 850. — nihil respondes? Eu. 152. — quid mihi respondes? Ad. 500. — nihil mihi respondes? Ad. 645. — nec quidquam certi respondes mihi? He. 706. — aliud mihi respondes, ac rogo, Ph. 683. — prius quam huic respondes temere, Ph. 1036. — quid viro meo respondebo? He. 516. — quid respondebo his? He. 628. — qua re, Parmeno? responde, Eu. 369. — primum hoc mihi responde, Eu. 791. — responde, Ad. 181; Ph. 375. — dictum hoc inter nos fuit; responde, Ad. 802. — hoc responde mihi, Ph. 255. — responde mihi, Ph. 1041. — egon' quidquam tibi respondeam? Eu. 153. — quid respondeam nihil habeo, Hea. 224. — neque quid respondeam; scio, Ad. 486. — istuc serva, Ph. 212. — ubi tute verbum non respondeas, Ph. 280. — mihi ut respondeas, Ph. 379. — qui maledictis respondeat, A. 7. — timeo quid hic respondeat, A. 420. — jube respondeat, Eu. 692. — quære, qui respondeat, Eu. 809. — respondeat mihi, Ad. 518. — hiccine, ut tibi respondeat? Ph. 991. — hic respondere voluit, Ph. 20. — responsum, non dictum esse, Eu. 6. — quid nunc renuntiem abs te responsum? Hea. 860.

Responsum (Subst.); verum responsum, A. 699. — is sibi responsum hoc habeat, Ph. 17.

Restinguo; hæc verba una falsa lacrymula restinguet, Eu. 69. — ut ne restinguas, Ph. 974.

Restis; restim ductans, Ad. 756. — ad restim mihi res rediit, Ph. 685.

Restito; at etiam restitas, fugitive? Eu. 668.

Restituo; gnatum ei restituo, He. 819. — Poetam restitui in locum, He. 21. — actoris virtus nobis locum restituit, Ph. 34. — in gratiam restitues, He. 291. — restitue, in quem me accepisti locum, A. 682. — ut suis restituam, Eu. 147. — rem perditam restituas? A. 620. — tibi qui filium restituerem, Hea. 492. — filium restitueris, A. 571. — sororem restituere, Eu. 745. — fores restituentur, Ad. 121. — restitui in integrum, Ph. 451.

Resto; confidenter restas, Hea. 1011. — restat Chremes exorandus, A. 166. — mihi unus scrupulus restat. Quid restat, pater? A. 941, 948. — hoc restat, Hea. 1068; Ad. 191. — id restat mali, Ad. 358. — quid nunc, quod restat? Ad. 951. — quid restat, nisi ut, He. 300. — ut me excutiam, id restat, Ph. 585. — una mihi res restat conficiunda, Ph. 830. — aperte quæ restant, loqui, A. 195. — restabat aliud nihil, Ph. 85. — restiti, Eu. 337. — si quid est, quod restet, A. 983. — neu causa ulla restet reliqua, He. 587. — Di Deæque perdant me, qui restiterim, Eu. 302. — hujus generis reliquias restare video, Ad. 446. — ea hic restitisse gratia, A. 434.

Resupino; resupinat: respicio, Ph. 862.

Rete; non rete accipitri tenditur, Ph. 330.

Reticeo; vah! nihil reticuit, Ad. 406. — ne retice: ne verere, Hea. 85. — reticere nequeo, Hea. 320.

Retineo; cur retines? Hea. 376. — is nunc me retinet, Ph. 189. — ah! retine me, obsecro, Hea. 403. — assequere, ac retine, Ph. 981. — neque, uti retineam, scio, Ph. 506. — rogo, quamobrem retineat me, Ph. 863. — pudore liberos retinere, Ad. 58. — retinere, amittere, Ph. 175. — retinendi causa, Eu. 620; He. 255. — retinendi copia, Ph. 176.

Retraho; retraham fugitivum argentum, Hea. 678. — retrahere ab studio, Ph. 2.

Retro; in ultimis conclave ædibus, retro, Hea. 903.

Retundo; animum retundam, Hea. 947.

Revereor; ne revereatur, He. 630. — non simultatem revereri, Ph. 233. — adventum tuum ambas scio reverituras, He. 290.

Revertor, Revortor; mox ego huc revertor, A. 486. — revertor, postquam paravi, A. 741. — domum revortor, Hea. 68, 122. — jam revertere: Eu. 219. — revortantur domum, Hea. 340. — revorti iterum, Ad. 527.

Reviso; reviso quid agant, A. 405. — reviso, Eu. 922.

Revivisco; reviviscet nunquam, He. 465.

Revoco; exclusit: revocat, Eu. 49. — revocemus, Geta! Ad. 321. — revocemus hominem, Ph. 195. — revocari, Ph. 847.

Revolvo; in eamdem vitam te revolutum video, He. 691.

Rex; rex maximas mihi agebat. Rex te ergo in oculis, Eu. 401. — pro merito gratiam regi refert, Ph. 338. — regem elegantem narras, Eu. 408. — ad regem mili-

tatum abiit, Hea. 117. — regem me esse oportuit, Ph. 70.

Rhamnusius; Rhamnusium esse, A. 932.

Rhodius; Rhodius adolescentulus, Eu. 423. — Rhodium tetigerim in convivio, Eu. 420. — de Rhodio dictum, Eu. 498.

Rhodus; habitabat Rhodi, Eu. 107.

Rideo, rideo nunc, Ad. 550. — quid rides? Eu. 497, 1006, 1016. — ha! ha! he! Mr. Quid risisti? Hea. 887. — ille ringitur, tu rideas, Ph. 341. — non paro ut rideant, Eu. 249. — defessa sum ridendo, Eu. 1007.

Ridicule; ridicule rogas, He. 668.

Ridiculum (Subst.); hui tam cito! ridiculum, A. 475. — ut ducam. Da. Ridiculum, A. 713. — ridiculum: non enim cogitaras, Eu. 452. — ridiculum est, Hea. 353. — quid ad me ibatis? ridiculum, Ph. 900. — mihi solæ ridiculum, Ph. 900. — mihi solæ ridiculo fuit, Eu. 1003. — sibi me pro ridiculo (*Var.* deridiculo), putat, Hea. 953.

Ridiculus, a, um; ridiculus esse, Eu. 244. — ridiculum caput! A. 372. — ridiculum, Ad. 680.

Rima; plenus rimarum sum; hac atque illac perfluo, Eu. 105.

Ringor; ille ringitur, Ph. 341.

Riscus; sita in risco, Eu. 753.

Risus: risu emoriri, Eu. 432. — risus abstine, Hea. 373.

Rivalis; Phædriæ rivalis, Eu. 354. — video rivalis servum, Eu. 268. — militem rivalem recipiendum censeo, Eu. 1071.

Rogito; rogito, Pamphila quid agat? Ad. 750. — rogitas? A. 829; Eu. 366, 675, 793, 896, 1007, 947; Hea. 631; Ad. 50; He. 526; Ph. 126. — Phædria? Ph. 257. — rogitabam, heus puer, A. 84. — rogitabit me, ubi fuerim, Ad. 529. — illum hoc rogitato simul, Hea. 954. — at si rogitem jam, Hea. 1010. — qui me id rogites? A. 750. — neque, quum rogites, Eu. 659. — rogitare quasi difficile sit, Eu. 209. — rogitare ad cœnam ut veniat? Eu. 266. — rogitando obtundat, Eu. 554.

Rogo; quæ sit, rogo, A. 124. — rogo: negat vidisse, A. 359. — dicturan' es, quod rogo? præterquam quod te rogo; dic, quod rogo, A. 752, 754, 765. — rogo, numquid velit? Eu. 441. — haud propterea te rogo, ut, He. 106. — aliud mihi respondes, ac rogo, Ph. 683. — rogo, quamobrem retineat me, Ph. 863. — rogas? A. 263, 184, 267, 761, 911; Eu. 326, 436, 574, 653; Hea. 532, 780, 83, 289, 669, 776; Ph. 573, 703, 914. — de istac rogas virgine? Eu. 719. — quid facias, rogas? Eu. 836. — men' rogas? Hea. 246. — est ea intus? Ch. Sit rogas? Hea. 454. — ridicule rogas, He. 668. — militem rogat, ut, Eu. 618. — rogat te Ctesipho, ut redeas, Ad. 780. — rogat frater, ne abeas longius, Ad. 886. — hanc gratiam nunc rogat, He. 390. — rogat, unde sit? He. 832. — rogamus, quid sit? Ph. 93. — te rogavit, Ph. 835. — rogabo, Ph. 726. — si quid rogabit, Ad. 541. — si rogabit? Ph. 319. — roga, Eu. 692. — roga, velitne, an non, uxorem, He. 558. — quem ego igitur rogem, A. 750. — quasi ego rogem, A. 852. — ut rogem, Ph. 827. — si roges, nihil pudet, A. 638. — si quis nunc me roget? A. 258. — roget quis quid tibi

cum illa? Eu. 511. — rogare uti veniret, Hea. 304. — patrem rogare, He. 527.

Rubicundus; magnus, rubicundus, He. 440.

Rufus, a, um; si quis me quæret rufus, Ph. 51. — rufamne illam virginem? Hea. 1063.

Rumor; meum gnatum rumor est amare, A. 185. — rumor venit datum iri gladiatores, He. 39. — rumor populi, Ph. 910. — rumores malevoli, Hea. 16.

Rumpo; ambulando rumperet, He. 435.

Ruo; ne quid imprudens ruas, Hea. 369. — quid si nunc cælum ruat? Hea. 719. — ceteros ruerem, agerem, Ad. 320.

Rursum; bellum, pax rursum, Eu. 61. — id rursum si negant, laudo, Eu. 251. — redeo rursum, Eu. 634. — dic rursum. Negato rursum, Eu. 706, 711. — spem rursum nuptiarum eripis, Hea. 713. — optabit rursum, Hea. 756. — rursum ad ingenium redit, Ad. 71. — rursum irascere? Ad. 136. — in porticum rursum redi, Ad. 581. — rursum in gratiam restitues. Cursari rursum prorsum, He. 291. — animum rursum ad meretricem induxti, He. 689. — beneficium rursum reddere, Ph. 537. — (causam) rogavit rursum ut ageres, Ph. 835. — argentum rursum jube rescribi. Volo, nolo rursum, Ph. 921, 949.

Rus; ruri agere vitam, Ad. 45. — ruri esse parcum ac sobrium, Ad. 96. — ruri agere, Ad. 402. — esse ruri, Ad. 544; He. 215. — opus ruri faciundum, Ph. 250. — ruri fere se continebat, Ph. 363. — rus ibo, Eu. 187, 216. — rus Sunii ecquod haberem? Eu. 519. — dum rus eo, Eu. 533. — abigam nunc rus. Tu rus hinc abis? rus abiit, Ad. 402, 434, 437. — abiisse rus? Rus odi, Ad. 519, 525. — rus produxe, Ad. 562. — rus ibo, Ad. 844. — senex rus abdidit se: He. 175. — rus habitatum abii, He. 224. — rus abituram me decrevi. Tu rus habitatum migres? He. 586, 589. — abi rus, He. 610. — dic rus concessuram Sostratam, He. 629. — metuo, ne rure redierit jam, Eu. 611. — video rure redeuntem, Eu. 996. — ex meo rure hoc capio commodi, Eu. 970. — rure advenit, He. 190.

Rusticus, a, um; opere rustico faciundo, Hea. 142.

S.

Sacellum; est ad hanc manum sacellum, Ad. 578.

Sacrifico; spatium sacrificandi, Ph. 701.

Sacrilegus, a, um; ubi ille est sacrilegus? A. 266. — quî referam illi sacrilego gratiam? Eu. 910. — hominem sacrilegum, Eu. 419. — hunc perterrebo sacrilegum, Eu. 921. — quid ais, sacrilega? Eu. 828. — genera sacrilega! Ad. 305.

Sæclum. Vid. *Seclum.*

Sæpe, Sæpius; ibo; etsi hercle sæpe me spes hæc frustrata est, A. 375. — quibus et re salva, et perdita profueram, et prosum sæpe. Næ tu istas (fores) faxo, calcibus sæpe insultabis frustra, Eu. 258, 285. — sæpe eadem, et graviter audiendo, Hea. 114. — jus summum sæpe summa malitia, Hea. 796. — sæpe clamitans, Ad. 60. — sæpe est, quum, He. 308. —

verum hoc sæpe, Phormio, vereor, ne, Ph. 324. — ne obtundas de hac re sæpius, Ad. 114. — arcessunt sæpius, He. 187. — tanto sæpius, Ph. 328; et alibi passim.

Sævidicus, a, um; ne te sævidicis dictis protelet, Ph. 213.

Sævio; ne sævi tantopere, A. 870.

Sævitia; sævitiam veritus? Eu. 853.

Sævus, a, um; ego ille agrestis, sævus, Ad. 870. — habeo uxorem, Ph. 743.

Sal; qui habet salem, Eu. 400.

Salsamentum; salsamenta hæc macerentur, Ad. 381.

Salsus, a, um; hoc salsum est, Ad. 426.

Saltem; ineptam saltem, A. 257. — aliquot saltem prodat dies. Saltem aliquot dies profer, A. 314, 329. — saltem accurate, A. 495. — saltem hoc licebit, Eu. 840. — saltem salutare, Hea. 379. — saltem quanti emta est, Syre, Ad. 250. — non simultatem meam revereri saltem? Ph. 233. — ut saltem sciam, Ph. 443.

Salto; restim ductans saltabis, Ad. 756.

Salus (pro Dea Salutis); ipsa, si cupiat, Salus, Ad. 765. — te, Salus, oro! He. 338.

Salus; salus est adolescentulis, Eu. 939. — salutem expetens, A. 320. — signa ad salutem, A. 483. — ad salutem converti, A. 673. — salutem quærant, Ad. 301. — salute Parmenonem impertit Gnatho! Eu. 270. — cum salute ejus fiat, ut, Ad. 521.

Saluto; salutant, Eu. 259. — ut salutem, Ad. 447. — saltem salutare, Hea. 379. — Deos Penates salutatum devortar, Ph. 311.

Salve; Mysis, salve. My. O salve, Pamphile, A. 267; He. 866. — o Mysis, salve. My. Salvus sis, Crito, A. 803; Eu. 849. — o salve bone vir, A. 849. — sed eccum Parmenonem: salve, Eu. 304. — salve, mi Thraso, Eu. 455. — amice! salve, Eu. 560. — salve, anime mi. An. O mi exspectate, salve. Hea. 406. — Menedeme, salve, Hea. 427. — salve, Demea, Ad. 462. — o Syre noster, salve! Ad. 887. — Philotis, salve multum. Ph. O salve Parmeno. Sy. Salve mecastor, He. 82, 83. — mea mater, salve! He. 353. — salve, mi pater. La. Gnate mi, salve, He. 455, 456. — Bacchis, salve! Ba. Salve! Laches, He. 732. — mi patrue, salve. De. Salve. Here, salve. De. Ho! bone custos, salve, Ph. 254, 286, 287. — o noster Chremes! Ch. Salve, Geta, Ph. 608. — salvete, A. 802; Eu. 1060. — salvere Hegionem jubeo, Ad. 461.

Salve (Adverb.); satin' salve? dic mihi, Eu. 977.

Salvus, a, um; salvus sis, Crito, A. 803. — salvus sis, Chreme, A. 908. — salvus sum, si hæc vera sunt, A. 975. — salvus redierit meus particeps, Hea. 150. — salvus nobis ut siet, Ad. 299. — salvus sit, spero, Ad. 412. — salvus sies, Ad. 894. — si salvus redisset unquam, He. 434. — salvus est, ut opinor, Ph. 554. — salvum te advenire gaudeo, Eu. 975. — salvum affuturum confido, Hea. 160. — salvum advenisse gaudeo, Hea. 407. — si me vis salvum esse, Hea. 942. — salvum te advenire gaudemus! Ad. 80. — Gaudeo venisse salvum, He. 353. — benefactum te advenisse salvum. Illum

salvum vellem, He. 457, 464. — salvum advenire. Salvum te advenisse gaudeo, Ph. 255, 286. — venire salvum, Ph. 482, 609. — salva res est, Eu. 268. — mirum ni illa salva est, Hea. 663. — salvan' Philumena est? He. 353. — tu illam salvam velis, He. 259. — gaudeo illam salvam, He. 643. — re salva, Eu. 258. — salvæ sumus, Eu. 833. — venisse salvas, Ph. 575.

Samius, a, um; Samia mihi mater fuit, Eu. 107.

Sancte; jurabat quam sancte! He. 61.—sancte adjurat, He. 268.

Sanctus, a, um; nimis sanctas nuptias facere, Ad. 903. — sanctius quam jusjurandum, He. 751.

Sandalium; commitigari sandalio, Eu. 1027.

Sane; nempe ergo vis, etc. Da. Sane quidem, A. 195. — sane pol illa temulenta est mulier, A. 229. — estne, ut fertur, forma? Pa. Sane, Eu. 361. — sane, quod tibi nunc vir videatur esse hic, Eu. 784. — recte sane, Eu. 980. — nec rei fere sane ampliusquidquam fuit, Hea. 55. — abi sane istac, Hea. 588. — cedo sane, Hea. 832. — sane volo, Hea. 873. — id distributum sane est ex sententia, Ad. 372. — neque est, neque illam sane studeo vendere, Ad. 749. — sane nollem huc exitum, Ad. 779. — diebus sane pauculis post. Bene conveniebat sane inter eas. Nisi sane curæ est, quorsum, He. 143, 183, 193. — sane hercle pulchre suades, Ph. 541. — his rebus sane pone, inquit, decem minas, Ph. 666.

Sanga; ubi centurio est Sanga? Sanga, fac ut memineris, Eu. 775, 813.

Sanguis, sine sanguine fieri, Eu. 778.

Sannio; Sannio servat domi, Eu. 779.—abi, Sannio, Ad. 221, 241.

Sanus; satin' sanus es, A. 750; Hea. 707, 988; Ad. 941; Ph. 801. — sanusne es? A. 914; Ph. 195; Ad. 337. — sanus sim, anne insaniam? Quid tibi vis? satin' sanus? Eu. 556, 559. — si sanus sies, He. 493. — sanum te credis esse? Ad. 752.

Sapiens; sapiens es, Ph. 403. — mulier sapiens, Ph. 1045. — dictum sapienti, Ph. 540. — sapientem decet, Eu. 788. — verba sapientia? Ad. 773.

Sapienter; sapienter vitam instituit, A. 67. — dictum sapienter, Eu. 416.—sapienter dixti, Ad. 957.

Sapientia; nihil nisi sapientia es. Pro mea sapientia, Ad. 395, 428. —herum anteeo sapientia, Ph. 247.

Sapio; si sapis, Eu. 76, 720; Hea. 379; Ad. 710. — sapis, Eu. 968. — quanto nunc plus sapit! Hea. 507. — ad omnia alia æstate sapimus rectius, Ad. 836. — et sapiunt, Ph. 335. — si sapies, Hea. 748, 872. — si sapiet, Ad. 567. — si sapias, Hea. 594. — illuc est sapere! Quanti est sapere! Eu. 781, 790. — id sapere est, contingere, Hea. 324. — foris sapere, Hea. 924. — istuc est sapere, He. 608; Ad. 387. — video sapere, mihi videre sapere, Ad. 831, 854.

Sat; sat est, A. 170; Eu. 705; Ph. 211. — sat habeo, A. 336, 706. — non sat commode divisa, A. 476. — sat scio, A. 612. — sat habet si, Eu. 485. — sat scio, Eu. 487; Ad. 340, 361, 528; Ph. 635. — eho nonne id sat erat? Eu. 735. — tantum sat ha-

bes? Hea. 718. — sat recte hoc venit, Hea. 998. — sat adhuc tua nos frustrata est fides, Ad. 624. — attentiores quam sat est: sat ætas acuet, Ad. 838, 839. — non signi hoc sat est? He. 236. — dictum sat est, Ph. 540. — is si dat, sat est, Ph. 603. — nonne id sat erat, Ph. 767. — pæne plus, quam sat erat, Ph. 796.

Satago; rerum suarum satagit, Hea. 225.

Satias, Satietas; satias hominum, aut negoti, Eu. 403. — satias cœpit fieri, Eu. 972. — satias studiorum, He. 594. — satietatem amoris sumere, Ph. 833.

Satin', Satis; satin' sanus, A. 750; Eu. 559; Hea. 988; Ad. 941; Ph. 801. — quid vos, quo pacto hic? satin' recte? (valetis), A. 805. — satin' hoc mandatum est tibi? Eu. 208. — satin' salve? Eu. 977. — satin' scis ibi esse? Ad. 403. — voltum contemplamini: hem! satin' sic est? Ph. 211. — sed satin' omnia ex sententia? Ph. 256. — non satis me pernosti, A. 504. — solidum satis gaudium, A. 648. — satis jam, satis, Simo, spectata erga te amicitia est mea; satis pericli cœpi adire, A. 821, 822. — pro peccato magno paullum supplicii satis est patri, A. 905. — jam calesces plus satis, Eu. 85. — tacent: satis laudant, Eu. 476. — nequeo satis mirari, Eu. 547. — satis tuto tamen, Eu. 577. — neque pes, neque mens satis suum officium facit, Eu. 728. — satis hoc tibi est, Eu. 809. — non possum satis narrare, quos ludos præbueris intus, Eu. 1009. — satis certo, Hea. 71; Ad. 257; He. 656. — nihil satis firmi video, quamobrem, Hea. 337. — satis jam, satis pater durus fui, Hea. 439. — et quidem hercle forma luculenta. Ch. Sic satis, Hea. 523. — at ut satis contemplata modo sis, mea nutrix. Nu. Satis. Quidvis satis est, dum vivat modo, Hea. 617, 641. — non tibi ego exempli satis sum? Hea. 921. — est spes, nos esurituros satis, Hea. 983. — si satis placet, Ad. 241. — satis pie, Ad. 460, 546. — satis diu dedisti verba, Ad. 624. — quod vix sedatum satis est, Ad. 778, 814. — spectatus satis, Ad. 897. — dum ætas, tempus tulit, perfuncta satis sum, He. 594. — exquire: adest: quod satis sit, faciet ipsa, He. 784. — tantummodo, satis, inquit, scita est, Ph. 110. — hem! satis pro imperio! Ph. 196. — non potest satis pro merito ab illo tibi referri gratia. Ph. Nemo satis pro merito gratiam regi refert, Ph. 337, 338. — satis jam verborum est, Ph. 436. — sudabis satis, Ph. 627. — vin' satis quæsitum mihi istuc esse? Ph. 810. — satis superbe. Satis astute, Ph. 914, 967; et alibi passim.

Satius; satius est, te dare operam, A. 308. — mori me satius est, Eu. 771. — perdere satius, Ad. 235; Hea. 475. — satius est hæc possidere Bacchidem, Hea. 971. — evenire ea satius est, satius esse credo, Ad. 29, 57. — fecisse satius, He. 730. — emori satius est, Ph. 955.

Satrapes; satrapes amator, Hea. 452.

Satur, a, um; omnium rerum satur, Ad. 769. — quum tu satura, atque ebria eris, puer ut satur sit, facito, He. 770.

Saxum; saxum volvo, Eu. 1084.

Scapula; scapulas perdidi, Ph. 76.

Sceleratus; sceleratus Davus, A. 159. — eccum sceleratum Syrum, Ad. 535.

Scelerosus; ubi ego illum scelerosum inveniam? Eu. 643.

Scelestus, a, um; scelestus quantas turbas concivi insciens! Hea. 972. — quanquam est scelestus, non, Ad. 160. — o scelestum atque audacem hominem! Eu. 708. — o scelestum Parmenonem! Eu. 943. — ne me attingas, sceleste, A. 791. — exi foras, sceleste! Eu. 668. — eho sceleste, quo illam ducis? Hea. 312. — illam scelestam esse sentio, Eu. 71. — pergin' scelesta? Scelesta, lupo ovem commisisti, Eu. 816, 831.

Scelus; ubi illic est scelus, qui? A. 608. — scelus quemnam hic laudat? A. 846. — quin etiam insuper scelus, Eu. 645. — vultus quoque hominum fingit scelus, Hea. 888. — quid hoc est sceleris? Eu. 326. — quid sceleris admisi, Hea. 958. — illud produxit scelus, Ad. 315. — scelus hinc deportarier, Ph. 977. — abin' hinc in malam rem scelus, A. 319. — hem, quid ais, scelus? A. 666. — te scelus, ulciscar, Eu. 940. — itan' lepidum tibi visum est, scelus, nos irridere? Eu. 1017. — in mea vita tu tibi laudem is quæsitum, scelus, Hea. 315. — quam rem agis? scelus, Hea. 740. — oh! scelus. Potasti, scelus! Ad. 772, 778. — scelus! tibi narret? Ph. 999. — scelera, et lacrumæ, A. 559. — hem scelera! A. 787. — o scelera! illud vide! Ad. 229. — o scelera! o genera sacrilega! Ad. 305.

Scenicus, a, um; potestas condecorandi ludos scenicos, He. 45. — fortuna scenica, He. 16.

Sciens. Vid. *Scio.*

Scilicet; id populus curat, scilicet! A. 185. — nempe. Si. Id scilicet, A. 952. — rex te ergo in oculis. Th. Scilicet, Eu. 401. — non vides? Py. Videam? obsecro quem? Ph. Hunc scilicet, Eu. 676. — fratris igitur Thais tota est? Ch. Scilicet, Eu. 1039. — scilicet equidem istuc factum ignoscam, Hea. 647. — neque tu scilicet eo nunc confugies, Hea. 792. — scilicet daturum, Hea. 857. — scilicet sponsæ vestem, aurum, atque ancillas opus esse, Hea. 893. Quo illam ducis? ad nos scilicet, Hea. 312. — et ducenda indotata est? Mi. Scilicet. Et nova nupta eadem hæc discet? Mi. Scilicet, Ad. 733, 755. — id nunc clamat scilicet, Ad. 795. — meam mortem exspectant scilicet, Ad. 878. — sed eam jam remittet. Ph. Scilicet, He. 467. — huic suum reddas scilicet, ut alamus nostrum, He. 669. — et scilicet jam me hoc voles patrem exorare ut celes, Hea. 705. — quum tu horum nihil refelles, vincam scilicet, Ph. 132. — quid hæc videntur? Dr. Scilicet! Ph. 791; et alibi.

Scio; unum hoc scio, A. 281. — quid timeas scio. Et quid tu, scio. Pa. Nuptiæ mihi. Da. Et id scio. Uxorem tibi non dat jam Chremes. Pa. Qui scis? Da. Scio. Scio: magnum signum, A. 347, 348, 349, 353, 366. — jam scio, ah! vix tandem sensi stolidus, A. 470. — certe enim scio. Hoc ego scio unum, neminem peperisse hic. Atque haud scio, an, quæ dixit, sint vera omnia, A. 504, 507, 526. — posthac incolumem sat scio fore me. Nec quid me nunc faciam, scio, A. 612, 615. — scio: cum

patre altercasti dudum. Scio: tu coactus tua voluntate es. Scio equidem, illam ducturum esse te. Mihi Deos satis scio fuisse iratos. Deceptus sum, at non defatigatus. Ch. Scio, A. 654, 659, 660, 665, 670. — scio quid conere, A. 704. — mitte id, quod scio, A. 765. — cum Davo egomet vidi jurgantem ancillam. Si. Scio, A. 840. — hoc certo scio, Rhamnusium se aiebat esse. Phania ille, frater meus fuit. Si. Noram, et scio, A. 931, 936. — hunc scio mea solide solum gavisurum gaudia, A. 966. — quid mihi obtigerit, scio. Facturum quæ voles, scio esse omnia, A. 968, 978. — nec quid agam, scio, Eu. 73. — hoc certo scio, Eu. 199. — scio, quo abducta sit, Eu. 350. — nostin'? Gn. Scio, Eu. 405. — sat scio, Eu. 487. — neque scio, quid dicam, Eu. 543. — primam dices, scio, si videris, Eu. 567. — se illinc subducet, scio, Eu. 628. — Parmenonis scio esse hanc technam, Eu. 717. — scio istuc, Eu. 760. — scio; nescio, Eu. 817. — quid consilii capiam, scio. Scio: et pol propterea, etc. Certo scio, Eu. 866, 877, 888. — malum scio paratum, Eu. 968. — quæ facta hic sint, nescis: Th. Scio, Eu. 1061. — hæc non voluptati tibi esse, satis certo scio, Hea. 71. — illam affuturam scio. Propter eam abitio evenit. Ch. Scio, Hea. 176, 190. — jamdudum, scio, venissent, Hea. 230. — ædes nostræ vix capient, scio. Consilium rectum esse scio. Jam nunc hæc non est tua. Clit. Scio, Hea. 254, 327, 377. — me scio fecisse sedulo, ut, Hea. 396. — scio, quid feceris. Id ego certo scio, Hea. 627, 632. — scio esse honore quovis dignam, Hea. 687. — etsi scio, Hea. 752. — scio, Hea. 850; He. 813. — id certo scio, Hea. 875. — scio, tibi esse hoc gravius. Etiam haud scio, an, Hea. 959, 1001. — neque principium scio, Hea. 1046. — leno ego sum. Æs. Scio, Ad. 162. — navem conductam, hoc scio. Scio te non usum, Ad. 226, 251. — satis certo scio, Ad. 257. — inficias ibit, sat scio, Ad. 340. — persuasit ille impurus, sat scio, Ad. 361. — nec quid agam, scio, Ad. 487. — jam huc recurret, sat scio, Ad. 528. — nec quid agam, scio. Scio, ubi sit, Ad. 544, 572. — has non nosse certo scio. Haud scio, an illam misere nunc amat. Audivi omnia, et scio, Ad. 652, 671, 684. — certo scio, Ad. 708; Ph. 792. — nescis, qui vir sit. Mi. Scio. Scio. De. Eho! scis, et patere? Ad. 727, 729. — mane: scio, Ad. 845. — natu grandior. Mi. Scio, Ad. 935. — nondum etiam scio, He. 192. — magistram hanc esse satis certo scio. Postmodum resciscet. La. Scio. Hic quæ fiunt, scio. De te quidem satis scio, Ad. 204, 208, 217, 234. — scio meum jus esse. Meis me scio obsequentem, He. 243, 247. — quî hoc mihi eveniat, scio, He. 279. — adventum tuum sic reverituras, He. 290. — omnem rem narrabit, scio, He. 350. — scio, nemini aliter suspectum fore, He. 398. — utram malis, scio. Omnem rem scio, ut. Ego me scio cavisse, ne. Meritam scio, He. 465, 468, 470, 487. — non ædepol scio, He. 520. — satis certo scio, non me clam haberet, quod. Quid agam, scio, He. 656, 701. — haud faceret, scio,

He. 756. — quid? quid? nescio. Par. At ego scio. Tibi boni quid sit, scio. Immo vero scio. Ego istuc satis scio, He. 851, 852, 878. — mihi usus venit, hoc scio. Jam scio, amare cœpit. Unum hoc scio. Non certum scio, Ph. 73, 110, 137, 148. — quæ neque uti devitem, scio, neque. Par pari ut respondeas. An. Scio, Ph. 181, 212. — uti retineam, scio, Ph. 506. — scio quidem hoc esse æquum. Pater adest hic. Ge. Scio. Sed quid tum? illam ego scio esse exanimatam, Ph. 638, 540, 563. — scio ita esse, Ph. 587. — is, qui istam. Ch. Scio. Sat scio, si, Ph. 617, 635. — haud scio hercle, Ph. 773. — me dixisse nemini, id certo scio, Ph. 952. — ut semper clemens fuerit servitus, scis, A. 37. — qui scis? A. 303, 353, 566, 576. — unde id scis? A. 512. — scis ærumnas meas. Nondum scis, A. 650, 666. — scis quam intimum habeam te, Eu. 127. — scis te mihi sæpe pollicitum esse. Scin' quid ego te volebam? dic. Et scis, ubi siet? Eu. 308, 338, 351. — scin'? si quando illa mentionem Phædriæ facit, aut, Eu. 437. — quod scis, nescis, Eu. 721. — scin' tu turbam hanc propter te esse factam? Eu. 743. — qui scis, an. Scin' tu, ut res sese habeat? Eu. 789, 799. — scis eam hinc civem esse? Eu. 951. — jam scis te periisse? Eu. 1015. — scin' me in quibus sim gaudiis? Scis Pamphilam meam inventam civem? Pa. Audivi. Ch. Scis sponsam mihi? Scin' quam fretus? Eu. 1034, 1035, 1062. — huic filium scis esse? Hea. 181. — scis, quid veri siet? Hea. 237. — scin' tu hanc, Hea. 297. — scin', quid nunc facere te volo? Hea. 494. — scin' esse factum? Hea. 529. — at scin' quid, sodes? Tu nescis id, quod scis, Hea. 738, 748. — scin' ubi nunc sit tua Bacchis? Hea. 820. — ego nescio. Ch. Immo scis, Hea. 1012. — age, scis quid loquar? Ad. 216. — satin' scis ibi esse? Ad. 403. — scin' Cratini ædes? Ad. 583. — scis, et patere? Ad. 730. — plus scis, quid facto opus est, Ad. 1001. — qui scis, an, He. 235. — scin', quid volo potius, sodes, facias? He. 753. — scin' quam? Ph. 111. — neque scit qui sies, Eu. 374. — an scit jam ille, quid meretrix siet? Eu. 985. — qui uti scit, ei bona, Hea. 196. — næ ille haud scit, quam. Neque etiam dum scit pater, Hea. 222, 229. — næ, ille haud scit, Hea. 747. — ubi scit factum, Ad. 472. — scit sibi nobilitatem ex eo esse, He. 798. — scimus quidem, quam misere amarit, A. 521. — certum non scimus, Eu. 111. — neque jus, neque bonum sciunt, Hea. 642. — qui vere sciunt, Ad. 126. — non sciunt viam, He. 360. — quos par fuerat rescisere, sciunt, He. 869. — mihi sciunt nihil esse, Ph. 334. — quid timeret sciebam, Eu. 1003. — nihil esse scibam, Hea. 309. — sciebam dubiam fortunam esse scenicam, He. 16. — te fidelem scibam, Ph. 581. — fratrem meum esse sciebas, Eu. 699. — patriam sciebat, Eu. 113. — hic me hujusmodi esse sciebat, Ph. 528. — Thaidem non scivi vicinam, Eu. 359. — multo prius scivi, quam tu, He. 541. — neque unquam ante hunc scivi diem, He. 641. — scisti uti foro, Ph. 79. — ego scibo ex hoc, quid siet, Eu. 725. — hinc scibo jam, ubi siet, Ad. 362. — jam scibo,

Ad. 785; He. 246. — quid cum illa rei tibi est? Cu. Scibis, Eu. 804. — ad misericordiam ambos adduces cito : aut scibis, cujus sis, Hea. 998. — nemo ex me scibit, Ph. 764. — scies, A. 116; A. 537. — scies, A. 566: Eu. 663; Hea. 95, 331, 612, 974; Ph. 58, 994.— sciet alienum puerum tolli pro suo, He. 576.—plus, quam opus est scito, sciet, Ph. 583. — neque resciscent, neque scient, He. 869. — unum hoc scito, Eu. 876. — scito, He. 67. — sciam nunc, quidnam, etc. A. 235. — sciam esse inimicos omnes homines, A. 696. — nescis quid sit actum? My. Quî sciam? A. 792. — ut certum sciam, Eu. 920. — me ut sciam, Hea. 84. — quid agam, quamprimum sciam, Ad. 518. — quod sciam, Ad. 645. — quamprimum, quidquid est, certum sciam, He. 324. — utinam sciam ita esse istuc, He. 536. — ut saltem sciam, quid, Ph. 443. — scias posse habere, A. 95. — immo enim si scias, Eu. 355. — nam, ut tu scias, quam, Hea. 449. — si scias, Hea. 599; Hea. 764, 770. — qui alia tam plane scias, Hea. 898. — ut præmium positum scias, He. 584. — ut meam scias sententiam, Ph. 1042. — ut sciat sibi filium redisse, Hea. 411.— quomodo acta hæc sint, sciat, Ad. 640. — sua culpa ut sciat, Ph. 261. — ut, quæ acta hic sint, sciat, Ph. 463. — hæc, quæ contigerint, sciat, Ph. 844. — quid ageret de nuptiis, scirem, A. 415.— aliud si scirem, quî, He. 750. — scirem infirmas nuptias, Ph. 732. — ut facile scires, Hea. 307. — ex quo scires, He. 533. — se sciret non deserturum, A. 403. — nisi sciret eadem velle, A. 579. — sciret hæc, quæ volumus, A. 794. — pol, si id scissem, A. 809. — quod si scissem, He. 222. — quî scire posses, aut, A. 53. — quæ nihil opus sunt scire, A. 338. — se scire civem, A. 861. — fidibus scire, Eu. 133. — quæ liberum scire æquum est, Eu. 478. — ni partem maximam existimarem scire vestrûm, Hea. 9. — scire hoc vis? Putavit me plus scire, Hea. 87, 116. — non vult te scire, Hea. 433. — scire expeto, Hea. 891. — si scire vis, Hea. 1035. — volo scire, Ad. 155. — ait se scire. Scire equidem volo, Ad. 550, 557. — scire ingenium, Ad. 832. — quæ te scire credas, Ad. 861. — malis narrare quam ego scire, He. 111. — te scire indicat res, He. 395. — scire, quî nos oderit? He. 553. — non æquum est scire. Licetne scire, He. 869, 874. — Neque patrem scire, nec Stilphonem ipsum scire, Ph. 354, 356. — vin' scire? Scire hoc volo, Ph. 806, 808. — scisse sese, id vero pernegat, Eu. 34. — mihi dolet sero scisse, Ad. 273. — facile scitu est, He. 295; A. 509, 776. — sciens pereo, Eu. 72. — prætereo sciens, Eu. 641.— sciens non faciam, Hea. 1052. — sciens cavebo, Ad. 715. — nunquam sciens commerui, He. 580. — plus imprudens, quam sciens, He. 881. — ne scientem sentiat te dare, Hea. 468. — scientem, tacitum, causam tradere, Ph. 237. — scientem an imprudentem, Ph. 659. — te sciente faciam, Hea. 874. — vera an falsa audierim jam sciri potest, A. 924. — hinc sciri potuit, Hea. 279. — opus est scito, Ph. 583; Ph. 1002.

Scirpus; nodum in scirpo quæris, A. 943.

Scirtus; audin', Scirte? He. 78.

Sciscitor; quid sit, sciscitari, Eu. 548.

Scite; satis scite promittit tibi, Hea. 729. — quam scite in mentem venerit. Scite poterat fieri, Hea. 764, 785.

Scitus, a, um; per ecastor scitus puer, A. 487.—scitum hercle hominem! Eu. 254.— satis, inquit, scita est, Ph. 110. — hoc scitum est, Hea. 210. — quam scitum est, Ph. 820.

Scopulus; ad scopulum inferat, Ph. 688.

Scortor; scortari crebro, Hea. 197. — non est flagitium adolescentulum scortari, Ad. 103.

Scortum; forte habui scortum, Eu. 424. — cum fide scortum adducere, Ad. 970.

Screatus; screatus abstine, Hea. 373.

Scribo; novas qui scribunt, Hea, 43. — in Thesauro scripsit, Eu. 10. — orationem hanc scripsit, Hea. 15. — is, qui scripsit hanc, He. 6. — nusquam scripsit, etc. Ph. 6. — tibi scribam dicam, Ph. 127. — sexcentas scribito jam mihi dicas, Ph. 667. — deterrere, ne scribat, parat, Ph. 3. — deterruissem facile, ne alias scriberet, He. 27.—nunc qui scripserit, Hea. 7.— currentes servos scribere? Eu. 36. — assidue scribere, Ad. 16. — libeat scribere aliis, He. 56. — animum ad scribendum appulit, A. 1. — ad scribendum augeat industria, Ad. 25. — en unquam injuriarum audisti mihi scriptam dicam? Ph. 329. — etiam nunc mihi scripta illa dicta sunt in animo, A. 283. — in prologis scribundis operam abutitur, A. 5.

Scriptura; ne cum Poeta scriptura evanesceret, He. 13. — sensit scripturam suam observari, Ad. 1. — si scripturam sprevissem in præsentia, He. 24. — esse scriptura levi, Ph. 5.

Scrupulus; mihi unus scrupulus etiam restat, A. 942. — fuit in re hac scrupulus, Ph. 1018. — injeci scrupulum, Ad. 229; Ph. 953.

Secius. Vide *Secus.*

Seclum; hoccine seclum! Ad. 305. — apud seclum prius, Eu. 246.

Sector; lites secter, Ph. 408. — sectari jussi, Eu. 262. — sectari canes, Ph. 7. — sectari, in ludum ducere, Ph. 86.

Secum. Vide *Cum.*

Secundum; secundum facta et virtutes, Eu. 1089.

Secundus, a, um; secunda dos, Ad. 346. — secundæ res, Hea. 230; A. 607; Ph. 241. — me in tuis secundis respice, A. 977.

Secus, Secius; nunquam secus habui illam, He. 278. — si tu illam attigeris secus, Ph. 438. — nihilo secius mox deferent puerum huc, ante ostium, A. 508.

Sed; nihil istac opus est arte; sed iis, fide et taciturnitate, A. 33. — sed narra, obsecro, Eu. 421. — dum, quod te dignum est, facies: sed si id non facis, Hea. 107. — sed me reprehendi tamen, ne, Ad. 626. — sed si fieri id non potest, quin sentiant, He. 397. — sed reprimam me, He. 765. — sed ea causa nihilo magis defecimus, Ph. 472; et centies alibi.

Sedecim; annos nata est sedecim, Eu. 526. — annos natus sedecim, Eu. 693.

Sedeo; ineptus sedeo, He. 803. — virgo in conclavi sedet, Eu. 583. — interea dum sedemus illic,

Ph. 91. — sedere domi, Ad. 676.

Seditio; filiam dare in seditionem, A. 831.

Sedo; eam calamitatem vostra intelligentia sedabit, He. 32. — quod vix sedatum satis est, Ad. 778.

Seduco; me solum seducit foras, He. 144.

Sedulo; sedulo negare, A. 146. — faciam sedulo, A. 598; Ad. 252. — id ago sedulo, A. 615. — facio sedulo, Ad. 50. — fingit causas sedulo, Eu. 138. — pro se quisque sedulo faciebat, quo, Hea. 126. — semper fecisse sedulo, Hea. 396. — enitar sedulo, Hea. 1040. — advorsor sedulo, Ad. 145. — fit sedulo. Sedulo moneo, Ad. 414, 427. — istos a pueris curavi sedulo, Ad. 967. — te sedulo moneo, He. 63. — dissimulas sedulo, He. 577. — fiet sedulo, Ph. 228. — sedulo dissimulat, Ph. 428. — sedulo dixisse, Ph. 453. — id agitans mecum sedulo, Ph. 623. — factum est abs te sedulo, Ph. 1000.

Segnitia; nihil loci est segnitiæ, A. 206.

Segrego; volgus quæ abs se segregant, Hea. 386. — ne abs te hanc segreges, A. 291. — Pamphilum vere abs se segregarit, He. 797. — me segregatum habuisse, He. 752. — a viro ubi segregata est, He. 790. — segreganda mater a me est, He. 480.

Semel; ubi animus semel se devinxit, Hea. 208. — semel decretum est, Hea. 392. — si semel tuum animum ille intellexerit, Hea. 478. — quod recepissem semel, Ph. 901.

Semoveo; vos semotæ, A. 285.

Semper; heri semper-lenitas verebar quorsum evaderet, A. 175. — invocato ut sit locus semper, Eu. 1059. — ille fuit senex importunus semper, Hea. 197. — nunquam unum intermittit diem, quin semper veniat, Ad. 295. — interea semper mortem exspectabam miser, He. 422. — peregre rediens semper cogitet, aut filii peccatum, aut, Ph. 243; et sæpissime alibi.

Sempiternus, a, um; Deorum vita sempiterna, A. 961.

Senecta; ad rem in senecta attenti, Ad. 958.

Senectus; aquilæ senectus, Hea. 521. — vitium senectus affert, Ad. 837. — senectus ipsa est morbus, Ph. 574. — senectus facit verecundos, Ph. 1022. — præsidium velle senectuti suæ, He. 119. — cur meam senectutem sollicito? A. 889. — quæ tuam senectutem oblectet, Ph. 434.

Senex; senex mercator, A. 221. — nolo me videat senex, A. 820. — nescio quis senex venit, A. 857. — hic est senex, Eu. 688. — causam quærebat senex, Eu. 999. — senex intro ad nos venit, Eu. 1002. — iratus senex, Hea. 37. — senex importunus, Hea. 197. — vos exspectat senex, Hea. 409. — ne resciscat senex, Hea. 670. — ne quid de amica nunc senex. Senex resciscet illico. Narret senex voster nostro, Hea. 690, 697, 711. — sperabit sumtum sibi senex levatum esse, Hea. 746. — senex exit foras, Hea. 1002. — moriens senex, Ad. 458. — senex delirans, Ad. 765. — adest senex noster, Ad. 772. — senex si quæret me. Denique effecit senex. Cognatus senex. Senex rus abdidit se. Hoc senex rescivit, He. 76, 123, 171, 174, 189. — jam nos fabulæ sumus, senex, atque anus, He. 621. — quis hic est

senex? Ph. 215. — imprudens senex, Ph. 268. — senex adest: vide, quid agas, Ph. 346. — senex narrabat, Ph. 365. — succenset senex, Ph. 545. — jam tum erat senex, Ph. 1022. — intellexi senis sententiam, A. 207. — nisi senis amicos oras, A. 374. — senis nostri fratrem majorem nostin'? Ph. 63. — senis ultus iracundiam, Ph. 190. — in me iram derivem senis? Ph. 323. — fratrem senis introduxit, Ph. 864. — auscultem seni, A. 209. — olera ferre in cœnam seni, A. 370. — cur partes seni Poeta dederit? Nihil parcunt seni, Hea. 1, 43. — seni nostro fidei nihil habeo, Hea. 1004. — seni animam exstinguerem, Ad. 315. — omnem rem seni enarramus, Ad. 365. — seni auscultare? Ad. 910. — seni fidelis, Ph. 76. — ne credas a me allegatum hunc senem, A. 901. — falli per servum senem? Eu. 39. — o infortunatum senem! quem mercatus est senem, Eu. 298, 357. — video rure redeuntem senem, Eu. 966. — adjutabo senem, Hea. 416. — intendenda in senem fallacia. Servare senem. Ad senem aliquam fabricam fingit, Hea. 513, 535, 545. — ut celet senem, Hea. 706. — verberare hominem senem, Ad. 564. — jure uti senem liceat, He. 10. — sese senem esse, dicere, He. 118. — senem pellexit. Senem quoad exspectatis? Ph. 67, 147. — adire senem, Ph. 285. — et iratum senem. Gr. Oppido. Cedo senem! Ph. 316, 321. — quærebat senem. Eo me esse adducturum senem, Ph. 594, 598. — mi senex, A. 789. — quid sene nostro miserius? Hea. 255. — egisse quid cum sene, Hea. 759. — senes qui primi venient, Ad. 23. — abeuntes senes, Ph. 71. — tum fiunt senes, Ph. 1009. — senes est æquum senibus obsequi, Hea. 419. — senibus ambobus simul iter, Ph. 65. — me ire senibus Sunium dicam, Ph. 836. — nasci senes, Hea. 214. — emunxi argento senes, Ph. 681. — eludendi occasio senes, Ph. 884. — otium ab senibus habeam, Ph. 831.

Senium; Di Deæque senium perdant, Eu. 302.

Sensus; illius sensum calleo, Ad. 535.

Sententia; stat sententia, Eu. 224. — siccine est sententia? Hea. 166. — sin aliter de hac re est ejus sententia, Ad. 517. — cur non tibi hæc sententia? He. 75. — sententia possit mutari, He. 569. — aliter tua siet sententia, He. 637. — quid sit sententiæ, Ph. 444. — intellexi senis sententiam, A. 207. — ne mutet sententiam, A. 394. — per alium ostendit suam sententiam, Hea. 219. — per ejus unam sententiam, Ph. 483. — ut ejus tentarem sententiam, Ph. 618. — ut meam jam scias sententiam, Ph. 1042. — istuc tibi ex sententia obtigisse lætor, Hea. 683. — gloriare evenisse ex sententia? Hea. 765. — mea quidem sententia, Ad. 65, 964. — distributum ex sententia. Pisces ex sententia nactus, Ad. 372, 421. — mulieres sunt levi sententia, He. 312. — plus una sententia! He. 462. — spero rem esse eventuram ex sententia, He. 873. — sed satin' omnia ex sententia? Ph. 256. — me ludificamini vostra puerili sententia? Ph. 948. — quot homines, tot sententiæ, Ph. 454.

Sentio; sentio: hoc male habet virum, A. 437. — me miserum sentio, Eu 71. — sentio, Eu. 438.

—inepta hæc esse sentio, Ad. 431.— sentio mala nostra, Ad. 548. — ego sentio, Ad. 857. — trepidari sentio. Invisos nos esse sentio, He. 315, 328. — hominem sentio mollirier, Ph. 631. — haud mecum sentit, A. 325. — idem, quod ego, sentit, Ad. 570. — Davum timere sensi, A. 173. — vix tandem sensi, A. 471. — longe jam abieram, quum sensi, Eu. 634. — sit rogas? sensi, Hea. 455. — sensi id illas suspicari, Ad. 627. — ita uti tibi sensi, Ad. 898. — alio morbo ac sensi. Vultum sensi immutari, He. 366, 369. — modone id demum sensti, A. 884. — nuncubi meam benignitatem sensisti in te claudier? Eu. 164. — sensisti illos me incipere fallere, Hea. 495. — hem! sensistin'? He. 316. — si unquam te animo amico sensisti, He. 389. — tu sensti esse in eo peccatum, He. 560. — nuptias mihi apparari sensit, A. 691. — sensit me tecum rem habere, Eu. 137. — Poeta sensit, scripturam suam ab iniquis observari, Ad. 1. — me ad filiam ire sensit, He. 522. — sensit peperisse. Sensitque adeo uxor, He. 638, 695. — sentiet, qui vir siem, Eu. 66. — quo maxime apud te se valere sentiet, Hea. 488. — hosce aliquot dies non sentiet, Hea. 752. — ipse sentiet posterius, Ad. 140. — mores cave in te esse istos sentiam, Hea. 1034. — ejus alienum esse a me animum sentiam, He. 658. — aliter sentias, A. 311; Ph. 171. — sed cave, te tristem sentiat, A. 404. — ne scientem sentiat te id sibi dare, Hea. 468. — ne sentiat me sensisse? Hea. 861. — te patrem sentiat, Hea. 926. — ne nos inter nos congruere sentiant, Hea. 511. — si fieri non potest, quin sentiant, He. 397. — neque quo quidquam illum senserim, Hea. 554. — quem si sensero! A. 164. — si sensero hodie, te quidquam fallaciæ conari, A. 196. — si senserit, perii, A. 213. — ubi te victum senserit, Eu. 55. — si me senserit eum quæritare, A. 363. — si senserit te timidum pater, Ph. 205. — quid hic sensisse ait? A. 471.

Sentus, a, um; video sentum, squalidum, Eu. 236.

Seorsum; gratiam habeo seorsum tibi, Demea, Ad. 976.

Sépelio; sepultus sum, Ph. 942.

Septem; mensibus sex septem non vidisse, Eu. 332.

Septimus; mensis agitur septimus, He. 394.

Sepulcrum; ad sepulcrum venimus, A. 128.

Sequor; hunc venientem sequor, A. 415. — sequere me intro. Le. Sequor, A. 468. — dum sequor hanc, Eu. 328. — i præ, sequor, Eu. 907. — sequere hac. Sa. Sequor, Ad. 281. — sequere me intro. Par. Sequor, He. 880. — num quis hinc me sequitur? Eu. 549. — nisi sequitur, pugnos ingere, Ph. 987. — funus procedit: sequimur, A. 128. — vitam urbanam sequutus sum, Ad. 43. — sequuti sunt virginem, Eu. 346. — i præ, sequar, A. 171. — sequar hos, A. 821. — consilium sequar, Ad. 501; Ph. 461. — sequere me intro, A. 468. — sequere hac me intus ad, A. 980. — nunquam defugiam auctoritatem: sequere, Eu. 390. — sequere hac, Eu. 713; Hea. 664, 743, 832. — Sa. Sequor, Ad. 281, 611. — sequere me intro, Parmeno, He. 880. — sequere me,

Ph. 764. — vos me sequimini, Eu. 506. — Simalio, Donax, Syrisce, sequimini. Vos me hac sequimini, Eu. 771, 815. — sequimini me huc intro ambæ, He. 794. — sequimini, Ph. 355. — lites sequar, Ad. 249. — qui me sequatur, Eu. 554. — ut sequerere sese? Eu. 734. — lites sequi, A. 812. — intro sequi, He. 327. — matris commodum sequi, He. 481.

Seria, Seriæ; relevi omnes serias, Hea. 460.

Serio; serio triumphat, Eu. 393. — orare serio, Eu. 528. — jocon' an serio illæc dicat, nescio, Hea. 541. — hercle vero serio, Ad. 980.

Serius, a, um; rem seriam velle agere, Eu. 513.

Sermo; ad aures sermo accessit, He. 482. — ut voluptati sermo semper siet, He. 860. — sermonem quærere, Eu. 516. — sermonem occipit, Eu. 622. — quem cum istoc sermonem habueris, He. 607. — sermonem captans, Ph. 868. — interea dum sermones cædimus, Hea. 242.

Sero; hodie sero voles, Hea. 344. — pæne sero scisse, Ad. 273.

Servatrix; servatrix mea, He. 857.

Servio; serviebas liberaliter, A. 38. — serviebat lenoni, Ph. 83. — Hercules servivit Omphalæ, Eu. 1026. — matris servibo commodis, He. 495. — cur insano serviat? Hea. 32. — servire vostris commodis, Hea. 50; He. 51. — illi serviens, Hea. 139. — rei serviens, He. 224.

Servitium; hoc tibi pro servitio debeo, A. 676.

Servitus; justa et clemens servitus, A. 36. — in servitutem dari, Ph. 652.

Servo; nisi eum servas, Hea. 592. — me infensus servat, A. 212. — solus Sannio servat domi, Eu. 779. — prohibui; servavi, A. 141. — acceptam servabo, A. 298. — hem! serva, A. 417; Ad. 173. — serva me, obsecro! A. 474; Ad. 488. — serva hæc nobis bona, Eu. 1048. — serva filium, et me, et familiam, Hea. 845. — istuc serva, Ph. 212. — tu me servato, Eu. 902. — ut servem fidem? A. 280. — serves, quod labore invenerit, Hea. 1042. — servesne, an perdas totum, face? Ad. 242. — modo facito, ut illam serves, Ph. 849. — quod es pollicita serves, He. 787. — at ita me servet Jupiter! Ph. 806. — atque hunc difficilem invitum servaret senem, Hea. 535. — neque ausim te servare, Eu. 903. — servare familiam, Ad. 766. — servare fidem, He. 402. — solus servare hunc potes, Ph. 538. — potestas summa servandi, A. 542. — neque servandum tibi quidquam dare ausim, Eu. 903. — servandum mihi dedit, Hea. 655.

Servulus; servulum ad eam in urbem misit, Hea. 19. — falli per servulum, Hea. 471. — istunc servolum dico adolescentis, Hea. 530. — servolum, qui referire non audebam, vicit, Ad. 568. — non rediit servolorum quisquam, Ad. 27. — observabam servulos venientes, A. 83.

Servus; Parmeno servus, Eu. 571. — servus currens, Hea. 37. — Cliniæ servus, Hea. 515. — servus spectatus satis, Ad. 897. — servi Syri calliditates, Hea. 887. — servon' fortunas meas me commisisse, A. 610. — servo currenti in via decesse, Hea. 31. — falli per servum senem, Eu. 39. — video rivalis servum, Eu. 268. — appa-

ret servum hunc esse domini pauperis, Eu. 486. — se servum fateatur tuum, Eu. 862. — servum haud illiberalem præbes te, Ad. 890. — servum hominem causam orare leges non sinunt, Ph. 292. — e servo libertus, A. 37. — accurrunt servi, Hea. 114. — quod volgus servorum solet, A. 584. — ut captus est servorum, Ad. 481. — edicam servis, He. 565. — currentes servos scribere, Eu. 36. — servos complures (habes). Corrasi servos, Hea. 65, 142. — huc servos evoco, Ph. 981.

Seu; seu tibi morigera fuit, A. 294.

Severitas; tristis severitas, A. 859.

Severus; nemo fuit magis severus, Eu. 227. — quam severus! Hea. 1025.

Sex; sex menses, Eu. 277. — mensibus sex septem non vidisse, Eu. 332. — an non sex totis mensibus olfecissem? Ad. 397.

Sexagesimus; anno quinto et sexagesimo, Ad. 942.

Sexaginta; annos sexaginta natus, Hea. 62.

Sexcenti, æ, a; sexcentas scribito mihi dicas, Ph. 667.

Sexdecim; anni sexdecim, Eu. 318.

Si; quid est, si non hæc contumelia est? Quamobrem? nisi si id est, quod suspicor, A. 237, 249. — si pol Glycerio non omnia hæc, A. 791. — pol si id scissem, A. 809. — si quidquam invenies me mentitum, occidito, A. 865. — redeam? non, si me obsecret, Eu. 49. — ita uti si esset filia, Eu. 117. — nisi si commissum non erit, Eu. 887, 901. — si non pretio, at gratiis, Ad. 737, 748. — si nolit, cogas, Ad. 855. — si est, ut dicat se velle, redde: sin est autem, ut nolit, He. 558, 559. — credo ea gratia concordes magis, si non reducam, fore, He. 617. — nunc si quis est, qui hoc dicat, Ph. 13. — si nullo alio pacto, fœnore, Ph. 301. — is si dat, sat est: si ab eo nihil fiet, tum hunc adoriar hospitem, Ph. 603, 604. — si tu aliquam partem æqui bonique dixeris, Ph. 626. — si non id fama approbat? Ph. 723. — satin' est, si te delibutum gaudio reddo? Ph. 855. — si non totus friget, me enica, Ph. 993; sæpissime alibi.

Si (etiamsi); si tu neges, certo scio, Hea. 632. — non, si ex capite sis meo natus, ut, Hea. 1037. — si multum siet, Ad. 954. — si cognata est maxume, Ph. 295. — lacrumis si exstillaveris, Ph. 974.

Si (an); visam, si domi est, Eu. 545. — sto exspectans, si quid mihi imperent, Eu. 594. — illa si jam laverit, mihi nuntia, Hea. 617. — si forte frater redierit, viso, Ad. 551. — id si forte est, nescio, He. 321. — vide, si quid opis potes afferre huic. Gn. Si quid! quid? Ph. 552.

Sic; sic vita erat. Sic cogitabam, A. 62, 110. — mirabar, hoc si sic abiret, A. 302. — hoc sic esse opinor, A. 388. — quasi non tibi renuntiata sint hæc, sic fore, A. 500. — profecto sic est. Ch. Sic hercle, ut dicam tibi, A. 555. — sic res est, A. 589. — in quibus sic illudatis? A. 745. — sic, ut quimus, aiunt, A. 809. — sic, Crito, est hic, A. 921. — sic esse hoc verum, sic existumet, A. 960. — Sic cogitet, Eu. 5, 14. — sic soleo amicos, Eu. 279. — immo sic homo est, Eu. 408. — quid est, quod sic gestis? Sic commemineram, Eu. 558, 564.

— sic est, Eu. 573, 718, 991; Hea. 242, 431; Ad. 659. — ventulum huic sie facito, dum lavamus. Limis specto sic, Eu. 595, 602. — utinam sic sient, volunt! Eu. 655. — sic mihi data esse verba, Eu. 832. — sic inventa est, Eu. 952. — sic erit, Eu. 1057, 1065. — haud sic decet, Eu. 1064. — mihi sic est usus. Sic meritum est meum, Hea. 80, 92. — sic hoc dicens. Sic me Di amabunt, ut, Hea. 458, 462. — sic satis, Hea. 523. — ego sic putavi, Hea. 607. — si sic factum est, Hea. 628. — si hoc nunc sic incipiam? quid, si sic? sic opinor, Hea. 676, 677. — mea sic est ratio, Ad. 68. — mihi sic videtur, Ad. 134. — hem! sic volo. Sic erit, Ad. 170, 183. — sic video timidum, et properantem? Ad. 306. — sic siet modo. Iterum sic memento, Ad. 399, 427. — sic est factum. Haud sic auferent, Ad. 449, 455. — si sic fit, Ad. 556. — sic agam, Ad. 790. — sic opinor. Sic soleo, Ad. 924, 927. — sic citius reperias, He. 288. — hoc sic est, ut puto, He. 379. — sic ludibrio habitus, He. 526. — sic optime causas præcidam, He. 598. — sic te dixisse, opinor, He. 846. — sic cogitet, Ph. 13. — sic est ingenium. Sic oret. Gerit sic, tenuiter, Ph. 70, 141, 145. — satin' sic est? Gn. Quid si sic? Ph. 211. — non sic futurum est, Ph. 303. — sic habent principia sese, Ph. 479. — sic sum, Ph. 526. — sic circumiri! Ph. 613. — quid me sic ludificamini? Ph. 947. — sic factum est. Sic dabo! Ph. 1005, 1026; et alibi.

Siccine; siccine me sollicitarier? A. 690. — siccine ais? Eu. 99. — siccine agis? Eu. 803; Ad. 129. — siccine est sententia? Hea. 166. — siccine interloquere? Hea. 691. — siccine decipis? Ph. 527.

Sicubi; sicubi eum satias ceperat, Eu. 403.

Signum; scio: magnum signum, A. 367. — animi pudentis signum, He. 120. — magnum hoc quoque signum est, Hea. 298. — hoc est signi, Eu. 628. — non signi hoc sat est? He. 236. — pudoris signum, A. 880. — inde omnibus signum dabo, Eu. 780. — multa in homine signa insunt, Ad. 826. — signa ad salutem, A. 483. — patriam, et signa cetera, neque sciebat, Eu. 112. — signa ostende, Eu. 766. — signa ostendam hæc, Eu. 807. — jamne ostendisti signa nutrici? Eu. 913.

Silentium; otium et silentium est, He. 43. — agere per silentium, Hea. 36; He. 28. — date silentium. Adeste per silentium, Ph. 31. — cum silentio animadvertite, Eu. 44.

Sileo, Silesco; de jurgio siletur, Ph. 777. — dum hæ silescunt turbæ, Ad. 789.

Silicernium; ego te exercebo hodie, silicernium, Ad. 589.

Simalio; Simalio, Donax. Tu, Simalio, in sinistrum cornu, Eu. 771, 774.

Similis, le; domini similis es, Eu. 496. — tui similis est, Hea. 1022. — similis majorum suum, Ad. 412. — quam uterque est similis sui! Ph. 500. — haud similis virginum nostrarum, Eu. 313. — similis pertinacia est, He. 202. — ne simili utamur fortuna, Ph. 32. — nonne hoc monstri simile est? Eu. 334. — si quid hujus simile evenerit, Hea. 551. — nullum hujus simile factum, Ad. 97. — monstri simile, Ph. 953. — dona, haud

nostris similia, Eu. 468. — ecce autem similia omnia, Ph. 264.

Simo; est Simo intus? A. 790. — si, Simo, hunc noris, A. 916.

Simplex; argumento facta simplici, Hea. 6.

Simul; multa concurrunt simul, A. 512. — (amicitia) cum ætate accrevit simul, A. 540. — simul consilium cum re amisti? Eu. 241. —simul imperabo, Eu. 493.—foras simul omnes proruunt se, Eu. 599.— Simul alia circumspecto, Eu. 602.— ibi simul rem, et gloriam repperi, Hea. 112.—illam simul, cum nuntio, affuturam scio, Hea. 176; Hea. 803.— mecu unam simul, Hea. 908. — omnes simul lætæ exclamant, He. 367.— senibus ambobus simul iter esset, Ph. 65; et alibi.

Simulatio; non mea est simulatio, Hea. 782.

Simulo; cur simulas igitur? A. 48. — cur simulat? A. 376. — simulat se a matre arcessi, He. 184. — hanc simulant parere, A. 473. — ægram esse simulant mulierem, He. 188. — ea gratia simulavi, A. 589. — id mirari te simulato, Hea. 944. — verum ut simularet, Hea. 782. — simulare mortem, Hea. 636. — simulare certe est hominis, Ad. 738. — alias res agere se simulare, He. 827. — is essem qui simulabar, Eu. 606. — quid est, quod amplius simuletur? Hea. 902.

Simultas; non simultatem revereri, Ph. 232.

Simulus; is nostro Simulo fuit summus, Ad. 353. — nostrum amicum noras Simulum, Ad. 466.

Simus (nom. propr.), He. 498.

Sin; sin eveniat, quod volo, A. 165. — sin falsum aut vanum, aut fictum est, continuo palam est, Eu. 104. — sin lenis est, ad alium defertur gregem, Hea. 45. — sin aliter animus voster est, Ad. 493. — lege id licere facere: sin aliter, negat, Ph. 116; et sæpe alibi.

Sincere; sincere dici, Eu. 77.

Sine; sine invidia, A. 66. — sine tuo magno malo, A. 179. — sine omni periclo, A. 392. — sine Cerere et Libero friget Venus, Eu. 731. — sine sanguine hoc fieri non posse. Sine vi, Eu. 778, 789. — virginem confeci sine molestia, sine sumtu, sine dispendio, Eu. 927, 928. — sine dubio, sine sumtu, Eu. 1043, 1075. — sine vitiis, Hea. 30. — sine auro, Hea. 288. — sine magno intertrimento, Hea. 448. — sine tua opera. Uxor sine dote, Ad. 763.—sine suo dispendio, He. 796. — sinam sine munere a me abire? He. 854. — uxor sine mala fama, Ph. 169. — sine controversia, Ph. 853; et alibi.

Singillatim; commemorem singillatim, Ph. 1031.

Sinister, tra, trum; ubi is est? Py. Ad sinistram, vidisne? Eu. 834. — ad sinistram ito, Ad. 584. — tu Simalio in sinistrum cornu, Eu. 774.

Sino; age dicat, sino. Sine te hoc exorem. Si. Sino, A. 897, 903. — si sinas, dicam. Clin. Sine. Clit. Sino, Hea. 318. — at id omitto: sino, Hea. 637. — sine me gerere mihi morem. Mn. Sino, Hea. 948. — sino: habeat, Ad. 1001. — mitto omnia: sino, Ph. 294. — illum corrumpi sinis, Ad. 98. — hoc tempus haud te ulcisci sinit, A. 625. — si res non sinit, Hea. 666. — res non sinunt, Hea. 388. — servum hominem causam orare leges non sinunt, Ph. 292. — sivi, animum ut expleret, A. 188. — non sivit egestas facere, Ad. 105. —

non sinam, inquam, Hea. 91, 378. — non sinam, Ad. 169. — non facies : neque sinam, ut, He. 590. — Pamphilamne hac urbe privari sines? Ph. 516. — at id nos non sinemus, Hea. 1053. — sine meo me vivere interea modo, A. 153. — sine ad me redeam, A. 623. — at tandem dicat, sine. Sine me expurgem. Sine pater. Sine te hoc exorem, A. 897, 902, 903. — fabulam inceptat. Ch. Sine, A. 927. — sine modo, Eu. 65. — sine me pervenire, quo volo. Sine illum priores partes apud me habere. Sine te exorem, Eu. 121, 151, 185. — sine, biduum hoc prætereat, Eu. 283. — non est profecto : sine, Eu. 381. — sine veniat! Eu. 738. — sine me; vacivom tempus ne quod duim mihi laboris, Hea. 90. — si sinas, dicam. Clin. Sine. Clit. Sino. Sine. Sy. Non sinam, inquam, Hea. 317, 378. — nimium illi, Menedeme, indulges. Me. Sine! Hea. 862. — sine te exorem, Hea. 1052; Ad. 940. — hem! quisquis es; sine me, Ad. 332. — mea utantur, sine, Ad. 819. — sine me hoc effugere, He. 600. — sine : puerum mihi cedo, He. 707. — sine dicam, He. 744. — ego expediam : sine, Ph. 238. — exoret : sine, Ph. 514. — congrum sinito ludere, Ad. 378. — sinite exorator ut sim. Sinite impetrare me, qui, He. 10, 52. — ego propter me illam decipi miseram sinam? pudice doctum sinam ingenium immuterier? A. 271. — sinam sine munere a me abire? He. 854. — si sinas, dicam. Clin. Mitte : ad rem redi : tace, Hea. 317. — falli te sinas, Hea. 470. — te corrumpi sinat, A. 397. — ne quam in illum vim fieri sinat, Eu. 962. — ne quoquam efferri sinant, He. 565. — sineres tu illum tuum facere hæc? Da. Sinerem illum! Ad. 396, 397. — sineres nunc facere, Ad. 109. — nolite sinere, He. 46.

Sinus; manum in sinum meretrici inserere? Hea. 563. — gestandus in sinu, Ad. 713.

Siquando; siquando odium ceperat. Siquando illa mentionem Phædriæ facit. Siquando illa dicet, Eu. 404, 437, 441. — siquando accesserat, He. 181.

Siquidem; siquidem hæc vera prædicat, A. 466. — siquidem hercle possis, Eu. 50. — siquidem biduum; verum ne fiant isti viginti dies, Eu. 182. — siquidem tu me hic etiam ludificabere, Eu. 716. — siquidem istuc impune habueris, Eu. 1018. — siquidem id sapere est. Siquidem hoc fit. Sy. Siquidem! experiundo scies, Hea. 324, 331. — siquidem primam (mammam) dedit. Siquidem tu tuum officium facies, Ad. 981, 984. — siquidem ille ipse non volt, He. 560. — siquidem quisquam crederet, Ph. 302; et alibi.

Siquis, Siqua, Siquod; siquis magistrum cepit ad eam rem improbum, A. 192. — siquis nunc me roget? A. 258. — siquis recte aut commode tractaret, Hea. 152. — siquis me quæret rufus, Ph. 51. — siquis forte malitia fretus sua, Ph. 273. — siqua est habitior paulo, Eu. 294. — siqua laboriosa est, Hea. 44. — siquid est peccatum a nobis, He. 253. — siquid consilii habet, A. 159.

Sis pro *si vis;* fac sis, Eu. 311. — cave sis, ne, Eu. 798. — vide sis, ne, Hea. 212. — illud sis vide, Ad. 770.

Situs, a, um; in spe situs, Hea.

999. — ubi sita est? (cistella) Eu. 753. — pejore res loco sita est, Ad. 345. — in te spes omnis, sita est, Ad. 456. — ea sita erat ex adversum, Ph. 97. — in quo omnes opes spesque sitæ erant, Ad. 332. — spes in te uno omnes sitæ, Ph. 470. — sed iis, quas semper in te intellexi sitas, fide et taciturnitate, A. 33. — si in te solo sit situm, A. 276.

Sive; sive ista uxor, sive amica est, A. 216. — sive adeo digna res est, Eu. 312; et alibi.

Sobrinus; Crito sobrinus, A. 802. — sobrinum tuum non noras? Ph. 384.

Sobrius, a, um; homo non sobrius, A. 779. — vel sobrius, Eu. 479. — pulchre sobrius, Eu. 727. — satin' es sobrius? Hea. 707. — ruri esse sobrium, Ad. 96. — jam satis credis sobriam esse me? Eu. 702.

Soccus; soccos detrahunt, Hea. 124.

Socer; hic socer est, A. 794. — noster socer venit, He. 771.

Socius; socium esse in negotiis, Hea. 418.

Socordia, Socors; nihil loci est socordiæ, A. 206. — nolim te socordem, Ad. 699.

Socrus; adjutrix socrus, He. 705. — quis id ait? La. Socrus, He. 748. — socrus oderunt nurus, He. 201. — socrus omnes esse iniquas, He. 278.

Sodalis; si sodalis esset, Ad. 712.

Sodes; dic sodes, A. 85; Hea. 770; Ad. 529; Ad. 647. — aliud lenius sodes vide, Hea. 459. — tace sodes, Hea. 581. — at scin' quid, sodes? Hea. 738. — I, sodes, intro, He. 358. — scin', sodes, He. 753. — vide, etiam sodes. Manedum, sodes, He. 842, 845. — duc nos sodes, Ph. 103. — concede sodes, Ph. 740. — parce, sodes, Ph. 792. — transi sodes, Ph. 920.

Sol; lectulos in sole faciundos dedit, Ad. 587.

Soleo; sic soleo amicos, Eu. 279. — sic soleo, Ad. 927. — ruri esse soleo, He. 215. — etiam dotatis soleo, Ph. 939. — agedum, ut soles, Nausistrata, Ph. 783. — vulgo quod dici solet, A. 427. — quod vulgus servorum solet, A. 584. — quod mœchis solet, Eu. 956. — quæ solet quos spernere! Hea. 363. — quod dici solet, aquilæ senectus, Hea. 520. — ut solet, jurgabit, Ad. 79. — matres omnes filiis in peccato adjutrices solent esse, Hea. 995. — solebamus opperiri, dum, Ph. 89. — quam esse soleas impotens, Hea. 371. — quo pacto id fieri soleat, Hea. 548.

Solers; adolescentem solertem, Eu. 478.

Solide; hunc scio solide gavisurum, A. 966.

Solidus, a, um; solidum gaudium, A. 649. — corpus solidum, Eu. 318. — solidum beneficium, Eu. 870.

Solitudo; solitudo ante ostium, A. 363. — solitudo, infamia, Ad. 304. — in mentem venit solitudo, He. 406. — spatium solitudinis, ut, He. 130. — per hujus solitudinem te obtestor, A. 290.

Sollicito; senectutem sollicito, A. 889. — quid te sollicitat? Eu. 162. — quid res te sollicitat, Hea. 251. — sollicitando eorum animos lactas? A. 914. — quibus nunc sollicitor rebus! Ad. 36. — aut quid sit id, quod sollicitere, He. 676. — siccine me sollicitarier! A. 690.

Sollicitudo; nuptiarum sollicitudo, A. 261. — bidui aut tridui sollicitudo, A. 442. — mihi res sollicitudini est, Ph. 587.—sollicitudinem mittas, Hea. 177.— me sollicitudine afficit, Ph. 441. — occupatus sollicitudine, Ph. 501. — mihi confecit sollicitudines, A. 651.

Sollicitus, a, um; tot mea solius solliciti causa, Hea. 129. — omnes sollicitos habui, Hea. 461. — laborat dolore, atque ex hoc misera sollicita est die, A. 268.

Solum (Adverb.); id sibi negoti credidit solum dari, A. 2.

Solus, a, um; solus effecisti nuptias. Da. Ego vero solus, A. 596, 597. — solus est, quem diligunt Di, A. 975. — neque solus dedit. Num solus ille dat? Eu. 122, 163. — maneam solus cum sola, Eu. 579. — solus Sannio servat domi, Eu. 779. — sumtus tantos ego solus faciam? Hea. 131. — abiit. Ch. Solus? Me. Solus, Hea. 906. — dum istis fuisti solus, Hea. 989.— solus est remedium, Ad. 295. — solus omnem familiam sustentat, Ad. 482. — ægre solus fero. Sy. Is solus nescit, Ad. 549, 550. — parturire eam solus conscius, He. 392. — solum solus conveni, He. 557. — solus regnas, Ph. 405. — solus servare hunc potes. Solus est amicus, Ph. 538, 561. — meorum solus sum, Ph. 586. — ab Dis solus diligere, Ph. 853. — solus nequeo, Ph. 982. — tot mea solius solliciti, Hea. 129. — non sibi soli vivere, Eu. 480. — manendum est soli, Eu. 637. — mihi dies soli dare, Eu. 792. — soli credita est, Eu. 830. — tibi bene esse soli, Ad. 34. — narrabit sola soli, He. 350. — olim soli credidi, He. 410. — soli licet, Ph. 405. — te solum semper fecit maximi, A. 293. — hunc scio solum gavisurum, A. 966. — me convivam solum abducebat, Eu. 407. — te solum habemus, Ad. 457. — me solum seducit, He. 144.— ad te summa solum rerum redit, Ph. 317. — prendo hominem solum, Ph. 619. — si in te solo sit situm, A. 276. — ex solo loco, A. 407. — nos soli, A. 285. — soli sumus, Ph. 632. — hæc sola est mulier, A. 382. — sola sum, Eu. 147. — hæc res sola est remedio, Eu. 439. — tu sola reducem me in patriam facis, Hea. 398. — consequuta est illico. Ch. Sola? Me. Sola, Hea. 907. — sola est, Ad. 936. — tu sola exorere. Sola hic fuisti, He. 213, 229. — hæc sola fecit, Ph. 760. — mihi solæ ridiculo fuit, Eu. 1003. — cur hic me solam? A. 748. — solam fecisse id, He. 777. — Phanium relictam solam? Ph. 316. — unam ille quidem hanc solam, Ph. 753. — in te hæret culpa sola, He. 229. — solæ utuntur his reginæ, Eu. 168. — inhonestæ solæ, Eu. 937. — solæ sumus, Ad. 292. — non sunt solæ, He. 762. — solæ triginta minæ, Ph. 556. — deportarier in solas terras, Ph. 978. — solum id est carum mihi, Ad. 49. — biduum solum, Eu. 182. — solum hoc vitium, Ad. 837.

Solvo; solvi argentum, Ad. 631. — vos solvi curis, He. 230. — solvisti fidem, A. 644. — neque tu verbis solves unquam, Ad. 165.— vorsuram solves, Ph. 779. — jube solvi, A. 957.

Somnio; de psaltria me somnias agere, Ad. 728. — num ille somniat, A. 973. — me somnies, Eu. 194.

Somnium; de argento, somnium,

Ad. 205. — ille somnium, Ad. 396. — somnium! Ph. 873. — somnia! Ph. 493.

Somnus; somnus virginem opprimit, Eu. 601. — somnum hac nocte non vidi, Hea. 491. — in somnis amplecti, A. 431.

Sonitus; templa cæli concutit, Eu. 590.

Sophrona; Sophrona, Ph. 864, 738, 740. — ego eo ad Sophronam nutricem, Eu. 806.

Sorbillo; cyathos sorbillans, Ad. 593.

Sordes, ium; videre sordes, Eu. 936.

Sordidatus, sordidus; sordidata et sordida, Hea. 297.

Sorex; quasi sorex, Eu. 1023.

Soror; hæc soror, quam dixi, A. 129. — ejus habita est soror, A. 810. — soror est dicta, Eu. 146, 157. — parva soror. Parvula soror, Eu. 521, 525. — sororem esse aiunt Chrysidis, A. 124. — sororem credebant meam, Eu. 118. — sororem reddere. Dic, sororem tuam esse, Eu. 744, 765. — eam esse dico meam sororem, Eu. 805. — tibi jam esse (cibum) ad sororem intelligo, Hea. 981. — de sorore indicare, Eu. 621.

Sors; de sorte venio in dubium, Ad. 244.

Sosia; Sosia, volo, A. 28; He. 427.

Sostrata; Sostrata, Ad. 619; He. 332; Ad. 508; He. 179; Hea. 647; Ad. 310; He. 229; et passim alibi.

Sparsus, a, um; sparso ore, Hea. 1064.

Spatium; spatium cogitandi, A. 182. — spatium solitudinis, He. 130. — spatium apparandis nuptiis dabitur, Ph. 700. — cur non habeo spatium? A. 624. — neque tempus spatium ullum dabat, He. 374. — spatium amandi, He. 684. — tam in brevi spatio, Hea. 957. — prope jam excurso spatio, Ad. 864.

Spectator; elegans formarum spectator, Eu. 566.

Spectatus, a, um; servus spectatus, Ad. 897. — spectata amicitia, A. 821. — spectatum putabam, A. 91.

Specto; limis specto, Eu. 601. — tuum animum ex animo spectavi meo, A. 647. — audaciam meretricum specta, Eu. 993. — nunc aliud specta, Hea. 993. — importunitatem spectate aniculæ, A. 231. — here, ne me spectes, Eu. 987. — egomet quoque id spectare cœpi, Eu. 586. — qui spectandi faciunt copiam, Hea. 29. — perfeci, ut spectarentur, He. 20. — ut neque spectari, neque cognosci potuerit, He. 3. — spectandæ (fabulæ), A. 27.

Speculum; inspicere, tanquam in speculum, Ad. 416, 429.

Sperno; si scripturam sprevissem, He. 24. — sin spreverit me, Ph. 583. — quæ solet quos spernere! Hea. 363. — abs te spernor, Eu. 171. — quot modis spretus? A. 248.

Spero; spero confore, A. 167. — ita spero quidem, A. 298. — fiet aliquid, spero, A. 315. — spero adjuturos Deos, A. 523. — spero illis sese emersurum malis, A. 561. — immo melius, spero, A. 619. — utinam id sit, quod spero, A. 933. — me spero fratrem repperisse, Eu. 203. — spero inter nos gratiam fore, Eu. 871. — spero me habere, Eu. 919. — porro recte spero, Hea. 159. — non usus veniet, spero. Sy. Spero hercle ego quoque, Hea. 553. —

spero, hoc ages, Ad. 227. — recte, ædepol, spero, Ad. 290. — salvos sit, spero, Ad. 412. — illam spero abituram, He. 155. — spero ecastor, He. 611. — quod spero fore, He. 724. — spero hanc rem esse eventuram, He. 873. — quod tu speras, propulsabo, A. 396. — speras facere, Hea. 103. — orationem sperat invenisse se, A. 408. — sperat se a me avellere, Eu. 520. — si sperat fore clam, Ad. 71. — sperabam jam defervisse, Ad. 153. — sperabit sumtum, Hea. 746. — sperem posse avelli, A. 554. — quod de argento sperem, Hea. 671. — sed quid sperem? Quam sperem? Ph. 1021, 1024. — me speres: mecum tota sis, Eu. 195. — sperasse, eas tolerare posse nuptias, He. 147. — pretium sperans, Eu. 133. — sperantes jam, oscitantes opprimi, A. 181.

Spes; ademta spes est, A. 315. — me spes frustrata est, A. 375. — spes nulla reliqua siet? Eu. 240. — una hæc spes est, Eu. 295. — in te spes est, Eu. 1053. — modo liceat vivere; est spes, Hea. 983. — in te spes omnis, nobis sita est, Ad. 456. — in me omnis spes mihi est, Ph. 139. — in te spes est, Ph. 319. — injecta est spes patri, Ph. 690. — spes ostensa, Ph. 825. — quid spei sit reliquum, A. 25. — quanto minus spei est, Eu. 1052. — plus spei video, quam volo, Hea. 659. — quid spei porro est? Ph. 474. — spem expetens, A. 320. — præter spem evenit, A. 437; A. 679; Hea. 636. — spem vitæ dare, Hea. 636.—spem nuptiarum eripis, Hea. 713. — spem pretio non emo, Ad. 220. — quæ præter spem, Ad. 819. — præter spem, Ph. 239, 248, 255; Ph. 1047. — habet nihil, nisi spem meram, Ph. 146. — in spe attentus, A. 304. — nisi me falsa spe produceres, A. 649. — commotus spe, A. 940. — qua spe huc imus? Eu. 1024. — quanta de spe decidi! Hea. 250; Hea. 852. — spe pendebit animi, Hea. 727. — quam minima in spe situs! Hea. 999. — hac spe hoc inceperunt! Ad. 228. — spe incerta, He. 17. — duplici spe utier, Ph. 602. — spes sitæ, Ad. 332; Ph. 470.

Spolio; nec cujusquam miserat, quin spolies, mutiles, He. 65.

Spondeo; sponsa est mihi, Ph. 656. — scis sponsam mihi? Eu. 1035.

Sponsa; sponsæ pater, A. 733. — sponsæ vestem, Hea. 894. — sponsam tuam amat, A. 325.

Sponte; non insanit satis sua sponte, A. 693. — sua sponte recte facere, Ad. 75.

Squalidus; video sentum, squalidum, Eu. 236.

St (vox silentium indicantis); hem! st, mane, A. 684. — st! inveni nuper, Hea. 597. — quin tu hoc age. St! Ph. 350. — quid? non, obsecro, es, etc.? Ch. St! Ph. 742.

Stabilis, e; imperium stabilius, Ad. 66.

Statarius, a, um; statariam agere, Hea. 36.

Statim; talenta bina capiebat, Ph. 789.

Statuo; pretium statui arti meæ, Hea. 48; He. 49. — exemplum statuite, Hea. 51. — capite in terram statuerem, Ad. 317. — finem statuisse orationi, He. 96.

Status; qui esset status, Eu. 598.

Stephanio; Ad. 381.

Sterno; lectos sternere, Hea. 123. — vestimentis stratus est, Hea.

904. — lectulos jube sterni, Ad. 286.

Sterquilinium; Ph. 525.

Sterto; stertit noctesque et dies, Eu. 1078.

Stilpho; egone autem tento? Gn. Stilpho. Ph. Atque adeo quid mea? Stilpho est. Dr. Quem dixti? Ph. Stilphonem, inquam; noveras, Ph. 389, 390.

Stilus; dissimili facta stilo, A. 12.

Stimulo; me amicæ dicta stimulant, Hea. 223.

Stimulus; advorsum stimulum calces? Ph. 78.

Stipes; stipes, asinus, Hea. 878.

Stipula; stipulam colligat, Ad. 852.

Sto; sto expectans, Eu. 594. — dum ante ostium sto, Eu. 842. — quid stas? A. 981; Eu. 459; Hea. 250; Hea. 831. — etiam nunc hic stas? Eu. 286; He. 430. — stat sententia, Eu. 224. — quid stamus? Eu. 465. — quid hic stabas? Eu. 87. — partim vix steti, He. 15. — stetit olim nova, Ph. 9. — sta illico, Ph. 195. — cum illo haud stares, Ph. 269. — ante ostium stare, A. 476; He. 428; He. 855. — per me stetisse credat, A. 700, 702. — actoris opera stetisse, Ph. 10. — procul hinc stans, He. 607. — quid agitur? Pa. Statur, Eu. 271.

Stolidus; vix tandem sensi stolidus, A. 471. — stolidus est, Hea. 545.

Stomachor; mecum stomachabar, Eu. 323.

Storax; Ad. 26.

Strato; quæso, inquam, Strato? Eu. 414.

Strenue; abi præ strenue, Ad. 168.

Strenuus; Phormio strenuum hominem præbuit, Ph. 476.

Strepitus; comitum conventus, strepitus, He. 35.

Struo; num me fefellit, hosce id struere? Hea. 514.

Studeo; studeo obsequi tibi, A. 823. — tibi sororem studeo reddere, Eu. 744. — illam studeo vendere, Ad. 749. — studeo ut quam plurimum facerem, Ad. 872. — studeo hæc. Illam ad vos redire studeo, He. 262, 265. — studes dare verba nobis, Eu. 949. — studet par referre, Ad. 73. — nimium dici nos bonos studemus, Ph. 766. — quas (virgines) matres student demissis humeris esse, Eu. 313. — nimis sanctas nuptias student facere, Ad. 904. — horum ille nihil studebat, A. 59. — ut studui, Eu. 869. — id quum studuisti, Hea. 382. — ab studio studuit rejicere, Ph. 19. — gratiam studeas inire, Hea. 303. — hanc habere studeat, A. 883. — placere se studeat bonis, Eu. 1. — adolescentuli placere studeant, Hea. 52. — æque studeant, He. 199. — furtum facere studuerit, Eu. 28.

Studiose; studiose omnia docere, si, Eu. 116. — texentem studiose offendimus, Hea. 285. — easdem agere cœpi, ut ab eodem alias discerem novas, studiose, He. 19.

Studium; æque studium est, He. 202. — studio id sibi habet, Ad. 383. — animum ad studium adjungant, A. 56. — ad studium se applicasse musicum, Hea. 23. — in tutelam meam studium suum, commisit, He. 53. — iniquus præ studio, A. 826. — quo studio vitam exegerit, Hea. 280. — dissimili studio est, Ad. 41. — studio stupidus, He. 4. — ab studio abducerem. Remotum ab studio, He. 19, 23. — retrahere ab studio. Ab studio rejice-

re, Ph. 2, 19. — satias jam tenet istorum studiorum, He. 595. — eorum obsequi studiis, A. 64.

Stulte; factum stulte. Haud stulte sapis, Hea. 249, 323. — bis facere stulte, He. 343. — stultissime rem gesserimus, Ph. 771.

Stultitia; exsuperat ejus stultitia hæc omnia, Hea. 879. — stultitia est istæc, Ad. 275. — meæ stultitiæ sit aliquid præsidî, Hea. 646. — prospexi stultitiæ tuæ. Stultitiæ præsidium, Hea. 963, 969. — pretium ob stultitiam, A. 611. — pro Jupiter! hominis stultitiam, Ad. 368. — stultitia victa, He. 589. — de stultitia dici, non potest, Ph. 402. — stultitia facere, Ph. 658.

Stultus, a, um; quid præstat stulto intelligens! Eu. 232. — homini stulto auscultare? Hea. 585. — stultum adolescentulum nobilitas, Eu. 1020. — dicta in stultum, Hea. 878. — ah stulte! Ad. 728. — ex stultis insanos facit, Eu. 254. — stulta, Eu. 836; Hea. 1011. — stultæ omnes sumus, Hea. 649. — stultum admittere est, Eu. 760. — ego stultior, qui, He. 564. — nunquam hominem stultiorem vidi, Eu. 1008. — hominum homo stultissime, Ad. 219.

Stupeo; quid stupes? Hea. 404. — animus stupet, A. 305.

Stupidus; studio stupidus, He. 12.

Suadeo; itane suades? Eu. 76. — recte suades, Hea. 998. — pulchre suades, Ph. 541. — is mihi suadet, A. 578. — me pietas suadet, He. 546. — mater quod suasit sua, He. 660. — suadere noli, A. 386. — nunquam destitit suadere, A. 663. — utinam ne id suadere in mentem incidisset, Ph. 157.

Suasus, ob meum suasum, Ph. 729.

Suavis, e; homo suavis, Ph. 411. — ut non sit suave vivere, Hea. 482. — nihil suave meritum est, Ph. 305. — suavia in præsentia, Hea. 964. — quam sint suavia, Ph. 377.

Suavium; meum suavium, Eu. 456.

Sub; mater, cujus sub imperio est, mala, Hea. 233. — agelli est hic sub urbe paulum, quod locitas foras, Ad. 953; et alibi.

Subagito; amicam subagitare, Hea. 567.

Subditus; subditum se suspicatur. Ch. Subditum! ain' tu? Hea. 1016.

Subduco; te subduxti mihi, Eu. 794. — se illinc subducet, Eu. 628. — bene subducta ratione ad vitam, Ad. 859.

Subjicio; subjice, Ph. 387.

Subito; subito egreditur, Eu. 642. — subito tot contigerint commoda, Eu. 1032. — crucior bolum tantum ereptum subito, Hea. 673. — subito tanta impendent mala, Ph. 180. — tam subito argentum inveniam, Ph. 533. — quam subito hunc onerastis diem! Ph. 841.

Subitus, a, um; subita largitas, Ad. 990. — subito exitio remedium, Ph. 200.

Sublatus; sublati animi, He. 507.

Sublimis, e; sublimem hunc intro rape, A. 863. — sublimem arriperem, Ad. 317.

Submoneo; submonuit me Parmeno, Eu. 570.

Subolet; numquid patri subolet? Ph. 474. — ne paululum quidem suboleat, Hea. 900.

Subsentio; subsensi id quoque, Hea. 471.

Subservio; subservias orationi, A. 736.

Subsidium; nunc prior adito tu,

ego in subsidiis hic ero succenturiatus, si quid deficies, Ph. 229.

Substerno; verbenas substerne, A. 728.

Substo; metuo, ut substet, A. 916.

Subtemen; subtemen nebat, Hea. 293.

Subtristis; subtristis visus est, A. 448.

Subvenio; subveni, Ph. 320. — subvenite inopi! Ad. 157. — necesse est, huic ut subveniat, Eu. 968. — orare, ut subveniat sibi, Ph. 8.

Subvorto; ne tuæ istæ nos rationes, et tuus iste animus æquus subvortant, Ad. 841.

Succédo; parum succedit quod ago, A. 680. — hac non successit, A. 671. — hoc bene successit, Ad. 288.

Succenseo; ego mihi succenseo, Hea. 916. — nihil succenseo, Hea. 978. — succenses illi, Ph. 259. — succenset tibi, A. 449; A. 655. — nobis succenset senex, Ph. 545. — egone illi non succenseam? Ph. 260. — nihil est, quod succenseam, Ph. 361. — nihil fecit quod succenseas, Ph. 263. — si id succenseat, A. 377. — ne succenseat, Ph. 719.

Succenturiatus; hic ero succenturiatus, Ph. 230.

Succurro; succurrendum est, Ad. 796.

Succus; corpus succi plenum, Eu. 318.

Sudo; heia! sudabis satis, Ph. 627.

Suffarcinatus, a, um; vidi Cantharam suffarcinatam, A. 771.

Suffero; Syre, vix suffero, Hea. 400. — supplicium sufferam, A. 890. — sufferre sumtus, Hea. 453.

Suggero; cur tu his rebus sumtum suggeris? Ad. 62.

Sui, Sibi, Se (pronom); quam uterque est similis sui! Ph. 500. — quid sibi hic vestitus quærit? Eu. 558. — minime miror, si te sibi quisque expetit, Hea. 383. — qui sibi me pro ridiculo putat, Hea. 953. — quum sibi sit male, Ad. 34. — hi se ad vos applicant, Hea. 393. — ruri fere se continebat, Ph. 364. — quia habet aliud magis ex sese, et majus, A. 956. — pro se quisque faciebat, Hea. 126. — ab sese amittere, Ph. 917. — omnes sibi malle melius esse, quam alteri, A. 428. — sibi vero hanc laudem relinquunt, He. 461. — sic habent principia sese, ut dico, Ph. 479; sæpissime alibi.

Sum, es, est; nullus sum! A. 600; Eu. 1022; He. 319, 653. — vix sum apud me, A. 939. — ibi nunc sum, Hea. 985. — obsecro, mi gnate, ne istuc in animum inducas tuum, alienum esse te. Cl. Sum, Hea. 1031. — sum extra noxiam, He. 276. — sic sum: si placeo, utere. Ego isti nihilo sum aliter, ac fui, Ph. 526, 529. — non tibi exempli ego satis sum, Hea. 921. — quis tu es? quis mihi es? A. 636. — amantium iræ, amoris integratio est, A. 556. — tuum est, mihi ignoscere, A. 679. — ea res est, A. 694. — dos est decem talenta, A. 952. — cras est mihi judicium, Eu. 338. — sic homo est, Eu. 408. — quid huc reditio est? Eu. 671. — quid ais? Th. Id quod res est, Eu. 747. — quanti est sapere! Eu. 790. — mihi sic est usus: tibi ut opus facto est, face, Hea. 80. — non est mentiri meum, Hea. 549. — mihi fides apud hunc est, Hea. 571. — quod in te est, Hea. 845. — hoc pa-

trium est, Ad. 74.—in ore est omni populo. Est, Dis gratia, et unde hæc fiant, Ad. 94, 122.—si est, facturus ut sit officium suum, Ad. 516. — Ctesipho autem in amore est totus, Ad. 591. — pro patre huic est: bonus est: noster est: recte datur, Ad. 955.—a me argentum, quanti est, sumito, Ad. 982. — est, quod me transire ad forum jam oporteat, He. 273. —in manu est, ne fiat, He. 493. — quia uterque utrique est cordi, Ph. 799. — est, ubi vos ulciscar probe, Ph. 998. — ego vapulando, ille verberando, usque ambo defessi sumus, Ad. 214. — ita plerique ingenio sumus omnes, Ph. 172. — mihi impedimento estis, A. 708.—quam estis maxume potentes, Ad. 503. — idne estis auctores mihi? Ad. 943. — illis quæ sunt intus clamat de via, A. 492. — hæc sunt tamen ad virtutem omnia, Hea. 207. — hæc magis sunt hominis, Ad. 740. — itidem illæ mulieres sunt ferme, ut pueri, levi sententia, He. 312. — ego eram cupidus redeundi, He. 283. — tun' hic eras, Eu. 86, 122; Ad. 905. — ubi eras? Ad. 235. — ho! tune is eras? Ph. 944. — sic vita erat, A. 62. — ad eam rem tempus non erat, Eu. 621. — ut ut erat, Hea. 200, 201. — cui tanta erat res, et supererat? Ph. 69. — abii ad proximos, qui erant tibi, Hea. 968. — hæccine erant itiones crebræ, Ph. 1011. — dies triginta, aut plus eo, in navi fui, He. 421. — dum istis fuisti solus, dum, Hea. 989. — sola hic fuisti, He. 229. — num quidnam amplius tibi cum illa fuit, A. 326. — mihi solæ ridiculo fuit, Eu. 1003. — vita est eadem, et animus te erga idem, ac fuit, Hea. 265. — ei causa alia quæ fuit, He. 695. — neque mihi cognatus fuit quisquam istoc nomine, Ph. 391. — una semper militiæ, et domi fuimus, Ad. 497. — quæ illius fuerunt, possidet, A. 811. — fuere conscii, Hea. 121. — auctores fuere, ut, Ph. 624. — profectus alio fueras, Eu. 280. — mercatus fuerat frater, Eu. 569. — aderam, cujus consilio ea par fuerat prospici, He. 561. — si id falsum fuerat, Ph. 400. — nuptiæ fuerant futuræ, A. 544; A. 588. — ego ero post principia, Eu. 780. — ego domi ero, Hea. 873. — ero succenturiatus, Ph. 229. — jam, ubi ubi erit, A. 685. — mihi si unquam filius erit, Hea. 217. — præsens, absensque idem erit, Ad. 73. — neutra in re vobis difficultas a me erit, He. 667. — puer erit causa mittundi, Ph. 50. — indicio de se ipse erit: vos eritis judices, Ad. 4. — vos mihi domi eritis, He. 218. — alii meliores eruut, Ad. 973. — ubi erunt egressi foras, Ph. 891. — esto, Hea. 572. — liber esto, Ad. 975. — quietus esto, Ph. 712. — quasi illa tua sit, Pamphilique ego sim pater, A. 550. — tandem cognosti, qui siem, A. 587. — sentiet qui vir siem, Eu. 66. — scin' me, in quibus sim gaudiis? Eu. 1034. — ubi sim, nescio, Hea. 308; Ad. 147. — sinite exorator ut sim, He. 10. — ut ne imparatus sim, Ph. 314. — sin patefit, in probro siem, Ph. 824. — fac, apud te ut sies, A. 409. — ne in mora sies, A. 525. — salvus sis, Crito, A. 803. — mecum tota sis: meus fac sis postremo animus, quando ego sum tuus, Eu. 195. — te ostendes, qui vir sies, Eu. 307. — apud me sis volo, Hea. 162. — cave quidquam admiratus sies, Hea. 827.

— bono animo fac sis, Ad. 513. — vereor, ne indiligens sies, Ad. 688. — adjutor sis mihi, He. 721. — molestus ne sies, Ph. 634. — animo virili sis, para, Ph. 956. — in Pamphilo nihil sit morse, A. 166. — ubi tempus siet, Eu. 394. — ut periclum etiam fame mihi sit? Hea. 982. — si ipsam rem, ut siet, resciverit, He. 567. — ut bene sit tibi! Ph. 151. — cui magis bonse felicitates omnes adversse sient, Eu. 325. — sint domi parata, Eu. 499. — quot mihi sint domini, Ad. 557. — quam sint suavia, et quam cara sint, Ph. 344. — quum res advorsse sient, Ph. 821. — memor esses. Pa. Memor essem? Ad. 282. — essem una, Eu. 574. — non tu ei dixisti, ut essem? Hea. 436. — feci, e servo ut esses libertus mihi, A. 37. — ne nunc animo ita esses duro! Hea. 665. — Dis quidem esses, Demea. Dr. Exemplum omnibus curarem ut esses, Ad. 774, 776. — primus esses, Ph. 394. — ne esset spatium cogitandi, A. 182. — si esset, unde id fieret, Ad. 107; Ad. 646. — uti otio esset potius, quam in negotio, He. 26. — ne quid segre esset, He. 227. — iter ut esset, Ph. 66. — absque eo esset, Ph. 189. — pauca, quse circum illam essent, Eu. 581. — si mihi secundse res de amore meo essent, Hea. 230. — ni hsec ita essent, Ph. 269. — animi ut incertus foret, He. 121. — magis mirum foret, He. 230. — fortunatus absque una hac foret, He. 601. — ex qua re minus rei foret, Ph. 271. — quum ego voluptati tibi fuerim, Hea. 1027. — rogabit me, ubi fuerim, Ad. 529. — quam fuerim miser, He. 295. — qualis ego in hunc fuerim? Ph. 1031. — tu in ea re mihi fueris advorsatrix? Hea. 1009. — ut semper justa et clemens fuerit servitus, A. 36. — ego illum nescio, qui fuerit, Eu. 658. — qui fuerit pater confingam, Ph. 129. — meministin' olim ut fuerit vostra oratio, Ph. 224. — neque ejus patrem se scire, qui fuerit? Nec Stilphonem ipsum scire, qui fuerit? Ph. 354, 356. — multa, ex quo fuerint commoda, He. 841. — ni fuissem incogitans. Non potitus essem: fuisset tum illos mihi segre aliquot dies, Ph. 155, 159. — quod bene promeritus fueris, Ph. 515. — si lubitum fuerit, A. 213. — si quid opus fuerit, Ph. 440; A. 331. — alium esse, A. 546. — esse quantivis pretii, A. 858. — esse in honore, Eu. 260. — esse in tranquillo, Eu. 1037. — non voluptati esse, Hea. 71. — in metu esse, Hea. 199. — esse extra noxiam, Hea. 298. — tibi jam esse (cibum) ad sororem intelligo, Hea. 981. — tibi bene esse soli, Ad. 34. — de lucro esse, Ad. 821. — ludo magistram esse, He. 204. — regem esse, Ph. 70. — quid illi credis animi tum fuisse, ubi? Eu. 1014. — fuisse miro ingenio, He. 489. — incolumem scio fore me, A. 612. — si sperat fore clam, Ad. 71. — quod ego nunquam credidi fore, ut, He. 99. — quse posthac futura est vita, He. 405. — nuptise fuerant futurse, A. 544; A. 588. — nuptias futuras esse audivit, A. 174. — quid nunc futurum est? Ad. 734. — quidquid futurum est, quid te futurum est! Ph. 137. — quid futurum denique esset, Hea. 569. — renuntio, futurum, ut sis sciens, A. 509. — do fidem, futurum, Eu. 1059. — quid te futurum censes, Hea. 462. — quse futura sunt, prospicere, Ad. 388.

Summa (Subst.); ad te summa solum rerum redit, Ph. 316. — de summa nihil decedet, Ad. 820.

Summus, a, um; amicus summus, A. 972; Ph. 35. — is nostro Simulo fuit summus, Ad. 353. — tuo summus Phædriæ, Ph. 1048. — salute summum suum impertit Gnatho, Eu. 271. — clamore summo, Hea. 40. — potestas summa servandi, A. 542. — jus summum sæpe summa malitia est, Hea. 796. — summa eludendi occasio, Ph. 884. — cum dote summa, A. 101. — summa forma, Eu. 366. — in summa infamia sum, Hea. 259. — summa vi defendam hanc, Ad. 494. — quod habui summum pretium, A. 39. — summum bonum esse, A. 718. — beneficium summum reddere, Ph. 336. — habere cum summo probro? A. 883. — templa cæli summa, Eu. 590.

Sumo; frustra operam sumo, Hea. 693. — eum hic locum sumsit, Ad. 10. — id sumam, Ph. 680. — aliquot hos sumam dies, Ph. 831. — sume verbenas, A. 727. — argentum sumito, Ad. 982. — de te sumam supplicium, A. 624. — si sumas in illis exercendis, plus agas, Hea. 74. — dubites, quid sumas, Ph. 343. — sumat, consumat, Hea. 465. — hilarem hunc sumamus diem, Ad. 288; Ad. 858. — sumeret alicunde, Ph. 299. — ex aliis sumere exemplum, Ad. 417. — operam sumere, He. 25. — satietatem amoris sumere, Ph. 833.

Sumtuosus, a, um; mea est sumtuosa, Hea. 227. — domus sumtuosa, Ad. 764.

Sumtus; nimium parce facere sumtum, A. 451. — facile sumtum exercerent suum, Hea. 143. — præbent exigue sumtum, Hea. 207. — sperabit sumtum sibi levatum esse, Hea. 746. — cur tu his rebus sumtum suggeris? Ad. 62. — dedit in sumtum, Ad. 371. — sumtum filii quem faciunt, Ad. 811. — sibi sumtum fecit, Ad. 869. — sumtum admittet, Ad. 917. — virginem eam confeci sine sumtu, Eu. 928. — sine sumtu tuo, Eu. 1075. — psullo sumtu, Ad. 880. — sine sumtu liberalem nactus es, Ph. 168. — sumtu absumitur, Ph. 340. — opus est sumtu ad nuptias, Ph. 665. — sumtus tantos faciam? Hea. 130. — sufferre sumtus, Hea. 453. — tolerare sumtus, Hea. 544. — ubi videbit, tantos sumtus fieri, Hea. 754. — sumtus pati, He. 225. — sumtus animo æquo tuli, He. 685. — suppeditare sumtibus, Hea. 931.

Sunium; rus Sunii ecquod haberem, Eu. 519. — ire Sunium, Ph. 836. — addebat, se audisse, abreptam e Sunio, Eu. 115.

Suo; metuo ne quid suo sumt capiti, Ph. 490.

Supellex; pluscula supellectile opus est, Ph. 665.

Superbe; satis superbe, Ph. 914.

Superbia; sine superbia, Ad. 21.

Superbus, a, um; non cognosco (animum) vestrum tam superbum, Eu. 1065. — reddi patri superbum est, He. 155.

Superi; te omnes Di, Deæque, Superi, Inferi, perdant, Ph. 686.

Supero; hæc (virgo) superat ipsam Thaidem, Eu. 231. — virtus superet tua, Ad. 258.

Superstes; Deos quæso, ut sit (puer) superstes, A. 488. — ita mihi atque huic sies superstes, Hea. 1032.

Supersum; ausculta, quod super-

est fallaciæ, Hea. 771. — tibi, quia superest, dolet, Ph. 162. — cui tanta erat res, et supererat? Ph. 69.

Suppedito; amori suppeditare, Eu. 1075. — suppeditare sumtibus, Hea. 931.

Supplex; ne cuiquam supplex siet, Ph. 886.

Supplicium; paulum supplicii, A. 905. — satis mihi id habeam supplicii, Ad. 314. — jam supplicii satis est mihi, Ph. 1028. — de te sumam supplicium, ut volo, A. 624. — an supplicium sufferam? A. 890. — dabis ei ultro supplicium, Eu. 70. — usque illi de me supplicium dabo, Hea. 138.

Supplico; huic supplicabo, A. 313. — jam hæc tibi aderit supplicans ultro, Eu. 810. — is sibi me supplicaturum putat? He. 510.

Suppono, qui hunc supposuit nobis? Eu. 911. — quî magis licet, puerum supponi? Eu. 39.

Supra; voltu adeo modesto, ut nihil supra, A. 120. — nihil supra, Eu. 427. — nihil pote supra, Ad. 265.

Supremus, a, um; pro supreme Jupiter! Ad. 197.

Surdus, a, um; utinam hic surdus, A. 464. — surdo narret fabulam, Hea. 222. — orando surdas jam aures reddideras mihi, Hea. 330.

Surgo; postquam surrexi, Eu. 728. — e lecto surgere, Ad. 522.

Sursum; ne sursum, deorsum cursites, Eu. 278. — præterito sursum, Ad. 576.

Suscipio; ex qua filiam suscepit, Ph. 942. — inde filiam suscepit, Ph. 1006. — suscepisse inimicitias, He. 231. — suscepisse (filiam), Ph. 646. — pollicitus sum (puerum) suscepturum, A. 402. — unde hæc suscepta est, Ph. 966.

Suspecto; suspectans tabulam, Eu. 584.

Suspectus, a, um; suspectus suo patri, He. 821. — nolo falsa fama esse gnatum suspectum tuum, He. 758. — non clam me est, tibi me esse suspectam, He. 577. — nostras mulieres suspectas fuisse falso invenimus, He. 778. — scio nemini aliter suspectum fore, He. 368.

Suspendo; abi cito, et suspende te, A. 255.

Suspensus, a, um; suspenso gradu, Ph. 866.

Suspicio; incidit suspicio, A. 360; A. 502. — jam tum erat suspicio, Eu. 514. — in hunc suspicio est translata amoris, Hea. 800. — tanta nunc suspicio de me incidit, Ad. 617. — auge magis suspicionem, Eu. 436. — suspicionem istanc ex illis quære, Hea. 996. — suspicionem hanc propter fratrem ejus esse, Ad. 602. — abin' hinc in malam rem cum suspicione isthac, A. 318. — me hac suspicione exsolvam, He. 599. — te suspicione exsolves, He. 793. — injuriæ, suspiciones, Eu. 60.

Suspiciosus, a, um; magis sunt suspiciosi, Ad. 608.

Suspicor; nisi si id est, quod suspicor, A. 249. — quantum suspicor, Eu. 142. — etiam hoc misera suspicor, Eu. 660. — hic profecto est annulus, quem ego suspicor, Hea. 614. — quod suspicor, He. 728. — tamen suspicor, He. 875. — quid nunc suspicare, Hea. 657. — subditum se suspicatur, Hea. 1016. — eam me amare suspicata est? Eu. 435. — quî magis licet suspicari? Eu. 40. — falso

suspicarier, Hea. 268. — sensi illico id illas suspicari, Ad. 626. — causam suspicari, He. 540. — suspicarier magis, He. 828. — nihil suspicans mali, A. 116. — alio suspicans morbo me visurum affectam, He. 365.

Sustento; familiam sustentat, Ad. 483.

Sustineo; si eam sustinueris, Ph. 343.

Susurro; susurrari audio, A. 780.

Suus, a, um; suus cuique mos, Ph. 454. — æquali suo videri inservire, Hea. 417. — operam amico dat suo, Hea. 911. — sivi animum ut expleret suum, A. 188. — mihi suum animum credidit, A. 272. — plurima salute Parmenonem summum suum impertit Gnatho, Eu. 271. — animum suum alio conferunt, Hea. 390. — ut quisque suum (filium) volt esse, ita est, Ad. 400. — huic suum (filium) reddas scilicet, ut alamus nostrum, He. 669. — suum defraudans genium, Ph. 44. — suo sibi hunc gladio jugulo, Ad. 962. — est similis majorum suûm, Ad. 412. — ut suis restituam ac reddam. Cupio abducere, ut reddam suis, Eu. 146, 157. — suis tradere, Eu. 868. — hic fecit suos, Ad. 879. — oculis suis vidit, Eu. 677. — accepi ab suis, He. 150; He. 660. — habere jam ipsum suæ vitæ modum, A. 95. — quid eam tum? suamne esse aiebat? A. 934. — transtulisse in Eunuchum suam, Eu. 32. — arbitrantur suam Thaidem esse, Eu. 270. — istunc exora, ut suam esse assimulet, Hea. 358. — te suam (causam) rogavit rursum, ut ageres, Ph. 835. — satis sua sponte, A. 693; Ad. 75. — eduxit mater pro sua, Eu. 156. — sua causa excludi ceteros, Eu. 481. — amicûm ingenio fretum, haud natura sua, Hea. 24. — quid hic faciet (amica) sua? Hea. 333. — is suarum rerum satagit, Hea. 225. — metuo ne quid suo suat capiti, Ph. 490. neque pes, neque mens satis suum officium facit, Eu. 728. — suum jus postulat, Ad. 202. — tempore suo pepererit, He. 531. — vix de demenso suo comparsit, Ph. 43; A. 23. — aliena melius dijudicent, quam sua? Hea. 505. — fatetur usum pro suis, A. 14.

Sycophanta; sycophanta impudens, Hea. 38. — clamitent, me sycophantam, A. 816. — sycophanta! Cr. Hem! A. 921.

Symbola; symbolam dedit, A. 88. — ut de symbolis essemus, Eu. 540. — de symbolis quid actum est? Eu. 607.

Συναποθνήσκοντες. Συναποθνήσκοντες, Diphili Comœdia est, Ad. 6.

Syra; He. 58; He. 83.

Syriscus; Syrisce, Eu. 771. — Syrisce, Ad. 767.

Syrus; Syrus tergo pœnas pendet, Hea. 728. — Syri calliditates, Hea. 887. — Syro ignoscas volo, Hea. 1068. — Syrum optume eccum! Hea. 757. — judico Syrum fieri esse æquom liberum, Ad. 965. — Syre, Hea. 310; Ad. 250. — eccum Dromonem cum Syro, Hea. 241; passim alibi.

T.

Tabesco; dolore tabescit, Ad. 605.

Tabula; suspectans tabulam, Eu. 584.

Taceo; quæ vera audivi, taceo, Eu. 103. — quin taces? A. 400. — quid taces? A. 499; Eu. 88, 560.

— taces? Eu. 695; Eu. 820. — etiam taces? Ad. 552. — hem! taces? He. 527. — quid nunc taces? Ph. 385. — non taces? Ph. 986, 1003. — tacet, Ad. 643. — tacent: satis laudant, Eu. 476. — ne hoc quidem tacebit Parmeno, Eu. 129. — ille tacebit, Ph. 582. — tace, A. 456; Eu. 489; Eu. 685; Eu. 796; Eu. 833; Eu. 898; Hea. 580; Hea. 321; Ad. 210; Ad. 281; Ad. 841; He. 314, 318; Ph. 375. — utrum taceamne, an prædicem? Eu. 720. — ut taceam, He. 295. — taceam? Ph. 187; Ph. 987. — potin' est hic tacere? Eu. 161. — me tacere postules, Hea. 1013. — tacere non queo, He. 673. — modo ut tacere possis, Ph. 59. — si mihi fidem das, te taciturum, He. 113. — taceri si vis. Potest taceri hoc, Eu. 106, 108. — ignotum est, tacitum est, Ad. 475.—tacito est opus, Ad. 343.

Taciturnitas; fide et taciturnitate, A. 34.

Tacitus, a, um; tacitus citius audies, Eu. 571. — corripuit tacitus esse, He. 518. — tacitum causam tradere, Ph. 237. — tacita mecum gaudeam, He. 107. — tacita apud omnes sient, He. 388.

Tædet; et tædet, et amore ardeo, Eu. 72. — tædet quotidianarum harum formarum, Eu. 297. — me tædet, Eu. 464. — tædet audire eadem millies, Ph. 486. — do, jam omnium tædebat, Ad. 152.

Talentum; perdere talentum, Hea. 475. — si quis daret talentum magnum, Ph. 643. — dos est decem talenta, A. 953. — at si talentum rem reliquisset decem, Ph. 393. — quasi talenta ad quindecim coegi, Hea. 145. — talenta dotis duo, Hea. 838. — duo talenta ego esse decrevi satis, Hea. 941. — talenta argenti bina capiebat. Do. Binan'? quæso! Nau. Ac rebus vilioribus multo, tamen talenta bina, Ph. 788, 790.

Talis, e; ob talem filium, A. 872. — illum talem præripiat tibi, Eu. 161. — talem nulla pareret filium, Hea. 1024. — talem, tali genere atque animo, Ad. 298. — matrem habens talem! He. 602. — de tali causa se ostenderet, He. 757. — tali ingenio præditum, A. 98. — tali mactatum infortunio, Ph. 1027.

Tam; tam familiariter, A. 111. — ah! tantamne rem tam negligenter agere? A. 253. — hui, tam cito? ridiculum, A. 475. — tam iners, tam nulli consilii, A. 609. — nomen tam cito tibi? A. 930. — utinam tam aliquid invenire facile possis, Phædria, quam hoc peribit! Eu. 210. — non tam ipso quidem dono, quam, Eu. 392. — an ego occasionem, tam brevem, tam optatam, tam insperatam, amitterem? Eu. 605. — abi hinc quo dignus, cum donis tuis tam lepidis, Eu. 652. — Parmenonis tam scio esse hanc technam, quam me vivere, Eu. 717. — tam opportune in unum conclusit diem? Non cognosco vestrum tam superbum, Eu. 1046, 1065. — nunquam tam mane egredior, neque tam vesperi domum revortor, quin. Hui, tam graves (rastros) hos, quæso? Hea. 67, 92. — celem tam insperatum gaudium? Si te tam leni et victo animo esse ostenderis, Hea. 414, 438. — non tam meapte causa quam illius, Hea. 686. — tam facillime patris pacem in leges conficiet suas, Hea. 1000. — ne tam obfirma te, Hea. 1054.

—manere tam diu, Ad. 236.—tam ob parvolam rem? Hic properat in Cyprum. Sa. Ne tam quidem, Ad. 275, 279. — nam id nobis tam flagitium est, quam illa, Ad. 423. — tam maxume vos æquo animo æqua noscere oportet, Ad. 505. — illud rus nulla alia causa tam male odi, nisi quia prope est. Tam placidum, quam ovem reddo, Ad. 525, 536. — tam misere hoc cupio esse verum, Ad. 677, 702. — tam excocta, quam carbo, Ad. 792, 853. — familiæ tam ex animo factum velle, Ad. 923. — tam aperte irridens? Ph. 955. — non, pol, temere est quod tu tam times, Ph. 997; et alibi.

Tamen; non ita dissimili argumento, sed tamen dissimili oratione, A. 11. — et tamen omnia hæc mediocriter. Neque commovetur animus in ea re tamen, A. 59, 94.— et timent; et tamen res premit denegare, A. 634.—tamen etsi hoc verum est? Si. Tamen, A. 866. — fabulam dedisse, et nihil dedisse verborum tamen, Eu. 24. — nihil quum est, nihil defit tamen, Eu. 243. — satis tuto tamen, Eu. 577. — nam etsi ego digna hac contumelia sum maxume; at tu indignus, qui faceres, tamen. Tamen si pater, Eu. 866. — at istos rastros interea tamen appone, Hea. 88. — retraham hercle ad me idem illud fugitivum argentum tamen, Hea. 678. — quidvis tamen jam malo, quam, Hea. 859. — et ignosces tamen post, Hea. 934. — nihilo minus ego hoc faciam tamen, Hea. 1014.— alieniore ætate post faceret tamen, Ad. 111. — verum in istam partem potius peccato tamen. Age, tamen ego hunc amovebo, Ad. 555. — id peccatum magnum, at humanam tamen, Ad. 691. — metuas, ne eb re sint tamen omissiores paulo, Ad. 834. — si multum siet, tamen faciundum est, Ad. 954. — quod potero, faciam: tamen ut pietatem colam, He. 447. — et tamen utrum malis, scio, He. 465. — tamen suspicor, He. 875. — pedetentim tamen, Ph. 551. — ac rebus vilioribus multo, tamen talenta bina, Ph. 790.

Tametsi; tametsi intelligo, A. 349. — tametsi nullus moneas, Eu. 216. — tametsi bona est natura, Eu. 316. — tametsi sedulo dissimulat, Ph. 428.

Tandem; ah! vix tandem sensi stolidus, A. 471. — itane tandem idoneus tibi videor esse, A. 493. — tandem cognosti, qui siem, A. 587. — tandem inventa est causa. Pa. Quid tandem? A. 644, 645. — quid ait tandem? A. 861; Ph. 798. — ain' tandem? At tandem dicat sine, A. 876. — tandem perdoluit, Eu. 154. — quid ex ea re tandem ut caperes commodi? Eu. 573. — quamobrem tandem? an quia pudet? Eu. 906. — itane tandem, quæso, Menedeme? Hea. 956. — quid ait tandem nobis Sannio? Ad. 277. — quid illi tandem creditis fore animi misero? In qua civitate tandem te arbitrare vivere? Ad. 669, 689. — tandem reprime iracundiam, Ad. 798. — aliquando tandem huc animum ut adjungas tuum, He. 683. — itane tandem uxorem duxit Antipho, injussu meo? Vix tandem, Ph. 231, 234. — ain' tandem? carcer! Itane tandem, quæso? Ph. 373, 413. — itane tandem facere oportet? Ph. 516. — at tandem tamen non capitis

ejus res agitur, sed pecuniæ, Ph. 629. — spatium quidem tandem apparandis nuptiis dabitur, Ph. 700.

Tango; tetigin' tui quidquam? Ad. 179. — nunquam hic te tanget, Ad. 158. — abi: tange, Ph. 993. — ego non tangam meam? 'Tun' me prohibeas, meam me tangam? Eu. 797, 808. — cibum una capias, adsis, tangas, Eu. 373. — tu illam tangas? omnium.... Eu. 796. — quo pacto Rhodium tetigerim? Eu. 420. — amicam tangere, Hea. 819. — virginem tangere, Ad. 690. — ulcus tangere, Ph. 689. — tangendi copia est, Eu. 638.

Tanquam; tanquam Philosophorum disciplinæ, Eu. 263. — inspicere, tanquam in speculum, Ad. 164, 429. — nostin'? Da. Tanquam te, Ph. 65. (Nos *tamquam.* Ed.)

Tantidem; tantidem emtam postulat sibi tradier, Ad. 201.

Tantillus, a, um; tantillum in manibus gestavi meis, Ad. 565.

Tantisper; tantisper volo, dum. Decrevi tantisper, Hea. 106, 147. — tantisper cavet, Ad. 70.

Tanto (Adverb.); tanto hercle magis dabit, A. 775. — perlonge est: sed tanto ocius properemus, Eu. 609. — tanto magis amo, Eu. 1052. — magis cupio tanto, Hea. 425. — tanto hercle melior, Hea. 549. — tanto ocius te ut poscat, Hea. 868. — fallere tanto magis audebit ceteros, Ad. 56. — tanto nequior, Ad. 530. — tanto magis advigilare, Ph. 203. — tanto sæpius, Ph. 328.

Tantopere; ah! ne sævi tantopere, A. 870. — tantopere jusseras, Hea. 786. — lauder tantopere, Ad. 594. — tantopere istuc voltis, Ad. 949. — tantopere cupidus redeundi, He. 283. — tantopere celare volueris, He. 530. — tantopere velle, Ph. 908.

Tantum (Adverb.); tantum poterit a facundia, Hea. 13.

Tantummodo; tantummodo, satis, inquit, scita est. Tantummodo non addat, Ph. 109, 142.

Tantumdem; tantumdem, Eu. 321. — tantumdem egero, Hea. 676. — tantumdem ego, Ph. 845. — dotis tantumdem dabat, Ph. 928.

Tantus, a, um; tantum laborem capere, A. 872. — te asinum tantum, Eu. 598. — hunc tantum hominem facias inimicum, Eu. 801. — bolum tantum mihi ereptum, Hea. 673. — esse in tanto honore, Eu. 260. — sumtus tantos ego solus faciam? Hea. 131. — tantos sumtus quotidianos fieri, Hea. 754. — tanta vecordia innata ut siet, ut? A. 627. — nulla res posthac potest intervenire tanta: tanta hæc lætitia oborta est, Hea. 679, 680. — tanta nunc suspicio, Ad. 617. — cui tanta erat res? Ph. 69. — tantamne rem tam negligenter agere? A. 253. — an' ego occasionem tantam, amitterem? Eu. 605. — o tantamne esse in animo inscitiam? Hea. 630. — qui vim tantam in me, et potestatem habeam tantæ astutiæ, Hea. 710. — tantam fortunam de improviso esse his datam Ph. 883. — irrides in re tanta? Hea. 984. — oh! me tacere de re tanta postules, Hea. 1013. — natum ex tanta familia, Ad. 298. — tantane affectum esse audacia? Ph. 976. — res tantas in unum concluhit diem? Eu. 1046. — tantum est, Eu. 995. — tantumne est ab re tua otii tibi, Hea. 75. — argenti tantum dabitur, Ad. 193. — non

hercle verbis dici potest tantum, He. 47. — scio: tantumne est? Ba. Tantum, He. 814. — ubi me dixero dare tanti, Ad. 204. — qua audacia tantum facinus audet? Py. Quid ita tantum? Eu. 958. — quid de te tantum meruisti? Hea. 83. — qui heri tantum biberis, Hea. 519. — tantum sat habes? Hea. 718. — tantum devenisse ad eum mali, Hea. 750. — quid ego tantum sceleris admisi? Hea. 958. — hoccine de improviso mali mihi objici tantum? ut etc. Ad. 614. — tantum jussus sum, Ph. 682. — tantum argenti auferat, Ph. 954. — commotus tanto bono, A. 940. — quis is est tam potens cum tanto munere hoc? Eu. 353. — ita nunc imparatum subito tanta te impendent mala, Ph. 180.

Tardiusculus; servus tardiusculus, Hea. 515.

Tardus; fatuus est, insulsus, tardus, Eu. 1078. — hui! tardus es, Hea. 776.

Techna; Parmenonis scio esse hanc technam, Eu. 717. — falli te sinas technis, Hea. 471.

Tectum; in tectum te receptes, Hea. 970.

Tecum. Vid. in *Tu,* infra.

Tego; viri tegere contumelias, He. 166. — latere tecto abscedere, Hea. 672. — adversa ejus per te tecta sient, He. 388.

Tegula; per alienas tegulas venisse, Eu. 588. — per impluvium decidit de tegulis, Ph. 706.

Tela; texentem telam studiose. telam deserit, Hea. 285, 305. — tela victum quæritans, A. 75.

Temerarius, a, um; mulier temeraria, A. 229.

Temere; ne temere facias, A. 205. — non temere est. Eu. 291; Hea. 620. — non est temere, Hea. 741. — ne temere faciam, He. 738. — an temere quidquam Parmenonem prætereat? He. 879. — hoc temere nunquam amittam ego, Ph. 713. — quam sæpe forte temere eveniunt, Ph. 756. — non temere dico, Ph. 801. — non pol temere est. Priusquam huc respondeas temere, Ph. 997, 1036.

Temperans; famæ temperans, Ph. 271. — hominis temperantis officium, Hea. 580.

Tempestas; ita usque adversa tempestate usi sumus, He. 423.

Templum; templa cæli summa sonitu concutit, Eu. 590.

Tempus; dum tempus tulit, A. 188. — dum tempus datur, A. 557. — hoc tempus præcavere mihi me, sinit, A. 625. — tempus promissa perfici, A. 632. — dum est tempus, Eu. 56. — ubi tempus siet, Eu. 394. — ubi tempus erit, Eu. 485. — locus, tempus constitutum est. Præteriit tempus, Eu. 541, 542. — ad eam rem tempus non erat, Eu. 621. — ut diei tempus est, monere, Hea. 168. — atque etiam nunc tempus est. Ut tempus est diei, Hea. 187. — nunc ita tempus est mihi, ut, Hea. 212. — si unquam ullum fuit tempus, Hea. 667, 1026. — ita tempus fert, Ad. 843. — agendi tempus, He. 44. — omne quod est interea tempus, He. 287. — dum ætas, tempus tulit, tempus concedere, He. 594, 597. — non est nunc tempus, He. 699. — tempus consulendi, He. 746. — hem! tempus est, Ph. 1025. — temporis punctum, Ph. 185. — per tempus advenis, A. 784. — commodiorem hominem, adventum, tempus, non vidi, A. 846. — deni-

que nullum remittis tempus. Vacivom tempus, Hea. 70, 90. — ut ante tempus exirem foras, He. 36. — egredi per tempus, He. 622. — tempus dixi esse, He. 689. — in breve tempus, He. 843. — tempus sibi dari, Ph. 595. — tempus conveniundi patris, Ph. 827. — hoc tempore obsequium amicos parit, A. 67. — in ipso tempore, A. 533. — veni in tempore, A. 759. — nolo me in tempore hoc videat senex, A. 820. — in tempore advenis, A. 976. — in tempore veni, Hea. 364. — quo velis in tempore, Hea. 721. — suo quisque tempore, Ad. 21. — tempore suo pepererit, He. 531. — te in ipso tempore ostendis, He. 627. — in tempore se recipere, Ph. 464. — non sat commode divisa temporibus, A. 477.

Temulentus, a, um; temulenta mulier, A. 229. — temulenta es, Eu. 655.

Tenax; ego tenax, Ad. 870.

Tendo; miles tendere, Eu. 626. — non rete accipitri tenditur nobis: illis, qui nihil faciunt, tenditur, Ph. 330, 331.

Tenebræ; forma in tenebris nosci non quita est, He. 572.

Teneo; Andriæ illi id erat nomen. So. Teneo, A. 86. — ne ad morbum hoc etiam. Mr. Teneo, A. 301. — teneo quid erret, A. 499. — teneone te, Antiphila? Hea. 407. — auribus teneo lupum, Ph. 505. — rem tenes, A. 350. — quasi ubi illam exspueret miseriam ex animo. Tu. Tenes? Eu. 406. — tenes, quid dicam? Hea. 700. — argentum dabitur ei ad nuptias, aurum, atque vestem, qui, tenesne? Hea. 778. — vi coactum te esse invitum lege, judicio: tenes? Ph. 215. — me graviter consuetudo ejus tenet, He. 404. — satias tenet studiorum istorum, He. 594. — flabellum tenere, Eu. 598. — neque legem putat tenere se ullam, Ad. 87.

Tento; egone autem tento? Ph. 389. — ut ejus tentarem sententiam, Ph. 618. — tentatum advenis, Ph. 388.

Tenuis, e; tenui esse oratione Ph. 5.

Tenuiter; quid rei gerit? Gr. Sic, tenuiter, Ph. 145.

Tergum; tergum meum tuam in fidem committam, He. 108. — tergo pœnas pendet, Hea. 728.

Tero; oculos terendo, Eu. 68.

Terra; terram intuens modeste, Eu. 580. — o cælum! o terra! Ad. 794. — quoquo hinc asportabitur terrarum, Ph. 550. — deportarier in solas terras? Ph. 978.

Territo; me territas, A. 762.

Tertio; non veniam tertio, Eu. 530.

Tessera; quum ludas tesseris, Ad. 743.

Testimonium; testimonii dictio, Ph. 293.

Testis; testis annulus, Ad. 348. — testem hanc quum abs te amoveris, He. 694. — testes faciet illico, Ad. 204. — testes adhibeam, Ph. 712.

Testor; id testor Deos! He. 476.

Tetulit, (per αὔξησιν pro *Tulit,*) Vid. in *Fero.*

Texo; ea texebat una, Hea. 294. — texentem telam studiose, Hea. 285.

Thais; magnas vero agere gratias Thais mihi? Eu. 391. — ostium Thaidis, Eu. 267. — mos gerundus est Thaidi, Eu. 188. — hæc superat ipsam Thaidem, Eu. 231. — o

Thais, Thais, Eu. 91. — quisnam a Thaide exit? Eu. 545; passim alibi.

Thesaurus; in Thesauro scripsit, unde is sit thesaurus sibi, Eu. 10, 12.

Thraso; miles Thraso, Phædriæ rivalis, Eu. 353. — Thraso! Eu. 543; et alibi, in Eun.

Tibicina; hoc mihi moræ est, tibicina. Missa hæc face; lampadas, tibicinas, Ad. 909, 911.

Timeo; quam timeo, quorsum evadas! A. 127. — ejus vitæ timeo, A. 210. — misera timeo, A. 264. — nunc nostræ timeo parti, A. 420. — egon' id timeo? Eu. 162. — nonnihil timeo misera, ne quam ille faciat turbam, Eu. 615. — o Clitipho, timeo, Hea. 241. — solus. Ch. Timeo: perii! Hea. 906. — timeo, ne, He. 845. — hei, timeo miser, quam hic nunc mihi nuntiet rem, Ph. 178. — eí nunc timeo, Ph. 189. — hei mihi! quam timeo, Ph. 607. — egon' timeo? Ph. 998. — istam nunc times, Eu. 160. — quid? istuc times, Hea. 911. — jam nunc times? Ad. 291. — quod tu tam times. Ch. Egon' timeo? nihil times, et hoc nihil est, Ph. 997, 998. — tum autem hoc timet, A. 269. — timet omnia, Hea. 189. — tum hoc timet, Hea. 434. — timet, Ad. 228. — timent, A. 634. — ita timui, Hea. 309. — tibi timui male, Hea. 531. — quam timui male, Hea. 664. — timuit adolescens, Ph. 294. — reddetur: ne time, Ad. 280. — quid timeas, scio, A. 347. — quid timeret, sciebam, Eu. 1003. — ita Davum modo timere sensi, ubi, A. 173.

Timidus, a, um; corripui timidus, He. 365. — video timidum Getam? Ad. 306. — si senserit te timidum pater, Ph. 205. — timidum obstupefecit pudor, Ph. 284. — timida egreditur Pythias? Eu. 642. — ego, pol, quoque etiam timida sum, He. 734.

Timor; animus spe atque in timore attentus, A. 304. — animus timore obstupuit, Ad. 615. — delirat timore, Ph. 997.

Titubo; ne quid titubet, Hea. 361.

Tolerabilis, e; homo tolerabilis, Hea. 205.

Tolero; una tecum bona, mala, tolerabimus, Ph. 555. — mores toleret modestia, He. 478. — tolerare sumtus, Hea. 544. — tolerare nuptias, He. 147. — facta tolerare, Ph. 730.

Tollo; nisi puerum tollis, A. 778. — tu illos duos olim pro re tollebas tua, Ad. 813. — certum laborem sustuli, He. 17. — sustulisti (puellam), Hea. 628. — puerum injussu non tollent meo, He. 704. — si puerum, ut tollam, cogit, He. 571. — decreverunt tollere, A. 219. — puerum tollere, A. 760. — ut olim in tollendo, Hea. 665. — jussit tolli, A. 465. — nolle tolli, Hea. 627. — tolli pro suo, He. 576.

Tonstrina; tonstrina erat quædam, Ph. 89.

Tot; tot me impediunt curæ, A. 260. — subito tot contigerint commoda. Tot res in unum conclusit diem? Eu. 1032, 1046. — tot mea solius solliciti sint causa? ancillæ tot me vestiant? Hea. 128, 130. — tot peccata ostendis, Hea. 634. — tot res repente circumvallant, Ad. 303. — tot concurrunt verisimilia, Ad. 630. — tot meas injurias! He. 303. — quicum tot consuesset annos, He. 555. — tot me nunc

rebus concludit pater, He. 702.— tot propter me gaudia, He. 834. — quot homines, tot sententiæ, Ph. 454.

Toties; an ego toties de eadem re audiam? Ad. 129.

Totus, a, um; totus tremo, Eu. 83. — totus displiceo mihi! Hea. 1045. — in amore est totus, Ad. 591. — si non totus friget, Ph. 993. — totum desedi diem. Totum hunc contrivi diem, He. 801, 816. — toto non vidi die, Ad. 529. — ..... hos menses, Eu. 277. — sex totis mensibus? Ad. 397. — mecum tota sis, Eu. 195. — fratris igitur Thais tota est, Eu. 1039.— illam totam familiam mihi dari obviam, Ad. 312. — totam hanc odisset domum, He. 221. — tota erras via, Eu. 245. — totum caput, Ad. 246. — totum triduum, Eu. 223. — os totum, Hea. 306. — servesne, an perdas totum, Ad. 242. — toto oppido quærere, A. 343.

Tracto; qui artem tractant musicam, Ph. 18. — tractabat virum, Hea. 366. — quod si astu rem tractavit, Eu. 923.—si quis recte aut commode tractaret, Hea. 153. — non humanitus tractare, Hea. 101. — magnifice tractare, Hea. 557.

Trado; tradunt operas mutuas, Ph. 267. — argentum tradidi lenoni, Ph. 828. — fac tradas, Eu. 320. — ut studui tradere, Eu. 869. — causam tradere, Ph. 237. — traditus sum mulieri, Eu. 575. — nostro tradita est provincia, Hea. 516. — postulat sibi tradier, Ad. 201.

Traduco; traduce huc ad vos propere, Hea. 744. — traduce matrem, et familiam omnem ad nos. Tu, illas, abi, et traduce, Ad. 914, 921. — traducatur Bacchis, Hea. 722. — tua pompa eo traducenda est, Hea. 740.

Traho; curæ meum animum divorse trahunt, A. 260.

Tranquillus, a, um; adhuc tranquilla res est, Ph. 479. — esse in tranquillo, Eu. 1037. — ex tranquillissima re, A. 621.

Transactus. Vid. *Transigo.*

Transcurro; transcurro ad forum, Eu. 762.

Transdo; transdere hominem in otium, Ph. 2.

Transeo; transi ad forum, Ph. 920. — transito ad uxorem meam, Ph. 718.— illuc transeas, ubi illa est, Eu. 537. — transire ad forum, He. 273. — transeundum tibi est, Hea. 739.

Transfero; peccatum in se transtulit, Ad. 264. — huc transtulit amorem, He. 169. — culpam in te transferet, A. 380. — hac transfer, Ad. 913. — fatetur transtulisse, A. 14. — personas transtulisse, Eu. 32. — in eum suspicio est translata amoris, Hea. 801. — illinc huc transferetur virgo, Ad. 735. — cur non illam huc transferri jubes? A. 954.

Transigo; transegi, Ph. 798. — inter se transigant ipsi, He. 511. — intus transigetur, A. 983. — transacta re, Ad. 287. — facta, transacta omnia, A. 248.

Transmoveo; gloriam in se transmovet, Eu. 400.

Tremo; tremo, horreoque, Eu. 84.

Tremulus, a, um; incurvus, tremulus, Eu. 336.

Trepido; quid trepidas? Eu. 977; Ad. 324. — trepidari sentio, He. 315.

Tres; Tria. Hi tres tum simul amabant, A. 87. — menses tres abest, Hea. 118. — hic sunt tres minæ, Eu. 471. — hæc tria primum addidi, Ad. 888. — tria non commutabitis verba, Ph. 637.

Tribulis; tribulis noster, Ad. 440.

Triduum; tridui sollicitudo, A. 441. — vel totum triduum? Pa. Hui! universum triduum? Eu. 223, 224. — maneas triduum hoc? Maneat triduum hoc, Ph. 488, 512. — exorarier triduum, Ph. 535. — triduo hoc perpetuo, Ad. 522.

Triennium; abhinc triennium, A. 69.

Triginta; dies triginta, aut plus eo, He. 421. — triginta minæ. Gn. Triginta! hui, percara est, Ph. 556, 557. — priusquam dilapidet nostras triginta minas, Ph. 896. — minas triginta abstuli, Ph. 1037.

Tristis, et tristis interim, A. 108. — ipsus tristis, A. 361. — tristis severitas, A. 859. — quia tristis es, Eu. 273. — quid tu es tristis? Eu. 265. — accipio tristis, Eu. 596. — invitat tristis, Eu. 622. — nescio quid tristis est, Hea. 620. — quid tristis es? Quid tristis ego sim? Ad. 83, 84. — quid tu es tristis? Ad. 772. — ego ille tristis, Ad. 870. — quam tristis est! quid es tam tristis? He 352, 355. — quid tu es tristis? Ph. 57. — cave, te esse tristem sentiat, A. 404. — Parmenonem tristem video, Eu. 267. — nescio, quid tristem video, Ad. 79.

Tristitia; quidnam hæc turba tristitiæ afferat, A. 235. — omitte tristitiam tuam, Ad. 268.

Triumpho; triumpho, si, Hea. 672. — non triumpho, Ph. 542. — id vero serio triumphat, Eu. 394.

Truculentus; ego ille truculentus, Ad. 870.

Trudo; quo trudis? Eu. 379. — fallacia alia aliam trudit, A. 780.

Tu, Tun', Tute, Tutemet; nuptias effugere ego istas malo, quam tu adipiscier, A. 333. — id paves, ne ducas tu illam: tu autem ut ducas, A. 350. — abi dum tu, Dromo, illis obviam, propera, Hea. 249. — ille ringitur, tu rideas, Ph. 341. — miseret tui me, Eu. 801. — tui similis est probe, Hea. 1022. — me tui pudet, Ad. 687. — audivi, cepisse odium tui Philumenam, He. 219. — si tibi quid feci, aut facio, quod placeat, A. 41. — ut aut hoc tibi doleret itidem, ut mihi dolet, Eu. 93. — hæc quum illi, Micio, dico, tibi dico, Ad. 98. — proin tu fac, apud te ut sies, A. 409. — minime miror, si te sibi quisque expetit, Hea. 383. — ego te, et tu me feres, He. 610. — ita, uti teque, illaque dignum est, Eu. 747. — quid de te tantum meruisti? Hea. 83. — quam bene vero abs te prospectum est? Hea. 638. — in te spes omnis, Hegio, nobis sita est, Ad. 456. — ex te adeo est ortum, Ad. 801. — tecum commutaturum verbum, A. 411. — tecum concubuisse, He. 393. — de quo hic agebam tecum, He. 455. — tecum nihil rei nobis, est, Ph. 421. — una tecum toierabimus, Ph. 555. Vide porro *Cum* et *Tu.* — Accessi; vos semota: nos soli, A. 285. — quid vos, malum! ergo me sic ludificamini? Ph. 947. — ne cui sit vestrum mirum, cur, Hea. 1. — adeon' videmur vobis esse idonei? A. 758. — dico, edico vobis, ne-

strum esse illum herilem filium, Eu. 961. — expedit bonas esse vobis, Hea 388. — qui vobis universis et populo placent, Ad. 19. — ut vobis decet, Ad. 492. — concedens vobis, et rei serviens, He. 224. — ego vobis, Geta, alienus sum? Ph. 544. — omnes vos oratos volo, ne, Hea. 26. — mi Geta, omnes vos amo, Ph. 478. — tria non commutabitis verba hodie inter vos, Ph. 638. — vobis fretus. Ph. Scin' quam fretus? Eu. 1062. — factum a vobis duriter, Ad. 666. — ne ulla merito contumelia fieri a vobis posset, He. 471. — abducta a vobis prægnans fuerat filia, He. 640. — ehem, tun' hic eras, mi Phædria? Eu. 86. — tun' consulis quidquam? Ad. 128. — tun' prospicere, nostram in rem quod sit, potes? He. 549. — tun' dixeras huic? Ph. 612. — hem, tibine hæc diutius licere speras facere? Hea. 102. — tene istuc loqui? Hea. 922. — tute ipse his rebus finem præscripsti, pater, A. 151. — quamobrem id tute non facis? A. 728. — lepus tute es, Eu. 426. — in cognoscendo tute ipse aderis, Eu. 892. — ita tute attente illorum officia fungere, Hea. 66. — numquid tute prospexti tibi, quid fieret? Ad. 693. — tute loqueris: me vetas, He. 317. — an, quia non tute ipse dudum audisti? He. 785. — ubi tute verbum non respondeas? Ph. 280. — cogitat tete amari, Ad. 33. — alios tuam rem credidisti magis, quam tete, animadversuros? Ph. 467. — tutemet mirabere, Hea. 374; et sæpe alibi.

Tuber; colaphis tuber caput, Ad. 246.

Tuli. Vid. in *Fero.*

Tum; hi tres tum simul amabant. Quum id mihi placebat, tum uno ore omnes omnia bona dicere. Ibi tum filius cum illis una aderat frequens. Placuit tum id mihi. Ibi tum exanimatus Pamphilus bene dissimulatum amorem, et celatum indicat, A. 87, 96, 106, 109, 131. — tum si quis magistrum cepit ad eam rem improbum, A. 192. — tum hæc sola est mulier, A. 382. — tum ille egens forte applicat se primum, A. 926. — tum si quis est, qui, Eu. 4. — tum tu igitur paululum da mihi operæ, Eu. 281. — quid tum? Eu. 339, 370, 637, 792; Ad. 653; He. 551. — siquidem me amaret, tum istuc prodesset, Gnatho, Eu. 403, 407, 446. — tum, quum primum jussit me ad se arcessier. Jam tum erat suspicio, Eu. 510, 514. — quid tum? Cn. Quid? quid tum? fatue, Eu. 604. — tum quæ ejus confidentia est! Eu. 838. — tum quamdam fidicinam amat hic Chærea, Eu. 984. — tum, quod dem ei, recte est, Hea. 228. — tum, quum gratum mihi esse potuit, nolui, Hea. 262. — quæ (mulierecula) paululo tum erat contenta, Hea. 445. — quid tum, quæso, si hoc pater resciverit? Hea. 718. — tum præterea talem, nisi tu, nulla pareret filium, Hea. 1024. — tu nunc tibi id laudi ducis, quod tum fecisti inopia? Ad. 106. — tum si maxime fateatur, quum amet aliam. Tum præterea, Ad. 341, 346. — tum etiam, si, Ad. 855. — hanc amabat, ut quum maxime, tum Pamphilus, He. 115. — quum mihi paveo, tum Antipho me excruciat animi, Ph. 188. — hospites, tum cives, Ph. 328. — quid tum? Ph. 540. — quum

honeste potuit, tum non est data, Ph. 911. — tum fiunt senes. Jam tum erat senex, Ph. 1009, 1022; et passim alibi.

Tumultuor; tumultuantur, clamant, He. 41. — audio hic tumultuari, He. 336.

Tumultus; nihil tumulti, A. 366. — quid fuit tumulti? He. 356. — per tumultum noster grex motus loco est, Ph. 33.

Tunc; dixere causam tunc, He. 186.

Tundo; ceteros tunderem, Ad. 320. — tundendo effecit, He. 123.

Turba; quidnam hæc turba tristitiæ afferat, A. 235. — inceperat turba, Eu. 725. — o! quæ illæc turba est? Eu. 946. — propter eam hæc turba evenit, Hea. 190. — nunc turba nulla est, He. 43. — quid turbæ est apud forum! A. 746. — si quidquam hodie hic turbæ cœperis, Eu. 799. — quid turbæ est! Hea. 254. — quid istuc turbæ est, Ph. 989. — ne quam ille turbam faciat, Eu. 616. — scin' tu turbam hanc propter te esse factam? Eu. 743. — turbam domum adducet, Ad. 916. — te omni turba evolves, Eu. 722. — adesse advocatos in turba, Eu. 763. — quomodo me ex hac expediam turba? Ad. 617. — in ipsa turba potasti, Ad. 777. — tum illæ turbæ fient, A. 381. — nisi dum hæ silescunt turbæ, Ad. 789. — quas turbas dedit! Eu. 653. — quantas turbas concivi! Hea. 972. — missa hæc face; Hymenæum, turbas, Ad. 911. — evolvere ex his turbis, Ph. 823.

Turbo; turbent porro, quam velint, He. 634. — turbatum est domi, Eu. 649.

Turpis, e; vestitus turpis, Ph. 107. — turpe dictu, Ad. 276. — turpe inceptu, Ph. 456. — viduam extrudi, turpe est, Ph. 912. — verbum turpe, Hea. 1044. — ne quid turpe civis in se admitteret, Ph. 415.

Turpiter; me turpiter hic dabo, Eu. 230. — factum turpiter, He. 624.

Tussis; tussis, risus, abstine, Hea. 373.

Tutela; in tutelam meam se commisit, He. 52.

Tuto; satis tuto tamen, Eu. 577. — at tuto? Hea. 975.

Tutor (substant.); te isti virum do, tutorem, A. 295.

Tutor (verb.); mores facile tutor, He. 735. — bene parta indiligenter tutatur, Ph. 788. — tutari locum, He. 42. — res utiles ad rem tutandam, A. 288. — vitam tutandam aliis dedisse, Ph. 466.

Tutus, a, um; tutus ad narrandum locus, Ph. 817. — consilium tutum, Hea. 327. — res in tuto collocetur, Hea. 689, 695. — qui ille poterit esse in tuto? Hea. 708. — in tuto est omnis res, Ad. 268. — vita in tuto foret, Ph. 733. — id tutissimum est, Ad. 554.

Tuus, a, um; tuus est nunc Chremes, A. 978. — meus fac sis postremo animus, quando ego sum tuus, Eu. 196. — ille tuus Syrus, Hea. 899. — dictus filius tuus, tua voluntate, Hea. 1027. — iste tuus, Ad. 140. — bonæ tuæ istæ rationes, et tuus iste animus æquus, Ad. 840, 841. — tuus hercle vero et animo et natura pater, Ad. 906. — vir ego tuus sum? He. 524. — tui Clitiphonis esse amicam hanc Bacchidem, Hea. 767. — quo pacto me habueris præpositam

amori tuo, He. 583. — tuum animum ex animo spectavi meo, A. 647. — coram amatorem adduxti tuum! Eu. 793. — sineres vero tu illum tuum facere hæc? Ad. 396. — ne tu curares meum, neve ego tuum? Quando ego tuum non curo, ne cura meum, Ad. 802, 806. — tuos esse ego illi mores morbum arbitror, He. 239. — jam nunc hæc non est tua, Hea. 376. — tua pompa, Hea. 739. — tua Philumena ad te redeat, He. 588. — nullam culpam commeruit tua, He. 631. — te per hanc dextram oro, et ingenium tuum, per tuam fidem, A. 289, 290. — næ istam multimodis tuam inveniri gaudeo, A. 941. — ego non tangam meam? Cn. Tuam autem? furcifer! Eu. 797. — adducimus tuam Bacchidem, Hea. 311. — omitte tuam istanc iracundiam, Ad. 753, 759. — opus est tua ad hanc rem memoria, A. 723. — dignus es cum tua religione, odio, A. 943. — pace quod fiat tua, Eu. 466. — nihil est Thaide hac tua dignius quod ametur, Eu. 1050. — tua culpa, Ad. 215, 698. — te cum tua monstratione magnus perdat Jupiter! Ad. 717. — tua arte viginti minæ periere, Ad. 746. — tu illos duos olim pro re tollebas tua, Ad. 813. — collaudavi secundum facta et virtutes tuas, Eu. 1089. — eversas cervices tuas, Hea. 372. — virtutes narro. Cr. Meas? Sy. Tuas, Ad. 538. — age, me in tuis (rebus) secundis respice, A. 977. — tuumne, obsecro te, hoc dictum erat? Eu. 428. — tu tuum nomen dic quod est. Pol meritum est tuum, Ph. 1047, 1050. — tetigin' tui quidquam? Ad. 179. — non tu tuum malum æquo animo feres? A. 923. — istuc os tuum impudens, Eu. 597. — istuc tuum consilium, Hea. 323, 332. — tuum tibi reddo, Hea. 742. — sine tuo magno malo, A. 179. — desiderio id fieri tuo, Hea. 307. — nunquam tu odio tuo me vinces, Ph. 848. — ut alia facta tua sunt, Ph. 1019. — quid tua istæc? (referunt), Eu. 317. — ita tu istæc tua misceto, Hea. 783. — id tua refert nihil, He. 618. — tua quod nihil refert, He. 811. — qui possit noscere tua justa, Ph. 280. — quid tua, malum! id refert? Ph. 722. — etiam nunc credis ignorarier tua facta? Ph. 931. — abi hinc, quo dignus, cum donis tuis, Eu. 651; et passim alibi.

U.

Uber; uberrimus, Eu. 253.

Ubi; ubi inveniam Pamphilum? A. 339. — ubi nunc est ipsus? A. 599. — ubi illic est scelus? A. 608. — ubi opus est, A. 638, 639. — ubi quæram? ubi investigem? Eu. 294. — ubi habitat? ubi vidisti? Scis, ubi siet? Eu. 321, 322, 351. — ubi siem vestitum hunc nactus. Eamus ad me: ibi proximum est, ubi mutes, Eu. 555, 612. — miror, ubi ego huic antevorterim, Eu. 737. — hocque fit, ubi non vere vivitur, Hea. 154. — sed scin' ubi nunc sit tua Bacchis? Cl. Apud nos. Sy. Non. Cl. Ubi ergo? Hea. 820. — ubi si cesses, Ad. 29. — ubi eras? Ad. 235. — ubi ego illum quæram? Ubi, si quid bene præcipias, nemo obtemperet? Ad. 360, 435. — rogitabit me, ubi fuerim, Ad. 529. — ille ubi est Milesius? Ad. 706. — ubi te

oblectasti tam diu? He. 84.—frustra ubi totum desedi diem, He. 801. — ubi habitet, demonstrarier, Ph. 306. — ut cautus est, ubi nihil opus est! Ph. 714. — qui hercle, ubi sit, nescit. Ubi est Phædria, Ph. 992, 1053; et alibi.

Ubi ubi; jam ubi ubi erit, A. 685. — ubi ubi est, Eu. 295; Eu. 1041.

Ubi (*pro relativo pronomine*); digna res ubi nervos intendas, Eu. 312. — suspectans tabulam, ubi inerat pictura hæc, Eu. 584. — inveniam ubi referam gratiam, Eu. 718. — res comminiscere, ubi me excarnifices, Hea. 813. — quot res dedere, ubi possem persentiscere? Hea. 917. — in Comœdiis: omnia omnes ubi resciscunt, He. 868. — verere verba ei credere? ubi quid mihi lucri est, te fallere? Ph. 61. — cœna ubi tu dubites, quid sumas potissimum, Ph. 343. — tempus sibi dari, ubi Phædriæ se ostenderet, Ph. 596. — est, ubi vos ulciscar, Ph. 988.

Ubi (*Quando. Si.*); ubi voles, arcesse, A. 850. — atque ubi pati non poteris, Eu. 52. — requiescere ubi volebat, Eu. 405. — ubi vis, ubi molestum non erit, ubi tu voles, ubi tempus tibi erit, sat habet, si tum recipitur, Eu. 460, 464, 484, 485. — domini ubi absunt, Eu. 600. — nolunt, ubi velis: ubi nolis, cupiunt ultro. Jam dimitto exercitum? Thr. Ubi vis, Eu. 812, 813. — facile pellas, ubi velis. Thraso, ubi vis, accede, Eu. 1079, 1087. — ubi me illic non videbit, Ad. 528. — horresco semper, ubi pultare hasce (fores) occipio miser, Ad. 636. — ubi voltis, uxorem date, Ph 906.

Ubi (*Postquam. Quando.*) Ita ubi nuptias futuras esse audivit, A. 173. — ubi ea causa erit ademta, A. 839. — ubi te victum senserit, Eu. 55. — mater ubi accepit. Is ubi videt virginem, Eu. 116. — ad macellum ubi advenimus. Ubi videt me in honore, Eu. 255, 260. — ubi veni, causam, ut ibi manerem, repperit. Ubi friget, huc evasit, Eu. 512, 517. — ubi nos laverimus, Eu. 576, 596. — ubi primum poterit, Eu. 628. — ubi satias cœpit fieri, Eu. 972. — ubi rem rescivi, cœpi. Ubi comperi ex iis, qui. Ubi video hæc; cœpi cogitare, Hea. 99, 121, 128. — ubi de improviso interventum est mulieri. Quid ait, ubi me nominas? Sy. Ubi dicimus redisse te: mulier telam deserit continuo, Hea. 281, 303, 304. — vobis cum uno semel ubi statem agere decretum est viro, Hea. 392. — dixi equidem, ubi mihi ostendisti, illico, eum esse, Hea. 616. — ubi cognoris, facilia, Hea. 1061. — ubi me dixero dare tanti, Ad. 204. — ubi illinc rediero, nihil est, Ad. 233. — primum, hanc ubi dixti causam, He. 677. — hoc ubi ex te audiverit, He. 814. — ubi hoc cognoverit, He. 155. — ubi hera pepererit: ubi erit puero natalis dies: ubi initiabunt, Ph. 47, 48, 49. — ubi hoc egeris, Ph. 717. — ubi ad uxores ventum est, tum fiunt senes, Ph. 1009; et alibi.

Ubicumque; ubicumque opus sit, obsequi, Hea. 578; He. 608. — ubicumque datum erat spatium solitudinis, He. 130.

Ubinam; Pamphilus ubinam hic est? A. 967. — o Jupiter! ubinam est fides? Hea. 256. — ubinam est, quæso? Hea. 430. — Phædria tibi adest. An. Ubinam? Ph.

484. — ubinam Getam invenire possum? Ph. 826.

Ubivis; ubivis facilius, quam in hac re, A. 203. — ubivis gentium agere ætatem, He. 284.

Ulciscor; te ulcisear, Eu. 941. — illos ulciscar, Ad. 314. — vos ulciscar, Ph. 988. — senis essem ultus iracundiam, Ph. 190. — tempus mihi haud te ulcisci sinit, A. 625. — hunc ulcisci, Eu. 761. — ulcisci adversarios, He. 72. — nostro modo ulcisci, Ph. 962.

Ulcus; quid minus utibile fuit, quam ulcus tangere, Ph. 689.

Ullus, a, um; si ullus est, He. 204. — neque modum habet ullum, Eu. 58. — si facere possim ullo modo, He. 266. — nunquam in ullo patefecit loco, He. 303. — si ullo modo est, He. 724. — nec mora ulla est, A. 973. — ut nunquam ulla incidere possit calamitas, Hea. 395. — neque fabrica ulla erat, Ad. 720. — ne ulla contumelia fieri posset, He. 470. — causa ulla restet, He. 587. — censen' ullum me verbum potuisse proloqui? aut ullam causam! A. 256, 257. — ne vim facias ullam in illam, Eu. 806. — ullamne ego rem volui, quin? Hea. 1008. — neque legem putat tenere se ullam, Ad. 87. — neque rem ullam intercessisse, Ad. 350. — nec moram ullam dari, He. 127. — neque declinatam ab aliarum ingenio ullam reperias? magis, quam ullam aliam rem, arbitror, He. 200, 239. — reperire ullam mulierem, He. 662. — nec fas esse, ulla voluptate frui, Hea. 149. — neque lites ullæ inter eas, He. 180. — si unquam ullum fuit tempus, Hea. 1026. — si periculum ullum in te inest, He. 326. — nolo tibi ullum commodum in me claudier, A. 574. — nequeo rerum initium ullum invenire. Neque spatium ullum dabat, He. 361, 374.

Ulterior; qui est ulterior? Ph. 599.

Ultimus, a, um; quem video in ultima platea? Ph. 215. — in ultimis ædibus, Hea. 903.

Ultro; ultro ad me venit, A. 100. — arcessor ultro? ultro ad eam venies. Te ultro accusabis: dabis ultro supplicium, Eu. 47, 53, 69, 70. — his ultro arrideo, Eu. 250. — aderit supplicans ultro. Cupiunt ultro, Eu. 811, 812. — ultro derisum advenit, Eu. 859. — venit ipsus ultro, Ad. 473. — ultro expostulant, Ad. 597, 598. — etiam me ultro accusatum advenit? Ph. 360. — argentum est ultro objectum, Ph. 768.

Umquam: vide *Unquam.*

Una (adverb.); cum quibus erat cumque una, secum ut una esset, una aderat frequens; curabat una funus, A. 63, 81, 107, 108. — introii cum tuo gnato una, A. 853. — istæc una parva virgo, A. 926. — una pereo. Ducit secum una virginem, A. 211, 229. — aderit una, Eu. 367. — cibum una capias, Eu. 373. — una in convivio erat hic, Eu. 422. — una ire cum amica, Eu. 495. — ecquis cum ea una? Eu. 522. — essem una, quacum cupiebam, Eu. 574. — consilium volo capere una tecum, Eu. 614. — post una ambo abierunt, Eu. 701. — misi ego nostrum una Syrum, Hea. 191. — una adsunt tibi, Hea. 241. — ea texebat una, Hea. 294. — una cum puella, Hea. 651. — usque una affuerim, Hea. 684. — mecum una simul, Hea. 908. — assidue una scribere, Ad. 16. — una affuisse in raptione, Ad. 357. — una

a pueris educati : una semper fuimus, Ad. 495, 496, 497. — una mecum eas, Ad. 600, — et tu nobiscum una (saltabis), Ad. 757. — una abstraham. Cum illa una cubet, Ad. 847, 855. — ut uxorem meam una mecum videam liberam, Ad. 978. — ut colloqui mecum una possit. Cum virgine una adolescens cubuerit, He. 131, 138. — una inter nos agere ætatem liceat. Ut cum matre plus una esset? He. 207, 236. — eo tecum una, He. 273 — non poteram una omnia. Periisse una, He. 322, 326. — mecum una advectus est, He. 433. — visne adesse me una, He. 725. — una tecum bona, mala, tolerabimus, Ph. 555. — una omnes nos scire volo, Ph. 808.

Unciatim ; quod ille unciatim comparsit, Ph. 43.

Unctus, a, um; unctum, atque lautum, Ph. 339.

Unde ; unde id scis? A. 512. — puer hic unde est? Miror, unde sit. Unde est? dic clare, A. 749, 751, 755. — unde egreditur? A. 845. — causam dicere, unde petitur aurum, Eu. 11, 12, 13. — unde emerat, Eu. 115. — unde is? unde eam. Unde est? Eu. 305, 321. — unde emergam? Eu. 555. — unde habes vestem? Unde fratrem meum esse sciebas? Eu. 695, 699. — unde ea esse censes? unde sunt ancillæ? Hea. 246, 253. — unde esset, daret, Hea. 534. — Ch. Unde habes? unde hunc habuerit, Hea. 654, 658. — garris : unde? Hea. 823. — unde peterem cibum, Hea. 980. — nam si esset, unde id fieret. Est unde hæc fiant, Ad. 107, 123. — res unde emergi non potest, Ad. 303. — habuit, unde disceret, Ad. 414. — unde utatur, Ad. 986. — unde hæc advenit? He. 81. — unde ira intercessit, He. 305. — unde ortum est initium iræ, He. 351. — initium unde exordiar narrare, He. 362. — unde annulum istuc nactus? rogat, unde sit? He. 826, 832. — unde aliquid abradi potest, Ph. 333. — nos unde? Ph. 418. — unde ego argentum inveniam? Invenias argentum. Id unde, edoce, Ph. 533, 539. — unde? aut quî? unde mihi sit, Ph. 573, 579. — unde institui, Ph. 603. — unde mihi auxilium auxilium petam? unde exis? Ph. 728, 747. — unde hæc rescivit? unde hæc suscepta est, Ph. 951, 966. — unde hæc nata est, Ph. 1017.

Unguentum ; olet unguenta? Ad. 118.

Unguis ; unguibus illi in oculos involem, Eu. 648.

Unicus, a, um ; unicus gnatus, Hea. 540. — filium unicum habeo. Gnatum unicum ejeci, Hea. 93, 131. — illum autem (filium) unicum, He. 118. — unicam gnatam suam ut daret, A. 100. — per unicam gnatam tuam, A. 541. — si filiam suam unicam locaret? Ph. 645.

Uniusmodi ; injuriæ uniusmodi, Hea. 205.

Universus, a, um ; vobis universis placent, Ad. 19. — univorsum triduum? Eu. 224. — illa universum arripiet, Ph. 45.

Unquam ; ne unquam infamiæ esset, A. 445. — unquam audieram dicier, Eu. 699. — si aliam admisero unquam, Eu. 852. — quis homo unquam vidit, Eu. 959. — mihi si unquam filius erit, Hea. 217. — neque potuisse unquam expellere, Hea. 261. — nunquam audivi, Hea. 559. — non committet hodie unquam, Ad. 160. — nemini

plura acerba credo unquam oblata, He. 281. — si unquam erga te animo esse amico sensisti eam, He. 389. — si salvus domum redisset unquam, He. 435. — en unquam contumeliosius audistis factam injuriam, Ph. 348. — hujusmodi unquam usus venit, Ph. 504. — neque defetiscar unquam, Ph. 588. — neque unquam attigit, Ph. 1017; et alibi.

Unumquodque; unumquodque bellissimum carpam, Ad. 592.

Unus, a, um; unus, et item alter, A. 77. — unus scrupulus restat, A. 942. — unus tamen impense, Eu. 412. — unus est dies, Hea. 717. — unus hominum homo. He. 862. — tot res in unum conclusit diem, Eu. 1046. — mea solius solliciti, Hea. 129. — magis unum etiam instare, Hea. 896. — unum curo, Ad. 139. — unum intermittit diem, Ad. 294. — unum nunquam victurum diem, Ad: 333. — illum curo unum, Ad. 437. — unum cognoris; nuptum unum diem, Ph. 265, 304. — quocum tum uno rem habebam. Neque tu uno eras contenta, Eu. 119, 123. — uno digitulo fores aperis, Eu. 284. — si digito attigerit, Eu. 739. — cum uno ætatem agere viro, Hea. 392. — uno animo oderunt, He. 201. — ut cum uno ætatem degeret? Ph. 417. — spes in te uno sitæ, Ph. 470. — pro uno duo sunt mihi dati, Ph. 601. — uno causa, A. 906. — una lacrymula, Eu. 67. — una hæc spes est, Eu. 295. — una (ancilla), Dore, Eu. 594. — una est domus, Eu. 1037. — una ancillula Si una hæc dedecori est parum? Hea. 293, 334. — hæc una nox, Hea. 461. — una accedundi via? Hea. 583. — una illarum, He. 371. — una res etiam restat, Ph. 830. — una injuria est tecum, Ph. 982. — unam aspicio adolescentulam, A. 118. — unam hanc noxiam mitte, Eu. 851. — ei unam cœnam dedi, Hea. 455. — unam rem habere, Ad. 259. — unam fac domum, Ad. 913. — unam facere familiam, Ad. 930. — unam hanc vide, He. 420. — per ejus unam sententiam, Ph. 483. — unam horam ne oppertus sies, Ph. 513. — unam ille quidem hanc solam, Ph. 753. — filiam suscepit unam. Si habet unam amicam, Ph. 1006, 1040. — cum una ancillula, Hea. 252. — una in domo? Ad. 751. — plus una sententa, He. 462. — absque una hac, He. 601. — una opera, He. 799. — ex unis geminas conficies nuptias, A. 675. — in unis ædibus, Eu. 367. — unum aliquod verbum, He. 313. — hoc mihi unum reliquum fuerat malum, si, He. 570. — ni unum hoc desit, Ph. 170. — unum scio. Verbum unum cave, A. 281, 300. — commutaturum unum esse verbum, si, A. 412. — hoc ego scio unum, A. 507. — verbum si mihi unum faxis, A. 755. — unum hoc scito, Eu. 876. — unum etiam hoc vos oro, ut, Eu. 1083. — jam si verbum unum posthac, Ad. 136. — unum hoc habeo, Ad. 240. — unum hoc vitium, Ad. 837. — te hoc moneo unum, He. 766. — unum hoc scio, Ph. 137. — unum hoc quidem, Ph. 903. — uno verbo dic. Uno ore dicere, A. 45, 96. — uno verbo, Eu. 178. — uno ore auctores fuere, ut, Ph. 624.

Urbanus, a, um; vitam urbanam secutus sum, Ad. 42.

Urbs; urbis odium, Eu. 971. — servulum in urbem misit, Hea. 191. — huc raro in urbem commeat,

He. 175. — agelli est hic sub urbe paulum, Ad. 953. — ex urbe tu rus habitatum migres? He. 589. — Pamphilamne hac urbe privari sines? Ph. 516.

Uro; uro hominem, Eu. 274. — te ut male urat, Eu. 438.

Uspiam; si absis uspiam. Ne uspiam ceciderit, aut, Ad. 28, 37.

Usquam; neque istic, neque alibi usquam, A. 421. — num pudoris signum usquam indicat? A. 880. — neque virgo est usquam, Eu. 293. — nunquam etiam fui usquam, Eu. 1091. — at ita, ut usquam fuit fide quisquam optuma, Ad. 172. — quasi jam usquam tibi sint viginti minæ, Ad. 224. — an hoc proferendum tibi videtur usquam? Ad. 338. — quod minime est opus usquam efferri, Ad. 629. — an quisquam usquam gentium est æque miser? He. 293.

Usque; usque ad necem, A. 199. — passus est usque adhuc, A. 262. — animus usque antehac attentus fuit, A. 304. — orare, usque adeo, donec perpulit, A. 663. — defetiger usque, Eu. 220. — ne usque ad lucem vigiles, Eu. 278. — ex Æthiopia est usque hæc, Eu. 471. — usque adeo ferre possum ineptias, Eu. 740. — usque dum ille vitam illam colet inopem. Usque de me supplicium dabo, Hea. 636, 138. — inde usque a pueritia, Hea. 183. — qui usque una affuerim, Hea. 684. — usque id egi dudum, Hea. 985. — ipsum dominum mulcavit usque ad mortem, Ad. 91. — ibi usque ad necem operiere loris, Ad. 237. — usque ambo defessi sumus. Usque os præbui? Ad. 214, 216. — me pugnis miserum usque occidit, Ad. 561. — cessatum usque adhuc est, Ad. 634. — Miletum usque? obsecro! Ad. 659. — perreptavi usque omne oppidum. Obsidere usque, donec redierit, Ad. 719, 722. — vitam duram vixi usque adhuc, Ad. 863. — usque a pueris, Ad. 967. — usque illud visum est, He. 125. — ita usque adversa tempestate usi sumus. Usque ad vesperum, He. 423, 442. — nihil cessavisti usque adhuc, He. 544. — molendum usque in pistrino, Ph. 249. — homines deverberasse usque ad necem, Ph. 327. — progeniem usque ab avo atque atavo proferens, Ph. 395. — habet hæc ei, quod usque ad aurem obganniat, Ph. 1029.

Usus; mihi sic est usus. An cuiquam est usus homini? Hea. 80, 81. — non usus veniet, spero; si usus veniat; quum usus venerit, Hea. 553, 556, 557. — quid facto usus siet, Ad. 430. — quin usus semper aliquid apportet novi, Ad. 860. — si quid usus venerit, Ad. 899. — non usus facto est mihi, He. 327. — quod facto usus sit, He. 879. — mihi usus venit, hoc scio, Ph. 73. — nec quum hujusmodi unquam usus venit, Ph. 504. — nec magis ex usu tuo nemo est, Eu. 1076. — tibi quod ex usu siet, Hea. 210, 221. — si ex usu esset nostro hoc matrimonium, He. 548. — ex usu quod est, id persequar, He. 616.

Ut; faciunt ut nihil intelligant, A. 17. — feci e servo ut esses libertus, A. 37. — fac, apud te ut sies. Pa. Modo ut possim, A. 409, 410. — opus faciam, ut defetiger usque, ingratiis ut dormiam, Eu. 220. — amabo, ut illuc transeas, ubi illa est, Eu. 537. — ego ut faciam: non est? te ut deterream, Hea. 79. — ut facile scires, desiderio id fieri tu, Hea. 306. — si est, facturus ut sit

officium suum, Ad. 516. — ipsum id metuo, ut credant, Ad. 630. — quod nunc minitare facere, ut faceres, He. 427. — ut gratiam ineat, He. 796.

Ut (pro *Quemadmodum*); ut lubet, A. 311. — uxorem ducas, ut dixi. Facis, ut te decet, A. 419, 422. — ut potero, feram, A. 900. — ita ut possedi, nihil mutat, A. 951. — ut fit, exclusti hunc foras, Eu. 98. — fac, ita ut jussi, Eu. 207. — fallam, ut fallimur, Eu. 385. — ut conjicio, Hea. 63. — ut dico, Hea. 529. — ita ut res sese habet, Hea. 702. — ut solet, Ad. 79. — ut nunc est. Ut quisque suum volt esse, ita est, Ad. 400. — ut res gesta est, Ad. 515. — ut accepi ab suis, He. 150. — mulieres sunt, ut pueri, He. 312. — faciam, ut mones, He. 719. — ita ut voluisti, Ph. 169. — ut homo est, Ph. 773. — faciam, ut jubes, Ph. 794.

Ut (pro *Postquam*); ut hinc te intro ire jussi, A. 591. — ut hosce instruxit, Eu. 781. — ut ad obstetricem erat missa, Ad. 621. — modo me intro ut corripui timidus, He. 365. — uxorem ut duxit, He. 752. — ut abii abs te, Ph. 616. — ut modo argentum tibi dedimus, Ph. 858.

Ut (pro *Quamvalde*, *Quomodo*); mea consilia ut tibi credam omnia, Eu. 128. — ut falsus animi est! Eu. 274. — ut ego unguibus facile illi in oculos involem! Eu. 648. — os ut sibi distorsit carnufex! Eu. 670. — vide ut otiosus it, Eu. 918. — ut præter spem evenit! Hea. 664. — ut errat! Hea. 844. — ut elegans est! Hea. 1065. — ut virgo abs se integra etiam tum siet, He. 145. — o fortuna, ut nunquam perpetuo es bona! He. 406. — ut nihil pudet! Ph. 643. — ut ludos facit! Ph. 944.

Ut ne (pro *Ne*); ut ne quid nimis, A. 61. — si poterit fieri, ut ne pater credat, A. 700. — hoc modo te obsecro, ut ne credas, A. 901. — id ut ne fiat, Eu. 439. — ut ne quid hujus rerum ignores, Hea. 269. — ut ne qua exeat, Ad. 629.

Ut ut (pro *Utcumque*); ut ut erat, Hea. 200. — ut ut hæc sunt facta, Ad. 249. — ut ut erat gesta, indicasse, Ad. 633. — ut ut erant alia, Ph. 468. — ut ut hæc sunt, Ph. 530.

Utcumque, utcumque opus sit verbis, vide, A. 737. — utcumque, atque ubicumque opus sit, Hea. 578.

Uter, tra, trum; harum conditionum nunc utram malis, vide, Hea. 326. — immo, utrum volt, Hea. 1060. — nunc vide, utrum vis, Ad. 196. — tamen, utrum malis, scio, He. 465.

Uterque; apud Antiphonem uterque erant, Eu. 839. — uterque in te exempla edent, Eu. 1021. — curemus æquam uterque partem, Ad. 131. — quam uterque est similis sui! Ph. 500. — quam uterque utrique est cordi, Ph. 799. — ait uterque, Ph. 879. — si in rem est utrique. Si ex ea re plus mali est, quam commodi utrique, A. 547, 549. — utrumque adesse video, A. 417. — hoc beneficio utrique ab utrisque devincimini, Hea. 394. — experimini in utramque partem, Hea. 47. — vehemens in utramque partem, Hea. 440. — quam illi utræque res nunc utiles sient, A. 287. — utrumque hoc falsum est, Eu. 121.

Utervis; qui utramvis recte norit, A. 10. — in aurem utramvis otiose ut dormias, Hea. 342. — si utrum-

vis horum unquam visus forem, He. 525.

Uti, *Utin'*; ita uti si esset filia, Eu. 117. — educta ita, uti teque illaque dignum est, Eu. 747. — ita uti quæ ornantur sibi. Si hæc sunt vera, ita uti credo; rogare uti veniret ad te, Hea. 288, 296, 304. — ita, uti res est, dicere, Hea. 490. — ita non ut olim, sed uti nunc, sane bona (forma), Hea. 524. — orat, sibi uti id nunc det, Hea. 605. — uti quæstum faceret, vel uti veniret palam, Hea. 640. — ita uti decet, Ad. 759. — si quæret me, uti tum dicas : ita uti liberali esse ingenio decet, He. 78, 164. — uti advorsa ejus per te tecta sient, He. 387. — neque uti devitem, scio, Ph. 181. — neque uti retineam, scio, Ph. 506. — omnes posthabui mihi res, ita, uti par fuit, Ph. 907. — utin' eximium neminem habeam? He. 66. — utin' hæc ignoraret suum patrem? Ph. 873.

Utibilis, *e*; quid minus utibile fuit? Ph. 689.

Utilis, *e*; utræque res nunc utiles, A. 287. — id arbitror apprime in vita esse utile, A. 61. — istuc animum induxti esse utile, A. 573. — lites sequi quam hic mihi sit facile atque utile, A. 812. — quibus id maxime utile est, A. 836. — illi est utile, Hea. 199. — non est utile, hanc illi dari, Ad. 342. — neque utile ipsi virgini est, He. 151.

Utilitas; utilitatem cognoscas meam, Eu. 309.

Utinam; utinam aut hic surdus, aut hæc muta facta sit, A. 464. — utinam mihi asset aliquid hic, A. 607. — jam hic suos parentes repperit? Mr. Utinam! A. 808. — utinam id sit, quod spero, A. 933. — utinam esset mihi pars æqua amoris tecum! Utinam istuc verbum ex animo diceres! Eu. 91, 175. — utinam invenire facile possis, Eu. 210. — utinam sic sient, Eu. 655. — utinam tibi commitigari videam sandalio caput! Eu. 1027. — utinam ita Di faxint! Hea. 161. — utinam hic prope adesset alicubi! Utinam hoc sit modo defunctum! Ad. 454, 509. — utinam quidem ita se defatigarit, Ad. 520. — utinam hoc perpetuum fiat gaudium! Ad. 977. — utinam istuc ita Di faxint! He. 354. — utinam sciam ita esse, He. 536. — utinam ne Phormioni id suadere in mentem incidisset, Ph. 157.

Utor, solæ utuntur his reginæ; Eu. 168. — usa sum benigno et lepido, He. 828. — nihil circuitione usus es, A. 202. — quorum opera usus est, Ad. 21. — advorsa tempestate usi sumus, He. 423. — mea lege utar, Ph. 532. — nostra utere amicitia, He. 764. — ille facili me utetur patre, Hea. 217. — si placeo, utere, Ph. 526. — tum istoc utitor, Hea. 974. — dederis, unde utatur, Ad. 986. — ne simili utamur fortuna, Ph. 32. — utantur sine, Ad. 819. — personis iisdem uti, Eu. 35. — quem pariter uti his decuit, Hea. 132. — qui uti scit, qui non utitur recte, Hea. 196. — uti senem liceat, sum usus adolescentior. Vetere uti consuetudine, He. 10, 11, 37. — uti causa integra, He. 80. — uti foro, Ph. 79. — duplici spe utier, Ph. 602. — fatetur usum pro suis, A. 14. — scio te non usum antehac amicitia mea, Ad. 251. — ad hæc utenda idonea, Hea. 133.

Utrum (adverb.); utrum taceamne, Eu. 720. — utrum studione id sibi habet, Ad. 383. — utrum illæ

fecerint, He. 618. — utrum stultitia facere ego hunc, an malitia dicam? Ph. 658.

Uxor; sive ista uxor, A. 216. — uxor tibi ducenda est, A. 254. — domus, uxor, liberi inventi, A. 893 — uxor irata. Uxor, si cesses, aut te amare cogitat, aut; Ad. 30, 32. — uxor sine dote; Ad. 763. — uxor se duxit foras, He. 522. — uxor quid faciat. Sensitque adeo uxor. Non mirum fecit uxor, He. 666, 695, 709. — facere ut redeat uxor. Si compererit uxor. Peperit uxor clam, He. 775, 780, 782. — vereor ne uxor aliqua hoc resciscat mea, Ph. 584. — uxor ducenda est, Ph. 692, 699. — uxor mea rescisceret, Ph. 745. — in uxoris loco, Hea. 104. — hujus uxoris mater, Ad. 933. — uxoris misericordia devinctus, He. 167. — cogitet uxoris mortem, Ph. 244. — uxoris prædia, Ph. 679. — uxori obnoxius, He. 302. — uxori emunda ancillula. Uxori dixero, Ph. 664, 680. — patruus inventus uxori tuæ, Ph. 872. — filio uxorem ut daret. Uxorem ducere, A. 101, 155. — uxorem nolit filius. Datum iri uxorem. Dari uxorem, A. 172, 177, 191. — uxorem dare. Se commissurum gnatam suam uxorem, A. 238, 242. — hodie uxorem ducis? A. 322. — uxorem tibi non dat jam Chremes. Uxorem dare. Uxorem ducere, A. 353, 354, 373. — non dat tibi uxorem. Ducas uxorem. Uxorem dabit, A. 377, 389, 396. — hodie uxorem ducas, A. 419. — animum ad uxorem appulit. Filio uxorem dare? A. 447, 453. — uxorem expetit. Orabo gnato uxorem, A. 521, 529. — uxorem demus, A. 561. — uxorem dare, A. 659. — eam uxorem ducet, A. 782. — uxorem ducere, A. 900. — eam uxorem ducam, A. 973. — hanc uxorem duxero, Eu. 887. — ea est nunc ad uxorem tuam, Hea. 604. — velle uxorem, Hea. 703. — cupere uxorem, Hea. 774. — uxorem dari. Velle uxorem, Hea. 847, 855. — uxorem ut arcessat, Hea. 949. — uxorem ducat, Hea. 1001. — uxorem ut ducas, Hea. 1059. — uxorem nunquam habui. Uxorem duxit, Ad. 44, 46. — uxorem ducere, Ad. 335. — duces uxorem hanc. Uxorem arcessas, Ad. 700, 703, 704. — me uxorem credidisti ducturum, Ad. 815. — duxi uxorem, Ad. 871. — cur non domum uxorem arcessis? Ad. 908. — uxorem meam videam liberam, Ad. 978. — ducturum uxorem domum, He. 62. — animum inducere uxorem habere. Uxorem ut ducat. Uxorem deducit domum. Uxorem duxisset domum. Relinquit cum matre uxorem, He. 100, 116, 135, 146, 174. — ducere uxorem, He. 241. — hanc uxorem duxi. Uxorem in culpa inventurum arbitror. Uxorem Philumenam pavitare, He. 294, 299, 320. — non visam uxorem, He. 341. — suspicans me visurum affectam uxorem, He. 366. — reducere uxorem, licet. Porro hoc jurgium ad uxorem, He. 501, 514. — velitne, an non, uxorem, He. 558. — uxorem tuam hinc abisse. Habens illam uxorem, He. 577, 602. — quid mulieris uxorem habes? Reduc uxorem. Habere uxorem domi. Uxorem ut duceres. Ah! reduc uxorem, He. 644, 654, 678, 686, 698. — uxorem hanc priusquam duxit. Hic nunc uxorem habet. Uxorem ut duxit, He. 744, 745, 752. — uxorem reddo, He. 820. — recte amasti uxorem, He. 863. — duxisse uxorem, Ph. 40. — si uxo-

rem velit, Ph. 115. — habes uxorem sine mala fama, Ph. 169. — itane tandem uxorem duxit? Ph. 231.—volui uxorem ducere. Isthanc uxorem dari, Ph. 650, 657. — nominare uxorem, Ph. 690. — transito ad uxorem meam, ut, Ph. 718. — conclusam hic habeo uxorem, Ph. 743. — uxorem ejus huc adducam, Ph. 775. — hei! video uxorem, Ph. 796. — mittit me ad uxorem tuam, Ph. 859. — uxorem date. Si vis mihi uxorem dare. Uxorem tibi cedo. Cujus vir uxorem. Celare uxorem, Ph. 906, 923, 935, 940, 958. — uxorem duxit, Ph. 1004. — ehem! mea uxor, Hea. 622. — obe! jam desine, uxor, Hea. 880. — quem sermonem habueris, accepi, uxor, He. 607. — pro uxore habere, A. 146. — pro uxore habuerim, A. 273. — uxore excidit, A. 424. — nunc uxore opus est, A. 447. — de uxore, nihil mutat, A. 951. — prope pro uxore haberet, Hea. 98.—de uxore incertus sum, He. 614. — a Myrrhina hæc sunt mea uxore exorta, He. 635. — cum uxore hac, Ph. 425. — duasne is uxores habet? Ph. 753. — ubi ad uxores ventum est. Si habet unam amicam, tu uxores duas? Ph. 1009, 1040.

Uxorius, a, um; abhorrenti ab re uxoria, A. 830.

V.

Vacivus, Vacuus; vacivum tempus, Hea. 90. — vacuum esse ad narrandum, A. 707.

Vadum; res est in vado, A. 847.

Væ; væ misero mihi! A. 303; Hea. 250, 918; Ad. 302, 384; He. 605. — væ miseræ mihi! A. 744; Ad. 328. — væ mihi! Eu. 708.

Vagio; audivisse vocem pueri vagientis, He. 517.

Vah; vah! consilium callidum, A. 590. — vah! quanto nunc formosior videre mihi, quam dudum! Eu. 729. — vah! nunc demum intelligo, Hea. 253. — vah! quemquamne hominem in animo instituere, aut parare? Ad. 38. — vah! censen' hominem me esse? Ad. 580. — vah! quomodo me ex hac expediam turba! Ad. 616; et sæpe alibi.

Valeo; et video, et valeo, Hea. 244. — ut vales? Hea. 406. — valet, atque vivit, Hea. 430. — valet: hic est, Ph. 256. — impurum vide, quantum valet, Ph. 986. — quum valemus, A. 310. — vestra existimatio valebit, Hea. 26. — vale, A. 375; Ph. 532; Eu. 190; Hea. 167; He. 197; Ph. 882. — vos valete, et plaudite, Eu. 1093; Hea. 1069; Ph. 1054. — valeas: habeas illam, quæ placet, Ad. 625. — immo habeat: valeat, A. 891. — quid amor valeat, Eu. 980. — valeant, qui inter nos discidium volunt, A. 698. — maxime apud te valere, Hea. 488.

Validus, a, um; advenisse salvum atque validum, He. 457.

Vanitas; non pudet vanitatis? Ph. 525.

Vanus, a, um; sin falsum, aut vanum est, Eu. 104.

Vapulo; vapulabis, Ph. 849. (Nos *Vapula*).—vapulabit, Eu. 741. — non committet, iterum ut vapulet, Ad. 160. — vapulando defessi, Ad. 214. — molendum usque in pistrino: vapulandum, Ph. 249.

Varius, a, um; varia veste exornatus, Eu. 683.

Vas; nec vas, nec vestimentum, Hea. 141.

Ve (Conjunct.); puer hic unde est? quisve huc attulit? A. 749.— quidve es alacris? Eu. 304.— numquid est aliud mali damnive, Eu. 994. — mortemve expectet meam, He. 596. — si id facis, facturave es, He. 739. — quidve sit sententiæ, Ph. 444. — ne quid plus minusve faxit, Ph. 553; et alibi.

Vecordia; vecordia innata, A. 627.

Vectis; cum vecti, Eu. 773.

Vehemens; vehemens in utramque partem, Hea. 440. — vehemens causa, A. 150.—maledictum vehemens, Ad. 17.

Vehementer; vehementer velim, Eu. 1068. — id mihi vehementer dolet, Ad. 686. — vehementer desidero, He. 498.

Veho; nauta, qui vexerat, Ph. 575. — quas illuc veheres, Ad. 226.

Vel (Conjunct.); vel hoc quis non credat? A. 490. — vel me, vel amorem meum. Vel melius tute reperi, A. 651, 683. — vel tu, vel quod verum est, vel quod ipsi cupio Glycerio, A. 907. — vel totum triduum? Eu. 223. — mihi vel vi, vel clam, vel precario, Eu. 319. — vel rex semper, Eu. 397. — vel sobrius, Eu. 479. — quod ego vel primum puto, Eu. 1080. —vel monere, vel percontari, Hea. 78. — vel heri in vino, Hea. 568. — vel uti veniret palam, Hea. 640. — vel hæc deambulatio, Hea. 806. — vel hic Pamphilus, He. 60. — vel occidito, Ph. 143. — vel oculum exclude, Ph. 988.

Vendo; illico producit, vendit, Eu. 134. — omnes vendidi, Hea. 144. — Pamphilam meam vendidit. Gn. Quid? vendidit? An. Ain'? vendidit? Pn. Vendidit? Ph. 509, 510. — ego illam nolo vendere, Ad. 193. — illam studeo vendere, Ad. 749. — ut iterum possit vendere, He. 7. — testes faciet vendidisse me, Ad. 205. — neque vendundam censeo. Ad. 194.

Venefica; quid ais, venefica? Eu. 824.

Veneficus; in oculos involem venefico! Eu. 648.

Veneo; uti veniret palam, Hea. 640.

Venia; da veniam, A. 903; Hea. 1051; Ad. 941, 946; He. 605. — ei pater veniam daret? Ph. 119. — priusquam hæc dat veniam, Ph. 1035. — bona venia, Ph. 378.

Venio; ad merentum venio; de sorte venio in dubium, Ad. 232, 244. — orator ad vos venio, He. 8. — venio ad hominem, Ph. 591. — ad vos venio nunciatum, Ph. 905. — nunc demum venis? Ad. 234. — venit meditatus alicunde, A. 407. — attemperate venit, ut veniret antehac nunquam? A. 918, 919. — dum venit, Eu. 206. — venit in mentem, Eu. 498; Hea. 890, 999; He. 743, 405, 734; Ph. 154.— properans venit, Eu. 233, 291.— venit una, Eu. 594. — vi ereptum venit, Eu. 751. — obviam venit. Dum is venit, Eu. 843, 893; — venit ad me sæpe, clamitans, Ad. 60. — ad matrem virginis venit ipsus ultro, Ad. 473. — rumor venit, He. 39. — nemo ad te venit, He. 67; He. 141. — noster socer venit, He. 771. — commotus venit, Ph. 184. — pater venit, Ph. 600, 761. — imus: venimus, Ph. 103. — mihi veniebat in mentem, Ph. 651. — veni in tempore, A. 759. — quando huc veni, A. 819. — ubi veni, Eu.

512, 635. — quod veni, eloquar, Hea. 3. — in tempore ad eam veni, quod, Hea. 364. — ut veni, He. 251.—venistin' hodie ad nos? Eu.692.—ultro ad me venit,A.100. —venit clamitans, A. 144.—senex venit, A. 857; Eu. 1002. — is venit, Eu. 137. — at ille alter venit. Venit Chærea, Eu. 693, 696. — Thais venit? Eu. 732.—an in Astu venit? Eu. 986. — modo venit, Hea. 188. — venit! Ch. Certe. Mr. Clinia meus venit! Hea. 431, 432. — venit insaniens, Ad. 563. — venit, ut avehat, Ad. 657. — — ut venit; an venit? Par. Venit, He. 345, 346.— exclamant, « venit! » Postquam ad te venit, He. 368, 394. — amicus ad me venit, Ph. 36. — usus venit, Ph. 73, 504. — ad sepulcrum venimus, A. 128. — venere in mentem, Hea. 887; Ph. 77. — quamobrem huc veneram, Ad. 436. — veneram advocatus, Ad. 681. — non in mentem venerat, Eu. 451, 666.— ut quisque venerat, He. 803. — age, veniam, A. 714. — non veniam, Eu. 530; Hea. 728. — post istuc veniam, Hea. 274. — ultro ad eam venies, Eu. 53. — non usus veniet, Hea. 553. — obsecrans me, ut veniam, frustra veniet, Hea. 725. — tua fama in dubium veniet, Ad. 341.— uxor sine dote veniet, Ad. 763. — hera in crimen veniet, He. 335.—quid, si non veniet? He. 442. — ad judices veniemus, Ph. 129. — senes qui primi venient, Ad. 23.—quid veniam? A. 714. — orare ut ad se venias. Face ad me ut venias, A. 688, 713. — potius, quam venias in periculum, Ad. 241.— ubi ad Dianæ veneris, priusquam ad portam venias, Ad. 585, 584.—venias nunc lautum? Ph. 972.— rogitare ad cœnam ut veniat, Eu. 266. — sine veniat! Eu. 738.—ad cœnam ut veniat, Hea. 170. — si usus veniat, Hea. 556. — quin semper veniat, Ad. 295. — orare, ut veniat, He. 810. — quam mox veniat, Ph. 161. — orare, ut venirem, serio, Eu. 528. — rogare ut veniret, Hea. 305. — dum cognatus veniret, Ad.678. — quam scite in mentem venerit, Hea. 764. — jamdudum, scio, venissent, Hea. 231.— ubi eo veneris, vorsus est. Ubi ad Dianæ veneris, Ad. 576, 584. — quum usus venerit, Hea. 557. — si quid usus venerit, Ad. 899. — venire me assimulabo, A. 736. — venire in mentem, Eu. 909; Hea. 1007. — ten' asymbolum venire! Ph. 339. — venire salvum! Ph. 482; He. 353; Ph. 609. — venisse clanculum, Eu. 589. — abi, me venisse nuntia, He. 314. — præcucurrit, nuntians me venisse, He. 372. — venisse aiunt, He. 452. — venisse eas audivi, Ph. 574. — venientem sequor, A. 415. — observabam servulos venientes, A. 84. — venturum ad me constituit, Eu. 205. — venturam dixero. Verba me his daturam esse, et venturam, Hea. 726, 735. — nuntia hanc venturam, Ph. 776. — ventum est, Hea. 275; Ph. 135, 283, 1009.

Venor; alere canes ad venandum, A. 57.

Venter; pugnos in ventrem ingere, Ph. 987.

Ventulus; ventulum facito, Eu. 595.

Venus; sine Cerere et Libero friget Venus, Eu. 731.

Venustas; quis me est venustatis

adeo plenior? Antiquamque adeo tuam venustatem obtines, He. 849, 859.

Venuste; quam venuste! Eu. 457.

Venustus, a, um; voltu, adeo venusto, ut nihil supra, A. 120.

Verbena; sume verbenas, A. 727.

Verbera; erunt parata huic homini verbera, Hea. 356. — verberibus cæsum, A. 199.

Verbero (verb.); verberavit, Ad. 199. — verberare senem, Ad. 564. — verberando defessi, Ad. 214.

Verbero (substant.); verbero, Ph. 683, 849.

Verbum; verum verbum, A. 427; Eu. 731. — istuc verbum vere accidit, A. 887. — vetus verbum, Ad. 807. — fortasse unum aliquod verbum, He. 313. — quid istuc verbi est? Ph. 343. — nunquam verbum fecit, A. 178. — quod verbum audio? Ullum verbum proloqui. Verbum unum cave, A. 240, 256, 300. — commutaturum unum verbum, A. 412. — verbum si mihi unum... A. 753. — verbum si addideris, A. 862. — de exclusione verbum nullum. Verbum ex animo diceres, Eu. 88, 175. — cave istuc verbum ex te audiam. Verbum turpe, Hea. 1033, 1044. — verbum de verbo expressum, Ad. 11. — jam si verbum unum posthac, Ad. 136. — non meum illud verbum, Ad. 956. — verbum respondeas, Ph. 212, 280. — uno verbo dic, A. 45. — victus uno verbo, Eu. 178. — istoc verbo animus mihi rediit, He. 347. — verbo expedi, Ph. 197. — hæc verba huc redeunt, Eu. 158. — data verba mihi, Eu. 726. — magnifica verba, verba dum sint, Eu. 740, 741. — tibi erunt parata verba, Hea. 356. — quo verba facilius dentur mihi, Hea. 915. — verba isthæc sunt, Ph. 516. — verba fiunt mortuo, Ph. 1014. — nihil dedisse verborum, Eu. 24. — satis verborum est, Ph. 436. — ne quid verborum duit, Ph. 712. — bona verba, A. 204. — verba dare; A. 211; Eu. 949. — dari tibi verba censes, A. 506. — ejus verba audies, A. 580. — hæc verba una lacrymula restinguet, Eu. 67. — quid multa verba? Eu. 568. — sic mihi data esse verba, Eu. 832. — inversa verba, Hea. 372. — audio hujus verba, Hea. 682. — verba his daturam esse, Hea. 735. — injecisse verba, Hea. 893. — dedisti verba, Ad. 624. — verba fundis sapientia, Ad. 773. — verba credere, Ph. 61. — tria non commutabitis verba, Ph. 638. — quid verbis opus est? A. 99, 165; Eu. 632; Ph. 75, 100. — opus sit verbis, A. 738. — beneficium verbis initum, A. 825. — inest in verbis fides, A. 859. — munus ornato verbis, Eu. 214. — gloriam verbis in se transmovet, Eu. 400. — de nostris verbis errat, Hea. 263. — simulare mortem verbis, Hea. 636. — neque tu verbis solves unquam, Ad. 165. — non hercle verbis dici potest, He. 416. — huc evoca verbis meis, He. 720. — confutavit verbis senem, Ph. 477. — postquam hominem his sentio verbis mollirier, Ph. 631.

Vere; vere in te accidit, A. 887. — utinam verbum vere diceres, Eu. 175. — ubi non vere vivitur, Hea. 154. — hoc vere dicunt, Ad. 28. — qui vere sciunt, Ad. 126. — in animo vere cogitare, Ad. 822. — dictum est vere, Ad. 959. — vere possum, He. 473. — vere ab se segregarit, He. 797. — verissume, Ph. 771.

Verecundus, a, um; senectus si verecundos facit, Ph. 1022.

Vereor; vereor, ne quid Andria apportet mali, A. 73. — vereor, quid siet, A. 234. — haud vereor, si in te solo sit situm, A. 276. — vereor dicere, A. 324. — dies mihi hic ut satis sit vereor, A. 706. — vereor, ne illud gravius tulerit, Eu. 81. — hoc quid sit vereor, Eu. 644. — nihil magis vereor, quam ne, Hea. 198. — vereor, ne corrupta sit, Hea. 231. — vereor in os te laudare, Ad. 270. — vereor, ne indiligens nimium sies. Eo vereor magis, Ad. 688, 702. — firmas vereor ut sint nuptias, He. 101. — vereor, ne intelligat, He. 412. — vereor, ne nequeat dictius celare, He. 575. — vereor, ne fortitudo in nervum erumpat, Ph. 325. — vereor, ne uxor resciscat, Ph. 584. — vereor ne injuria afficiatur, Ph. 729. — at vereor, ut placari possit, Ph. 764. — verere verba credere? Ph. 61. — non verentur, A. 639. — verebar quorsum evaderet, A. 176. — verebamini, ne non id facerem, Ph. 900. — ne verere, Hea. 85. nihil est, quod verear, Ph. 737. — nihil est, quod vereare, Clinia, Hea. 175. — ne quid vereare, Hea. 940. — ne quid vereatur, Ph. 782. — verum vereri, Eu. 142. — in loco vereri, Ad. 832. — nonnihil veritus sum, A. 583. — veritus est facere injuriam. Num veritus? A. 489, 497. — illam relinquere hic est veritus, A. 938. — num meam sævitiam veritus? Eu. 853. — neque hujus sis veritus, Ph. 976. — ais conspectum veritum, Ph. 315.

Verisimilis, e; non fit verisimile, A. 225. — videbitur magis verisimile, Hea. 802. — est verisimile, Hea. 992; He. 399. — non verisimile dicis, He. 140. — tot concurrunt verisimilia, Ad. 630.

Veritas; veritas odium parit, A. 68.

Vero (Conjunct.); hocsine agis, an non? Da. Ego vero istuc, A. 186. — fugin' hinc? Br. Ego vero, ac lubens, A. 338. — ego vero solus, A. 597. — immo vero, A. 856. — est vero huic credendum, Chreme? Itane vero obturbat? A. 919, 928. — id vero pernegat, Eu. 34. — quia vero, Eu. 89. — mira vero militi quæ placeant, Eu. 288. — hic vero est, qui, Eu. 299. — magnas vero agere gratias Thaïs mihi? Id vero serio triumphat. Gestare. Th. Vero, (nos *Verum.* Ed.) Eu. 391, 393, 402. — male vero me habens, Eu. 634. — quasi vero paulum intersiet. Obsecro te vero, Phædria, Eu. 685, 714. — ain' vero, canis? Eu. 802. — quid ita vero? Ego vero maneo. Virgo vero! Eu. 860, 893, 907. — move vero ocyus te, Eu. 911. — visa vero est, quod dici solet, aquilæ senectus. In loco ego vero laudo, Hea. 520, 538. — Non opus est? Ch. Non hercle vero, Hea. 612. — quin ego vero, Hea. 945. — ain' vero? Ad. 406. — tibi vero quid istic est rei? Ad. 648. — tuus hercle vero et animo et natura pater, Ad. 906. — ego vero jubeo, Ad. 929. — hercle vero serio, Ad. 980. — heia vero! He. 250. — immo vero scio, He. 878. — minue vero iram, Ph. 435. — pol vero voco, Ph. 1046, 1053; passim alibi.

Versor; quantis in malis versor! A. 650.

Versura; versuram solves, Ph. 779.

Versus, vel *Vorsus;* clivus deorsum vorsus est, Ad. 577.

Verto, vel *Vorto;* quo me vertam? He. 516. — ut, quo se vertat, nesciat, Hea. 947. — quæ res vortant male! Ad. 192; Ph. 677. — puer natus. Di bene vortant! Ad. 732; He. 196; Ph. 551. — bene vertendo, Eu. 7.

Verum (Conjunct.); verum aliter evenire intelligit, A. 4. — verum heus tu, hac lege. Velle se illam mihi dare: verum id vereri. Siquidem biduum; verum ne fiant isti viginti dies, Eu. 102, 142, 183. — verum, ut aliud ex alio incidit, Hea. 598. — volo te dare operam, ut fiat, verum alia via, Hea. 789. — verum enim quando bene promeruit, fiat, Ad. 202. — verum enimvero id demum juvat, Ad. 256. — verum id tua refert nihil, He. 618. — verum te hoc moneo unum, He. 766. — verum enim metuo malum, Ph. 554. — verum, pone esse victum eum, Ph. 629; passim alibi.

Verumtamen; verumtamen faciam ut jusseris, Eu. 173. — verumtamen potius quam lites secter, Ph. 407.

Verus, a, um; sum verus? A. 424. — color verus, Eu. 318. — vero vultu, A. 841. — vera causa, A. 158; Hea. 336, 991. — quam veram laudem capiet! Eu. 924. — veram rationem exsequi, He. 306. — quamvis causam hunc suspicari, quam ipsam veram, mavolo, He. 540. — vera vita, Ad. 992. — veræ nuptiæ, A. 47. — imparatum in veris nuptiis adortus, A. 479. — verum verbum, A. 427; Eu. 730. — ah! idne est verum? A. 631. — verum responsum, A. 699. — hominem audacem! Da. Verum, A. 770. — tamen, etsi hoc verum est? A. 866. — quod verum est, A. 907. — verum: parasitus cum ancilla, Eu. 347. — — Verum? Eu. 1018, 402. — verum hercle istuc est, Hea. 348. — si non est verum, Hea. 997. — verum hercle, Ad. 580. — hoc verum est, Ad. 892; Ph. 206, 493. — quid veri siet? Hea. 237. — verum dicere? A. 438. — verum vis dicam? A. 709. — mihi nunc sic esse hoc verum lubet, A. 960. — exsculpere verum, Eu. 712. — verum hic dicit. Dic modo verum, Hea. 319, 344. — verum dicere, Hea. 490. — verum illud dicunt, Hea. 795. — verum dicis? Hea. 611; Ad. 995. — hoc esse cupio verum, Ad. 702. — id esse verum, Ad. 866. — nec verum arbitror, He. 140. — verum reperies. Dic verum, He. 844, 865. — verum hic dicit, Ph. 544. — vero devincimini, Hea. 394. — an sint vera omnia, A. 526. — si hæc vera sunt, A. 975; Hea. 296. — siquidem hæc vera prædicat, A. 466. — vera an falsa audieris, A. 924. — quæ vera audivi, vera dicito, Eu. 103, 106. — vera prædicas, Eu. 827. — vera dicendo, Hea. 711. — vera hæc prædicat, He. 111. — si vera dicis, He. 736. — vera loqui, Ph. 278. — veris vincor, Ph. 500.

Vesper; maneamne usque ad vesperum? He. 442. — afferri vesperi, A. 769. — vesperi domum revortor, Hea. 67.

Vesperascit; et vesperascit, et non noverunt viam, Hea. 248.

Vester, Voster; narret senex voster, Hea. 712. — animus voster, Ad. 493. — cedo, cujum puerum hic apposuisti? Mr. Vestri. Da. Cu-

jus vestri? A. 766. — vostri honoris causa, Ph. 927. — non cognosco vestrum (morem) tam superbum. Me in vestrum gregem recipiatis, Eu. 1064, 1083. — celet senem vostrum, Hea. 706. — vostrum amorem pertuli, He. 744. — senem expectatis vostrum Ph. 148. — Syrus cum illo vestro consusurrat, Hea. 473. — ubi duxere impulsu vostro, vostro impulsu easdem exigunt, He. 242. — sumtus vestros pati, He. 225. — vostra intelligentia, vostra auctoritas, He. 31, 47. — vestræ familiæ amicus, Ph. 1048. — Di vostram fidem! A. 717, 745; Eu. 418, 789, 923, 1048; Hea. 502; Ad. 382; Ph. 756, 807. — vostram mirari rationem, Ad. 375. — se in vostram commisit fidem, He. 53. — diligentiam vostram novi He. 263. progeniem vostram proferens, Ph. 395. — ope vestra, Ph. 841. — vostra puerili sententia? Ph. 948. — vestrum judicium fecit. Arbitrium vestrum, vestra existimatio, Hea. 12, 25. — hoc vostrum consilium fuit, Ph. 933. — ne quod vostrum vemorer commodum, A. 740. — servire vestris commodis, Hea. 50. — novi ego vestra hæc, Ad. 166.

Vestimentum; nihil relinquo nec vas, nec vestimentum, Hea. 141. — vestimentis stratus, Hea. 904.

Vestio, ancillæ tot me vestiant? Hea. 130. — vestitam veste lugubri, Hea. 286.

Vestis; vestis mutatio, Eu. 671. — capias tu illius vestem. Ch. Vestem? Eu. 370. — ut vestem cum eo mutem. Muta vestem, Eu. 572, 609. — vestem discidit, Eu. 646. — unde habes vestem? Vestem detraxit, Eu. 695, 706. — vestem vidit illam esse eum indutum, Eu. 1014. — portant vestem. Viden' tu, vestem, Hea. 248, 252. — aurum atque vestem, Hea. 778, 856. — discidit vestem? Ad. 122. — varia veste exornatus, Eu. 683. — conscissa veste, Eu. 819. — nolo me cum hac veste videat, Eu. 906. — vestita veste lugubri, Hea. 286. — oneratus veste, Hea. 452.

Vestitus; qui vestitus! Eu. 242. — quid sibi hic vestitus quærit? Eu. 558. — victus, vestitus, Hea. 970. — vestitus turpis, Ph. 107. — vestitum nactus, Eu. 556. — vestitu nimio indulges, Ad. 63.

Veterator; quid hic volt veterator sibi? A. 458. — veterator! Hea. 890.

Veternosus; hic est veternosus, senex, Eu. 688.

Veto; Clit. Quæso, paulisper, Sy. Veto, Hea. 378. — me vetas, He. 317. — quod tu vetas, Ph. 417. — vetuit incipere, Ph. 708. — ait, esse vetitum intro ad heram accedere, Ph. 865.

Vetus; hic est vetus, vietus, Eu. 688. — vetus Poeta, Hea. 22; Ph. 1, 14. — veteris Poetæ maledictis respondeat, A. 7. — quæ veteres factitarunt, Eu. 25, 43. — vetere uti consuetudine, He. 37. — vetus verbum hoc est, Ad. 807. — dictum vetus credidi, Eu. 428.

Via; una accedundi via est? Hea. 583. — pedum via, Ph. 326. — redeat in viam, A. 190. — hunc in viam provolvam, A. 777. — inveni viam, Eu. 247. — quam insistam viam? Eu. 294. — non noverunt viam. Ad dominas affectant viam, Hea. 248, 301. — cerebro dispergat viam, Ad. 318. — duci per viam ægrotam, Ad. 925. — non sciunt ipsi viam, He.

360. — obfirmare viam, He. 454. — ad me affectant viam, Ph. 963. — rem recta reputavit via, A. 443. — clamat de via, A. 492. — recta proficiscar via, A. 601. — alia aggrediemur via, A. 671. — tota erras via, Eu. 245. — ubi vidisti? Ch. In via, Eu. 322. — ire cum amica in via, Eu. 495. — me in via videat, Eu. 905. — in via decesse, Hea. 31. — tractare via pervulgata patrum, Hea. 101. — eadem hac inveniam via, Hea. 329. — recta via rem narret, Hea. 706. — fiat alia via, Hea. 789. — ea via argentum auferetur, Hea. 850. — qua via te captent, He. 73. — qua via sententia possit mutari, He. 569. — in via, nescio quam compressisse, He. 829. — qua quærere insistam via? Ph. 193. — eo recta via, Ph. 310. — qua via istuc facies? Ph. 565. — inter vias cogitare, Eu. 629.

Vicinia; commigravit huc viciniæ, A. 70. — vidi virginem hic viciniæ, Ph. 95.

Vicinitas; tua vicinitas facit, ut, Hea. 56.

Vicinus, a, um; pultare ostium vicini, Hea. 411. — despondit ei gnatam hujus vicini, He. 124. — monere hunc vicinum, Hea. 169. — nostin' nostrum vicinum? Hea. 180. — vicinum hunc nostin'? Hea. 527. — vicini nostri ambigunt de finibus, Hea. 499. — Chrysis vicina hæc, A. 105. — Thaidem non scivi nobis vicinam, Eu. 359. — curre ad Bacchidem hanc vicinam nostram, He. 720.

Vicis, vici, vicem; Menedemi vicem miseret me, Hea. 749.

Vicissim; fac vicissim, ut memineris, Eu. 814. — agedum vicissim, dic, Hea. 310. — da te mihi vicissim, Hea. 688. — vicissim partes tuas acturus est, Ph. 834.

Vicissitudo; omnium rerum vicissitudo est, Eu. 276.

Victito; bene libenter victitas, Eu. 1073.

Victus; ibi tuæ stultitiæ semper erit victus, Hea. 970. — vitam duriter agebat, lana ac tela victum quæritans, A. 75. — facile victum quærere, Eu. 261. — victum volgo quærere, Hea. 447.

Videlicet; errat videlicet, Hea. 263. — videlicet ille servus tardiusculus est, Hea. 514. — videlicet de psaltria hac audivit, Ad. 451.

Video; quidnam Pamphilum exanimatum video? A. 234. — sed Pamphilum video. Charinum video: salve. Davum optume video, A. 312, 319, 337. — forte ibi hujus video Byrrhiam. Introire neminem video, A. 358, 365. — ipsum adeo præsto video cum Davo. Si. Utrumque adesse video, A. 416, 417. — signa omnia huic esse video, A. 483. — video ipsum foras exire, A. 581. — sed eccum ipsum video, A. 606. — sed quos perconter? video: salvete. Mr. Obsecro, quem video? A. 802, 803. — Andrium Critonem video? A. 908. — Davom video, A. 965. — video sentum. Parmenonem tristem video. Pa. Statur. Gn. Video. Video filium advenire, Eu. 236, 267, 271, 289. — quid? hunc non vides? Pa. Video, et me tædet, Eu. 463, 464. — me video labefactarier, Eu. 509. — gratiam quam video velle, inibo. Video esse, Eu. 557, 603. — non potest sine malo fateri, video. Sed videon' Chremem? Eu. 713, 723. — eccam Thaidem ipsam video, Eu.

787. — ad sinistram, videsne? Th. Video, Eu. 835. — sed estne hæc Thais, quam video? Eu. 847. — video, sed nihil promoves. Parmenonem incedere video, Eu. 912, 918. — video rure redeuntem, Eu. 994. — atque eccum, video, Eu. 1005. — video alios festinare, Hea. 125. — ubi video hæc, cœpi cogitare, Hea. 128. — video, et valeo. Sed video eccos quos volebam. Nihil satis firmi video, Hea. 244, 256, 337. — videon' Clinium, an non? Hea. 405. — æquali suo video inservire. Egressum video, Hea. 418, 426. — plus spei video, Hea. 659. — nisi aliquid video, ne, Hea. 670. — istam rem video, Hea. 870. — optume ipsos video. Video, non licere, Hea. 1049, 1055.—nescio, quid tristem video, Ad. 79. — sed Ctesiphonem video, A. 253. — nihil video, Ad. 267. — video properantem Getam. Ad. 306. — sed eccum Syrum ire video! Procul quem video? reliquias restare video, Ad. 362, 439, 446. — video tuam ineptiam, Ad. 753. — quæ (signa) ego illis inesse video, video sapere, Ad. 830, 831. — te video nostræ familiæ ex animo factum velle, Ad. 922. — videon' ego Philotium? He. 81. — Phidippum optume video. Nunc video in illarum potestate esse te, He. 246, 250. — video ipsum egredi, He. 352.—Pamphilum video stare. Phidippum, et patrem video, He. 428, 450. — atque eccam video, He. 523. — video me invisam, He. 597.—video Phidippum egredi per tempus, He. 622.—in eamdem vitam te revolutum video. Abhorrere animum video a nuptiis, He. 692, 714. — noster socer, video, venit, He. 771. — Bacchidem exeuntem video. Postquam video, He. 808, 827. — Bacchidem video stare ante ostium, He. 855. — videon' Getam? Ph. 50, 177. — quis hic est senex, quem video? Ph. 215. — mei fratris video filium, Ph. 253. — ipsum video huc se recipere, Ph. 464. — patruum video, Ph. 606. — nutricem video, Ph. 735. — virum abs te exire video. Video uxorem, Ph. 794, 795. — video amittere invitum, Ph. 917, 918. — gnatum video, Ph. 1044. — hujus ætatem vides, A. 286. — hodie postremum me vides, A. 323. — nisi vides, A. 374. — viden' me impeditum esse? A. 617. — si tu plus vides, A. 739. — viden' me ex eodem ortum loco? Viden' cibus quid faciat alienus? Num quidnam, quod nolis, vides? Eu. 241, 265, 272. — viden' tu illum, Thais? Eu. 753. — viden' tu, Thais, quam hic rem, agit? Eu. 782. — viden' tu vestem? Hea. 252. — quæ sit ejus ætas, vides, Hea. 555. — non vides, quantum mali excites? Hea. 1015. — causam vides, He. 382. — ademtam causam vides, He. 680. — cur non vides, ut? Ph. 620. — vides peccatum elatum, Ph. 957. — me immutatum videt, A. 242. — videt nuptias apparari, A. 514. — forma videt honesta virginem, Eu. 132. — videt me esse in honore, Eu. 260. — videt rei dare operam, Ad. 95. — videt (nuptias) paratas. Hunc alienum videt, He. 126, 158. — videt me esse hic diutius, Ph. 568. — venimus: videmus, Ph. 104. — quæ vos minus videtis, Ad. 998. — videtis, quo in loco res siet, Ph. 446. — nihil vident, nisi quod lubet, Hea. 643.—Clinia

hæc fieri videbat? Hea. 908. — illam vidi virginem, A. 429. — quemne vidi ad vos afferri? Vidi Cantharam suffarcinatam, A. 769, 770. — vidi jurgantem ancillam, A. 840. — commodiorem hominem non vidi, A. 846. — vidi, novi: nunquam vidi melius consilium dari, Eu. 350, 376. — quantum ego illum vidi, Eu. 615. — ubi vidi, Eu. 843. — quod ego nunquam vidi fieri, Eu. 957. — nunquam hominem stultiorem vidi, Eu. 1008. — ut patrem tuum vidi esse habitum, Hea. 402. — somnum non vidi, Hea. 491. — vidin' ego te manum inserere? Hea. 563. — quæ vidi! Hea. 918. — ubi te vidi animo omisso, Hea. 964. — nunquam vidi iniquius concertationem comparatam, Ad. 212. — hisce oculis egomet vidi, Ad. 330. — nihil vidi lætius, Ad. 367. — quem ego toto non vidi die, Ad. 529. — mercenarium vidi, Ad. 544. — ubi eam vidi, Ad. 621. — quam ibi miseriam vidi! Ad. 871. — nihil vidi melius, Ad. 926. — vidi virginem miseram, Ph. 95. — callidiorem vidi neminem, Ph. 590. — perliberalis visa est, quum vidi, Ph. 814. — ubi vidisti? vidistin'? Eu. 342, 350. — vidistin' fratrem? Eu. 712. — vidistin' hodie? Ad. 401. — hunc nostrarum nunquam quisquam vidit. Ph. Non vidit? Eu. 678. — quis unquam vidit prehendi, Eu. 959. — ubi vestem vidit illam esse eum indutum, Eu. 1014. — hunc nunquam videram, Eu. 1029. — nunquam eam videram, He. 864. — conservam domi videbit, Eu. 367. — ubi videbit tantos sumtus fieri, Hea. 754. — ubi me illic non videbit, Ad. 528. — hanc sibi videbit eripi, Ad. 672. — videbimus, quid opus sit, Hea. 558. — me vide, Ad. 2[illegible] — ex ea re quid fiat, vide. Vide, quo me inducas, A. 386, 400. — quot commoditates, vide, A. 570. — vide! A. 589. — ut subservias orationi, vide, A. 737. — vide quam iniquus sis, dum, A. 826. — vide quid agas, Eu. 224. — oh! illud vide, Eu. 670. — vide, amabo! Eu. 837. — vide ut otiosus it, Eu. 918. — vide quid agas, Eu. 963. — tu vide sis ne, Hea. 212. — hoc vide! utram malis, vide. Ne quid accusandus sis, vide. Vide sis, ne. Sy. Vide sis, Hea. 315, 326, 352, 369, 374. — aliud lenius, sodes, vide, Hea. 459. — vide, quod inceptet facinus, Hea. 600. — vide quid postulet, Hea. 872. — nunc vide, utrum vis? Ad. 196. — illud vide, ut in ipso articulo oppressit! vide si satis placet, Ad. 229, 240. vide, quam rem agas, Ad. 344. — vide, ne ille huc se irruat. Vide, ut discidit labrum, Ad. 552, 561. — vide exemplum disciplinæ! Ad, 770. — at vide quam immerito, He. 223. — unam hanc vide, He. 420. — vide, ne prave insistas, He. 454. — vide, ut, He. 842. — quo evadat, vide, Ph. 111. — vide, quid agas, Ph. 346. — vide; avaritia quid facit! Ph. 358. — vide, si quid potes, Ph. 552. — fient: me vide, Ph. 710. — quid opus facto sit, vide, Ph. 761. — impurum vide, quantum valet, Ph. 985. — vosmet videte jam, He. 664. — ne videam, A. 330. — neminem alium videam? A. 751. — duc me ad eam, ut videam, A. 819. — rogitas? non vides? Py. Videam? Eu. 675, 676. — commitigari videam sandalio caput! Eu. 1027. — videam nobis

quid cœnæ siet, Hea. 211.—quum videam hunc excruciarier, Hea. 413. — uxorem meam videam liberam, Ad. 978. — ut tu videas, A. 517. — quum faciem videas, A. 858. — videas, quid velit, Hea. 619. — rem quum videas, Hea. 1025. — videas te, atque illum, Ph. 368. — nolo me videat, A. 820; Eu. 906. — videat, qui siet, A. 921. — ne videat te aliquis, Hea. 235. — aliena ut melius videant, Hea. 504. — quum hic non videant me, Ph. 838. — viderem, audirem, Eu. 574. — ut ne viderem, effugi, Eu. 944. — quin viderent me, Eu. 841. — quem ego viderim in vita optumum, Ph. 367. — si positum puerum ante ædes viderit, A. 774. — recte ego mihi vidissem, Ph. 190. — ego istæc videro, A. 457. — ego videro, Ad. 540. — ego istuc videro, Ad. 849. — post de matre videro, He. 700. — si videris, Eu. 567. — de istoc ipse viderit, Ad. 438. — vidi virginem. Memini illam videre, A. 430. — videre ait te cupere, A. 689. — cupere videre. Os impudens videre, Eu. 561, 597. — quem tu videre velles, Eu. 687. — videre ingluviem, Eu. 936.—cupio jam videre, Hea. 497. — videre videor diem illum. Ante pedes modo non videre, sed, Ad. 385, 388. — videre nolle, He. 183. — filius introiit videre, He. 345. — hunc videre optabamus diem, He. 651. — cervam videre fugere, Ph. 7. — negat vidisse, A. 359. — mensibus sex septem non vidisse. Nunquamne etiam me illam vidisse? Eu. 332, 360. — vidisse filiam, Hea. 772. — homo vidisse se aiebat, Ad. 721. — vidisse diceret, He. 550. — patrem vidisse, Ph. 199. — copia videndi, Eu. 639. — cupida redeundi, He. 92. — videndi cupidus, He. 372. — videndum est, ut, Hea. 694. — videndum est, ne, He. 729. — videns pereo, Eu. 73. — se vidente, amicam patiatur suam, Hea. 914. — suspicans me visurum, He. 366.

Videor; idoneus videor esse? A. 494. — quis videor? A. 703. — videre videor, Ad. 385. — formosior videre, Eu. 730. — parum perspexisse videre, Eu. 899. — videre præter ætatem facere, Hea. 59. — videre verum dicere, Hea. 490. — videre egisse nescio quid, Hea. 759. — videre sapere, Ad. 854. — videre fortunatus, Ph. 173. — quid tibi videtur? A. 316. — videtur uxorem dare, A. 453. — tibi ita videtur, A. 564. — videtur esse quantivis pretii, A. 858. — quid videtur hoc mancipium? Eu. 273.—videtur fœdus, Eu. 684. — quid videtur? Eu. 785. — os impudens videtur, Eu. 838. — an paulum hoc esse tibi videtur? Eu. 856. — nihil videtur mundius, Eu. 933. — dico quod videtur. Ita videtur, Hea. 599. — isne tibi videtur? Hea. 616.—mihi sic videtur, Ad. 134. — an hoc proferendum tibi videtur? Ad. 338. — hoc mihi pravum videtur, Ad. 949. — nunc quidem, ut videtur, He. 272. — hoc mihi videtur factum prave. Videtur esse apud sese, He. 646, 707. — si tibi videtur. Mihi sic videtur. Mihi non videtur, Ph. 448, 450, 455. — meriton' hoc videtur factum? Adeon' hoc indignum tibi videtur? Ph. 1032, 1039. — videmur idonei, A. 758.—videntur convenire, A. 367. — justa videntur, Ad.

664. — videntur doctæ ad malitiam, He. 203. — quid hæc videntur? Ph. 791. — videbar sobrius. Eu. 727. — visus sum, A. 617. — visus est dicere, A. 255. — subtristis visus est, A. 448. — ita visus est dudum, Eu. 682. — audivisse visus est, He. 517. — si utrumvis horum visus forem, He. 525. — audire visa sum, Eu. 454. — lamentari visa est, A. 122. — visa est aquilæ senectus. Idem visa est mihi, Hea. 520, 522. — vox visa est, He. 318. — perliberalis visa est, He. 865. — pedum visa est via, Ph. 326. — perliberalis visa est, Ph. 814. — visum est gaudium, A. 648. — lepidum tibi visum est, Eu. 1017. — visum est neutiquam grave, He. 125. — visum est, He. 844. — paupertas onus visum est, Ph. 94. — visum est mihi, Ph. 618. — videbitur magis verisimile, Hea. 801. — ut metui videar, A. 495. — ne protervus videar, Hea. 577. — injurius videatur, A. 378. — vir videatur esse, Eu. 784. — dignæ videamur malo, He. 275. — credo ita videri tibi, He. 141. — leviorem viderier immerito, He. 759. — te visum velim, Ph. 432. — res est videnda, Hea. 689.

Vidua; facere viduæ mulieri, Hea. 954. — viduam extrudi, Ph. 912.

Vietus; hic est vietus, Eu. 688.

Vigilantia; vigilantiam narras? Ad. 399.

Vigilo; vigilabis lassus, Eu. 221. — ne ad lucem vigiles, Eu. 278. — vigilans voluit, A. 974.

Viginti; minas viginti dedi. Ne fiant isti viginti dies, Eu. 169, 183. — emit viginti minis, Eu. 983. — minis viginti emisti, Ad. 192. — quasi sint viginti minæ, Ad. 224. — viginti minæ periere, Ad. 746. — dinumeret viginti minas, Ad. 919.

Vilis, e; istæc vilis est, Ph. 557. — rebus vilioribus multo, Ph. 790. — istoc vilius, Ad. 986.

Vilitas; hæccine erat ea vilitas? Ph. 1012.

Villa; præterii villam. Villam prætereo, Eu. 633, 641. — villam demonstravit, Hea. 731. — apud villam est, Ad. 520. — a villa mercenarium vidi, Ad. 543.

Villum; edormiscam hoc villi, Ad. 790.

Vincibilis, e; causam vincibilem, Ph. 226.

Vincio, Vinctus; vinctus est. Pa. Non recte vinctus est, A. 956, 957. — cura asservandum vinctum, A. 867. — vincto pectore, Eu. 314. — hunc vinci, Ad. 483.

Vinco; vicit vinum, Eu. 726. — me vicit, Ad. 569. — si quis vicit, Ph. 275. — vincam scilicet, Ph. 132. — nunquam me vinces, Ph. 848. — viceris, A. 894. — vincor, Hea. 644. — veris vincor, Ph. 500. — vincimur, Ph. 135. — victus uno verbo, Eu. 178. — victus est, Hea. 114. — animus victus injuriis, He. 168. — patrio animo victus, He. 244. — ubi te victum senserit, Eu. 55. — pone eum esse victum, Ph. 629. — illius stultitia victa, He. 589. — victo animo esse, Hea. 438.

Vinolentus; vinolentus mulierculam compressit, Ph. 1016.

Vinum; vicit vinum, Eu. 726. — persuasit vinum, Ad. 471. — quid vini absumsit! Hea. 458. — confugere vini plenum, He. 824. — in vino immodestus, Hea. 568.

Violenter; tolerare violenter, Ph. 730.

Violentus; frater violentissimus, Eu. 953.

Vir; bonus vir, A. 917; Eu. 660; Ad. 477, 966; Ph. 637. — sentiet qui vir siem, Eu. 66. — vir es, Eu. 154. — ostendes, qui vir sies, Eu. 307. — ne vir quisquam ad eam adeat, Eu. 578. — vir videatur esse, Eu. 784. — vir melior multo, Ad. 709. — nescis, qui vir sit, Ad. 727. — me accusat nunc vir, He. 276. — vir ego tuus sum? He. 524. — o vir fortis! Ph. 324. — vir viro quid præstat! Ph. 789. — hic quamdam noram, cujus vir uxorem, Ph. 940. — boni functus officium viri, Ad. 465. — injurias viri ferre, He. 166. — viri officium est, Ph. 139. — viri culpa, Ph. 786. — maledicas viro, Eu. 798. — quid viro respondebo? He. 516. — viro oculi doleant, Ph. 1052. — te isti virum do, A. 295. — hoc malè habet virum. Ut virum fortem decet, A. 437, 446. — fidelem mulieri virum, A. 461. — filiæ invenies virum, A. 572. — summum bonum esse heræ putavi hunc virum, A. 719. — virum bonum video, Eu. 917. — tractabat virum, Hea. 366. — virum opperibor, Hea. 619. — virum te judico, Ad. 566. — num quidnam accusat virum, He. 267. — tun' virum me, deputas? Non ducerem virum satis firmum, He. 524, 556. — quæreret alium virum, Ph. 297. — at quem virum! Ph. 367. — virum me natam vellem. Virum exire video, Ph. 794, 791. — bone vir, A. 617, 848; Eu. 849; Ad. 558, 559. — mi vir, Hea. 622; 1007, 1016, 1050; He. 235; Ph. 990, 1001. — o vir optime! Ad. 988. — cum uno ætatem agere viro, Hea. 392. — esse ex alio viro, Ad. 661. — vitam exigat cum eo viro, He. 491. — a viro segregata, He. 790. — an quia non delinquunt viri? He. 663. — viris esse advorsas, He. 202. — invisæ viris, He. 274.

Virgo; una parva virgo, A. 926. — neque virgo est usquam. Haud similis virgo est. Virgo, cuja est? Eu. 293, 313, 321. — dono data virgo. Virgo in conclavi sedet. Arcessitur virgo, Eu. 565, 583, 592. — virgo lacrumat, Eu. 659; Eu. 819, 828. — virgo vero! Eu. 907. — virgo gravida. Ipsa virgo, Ad. 475, 480. — virgo est cum matre. Virgo orba patre, Ad. 654. — virgo nihil habet. Huc transferetur virgo, Ad. 732. — virgo ab se integra, He. 145. — virgo egregia. Virgo pulchra! Ph. 100, 104. — causa virginis feci, Eu. 202. — frater virginis, Eu. 617. — nescis de vitio virginis, Eu. 721. — ad matrem virginis venit. Mater virginis est, Ad. 472, 479. — ad matrem virginis eas, Ad. 600. — amicum me assimulabo virginis, Ph. 128. — non manebat virginis negligentiam, Ph. 569. — faveo virgini, Eu. 915. — utile virgini est, He. 151. — vitium oblatum virginí, He. 383. — ipse eripuit vi virgini annulum, He. 574. — illam vidi virginem, A. 429. — forma videt honesta. Ad virginem animum adjecit, Eu. 132, 143. — ducit secum una virginem, Eu. 229. — respicio ad virginem. Comites secuti virginem, Eu. 342, 346. — curate virginem, Eu. 505. — commendat virginem. Somnus virginem opprimit, Eu. 577, 601. — ludificatus est virginem. Virginem vitiavit. Neque commisissem virgi-

nem, Eu. 645, 654, 667. — certum est, virginem vitiatam esse, Eu. 703. — parvam virginem amisisse, Eu. 765. — virginem eripiam. Do istam virginem, Eu. 772, 791. — virginem vitiare, Eu. 856. — virginem confeci, Eu. 926. — virginem scis civem? Eu. 950. — Rufamne illam virginem? Hea. 1063. — virginem vitiavit, Ad. 467. — virginem secum avehat! An sedere oportuit domi virginem tam grandem. Virginem vitiasti, Ad. 658, 677, 690. — peccatum in virginem est. Virginem despondi, Ad. 729, 738. — mox virginem arcessant, Ad. 893. — virginem non attigit, He. 136. — vidi virginem miseram. Indotatam virginem daret, Ph. 95, 120. — nuptum virginem locavi, Ph. 751. — de istac rogas virgine? Eu. 720. — de virgine istac, Eu. 867. — pro virgine dari nuptum, Ad. 347. — cum virgine una adolescens cubuerit, He. 138.

Virilis, e; animo virili præsentique ut sis, para, Ph. 956.

Virtus; virtus tua facit, ut, Hea. 56. — nunquam virtus superet tua, Ad. 258. — actoris virtus, Ph. 34. — imperatoris virtutem noveram, Eu. 777. — hæc sunt ad virtutem omnia, Hea. 207. — homo antiqua virtute, Ad. 443. — collaudavi secundum virtutes tuas, Eu. 1089. — virtutes narro, Ad. 538. — ornatus ex virtutibus, Ad. 177.

Vis; vis, egestas, Ad. 304. — vis est hæc quidem, Ad. 947. — ni vis boni in ipsa inesset forma, Ph. 107. — vim ut queas ferre, A. 278. — timeo, ne faciat vim Thaidi, Eu. 616. — si vim faciet, Eu. 767. — noveram vim militum. Ne vim facias, Eu. 777, 806. — ne vim fieri sinat, Eu. 962. — vim in me habeam, Hea. 710. — per vim vitium obtulerat, Ad. 309. — lacrymula, quam vix vi expresserit, Eu. 68. — hanc fac tradas, Eu. 319. — miles vi ereptum venit, Eu. 751. — sine vi faciat. Nisi si mavis eripi, Eu. 789, 795. — tractare vi, Hea. 101. — vi quod fit, Ad. 67. — summa vi defendam, Ad. 494. — vi cœpi cogere, He. 268. — ipse eripuit vi, He. 574. — vi compressisse, He. 829. — vi coactum te esse, invitum, lege, judicio, Ph. 214.

Viso; id viso, tune, an illi insaniant, A. 536. — si frater redierit, viso, Ad. 551. — ego hanc visam, A. 709. — idque adeo visam, Eu. 545. — visam domum, Eu. 1041. — visam, si domi est, Hea. 170. — nunc ad eam visam. Non visam uxorem Pamphili, He. 339, 341. — Demiphonem visam, Ph. 898. — vise, num sit, Eu. 663. — vise, redieritne jam, Ph. 445. — non visas? visendi causa, He. 342. — nostra it visere, He. 189. — voltisne eamus visere? Ph. 102. — nemo volnit visentem admittere, He. 237.

Vita; in dubio vita est, A. 348. — ne hoc gaudium contaminet vita, Eu. 552. — vita est eadem, ac fuit, Hea. 265. — si displicebit vita, Hea. 974. — gnatæ vita in dubium veniet, Ad. 341. — ita vita est hominum, Ad. 743. — vita invisa, Ad. 994. — quæ posthac futura est vita, He. 405. — vita expetenda, Ph. 164, 202. — cui opere vita erat, Ph. 363. — vita ut in tuto foret, Ph. 733. — habere vitæ modum, A. 95. — res dedit vitæ consuetudinem, Hea.

283. — spem vitæ dare, Hea. 636. — vitæ qui auxilium tulit, quid? A. 142. — ejus vitæ timeo, A. 210. — gnati vitam cognosces. Sapienter vitam instituit. Vitam duriter agebat, A. 49, 67, 74. — hic dies aliam vitam affert, A. 189. — omnem vitam credidit, A. 272. — illusi vitam filiæ, A. 823. — Deorum vitam sempiternam arbitror, A. 961. — vitam illam colet inopem, Hea. 136. — vitam suam, te absente, exegerit, Hea. 280. — vitam tuam considero, Hea. 385. — prius proditurum te tuam vitam, Hea. 479. — Deorum vitam apti sumus, Hea. 693. — clementem vitam secutus sum. Ruri agere vitam, Ad. 42, 45. — nostrarum vitam omnium? Ad. 322. — perdis vitam tuam, Ad. 411. — hanccine vitam! Ad. 762. — bene subducta ratione ad vitam. Ego vitam duram mitto. Egit vitam in otio. Contrivi in quærendo vitam, Ad. 859, 863, 867, 873. — quo quisque pacto vitam exigat? He. 216. — vitam perdere, He. 282. — reliquam vitam exigat, He. 490. — in eamdem vitam revolutum, He. 691. — vobis commendo vitam meam, Ph. 218. — vitam tuam tutandam aliis dedisse, Ph. 466. — in vita utile, A. 61. — in mea vita tu tibi laudem is quæsitum, Hea. 315. — ullamne ego rem unquam in vita mea volui? Hea. 1008. — alienum a vita mea, Ad. 948. — non fieri ex vera vita, Ad. 992. — quem ego viderim in vita optumum, Ph. 367. — inspicere in vitas, Ad. 416.

Vitio, vitias; virginem vitiasti, Ad. 690. — virginem vitiavit, Eu. 654. — eam vitiavit, Eu. 952. — filiam vitiavit, Ad. 468. — virginem vitiare civem, Eu. 854. — virginem vitiatam esse, Eu. 703.

Vitium; vitium oblatum est, Ad. 297. — vitium commune omnium est, Ad. 957. — novum intervenit vitium, He. 2. — illud mihi vitium est maximum, He. 112. — vitium est oblatum virgini olim, He. 383. — illi nihil vitii est relictum, Hea. 1023. — cui tu nihil dicas vitii, He. 154. — aliud vitii, He. 270. — quam rem vitio dent, A. 8. — vitio duci, Ad. 5. — vitio datur, Ad. 419. — vitium obtulerat, Ad. 309. — vitium senectus affert, Ad. 837. — vitium adolescentiæ, He. 542. — de vitio virginis, Eu. 721. — in amore vitia, Eu. 59. — sine vitiis, Hea. 30.

Vitupero; vituperant factum, A. 15. — multimodis vituperandus, Ph. 465.

Vivo; si vivo, A. 868; Eu. 989; Hea. 919, 951. — illius opera nunc vivo, Ad. 262. — cum illa libenter vivis, Eu. 1073. — si tecum vivit, Eu. 410. — ea si vivit, Eu. 526. — ecquis me vivit hodie fortunatior? Eu. 103. — valet, atque vivit, Hea. 430. — vivitne illa? Hea. 660. — vivuntne? Vivit gnata, Ph. 748. — desertæ vivimus, Hea. 391. — vitam duram vixi usque adhuc, Ad. 863. — sibi vixit, Ad. 869. — dum vixit. Vixit, dum vixit, bene, He. 460, 461. — aut vivam, aut moriar, Ph. 483. — dum vivas, Ad. 685. — ut cum illa vivas, He. 694. — vivat cum illa, A. 891. — nemo est hominum, qui vivat, minus, Eu. 756. — dum vivat modo, Hea. 641. — quicum vivat, Ad. 478. — illum, ut vivat, optant, Ad. 878. — ut te vivat nusquam quisquam blandior, He. 862. — ut sit, qui vivat, Ph. 769. — dum vivat, Ph.

1029. — omnium qui vivant ornatissime! Ph. 852. — meo vivere modo, A. 153. — pauper vivere, A. 800. — sibi vivere, Eu. 481. — scio me vivere, Eu. 717. — ex illius more vivere, Hea. 203. — sit suave vivere, Hea. 482. — disce, quid sit vivere. Modo liceat vivere, Hea. 973, 983. — vivere libet, Ad. 446. — in qua civitate arbitrare vivere? Ad. 689. — nullam credo mulierem me miseriorem vivere, He. 566. — liberius videndi potestas. Alieno more vivendum est, A. 52, 152. — jurabat se unum nunquam victurum diem, Ad. 333. — non vere vivitur, Hea. 154.

Vivus, a, um; vivus pereo, Eu. 73. — si me vivum vis, Hea. 1053. — illum vivum vellem, He. 464. — vivo patre, Hea. 103. — te vivo, Ph. 303. — illa viva, He. 62. — hac viva, He. 99.

Vix; vix drachmis decem, A. 452. — vix tandem sensi, A. 471. — vix id exoro, A. 593. — vix sum apud me, A. 939. — vix vi expresserit, Eu. 68. — tres minæ vix, Eu. 472. — vix elocuta est hoc, Eu. 599. — vix me contineo, Eu. 858. — ædes nostræ vix capient, Hea. 254. — vix suffero, Hea. 400. — decem dierum vix familia, Hea. 910. — vix humane patitur, Ad. 146. — vix sum compos animi, Ad. 311. — vix sedatum satis est, A. 778. — vix steti, He. 15. — vix me abstraxi, vixque huc contuleram, He. 297, 298. — vix contineor, He. 615. — vix de demenso suo comparsit, Ph. 43. — vix tandem, Ph. 234. — vix dum dimidium dixeram, Ph. 593.

Vocabulum; disciplinæ vocabula, Eu. 264.

Voco; me ad cœnam voca. Nau. Pol vero voco, Ph. 1052, 1053. — jam ferme moriens me vocat, A. 284. — ad cœnam vocant, Eu. 259. Epidicazomenon quam vocant Comœdiam Græci, Ph. 26. — quem ad cœnam vocabo? A. 454. — spatium vocandi, Ph. 701. — jam lepidus vocor, Ad. 915. — quî vocare? Ad. 895. — Gnathonici vocentur, Eu. 264.

Volo, are; vola, He. 438.

Volo, vis, vult; paucis te volo. Sin eveniat, quod volo, A. 29, 165. — nihil volo aliud, A. 307. — vos volo, A. 346, 389. — ducas volo, A. 419. — a me opinionem hanc tuam esse ego amotam volo, A. 511. — ita volo, A. 551. — de te sumam supplicium, ut volo, A. 624. — poterit fieri, volo, A. 701. — pervenire, quo volo, Eu. 124. — quæ volo imperabo, Eu. 492. — consilium volo capere, Eu. 614. — volo ego adesse hic advocatos, Eu. 763. — in eam partem volo, Eu. 875. — vos oratos volo, ne, Hea. 26. — ego te meum esse dici tantisper volo, Hea. 106, 162. — quid nunc facere te volo? Hea. 494. — plus spei video, quam volo, Hea. 659. — volo te dare operam; conficiam quod volo, Hea. 789, 803. — si quid me voles. Me. Sane volo, Hea. 873. — quid hoc, quod volo, Hea. 936. — tibi bene ex animo volo, Hea. 961. — quod peto et volo, Hea. 1029. — habeo propemodum, quam volo. Syro ignoscas volo, Hea. 1067, 1068. — ita, ut volo, est. Volo scire, Ad. 140, 155. — hem! sic volo. Istuc volo ipsum experiri, Ad. 170, 173. — scire equidem volo, Ad. 557. — hoc confit, quod volo, Ad. 950. — ma-

xume volo, doque operam, ut, He. 396. — esse inter nos affinitatem volo. Manere affinitatem volo, si, He. 636, 723. — quid volo potius? He. 753. — commonstrarier mihi istum volo, Ph. 306. — volo ipsius voluntate fieri, ne, Ph. 724. — factum volo. Nescire hoc volo. Ne filii resciscant, volo, Ph. 786, 808, 818. — nolo, volo: volo, nolo rursum, Ph. 949. — vis me loqui? A. 195. — quoniam non potest id fieri, quod vis, id velis, quod possit, A. 306. — verum vis dicam? A. 709. — quid vis? A. 763, 863; Eu. 217. — vis me uxorem ducere? A. 900. — taceri si vis. Faciendum est, quod vis. Numquid vis aliud? Eu. 106, 186, 191. — num quem evocari vis? Eu. 283. — ubi vis. Eu. 460, 464. — quid tibi vis? Eu. 559; Eu. 797, 803, 813. — si vis. Vin' interea, Eu. 890, 893. — quid tibi vis? Eu. 1006. — quid vis faciam? Thraso! ubi vis, accede, Eu. 1053, 1087. — quid vis tibi? Scire hoc vis? Hea. 61. — vis amare: vis potiri: vis, quod des illi, effici: tuum esse in potiundo periclum non vis, Hea. 322, 323. — quid aliud tibi vis? Concaluit: quid vis? Hea. 331, 349. — vin' tu auscultare? Abi quo vis, Hea. 585, 588. — vin' me istuc tibi credere? Hea. 624. — quid igitur dicam tibi vis? Hea. 818. — cedo, quid vis? Hea. 846. — si me vis salvum esse. Itane vis? Hea. 942, 949. — si scire vis, Hea. 1035. — si me vivum vis, Hea. 1053. — unum vis curem, Ad. 139. — si vis, nunc jam. Jamne me vis dicere; utrum vis, Ad. 185, 187, 196. — numquid vis? Ad. 248, 433, 792. — vin' tu auscultare? Ad. 910. — vin' tu hoc fieri? Siquidem tu vis, Ad. 974, 975. — si perpetuam vis affinitatem hanc. Sed numquid vis? He. 252, 272. — si vis vero exsequi, He. 306. — quid vis dicam? He. 436. — si cetera sunt ita, ut vis, He. 604. — quid vis, Pamphile? He. 613, 615. — visne adesse? He. 725. — quid vis? He. 753. — vis ergo eam? He. 788. — numquid aliud me vis? Ph. 151. — quid vis? Ph. 322. — mene vis? Numquid nos vis? Ph. 448, 458. — vin' scire? Vin' me hoc credere? vin' satis quæsitum mihi istuc esse? Ph. 806, 809, 810. — si vis uxorem dare. Quid vis tibi? Ph. 923, 945. — quid vis amplius? Vin' primum hodie facere? Ph. 1034, 1051. — quid hic volt? A. 184. — quid volt pater? A. 376. — quid volt vetulus? A. 458. — quis me volt? A. 874. — quæ volt, dicere, quæ non volt, audiet, A. 922. — dicat quod volt, Eu. 529. — facere te hoc vult, Hea. 164. — non vult te scire. Dare, quod volt, Hea. 433, 497. — quid volt sibi? Te volt: videas, quid velit. Ita ut volt, Hea. 615, 619, 666. — frugalior quam volt, Hea. 681. — quis me volt? Hea. 743. — hanc uxorem volt, Hea. 847. — immo, utrum volt, Hea. 1060. — iniqua me non volt loqui, Ad. 188. — ut quisque suum volt esse. Quando ita volt frater, Ad. 400, 438. — quid volt? Ad. 558. — quandoquidem hic volt, Ad. 960. — hic volt fieri, Ad. 974. — ille ipse non volt, He. 560. — si volt Demipho dare, Ph. 655. — obtigisse, quod volt, Ph. 819. — quidnam hic sibi volt? Ph. 842. — ut sciret hæc, quæ volumus, A. 794. — ut volumus, non licet, A. 806. — dare huic quæ volumus

Eu 467. — ita ut volumus, Ad. 831. — quo nos volumus. Ducat, quam volumus, Ph. 640, 670. — si vos voltis perhiberi probos, Ad. 506. — si vos istuc voltis, Ad. 949. — si id voltis potius, Ad. 997. — voltisne vivere? Ph. 102. — ubi voltis, Ph. 906. — inter nos discidium volunt, A. 698. — primos se omniam rerum volunt, Eu. 248. — qui mihi male volunt, Eu. 655. — quid ego te volebam? Eu. 338. — video ecces quos volebam, Hea. 256. — quicum volebam, atque ut volebam, Ph. 758. — requiescere ubi volebat, Eu. 405. — oblitus hodie, ac volui, dicere, A. 843. — quid aliud volui dicere? Eu. 504. — pater adest, quem volui, Hea. 179. — ullamne ego rem unquam volui, quin? Hea. 1009. — nondum dixi, quod volui, He. 745. — ipse est, quem volui, Ph. 196. — ut volui uxorem ducere, Ph. 650. — quam joco rem voluisti a me tandem? Eu. 180. — quid voluisti? cogita, Hea. 638. — ita ut voluisti, Ph. 169. — quid me in hac re facere voluisti tibi? Ph. 291. — sese in ignem injicere voluit, A. 140. — voluit, nos duci falso gaudio, A. 180. — vigilans voluit, A. 974. — voluit facere contra, Eu. 624. — hoc voluit Deus, Eu. 874. — oratorem voluit esse me, Hea. 11. — nunquam mihi ipse voluit credere, Ad. 644. — nemo voluit admittere, He. 237; He. 329. — puerum voluit extinguere, He. 749. — hic respondere voluit, Ph. 20. — istuc volueram, Hea. 867. — ubi voles, arcesse, A. 850. — facturum quas voles, A. 978. — ubi tu voles, Eu. 484. — si voles, lavato, Eu. 596. — nequioquam voles, Hea. 344. — voles patrem exorare, ut, Hea. 705. — si voles, desponsam esse dicito. Si quid me voles, Hea. 866, 873. — si voles cogitare, Ad. 821. — utere ut voles, He. 764. — faciet, ut voles. Quæ voles, faciamque, et dicam, Ph. 946, 953. — ah! volet, certo scio, Eu. 888. — quodcumque inciderit in mentem, volet, Hea. 484. — si me affinem volet, Ph. 581. — Phormionem, qui volet, lacessito, Ph. 1026. — quid facere in hac re te velim, A. 50. — quid ego te velim, A. 537. numquid vis aliud? Eu. 191. — fieri neque velim, Eu. 957. — arbitrari, quod res est, velim, Eu. 978. — vos credere velim, Eu. 1068. — ita se defatigent, velim, ut, Ad. 521. — velim me promerentem ames, Ad. 685. — memorare hic velim: te velim resciscere, He. 471, 473. — velim quidem hercle, He. 784. — quid velim attendite, Ph. 25. — te visum aut auditum velim? Ph. 432. — ea velim facias, Ph. 449. — ita velim, mihi dici velim, Ph. 854. — expecto quid velis. Quid est, quod me velis? A. 34, 45. — id velis, quod possit, A. 307. — loquere, quid velis, A. 538; Hea. 622. — nolunt, ubi velis, Eu. 812. — facile pellas, ubi velis, Eu. 1079. — quo velis in tempore, Hea. 721. — quum velis, Hea. 1019. — si quid recte curatum velis, Ad. 373. — ut tu illam salvam magis velis, He. 259. — potestas consulendi, quid velis, Ph. 174. — dic, quid velis dari tibi in manum, Ph. 632. — si quid velis, huic mandes, Ph. 687, 688. — sin est, ut velis manere, Ph. 924. — quum velit tibi jure irasci, A. 395. — quid sibi Eunuchus velit, Eu. 45. — rogo, numquid velit? Eu.

341. -- quin gnatum velit ducere uxorem, He. 240. — adibo, si quid velit, He. 429. — si est, ut velit reducere uxorem, renuntiet velitne, an non, He. 501, 509, 558. — qui nobis maledictum velit, He. 590. — quin, quod suspicor, sit, quod velit, He. 728. — si uxorem velit, Ph. 115. — qui mihi consultum optume velit esse, Ph. 153. — turbent porro, quam velint, He. 634; A. 327. — quum minime vellem, Eu. 333. — videre nimium vellem, Eu. 597. — quod magis vellem evenise, Eu. 1001. — quam vellem Menedemum invitatum, Hea. 185. — vellem hercle factum, Hea. 815. — rogasse vellem, Hea. 980. — quam vellem operam dari, Ad. 534. — illum vivum et salvum vellem. Sæpe, quod vellem, meritam scio, He. 464, 487. — vellem quidem, Ph. 257. — virum me natam vellem, Ph. 791. — si ex me illa liberos vellet sibi, He. 655. — si omnes hunc conjectum in nuptias inimici vellent, A. 669. — obsequi quæ vellent, Ph. 79. — celare voluneris partum. Quo pacto factum volueris, He. 530, 546. — quantum is voluerit, Ph. 721. — voluissem operam sumere, He. 25. — si meum imperium exsequi voluisses, Hea. 635. — velle in ea re ostendi, A. 198. — patri dic velle, A. 395. — nisi sciret eadem hæc velle? A. 579. — negabon' velle me? A. 613. — velle se illam mihi dare. Porro Eunuchum dixti velle te, Eu. 141, 167. — rem seriam velle agere, Eu. 514. — gratiam quam video velle, Eu. 557. — id sapere est, velle te id, quod, Hea. 324. — illam te amare et velle uxorem. Velle id assimularier, Hea. 708, 716. — aiunt velle uxorem, Hea. 855. — dixit velle uxorem ducere, Ad. 152. — non ostendam me id velle, Ad. 365. — video ex animo factum velle, Ad. 923. — præsidium velle, He. 119. — si est ut dicat velle se, He. 558. — de ejus consilio velle facere, Ph. 481. — satietatem amoris velle sumere, Ph. 833. — id vos velle animadvorteram, Ph. 908.

Voluntas; voluntas vostra, Ph. 30. — præter voluntatem patris, A. 882. — coactus tua voluntate es, A. 659. — dictus filius tuus tua voluntate, Hea. 1027. — id voluntate impetret, Ad. 431. — volo ipsius quoque voluntate hoc fieri, ne, Ph. 724. — ut sua voluntate faciat, Ph. 784.

Volupe; bene factum, et volup' est, He. 858. — venire salvom volupe est, Ph. 609.

Voluptas; nihil voluptatis ferunt, He. 593. — voluptati obstare, A. 946. — non voluptati tibi esse, Hea. 71. — ego voluptati tibi fuerim, Hea. 1026. — voluptati obsequens fuit, He. 459. — ut voluptati obitus siet, He. 860. — voluptatem magnam nuntias, Hea. 184. — quam minimo pretio voluptatem suam expleat, He. 69. — ulla voluptate hic frui, Hea. 149. — voluptates eorum propriæ sunt, A. 962. — o mearum voluptatum omnium inventor! Eu. 1033.

Volvo; satis diu hoc jam saxum volvo, Eu. 1084.

Voro; ex jure hesterno panem atrum vorent, Eu. 938.

Vortere. — Vorsura. — Voster. Vide, in, *Vertere, Versura, Vester.*

Voveo; vovisse hunc dicam, si, He. 434.

Vox; vox visa est Philumenæ, He. 318. — audire vocem visa sum, Eu. 454. — audivisse vocem pueri, He. 517. — neque voce alia, ac res monebat, He. 375. — voce est opus, Ph. 984.

Vulgo; vulgo quod dici solet, A. 427. — vulgo audio dici. Victum vulgo quærere, Hea. 421, 447. — vulgo faciunt, Hea. 959.

Vulgus; quod vulgus servorum solet, A. 584. — volgus quæ abs se segregant, Hea. 386. — volgus mulierum, He. 600.

Vulnus; abstergerem vulnera, Eu. 778.

Vultus; voltus novus, Ph. 889. — voltum earum sensi immutarier omnium, He. 369. — voltum contemplamini, Ph. 210. — vultu adeo modesto, A. 119. — at vero voltu, A. 841. — tristis severitas inest in voltu, A. 859. — voltus quoque hominum fingit scelus, Hea. 888.

FINIS INDICIS

ET SECUNDÆ PARTIS HUJUS POSTERIORIS VOLUMINIS.

SIGILL: COLL
APR 26 1886
DEC 18 1886
JUN 24 1901
FEB 3 1902

SIGILL : COLL
APR 26 1888
DEC 18 1888
JUN 24 1901
FEB 3 1902